Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 11. JAANUARIL 1963

Nr. 1 (541) XVI aastakäik

Head uut aastat! *Ü. PUUSEPA fotoetüüd*

Uue aasta puhul

Möödunud on 1962. aasta — kooli ja elu sidemete tugevdamise seaduse elluviimise kolmas aasta. Kõik meie õppeasutused on teinud hinnatavat tööd selleks, et noorte spetsialistide ettevalmistamine vastaks üha rohkem tegeliku elu, praktika vajadustele. 1962. aastal andsid komitee süsteemi õppeasutused rahvamajandusele 1442 kõrgema ja 1748 kesk-eriharidusega töötajat; on suurenenud õppejõudude-teadlaste abi tootmisele, õppeasutuste materiaalne baas on tugevnenud. Seega oleme teinud mõningaid edusamme meie töö mitmekesistamises lõikudes.

Kuid ees seisavad veelgi suuremad ülesanded. NLKP Keskkomitee novembripleenumi otsuse elluviimine Eesti NSV-s rahvamajanduse planeerimise ja juhtimise täiustamise, ühtse tehnikapoliitika juurutamise ning tootmise ja teaduse tiheda koostöö tagamise alal sõltub suurel määral ka sellest, millise kvalifikatsiooniga kaadrit valmistatakse ette vabariigi kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes.

Seltsimehed! Jätkugu uuel aastal meil kõigil väsimatut jõudu ja energiat õppe- ja kasvatustöö ning teadusliku uurimise edasiseks parandamiseks!

Õnnitlen uue aasta künnisel kõiki komitee süsteemi õppeasutuste ja keskasutuse töötajaid, üliõpilasi, õpilasi ja õppejõude ning soovin head uut, 1963. aastat!

M. Pesti,
komitee esimees

Pool aastat on seljataga

Juba teist aastat tegutsevad ülikooli teaduskondade endised parteigrupid partei-algorganisatsioonidena. Aruande- ja valimiskoosolekud toimusid kevadsemestri lõpus, välja arvatud Bioloogia-Geograafiateaduskonna ja administratiiv-majandusalal töötajate algorganisatsioonides, kus koosolekud olid alles sügisel. Kõigil aruande- ja valimiskoosolekutel võeti vastu otsused, mis peavad olema parteitöö aluseks kogu käesoleva õppeaasta jooksul. Nüüd on sellest möödas juba rohkem kui pool aastat. Algorganisatsioonide bürood on teinud esimesi kokkuvõtteid nende otsuste täitmisest.

Kõige enam tähelepanu on otsustes pööratud ideoloogilisele tööle. Sama on märgata ka algorganisatsioonide tegevuses.

Õppejõud ja teenistujad täiendavad oma poliitilisi teadmisi 16 filosoofilises seminaris ja 12 poliitringis. Möödunud õppeaastal tegutses Arstiteaduskonnas kaks filosoofilist seminari, kusjuures üks neist 71 osavõtjaga. On päris loomulik, et nii suure hulga juures on võimatu kõigi aktiivne osavõtt. Käesoleval õppeaastal vähendati seminarirühmade koosseisu 30—40 inimeseni. 30 õppejõudu ja vanemlaboranti suunati marksismi-leninismi õhtuülikooli filosoofia eriseminari. Laborantidele moodustati 18 kuulajaga poliitring (propagandist A. Vapra). Aktiivsus filosoofilistes seminarides ja ringis on tunduvalt tõusnud.

Ajaloo-Keeleteaduskonnas on tõhustatud filosoofiliste seminaride vastavat kontrolli ja samuti kogemuste vahetamist.

Rohkem hoolt on kantud üliõpilaste poliitilise kasvatuse parteilise suunamise eest. Arstiteaduskonnas korraldati detsembris komsomoliaktiivile nõupidamine tööstiilist kursusel ja grupis. Ajaloo-Keeleteaduskonnas on tublimaid üliõpilasi tõmmatud kaasa PTTLÜ ülikooli gruppi. Kehakultuuriosakonna algorganisatsioon tegi IV kursuse parteigrupile ülesandeks tõhustada komsomolitööd osakonnas. Kommunistlike noorte tegevus kehakultuuriosakonnas on tõepoolest muutunud elavamaks ja huvitavamaks.

Poliitinformatsioonidega on tegeldud kõigis teaduskondades, sisukateks ja aktiivseteks on nad kujunenud ainult Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Õigus-Majandusteaduskonna mõnedel kursustel.

Poliitinformatsioonide taseme tõstmiseks organiseeris Õigus-Majandusteaduskonna parteibüroo seminari kursuste poliitinformaatoritele. Huvitavat materjali pakkusid üliõpilastele vanemõpetaja H. Müür sisepoliitikast ja dots. A. Uustal välispoliitikast.

Mitmed partei-algorganisatsioonid on asunud konkreetselt abistama kursusehooldajaid. Arstiteaduskonnas rakendati üliõpilasi-kommuniste parteitute kursusehooldajate abilistena. Õigus-Majandusteaduskonnas on selleks leitud uudne moodus. Nimelt kutsub kursusehooldaja kokku kursusel õpetavate õppejõudude nõupidamise, kus asjalikult analüüsitakse üliõpilaste edasijõudmist ja poliitilise kasvatuse probleeme üksikute üliõpilaste kaupa. See on palju efektiivsem kui üldsõnaline jutt kursuse üldisest õppeedukusest või poliitilisest eruditsioonist. Ka teiste teaduskondade kursusehooldajatel tuleks kasutada seda töövormi.

Aeglaselt võidab endale ülikoolis uusi poolehoidjaid kommunistliku töö liikumine. Ometi on olemas hea eeskuju IV kursuse kehakultuurlaste ja II kursuse inglise filoloogide näol. Vähe on liikumise süvendamiseks kaasa aidanud partei-algorganisatsioonid. Ühelgi aastakoosolekul (peale administratiivtöötajate koosoleku) ei peetud vajalikuks vastavat punkti otsusesse lülitada.

Õppe- ja teadusliku töö valdkonnas on algorganisatsioonid suutnud vähe ära teha. Õigus-Majandusteaduskonnas selgitati välja üliõpilaste tegelik koormus ja ajabüdžett. Selle lähtudes lahendati mitmeid õpetamise metoodika probleeme üliõpilaste iseseisva töö suurendamise suunas. Jaanuaris teeb büroo õppetöö sektor teaduskonna õpetatud nõukogus ettekande üliõpilaste iseseisvast tööst. Teaduskonna õppemetoodiline komisjon ja parteibüroo õppesektor on vaatluse alla võtnud ka eriseminarid, kursuse- ja diplomitööd, nende teoreetilise ja ideelis-poliitilise taseme.

Kehakultuuriosakonnas on kogu osakonna juhtimise parandamise eesmärgil prodekaani ühiskondliku abina õppetöö alal rakendatud kommunist A. Viru. Õppetöö kontrollimiseks on kasutatud moodust, et parteibüroo läheb terves koosseisus ja jälgib päeva jooksul ühe kateedri tööd. Hiljem arutatakse kontrollkäigu tulemusi kateedri koosolekul. Seniselt on juba kontrollitud võimlemise kateedrit. Edaspidi on veelgi plaanis selliseid kontrollreide.

Ometi on just õppe- ja teadusliku töö osas mitmeid otsuste punkte täitmata. Ikka pole vajalikult reguleeritud õppevahendite koostamise ja teadusliku töö vahekord (näit. Ajaloo-Keeleteaduskonnas, Õigus-Majandusteaduskonnas jm.). Ka tänavu ei suudetud jagu saada raskustest aspirantuuri komplekteerimisel (näit. filosoofiakateedris, Arstiteaduskonnas jm.). Ühiskonnateaduste kateedrite algorganisatsioon suutis enam-vähem reguleerida õppejõudude ühiskondliku ja teadusliku töö vahekorra, jaotades ülesanded ühtlasemalt. Samas suunas on tegutsenud ka Arstiteaduskonna büroo. Mujal on probleem ikkagi lahendamata.

Oleks loomulik, et teaduskondade algorganisatsioonide loomisele kaasneks partei ridade aktiivne kasv parimate õppejõudude, üliõpilaste ja töötajate arvel. Algorganisatsioonide ülesanne oleks selle eest senisest enam hoolt kanda. Mida tugevam on organisatsioon, seda hõlpsam on lahendada keerulisemaidki probleeme.

Otsuste täitmata jäänud punktid — see on büroode võlg kommunistide ees. Ligi pool tegevusaastat on veel jäänud selle likvideerimiseks. Hiljuti tegid kõik bürood — peale Füüsika-Matemaatikateaduskonna — kokkuvõtteid. Sai selgeks, mis tehtud, mis tegemata. Nimetatud algorganisatsiooni bürool pole samuti põhjust otsuste täitmise kontrolli alahinnata: bilanss tuleb teha! Eelolevat semestrit kasutatagu selleks, et hiljem võiks öelda: kõik, mis on otsustatud, on ka teoks tehtud.

A. Kään

Moodustati agitkollektiiv

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei- ja komsomoliorganisatsioonide poolt moodustati agitbrigaadid lähenevate kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamiseks.

Agitbrigaadide brigadirideks on paremad üliõpilased: kommunistid ja kommunistlikud noored. Agitpunkti juhatajaks kinnitati vene keele ja kirjanduse kateedri õppejõud sm. Bachman.

A. PABUT

EKSAMID ● EKSAMID ● EKSAMID

Võõrkeelte osakonna üliõpilastel on juba eksamid põhikeeles läbi ja ka kateedreis on esimesed kokkuvõtted tehtud.

Nagu märkisid sm. K. Kann ja sm. O. Mutt, võib olukorraga täiesti rahul olla. See kehtib esmajoones I kursuse üliõpilaste kohta. Sügisel oli valik suur ja need, keda välja valiti, osutusid tugevaks kollektiiviks. Parimateks üliõpilasteks võib pidada Tiiu Kangrut, Olev Mengelit (saksa keele eriharust), Els Lindvetit, Evi Soosterit, Enno Turmenit (inglise keele eriharust). Õnnestumise põhiliseks põhjuseks tuleb küll pidada foneetikalaboratooriumi. See on väljaspool igasugust kahtlust, sest mitte ainult sõnavara ei ole tähtis, vaid ka hääldamine ja väljendumisoskus ja siin on tõesti edasiminekut näha. Kui rääkida tulevikust, siis on vaid üks tee: foneetikalaboratooriumi edasine täiendamine, et ka need üliõpilased, kellel võõrkeeled ei ole põhialaneks, võiksid laboratooriumis töötada oma praktilise võõrkeeleoskuse täiendamiseks.

Pärast viieaastast vaheaega võeti jälle vastu üliõpilasi prantsuse keele erialale, kusjuures alati ka päris ABC-st. Siingi on tulemused rõõmustavad.

* * *

Ka matemaatikaosakonna I kursus tegi läbi oma esimesed tuleproovid. Nende eksamiks oli matemaatiline analüüs. Nagu rääkis sm. E. Reimers, on raske esimese kursuse järgi otsustada üliõpilase täielike võimete kohta. Mis tänavu on «neli», võib tuleval aastal olla puhas «viis» jne. Liig järsk on üleminek keskkoolist ülikooli. Ka keskkoolist kaasatoodud lüngad on suured ja nende kõrvaldamine võtab palju aega.

Kuid fakt on see, et kes semestri jooksul on hästi töötanud (Anne Laretei, Asta Männik), see õiendas ka eksamid hästi.

* * *

Eesti filoloogia IV k. üliõpilastel oli pureda raske pähkel — tuli aru anda teadmistest tänapäeva eesti keeles kogu kursuse ulatuses, alates väldetest, lõpetades tuletusõpetusega.

Õppejõud E. Koit võib rahule jääda. Kursus oli materjali omandanud hästi, nii et kedagi ei tulnud läbi kukutada ja ka «rahuldavaid» oli vähe. Mõningaid komistamisi muidugi esines, kuid vähem, sest võrreldes eelmiste aastatega on rohkem harjutada saadud.

Paremate üliõpilastest võiks mainida Inga Puksi, Inger Koemetsa, Maret Lood, Maie Sauveret ja Luule Visnapuud.

* * *

Teisipäeval tegid esimesed teise kursuse bioloogid eksami alamatest taimedest. Eksamineerija dots. V. Masing ütles meie kirjasaatjale järgmist:

«Täna sooritasid eksami ainult kuus inimest. Neist Tõnu Tamm vastas väga hästi, tundus, et temal ainukesena oli aine tõsiselt ära õpitud. Üllatuse valmistas aga T. Sutt, kelle vastust tuli hinnata «rahuldavaga», temalt loodeti igatahes rohkemat. Teised vastajad said «nelja».

Üldiselt tundub tase nõrgem kui möödunud aastal, nähtavasti pole semestri jooksul loetud küllaldaselt täiendavat kirjandust. On tunda, et aine on õpitud lühikese ajaga ja seetõttu pinnapealselt. See järeldus on muidugi ennatlik, tehtud alles esialgsete andmete põhjal. Suuremal osal kursusest on eksam alles ees.»

* * *

Matemaatikaosakonna III kursus andis ära diferentsiaalgeomeetria eksami. Tulemused: kaks «väga head», seitse «head», kolm «rahuldavat» ja kolm ebaõnnestunud vastust. Mida arvab dots. Ü. Lumiste?

«Olen rahul. Üliõpilastele sain esitada täismõõdulisi nõudmisi ja kursus täitis need kiiduväärselt. Paremate võiks nimetada Mati Kilpi, Ivar Tammeraidi, Helgi Rohtlat.

Oli ka ebaõnnestumisi. Peamine põhjus: minnalaskmine. Heaks näiteks selle kohta on üliõpilane A. Lossmann. Esimese semestri nõudmised täitis ta väga hästi, siis aga hakkas veerema allamäge ja nüüd on juba akadeemiline võlgnevus.

On ka neid, kes on kogu aeg «kolmedele» õppinud, tehes seda ilmsete raskuste ja suure tööga, mis ei anna tulemusi, kui pole eeldusi. Aga eeldusi on neil eriti vaja, sest üks aine sõltub teisest».

Ülikooli õnnitleti

Aastavahetusel õnnitlesid meie ülikooli Moskva Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Jugoslaavia Ülikoolide Liit, Taškendi Riiklik Ülikool, Kiievi Riiklik Ülikool, Pēter Stučka nimeline Läti Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Leningradi Meditsiiniinstituut, Samarkandi Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Aserbaidžaani Riiklik Ülikool, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Leningradi Riiklik Ülikool, Tallinna Polütehniline Instituut, Kaasani Riiklik Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Baškiiri Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Ed. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Karlova Ülikooli Filosoofiateaduskond, Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituut, ajaleht «Edasi», ajakiri «Eesti Loodus», ajaleht «Rahva Hääl», Raadio- ja Televisiooni Komitee, ajakiri «Sotsialistlik Põllumajandus», ajakiri «Nõukogude Naine», ajakiri «Looming», Eesti NSV TA Ajaloo Instituut, Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, Hans Heidemanni nimeline trükikoda, Tartu Riiklik Kunstimuuseum, Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühing, ENSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Tartu linnanõukogu, Riiklik Teater «Vanemuine», Tartu Ehitusmaterjalide Tehase kollektiiv, Eesti NSV TA kodu-uurimise komisjon, Tartu Linnamuuseum, Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu, Eesti Riiklik Kirjastus, Eesti NSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituut, EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee, ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimeline Kirjandusmuuseum, Marie Sklodowska-Curie nim. Lublini Ülikool, L. Kossuthi nim. Debreceni Ülikool ja NSVL Kõrgema- ja Keskerihariduse Ministeeriumi õppe-metoodiline valitsus.

EDU ALANUD AASTAKS!

Tervitan kõiki teaduskonna õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi saabunud uue aasta puhul. Soovin kogu kollektiivile edu käesoleval aastal!

H. MIIDLA,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan

Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilased sooritavad vanemõpetaja E. Raali juures kriminaalõiguse eksamit. Eksamitules on parajasti Sirje Grossberg, Enn Markvart ja Aino Saulep.

Et kogu kursus on hoolega tööd teinud, on ka tulemused rõõmustavad: ainult kaks «rahuldavat», muidu ainult «neljad»-«viied».

Läbi 4 raamatukogu ja läbi 4 õppetoa...

Võib öelda, et kui tuttav tänaval vastu tulles sind pikali kipub jooksma, siis mõtleb ta homsele eksamile ja tõttab raamatukogusse kohta saama.

Teeme meiegi väikese ringkäigu läbi arvukate raamatukogude ja õppimistubade . . .

Astume sisse ÕPPERAAMATUKOGUSSE. Lauad on viimseni hõivatud. Laenutajatel aga käed tööd täis. Ühe laua juures töötavad koim esimese kursuse keemikut.

«Kuidas töömeeleolu on?»

«Oh, süda väriseb kogu aeg. Meil on see ju esimene sessioon ülikoolis. Reedel ja laupäeval on anorgaanilise keemia eksam. Tööd on tublisti.»

«Miks te aga valisite endile just selle raamatukogu?»

«Vist harjumuse asi. Internaadis näiteks on tunduvalt raskem keskenduda, isegi siis, kui üksinda kodus oled. Vahest käime ka Gogolinimelises, kuid sealt ei saa alati kõiki vajalikke raamatuid. Üldse on siin natuke süngem, kohe tunned, et pead õppima . . .»

TEADUSLIK RAAMATUKOGU. Kohe ukse all ümmarguse laua ääres, mis ilmselt on mõeldud ajakirjade sirvimiseks, istuvad kaks tütarlast.

«Tulime natuke liiga hilja ega saanud enam mujale kohta. Siin on ju juba kella kaheksa ajal pikk järjekord ukse taga. Algul veidi teiste möödakäimine segas, aga kui süveneda, ei pane enam tähelegi. Igal juhul parem kui internaadis, vaiksem.»

Viienda kursuse matemaatikud E. Eier (tulevane pedagoog) ja M. Korjus (arvutusmatemaatik) istuvad rõdul, hunnik igasuguste valemitega täidetud konspekte ees.

«Siin üleval on vaiksem ja rahulikum kui all. Üldse meeldib selles raamatukogus. Eks järgmisel semestril saab siin tihti käidud. Diplomitöö. Valime aga kindlasti selle raamatukogu. Õhku nagu rohkem ja inimesi vähem. Ka kirjandust on rohkem. Pealegi on raamatukogutöötajad alati lahked juhatama, kui oma jõududega midagi üles ei leia.»

«Te istute päris akna all. Kas ilm välja ei meelita?»

«Seni ei ole veel ohtlikuks muutunud. Vahelduseks on päris lohutav suusatajaid vaadata. Väikesed poisid on mäel pidevalt ametis.»

«Ja kas miski soovida ka jätab?»

«Kontakte võiks rohkem olla, et kõik laualambid põleda saaksid.»

AJALOO-KEELETEADUSKONNA RAAMATUKOGU. Jälle puupüsti täis. Raamatukogutädi käest kuuleme, et sedapuhku on päris hea minek filosoofiaõpikutel. Muidugi, on ju V kursusel 19. jaanuaril filosoofia ajaloo eksam. Peamurdmist kui palju!

GOGOLI-NIMELINE KESKRAAMATUKOGU. Laenutaja räägib, et praegu on enamik külastajaid üliõpilased. Teiste jaoks jääb ruum napiks, sest sealgi istutakse raamatukogu avamisest hilisõhtuni.

Kõnetame ka õppijaid. H. Tõnismägi Õigusteaduskonna III kursuselt pajatab:

«Laupäeval on haldusõiguse eksam. Täna tulin siia kell kaksteist — ei teadnud, et nüüd tund aega varem avatakse — ja sain ainult õnneliku juhuse tõttu koha. Kirjanduse saamisega pole siin kunagi küsimust tekkinud. See operatsioon on selles majas ka tunduvalt lihtsam kui näiteks Teaduslikus Raamatukogus. Võrreldes viimasega on ka veel see eelis, et saab mapi lugemissaali kaasa võtta. Isiklikult õpin küll rohkem internaadis, meie korrusel on päris korralik õppetuba. Aga igatahes töömeeleolu on raamatukogus parem.»

Igaks juhuks astume sisse ÜLIKOOLI KOHVIKUSSE. Ka siin on kohvitassid segamini konspektide ja raamatutega. Kõnetame paari kaugõppijat Ajaloo-Keeleteaduskonnast.

«Kõik raamatukogud on nii üle koormatud, et enam mujal ruumi ei jätku. Suvisel sessioonil on parem, siis on statsionaarses osakonnas enamikul eksamid lõppenud.

(Järg lk-l 4.)

ÜTÜ

Ärgu vaikigu TEADUS!

Kuigi on kibe eksamihooaeg, ei tohi unustada teaduslikku tööd laiemas mõttes. Pärast viimast eksamit peaks leiduma pisut aega vestluseks juhendajaga, et kokku leppida edaspidise töö asjus. ÜTÜ nõukogu tuletab kõigile meelde, et üliõpilaste teaduslik konverents toimub märtsikuu lõpus, juba 20. veebruariks vajab aga ÜTÜ nõukogu täpseid andmeid ettekande kohta, samuti annotatsiooni, mis trükitakse enne konverentsi vastavas kogumikus.

Unustada ei tohi ka 1. aprilli, sest selleks tähtajaks tuleb esitada auhinnatööd. Igasuguste arusaamatuste vältimiseks olgu veel kord meelde tuletatud, et hiljem esitatud töid arvesse ei võeta. Ülikoolisisese konkursi tihedusest ja teaduslike tööde tasemest oleneb edu üliõpilastööde vabariiklikul konkursil. Nagu möödunud sügis näitas, on ülikooliga hakanud konkureerima Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilased, kes jäid meist maha ainult ühe auhinna võrra. Igatahes tuleb pingutada, et meie vabariigi vanima kõrgema õppeasutuse üliõpilasi ei edestaks teaduses nooremad kaaslased.

Niisiis pärast õppetööd sulepead pihku, et üliõpilaste teadus ei vaikiks.

E. VÄÄRI,
TRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimees

Teaduslik Raamatukogu ja kaugõppijad

Kõik mittestatsionaarsed üliõpilased ei ole veel teadlikud, kuidas saab kasutada TRÜ Teaduslikku Raamatukogu ja millised võimalused on raamatu saamiseks, seepärast mõni sõna selgituseks.

1960. a. lõpul mindi TRÜ Teaduslikus Raamatukogus üle mittestatsionaarsete üliõpilaste teenindamisele ühistel alustel statsionaarsete üliõpilastega, s. t. neid registreeritakse raamatukogu lugejaiks ilma garantiikohustuseta (pikendatud üliõpilaspileti esitamisel) ning neil on õigus raamatuid koju saada. Esimese kursuse üliõpilasi registreeritakse lugejaiks õpperaamatukogus, kusjuures lugejapilet on kehtiv ka Teaduslikus Raamatukogus. Igal õppeaastal toimub lugejate ümberregistreerimine (pikendatud üliõpilaspileti alusel ja lugejapileti ettenäitamisel).

Et enamik mittestatsionaarseid üliõpilasi elab väljaspool Tartut, siis on loodud võimalus raamatuid saada ka posti teel kaugabonemendi kaudu (KA). Posti teel saadab raamatukogu raamatuid koju ainult neile mittestatsionaarsetele üliõpilastele, kes eelnevalt on registreeritud raamatukogu lugejaiks. Seepärast on otstarbekohane, et mittestatsionaarsed üliõpilased registreeriksid end Tartus viibimise korral lugejaiks ja võtaksid raamatukogust kaugabonemendi nõudelehti. Viimased tuleb raamatukogule saata täidetult aadressil: Tartu, Toomemägi, TRÜ Teaduslik Raamatukogu, KA.

Raamatute kasutamise tähtaega võib pikendada kirja teel. Kui raamatukogu ei vasta, tuleb tähtaeg lugeda pikendatuks. Vajaduse korral saadab raamatukogu erinõudmise raamatute tagastamiseks. Raamatuid võib tagastada ka posti teel.

U. LÕHMUS

Konsultatsioonid algavad

Raamatukogude oskuslik kasutamine on teadusliku töö lahutamatuks koostisosaks. Kogemused selleks omandab üliõpilane oma õpingute vältel. Statsionaarsed üliõpilased elavad ülikooli raamatukogude kasutamisesse sisse õppejõu juhendamisel kursuse- ja seminaritööde koostamise ajal, pealegi viiakse neile alates 1960. a. läbi raamatukogunduslik-bibliograafilisi õppusi. Kaugõppeüliõpilased on aga seni jäänud neist õppustest kõrvale. Ometi tuleb just kaugõppeüliõpilastel eriti palju iseseisvalt kirjandusega töötada, sealjuures on neil aga statsionaarsete üliõpilastega võrreldes suuremaid raskusi vajaliku kirjanduse hankimisel. Ka kursuse- ja teiste kirjalike tööde tegemisel pole kaugõppeüliõpilasel alati juhendavat õppejõudu käepärast, kellelt täiendava kirjanduse osas konsultatsiooni võiks saada. Ka siin langeb pearõhk iseseisvale vajaliku kirjanduse otsimisele. Igat uurijat saavad raamatukogud, neis leiduvad teatmeteosed ja bibliograafiad tõhusalt abistada. Kahjuks pole aga kõik sellest teadlikud, millist abi nad raamatukogudest oodata võivad. TRÜ Teaduslik Raamatukogu viib kaugõppeüliõpilastele läbi grupikonsultatsioone, kus selgitatakse kõigepealt ülikooli raamatukogude kasutamise korda, raamatute kaugabonemendi kasutamist, antakse ülevaade teistest tähtsamatest raamatukogudest meie vabariigis, õpetatakse kasutama teatmeteoseid ja bibliograafiat. Neid, kes soovivad grupikonsultatsioonidest osa võtta, palutakse moodustada rühmad (5 kuni 15 inimest) ja Teadusliku Raamatukogu bibliograafiaosakonnas grupikonsultatsiooni läbiviimise aja suhtes kokku leppida.

Milline on ülikoolis

Keelteoskus tähendab pääsu rahvaste kultuurivarade juurde ja võimaldab samaaegselt igasugust suhtlemist inimesel inimesega. Muidugi on esimeseks suhtlemisvahendiks emakeel, kuid ülikoolihariduse-ga teadlane peab peale selle tundma veel teisi keeli — mida rohkem, seda parem.

Meie emakeelne kirjavara, nii teaduslik kui ka ilukirjanduslik, on väikerahva oma, piiratud, meie teaduslikud asutused ja uurimisbaasid kitsad, erialane ajakirjandus napp. Teadlase vaateväli peab olema avaram. Seepärast on teiste keelte oskamine ja õppimine vältimatu. Esmajoones vajab tänapäeva teadlane vene keelt, mis on üheks rahvusvahelise teadusliku ning diplomaatilise suhtlemise keeleks ja mida peale Nõukogude Liidu õpetatakse rahvademokraatiamaades, Skandinaavias, Soomes ja laialt mujalgi maailmas.

Korduvalt on tõusnud päevakorda küsimus vene keele oskusest ja õpetamisest meie ülikoolis. Üliõpilaste iseseisva töö organiseerimine, eriti seminari- ja kursusetöödena, nõuab paratamatult venekeelse kirjanduse kasutamist. Tihti ilmneb, et üliõpilastel on üsna raske venekeelse teksti sisu täpne tõlkimine või refereerimine, sellest ka tõrksus venekeelse kirjanduse vastu, eriti mõnede kaugõppijate hulgas. Pidev sõnaraamatu kasutamine on väga aeganõudev, suurendab üliõpilase niigi suurt töökoormat.

Kõigis teaduskondades ei olnud seni sisseastumiseksamit vene keeles, seega pääses ülikooli keskkoolilõpetajaid, kes nüüd tunnevad keeleoskusest puudu, aga keskkoolist käisid läbi teadmisega, et vene keele pärast värvimüts ei jää saamata. Head spetsialisti saab aga vaevalt üliõpilasest, kes oma erialaste probleemide juurde pääseb ainult emakeelse tõlkekirjanduse vahendusel ja kellel samuti suuline suhtlemine jääb keelebarjäärri taha.

Vajadusest selgitada, millisel järjel on meie üliõpilaste vene keele tase, korraldas vastav komisjon novembrikuu jooksul üliõpilasrühmades rea katseid, mille tulemusi järgnevalt lühidalt tutvustan.

I kursuse katseks oli kombineeritud keeleline ülesanne pearõhuga sõnavaral, aga ka väheste reaktsiooni- ja aspektiprobleemidega — keskkooli vene keele programmi ja õpikute alusel. Tuli vastata 3 küsimust, 5 lauset tõlkida ja täita 4-osaline sõnavaratest sünonüümide, antonüümide ja kahesuunalise tõlke näol. Tööd kirjutas 200 I kursuse üliõpilast kõigist teaduskondadest, võrdluseks ka ajaloo V ja Õigusteaduskonna IV kursus.

III kursuse ülesandeks sai erialase teksti tõlkimine vene keelest eesti keelde ilma sõnaraamatuta. Teksti ulatusega 1 lk. valis teaduskonna metoodiline komisjon. Tõlke kirjutasid 85 III kursuse üliõpilast järgmiste rühmadena: ajaloolasi 20, geograafe 20, õigusteadlasi 15, majandusteadlasi 15, farmatseute 14, matemaatikuid 12, kehakultuurlasi 11.

Kõige pingutavam sai V kursuse katse — konspekteerida eesti keeles erialast venekeelset loengut, esitatud magnetofoni vahendusel. V kursuse loengukatsest võttis osa 98 üliõpilast — üks rühm igast teaduskonnast.

Katsete tulemusi võib pidada üldjoontes objektiivseiks, kuigi kõiki tingimusi täielikult ei suudetud ühtlustada. Distsipliin oli hea (peale kahe tõrksa rühma), vastused iseseisvad. Kahjuks ei olnud paljundatud katse tõmmised kõik küllalt selged, ja kui katsealune ei küsinud, võis ta mõnest sõnast valesti aru saada. Muidugi see, kes kirjutas *тупой* asemel *тугой*, *pimestavalt* asemel *imestavalt*, usaldas pimesi päi oma sõpra, mitte aga omaenese keeleoskust. Neid oli siiski vähe. Tõlketekst ja raadioloeng ei olnud kõigil võrdse tiheduse ja kestusega. Kui kõiki neid tegureid silmas pidada, siis võimaldavad katsed ometi sissevaate üliõpilaste vene keele oskusesse.

Selgub kirju pilt; ilmnevad erinevused teaduskonniti, veel enam aga individuaalselt. Üldiselt käib hea vene keele oskus koos teiste võimetega: tihedas konkursis komplekteeritud osakondades (võõrkeelte, arsti-ravi) on päris puudulikku keeleoskust vähem. Tehtud katsete põhjal peab aga konstateerima, et üliõpilaste vene keele tase kaugeltki ei vasta keskkooli programmis seatud nõuetele ja ülikoolitöös ning üliõpilaste suulise suhtlemise osas võib arvestada ainult poolikut keeleoskust.

I kursuse katses ei suuda enamik rakendada päris elementaarseid grammatikareegleid, vastused antakse kobamisi, ebatäpselt, paljude kirjavigadega. Enamik ei oska õiges vene keeles ütelda oma sünniaega ega märkida kooli, teaduskonda; tõlgitud lausetes on palju keele- ja kirjavigu.

Eriti puudulikult tuntakse sõnavara. Päris igapäevaste, sagedaste sõnadega opereeritakse valesti. Näit. 80% ei tunne sõnu

постепенно, неуклонно, однако,

60% ei tea, kuidas on vene keeles *eksamit sooritama;* enam kui 50% ei tea ühtki sünonüümset väljendit sõnadele

большой, старый, заниматься, руководить,

kaugelt rohkem kui pooled, mõnes rühmas mitte keegi ei tunne sõnu

естественно, плотный, робкий

ja pakuvad kõige fantastilisemaid vasteid, tihti kõlapildi juhusliku sarnasuse alusel:

естественный — vastutav, ainuke, tõeline;

робкий — väle, jäme, habras, tugev, orjalik, hõre.

Tihti konstrueeritakse olematuid sõnu tuntud tüve ja afiksite meelevaldse ristamisega. Ei orienteeruta keele sõnavaralises süsteemis, vahetatakse sõnaliike, kõige sagedamini omadus- ja määrsõnu. Ignoreeritakse verbi reflektiivsust ja transitiivsust, tarvitades läbisegi ja mitmes variandis

кончить, окончиться; развивать, развиваться; приближать(ся); собирать(ся).

Ei tehta vahet isegi infinitiivi ja 3. isiku vahel:

искусство принадлежить всему народу;

nimisõnalist täiendit kasutatakse eesti keele moodi põhisõna ees:

кафедры заведующий, катетерский (!) руководитель.

Mõnes töös läheneb sõnavara tundmine vägisi nullile, kui testis realiseeritakse peaaegu kõik miinuspunkti võimalused ja kogu töö 120-st võimalusest üle poole.

Teaduskonniti on paremusjärjestus vigade keskmise põhjal järgmine: eesti filoloogidel 24, lääne filoloogidel ja arstidel võrdselt 26,1, keemiaosakonnas 33,6, Õigusteaduskonnas 34, bioloogidel 38,7, kehakultuuriosakonnas 40 ja Majandusteaduskonnas 44,4 viga. Ajaloo-osakonna V kursusel oli keskmine 23,8, Õigusteaduskonna IV kursusel 26,7. Kui üks kolmandik vääri vastuseid arvata puudulikuks nagu tavaliselt, siis oleks kahes teaduskonnas juba keskmine tase mitterahuldav.

III kursuse katsetest selgub, et üliõpilaste valdav enamik suudab kitsalt erialast kirjandust tõlkida, aga kui tekst sisaldab natuke mitmekesisemat sõnavara, tekib vääriti mõistmist. Paljudel esineb kuni 25 tõlkeviga leheküljel — vähem eri-

2 Tartu Rüklik Ülikool

Kulumata SULEGA

Kihnus

LY SEPPEL

Oelge, lained,
kas teie lõite need viisid,
mida laulikud veeretavad!

Teie ehk, kajakad,
kandsite kokku sõnad?
Või tulid need värsid
tuulte teid pidi.

Või sinust, saare kivine pind,
tärkavad laulutaimed.

Heinakaarelt neid korjasin.
Niitja pillas nad sinna,
kui mehesammul ja seeliku
välkudes
edasi asfus.

Leidsin neid
värskete laastude hulgast,
kui vihma tuhat sõrme
mängis kuurikatusel
«Vihmapiiskade prelüüdi»,
ja vana meremees
lõikas pulkasid
uue reha tarvis.

Nad vaatasid mulle otsa
kireva koega mustri vahelt
sukasäärtel.

Aga õhtul nad tulid
ja ütlesid kõik koos oma nimed,
kui piim auras lüpsikus,
vikat väsimust puhkas
ja pere sai söönud.

Ning kastesele murule
jäi suur lauluratta jälg.

UUT pedagoogilises praktikas

- **16 nädalat koolis**
- **Stažööripraktika**

Uus aasta toob rohkesti uut ka pedagoogilise praktika alal. Ellu rakendub uus praktikasüsteem, mis on kooskõlas nii üldhariduslikus kui ka kõrgemates koolides toimunud reformidega.

Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse inimesed suunatakse Tartu ja Elva koolidesse praktikale 16 nädalaks, s. t. kogu kevadsemestriks. Sellest ajast toimub 4 esimese nädala vältel nn. kompleksne praktika, mis on oma sisult üldjoontes vastav seni kehtinud praktikasüsteemi teisele voorule (töö õpetajana vanemates klassides). Põhiline erinevus seisneb aga selles, et praktikaga paralleelselt toimub õppetöö ülikoolis (12 tundi nädalas). Selleks vabastatakse üliõpilased praktikalt igal esmaspäeval kogu päevaks ja igal kolmapäeval pärast kella 18 õhtul ning organiseeritakse õppetöö loengute, praktikumide ja seminaride vormis.

Alates 8. märtsist kuni maikuu lõpuni suunatakse üliõpilased koolidesse nn. stažööripraktikale, kus praktikant peab näitama oma võimeid enamvähem iseseisvas õpetajatöös pikema aja vältel. Sel ajal annab praktikant oma erialal 8—12 tundi nädalas ning täidab ühes klassis klassijuhataja ülesandeid. Samaaegselt jätkub paralleelne õppetöö ülikoolis.

Veel näeb uus praktikasüsteem ette, et iga praktikal viibiv üliõpilane saab juhendajatelt läbitöötamiseks ühe pedagoogilis-metoodilise teema, mille kohta esitatakse praktika lõpus kirjalik referaat.

Uus praktikasüsteem tugineb uutele õppeplaanidele, mis peavad lähendama kõrgemat kooli praktilise elu nõuetele ja looma senisest paremad tingimused õpetajate uue põlvkonna ettevalmistamiseks. Samal ajal aga esitab uus süsteem senisest suuremaid nõudeid nii üliõpilastele-praktikantidele kui ka õppejõududele, kes organiseerivad ning juhendavad praktikat.

U. SIIMANN,
pedagoogilise praktika juhendaja Ajaloo-Keeleteaduskonnas

SÕNA ON KAUGÕPPIJAL

Kas need on

Meie ajalehe toimetus sai kirja ühelt kaugõppijalt, saksa filoloogilt, kes räägib õppimisega seotud raskustest. Kas need on ka teie mured? Ootame teie kirju selle kohta, kuidas asja paremini korraldada.

A.,alehe «TRÜ» toimetus

Järjekordselt on lõppemas kaugõppesessioon, tuleb jälle astuda oma töö juurde, et mõne kuu pärast kohkudes «ärgata» — sessioon on käes ja õpitud üsna vähe.

Sel sessioonil tekkisid mõned mõtted, millest tahaks pajatada. Seda enam, et need mured on omased paljudele kaugõppijatele.

2. jaanuaril võttis meid, naisüliõpilasi, vastu Tartu II Keskkool, üks linna esinduslikumaid koole. Klassid olid jääkülmad, tühjad. Siin-seal vedeles ainult vanu ammugi oma aja äraelanud madratseid. Võimatuseni roostes voodid vedasime ise III ja IV korrusele ja olime ise pärast seda niisama roostega koos kui voodid. Isegi rõivaid ei taha voodiotsale laotada, kahju hakkab!

Teisel-kolmandal päeval hakati maja kütma ja tuju muutus kõigil lõbusamaks. Palitu all magamine ei meeldinud ju kellelegi.

Meie palve on, et juba sessiooni algspäeval võtaks meid vastu köetud hoone, et oleksid korralikud voodid — ja et meid poleks nii võimatult palju ühes toas! Kas Tartus ei jätkuks kaugõppijatele veel üht kooli?

Seda pole vaja ainult mugavuse pärast. Kaugõppes õppida on väga raske, seetõttu peaks ülikool tegema omalt poolt kõik, et inimeste töömeeleolu kõrgel hoida. Tänavuse sessiooni esimene päev tekitas meis küll masendust, mida veidi leevendas õhtune halduspprorektori külaskäik.

Miks ei võiks igas magamistoas olla ruumi laua jaoks? Voodis selili olles on ju hoopis ebamugav kirjutada.

See oli siis üks mure. On teisigi, ja juba sisulist laadi.

Inimene, kes pole õppinud kaugõppes, ei suuda sealset õppetööd isegi mitte rahuldavalt ette kujutada. Tavalisel ajal, s. o. sessioonid välja arvatud, on meil töö primaarne. Töö, mis õpetajatel kestab pimedast pimedani + ühiskondlikud ülesanded, milleta ei eksisteeri ükski õpetaja. Tihti ei pöörata töökohas kaugõppijaile erilist tähelepanugi. Kõik õpivad — sina õpid, kõik jõuavad — jõuad sina ka! Töökoormust ei vähenda keegi. Nii juhtubki, et õppimiseks ei jää aega kaugeltki mitte igal nädalal ja et sessioonile tullakse nõrga ettevalmistusega.

Tahaksime, et sessioon oleks teist laadi. Häältetaksime meelsasti loengud hoopis maha! Miks mitte paljundada õppejõudude loenguid rotaprindil? Sessioon koosneks siis vaid konsultatsioonidest ja rohkem jääks tunde põhiainele — meie osakonnas saksa ja inglise keelele.

Ei oska öelda, kui suur kasu sellisest reformist oleks. Meil poleks vaja statsionaarsete konspekte norida, kümnetes õpikutes sorida ja saaksime rohkem õppida, kui ei peaks kuulama katkendlikke loenguid kaheksa tundi päevas. Päevane osakond ju ei tee eksameid loengupäeval! Meie aga läheme eksamile pärast kaheksatunnilist loengute kuulamist. Läheme ja peame ka läbi saama! Ja kui hirm eksami ees on suur, jääb loengutele minemata...

Kaugõppijate seas pole küll ühtki, kes poleks mõelnud eksmatrikuleerumisele. «Raske! Ma ei suuda enam! Lähen ära!» Need laused on meile kõigile üsna tuttavad.

ka teie mured?

Oleme nõus käima ühe aasta kauem ülikoolis, kui sellega reguleeritaks meie koormus ühtlasemaks. Huvitaval kombel on meil alati talvisel sessioonil palju eksameid ja suvel vähe. Näiteks oli praegu võõrkeelte osakonna III kursuse plaanis 8 päevaga kokku 6 eksamit ja arvestust! Pole ime, et jäävad võlgnevused. Muide, nende sooritamise aega peaks kaugõpe küll pikendama.

Palve on meil ka õppejõududele. Väljalangevus kaugõppes on tohutu. Peamine põhjus selleks on usu kadumine endasse. Tõsi! Lööd käega, jääd algul kursust kordama, siis lööd jälle käega ja — ex.

Palume teid aidata säilitada meis seda vajalikku usku endasse. Ärge riielge meiega, kui oleme nõrgad — sellest pole ju kasu! Tahaksime just teis näha tuge, kes usuksid meie võimetesse, kes meid läbi tule ja vee viiksid riigieksamitele. Kas ei võiks olla igas kuus teatud päevad, millal võiksime tulla eksamile — hoolimata sellest, kas meid on 1 või 10?

Miks vahetuvad igal kursusel võõrkeele õppejõud? Tänavune sessioon kulus sm. Raadil meiega tutvumiseks, kuid sm. Liiv oleks saanud jätkata sealt, kus ta lõpetas. See polegi vist nii väike küsimus.

Lõpuks — kas kaugõppes tuntakse huvi, miks inimene jätab kõik pooleli ja läheb ära? Kas on kasutatud töökoha abi inimesele «aru pähe panemiseks»?

Paar sõna ka meie raamatukogudest. Lähed saali — kohad on aga viimseni kinni! Nagu pärast selgub, läks mõni koha kinnipanijatest 3 tunni (!) eest loengule ja tuleb tagasi alles õhtul! Need aga, kellel on vahepeal aega vaid üks tund, õpivad sel ajal püstijalu oma paksudest raamatutest.

Muidu aga meeldib käia lugemissaalides. Tänu just töötajate suurele vastutulelikkusele.

Sessiooni ajal häirib veel alaline ühest majast teise jooksmine. Ma usun, et oleks võimalik igale rühmale kinnistada mingi auditoorium, kus ehk pärast loenguid (eriti pühapäeval on häda suur) saaks õppidagi. Muidugi peaksid siis ühe osakonna rühmad olema enam-vähem koos, et õppejõududel oleks vähem ringijooksmist.

See oligi kõik, mis kipitas keelel.

Kaugõppeosakonna
III kursuse saksa
filoloog

vene keele oskus?

Vaherame mõteid

alaterminoloogias (seda võis jätta ka tõlkimata) kui üldsõnavaras. Tihti tõlgitakse valesti siduvaid ja modaalsõnu, millest kogu lause tähendusvarjund sõltub:

однако, в самом деле, между тем, следовательно, наиболее, подобный, разумеется, видно.

Tõlkimisel ei tunta näiteks järgmisi sõnu:

перчатки, тонкий, погрузка, изучать, оказывать внимание, объём, иметь в виду, обусловливаться, явный, значительный, соотношение, непрерывно, предусматривать, между тем.

Parematelks võib pidada tõlkeid geograafia-, farmaatsia- ja matemaatikaosakonnas (viimases oli tekst teistest märksa kergem); teistest halvemini tõlgivad kehakultuuriosakonna ja Õigusteaduskonna üliõpilased.

Kõige huvitavam oli V kursuse ülesanne. Raadioloeng sundis üliõpilasi maksimaalselt keskenduma, et venekeelse esituse sisu tabada ja seda kokkuvõetult kirja panna. Pingsa kontsentreerimise tõttu oli see pooltundi kindlasti tõhus vaimne treening, ja sunnib vägisi mõtlema seesugusest töövõttest ka keeleõpetuses. Kõigis teaduskondades oli üliõpilasi, kellele suur osa loengu sisust jäi segaseks või kättesaamatuks, 15 tööd 98-st on lektorid tunnistanud puudulikuks, osa seejuures retsenseeritakse väga heatahtlikult. Kui ka arvestada, et igalt üliõpilaselt ei saa eestikeelsegi loengu põhjal usaldatavat konspekti, on ometi keeleraskused ilmsed, sest esitus oli (peale eesti filoloogide) küllalt selge, lihtne ja aeglane, eriti füüsikutel, aga siiski esines puudulikke töid eriti Õigus-, Majandusteaduskonnas ja kehakultuuriosakonnas. Seega ei ole ka nende katsete järgi optimismiks põhjust.

Keskkooliõpetajate arvates on äsjaste sisseastujate tase madalam kui kunagi varem. Selle põhjuseks peetakse ühelt poolt võimalust lõpetada keskkool ilma vene keele hindeta ja sisseastumiseksami puudumist ülikooli mõnes teaduskonnas, teiselt poolt süsteemitust programmis ja halbu õpikuid, milles ei arvestata küllaldaselt võõrkeele õpetamise metoodikat ja vajalikku igapäevast sõnavara.

Puudulikku vene keele oskust sisseastumisel parandab mõneti venekeelse kirjanduse kasutamine õppetöös. Selles tundub aga palju ebamäärast. Mõnes teaduskonnas hõlmab III kursuse venekeelse kirjanduse nimestik 20 tiitlit ja ligi 7000 (!) lk. Ei nähtu, mis on soovitav ja mida nõutakse ning kontrollitakse. Venekeelse kirjandusega liialdamine toob aga kasu asemel kahju.

Üldmulje üliõpilaste vene keele oskusest on järgmine.

Keskkoolist, vähemalt möödunud aastal, tulid lõpetajad väga suurte lünkadega vene keele tundmises. Üksikud koolitüübid ja koolidki paistavad selle poolest silma (kaugõppe keskk., tehnikumid, aga ka osa Tartu koole). Ei ole normaalne, et igasuguse keeleoskusega saab asuda õppima ülikoolis ja see ka lõpetada. Vene keeles päris nõrgad peaksid juba sisseastumiskatsete põhjal eemale jääma. See omakorda stimuleeriks tööd vene keele alal keskkoolis. Vene keele õpetamine ülikoolis peab täiendama keskkooli tööd ja abistama üliõpilasi venekeelse õppematerjali läbitöötamisel. Vastava keeletasemega üliõpilastele tuleb aga võimaldada õppetöö algul eksami õiendamist, mis neid loengukohustusest vabastab.

Poolik keeleoskus on suureks takistuseks õppetöös, koormab liigselt keeles nõrgemaid ja sunnib neid laveerima, kogu õppetöösse suhtuma pealiskaudselt.

On alust karta, et praegune I kursus III ja V kursusele jõudmisel ei küüni vene keele poolest eelkäijate tasemele. Ja fakultatiivne vene keel keskkoolis ei tõota ka järgnevaist aastakäikudest paremat. Seepärast tundub ülikoolis küsimuse päevakorda võtmine õigeaegne. Õpetatud Nõukogu 29. detsembri koosolekul analüüsiti põhjalikult komisjoni esitist olukorra kohta ning tehti rida ettepanekuid vene keele oskuse ja õpetuse parandamiseks ülikoolis. Esmajoones peeti vajalikuks selles aines sisseastumiseksameid kõigis teaduskondades ja osakondades. Järgmine Õpetatud Nõukogu koosolek võtab vastu sellekohase lõpliku resolutsiooni.

G. LAUGASTE

Et luua suuremat kontakti oma mittestatsionaarsete üliõpilastega, korraldab kaugõppe-osakond regulaarselt tootmisnõupidamisi.

Matemaatikud pidasid nõu teisipäeval. Kaugõppeprorektor sm. Adojaan rääkis väärast suhtumisest kaugõppe teel saadud haridusesse (see olevat midagi muud kui statsionaarsel teel saadud haridus), kaugõppeüliõpilaste kohustusest põhitöökoha vastu. Sm. Adojaan rääkis ka kitsaskohtadest. Et organiseerida mittestatsionaarsete üliõpilaste tööd paremini, taotletaksegi juba statsionaarsete üliõpilaste sügisese semestri lühendamist umbes 20 päeva võrra, nii et nende sessioon lõpeks juba 31. detsembril.

Edasi rääkis sm. L. Kivistik uutest programmidest, mille lühendamisega ja ökonoomsemaks muutmisega väheneb kaugõppeüliõpilaste ülisuur koormus sessiooni ajal.

Lõpuks tegid kaugõppeüliõpilased ettepanekuid puuduste likvideerimiseks. Räägiti loengute ja praktikumide vahekordadest, tunniplaanide ebaökonoomsest koostamisest, kontaktist õppejõu ja üliõpilase vahel ja sellest, et töö kaugõppeüliõpilastega on pandud põhiliselt noorte, veel kogenemata õppejõudude õlgadele.

I. PEDER

NOVEMBRIPLEENUMI OTSUSED TEOKS!

9. jaanuaril toimus Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek, kus ettekandega NLKP Keskkomitee novembripleenumi tööst ja otsusest ning ülikooli parteiorganisatsiooni ülesannetest novembripleenumi otsuse elluviimisel esines EKP Keskkomitee sekretär sm. L. Lentsman.

Ettekandele järgnes elav arutelu. Koosolekul võeti vastu üksikasjaline otsus.

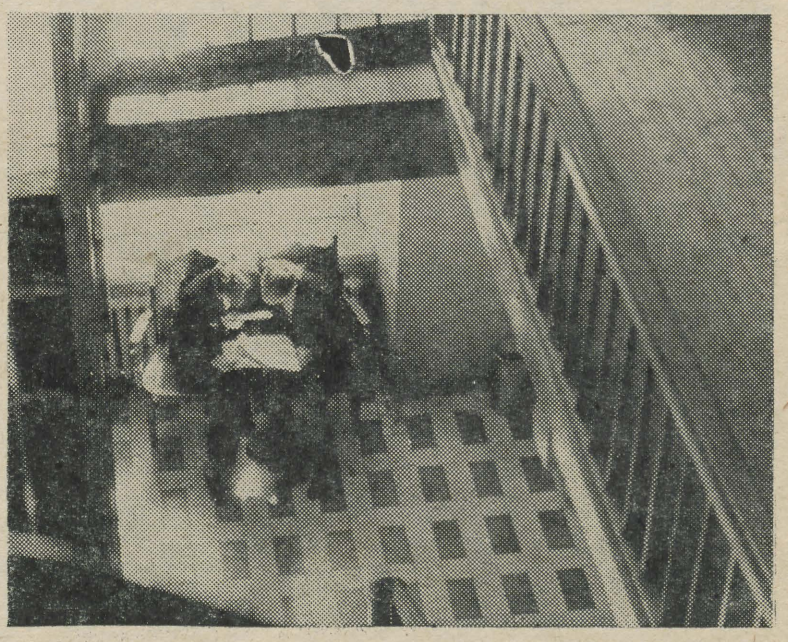

Õppimise vaheajal kulub ära ka puhkehetk, et vaadata, mida uut ja huvitavat pakub värske ajalehenumber.

P. PUKSI foto

Tartu Riiklik Ülikool 3

„Palun mulle välja anda uus üliõpilaspilet...“

Väike raamatuke, milles on vaid kaks lehte, ent ometi ütleb see meile nii palju — meie teine pass, üliõpilaspilet. Ta annab meile õiguse lugeda end Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspere liikmeks. Ja sellepärast peame teda ka hoidma, hoidma alati puhtana nagu üliõpilase austavat nimegi — kas see pole endastmõistetav. Ning seepärast — kas on mõtet sellele küsimusele tähelepanu pöörata?

— — — —

Meie ees on kuus avaldust ja kõik nad algavad ühe ja sama lausega:

«Palun mulle välja anda uus üliõpilaspilet...»

Mispärast siis? Tutvugem veidi nende avalduste sisuga.

«Palun mulle välja anda uus üliõpilaspilet, sest kaotasin endise ära.»

9. VII 1962 R. Borovik

«...kaotasin... Senised otsingud ei ole viinud positiivsete tulemusteni.»

19. X 1962 L. Lugin

«Olin suvel Leningradis puhkusel ...unustasin pileti sööklasse koos rahakotiga. Mõne tunni pärast läksin seda otsima, kuid enam ei leidnud.»

26. IX 1962 E. Mala

«...viibisin Vilniuses... Varastati koos rahaga... automaatsöökla... Et vargus ei toimunud hooletu kohtlemise tõttu dokumentidesse, siis loodan, et minu avalduse rahuldate...»

2. X 1962 T. Põlendik

Sellele viimasele lausele on dokumendis jäme joon alla tõmmatud ja hüüumärk juurde lisatud.

«...kaotasin koos passiga Gogolinimelise raamatukogu lugemissaali.»

3. XI 1962 T. Potašenkova

Üliõpilane H. Sarv kasutas üliõpilaspiletit viimast korda märtsikuus saunapiletit ostes. Oli vahepeal haiglas. Sai õppetööd alustada alles 4. aprillil. Üliõpilaspiletit läks vaja alles aprilli lõpus, kuid enam ei leidnud. Oma üliõpilaspileti kaotamisest teatas mitte enne 1. detsembrit 1962, lootes, et leiab pileti siiski veel üles.

Siit tuleb teha küllaltki tõsiseid mõtlemapanevaid järeldusi. Alustame kõige lakoonilisematest avaldustest. Muidugi, lakoonilisus on üldiselt hea joon, kuid antud juhul ei jäta see sugugi head muljet, eriti kui käegalöövalt lihtsalt (ja kahtlaselt sageli) väidetakse: «Varastati!» Või kui inimene lihtsalt unustab dokumendid sööklasse laua peale. Ja nüüd viimane avaldus. Vaat siin tuleb teha kindlasti kuri nägu. Kas me tõesti näeme oma piletit ainult siis, kui me teda vajame? Üliõpilane ei tohi unustada iialgi seda, et niipea, kui ta kaotab oma isikut tõendava dokumendi, üliõpilaspileti, tuleb sellest jalamaid teatada dekanaati.

Muidugi, see jutt ei olnud kirjutatud ainult nende seitsme avalduse pärast, sest need pole ainukesed, vaid ainult osa viimastest näidetest. Me peame jõudma niikaugele, et sellised väärnähtused kaoksid meie hulgast täielikult. See ei tohiks olla nii väga raske — iga üliõpilane peab ju teadma, mis talle tähendab ÜLIÕPILASPILET.

I.-P. PADERNIK

Sohval sepaks ei õpita

Juba neljandat aastat karastatakse Ajaloo-Keele- ja Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilasi füüsilise tööga. Ametlikumalt öeldes — I kursus teeb läbi tootmisalase väljaõppe. Need, kellel see periood on juba seljataga, mäletavad, et ei olnud sugugi kerge 25°-lise pakasega lageda taeva all segu kanda või müüri laduda. Oli hetki, kus optimismist ja käsivarte jõust puudu tuli. Kuid töölt puududa ja objektile hilineda keelasid südametunnistus ja kohusetunne. Eks ütle rahvaski: «Kui käe adra külge paned, siis ära enam tagasi vaata.» Tõsi. Kui juba augustis konkursist läbi murdsid, siis oleks kergemeelne ja rumal mõnepäevase pakase ja raske kanderaami pärast ülikoolist loobuda.

Ilmselt on aga esimese kursuse vene filoloogidel Arseni Roginskil ja Mihhail Blinkisel teine seisukoht, sest nad on puudunud ligikaudu 50% kohustuslikust tööajast ilma töökohale põhjust teatamata. Kui nad üldse tööle ilmuvad, siis vist ainult selleks, et töö ja tööinimeste üle irvitada ja kaaslaste meeleolu rikkuda.

Jüri Beljakov langeb tihti minalaskmise meeleolude ohvriks ja puudub palju, samuti on töö ees löönud nõtkuma V. Spiridonovi põlved. Töö metsakombinaadis ei olnud viimasele jõudumööda. Spiridonovile muretseti kergemat tööd nahakombinaadis. Ja tagajärg? Spiridonov tõestas, et ka konveierilindi taga töötamine on tema jaoks ületamatu raskus.

Kahju, et meie hulgas on veel selliseid pesamunasid, kes ligidalt tööd ja tööinimest nähes ennast jõuetuks ehmatavad, selliseid, kes arvavad, et sohval sepaks õpitakse.

E. OJA

Kõik suusaradadele!

A. KIVISTIKU foto

SPORT

Võitjaks S. SAARIK

29. detsembril lõppes sõpruskohtumine Tartu—Vilnius kunstilises võimlemises, mille võitis ülekaalukalt Tartu linna võistkond. Meistrijärgus tuli võitjaks 54,4 punktiga kehakultuuriosakonna I kursuse üliõpilane meistersportlane Sirje Saarik, teisele kohale jäi Vilniuse võistleja E. Beljauskaite (52,2 punkti) ja kolmandaks Renate Juhkam (50,8 punkti) samuti kehakultuuriosakonna I kursuselt. Esimeses järgus kujunes paremusjärjestus järgmiseks:

1. Bieljavskaja (Vilnius)
2. T. Päsmel (Tartu),
3. S. Sahva (Tartu).

Juuni lõpus sõidab Vilniuse võistkond Tartusse.

T. ALLA

Matkama!

Üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid, kes soovivad talvisel õppetöö vaheajal võtta osa suusamatkadest Karpaatidesse, Karjalasse, Lõuna-Eestisse ja mujale, palutakse koguneda esmaspäeval, 14. jaanuaril kell 18 Tartu Turismiklubisse Magasini tn. 3 (II korrusel).

Talvised plaanid

TRÜ Spordiklubi suusasektsiooni ja ametiühingu spordisektori esindajate osavõtul arutati hiljuti ülikooli parteikomitees ettevalmistustöid alanud talispordihooajaks.

Selgus, et selleks talveks on ülikoolis kavandatud rohkesti huvitavaid spordiüritusi. Õppetöö vaheajal (13.—28. jaanuarini) korraldatakse õppejõududele ja teenistujatele tervistavad spordilaagrid. Samuti on kavas süstemaatiliselt (kord või kaks nädalas) õppejõududele ja teenistujatele korraldada Tartu ümbruses lühimatku, kus rühmajuhid annavad ka metoodilisi näpunäiteid.

Vellaveresse luuakse alaline baas, kus üliõpilased saaksid korraldada talispordipäevi ja kasutada baasi puhke- ja spordilaagrina. Organiseeritakse Tartu—Vorbuse, Tartu—Vellavere ja Tartu—Kääriku suusamatku, kusjuures edaspidi seatakse eeltingimuseks sõit Vellaverre enne Kääriku maratoni.

Eelnenud aastate eeskujul jätkub teaduskondade suusapäevade ja teiste traditsiooniliseks kujunenud ürituste korraldamine (Kääriku mängud, mitmesugused võistlused).

Põgus ülevaade tähtsamatest suusaspordiüritustest on järgmine:

Tartu—Vorbuse—Tartu suusamatk	10. veebruaril
Tartu—Vellavere suusamatk (esimene)	17. veebruaril
Teaduskondadevahelised võistlused murdmaasuusatamises	1. märtsil
Teine Tartu—Vellavere suusamatk	3. märtsil
Tartu—Kääriku suusamaraton	9.—10. märtsil
Spordiosakondadevahelised VTK võistlused (valimiste tähistamiseks)	14. märtsil
Kääriku mängud	17.—18. märtsil

Tuleb lõpuks veel kõigile meelde tuletada, et TRÜ suusabaasist saavad kõik TRÜ kollektiivi liikmed mõõduka tasu eest (20 kopikat ööpäev) suusavarustust, ning et sealsamas sõudebaasi juures ja Toomeorus on avatud liuväljad.

Teadmiseks suusatajatele: Kääriku ja Tartu vahel hakkavad pühapäeviti regulaarselt kurseerima autobussid.

Kasutage eksamisessioonil ja õppetöö vaheajal aktiivseks puhkuseks talispordilõbusid! Selleks head pealehakkamist!

TRÜ Spordiklubi

VELLAVERE OOTAB

Meie majandusmeeste möödunud aasta töövõitude hulka kuulub kahtlemata ka Vellaveres asuva TRÜ puhkekodu elektrifitseerimine. Kui siiani Vellavere oli puhkajatest tulvil suvekuudel, siis nüüd on seal suurepärased võimalused ka suusaspordiüritusteks.

Arstiteaduskonna VI kursusel on kujunenud heaks traditsiooniks iga aasta kevadtalvel nädalase suusalaagri pidamine Käärikul. Arstiteaduskonna dekanaat on osanud õppetöö selliselt planeerida, et nädalane viibimine Käärikul ei sega õppetööd. Käärikule sõidavad koos üliõpilastega ka õppejõud, kes seal korraldavad loenguid ja seminare. Arstiteaduskonna kogemused kinnitavad, et selline tervistav suusalaager on üliõpilastele suurepäraseks puhkuseks, mis mõjub positiivselt kogu kevadsemestri õppetööle ja ka eksamitulemustele. Käesoleval talvel on sellise laagri oma lõpukursusele planeerinud ka Ajaloo-Keeleteaduskond.

Hiljuti toimus halldusprorektor sm. Simmi juures nõupidamine, millest võtsid osa õppeosakonna ülem ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad. Ühiselt jõuti järeldusele, et Arstiteaduskonna eeskujule tuleb järgneda.

Alates õppevaheajast toimuvad Vellaveres nädalase kestusega tervistavad suusalaagrid. Korraga saab laagrisse sõita õpperühm või kursus suurusega mitte üle 25 üliõpilase. Koos üliõpilastega sõidavad laagrisse ka õppejõud. TRÜ ametiühingukomitee annab laagrisse sõitjatele tervistava puhkelaagri tuusikud, mille eest laagris viibijatel tuleb tasuda 60 kop. päevas. Kehalise kasvatuse ja spordikateeder kindlustab laagris viibijad suusavarustusega ja annab kaasa suusaspordi õpetaja-instruktori. Selliste laagrite korraldamine on planeeritud kogu lumeperioodiks.

Kursustel ja õpperühmadel, kes soovivad sõita Vellavere suusalaagrisse, tuleb registreeruda TRÜ ametiühingukomitees. Õppetöö organiseerimise küsimused tuleb kursusel lahendada koos dekanaadi ja õppeosakonnaga.

Avaldused, millel on dekaani nõusolek, palutakse esitada TRÜ ametiühingukomiteesse hiljemalt eksamisessiooni lõpuks.

J. UNGER

Uus elektronarvutusmasin

Käesoleva aasta teisel poolel saab meie ülikooli arvutuskeskus loodetavasti uue elektronarvutusmasina. Et see on eriti sobiv rahvamajanduse planeerimisel kerkivate ülesannete lahendamiseks, võime loota, et meie matemaatikutel avanevad veelgi paremad võimalused matemaatiliste meetodite rakendamiseks rahvamajanduses.

K. PIIR

Läbi 4 raamatukogu...

(Algus lk-l 2.)

Praegu aga kasutame auditooriume, sest pärast loengutelt tulekut on päris võimatu veel raamatukogus ruumi leida. Siin, kohvikus, on muidugi veel meeldiv võimalus omavahel mõnes segasena tunduvas küsimuses konsulteerida.»

AGA KUIDAS ON LOOD ÜHISELAMUTES?

Alustame TIIGI TÄNAVA UUEST INTERNAADIST.

«Tegelikult on need praegused õppetoad mõeldud puhketubadena. Seepärast lauad õppimiseks eriti mugavad ei ole, pealegi on neid väga vähe. (Tõepoolest, osa õppijaist on oma konspektid löönud lahti aknalaudadel.) Teiseks puuduseks on, et möödakäijad kipuvad segama. II ja IV korrusel on puhketuba koridorist uksega eraldatud, I, III ja V korrusel aga mitte. Nii suure maja kohta võiksid ikka mõned ruumid ainult õppimiseks ette nähtud olla,» kuuleme mureliku näoga näitsiku käest, kelle ees madalal ümmargusel laual on terve virn meditsiinilist kirjandust.

TIIGI tn. 78. Õppimistoana on sisse seatud A-klubi. Suur ruum, mahutab palju. Aga miks on osa laudu tühjad?

«Väga umbne. Ega kaua siin istuda küll ei tahaks. Ka valgustus jätab soovida. Seinakontakte on vähe, kõik ei saa laualampe kasutada. Aga vaiksem ja rahulikum on küll kui toas.»

PÄLSONI tn. 28.

«Kus asub teie ühiselamu õppetuba?» küsime valvurilt.

«Meil ei olegi niisugust».

???

«Paar aastat tagasi oli, kasutati ka võrdlemisi ohtrasti. Nüüd paigutati sinna inimesed sisse. Ühiselamu nõukogu on võimetu.»

PÄLSONI tn. 14. Valves olev noormees juhatab III korrusele. Astume võrdlemisi avarasse ruumi. Korralikud lauad, laualambid ja raamatulehtede krabin. Kohad on täis, ka aknalaudadest võetakse lisa. Täielik töömeeleolu. Näib, et siin on asi korras.

Kivi kotti!

M. PAJUSTE

VASTUS KRIITIKALE

«Vabandage, ent see...»

Vastuseks Teie ajalehes 8. dets. 1962. a. nr. 32 ilmunud artiklile «Vabandage, ent see ei meeldi ka teile...» teatan, et artiklis toodud puudused TRÜ hoonete sisekujunduses ja väärnähted hoonete heakorra alal vastavad tõele. Analoogilisi vigu ja puudusi leidub kahtlemata ka teistes, artiklis nimetamata TRÜ hoonetes.

Väärnähted heakorra alal tõendavad, et TRÜ hoonete komandandid ja TRÜ majandusosakond kontrollivad vähe teenindava personali tööd ja suhtuvad liberaalselt esinevatesse korratustesse.

Nõudlikkuse tõstmiseks arutatakse nimetatud artikkel komandantide koosolekul läbi ja nõutakse komandantidelt hoolikamat suhtumist oma tööülesannetesse.

Keemiahoone II ja III korruse koridorides teostatakse sanitaarremont 1963. a. III kvartalis.

Hoonete sisekujunduse parandamiseks on antud komandantidele korraldus konsulteerida TRÜ kunstikabinetiga.

V. SIMM,
TRÜ halduse prorektor

TEADAANDED

TRÜ Teaduslik Raamatukogu palub, et kateedrid kiirustaksid ankeedile «Raamatukogu soovib lugejateilt teada...» vastamisega. Ankeetide tagastamise tähtajaks oli 25. detsember 1962. Praegu on laekunud kateedritesse saadetud 64-st ankeedist ainult 4. Palun kiirustage!

TRÜ Teaduslik Raamatukogu

TRÜ suusabaas (sõudebaasi juures Emajõe ääres) on avatud iga päev kella 10—18.

Suuski (koos saabastega) laenutatakse töötõendi või üliõpilaspileti esitamisel. Tasu laenutamise eest 20 kopikat ööpäevas.

TRÜ Spordiklubi

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 150. MB 00510.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 8. VEEBRUARIL 1963

Nr. 2(542) XVI aastakäik

Astudes uude semestrisse

«Suurenenud on kõigi erialade kvalifitseeritud spetsialistide ettevalmistamine. Kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes õpib 5,6 miljonit inimest, nendest kõrgemates koolides 2,9 miljonit. Möödunud aastal sai rahvamajandus rohkem kui 770 000 spetsialisti, sealjuures 319 000 kõrgema haridusega spetsialisti, kelle hulgas oli rohkem kui 120 000 inseneri. Kõrgemate õppeasutuste päevastesse osakondadesse vastuvõetud üliõpilaste hulgas on rohkem kui 180 000 üliõpilasel (59 protsendil) vähemalt kaheaastane praktilise töö staaž.

Töö kõrval õpib ligi 7 miljonit inimest, sealhulgas peaaegu 4 miljonit töölis- ja maanoorte koolides ning 3 miljonit kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes.

Teaduslikes asutustes, kõrgemates õppeasutustes ja muudes organisatsioonides töötavate teaduslike töötajate arv oli 1962. aasta lõpuks rohkem kui 450 000.»

Nendes NSV Liidu Ministrite Nõukogu Statistika Keskvalitsuse andmetes peitub ka Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtav töö.

Meil on põhjust uhked olla oma töö üle.

Meie ees on aga uued ülesanded — anda Kodumaale üha rohkem hästi kvalifitseeritud spetsialiste.

Tõstku see meie kohusetunnet!

Innustagu see meid tööle uue energiaga algaval 1963. aasta kevadsemestril!

Kaks uut loengusarja

TRÜ biofüüsika laboratoorium alustab kahte uut loengusarja, mis on mõeldud õppejõududele, aspirantidele ja asjast huvitatud üliõpilastele.

Esimene loengusari kannab pealkirja «Faktoranalüüs» ja selles käsitletakse paljutunnuseliste süsteemide uurimise metoodikat. Loengud on mõeldud eeskätt humanitaarteaduste esindajatele (psühholoogid, lingvistid, ajaloolased jt.). Ka bioloogid ja meedikud peaksid selle kursuse vastu huvi tundma. Eelteadmisi ainest ei ole tarvis. Loengud toimuvad kord nädalas, teisipäeviti farmaatsiaauditooriumis. Avaloeng on 18. veebruaril kell 17. Lektor L. Võhandu.

Teine loengusari, kestusega 5 semestrit, on mõeldud eeskätt elusorganismide uurimisega tegelevate teadusalade esindajatele. Esimesel semestril vaadeldakse biostatistika klassikalisi meetodeid, teisel ja kolmandal biostatistika uuemaid meetodeid: dispersioon- ja kodispersioonanalüüs, eksperimendi planeerimine, empiiriliste kõverate lähendamine, regressioonanalüüs, korrelatsioonanalüüs, faktoranalüüs, diskriminantanalüüs, ajas toimuvate protsesside uurimine. Neljandal semestril vaadeldakse elusorganismide kvantitatiivset analüüsi, organismi ja populatsiooni kasvuprotsesside uurimist, dimensiooniteooriat, biomorfoloogia matemaatilisi aluseid. Viies semester on pühendatud matemaatilisele geneetikale. Loengud toimuvad kord nädalas, kolmapäeviti. Esimene loeng on 13. veebruaril algusega kell 18 Vanemuise 46 aud. 8 (puhveti kõrval). Edasiste loengute aeg kokkuleppel kuulajatega. Lektor S. Veldre.

Ajaloolaste nõupidamiselt

1. ja 2. veebruaril kogunes Tartusse enam kui 250 kõrgemate õppeasutuste, tehnikumide ja keskkoolide ajalooõpetajat ning teaduslike asutuste töötajat, et läbi arutada hiljuti toimunud üleliidulise ajaloolaste nõupidamise otsused ja kavandada nende alusel edaspidist tööd. Põhiettekandega Moskva nõupidamisest ja ajaloolaste ettevalmistamisest Tartu Riiklikus Ülikoolis esines Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan K. Siilivask. Tema ettekannet täiendasid ülevaated NLKP ajaloo uurimise ja õpetamise olukorrast sm. J. Jakobsonilt ja üldise ajaloo osas sm. L. Rootsilt.

Sm. Siilivask märkis, et ajavahemikus 1948—1962 on TRÜ ajaloo-osakonna lõpetanud 487 spetsialisti, nendest 261 statsionaarselt, 202 mittestatsionaarselt ja 24 eksternidena. Lõpetanud ajaloolastest töötab hariduse alal üldhariduslikes koolides ja tehnikumides 205 seltsimeest, teaduslikes asutustes ja kõrgemates koolides 59, muuseumides 50, arhiivides 25 jne. Praegu õpib aspirantuuris 15 meie ülikoolis lõpetanud ajaloolast.

Kuid osakonna töö vajab edaspidi tunduvat parandamist. Käesoleval õppeaastal juba korrigeeriti osakonna õppeplaane kohustusliku õppetöö vähendamise ja üliõpilaste iseseisva töö osatähtsuse tõstmise suunas. Seda tööd aga tuleb jätkata. Üldkursuste osas on vaja üle minna suuremas osas probleemloengutele ja anda teatud kursuse osad üliõpilastele iseseisvaks läbitöötamiseks. Teadusliku töö alal tuleb asuda uusimate uurimismeetodite rakendamisele ja süvendada kontakti teiste uurimisasutustega.

Ajaloo õpetamise olukorrast vabariigi üldhariduslikkudes koolides andis ülevaate ENSV Haridusministeeriumi inspektor sm. L. Annus. Ettekannetele järgnesid läbirääkimised.

2. veebruaril jätkus nõupidamise töö sektsioonides.

Kõrgemate koolide ja teaduslike töötajate sektsioonis kõneles sm. A. Pankasejev EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi tegevusest ja koostööst NLKP ajaloo õpetajatega, J. Kahk Teaduste Akadeemia Ajalooinstituudist käsitles lähemalt mõningaid nõukogude ajaloo uurimise organiseerimise küsimusi. Suure huviga kuulati sm. L. Võhandu ettekannet matemaatiliste meetodite kasutamise võimalustest ajaloo uurimisel. Sm. O. Vares andis ülevaate Eesti NSV Riikliku Ajaloo Keskarhiivi materjalide kasutamisest ajaloo uurimisel.

Üldistades sektsiooni töö tulemusi märkis sm. K. Siilivask, et teadusliku uurimise meetodite ja teemade kooskõlastamise osas seisame praegu murrangu ees. Näiteks tuleks katse korras läbi töötada perfokaartide laialdane kasutamine ajaloo uurimisel. Lähemalt tuleks ajaloolastel tutvuda matemaatilise uurimise meetoditega, et edaspidi rakendada neid praktilises töös. Senisest paremini tuleb koordineerida teemade valikut ja läbitöötamist. Selline koordineeriv keskus peaks välja kujunema Teaduste Akadeemia juures. Üksnes tihe koostöö kõigi vabariigis tegutsevate uurimisasutuste vahel tagab kiire edasiliikumise ajaloo rindel.

Pedagoogikasektsioonis kutsus elava mõttevahetuse esile sm. V. Haameri ettekanne õpilase iseseisvuse ja aktiivsuse kasvatamisest ajaloo õpetamisel. Palju huvitavaid ja konkreetseid näiteid õpilaste kultuurialase silmaringi avardamisest ja esteetilisest kasvatamisest 7. ja 8. klassi ajalookursuse kaudu esitas sm. Tarum Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudist. Käsitledes ajalooalase klassivälise töö probleeme, tõstis Tallinna Pedagoogilise Instituudi õppejõud sm. L. Andreesen esile ajalooalaste olümpiaadide korraldamise idee, mille kohaselt olümpiaad võiks toimuda kirjalikult kolmes vanuserühmas (11. kl.; 9. ja 10. kl.; 7. ja 8. kl.) alguses koolisisese ja koolidevahelise üritusena, mis hiljem kasvaks kuni ajaloo vabariikliku olümpiaadini. Ajalooalasest kodu-uurimisest Eesti NSV-s ja ajalooõpetajate osast selles kõneles Teaduste Akadeemia aspirant sm. V. Järv.

Sektsiooni töö lõpul demonstreeriti õpetajaile äsja ilmunud Eesti NSV ajaloo seinapiltide sarja ja tutvustati universaalprojektor LETI-55 kasutamisvõimalustega ajalootundides.

Kokkuvõttes nõupidamise tööst märgiti, et ajaloo õpetamise ideeline ja metoodiline tase oleneb olulisel määral sellest, kuivõrd teadlikud on õpetajad, kuivõrd hästi nad valdavad efektiivseid õpetamise meetodeid. Ajaloo õpetamine ei tohi jääda elust maha, vaid peab baseeruma kaasaegse marksistliku ajalooteaduse uuematele saavutustele. Ajalootundides ja klassivälistes üritustes tuleb eelkõige silmas pidada kasvatuslikke eesmärke. Senisest enam tuleb rõhku panna ajaloo arengu seaduspärasuste avamisele, rahvamasside ja isiku osa õigele selgitamisele ajaloo käigus, vältides seejuures tundide ülekoormamist väheolulise faktilise materjaliga. Õpetajad seadku oma töö eesmärgiks õpilaste ajaloolis-loogilise loova mõtlemise arendamine.

Hädavajalik on tugevdada seoseid ajaloo ja teiste õppeainete vahel, mis on eriti oluline uue distsipliini — ühiskonnaõpetuse õpetamisel. Nõupidamine märkis rahuldustundega ajaloo õpetamise materiaalse baasi teatavat paranemist. Endiselt tuntakse aga puudust Eesti NSV ajaloo kaartidest, väga vähe on õppefilme vanemate perioodide kohta. Ajaloo olümpiaadide korraldamise ideed toetati üksmeelselt.

Kodu-uurimise osas märgiti, et enam tuleb tähelepanu pöörata kogutud materjalide õigele üldistamisele. On vaja valvel olla, et kodu-uurimine ei kalduks kohalike iseärasuste ülehindamisele. Meie kodu-uurimine olgu suunatud eelkõige tänapäeva, näidaku konkreetselt kodukoha teed kommunistlikku homsesse.

H. PALAMETS

KÄÄRIKUL...
Loe sellest 4. leheküljelt!

Mida öelda möödunud eksamisessioonist AJALOO-KEELE-TEADUSKONNAS

Märgitagu kõigepealt seda, et mullusega võrreldes püsisid hinded umbes samal tasemel: keskmine sessioonil saadud hindeist (sulgudes keskmine hindeist, kui kaasa arvata mitmesugustel põhjustel eksameile mitteilmunud üliõpilased) ajaloo-osakonnas 4,18 (4,03), eesti keele ja kirjanduse osakonnas 4,27 (4,15), vene keele ja kirjanduse osakonnas 4,07 (3,68), võõrkeelte osakonnas 4,31 (4,14), kogu teaduskonnas 4,24 (4,04). Kuid üksnes keskmised hinded ei paku veel täielikku pilti. Oluline on ka see, et 492-st kõigile eksameile ilmunud üliõpilasest said kõigis eksamiaineis hinde «väga hea» 88 (mullu 91), väga heade ja heade hinnetega üliõpilasi oli 260, kuna rahuldavaid hindeid esines 115 üliõpilasel. Kui seejuures silmas pidada, et nii mõnedki rahuldavad hinded kõiguvad tegelikult «rahuldava» ja «mitterahuldava» vahel ja rahuldavate hinnete üldarv kogu teaduskonnas oli 183, siis paneb see tulemus mõtlema, kas selliste üliõpilaste puhul on tegemist puudulike võimetega või töötamisega alla oma võimete. Seda nähtust peaksid vastavad kateedrid hoolikalt analüüsima.

Õppetöös pidid eesti filoloogid eksamitulemuste järgi loovutama esikoha võõrkeelte osakonnale. Vene keele ja kirjanduse osakonnal tuleb aga veel tublisti pingutada, et teistele järele jõuda.

Kõik eksamid hindele «väga hea» sooritasid vene filoloogidest 7, võõrkeelte osakonnast 34 üliõpilast. Kolmandale kohale asetunud ajaloo-osakonnas torkab silma 103 väga hea ja 138 hea hinde kõrval suhteliselt suur rahuldavate hinnete arv (40); mitterahuldavaid hindeid saadi 7. Vene keele ja kirjanduse ja ajaloo-osakonna kateedreil, samuti õppekomisjonidel ja komsomoliorganisatsioonidel sugeneb siit kiireloomulisi ülesandeid õppetöö parandamiseks just nõrgemate üliõpilaste osas.

Hoopis meeldivam on aga konstateerida, et suurem osa teaduskonna üliõpilasi on töötanud kohusetruult ja edukalt. Eesrindlasteks õpinguis ja ka ühiskondliku aktiivsuse poolest olid möödunud semestril ajaloo-osakonna I kursusel Epp Kangilaski, Helgi Kiolein ja Halliki Uibo, II kursusel — Silvi Kaljas, Elle Mala ja Urve Silm, III kursusel — Sirje Krik, Margus Leemets, Leili Tambu, Kalju Võngri jt., IV kursusel — Kaido Jaanson, Endel Koppel, Vello Särev, V kursusel — Malle Ilves ja Jaak Kangilaski.

Eesti filoloogidest töötasid silmapaistvalt Eevi Laido, Pille Leissar, Ago Pabut, Helgi Pliess, Jaak Põldmäe, Reet Uring (II k.), Maia Arst, Liivi Labi ja Haldur Oim (III k.), Inga Fiveger, Inger Koemets, Karin Rummo, Sirje Ruus, Maie Sauvere, Luule Visnapuu jt. (IV k.), Arvo Eek, Endla Kaar, Maili Noor ja Mari Viiding (V k.). Vene keele ja kirjanduse osakonna eesrindlikke üliõpilasi olid Jekaterina Paraskun, Endla Ploom (II k.), Igor Tšernov (III k.). Võõrkeelte osakonna arvukaist tublidest üliõpilastest tõstetagu esile Kersti Ernesaks, Tiina Horm, Mare Ligi, Els Lindvet, Aino Soosaar, Evi Sooster, Enno Turmen, Helle Laats, Laine Õunpuu, Tiiu Tammpere (I k.). Ester Hansen, Leili Hellenurm, Reet Juttus, Ene Kreek, Ele Päll, Saima Soopart, Aili Suu, Viktoria Viir, Anne Annus (II k.), Priit Järve, Maie Korka, Rein Niidas, Jaak Rähesoo (III k.), Mall Tamm, Maila Einer, Maila Kiis (IV k.), Rina Dubin, Helve Lomp, Urmas Tigane, Jaan Kaplinski, Jüri Maadla (V k.).

Komistuskiviks viiendate kursuste üliõpilastele osutus nagu paaril eelmiselgi aastal eksam filosoofia ajaloost. Vene filoloogidest sai 7, eesti filoloogidest 2 ja ajaloolastest 4 üliõpilast selles distsipliinis «mitterahuldava». Näib, et viimaselgi kursusel pole osa üliõpilasi suutnud omandada rütmilise, süstemaatilise töö harjumusi. Märksa paremini tuli selle eksamiga toime võõrkeelte osakond, kus mitterahuldavaid hindeid polegi ja ka rahuldavate arv (4) on suhteliselt väike.

R. KLEIS,
Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan

Et äpardusi ei juhtuks

Talvine eksamisessioon möödus üldiselt sama suure pinge all nagu eelmistelgi aastatel, kuid esimestel kursustel on lugu kaunis kurb — annab tunda asjaolu, et üle poole esimese ja teise kursuse üliõpilastest on tulnud tootvalt töölt ja neile tekitab intensiivne vaimne töö raskusi.

Raviosakonna I kursusel said mitterahuldavaid hindeid 50 üliõpilast 157-st, s. o. ligi üks kolmandik. Raskemaks komistuskiviks oli anorgaaniline keemia, milles mitterahuldava hinde said 44 üliõpilast. Kuid ka NLKP ajalugu osutus 13 üliõpilasele ülejõukäivaks.

Stomatoloogiaosakonna esimesel kursusel saadi palju mitterahuldavaid hindeid (11 26-st), siingi oli suuri raskusi anorgaanilise keemiaga (11 mitterahuldavat!).

Farmaatsiaosakonna esimene kursus tuli oma ülesannetega paremini toime, 25-st üliõpilasest kukkusid siin läbi 6.

Esimese kursuse (osalt ka järgmiste kursuste) üliõpilastest asub nii mõnigi tõsiselt õppimise juurde alles siis, kui on juba hilja — nädalkaks enne eksamisessiooni algust. Enamik üliõpilasi aga töötas hoolsasti ka semestri vältel, nendega äpardusi ei juhtunud.

Raviosakonna teisel kursusel tuli õiendada neli eksamit: NLKP ajalugu, poliitiline ökonoomia, inimese anatoomia ja histoloogia. Siin said mitterahuldavaid hindeid 51 üliõpilast 150-st. Raskemaks aineks osutus histoloogia — 41 mitterahuldavat hinnet. See asjaolu on seletatav sellega, et üliõpilased kontsentreerisid oma peatähelepanu anatoomiale ja jätsid teise tähtsa distsipliini — histoloogia nagu tagaplaanile. Anatoomias oli läbikukkumisi suhteliselt vähem — 14. Stomatoloogiaosakonna teisel kursusel läks eksamisessioon pisut libedamini — 22-st said mitterahuldavaid hindeid 7. Farmaatsiaosakonna II kursusel ei saanud mitterahuldavaid hindeid keegi, ainult üks üliõpilane ei ilmunud eksamile.

Raviosakonna kolmandal kursusel ei läinud eksamisessioon ka mitte hästi. Neil oli õiendada küll ainult kaks eksamit, kuid need on oma iseloomult rasked ja ainelt ulatuslikud — dialektiline materialism ja mikrobioloogia. Mitterahuldavaid hindeid neis ainetes said 32 üliõpilast 177-st, kusjuures kummaski oli neid enam-vähem võrdselt.

Vanemate kursuste üliõpilastel möödus eksamisessioon küll suure pinge all, kuid nende kursuste üliõpilased on juba karastunud eelnenud eksamisessioonide ajal ja neil kuigi palju ebaõnnestumisi ei esinenud. Kuid ka vanematel kursustel osutus, et mõned ei ole suutelised arstikutset omandama. Nii langeb kolme mitterahuldava hindega välja raviosakonna IV kursuse üliõpilane M. Laikme ja farmaatsiaosakonna V kursuse üliõpilane I. Hallik.

Vanematel kursustel on palju üliõpilasi, kes õpivad ainult väga headele hinnetele. Näiteks raviosakonna V kursusel, kus tuli õiendada koguni 5 eksamit, said kõigis ainetes väga head hinded E. Haran, I.-M. Helenurm, E. Kirch, I. Mõttus, S. Kuulmann, T. Kuusk, A. Nääb, T. Jägel, A. Haldre, A. Vask, A. Tilk, M. Parmas, M. Kosenkranius, G. Ananjeva, H. Boroditš, L. Berštein, A. Sivenkov, V. Reisenbuk ja M. Voronina. Kuid ka esimestel kursustel õiendasid nii mõnedki kõik eksamid väga headele hinnetele, näiteks raviosakonna I kursusel üliõpilased H. Ainsaar, R. Juhkam, H. Kingsep, H. Kolk, M. Tiivel, P. Rõuk, E. King, stomatoloogiaosakonna I kursuselt P.-H. Valtna, farmaatsiaosakonna I kursuselt üliõpilane A. Karmin.

Need üliõpilased, kellel talvine eksamisessioon ebaõnnestus, peavad tegema sellest tõsised järeldused. Nad peavad kiires korras likvideerima akadeemilised võlgnevused ja algavat kevadsemestrit alustama tõsise töö tähe all, nii et kevadisel eksamisessioonil enam äpardusi ei juhtuks. Selleks soovib Arstiteaduskonna dekanaat neile jõudu ja edu. Need aga, kellel ei ole tõsist huvi ja võimeid vastutusrikka arsti-, stomatoloogi- või farmatseudikutse jaoks, need peavad otsima endale uue, jõu- ja võimetekohase eriala, sest vägisi ei hakka neid keegi diplomini lohistama.

Prof. M. KASK,
Arstiteaduskonna prodekaan

Uuendusi ametiühingu liikmemaksude tasumisel

Meie ametiühingu vabariikliku presiidiumi otsuse alusel tuleb üliõpilaskoolis liikmemaksude kogumisel üle minna uuele korrale. Senisega võrreldes kasvatab liikmemaksude tasumise uus viis rohkem kohusetunnet ning võimaldab igal liikmel kontrollida liikmemaksu vormistamise õigsust. Et ülalnimetatud muutus puudutab kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid, peatume sellel pikemalt.

Liikmemaksu tasumine toimub edaspidi (alates jaanuarikuu liikmemaksust) ilma liikmemaksu kogumise leheta, mis asendub markide kohese kleepimisega liikmeraamatusse liikmemaksu tasumisel.

Et selleni jõuda, tuleb teha järgnevad eeltööd.

Rühmaorganisaatorid teatavad aegsasti teaduskonna laekurile nende poolt vajatava markide hulga sõbivates ühikutes. Viimane annab need soovid rühmade kaupa üle komitee laekurile, kes varub nõutud margid. Edaspidi seisavad ka arvestuskaardid komitee laekuri juures.

Igal 8. kuupäeval võtab teaduskonna laekur komitee laekurilt avansilehega markide avansi ja arvestuskaardid ning annab need hiljemalt järgmisel päeval samal viisil edasi rühmaorganisaatoritele. Kolme päeva jooksul toimub rühmaorganisaatori poolt liikmemaksu vastuvõtmine, kusjuures liikmemaksu tasumise eest vastutab iga liige ise.

Liikmemaksu tasumiseks esitab liige liikmepileti ja ütleb eelmise kuu tulud, mille rühmaorganisaator kirjutab arvestuskaardile. Nimetatud summalt arvestab rühmaorganisaator liikmemaksu. Selle tasumisel kleebib ta samas väärtuses margid liikmepiletisse ja valged kontsud arvestuskaardile ning kustutab mõlemad kuupäevaga. Liikmepileti annab tagasi.

Hiljemalt 11. kuupäeval annab rühmaorganisaator lõplikult üle saadud raha, järelejäänud margid ja arvestuskaardid. Need märgitakse avansilehel maha. Puudujäägi korral koostatakse akt mõlema allkirjaga. Rühmaorganisaator annab teaduskonna laekurile aru laekumisest.

Hiljemalt 12. kuupäeval annab teaduskonna laekur komitee laekurile lõplikult üle saadud raha, markide jäägi ja arvestuskaardid. Liikmemaksude vastuvõtmise lõpetamise järele koostavad teaduskonna laekurid aruande jooksva kuu laekumise tulemuste kohta iga ametiühingu rühma järgi ning esitavad selle komitee laekurile.

Arusaadavalt tutvuvad laekumise käiguga ka teaduskondade büroode org.-massilised sektorid, kes tagavad normaalse laekumise. Olenevalt liikmemaksude maksmatajätmise põhjustest esitatakse küsimus liikmemaksude mittemaksjate suhtes arutamiseks kas ametiühingu rühmale või komiteele. Üliõpilastel kogutakse liikmemaksu 13.—15. kuupäevani. Palgapäevade muutmisel muutuvad ka vastavalt liikmemaksude kogumise päevad.

Liikmed, kes maksu kogumisel kohal ei olnud (komandeeringud, haigus, puhkus jm.), tasuvad otse komitee laekurile erinimekirja järgi. Komitee laekuri vastuvõtt on igal teisipäeval ja reedel kella 15 kuni 16-ni.

Seoses liikmepiletite kättesaamisega on vaja LIIKMEID INFORMEERIDA mõnest asjaolust. Esiteks valged margid liikmepiletis ei kehti, need kuuluvad arvestuskaardile. Mitmetes rühmades on komitee endise laekuri M. Sõštšikovi süü tõttu möödunud aasta marke saamata, piletites on margid kleepimata. Loodetavasti kleebitakse need margid sisse käesoleval semestril. Liikme haigusest tulenenud lüngad liikmepiletis ja kaardil olgu varustatud märkusega «Haige», mis on kinnitatud rühmaorganisaatori allkirja ja ülikooli komitee pitsatiga (märge ja allkiri tindiga). Liikmemaksu markide olemasolu liikmepiletis ja arvestuskaardil on ainsaks ametiühingustaaži pidevuse näitajaks.

Ametiühingu liikmemaks tasutakse eelmise kuu kõikidest tuludest: aja-, tüki- ja akordtöötasult; töötasult, milline säilitatakse vastavalt kehtivale seadusandlusele ühiskondlike ja riiklike kohustuste täitmise aja eest, puhkuse tasult ja samuti ka puhkuse kompensatsioonilt; kirjanduslikult loengu- ja autorihonorarilt, tasult erijülesannete täitmise, teenete ja tööde eest (konsultatsioon, ekspertiis jms.).

Kohakaasluse alusel saadavalt töötasult tasutakse liikmemaks põhitöökohas.

Liikmemaksu ei tasuta järgmiste rahaliste tasude pealt: toetus ajutise töövõimetuse eest, pensionilised väljamaksed, komandeerimistasud.

Ametiühingu komitee poolt teostatud kontroll on näidanud rea eksimisi eelmises küsimuses. Paljudel juhtudel on liikmemaksu tasutud ainult põhipalgalt, kuigi on üldiselt teada lisatulud, näiteks honorarid.

Veel paar märget senise kontrolli põhjal. Kõige korralikum oli laekumine Ajaloo-Keeleteaduskonnas (laekur O. Haas) ja mitmes üksikrühmas. Kesk- ja madalapalgalistel olevat piinlik ja alandav käia mitu korda liikmemaksu küsimas mitmesajalise töötasu saajalt.

Uus liikmemaksu tasumise kord sarnaneb komsomoli ja partei liikmemaksu tasumise korraga ja on seega suurele osale kollektiivist tuttav ja jõukohane. Võib oletada võlgnevuste tekkimist vaid üksikutel, kes ei arvesta teistele tehtavat tüli või kellel on raskusi töödistsipliiniga.

J. REIMAND

TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS

Spetsialist peab oskama vene keelt

25. jaanuari hommikul viisid bussid esmakordselt TRÜ Nõukogu rohkem kui neljakümneliikmelises koosseisus Kääriku õppe-spordibaasi. Sel päeval oli talvetaat ehtinud Kääriku eriti kauniks. Kohev, päikesesäras kiirgav lumi ning üleni härmatiserüüs puud ja põõsad kutsusid üliõpilasi, keda suusatama, keda matkama.

Pärast suurepärast sportimist ja maitsvat lõunat asuti spordibaasi vastavatud peahoone avaras saalis töökoosolekule.

Päevakorra esimese punktina käsitleti prof. M. Kase poolt ettekantud küsimust — «Õppekasvatustöö hügieenilisest aspektist ülikoolis». Olukorra parandamiseks võeti vastu otsus.

Keskse küsimusena arutati koosolekul teadusala prorektor dots. J. Tammeoru esituses ülikooli 1962. a. teadusliku töö aruannet. Samas kinnitati otsus abinõude kohta, mis võetakse kasutusele vene keele taseme tõstmiseks ülikoolis. Alljärgnevalt avaldame lühendatult Nõukogu otsuse vene keele kohta.

● Korraldada õppeprotsessi nii, et üliõpilased omandaksid vajalikul määral praktilise vene keele oskuse.

● Kui vene keeles sisseastumiseksamit ei lubata rakendada, pidada vajalikuks korraldada I kursuse üliõpilastele esimese semestri algul vastavad katsed nende vene keele oskuse kindlakstegemiseks. Üliõpilastele, kes ei suuda arvestust õiendada, lubada seda teha teise õppeaasta lõpul. Kui nad ei suuda iseseisvalt omandada nõutavat vene keele oskust, organiseerida ülikooli poolt vastavad fakultatiivsed õppused. Neile, kes ka esimese õppeaasta lõpul ei sooritа vastavat arvestust, edasiõppimist ülikoolis mitte lubada. See nõue kehtestada alates 1963/64. õppeaastast. Ka vanemate kursuste üliõpilastele, kellel II kursusel ei olnud arvestust vene keeles, see ette näha. Viimase sooritamine annab õiguse pääseda riigieksameile. Arvestuse sooritamise tähtaja vanemate kursuste üliõpilastele määravad igas osakonnas ja kursusel dekaanid, arvestades õppe- ja tunniplaani koormatust ning eksamite ja arvestuste arvu vastaval õppeaastal. Ka neile vanemate kursuste üliõpilastele, kes ei suuda ilma ettevalmistuseta arvestust vene keeles sooritada või sellele iseseisvalt ette valmistuda, korraldab ülikool fakultatiivse õppetöö vene keele omandamise abistamiseks.

● Pidada soovitavaks, et arvestus vene keeles toimuks vastava erialase kateedri esindaja juuresolekul (vastavalt üliõpilaste erialale).

● Ülikoolis õppimise kestel tuleb üliõpilaste vene keele oskust süvendada:
- vene keele grammatika aluste kordamisega, sõnavara avardamise ja aktiivse kõnelemisega vene keele tundides;
- venekeelse kirjanduse otstarbeka kasutamisega õppetöös alates I kursusest;
- üksikute venekeelsete loengutsüklite organiseerimisega teaduskondades;
- kõigi võimaluste rakendamisega üliõpilaste venekeelseks kõnepraktikaks;
- võimaluste piires menetluspraktika ja ekskursioonide korraldamisega Vene NFSV-s.

● Neil erialadel, kus on paralleelselt eesti ja vene õppekeelega rühmad, võimaldada eesti õppekeelega rühma kuuluvatel üliõpilastel nende soovi korral vene keele parema omandamise eesmärgil kuulata vene õppekeelega rühmadele peetavaid venekeelseid loenguid.

● Vastastikuseks abistamiseks keelte omandamisel soovitada dekaanidel üliõpilaste ühiselamusse majutamisel paigutada ühte tuppa eesti ja vene rahvusest üliõpilasi.

● Vene keele kateedril õppetöö käigus senisest põhjalikumalt tutvuda tegeliku olukorraga kõnekeele praktilise valdamise ning grammatika elementaarsete aluste ja sõnavara tundmisega üliõpilaste poolt, rajades sellele vene keele õpetuse sisu ja metoodika, arvestades seejuures üliõpilaste individuaalseid puudujääke.

● Vene keele tundides:
- rakendada senisest enam üliõpilasi aktiviseerivaid töövorme, nagu lühireferaadid ja diskussioonid aktuaalsetel teemadel, kino- ja teatrikriitika, uudisteoste retsenseerimine;
- arvestada kõrvutava grammatika põhimõtet, arendada üliõpilastes vene keele iseärasuste teaduslikku tunnetamist, selgitades võrdlevalt eesti ja tuntud võõrkeele erinevate keeleliste vormide adekvaatset sisu.

● Keskkoolis õpitud grammatikakursuse iseseisvaks kordamiseks ja suvendamiseks koostada üliõpilastele abistavaid juhiseid ja küsimustikke, mis sobiksid kasutamiseks ka kaugõppeosakonna üliõpilastele.

● Kaugõppe-üliõpilastelt nõuda vene keele tundmist ja eksami sooritamist ühistel alustel statsionaarsete üliõpilastega, sest neil on venekeelse kirjandusega töötamine veelgi vajalikum kui statsionaarses osakonnas.

● Vene keele õppejõud määrata pidevalt samas teaduskonnas töötama, et nad saaksid süveneda teaduskonna spetsiifikasse, mõistaksid vastavasisulist kirjandust, terminoloogiat ning võiksid asuda erialaste vene-eesti sõnaraamatute koostamisele.

● Teaduskonnas töötav vene keele õppejõud peab abistama ühtlasi teaduskonna erialaseid ringe vene keelega seotud ürituste korraldamisel, samuti spetsiaalse kirjanduse kasutamisel.

● Kooskõlastatult teaduskonna metoodilise komisjoniga määrab vene keele kateeder erialase lektüüri ja organiseerib nii ühiste kui ka erialaste tekstide paljundamist.

● Vene keele kateedri õppejõududel selgitada ühelt poolt põhjalikult keskkoolilõpetajate vene keele oskuse taset, teiselt poolt analüüsida keskkoolide vene keele programmi, õpikuid ja õppevahendeid, õpetatava sõnavara valikut, õpetamismeetodi otstarbekust, nagu eale vastavust ja eesti keele spetsiifika arvestamist selles, ning avaldada oma seisukohti pedagoogilises ajakirjanduses, õpetajate nõupidamistel ning ainesektsioonis; vene keele metoodikud peaksid osa võtma ainesektsioonide tööst ja kuuluma keskkooliõpikute autorite kollektiivi.

● Teaduskonna metoodilistel komisjonidel selgitada ja ühtlustada venekeelsete õpikute ja allikate kasutamist õppetöös, nõuda kohustusliku kirjanduse täpset piiritlemist ja selle tundmise kindlat kontrolli.

Teaduskondadel kasutada võimalust üksikute venekeelsete loengutsüklite või teemade esitamiseks mõne vene keelt hästi valdava õppejõu pooit, kes annaks esinevatele terminitele eestikeelsed vasted. Ühtlasi pidada vajalikuks külalislektorite kutsumist.

● Üliõpilastel, kes on sooritanud arvestuse vene keeles, säilitada konsultatsiooniõigus oma õppejõu (või vastava õpperühma õppejõu) juures. Üliõpilastele, kes avaldavad selleks soovi, korraldada õppetööd vene keele omandamiseks ka laiemas ulatuses.

● Pidada vajalikuks teaduskonniti organiseerida vene keele õpetust ka vene keelt puudulikult valdavaile õppejõududele ja abi-õppepersonalile.

Fotodel: TRÜ Õpetatud Nõukogu istung Käärikul.

Valimiste eel

TRÜ töötajate üldkoosolekul valiti lähenevateks Eesti NSV Ülemnõukogu valimisteks ringkonnakomisjonide koosseisu ülikooli esindajad.

Kesklinna valimisringkonda nr. 73 valiti kehakultuuriosakonna poolt esitatud kandidaat J. Laidvere. Vanemuise valimisringkonda nr. 76 valiti H. Valgma kehakultuuriosakonnast ja L. Rahula Füüsika-Matemaatikateaduskonnast ning Tähtvere valimisringkonda nr. 80 A. Kään Õigus-Majandusteaduskonnast.

Jah, need on ka meie mured

Vastuseks artiklile «Kas need on ka Teie mured», mis ilmus ajalehes «TRÜ» nr. 1, 11. jaan. 1963.

Ülikooli kaugõppe reorganiseerimise peamiseks plussiks võib pidada seda, et kaugõppeüliõpilased tulid lähemale teaduskonnale, kateedritele, kellega nad moodustavad ühise pere, tulid lähemale oppejõududele, kes aitavad lahendada õppetöö solmkusimusi ja anda head nou, kui hakkab kaduma usk enesesse. Teaduskonnas on palju oppejoude, kellel on alati varuks kasulik nõuanne ja abistav kasi, kes tunnevad elavat huvi üliopilaste edasijõudmise vastu. Need on prof. A. Kask ja oppejoud Ellen Turu eesti keele kateedrist, Aino Jogi ja Gustav Liiv inglise keele kateedrist, Virve Liiv ja Felix Kibbermann saksa keele kateedrist. Linda Eringson ja Hillar Palamets NSVL ajaloo kateedrist ja paljud, paljud teised oppejoud. Et kõige enam probleeme on I kursustel, siis määrasime tanavu I kursuse üliopilastele kursusejuhendajad. Abistav ja heatahtlik, kuid samal ajal rangelt noudlik suhtumine kaugoppijasse peaks kuuluma juba oppejõu kutse-eetika valdkonda. Paraku kohtame veel mõtteavaldusi: «Teie üliõpilased votavad palju aega», «Teie üliopilased ei sooritanud seda eksamit» jne. jne. Tegemist on ju meie ülikooli, **meie** teaduskonna, **meie** osakonna üliõpilastega, kelle mured peavad olema **meie kõikide** mured. Neid muresid on aga nii palju, et jätkub kanda igale. Kuid kandmisest üksi on vähe. Nende lahendamisele on vaja kaasa lüüa. Viimase aasta jooksul on Ajaloo-Keeleteaduskonna nõukogus kahel korral arutatud kaugõppetöö küsimusi ja vastu võetud kaks asjalikku otsust, mille jäägitu täitmine lahendab enamiku kitsaskohti, millest oli juttu artiklis «Kas need on ka Teie mured».

Mitte dogma, vaid tegevusjuhend

Õppetöö aluseks on õppeplaan, kuid see pole dogma, vaid tegevusjuhend. Möödunud õppeaastal töötasime välja uued õppeplaanid kaugõppe pedagoogilisele instituudile ja tegime mõningaid korrektiive ülikooli õppeplaanides, mille olulisem läbivaatamine toimub meie teaduskonnas eeloleval õppesemestril. Oppeplaanide korrigeerimisel lähtume koormuse ühtlustamise vajadusest talvise ja suvise sessiooni vahel ja õppeainete õige järgivuse printsiibist. Kuid õppeplaani muutmisest üksinda on vähe.

Järelsessioon

Ajaloo-Keeleteaduskonna nõukogu võttis 16. detsembril vastu otsuse nn. järelsessiooni korraldamise kohta märtsikuus koolide õppevaheajal. Selle poolt hääletas ka Ajaloo-Keeleteaduskonna rühmavanemate sessioonieelne aktiiv detsembris. On ju enesestmõistetav, et kui talvisest 9-päevasest sessioonist jätta vabaks eksamite ja arvestuste päevad, nagu me tegime ja teeme suvisel sessioonil (see tähendab vanematel kursustel praeguste õppeplaanide kohaselt 5—6 vaba päeva), siis tuleks õppetöö planeerida ainult kolmele päevale. Kas see oleks õige? **Kas mitte jätta üliõpilastele rohkem valikuvõimalusi.** On ju tegemist täiskasvanud inimestega. **Talvine sessioon aga olgu peamiselt õppesessioon,** kus üliõpilased saavad loenguid, konsultatsioone, sooritavad mõningaid eksameid ja arvestusi, **märtsis aga oleks järelsessioon eksamisessiooni näol.**

Jagan täielikult üliõpilaste seisukohta, et loengute osatähtsust ei maksa ülehinnata, nagu seda tehakse mõnes kateedris (vene kirjandus), kuid samal ajal tunnetan realiteeti, et praegu pole veel vajalikke tingimusi nendest loobumiseks.

Oleme ikka veel suured võlglased üliõpilaste ees õppematerjalide paljundamise ja rotaprinti avaldamise osas. Eriti kaib see uldajaloo, eesti keele kateedri ja bibliograafiaosakonna kohta. Rotaprint töötab meil aga juba kuuendat aastat.

Teiselt poolt tundub, et näit. filoloogidel, kellel enamiku loengutunde moodustavad keeled, mida kaugoppe teel on väga raske omandada, peavad **praktilised keeletunnid ja erialaained ponikeeles jääma tunniplaanis kindlale kohale.** Eriti kaib see voorfiloloogide kohta, kellele keeletunnid ja praktikumid ülikoolis on ainukeseks võimaluseks praktiseerida konekeelt. On ju ülikoolis tunduvalt paranenud keeleoppimise võimalused ja iga üliõpilane, kes tahab saada heaks spetsialistiks, peaks olema huvitatud nende võimaluste maksimaalsest kasutamisest. **Põhiainetes ja keeltes võiks õppeplaanis ettenähtud loengutundide arvust kinni pidada, teistes ainetes peaks andma üliõpilastele rohkem materjali iseseisvaks läbitöötamiseks ja sessiooni ajal korraldama seminare, kollokviume sõlmprobleemide lahtimõtestamiseks.**

Nii näiteks korraldas NSVL ajaloo kateedri õppejõud L. Eringson II k. ajaloolastele proseminari teemal «Dekabristide ülestõus», mis on NSVL ajaloo sõlmprobleeme 19. saj. esimesel poolel. Üliõpilastele saadeti välja proseminari kava, kirjandus, mille nad pidid läbi töötama. Proseminari võib pidada igati õnnestunuks. Et üliõpilased võtsid arutlusest aktiivselt osa, tekkis elav mõttevahetus. Nõrgematel üliõpilastel oli võimalik jälgida tublimate vastuseid. Lõppkokkuvõtte tegi õppejõud. Üliõpilaste hinnang — «probleem sai selgeks ja kevadel võib julgelt minna eksameile».

Võiks kaaluda seminari korraldamist ka kirjanduses, ühiskonnateadustes jne.

Seega: suvisel sessioonil tuleks ka edaspidi jätta eksamite ja arvestuste päevad ja võimalikult ka eelpäevad vabaks, talvine sessioon muuta peamiselt õppesessiooniks. Kursustele, kus on üle 1—2 eksami, korraldada järelsessioon, mis võiks muutuda üheks õppetöö organiseerimise vormiks. **Üldse tuleks meil edaspidi õppetöö planeerimisel rohkem arvestada osakondade spetsiifikat ja julgemini praktiseerida kaugõppes uuemaid õppetöövorme** (proseminarid, õppefilmid jne. jne.). **Kateedritel tuleb peatähelepanu suunata õppematerjalide muretsemisele, mis on loengukoormuse vähendamise ja iseseisva töö esmaseks tingimuseks.** Sest peamiseks jääb ikkagi sessioonidevaheline iseseisev töö.

Kui üliõpilane «ärkab» alles enne sessiooni

Kindel päevarežiim, plaanipärane töö õppematerjali omandamisel on esmaseks edu tagatiseks. Nagu näitab meie teaduskonna statistika, sooritatakse enamik akadeemilisi võlgu aastaringselt, mitte aga meie poolt antud konsultatsiooni- ja võlgade likvideerimise päevadel. See näitab, et õppejõudude igakuuliste vastuvõtuaegade teatavaks tegemine üliõpilastele on hädavajalik. Meie teaduskonna kaugõppijad saavad veebruarikuu jooksul õppejõudude vastuvõtuajad. See peaks aitama üliõpilastel oma õppetööd paremini planeerida sessioonivaheajal. Kui aga üliõpilane «ärkab» alles paar päeva enne sessiooni, siis ülgu päevas loenguid 2 või 8 tundi, ei jõuta sooritada üle 1 eksami talvise sessiooni vältel.

Nii oli ka tänavu saksa filoloogia III kursusel, kus üliõpilastel oli 9-päevasest sessioonist 1 vaba päev, üks päev 4 tundi, ülejäänud päevad 8 tundi, s. o. kokku 60 tundi, sellest põhiaineid 34 tundi, loogikat 14, psühholoogiat 6, poliitilist ökonoomiat 4 tundi, kusjuures osavõtt üldainete loengutest oli küllaltki tagasihoidlik. 15 sessioonil viibinud üliõpilasest sooritasid ainult 8 eksameid ja arvestusi, neist ainult üks üliõpilane, Leelo Kallaste, sooritas üle 1 eksami (3 eksamit ja 2 arvestust), mis räägib sellest, et üliõpilane oli tõsiselt valmistunud sessiooniks. Ülejäänud 7 üliõpilast sooritasid igaüks ainult ühe eksami. Kokku pidid sessioonil viibinud 15 üliõpilast sooritama 61 eksamit ja 40 arvestust, sooritati ainult 10 eksamit ja 10 arvestust, s. o. 0,75 eksamit ja arvestust iga üliõpilase kohta. **Vähevõitu!**

Inglise keele osakonna III kursuse õppeplaan on sama, sessiooni tulemused aga paremad. Sessioonil viibinud 17 üliõpilast pidid sooritama 69 eksamit ja 39 arvestust, sooritati 25 eksamit ja 19 arvestust. 25-st eksamihindest ainult 1 rahuldav, saksa III kursuse 10 eksamist 5 rahuldavat, s. o. 50%.

(Järg 4. lk-l.)

Professor ALMA TOMINGAS

29. jaanuari hommikul röövis surm ootamatult ühe meie lugupeetuma õppejõu ja nimeka teadlase farmakognoosia kateedri juhataja, ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikme professor Alma Tominga.

A. Tomingas sündis 15. septembril 1900 Rakveres. Pärast gümnaasiumi lõpetamist töötas ta lühikest aega apteekides, sooritas proviisori abi eksamid Tartu ülikooli juures ja võlutuna sellest astus 1925. aastal Tartu ülikooli Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda. Lõpetanud 1928. aastal ülikooli kiitusega, jääb ta farmakognoosia kateedri juurde assistendiks. A. Tominga teadlasetee algas üliõpilaspõlves esimese auhinna väärilisena tunnistatud võistlustöö esitamisega. Tema erakorralisest huvist teaduse vastu jutustavad säilinud hoolikalt täidetud praktilistе tööde vihikud ja õpinguraamat. 1929. aastal oli ta juba magister ja 1933. aastal farmaatsiadoktor — üks esimesi naisdoktoreid Eestis. 1935. aastal sai ta esimese naisena Eestis eradotsendi kutse. 1940. aastal on ta juba professor ja kateedrijuhataja.

Professor A. Tomingas on oma teaduslike tööde kaudu olnud tihedas seoses praktikaga. Kodumaa ravimtaimede uurimine, nende kvaliteedi määramine keemiliste näitajate kaudu, välismaistele taimedele asendajate leidmine, ravimtaimede kultiveerimine Eestis, uute taimede introdutseerimine, Nõukogude Liidu uued ravimtaimed — need olid küsimused, millega ei tegeldud ainuüksi kateedri nelja seina vahel, vaid mis kanti ka kõikidele praktikute nõupidamistele, kus professor alati ettekandega esines. Professor Tomingas oskas teadusliku uurimistöö huvides luua sidemed kõikide meie maa farmaatsia instituutidega ja teaduslike uurimisasutustega. Seetõttu tuli tal ka üle kahekümne korra olla oponendiks meie Nõukogude Liidu noortele farmakognostidele teadusliku kraadi omistamisel.

1946. aastast alates on ta Eesti NSV TA tegevliige.

Professor A. Tomingas hoolitses ka selle eest, et õppetöö oleks tihedalt seotud eluga. Kateedri juhatajaks asumisega rändavad loengule taimede herbaareksemplarid ja elavad taimed, kateedri juurde rajatakse 1940. aastal ravimtaimede aed, 1945. aastal ravimtaimede katsepõllud. Ta oli eksamitel nõudlik, aga õiglane ja see tõstis õpetuse farmakognoosias tõelise teaduse tasemele, see võlus üliõpilasi teaduslikku ringi ja võistlustöid kirjutama ning hiljem taotlema kandidaadikraadi. 1952.—1955. aastani oli ta TRÜ Arstiteaduskonna dekaaniks.

Teenete eest teaduse põllul anti prof. A. Tomingale 1945. aastal Eesti NSV teenelise teadlase austav nimetus ning 1952. ja 1960. aastal Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukiri.

Mälestus prof. A. Tomingast kui teenekast teadlasest ja heast pedagoogist jääb püsima. Sisendagu tema üllas eeskuju meie noortesse võitlusvaimu teaduste kõrguste ründamisel.

J. TAMMEORG

FOTOKONKURSS

Eesmärgil kaunistada meie ülikooli ühiselamud, õpperuumid ja õppebaasid maitsekate fotodega, mis kajastavad meie üliõpilaste vaba aja veetmist kehakultuuri- ja sporditöös, kuulutab TRÜ Spordiklubi koos TRÜ kino-fotolaboratooriumiga välja KONKURSI PARIMALE SPORDIFOTOLE.

Fotokonkursist võivad osa võtta kõik TRÜ õppejõud, teenistujad, aspirandid ja üliõpilased.

Konkursile võib spordifotosid esitada piiramatul arvul. Esitatavate fotode minimaalseks formaadiks on 13×18 cm.

Esitatavad spordifotod võivad olla spordivõistlustest, treeningutest, matkadest või muust tegevusest, millel on ühist kehakultuuri- ja spordiga.

Konkursile saadetavate fotode esitamise tähtajaks on 1. SEPTEMBER 1963. a.

Fotod antakse TRÜ Spordiklubile märgusõna all. Koos fotodega peab olema kinnine ümbrik autori andmetega (nimi, eesnimi, teaduskond, amet või kursus) ja foto negatiivid. Ümbrik olgu varustatud märgusõnaga.

Konkursile saadetud fotosid hindab kogu TRÜ kollektiiv. Selleks eksponeeritakse fotod ühe nädala jooksul ülikooli kohviku ruumides.

Žürii koosseisus on TRÜ kino-fotolaboratooriumi juhataja Eduard Sakk (esimees), kehakultuuriosakonna õppejõud Heino Elken ja Roman Nõvandi, kes teevad kokkuvõtte ülikooli kollektiivi poolt tehtud hindamise tulemustest ning esitavad kolm parimat spordifoto autorit ülikooli spordiklubile premeerimiseks vimplitega «Parimale TRÜ spordifoto autorile 1963. a.»

Žürii poolt parimaks tunnistatud fotod avaldatakse ülikooli ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

Kino-fotolaboratooriumil jääb õigus konkursile esitatud fotodest teha vajalik arv fotokoopiaid, mis asetatakse ülikooli ühiselamutesse, õpperuumidesse ja õppebaasidesse, kusjuures kõik esitatud negatiivid tagastatakse hiljem autoritele.

Kui Tartus olid eksamid

...olid V kursuse juristid juba teist kuud menetluspraktikal Tallinnas. Kokku sai meid 5 inimest, kui 3. detsembril kogunesime Eesti NSV Prokuratuuri. Viimane aasta — viimane praktika ja ühtlasi ka viimane lend vana kooli esindajaid, kes tänu ajast maha jäänud õppeprogrammidele on sunnitud ka praktikal jääma vaid «tutvujaks». Tuleval aastal lähevad ülikoolist juristidiplomiga tööle juba tootvas töös karastuse saanud inimesed, kes uue programmi alusel kinnistavad oma erialaseid teadmisi viiekuulisel praktikal koosseisulistel kohtadel asutuste juures.

Nüüd aga olid siin 5 praktikanti ja neist 4 koguni tütarlapsed. Nii mõnigi uuriv pilk seiras meid esimestel tööpäevadel — me ei andnud vist õiget mõõtu välja, sest seisis ju kabinetiuksel silt «ERITI TÄHTSATE ASJADE UURIJA».

Tavaliselt tahetakse prokurörimundris näha ikka meesterahvast. Ka näärivanad on tavaliselt meessoost isikud, kuid prokuratuuri nääripeol pani tsiviilkohtu järelevalve osakonna prokurör Irene Rummel endale habeme ette, öeldes, et siin majas on see (s. o. habe) ainus tunnus, mis mehi naistest eraldab, sest tööd nõutakse võrdselt. Nii hakkasime meiegi tundma end võrdsetena võrdsete seas.

Hinge Brandi ootas vabariiklikus prokuratuuris ees juba möödunud aastast tuttav juhendaja, sm. Paas Tallinna Linna Prokuratuurist. Esimesed muljed vahetatigi sellel pinnal, kuidas lahenes möödunud-aastane suur riigi vara riisumine, mille uurimisest Hinge osa võttis. Ka nüüd oli sm. Paasil käsil mitu suurt asja ja ta võttis heal meelel juhendada ka Reesi Paatsi, keda seoses diplomitööga huvitasid eriti altkäemaksu probleemid. Nii sooritaski ta mitmeid esialgseid toiminguid — kuulas üle tunnistajaid, pani toime läbiotsimise ja vara arestimise kahtlustatava juures. Hinge sai seekord väga huvitava asja — sissemurdmise ja röövimise. Siin võis ta rakendada kõiki oma värskeid teadmisi kriminalistika erikursusest, hulgaliselt oli vaja inimesi üle kuulata, teha operatiivtöödki kurjategija leidmiseks.

Küllike Lodit ja mind huvitasid seoses diplomitööga alaealiste küsimused. Et uurija sm. Malkov oli saanud endale parajasti ühe sellise töö, suunati meid tema juurde abilisteks.

Toimikutest vaatasid meile vastu kuue 15-kuni 16-aastase nooruki signaleetilised fotod. Poisid oma põetud peadega tundusid kõik väga sarnased. Esimesed ülekuulamised vaid süvendasid seda muljet, sest siin lisandus veel ühesugune üleolev ja «kangelaslik» suhtumine toimepandud teosse. Asi ise ei olnud just keeruline, kuid oma iseloomult siiski üks jälgimaid, mida meie seadusandluseski on vaadeldud eriti raske kuriteona. Et kurjategijad olid noored, pani veelgi enam mõtlema noorsoo kasvatamise küsimus — milline osa on siin prokuratuuri- ja kohtuorganeil, milline osa on siin meilgi? Kas ainult konstateerida fakti? Või...

Tuli rääkida poiste vanematega, klassijuhatajatega, treeneritega, töökaaslastega, korduvalt ka poiste enestega. Nüüd sai neist igaüks meie silmis oma näo ja pikapeale nemadki usaldasid nii mõndagi oma senisest, küllalt sassiläinud elukäigust.

Vahepeal oli tulnud uus aasta, ka vanglasse. Juba oli poiste nägudele jäänud kambriõhu pitser ja endine üleolev mask oli kadunud. Nüüd huvitas poisse, millal nende asi kohtusse läheb, et nad saaksid kolooniasse töötama, õppima. Kas on võimalik kolooniast vabaneda ennetähtaegselt, kui end korralikult üleval pidada?

Selline muutus vaid rõõmustab. Tähendab, inimene hakkas mõtlema, tähendab, ka sina ei olnud ainult fakti konstateerija.

M. EERO,
Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane

Jah, need on ka meie mured

(Algus lk-l 3.)

Diplomi kvaliteedi eest

Kateedritel ja kaugõppeosakonnal tuleb sügavamalt analüüsida üksikute kursuste üliõpilaste madala õppeedukuse põhjusi. Kerkib ju päevakorda diplomi kvaliteedi küsimus. On vaja enam tutvuda üliõpilaste töö- ja õppimistingimustega kohtadel.

Ajaloo-Keeleteaduskonna kaugõppeosakond analüüsis käesoleva õppeaasta sügissemestril viimase kursuse üliõpilaste töö- ja õppimistingimusi (kokkuvõte «Nõukogude Õpetajas» nr. 2, 12. jaan. 1963). Analüüs näitas, et paljudes koolides on kaugõppimine nagu õpetaja isiklik mure, ei nähta seost õpetaja enesetäiendamise ja õpilaste õppeedukuse vahel. Seetõttu ei ole kaugõppijaile garanteeritud töö ühes vahetuses, tunde on tihtipeale kaugelt üle normi, ühiskondlikke ülesandeid annab kahel käel kokku lugeda. Tulemus: võlad kasvavad üle pea, tekib käegalöömise meeleolu, tervis ütleb üles ja õpinguraamatusse ilmuvad kesised kolmed. **Seetõttu me peame rohkem juhtima üldsuse tähelepanu vajadusele — hoolitseda kaugõppijate töötingimuste eest.** See peaks eelkõige olema ametiühinguorganisatsioonide ülesanne. Tuleb ka edaspidi analüüsida üliõpilaste töö- ja õppimistingimusi kursuste ja rajoonide kaupa. Allakirjutanu poolt koostati Haridusala Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste töötajate Ametiühingu Vabariikliku Komitee presiidiumi otsuse projekt «Mõningatest soodustustest kaugõppijaile», mille vastuvõtmisest oleks olnud mõningane abi kaugõppijail. Praegu aga laekub meile ikkagi veel avaldisi «Palun mind eksmatrikuleerida omal soovil, sest ühiskondliku tööga ülekoormamise tõttu pole mul võimalik õppeplaani nõudmisi täita». Kui selliste kirjade koopiad saata kas haridusosakonda või parteikomiteedele, siis tavaliselt saabub vastus, et ühiskondlikku koormust on vähendatud ja üliõpilane saab õppetööd jätkata.

Õpetaja Peterson töötab Pärnus. Akadeemiliste võlgnevuste pikendamise taotlust ta põhjendas ühiskondlike tööde ülekoormusega. Teatasime kooli ametiühingule, et akadeemiliste võlgnevuste pikendamine saab toimuda ainult tingimusel, kui ka kool omalt poolt loob õpetajale soodsad õppimistingimused. Varsti saimegi vastuse, et õpetaja töötingimusi on parandatud, vabastatud ametiühingu kultuurikomisjoni esimehe ülesannetest. See näitab, et kohtadel on võimalik reguleerida ühiskondlikku koormust. Eriti praegu, mil ühiskondlikud alused ametiühingu-, partei- ja komsomolitöös üha enam maad võtavad, tuleks haarata ühiskondliku tööga kõiki õpetajaid võrdselt.

Seega on **sidemete tugevdamine töökohtadega, haridusosakondadega üks õppeedukuse tõstmise reserve.**

Rohkem metoodilist analüüsi!

Kui uut tüüpi metoodiliste juhendite koostamine on meie teaduskonnas käsile võetud ja loodetavasti eelolevaks õppeaastaks saavad üliõpilased uued kvaliteetsed juhendid, siis kaugõppealase õppetöö metoodilisi küsimusi on vaetud ja analüüsitud vähe.

Kaugõppeüliõpilastele peetavate loengute ja praktiliste tundide metoodikas on erinevusi, võrreldes statsionaarse õppetööga. Ka on kaugõppekoormus tihtipeale usaldatud noorematele kogemusteta õppejõududele, kes vajaksid enam metoodilisi näpunäiteid.

Analüüsimist vajaks paralleelselt statsionaarsete ja kaugõppeüliõpilaste teadmiste tase.

Nende ja paljude teiste küsimuste lahendamine peaks jääma metoodiliste komisjonide ülesandeks. Ka kateedritel tuleks rohkem analüüsida kaugõppealase õppetöö metoodilisi küsimusi selleks, et tõsta õppetöö üldist taset.

«Miks ei ole programme?»

— küsivad üliõpilased õigustatult. Pidevalt oleme esitanud oma soove ülikooli kaugõppeosakonnale vajalike programmide saamiseks, kuid saame tavaliselt neid, mida meile üldse vaja ei lähe. Praegu on meil puudu ülikooli osas 9 olulist programmi. Kateedridki on hakanud suhtuma skeptiliselt programminõudmistesse. Kui Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteel pole meid võimalik rahuldavalt programmidega varustada, tuleb sellest informeerida kaugõppeosakonda, et teaksime neid rotaprindil paljundada. Praegust olukorda, et programmid on kusagil olemas, tellitud, seisavad aga ametkondliku barjääri taga, ei saa pidada normaalseks. Sellest barjäärist tuleb üle saada!

Vajame kindlamaid majanduslikke perspektiive

Kaugõppijate arv ülikoolis läheneb juba kolmele tuhandele, on järele jõudmas statsionaarsete üliõpilaste arvule. Reas teaduskondades, sealhulgas ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas on ta aga juba kaugelt ületanud statsionaarsete üliõpilaste arvu (1561 ja 644).

Kuid kaugõppe üldisele kasvule ei ole veel järele jõudnud kaugõppe materiaalne baas (nii õppetöö kui ka elamistingimuste osas). Praegusest peost suhu elamisest on tingitud rida tõsiseid puudusi meie töös, mis mõjuvad takistavalt kogu õppetöö korraldusele.

Möödunud aasta sügisel pidi riigieksamite sessioon ülikoolis peaaegu nurjuma, sest polnud kuhugi majutada sessioonile saabunud lõpetajaid. Väljapääs leiti täiesti juhuslikku laadi (profülaktoorium). Kuid kui seda võimalust poleks olnud!

Loengutundide planeerimine, s. t. tunniplaani koostamine on omaette žongleerimine, sest suuremaid auditooriume on ainult kahel käel kokku lugeda. Õpperuume on vähem kui õpperühmi, sellest on tingitud ka mõningane rändamine ruumist ruumi, mis eriti talvel on ebamugav.

Eriliste raskustega on seotud kaugõppeüliõpilaste majutamine talvisel sessioonil, sest koolimajad saadakse kätte viimasel minutil ja ühe päevaga 600 ja enam voodi paigaldamine ja varustuse väljastamine käib ülikooli majandustöötajatele üle jõu. Sellest siis ka puudused, mis leidsid kajastamist artiklis «Kas see on ka Teie mure». **Kuid kas ka praeguste majanduslike võimaluste juures saaks asja korraldada paremini?** Arvan, et saaks. Selleks oleks vaja, et koolide majandustöötajad ei vaataks käed rüpes pealt, kuidas ülikool majutab oma üliõpilasi, vaid aitaksid ka ise asjale kaasa. Ülikoolil on ju ka mõningaid võimalusi nende töötajate majanduslikuks hüvitamiseks. Praegu on aga kaugõppe majutusküsimused tervenisti komandant Ütsil, kes jookseb, heal juhul sõidab, ühest koolimajast teise, sõlmib lepinguid, veab voodeid, annab välja varustust. Ja siis pole ime, et ta kõikjale ei jõua, ja et mõned saavad voodivarustuse kätte alles kell 22.00, nagu see juhtus viimasel sessioonil II Keskkoolis.

On vaja täpsustada majanduslikke lepinguid, mis sõlmitakse koolidega, näidata neis lepinguis täpselt ära ka kooli majandusala töötajate kohustused: 1) varustuse väljaandmine päeval, 2) kütmine õhtupoolikul, et öösel oleks soe, 3) kuuma vee organiseerimine, 4) õpperuumide kindlustamine kaugõppijaile ka ühiselamus.

Need on endastmõistetavad ja lahendatavad küsimused, kuid paraku juhtub nii, nagu tänavu oli VI Keskkoolis — suured koridorid, kus oleks saanud õppida, muudeti pimedateks ruumideks, sest kolmekordne pinkide virn laoti akende alla. Riidevarnu garderoobidest ei toodud, need nagu lauadki pidid kohale tooma naisüliõpilased ise. See näitab, et mõned koolide majandusmehed (näiteks VI Keskkooli majandusülem) ei tööta kaugeltki südametunnistuse järgi. Meie ülikooli kaugõppeosakonnal ja majandusosakonnal tuleks koolide direktorid, majandusülemad kutsuda kord ühisele nõupidamisele, et rääkida kõigist puudustest, pretensioonidest ja juba nüüd, kui suvise sessioonini on jäänud kenakesti aega, kavandada ühised abinõud edaspidiseks, olgugi et need võiksid olla ikkagi ainult ajutisteks abinõudeks.

Aga kindlamad perspektiivid? Arvan, et ka nende loomist tuleb alustada eelkõige ülikoolis eneses. Toetan igati mõtet reorganiseerida õppetöö osaliseltki selliselt, et 1.—15. jaanuarini oleksid statsionaarsed üliõpilased õppevaheajal või menetluspraktikal, kaugõppeüliõpilased aga sessioonil. Kas siis tõesti kaugõppeüliõpilastel pole õigust ühiselamuile, normaalseile elamistingimustele? Arvan, et on. Samuti tuleks vähemalt Ajaloo-Keeleteaduskonna osas jaanuarisessioon organiseerida mitmes osas, 1. jaanuarist — 7. veebruarini.

Varustus!

Kui statsionaarsetele üliõpilastele väljastada selline varustus, mida praegu kasutab kaugõpe, siis vist küll meie majandusmeestel poleks asu. Elatanud pedagoog aga, kelle lapsed ja kasvandikud võib-olla õpivad ülikoolis, peab magama katkise teki all, mida meie majandusmehed juba ammu ei tohiks tekiks nimetada. Tõsi küll, ülikooli eelarves pehme inventari summa on otseses sõltuvuses statsionaarsete üliõpilaste arvust. Kuid siis tuleks suurendada kaugõppele ettenähtud majanduskulusid ja asuda ka kaugõppe varustuse soetamisele kindla perspektiivi alusel.

Meie peamiseks majanduslikuks ülesandeks kaugõppe alal on:

- luua kindlamad majanduslikud perspektiivid;
- juba nüüd koos koolide esindajatega arutada läbi suvise sessiooni majutamisküsimused;
- parandada kaugõppeüliõpilaste varustuse kvaliteeti.

On veelgi probleeme, mis vajaksid vaagimist. Olgu see siis õppimine või õpetamine, peaasi on, et me teeksime oma tööd südametunnistuse järgi.

A. METSA,
Ajaloo-Keeleteaduskonna
prodekaan kaugõppe alal

Teetähis Kääriku ehitamisel

19. jaanuar oli meeldejääv päev meie õppeasutuse kehakultuuri harrastajatele ja spordihuvilistele — Kääriku õppe-spordibaasis anti pidulikult käiku peahoone. Kiitvaid sõnu nii ehitajate kui ka Kääriku baasi rajamise initsiaatorite kohta ütlesid ülikooli rektor prof. F. Klement ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja A. Green. Rohkearvulise külaliste, õppejõudude, teenistujate, üliõpilaste ja ehitajate pere kiiduavalduste saatel lõikas sm. A. Green traditsiooni kohaselt läbi lindi ja kuulutas peahoone avatuks. ELKNÜ Keskkomitee büroo liige, Tartu Linnakomitee sekretär T. Merivälja autasustas gruppi üliõpilasi — ühiskondlikke ehitajaid — ELKNÜ Keskkomitee aukirjaga. Eesti NSV Spordiliidu esimees N. Vanaselja andis aktivistidele üle Vabariikliku Spordiliidu aukirja. Terve rida üliõpilasi ja õppejõude sai ühiskondlike tööde eest spordiehituste rajaja rinnamärgi. Viimaste hulgas oli isegi Tallinna Kunstiinstituudi esindajaid. Edasi kinnitati keha, kuulati ülikooli isetegevuslaste ettekandeid, «Harvleki» saatel prooviti vastavatud saali parketi headust. Järgmisel päeval pandi suusad alla ja tehti Kääriku ümbrusse tore matk, mis lõppes mehise leiliga uues saunas.

Niisuguse lühikroonikaga võikski lõpetada, kui peahoone avamisele järgnenud päeval poleks Käärikule sõitnud EKP Keskkomitee esimene sekretär J. Käbin. Mäletan, et sm. J. Käbin külastas Käärikut ühel juulikuu pühapäeval: jälgis Balti liiduvabariikide üliõpilassportlaste võistlusi kergejõustikus, tutvus lõpujärgus oleva peahoonega ja vaatas tulevase ühiselamu kerkivaid müüre. Seekord oli sm. J. Käbin äärmiselt üllatunud, nähes ühiselamut peaaegu samas seisus kui suvel ning avaldas arvamust, et käesoleva aasta kolmandas kvartalis tuleks ühiselamu kindlasti käiku anda. Kahjuks puudusid selle jutuajamise juures ülikooli ehitusala mehed.

Mida meile andis peahoone avamine? Peab ütlema, et avamisel oli rohkem sümboolne tähendus, sest praktiliselt kasutati peahoonet mitmesuguste, isegi üleliidulise ulatusega ürituste korraldamiseks kogu möödunud aasta vältel. Aasta lõpus tehtud pingutused viimistlustööde alal võimaldasid peahoonesse üle kolida köögipersonalil. Muidugi on uutes auditooriumides hoopiski lahedamad tingimused õppetööks, avar söökla-klubiruum võimaldab huvitavamalt kasutada vaba aega, varsti hakkavad siin regulaarselt toimuma kinoseansid jne. Kuid kõige selle juures on probleemiks nr. 1 uue ühiselamu valmimine. Ööbimisvõimalusteavardumisel kasutaksid Käärikut puhkuse või nädalalõpu veetmiseks kahtlematult paljud ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased. Suveperioodil aitavad kitsaskohta leevendada telgid, kuid talvel (ja ka vihmasel suvel) pole viimastest abi.

Möödunud suvel viibisin pikemat aega Käärikul ja nii mõndagi sai selgemaks ehitustööde alalt. Võib öelda, et peahoone avamine oleks pidanud toimuma peaaegu aasta tagasi või vähemalt möödunud kevadel, ühiselamus aga oleksid praegu pidanud käima viimistlustööd. Et nii kaugele ei jõutud, selles on süüdi ükskõiksus ja loidus ehitustööde organiseerimises. Kui palju aega kulus kaadritöölistel murul külitamiseks, sest puudusid materjalid. Õige töörondi puudumise tõttu lendasid tuulde üliõpilaste sajad töötunnid, mis kulutati laudade ühest virnast teise tassimiseks või ruumide lõpmatuks koristamiseks ja pesemiseks.

Meie ette seati konkreetne ülesanne: anda ühiselamu käiku kolmandas kvartalis. Ja vaevalt leidub ülikooliperes inimest, kes sellega nõus poleks. Nüüd oleks vaja, et ehitajad veel kord loeksid läbi seltsimeeste Leonovi ja Zaglada kirja ja hakkaksid töötama südametunnistuse hääle järgi. Oma abist ei ütle ära üliõpilaste pere. Kui ei piisa kahest töötunnist päevas, siis tehakse rohkem. Tööküte organiseerimisel aitab kaasa ka ülikooli komsomolikomitee. Ühiselamu peab valmis saama!

V. LENK,
spordimängude kateedri juhataja

Fotol ülal peahoone saal, paremal sm. A. Green avapidustustel kõnelemas. Esimese lehekülje fotol vaade peahoonele.

E. SAKI fotod

TEADAANDED

Amatöörautojuhtide ja mootorrattajuhtide ettevalmistuskursuste järgmine grupp töötab 15. veebruarist kuni 15. maini. Kõikidel osa võtta soovijatel koguneda 14. veebruaril kell 19 peahoone 98. auditooriumi, et saada lähemat informatsiooni ja määrata kindlaks tööajad.

* * *

Täna kell 20 toimub Vanemuise tn. 46 suures ringauditooriumis üldkoosolek Arstiteaduskonna agitaatoritele.

* * *

Täna kell 18 kohtuvad TRÜ võimlas Kaunase Polütehnilise Instituudi ja Tartu Ülikooli võrkpallimeeskonnad ja -naiskonnad.

Kaunase Polütehnilise Instituudi võistkonnad kuuluvad Leedu NSV tugevamate hulka. Nad on esindanud oma vabariiki NSV Liidu B-grupis ja edukalt mänginud üleliidulistel üliõpilasmängudel. Mängud tulevad huvitavad. Tulge kaasa elama!

Homme kell 17 kohtuvad samas Eesti NSV noortekoondis — TRÜ II võrkpallimeeskond ja pühapäeval kell 12 Eesti NSV noortekoondis — TRÜ I võrkpallimeeskond.

* * *

TRÜ Teaduslikus Raamatukogus on avatud kaks näitust. Üks neist on korraldatud G. Byroni 175. sünniaastapäeva tähistamiseks. Teisel näitusel on eksponeeritud teaduslikke, ilukirjanduslikke, kunstialaseid jt. töid, mis on esitatud Lenini preemia saamiseks. Külastage!

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1150. MB 00533

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 15. VEEBRUARIL 1963

Nr. 3(543) XVI aastakäik

UUE SEMESTRI PROBLEEME

Prof. F. KLEMENT

Alanud semestril seisab meie kollektiivi ees rida suuri ülesandeid.

Õppetöö osas on kõige tähtsam õppeprotsessi edaspidine ratsionaliseerimine, auditooriumides kohustusliku töö ulatuse vähendamine, üliõpilaste iseseisva töö osatähtsuse tõstmine, õppetegevuse üha rohkem loovaks muutmine, uurimis- ja praktilise tööga sidumine.

Lähtudes nendest seisukohtadest on NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumis praegu käsil suur töö õppeplaanide ja -programmide aluste ümbertöötamisel, kõrgemate koolide õppe-metoodika läbivaatamisel.

Ka meie õppejõud peavad veel palju tegema selleks, et õppeprotsess nende aines selles suunas radikaalselt muutuks. Ees seisab suur metoodiline töö, mida võiks täiel määral võrdsustada teadusliku tööga pedagoogika ja metoodika alal. Ülikooli õppeosakond, mille koosseisus on nüüd vilunud pedagoogid, ülikooli pedagoogikakateeder ja metoodiline nõukogu peavad välja kujunema peamiseks keskuseks, loovaks staabiks, mis korraldaks ja juhiks seda tähtsat teaduslik-metoodilist tööd. Ka üliõpilaste organisatsioonid, kõigepealt komsomoli õppekomisjonid, peaksid aktiivselt osa võtma sellest tööst, igati abistama meie õppeprotsessi paremustamist.

Kuid ka iga üliõpilase ees on selles osas vastutusrikkad ülesanded. Tuleb lõplikult loobuda õppimisest ainult eksamite jaoks ja ainult eksamite eel, tuleb loobuda paljalt konspektide tuupimisest, vaid tuleb omandada pideva iseseisva loova õppimistöö oskused ja harjumused.

Selleks, et iseseisvalt töötada kirjandusega, peab valdama keeli. On ju selge, et tervel real erialadel, kus meie väikesele vabariigile ei ole vaja palju spetsialiste, ei saa 20 või ka 100 inimese jaoks välja anda eestikeelseid õpikuid, ei saa tõlkida eesti keelde kõiki spetsiaalseid ajakirju ega monograafiaid.

Kõigepealt tuleb saavutada vene keele valdamine. Asi pole mitte ainult selles, et vene keel ühendab kõik Nõukogude Liidu rahvad, võimaldab läbi käia 220 miljoni inimesega 15 nõukogude vabariigis. Asi on ka selles, et just vene keeles on praegu kõikidel aladel olemas kõige rikkam kirjandus, mida kasutab terve maailm. Mitu korda, olles Prantsusmaal, USA-s või teistes riikides, kuulsin ma isiklikult arvamusi, et meie ajal ei saa olla teadlane ja üldse haritud spetsialist, kui ei valda vene keelt.

Hiljuti võttis Ülikooli Nõukogu vastu üksikasjalise otsuse vene keele õpetamise kohta . Otsuses on ette nähtud, et alates 1963/64. õppeaastast ei saa ülikoolis edasi õppida need, kes mitte hiljem kui II kursuse lõpul ei ole sooritanud vene keele arvestust. Neid, kes selleks ajaks on juba vanematel kursustel, ei lubata riigieksamitele ilma selleta, et oleks sooritanud arvestuse vene keeles.

Ka võõrkeeli tuleb omandada suuremas ulatuses kui senini. Vastavad tunnid on ette nähtud õppeplaanis, kuid igaüks peab ka ise rohkem tähelepanu pöörama võõrkeelte valdamisele.

Suur uus algatus meie ülikoolis on ühiskondlike lisaerialade teaduskonna asutamine. Igaüks meist peale oma põhilise töö tegeleb amatöörina ühe või teise alaga: kes muusika ja laulmisega, kes kehakultuuri või kujutava kunstiga, kes foto-kino või mootorispordiga jne. Paljud üliõpilased tegelevad süstemaatiliselt juba ammu sellise teise erialaga, kasutades neid võimalusi, mida avab neile ülikool ka selles suunas.

On otsustatud seda tööd korraldada veelgi laiemalt, et iga üliõpilane võiks vastavalt oma huvidele omandada täiendavad teadmised ja oskused, et ta võiks pärast ülikooli lõpetamist ka iseseisvalt tegelda selle alaga ning töötada ühiskondliku instruktorina (ringi juhatajana, kunstilise isetegevuse või spordiorganisaatorina jne.).

Iseenesest mõista, et see töö peab olema fakultatiivne ja ei tohi eriti koormata üliõpilasi, kuid oleks väga soovitav, et kui mitte kogu kollektiiv, siis vähemalt valdav enamik meie üliõpilaskonnast võtaks osa sellest väärtuslikust algatusest. Las' iga üliõpilane kaalub, kas tema elukäigus avaneb veel kord selline võimalus teha oma elu sisukamaks ja ilusamaks!

Tartu ülikooli üliõpilased on olnud initsiaatoriteks paljudele progressiivsetele üritustele. Olen veendunud, et ka sel juhul paljud teised ülikoolid saavad meilt midagi õppida.

Meie üliõpilastest sotsialistliku kodumaa eesrindlike kodanike kasvatamise raskuspunkt tuleb üle kanda õpperühmade kollektiivsele tööle selles suunas, kollektiivi väljakujundamisele, kollektiivi vastutustunde väljaarendamisele iga oma liikme eest ning iga üliõpilase enesekasvatamisele. On loodud kursuse (rühma) juhendajate instituut. Need juhendajad peaksid leidma tiheda kontakti iga üliõpilasega ja suure taktitundega abistama rühma kollektiivi selle töös. Uus põhimäärus kursusejuhendajate töö kohta, mis hiljuti välja töötati, peab neid tõsiselt abistama.

Väga suur osa kogu töös üliõpilaste seas on muidugi komsomolil ja me kõik, kogu õppejõudude kolleegium, peame igati abistama komsomoliorganisatsiooni.

Ülikooli majandusaparaat peab radikaalselt parandama oma tegevust selleks, et luua meie üliõpilastele ning õppejõududele kultuursed tingimused õppe-ning teaduslikuks tööks.

Väiklase puuduste lappimise asemel tuleb ükskord asuda plaanipärasele tegevusele kaasaegse materiaalse baasi loomiseks. See on muidugi suur töö mitmeks aastaks, kuid on juba aeg seda tööd alustada.

Ei ole kahtlust, et kõik meie suurepärase kollektiivi liikmed, igaüks omal kohal, loovalt ning ausalt täidavad oma kohustused ja meie armas ülikool astub veel ühe suure sammu edasi oma arenguteel.

TRÜ AMETIÜHINGUKOMITEES

11. veebruaril oli koos ülikooli ametiühingukomitee. Seekord olid päevakorras töötajate vaba aja veetmise probleemid, komisjonide tööplaanide kinnitamine II semestriks ja õpperaamatukogu töö organiseerimise küsimused.

Ettekannetega esinesid sm-d L. Trikkant ja J. Seeder.

E. OJAND

SUUR TÄNU

J. Guljajev avaldab tänu Tartu Riikliku Ülikooli rektoraadile, soome-ugri keelte kateedrile ja Ajaloo-Keeleteaduskonna Õpetatud Nõukogule vastutulelikkuse ja tähelepanu eest, mis sai osaks temale ta väitekirja kaitsmise puhul Tartu Riiklikus Ülikoolis.

KOHTUMISÕHTU EESTI NSV VÄLISMINISTER A. GREENIGA

28. veebruaril kell 19 toimub EPA aulas EPA ja TRÜ komsomolikomiteede korraldusel kohtumisõhtu ENSV välisminister A. Greeniga, kes vastab küsimustele:

- ÜRO tegevusest;
- kolonialismi ja vähemusrahvaste probleemidest;
- Ameerika elulaadist.

Küsimused palume tuua kas TRÜ komsomolikomiteese või TRÜ ajalehe toimetusse 20. veebruariks.

VALIMISTE EEL

Agitpunkti töödest ja muredest

Juba mõnda aega on avatud keemiahoones asuv agitpunkt nr. 2. Kui astute sisse, võite lugeda laudadel asuvaid ajakirju ja ajalehti, mängida malet ja saada valveagitaatoreilt valimistesse puutuvat informatsiooni.

Agitaatorite kollektiiv, mis koosneb Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatikateaduskonna ja kehakultuuriosakonna üliõpilastest, on asunud valijate nimekirjade koostamisele.

Agitpunkt korraldab valijatele mitmesuguseid üritusi. Hiljuti toimus kohtumine koduperenaistega TRÜ kodunduse kabinetis, täna kohtuvad valijad advokaat Tüütsiga. Lähemas tulevikus vestab sm. J. Kalits oma reisimuljetest, toimub küsimustevastuste õhtu teemal «Kooli ja kodu osast laste kasvatuses» ning 23. veebruaril malesimultaan.

On aga muresidki.

Agitpunktile oleks vaja oma telefoni.

Agitbrigaadide brigadiridest on ainult vene filoloogide brigadir sm. Inna Galkina rääkinud agitpunkti juhatajale brigaadi tegevusest. Teised aga ootavad, et neid endid otsitaks.

Oleks hea, kui seataks sisse televiisor. Küllap füüsikud leiavad võimaluse korraliku antenni ülesseadmiseks. A. PABUT

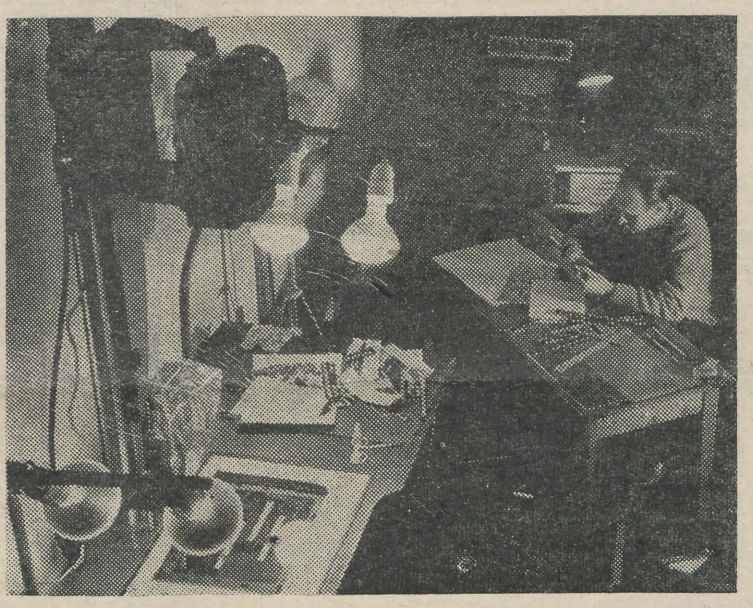

✱ *ESIMESED KATSETUSED* ✱

Pikemalt «TRÜ-Filmist» loete meie ajalehe järgmisest numbrist.

Komsomolikomitee ootab

Tähelepanu, kursuste komsomolisekretärid, grupporgid (rühma-, kursuseorganisaatorid), kes pole toonud ülikooli komsomolikomiteesse nimekirju üliõpilaste ühiskondlike elukutsete ning ÜET-s õppida soovijate kohta. TÄNA ja HOMME on viimane aeg seda teha. Nimekirja koostamisel tuleb pidada silmas järgmisi nõudeid:

▲ esimeses lahtris on nimi ja eesnimi;

▲ teises lahtris on märgitud eriala, mis on kellelgi juba olemas, selle puudumisel jääb lahter tühjaks;

▲ kui teine lahter on tühi, märgime kolmandasse eriala, mida soovime omandada (täidetud võivad olla ka mõlemad lahtrid).

Märkus: kolmandat lahtrit ei täida ainukestena mistahes osakonna kaks viimast kursust. Kui neil aga eriala on olemas, tuleb täita teine lahter.

Alljärgnevalt avaldame erialade loetelu:

1) kehakultuuriinstruktor (mitte kehakultuuriosakonna üliõpilane);
2) spordikohtunik (mitte kehakultuuriosakonna üliõpilane);
3) turismiinstruktor;
4) allveespordiinstruktor;
5) auto-motoinstruktor-ühiskondlik autoinspektor;
6) looduskaitseinstruktor-ekskursioonijuht;
7) kodukultuuriinstruktor;
8) ühiskondlik sanitaarinstruktor (mitte Arstiteaduskonna üliõpilane);
9) pioneerijuht;
10) rahvamalevainstruktor;
11) ilmalike kombetalituste korraldaja;
12) ajalehe kirjasaatja-raadioreporter (mitte žurnalistika eriharu üliõpilane);
13) ühiskondlik raamatukoguhoidja — kirjandusringi juhataja (mitte bibliograafia eriharu üliõpilane);
14) kino-fotoringi juht;
15) kinodemonstraator;
16) raadioamatööride ringijuht;
17) ühiskondlik kunstnik-dekoraator;
18) lektor-propagandist (vastavalt huvile ja erialale);
19) näiteringijuht;
20) rahvatantsuringijuht;
21) koori ja ansambli juht;
22) ühiskondlike mängude korraldaja-peotantsude õpetaja;
23) sõnakunstnik-konferansjee.

VEEL KORD SEINALEHTEDEST

Viimasel ajal on meie ülikooli seinalehtede kohta õigusega kriitikat tehtud. Olukorra parandamiseks korraldasid TRÜ ametiühingukomitee ja ELKNÜ TRÜ Komitee seminari seinalehtede toimetajatele.

Seminarist osavõtjad leppisid kokku, et ka tänapäeva ülikoolis on seinalehel oma kindel koht ja ülesanne. Ta peab olema oma osakonna häälekandja ja ta on seetõttu määratud eelkõige oma osakonna üliõpilastele. Seinaleht peab aitama kujundada osakonna kollektiivi.

Et väärida häälekandja nimetust, peab toimuma murrang seinalehtede sisus. Seal avaldatud materjal peab olema konkreetne, päevakohane ja peab puudutama kõige olulisemaid probleeme ja küsimusi osakonna elus. Meile ei ole vaja üldsõnalisi ja väheütlevaid artikleid, mis korrutavad ammutuntud tõdesid. Seinaleht peab kajastama osakonna elu kõiki külgi — õppetööd, teaduslikku tööd, distsipliini, kultuuritööd ja esteetilist kasvatust, spordi-tööd jne. Kõigisse nendesse küsimustesse tuleb suhtuda poliitiliselt, tuleb näha neis sisalduvat ideoloogilist momenti. Sellega saavutame, et seinaleht muutuks tähtsaks poliitilise kasvatustöö vahendiks.

Tähtsa koha seinalehtedes peaksid omandama kriitika, diskussioonid ja konkreetsed ettepanekud puuduste ja raskuste kõrvaldamiseks. Kõiki osakonda puudutavaid probleeme tuleb tõstatada otseselt ja teravalt. Sel juhul on aga vältimatu, et ilmuksid vastused kriitikale ja ettepanekutele. Tuleks avada eri rubriik «Meile vastatakse». Osakonnasisestele küsimustele peab vastuse muretsema toimetus. Üleülikoolilistelt instantsidelt vastuse saamiseks tuleb küsimuses oleva kriitika või ettepaneku ärakiri tuua komsomolikomiteesse, kes siis vastuse muretseb.

Muidugi on võimatu mahutada ühte numbrisse materjale k õ i g i eelnimetatud küsimuste kohta, kuid 3—4 numbri jooksul on see täiesti võimalik. Selleks on vaja tagada seinalehtede regulaarne ilmumine. Seminaril otsustati, et osakonna seinaleht peab ilmuma v ä h e m a l t 1 kord kuus ja selle eest isiklikult vastutajat:ks määrati seinalehtede toimetajad ja ka osakondade komsomolibüroode massilise poliitilise töö sektorid.

Tekkis küsimus, et ka ühe kuu jooksul vananeb osa materjalist liigselt. Selle vältimiseks soovitati (kui terve uue numbri väljaandmine üle jõu käib!) osa materjalist päevakohasemaga asendada.

Palju olulisi mõtteid avaldati seinalehtede kujundamise kohta. Mõnel osakonnal soovitati muretseda oma seinalehtedele uued alused (eesti filoloogia, kehakultuur jt.). Mõnele seinalehele heideti ette materjalide liigset kuhjamist ja kirevust. Rõhutati veel heade valitud piltide ja karikatuuride vajadust. Seinalehtede toimetustele tehti ülesandeks säilitada kõik mahavõetud numbrite materjalid, luua n.-ö. liikuv arhiiv. Igal seinalehel peavad väljas olema järjekorranumber ja toimetaja nimi.

Seinalehtede toimetuste töö stimuleerimiseks otsustati eeloleval semestril korraldada seinalehtede-vaheline võistlus (5. mail), kus võetakse arvesse seinalehtede ilmumise regulaarsus, nende sisuline ja kujunduslik külg. Hindamisele ei tule ainult üks number, vaid kogu semestri jooksul ilmunud numbrid. Selleks tuuakse kevadiseleseinalehtede ülevaatusele ka arhiivid. Žürii poolt parimaks tunnistatud seinalehe toimetust premeeritakse.

J. LEET

KOMMUNISTLIKU TÖÖ KURSUSE NIMEL

HEA EESKUJU

Möödunud semestri lõpul andsid Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna IV kursuse komsorg, kursuse vanem ja kursuse hooldaja oma tööst aru teaduskonna parteibürool. Oli, mille üle mõtteid vahetada, sest see on Arstiteaduskonna üks esimesi kursusi, kes taotleb kõrget nimetust — kommunistliku töö kursus. Nüüd taotlevad ka teised kommunistliku töö kursuse nimetust. Nendele küsimustele on suurt tähelepanu pühendanud prof. Veiderpass.

Oma eesmärkidest ning senistest saavutustest tegi kokkuvõtte kursuse komsorg Maie Sutt. Kõigile büroo liikmeile oli selge, et IV kursuse farmatseudid koos kursusejuhendaja dots. Kirschiga on ära teinud suure ning hinnatava töö. Milles siis viimane seisneb? Eelkõige tuleb kiitvalt märkida, et kursus moodustab ühtse ning sõbraliku kollektiivi, kus kehtib põhimõte — kõik ühe, üks kõigi eest. On pühendatud senisest suuremat tähelepanu erialaste teadmiste omandamisele. Kõnealused üliõpilased on tunduvalt tõstnud oma õppeedukust. Nii oli möödunud õppeaasta kevadsemestril kursuse keskmine hinne 4,2. Akadeemilisi võlgnevusi ei ole ka praegu. ÜTÜ tööst võtab aktiivselt osa 12 üliõpilast. Samaaegselt erialaste teadmiste omandamise tõusuga kasvas ka üliõpilaste poliitiline aktiivsus, mille kindlaks tõendiks on asjaolu, et 22-st kursusel õppivast üliõpilasest on 20 kommunistlikud noored. Kõik nad on aktiivsed komsomoli liikmed. Poliitalaste teadmiste omandamisel rakendatakse mitmesuguseid huvitavaid vorme. Nii on viimasel ajal poliitinformatsioone organiseeritud viktoriini kujul, kus kaks kursuse õpperühma omavahel võistlevad.

Samaaegselt erialaste ja poliitiliste teadmiste omandamisega täiendavad üliõpilased pidevalt end ka kirjanduse- ja kunstialastes küsimustes. Külastatakse teatrietendusi ning filme, millele järgnevad arutelud. Õnnestunud ürituseks oli kunstnik G. Raua näituse külastamine, millele järgnes kohtumine kunstnikuga.

Tehtud on aga ainult esimene samm kommunistliku töö tasemele jõudmiseks. Esineb veel teatud pinnapealsust poliitiliste teadmiste omandamises — ei tohi ju rahulduda selles ainult poliitiliste informatsioonidega ning üksikute ajakirjade lugemisega.

Arstiteaduskonna parteibüroo kiitis heaks farmaatsiaosakonna üliõpilaste algatuse ning taotluse, esile tuues eriti IV kursuse farmatseutide saavutusi. Samaaegselt soovitas büroo aruandva kursuse üliõpilastel koostada täpsustatud plaani edaspidise töö jaoks. Ühtlasi peeti vajalikuks senisest suuremat tähelepanu pöörata ühiskondliku elukutse omandamisele. Soovitati abistada farmaatsia I ja II kursust kommunistliku kursuse nimetuse taotlemisel. Avaldati soovi, et farmaatsia IV kursuse üliõpilased läheksid edasi oma otsingutes ning saavutustes parema nimel, oleksid innustavaks eeskujuks teistele üliõpilastele.

A. PETERSON
K. GROSS

Kehakultuuriosakonna aspirant Ivo Okk uurib juba pikemat aega bussijuhtide tootmisvõimlemist. Eksperimentaalosa on põhiliselt teostatud. On vaja leida kõige ratsionaalsem harjutuste järjekord ja iseloom.

Fotol: Aspirant Okk (paremal) määramas bussijuhi reaktsioonikiirust seadeldisega, mis on konstrueeritud tema enda idee järgi ülikooli töökojas. Nagu ta ise ütleb, on seadeldis «väga emotsionaalne» ja bussijuhtidele meeldib sellega töötada.

Boccaccio teoste näitus

TRÜ Teaduslik Raamatukogu tähistas Giovanni Boccaccio (1313—1375) 650. sünniaastapäeva kirjaniku teoste näitusega.

Vanimaks raamatukogus leiduvaks Boccaccio teoseks on 1539. a. Bernis ilmunud ulatuslik traktaat «De claris mulieribus» («Kuulsatest naistest»). Väljaanne on väärtuslik, sest siin on säilinud teose 99. peatükk, milles räägitakse naispaavst Joannast.

Autori peateosest «Dekameronist» on näitusel mitmeid itaaliakeelseid trükke. Nendest vanemad on 1582. a. ja 1590. a. Veneetsias ilmunud.

Itaalia keeles on veel autobiograafiline romaan «Fiammetta», värsikogu «Rime» ja satiiriline autobiograafilistel ainetel koostatud «Il Corbaccio» («Kuri kaaren»).

Rikkalikkude illustratsioonidega on 1896. a. Moskvas A. N. Vesselovski tõlkes ilmunud «Dekameron».

Näitusel on mitmeid Boccaccio teoste saksakeelseid tõlkeid, nende hulgas ka Dante elulugu «Das Leben Dantes».

I. MAASTIK

Kunstilise isetegevuse ülevaatus

Nagu igal aastal, nii toimub ka käesoleval aastal üleülikooliline kunstilise isetegevuse ülevaatus.

Kuigi käesoleval aastal jääb ära vabariiklik kõrgemate koolide kunstilise isetegevuse ülevaatus, ei piirdu üleülikooliline ülevaatus ainult ülikoolisisese ülevaatusega.

Vastavalt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi otsusele korraldatakse 1962. a. 1. novembrist kuni 1963. a. 1. oktoobrini ametiühingute kunstilise isetegevuse ülevaatus, mis vastavalt juhendile toimub kolmes voorus. Selle ülevaatuse esimeseks vooruks on meil üleülikooliline ülevaatus, mille võitjad saavad II vooru — Tartu linna ülevaatusele, mis toimub 1963. a. aprillis. Kolmas voor — vabariiklik — toimub juunis-juulis Tallinnas, kuhu pääsevad linna parimad.

Vabariikliku vooru parimad võtavad osa aruandekontserdist Moskvas, kus paremini esinenud kollektiive autasustatakse diplomiga ja üksikesinejaid laureaadi rinnamärgiga.

Erinevalt eelmistest aastatest ei toimu käesoleval aastal üleülikooliline ülevaatus teaduskonniti, vaid žanride järgi konkurss-ülevaatustena alljärgnevatel tähtaegadel:

9. märtsil — konkurss-ülevaatus sõnakunstnikele, vokaal- ja instrumentaalsolistidele;

17. märtsil — konkurss-ülevaatus vokaal- ja instrumentaalansamblitele;

23. märtsil — konkurss-ülevaatus agitbrigaadidele ja originaalžanri esitajatele;

30. märtsil — konkurss-ülevaatus võimlemise ja tantsurühmadele ning üksikesinejaile.

Täiendavat informatsiooni ja ülevaatuse juhendiga tutvuda saab TRÜ klubis, Tähe tn. 29, tel. 04/579.

Kunstilise isetegevuse kollektiivid ja üksikesinejad! Võtke aktiivselt osa kunstilise isetegevuse ülevaatusest!

TRÜ klubi juhatus

Tund aega juttu Georg Otsaga

Mis ajast seob teid n.-ö. sõprus TRÜ aulaga?

Täpselt ma nüüd vastata ei oska, kuid pärast sõda andsime siin kontserte. See oli umbes 1946.—1947. aastal. Tookord olid meil Tartus esinedes kavas ka ooperid «Figaro pulm» ning «Pajatsid». Tartus olen ma varem esinenud «Vanemuises» külalisena, siis kui lavastati «Rahutu õnn».

Mida uuemat on teil plaanis?

Veebruari lõpul esinen soolokontsertidega Leningradis. Märtsi keskel aga saab lavaküpseks «Othello», kus mul tuleb täita Jaago osa. Võlgu on mul tartlastele ka üks soolokontsert. Mitte kuidagi pole seni aega leidnud. Võib-olla maikuus... On küllakutseid ka Berliini ja Ungarisse, kuid ajanappuse tõttu ei saa praegu jaatavalt vastata. Uute laulude osas oleneb kõik heliloojatest. Tahaksin kangesti tegelda tõsise muusikaga. Kuulajad tunnevad mind küll viimasel ajal peamiselt kerge muusika keskelt, kuid see pole ikka see.

Filmides esinemist niipea plaanis pole.

Teilt kui omaaegselt Eesti paremalt ujujalt oleks huvitav kuulda arvamust meie ujumisspordi kohta, ja kas teil endal on ka veel aega spordile tähelepanu pühendada?

Meie kliimas on rohkem vaja sisebasseine. Ega välisbasseinide olukordki kiita ole. See viga annab end aga parandada. Meie ujumisspordi tase on siiski kaunis kõrge ja meie ujujad väga tublid.

Endal tõesti pole olnud aega suurt sporti vaadata ega ise teha (sai tegeldud kunagi veerandsada aastat tagasi). Puhkuse ajal olen hakanud tegelema kalaspordiga. Sportlike saavutuste osas ta suurt midagi ei paku, kuid on heaks vahelduseks tööle, tõeliseks puhkuseks.

Ja lõpuks — mida on teil soovida meie ülikooli perele?

Kõike head. Ikka edu ja õnne töös, isiklikus elus. Ja veel, et pühenduksite kogu hingega oma huvialale.

Ilma võlgnevusteta

Möödunud eksamisessionil valmistasid rõõmu eriti vanemad kursused, kus eeskujulike hinnete arv on tänavu eriti kõrge. Esireas sammuvad mõningad tublid kursused, nagu matemaatika IV, füüsika V ja keemia V kursus. Kuid vanemate kõrval esines täiseduga ka matemaatika pedagoogilise haru I kursus. Esmakordselt rea aastate vältel jõudsid pedagoogilise haru kõik 28 üliõpilast edasi ilma võlgnevuseta ja üldiselt üsna heade tulemustega.

Eeskujuks oma sihikindluse, püsivuse, suure töö ja tahtejõuga tuleb seada kõikidele teaduskonna üliõpilastele eelnimetatud I kursuse üliõpilast — endist Tartu Pimedate Kooli kasvandikku — Raivo Kunderit, kes vaatamata oma ebavõrdsele tervislikule seisundile sooritas arvestused ja eksamid ainult maksimaalsetele hinnetele.

Rõõmustava kõrval aga tuleb väga tõsiselt mõelda õppeedukuse parandamisele füüsika pedagoogilise haru I, II ja füüsika vene osakonna II kursuse üliõpilastel. Täielikult pole end õigustanud ka enamik tehaste poolt suunatud üliõpilasi, kes jäid eksamisessioonil võlglasteks nii ülikooli kui ka oma tehaste ees.

Eksamisessiooni tulemuste analüüs ja järelduste tegemine peab olema iga kursuse komsomoligrupi esmaseks ülesandeks. Samuti on vajalik läbi arutada iga üliõpilase töö tulemused, tema töö eelneva semestri vältel, et kavandada abinõud juba praegu kevadise eksamisessiooni õnnestumiseks.

R. TANI,
Füüsika-Matemaatika-teaduskonna prodekaan

Ettevalmistuskursused

Juba pikemat aega töötavad TRÜ juures ettevalmistuskursused. Need on mõeldud põhiliselt nendele töötavatele noortele, kes on juba aastate eest lõpetanud keskkooli ja soovivad nüüd edasi õppida kõrgemates õppeasutustes.

Käesoleval õppeaastal on kursustest osavõtt eriti aktiivne. Sügisel laekus üle 400 avalduse, kuid osa võtab 340.

Kõik kursuslased on jaotatud vastavalt sisseastumiseksamite ainetele 7 rühma. Kõige rohkearvulisem on tulevaste arstide ja bioloogide rühm — 102 inimest, järgneb Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Õigusteaduskonna rühm (54), keemia-kaubatundjate rühm (51) jne.

Õppimine on väga pingeline ja nõuab kursuslastelt tõsist suhtumist. Kuid küllap enamik sellega toime tuleb.

Nii et järgmisel sügisel on oodata tihedat konkurentsi Arstiteaduskonda ja Ajaloo-Keeleteaduskonda astujaile.

E. LEPIK,
kursuste juhataja

Mõtteid möödunud eksamisessioonist

Möödunud 1962/63. õ.-a. talvise eksamisessiooni ja teaduskonna õppe-metoodilise komisjoni tegevuse tulemuste analüüs näitab, et Bioloogia-Geograafiateaduskonnas kasvab õppejõudude nõudlikkus ja süveneb diferentseeritud juurdeminek üliõpilaste teadmiste hindamisele. Kui veel mõni aasta tagasi «väga head» ja «head» hinded moodustasid kogu hinnetest kuni 90% ja enamgi, siis praegu on pilt selles suhtes oluliselt muutunud. Teaduskonna ulatuses hinnati 31,1% üliõpilaste teadmised väga heaks, 38,1% heaks, 25,3% rahuldavaks ja 5,5% mitterahuldavaks.

Võrreldes eelmise aasta eksamisessionide tulemustega on oluliselt kasvanud rahuldavate ja mitterahuldavate hinnete osatähtsus. See asjaolu omakorda viitab sellele, et üliõpilaste teadmiste tase ei ole tõusnud proportsionaalselt õppejõudude nõudlikkusega ja et siin peitub teatav reserv. Üldiselt tõuseb hinnete tase teaduskonnas seadusparaselt nooremalt kursuselt vanematele. Ainult väga headele hinnetele õpib 20, s. o. ligikaudu 8% teaduskonna üliõpilastest, nende hulgas Helle Raudsepp, Evald Hermaküla, Anu Haldre, Tõnu Tamm.

Teaduskonna pähkel

Geoloogiaosakonna kõrge õppetöö taseme põhjusi otsides ei saa unustada tublit õppejõudude kollektiivi, kuid selle kõrval etendab olulist osa ka asjaolu, et osakonda vastuvõtul on selektsioon väga range ja teiseks on üliõpilaste arv väike, mis võimaldab peaaegu individuaalselt töötada iga üliõpilasega. Kui bioloogiaosakonnas õppetöö tulemused pole samal kõrgusel, siis on siin põhjuseks esmajoones just suuremad õpperühmad ja väiksem konkurents vastuvõtul. Ka teaduskonna pähkel, mida ei ole suudetud seni veel aastate jooksul «läbi pureda», peitub bioloogiaosakonna esimese kursuse töös. See on nimelt anorgaanilise ja analüütilise keemia kursus. Ka sellel sessioonil sai viiekümnest bioloogiaosakonna esimese kursuse üliõpilasest 19 mitterahuldava hinde. Samalaadsed tulemused ei ole esmakordsed.

Terve seoste sõlm

Pealiskaudsel vaatlusel võib arvata, et siin on tegemist kas üliõpilaste küündimatusega või õppejõu ülinõudlikkusega. Faktid aga niisugust oletust ei kinnita. Teaduskonna õppemetoodiline komisjon on püüdnud olukorda selgust tuua. On selge, et siin pole tegemist mitte ühe või kahe põhjusega, vaid terve seoste sõlmega. Peamiseks põhjuseks selles komplektis on kahtlemata üliõpilaste mitteküllalt tõsine suhtumine sellesse ainesse ja õppimisesse üldse. Kahjuks püsib visalt veel keskkoolist pärit arusaamine bioloogiast kui ainult kirjeldavast teadusest. Bioloogia esimese kursuse kasvatustöö üheks oluliseks ülesandeks on selgitada üliõpilastele, et tänapäeva bioloogia pole mõeldav tugeva keemiateadusliku vundamendita ja matemaatiliste ning füüsikaliste töömeetodite rakendamiseta. Ülalmärgitud anorgaanilise ja analüütilise keemia raskus seisneb just kursuse teoreetilises suunitluses, kusjuures aine mõistmiseks ja omandamiseks on vajalik pidev ja süstemaatiline töö teooria omandamise ja praktiliste harjutuste sooritamise näol. Bioloogiaosakonna esimesel kursusel korraldatud kontrolltöö tulemused näitavad, et niisugust tööd semestri jooksul ei toimunud ja tulemused olidki täiesti seaduspärased — rohkesti ebaõnnestumisi eksamil.

Ühiskonnateadused

Teiseks niisuguseks aineks, kus õppejõudude nõudlikkuse ja üliõpilaste teadmiste taseme vaheline diferents nõrkade eksamitulemuste näol end aeg-ajalt enam kui teistes ainetes ilmutab, on dialektiline ja ajalooline materialism. Ka siin on ebaõnnestumistel palju põhjusi. Üks olulisemaid jällegi järjekindla töö puudumine loengumaterjalide juures ja seminarideks ettevalmistumisel ja sellest tulenev teoreetilise mõtlemise mittepiisav tase ning oskamatus dialektilise materialismi põhijooni lahti mõtestada oma eriaine näidetel.

On iseenesest mõistetav, et kõne all olnud raskused ilmnevad ka ühel või teisel määral teistes õppeainetes. Teaduskonna kateedrite ja ühiskondlikkude organisatsioonide ülesandeks on õppe- ja kasvatustöö organiseerimine teaduskonnas selliselt, et toimuks lõplikult murrang üliõpilaste suhtumises õppetöösse, murrang, mis on küll alanud, kuid pole veel lõpule jõudnud.

Dots. S. NÕMMIK,
õppemetoodilise komisjoni esimees

Esitasime saadikukandidaadiks sm. Greeni

Kolmapäeval täitus ülikooli aula õppejõudude, teenistujate ja üliõpilastega, kes kogunesid valimiseelsele koosolekule.

Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna prodekaan sm. F. Kudu tegi ettepaneku esitada ülikooli kollektiivi poolt Eesti NSV Ülemnõukogu saadikukandidaadiks Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja ja välisminister sm. Arnold Karli p. Green.

Ettepanekut toetasid professor A. Linkberg, dotsendid A. Mitt ja R. Kleis, õppejõud F. Kinkar ja Arstiteaduskonna üliõpilane A. Sivenkov.

Koosolek otsustas paluda sm. Greeni anda nõusolek kandideerimiseks valimisringkonnas nr. 73.

J. Laidvere 60-aastane

13. veebruaril sai 60-aastaseks kehakultuuriosakonna kehalise kasvatuse ja sporditeooria kateedri õppejõud Johannes LAIDVERE.

Suurema osa oma senisest elust on J. Laidvere töötanud Tartu Riiklikus Ülikoolis. Juba 1940. a. valiti ta ülikooli kehalise kasvatuse õpetajaks ja üliõpilaste kohustusliku kehalise kasvatuse organiseerijaks. Kui 1945. a. asuti ülikoolis jätkama Suure Isamaasõja tõttu katkestatud õppetööd, oli J. Laidvere üks esimesi kehakultuuriosakonna õppejõude. 10 aastat on J. Laidvere töötanud kehakultuuriajaloo ja -teooria kateedri juhatajana ning 2 aastat täitnud kehakultuuriosakonna prodekaani kohustusi. Õpetades põhiülesandena üliõpilastele kehakultuuri üldajalugu ja eesti spordiajalugu, on J. Laidvere veel töötanud üliõpilaste pedagoogiliste ja menetluspraktikate üldjuhendajana ja metoodikuna. Innuga on J. Laidvere aidanud organiseerida ÜTÜ ringide tööd, töötanud ametiühingu liinis, Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingus ja Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Teaduslik-Metoodilises Nõukogus. J. Laidvere on üks Eesti Spordimuuseumi asutajaid ja on agar spordiajalooliste materjalide koguja.

Pedagoogiliste ja ühiskondlike ülesannete täitmise kõrval on J. Laidvere kirjutanud ja ajakirjanduses avaldanud hulgaliselt artikleid mitmesugustes kehakultuuri- ja spordi-küsimustes. Alles hiljuti koondas J. Laidvere oma 78 ajakirjanduses laiali pillatud artiklit nägusalt vormistatud kogumikku, mille üldmaht on 569 masinakirja lehekülge. Vaatamata sellele, et artiklite enamik on kirjutatud populaarses vormis, adresseerituna laiemale lugejaskonnale, on artiklite teoreetiline tase tugev. Eriti hinnatav on J. Laidvere artiklite pedagoogiline ja propagandistlik suunitlus. Tänuväärset tööd on J. Laidvere teinud kehakultuuriajaloo-alaste õppevahendite koostamisel, kus senini veel puudub õppeprogrammile vastav õpik.

J. Laidvere elukäigust kuulub tähelepanuväärne koht spordile ja propagandale tervislike eluviiside eest. Ta on ise aktiivselt ja tulemusrikkalt võtnud osa sportlikust tegevusest, kuuludes 30-date aastate algul Eesti kergejõustiklaste paremikku. Tema silmapaistvamaks sportlikuks saavutuseks oli 1932. a. püstitatud odaviskerekord parema ja vasaku käe kogusummas 107,88 m (62,32+45,56). Spordimehena omandatud tervislikke eluviise au sees pidades on J. Laidvere suutnud säilitada tugeva töövõime ja on oma reipa olekuga innustavaks eeskujuks teistele. Viimasel ajal on J. Laidvere aktiivselt rakendunud kesk- ja vanemaealistega jalgsimatkade ja võimlemistundide organiseerimisele ja teeb selles osas tulemusrikast ja tänuväärset tööd. 1961. a. organiseeris J. Laidvere Tartu spordiveteranide klubi ja valiti selle klubi esimeheks. J. Laidvere on juba suutnud klubi ümber koguda hulga spordiveterane ja lülitanud neid mitmesuguste ürituste, seal hulgas ka spordiajalooliste materjalide kogumisele ja säilitamisele.

J. Laidvere juubeli puhul ühinevad tema endised ja praegused üliõpilased ja kasvandikud koos kolleegide, spordiveteranide ja spordisõpradega ühises õnnesoovis: jätkugu tal veel kaua jõudu ja indu töötamiseks põhimõttel «ut sit mens sana in corpore sano!»

E. MÕTLIK

Meie fotograaf pildistas Teaduslikku Raamatukogu selle agara külastamise perioodil. Kes peaksid hoolitsema, et see pilt ei muutuks ka ajal, mida nimetatakse semestri alguseks?

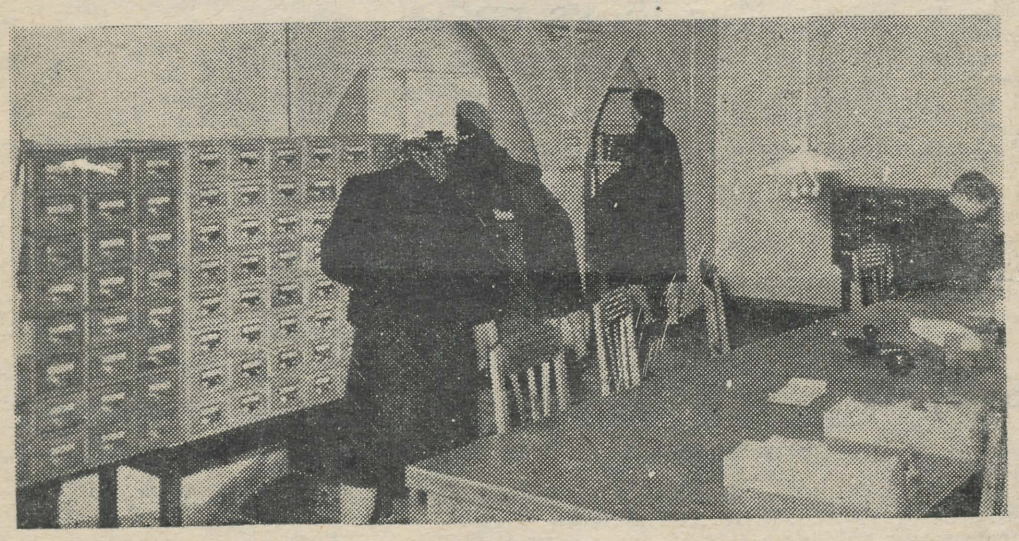

Muusikasõpradele

hakkavad toimuma kaasaegse tõsise ja džässmuusika kuulamise õhtud TRÜ klubi ülemises saalis. Kavas on nõukogude ja välismaa heliloojate looming, mille kohta annab seletusi TRÜ õppejõud Rein Marvet. Kava koostamisel arvestatakse kuulajate soove ja ettepanekuid. Õhtu kestuseks on harilikult kuni kaks tundi.

Edaspidi on võimalus kuulata ka stereofoonilisi helilõesvõtteid.

Esimene selline õhtu toimub esmaspäeval, 18. veebruaril kell 20.

Kavas: ● Tšehhi kaasaegse helilooja Bohuslav Martinu 5. sümfoonia.

● Igor Stravinski «Ebony Concerto» (Kontsert klarnetile ja džässorkestrile).

● Dave Brubeck «Džässballetisüit».

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus

Краткая художественная энциклопедия. **Искусство стран и народов мира.** Архитектура, живопись, скульптура, графика, декоративное искусство. Т. I. Москва 1962. 696 lk.

Ю. Мацейка, П. Гудинас. **Вильнюс.** Путеводитель по городу. Вильнюс 1962. 392 lk.

Труд и заработная плата. Библиографический указатель литературы изданной в СССР на русском языке в 1960 г. Москва 1962. 471 lk.

Краткий библиографический указатель отечественной литературы по геронтологии и гериатрии 1958—1962. Киев 1962. 90 lk.

Опухоли гипофиза. Библиография отечественной и иностранной литературы. Киев 1962. 46 lk.

Das Gesicht der Erde. Mit einem ABC. Leipzig 1962. 862 lk., ill.

Kulumata SULEGA

Leningradi polüfoonia

Istun Ermitaažis
punase sametiga pingil,
istun ja puhkan jalgu.
Käib möödunud sajandi
vene kostüümide näitus.
Ümberringi on tardunud
klaasvitriinides
kõrk kõrgkond.
Toetun seljaga vastu seina
ja vaatan tõtt
igaühega järgemööda.
Daamid ei pööra pilku
pahaselt teisale,
sest neil pole silmi.
Galantsed kavalerid
ei muiga Onegini-muiet
ja Petšorin ei haiguta —
tal pole suud.
Keegi ei kuula ühe kõrvaga
tualetiarvustusi —
kellelgi pole kõrvu.
Ainult üksik torukübar
kõigutab end mõnel frakil
traadist konkskaela otsas.
Tulin Petropavlovski kasemattidest.
Istun Ermitaažis
ja puhkan jalgu.
Kuulsin, et vangikongi
ja sunnitöö
ja hukkamaviimise tarvis
olid isesugused riided.
Ühes poliitvangide kongis
oli tütarlapse raudvoodi,
tütarlapse (ta oli kindlasti
heledapäine
ja nukrate silmadega),
kes ühel endaga-üksi-ööl
haaras petrooleumilambi
järele
ja immutas oma kotiriided
hiiglasuureks tahiks.
Tumm juubeldav leek
ulatus puutuma
jäätunud seinugi.
Küll võis see kena olla —
peened ballikleidid (paabulinnu moega
ja teistmoodi moega)
ning uhked husaarimundrid
hõljuvad suursüguselt
Chopini «Poloneesi» taktis,
ning kannused kõlisevad ...
Üks naine,
kes ei valanud ennast
petrooleumiga üle,
ning kandis oma kotiriideid
kakskümmend aastat,
kirjutas siis raamatu ...
Ta nimi oli Veera Figner.
Istun Ermitaažis
punasest sametist pingil,
istun ja puhkan jalgu.
Ma ei süüdista kedagi.
Toetan selja vastu seina
ja mõtlen.
Mul on hea meel,
et olen käinud nii kasemattides
kui ka palees.
Ja olen näinud nägusid,
mida kujutledes
unus mõelda riietele.
Ja olen näinud kostüüme,
mida imetledes
ei tulnud meelde vaadata nägudesse,
kui mannekeenidel
päid oleks olnud.

LY SEPPEL

* * *

Ilusaist mõtteist
saab ilusaid sõnu:
innus ja õhinas, tõttel.
Katlata lõkkegi ääres
on mõnus
... kastaneid praadida
lõkkel.

Katlaid võib olla
ning ilusaid sõnu, —
lõkkeid
on alati tarvis. —
kuumadelt kastaneilt
ent pole vaja
otsida
kapju ja sarvi.

KALLE KURG

Sellele peavad mõtlema kommunistlikud noored

Üliõpilaste iseseisvale tööle järjest suurema osatähtsuse andmine viimastel aastatel, selle loodetav suurendamine järgmisest õppeaastast toob endaga kaasa ka eksamisessiooni osatähtsuse tõusu. Hästi korraldatud eksamisessioonil ei ole mitte ainult teadmiste taseme kontrollimise eesmärk, vaid ta evib ka suurt kasvatuslikku tähtsust.

Nõukogude kõrgem kool suudab ainult siis oma ülesannet täita, kui ta kasvatab selliseid kõrgema haridusega spetsialiste, kes ilma igapäevase kontrolli ja järelevalveta töötavad ennastsalgavalt ja eeskujulikult ka selliste tööülesannete lahendamisel, mille lõppresultaadid selguvad alles pikema aja möödumisel. Just iseseisvalt eksamiks ettevalmistamine õpikute ja teiste õppevahendite abil aitab selleks olulisel määral kaasa.

Käesoleval aastal tuleb teaduskonnal süvendada olulisel määral iseseisva õppimise osatähtsust. Tuleb hoolitseda selle eest, et vastavates raamatukogudes oleks küllaldasel määral õppevahendeid, et rotaprindil antaks rohkem metoodilisi juhendeid iseseisvaks õppimiseks, mida võiksid innukalt kasutada kaugõppeüliõpilaste kõrval ka statsionaarsed üliõpilased. Suuremat tähelepanu tuleb pühendada eriala põhieksamite süvenenumaks ettevalmistamiseks. Sellega seoses on otstarbekohane likvideerida diferentseeritud arvestused osas kõrvalainetes, see vastab ka uue eksamimäärustiku nõuetele.

Möödunud eksamisessioon kulges üldiselt normaalselt. Üliõpilastest said ainult väga häid hindeid Õigusteaduskonnas: I kursusel S. Kirsipuu ja A. Liivak, II kursusel M. Eisler, III kursusel E. Markvart, IV kursusel T. Kaare, T. Luik, U. Rink ja M. Rooste, V kursusel M. Eero, K. Lodi, H. Milve, J. Napa, V. Piirmann ja M. Titma. Tuleb esile tõsta, et terve rida nimetatud üliõpilastest võtab aktiivselt osa ka ühiskondlikust tööst või isetegevusest: näit. M. Titma, J. Napa, M. Rooste, T. Kaare, E. Markvart, U. Rink jt.

Majandusteaduskonnas said väga häid hindeid I kursusel A. Lepa, II kursusel A. Pent, M. Rattas, R. Roosaar, A. Tammeleht, III kursusel E. Sepping, IV kursusel H. Koit, E. Mardiste, U. Ottis, V kursusel G. Kvist, A. Lips, E. Nael ja E. Viira.

Mitmed üliõpilased ei tulnud aga eksamisessioonil toime nende ees seisvate ülesannetega. Õigusteaduskonna üliõpilane E. Koba, kes üldiselt õiendab eksamid väga headele, ei likvideerinud oma haiguse tõttu tekkinud võlgu õigeaegselt ega teatanud oma mitteilmumise põhjustest, H. Rätsep sai kaks mitterahuldavat hinnet. Halb õppeedukus oli samuti H. Tõnismäel, M. Pedaril, U. Koolmeistril.

Halvemad tagajärjed olid sessioonil dialektilises materialismis (2 väga head, 7 head, 10 rahuldavat ja 1 mitterahuldav) ja ajaloolises materialismis (3 väga head, 8 head, 2 rahuldavat, 1 mitterahuldav ja 4 ei ilmunud eksamile). Filosoofia kateedril tuleks uurida halva õppeedukuse põhjusi, et edaspidiseks likvideerida analoogiline olukord.

Majandusteaduskonnas said ettevõtte poolt õppima suunatud Õ. Luptov ja S. Lee mitterahuldava hinde, teistest T. Höövel ja H. Karm kaks mitterahuldavat. Kokku said 10 üliõpilast ühe mitterahuldava ja 2 üliõpilast kaks mitterahuldavat.

Tahaks loota, et kursuste komsomoliorganid teeksid möödunud eksamisessioonist tõsised järeldused ja mõtleksid sellele, kuidas aidata nõrgemaid üliõpilasi saavutada normaalse õppeedukuse tase ning kuidas võiksid paremad üliõpilased rohkem aega pühendada auhinnatööde kirjutamisele, millega eriti Õigusteaduskonnas tegeldakse vähe.

P. VIHALEM,
Õigus- ja Majandusteaduskonna dekaan

Enne Soome-sõitu

Neil päevil alustas TRÜ rahvakunstiansambli liige, eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane Kristjan Torop teekonda Helsingisse, kaasas soliidne patakas noote ja tantsukirjeldusi. Ajasime Kristjaniga enne ärasõitu pisut reisijuttu.

Kas sõidate Soome esmakordselt?

Möödunud aasta aprilli alguses külastasin põhjanaabreid koos ülikooli rahvakunstiansambliga, kes läks sinna sõprusrongi koosseisus.

Kust sai alguse praegune sõit?

Soome Demokraatlik Noorsooliit pöördus Eesti Noorsoo-organisatsioonide Komitee ja ELKNÜ Keskkomitee poole palvega saata Soome inimene, kes õpetaks eesti rahvatantse Helsingi lähedal toimuvatel rahvatantsujuhtide seminaril 17.—24. veebruarini. Valik langes minule. Viibin selle aja jooksul ka Turus, Lahtis, Kemis, Poris ja muidugi ka Helsingis.

Kas ka varem on eestlased sel eesmärgil Soome sõitnud?

VIII ülemaailmse noorsoofestivali avapidustustel esitasid soomlased ka eesti rahvatantse. Sel puhul viibis hõimurahva juures õpetajana H. Mikkeli endine õpilane, Ullo Toomi rühma praegune tantsija Uno Vettner. Ta õpetas tantse «Oige ja vasemba», Helju Mikkeli seatud «Kiigemängu», «Sõlesepad» jt.

Mida on kavas nüüd tutvustada?

Kahjuks ei tea, kas neil on konkreetseid soove. Valisin oma äranägemise järgi rea tantse. Võtsin sellised, mis oleksid jõukohased ja mis avaksid kõige paremini eesti rahvusliku omapära.

Kas ka Eestis tantsitakse soome tantse?

Meie rahvatantsupidustustel, mis toimuvad sel suvel, on kavas üks soome paremaid rahvatantse «Kaheksamehe ingliska». Kahjuks ei ole meil soomlasest õpetajat. Tahaksin väga, et ka naabrid meid selles suhtes abistaksid.

Kas keelega raskusi ei tule?

Loodan hakkama saada. Ülikoolis õppisin kaks aastat ja ka möödunudaastane sõit andis palju, eriti praktilise keeleoskuse mõttes. Ja kus sõnadest puudu tuleb, eks seal näita ette. Õnneks on tants asi, kus liigutustel on suurem kaal kui sõnadel. Tahaksin pidada ka vestlusi ja loenguid eesti rahvatantsudest, meie isetegevuslaste harjutamistingimustest jne.

Olen rõõmus, et minu sõit aitab kahte naaberrahvast veelgi lähendada, aitab tutvustada eesti rahvakunsti. Kavatsen kaasa tuua mõned soome rahvatantsud, tutvuda põhjalikumalt nende ülesehituse ja esituslaadiga.

Heameel on sõita, sest ees on sõbrad.

Tartu Riiklik Ülikool 3

MATKAMA!

Oli puhkust, oli elurõõmu

«Ah, et lähete matkale?» imestasid poisid ühiselamust, kui järjekordne grupp majast väljuma hakkas. «Ega te glükoosi unustanud?» — «Kui Vorbusele jõuate, siis helistage, saadame takso vastu.»

Pühapäevamatkajad ei teinud hüüdeist väljagi, naeratasid ainult malbelt ja seadsid sammud TRÜ suusabaasi poole.

Sealt saadi suusad-saapad, natuke määret ja igaüks luges individuaalselt «Suusataja meelespeast», et purunenud suusa eest tuleb maksta 2 rbl. ja kui suusasaapad katki lähevad, siis tehakse akt.

«Matkajad, valvel!» hüüdis sm. Unger, ja rivisolijad ajasid end sirgemaks kui harilikult. Tehti teatavaks, et Tartu—Vorbuse—Tartu matk on esimene TRÜ suurest matkade sarjast. Edaspidi tulevad Tartu—Vellavere ja Tartu—Kääriku matkad. Sinna lubatakse osa võtma ainult neid, kes eelnevalt «jalga on proovinud».

Rivi hakkas liikuma. Siin oli õppejõude ja üliõpilasi (viimaseid muidugi rohkem) ja ülikooli töötajaid. Naissugu oli võib-olla rohkemgi kui meessugu, mis järjekordselt näitas, et naised ei taha kanda õrnema soo nimetust.

Suusatajaterivi etteotsa asusid «ässad» ja tempo muutus kiiremaks. Juba hakkasid näod punetama, hingamine muutus kiiremaks ja laubad pärlendasid... arvatavasti sulanud lumehelvestest.

Juba paistab Vorbuse torn ja peagi ka mägi. Mäe peal jagatakse matkast osavõtjatele märke. «Hea oli, aga otsa sai,» ohkas üks noormees, masseerides salamahti jalasääri. «No ega te tagasigi helikopteriga sõida, ikka suuskadega,» lohutasid ümberseisjad...

Asjast huvitatuile: informatsiooni Vorbuse matka võludest ja ilusast ilmast võib üksikasjalisemalt saada iga matkast osavõtnu käest. Aga tore oli...

M. KALKUN

Palju õnne ühisel eluteel,

TATJANA POTAŠENKOVA

ja

JUHAN SARV

TIIU TIBBO

ja

TOIVO REBANE!

III kursuse vene filoloogid

Kõike kaunist, mida peidab maailm,

VEERA KUUSE

ja

JAAN MAURER!

Majandusteaduskonna ja füüsikaosakonna IV kursus

ÜLIKOOL ESIMESEKS

Talvisel õppevaheajal korraldati Leningradis esmakordselt viie ülikooli — Leningradi, Moskva, Riia, Saraatovi ja Tartu — vaheline matškohtumine kunstilises võimlemises.

Võistlus kujunes ootamatult tasavägiseks. Alles viimane sundala — hüpe painduvhoolaualt, milles meie tütarlapsed olid teistest kindlalt paremad — tõi meie võistkonnale väikese edumaa. Kuid see polnud veel otsustav, sest nii Leningradi kui ka Moskva parematelt oli oodata suurepärast esinemist valikharjutustes. Teisel võistluspäeval aga ületasid meie võimlejad iseennast. Maire Kamarik ja Sirje Saarik ei saanud mitte ainult kõrgeimad hinded, vaid võitsid oma tehniliselt laitmatu ning emotsionaalse esinemisega ka publiku südame.

Meistersportlane M. Kamarik tuligi matškohtumise tšempioniks 56,0 punktiga. Järgnesid meistersportlane I. Ivanova (Moskva) 53,1 punktiga ja meistersportlane S. Saarik 52,8 punktiga. Meie võistlejad M. Raiend ja R. Juhkam jäid üldarvestuses vastavalt 7. ja 10. kohale. M. Kamarik võitis ka eriarvestuse harjutustes vahenditega ning ilma (18,75 ja 18,5 punkti), mis räägib võimleja pidevast kasvust, kes üliõpilasmängudel esmakordselt pääses 10 parema hulka.

Võistkondlikud tulemused kujunesid järgmiseks: esimene TRÜ võistkond 247,8 punktiga, teine Leningrad 236,46 punktiga, kolmas Moskva 231,3 punktiga. Järgnesid Saraatov ja Riia.

Võistlusi lõpetades ütles peakohtunik: «On hea meel, et võitsid Tartu Riikliku Ülikooli võimlejad, kes paistsid silma meeldiva rühi, väga hea hüppe ja uudsete ning huvitavate vabaharjutustega, kusjuures oli säilitatud võimlejate liigutuste loomulik vabadus.»

L. STAMBERG,
võistluste kohtunik

Üliõpilased, teenistujad ja õppejõud...

TRÜ klubi juhatus kutsub teid tähistama Nõukogude armee 45-ndat aastapäeva. Teeme koos lõbusa õhtu ja tuletame meelde neid sündmusi, millised tähistavad meie armee võidurikkaid lahinguteid.

Selleks, et õhtu kujuneks huvitavaks ja meeldejääväks, proovime kohapeal jõudu ja teadmisi mitmesugustel päevakohastel teemadel. Sel puhul valigu kummagi õppeasutuse kollektiiv endi keskelt parimatest parimad meeskonda, kes oleks suuteline mitmekesiselt oma võimeid demonstreerima.

● Võistlust alustame koos mõtteid mobiliseeriva ja lihaseid toniseeriva soojendusvõimlemisega.

● Võistluse esimese alana kontrollime vastasmeeskonna võimeid ilukirjandusliku proosa tundmises. Huvitav, mida teab vastasmeeskond nendest romaanidest, milles käsitletakse Nõukogude armeed?

● Teise alana laseme vastasmeeskonnal kommenteerida või värsivormis esitada (lisaks ka joonistustega illustreerida) mõnda humoristlikku kirjandusteost päevakohastel teemadel.

● Kolmanda alana proovime osavust laskespordis.

● Eelviimase alana on pealtvaatajatel kindlasti tore kuulda mõnda populaarset sõjaaegset sõdurilaulu. Anname siis mõlemale meeskonnale võimaluse vastasmeeskonna tellimise peale midagi ära laulda.

● Viienda alana kuulame vastasmeeskonna teadmisi Eesti Laskurkorpuse ajaloost.

Pauside vältimiseks üksikute viievõistluse alade vahel varume aegsasti kohale ka isetegevuslasi. Kuulame mõlema asutuse deklamaatori, vokaalsolisti, instrumentaalsolisti ja ansambli esinemist.

Sellega lõpetame esimese vooru ja kuulame žürii otsuse. Esimese vooru meeskonnad, milledes võiks olla kummagi õppeasutuse poolt 15 inimest, (peale selle isetegevuslased), on sellega oma ülesande täitnud.

● Teises voorus saadab kumbki õppeasutus võistlustulle oma tantsijad (3 paari), kes esitavad rütmilise foksi, rumba ja aeglase valsi.

● Kolmandas voorus organiseerivad mõlemad võistkonnad kolm seltskondlikku mängu. Selles voorus otsustab publik võitja.

Üksikute voorude vaheajal tantsime, vestleme, kuulame sõjameeste muljeid. Peo lõpu eel tervitame võistluse võitjaid.

Nägemiseni 24. veebruaril kell 20 TRÜ klubis!

Sanskriti õppering alustab tööd

Käesoleval semestril alustab TRÜ orientalistikakabinetis tööd sanskriti õppering. Sankriti õpingutel on Tartus suured traditsioonid. Võrdleva keeleteaduse hoogus areng möödunud sajandil stimuleeris ka Tartus sanskriti õppetooli avamise. Viimastel aastatel on kõikjal maailmas tekkinud erakordne huvi selle Vana-India pärandi vastu. On selgunud, et mitmed moodsa keeleteaduse seisukohad on tegelikult avastatud iidsete india keeleteadlaste poolt. Veelgi enam, V saj. e.m.a. elanud grammatiku Paanini töid peetakse senini ületamatuteks.

Peale filoloogide peaks sanskrit pakkuma huvi ka veel ajaloolastele, meeditsiinikutele, bioloogidele ning — kui arvestada Vana-India filosoofide ja loogikute suursaavutusi — kõigi teadusharude esindajaile.

Seda arvestades püütakse algavail kursustel vältida seni traditsiooniliseks peetud võrdlev-ajaloolist õppemeetodit, sest see pigemini segas kui aitas originaaltekstide lugemiseni jõudmist. Algavate kursuste põhieesmärgiks on võimalikult kiiresti omandada just originaaltekstide lugemisoskus. Tõsi küll, võrreldes teiste keeltega ei tule see oskus vast eriti kiiresti, kuid ületamatuks pähkliks ei tohiks sanskrit siiski olla.

Huvitatuid palutakse registreeruda TRÜ orientalistikakabinetis (keemiahoone II korrus, tuba 53) alates esmaspäevast, 18. veebruarist kell 18. Esimene loeng toimub neljapäeval, 21. veebruaril kell 17.30 samas. Nimetatud aeg on esialgne, seda on võimalik ka muuta.

L. MÄLL

Järgmise massispordiüritusena algab eeloleval pühapäeval kell 11 Tamme staadionilt suusamatk Vellaverre. Matkaks tuleb registreeruda TRÜ Spordiklubisse hiljemalt laupäeval kella 12-ks. Registreerunutele jagatakse suusabaasist suuski samal päeval (s. o. laupäeval) kella 13—16-ni. Tagasisõit Elvast toimub rongiga kell 17.33. (Ronge sõidab Tartu suunas ka kell 14.07 ja 16.45). Elvasse sõidab üliriiete veoks kaasa ka üks autobuss.

Pühapäeval toimub linna spordiliidu korraldusel ka Tartu—Elva suusamatk (algusega kell 10). Ülikooli kollektiivi teekond pöördub aga sissesõidetud rajalt Tõravere silla juures Vellavere suunas.

Vellaveres ootab matkajaid kuum tee. Võileivad ja suhkur tuleb igaühel endal kaasa võtta, samuti komplekt vahetuspesu. Elvas on matkajatele avatud saun kella 14—18-ni.

Matka pikkus on ca 25 km.

9. märtsil toimuva Tartu—Kääriku matka eeltingimuseks seatakse Tartu—Vorbuse—Tartu ja Tartu—Vellavere matkamärgi omamist.

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Võtke osa huvitavast ja kõigile jõukohasest üritusest! Ülehomme kell 11 koos suuskade ja võileivaga Tamme staadionile!

Tähelepanu!

TRÜ segakoor kuulutab välja täiendava konkursi uute lauljate vastuvõtuks. Soovijail tulla **esmaspäeval kell 20.30 ja kolmapäeval kell 18** aulasse.

Teadmiseks kõikidele kooriliikmetele: proovid toimuvad ülalmainitud kellaaegadel aulas.

Koori juhatus

Kes lööks naela seina?

Tundub olevat ülearune küsimus. Mis see siis ära ei ole? Kas pole tõsi?

Küllap on lugu siiski teisiti.

Eesti filoloogia osakonna seinaleht «Sõna» seisab juba mitmendat kuud 5. auditooriumis põrandal. Üles teda riputada ei saa, sest seinas on vaid üks nael. Teine on välja kukkunud.

Võimalik, et ta kukkus välja pärast 22. novembrit 1962. a., millal ilmus seinalehe viimane, kuupäeva ja numbrita, number. Võib-olla siis, kui toimetaja tõi seinalehe tagasi ülevaatuselt ja oli sunnitud oma lemmiku PÕRANDALE asetama.

Kiviseina pole lihtne naela lüüa, seda teab igaüks. Kuid toimetaja võib majandusosakonnast abi leida...

Toimetuse tuimuse seina on vist naela veel raskem lüüa. Kas pole see aga osakonna komsomolibüroo kohus? Või kui see ei suuda, ehk aitab siis vasarat kergitada mõni tugevam jõud?

JAAN PIPAR

Õnnitleme

INDA VARIKU

ja

MAIDO RAJASALU

MARJUKA PRAAKLI

ja

RÄNI LAANMAA!

Ajaloo-osakonna III kursus

Lühidalt

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

toimus möödunud reedel teaduskonna kursusevanemate ja kursusejuhendajate nõupidamine. Arutlusel oli teaduskonna töödistsipliin ja talispordipäevade organiseerimine.

Ajaloo-osakonna suusapäev toimus teisipäeval, neljapäeval suusatasid eesti keele ja kirjanduse osakonna üliõpilased.

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAS

toimus 8. veebruaril komsomolibüroo lahtine koosolek, millest võtsid osa ametiühingu nõukogu liikmed ja teaduskonna seinalehe toimetus. Arutati käesoleva semestri töödistsipliini ja seinalehe toimetuse edaspidist tegevust.

Esmaspäeval toimus Õigusteaduskonna tsiviilõiguse ringi töökoosolek, kus dots. LAASIK tutvustas uut kirjandust tsiviilõiguse alalt. Koosolekul arutati ka teaduslikke töid, mida esitatakse auhinnatöödena.

MAJANDUSTEADUSKONNA

III kursuse raamatupidamise osakonna üliõpilased sõitsid koos õppejõududega nädalaks Vellaveresse suusalaagrisse. Loengud toimuvad kohapeal. Varsti läheb teaduskond kolmepäevasele suusamatkale.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKONNA

keemiaosakonna IV kursuse üliõpilased sõitsid kümnekuusele praktikale Tallinna Pöögelmanni-nimelisse Elektrotehnika Tehasesse, Leningradi tehasesse «Krasnõi Molot» ja mujale.

Füüsikaosakonna ja matemaatikaosakonna V kursus on pedagoogilisel praktikal Tartu I ja V Keskkoolis.

ARSTITEADUSKONNA

kehakultuuriosakonna I ja III kursus siirdus 7 .veebruaril Kääriku spordilaagrisse praktikale. 70 inimest jäävad sinna 28. veebruarini. Teoreetilised õppetunnid vahelduvad treeningutega. Üliõpilastega on kaasas õppejõud H. Tidriksaar, H. Sildmäe, F. Parve jt.

Ha-ha-haa!

Et tugevdada oma meeskondi pesapallis, ragbis, kergejõustikus ja teistel spordialadel, võtavad Ameerika ülikoolid õppima tugevaid sportlasi, ja seda isegi siis, kui nad vaevalt oskavad lugeda.

Hiljuti Texase ülikooli õigusteaduskonnas said juristi diplomi mõned ülikooli koondise korvpallurid. Üks professoritest märkis vihaselt, et mõnel neist poleks ülearu uuesti lõpetada algkool. See märkus sai avalikkusele teatavaks. Seoses sellega kirjutas üks kohalikke ajalehtl: «Lõppude lõpuks asi polegi nii tõsine nagu paistab. Meil saab lihtsalt olema rohkem halbu advokaate, aga kõigile on ju teada, et halb advokaat võib valmistada kaks korda vähem kahju, kui hea advokaat. Oleks halvem, kui meie korvpallurid õpiksid arstiteaduskonnas...».

TEADAANNE

Σ-KLUBIS

Täna kell 18 väljakuulutatud loeng «Telepaatiast» on lükatud edasi.

*

Ametiühinguaktiivi kooli järjekordne õppus toimub 22. veebruaril kell 16 farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) teemal: **«Ametiühingute ülesanded massilise organisatsioonilise töö alal».** Lektor A Metsa.

Osa võtta ametiühingubüroode esimeestel, aseesimeestel, massilise organisatsioonilise töö sektorite liikmetel ning kõigil rühmaorganisaatoritel.

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1379. MB 00560.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Raamatupalat

Tervitame 45-aastast Nõukogude armeed!

Kolm

Elu on võitlus ja võitlema peab, ka sipelgas lõhutud pesakest seab. Torm ikka käib ilusate ilmade ees, kes raskusi kardab, see polegi mees!

Need lapsepõlves kuuldud primitiivsed värsiread tulevad meelde, kui mõtlen möödunud sõjapäevadele. Nende ridade õigsuse üle võib vaielda, kuid mul, nagu ka paljudel teistel minuealistel, ei tulnud see meeldegi, kui algas Suur Isamaasõda, mis nõudis miljoneid inimelusid. Nende miljonite hulgas, kes võitlesid uue, parema, õigema korra eest, olid igaühel oma mõtted, oma arusaamad. Nõukogude armee 45. aastapäeva eelõhtul tahaksin üksikuid mõttekilde panna paberile.

Kirjanduses ja mujal on vaieldud selle üle, kas inimene lahingus kardab või mitte. Olen seisukohal, et pole inimest, kes lahinguis ei kardaks. Kas siis kõik on argpüksid? Ei, seda mitte. Kartusest saab võitu. Meenuvad esimesed tuleristsed. Need sain Tartu hävituspataljoni ridades 1941. a. juunis. Polnud sugugi «armas» kuulda vaenlase kuulide lendu ja muud, mis kaasneb lahinguga. Oli kartus ja mõnevõrra suurem kui hilisemates lahingutes. Kõige raskem oli esimesest hirmutundest jagu saada. Seda aitasid võita kohusetunne ja seltsimehelikkus. Hiljem teataval määral ka harjumus. Mõni väidab, et viha. Ainult vihaga ei saa võita. Peab teadma, mille nimel võitlete sina ja su kaaslased, seltsimehed, sõbrad ja vennad.

Istusime 1941. aasta augustis, kümmekond Tartu noormeest, «Eesti piiril» Narva taga. Raske oli. Vaenlase käes olid Leedu, Läti ja peaaegu terve Eesti. Taganeme. Miks? Kas marksistlik-leninlik maailmavaade on vale? Kas sotsialism on ajutine nähtus? Need mõtted mõlkusid meil kõigil peas. Arutasime neid ja paljusid teisi küsimusi. See oli avameelne vestlus, avameelne mõtete vahetamine. Ja kaaludes kõiki seisukohti (nii poolt kui vastu, sest olime marksistlik-le-

mõttekildu

ninlikus ajalookäsitluses veel üsna rohelised) jõudsime järeldusele: maailma areng on seaduspärane. Kapitalismi asemele peab tulema sotsialism. Sotsialism võidab.

1944. aasta. Nõukogude Eesti vabastamislahingud. Pealetung areneb edukalt. Vangid, nende hulgas paljud eestlased. Suurem osa vange õigustavad end: võitlesime valel poolel, meid mobiliseeriti, ega meie ei teadnud, et kommunistid võidavad jne. Muidugi, selles on osa tõtt. Kuid siit paistab läbi, et valeks pooleks neile olid ainult kaotajad: teistsugustes tingimustes poleks nad seadnudki küsimust: kelle poolel. Kas ajalugu ja nende inimeste südametunnistus seda teadmatust andestab?

Tuleb siiski alati leida õige pool, võidelda õigel poolel vaatamata raskustele. Raskusi esineb, kuid neid saab võita, teades, et võitled õige ürituse eest, kommunismi eest!

R. AULING

Sõjapäevi meenutades

Suvine päev osutus haruldaselt ilusaks. Õhk oli nii selge ja sinine, et näha oli ta virvendust; ei ainsatki tuulehoogu. Sellisena jäi see päev paljudele kauaks meelde — 4. juuli 1941, mil vanast ülikoolilinnast hakkas liikuma ešelon noormeestega. Rahvahulk perroonil lööb rongiga kaasa minnes voogama, seda nagu peatada tahtes. «Tulge tagasi, tulge kindlasti tagasi!» Lilled, viiped, tütarlaste ja emade nutt. Vagunirattad taovad üha kiiremini oma laulu, üha kaugemale jääb kodulinn.

«Kui nad ometi ellu jääksid!» mõlkus kõigil perroonile jäänuil mõttes. Aga kõik ei saanud ellu jääda, sest oli sõda. Tartu linna kohale tõusid haakristidega lennukid, tänavatele langesid pommid, purunesid majad...

Järgmisel päeval jõuti Pihkvasse. Linn põles. Mööda raudteeäärset jalgrada liikusid linnast välja lapsed, naised ja raugad. Ühele vankrile oli asetatud halvatud vanake. Korraga lendasid nendest üle «junkersid», lõhkesid mürsud, ragisesid kuulipildujad. Paljud jäid teele lamama. Ka vanamutikese vanker jääb tühjaks, omanik lebab liikumatult selle kõrval.

Kaluuga. Kaks aastates naist kandsid puuga endi vahel kirstukest pommirünnaku läbi surma saanud lapsukesega...

(Järg lk 3.)

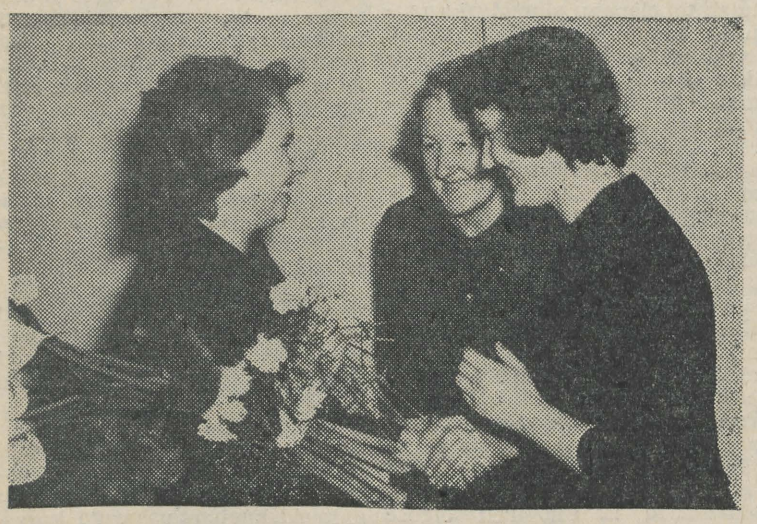

15. veebruaril kaitses Füüsika-Matemaatikateaduskonna õpetatud nõukogus oma kandidaadiväitekirja analüütilise keemia kateedri juhataja kt. Mari-Liis Allsalu. Väitekiri valmis dotsent A. V. Moskvini juhendamisel. Dissertatsiooni teemaks oli «Antimonioksiidide ja mõnede nendest tuletatud ühendite luminestsentsomadused». Dissertatsiooni teema on väga aktuaalne, sest just viimastel aastatel rakendatakse luminestseeruvaid aineid üha laialdasemalt tehnikas. Tehnilistele fosfooridele esitatavad nõuded on küllalt ranged helenduse intensiivsuse, spektraalse koostise ja teiste füüsikalis-keemiliste omaduste suhtes.

Sm. Allsalu on välja töötanud mangaaniga aktiveeritud antimonioksiidide ja mõnede antimonaatide sünteesimetoodika. Põhjalikult on uuritud nimetatud luminofooride luminestsentsomadusi. Töö pakub nii teoreetilist kui ka praktilist huvi.

Töö ametlikeks oponentideks olid keemiadoktor prof. A. A. Bundel Moskvast ja füüsika-matemaatikakandidaat N. J. Luštšik. Oponendid andsid sm. Allsalu kandidaaditööle väga hea hinnangu.

Valimiste eel

MEIE KANDIDAADID LINNANÕUKOGUSSE

Teisipäeval kogunesid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased, õppejõud ja teenistujad keemiahoone ringauditooriumi, et esitada saadikukandidaate Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse.

Kõnetoolis on H. Liimets, kes esitab saadikukandidaadiks valimisringkonda nr. 44 vanemõpetaja LINDA ERINGSONI. Sõna võtab prof. P. Ariste, kes esitatud kandidaati toetab, tõstes esile sm. Eringsoni organiseerimisvõimeid ja ajaloolaseteadmisi, mida ta kodulinna kultuuri arendamiseks saaks rahvasaadikuna edukalt kasutada.

Dots. K. Siilivask esitab valimisringkonda nr. 61 saadikukandidaadiks dots. ANDRES PÄRLI, keda lähemalt iseloomustab sm. B. Nedzvetski.

Ülesseatud kandidaate toetab koosolek üksmeelselt.

Järgnevalt esitati koosolekul rahvakohtu kaasistujate kandidaatideks üheksa teaduskonna üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 22. VEEBRUARIL

Nr. 4(544) XVI aastakäik

Õppimine olgu peamine

26. veebruaril toimub ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum õppetöö küsimustes. Tänavu juhib õpteaduslikku sek.orit õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane EENOK KORNEL. Räägime temaga pisut ettevalmistustest.

Mis on pleenumi eesmärgiks?

Vaagimisele tulevad õppeedukus ja õppedistsipliin. Püütakse välja tuua kitsaskohad, selgitada positiivne, üldistada parimate kursuste kogemused ja tuua need eeskujuks kõigile.

Kuidas toimub eeltöö?

Igal kursusel analüüsitakse möödunud eksamisessiooni tulemusi, tehakse kokkuvõtteid ja esitatakse sektorile andmed. Tahaks aga julgemalt näha üliõpilaste endi initsiatiivi õppetöö paremaks korraldamiseks. Seni on nii, et üks ja teine küll nuriseb kusagil ning tal võib isegi õigus olla, ent ühiseid, põhjendatud ettepanekuid ei esitata... Üliõpilased peaksid julgelt ja organiseeritult avaldama oma mõtted. Viimane tingimus on kõige tähtsam.

Millistel kursustel on olukord kõige halvem?

Kahjuks on halba rohkem kui olema peaks.

Õigusteaduskonna III kursusel on kõik kommunistlikud noored, kuid eksamitel saadi tervelt 9 puudulikku. Komsomolikursus ei tähenda ju seda, et ÜLKNÜ liikmeid on 100%, vaid uut ja teadlikumat suhtumist kõigesse,

(Järg lk-l 2.)

Inimesed, aparaadid ja film

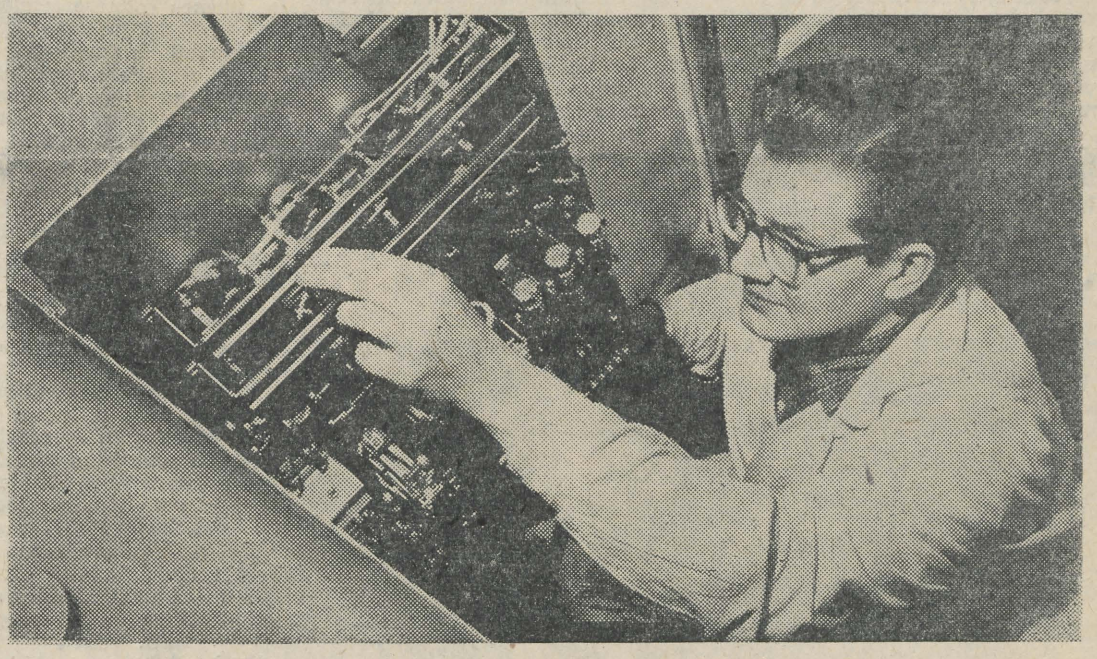

Fotol Uno Veskioja uurib võimalusi ilmutusmasina automaatika täiendamiseks.

Pingsamini tööle!

Eksamisessioon on möödunud, kõik teadushimulised üliõpilased on asunud taas raamatute, katsete või vaatluste juurde. Saavutatud tulemustest tahavad aga kuulda kaasüliõpilased, õppejõud ja naaberõppeasutuste esindajad. On tarvis, et jõutaks töödega valmis lähenevaks konverentsiks ja auhinnatööde esitamise tähtajaks 1. aprilliks.

ÜTÜ nõukogu on teinud kõik, et tööd koordineerida, kiirendada ja aidata ületada organisatsioonilisi raskusi. Kuulati näiteks matemaatika-füüsikaosakonna nõukogu esimehe aruanne eelmisel poolaastal tehtud tööst. Selgus, et töö kulgeb edukalt, üliõpilased töötavad hästi ka organisaatoritena, kuid puudujääke on juhendamises. Eriti kurioosne on fakt, et dekanaat ei ole leidnud teaduskondlikku juhendajat, igatahes ei tunne niisugust isikut üliõpilased. Kui dekaanil sm. A. Mitil on vastav isik määratud, siis palub ÜTÜ nõukogu sellest avalikult teatada kasvõi meie ajalehe kaudu oma teaduskonna üliõpilastele.

26. veebruaril kuulab ÜTÜ vabariiklik nõukogu ära ajaloo-kee-

(Järg lk-l 2.)

Keemiahoone alumisel korrusel on uks, mille taga 1948. aastast asub TRÜ kino-fotolaboratoorium.

Kuus inimest. Mitu aparaati. 1960. aastal — 200 avaldust fototöödeks.

1962. aastal — 470.

Terve rida õppefilme. Terve hulk preemiaid vabariiklikel ja üleliidulistel konkurssidel.

Selline on faktide mittemidagiütlev keel, kaine ning kuiv kroonika. Kuid nende taga on inimesed, kes ei säästa oma aega ega energiat.

Johannes Mikk on kino-fotolaboratooriumi veteran. Ta tuli siia kümmekond aastat tagasi ja väntas koos V. Levitskiga üleliidulise tunnustuse võitnud «Kihnu pulmakombed». Praegu on ta õlgadel mikrofilmimine. Iga päev tuuakse tema juurde kopeerimiseks uued raamatusületäied ja iga päev annab ta tellijatele kätte kümneid meetreid mikro- ja diafilme.

Juhatajat Eduard Sakki tuntakse meisterliku operaatorina. Zakopane. Kaugolovo. Kääriku. Aga alati peab katsetama, otsima! Värvifilm pole meie vabariigis just väga populaarne. Muidugi, kahvatuid viirastusi ei taha keegi näha. Tuleb määrata täpne säriaeg, täiuslikem ilmutamisrežiim — ja siis muutub filmilint säravaks ning poeetiliseks. Muutub! Viimased võtted Kääri-kul näitavad seda jälle.

Uldiselt on teada, et Arno Mõtte konstrueeris universaalse apparaadi kolmekümne operatsiooni teostamiseks. Konstrueeris. Ehitas. Haruldaselt lihtsad sõnad. Ma ehitan — see tähendab kümnetunnist tööpäeva. Ma konstrueerin — vahel tähendab see vajaliku detaili otsimist. Isegi röntgeniaparaadi statiiv kulus ära.

Uno Veskioja masin magnetilise heliriba kitsasfilmile kandmiseks on küll mõõtmetelt väiksem, kuid sisaldab endas niisama palju probleeme.

Valentina Paabo tuli siia aasta tagasi. Algul oli raske, ei osanud astuda siia ega sinna. Praegu on ta kogenud filmimonteerija.

Voldemar Pall on kinomehhaanik. Üks seanss on varahommikul kohapeal, teine seanss hilisõhtul Vanemuise tänava suures auditooriumis, kolmas... kuskil keskpäeval kah Vanemuise tänavas. Ja nii edasi.

Need on inimesed, kes siin töötavad.

Vahel öeldakse, et kino-fotolaboratoorium teeb ainult spordialaseid filme. Palun väga, miks mitte, kui spordimehed on nii aktiivsed, et tulevad ja löövad ise käed külge? Uno Sahva, Hans Gross ja Roman Nõvandi oskavad ka ise nii kaamerat kui ka montaažilauda käsitseda.

(Järg lk-l 2.)

PARTEI ELU

Elav mõttevahetus kasvatustöös

Et uue elu loojate esiridades sammuks iga kõrgema hariduse saanud noor spetsialist, et ta ei satuks sabassõrkijate viimastesse ridadesse või üldse jääks eemale lahingust, sulgudes oma «isikliku maailma» kitsasse ringi — selle võitluse nimel saadab meie pedagoogiline kollektiiv päevast päeva korda üllaid tegusid.

Kas ei anna sellest tunnistust üha tugevamate ja tihedamate sidemete väljakujunemine ülikooli ja praktilise elu vahel: on kasvanud uus töössesuhtumine, on tõusnud poliitiline teadlikkus — sellest annavad tunnistust meile kõigile tuntud saavutused ülikooli argielust.

Kuid teiselt poolt — hea toodangu hulgas leidub ikka veel ka praaki.

«Kaalu, kas su tõekspidamised, kogu maailmavaade on kooskõlas kommunismi ehitavate inimeste nõuetega ja kas sa mitte ei eemaldu tänapäeva pulbitsevast elust?»

Et selliseid küsimusi tuleks vähem esitada, et kaoks üldse tarvidus selliselt küsida — selle üle vahetasid elavalt mõtteid ka ühiskonnateaduste kateedrite kommunistid.

Kerkis esile palju väärtuslikke mõtteid kasvatustöö iseloomu, meetodite ja vormide osas.

Ühiselt toetati sm. Polisinski mõtteid õppevälise kasvatustöö elulähedasemaks ja sisukamaks muutmise kohta. Tihedam kontakt teaduskondadega, tihedamalt siduda oma huvialad üliõpilaste omadega, olla neile nõuandjaks, vanemaks sõbraks.

Oluline oli sm. Polisinski viide ka sellele, et kasvatustöös on tähtis kontsentreeruda momendi tähtsamatele küsimustele — leida nõrgem lüli teaduskondade kasvatustöös ja aidata luua tingimusi nende tugevdamiseks.

Õigusega märkisid kõik koosolijad senist tõhusama abi osutamise vajadust komsomolitööle teaduskondades, õpperühmades.

Teravalt piitsutati kasvatustöö kui kampaanialiku, lihtsalt plaanipärase tegevuse mõistmist. Kasvatustöö kunstlikkus — see on vaenlane uue ellusuhtumise kujunemisele.

Kuid et kasvatustöö on kunst, ja see sõltub palju kunstniku tööst — selle sm. Stolovitši mõttega tuli kõigil nõustuda. Viimane rõhutas ka õigesti vajadust minna kasvatustöö vormide analüüsimiselt kaugemale, kasvatustöö sisuliste küsimuste analüüsimisele.

Uudsena toodud ettepanekutest kõlas mõte enam töötada üliõpilastega ühiselamus, viia seal läbi konsultatsioone, diskussioone jne. Sm. Makarovi vastav nõue on õigustatud. Majandusmehed ei tohiks seda seekord unustada. Kõigis ühiselamutes tuleks eelkõige luua sobivad õppe- ja puhkeruumid, vaatamata igasugusele kitsikusele ruumide küsimuses. See tagaks võimaluse ka õppejõudude ja üliõpilaste vahel tihedama kontakti loomiseks.

Selgitades kursusejuhendajate tööülesandeid, jäid kommunistid üksmeelselt sellega nõusse, et üliõpilased vajavad vanemat nõuandjat ja suunajat.

Õigustatud pretensioone esitasid paljud ülikooli kohviku ja klubi suhtes. Need pole veel kujunenud sellisteks kohtadeks, mis täielikult rahuldaksid sirguva põlvkonna kasvatamise vajadusi. Klubi töös paistab viimasel ajal silma rohkem töö professionaalidega, laiemad üliõpilashulgad on veel eemal isetegevusest, klubikohviku üritustes peegeldub aga ühekülgsus.

Kõigi kommunistide ühiseks otsuseks oli laiendada õppejõudude osavõttu kasvatustööst, muuta see pidevaks ja kasvatamise protsessis minna üha sügavamale kasvatuse sisuliste küsimuste lahendamisele.

S. LEPIK,
TRÜ NLKP ajaloo kateedri aspirant

Pingsamini tööle!

(Algus lk-l 1.)

leteaduse osakonnanõukogu esimehe K. Jaansoni ja teaduskondliku juhendaja K. Muru aruanded koos kaasaruandjatega. Võib oletada, et Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste teaduslik töö saab põhjaliku analüüsi, mille alusel tehtavad järeldused peaksid olema suunavaiks ka teiste teaduskondade üliõpilastele.

28.—30. märtsini toimub ÜTÜ teaduslik konverents. Komisjon eesotsas P. Heinaga on asunud tööle. Konverentsi töö algab ettekannetega sektsioonides. 29. märtsi õhtul on Tähe tn. klubis sõprusõhtu, 30. märtsil toimub plenaaristung. Konverentsi edukus oleneb esmajoones teaduslike tööde tasemest ja organisatsioonilisest tööst. Et ära hoida asjatut tööd, kanda raskuspunkt ringidesse ja osakonnanõukogudesse, palub ÜTÜ nõukogu 28. veebruaril kell 17—18 vahel tuua ÜTÜ tuppa kõikidest osakondadest (nõukogu esimeestel) järgmised andmed (masinal kirjutatult):

1) sektsiooni nimetus, juhendaja;

2) sektsiooni teaduslik juhendaja (teaduslik kraad ja kutse, eesnime initsiaal, perekonnanimi);

3) sektsioonis toimuva töö aeg ja koht (kokku leppida õppeosakonnas sm. Kisperiga);

4) esitatavate tööde pealkirjad esitamise järjekorras koos üliõpilase (missuguse osakonna mitmenda kursuse üliõpilane, eesnime initsiaal, perekonnanimi) ja juhendajaga (kraad ja kutse, eesnime initsiaal, perekonnanimi).

Kui on alasektsioonid, siis märkida andmed ka selle juhendaja ja juhataja kohta; mitme istungi puhul esitada andmed üldise skeemi kohaselt (punkt 1 ja 2 täita üksnes esimese istungi puhul).

Esitatavad andmed tuleb eelnevalt läbi arutada osakonnanõukogus, kusjuures teaduskondlik juhendaja kinnitab esitatavad andmed oma allkirjaga.

Käesoleval aastal on uudiseks ettekannete avaldamine, seega peavad kõik ettekanded olema eelnevalt niivõrd laitmatult vormistatud, et neid saab kohe trükki anda.

Tööd peavad vormistatult olema valmis kaks nädalat enne konverentsi; täpne aeg teatatakse hiljem.

Kui üliõpilased asuvad senisest pingsamini tööle ning kui juhendajad tunnetavad, et nende teaduslik töö peegeldub ühtlasi üliõpilaste teaduslike tööde tasemes, siis võib julgesti loota, et TRÜ üliõpilaste XVIII teaduslik konverents kulgeb teaduslikult kõrgel tasemel ja viib edasi kodumaist teadust, sidudes saavutatut praktilise elu nõuetega.

Ed. Vääri,
ÜTÜ nõukogu aseesimees

EMAKEELE SELTSIS

Pühapäeval kell 16 täitus peahoone 5. auditoorium keelerahvast, kes saabus siia kogu vabariigist. Algas Emakeele Seltsi aastakoosolek. Esimesena sai sõna akad. J. V. Veski, kes rääkis kirjakeele lihtsustamisest. Kõne all olid aktuaalsed keeleküsimused.

Koosolek jätkus aruandega möödunud aasta tööst, mille esitas H. Ahven. Valiti seltsi uus juhatus: esimeheks jäi endiselt kauaaegne juhataja akad. J. V. Veski, liikmeteks on prof. P. Ariste, prof. A. Kask, fil.-kand. M. Must, dots. P. Palmeos, dots. J. Peegel ja dots. H. Rätsep. Selgus ka revisjonikomisjoni uus koosseis ning keele- ja murdetoimkonna esimehed.

Emakeele Selts täienes 15 uue liikme võrra, kusjuures 13 neist olid üliõpilased.

M.-I. SAUMETS

Tagasivaateid eksamisessioonile

kehakultuuriosakonnas

Väljakujunenud traditsiooni kohaselt toob osakonna komsomolibüroo igal eksamisessioonil näitlikult esile eksamite tulemused. Dekanaadi ukse kõrval rippuvas tabelis tähistab punane värv «väga head», sinine «head» ja roheline «rahuldavat» ja must «mitterahuldavat». Kui heita pilk praegu üleval olevale tabelile, siis selgub punase ja sinise värvi tugev domineerimine, mis jätab üsna pisukese ruumi rohelisele. Tõsi, ei puudu ka kaks musta numbrit, kuid ikkagi räägivad neile lisanduvad 151 «väga head», 159 «head» ja 27 «rahuldavat», et kehakultuurlased õigustasid deviisi «terves kehas terve vaim».

Muidugi tekib küsimus, kas asi on ainult selles. Kahtlematult tuleb tähelepanu suunata ka paljulegi muule. Et sessioon polnud kerge, sellest räägib otseselt selliste eksamite nagu dialektiline materialism, poliitiline ökonoomia, füsioloogia, keemia jt. figureerimine vastavas nimistus. Edukas ettevalmistus nendeks mahukateks eksamiteks eeldab koos hea kehalise ja tervisliku seisundiga ka tõsist suhtumist, visa tööd. Selles suhtes on osakonnas eeskujuks viimane kursus, kommunistliku töö kursus. Üliõpilaste A. Heinlaidi, L. Lukini, J. Loke, A. Nurmekivi, A. Tani, R. Ahuni ja A. Kriegeri põhjalikud vastused rääkisid sellest veenvalt. Kuid «vanemast vennast» ei tahtnud sugugi maha jääda ka nooremad, eriti I ja III kursus. Kokku võttes omandasid 23 üliõpilast õiguse kõrgendatud stipendiumile.

Eriti rõõmustavad on siinjuures I kursuse üliõpilaste «tuleristsete» tulemused, kelledest 11 tublimat tulid välja ainult maksimaalsete hinnetega. Tavaliselt on I kursusele tõsiseks «pähkliks» olnud keemia eksam, kus aastaastalt on esinenud suur protsent läbikukkumisi, «kolmedest» rääkimata. Tänavu aga polnud asi kaugeltki nii. Et alates tänavusest aastast teostab keemia õpetamist kehakultuuriosakonnas biokeemia kateeder, siis tekib küsimus, kas siin pole oma osa kaasa rääkida õppetöö kvaliteedil ja metoodilistel võtetel erinevates kateedrites.

ja Majandusteaduskonnas

Talvine eksamisessioon Majandusteaduskonna I—IV kursusel näitas, et enamik üliõpilasi suhtus sügissemestril õppetöösse tõsiselt. Kursuste keskmine hinne hälbib 3,7-st 4,2-ni. Keskmine õppeedukus oli mõnevõrra kõrgem kaubandusharu üliõpilastel, kellele kuulub nii kursuse kõrgeim keskmine hinne (III k.) kui ka madalaim keskmine hinne (IV k.). Seevastu olid rahandusharu üliõpilaste keskmised hinded kursuste järgi ühtlasemad ning kõrgeim keskmine hinne oli IV kursusel 4,0. Võrreldes eelmise aasta talvise eksamisessiooni tulemustega langes käesoleval eksamisessioonil kursuste keskmine hinne mõnevõrra. See seletub ühelt poolt nõudlikkuse kasvuga, teiselt poolt aga töömahu suurenemisega (menetluspraktika). Omajagu mõjustas eksamisessiooni tulemusi ka see, et rida kaubandusharu IV kursuse üliõpilasi suhtus eksamite ettevalmistamisse pealiskaudselt.

Ainult mitteküllaldase töötamisega saab seletada seda, et 19 üliõpilast said mitterahuldavaid hindeid, seejuures üliõpilased T. Höövel (IV kursus), H. Karm (IV kursus) ja Õ. Luptov (II k.) isegi kahes õppeaines.

Et visa tööga võib saavutada silmapaistvaid tulemusi ka raskeks peetavates ainetes, seda näitasid kaubandusharu I kursuse üliõpilased, kelle keskmiseks hindeks kõrgemas matemaatikas kujunes 4,8. Märkimist väärib ka rahandusharu I kursus, kus sooritati edukalt kõik eksamid.

Nagu näitavad eksamisessiooni tulemused, saavutati paremaid tulemusi just erialastes ainetes. Nii kujunes keskmiseks hindeks põllumajandusökonoomikas 4,4 (VI k.), rahvamajanduse planeerimises 4,2 (IV k.), statistikas 4,2

(Järg lk-l 3.)

Inimesed, aparaadid...

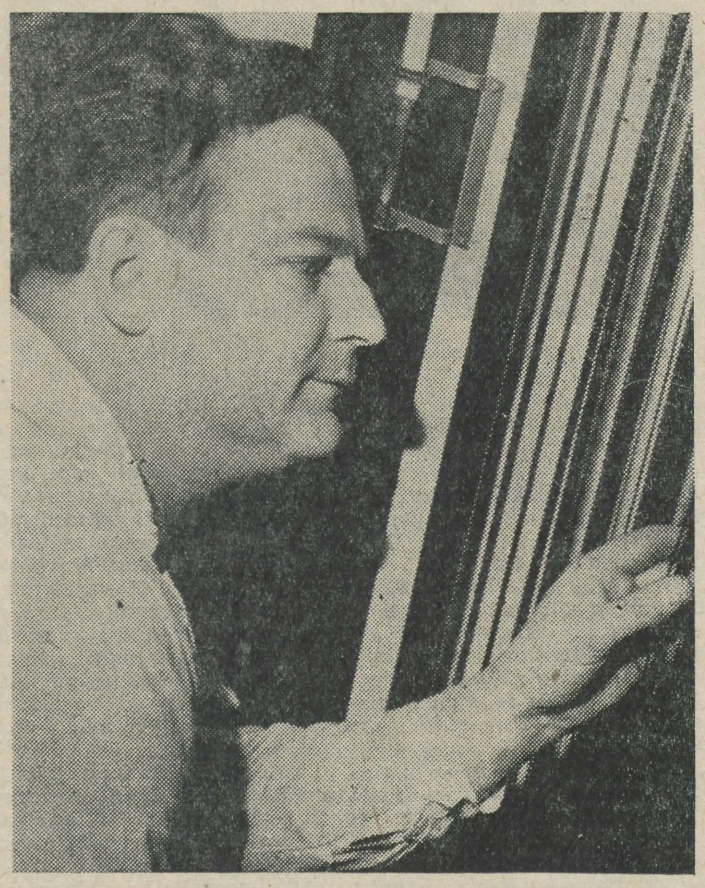

(Algus lk-l 1.)

Kinolaboratooriumi seob sõprus dots. E. Laugastega. «Kihnu pulmakombed», «Salu talus» ... ja palju töömaterjale. Ka sellel suvel seisab ees ekspeditsioon Setumaale.

Geograafid teevad «Eesti loodust». Töö on ulatuslik ja raske. Operaatorid on mitme suve jooksul peaaegu kogu Eesti läbi sõitnud: Peipsi ja Saaremaa, põhjarannik ja Haanja, Matsalu ja Alutaguse.

Veel probleeme?

Oi, neid on palju! Kõigist ei jõua rääkida. Suurest tööst tulevad suured raskused. Tööd aga on sageli üle pea. Selleks aastaks koostati perspektiivplaan ...

Aga kinoring?

See hingitseb kuskil nagu kala jää all. Eduard Sakk on sageli öelnud:

«Meil on kaamerad ja film. Meil on valgustuspark. Aga meil pole entusiaste.»

Milliseid võimalusi oleks amatööridel filmide väntamiseks! Mõtelge sellele, kinohuvilised!

M. UNT

Fotol: A. Mõtte jälgib äsja ilmunud filmi kvaliteeti.

Õppimine olgu peamine

(Algus lk-l 1.)

kaasa arvatud ka õppetöö, mis peaks ülikoolis põhiline olema.

Pahad on lood ka raviosakonna I (153-l üliõpilasel 49 puudulikku hinnet) ja II (148-l üliõpilasel 48 puudulikku) kursusel, füüsika-pedagoogika I kursuse 19 üliõpilasel 9 puudulikku jne.

Paistab silma ka tootvalt töölt tulnute nõrk ettevalmistus. Olukorra parandamiseks tuleks tõhustada ettevalmistuskursuste tööd. Samuti tuleks abistada töötaažiga üliõpilasi nende teadmistes ilmnenud lünkade likvideerimisel juba esimesel semestril.

Massiliselt põhjuseta puudumisi ja kehvi tulemusi kontrolltöödes on füüsikaosakonna II kursusel (vene osakond) — 8 puudulikku ja 6 eksamile mitteilmumist. Sealjuures on kursusel ainult 18 üliõpilast.

Kõige mõtlemapanevam on see, et halbu hindeid esineb ka V kursusel, millal peaks olema saavutatud vilumus iseseisvas töös.

Tuleb tõsisemalt suhtuda ülikooli tuleku peamisse eesmärki — õppimisse.

Meie ei tohi vaikida!

Praegu kehtiva sisseastumiseksamite süsteemi peamiseks puuduseks on see, et ülikool võtab uusi üliõpilasi vastu vaid väliste vooruste järgi: sisseastumiskirjandeis tegi vähe vigu, suutis 1. augustiks vajaliku materjali omandada, dekaaniga vesteldes jättis viisaka ja intelligentse inimese mulje. Kuid see, mis inimese välise koore all peitub, hakkab ilmnema siis, kui üliõpilane on juba paar kuud meie keskel viibinud. Ja nüüd hakkavad tulema pahandused. Aga nende vähesusega ei saa me viimasel aastal sugugi hoobelda. Alles see oli, kui keemikute I kursus oli sunnitud arutama oma kursusekaaslase, keemiaosakonna büroo liikme, ELKNÜ Keskkomitee liikmekandidaadi Ene Paldra personaalküsimust tema osavõtu pärast Jõgeval toimunud huligaanitsemisest 1962. a. 24. novembri ööl.

Ja otsus! Seda pidi ju vastu võtma. Kõige lihtsam oli deklareerida: me võtame käendusele, kasvatame ümber. Aga kui lõpuks selgus, kuidas lugu tegelikult oli, siis olid tõepoolest suud kinni — ei osatud i-d ega a-d öelda.

See oli suur õppetund, ent polnud mööduud kuudki, kui järgnes uus lugu. Ja kui kursus oli taas sunnitud kokku tulema, siis ilmnes, et kellelgi polnud selle kohta oma arvamust.

«Ei tea tõesti, kuidas selline asi võis juhtuda,» hädaldas grupiorganisaator Malle Kraam.

Ja kui temalt küsiti, mida arvavad kursusekaaslased, tunnistas ta puhtsüdamlikult:

«Ma ei ole selle üle veel kellegagi rääkinud.»

Toakaaslased? Ei. nad ei tea midagi. Sellest on möödunud tervelt kuu aega ja nad ei mäleta enam midagi.

Vaikiti.

Siis tõusis keegi. Ja see jäi ka ainukeseks hääleks, kes tõesti siiralt tahtis teist aidata, kuid kui jutt läks abinõudele, jäi temagi nõutuks.

Sellisele suhtumisele tuleb kriips peale tõmmata. Ja siin astub ülikooli komsomolibüroo aktiivselt vahele ja kui vaja, teeb ranged järeldused. Niipea, kui mõni üliõpilane kusagil huligaanitseb, tuleb seda jalamaid arutada kursuse koosolekul. Ning küsimusse tuleb suhtuda sirgjooneliselt ja ausalt.

Iga kursus peab tundma iga oma liiget. Täiesti õigesti talitas keemiaosakonna III kursuse üldkoosolek, kes otsustas eksmatrikuleerida üliõpilase Lembit Helli (tagasiastumise õigusega kahe aasta pärast). Kui kursus tõesti tahab, et ta ei kaotaks ühtegi oma liiget, siis tuleb mitte ainult võidelda tema ülikooli jäämise eest, vaid eeskätt selle eest, et temast saaks meie ülikooli väärriline liige. Kui aga kursus võtab ilmselt liberaalse seisukoha, siis astub vahele ülikooli komsomolikomitee büroo, öeldes oma lõpliku sõna, ja teeb vastava ettepaneku otse rektoraadile. Nii juhtus see Ene Paldraga.

Aga ükskõiksus üldiselt! Kas selles, et meie üliõpilaspere kõik liikmed ei ela täisväärtuslikku elu, ei ole ka meie endi süü?

Vaadake enda ümber ringi.

Ühiselamud. Kas seal ei jooda? Juuakse. Võtame kasvõi Pälsoni tn. 14, tuba 111. Seal elavad sellised üliõpilased, nagu vene filoloogia I kursuselt Mihhail Bilinkis ja Arseni Roginski. Tööl nad ei armasta käia ja ka õppimises ei ole siiani eriti silma paistnud, tehes häbi vaid oma kodulinnale — Leningradile. Samas toas elab ka A. Gološtšapov, vene filoloogia I kursuse grupiorganisaator. Ta näeb ja kuuleb väga hästi, mis sünnib tema ümber, aga vaikib.

Vaadakem enese ümber kohvikutes, sööklates, pidudel. Ega me pimedad ole, aga vaikime!

Võitlus meie üliõpilaste tervete eluviiside eest peab algama mitte siis, kui miilits on inimese kusagilt tänavanurgalt üles korjanud, vaid juba varem.

M. NURM

Majandusteaduskonnas

(Algus lk-l 2.)

(III k.). Head olid tulemused ka matemaatikas II kursusel (4,2) ja III kursusel võõrkeeles (4,2).

Raskemateks aineteks osutusid Majandusteaduskonna üliõpilastele dialektiline materialism (keskmine hinne III kursusel 3,1), NSV Liidu ja välisriikide majandusgeograafia (keskmine hinne II kursusel 3,2) ja nõukogude õigus (keskmine hinne IV kursusel 3,4). Kõige rohkem mitterahuldavaid hindeid oli nõukogude õiguses (6 üliõpilasel) ja dialektilises materialismis (4 üliõpilasel). Nimetatud õppeained on küllaltki mahukad ning nõuavad süstemaatilist ja visa tööd, millest aga vastavatel kursustel jäi nähtavasti vajaka.

Talvise eksamisessiooni tulemused ei anna Majandusteaduskonna kollektiivile põhjust rahuloluks. Sessiooni tulemused arutatakse läbi üliõpilasrühmades ja kateedrites. Samuti kavatsevad dekanaat ja teaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid omalt poolt rakendada abinõusid õppeedukuse edasiseks parandamiseks. Eelkõige tuleb saavutada seda, et kõik üliõpilased süstemaatiliselt õpiksid ja paremini kasutaksid teaduskonnas loodud võimalusi iseseisvaks tööks, sest ainult sel teel on eksamitel võimalik saavutada häid tulemusi.

VÄHI diagnoos ei võrdu surmaotsusega

Tänapäevaks on muutunud kasvajad üheks meditsiini peaprobleemiks. Neist kõneldi ka järjekordsel Arstiteaduskonna UTU ringide vahelisel koosolekul nädal tagasi.

Mis on kasvajad? Kuidas nad tekivad? — isegi nendele küsimustele ei osata veel vastata lõpliku veendunud sõnaga, kuigi vastuse leidmiseks on kasutatud paljude teaduste abi kvantmehhaanikast geneetikani.

A. Pruler raviosakonna IV kursuselt valgustaski vähkkasvajate tekke kaasaegseid teooriaid, just kolme põhilist: keemilist, viiruselist ja polüetioloogilist. Kuigi kõige enam kaldutakse pooldama viimast, paljupõhjuslikkuse teooriat, pole seegi veel üles ehitatud loogilise, vasturääkivusteta tervikuna.

I.-M. Helenurm (raviosakonna V k.) rääkis mitmetest immunoloogilistest diagnoosiviisidest, kuid tuletas samal ajal meelde nende kasutamise raskusi, sest kasvajate puhul inimese veres tekkivad antikehad, vastupidi tavalistel nakkushaigustel tekkivatele, on väga vähe aktiivsed ja seega halvasti määratavad.

Hilisemates sõnavõttudes lisati sellele andmeid teadlaste tööst vastavate reaktsioonide täpsustamise ja aktiviseerimise kallal, nii et tulevikus saaksime nende abil mitte ainult haigust diagnoosida, vaid vähktõbe ja ka teisi haigusi vaktsineerimisega ära hoida, nagu me seda praegu teeme katku, teetanuse või rõugetega.

L. Kibe (raviosakonna VI k.) selgitas vähi varajaste vormide tsütodiagnostika metoodikaid. Pikemalt rääkis sellest ka ENSV peaonkoloog sm. Gavrilov oma pikemas ettekandes, kirjeldades Moskvas ja Londonis toimunud VIII ja VII ülemaailmsel kongressil esitatud väga peeni ja täpseid kasvajate tsütodiagnostika meetodeid.

Nagu me teame, suudab arst edukalt võita vaid kasvajate varaseid vorme, aga neid saab avastada ainult rakkude mikroskoopilisel uurimisel. Seepärast jääbki tulevikus kasvajate avastamise põhiraskus tsütodiagnostika õlgadele.

Pahaloomuliste kasvajate kemoteraapiast rääkis M. Voronina (raviosakonna V k.). Nagu kõigi pahaloomuliste kasvajate ravis, pole siingi veel avastatud sajaprotsendiliselt efektiivseid vahendeid; preparaadid, mis kahjustavad kiirelt vohavaid kasvajaid, on niisama ohtlikud ka kiirelt paljunevatele vere vormelementidele.

Ettekandele järgnes elav vaidlus kuulsate rahvaravimite osast võitluses kasvajatega (kes meist poleks kuulnud imettegevast kasekäsnast!). Praktiliste arstide lõppotsus jäi selliseks: «imerohud nad pole, aga ravivad küll. Toimemehhanismi — nagu tihti —ei tea me siingi».

Huvitava ettekandega kasvajate regionaarsest kemoteraapiast esines A. Nikiforov (raviosakonna VI k.). Meetod on alles uus ja seisneb üldjoontes selles, et kasvaja vereringe isoleeritakse temasse preparaatide manustamise ajaks üldvereringest, et vältida organismi üldkahjustusi.

T. Nilsoni (raviosakonna V k.) ettekanne neerukasvajatest varaealistel lastel ergutas arvamustevahetusele kliiniliste kohustuste ja eksituste üle.

VI kursuse meedikutele, kes tuleval aastal ise silm silma vastu kasvajahaigetega seisavad, pandi veelkordselt südamele, et liiga hiline diagnoos viib kirurgi-onkoloogi käe alla juba ravimatud juhud, ning et onkoloogil on edukaim kombineeritud ravi.

Koosoleku mõttetihedale ning sisukale esimesele poolele järgnes pärast vaheaega dr. Gavrilovi ettekanne; ta jutustas oma muljetest onkoloogide VIII ülemaailmselt kongressilt Moskvas, rääkis kaasaegseist onkoloogia põhisuundadest, tema saavutustest ja tasemest meil ja mujal.

Nagu lõppkokkuvõttena jäi kõlama mõte, et kuigi klinitsistide võim kasvajate ravis on veel päris piiratud, ei võrdu vähi diagnoos ammu enam surmaotsusega; et veel pole küll toimunud otsustavat, määravat hüpet meie teadmistes kasvaja kohta, kuid nad arenevad aasta-aastalt siiski tõhusate sammudega edasi.

Usume, et järgnevatele koosolekutele koguneb veel arvukamalt osavõtjaid, sest oma mitmekesiste ja huvitavate ettekannetega väärivad nad seda.

M. REMMEL

Talviseid mõtteid

Linn süütas nagu tuhat tähte
tuled,
kõik muutus valgeks nagu
imeväel.
On juba õhtu. Loengult koju
tuled,
sul esimesed lumehelbed käel.

Näe paremal ja kural vastsed
majad
ja tänav saanud hoopis uue näo.
Nii tunnetad Sa hingust suure
aja —
— see on me elu, püüdlused ja
teod.

Ja vastset laulu laulab vana
tänav,
mis nooreks muutund, igavesti
uus.
Ning tunnetad võib-olla alles
täna,
et see on meie elu, armastus.

See laul on sündind lahingute
tormis,
verd nuttis kõrbev emakene-
maa,
karm heitlus viisid mehisemaks
vormis,
sai dirigendiks Volga kanonaad.

Nüüd laulab seda tellingutel
kellu
ja hingab vastu künnivärske
maa.
Nii tunglb, sõber, kindlamini
ellu
me suure aja suur sümfoonia,
niisama õrn kui armastus, mis
puhkeb
ja Inimeste aja üle uhke.

ENDEL KOPPEL

UUSI KONSPEKTE

I. Piir. Termodünaamika ja statistiline füüsika. 31 kop.

Geograafiliste tööde kogumik. 34 kop.

Põllumajandusliku tootmise ökonoomika, organiseerimine ja planeerimine (Metoodiline juhend ja programm VII—VIII sem.). 40 kop.

J. Hion. Elementaartemaatika kõrgemalt vaatekohalt I. 26 kop.

Üldfüüsika praktikumi tööjuhend 3. 20 kop.

Veidi Jaapani koolist

Alljärgneva põgusa huvitava kirjelduse Jaapani koolisüsteemist saatis TRÜ orientalistidele Jokosuka linnas elunev tulihingeline Eesti sõber Kikunobu Matuba. Samuti lähetasid tema initsiatiivil nimetatud linna ühe algkooli (nimega Jokosuka Siritu Ootu Syogakko) õpetajad Isaburo ja Kazuo Saito illustreeriva materjalina komplekti Jaapani algkoolide emakeeleõpikuid (syogakko kokugo), komplekti loodusloo õpikuid (syogakko rika) ning 13 ülesvõtet oma kooli siseelust.

Kooliteed alustab noor jaapanlane juba kuueaastaselt. Algkool (syogakko) kestab kuus aastat. Sellele järgneb kolmeaastane lütseum ehk esimese astme keskkool tyugakko). Syogakko ning tyugakko on maksuta, kuid tegelikult peavad lapsevanemad või hooldajad maksma päevase toidu eest, mida kool (praegu ainult algkool) valmistab lastele ühistoitlustamise korras. Syugakko ja tyugakko on sundusliku (ühtekokku üheksa aastat). Seejärel võib õpilane siirduda teise astme keskkooli, s. o. kõrgemasse keskkooli ehk gümnaasiumi (kotogakko, koko), mis on samuti kolmeaastane. Teise astme keskkool jaguneb üld- ja erialaseks. Üldkooli lõpetajad võivad siirduda edasi õppima kolledžisse või ülikooli (daigaku). Erialaline kool valmistab ette peamiselt teise astme tehnikuid ehk spetsialiste tööstusele, kalamajandusele, kaubandusele, põllumajandusele jne. Tööstuslik keskkool omab osakondi, nagu mehhaanika, elektriasjandus, ehitusala, laevaehitus jne. Sama kehtib ka teiste erialaste keskkoolide kohta. Kol'edž või ülikool on nelja-aastane, väljaarvatud arstiteaduskond, kus õppetöö vältab 6—7 aastat. Ülikooli lõpetanud võivad edasi töötada täienduskursustel, mis jagunevad jällegi kaheks — doktorikursuseks (hakusi katei) kestusega neli aastat ja magistrikursuseks (syusi katei) kestusega kolm aastat.

Avalike koolide kõrval leidub rohkesti erakoole lasteaiast ülikoolini, kus õpivad rikaste lapsed. Need koolid on materiaalselt hästi varustatud, ent neis võetakse lastelt, õpilastelt ning üliõpilastelt kahe- või mitmekordset õppemaksu.

Avalike (s. o. küla, linna, kubermangu, riigi) koolide varustus on tavaliselt üpris viletsavõitu (välja arvatud kõrgemad koolid) ja üks õpetaja peab hooldama enam kui 60 õpilast. Ka on õpilaste arv samaaegselt kujuteldamatult suur. Näiteks on Yokosuka mis'ahes avalikus esimese astme koolis ainüüksi 3. õppeaasta tarvis 18 klassi, igaüks enam kui 60 õpilasega, ja Yokosukas, mille elanike arv ületab 300 000, on selliseid koole umbes nelikümmend.

Mis puutub õpikutesse, siis on neid algkooliga alates ja keskkooliga lõpetades mitu tuhat ning neid kasutatakse koolide eneste äranägemise järgi. Väärib märkimist, et Euroopa muusika, mis tungis Jaapanisse vaid 80 aastat tagasi, on siin sedavõrd juurdunud, et jaapani traditsioonilist muusikat ei õpetata peaaegu üheski koolis.

Foto!: jaapani tütarlapsed võimlemistunnis. P. NURMEKUND

Märkus: trükitehnilistel põhjustel on ära jäänud diakriitilised märgid (kriips u ja o peal sõnades Saito, syogakko, tyugakko, kotogakko, koko, syusi).

Sõjapäevi meenutades

(Algus lk-l 1.)

Rohkem kui kakskümmend aastat on möödunud eespool kirjeldatud sündmustest. Kas nad ununevad? Ei. Kes on midagi sellist ise läbi elanud, ei suuda seda unustada. Selle eseloniga jätsid 1941. a. kodulinna maha ka kaks noormeest, praegused ülikooli Õigusteaduskonna õppejõud Endel Laasik ja Edgar Salumaa, kes möödunud lahingupäevi üliõpilastele meenutasid.

Dotsent Laasik võttis lahingutest osa miinipildurina. Miinipilduja — 23 kg, isiklik varustus — 10 kg ja karabiin — 3 kg — kokku iga päev 35 kg seljas ja seda külmaga, läbi lume ning vihma, öösiti. Sageli tuli 3—5 ööd-päeva olla magamata. Selliselt karastus ja vormus sõjamehe sitkus ja visadus; mitte alla anda raskustele, mitte viriseda. Meie, kes me pole seda läbi elanud, ei suuda kõike ette kujutadagi.

...Legendaarne surmatallermaa Velikije Luki. Kuulid olid maha niitnud viimase kui põõsakese. Koht ise kujutas neljakandilist mäekuplite vahel asetsevat platood, mille vaenlane oli täielikult kindlustuste barjääriks muutnud. Pidevalt tulistati nii tihedalt, et ei olnud ruutmeetritki maad, kuhu poleks langenud mürske või kilde. Ka sõjas juhtub imesid; lõhkev miin surmas silmapilkselt sõbra, kuid ainult poolteist meetrit eemal olnud miinipildur Laasik jäi ellu. Lahing jätkus. Siis — raske vigastus, veri, lahing aga käib raugematu hooga. Kuid seltsimehed ei unustanud abi vajavat lahingukaaslast. Lõhkevate miinide alt viisid sõbrad sm. Laasiku kelgul tagalasse. Päästetul ei läinud aga korda tänada neid inimesi: tagasiteel positsioonidele said kõik surma.

Koht, kuhu sm. Laasik pärast haiglat sattus, oli kannatanud hirmsa põua all. Ja kujutage ette olukorda, kus teil on vaid haiglast saadud 1,5-kilone leib ja 400 g rosinaid, te ei oska sõnakestki vene keelt ja olete füüsiliselt ise nii nõrk, et ei suuda teha tööd. Päästis lihtsate vene inimeste lahke süda: ka kõige kehvema palukese jagasid nad haavatuga.

Jälle kodulinn. Tartu jaam. Raudteelane astub rongilt tulnud haavatu juurde, et kontrollida kohvri raskust, siis aga kasseerib sisse trahviraha. Ka selliselt võttis meie kodulinn vastu võitlejaid, kes olid meie vabastamise eest verd valanud. Mitte igal pool ei olnud orkestrit ja lilli (nagu nii tihti filmides näeme)...

Velikije Luki, Novo-Sokolniki, Leningrad, Kingissepp, Narva, Pihkva, Tartu, Virtsu, Kuramaa — selline oli Eesti Laskurkorpuse lahingutee, mille käis läbi sm. E. Salumaa. Neli aastat täis ohte, raskusi ja kannatusi. Dessant Virtsust Kuivastusse, Muhu tammi ületamine sakslaste pidevate pommituste all, Kuramaa... Paljud lahingupildid on meeles nagu oleks see olnud eile.

Ikka kaugemale jäävad meist möödunud sõja õudused ja meile, üliõpilastele on need tuntud rohkem ajalehtede, raamatute ja vanemate kodanike jutustuste kui isiklike kogemuste kaudu. Kuid ärgem unustagem möödunud sõja koledusi, mida imperialistlikud ringkonnad mitmekordselt hirmsamal kujul püüavad taas valla päästa!

A. PAASMA,
Õigusteaduskonna üliõpilane

Meie murelapsest tuleb rääkida

Palju, päris palju on olnud omavahel juttu ülikooli klubist, isetegevusest, puhkeõhtutest ja isegi twistist. Tihti on klubitöö murelapseks koosolekuil istujaile. Ja eks õnnestunud ja ebaõnnestunud klubiõhtute muljeid ole vaetud ka kohvitassi taga ja ühiselamute tubades. Muljed muljeteks ja jutt jutuks, kuid ainuüksi nn. nurgatagune kriitika ja ninakirtsutamine ei aita siiski senist klubitööd paremaks muuta.

Ülikooli ajaleht, klubi juhatus ja ametiühingukomitee oleksid väga tänulikud konkreetsete ja asjalike ettepanekute eest, mis tuleksid nende poolt, kes seda klubi ise nädalast nädalasse külastavad.

Kindlasti on tekkinud palju uusi mõtteid ka neil, kes lugesid viimasest «Noorusest» Endel Lemberi artiklit «Aruandelinnuke tühjas saalis».

Kas teie seisukohad ühtivad Lemberi omadega? Kui ja, siis toetage teda, kui ei, siis — vaidleme!

TRÜ kohustustest patendialaste sätete täitmisel

(Artikli eelmises osas (ilmus meie ajalehe 33. numbris 14. XII 1962. a.) tuleb lugeda neljanda veeru 3. lõigu esimene lause järgmiselt:

«Kodanlik patent kinnitab patendiomaniku monopolse õiguse leiutisele.»)

Üldreeglina esitatakse avaldis leiutise asjas ettevõtte või organisatsiooni kaudu, kus autor töötab.

Leiutise prioriteedi daatum määratakse kindlaks avaldise saabumise päevast Leiutiste ja Avastuste Komiteesse, aga vaieldavuse korral — ettevõttele (organisatsioonile) esitamise päevast, avaldise esitamise päevast muusse riiklikku asutusse või avaldise postiandmise päevast.

PATENTEERIMISE KINDLUSTAMINE VÄLISMAAL.

Leiutiste ja avastuste alase komitee poolt väljaantud autoritunnistus kinnitab riigi õigust leiutise rakasutamiseks ainult NSV Liidu territooriumil; niisama omab iga patent territoriaalset mõjusfääri, s. o. eriõigus leiutisele kinnitatakse ainuüksi seda väljastanud riigi piirides. Seepärast on vajalik eriõiguste omandamiseks välismaal nõukogude leiutisele selle patenteerimine vastavates riikides.

Initsiatiivi leiutiste patenteerimiseks välismaal peavad avaldama ettevõtted ja organisatsioonid, milledes teostus leiutis. Ettepanekud selles küsimuses tuleb teha juba avastise-leiutise materjalide esitamisel.

Määratud korras otsuse vastuvõtmisel leiutise patenteerimise kohta välismaal on ettevõtted, teaduslikud uurimisinstituudid ja teised organisatsioonid kohustatud esitama kõik dokumendid ja andmed, mis on vajalikud avaldise sisseandmiseks välismaa patendi taotlemisel.

Leiutise autor, kes on saanud autoritunnistuse, on kohustatud esitama vajalikud andmed, andma konsultatsioone ja astuma kõiki samme, mis on vajalikud sellise avaldise vormistamiseks.

Ettevalmistus patenteerimiseks välismaal toimub eeskirja järgi, mis on ette nähtud juhendis nõukogude leiutiste patenteerimise korra kohta välismaal, milline on kinnitatud Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt 17. oktoobril 1961. a.

Leiutist ei saa patenteerida välismaal, kui andmed selle kohta on avaldatud trükis või kui see on demonstreeritud rahvusvahelistel näitustel või aastalaatadel, kusjuures pole välja toodud eriotsust ajutise õigusekaitse andmise kohta leiutise suhtes. Peab silmas pidama, et näitustel ja aastalaatadel eksponeeritavate leiutiste ajutine kaitse kehtib kõigis maades, mis on tööstusliku omandi kaitse rahvusvahelise liidu liikmed, vaid sel juhul, kui konkreetne näitus või aastalaat on ofitsiaalne või ofitsiaalselt tunnustatud rahvusvaheline näitus või aastalaat. Vastasel juhul, isegi eriotsuse olemasolul ajutise kaitse kohta, eksponeerimine ei kahjusta leiutise uudsust ainult selle riigi territooriumil, mis on korraldanud näituse ja on võtnud vastu otsuse ajutise kaitse kohta ja vastupidi, kahjustab leiutise uudsust kõigis teistes riikides.

Autorid ei tohi avaldada andmeid nende poolt tehtud tööde kohta ilma organisatsiooni juhtkonna loata, millises oli tekkinud ettepanek.

Ettevõtted, teadusliku uurimise, projekteerimise ja konstrueerimise ning teised organisatsioonid on kohustatud rakendama kõiki abinõusid selleks, et leiutiste tasemel teostatud tööde olemus ei saaks teatavaks trükis avaldamise kaudu või mingil teisel viisil (demonstreerimine näitustel ja aastalaatadel, kinofilmides, kirjeldamine avalikkudel ettekannetel, loengutel ja esinemistel kongressidel, konverentsidel jne.) enne kõikide vajalikkude toimingute tegemist, mis on nõutavad patenteerimiseks välismaal kehtivas korras, sest selline avalikkuse ees esinemine takistab leiutiste patenteerimist välismaal.

See kehtib kõikide leiutise tasemel teostatud tööde kohta, olenemata antud organisatsiooni arvamusest patenteerimise otstarbekuse kohta välismaal.

Andmete avaldamine kõigist teadusliku uurimise alastest ning projekteerimise ja konstrueerimise töödest võib toimuda ainult asutise (organisatsiooni) juhataja loal, kus toimus töö. See luba antakse erilise ekspertiisikomisjoni otsuse põhjal. Ekspertiisikomisjon kasutab kontrollimisel andmeid, mis on fikseeritud patendiformularis. Kui seejuures avaldamiseks ettenähtud materjalis avastatakse andmeid leiutise tasemel teostatud tööde kohta (kõik need tööd peavad olema vormistatud avaldistega autoritunnistuse saamiseks), siis ettevõtte (organisatsiooni) juhataja ei anna luba avaldamiseks enne Leiutiste ja Avastuste Komitee otsuse kättesaamist autoritunnistuse väljaandmise kohta vastavalt esitatud avaldisele, ja samuti, kui ta on saanud komiteelt templiga varustatud otsuse «ei kuulu avaldamisele» või teise komitee dokumendi, mis sisaldab analoogilise äraütleva juhise.

Ettevõtte (organisatsiooni) juhataja on õigus anda luba avaldamiseks ka enne otsuse kättesaamist üksnes avaldise põhjal, Leiutiste ja Avastiste Komitee eriloal.

Olgu siinkohal mainitud, et alates 1956. a. on Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtud uute leiutiste demonstreerimisega avalikkudel näitustel Nõukogude Liidus kui ka välismaal kaduma läinud õigus mitmete siin tehtud leiutiste kohta autoritunnistuse saamiseks nende leiutiste autoritele ja NSV Liidul leiutiste patenteerimise võimalused välismaal, mispärast TRÜ töötajad on kohustatud edaspidi rangelt jälgima patendialaste sätete täitmist.

J. REINET

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus

Berufspädagogische Literaturübersicht. Ausgewählte Zeitschriftenliteratur. 2. Folge. Berlin 1962. 160 lk.

Beiträge zur Literaturkunde. Bibliographie ausgewählter Zeitungs- und Zeitschriftenbeiträge 1961, 2. Halbjahr. Leipzig 1962. 806 nimetust.

W. Bahner. **Kurze Bibliographie für das Studium der romanischen Sprachwissenschaft** mit besonderer Berücksichtigung des Französischen. Halle (Saale) 1962. 106 lk.

Cataloque des publications de l'Organisation Mondiale de la Santé 1947—1961. Genève 1962. 88 lk.

SUUSARAJAD KUTSUVAD...

Kas toimiksite nii?

Proovige ette kujutada järgmist olukorda. Teie olete diplomand ja Teil on homme eksam. Siis soovite Teie ülikooli puhvetis kiiresti einestada, aga just momendil on einelaua müüjanna läinud kaupa vastu võtma. Järjekord on kasvanud juba ukseni. Tädi, keda me aga tavaliselt oleme harjunud nägema kohvitassidega toimetamas, üksi kõigega toime tulla ei jõua.

Mida Teie teeksite?

Tõenäoliselt kiruksite mõttes saatust (või ka müüjannat, kes just siis on osanud ära kaduda, kui Teie meelest tundub maailmas olevat kõige kiirem). Võib-olla ütlete ka avalikult mõne kõvema sõna, võib-olla...

Aga mida Teie arvate olukorra säärasest lahendusest? Seesama diplomand, kellel on järgmisel päeval eksam, läheb hoopis vanainimesele appi. Aitab korjata laudadelt musti nõusid, ulatab ostjale piima, valab kohvi. Teie muigate? Et ajalehe paber kannatab kõike ja lehemeeste jutt... teadagi. Ühe sõnaga — Teie ei usu.

Kui Teie aga juhtusite parajasti viibima esmapäeval, 18. veebruaril kella 12 paiku ülikooli peahoone puhvetis, siis muudaksite oma seisukohta. Säärane tütarlaps on olemas ja see on Ajaloo-Keeleteaduskonna vene filoloogia üliõpilane Valentina Kütt. Valentina kursusekaaslased taolise fakti üle ei imesti. Tunnevad nad ju Valentinat nimelt sellisena juba esimesest kursusest peale. Meenutagem uudismaapäevi, Vellaveret või elu ühiselamus — ikka on Valentina olnud abivalmis, elurõõmus ja optimistlik ka vahel troostituina näivates olukordades.

Kas tasub üldse taolistest pisiasjadest kirjutada? Arvan, et mitte ainult ei tasu, vaid peab. Oleks vaid sääraseid pisiasju rohkem!

E. LEMBER

Arve ja fakte Vorbuselt ja Vellaverest

Tartu—Vorbuse—Tartu suusamatkast võttis osa 322 üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat: Arstiteaduskonnast 77, Füüsika-Matemaatikateaduskonnast 60, Ajaloo-Keeleteaduskonnast 57, Bioloogia-Geograafiateaduskonnast 50, kehakultuuriosakonnast 48 ja Õigus-Majandusteaduskonnast 30 inimest. Kõige kõrgem oli seega osavõtuprotsent Bioloogia-Geograafiateaduskonnas ja kehakultuuriosakonnas.

* * *

Tartu—Vellavere matkast võttis osa üliõpilasi järgmiselt: Füüsika-Matemaatikateaduskonnast 50, Arstiteaduskonnast 40, Bioloogia-Geograafiateaduskonnast 38, Ajaloo-Keeleteaduskonnast 34 ja Õigus-Majandusteaduskonnast 12. Sõidu tegid kaasa ka 47 õppejõudu, seega kokku 230 «inimühikut».

* * *

Nagu eestoodud andmetest selgus, oli keskmine osavõtuprotsent õppejõudude osas kõrgem kui üliõpilastel. Vorbuse matkal oli olukord analoogiline, samuti oli õppejõudude keskmine tempo kõrgem kui üliõpilastel. Näib, et koos vanuse ja autoriteediga ei kasva mitte ainult arukus, vaid ka kiirus ja vastupidavus.

* * *

Tartu—Vorbuse—Tartu matkal purunesid 11 suuska. Ühel juhul oli põhjuseks allajäänud koer, kahel juhul kokkupõrge, ülejäänud juhtudel kukkumine või suuskade halb kvaliteet (mitte ühelgi juhul nõrk suusatamisoskus). Tartu—Vellavere matkajad pole tagasi toonud veel ühtki täiesti purunenud suuska. Võib-olla suuskade purunemise protsent on pöördvõrdeline matka pikkusega?

* * *

Ajaloo-Keeleteaduskonna rahvast jõudis esimesena Vellaverre dekaan dots. K. Siilivask. Üliõpilaste väidete järgi ei olevat sünnis dekaanist mööda kihutada. Dekaani ja üliõpilaste saabumise vahe viitab aga asjaolule, et tegemist on hoopis erineva treenituse astmega.

* * *

Ka hügieenikateedri juhataja prof. M. Kask tõestas oma artiklite paikapidavust tegudega. Ta näitas, et süstemaatilise hommikvõimlemise ja tervete eluviiside harrastaja võib ka auväärses vanuses silmad ette anda suuremale osale tudengitest. (Viimaste eluviise pole küll lähemalt selgitatud.)

* * *

Vellaveres keedetud 200 liitrit kuuma teed jäi 230 osavõtjale väheseks. Kui arvestada, et joogi vajadus kasvab teekonna pikkusega peaaegu geomeetrilises progressioonis (Vorbuse ja Vellavere kogemusi arvestades), tuleks Käärikul iga Kääriku matkast osavõtjale keeta vähemalt 6—9 liitrit teed.

* * *

Vellavere suusamatkaks jäid suuskadest ilma mõned üliõpilased, kelle jalanumber oli naistel 39 ja meestel 45—48. Kas üliõpilastel on liiga suured jalad või peab suusabaas kohanema elu nõuetele?

B. MATU

LASKERAJAL

Meie laskuritel on tänavu seljataga juba kaks suuremat võistlust. Talvisel õppevaheajal olid meil külas Moskva Naftakeemia- ja Gaasitööstuse Instituudi laskurid, kes võitsid järjekordselt juba kuuenda kohtumise.

Möödunud nädalavahetusel startisid meie laskurid ülelinnalistel Nõukogude armee aastapäevale pühendatud laskevõistlustel. Kõrgemate õppeasutuste teaduskondade grupis oli põhiline konkurents meie Bioloogia-Geograafia-, Arsti- ja Füüsika-Matemaatikateaduskondade vahel. Selliseks kujunes ka lõplik paremusjärjestus. Järgnesid EPA Metsandusteaduskond ja TRÜ Majandusteaduskond. Eriti tuleb esile tõsta Bioloogia-Geograafiateaduskonna naislaskurite tublit esinemist. Viivi Lall saavutas esikoha 267 silmaga.

A. JAANI

TEADAANDED

Täna toimub Tartu Üliõpilaste **Looduskaitseringi töökoosolek** suures geograafiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46). Algus kell 20. Päevakorras küsimus looduskaitsest Aafrikas.

*

Neljapäeval, 28. veebruaril kell 18 algavad keemiahoone ringauditooriumis prof. **K. Ramuli** loengud üldisel teemal **«Teaduslik meetod».** Edaspidi toimuvad igal neljapäeval kella 18—20 sealsamas.

*

Esmaspäeval, 25. veebruaril kell 16.30 toimub «Edasi» toimetuses ülikooli žurnalistide ja kirjasaatjate kohtumine **«Edasi» toimetuse** töötajatega.

*

Pühapäeval, 24. veebruaril toimub TRÜ lastele

VASTLAPÄEV.

Kell 11 koguneda peahoone ette, kaasa võtta kelgud. Võistlused kelgutamises toimuvad Toomeorus. Parimale on auhinnad. Vastlasõit hobustega. Kell 13 TRÜ kohvikus vastlatoidud. Laule, mänge ja tantse TRÜ lasteringidelt.

Osavõtumaks kohvikus on igaühelt 50 kopikat. Tasuda TRÜ ametiühingukomiteesse.

*

Reedel, 1. märtsil kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi kooli raames dots. V. Ritslaidi loeng teemal: **«Töökaitsest ja töötervishoiust».**

Vastavalt Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu III pleenumi otsusele 4. oktoobrist 1962. a. sotsialistlikust seadusandlusest kinnipidamiseks ja juhtivate töötajate vastutuse tõstmiseks, peab pleenum vajalikuks vastutavate töötajate atesteerimist ohutustehnika ja töökaitse küsimustes.

Seetõttu palume õppusest osa võtta kõigil kateedrijuhatajail, dekaanidel, osakondade juhatajail, laboratooriumide juhatajail, kapitaalehitusosakonna, administratiivosakonna ja haldus-majandusosakonna töötajail, keemialao töötajail, komandantidel, töökaitsekomisjonil ja töökaitseinspektoritel.

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1594. MB 00567.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 5(545) XVI aastakäik

REEDEL, 1. MÄRTSIL 1963

VALIMISTE EEL

Erna Abel saadikukandidaadiks

Kehakultuuriosakonna üliõpilased, õppejõud ja teenistujad seadsid oma üldkoosolekul saadikukandidaadiks Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse tuntud sportlase ja spordipedagoogi Erna Abeli. Erna Abelit kui staažikat sportlast, treenerit ning kohusetundlikku töötajat iseloomustasid oma sõnavõttudes Osvald Allikas, Erich Mõtlik ja Harry Tampere. Viimane valitigi saadikukandidaadi usaldusmeheks.

B. MATVEI

INTERVJUU

Õigustatud usaldus

Vastab Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane TIIU KAARE

Millal teid valiti rahvasaadikuks?

1961. a. märtsis. Mind esitas TRÜ kollektiiv. Õppisin siis II kursusel.

Kas algul oli raske?

Oli ikka küll. Varem ei olnud sääraseid kokkupuuteid olnud, kuid tänu Õigusteaduskonna õppejõududele, staažikatele juristidele dots. K. Püssile, dots. J. Mällile, tolleaegsele Tartu linna prokurörile sm. Peikrele ja teistele, kes olid samuti valitud sotsialistliku seaduslikkuse komisjoni, õnnestus mul paljustki aru saada.

Milliste probleemidega edaspidise töö käigus tuli kokku puutuda?

Probleemid ise kerkisid kolmes osas: esiteks nõukogude tööst osavõtt, see toimus istungjärkudel ning saadikutepäevadel. Minule kui tulevasele juristile oli just kasuks osavõtt sotsialistliku seaduslikkuse komisjoni tööst. Pealegi oli see Tartus tugevamaid. (Muide, sellel suvel Tallinnas praktikal olles tunduš, et sealsed komisjonid jäävad kaugele maha). Tegime kontrollreide Tartu ettevõtetesse, valmistasime ette materjale täitevkomiteele jne. Kolmandaks ja peaaegu huvitavaimaks oli töö valijatega. Said teoks mitmesugused kohtumiskoosolekud, aruandekoosolekud. Olid ka vastuvõtuajad kaks korda kuus. Pidasin vestlusi üliõpilastega ja tegin n.-ö. koduseid visiite. Et minu valijad, keda pidin külastama, elasid uutes majades, siis põhjust muretsemiseks ei leidunud. Üldse pole kaebusi minu saadikuks olemise ajal küll kuulda tulnud. Eks seegi näita meie inimeste heaolu pidevat kasvu.

Mida on siis öelda kokkuvõtteks?

Kokkuvõtteks? Töö saadikuna ja üldse kokkupuutumine väga paljude inimestega andis väga palju kasulikku, õpetlikku.

*

Kuidas õigustas Tiiu Kaare valijate usaldust? Sellele küsimusele vastasid ühed tema valijaist, samuti Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilased Mai Rooste ja Alli Sorro: «Õigustas täielikult! Tiiu oli just selline tubli, aktiivne teoinimene, keda me tahtsime näha rahvasaadikuna.» Mida veel lisada? Seda, et T. Kaare õlgadel lasub väga suur osa teaduskonna õppe- ja teadusliku töö sektori tegevusest, et õppejõud iseloomustavad teda kui aktiivset ja teadmishimulist üliõpilast, kellele võib rahulikult usaldada juristi diplomi.

Veel kord kaugõppest

Kaugõppijate arv TRÜ-s suureneb iga aastaga, ulatudes praegu juba 2792-le. Reas teaduskondades, nagu Ajaloo-Keeleteaduskond, Õigusteaduskond, ületab sel teel haridust omandajate arv mitmekordselt statsionaarsete üliõpilaste arvu. On seetõttu loomulik, et kaugõppe töö küsimused muutuvad meie ülikoolis üha olulisemateks, sest nende otstarbekast lahendusest sõltub, kuivõrd edukalt kulgeb tuhandete kaugõppijate töö. Seda arvesse võttes arutas TRÜ parteikomitee möödunud nädalal kaugõppe olukorda. Eelnevalt tutvusid komitee õppe- ja kasvatustöö sektori liikmed olukorraga üksikutes teaduskondades.

Reorganiseerimine kaugõppes, mis toimus 1961. a. sügissemestril, on end igati õigustanud. Teaduskondade dekanaadid, nõukogud ja õppemetoodilised komisjonid on hakanud suuremat tähelepanu pöörama kaugõppe töö küsimustele. Suurenes nõudlikkus kateedrite suhtes, tihedamaks muutusid teaduskondade sidemed kaugõppeüliõpilastega ning asutuste ja ettevõtetega, kus nad töötavad. Ometi on kaugõppe töös veel mitmeid kitsaskohti.

Üheks selliseks kitsaskohaks on õppeplaanide ja neist olenevalt sessiooni tunniplaanide ülekoormatus. 8—10 tundi loenguid päevas, eriti talvisel suhteliselt lühikesel sessioonil, lisaks eksamid ja arvestused, muudab töö rängaks. Otsustati teostada korrektiive olemasolevates õppeplaanides ja juba kevadsessioonil vältida tunniplaanide ülekoormamist loengulise tööga. See osutub võimalikuks aga ainult sel juhul, kui saame üle teisest kitsaskohast, s. o. õppematerjalide puudusest. Reas distsipliinides on üliõpilastel kasutada vene- ja eestikeelset õppekirjandust minimaalselt ja suurte raskustega (pillutatuna paljude eri teoste vahel). Teadmiste omandamiseks jäävad sel puhul põhiliselt loengud. Kaugõppeüliõpilaste vajadusi õppematerjali muretsemiseks peab senisest tõhusamalt hakkama arvestama Eesti Riiklik Kirjastus ja nii otsustati astuda samme selleks, et kindlustada kirjastuse kaudu õpikute väljaandmist,

Paljud kateedrid ei kasuta võimalusi, et rotaprindi abil vajalikku õppematerjali kättesaadavaks muuta. Eeskujulikult on selle tööga toime tulnud Õigus- ja Majandusteaduskonna õppejõud.

Sessioonidevahelist õppetööd tuleks senisest paremini korraldada ka õppe- ja konsultatsioonipunktides. Neis tuleks pidada raadioloenguid, helilindistatud loenguid, rakendada tööle akadeemilised grupid keelte alal jne.

Parteikomitee pidas vajalikuks juba kevadsemestril analüüsida kaugõppeüliõpilaste õppeedukuse taset erialade ja distsipliinide järgi. Et õppeedukusega asjad kaugeltki veel korras ei ole, selle üheks tunnuseks on kursust kordajate suur arv, mis küünib 30%-ni, tingimisi ühelt kursuselt teisele üleviidavate üliõpilaste arv, mis on mõningates teaduskondades kuni 40%. Tasulisi kutseid sessiooniks saab vaid ca 50% üliõpilastest. Samuti peeti vajalikuks põhjalikumat kontrolli kaugõppe töövormide taseme üle.

Kaugõppetööd äärmiselt raskendavaks teguriks on ruumide kitsikus. Siiani ei ole leitud lahendust üliõpilaste majutamisele õppe- ja eksamisessioonide ajal. Kaugõppeüliõpilased õpivad ja elavad väga rasketes tingimustes. Parteikomitee tegi ettepaneku lahendada ruumide küsimus hiljemalt 1963/64. õppeaasta alguseks. Kaugõppeüliõpilaste normaalseks teenindamiseks vajaliku inventari (tekid, padjad, linad jne.) hankimiseks otsustati pöörduda Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee poole vajalike summade saamiseks. Täiendavaid summasid vajatakse ka vajaliku õppekirjanduse muretsemiseks raamatukogudesse.

Parteikomitee pidas vajalikuks, et teaduskondade parteiorganisatsioonid senisest tõhusamalt tegeleksid kaugõppetöö põhiküsimustega.

H. KURM

LOE:

lk. 3

ÜHE KIRJA JÄLGEDES

Meie murelapsest

lk. 4

Kas?

Suuskadele!

TERVETE ELUVIISIDE EEST

Kehakultuuriosakonna parteiorganisatsioooni lahtisel koosolekul arutati tervete eluviiside juurutamise ja propageerimise vajadust. Prodekaan F. Kudu märkis oma ettekandes, et kehakultuurikollektiiv on saavutanud selles osas teatud edu. Hinnatavat tööd kehakultuuri propageerimisel ja organiseerimisel ülikooli õppejõudude ja teenistujate hulgas on teinud osakonna õppejõud U. Sahva, J. Laidvere ja vanemõpetaja E. Peebo. Huvi kehakultuuri ja spordi vastu ülikoolis on tõusnud, mida näitavad massiline suusaretkest osavõtt ning elav huvi võimlemise vastu nii noorte kui ka eakate õppejõudude hulgas (prof. P. Ariste, dots. Ü. Lepp jt.).

Sm. Kudu tõi esile, et paralleelselt kehakultuuri massidesse viimisega levib siiski suitsetamine ja alkoholi tarvitamine. Kehakultuuriosakonna ruumides küll ei suitsetata ja alkoholi tarvitamise juhud esinevad üliõpilaste hulgas harva, kuid vaatamata sellele tuleb tervete eluviiside eest võitlemist veelgi parandada. Osakonna teadusliku uurimistöö temaatikas ei ole ükski teema pühendatud sellele probleemile. Samuti ei ole kehakultuuriosakonna õppejõud veel küllaldaselt tegelnud tervete eluviiside propageerimisega ajakirjanduses ja loengutel.

Elavas sõnavõtus leidus ka koosolekuist osavõtjaid, kes teatasid, et nad on suitsetamisest loobunud (sm. Seiler) ja oli ka neid, kes suitsetamise juba ammu on maha jätnud.

Koosolek otsustas üksmeelselt, et tuleb jätkata võitlust tervete eluviiside eest, pannes erilist rõhku selle probleemi igakülgsele ja teaduslikule valgustamisele. Tõsta esile eeskujuliku režiimiga ja sportlike eluviisidega üliõpilasi ja õppejõude, propageerides nende kogemusi ja saavutusi. Otsustati loobuda alkohoolsete jookide tarvitamisest kõikidel kehakultuuriosakonna üliõpilastele korraldatud koosviibimistel, kaasa arvatud ka lõpuõhtud. Edaspidi panna aga senisest tunduvalt rohkem rõhku koosviibimiste ja peoõhtute ettevalmistamisele, et need täidaksid kasvatuslikke eesmärke ja oleksid samal ajal lõbusad ning huvitavad.

Koosolek pidas vajalikuks, et kõik kehakultuuriosakonna õppejõud annaksid eeskuju tervetes eluviisides ja teaduslikus kehakultuuriharrastamises vaatamata elueale.

Ö. REINTAM

TEISEL POOL EKVAATORIT

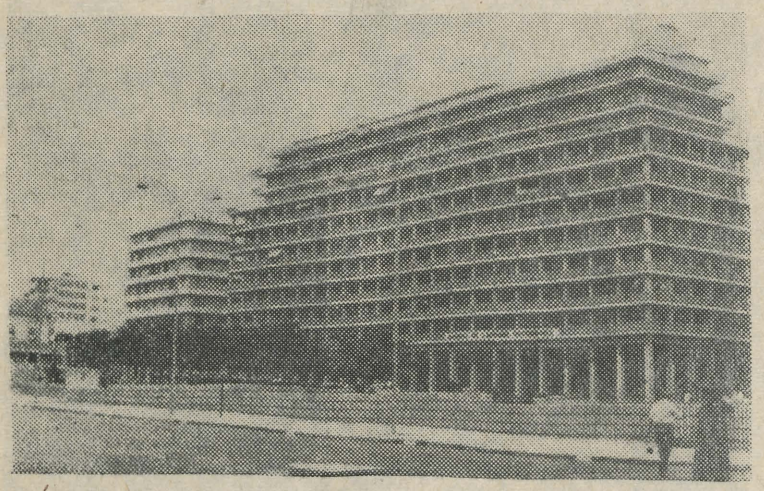

Senegali vabariik. Dakar.

Valged ja kõrged, kuninglikud oma külmas ilus olid Newfoundlandi madaliku jäämäed 1961. aasta suvel. Ududes ja niiskuses, pea kohal virmalistest põlev põhjataevas, tegime seal koos ülikoolikaaslase Enn Kreemiga taevavaatlusi ja kalatööd. Tuli vahel tülpimus, tüdimus või, nagu Smuul ütleb, tuli Merehall, ja pani meid igatsema sooja suvise maa ning sõprade järele. Kuid laev jäi laevaks ning kodumaani oli 3000 meremiili Atlandi ookeani lõputut veejoont. Me elasime sisse oma sealsesse ellu, unustasime, et nädalapäevadel on nimed, unustasime lumesajustel öödel kalatekil näkku peksva märja tuule ning tõime merereisilt kaasa eredad, pisut rasked, aga soojad muljed.

Mõtlesin tookord kojusaabumise päeval, et läheb mööda palju aastaid, enne kui avaneb uus võimalus kokku puutuda maailmamerega.

Läks vaid napp aasta.

29. septembril 1962 ronisin oma kohvrite-kompsudega mööda laevatreppi Aafrikasse sõitvale «Juhan Sütistele».

Merede kutse oli tugevam olnud mu loogikast. 100 päeva kestis reis, mis sai alguse Tallinnast ja mille kaugeim punkt oli 20° lõunalaiust Angoola rannikul.

See oli esimene püügiekspeditsioon, mille eesti kalurid tegid ekvatoriaalvetesse. Oli heameel olla koos esmaavastajatega ja elada koos nendega üle kõik avastajaile kuuluvad rõõmud ja raskused. Lõunamered hellitasid meid oma rikkuse ja iluga: sinise sooja veega, tumedate pehmete öödega, lendkalade, vees hullavate delfiinidega, värviliste loojangute ja koitudega.

Aga nad tõid ka kuratliku kuumuse, niisked ööd jaburate unenägudega, ja et kala oli palju — siis ka mehemoodi tööd.

Et töö ja kuumus meestele liiga ei teeks, selle eest hoolitsesid meie laevadel kolm dekaan Linkbergi tublit kasvandikku — noored meedikud Griškin, Fedortšuk ja Zinin. Neist viimane tegi troopikakuumal Ginea lahel kõikuval laeval — juhtkonna söökla suurel laual — julge pimesoolelõikuse. Ta oli esimene, kes seda

(Järg lk-l 3.)

ÜTÜ vabariiklikus nõukogus

Järjekordne ÜTÜ vabariikliku nõukogu töökoosolek toimus Tartus nädala alguses.

Elava diskussiooni põhjustas ÜTÜ Ajaloo-Keeleteaduse osakonnanõukogu töö arutelu (ettekanne nõukogu esimehelt K. Jaansonilt, kaasaruanne EPA esindajalt). Rõhutati edasinekut senises töös ning tehti asjalikke ettepanekuid-täiendusi töö paremustamiseks.

Häid kogemusi on saadud erinevate õppeasutuste ÜTÜ-de teadusliku töö plaani realiseerimise arutamisest ning uute plaanide temaatika tutvustamisest. Seda jätkati ka sellel koosolekul. Meie ülikooli osas (esitas ÜTÜ nõukogu aseesimees E. Kukk) rõõmustas fakt, et möödunud aasta plaan täideti kuhjaga ning enamik töödest vastas nõudmistele. Kuid siiski — sageli esines ka teemade «kadumisi» varem kinnitatud plaanist.

Ka käesoleva õppeaasta plaan ÜTÜ osas on ulatuslik. Selle koostamine on lõpetatud. Imestust äratab aga fakt, et sellised ringid, nagu orgaanilise keemia, kehakultuuri teooria ja metoodika ning vene keele ring pole jõudnud esitada tööplaane.

ÜTÜ osavõtt populaarteaduslikust tööst ülikoolis on oluliselt paranemas (TRÜ ÜTÜ nõukogu liikme J. Andi aruanne). Loodan, et töö selles osas paraneb veelgi ning et ringid respekteerivad TRÜ ÜTÜ nõukogus vastuvõetud otsust: igast teaduslikust ringist vähemalt üks populaarteaduslik ettekanne.

Läheneb TRÜ ÜTÜ järjekordne konverents. See näib kujunevat sellel aastal küllaltki sisukaks (konverentsile tulekust on teatanud juba seltsimehed Dagestanist, Tadžiki NSV-st, Riiast. Leningradist ja mujalt).

H. SILLASTU,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees

Kas ühiskeel või mitte

Reedel läbis see mõte eesti keele ringi koosolekut. Vaidlus sai alguse ajakirjanduses üleskerkinud poleemikast.

Sissejuhatavalt võtsid sõna eesti filoloogia osakonna V kursuse üliõpilased H. Koppel ja A. Eek. Edasi läks jutulõng aspirant Ü. Parbuse, dots. H. Rätsepa, üliõpilaste J. Kaplinski jt. kätte.

Räägiti nii ja naa, aga lahtisi otsi päris kokku ei suudetudki sõlmida, sest asi on keeruline ja vajab, põhjalikku ning ulatuslikku jälgimist.

R. Karp

Märtsiõhtul

Caesar haugatas lühidalt. Allkorrusel klõpsatas uks ja esikus suttis valgus. Isa puhkis jalgu vastu kummist matti ja ripuias mantli nagisse. Kaasi läks ta kooki, tõstis pliidil tühjaae potiide kaasi ja seisatas keset ruumi.

Seda koike otsustas Viktor oma tuppa kostvate helide järgi. Ta peitis sigaretikarbi taskusse ja kohendas põranaavaipa. Siis kuulis ta klõpsatust. Televiisor nakkas undama ja ragisema. Klõpsatus, ja jälle oli vaikus.

«Viktor!» hoikas isa. «Kas sa Caesarile suppi andsid?»

«Andsin küll,» vastas Viktor, tõusis ja tuli trepiotsale. Isa vaatas üles.

«Ta oli nii näljase näoga ...»

Viktor tahtis juba oma tuppa tagasi minna, kuid isa peatas teda.

«Oota!»

Ta tuli trepist üles.

«Emaga on kehvasti, Viktor ...»

«Mida?»

«Ma tulen just haiglast ja ...»

«Mis siis tahti on?»

«Tahti ... tahti ...»

«Kas arstid utlesid midagi?»

«Ju nad siis ikka utlesia ...»

«Oh, ega's igat asja ei saa uskuda,» naeratas Viktor. «Ka siis alati ...»

Ta vaatas isale otsa ega lõpetanud lauset. Isa oli suur mees. Tal oli maadleja kael ja kitlaspea. Viktor polnud isa veel nii tõsisena näinud.

«Mis tal siis õieti viga on?»

Isa pöördus ümber ja hakkas trepist alla minema.

«Mulle oeldi, et kopsuvähk. Ta tuleb varsti koju.»

Viktor jäi keset treppi seisma.

Kopsuvähk?

Ema on alles nädal aega haiglas ja ...

Ta läks samuti trepist alla. Isa polnud köögis. Viktor nägi aknast, kuidas ta õues lauavirnade juures toimetab — sinna langes köögiakna valgus. Ta tahtis isalt veel midagi küsida, kuid ei julgenud. Keskkütteradiaator sumises monotoonselt. Laual olid värsked ajalehed: «Rahva Hääl», «Noorte Hääl», «Spordileht» ja «Televisioon». Isa oli koju tulles need postkastist kaasa võtnud.

Viktor avas «Noorte Hääle» ja luges pealkirju. «Kust võiks omandada algteadmisi muusikast?» ... «Kolonisaatorite verine kuritegu» ... «Moodsuse kurioosumid» ... «Mis on Silviga?» ... Televiisoris? «Viis minutit luulet» ... «Telereportaaž kompvekivabrikust «Uus Kalev» ... ahaa, «Valsist cha-chani» ...

Ta pani ajalehed lauale tagasi ja kõndis kõik toad läbi. Oli pime ja ta süütas igal pool valguse. Puhvetikapi kristall kõlises ta sammudest. Uus maja, aga juba logiseb ... Kuid see tulevat lihtsalt puu kuivamisest. Ühel seinal rippus pilt. See oli Lehise akvarell, mille ema kunagi kahekümne viie rubla eest ostis ...

Isa tuli kööki. Viktor istus naabertuppa aivanile. Ta ei julgenud ikka küsida. Lõpuks võttis ta julguse kokku:

«Miks ta siis koju tuleb, kui ise haige on?»

Isa ei vastanud.

«Kuule?»

«Sellepärast,» vastas isa väga imeliku häälega, «et nad ei oska teda enam ravida ... Liiga hilja olevat.»

Viktor tundis külma rõngast südame ümber. Ta lülitas raadio sisse, indikaatori roheline silm hakkas pikkamööda helendama ja vaikusesse tungis metronoomi läbitungiv tiksumine. Väike paus, siis kuus piuksatust, klõpsatus ja mehe hääl:

«Говорит Москва ...»

Viktor keeras raadio kinni. Roheline tuluke kustus. Isa ütles esikust:

«Sa oled oma kingad jälle lumega jätnud. Terve linoleum ujub ...»

Viktor ei öelnud midagi. Ta ei suutnud paigal istuda ja kõndis teise tuppa, mille suur aken avanes tänava poole. Otse maja ees põles latern ja vastasmaja katus oli lumine.

Lõpuks tuli isa tuppa, istus diivanile ja võttis ajalehe. Nad hoidusid teineteisele otsa vaatamast.

Viktor avas raamatu — selle pealkiri oli «Vanamees ja meri» — ning püüdis lugeda. Aga ta kuulis ainult oma südame kiiret tuksumist, ei saanud ühestki lausest aru ja pani raamatu lauale.

«Hale raamat.»

«Mis?» Isa tõstis pilgu. «Ah jah ... Seal pole tõesti mitte midagi. Mees püüab kogu selle aja ühte kala ja see ongi kõik. Seal pole tõesti mitte midagi,» kordas ta pead noogutades.

Väljas oli tõusnud tuul.

«Homme tuleb lumi maja eest ära rookida,» ütles isa. «Täis tuiskab.»

Nad istusid veel veidi aega.

«Mis meist saab?»

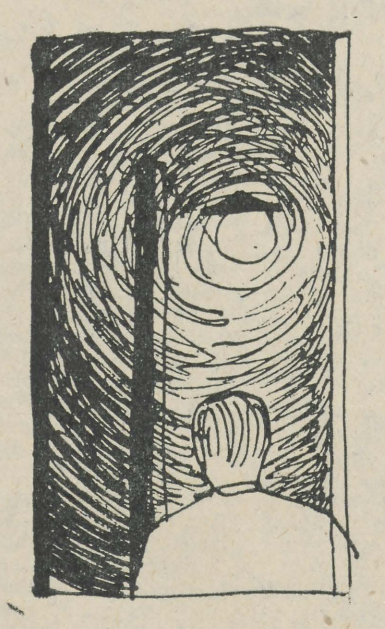

«Ei tea. Millal ta tuleb?» küsis Viktor vastu.

«Laupäeval.»

Isa võttis prillid eest.

«Kas ta ise teab, et ...»

«Ei,» ohkas isa. «Talle öeldakse, et tal on parem ja sellepärast lubatakse ta koju ... Pane raadio mängima.»

Viktor vajutas nupule, võimas viiulikontsert täitis toa.

«Keera veidi vaiksemaks,» käskis isa.

Viktor tegi seda. Viiul võitles tuulega, mis maja ümber mühises ja märga lund akendele liimis.

«Mis siis nüüd saab?» küsis Viktor.

«Ma ei tea,» sosistas isa, pani prillid ette ja võttis ajalehe.

«Kevadel pidime veel lõunasse sõitma ...»

«Sellest ei ole juttugi. Ma pean nüüd üksi teenima ja raha tuleb palju vähem ...»

«Kes käskis televiisorit osta ...»

«Jäta!» käratas isa.

Caesar haugatas väljas.

«Mine viska talle tükk leiba!»

«Kumba? Põrandaleiba või ...»

«Ah, eks sa ise vaata ...»

Viktor lõikas tüki leiba ja läks välja. Märg tuul lõi talle näkku, ta vilistas ja Caesar jooksis ketti kolistades tema juurde. Viktor silitas koera märga karva ja sulges ukse.

«Pane lukku ka!» hüüdis isa.

Viktor keeras võtit, tuli tuppa ja istus tugitooli. Isa luges ajalehte. Silmi tõstmata ütles ta:

«Viktor, kui ema koju tuleb, oleme ta vastu hästi kenad ...»

Poiss tundis pigistust kurgus. Ta naeratas võltsilt ja küsis:

«Hea küll. Aga kuidas?»

Isa vaatas talle otsa.

«Küll sa ise aru saad ... Võiksime talle viinamarju osta ... ja üldse ... puhastame toad ja teeme süüa ...

«Aga ... kui ta midagi aru saab, et ...»

Isa pani ajalehe kokku ja tõusis.

«Püüame tema ees hästi lõbusad olla ... eks? Tule nüüd magama ...»

Viktor ei saanud kaua und. Ta lamas selili ja vaatas, kuidas ähmane valgus laes väriseb. Ta ei teadnud, kust see valgus tuleb, tõusis ja vaatas aknast välja. Suured lumehelbed keerlesid tänavalaterna all.

MATI UNT

Õnnitleme,

ELLEN SARAPIK

ja

TÕNU MELDRE!

Raviosakonna IV kursus

Girš Špunginist, raamatukogust ja muust

Õigupoolest on alljärgnevast vahejuhtumist möödunud juba hulgake aega — see juhtus eksamisessiooni ajal, aga et ka enne ja pärast seda on esinenud selliseid ebameeldivusi, siis on asi väärt, et sellest pikemalt juttu teha.

Kõneleme natuke raamatukogust, raamatutest ja üliõpilastest, õigemini üliõpilaste suhtumisest üksteisesse.

Mida siis tegi Girš Špungin, III kursuse vene filoloog?

Tema kursusekaaslased mäletavad veel kindlasti, kuidas nad sessiooni ajal said õpperaamatukogus peaaegu alati eitava vastuse, kui soovisid saada Sokolovi õpikut «История русской литературы XIX b.» Seda õpikut on ainult 2 eksemplari. Võib kujutleda, kui pikk on selle soovijate järjekord. G. Špungin aga, kellele raamat oli üheks ööks koju lubatud, jättis selle omavoliliselt enda kätte 12 päevaks, vaatamata raamatukogutöötajate korduvatele tagasinõudmistele.

Üliõpilane Špungin, kas meile oli raamat vajalik või Teie kursusekaaslastele?

Muidugi sai G. Špungin karistada — ta kaotas lugejaõigused nii õppe- kui ka Teaduslikus Raamatukogus kuni 1. sept. 1963, aga seda lünka, mis jäi võibolla mõnegi tema kursusekaaslase teadmistesse sellel eksamil, see loomulikult ei paranda.

Kas pole antud näide küllalt värvikas selleks puhuks, kui rääkida üliõpilase südametunnistusest ja aust, nii nagu üha enam räägitakse töölise ja põllumehe aust. Špunginist saab arvatavasti õpetaja. Kas ta hakkab ka oma õpilasi kasvatama samas vaimus: peaasi on minu enda heaolu, ükskõik, kuidas saavad hakkama teised.

Eri kategooria moodustavad «heasüdamlikud» üliõpilased, kes lubavad lahkelt oma lugejapileti kaasüliõpilastele kasutamiseks (kuigi lugejapiletil on must-valgel väljavote raamatukogu kasutamise määrusest, mis rangelt keelab pileti edasiandmise). Ja pahatihti juhtub nii, et pileti kasutaja eksib raamatukogu määrustiku vastu, pileti omanik aga peab kandma karistuse. Neile üliõpilastele tahaks esitada küsimuse: kas nad ka oma passi ja üliõpilaspileti teistele kasutada annavad?

Vahel on need patustajad raamatukoguhoidjatele vastu vaielnud ning süüdistanud meid bürokratismis ning liigses ranguses. Püüame siin siiski tungida asja sisusse.

Raamatukoguhoidja kohuseks on mõelda kõigile üliõpilastele. Harilikult vajab mingit õpikut terve õpperühm või kursus. Õpikuid niipalju aga komplekteerida ei saa, et igaühele jätkuks. Mõnikord saab raamatukogu mingit raamatut muretseda ainult mõne eksemplari. Kibedal perioodil tekibki siis sellele järjekord. Raamatukoguhoidja püüab muidugi nii talitada, et raamatut saaksid kasutada kõik soovijad. Kui aga vastutustundetu üliõpilane teiste vajadustele käega lööb, tahaksime, et just tema kursusekaaslased leiaksid kõige tõhusama viisi üleastuja korralekutsumiseks.

Pole mõtet rääkida raamatukogu tähtsusest õppetöös. Edaspidi aga hakkame veelgi rangemalt karistama omavolitsejaid, nõudes tagasi kõik laenutatud raamatud.

Raamatukoguhoidja

Miks 28. veebruaril

jäi ära Füüsika-Matemaatikateaduskonna klubiõhtu?

Sellele küsimusele ei ole teistel kerge vastata, sest arvatavasti ei tea seda Füüsika-Matemaatikateaduskonna inimesed isegi. Kui kogu möödunud semestri jooksul ei suutnud teaduskonna ametiühingubüroo koondada oma jõude ainult ühe kokkuleppelisel teel kohustusliku klubiõhtu korraldamiseks, siis ka käesoleva semestri alguseks ei ole seal olukord paranenud. Kui ametiühingubüroo liige üliõpilane M. Abel sai 11. veebruaril teada, et Füüsika-Matemaatikateaduskonna klubiõhtu peab toimuma 28. veebruaril s. a. ja ütles, et paar päeva hiljem on teatanud sellest büroo esimehele sm. I. Piirile, siis veel 18. veebruaril oli sama büroo massilise kultuuritöö komisjoni esimehele keemiaosakonna II kursuse üliõpilasele V. Roolaidile see uudiseks. 26. veebruarini ei olnud teaduskonnalt klubisse saabunud veel mingisugust teadet (isegi abi saamiseks mitte) selle kohta, kuidas teaduskond kavatseb kaks päeva hiljem korraldada oma klubiõhtu (ja seda kogu ülikooli kollektiivi jaoks). Teaduskonna ametiühingubüroo tööd vaagiti mitte ammu ülikooli ametiühingukomitees, kuid nagu näha, pole seegi suutnud kiirendada kasvõi ainult informatsiooni liikumise kiirust.

Kas puuduvad teaduskonnas andekad inimesed, kes oleksid suutnud ärajäänud üritused läbi viia (või pole neid otsitudki, sest mõned aastad tagasi oli teaduskond klubiõhtute organiseerimises parimate seas) või ei pea teaduskond taolisi õhtuid vajalikuks või sündsaks või ... milles on siis asi?

Kõikidele nendele küsimustele ootab vastust

TRÜ ajaleht.

HEADE FILMIDE KINOS

18. veebruaril toimus kinoajaloo- ja kriitikaringi asutamiskoosolek. Koostati tegevusplaan edaspidiseks ja juba täna võivad kõik kinohuvilised osa võtta esimesest üritusest: kell 17.30 linastatakse «Kultuurikinos» USA filmi «Marty» ja pärast seda toimub kell 19.30 filmi artelu.

Kultuurihoone juhtkond nõustus ettepanekuga muuta «Kultuurikino» heade filmide kinoks.

Märtsikuu plaan on juba koostatud ja seda peamiselt Ajaloo-Keeleteaduskonnas korraldatud kino-alase ankeedi põhjal (muide, populaarsemateks filmideks osutusid «Ühe aasta üheksa päeva» ja «Kaksteist vihast meest»).

Märtsikuus linastuvad «Kultuurikinos»:

1.—4. «Marty»;
4.—10. Tšuhrai nädal:
4.—5. «Neljakümne esimene»,
6.—7. «Ballaad sõdurist»,
8.—10. «Selge taevas»;
11.—12. «Ühe aasta üheksa päeva»;
13.—14. «Inimese saatus»;
15.—17. «Ivani lapsepõlv»;
18.—19. «Kaksteist vihast meest»;
20.—21. «Inimene läheb päikesega kaasa»;
22.—24. «Saatmata kiri»;
25.—26. «Ränk hind»;
27.—28. «Näitleja Joller»;
29.—31. «Aga kui see on armastus».

Nagu näeme, alustab «Heade filmide kino» paljulubavalt. On selge, et seda toredat üritust peab igaüks toetama ja tegema kõik selle edukaks kordaminekuks.

Üliõpilased! Ootame teie arvukat osavõttu.

TRÜ kinoring

Kas jää hakkab sulama?

Loendamatuid kordi on kahe Tartu kõrgema õppeasutuse TRÜ ja EPA esindajad võistelnud spordiradadel, need võistlused on olnud alati pingelised, kus võitja on selgunud alles viimastel minutitel.

Kui möödunud pühapäeva õhtul mõlema õppeasutuse võistkonnad ülikooli klubi fuajees avadefileeks rivistusid, oli jällegi tunda võistluspinget. Tähistati Nõukogude armee aastapäeva võistlusõhtuga.

Algab võistlus. Pärast ilukirjanduslikku osa läheb meie võistkond ette 3:1. Laulmises oli omakorda parem akadeemia, Vassili Tjorkini lugude illustreerimisel lähevad punktid pooleks, Eesti Laskurkorpuse ajaloost on mõlema võistkonna vastused niivõrd ammendavad, et žürii piirdub kahe küsimusega.

Võistluse teises osas näitasid ülikooli tantsijad oma paremust. Palju elevust tekitasid seltskondlikud mängud. Kokkuvõttes võitis meie ülikool 8:7.

Meie klubist on viimasel ajal räägitud ja ikka halvemas mõttes. Eespool kirjeldatud üritus aga meeldis, ja just seetõttu, et igaüks tundis ennast kaasalööjana kas siis võistkonnas, mängudes, tantsupõrandal või kuulates Suurest Isamaasõjast osavõtnud õppejõudude mälestusi.

Oleks hea, kui klubi rõõmustaks ka edaspidi selliste õnnestunud üritustega, kasutades mitmekesiseid vorme, muutes klubi tõeliseks puhkekohaks. Aga kas me saame süüdistada ainult klubi ja selle juhatust? Kes võiks veel paremini kirjutada meie rõõmudest ja muredest kui üliõpilased ise?

Ehk hakkab jää sulama, esimene tõuge igatahes on antud ...

A. PAAS

Delegaatide valimine

Ülikooli ametiühingu viimase konverentsi delegaadid peavad veel kord kokku tulema 4. märtsil kell 15.30 aulasse selleks, et valida delegaadid ENSV Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu IV konverentsile ning kinnitada ülikooli ametiühingukomitee 1963. a. finantsplaan.

Konverentsi teistkordse kokkukutsumise vajadus tekkis seoses uute valimisaegade kehtestamisega ametiühinguorganisatsioonides. Delegaatide valimise vajadusest teatati vabariiklikust komiteest alles paari nädala eest.

Jääb loota, et k õ i k delegaadid hindavad kaastöötajate vaba aega ja tulevad õigeaegselt kohale, mis võimaldaks töö lõpetada umbes tunni ajaga.

J. REIMAND

Veel kord Tartu-Vellavere

Ülehomme toimub Tartu—Vellavere teine suusamatk. Start antakse nagu eelmiselgi korral pühapäeval kell 11 Tamme staadionil. Kes registreeruvad veel täna TRÜ Spordiklubis, neile jagatakse laupäeval ülikooli suusabaasist suuski: matkast esmakordselt osavõtjaile kella 15—18-ni, matkast teistkordselt osavõtjaile kella 18—19-ni.

Lähemat informatsiooni sõidu kohta saab TRÜ Spordiklubist või meie ajalehe üleeelmisest numbrist.

Järgmisel nädalavahetusel (stardiga laupäeva hommikul) toimub ülikooli kollektiivile Tartu—Kääriku suusamaraton. Ka selleks matkaks algab eeloleval nädalal registreerimine Spordiklubis, kus võite ühtlasi tutvuda Tartu—Kääriku suusamaratoni meelespeaga.

TRÜ Spordiklubi

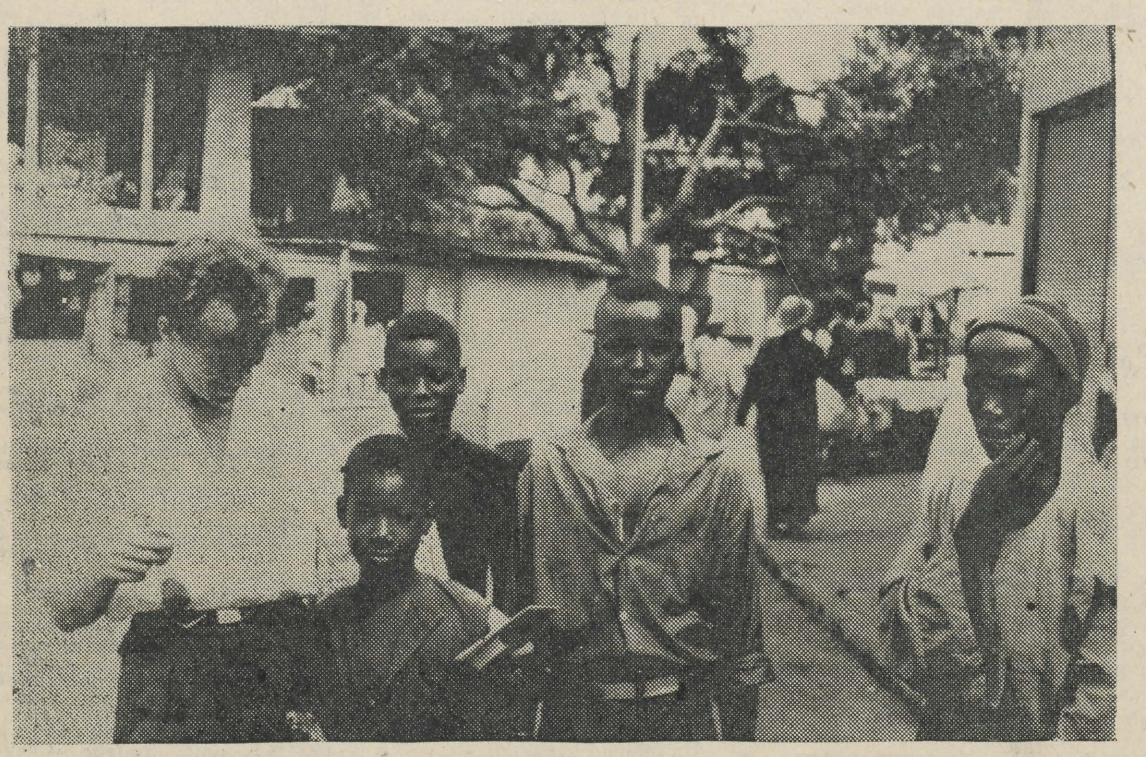

Teisel pool ekvaatorit

(Algus lk-l 1.)

liiki laevadel käsitses kirurginuga. Moskva raadio austas noormehe tublidust oma teatega. Olgu see ühtlasi meremeeste tänuks meie ülikoolile.

1961. aasta reisi ajal, päeval, mil Juri Gagarin tegi esimese kosmoselennu, seisime Gdanski reidil ja vahetasime oma üllatust ning uhkust Poola laevaehitajatega.

Seekordselgi reisil oli kokkupuutumisi inimestega mitmelt maalt, palju sõbralikke jutuajamisi, uusi aadresse, uusi tuttavaid.

1. oktoobril, varasügise nukralt soojal päeval jalutasime koos Taani kaubandusfirma noore tõlgiga mööda Kopenhaageni rahvarikkaid, aga vaikseid tänavaid. Rääkisime Andersenist, taani kuulsast muinasjutumeistrist, seisatasime Tivoli aia ees; küsisin, kuidas elab kuulus aatomifüüsik Niels Bohr, rääkisin, mis juhtus meie Lev Landauga.

Senegali pealinna Dakaris oli meie laeva ühissööklas alati palju neegreid: kärarikkaid, lõbusaid, pisut laisku inimesi. Pool päeva ajasin oma kajutis juttu neegriga Aafrika vastaskaldalt — Ali Hassan Omar Mohammediga. Ta rääkis paljust: elust Somaali vabariigis, Hiinast, Trafalgari väljakust Londonis, oma vennast, Aafrika ärkamisest. Kõige rohkem aga Patrice Lumumbast. Ma nägin ta nukralt läikivaid silmi, ta kokkupigistatud hambaid — mu ees oli kogu Aafrika nukrus ja kättemaksutahe.

Meie laeva käisid seiramas uhked, pisut ülbed lääne-sakslased. Tulid pikad, nurgeliste puusade ja valgete põlvsukkadega hollandlased. Galantsed ja naeratavad, astusid mööda «Juhan Sütiste» koridore jaapani tuunipüüdjad; tulid ja nakatasid oma lõbususega Marseille' kalurid.

Me nägime Dakaris tänavakohvikuis istuvaid mõtlikke prantslasi, kelle valitsemisaeg kuumas Senegali vabariigis, ühiskonna tegelase ja luuletaja Leopold Senghori poolt juhitavas riigis, on läbi.

Nägime moodsaid luksuslikke hotelle ja elumaju.

Nägime räpaseid tänavaid.

Me käisime masendavalt vaeses neegrilinnaosas, kus sa tahtmatult muutud Antoine de Saint Exupery'ks ja mõtled: võib-olla peitub igas sellises räbaldunud inimeses Mozart. Tajud sajandeid kestnud ülekohut, mis on maa põliselanikes kaotanud inimtunde, mis lubab neil magada kõnniteedel, kerjata almuseid, suudelda su kinga, et hiljem seda puhastada.

Plaažil aga suplesime kõrvuti eebenpuumusta ja heatujulise Senegali noorusega, nägime neid keskpäeval koolist tulevat, vaatasime presidendipalee ees seisvat vahisõdurit — vabaduse keskuse valvajat.

Ühel meie sadamas seismise öödest saime tõelise troopikavihma. Kallas läbipaistmatut lausvett. Tundus, nagu vappuks heledas välgutules ja kõuemürinas meie raske laevgi. Ma tundsin sel ööl Aafrika tõelist hingust: vulkaanilist vabadusiha.

Ja kõige selle kõrval, suuremana kui kõik maamälestused, oli siiski töö. Neptuni lahkel loal ületasime — juba tõelisteks meremeesteks ristituina — ekvaatori. Angoola mägise ranniku lähedal, koos sevastoopollaste ja poolakatega, püüdsime stauriidi. Lõputu, katkematu tööpäev. Töö, kuumus, kala. Helged, töörõõmust rikkad tunnid, ja väsimus, vihane tülpimus kalavaestel hommikutel. Kollektiivitunne, kodumaatunne, mis sind ei jäta üksikuks.

Kolm miljonit kilo kala tõi kodumaale Leedu laev «Privolžsk», millega tulin tagasi. Ma vaatasin valusa südamega, kuidas ta poordist lahkus, minu laev, minu meeskond. Näed, kuidas äkki eraldub, läheb kaugemale kaks kuud sinu elust, kuidas ta heleda valguslaiguna kaob lõputule ookeaniavarusele — tükike kodumaad.

Uue aasta, toreda uue aasta võtsin vastu koos leedulastega. Vana-aasta viimasel päeval, Vahemere nurgas — Gibraltari sadamasuus — ehtisime koos suure Itaalia reisilaevaga «Leonardo da Vinci» näärikuuski. 1963. aasta ise aga tuli õõtsuvale laevale Portugali ranniku lähedal — algul Leonid Iljits Breznevi uusaastakõnega Moskvast ja teistkordselt kaks tundi hiljem, laeva aja järgi, punase moldaavia veiniga.

Siis aga põrnitsev Biskaia, laevatihe La Manche, madal, nukker-nukker must taevas Põhjamere kohal. Ja Skandinaavia. Tuttav Skageni majakas. Kargel talvehommikul väga selgelt paistev Hamleti loss: nii kindlapiiriline, nii lihtne, et hamletlikku küsimust — olla või mitte olla — ei tekigi.

Lõpuks: unetu öö. Ei saanud ma und 1961. aasta suvel, kui udusel ööl olime oma Atlandireisilt jõudnud juba Hiiumaa taha. Ei saanud ka seekord, jaanuari esimese nädala öise kuupaiste all, oma hallil kodusel Balti merel.

Ma mõtlesin sel ööl kogu reisile. Inimestele, kelle töö alistab ookeanid. Meremeeste raskustele, igatsustele, nende rõõmudele, nende optimismile, vanale deviisile: otsida, võidelda, mitte kunagi alla anda. Soovile alati noor olla. Aga ma ei saanud varjata ka kõige peamist: mind kiskus Kodumaa.

ÜLO TUULIK

Fotodel: noorte senegallastega oli autoril täielik üksteise mõistmine, all «ristib» Neptuun ekvaatoriületajaid.

ÜHE KIRJA JÄLGEDES

Palju probleeme on sel aastal nii õppejõudude kui ka üliõpilaste hulgas üles kerkinud seoses uute õppeplaanidega — ja seda eriti seoses neli kuud vältava pedagoogilise praktikaga Ajaloo-Keeleteaduskonna neljandatel kursustel. Kuidas seda otstarbekohasemalt korraldada, sest paralleelselt koolitööga peab toimuma ka õppetöö, selle üle on rohkesti mõtteid vahetatud.

Nüüd on üliõpilased viibinud praktikal juba kolm nädalat. Mõttevahetus aga jätkub. Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus sai eesti filoloogia IV kursuse üliõpilastelt pika analüüsiva kaastöö, millest selgus, et üliõpilastel on veel hulgaliselt pretensioone praktika korraldamise suhtes.

Sellest lähtudes otsustati kokku kutsuda Ajaloo-Keeleteaduskonna metoodikute nõupidamine. Mida on uut praktika korralduses, sellest tahakski allpool pajatada.

Esimeseks ja kõige valusamaks momendiks olid loomulikult esmaspäevased loengud. Küsimus seisnes nimelt selles, et paljudel üliõpilastel toimusid õppetöö ajal koolides tunnid. Nii satutigi dilemma ette: kas puududa loengutelt ja seminaridelt või loobuda koolis tunnist.

Võimalusi tekkinud olukorra reguleerimiseks oli üsnagi mitu. Näiteks jätta praegu loengud ära ja korraldada need kevadvaheajal, umbes samalaadiliselt kaugõppeüliõpilastega. Säärasel juhul kaotavad aga ühiskonnateaduste seminarid praktiliselt oma mõtte, sest ei saa ju ühe päevaga ühiskonnateadustes referaate ette valmistada. Seda esiteks. Teiseks. Mis kasu on üliõpilastel metoodikakursustest, kui neid loetakse alles peaaegu praktika lõpul? Praegu lähtutakse metoodika lugemisel põhimõttest: teooria käsikäes praktikaga. Tundub aga, et siinkohal oleks õigem põhimõte: enne teooria, siis praktika. Seda kavatsetakse edaspidi õppeplaanide koostamisel arvestada.

Kõiki eelnimetatud asjaolusid arvestades leiti, et esmaspäevased loengud tuleb ära jätta ja lugeda õppeplaanis ettenähtud erialased loengud kevadisel koolivaheajal. Ühiskonnateaduste seminarid ja metoodikaloengud jäävad aga alles, kusjuures need toimuvad kolmapäeval kella 18—22-ni.

Sel ajal on peaaegu kõik üliõpilased vabad praktikakohustustest koolides.

Sellised ümberkorraldused tingivad õppepraktika teise etapi pikenemise kuni 16. märtsini. Stažööripraktika põhiosa algab 1. aprillist ja lõpeb 15. mai paiku. Õppepraktika ja stažööripraktika vaheajale aga kontsentreeritakse erialased loengud.

Eesti filoloogia IV kursuse üliõpilaste kirjas nuriseti ka suure õppekoormuse üle, seda eriti maikuus, millal tuleb vormistada praktika materjalid, koostada kirjalik õppemetoodilise sisuga referaat (umbes 20 lk. ulatuses), vormistada kursusetöö ja teha seejuures veel ettevalmistusi arvestuste sooritamiseks ja eksamisessiooniks. Mis puutub praktikapäevikusse, siis eeldab juba nimetus «päevik», et seda täidetaks pidevalt praktika käigus. See võimaldab praktikapäevikuga tutvuda regulaarselt ka juhendavatel õpetajatel. Praktikapäeviku peavad üliõpilased esitama vahetult pärast praktika lõppu. Päeviku pideva täitmise juures on see täiesti võimalik.

Mis puutub õppemetoodilisesse referaadisse, siis seda võib real juhtudel asendada originaalse õppevahendiga. Enamikul üliõpilastest tuleb ikkagi ette valmistada referaat, kuid seda võib vormistada kirjalikult sõnasõnalise teksti või ettekande teeside näol, mille alusel tehakse referaat.

On aga seejuures paratamatu, et maikuu kujuneb kõigele vaatamata ikkagi pingeliseks. Natuke parem olukord on üliõpilastel, kes viibivad praktikal maatüüpi koolides. Seal lõpeb õppetöö mõnevõrra varem.

E. LEMBER

Meie mure= lapsest tuleb rääkida

TRÜ Tähe tänava klubi olukord on olnud paljude koosolekute, vestluste ja ka ajakirjanduse (seda eriti viimasel ajal) probleemiks. Kahjuks on aga senini avalikult peetud koosolekud ja artiklid olnud konstateeriva, viriseva ja haliseva tooniga: üliõpilastel on ju klubi, ilus ajakohane mööbel, tore saal, hea tantsuorkester... aga esineb väga palju tühje õhtuid, tund ja veerand pärast ettenähtud algust on saal tühi või on 5 paari tantsijaid, isetegevuse ettekanded on vähe huvipakkuvad, üliõpilased ei tunne end klubis peremeestena, klubi ei ole populaarne üliõpilaste laiades ringkondades... Kuidagi ei saa väita, et ülaltoodu oleks tegelikkuse moonutamine. Kuid seni ei ole kahjuks keegi tõstatanud probleemi, mida teha, et klubi muutuks tõeliseks üliõpilasklubiks. Milliseid uusi suundi hakata vaatama klubi igapäevases töös? Kuidas sisustada klubis üliõpilaste vaba aega? Kuidas muuta klubi meie kasvatustöös tsentraalsemaks kohaks? Millisel viisil tõmmata õppejõude klubi töösse? Kokkuvõttes — milline peaks olema koht, kuhu oleks ülikooli kollektiivi liikmeil vajadus minna?

Nagu ilmneb E. Lemberi («Noorus» nr. 1, 1963) ja S. Lepiku artiklist («Tartu Riiklik Ülikool» nr. 4, 22. veebr. 1963) ei ole nimetatud autorite kirjutiste järgi otsustades neil olnud ettekujutust klubi tööst. Nii soovib E. Lember, et «üliõpilased tunneksid end klubis rohkem peremeestena». S. Lepik leiab koguni, et «klubi töös paistab viimasel ajal rohkem silma töö professionaalidega, laiemad hulgad on veel eemal isetegevusest».

Käesoleval õppeaastal kehtestati klubis tööplaan, mis annab piiramatud võimalused teaduskondadele klubis toimuvate puhkeõhtute sisustamiseks. Igale teaduskonnale määrati puhkeõhtu korraldamiseks kuupäev ja soovitati temaatika. Sellega jäi teaduskonnale võimalus sisustada puhkeõhtu nii, et üritus pakuks täielikku rahuldust külastajatele. Õnnestunud olid Ajaloo-Keeleteaduskonna, kehakultuuriosakonna, stomatoloogia-, farmaatsiaosakonna õhtud, mis läksid täissaaliga. Üritused olid edukad, sest õhtute teemad paelusid publikut. Hoopis kurvalt möödusid sellevastu Arstiteaduskonna puhkeõhtud. Arstiteaduskonna

(Järg lk-l 4.)

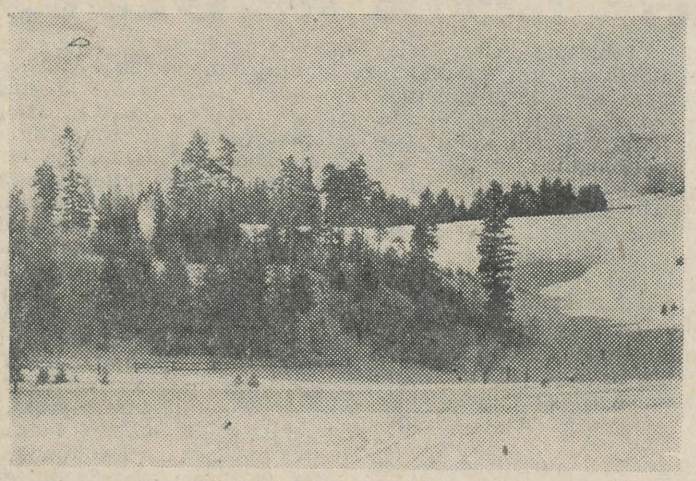

SUUSKADELE!

Tänavune talv on nii mitmeski suhtes «talvisem» (kui keelemehed nii lubavad) kui kunagi varem. Ilmajaamad tõendavad iga päev, et palju aastaid pole olnud nii pikalt püsivat külmaperioodi ja nii paksu lumikatet kui praegu. Selletõttu pole spordiürituste organisaatoritel kuigi raske olnud tuua suusaradadele nii paljusid. Seda tõendavad tuhandetesse ulatuvad suusamatkadest osavõtjate arvud. Neist on võtnud osa paljud üliõpilased, kuid statistiliste andmete alusel on tehtud kindlaks, et õppejõudusid on suhteliselt siiski rohkem olnud. Oli sellega kuidas oli, kuid õppejõudude, teenistujate ja tööliste suur enamik on ühel või teisel põhjusel siiski eemale jäänud. Võib-olla ka kartusest, et ei tulda toime. Kuid liikudes suuskadel lähemas või kaugemas Tartu ümbruses võib ülikooli rahvast väga tihti kohata rühikalt lumeväljadel liikumas. Kõike seda arvestades kutsuski TRÜ ametiühingukomitee kõiki võtma osa teaduskondadevahelisest suusapäevast Vellaveres 3. märtsil. Väljasõit toimub rongiga Tartu jaamast kell 7.50. Elvast sõidetakse Vellaverre juba suuskadel. Seal ootab kuum tee, mille kõrvast peab kaasa võtma seljakotis, kuhu tuleks paigutada ka jooginõu. Ainukese võistlusliku momendina arvestatakse osavõtjate suhet teaduskonna koosseisust. Ka perekonnaliikmete osavõtt suurendab teaduskonna kaalu ja aktiivsust.

H. PETLEM

TRÜ matkavõistluse juhend

- Võistlus toimub käesoleva aasta 1. jaanuarist kuni 31. oktoobrini.
- Võistlus toimub kursuste vahel. Õppejõud ja teenistujad võistlevad teaduskondade kaupa.
- Arvesse lähevad kõik võistleva kollektiivi liikmete poolt võistlusperioodil sooritatud ja nõuete kohaselt matkalehega vormistatud matkad mistahes matkagrupi koosseisus. Iga matkaja matkapäev annab kollektiivile ühe punkti. Minimaalne arvestuslik päevateekond on:
  - — suusa-, jalgsi-, paadi- ja süstamatkal — 15 km;
  - — jalgratta- ja vee-motomatkal 30 km;
  - — auto- ja motomatkal või edasiliikumisel autostopiga — 150 km.
- Osavõtu puhul matkajate kokkuulekutest ning orienteerumis-, matkatehnilistest ja alpinismivõistlustest arvestatakse igale osavõtjale üks punkt iga päeva eest. Alpi laagris viibimine annab ühe punkti iga laagris veedetud päeva eest.
- Võistlusperioodil vormistatud matkaastmete, märkide, kohtunikukategooriate ja ühiskondliku instruktori nimetuse eest arvestatakse kollektiivile punkte lisaks.

I, II ja III raskuskategooria matkadel, mille kohta on esitatud matkapäevik, annab iga matkapäev lisapunkte.

- Ekskursioonid (autoga, autobussiga, laevaga) annavad igale osavõtjale päeva eest 0,5 punkti. Ekskursioonist osavõtjate kohta tuleb esitada kinnitatud nimekiri või matkaleht.
- Kollektiivi liikmete poolt kogutud punktid liidetakse seisuga 31. oktoober ja saadud arv, jagatud kollektiivi liikmete arvuga (seisuga 1. jaan. 1963), määrab kollektiivide paremusjärjestuse.
- Võistlust juhib TRÜ Spordiklubi. Otsest juhtimist teostab kohtunikekogu, kelle käest saab ka täiendavat informatsiooni. Kohtunikekogusse kuuluvad Milvi Pajusaar (vanemkohtunik), Tiiu Kailvee, Ene Kurvet ja Aarne Kivistik.
- Tulemused kollektiivides võetakse kokku iga kuu kohta hiljemalt järgmise kuu 3. kuupäevaks ja esitatakse aruanne kohtunikekogule TRÜ Spordiklubisse V. Kingissepa tn. 19. Et oleks tagatud kontrolli võimalus kõigi arvestatud matkade kohta, siis esitatakse kõik matkalehed kohtunikekogule.

Andmed suvise õppevaheaja kohta on lubatud esitada 15. septembriks.

- Informatsiooni saab turismiklubist (Magasini tn. 3) igal esmaspäeval ja reedel kella 17—19-ni. Matkalehti saab Spordiklubist.

TRÜ Spordiklubi

Väikeolümpia Vellaveres

Ülikooli geograafidele on saanud alates 1956. a. heaks traditsiooniks korraldada igal talvel osakonna taliolümpia. Viimastel aastatel on siia lülitunud ka geoloogiaosakonna üliõpilased. Sel aastal sai üritus teoks 24. ja 25. veebruaril.

Oma osa võistluste heaks korraldaminekuks andis ka tänavune tujukas ilmataat, kes külmapoistele alles lõpupoole vaba voli andis.

Osavõtjaid oli rohkesti. Kohe avamise järel asuti jõudu proovima. Et meie orienteerumisspordi «ässad» olid tegevuses mujal, siis langesid esikohad M. Otsale (IV k.) ja meestest V. Kraavile (III k.). Kiirlaskumises (ehk «liukukkumises», nagu seda mõned nimetasid) sai julgeima naise nimetuse ja esikoha H. Kihno (IV k.) ja meestest H. Liiv (II k.). Teatesuusatamises võisties 8 võistkonda. Esikoha sai geograafiaosakonna IV kursuse I võistkond järgmises koosseisus: T. Kaare, T. Liblik ja H. Raudsepp. Kursustevahelises arvestuses osutus parimaks geograafiaosakonna IV kursus (242 punkti), jättes teiseks geograafiaosakonna I kursuse ja kolmandaks geoloogid.

Lõpuks moni sõna mängude ettevalmistustest. Esialgselt oli kavas üritus korraldada 23. ja 24. veebruaril, kuid selgus, et samaks ajaks oli sõidu planeerinud ka osa Arstiteaduskonna kursusi. Lõpuks leiti võimalus koostööks, kuid meil tuli mängud lükata edasi 24. ja 25. veebruarile. Suur oli aga meie imestus, kui kohalesaabumisel ei leidnud eest ühtki konkurenti. Kuhu jäid siis Arstiteaduskonna üliõpilased?

Sellele vahejuhtumile väatamata möödus taliolümpia huvitavalt ja võistluslikult.

J. METSKÜLA,
geograafiaosakonna III k. üliõpilane

Koolides

Vesteldes Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsikute praktikajuhendaja dotsent P. Prülleriga selgus järgmine: «Füüsikaosakonna V kursuse üliõpilased töötavad k. a. kevadsemestril pedagoogilisel praktikal Tartu I, II, IV ja VIII Keskkoolis ning Tallinna XIX Keskkoolis. Kaasaegne kool vajab heade ainealaste ja metoodiliste teadmistega varustatud energilisi füüsikaõpetajaid, kes oskavad ja tahavad oma teadmisi edasi anda koolinoortele. Edukateks praktikantideks on Tartu VIII Keskkooli füüsikaõpetaja kt. Ivar Sahku ja IV Keskkoolis töötav praktikant Ernest Teetsov, kes tunnis hästi aktiviseerivad õpilasi iseseisvale tööle, mis on aine omandamise põhiliseks eeltingimuseks

Satiirivõistluse „Akadeemiline saun" tähtpäeva on pikendatud 1. aprillini

Viimasel ajal on seoses kaubandusministri käskkirjaga, mis keelab veini tarvitamise noortekohvikutes, kerkinud küsimus ka meie ülikooli kohviku kohta: KAS VEINIGA VÕI ILMA. Palusime sel puhul ülikooli kollektiivi liikmeid avaldada oma sesukohti.

Rektor prof. F. KLEMENT: *«Olen selle poolt, et veini meie kohvikus ei oleks. Ma ei arva, et veini üldse ei tohiks juua, kuid me võitleme joomise vastu*

KAS?

seepärast, et väga paljud, eriti noored, ei tunne piiri, ei oska veini tarvitada niisugusel määral, et sellest ei tuleks pahandusi. Et ülikoolis me valmistame ette ka tulevasi noorte kasvatajaid, siis peaksime juba praegu olema eeskujuks teistele asutustele. Meil aga on tekkinud niisugune olukord: et kohvikus on veini joomine lubatud, siis võtavad sellest eeskuju ka päris noored üliõpilased, kes kunagi varem pole joonud. Minu juures käis Tallinnast ühe I kursuse tütarlapse ema. Ta istus ja nuttis ning kurtis: «Mis te tegite minu tütrega! Oli eeskujulik, tagasihoidlik tütarlaps. Nüüd on pool aastat ülikoolis õppinud ja juba suitsetab, joob. Meie noomimisele vastab, et meie ei mõistvat elu ja noori, et meie olevat elust maha jäänud.» Mul oli väga häbi.

Ja naiteks üks juhtum Ameerika Ühendriikidest, kus kohvikutes ja sööklates ei anta mingit veini ja viina. Mul hakkas seal viibides kord külm, läksin restorani ja palusin natuke mingit alkohoolset jooki külma vastu. Nemad aga — tõid mulle kaks pulbrit aspiriini. Kas meie peame olema suuremad alkoholitarvitajad kui nemad?

Meil aga juhtub sedagi, et naisüliõpilased istuvad kahekesi ülikooli kohvikus, suitsetavad ja joovad veini. Võib-olla nad mõtlevad, et see on väga elegantne? Tegelikult on see lihtsalt eemaletõukav. Kas tõesti kellelegi võib selline asi meeldida? Aga et see kõik on lubatud, siis hakkavad ka I kursuse üliõpilased taolist nähtust lugema heaks tooniks. Selliste meeleolude vastu peame hakkama võitlema.»

Parteikomitee sekretär U. POLISINSKI: *«Veini äravõtmine kohvikust oleks äärmine abinõu, mida tuleb paratamatult rakendada, kui kohviku kasutajad ja teenindav personal ei suuda mõjutada neid väheseid, kes alkoholi liigse pruukimise ja sündsusetu käitumisega püüavad ülikooli kohvikut kõrtsiks muuta. Kui kõik üliõpilased ja nende külalised jäävad alati korrektseks, siis ei saa keelamine õieti üldse päevakorda tõusta. Kui üliõpilaskond on liiga nõrk, et juba homsest alates saada üle mõningate veinisõprade laaberdavast käitumisest, tuleb veini müük tingimusteta lõpetada.»*

Ametiühingukomitee esimees L. PÄRL: *«Mina isiklikult arvan, et kohvikus iga päev ei tarvitseks veini müüa. Käisin kolmapäeval kohvikus. Mõnele laudkonnale oli antud 5—6 pudelit ja üliõpilaste käitumine ei olnud korralik. Järgmine päev oli tööpäev ...*

Kursuseõhtu või pulmad — iseasi ...»

TEADAANDED

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering korraldab 5. märtsil kell 20 suures geograafiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46) esimese õppuse looduskaitseinstruktori eriala taotlejaile teemal «Loodus ja inimene» (J. Eilart).

Konsultatsioonid toimuvad EPA maaparanduskateedri ruumides 6., 8. ja 13. märtsil.

* * *

Homme algavad tennisevõistlused I, II ja meistrijärgu tennisistidele, et selgitada võistkond kohtumiseks Minski koondisega.

* * *

TRÜ KLUBIS

Vokaal- ja instrumentaalsolistide ning sõnakunstnike konkurss-ülevaatus toimub 10. märtsil. Registreeruda teaduskonna ametiühingubüroos või klubis kuni 7. märtsini. Mitte korrata 23. detsembri konkursil esitatud ettekandeid.

*

Homme kell 19.30 näete A. Kitzbergi draamat «Enne kukke ja koitu» Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esituses.

*

7. märtsil kell 20 korraldab Ajaloo-Keeleteaduskond klubiõhtu teemal:

«IGAVENE NAINE».

TALVEPÄEV

Õhtul õrnu helbeid langes,
helkja karra puist.
Öösel luhal tardus hangeks
tuisk.

Hommik loitis helgis pehmes
nõrkes-suikus tuul.
Imelised härmaehmed
puul.

Heinakuhjal valge turi,
mustriks linnujälg.
Hakid nurme ajas kuri
nälg.

Metsad kahkjas uduvines
hämus põõsatuust.
Karges pitsis roheline
kuusk.

Süttis tõusvast taevasilmast
lumel tulelõõm.
Rinnas erksast talveilmast
rõõm.

JAAK PÕLDMÄE

LÜHIDALT

Kino-fotolaboratooriumile on esitatud rea kateedrite poolt soove valmistada õppefilme õige mitmesugustel teemadel. Iga algatus mõne seesuguse filmi valmistamiseks on igati tervitatav ja toetust vääriv. Töö algab juba kateedrist: teema, stsenaarium, filmimisvõtete juhendamine selle teostamise juures, edasi: monteerimise abistamine ning ka lõppviimistlemine laboratooriumis, kaasa arvatud konsultatsioonid ning arutlused.

Kino-fotolaboratooriumile teostamiseks esitatud avalduste hulgas leidub hästi ettevalmistatud projekte, aga ka üldsõnalisi või koguni raskesti teostatavaid, nii et tööde juurde asumiseks ei ole ettevalmistused küllaldased või on planeeritud võõriti.

Kuidas aga valmistada filmi — ideest alates kuni lõpliku valmis tööni, selle küsimuse selgitamiseks korraldab TRÜ metoodilise nõukogu juures töötav õppekino sektsioon koos kino-fotolaboratooriumi töötajatega selgituskoosoleku teisipäeval, 5. märtsil kell 18 keemia ringauditooriumis, kus sõnavõttudega esinevad õppekino sektsiooni liikmed ja laboratooriumi töötajad, kes annavad nõu selles, kuidas asuda filmi valmistamisele ja kuidas töid tegelikult teostada. Koosolekul esitatakse näiteid valminud töödest. Osa võtma on palutud kõikide nende kateedrite töötajaid, kes on oma plaani võtnud mõne filmi valmistamise ja oma ettepanekud esitanud kino-fotolaboratooriumile, aga ka kõik need, kes tööst üldse on huvitatud.

Loodame ühisest tööst maksimaalset tulu.

E. LAUGASTE,
õppekino sektsiooni esimees

* * *

Žurnalistid, meie ajalehe kirjasaatjad ja kõik, kes soovivad omandada ajalehe kirjasaatja eriala jt.

Tuleme 4. märtsil kell 16.30 «Edasi» toimetuse ruumidesse, kus räägitakse «kirjasaatja nina teritamisest» ja paljust muust.

* * *

TRÜ fotonäitus

Niisugust pealkirja kannab näitus, mis avatakse 20. märtsil s. a. juhul, kui sellele aitavad kaasa kõik TRÜ kollektiivi liikmed, kes omavad fotoaparaate ja tegelevad fotograafiaga. Näituse eesmärgiks on populariseerida fotograafiat kui meeldivat tegevusala.

Näitusele võib esitada igasuguseid fotosid, olenemata temaatikast, formaadist ja tehnilisest töötlusest. Soovitatav on esitada fotosid formaadilt mitte välksemaid kui 12×24 cm. Fotod näitusele valib välja TRÜ kino-fotokabinet, seepärast esitage fotod TRÜ kino-fotokabinetile hiljemalt 15. märtsiks s. a.

* * *

Estraad . Estraad . Estraad

Vastu tulles eriti nendele TRÜ kollektiivi liikmetele, kes kirjutavad estraadistsenaariume meie ajalehe 30. nov. 1962. a. numbris välja kuulutatud estraadistsenaariumide konkursile, pikendavad TRÜ klubi juhatus ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus estraadistsenaariumide esitamise tähtaega. Ühtlasi soovitame ka teistele, kes senini on jäänud passiivseks: hakake kirjutama, sest konkursi tingimused on igati soodsad!

Tuletame meelde, et I, II ja III koha vahel jaunevad auhinnad vastavalt 70.—, 50.— ja 30.— rubla, kusjuures klubil on võimalus ära osta esitamiskõlblikud estraadistsenaariumid. Lubatud on ka kollektiivsed tööd. Stsenaariumid esitada kas meie ajalehe toimetusse või ametiühinguklubisse.

Niisiis, käed külge!

Estraadistsenaariumide esitamise viimane tähtaeg on 1. aprill 1963. a.

Toimetaja J. Feldbach

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1835. MB 00574.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Meie murelapsest...

(Algus lk-l 3.)

peaaegu poolteisetuhandelisest kollektiivist oli mõlemal puhkeõhtul detsembris umbes poolsada inimest. Nääriõhtul jäi ära isegi näärivana.

Füüsika-Matemaatikateaduskond ja Bioloogia-Geograafiateaduskond ei suutnud plaanis ettenähtud puhkeõhtut üldsegi mitte korraldada.

Seega jäi mulje, et õhtu kordaminek oleneb suurel määral õhtu ettevalmistamisest. Kordaläinud puhkeõhtute organiseerijad oskasid leida «naelapea», Arstiteaduskonna massilise kultuuritöö sektor suutis aga nääripeo kutsed laiali saata alles nääripeo päeval ja paljud kuulsid hiljem juba toimunud nääripeost! Milline on aga olukord isetegevuslastele planeeritud puhkeõhtu sisustamisega? Kui paljud klubi töö kritiseerijatest kujutavad ette selle töö mahtu, mille peavad tegema massilise kultuuritöö komisjonidesektorite liikmed? Tavaline vastus isetegevuslastelt: «Ma ei saa, mul pole aega, või ma ei taha ..., ma ei oska» ja mõnikord kurjemaltki.

Kas saab näiteks süüdistada Arstiteaduskonna massilise kultuuritöö sektorit, et ülikooli parimad klaverimängijad Riikjärv (II k.) ja Oivo (IV k.) ei võtnud osa konkursist, ka mitte teaduskonna puhkeõhtutest, ja ka mitte võistlusest EPA-ga 24. veebruaril. Vaatamata kannatlikule vestlusele oli igakordne kategooriline ei! Neid näiteid on palju. Selletõttu piirdubki massilise kultuurikomisjoni töö senini mitte õhtu temaatilise, monoliitse kujundamisega, vaid lihtsalt nähakse tohutut vaeva mingite numbrite väljatoomisega.

Niisugune kesine õhtu ei paku tõepoolest palju, ja selletõttu ei ole ka midagi imestada, kui sellised õhtud tühjas saalis ära peetakse. Möödunud õppeaastal paelusid publikut Arstiteaduskonna estraadiõhtud. Klubi juhatuses tekkis selletõttu mõte luua klubi juurde estraadikunsti ring. Et ületamatud raskused olid sobivate stsenaariumide saamisega, kuulutati välja estraadistsenaariumide konkurss. Esimene auhind — 70 rubla, klubi poolt käsikirja äraostmine — kokkuvõttes küllaltki soliidne summa — ja mitte ühtegi käsikirja! Ka ei ole esinenud ühtegi äraütlemist juhendaja leidmiseks kollektiivile, kes on näidanud eeldusi regulaarseks tööks.

Näib, et meie isetegevusliku kunsti viljelemisel oleme seni n.-ö. ujunud liiga vastuvett. Oleme püüdnud saavutada sellist kvantiteeti ja kvaliteeti, mis ei ole laiadele üliõpilashulkadele vastuvõetav. Ülikooli klubi töös tuleb ilmselt otsida uusi töövorme, klubilise töö uut sisu.

Mida on selleks teinud klubi juhatus? Alates möödunud aasta sügisest on taotletud klubile televiisorit. Loodame, et lähemal ajal (võib-olla isegi päevadel) avaneb meie kollektiivi liikmeil võimalus Tähe tn. klubis vaadata televisioonisaateid, arutada televisioonilavastusi, kinofilme, spordivõistlusi. Loodame, et märtsis toimuv teaduskondadevaheline maleturniir koondab klubisse meie kollektiivi malehuvilised ka edaspidisteks kohtumisteks ruudulise laua taga.

Loodame, et sm. Marveti poolt korraldatavad muusikakuulamise õhtud esmaspäeviti leiavad kõige laialdasema auditooriumi. Ehk pakuvad kuulajatele huvi ka kinolektooriumis käsitletavad probleemid?

Muusikasõpradel, kes aga ise soovivad kaasa lüüa aktiivselt, soovitame astuda TRÜ sümfoniettorkestrisse, mis pole senini saanud korralikult tegutsema hakata liikmete vähesuse tõttu. Ka meie segakoor ootab pikisilmi uusi lauljaid.

Nende ridade lugejatele aga soovin: mõelge, ja tehke asjalikke ettepanekuid. Üldsõnalist juttu on liigagi palju räägitud ja kirjutatud. Ettepanekud saatke TRÜ ajalehele või otse klubisse.

J. SEEDER

Raamatupalat

OLGU TERVITATUD RAHVUSVAHELINE NAISTEPÄEV!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 8. MÄRTSIL 1963

Nr. 6(546) XVI aastakäik

Valimiste eel

Kohtuti Arnold Greeniga

EPA ja TRÜ komsomolikomiteede ühise üritusena toimus neljapäeval, 28. veebruaril Tartu üliõpilaste kohtumine ENSV Ministrite Nõukogu aseesimehe, ENSV välisministri sm. Arnold Greeniga, kes on esitatud saadikukandidaadiks Eesti NSV Ülemnõukogusse.

Sm. Green rääkis ÜRO viimasest istungjärgust, samuti muljetest teiselt poolt ookeani — kapitalistliku maailma tsitadellist. Irooniaga rääkis kõneleja Ameerika elulaadist — ta oli pettunud ameeriklastest ja nende paljukiidetud maast. Lõpuks puudutas sm. Green mõningaid rahvusvahelisi probleeme.

I.-P. PADERNIK

Emale

Viis voolas vihma üle õhtuteest,
kuus kustus vikerkaarevärvi valgust.
Sult seitse saagat leidsin endast eest,
ent vastus võlgu, — aiman alles algust

Nii sõnad sõnatumad tuhaleest
söesoojusega sulatavad kalgust
väärarusaamast, tardund tagi seest,
kui vahel kukun tõdedele jalgu.

Viiv võngu, vaikus, tuku, tuhlav tuul,
pilv, elueha ehi igaveseks,
aeg, aeglasemalt astu, — muidu leseks

mu mõtlemata mõte muutub suul. — — —
Sean sõnuda veel sekka läänetaeva,
et tea: jääv õnnestab su emavaeva.

KALLE KURG

Õppetöö südameasjaks!

• Õppekomisjonid organiseeritakse ümber • Põhiline töölõik — õppeedukus • Ebaedu algab nõrgast õppedistsipliinist • Kursuse komsomoligrupi vastutus suureneb • Individuaalplaanidest • Üliõpilane pole mälumasin •

Viimane ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum oli pühendatud õppetöö probleemidele. Varem tegeles komsomol õppetööga osakondade ja teaduskondade õppekomisjonide kaudu. Arvestades laienenud tööpõldu otsustati õppekomisjonid muuta õppe- ja teadusliku töö sektoriteks, mille juhatajad kuuluvad vastavalt siis kas osakonnabüroode või komitee koosseisu. Milliste küsimustega tuleb õppe- ja teadusliku töö sektoritel edaspidi tegelda, selle üle vahetati pleenumil rohkesti mõtteid.

Kahtlemata on põhiliseks olnud ja jääb ka edaspidi õppeedukus. Talvise sessiooni üle võib ühelt poolt tunda rõõmu: 29 kursust lõpetasid sessiooni ilma ühegi puuduliku hindeta. Neist olid paremad geoloogiaosakonna III

kursus, teoreetilise matemaatika IV, Õigusteaduskonna V kursus jne. Samal ajal oli aga näiteks füüsikaosakonna I kursuse vene õppekeelega rühmas 17 läbikukkumist, raviosakonna I kursusel poolsada ebaõnnestumist jne. Selliseid kursusi on rohkemgi, märkis komsomolikomitee sekretäri asetäitja P. Järve.

Mis puutub põhjustesse, siis tuleb ikka ja jälle teha juttu õppedistsipliinist. Mahamagatud loengud, ebajärjekindel töö semestri kestel ja tulemuseks ongi läbikukkumine või võlgnevus. Teisalt põhjustab hulgaliselt ebaõnnestumisi ka õppeainete halb ajaline paigutus. On muutunud lausa reegliks, et ülikooli lõpukursustel on alatiseks komistuskiviks filosoofia ajalugu. Laialdane materjali hulk ja distsipliini omandamiseks ettenähtud napp aeg satuvad vastuollu.

Õppedistsipliin peab muutuma komsomoli südameasjaks. Sellest lähtudes tegi pleenum ettepaneku anda õppe- ja teadusliku töö sektoritele suuremad õigused ja koos sellega esitada neile muidugi ka suuremaid nõudmisi. Millised radikaalsed plaanid selleks on, sellest kõneles pikemalt õppe- ja teadusliku töö sektori juhataja, ELKNÜ TRÜ Komitee büroo liige E. Kornel.

Kui varem vaeti üliõpilaste puudumist vahetult dekanaadis, siis nüüdse plaani kohaselt arutatakse need läbi esmalt kursuse komsomoligrupis. On ju üliõpilastel endil hõlpsam otsustada, kas on tegemist fiktiivse põhjusega või on tõepoolest puudumiseks põhjendatav vajadus. Muidugi on see teostatav ainult kommunistlike noorte kõrge teadlikkuse ja eeskätt kõrge printsipiaalsuse juures. Kui ilmneb, et kursuse komsomoliorganisatsioon suhtus küsimusesse liialt liberaalselt, siis kannab personaalselt vastutust kursuse grupiorganisaator.

Suur hulk üliõpilasi töötab praegu individuaalplaani järgi, kasutades seejuures loengute vabakuulamise õigust. Seniajani ei olnud õppe- ja teadusliku töö sektoritel individuaalplaani järgi õppivate üliõpilastega mingit kontakti. Puudus tihe koostöö ka ÜTÜ-ga.

«Vaadates praegu teaduskonniti individuaalplaani järgi õppivate üliõpilaste arvu, torkab silma tohutu erinevus. Ajaloo-Keeleteaduskonnas on vastavaid üliõpilasi 20 ümber, tublisti suuremas Arstiteaduskonnas aga ainult 2. Näib, et seniajani ei ole veel kooskõlastatud ühtset alust, mille järgi üliõpilastele individuaalprogramm anda. Kas rahvamajanduse nõudmise või üliõpilase iseseisva töövõime ja andekuse järgi?» rääkis üliõpilane M. Remmel.

Igapidi tundub õigem olevat viimane variant. Siis on võimalik vältida ka sellist ebakõla, nagu see esines Bioloogia-Geograafiateaduskonnas, kus mõned individuaalprogrammi järgi õppivad üliõpilased vastasid sessioonil «kolmedele». Õppe- ja teadusliku töö sektoritel tuleb kooskõlas dekanaatide, kateedrite ja ÜTÜga võtta ka see probleem oma õlgadele, sest eks pea ju siit välja kasvama tuleviku-ülikooli töövorm.

Tuleb arvestada, et loengutundide arv nädalas väheneb pidevalt aastast aastasse ja koos sellega suureneb üliõpilaste iseseisva töö osatähtsus. Nii ei tohi juba järgmisel aastal loengutundide arv nädalas ületada 24. Koos

sellega kaasneb eriti teravalt probleem: mida lugeda, mida mitte. Tuleks saavutada seda, et ka õppe- ja teadusliku töö sektorid võtaksid aktiivselt osa ülikoolisisesest õppeplaanide arutamisest. Ühelt poolt tuleks siis kaaluda — mida lugeda, teiselt poolt — kuidas lugeda. Et ei tekiks olukorda, kus õppejõu loengumaterjal kattub ilmunud ja hõlpsasti kättesaadava kirjandusega. Üha enam tuleks lähtuda põhimõttest: pigem vähem, aga paremini. Juba praegu kipuvad üliõpilased kujutama endast tohutuid mälumasinaid, millest iga järgnev sessioon kustutab eelneva sessiooni materjali. Kommunistlik noor J. Rähesoo rõhutas eriti seisukohta, et üliõpilased peaksid ise harjuma teaduslike probleemide lahendamisega, terve hulk loenguid tuleks asendada seminaridega, nagu seda Õigusteaduskonnas on praktiseeritud.

TRÜ komsomolikomitee õppe- ja teadusliku töö sektoril seisab ees laialdane ja raske tööpõld, sest keda peaks siis rohkem huvitama õppetöö ülikoolis, kui mitte meid, üliõpilasi — kommunistlikke noori.

L. JAASKA
E. LEMBER

Ülal P. Järve ja M. Remmel sõna võtmas; all pleenumist osavõtjad.

Kontakt tihedamaks

Möödunud laupäeval ja pühapäeval viibisid Tartu Noorte Autorite Koondisel külas Tallinna koondise liikmed Helgi Muller, Selma Lorents, Enn Vetemaa, Arvo Valton jt.

Laupäeva õhtul hubase kohvilaua taga osavõtjate uuemaid luuletusi ja proosapalasid kuulates otsustati üksmeelselt:

«Veelgi tihedam peaks olema kontakt kahe koondise vahel».

Aprillis, pärast Kirjanike Maja avamist, on Tartu Noorte Autorite Koondisel kavas vastukülaskäik Tallinna.

Olid külalised

Nädalapäevad tagasi kohtusid meie kirjandussõbrad luuletajate Ellen Niidu ja Jaan Krossiga. Mõnusas kohvikumiljöös rääkisid külalised oma tööst ja plaanidest. Suvine puhkus Lohusalu poolsaarel andis uusi muljeid-materjale. Seekord on need valatud proosavormi.

Kuulajad olid kohtunikeks esimestele valminud katkenditele.

A. NURME

Noorte kommunistide kasvatamine

Meie ülikooli kollektiivi eesrindlike inimeste arvel täienevad pidevalt TRÜ parteiorganisatsiooni read. 1962. ja käesoleva aasta esimeste kuude jooksul võeti NLKP liikmekandidaadiks vastu rohkem kui 60 õppejõudu, üliõpilast ja teenistujat.

On arusaadav, et parteiorganisatsioon suunab ja abistab noorte kommunistide kujunemist karastunud võitlejateks. Sellest lähtudes arutas TRÜ parteikomitee käesoleva nädala algul küsimust, kuidas on kulgenud noorte kommunistide kasvatamine Arstiteaduskonnas. Parteikomitee, kuulanud ja arutanud läbi ettekandjate seltsimeeste Metšetini ja Mäepalu vastava informatsiooni, võttis vastu otsuse: noorte kommunistide kasvatamine peab olema edaspidi veelgi järjekindlam, diferentseeritum ja seega tulemusrikkam.

F. KINKAR

TARTU—KÄÄRIKU suusamatka meelespea

• Suuski laenutatakse reedel, 8. märtsil kella 18—20 üldbaasist Emajõe ääres (TRÜ Spordiklubis registreerunutele).

• Matkajatel kaasa võtta (autodele panemiseks): vahetus pesu, pesemisvahendid, ülerõivad, jalanõud (sest kõigilt võetakse Käärikul ära suusavarustus koos saabastega).

• Matkajatel võtta teele kaasa suhkur tee jaoks, võileivad jne.

• Matkajatele antakse Käärikul magamiseks madrats ja tekk, soovi korral muu kaasa võtta.

• Tartu—Kääriku matkaks koguneda kõigil homme hommikul kell 7.30 V. Kingissepa tn. 19 võimla juurde, kus toimub seljakottide ja pakkide laadimine autodele kuni kella 8-ni.

• Kell 8 toimub rivistumine võimla ees, kust rivikorras minnakse peahoone ette. Kell 8.15 saadab TRÜ rektor matkajad teele. Ühises rivis siirdutakse orkestri saatel stardikohale, kus ülerõivad pannakse autodele.

• Tagasisõit Käärikult on pühapäeval kell 16.

• Hommikul kõigil kõht kõvasti täis süüa!

• Matk toimub gruppides. Võimete järgi grupeerimine stardikohal.

TRÜ Spordiklubi

Tore suusapäev

Farmatseutide suusapäeval oli ilm haruldaselt tore. Hommikul tegi kõigile hirmu tubli külm, kuid päeval paistis päike lausa kevadiselt soojalt.

Kõvemad suusamehed sõitsid Vapramäele, Vorbusele. Kes aga oma võimeid küllalt ei usaldanud, piirdusid suusabaasi ümbrusega.

Kõige tublimalt esinesid meie noorimad. Terve kursus oli väljas! Ka III kursus ei peljanud külma — ikkagi 12 kaheksateistkümnest võimalikust kohal.

Igatahes kiiduväärt traditsioon. Saab kopsudest linnatolmu korralikult välja ja hulga uut energiat laboratooriumides töötamiseks lisaks.

H. NÕU

MEIE tublidest naistest LOE lk. 2 ▶

Töö ja mure peavad olema

Tiiu Nilson (vasakul) teadusalase uudiskirjandusega tutvumas.

Ta on ÜTÜ Arstiteaduskonna nõukogu aseesimees. Ta on pediaatriaringi liige ja ÜTÜ vabariiklikus nõukogus... Kui vabal ajal lauldakse naiskooris, ei saa seda ehk tööks nimetada, aga muret on sellega küll.

Talvised eksamid läksid hästi, kuid kevadised on ees. Ja kuigi see pole veel lõpukevad, tuleb siiski mõelda diplomitööst... Kõigega on muret. Aga Tiiu Nilson ei oleks Tiiu Nilson, kui tal ei oleks muret ja tööd.

Praegu muretseb raviosakonna V kursuse üliõpilane iga pandud diagnoosi puhul: kas määrasin õigesti? kas saab terveks? Mööduvad aastad, mure jääb. Ongi hea, et jääb, seda enam, et Tiiu on valinud oma patsientideks lapsed, tulevikuinimesed.

«Süda peab valutama, aga mitte nii, et öösel magada ei saa,» ütles dots. L. Keres. Süda peab valutama, et ei ununeks haigused. Öösel peab magama, et päeval jaksaks haigusega võidelda. Nii mõistab seda Tiiu. Ja võitleb, silmis tark ja leebe arstipilk.

M. KALAMÄE

Meie ülikooli keemiahoone ja «marksismimaja» valvur Ida Pärnits oli üllatunud, kui ütlesin, et ülikooli ajaleht tahab teda naistepäeval veidi meelde tuletada. Tema töös ei olevat midagi, mida tuleks esile tõsta — eks ta püüa kohusetundlikult teha oma tagasihoidlikku tööd.

Juba keemiahoone üksi — kui palju auditooriume, laboratooriume ja muid ruume. See aga tähendab valvurile hulk võtmeid, mille lugemiseks läheb vaja kolmekohalist arvu. Ja õhtul hilja, kui auditooriumid jäävad tühjaks, tuleb valvuril ruumid ükshaaval läbi käia, et kontrollida, kas kõik on ikka korras, selleks aga kulub terve tund. Ent öö

Koos kollektiiviga

jooksul tuleb seda teha neli korda.

Pärast kesköödlahkuvad ka õppejõud, kes teevad teaduslikku tööd. Ja siis tulevad kütjad, koristajad... Nii see öö läheb, läheb nädal, kaovad aastad. Aga nende aastatega on Ida Pärnits näinud nii mõndagi. Ja kui palju erinevaid inimesi!

Suvi on rahulikum. Aga kui kogunetakse jälle õppetööle — küll on siis seda vada ja sädistamist kogu ülikool täis. Ja nagu rääkis Ida Pärnits, tunneb ka tema end siis nooremana ja reipamana. Või jälle eksamite aegu. Mida küll siis läbi ei elata ja ega seegi või teda ükskõikseks jätta.

Jah — nii see aeg läheb. Väliselt on see tõesti tagasihoidlik, kuid ikkagi annab Ida Pärnits ka oma osa meie ülikooli igapäevasesse rahutusse ellu. Ja sellepärast meenutamegi teda tänasel päeval — teda ja tema kolleege.

I.-P. PADERNIK

Tütarlapsed ja pall

Korvpall... Kes on temaga tegelnud, see teab, et mitte kõik pallid pole päris ümmargused, mitte kõik pallid ei põrka õigesti saalipõrandalt lahti.

Sellise tembutava palli valitsema õppimiseks on kaks teed.

Võib laperguse palli nurka heita ja uue võtta. Pealtnäha on kõik korras, ent südamesse jääb midagi kripeldama.

On aga veel teinegi tee: põrgatada, visalt põrgatada, kuni väsinud kätesse tuleb õnnestav tunne, sest muigav rõngavõrk sahiseb, üha küsides: kas pall on ümmarguseks muutunud?

Tean tütarlast, kes just sellise tee konarustest lugu oskab pidada. Ta on siin pildil — Astrid Lindeberg.

Korvpall... Kes on temaga tegelnud, teab, et kuigi selles mängus esineb palju kõrvalepõikeid, seisneb selle taga oma sirgjoon — püüdlemine korvi poole.

Ja värske meistersportlane säilitab selle sirgjoonelise sihi poole püüdlemise ning oma otsekohesuse sirgjoone eluski.

Astrid Lindeberg... Elav, vahel aga mõtlik pilk, järsud žestid... Tean, et tal on kodus palju plaate hea kerge muusikaga, olen kohanud teda aulas tõsise muusika kontsertidel. Tean, et ta armastab häid raamatuid, sellest ka ta suur huvi keelte vastu. Jne. Jne.

Mis oleks aga neil väärtust ilma selle kõige iseloomustavamata — sirgjooneta?

Palju korve, Astrid!

K. KURG

* * *

Kui sa lähed ülikooli võimlasse Kingissepa tänaval, kohtad seal kindlasti toredat, lõbusat, energilist heledapäist tütarlast.

Korvpalliga hakkas ta tegelema 1957. aastal. Mängis ka vabariigi noortekoondises. Nüüd on TRÜ korvpallinaiskonna liige, 1962. a. suvel täitis ta meistersportlase normatiivi.

Ta ei ole mitte ainult füüsiliselt ettevalmistuselt tugev. Viimastel NSV Liidu alagrupimängudel Leningradis oli tema üks neist, kes füüsilise väsimuse silmapilkudel oli moraalselt värske ja reibas.

Kui sul abi vaja on, pöördu tema poole. Äraütlemist ei tule. Hoolitsus kaaslaste eest kuulub niisama lahutamatult tema juurde kui ka korralik treeningul käimine. Tahtejõu puuduse üle ta kaevata ei saa.

Mida teeb vabal ajal? Tegeleb spordiga. Ja mittevabal ajal? Õpib ja spordib.

Ainult praegune päevarežiim on III kursuse kehakultuurlasele Maire Raadikule harjumatu: põlvevigastuse tõttu viibib ta haiglas.

Kiiret ja lõplikku paranemist!

Julgesti läbi elu keerdkäikude,
JÄRVI LUKSEPP
ja
AVO HANIKAT!
Stomatoloogiaosakonna II kursus

Õnne ühisel eluteel!
NADEŽDA AUN
ja
KARL KANNE
Raviosakonna III kursuse 7. rühm

Õnne!
AINO SAULEP
ja
MART LUKKSEPP
Õigusteaduskonna III kursus

Süda valutab

Tihti on nii, et käid inimesega iga päev üheskoos loengutel, kõneled tarvilikest konkreetsetest asjadest, teretad tänaval — ja ongi kõik. Isegi ei saa sa temast rohkem teada.

Loengu vaheaeg.

Kes lappab hajameelselt konspektilehti, kes vaidleb eilse filmi üle, naer...

Evi tuleb laudade vahelt mu juurde, nõjatub vastu lauda ja joonistab sõrmega lauale mõtliku otsustavusega ringi.

«Süda valutab kursuseõhtu pärast...»

Paus.

«Kes me siis oleme, lapsed või?» ägestub ta hetkeks. «Varsti on juba teine kursus läbi, aga ikka võtame hoogu.»

Nii see on. Vaikin.

«Teeme õige pärast loenguid koosoleku. Nii ei või ju...»

Ei mäleta täpselt, millega algas mu tutvus Evi Laidoga, s.t. millal kadus see harjumuslik ainult kursusekaaslaseks olemise tunne.

Võib-olla oli see poolteist aastat tagasi, kui me, 40 verivärsket eesti filoloogi, maha istusime ja arutasime, mismoodi oma elu seadma hakata, milliseid üritusi kõigepealt korraldada. Või neil õhtutel, kui me väsimuseni vaidlesime «Ookeani» või «Ta oli neljas» üle.

Kindlasti on mulle aga meelde jäänud see kord, mil sain ülikooli ajalehelt ülesande hankida M. Sepingu luulekogu retsensioon.

H. Heidemanni nimelise trükikoja kitsas eestoas rääkisin Evile oma jutu maha. Südames kartsin keeldumist. Teadagi: töö, loengud! Millal siis veel aega arvustusele mõelda?

«Ma tahaksin küll kirjutada. See on nii huvitav. Rääkisime just hommikul teiste töölistega nendest luuletustest. Kõigil oli nii palju erisuguseid arvamusi.»

Kui ma mõne päeva pärast trükikotta artikli järele läksin, leidsin Evi tillukese valvetoa laua tagant tööd puhtalt ümber kirjutamas. Ta ees laual oli raevukalt pikkade mahakriipsutustega mustand.

Päris tööpäev oli äsja lõppenud.

Kui mu mapis oli kaks paberilehte hoolikalt läbikaalutud mõtteid ja ma end minekule seadsin, imestasin:

«Kas sa ei tulegi? Su tööpäev on ju läbi!»

«Varsti,» naeratas Evi. «Traatijad jäid oma tööga maha. Seda on kiiresti tarvis. Aitan veel natuke.»

Mida veel? Et ta on alati heatujuline, õpib kõrgendatule, võtab aktiivselt osa kirjandusringi tööst, aitab organiseerida kursuse asjahuviliste kooskäimisi «Vanemuise» teatri näitleja K. Süvalepaga.

«Iga inimene peab midagi tegema. Teisiti poleks mõeldav,» on Evi veendunud.

«Artiklit, minust, ajalehe jaoks? Palun, jäta see mõte katki!»

See on öeldud nii tõsiselt, et ma ei oska alguses midagi vastu öelda.

«Saa aru, meie kursusel on küllalt neid kommunistlikke noori, kes tõesti palju ära teevad, neil on vastutusrikkaid ühiskondlikke ja komsomoliülesandeid.»

Saan aru. See on tõsi.

Mäletad, ühes vaidluses Sa ise ütlesid, et mitte ülesannete suurus ja vastutusrikkus ei kaunista inimest, vaid tema suhtumine, südametunnistus?

Kirjutasin kogu eelneva mitte selleks, et tahaksin Sind teistest kõrgemale seada või positiivsete iseloomujoonte rahesaju alla asetada.

Sinule mõeldes tuli mul meelde J. Smuuli «Jäise raamatu» mõte selle kohta, et igal inimesel peab olema madal valulävi. Et inimese valuläve aste reguleerib ülimal määral tema suhtumist, aktiivsust või passiivsust ümbritseva suhtes.

See tuli mulle uuesti meelde siis, kui sa ühel loenguvaheajal mõtlikult joonistasid mu lauale ringi ja ütlesid:

«Süda valutab...»

Aitäh, Evi!

L. SEPPEL

SALME SIBUL

„TEILE, PALUN?“

Ukse kohal on silt «Piim ja piimasaadused». Paar astet trepist alla astunud, leiab igaüks end kauplusest nr. 49, mis asub Kastani tänava ühe maja keldrikorrusel. Ostjaid on kaupluses sel pühapäevahommikul pikk järjekord, müüjaid — kaks noort neidu.

«Teile, palun?»

«Kolm liitrit,» ütleb keskealine ruudulises rätis naine lühidalt. Keskmist kasvu blond tütarlaps täidab kiiresti piimanõu.

«Veel midagi?»

«Ei.»

«42 kopikat, palun.»

Müüja võtab talle ulatatud rublase, annab kiiresti ülejäägi tagasi ja pöördub järgmise ostja poole:

«Teile, palun?» (Mitu korda päevas ta seda küsimust esitab?)

«Võid 200 gr,» ütleb vana mees aeglaselt. Noorukese müüja käed lõikavad vajaliku tüki, asetavad kaalule...

Täpselt! Silmapilk on või pakitud.

Järjekord liigub kiiresti. Inimesed väljuvad ostudega ja vaevalt neile pähegi tuleb, et üks neid teenindanud müüjatest on Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu I kursuse üliõpilane Evi Merevits, kes sügisel alles kartis leti taha minna. Kartis, et asetab kaalule 2 korda suurema või väiksema tüki kui vaja ja raha annab kindlasti valesti tagasi...

Nii jutustas Evi ajal, mil ostjaid oli vähe ja ta töökaaslane lubas üksinda hakkama saada. Kui teised müüjad vahepeal haiged olid, töötas Evi kolm päeva kaupluses üksinda.

«Mõtlesin küll, et kauba vastuvõtmisega ei tule toime: meil tuleb kaup üle lugeda. Aga...» ja lõpetamata lause toonist võib välja lugeda, et ta tuli toime, kuigi oli alles vähe aega kaupluses töötanud. Hommikupoolikul on ostjaid palju. Vahel, kui väljas on külmad ilmad ja ka kaupluses külm, siis ootad küll päeva lõppu, aga enamik päevi meeldib ja mis kõige tähtsam: töö meeldib. Inimestele on piima ja piimasaadusi vaja ja Evi läheb jälle leti taha.

Kui hakkasin kauplusest väljuma, kuulsin Evit küsivat:

«Teile, palun?»

Evi on kaupluse kollektiiviga kokku kasvanud ja tõeline müüja nagu ta kursusekaaslasedki: 21. Juuni tänava valvekaupluses Tiiu Luks, «Emajõe» kaupluses Valve Lauge jt. Mida kujutab endast inventuuri tegemine, seegi on nüüd selge.

Evi Liivaku, Elsa Kärgenberg ja Lembit Vainu on erialale veelgi lähemal — üks nende töökaaslastest on ökonomist. Kooperatiivi kontoris töötades ei ole tulevane eriala mitte ainult iga päev silma ees, vaid raamatupidajate ja statistikutena töötades omandatakse ka tulevikuks vajalikke kogemusi. Ka kaubatundjatega tuleb siin kokku puutuda, kuigi harva.

Selgubki, et töökollektiivi ja -kohta tuntakse paremini kui kursusekaaslasi. (Kursuseõhtut pole tänini toimunud. V kursus lubas küll korraldada tutvumisõhtu, kuid ka neil on nähtavasti kiire.) Tööl käivatel üliõpilastel on see ikka nii ja nagu näha, isegi siis, kui töö ja õpitav eriala teineteisega tihedalt seotud on. Olenevalt vanusest on mõnest töökaaslasest saanud sõber, teine meenutab ema või õpetajat, ja õppida on neilt palju — nii eriala kui ka elukogemusi. Ülikoolielu tundmaõppimiseks jääb järgmisest sügisest alates veel mitu aastat.

E. LAIDO

«Ta on tore naine!»

Seda öeldakse pikemalt mõtlemata ja vastus on seesama ka pärast pikka järelemõtlikku pausi. Need sõnad pole visatud tüütu uudishimutseja eemalepeletamiseks, vaid neil on sügav sisu, mida on tõestanud aastad ning mida kinnitab iga päev.

Juba 12 aastat töötab sm. S. Sibul otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kateedris assistendina. Need on olnud viljakad aastad. Eks seda tunnista kõige ilmekamalt 30 trükis ilmunud teaduslikku tööd, meditsiinikandidaadi kraad. Erilist huvi ja vaeva on ta pühendanud nina-, kurgu- ja kõrvatuberkuloosi uurimisele, mis on ühtlasi ka väitekirja teemaks.

Peale teadusliku töö on Salme Sibul tuntud üliõpilaste teaduslike tööde juhendajana ja ametiühinguaktivistina. Töös üliõpilastega iseloomustab teda nõudlikkus ja rangus. Kuid ennekõike on ta nõudlik just e n e s e vastu. Et isiklik eeskuju on parem karmimaistki nõudeist, seda iseloomustavad tema hoolealuste head tulemused ning mitmed auhinnatud tööd.

Jah, selline on Salme Sibul: hea kolleeg, teadlane ja suurepärane inimene.

I. MADISSOO

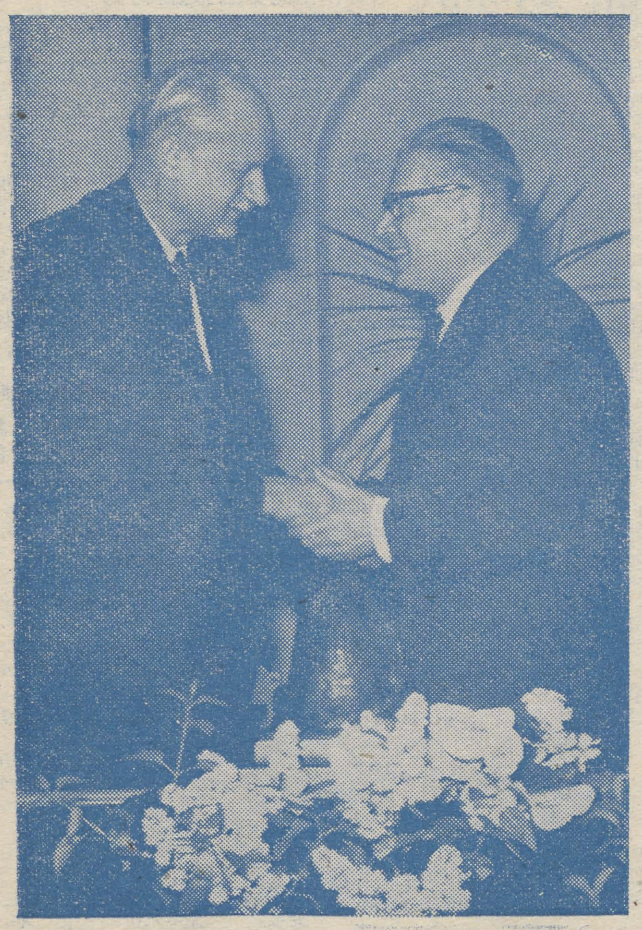

Professor E. Karu 60-aastane

Möödunud laupäeval kogunes ülikooli aulasse arvukalt õppejõude, üliõpilasi ning külalisi, et piduliku aktusega tähistada psühhiaatria- ja kohtumeditsiinikateedri juhataja, meditsiinidoktor professor Elmar Karu 60. sünnipäeva.

Prof. E. Karu sündis 5. märtsil 1903. a. Helmes mõisaaedniku pojana. Majanduslike raskuste kiuste omandas E. Karu Tõrvas ja Tallinnas keskhariduse. 1922. aastal sai ta sõjaväevelskriks ning töötas seejärel kuni 1929. aastani Tallinnas ja Tartus velskrina. Töö kõrval asus E. Karu 1925. a. edasi õppima Tartu Ülikooli Arstiteaduskonnas, mille lõpetas 1932. a. kiitusega.

Pühhiaatria eriala vastu tundis E. Karu huvi juba üliõpilaspõlves ning ta asus viienda kursuse üliõpilasena 1931. a. tööle ülikooli psühhiaatriakliinikusse noorema assistendi kohusetäitjana. Ülikooli lõpetamise järel jäi ta samasse kliinikusse assistendiks kuni 1934. aastani, mil siirdus kohtumeditsiinikateedrisse. Pärast nimetatud eriala omandamist töötas E. Karu kuni 1938. aastani Tartus kohtumeditsiinilise eksperdina. Samal ajal kogus ta materjale oma doktoriväitekirja jaoks, olles end täiendanud Lundi Ülikoolis prof. Widmarki juures. 1938. a. asus E. Karu taas tööle psühhiaatriakliinikusse, kuhu ta nüüd jäi juba lõplikult. 2. novembril 1939. a. kaitses E. Karu väitekirja teemal «Widmarki alkoholi määramise mikromeetodi rakendamise alustest Eestis ja kroonilise alkoholismi diagnoosimise võimalustest selle abil». E. Karule omistati meditsiinidoktori teaduslik kraad. Veebruaris 1941 määrati E. Karu dotsendi kohustetäitjana psühhiaatriakateedri juhatajaks, ühtlasi psühhiaatriakliiniku peaarstiks. Sellel raskel ja vastutusrikkal kohal töötab E. Karu tänaseni. Professorikutse omistati E. Karule 1946. aastal.

Juubilaril on suuri teeneid noorte arstide kasvatamisel. Üle 20 aasta on ta psühhiaatrialoengutega ja -praktikumidega õpetanud tulevasi arste orienteeruma psühhiaatrilistes probleemides ning nägema kõikide haigete juures kehaliste häirete kõrval ka psüühilisi avalduskujusid. Tervele põlvkonnale Nõukogude Eesti arstidele on E. Karu õpetajaks ja kasvatajaks, kelle antud juhised on aidanud paljudeski rasketes olukordades õigesti orienteeruda. Tänulikult mõtlevad juubilarile tema tähtpäeval ka paljud juristid, kellele prof. E. Karu on rea aastate jooksul õpetanud kohtupsühhiaatriat.

E. Karul on tulnud ülikoolis rea aastate jooksul täita mitmesuguseid vastutusrikkaid administratiivseid ja ühiskondlikke kohustusi. Aastail 1944—1949 oli ta Arstiteaduskonna prodekaaniks ja dekaaniks. Ta on ülikooli Õpetatud Nõukogu liige, Ülikooli Teadusliku Raamatukogu nõukogu esimees, rea konverentside organiseerimiskomitee liige ja on täitnud paljusid muid ülesandeid.

Kõik, kellel E. Karuga on võimalus kokku puutuda, tunnevad teda kui kohusetruud, algatusvõimelist ja südamlikku inimest. Õppejõuna, kolleegina ja inimesena on E. Karu võitnud kõikide lugupidamise ja austuse.

Armastatud juubilarile energiat ja jõudu veel paljudeks aastateks!

Dots. J. SAARMA

Arutlusel olid „KROONIKAD"

«Raamatukroonikat» ja «Artiklite ja Retsensioonide Kroonikat» koostab ja annab välja ENSV Riiklik Raamatupalat. Et saada ülevaadet nimetatud asutuse tegevusest ja tulevikukavatsustest, organiseeris Tartu bibliograafiaseminar 28. veebruaril TRÜ Teaduslikus Raamatukogus tartlaste kohtumise raamatupalati direktori asetäitjaga teaduslikul alal sm. L. Ploompuuga.

Käesolevast aastast on Eesti NSV Raamatupalat otsustanud piirata kroonikates registreeritavate väljaannete ja materjalide hulka mitteperioodiliste ja teiste kogumike ning teeside arvel. Vastavate artiklite sisu avatakse ainult «Raamatukroonikas». Kohtumisest osavõtjad avaldasid oma rahulolematust selle otsuse vastu ja, toetudes lugejaskonna nõudmistele ja huvidele, soovisid registreeritava materjali laiendamist. Edaspidi hakkab «Artiklite ja Retsensioonide Kroonika» registreerima ka kõrgemate õppeasutuste (TRÜ, TPI, EPA) ajalehtede materjale.

Valusaks küsimuseks on olnud kroonikate hilinemine. Raamatupalati esindaja andis lootusi, et need hakkavad ilmuma kiiremini.

Esitati veel soove abiregistrite osas: näiteks oleks kodu-uurijatele hädavajalik geograafiliste nimede register.

M. KÜMNIK
E. SAARMAA

ATEISTIDE KLUBIS

Esmaspäeval, 11. märtsil kell 18 toimub peahoones klassikalise filoloogia auditooriumis TRÜ ateistide klubi koosolek.

Päevakorras:

- Klubi töö järjekordsed ülesanded.
- Kohapeal algatatud küsimused.

VILJAKAS TÖÖVORM

Kolmapäeval toimus ÜTÜ teaduskonna sisehaiguste ringi järjekordne töökoosolek. Ettekande akuutsete maksapõletike muutumisest krooniliseks tegi raviosakonna IV kursuse üliõpilane Evi Peets. Referaat oli koostatud Bukaresti teadlaste Gregori, Spiro ja Jakušenko tööde põhjal. Esineja puudutas ka maksa tsirroosi, mis kliiniliselt ei erine olulisel määral kroonilisest hepatiidist ehk maksapõletikust.

Et koosoleku teemaks olid põhiliselt maksahaigused, siis järgnes haige demonstreerimine. Üliõpilane Toomas Kutsar andis ülevaate haige praegusest seisundist ja haiguse dünaamikast.

Arendati diferentsiaaldiagnostikat, mis on praktilise arsti töös üks kõige vastutusrikkam töölõik. Oleneb ju õige diagnoosi valikust ravi efektiivsus ja seega ka haige paranemise kiirus. Peab oskama tungida haiguse olemusse, tuleb põhjalikult kaaluda, mis räägib ühe diagnoosi poolt ja teise vastu, täpselt analüüsida uuringute tulemusi jne. Selles osas pakkus käesolev juht eriti palju võimalusi mõttevahetuseks. Vaieldi, argumenteeriti oma seisukohti ning pärast dots. K. Kõrge suunavaid näpunäiteid jõuti ühisele otsusele.

Demonstreeriti ka haiget kiiresti progresseeruva ureemilise seisundiga. Raviarst V. Sepp andis ülevaate haiguse kulust ja ravi tulemustest.

Haigete uurimise osas on ringi töös käesoleval aastal palju muudetud. Kõik ringi liikmed on jaotatud gruppidesse, kes kordamööda tutvuvad järgmisel koosolekul demonstreeritava haigega. Et arutelud toimuvad seminaride vormis, siis valmistab iga grupp ette ühe lõigu üldisest teemast, kas haiguse etioloogiast, kulust, ravi põhjendusest, prognoosist või muust. Selline töövorm on kasulik üliõpilaste aktiivsemaks kaasatõmbamiseks iseseisvale tööle.

Viimasena kuulati V kursuse üliõpilase Elvi Koppeli ülevaadet «Sovetskaja Meditsina» viimasest numbrist.

Ringi järgmine töökoosolek toimub 13. märtsil Toomel sisehaiguste kliiniku auditooriumis. Kavas on elustamisprobleemid eluohtlike seisundite puhul.

E. SARAPUU

- Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering korraldab pühapäeval, 10. märtsil väljasõidu Pühajärvele. Koostatakse järve sügavuste kaarti ja suusatatakse ümbruskonnas. Sõidetakse välja Elva—Rõngu—Otepää bussiga kell 6.10.
- Teisipäeval, 12. märtsil algusega kell 20 toimub suures geograafiaauditooriumis looduskaitseringi töökoosolek.

Teine loeng looduskaitseinstruktori eriala taotlejaile: «Looduslike ressursside kaitse probleeme» (J. Eilart).

Uute liikmete vastuvõtmine.

- Konsultatsioonid tulevastele looduskaitseinstruktoritele toimuvad 8., 13. ja 15. märtsil algusega kell 20 EPA maaparanduskateedri ruumides.

NÄDALAKOMMENTAAR

Üks teeb, teised vaikivad

Võidakse hästi õppida, kuid seejuures mitte olla nõukogude üliõpilane. Võidakse kanda üliõpilasmütsi, kuid seejuures mitte olla aus inimene. Võidakse täie innuga hääletada moraalikoodeksi poolt, kuid seejuures seda usinasti rikkuda. Möödunud nädalal olime mitme niisuguse kurva fakti tunnistajaks.

Naiivne ja kohatu oleks standardselt öelda: niisugused faktid panevad mõtlema. Niiviisi võis ehk öelda vahetult pärast sõda, kui nõukogude ülikooli hakati üles ehitama, mitte enam nüüd, ligemale kakskümmend aastat hiljem. Need faktid panevad meid tegutsema — niiviisi tuleb ütelda.

Ja tõepoolest: saja toreda üliõpilase kohta tuleb ehk üks niisugune, kes viinaklaasist otsib seda õiget üliõpilaselu; võib-olla mitme ühiselamu kohta üks, kes öösiti revideerib toakaaslaste toidukappe; võib-olla on kogu teaduskonna peale üks tütarlaps või noormees niisugune, kellel üks armuseiklus on juba siis alanud, kui teine pole veel lõppeda jõudnud. Aga need sajad vaikivad, kuigi kogu kursus või õppegrupp kõike seda teab — sageli üsna üksikasjaliseltki. Ning pärast on ehmatus suur, kui loetakse rektori käskkirja, kus konstateeritakse niisuguseid fakte, mis ei pane mõtlema, vaid nördima (kas või see, et nooruke naisüliõpilane — abielus veel pealegi! — oli avalikus kohas sündsusetult purjus).

Aitab passiivsest moraalilugemisest. Kollektiivil on vaja filosoofiliselt mõtisklemiselt ning ahhetamiselt üle minna tegudele. Ainult siis kaovad ühiselamutest hommikuni pillerkaaritavad toad (nagu näiteks Tiigi tn. vana ühiselamu tuba 28), kaovad pisivargused (nagu näiteks Tiigi tn. uues ühiselamus), kaovad nähtused, mis ei sobi kokku nõukogude inimese — liiatigi veel üliõpilase — väärikusega. Ükskõiksusega ei ehitata paremat elu ega kasvatata paremat inimest. Aeg on juba niikaugel, et sellest peaks aru saama. Ükskõiksusel on tänapäeval vaid üks nimetaja — kaassüüdlane.

Ajaloolased värske õhu käes

Ollakse harjunud mõtlema (vahest kehakultuurlased välja arvatud), et õppetöö ning suusalaager on kaks kaunikesti erinevat asja. Loengud linnas, korstnatahmata jänese- ning suusajäljed — väljaspool. Kuivõrd absoluutsuse mõiste on üsna kõikuv, võisid III kursuse ajaloolased tõestada eespool-mainitud kolme komponendi kokkusobivust.

Eelmisel nädalal kubises Vellavere spordibaas Klio jüngrite naerust ning askeldustest, sahises sulepeade hõõrdumisest loengutel. Üldajaloo kateedri õppejõud Helmut Piirimäe sisustas enamiku hommikuid uus-aja ning arhiivindusega, muudel tundidel oma kuulajatega libisemispidurdusseadusi tundma õppides. «Külalislektoritena» esinesid teaduskonna dekaan Karl Siilivask ning õppejõud Marta Lõhmus.

Vellavere metsad said põhjalikult läbi uuritud. Tõravere ja Kiigemäe lumme jätsid viis kohmakamat (või uljamat) murdunud suusaninasid oma «mägiretkede» mälestuseks. Zakopane haigla kulutavat aastas neli tonni kipsi, meie igatahes Elva kipsifondi kasvatama ei pidanud, kuigi gravitatsioonitung nii mõndagi meelitas püksitagumikku lumiseks tegema.

Vaevalt oleks kirjutamata ood Vellaverele täielik ilma suurepärase köögivõluri Helmi Lombita. Kas te teate, mida tähendab «Vellavere kolmekihiline»? Kui mitte, võtke vastu ajaloolaste siiras kaastunne!

J. KEEVALLIK

ÜHEST TASUMATA VÕLAST

Kas meil Nõukogude Eestis, meil ülikoolis on tehtud kõik võimalik, et kergendada naiste tööd, et vabastada naised maksimaalselt «kodumajapidamise saastast», nagu seda nõudsid Marx, Engels, Lenin? Kas jäävad meie mehed ehk hetkeks mõtlema, kui palju nad võlgnevad oma emadele, naistele, õdedele ja tütardele? Kas meenuvad neile ehk mõned tasumata võlad?

Üks selliseid tasumata võlgu on ülikooli lastesõim ja lasteaed (lastepäevakodu). Sellest on juttu olnud juba meie territooriumi taasvabastamisest alates, s. o. 1945. aastast. Kuid kaugemale lubadustest, «konkreetsetest lubadustest» (!) pole jõutud. Praegu on olukord selline, et ülikooli õppejõudude lapsi ei võeta ühegi lasteasutuse järjekorda, sest nende palk lubavat võtta endale hoidja. Kuid kust neid hoidjaid võtta? Kas sobib iga vanainimene lapsekasvatajaks? Kas on pedagoogiliselt õige, kui suhteliselt kõrgepalgaliste vanemate ainus laps kasvab väljaspool omavanuste kollektiivi, vanaema või vanatädi hoole all? Kas meie ei tooda sellega egoiste ja egotsentrikuid? Pealegi igal teaduslikku tööd tegeval naisel on vajadus sõita komandeeringusse, töötada ka õhtupoolikul laboratooriumis, kliinikus, võtta osa seminaridest, koosolekuist — mis kõik toimuvad õhtupoolikuil. Ülikooli lasteasutus peab töötama 24 tundi ööpäevas, et vajaduse korral oleks võimalik lapsi ka ööseks sinna jätta.

See on võlg, mis tuleb tingimata veel enne järgmist naistepäeva tasuda.

Vastlapäeva kohvikukülastajad

INTERVJUU

15. märtsil algab Riias NSV Liidu naiste korvpallimeistrivõistluste finaalturniir. Tartu ülikooli naiskond mängib traditsiooniliselt finaalis. Naiskonna löögijõust ja üldse korvpallist palume rääkida kaptenil.

MAIE-MARET OTSA

Kuidas on kulgenud ettevalmistus pärast alagrupimänge Leningradis?

Pärast Leningradi «väsitavat maratoni» — nii nimetas taliturniiri meie treener — oli ette nähtud nädal aega puhkust. Enne finaalmängude algust paneme treeningutel rõhku just taktikalisele küljele, et saada tagasi mänguvorm. Tehnika osas suurt midagi teha pole. Sõprusmänge kellegagi kavas ei ole, kuid n.-ö. kontrollmänge peame Eesti NSV esivõistluste sarjas.

Kes kuuluvad naiskonda?

Tsentrimängijad — Valve Lüütsepp, Valentina Kullam, Anne Vaikmaa ja Maret Otsa; ääremängijad — Elle Laisaar ja Astrid Lindeberg; kaitses — Tiio Kukk, Aime Tobi, Evi Hansumäe ja Evi Nõps. Kahjuks ei saa kaasa sõita meie võistkonna üheteistkümnes liige Maire Raadik, kes vigastas Käärikul olles kaunis tõsiselt põlve. Praegu veel ei teagi, kes teda asendab.

Millised on naiskonna tugevad ja nõrgad küljed? Kuidas kavatsete lünki täita?

Meie tugevaks küljeks on oskus hästi analüüsida vastasvõistkondi. See tuleb muidugi kanda treeneri kontosse. Tänu sellele õnnestus meil Leningradis võita Rostovi «Burevestniku» naiskonda ja Taškendi Tekstilmaši (seal mängib 2 meetri pikkune naishiiglane R. Salimova). Samuti tagab edu korralik kaitsemäng. Nõrgaks küljeks on ikka see, et me ei suuda kohaneda võistkondadega, kes mängivad taktikata. On väga raske mängida, tekib nn. peata olek ja jääme alati alla. Kui me suudame neile peale suruda oma taktika ja ületame neid nii mängutehniliselt kui füüsiliselt, siis peaks lünk olema täidetud.

Kes on kardetavamad konkurendid?

Eelkõige muidugi Riia TTT naiskond. Niisama ohtlikud on aga ka Moskva «Dünamo», «Sibirjatška», Kaunase PI, Tbilisi PI ja Leningradi «Burevestniku» naiskond.

Milline peaks olema Teie arvates naiste kaasaegne korvpall ja kas TRÜ naiskond tervikuna vastab sellele? Keda NSV Liidu naiskondadest peate parimaks?

Minu arvates peab siin olema aluseks kiirus ja palli täielik valdamine. TRÜ naiskond tervikuna selline pole. Isegi palli põrgatamisega ei suudeta vastasmängijast mööduda. Ka visketabamuse protsent peab olema kõrgem.

Teistest naiskondadest peanparemaks Riia TTT naiskonda. Mängijate füüsilised eeldused on hästi ühendatud tehnika ja taktikaga. Individuaalselt parimaks pean Leningradi ASK-i mängijat, NSV Liidu naiskonna kaptenit Poznanskajat. Talle on omane väga kõrge võistlusmoraal, see varjutab isegi hea tehnika. Just see aitab tal alati toetada oma naiskonda otsustavatel minutitel.

Praeguse korvpalli juures ei meeldi mulle ülipikad võistlejad. Mis korvpall see niiviisi enam on? Kes on üle 1 m 90 cm pikad, peaksid moodustama eraldi võistkonnad. Siis saaks ülejäänutest komplekteerida võistkonnad, kes ületavad võistluses üksteist tõepoolest kiiruses, vastupidavuses, tabavuses.

Üks valus küsimus! Millega seletada TRÜ naiskonna väljajäämist medalite jaotamisest eelmistel aastatel?

Langemine teiselt kohalt oli tõesti kaunis järsk — 1961. a. olime neljandad, 1962. a. koguni kuuendad. Peamiseks põhjuseks loen just pikkade sportlaste võistlemist naiskondades. Nüüd hakkame sellega juba harjuma ja püüame neid tasapisi üle mängida.

Jagage medalid naiskondade vahel ja nimetage TRÜ naiskonna koht?

«Kullad» ja «hõbedad» saavad Riia TTT ja Leningradi ASK-i naiskonnad. Meie kohta ei tee ma põhimõttelisi prognoose. (Olgu lugejatele siiski teada, et M. Otsa arvates tuleb 3. koha pärast äge võitlus).

Mida soovite meie üliõpilastele?

Ennekõike tähelepanu õppimisele! Kuid neile, kes spordivad, soovin ma rohkem treeninguid, rohkem indu ja armastust valitud ala vastu!

Rohkem võistlejaid rajale

Lõppesid TRÜ esivõistlused suusatamises. Ilm oli nii sula, et hästi võis sõita üksnes see, kellel määrdega vedas. Meie tugevamad suusatajad olid muidugi väljaspool konkurentsi.. Meeste 10 km rajale läks üle 60 suusataja, kuid lõpetas 40. 1. J. Kundla — 37.20, 2. A. Pind — 37.28.

Naiste 3 km lõpetas 58 võistlejat:

1. M. Reinstein — 14.53;
2. E. Lõokene — 15.04.

Teatesõidus 4×5 km meestele reastusid meeskonnad järgmiselt:

- kehakultuuriosakond (Pind, Kundla, Levandi, Kinks) — 70.36;
- Arstiteaduskond — 83.44.

Võitja meeskond «tegi sisse» viimasele kohale jäänud meeskonnale poolteist ringi. Startis 9 meeskonda.

Naiste 3×3 km teatesõidus oli esimene kehakultuuriosakond (Lõokene, Metsoja, Reinstein) — 43.00, teine Arstiteaduskond — 44.28 ja kolmas Bioloogia-Geograafiateaduskond — 51.43.

Osakondadevaheline üldjärjestus kujunes järgmiseks:

1. kehakultuuriosakond — 410 punkti;
2. Matemaatika-Füüsikateaduskond — 321 punkti;
3. Ajaloo-Keeleteaduskond — 311 punkti.

Nagu eeltoodust näha, võitis ülekaalukalt kehakultuuriosakond. Üllatuseks oli Ajaloo-Keeleteaduskonna platseerumine kolmandaks, olgugi et koht võideti ainult ühe punktiga. Kuid võit on võit! Kurvastavaks faktiks oli muidugi see, et sama teaduskonda esindas ainult üks naiskond (ometi on teaduskond ülikoolis üks «naisterikkamaid»). Mehed suutsid välja panna samast teaduskonnast kolm võistkonda. Võib-olla tunnistab ennast süüdi eesti keele osakonna kehakultuuriorganisaator T. Juhkum, kes võistlustele eelneval õhtul palus talle kirja teel teatada, kui keegi on varem suuskadega sõitnud.

M. KALKUN

Endast teeneline meistersportlane palju rääkida ei soovinud. Ah, et kauaks ta jääb veel truuks korvpallile ja mida uut kavatseb kunstivaldkonnas? Juba mitu aastat olevat antud tõotusi «visata ketsid Emajõkke» (vist korvpallurite kõnekäänd). Ei ole endast seni võitu saanud, aga pärast kolmandat NSV Liidu rahvaste spartakiaadi, võib-olla siis... Kunstikabinetis ei ole teda viimasel ajal nähtud. Pole aega. Polevat ka inspiratsiooni. Võimalik. Aga pärast Riia turniiri võetakse pintsel uuesti kätte!

Kõige paremini iseloomustab meie väsimatut võistkonda ja tema kaptenit E. Soo on artiklis «Meie esikaane allkiri» («Nõukogude Naine» nr. 7, 1961) «... Iga mängija on erineva käekirjaga, erinevate omadustega, mis väljakul sulavad aga meelihaaravaks lõuendiks ühise allkirjaga — võita!» Maret Otsa loomingulisest andest korvpallis aga: «...selles oli peent psühholoogilist taju, teema tunnetamist, iga joonekese filigraansuseni paikapaneku oskust...» Kui naiskonnal on raske, siis on väljakul vajalik selline kapten. Ja kapten võttis naiskonna kavatsused kokku ühe sõnaga — «Võita!»

H. RÄTSEP

TEADAANDED

15. märtsil kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi kooli õppus sotsiaalkindlustuse küsimustes teemal:

«Riikliku sotsiaalkindlustuse printsiibid ja töötajate kindlustatus ajutise töövõimetuse korral.» Lektor A. Siigur.

Osa võtta sotsiaalkindlustuse komisjoni liikmeil ja sotsiaalkindlustuse delegaatidel, samuti palume osa võtta kõigil asjast huvitatud ametiühingu liikmeil.

*

Järgmine muusikakuulamine toimub TRÜ klubi ülemises saalis esmaspäeval, 11. märtsil kell 21. Kavas on I. Stravinski sümfooniline poeem «Ööbiku laul», D. Šostakovitši 6. sümfoonia ning muusikat Dave Brubecki kvarteti esituses.

*

Agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 12. märtsil kell 19

KOHTUMINE

Tartu Linna TSN saadikukandidaatidega.

Demonstreeritakse filmi «Marokolaste maa».

*

Laupäeval, 9. märtsil kell 20 toimub klubis Ajaloo-Keeleteaduskonna klubiõhtu

«IGAVENE NAINE».

Tants.

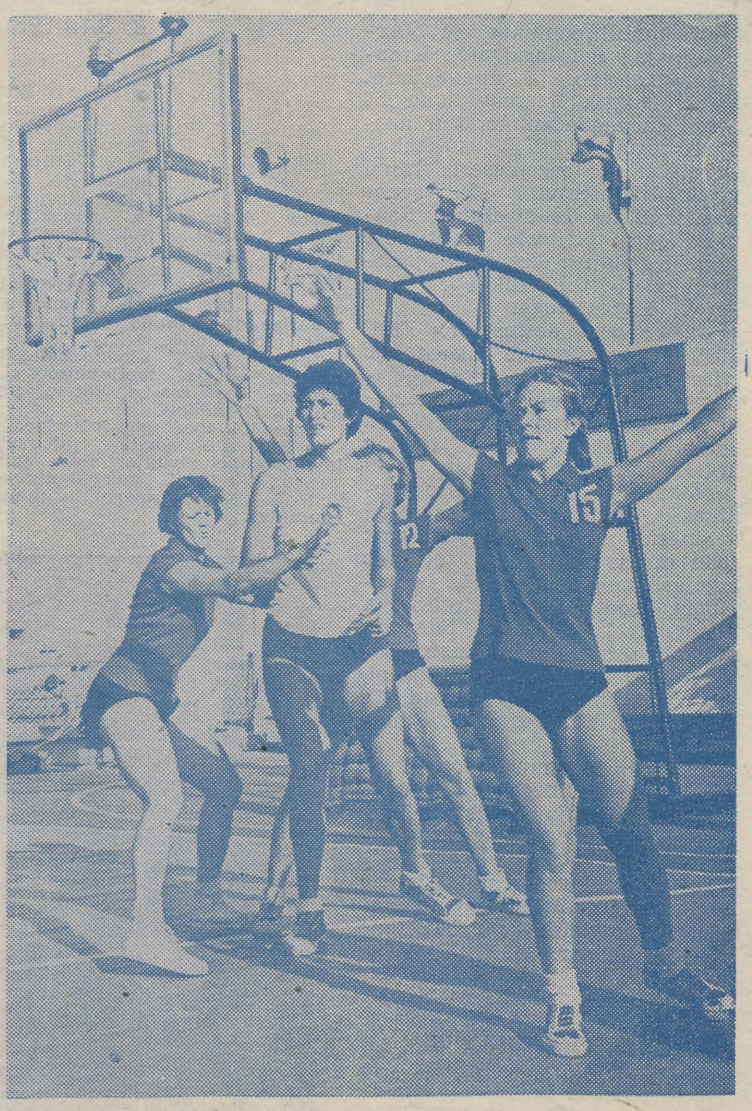

Nii katsid M. Otsa, V. Lüütsepp ja M. Raadik NSV Liidu korvpalli taliturniiri resultatiivseimat mängijat, 2.02 m pikkust Raissa Salimovat.

JÄTKAME MÕTTEVAHETUST

KAS?

Komsomolikomitee sekretär K. Adamson: «Praegu on alkoholi tarvitamisega mindud liiale. Teda kas müüakse liiga palju või tuuakse väljastpoolt sisse.

Üldse üüritakse kohvikut igasugustest konverentsidest ja nõupidamistest osavõtjaile ja teistele, kes ei ole seotud ülikooliga. Neil õhtutel tarvitatakse ülemäära alkoholi. Kui kohvikut vähem välja üürida, saaks teda anda üliõpilaste kursuseõhtuteks ja muudeks üritusteks.

Lisaks veel üks märkus: üürimist ei kooskõlastata kohvikuga nõukoguga.

Kohvik on ülikooli kollektiivi jaoks, seepärast peaks piirama kõrvaliste isikute sisselaskmist. Olgu lubatud sissepääs kõigi kõrgemate koolide üliõpilastele, nende sõpradele ja tuttavatele.

Ise olen ma alkoholivastane, ent veini kaotamist kohvikust vajalikuks ei pea.»

*

Klubi juhataja A. Siimer: «See on raske küsimus, millele paugupealt ei saa vastatagi. Sellise menüü juures, milles on ainult üks limonaad ja üks morss, võiks olla ka vein. Tuleb jälgida, et ei liialdataks.

Ideaalseks pean kohvikut ilma veinita. Sel juhul peaks olema vähemalt 2—3 mahlakokteili, mis on reaalselt võimalik.»

*

Alkoholi kahjulikkusest, kommunistlikust kasvatusest ja sirguvast põlvkonnast on tehtud ja tehakse veelgi palju ilusaid sõnu. Selge on aga üks: varem või hiljem tuleb aeg, kus inimühiskonna iga liige, iga mõtlev olend leiab elust endast küllalt rõõmu — puhast ja ülendavat töö- ja loomisrõõmu, et mitte otsida viletsat pilastust alkoholiuimas. Selline on progressi vääramatu tee, ja on juba juhtivate töötajate südametunnistuse asi, kui resoluutseid vahendeid nad kasutavad võitluses progressi eest.

Mis viga on meie kohvikul? See on tema plaan, õigemini plaaniline kasum, mida kohvik peab andma kaubandusele.

Kui poleks seda plaanilist kasumit, siis oleks kohviku töötajatelt võetud materiaalne huvitatus turustada alkohoolseid jooke, sest neile langeb praegu suur osa läbimüügist.

Kui töötajate palgad ei sõltuks otseselt läbimüügist, siis nähtaks kohvikus meelsamini terveid üliõpilaskollektiive, kes arutavad ja vaidlevad teaduslike, ühiskondlik-poliitiliste või teiste eluliste probleemide üle, kuid tellivad võib-olla ainult paar tassi kohvi või mahla ja mõne koogi või saiakese. Praegu on aga kõige oodatumad väikesed laudkonnad, kellest igaüks pruugib õhtu jooksul 4—5 pudelit alkoholi (peaksid nad ainult mitte pahandusi tegema!).

Siin oleks meie juhtkonnal palju ära teha. Üliõpilaskohvik peab saama üliõpilaste tasku pealt plaanilist kasumit teenivast ettevõttest üliõpilasi teenindavaks asutuseks!

A. SARV

TEADAANDED

Kolmapäeval, 13. märtsil kell 18 toimub pedagoogikaauditooriumis ÜTÜ psühholoogiaringi töökoosolek teemal «Võimete probleem tänapäeva psühholoogias».

*

Pühapäeval, 10. märtsil kell 15 toimub TRÜ klubis (Tähe tn. 29) lastehommik

LAULAN JA MÄNGIN EMALE

Esinevad TRÜ lasteringid.

Lõpuks mängu ja tantsu kõigile.

Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonnas

Arvukalt registreerus kehakultuuri- ja spordihuvilisi. Üliõpilastel, kes soovivad omandada kehakultuuriinstruktori või spordikohtuniku kutset, tuleb pöörduda oma rühma kehalise kasvatuse õppejõu poole. Kõigi spordiosakondade programmides (välja arvatud üldosakond ja erigrupid) on nähtud ette anda lõpetajale ühiskondliku instruktori või spordikohtuniku kutse, võimaluse korral aga mõlemad. Vastavalt ÜET nõukogu otsusele korraldatakse nendel aladel õppetöö kohustuslike ja fakultatiivsete kehalise kasvatuse tundide ajal.

Allveespordihuvilistel tuleb koguneda informatsiooni saamiseks ja edasiste tööplaanide koostamiseks kolmapäeval, 13. märtsil kell 17 V. Kingissepa tn. 19 (II korrusel asuvasse kehalise kasvatuse ja spordi teooria kateedrisse).

Auto-motohuvilistel toimub esimene töökoosolek samuti kolmapäeval, 13. märtsil algusega kell 19 (peahoone auditooriumis nr. 98).

Turismi- ja matkainstruktorite ettevalmistamine algab neljapäeval, 14. märtsil kell 19 (Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis).

Ootame kõigi registreerunute aktiivset osavõttu!

*

Ühiskondlike kunstnike-dekoraatorite õppetöö toimub ülikooli kunstikabinetis (marksismihoone I korrusel) järgmiselt:

joonistamine neljapäeviti kella 15—17;

maalimine reedeti kella 16—18.

Rahvatantsuringijuhtidele algab töö klubis teisipäeval, 12. märtsil kell 20.

Koori- ja ansamblijuhid kogunegu klubisse neljapäeval, 14. märtsil kell 18.

Sõnakunstnikud-konferansjeed ja näitejuhid kogunevad klubisse esmaspäeval, 11. märtsil kell 20.

Tulevaste kodukultuuriinstruktorite esimene kogunemine on neljapäeval, 14. märtsil kell 15 (peahoones auditooriumis nr. 5).

Seltskondlike mängude õpetajad! Koguneda klubisse neljapäeval, 14. märtsil kell 17.

TEADAANNE

Tähelepanu, matkajad!

TRÜ matkasektsiooni koosolek toimub täna kell 17 V. Kingissepa tn. 19 (II korruse auditooriumis).

Päevakorras:

- **Juhatuse valimine;**
- **Tööplaani arutamine.**

Toimetaja J. Peegel

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2134. MB 00582

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

ÜLEHOMME KÕIK VALIMISTELE!

Side rahvaga

Tartu Riiklikus Ülikoolis tuntakse sm. A. Greeni hästi. Korduvalt on ta esinenud meie kollektiivi ees ja võtnud osa ülikooli üritustest. Vaatamata oma suurele töökoormusele näeme teda tihti Tartus osa võtmas mitmesugustest sündmustest kõrgemates õppeasutustes ja kultuuririndel. Tundus päris loomulik, et sm. A. Green tubli kehakultuurlasena tegi kaasa Tartu—Kääriku suusamaratoni, saabudes kohale osavõtjate esimese poole hulgas. Ta väärtuslikuks omaduseks on hea side rahvaga... Sm. A. Green on uut tüüpi riigitegelane, kes ei sulgu oma kabineti seinte vahele. Kontaktist töötajate ja õppiva noorsooga ammutab ta uusi mõtteid ja perspektiive ülesehitustööks. Pole juhuslik, et meie vabariigis on saavutatud suurt edu kultuuritöös. Selleks on kahtlemata oluliselt kaasa aidanud sm. A. Greeni tegevus.

Viimasest ÜRO istungjärgust võttis sm. A. Green osa NSVL delegatsiooni liikmena. Raskes ja keerulises olukorras esines ta korduvalt sõnavõttudega, näidates ennast rahvusvahelise poliitika küsimustes teadliku, järjekindla ja küpse riigitegelasena.

Kahtlemata annavad ENSV Ülemnõukogu valimiste päeval 17. märtsil kõik ülikooli üliõpilased, õppejõud ja teenistujad üksmeelselt oma hääle meie poolt esitatud kandidaadile sm. A. Greenile.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv esitas saadikukandidaadiks Tartu kesklinna valimisringkonnas nr. 73 sm. Arnold Karli p. Greeni.

Raske oleks olnud leida sobivamat kandidaati. Juba alates 1940. aastast on sm. Green meie vabariigis kommunistliku ühiskonna ehitajate esiridades. Komsomolitöötajast kasvas ta selle aja jooksul silmapaistvaks riigitegelaseks, juhtides alates 1953. aastast ENSV Ministrite Nõukogu aseesimehena kultuuri, hariduse, teaduse, tervishoiu, kehakultuuri jms. arengut vabariigis. Lisaks sellele täidab ta ka välisministri ülesandeid.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 15. MÄRTSIL 1963

Nr. 7(547) XVI aastakäik

Meie dotsent

Arstiteaduskonna üliõpilased tunnevad hästi seda keskealist keskmist kasvu heatujulist meest. Nad ütlevad tema kohta: «Meie dotsent».

Meenutatakse eksamit dotsent Raudami juures:

«Mõni õppejõud tahab teinekord vägisi selgeks teha, et sa oled antud ainest tõepoolest väga rumal. Dotsendiga on aga eksamit hea teha — ta räägib sinuga nagu võrdsega; kui sa aga ei tea, ütleb lihtsalt: mine koju, tee endale asi selgeks, ja siis ajame juttu edasi. Rohkem ei ütle, aga sellest piisab ju...»

Noored tohtrid mäletavad veel muudki.

Viienda kursuse üliõpilane meenutab esimesi semestreid, kus ta vägisi kippus dotsent Raudami operatsioonidele. Ei tahetud lasta, öeldi, et vara veel. Siis tuli dotsent ise vahele ja ütles: «Las vaatab, kui huvitab. Lõppude lõpuks — ka temast saab arst, ja kes teab, võib-olla isegi väga hea närviarst, neurokirurg... Las vaatab, õpib.»

Noor «elumuredest murtud tudeng» imestab alati selle üle, kust võtab dotsent Raudam nii palju energiat. Hommikust õhtuni on ta tegevuses, aga keegi pole veel märganud, et dotsent väsimusest midagi jätaks tegemata. Niisugusena tuntakse teda Maarjamõisa kliinikus — heatujulisena, energilisena — inimesena, kes õhutab kaaslastes teadmistejanu, teotahet ning on selles «õhutamisprotsessis» alatiseks eeskujuks.

Professor E. Karu juubeli puhul olevat dotsent Raudam välja uurinud, et viimase kolmekümne aasta jooksul on tema kolleeg ainult kaks korda olnud halvas tujus. Ernst Raudami töökaaslased kinnitavad, et nimetatud emotsiooni valdkonnas on dotsent professorile täiesti väärline partner.

Häid sõnu räägivad dotsent Raudamist nii üliõpilased kui õppejõud. Need on kommentaarid headele tegudele. Kui lisaks sellele kirja panna tuhandete haigete tänusõnad, keda Ernst Raudam on ravinud, saaksime mitmekümneköitelise raamatukogu — ühe inimese tegevuse kroonika. Kui kroonika oleks valmis, saaksime muidugi kõige täpsema ülevaate Ernst Raudami tegevusest. Sellest, kuidas ta juhatab neurokirurgia kateedrit, kasvatab uut arstikaadrit, teeb keerulisi operatsioone, võidab raske poliomüeliiditõve, tegutseb saadikuna.

Aga... Nojah, igal asjal on oma aga... Raske oleks siiski niisugust kroonikat kokku sättida, sest... see tuleks ebatäielik. Meie trükkimistempo juures jõuaksid inimese teod paberile pandust kaugele ette, niiviisi oleks pilt puudulik.

Eeloleval pühapäeval toimuvad valimised vabariigi Ülemnõukogusse. Saadikukandidaatide nimekirjast leiame ka Ernst Raudami nime — väärikaima meie hulgast.

«Tööd tuleb ikka juurde,» ütles dotsent Raudam lihtsalt. «Puhkusemõtted peab eemale peletama.»

Suusad ootavad kohtumist peremehega, jahipüssile koob ämblik võrgu toru ette, õngeritv igatseb kevadist jõge. Ehk leiab väsimatu dotsent aega nendegi jaoks. Inimesel, kes igasse töösse paneb hinge, jätkub aega nii lühikeseks puhkuseks kui aastatepikkuseks sisukaks tööks.

J. VESKIMETS

TRÜ komsomolikomitee pleenum

21. märtsil toimub TRÜ komsomolikomitee pleenum ideoloogilise ja poliitilise töö korraldamise kohta gruppides. Pleenumist võtavad osa kõik komsomolikomitee liikmed, osakondade büroode sekretärid, nende asetäitjad massilise poliitilise kasvatustöö alal ja kursuste grupiorganisaatorid. Pleenum algab kell 9 plenaaristungiga. Tööd jätkatakse sektsioonides teaduskondade kaupa. Kell 16 jätkuval plenaaristungil tehakse kokkuvõtteid pleenumi töö kohta.

Käesoleva ajani on gruppides ideoloogilist kasvatustööd tehtud peamiselt poliitinformatsioonide kaudu. Pleenumist osavõtjatel tuleks mõelda, kas kasutusel olevad meetodid aitavad kujundada üliõpilasel poliitilisi seisukohti või annavad ainult teadmisi. Peaksime mõtlema, kui palju on poliitinformatsioone korraldatud diskussioonidena ja millist materjali on selleks kasutatud. Pleenumi eesmärgiks on leida lahendus, kuidas kasvatada üliõpilastes poliitilisi veendumusi, et tööplaanides ettenähtud üritused ei teeniks ainult silmaringi laiendamise eesmärke, vaid väldiksid formaalsust ka kasvatustöös.

Selleks et pleenum täidaks oma ülesande, tuleb osakondade büroode massilise poliitilise töö sektoritel põhjalikult kaaluda pleenumil arutusele tulevaid probleeme, et vabaneda passiivsusest ja viia üliõpilased sügavalt poliitiliste diskussioonideni.

L. JAASKA

Uute üliõpilaste vastuvõtuks

5. märtsil toimus Füüsika-Matemaatikateaduskonna partei-algorganisatsiooni lahtine koosolek, kus arutati ettevalmistustööd uute üliõpilaste vastuvõtuks.

Sm. K. Kudu rääkis oma ettekandes, miks meie teaduskonda n.-ö. isevoolu korras soovib astuda suhteliselt vähe abituriente.

Et samad küsimused kerkisid esile juba varem, siis moodustati uute üliõpilaste vastuvõtu ettevalmistamisega tegelev komisjon juba möödunud aastal.

Koostati füüsikaosakonda tutvustav film, korraldati väljasõite keskkoolidesse jne.

Teist aastat töötab noorte matemaatikute kool, füüsikutele aga vastav ring.

Nüüd taotletakse Tartus ja Tallinnas täppisteaduste-alase kallakuga internaatkooli asutamist, samuti Tartu I Keskkooli internaadi laiendamist, et matemaatikaklassi võiks astuda laialdasemalt õpilasi ka väljastpoolt Tartu linna.

Ka sel aastal korraldatakse väljasõite keskkoolidesse, et vestelda abiturientidega kohapeal. Laiemalt levitatakse brošüüri «Füüsika-Matemaatikateaduskond» ja ajalehe «TRÜ» eriväljaannet.

Sellele tööle tuleb kaasa tõmmata ka üliõpilasi.

R. KOLDE
E. NIIDAS

Kandidaadid meie kollektiivist Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse

ANDRES PÄRL —	ringkond nr. 61
LINDA ERINGSON —	44
RAIMOND HAGELBERG —	30
HERMAN PAUTS —	31
ERNA ABEL —	51
IRINA VEERMA —	25
LEONID VAINER —	47
EVALD TAMMEPÕLD —	52
SALME SIBUL —	26
NADEŽDA VIHM —	53
KARL-SAMUEL REBANE —	23
VIKTOR SIMM —	13
UNO POLISINSKI —	59

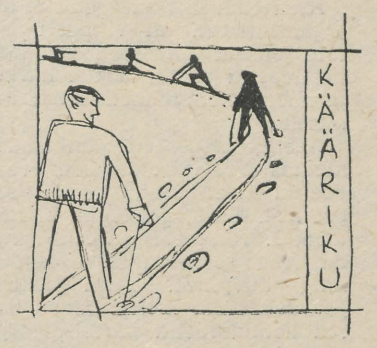

AGITPUNKTIS

Õhtu. Astume sisse keemiahoonesse agitpunkti nr. 2. Ruumis on vaikne ja hubane. Aeg-ajalt avaneb uks ja valimisnimekirjadesse tehakse viimased täpsustused.

Valvelaua tagant naeratab meile Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Silja Muiste:

nr. 2

«Täna on tähtis päev. Lõpetasime äsja nimekirjade kontrollimise 100-protsendiliselt.»

«Tähtis päev» — see on neljapäev, 7. märts.

11. märtsil. Agitpunkti nr. 2 juhataja K. Bachman on süvenenud töösse. Parajasti on käsil kokkuvõtete tegemine.

Sm. Bachman on üldiselt rahul üliõpilaste-agitaatorite tööga.

Parimaks üliõpilaste tubliduse näitajaks on fakt, et agitpunkt nr. 2 lõpetas valimisnimekirjade kontrollimise esimesena kogu linnas.

Üldse töötab üheksas brigaadis kokku umbes 135 agitaatorit — I—IV kursuse üliõpilast.

Kõige varem lõpetas nimekirjade kontrollimise Inna Galkina brigaad, teisele kohale tuli Enda Naabri brigaad.

«Oli siiski ka üliõpilasi, kes suhtusid oma töösse vähese vastutustundega,» jutustab sm. Bachman murelikult. «Näiteks jätsid 14. ringkonna agitaatorid M. Anso, M. Fischer, A. Haljaste ja H. Haug kontrollimata Burdenko tänava majad nr. 7 ja 13-a. Maja nr. 5-a jäeti Burdenko tänavas kahe silma vahele sm. Adolf Teraski brigaadis (agitaatorid R. Borovik ja T. Poljakova). Olin sunnitud isiklikult neid maja külastama.»

Et järgmistel aastatel selliseid fakte ei juhtuks, tuleb brigadiridel agitaatorite tööd paremini kontrollida.

Osa brigadire jaotab majad lihtsalt paberil. See pole õige. Nii kujuneb brigaadi liikmete vahel ebavõrdne koormus ja jaotatakse välja maju, mis eksisteerivad ainult paberil (näit. Komsomoli tn. 14, 16 ja 18). Kahju, et ühed ja samad «olematud majad» esinevad valimisnimekirjas aastast aastasse.

«Alatiste segaduste vältimiseks tuleks linna täitevkomiteel niisugustes tänavates majad ümber nummerdada,» arvab sm. Bachman.

Mis puutub brigaadide komplekteerimisse, siis tuleks seda edaspidi teha veel rohkem järelekaalutult. Neid esimeste kursuste üliõpilasi, kes päeval töötavad, ei tohiks agitaatoriteks määrata (näit. Tiiu Eimre eesti fil. I k.). Brigadiridel sm. Kaupo Metsuril ja Adolf Teraskil aga tuli nimekirjade kontrollimise perioodil sageli viibida Tartust eemal, seepärast oli neil brigaadide operatiivne juhtimine raskendatud. Seda oleks pidanud ette arvestama.

Agitpunkti juhatajale ei suudetud kaua aega asendajat leida ja tal tuli üksinda töötada. Kui asendaja lõpuks leiti, pidi ta nädal aega puuduma Tallinnas viibimise tõttu.

Valijatele määratud üritused toimuvad regulaarselt.

Raskusi on olnud filmide näitamisega.

Mõningatele raskustele vaatamata on eeltööd valimisteks kulgenud normaalselt. Rohkem kui 1800 inimest võivad 17. märtsi hommikul rahulikult valima tulla.

S. LEPP

PARTEI ELU

Meie tööst noorte kommunistidega

Arstiteaduskonna partei-algorganisatsioon on viimaste aastate jooksul pühendanud tõsist tähelepanu partei ridade kasvule ja noorte kommunistide kasvatamisele.

Aastail 1960—1962 on teaduskonnas NLKP ridadesse vastu võetud 47 inimest, nende seas prof. M. Kask, dotsendid E. Raudam, J. Tammeorg, J. Riiv ja rida teisi eesrindlikke õppejõude ning üliõpilasi. Tänu sellisele juurdekasvule moodustavad noored kommunistid partei-algorganisatsioonis enamiku. Seepärast on küsimusel nende seas tehtavast kasvatustööst meie jaoks eriline tähtsus.

Peamist tähelepanu oleme pööranud sellele, et tagada noorte kommunistide eesrindlik osa nende põhitegevuses — pedagoogilises ja teaduslikus töös, õpingutes. Sellega koos nõuab parteiorganisatsioon liikmetelt aktiivset osavõttu ühiskondlikust tööst ja oma poliitiliste teadmiste pidevat täiendamist.

SEE TÖÖ ON KANDNUD VILJA

Praegu võime täheldada seda, et paljud kommunistid on oma eriala teaduslikus töös teaduskonnas juhtival kohal. Arvukalt on Arstiteaduskonna noori kommuniste suunatud aastasesse aspirantuuri (seltsimehed Tamm, Schotter, Rägo jt.).

Heaks tõendiks noorte kommunistide aktiivsest teaduslikust tööst on see, et paljudel nendest on valmimas kandidaadiväitekirjad (Schotteril, Vapral, Vihmal jt.). Suurte kogemustega teadlased kommunistid Raudam, Tammeorg ja Lenzner teevad tööd doktoridissertatsiooni koostamiseks.

KOMMUNIST — ÜHISKONDLIKU TÖÖ EESRINDLANE

Teaduskonna parteibüroo püstitas nõude — mitte ühtegi kommunisti ilma parteilise ülesandeta. Põhiliselt on see ka ellu viidud — 39 noorest kommunistist täidavad 35 pidevaid parteilisi ülesandeid ja ainult neljale üliõpilasele-kommunistile on antud ajutisi kohustusi.

Tõsi, noortele kommunistidele antud parteilised ülesanded ei ole alati võrdsed. Oleme püüdnud maksimaalselt arvesse võtta iga ülesande täitja individuaalseid võimeid ja kalduvusi. Suurt ühiskondlikku tööd on siiani teinud sm. Riiv (teaduskonna parteibüroo sekretäri asetäitja), seltsimehed Tammeorg ja Kago, kes juhivad filosoofilisi seminare. Kommunist Raudam teeb Eesti NSV Ülemnõukogu saadikuna suurt ja vastutusrikast ühiskondlikku tööd, on pälvinud valijate usalduse ja lugupidamise.

Markimist vaarivad veel paljud teaduskonna kommunistid, kes võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst mitmesugustel aladel. Propagandistidena tegutsevad üliõpilased-kommunistid Välba ja Jägel; Sivenkov on teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretär, kommunist Kuremägi toimetab teaduskonna seinalehte.

ENSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimiste eelsel perioodil on paljud Arstiteaduskonna noored kommunistid veelgi aktiivsemalt lülitunud ühiskondlikku tegevusse. NLKP liikmekandidaat sm. Maimets juhib parteibüroo ülesandel 150-liikmelist agitaatorite kollektiivi. Sm. Rajavee täidab aga valimiste jaoskonnakomisjoni esimehe vastutusrikkaid ülesandeid.

Ülaltoodu on vaid osa teaduskonna noorte kommunistide ühiskondlikust tööst. Ja kui ka esineb üksikuid noori kommuniste, kes ajuti ilmutavad teatud formaalsust parteilise ülesande täitmisel (seltsimehed Kokk, Harlamova, H. Tamm), siis tervikuna on väljaspool kahtlust see, et parteiliste ülesannete kohustuslik täitmine on kujunenud järjest mõjuvamaks noorte kommunistide kasvatamise vahendiks.

POLIITILISEST ENESETÄIENDAMISEST

Kõik teaduskonna kommunistid täiendavad pidevalt oma poliitilisi teadmisi. 1962. a. lõpetasid seltsimehed Kogerman, Tammepõld ja Mandel Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli, praegu õpivad seal seltsimehed Maimets ja Šeffer.

Kommunistid Kask, Raudam, Lenzner, Schotter jt. võtavad osa Marksismi-Leninismi Õhtuülikooli juures tegutseva eriseminari tööst. Kõik ülejäänud kommunistid-õppejõud täiendavad end filosoofilistes seminarides.

Mis puutub üliõpilastesse-kommunistidesse, siis nende õppeedukus on ühiskonnateadustes üldiselt vajalikul tasemel, keskmine hinne aga isegi kõrgem kui kursusel (grupil) tervikuna.

ÜLESANDED

Parteibüroo on seisukohal, et noorte kommunistide osa komsomoliorganisatsiooni abistamisel peab edaspidi märgatavalt suurenema.

Edaspidi on meil tarvis hoolitseda ka selle eest, et kasvaks noorte kommunistide aktiivsus parteikoosolekutel.

Parteibüroo ja parteiorganisatsioon tervikuna pühendavad veel vähe tähelepanu üliõpilaste-kommunistide abistamisele õppetöös. See on aga eriti vajalik neile, kes on tulnud ülikooli tootvalt tööilt ja kellel seetõttu võib raskusi tekkida nooreamatel kursustel.

Samuti oleks pareibürool vaja edaspidi järjest enam tugevdada kontrolli parteiliste ülesannete täitmise üle üksikute kommunistide poolt, kuulates selleks nende vastavaid aruandeid.

Praegu rakendab teaduskonna parteibüroo kõik abinõud selleks, et kõrvaldada esinevad puudused, tagada noorte kommunistide veelgi tulemusrikkam kasvatamine ja parteiorganisatsiooni ridade edasine kasv.

D. METSETIN,
Arstiteaduskonna parteibüroo sekretär

Üliõpilastööde kogumikust

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu paljud ringid teevad hinnatavat teaduslikku uurimistööd, kuid nende töötulemuste publitseerimine on seni unarusse jäetud. Üliõpilaste uurimuste avaldamisel on peale uurimistulemuste kättesaadavaks tegemise veel teine tähtis funktsioon — innustada üliõpilasi teaduslikule tegevusele.

Möödunud aasta lõpul ilmus üliõpilastööde esimese kogumikuna ÜTÜ ajalooringi väljaanne pealkirja all «Ajalooalaseid töid». Selle avaartikliks on V. Särevi «NSV Liidu võitlus rahu eest ÜRO-s 1956—1961.»

Kesksel kohal on kogumikus siiski Eesti NSV ajaloo küsimused. J. Ant annab huvitava ülevaate Tartu komsomoliorganisatsiooni ajaloost aastail 1940—1941, sest see oli 1940. a. sotsialistlikus revolutsioonis üks aktiivsemaid ja silmapaistvamaid ELKNÜ organisatsioone.

Seni täiesti uurimata probleemi —kristlike noorsoo-organisatsioonide reaktsioonilist tegevust kodanlikus Eestis — käsitleb põhjalikult V. Marmei. Teoreetiliselt tasemelt ja kasutatud materjalide rohkuselt on see kogumiku silmapaistvaim artikkel.

K. Koppeli artikkel «Mõningaid jooni Kunda tsementitehase tööliste elu-olust aastatel 1870—1917» on esimeseks ja uudseks katseks eesti etnograafias töölisklassi elu-olu uurimisel. Teema pole aga kaugeltki ammendatud, sest arhiivides leidub selle kohta veel palju kasutamata materjale.

Vene-Rootsi suhetest aastail 1617—1634 räägib V. Naaber, kes ühtlasi annab vaadeldava perioodi Rootsi—Vene suhete uue ja originaalse periodiseeringu.

M. Auna «Saaremaa noorema rauaaja mälestusmärgi — Rahu kivikalmistu uurimisest» annab olulisi lisaandmeid Saaremaa kivikalmete ehituse, matmisviiside, inventari, jne. kohta.

Soome-ugri filoloogia üliõpilase K. Alasi artikkel «Etnograafilisi lisaandmeid Kalinini oblasti karjalaste ehitistest» käsitleb peamiselt selle piirkonna karjalaste sauna, selle ehitust, saunaskäimisega seotud kombeid ja vastavat terminoloogiat. Uurimus rajaneb ekspeditsioonil kogutud materjalidele.

Koloniaalmaade rahvusliku vabastusliikumise seisukohalt on väga aktuaalne L. Mälli töö «Mõningaid probleeme Mahatma Gandhist ja gandismist». Autor läheneb iseseisvalt probleemidele ja kummutab hästi isikukultuse perioodil juurdunud väärseisukohti M. Gandhi ja gandismi hindamisel.

Kogumiku lõpetab J. Kangilaski artikkel «Mehhiko kunst», mis tugineb autori isiklikele muljetele selle maa kunstinäitustest Moskvas ja Leningradis ning vastavale erialasele kirjandusele. Tehes üldistusi mehhiko kunsti arengujoontest näitab autor, kuidas kaasaegne mehhiko kunst rajaneb vana-mehhiko kunstil, kasutades paljusid selle väljendusvahendeid kaasaja ühiskondlike probleemide valgustamiseks.

Kogumik annab hea läbilõike ajalooringi teaduslikust tegevusest, ringi juhatuse ettevõtlikkusest ning samuti juhendavate õppejõudude S. Vahtre ja H. Piirimäe viljakast tööst. Saagu see heaks alguseks ajalooringi uutele publikatsioonidele ning innustagu selleks ka Ajaloo-Keeleteaduskonna ÜTÜ teisi ringe.

K. SIILIVASK

Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonnas

Kolmapäeval, 20. märtsil kell 20 toimub peahoones klassikalise filoloogia auditooriumis TRÜ ateistide klubi järjekordne koosolek.

*

Järgmistele ühiskondlikele erialadele registreerunud üliõpilasi palutakse koguneda instruktaažiks ja edasiste tööplaanide tegemiseks.

● **Ajalehe kirjasaatjad-raadioreporterid** kogunevad esmaspäeval, 18. märtsil kell 17 ajalehe «Edasi» toimetusse.

● **Ilmalike kombetalituste korraldajad** peavad minema neljapäeval, 21. märtsil kell 16 perekonnaseisuaktide büroosse (Hariduse tn. 3).

● **Lektoritele-propagandistidele** toimub instrueerimine neljapäeval, 21. märtsil kell 16 NSVL ajaloo kateedris (keemiahoone III korrusel).

Ainult 13

Möödunud nädalavahetusel toimunud ülevaatekonkursil vokaal- ja instrumentaalsolistidele ning sõnakunstnikele käis žürii eest läbi 13 esinejat. Tase oli erinev ja kvaliteet jättis paljuski soovida. Andis tunda ettekannete vähene viimistlus ja halvasti valitud repertuaar.

Vokaalsolistidest tunnistati parimaiks Erika Pedraudse ja Valentina Orlova. Viimase esinemise puhul häiris halb klaverisaade. Instrumentaalsolistidest esines teistest paremini Mail Riikjärv.

Deklamaatoritest olid parimad Viktoria Viir, Kalle Kurg ja Endla Ploom.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast ei olnud ka seekord ühtki esinejat. H. LAANEMETS

VALIJAD!

Kõigil, kes valimistepäeval ei viibi Tartus, palutakse valimispunktist hääletamistõend välja võtta. Selle esitamisel saab hääletada mujal (näit. Tallinnas jne.).

Ümmarguse laua äärest

Moto: «Poola 170 filmidiskussiooniklubil on 50 000 liiget.» (Tadcucz Kowalski.)
«Kohal oli kaheksa inimest.» (Ülikooli filmiringi kirjutamata protokollist.)

Meile anti mugavad toolid ja ümmargune laud. Istusime selle ümber ja rääkisime üksteisest üle. Kõigil oli midagi öelda ja kõik tahtsid end tühjaks öeldagi. Sest millal on meie filmientusiastid suid puhtaks saanud rääkida?

Ei millalgi. Aga filmikriitika ja -ajalooring tehti teoks alles tänavu.

«Mis sa piinad vaimu!» ütleb mõni seltsimees, kui kuuleb niisugusest teoreetilisest üritamisest.

«Lase kinoski rahul olla, teatrist aeti juba välja. Hakkasid mõtlema!» venitab teine solvunult.

«No tule ärplema, kui oled mees. Meie poolt ümmargune laud, sinu poolt argumendid: miks ma kinos mõelda ei taha!» ütleme meie.

Millest me eelmine kord rääkisimegi. Jah, todapuhku oli tules Delbert Manni film «Marty», mis loodi Paddy Chajefsky telelavastuse põhjal 1955. aastal Ühendriikides.

«Milles on probleem?» harutas jutuotsa lahti inglise keele aspirant Georg Grünberg.

«Hm! Jah, probleem . . .!» mõtlesid teisedki.

Suud tehti lahti ja jutt sai huvitav. Selgus, et probleem on olemas ja kuigi ta filmis lahendust ei leia, on mõttetu autoreid ebasiiruses kahtlustada. Nad tegid palju tänuväärset. Suunasid pilgu Martyle, kes peaks ilmselt olema nn. keskmine ameeriklane (hoolimata ta itaalia päritolust). Suunasid pilgu suurlinna miljööle, selle argi- ja pühapäevale. Keskmises ameeriklases, resp. Martys vallandub protest oma maailma vastu, teda toetab naise armastus. Petlikult hästi lõpeb see film. Mis saab Martyst edasi, seda võib aimata, ja kui mõtleme veelgi, hajub ka illusioon lahendusest.

Filmiringil on mitmeid kavatsusi. Aga me tahame astuda tühjade sõnade lennutamise praktika vastu. Vahel me jutustame rohkem kui teeme, eks ju! Ülikooli peal on rohkem filmihuvilisi kui neid kogus esimesel ja teisel korral ümmarguse laua ümber. Ootame inimesi, aga et nad ainult ei vaikiks, ei hoiaks kinni mugavat tooli ja ei levitaks vaimset passiivsust! Taltsutagem tagasihoidlikkus!

Praegu on käimas «hea filmi kuu». Me pürime selle poole, et «Kultuurikino» vääriks oma nime. Juba olid «Marty», «Neljakümne esimene», «Ballaad sõdurist». Tuleb linale «12 vihast meest». Ürituse raamides toimubki meie järgmine kohtumine täna, 15. märtsil. Tulipunktis on Andrei Tarkovski film «Ivani lapsepõlv», mis sai Veneetsias Püha Markuse Kuldlõvi. Kohtumiseni!

Ü. MATJUS

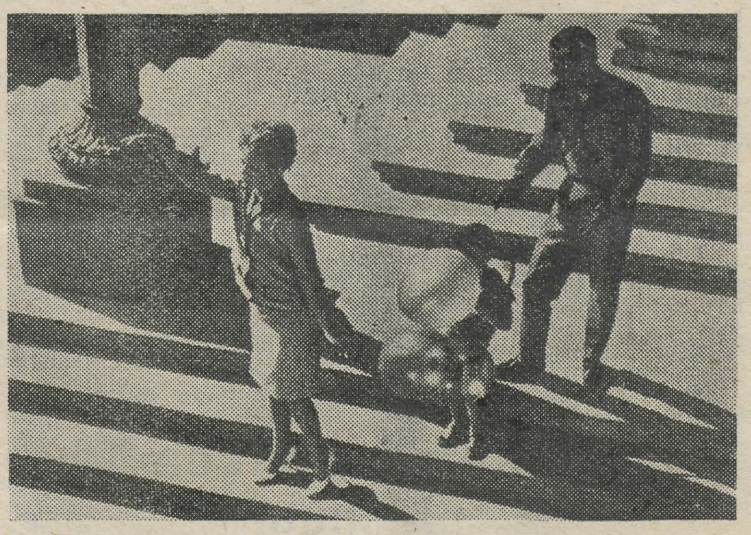

20. märtsil tuleb «Kultuurikinos» linale «Inimene läheb päikesega kaasa». Fotol kaader filmist.

KÕRVUPIDI

Noormees õppis instituudis 6 aastat, määratud päeval ja ajal saabus aeg astuda riigieksamikomisjoni ette. Loogilise asjakäigu kohaselt peaks ta saama arstidiplomi: et ta viidi kursuselt kursusele edasi, tähendab, omandas professionaalseid kogemusi ja teadmisi.

Kuid riigieksamikomisjon ei pidanud seda võimalikuks. On selgunud, et Aleksander Levi p. Sterin — nii on noormehe nimi — on edukalt kõiki ninapidi vedanud. Ta ei mõelnudki arstikutseks valmistuda. Instituudi õppejõud iseloomustasid teda järgmiselt: töötas vähe, on põhjendamatult enesekindel, üldine ettevalmistus madal.

Siiski imelik. Kas tõesti selgus see alles viimasel etapil, lõpetamise eel? Muidugi mitte. Steriniga toimusid üldse mingisugused saladuslikud lood. Sisseastumiseksamid tegi ta kõige kõrgemale hindele. Kuid juba esimeselt kursuselt eksmatrikuleeriti . . . halva õppeedukuse tõttu. Kuidas ja miks, kelle korraldusel I Meditsiinilise Instituudi rektor A. I. Ivanov immatrikuleeris kahemehe? Sellest ajast peale teda keegi ei puutunud. Ta kukkus eksamitel läbi, tegi «kahed» ümber «kolmedeks» ja uskus kindlalt, et tema põhjendamatu enesekindlus viib ta diplomini.

Miks ja milleks instituutides «veetakse kõrvupidi» arstikutseks ilmselt sobimatuid inimesi?

Arstikutse on eriline. Meedik on vastutav selle eest, ilma milleta inimene pole õnnelik: tema tervise eest, psüühilise ja füüsilise heaolu eest. Siin läheb iga «murdosa praaki» väga kalliks maksma. Kutsumus — see on vältimatult hädavajalik arstina töötamisel. Kutsumuseta ei saa olla mitte ainult andekat, vaid ka mitte «kõige tavalisematki» arsti.

Aga kui palju on veel haige saatuse vastu ükskõikseid, juhuslikke inimesi meditsiinis, teadmata kuidas ja miks nad on sattunud kõrgematesse meditsiinilistesse õppeasutustesse.

«Meie instituudis selliseid ei ole,» teatab I Meditsiinilise Instituudi direktor A. O. Aivasjan.

See väljendus oli kategooriline, jäi üle vaid uskuda. Õppejõud, kes võttis osa vestlusest ja tahtis hakata midagi rääkima, sattus äkki segadusse ja vaikis . . . Me istusime väikeses saalis ja püüdsime ühiste jõupingutustega selgitada, miks mõningaid üliõpilasi tuleb vedada kursuselt kursusele ja kas tasub seda teha. Meie — see on poolteistkümmend õppejõudu ja üks ajakirjanik. Aik Ossipovitš Aivasjan ei vaielnud vastu üldistele arutlustele ja isegi mitte süüdistustele, kuid seisis otsustavalt vastu faktide konkretiseeri-

ÜHEL hommikul

Et saada õiget pilti puudumisest, korraldas ülikooli komsomolikomitee kolmapäeval kontrollretke.

Hommikul kell 8 algas Arsti-teaduskonna I kursusel NLKP ajaloo loeng. Kui sisenesime ringauditooriumi, oli seal kella 8 ajal rahvast kaunis hõredalt — ainult 55 inimest 161-st. Üldpilti ei suutnud parandada ka need 7 üliõpilast, kes jõudsid kohale teise loengutunni alguseks.

Mida eneseõigustamiseks öeldi? Nii õppejõud sm. J. Kalits kui ka üliõpilased ise pidasid seekordset puudujate arvu erakordseks, tavaliselt olevat kohal siiski üle poole. Kuid täna on mitmetel rühmadel analüütilise keemia kontrolltöö (loengul esindab neid rühmi 1—2 vaprat), teistel jälle füsioloogia kontrolltöö.

Aga ometi — teistes ainetes käiakse loengul hoopis korralikumalt. Küsimusele, miks see teie arvates nii on, vastatakse: «Materjale saab raamatust. Meil on kolmekordne kordamine — loeng, raamat, seminar ...»

«Aga missugused teil seminarid on?»

Kaheteistkümnest õpperühmast 6 ütlevad: «Huvitavad, elava osavõtuga.» Ülejäänud kuus vaikivad.

Nüüd pildikesi ühiselamust, I kursuse arstide tubadest. Tõsi, I kursuse tütarlaste pool on hommikused meeleolud veidi teistsugused kui III—IV kursuse noormeestel, kes elavad Pälsoni 14. Tekiserva alt piiluvaid ninaotsi või päris õndsat und magavaid kohtasime suhteliselt harva, ainult nelja-viit. Tüdrukud istusid laudade ümber ja «tegid viimast» enne kell 12 algavat kontrolltööd. Küsimusele, kas kontrolltöö nende arvates vabandab loengutelt puudumist, vastati, et muidugi mitte, aga ... Vaikus.

Kontrolltööks õppimise motiveeringute kõrval esines ka muud. Tuba 35. Erika Sillaste seletab oma puudumist pärast pikka mõtlemist:

«Õppisin ladina keelt.»

Tiina Vaidla samast toast räägib: «Olin eile õhtul haiglavalves. Ei jõudnud õppida.»

Edasi terve rida vabandamisi peavalu, palaviku, nohu, halva enesetunde ja muu sellisega — motiveeringud, millel silmanähtavalt mingisugust kaalu ei ole ja mis sellele lisaks inimese aususes kahtlema panevad.

Jõudnud ringkäiguga Tiigi tn. vanas internaadis toaukseni, mis kannab numbrit 8, põrkame peaaegu kokku nelja I kursuse stomatoloogiga, kes, mapid kaenlas, kiirustavad praktikumi.

«Miks te kaks tundi puudusite?»

Väike segadus. Kõige kiiremini kogub end Sirje Poolake: «Mul oli palavik.» Sellele lisab Malle Allika, et ka tema olevat haige.

Pöördume samasuguse küsimusega kahe ülejäänud tütarlapse poole. Need on E. Kaldre ja R. Pärn.

Peagi saame neilt järgmise vastuse:

«Me pidime välja selgitama, kuidas Sirje ja Mallega lood on — kas on vaja arsti kutsuda või mitte.»

«Ja nüüd otsustasite kõik koos siiski loengule minna?» Vaikus.

Kell kolmveerand üheksa. Astusime sisse Pälsoni tn. 14.

Juba mõne toa külastamise järel tekib mulje, nagu algaksid ülikoolis väga vähesed loengud hommikul kell 8. Peaaegu igas toas on 2—3 inimest veel kodus, neistki suurem osa voodis.

Tuba 127.

«Richard Villems, miks te praegu loengul ei ole?»

«Magasin sisse,» vastatakse voodist.

Tuba 436. Jüri Rebane?

Pärast järelemõtlemist: «Olen haige Palavik 38°.»

«Kas arsti olete kutsunud?»

«Ei ole.»

Vahur Tohver, tuba 423.

«Mul on võlgnevus. Pole aega loengule minna.»

«Te pole veel jõudnud tõusta, et õppima hakata?»

Vaikus.

Tuba 324. Rein Saluri?

«Magasin sisse.»

Loetelu võiks pikaks venitada. Kontrollretke jooksul selgus, et mõnede kursuste osavõtt loengutest on kõike muud kui rahuldav.

Näiteks oli NLKP ajaloo loengul Vanemuise ringauditooriumis kell 11 hommikul kohal ainult 46% üliõpilastest, kusjuures eriti halb oli see, et puudujate märkimise järgi rühmapäevikutes oleks loengutel pidanud olema 62%. Väga tõsine hoiatus rühmavanematele. Kas komsomolikomitee pleenumi otsus on teie jaoks ainult formaalsus?

Kõige halvemini olid sellel loengul esindatud järgmised kursused: geoloogiaosakonna I (kohal 6 kümnest), astronoomia eriharu I (kohal 3 üheksast), füüsikaosakonna I (kohal 11 kahekümneneljast) ja bioloogiaosakonna I kursus (kohal 23 neljakümne kuuest).

Seekord kontrolliti osavõttu ühiskonnateaduste loengutest ja seminaridest (välja arvatud Majandus- ja Ajaloo-Keeleteaduskond, kuhu sedapuhku ei jõutud). Tulemused? 652-st üliõpilasest viibisid kohal vaid 309 (s. o. alla 50%!).

Seltsimehed unimütsid!

Tuletame meelde, et loengutundide vähendamise eest võitleme mitte sellepärast, et saada juurde hommikust uneaega, vaid aega pärastlõunaseks iseseisvaks tööks. Olgu teadmiseks, et käesolev kontrollretk ei jää viimaseks. Võitlust teadliku õppedistsipliini eest alustatakse just siit.

KONTROLLRETKEST OSAVÕTJAD

Fotodel: vasakul V. Tohver, ülal R. Villems.

TEADLANE ja PEDAGOOG

14. märtsil saab 60-aastaseks TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri dotsent Liis R a u d, filoloogiateaduste kandidaat, teenekas kirjandusteadlane ja armastatud pedagoog.

Liis Raud (Tohver) sündis 1903. a. Pärnumaal Tori vallas. Alghariduse sai ta Tohera Viira külakoolis, keskhariduse omandas Pärnu ja Haapsalu Ühisgümnaasiumis, mille lõpetas 1922. a. Tartu Ülikooli astus L. Raud 1925. a. pühendudes eelkõige eesti kirjanduse õppimisele ning töötades samaaegselt korrektorina kirjastuse «Loodus» poolt väljaantava «Eesti entsüklopeedia» toimetuses. 1934. a. lõpetas L. Raud ülikooli magistrikraadiga ja töötas seejärel kesk- ja kutsekoolides Tartus, Türil ja Pärnus eesti keele ja kirjanduse õpetajana.

Ligemale 15 aastat (kuni 1955. aastani) on L. Raud töötanud ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Kirjandusmuuseumis, kus ta on olnud teaduslikuks töötajaks, käsikirjade osakonna juhatajaks, viimastel aastatel aga tegutsenud kohakaasluse alusel. Aastail 1948—1955 valmistas L. Raud ette kirjandusõpetajaid Tartu Õpetajate Instituudis. 1955. a. alates töötab ta õppejõuna Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Liis Rauda, kes praegu ülikoolis loeb muuhulgas ka lastekirjandust, tunti 1920. aastatel lastekirjanikuna, kelle sulest on ilmunud ajakirjanduse veergudel paarkümmend lastejuttu.

Kirjanduse uurimise valdkonnas on L. Raua tähelepanu suunatud peamiselt rahvusliku liikumisaja ja eesti realistlikule kirjandusele, eriti aga Fr. R. Kreutzwaldile. L. Raua teaduslikust loomingust ongi tähtsaim osa pühendatud Fr. R. Kreutzwaldile: «Kreutzwaldi näidendi-tõlked, võrreldud originaalidega» (1930), «Kreutzwaldi väliskirjanduslikust eruditsioonist» (väitekiri, 1932), ülevaatekirjutised «Fr. R. Faehlmanni ja Fr. R. Kreutzwaldi elust ja loomingust» (1934) ning «Fr. R. Kreutzwald» (1940). Koos M. Lepikuga koostas L. Raud mahuka albumi «Fr. R. Kreutzwald. 1803—1882. Elu ja tegevus sõnas ja pildis» (1953), millele kirjutas ka eessõna. Hiljem avaldas L. Raud uurimuse «Fr. R. Kreutzwaldi sidemeist kaasaja eesrindliku intelligentsi, eriti vene akadeemikutega» (1955).

Eesti kirjanduse varasemast ajast on L. Raualt ilmunud 1935. aastal artikkel «Lääne-Euroopa kajastusi Georg Mülleri jutlustes (1600—1606)».

Viimastel aastatel on L. Raud tegelnud mitmesuguse allikmaterjali publitseerimise ja kommenteerimisega: «Eesti luule antoloogia» I (1955), E. Vilde «Artikleid ja kirju» (1957), «J. Lilienbachi kirjad E. Vildele» (1958). Ka ilmus temalt ülevaateartikkel eesti kirjanduse kohta XIX saj. lõpukümnendeist kuni Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsioonini «Eesti kirjanduse ajaloo» teises köites (1956). Praegu valmistab juubilar trükiks ette tekstide valimikku eesti vanemast kirjanduskriitikast (kuni Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsioonini).

Üliõpilased, nii praegused eesti filoloogid ja bibliograafid kui ka endised, tunnevad L. Rauda kui alati reibast ja elavasõnalist lektorit, kui abivalmis kursusehooldajat ja väga tähelepanelikku ning hoolsat õppejõudu. Diplomandidele on tuntud L. Raua ennastsäästmatu abivalmidus juhendajana. Alati optimistlikuna, elurõõmsana ja kohusetundlikuna tunnevad L. Rauda ka tema töökaaslased. Heatahtlikkus ja tagasihoidlikkus, ääretu nõudlikkus enese vastu ja väsimatu energia iseloomustavad meie lugupeetud juubilari.

Töökaaslaste-kolleegide ja üliõpilaste ühiseks sooviks on, et L. Raual jätkuks veel paljudeks aastateks jõudu ja reipust viljakaks tööks kirjanduspõllul ning noore pedagoogidekaadri kasvatamisel.

KORD MAJJA!

Viimase kahe nädala jooksul on ametiühingu- ja komsomolikomitee pööranud erilist tähelepanu olukorrale meie kohvikus. Milles on siis asi?

Üliõpilased: Kohvik ei ole enam üliõpilaste kohvik. Päeval ja eriti õhtutundidel istub kohvikus mõnikord inimesi, kellel ei ole midagi ühist meiega. Nad tarvitavad palju alkoholi, mida neile ettekandjad helde käega toovad (ja sageli toovad külastajad ka ise alkoholi kaasa). Reserveeritud õhtutel on sageli neile lauad reserveeritud ja paljud üliõpilased jäävad seetõttu ukse taha. Ka üliõpilaste hulgas esineb palju selliseid, kes terve päeva hoiavad kohvikus lauda kinni igasuguste vahenditega. On tulnud ette juhtumeid, et üliõpilased tarvitavad veini üsna suurtes annustes. Paljude üliõpilaste tähelepanekute järgi olevat just nendel üliõpilastel laudade saamine eriti kerge.

Kohviku nõukogu: Kohviku juhataja ei arvesta meid. Teeb kõike oma tahtmise ja äranägemise järgi. Kui Ajaloo-Keeleteaduskonnale oli planeeritud näiteks möödunud detsembris õhtu — kohtumine Valter Ojakääruga —, siis selgus paar tundi enne kohtumise algust, et ruumid olid reserveeritud juba teistele seltskondadele, kusjuures paljudel neist ei olnud vähematki sidet ülikooliga. Kohviku juhataja ei nõustunud ka kohviku nõukogule hädavajaliku laua kindlustamisega. Selliseid fakte esineb veelgi. Üldtuntud on kohviku ja söökla ruumide andmine kollektiividele väljastpoolt ülikooli.

Ettekandjad: Üliõpilased ei pea kohvikus korda. Väga levinud on toolide juurdetoomine laudade juurde (toolide äraviimine sageli unustatakse), mis raskendab teenindamist, üliõpilased pilluvad prahti põrandale.

Kontrollreid: Neljale lauale oli asetatud reserveerimiseks nimekaart «Kits» (ta ei ilmunudki, lauad jagati aga välja ettekandja äranägemise järgi), laudadel asetseb rohkesti tühje ja täis veinipudeleid; koristamata tuhatoosid, millest konid ja kompvekipaberid paratamatult välja kukuvad. Rohkesti külastajaid (ka kahtlase kuulsusega), kellel ei ole ega saagi olla meie üliõpilastega midagi ühist.

Olukorda vaeti ametiühingukomitee viimasel koosolekul. Alljärgneva ülesandeks ongi selgitada tähtsamaid lõike **vastuvõetud kodukorrast.**

Kohvik-klubi teenindab kõrgemate koolide kollektiivide liikmeid: üliõpilasi, teenistujaid, aspirante, õppejõude. Võite küsida: aga kuhu jäävad meie sõbrad teadusliku uurimise asutustest, ettevõtetest ja käitistest? Varustame nad edaspidi kaartidega, mis kindlustavad neile õiguse kohviku külastamiseks ja on ehk mõnele kaugemale külalisele meeldivaks suveniiriks meie kohvikust.

Neil, kellel on õigus külastada meie kohvikut, lubame kaasa võtta 1—2 külalist. Külastajatele reserveeritakse lauad (või kohad) edaspidi vaid l a u p ä e v i t i alates kella 20-st. Lauda hoitakse pool tundi. Juhul, kui reserveerija ei ilmu, antakse laud ära. Keelatud on laudade reserveerimine neile, kel ei ole ühist kõrgemate koolidega. Laudu reserveerime alates r e e d e s t kohviku juhataja juures.

Ülikooli söökla ruumide ja piljardisaali kasutamiseks rühma- ja kursuseõhtute, pulmade ja muude ürituste korraldamiseks esitage avaldus TRÜ ametiühingukomiteesse.

(Järg lk-l 4.)

DIPLOMINI

misele: meil selliseid ei ole — ja punkt. Aga neid on ja oli. Instituudis püütakse neid millegipärast visalt varjata.

Miks? Kas mitte sellepärast, et halva õppeedukuse pärast eksmatrikuleerituid taastati mõnikord motiveerimatult, kuid küllaltki autoriteetse «soovitusega ülalt»? Või on instituudis heasüdamlikud inimesed, järeleandlikud, neil on piinlik panna hoolealustele kahtesid, eksmatrikuleerida andetuse pärast või sellepärast, et puudub soov arstiks saada?

Õppejõud vaikivad. Dekaan on range ja enesesse tõmbunud.

Õppejõudude liberalismil on oma juured. Kateedrite töötajad annaksid rõõmuga kõik oma hoolitsuse talentidele ega tegeleks andetute hooldamisega. Aga kuidas talitada, kui VNFSV Tervishoiuministeeriumis üliõpilaste väljalangemist loetakse mõistmatuks ja lubamatuks (kuidas — «ei osanud kasvatada, mõjustada»!). Andmeid üliõpilaste eksmatrikuleerimise kohta tõlgendatakse kui instituudi halba tööd.

Tõsi, sel aastal ministeeriumis just nagu oleks ette nähtud väljalangemise vajalikkus. Aga kuidas!? Instituuti karistati juba ette, nii-öelda avansina. Võttes aluseks mingisuguse laest võetud väljalangemise normi, koondati isikulist koosseisu 5 koha võrra. Milleks? Miks? Õppejõudude koormus on selletagi liialt suur — peaaegu kahekordselt suurem kõige ratsionaalsemast, pedagoogiliste kogemustega kontrollitud normist. Kuid seda kõike ei võeta arvesse. Ja instituudis hakati veelgi enam väljalangemisi kartma: viimati võtavad ja «lõikavad» veel kord koosseisusid!

Õppejõududel aga käib üle jõu maadelda nendega, kes juhuslikult on sattunud instituuti. Õppejõududel on omad ettepanekud. Millised? I kursusele on vaja võtta näiteks 500—600 inimest 400 asemel. Väga kiiresti saab selgeks, kellel silmad säravad õppetööl ja kes on ükskõikne, laisk. Vastuvõtt I-le kursusele muutub sellega mõningal määral tinglikuks. Pärast nõndanimetatud poolmeditsiinilist kursust võib otsustada, kas võtta inimest üliõpilaseks või mitte. See on noortele nagu pikaajaline konkurss õigusele olla üliõpilane — meedik. See on vaid ettepanek, kuid väärib tähelepanu.

Kindlasti leidub ka selliseid, kes ühe-kahe aastaga ei suuda otsustada: noorel inimesel pole lihtne leida oma teed ellu. Eksmatrikuleerimist vanematelt kursustelt ei tule lugeda erakorraliseks nõudmiseks. Las lahkuvad, nii nagu tegi IV kursuse üliõpilane Tsurikova. Tema mõistis: temale ei sobi arstikutse, see ei too temale õnne. Tütarlaps otsustas targalt ja ausalt.

Juhtub, et mitteedasijõudvatega mässatakse justkui humaansusest. Praegu õpib I kursusel 5 inimest, kes lõpetasid kiitusega hambatehnikumi. Vastu neid võeti, kuid kiitusega õppisid nad aastaid tagasi. Nüüd on hoopis teisiti. Uued I kursuse üliõpilased end eriti ei vaeva teadmiste omandamisel. Peamine aga, et nad esitavad õppejõududele imelikke pretensioone: «Teie ei ole huvitatud meie õppeedukusest» (loe: hinnete kõrgendamisest)! Mispärast, küsime, peab huvi tundma ainult õppejõud, mitte aga eelkõige üliõpilane?

Ja veel üks keskealine naisterahvas Kirovist. Kuidagi ei suuda ta diplomini jõuda. Õpib aeglaselt, lõpmatute viivitustega, kuidagiviisi venib kursuselt kursusele ... Kas temast saab arsti? Kahte tütarlast aga, kel ilmselt ei ole eeldusi edasijõudmiseks ja kes ei soovigi eriti arstikutset saada, veetakse visalt lõpu poole vaid sellepärast, et nad on lastekodukasvandikud. Ei leia sõnu, hoolitseda nende eest muidugi tuleb. Nad vajavad vanemlikku osavõttu, heatahtlikku tähelepanu. Kuid milleks hoida ühte inimest kurvastuse eest, jättes löökide ette paljusid neid, kes hiljem tulevad ravile halva arsti juurde?

Liialt range on arstikutse, et mitte mõelda sellest noores eas. See pole kerge. Neid, kes ei suuda kanda tema raskusi, pole vaja vedada diplomini.

K. Kalmõkava

Ajalehest «Meditsinskaja Gazeta».

KORD MAJJA!

(Algus lk-l 3.)

Sel juhul, kui piljardisaalis ei ole kavandatud üritusi, reserveeritakse ka piljardisaal laupäeviti individuaaltellimuste alusel. Veini müüb kohvik alates kella 17-st. Veini müük pudelites on keelatud. Veini ei müüda edaspidi ka iseteeninda-mise korras.

Mis saab meie küünlavalguseõhtutest?

Neid peetakse edaspidi samuti igal kolmapäeval kõigis kohviku saalides. Loodame, et kõige lähemas tulevikus kohviku juhatus leiab võimaluse küünlajalgade muretsemiseks ja kaob küünalde ilmetu põletamine alustassidel! Kohvikukülastajad! Ärge unustage ka neid, kelle hea töö kindlustab teile meeldivad puhketunnid kohvikus! Ärge raskendage ettekandjate ega riidehoidja tööd! Ka kohviku personalil on oma kindel tööaeg. Oleks hea, kui te kohviku kinnipanemise aja eel tuletaksite meelde oma tundeid asjatu ootamise korral. Ehk oleks teil siis kergem kohvikust lahkuda ja personalilgi võimaldada oma rasket päevatööd lõpetada.

Tuletame meelde, et laupäeval ja pühapäeval on kohvik avatud kella 24-ni, esmaspäeval kella 21-ni, teistel päevadel kella 23-ni.

Tahaks loota, et ka kohviku juhataja enam hoolitseks valiku rikkalikkuse eest. Miks mitte pakkuda suuremas valikus igasuguseid mittealkohoolseid jooke, mille valmistamise õpetusi leidub palju. Limonaad, tomatimahl, morss ja küllaltki sageli kahtlaselt kollane kohv ei suuda luua konkurentsi veinile. Enam maitsvaid jooke — ja vajadus veini järele langeb veelgi.

Mida siis teha nende üliõpilastega, kes on nõuks võtnud päeva läbi kohvikus aega surnuks lüüa? Komsomolikomitee sekretärid olid kohe nõus komsomoliprožektori käikulaskmisega. Fotoaparaadi abiga tutvustame neid tervele kollektiivile.

J. SEEDER,
TRÜ ametiühingukomitee aseesimees

TOIMETUSE MÄRKUS: Käesolevaga lõpetab toimetus ka diskussiooni «Kas?» (vt. meie lehe kaht eelmist numbrit) ja tänab kõiki, kes mõttevahetusest osa võtsid ning sel kombel kaasa aitasid olukorra parandamisele meie kohvikus.

Tahaks loota, et kohvikukülastajad saaksid aru, et kohvik on meeldivaks ajaviitekohaks siis, kui külastajad i s e astuvad alati välja võimalike väärnähtuste ja üksikute korrarikkujate vastu.

TEADAANDED

Valimiste päeval, 17. märtsil demonstreeritakse üliõpilaste-valijate soovil agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) suures auditooriumis kell 8.30 kinofilmi «Laulab Yves Montand» ja kell 10 «Meie oleme Ukrainast».

Järgnevad isetegevuslaste esinemised.

*

Teisipäeval, 19. märtsil kell 19 vestleme aulas
TÖÖST ja PUHKUSEST.
Oma arvamusi avaldavad ülikooli õppejõud, üliõpilased ja külalised V. Panso, K. Ird jt.

*

Ülevaatekonkurss vokaal- ja instrumentaalansamblitele, agitbrigaadidele ning originaalžanris esinejatele toimub laupäeval, 23. märtsil.

Esinejatel registreeruda teaduskonna ametiühingubüroos või klubis 21. märtsini.

*

Käesoleva aasta «viiulihooaja» avab Tartus Gruusia NSV lootustandev interpreet, rahvusvaheliste konkursside laureaat Marine Jašvili. Kontsert on aulas 18. märtsil kell 19.30.

*

Homme kell 19.30 toimub aulas Tallinna Polütehnilise Ins.ituudi meeskoori kontsert. Pääsmed müügil peahoones kella 11—14-ni ja 17—18-ni.

*

Alates 17. märtsist on kõigil võimalik ülikooli klubis jälgida televisioonisaateid.

TRÜ KINOLEKTOORIUMIS

Sarjast «Kõik inimese heaks...» toimub Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis rida üritusi.

TÄNA KELL 19

«Milliseid inimesi vajab meie ühiskond: Lektor S. Lepik. Film «Kon-Tiki».

22. märtsil kell 19 «Taktitunne käitumises.» Lektor H. Kurm. Rootsi film «Sõjaroimarid».

Malesõbrad! 19. III kell 19 koguneme klubisse arutama, mida ja kuidas teha ning mängime paar partiid. Malendid ja kellad ootavad.

Pühapäeval, 17. märtsil algusega kell 20 toimub TRÜ klubis raviosakonna klubiõhtu «Rändame mööda Läänemere rannikut». Puhkepeatustes kuulame isetegevuslaste ettekandeid, mängime seltskondlikke mänge ja tantsime.

LASKESPORT 1962

1962. a. spordiaasta oli TRÜ laskesportlastele võrdlemisi edukas. Sellest annavad tunnistust 8 rekordiparandust (mehed 6, naised 2), 38 parandust kõigi aegade edetabelis (rohkem kui varematel aastatel, neist mehed 21, naised 17) ja ega 10 I, 10 II ja üle 30 III järgu täitja pole ka halb tulemus meie laskesportlaste väikese arvu juures. Toimus 20 võistlust 418 osavõtjaga, 171 üliõpilast täitsid VTK normatiivid laskmises. Võistkonna löögijõud tõusis pidevalt ja aasta lõpuks saavutati mitmeidki hinnatavaid tagajärgi, nagu võit Viljandi võistkonna üle, esikohad kõrgemate koolide vahelisel matškohtumisel ja mitmetel ülelinnalistel võistlustel. Senisest rohkem hakati tegelema üldkehalise ettevalmistusega ja relva materjalosa tundmaõppimisega.

Täna avaldatavas ülikooli laskespordi edetabelis on esindatud kogu meie praegune laskmise «raudvara». Nimesid polegi nii väga palju: meie parimad laskurid on tugevad mitmes harjutuses, aga mitmed laskurid meie niigi väikesest kollektiivist (ülikoolis on ainult 37 «registreeritud» laskesportlast! Vähe!) ei suhtu kuigi hoolikalt treeningusse ja ei pääsenud edetabelisse. Teaduskondadest on edetabelis juhtival kohal Bioloogia-Geograafia- ja Arstiteaduskond. Ja vist ainuke edetabel ülikoolis, kus ei ole ühtegi «elukutselist» kehakultuurlast. Tõsise suhtumisega treeningusse paistavad silma T. Kokk, Ü. ja T. Paap, V. Lall, I. Kõiv, M. Sauvere, R. Pungar jt. Tagajärjed on neil pidevalt kasvanud.

A. JAANI

Väikekaliibriline vabapüss, 3×20 lasku (50 m)

1.	T. Kokk (A)	554 I	1.	M. Narusk (BG)	533 I
2.	M. Aints (FM)	548 I	2.	I. Kõiv (BG)	523 II
3.	K. Jõhvik (FM)	540 I	3.	V. LALL (BG)	523 II
4.	T. Höövel (M)	536 I	4.	M. Sauvere (AK)	516 II
5.	T. Riit (BG)	529 II	5.	L. Ludolf (A)	459 —

Lamades:

1.	T. Kokk (A)	197*	1.	M. Narusk (BG)	189
2.	T. Riit (BG)	193	2.	I. Kõiv (BG)	189
3.	T. Höövel (M)	192	3.	M. Sauvere (AK)	187
4.	K. Jõhvik (FM)	192	4.	L. Ludolf (A)	186
5.	M. Aints (FM)	191	5.	V. Lall (BG)	184

Põlvelt:

1.	M. Aints (FM)	188	1.	I. Kõiv (BG)	181
2.	T. Kokk (A)	187	2.	M. Narusk (BG)	179
3.	K. Jõhvik (FM)	184	3.	V. Lall (BG)	176
4.	T. Riit (BG)	183	4.	M. Sauvere (AK)	172
5.	T. Höövel (M)	182	5.	L. Ludolf (A)	169

Püsti:

1.	T. Kokk (A)	177	1.	M. Narusk (BG)	171
2.	M. Potašenkov (A)	173	2.	V. Lall (BG)	163
3.	K. Jõhvik (FM)	173	3.	I. Kõiv (BG)	161
4.	M. Aints (FM)	171	4.	M. Sauvere (AK)	159
5.	T. Höövel (M)	170	5.	L. Ludolf ((A)	121

Väikekaliibriline vabapüss, 3×10 lasku (50 m)

1.	T. Kokk (A)	273 I	1.	M. Narusk (BG)	264 I
2.	M. Ennever (GB)	271 I	2.	V. Lall (BG)	260 I
3.	M. Aints (FM)	270 I	3.	M. Sauvere (AK)	256 II
4.	T. Riit (BG)	269 I	4.	L. Ludolf (A)	242 III
5.	T. Höövel (M)	267 I	5.	I. Kõiv (BG)	238 III

Lamades:

1.	M. Ennever (BG)	96	1.	V. Lall (BG)	97*
2.	M. Aints (FM)	96	2.	M. Narusk (BG)	97
3.	T. Kokk (A)	95	3.	I. Kõiv (BG)	95
4.	K. Jõhvik (FM)	94	4.	L. Ludolf (A)	90
5.	T. Riit (BG)	94	5.	M. Sauvere (AK)	89

Põlvelt:

1.	T. Kokk (A)	96*	1.	V. Lall (BG)	92
2.	T. Höövel (M)	95	2.	M. Sauvere (AK)	88
3.	M. Aints (FM)	94	3.	M. Narusk (BG)	87
4.	M. Ennever (BG)	93	4.	I. Kõiv (BG)	84
5.	K. Jõhvik (FM)	91	5.	H. Rooba (FM)	82

Püsti:

1.	T. Kokk (A)	91*	1.	M. Sauvere (AK)	84
2.	T. Höövel (M)	86	2.	V. Lall (BG)	82
3.	M. Aints (FM)	86	3.	M. Narusk (BG)	80
4.	T. Riit (BG)	86	4.	L. Ludolf (A)	76
5.	M. Ennever (BG)	84	5.	H. Rooba (FM)	66

Väikekaliibriline vabapüss, 30 lasku lamades (50 m)

1.	T. Kokk (A)	288 I	1.	M. Sauvere (AK)	282 II
2.	P. Greenbaum (AK)	286 II	2.	I. Kõiv (BG)	282 II
3.	T. Höövel (M)	286 II	3.	M. Narusk (BG)	274 III
4.	M. Ennever (BG)	274 III	4.	V. Lall (BG)	273 III
			5.	L. Ludolf (A)	271 III

Spordipüstol, 3+10 lasku ringmärki 25 m

1.	T. Kokk (A)	93 II	1.	M. Sauvere (AK)	92 II
2.	T. Riit (BG)	91 II	2.	T. Paap (BG)	89 II
3.	H. Kuusiku (FM)	91 II	3.	A. Reispas (A)	86 II
4.	O. Tiido (A)	89 III	4.	I. Koemets (AK)	86 II
5.	M. Ennever (BG)	88 III	5.	H. Rooba (FM)	78 —

Spordipüstol, 30+30 lasku ringmärki ja siluetti (25 m)

1.	T. Kokk (A)	568* I	2.	M. Sauvere (AK)	541 II
2.	T. Riit (BG)	566 I	3.	A. Reispas (A)	530 II
3.	L. ORA (A)	549 II	4.	H. Greenbaum (AK)	511 —
4.	H. Kuusiku (FM)	549 II	5.	T. Paap (BG)	505 —
1.	T. Raba (A)	556* I			

30 lasku ringmärki:

1.	T. Kokk (A)	283* I	2.	M. Sauvere (AK)	269 II
2.	T. Riit (BG)	276 I	3.	A. Reispas (A)	265 II
3.	Ü. Paap (BG)	275 I	4.	T. Paap (BG)	261 II
4.	L. Ora (A)	275 I	5.	H. Greenbaum (AK)	248 III
5.	P. Kotljarov (FM)	270 II			
1.	T. Raba (A)	277 I			

30 lasku siluetti:

1.	T. Riit (BG)	295* I	1.	T. Raba (A)	281 I
2.	T. Kokk (A)	285 I	2.	M. Sauvere (AK)	277 II
3.	H. Kuusiku (FM)	281 II	3.	A. Reispas (A)	269 II
4.	Ü. Paap (BG)	277 II	4.	H. Greenbaum (AK)	263 III
5.	A. Jaani (BG)	277 II	5.	T. Piip (BG)	261 III

Väikekaliibriline vabapüstol, 8+30 lasku ringmärki (50 m)

1.	Ü. Paap (BG)	258 I	2.	T. Paap (BG)	248 I
2.	T. Kokk (A)	255 I	3.	M. Sauvere (AK)	246 I
3.	L. Ora (A)	253 II	4.	A. Reispas (A)	231 II
4.	T. Riit (BG)	249 II	5.	H. Greenbaum (AK)	220 —
5.	H. Kuusiku (FM)	247 II			
1.	T. Raba (A)	258 I			

Märkused: 1) A — Arstiteaduskond, BG — Bioloogia-Geograafiateaduskond, AK — Ajaloo-Keeleteaduskond, M — Majandusteaduskond FM — Füüsika-Matemaatikateaduskond,

2) Tärnikesega * on tähistatud 1962. a. püstitatud TRÜ rekordid. Esimesed viis igal alal on meessportlased.

Spordimängudest

Eesti NSV korvpalli-meistrivõistlustel lõpetasid TRÜ naiskonnad edukalt esimese ringi. Möödunud nädalavahetusel alustas I naiskond Paide «Jõu» 73:37 ja Tallinna «Kalevi» 98:33 ning juhib meistrisarja ühegi kaotuseta. II naiskond võitis Paide «Jõu» 38:36 ja Tallinna «Kalevi» 55:25 ning on kahe kaotuse ja viie võiduga teisel kohal.

Seni peetud nelja mängu järel püsib meistrivõistlustel teisel kohal ka TRÜ meeskond.

* * *

Tartu võrkpalli-karikavõistluste teises ringis võitis TRÜ meeskond Aparaaditehase esinduse 3:2. Sama tagajärjega aga kaotas ülikooli naiskond dünamolastele. Reedel kell 19 kohtuvad EPA võimlas ülikooli ja akadeemia võistkonnad.

* * *

Neljapäeva varahommikul sõitis Riiga TRÜ korvpallinaiskond, et osa võtta üleliidulise taliturniiri finaalmängudest. Leningradi turniirilt said meie korvpallurid kaasa kolm võitu ja kaks kaotust. Riias tuleb pidada veel kuus mängu. Esimene kohtumine on laupäeval.

„Ma ei arvanud, et asi nii tõsine on..."

Meie kollektiivi tublisid naisi taheti 8. märtsil austada aktusega. Nii sai asi alguse ning organiseeriva ja ettevalmistava töö ratas hakkas veerema...

Kätte jõudis üks tavalistest tööpäevadest nädal aega enne rahvusvahelist naistepäeva. Ka telefonikõned olid sel päeval veel tavalised, võib-olla ainult üsna veidi pühade-eelsed.

«Esimene kuuleb!» kostis hääl telefonis.

«Tere, Esimene, sind ma just otsingi! Siin Teine. Mul on sulle suur palve, kas sul on võimalik esineda ühe päevakohase deklamatsiooniga 8. märtsil kell 14 aulas?»

Edasi kirjeldas Teine täpsemalt, kuidas aktus on kavandatud, et seal esinevad lapsed ja ainult paar ettekannet on mõeldud täiskasvanutelt... Et üritus peab olema lühike, kuid südamelähedane, et Esimene on ülikooli parim ja sellepärast on just teda valitud ning muud sarnast.

«Muidu olen vaba ja põhimõtteliselt nõus, aga siiski sel päeval ei saa, sest tahan sõita koju memme sünnipäevale,» vastas Esimene.

«Kas hiljem, alates poole neljast, pole võimalik sõita?»

«Jah, on küll võimalik ja ma võiksin tulla tõepoolest esinema,» vastas Esimene pärast lühikest kõhklemist.

«See on ju tore! Palun mõtle aga tõsiselt järele ja vasta, kas tuled kindlasti või ei, ma ootan seni telefoni juures.» Kuni Esimene otsustas, mida vastata, meenus Teisele, et ka temal tuleb päev hiljem koju sõita oma memme suurele juubelile ja kui väga oluline on aastates vanematele, et neid austataks isikliku kohalviibimisega. Sellepärast ta lisaski:

«Ära anna mulle kahtlast jaatavat vastust. Kui lubad tulla, siis tule kindlasti. Kui kõhkled, siis ütle parem juba «ei».»

Teise rõõmuks vastas Esimene: «Ma otsustasin, et tulen ja täidan su soovi.» Edasi rääkisid nad veel sellest, mida esitada ja lepiti kokku, et kui Esimene ei leia sobivat pala, teatab ta sellest Teisele ja koos jätkatakse otsimist. Arvata võib, et mõlematel oli jutuajamisest hea meel.

Hoopiski hea tuju ei olnud Teisel, kui 7. märtsil pärast keskpäeva ütles talle Kolmas, et Neljandale olevat Esimene Viienda kaudu meile tuttava telefoni teel edasi öelnud, nagu oleks ta haige ja ei saavat homme esineda. Ühe päevaga ei ole kellelgi võimalik Esimest asendada.

Esimene mõte oli: avaldada Esimesele kaastunnet. Aga Esimest polnudki kodus. Toakaaslased teadsid vaid niipalju, et ta on kusagil raamatukogu lugemissaalis. Haige lugemissaalis! Kas see ei ole ohtlik? Aga ka õhtul hiljem ei leitud Esimest kodunt, kui teda käisid otsimas need, kelle süda 8. märtsi ürituse pärast valutas. Esimese kursusekaaslased ütlesid aga Teisele, et Esimene käib pidevalt õppetööl.

Imet ei sündinud. 8. märtsil Esimene ei tulnud.

Pärast seda, kui Teine oli Esimese juures kaks korda isiklikult kodus käinud, õnnestus tal Esimesega telefoni teel rääkida 11. märtsi õhtul, tund aega enne kesköö.d.

Jutt oli ühepoolne, rääkis Teine, sest Esimesel polnud midagi vastata. Mulle jäi meelde vaid see...

«Kahju, et meie kollektiivis leidub selliseid, kes peaaegu ei millegi eest ise hävitavad hea arvamuse endast ning loobivad tuulde ausõnu ja lubadusi. Sina oled üks nendest. Seda ma sinult siiski ei oodanud.»

Ja Esimene:

«Ma ei arvanud, et asi on nii tõsine...»

*

Mittetäidetavatele lubadustele me homset ei ehita, nendega ei saa elada ka praegu, kuid selliste lubaduste andjaid kahjuks veel liigub meie seas. Igaüks peaks küsima endalt: «Kas ma ei olnud see Esimene?»

Et ei võidaks arvata, nagu mõtlesin loo välja pettumusest meessoo suhtes, kelle üks esindajaid ei tulnud meid naistepäeval tervitama, teen teatavaks tegelaste seekordsed nimed: Esimeseks oli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilane Evald Hermaküla, Teiseks klubi juhataja Ants Siimer. Tegevuse sõlmpunktiks 8. märts 1963.

TÜTARLAPS

Tänase ajalehenumbri kujundasid ja küljendasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased E. Pung, M. Pajuste ja I. Madissoo.

Toimetaja J. Peegel

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2349. MB 00588.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 22. MÄRTSIL 1963

Nr. 8(548) XVI aastakäik

FLIOSOOFILINE SEMINAR

ON TEADUSE KÕIGE AKTUAALSEMATE METODOLOOGILISTE PROBLEEMIDE KOLLEKTIIVNE LÄBIARUTAMINE.

Filosoofilised seminarid on meie ülikoolis saanud üheks tähtsaks poliitilise õppetöö vormiks. Paljudel nendest on mitmeaastased kogemused, mille alusel on kujunenud välja mitmekesiseid organisatsioonilisi vorme ning seminaride organiseerimise meetodeid, tavasid, mis sobivad paremini erinevate kollektiivide tööoludega. Seminaride juhendajad, nagu sm-d Kard, Palm, Konks, Nedzvedski, Rägo jt. võiksid jutustada palju huvitavat oma töö konkreetsetest küsimustest.

On kahtlemata õige, et filosoofilistest seminaridest on kohustatud osa võtma need seltsimehed, kellele töö seminaris on ainsaks poliitilise õppetöö vormiks. Nad peavad esmajärjekorras valmistama ette referaate, töötama kindla plaani kohaselt, oponeerima, uurima vastavat kirjandust jne. Tuleks vaid selles suhtes arvestust; nõudlikkust ja distsipliini veelgi tugevdada. Ei saa aga nõustuda sellega, et filosoofiliste seminaride koosolekuist ei võta tihtipeale osa paljud vastava ala spetsialistid, osakonna õppejõud, kes on seotud poliitilise õppetööga mujal. On tõsiselt kahju, et meil on laialt levinud arvamus, nagu peaksid filosoofilise seminari tööst osa võtma ainult selle nimekirja kuuluvad, mitte aga teaduskonna (või osakonna) kogu kollektiiv. Näib, et meil mõnikord kipub kaduma filosoofiliste seminaride kui poliitilise õppetöö vormi spetsiifika. Filosoofiline seminar ei ole mingil juhul õppeseminar, mida kasutatakse ainete õppimisel kõrgemas koolis või marksismi-leninismi õhtuülikoolis. Veel vähemal määral tohib ta sarnaneda õpperingiga või loengu kuulamisega. Filosoofiline seminar on teaduse kõige aktuaalsemate metodoloogiliste probleemide kollektiivse läbiarutamise, diskuteerimise kohaks. Ta aitab kaasa ühtsete seisukohtade, arvamuste väljakujunemisele teadusliku metodoloogia alal. Ta on ideelis-kasvatusliku töö vahetuks ühtelangemiseks meie teadlaste spetsiifilise praktilise tegevusega, mille tulemusi peaks kohe viima üle õppetöösse. Kõik see on aga raskendatud, kui filosoofiliste seminaride istungeist ei võta osa teadlaste kollektiiv tervikuna.

Filosoofiline seminar peab operatiivselt reageerima toimuvatele sündmustele teaduses, olema informatsiooni kiire vastastikuse vahetuse vormiks. Sellega ei sobi kokku üldiselt suurte, mahukate ettekannete ärakuulamise süsteem, olgu need ettekanded kuitahes head (aga enamik ettekandeid meie ülikooli filosoofilistes seminarides on tegelikult väga head). Nendes jääb paratamatult faktilise materjali varju see uus, originaalne vaatekoht metodoloogias, mida esitab ettekandja ja mis peab olema läbi arutatud. Ettekanne filosoofilises seminaris läheb maksma ta tegijale tihtipeale 2—3 kuud tööd (teatud määral teadusliku töö arvel). Kuulajaid ei erguta aga ka kõige parem ettekanne sõnavõtule, kui ta kestab ligi kaks tundi. Kõik see on vist peamiseks põhjuseks, miks mõned õppejõud tunnevad teatud kartust töö vastu seminaris, mitte aga kartust kokkutuleku enese vastu oma eriala teravate probleemide läbiarutamiseks. Paarikümneminutiline sissejuhatav sõnavõtt mõtete esitamiseks, mis on kasvanud orgaaniliselt välja seltsimehe enda teaduslikust tööst ja millele ta tahaks leida hinnangut — see on läbiarutamise alusena täiesti piisav.

Meil on halvasti organiseeritud informatsioon seminaride toimumise kohta. Ometi aga on nad tähtsad mitte ainult antud teaduskonna, vaid tavaliselt ka teiste teaduskondade töötajatele. Nimetame siin näiteks sel õppeaastal toimunud ettekannetest ning arutamistest internatsionalismi kasvatamist õppetöö protsessis (ajaloo-osakonnas), strukturaalse lingvistika filosoofiliste aluste küsimust (võõrkeelte osakonnas), keemia ja biolcogia vahekorra probleemi (keemiaosakonnas), filosoofia konkreetsete teaduste probleemidele rakendamisel esineva dogmatismi kriitikat (füüsikaosakonnas) ja palju teisi.

Kaua aega oli meil ülikoolis levinud imelik seisukoht üliõpilaste osavõtu kohta filosoofilistest seminaridest. Neid kas ei tahetud seal üldse näha, või paremal juhul ei keelatud viibida seminaril. On aga väljaspool kahtlust, et üliõpilasi tuleb sinna kutsuda, propageerides ka teistes teaduskondades toimuvaid seminare. Oleks tervitatav, kui üliõpilased püüaksid seminaris esitada oma arvamust. Kui õppejõudu üliõpilasest eraldavad barjäärid on kahjulikud üldse, siis eriti talumatud on need üliõpilaste tulevase eriala maailmavaateliste küsimuste läbitöötamisel.

Iga filosoofiline seminar peab saama tähtsaks ning huvitavaks sündmuseks kogu meie ülikooli teaduslikus ja poliitilises elus.

M. MAKAROV,
TRÜ parteikomitee liige

17. märtsil

Kevadine pakane on kuidagi veider: näpistab kõrvalestast, tirib ninast, ent ometi sa ei raatsi pahast nägu teha.

Naeratavad näod karusnahksete kraede varjus. Isa ja ema käekõrval tatsab vapper väikemees. Grupp lõbusaid sinisemütsilisi tudengeid. Üksik väärikas vanatädi. Kõik nad lähevad ühes suunas. Iga maja on võidukalt välja sirutanud vastu hallikat taevast punase lipu. Selline oli 17. märtsi hommik.

Pole raske mõistatada, kuhu ja milleks lähevad need inimesed. Ühtsustunne teeb kõigile mõistetavaks nende mõtted, plaanid ja sammude suuna: meie vana peahoone. Jaa, peahoone küll, kuid täna siiski kõigepealt valimisjaoskond nr. 2. Sirged ja sihvakad loorberipuud muudavad tavalise askeldusrikka koridori kuidagi majesteetlikuks. Samm muutub tahtmatult aeglasemaks ja väärikamaks.

Lihtne valge saadikukandidaadi nimega paberileht langeb valimiskasti. Sellega paneme inimese õlgadele, kelle poolt häältasime, raske kohustuste ja murede koorma. Sellega andsime talle suurima, mida võib anda rahvas — usalduse.

Ent laskume pidulikust valimissaalist korrus allapoole ning astume korraks auditooriumi nr. 2. Vabandust, nii nimetati seda ruumi harilikel päevadel. Täna on siin agitaatorite staap.

Numbritele tõmmatakse peale ristid, nimedele kriipsud. Uued ümbrikud, uued kriipsud ja ristid.

«Näe, jälle minu oma tuli,» rõõmustab üks.

«Minu oma tuleb kohe!» teatab teine brigadirile. Uhkelt kõlab see «minu oma».

Ikka harvemini tuuakse alla ümbrikuid, ikka tühjemaks jääb ruum, nimekirjad on läbi kriipsutatud punase pliiatsiga. Valijad on aegsasti täitnud oma kodanikukohustuse.

Aulas mürtsub orkester, vilguvad rahvariided.

Tänavad on endiselt tulvil naeratavaid inimesi. Kalendris seisab veel punaste numbritega — 17. märts.

I. SOO

Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu valimiste tulemustest

Pühapäeval, 17. märtsil 1963. a. toimusid Tartu linnas kohaliku töörahva saadikute nõukogu valimised.

Linnanõukogu valimistel võttis hääletamisest osa 99,64 protsenti valijate üldarvust. Kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt hääletas linnanõukogu valimistel 99,56 protsenti hääletamisest osavõtnud valijate arvust.

Valimiste määrustiku 89. paragrahvi põhjal tunnistasid valimiste jaoskonnakomisjonid kehtetuks kuus valimissedelit.

Üldse valiti linnas kohaliku töörahva saadikute nõukogusse 228 saadikut. Valitud saadikute hulgas on naisi 39,47 protsenti, parteituid 56,14 protsenti, töölisi 54 protsenti. 75,88 protsenti saadikuist ei kuulunud nõukogu eelmisse koosseisu.

TARTU LINNA TÄITEVKOMITEE

ÜTÜ konverentsist loe lk. 2

Kaheksa vastust

Ülikooli raamatukogudes võib päevast päeva kohata asjalikke nägusid. Küsimusele, mis nende taga peitub, võivad vastuse anda ainult üliõpilased ise. Niisiis:

«MILLEGA PRAEGU TEGELETE JA KAS JÄTKUB AEGA PÕHJALIKUKS TÖÖKS?»

Riita Noorsalu inglise filoloogia II kursuselt: «Kursusetöö esitamise tähtajaks on 1. mai. Sellega ma praegu tegelengi. Loenguid on kohutavalt palju, kuidagi ei jõua kõike korralikult ära õppida. Väliskirjanduse kollokviumiks tuleb tunda kogu XVIII saj. inglise-prantsuse-saksa kirjandust — lugemisele kulub väga palju aega. Ka pideva töö juures kipub päev lühikeseks jääma.»

Rein Saarma bioloogiaosakonna I kursuselt: «Loenguid on 33 tundi nädalas, aga üldiselt ei ole üleliia palju tööd. Kontrolltöödeks peab muidugi õppima, kõiki loenguid ei saa küll läbi vaadata.»

Valentina Kütt vene filoogia V kursuselt: «Minu aeg kulub praegu põhiliselt diplomitööle, mis käsitleb internatsionaalse kasvatuse probleeme. Lugemist ja läbitöötamist vajavat materjali on palju ja juuni oma riigieksamitega pole enam mägede taga.»

Kuno Otsus eesti filoloogia I kursuselt: (pärast pikka mõtlemist) «Ei tea».

Mari Põldma: eesti filoloogia I kursuselt: «Tööpäev ehitusel ja õhtused loengud nõuavad oma osa. Valmistuda jõuab küll ainult vahetult järgmiseks seminariks või kontrolltööks ja sedagi hilisõhtul või nädalavahetusel. Kõigi loengute korralikust läbivaatamisest küll rääkida ei saa.»

Andrus Värik raviosakonna I kursuselt: «Suurem osa minu päevast kulub praktikumidele ja nendeks tuleb pidevalt valmistuda. Tööst puudu ei tule.»

Karin Rummo eesti filoloogia IV kursuselt: «Pedagoogilises praktikas on kahenädalane vaheaeg. Nüüd on päevakorras loengud, kursusetöö, kohustuslik kirjandus. Siis veel kuus nädalat praktikat. Praegu on tõepoolest raske.»

Jaan Kaplinski lääne filoloogia V kursuselt: «Töötan individuaalplaani alusel. Õpin prantsuse keelt, aga eriti huvitab mind moodne keeleteadus ja selle matemaatilised suunad. Leian, et neid tundmata pole lingvistil juba lähemas tulevikus midagi teha. Tegelen praegu ka araabia keelega ja unistan selle täielikust selgeksõppimisest.

Tahaksin väga, et ülikooli orientalistikakabineti tegevusse rohkem elu tuleks.»

Ametiühinguaktiivi kool

Täna kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühiguaktiivi kooli õppus, teemal: «Ametiühingukoosolekud, otsused ja otsuste täitmine». Lektor A. Metsa.

Osa võtavad teaduskondade ametiühingubüroode esimehed, aseesimehed ja sekretärid, massilise organiseerimistöö sektorite juhatajad ja liikmed, massilise kultuuritöö, massilise poliitilise töö ja elamu-heaolu sektorite juhatajad.

L. ROOTS füüsika-matemaatikakandidaadiks

Neil päevil kaitses Moskva Riikliku Ülikooli Mehhaanika Teadusliku Uurimise Instituudi õpetatud nõukogu koosolekul kandidaadidissertatsiooni meie ülikooli teoreetilise mehhaanika kateedri vanemõpetaja Lembit Roots. Oma dissertatsioonis käsitles sm. Roots kolmnurksete ja trapetsikujuliste plaatide stabiilsuse küsimusi. Töö juhendajaks oli teoreetilise mehhaanika kateedri juhataja professor Ülo Lepik; oponeerisid Moskva Ülikooli professor P. Ogibalov ja Kirgiisi NSV TA akadeemik S. Popov.

Õpetatud nõukogu otsusega omistati Lembit Rootsile füüsika-matemaatikakandidaadi teaduslik kraad.

Geneetikahuvilistele

Juba paar nädalat tagasi kogunesid pärast mitmeaastast vaheaega taas geneetikahuvilised üliõpilased. Kuigi vastav eriharu (kitsam spetsialiseerumine geneetikale) praegu veel ülikoolis puudub, näitas esimene koosolek, et asjahuvilisi ülikoolis on, ja mitte ainult bioloogide seas. See on ka loomulik, arvestades geneetika suurt tähtsust ja aktuaalsust tänapäeva teaduses ja asjaolu, et rea aastate jooksul pole ülikoolis sellealaseid üritusi peaaegu korraldatud. Probleemid pärilikkusest, selle materiaalsetest kandjatest, põlvkonnast põlvkonda edasiantavatest haigustest ja paljust muust on lakanud olemast ainuüksi bioloogide tähelepanu objektiks, siit leiavad endale huvitava tööpõllu arstid ja füüsikud, biokeemikud ja matemaatikud.

Järgmine ringi koosolek toimub tuleval nädalal (täpne teade ilmub ülikooli ajalehes). Kõne alla tulevad geneetika põhiprobleemid. Kõikide entusiastide osavõtt ringi tööst on teretulnud.

R. SALURI

Geoloogiaringi aastapäev

1945. a. sügisel võeti geoloogiaosakonda (tollal geoloogia-geograafiaosakond) vastu esimesed kasvandikud ja 1946. a. 9. märtsil loodi professor K. Orviku initsiatiivil geoloogiaring.

17 a. on möödunud ringi asutamisest ja kõigi nende aastate jooksul on meie osakonna üliõpilased just ringi piires omandanud väärtuslikke kogemusi iseseisvaks tööks, teaduslike ja praktiliste küsimuste lahendamiseks. Osavõtt ringi koosolekutest mitte ainult ei süvenda erialaseid teadmisi, vaid arendab ka esinemisjulgust, väljendusoskust ja geoloogilist mõtlemist. Kõige tähtsamaks tuleks võib-olla aga lugeda seda, et geoloogiaring ühendab tervet osakonda. Ühised mured ja rõõmud liidavad ühtseks pereks nii õppejõud kui ka üliõpilased.

Käesoleval nädalavahetusel tähistab geoloogiaring oma 17. aastapäeva nagu varematelgi aastatel teadusliku sessiooni ja ühise peolauaga. Sessioonil esinevad osakonna üliõpilased 3 ettekandega:

E. Hermaküla — «Uhaku lademe konodontidest».

V. Visser — «Pärnu lademe litoloogilis-mineraloogiline koostis Saare puur-augus».

H. Kihno, J. Kivisilla, H. Koppelmaa — «Kivimit moodustavate mineraalide assotsiatsioonidest Uljaste aluskorras».

Peale üliõpilaste esinevad ettekandega veel aspirandid T. Kuuspalu ja V. Puura.

Ringi aastapäeva puhul soovib juhatus palju edu kõigile ettekannete esitajatele, palju indu, teotahet ja järjekindlust kõigile geoloogiaringi liikmetele.

L. HINTS

PRAKTIKUMIL

Farmaatsiaosakonna üliõpilased peavad sooritama IV semestril orgaanilise keemia alal nn. suure praktikumi, mille eesmärgiks on läbi töötada orgaaniliste ühendite sünteesi peameetodid. Sellel praktikumil tutvutakse tähtsamate reaktsioonidega, mida kasutatakse orgaaniliste ühendite sünteesil. Töötatakse läbi vastav kirjandus ja sünteesi eeskirjad.

See kõik nõuab distsiplineeritud töötamist ja iseseisvat järelduste tegemist. Vastava osa loengulise materjali läbitöötamine on vajalik teoreetilise osa mõistmiseks. Paremaid tulemusi saavutavadki need üliõpilased, kes teoreetilise osaga tegelevad pidevalt, nagu Rand, Rooba, Org, Hallikas, Ollik, Joonas, Randmets jt.

Mainitud praktikumil oleneb palju antud aine sünteesi organiseerimisest, mistõttu ettevalmistav osa on küllaltki tähtis. Just hea organiseerimisega saavutatakse aja kokkuhoid ja head tulemused. Esialgu on see üliõpilasele üsna raske. Vastavalt teadmiste kasvule suureneb ka ettenägelikkus ja töö korraldatakse järjest paremini.

A. SOOTS,
orgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja

Meie ametiühinguaktiviste

Teeb ise ja õhutab teisi

1950. aasta. Ühiselt kõrvaldatakse viimased sõjajäljed. Veel pingutatakse lihaseid, et ükski põlenud korstnajupp, ükski mürskudest puretud majasein ei meenutaks enam sõda. Ka ülikooli rahvas lööb taastamistöödel kaasa, et õppijate linna moonutatud

nägu jälle nooruslikuks muuta. Töö on tõsine. Kanderaam väsitab käsi ja kang jätab villid sulepeaga harjunud pihku. Hakkab kergem, kui hoidud energilise ja toimeka tütarlapse lähedusse, kellel on alati paras humoorikas sõna varuks, mis tähelepanu väsinud liikmeilt kõrvale viib ja mis kergitab neidki, kes «kogemata» kauaks puhkama on jäänud.

Nüüd pole enam varemeid, pole ka taastamistööd. Kuid iga aeg nõuab oma tegu. Eluaastaid on endisel taastamistööde volinikul saanud rohkem, kuid pealehakkamist ja energiat jätkub vanaviisi.

Suurepärane organisaator, kohusetundlik ja äärmiselt otsekohene — nii iseloomustavad töökaaslased ja tuttavad Anita Rõõmu. Täpsus ja kiire reageerimine — need on tema väärtuslikumad omadused.

15 aastat on sm. Rõõm töötanud eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri laborandina. 15 aastat on ta olnud teaduskonna ametiühingubüroo hing. Selle pika aja jooksul on ta kuulunud büroo koosseisu küll sekretärina, küll ühiskondliku kontrolörina. Ta on olnud taastamistööde volinik ja töökaitse inspektor. Viimased kaks aastat on teda valitud büroo aseesimeheks. Kõiki neid kohustusi on ta täitnud kui arukas ja osavõtliku hingega inimene. Töökaaslased peavad temast lugu. Ta ei tegele ainult enesega. Terav pilk ulatub oma töölaua tagant kaugemale... Kui on vaja, teeb ta märkuse sellele, kes töö-eetika ja õiglase südametunnistuse vastu eksib. Näiteks töötas kunagi meie ülikooli söökla nii «ökonoomselt», et külastajate tervis sattus hädaohtu: arvati nimelt, et võib edukalt kasutada ka riknenud kurke. Ühiskondlik kontrolör A. Rõõm tegi köögipersonalile märkuse ja kord loodi majja.

Hinnatav joon sm. Rõõmu juures on printsipiaalsus. Igas enda poole pöördujas näeb ta eelkõige inimest, kellega koos on vaja lahendada igapäevase töö muresid.

Ega tegijal töö lõpe. Ta teeb ise ja õhutab teisi. Oma käreda sõnaga toibutas sm. Rõõm ärkvele kursuste rühmaorganisaatorid. Nüüd võib ta nende tööle kindel olla. Muret ja askeldust tõi sel aastal kaasa ka ametiühingualase väljaõppe organiseerimine. Ja kui palju on tal veel selliseid toimetusi, mida ükski tööplaan ei kajasta.

Autahvlile kantakse parimad, aukiri antakse aktiivsemaile. Ülikool hindab teie tööd, sm. Rõõm!

E. OJAND

Kõrgemate koolide komitee kolleegiumis

Äsja arutati kolleegiumi koosolekul TRÜ pedagoogikakateedri tegevust. Dots. A. Elango esitas aruande kateedri tööst ja pedagoogilise praktika korraldamisest. Eelnevalt oli uuritud kateedri tööd 15-liikmelise brigaadi poolt. Konstateeriti teatud edu õppe- ja eriti teadusliku töö ning haridusorganite abistamise alal viimastel aastatel. Positiivse asjaoluna märgiti ära õpetajate ja üliõpilaste kaasatõmbamist kateedri teaduslikku töösse.

Olulise puudusena toodi esile, et kateedri mõju teistele õpetajaid ettevalmistavatele teaduskondadele on nõrk, mis on tingitud asjaolust, et kateeder siiamaani on kuulunud ainult Ajaloo-Keeleteaduskonna koosseisu. Märgiti ära, et kateeder on väikesearvuline ja komplekteeritud ainult humanitaaralade eriteadlastega. Heideti ette ka kriitika ja enesekriitika nõrkust kateedris.

Kõige rohkem puudusi märgiti pedagoogilise praktika korraldamise alal. Ei ole välja kujundatud kindlat praktikabaaside võrku. Vähe on praktikante Tartust välja suunatud. Koolid ei ole ilmutanud küllalt huvi ja tähelepanu praktika organiseerimise suhtes. Seetõttu ei saa praktikandid tutvuda koolielu kõigi erinevate külgedega. Puudulik on ka side metoodikute ja aineõpetajate vahel. Selgub, et metoodikud ei ole taotlenud, et tundide külastamisel üliõpilased tutvuksid süsteemipäraselt erinevate tunnitüüpidega ja erinevate meetoditega. On lepitud lihtsalt sellega, milliseid tunde õpetajad juhtuvad andma. Märgiti ka, et praktika juhtimise ja juhendamisega seotud isikute tegevus pole küllalt kooskõlastatud.

Kolleegium võttis vastu otsuse pedagoogikakateedri töö ja pedagoogilise praktika parandamise kohta.

H. KANTER

Ühest lõigust TRÜ ajaloos

Nõukogude perioodil TRÜ vanema ajaloo kohta kirjutatud tööd käsitlevad peaaegu eranditult ajajärku pärast aastat 1802. Tekib mulje, nagu kujutanuks kogu eelnev 18. sajand endast tühja ajavahemikku, mil ülikooliküsimusega üldse ei tegeldud. Tartu ülikool, mille otseseks järglaseks on praegune TRÜ, on nende järgi eelloota ning rajatud päevapealt.

Siiski pole see nii. Käsikirjalistest allikmaterjalidest ja trükistest nähtub, et nimetatud ajavahemikus tehti korduvalt katseid ja ettepanekuid ülikooli avamiseks Liivimaal. Kõik need kujutavadki endast meie ülikooli eellugu ja pidanuksid seepärast väärima tähelepanu ning käsitlemist. P. Prüller esitab oma kirjutises «Pilk meie ülikooli minevikku» («TRÜ» nr. 35, 1962) kõnesolevast ajajärgust vaid väheseid seiku. Tema väited varem Liivimaal tegutsenud ladinarootsi ülikoolist peavad paika. Möönda tuleks vaid, et viimase olemasolul oli siiski suur traditsiooniline tähtsus: just see aitas kaasa ülikooli paigutamisele Liivimaale, eeskätt Tartusse.

Allikmaterjalidest nähtub, et balti saksa aadelkond pöördus mitmel korral esildusega keskvalitsuse poole ülikooli asutamiseks Liivimaal. Aadliringkondadest katsetas esimesena Eestimaa rüütelkond aastal 1730, mis aga keisrinna Anna Ivanovna jaheda suhtumise tõttu jäi tulemusteta. Liivimaa rüütelkond kordas sama katset aastail 1768 ja 1792, mida aga jällegi kroonis ebaedu. Meil ilmunud uurimustes väidetakse seevastu, et balti aadel polevat enne 18. sajandi lõppu üldse mitte huvitunud Liivimaa ülikoolist, sest ta näinud selles ohtu oma kohalikele eesõigustele ja peaaegu piiramatule võimuseisundile paikse talupoegkonna ekspluateerimisel. Alles 18. sajandi lõpul otsustanud kohaliku talurahva tollal eriti intensiivistunud ülestõusudest rahutuks muutunud aadel enda kätte võtta maa ideoloogilise juhtimise! Oeldust paistab silma balti saksa feodaal-aadlile ülemäära suure osatähtsuse omistamine ülikooli saamisloos. Venemaa tookordsed valitsejad jälgisid omi riiklikke huve ja olid otsuste tegemisel vabad balti aadli mõjust.

Teisal tehakse Tartu ülikooli asutamise fakt olenevaks hoopis muudest asjaoludest, nimelt: uute kodanlik-kapitalistlike sotsiaalmajanduslike suhete tekkimisest Venemaal 18. ja 19. sajandil. Üha suurenev vajadus haritud jõudude järele ajendas uute ülikoolide avamise. Vast asutatud Tartu ülikool allus vaid lühikest aega balti aadli ideoloogilisele juhtimisele tema esindajaist koosneva konsistooriumi näol. Juba 1808. a. detsembris allutati ülikool vahetult haridusministeeriumile.

Veel näib unarusse jäänud olevat seik, et «kõikvõimsa» balti feodaal-aadli ja õigusteta pärismaise elanikkonna kõrval oli Baltimail ka kolmas õiguslik seisus — linnakodanlus, kes omal kombel huvitus Liivimaa ülikoolist. Aadlit ennetades tegi Tartu magistraat aastal 1725 esilduse ülikooli avamiseks linnas, ent sai kindralkuberner Repnini kaudu eitava vastuse.

Tartu kõrval huvitus Liivimaa ülikoolist ka Pärnu. Nagu allikmaterjalidest nähtub, pöördus Pärnu magistraat aastal 1754 oma esindaja kaudu ülikooli asutamise asjus Pärnus otseselt keskvalitsuse poole. Nii sugeneski ajavahemikus 1764—1766 kaunis intensiivne kirjavahetus aastani 1710 Pärnus asunud ladina-rootsi akadeemia asjus. See kirjavahetus hõlmab Pärnu rae taotlusi Liivimaa ülikooli avamiseks Pärnus 18. sajandi teisel poolel ja on seega tähtsaks allikmaterjaliks TRÜ eelloo selgitamisel. Veel sisaldab ta senati ukaase aastast 1764, Pärnu magistraadi kirju krahv Aleksander Borissovitš Buturlinile, samuti Liivimaa kindralkuberneri G. Browne'i pöördumisi Pärnu magistraadi poole ja palju muud ajalooliselt tähtsat. Kogu selle kirjavahetuse keskpunktiks on Liivimaa tulevase ülikooliga seotud küsimuste igakülgne arutelu ja traditsioonide otsimine minevikus.

Arvestades olemasolevaid rikkalikke trükitud ning käsikirjalisi allikmaterjale, oleks kõigiti võimalik hoolikalt analüüsida meie ülikoolile eelnenud 18. sajandi sündmustikku ja anda sellele marksistlik hinnang. See on aga veel tänaseni tegemata! W. v. Bock iseloomustab kõnesolevat ajavahemikku oma kirjutises «Historie von der Universität zu Dorpat...» (Riga, 1864, lk. 135) järgmiste sõnadega: «...das so gut wie noch gänzlich brach liegende Feld der Vorgeschichte der Universität zu Dorpat...» Tahaksime, et sirgete vagude kündjaiks sellel põllul saaksid Nõukogude Eesti ajaloolased.

P. NURMEKUND

XVIII

28.—30. märtsini toimub ÜTÜ XVIII teaduslik konverents.

Tänavune konverents on eelmisega võrreldes tihedam ja sügavam, esindatud on ainult parimad tööd. Kui sirvida möödunudaastast kava, pole arvulised näitajad tõusnud. Endiselt kõigub ettekannete arv 150 piirides (sektsioone 15). Esmakordselt on tööd nii vormistatud, et nad saavad kohe ilmuda.

Konverents toimub nüüd ligi kolm nädalat varem. See on mitmes suhtes parem. Eksamidarvestused pole nii ligidal ning osa saavad võtta ka need, kes läinudaastase konverentsi ajal (17.—19. aprillini) pidid praktikal olema (Õigusteaduskond).

Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursus on praktikal küll praegugi, kuid alates 23. märtsist on nad seoses koolivaheajaga taas ülikooli juures ning suutsid vaatamata suurele koormusele (praktika, loengud, seminarid) ka teaduslikule tööle mõelda. Nii esineb eesti filoloogia IV kursuse üliõpilane P.-E. Rummo ettekandega «Ekspressionismist eesti luules», K. Rummo valgustab Marie Underi luuletuste käsikirjadega seotud küsimusi. Peep Puks on praktikal Tallinna Televisioonistuudios. Agara teleentusiasti ettekande teemaks ongi «Teležurnalistika spetsiifikast».

*

Probleemide ring töödes on muutunud tunduvalt avaramaks, sidemed tööstuse, põllumajanduse ja eluga on tihenenud.

Saksa filoloogia V kursuse üliõpilane J. Laasnurm uurib näiteks võõrkeelte õpetamist uut tüüpi, polütehnilises koolis, A. Susi analüüsib elamuehituse omahinda ja teid selle alandamiseks Tartu Territoriaal-Ehitusvalitsuses, K. Kuiv on vaatluse alla võtnud väga olulise ja tähtsa küsimuse. Tema töö «Tartu linna Ehitusvalitsuse ehitusprogrammi täitmine ja võimalusi selle edasiseks parandamiseks» huvitab kõiki tartlasi. Paljusid on innustanud kasu, mida nad võivad kodulinnale tuua. Uuritakse keemia-, toiduainete- ja teiste tööstuste majanduslikke sidemeid. «Põllumajandusliku toodangu omahind ja selle alandamise teed» on Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilaste M. Mängeli, H. Baumeistri ja E. Markeni ettekande teemaks.

Järjest enam tungib sisse ühiskondlik element. Õigusteaduskonna üliõpilase A. Lukksepa uurimuse objektiks ongi «Üldsuse osavõtt elamispinna jaotamisest». Küsimus on väga oluline.

*

Välja pole jäänud ka kommunistlike noorte, üliõpilaste endi elu. Õigusteaduskonna II k. üliõpilane U.—P. Rahi analüüsib kommunistlike noorte osa kasvamist kommunismi laiahaardelise ülesehitamise perioodil. Üliõpilase ajabüdžett huvitab Majandusteaduskonna III kursuse üliõpilasi H. Jõgevat ja E. Ehasalu, sport ja saun kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilast A. Kriegerit, õpilaste rüht ja kehaline areng A. Abramit IV kursuselt. On ju partei programmis öeldud, et tulevikuinimeses peab moraalse puhtuse ja vaimse rikkusega ühinema ka kehaline täiuslikkus.

*

Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane M. Titma on tuntud eduka lektorina rahvusvaheliste küsimuste alal. Tema töö teemaks on «Kolonialismi likvideerimise küsimus Aafrikas rahvusvahelise õiguse aspektist». Tänapäeva Prantsusmaa poliitika põhijooni käsitleb ajalooosakonna IV kursuse üliõpilane M. Uesson. Mis saab nõukogude kohtuorganite poolt karistatud inimestest, kas nad leiavad tagasi pöördudes taas koha ühiskonnas? Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane M. Rooste ja I kursuse üliõpilane V. Gutman uurivad vahi alt vabanenud inimeste töökoha ja töötamise probleeme.

Huvitav on inglise filoloogia III kursuse üliõpilase R. Niidase töö «Inglise lastelaulude arhailisi jooni».

*

Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilastele pakkus palju hinnalist materjali suvi. Noortele teadusmeestele jäid vabariigi piirid varsti kitsaks. Koola, Kaukasus, Uraal — need on päris harilikud nimed nende leksikonis. IV kursuse bioloogid M. Reitalu ja T. Piin olid Karaganda Maakorraldusvalitsuse ekspeditsiooni käsutuses. Töö viljana valmisid «Andmeid Karaganda oblasti Nura rajooni floora ökoloogiast ja majanduslikust tähtsusest» ning «Karaganda Nura rajooni sovhooside geobotaaniline kaart».

Suvel uurisid botaanikud, geograafid, geoloogid jt. erialade üliõpilased koos Tauksi saart kompleksekspeditsiooni raames. Töö läks väga ladusalt. Nüüd on andmed läbi töötatud ja konverentsil tehakse neist kokkuvõtted.

Mõnevõrra probleemiks on olnud alati I ja II kursuse üliõpilaste lülitamine aktiivsesse teaduslikku töösse. Alati ei leita jõukohast tegevust, puuduvad kogemused jne., kuid Tauksi saare kompleksekspeditsioon näitas veenvalt, et ka esimest kursust saab edukalt rakendada, kui hästi organiseerida. Tubliks näiteks on I kursuse üliõpilaste V. Lalli, A. Virma jt. töö.

Nooremate kursuste üliõpilasi on kaasa tõmmatud ka teistes teaduskondades. Nii esineb vene filoloogia I kursuse üliõpilane S. Semenenko ettekandega «Lüürilise luuletuse monograafilise analüüsi kogemusi». Näiteid võib veel tuua, kuid üldiselt on nooremate osatäht-

(Järg lk-l 4.)

«Heade filmide kuu» viimasel nädalal linastub «Kultuurikinos» Saksa Föderatiivse Vabariigi film «Ränk hind». Film loodi noore kirjaniku Manfred Gregori romaani «Sild» põhjal. Lääne-Saksamaal korraldatud esikromaani võistlusel (kuhu laekus muuseas üle 1000 käsikirja) tuli Gregor oma «Sillaga» esimesele kohale ning saavutas kiiresti rahvusvahelise tunnustuse. Romaani ekraniseeris progressiivne režissöör Bernhard Wicki, kes jätkab oma filmis silmapaistvalt Erich Maria Remarque'i romaani «Läänerindel muutuseta» traditsioone. Ärge unustage vaatamast seda filmi!

Fotol kaader filmist.

Arstid rooli taga

XX sajand on tehnika ja progressi sajand. Sellele progressile peavad alluma kõik, ehkki see ei too alati kaasa inimese tervise paranemist. Õigus on prof. Lauri Pihkalal, kes tunneb muret suure liikumistiheduse üle. Tema eesmärk — rohkem ja rohkem aktiivset liikumist — on küll õige, mitte alati aga otstarbekas. Tänapäeval ei kujuta keegi arsti ette jala, kohver näpu otsas, ruttamas haige juurde kuhugi tosina kilomeetri taha. See oli Faehlmanni ja Kreutzwaldi ajal. Tänapäeval on valitsevaks saanud «iseliikuvad» masinad — autod ja mootorrattad.

Ka meie ülikoolis on viimastel aastatel üliõpilaste hulgas üha enam hoogu võtnud tehniliste ja praktiliste kogemuste õpetamine, sest on ju kavas anda igale ülikooli lõpetavale noorele spetsialistile mingi ühiskondlik elukutse. Üheks selliseks praktiliseks ja tulevasele arstile äärmiselt vajalikuks omaduseks on autojuhtimise oskus.

Seepärast võtsid eelmise aasta lõpul ligi 20 meedikut ette ja otsustasid tundma õppida autojuhtimise kunsti. Kõrvalseisjail võib tekkida küsimus, et millest selline agarus ja kas pole vastuolu kaasaja meditsiini põhimõtete ja tulevaste tohtrite tegude vahel. Propageerivad ju meedikud rohkem liikumist ja viibimist värskes õhus, samal ajal aga ise kipuvad autorooli taha. Tegelikult pole siin mingit vastuolu.

Meie teaduskond valmistab ette arste põhiliselt maajaoskondadesse, seal on aga peamiseks liiklusvahendiks auto. Paljudel juhtudel pole alati võimalik ja muidugi ka otstarbekas sõita välja koos autojuhiga. Kui arstil on olemas tarvilikud oskused ja juhiluba taskus, siis saab antud juhul olukorda väga lihtsalt lahendada — võtad vajalikud arstimid ja instrumendid, istud rooli taha ja sõidad välja.

Teisest küljest kuluvad autojuhtimise praktilised kogemused veel marjaks ka arsti igapäevases töös. Kasvab ju päev-päevalt mitmesuguste liiklusvahendite juhiloa taotlejate arv, need peavad aga eelnevalt läbima arstliku komisjoni. Kui arst on ise istunud rooli taga, siis on tal ka kindlasti selge, milline peab olema juht, et ta ei muutuks ohtlikuks nii endale kui ka teistele.

Kolmandaks ei tohi unustada veel asja emotsionaalset külge: annab ju juhiluba võimalused suurepäraseks puhkuse veetmiseks autoturismi näol. Võib-olla meeldib aga mõnele autosport — autorallist võib osa võtta igaüks — ja miks mitte järgneda meie dekaani prof. A. Linkbergi eeskujule, kes on järgusportlane autorallis.

Et kõiki neid hüvesid kasutada, jääb üle ainult läbi teha paarikuulised tasuta kursused meie ülikooli auto-motokabinetis. Siin tekibki aga. Nimelt pole ülikoolil võimalusi nii suures ulatuses autojuhte ette valmistada kui on soovijaid. Kabineti juures on praegu võimalik õppusi korraldada 3—4 grupiga aastas á 30—35 inimest, see on aga sellise suure kollektiivi kohta liiga vähe.

Kus on väljapääs?

Ülikoolil on olemas 3 õppeautot, nendest kasutatakse momendil kahte, üks seisab juhi puudumise tõttu. Kolmanda õppeauto kasutuselevõtt võimaldaks rahuldada suurema arvu soovijaid.

Võib-olla oleks otstarbekas kehtestada igale kursusest osavõtjale jõukohane maks, võib-olla aga aitaks sellest hädast välja TRÜ juhtkond või Kõrgema ja Keskeriharituse Vabariiklik Komitee.

Selle küsimuse lahendamist ootavad pikisilmi paljud.

A. VIIRSALU
A. PRULER

NÄDALAKOMMENTAAR

Tänase päeva probleemid

Kui me täna koneleme oma eriala heast spetsialistist, siis mõtleme me mitte ainult head erialast ettevalmistust, kogemusi ning oskusi, vaid ka ideoloogilist küpsust. Ilma selle ühtsuseta on kujutlematu nõukogude spetsialist, ilma selleta ei tohiks inimesele üldse kätte anda ülikooli diplomit. Sellepärast peame õppetöö kogu ulatuses siduma ideoloogilise tööga, peame jõudma selleni, et ülikooli lõpetanul ei oleks mitte ainult poliitilisi teadmisi, mida ta oskab rakendada, vaid et need teadmised oleksid kasvanud juba veendumusteks. Ja mitte ainult passiivseteks veendumusteks, vaid võitlevateks, mis aitavad kujundada kogu kollektiivi. Nendest probleemidest oli juttu komsomolikomitee eile toimunud pleenumil, mille materjalid avaldame meie ajalehe järgmises numbris.

Kahtlemata lugesid kõik suure tähelepanuga seltsimees N. S. Hruštšovi äsjast kõnet kirjandus- ja kunstiküsimuste valdkonnast. Tartu Riiklik Ülikool on meie kirjandusõpetajate ning -uurijate tähtsaim ettevalmistaja. Kuid kirjandusteoreetilise mõtte arendajana vabariigis, uute probleemide tõstatajana ja lahendajana, kaasaegse kirjanduse aktuaalsetele küsimustele reageerijana on eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder kuidagi nagu varju jäänud. Kuidagi ei saa hoogu ning põlemist sisse ÜTÜ kirjandusring. Tõsi, tööd tehakse, kuid rohkem võiks olla nooruslikku särtsu ja tervet otsinguvaimu.

Tahaks loota, et meie ajalehe järgnevates numbrites võetaks sõna kirjanduse ja kunsti probleemide kohta, vaieldaks tänapäeva kirjanduse päevaprobleemide ümber, sidudes neid konkreetselt kirjandus- ja kunstieluga, kirjanduse õppimise, õpetamise ning uurimise küsimustega meie ülikoolis.

R. RITSING

Eesti NSV tuntud kultuuritegelane Richard Ritsing pühitseb 25. märtsil oma 60. sünnipäeva. Samal ajal möödub 40 aastat tema astumisest lauljana Tartu Üliõpilaste Meeste Koori ja täitub 30 aastat dirigendistaaži selles kooris.

See on ainult väike osa juubilari tööpõllust. Tema taktikepi all on 43 aasta jooksul laulnud 27 koori ligi 6000 lauljaga. Hea ja algatusvõimelise organisaatorina on ta ise paljud koorid ellu kutsunud, olnud kaastegev mitmete kollektiivide loomisel ja Eesti NSV Heliloojate Liidu Tartu osakonna rajamisel. Kolmel vabariiklikul üldlaulupeol oli R. Ritsing üheks üldjuhiks, samuti paljudel laulupidudel ja -päevadel üle kogu Eesti.

Heliloojana on R. Ritsing kirjutanud üle 200 koorilaulu, aga ka soololaule, instrumentaalpalu, orkestreeringuid ja luuletusi, mida ta viisistas.

Tartu Riikliku Ülikooliga seob juubilari töö muusikapedagoogina aastail 1934—1958.

TRÜ naiskoori dirigendiks on R. Ritsing selle asutamisest alates — juba 18 aastat.

Eesti NSV teenelise kunstitegelase R. Ritsingu 60 aasta juubeli tähistamiseks toimub ülikooli aulas autorikontsert 24. märtsil kell 16. Osa võtavad TRÜ naiskoor, segakoor «Vanemuine» ja Tartu Üliõpilasmeeskoor ning vokaal- ja instrumentaalsolistid.

Peahoone 1. auditooriumis avatakse juubilari elu ja tegevust tutvustav näitus.

E. TOOM

Südamehaigustest

Viimasel ajal on palju kõneldud ja kirjutatud keerulistest südameoperatsioonidest, pikkade sammudega arenevast südamekirurgiast. Mis kümmekond aastat tagasi oli võimatu, on nüüd võimalik. Siis peeti paljusid südamehaigusi ja -rikkeid ravimatuiks. Surm lõpetas ootamatult paljude elujõuliste ning paremais aastais inimeste elu. Parata polnud midagi. Kuid arstid ei tunnistanud paratamatust. Tartus hakkas arenema torakaalkirurgia, kasvas välja lapsekingadest ning Tartu arstid said teenitud tunnustuse.

Igal arengul on juured ja perspektiivid, asjal algataja. Kus kõneldakse saavutustest, seal peab olema palju tehtud ja tegijail on loomulikult palju huvitavat jutustada. Kõik need asjaolud kokku tõid mind ühel pärastlõunal Maarjamõisa kliinikusse Albert Kliimani juurde.

Rahulikud, oma vaikusega pisut araks tegevad koridorid, suletud uksed, mis varjavad haigla argipäeva.

Saavutuste hindamiseks on mitmesugused kriteeriumid. A. Kliiman ei taha rääkida niipalju tehtust kui sellest, mis veel teha tuleb. Vale oleks arvata, et südamekirurgia on saavutanud oma tipu ja puhkab loorbereil. Kaugeltki mitte. Südamekirurgia areng maailma mastaabis on suunatud operatsioonide teostamisesele kunstliku südamega. Tavalised operatsioonid tehakse nn. kinnise meetodiga, kuid keerulisi rikkeid ja vigastusi saab edukalt teha siiski silma kontrolli all. Need on lahtised südameoperatsioonid, mille tegemisel kasutataksegi «kunstlikku südant», mis pole midagi muud kui kunstliku vereringe aparaat.

Inimene ei tohi kunagi rahule jääda, olla ükskõikne. Tunnustusele ja saavutustele vaatamata pole tehtud veel kõike südamekirurgia kiiremaks arenemiseks Eesti NSV-s. Kõigepealt valutab A. Kliimani süda sellepärast, et Eestis puudub tsentrum, mis oleks varustatud moodsa aparatuuri ja sptsialiseerunud personaliga. Oleks loomulik, et see kujuneks Tartusse Vabariikliku Kliinilise Haigla juurde, sest kuskil mujal ei tegelda teaduslikult kliinilise meditsiiniga. Siin õpetatakse välja üliõpilasi, siin täiendavad end arstid. Ka uurimis- ja õppebaasid on ainult siin.

Uurimistöö tulemuslikumaks muutmiseks on võimalusi palju. A. Kliiman mitte ainult ei näe vajadusi, vaid ka reaalseid võimalusi nende rahuldamiseks.

«Praegused laboratooriumid ei vasta nõuetele. Nende ülekoormatus on suur. Operatsiooni ajal on vahel vaja teha mitmeid kordi analüüse, ent suure töömahu tõttu pole see võimalik. Võivad tekkida isegi vead diagnostikas. Eriti tähtis,» ütleb sm. Kliiman, «oleks luua täiuslik biokeemia-laboratoorium. Suureks abiks oleks seal aparaat «Mikroastrup», mis teeks ära paljude inimeste töö. Selle aparaadi muretsemine oleks laboratooriumi laiendamiseks vajalik. Ära tuleks kasutada maksimaalselt meie keskla-boratoorium, eriti kompleksseteks uurimusteks, sest ka selle suunaks on meditsiini arendamine.»

Ammu on kadunud teaduskondadevahelised piirid. Uutes laboratooriumides oleks lai tööpõld keemikutele, füsioloogidele, matemaatikutele, füüsikutele. Meditsiin vajab neid, et areneda edasi.

Südamekirurgid on ühe jalaga tulevikus, kuid pika sammu astumiseks pole veel ruumi. Ent asi peab hakkama nihkuma. Uute laboratooriumide asupaigaks võiks saada haigla praegune polikliinik, mille teise kohta üleviimist on ammugi plaanitsetud. Millegipärast on aga selle asja organiseerimine soiku jäänud. Aparatuuri muretsemisega on raskused suuremad. Kuid kas siin ei saaks mingil määral abistada ülikool?

I. MADISSOO

Kunsticahvas Moskvas

Ükski TRÜ kohviku alalistest külalistest ei oska vist enam kujutledagi, et suurte saalide seinad järsku lagedaks jääksid: oleme nii harjunud sellega, et ülikoolirahva jaoks siin pidevalt oma näitus väljas on.

Kes seda kõike korraldab? Kes veidi enne mõne näituse väljapanemist on ülikooli kunstikabinetis juhtunud nägema, kuidas K. Põllu hoolsad käed korraldavad, liigitavad ja tõstavad uusi maale, — need teavad seda. Küllap nad on ka kuulnud, kuidas siin arutatakse, mida just vaatajale järgmisel korral pakkuda — kas tutvustada mõnd uut meistrit või meenutada vana, kas hankida midagi toredat Tallinnast või pöörduda Tartu kunstnike poole.

Lähemas tulevikus aga on plaanis näitus, mille väljapanekuid kustki ei paluta, kuid mis ometi enam vaeva nõuab kui kõik eelmised: ülikooli kunstirahvas annab aru oma viimase aasta loomingust. Sellest, mis paremini välja on tulnud, jutustavadki varsti kõigile akvarellid, maalid ja graafika TRÜ kohviku seintel.

Ajal, mil näitus väljas on, teab igaüks, et ülikoolis on olemas kunstikabinet, muul ajal meenutab ta ennast aeg-ajalt uudselt kujundatud loosungitega aulas ja auditooriumides, samuti seinalehtedega ja piltidega õppehoonete seintel. Kunstirahvas ise aga võiks paljustki huvitavast rääkida. Järjest valmivad akvarellid, sünnivad esimesed eksliibrised, põletusahjust on oodata mõni savivaas või pisifiguur (kas jääb terveks või põleb katki?)...

See kõik toimub Tartus — aga kunstirahvast tõmbavad ka kaugused.

Öeldakse, et enne kui üritada pikemat reisi, tuleb Nuustakul ära käia. Ülikooli kunstikabinet pidas seda juhist silmas: juba oktoobris käidi läbi Tallinna muuseumid ja heideti pilk kunstiinstituuti; Tartu näitustega hoiti end pidevalt kursis — ja detsembris hakati aina agaramalt arutama, millised näitused Moskvas on välja pandud.

Seekord ei jäänudki suured plaanid ainult plaanideks. Tänu sm. Põllu energiale veetsid 21 kunstikabineti tegevliiget viis päeva oma talvisest vaheajast Moskvas, elades Lomonossovi-nimelises ülikoolis ja külastades kunstinäitusi.

Esimesel Moskva-päeval viis teekond meid Maneeži, mille ukse taga juba paar tundi enne avamist soliidne järjekord ootab. Meil õnnestus siiski piletid saada ja ära näha Moskva kunstnike 30 aasta looming, millest viimasel ajal nii palju juttu on. Mõnestki teosest on nähtud reproduktsiooni, ent enamasti pole reproduktsioon siiski originaalile kuigi lähedane (kui üllatav oli seepärast ere päikesepaiste A. Laktionovi maalil «Kiri frondilt»).

Tretjakovi galeriis leiduvaid huvitavamaid teoseid oleme reproduktsioonidel ammu tundma õppinud. Võis aga konstateerida, et Repini «Keeldumine armulauast», mida võiks kujutleda poolt seina katvana, on tegelikult päris väiksemõõtmeline pildike, et Brüllovi maalide värvid on tegelikkuses siiski teistsugused kui üksteisest erinevatel reproduktsioonidel...

Puškini-nimelises muuseumis avasid Jugoslaavia primitivistid oma kummalise maailma; mõlemad Leder'd panid tundma, kui vähe kodus me kunstivallas siiski oleme; ja kui lõpuks silmade ees seisid Claude Monet', Degas', Renoiri ja Rodini teosed, siis meenusid tahtmatult ühe Moskva kunstniku sõnad:

«Кто в Москве не бывал, красоты не видал...»

Nüüd on Moskva-reis juba kaugeks minevikuks muutunud. Aga kui kevad kord pakase võimu murrab ja uus vaheaeg läheneb, siis ei malda kunstirahvaski enam paigal püsida: tuleb ju üha rohkem näha ja teha. Mis ees seisab, on tore ja huvitav.

I. KOEMETS,
eesti fil. IV k. üliõpilane

VESTE

Valimised

Kultuurmassilise sektori valimine on tõsine ja tähtis asi. Sellepärast meie, kursuse büroo liikmed, hakkasime selleks valmistuma täie teadmisega vastutusest oma otsuse eest. Mõtlesime kaua, keda soovitada sellele tööle.

«Panen ette Aruste!» ütlesin mina. «Ta õpib hästi ja... üldse!»

Kõik jäid mõttesse.

«Ei,» teatas äkki meie komsorg, «Arustet ei tohi valida. Ei tohi sellepärast, et ta õpib kõrgendatule. Aruste peab tegema teaduslikku tööd, palju lugema, ühiskondlik töö hakkab teda sellest eemale kiskuma...»

«Võib-olla Nööriste?» tegi keegi ettepaneku. «Ta omab autoriteeti...»

Jälle jäid kõik mõttesse.

«Ka ei kõlba...» ohkas komsorg, «Nööristel on suur autoriteet, kuid me kavatseme teda valida ülikooli komiteesse.»

«Siis valime võib-olla Tammeste?... Tema teeb ühiskondlikku tööd esimesest kursusest saadik.»

«Eks ole ju, jälle Tammeste,» polnud komsorg nõus. «Ei saa ju kogu tööd ainult Tammeste kaela veeretada. Vaja on värsket kaadrit.»

«Kuidas on lugu Niinestega?» küsisin mina. «Talle ju meeldivad igasugused kultuurilised üritused...»

«Tema veel puudus!» lõi komsorg käega. «Tantsuõhtud, kontserdid, sigin-sagin — vaat mis temal meeles mõlgub... Ei mingit tõsist suhtumist!»

«Noh, mis siis ikka. Sellisel juhul tuleb valida Jupiste,» ütlesin kurvalt.

Kõik vaatasid komsorgi poole. Too mõtles paar sekundit, ohkas siis ja noogutas peaga.

Jah, Jupiste oli vist küll ainuke sobiv kandidaat. Ta ei õppinud kõrgendatule, ei teinud teaduslikku tööd, luges vähe, autoriteeti ei omanud, polnud kunagi tegelnud ühiskondliku tööga, oli värske kaader ja ei sallinud silma otsaski igasuguseid kultuurilisi üritusi.

G. GORINI järgi
ajakirjast «Junost»

P. JÄRVE

Suusatajate viimastest startidest Otepääl

Möödunud nädalal võistlesid meie ülikooli suusatajad Otepääl ENSV üliõpilaste meistrivõistlustel.

Meie koondvõistkond saabus tagasi järjekordse, ent ülekaaluka võiduga.

ENSV üliõpilasmeistritiitleid toodi Tartusse maksimaalne arv — 15.

Kolmekordseteks meistriteks tulid: Laur Lukin — 15 km, 30 km ja teatesuusatamises, Aadu Pind — slaalomis, kahevõistluses ja teatesuusatamises, Agnes Adamson — 5 km, slaalomis ja teatesuusatamises. Kaks meistritiitlit omandas Helle Ritsing 10 km ja teatesuusatamises. Suusahüpetes tuli meistriks Endel Ojasalu. Teatesuusatamises võitsid meistritiitlid veel Hain Kinks, Jaan Kundla ja Silja Schneider.

Kolme parema suusataja hulka kuulusid meie suusatajatest: Helle Ritsing II koht 5 km, Jaan Kundla II koht 15 km, Hain Kinks II koht 30 km ja III koht 15 km, Maie Toom II koht slaalomis, Mati Majas III koht kahevõistluses, Agnes Adamson II koht 10 km.

Kolm päeva kestnud võistluse järel kujunes ENSV kõrgemate õppeasutuste paremusjärjestus suusatamises:

1. TRÜ 11 miinuspunkti;
2. EPA 27 miinuspunkti;
3. TPI 28 miinuspunkti;
4. TPed I 34 miinuspunkti.

. . . ja Käärikul

Kui valimas oli käidud, istusime autobussidele ja suundusime Käärikule. On nagu tavaks, et «Kääriku mängud» ja valimised on lahutamatud.

«Kääriku mängude», ühtlasi TRÜ Spordiklubi parimateks olid:

Suusahüpetes

1. Endel Ojasalu — kehakultuuriosakonna I kursuselt 213,0 p;
2. Aadu Pind — kehakultuuriosakonna III kursuselt 200,3 p;
3. Mati Majas — Arstiteaduskonna III kursuselt 200,0 p.

Kahevõistluses
(hüpped + 15 km)

1. Aadu Pind — kehakultuuriosakonna III kursuselt 440,2 p;
2. Endel Ojasalu — kehakultuuriosakonna I kursuselt 417,9 p;
3. Mati Majas — Arstiteaduskonna III kursuselt 414,8 p.

5 km naistele

1. Agnes Adamson — kehakultuuriosakonna III kursuselt 18.37;
2. Helle Ritsing — kehakultuuriosakonna III kursuselt 18.46;
3. Mai Luik — õppejõudude-teenistujate kehakultuurikollektiivist 19.15.

15 km meestele

1. Hain Kinks — kehakultuuriosakonna III kursuselt 49.13;
2. Anatoli Kreinin — kehakultuuriosakonna IV kursuselt 50.34;
3. Jaan Kundla — kehakultuuriosakonna IV kursuselt 52.08.

Slaalom naistele

1—2. Agnes Adamson — kehakultuuriosakonna III kursuselt 46,0;

1—2. Agnes Nopasson — TRÜ Spordiklubist 46,0;

3. Erna Abel — õppejõudude-teenistujate kehakultuurikollektiivist 46,6.

Slaalom meestele

1. Mart Edur — kehakultuuriosakonna lõpetanu 34,5;
2. Aadu Pind — kehakultuuriosakonna III kursuselt 34,8;
3. Herbert Abel — TRÜ Spordiklubist 39,1.

4×5 km meestele

1. Kehakultuuriosakonna IV kursus (Tani, Kreinin, Kundla, Lukin) 69.00;
2. kehakultuuriosakonna III kursus (Tallo, Levandi, Kinks, Pind) 71.08;
3. Füüsika-Matemamatikateaduskond (Rahusoo, Makar, Tammeraid, Kärner) 77.28.

3×3 km naistele

1. õppejõudude-teenistujate kehakultuurikollektiiv (Abel, Luik, Mandel) 36,24;
2. kehakultuuriosakonna III kursus (Luisk, Ritsing, Adamson) 37.32;
3. kehakultuuriosakonna I kursus (Metsoja, Varrand, Schneider) 38.49.

Pärast konkurentsitihedat võistlust reastusid võistkonnad:

1. kehakultuuriosakonna III kursus 79 miinuspunktiga;
2. kehakultuuriosakonna I kursus 138 miinuspunktiga.
3. Bioloogia-Geograafiateaduskond 171 miinuspunktiga;
4. Füüsika-Matemaatikateaduskond 175 miinuspunktiga;
5. Ajaloo-Keeleteaduskond 176 miinuspunktiga;
6. kehakultuuriosakonna IV kursus 181 miinuspunktiga.

Traditsioonilised «Kääriku mängud», traditsiooniliselt tore ilm ja hea libisemine tegid võimalikuks tublid tagajärjed.

Olgu suurepärane hooaja lõpp ja toredad saavutused innustajaks veelgi hoolikamale ettevalmistumisele uueks hooajaks.

A. Okas

Hi-hi-hii!

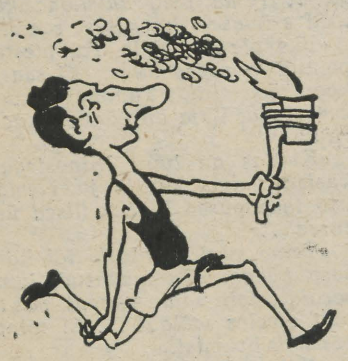

18. novembril 1956. a. ootasid tuhanded Austraalia linna Sidney elanikud olümpiatule saabumist . . .

Juba paistiski eemalt nooruk, riietatud valgesse särki. Kõlasid tervitushüüded.

Linnapea tahtis juba alustada tervituskõnet, aga äkki märkas, et tuli põles mitte olümpiatõrvikus, vaid tühjas mocsipurgis, mis oli kinnitatud tooiljala külge.

Selgus, et kohalikud üliõpilased otsustasid «naljatada». Tõeline olümpiatõrvik toodi kohale 2 minutit pärast üliõpilast.

Linnapea pööras selle intsidendi naljaks, pealtvaatajad aga olid solvatud oma parimates tunnetes.

Viis rekordit, A. Heinlaid meistersportlaseks

VSÜ «Kalev» Tartu territoriaalnõukogu I etapi tõstespordivõistlustel olid heas sportlikus vormis TRÜ sportlased. Nad püstitasid kokku 5 Eesti NSV rekordit.

Kõige meeldivama üllatuse valmistas kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilane keskkaallane Arne Heinlaid. Tema saavutused (rebimises 132,0 kg, tõukamises 162,5 kg ja kolmevõistluse kogusummas 415 kg) on uuteks suurepärasteks vabariigi rekorditeks. Ühtlasi täitis ta selle tagajärjega esmakordselt NSV Liidu meistersportlase normatiivi.

Möödunud aastal, kui nende kursus hakkas taotlema kommunistliku kursuse nimetust, kuulusid võetud kohustuste hulka Arnel ka järgmised nõuded: hästi õppida ja saada meistersportlaseks. Kõigil eksameil on ta vastanud väga hästi. Nüüd täitis ta ka järgmise ülesande.

Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane A. Tammet (keskkaallane) on viimasel ajal sageli võistelnud. Kalingradis NSV Liidu noorte tõstespordi esivõistlustel saavutas hinnatava II koha. Nüüd Tartus suutis ta püstitada vabariigi uue noorterekordi (rebimises 117,5 kg), kuigi oli veel väsinud eelmistest võistlustest.

Raskekaalus püstitas Eesti NSV rekordi surumises (129,5 kg) ülikooli aspirant E. Simson, kes võistles pärast kaheaastast vaheaega esmakordselt.

J. LOKO

XVIII

(Algus lk-l 2.)

sus väike. See annaks siiski parandada, sest kui mõned võivad edukalt töötada, miks siis teised ei saa.

*

Arvukalt ettekandeid on meie suurimast teaduskonnast — Arstiteaduskonnast. Tervelt 50. Siin käsitletakse probleeme, mis on praegu põletavalt päevakorras (kasvajate küsimus, kudede siirdistutamine, veresoonte plastika jne.). Nii mõnigi üliõpilane on haiglas saanud nagu omainimeseks, end n.-ö. sisse elanud. Siit saab tõuke ka teaduslik uurimus. Võiks nimetada A. Kallikormi, T. Sullingut ja paljusid teisi.

Teaduskonnal on tihe kontakt teiste liiduvabariikide kõrgemate meditsiiniliste õppeasutustega. Konverentsile on oodata külalisi Dagestanist, Tadžikistanist, Grodnost, Minskist, Vilniusest, ja mujalt.

Huvitav on ettekanne Moskva Riiklikust Ülikoolist «Ladina-Ameerika rahvamuusika arenguteed. Sisuka tööga «Eksperimentaalseid andmeid jäsemete magistraalarterite ja veenide plastikast» esinevad Dagestani Meditsiinilise Instituudi üliõpilased A. A. Aliskandijev, A. Z. Alijevja ja A. A. Tšudinov.

Külalisi on ka mujal. Võõrkeelte sektsioonis esineb ettekandega «Süntaksihomonüümia kõrvaldamisest masintõlkel» Herzeni-nimelise Leningradi Riikliku Pedagoogilise Instituudi III kursuse üliõpilane L. Fahridinova, bioloogia-geograafia sektsioonis arutatakse Leningradi Riikliku Ülikooli IV kursuse üliõpilase S. E. Airapetjantsi tööd «Zaravšeni liustiku morfoloogiast».

Muidugi ei puudu esindajad meie vabariigi kõrgematest õppeasutustest. Eriti huvitav on TPI toiduainetetööstuse tehnoloogia V kursuse üliõpilase T. Tepaksi uurimus «Agar-agari tootmisvõimaluste uurimine Läänemere punavetikatest» ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi II kursuse üliõpilaste R. Tamme, M. Mäe, K. Märja töö «Erinevates vahetustes kooliskäivate õpilaste kehalise arengu võrdlus».

Kõrgemate õppeasutuste vaheliste teaduslike ettekannete vahetamine on viimasel ajal üha suurema hoo saanud. Nii esinesid vene filoloogia V kursuse üliõpilased U. Vahter ja K. Lumera oma töödega Pihkvas ja Riias. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilane Mare Aun sõidab Moskvasse arheoloogide IX üleliidulisele konverentsile. Sidemed pealinnaga on tal vanad juba kolm aastat. Selle aja jooksul valminud töö tahab ta esitada võistlustööna. Moskva Riikliku Ülikooli teaduslikule konverentsile sõidavad Ü. Pihlak ja U. Pragi geograafiaosakonnast, Kiievisse M. Rahi ja T. Sutt bioloogiaosakonnast, sõidetakse Dušambesse jne.

Möödunud aastal meil konservatooriumist esinejaid polnud, tänavu on. Et nende teadusliku töö esitamisel on vajalikud klaver, viiul jms., siis kuuleme Mart Traksmanni (viiul), Tiiu Rauda (klaver), Jonas Antanavičiust (laul) ja Liina Jõksi (klaver) ülikooli klubis. Nad esinevad sõprusõhtu esimesel poolel, teise poole sisustab «Harvlek», ülikooli isetegevuslased ning kõik osavõtjad. Tegelikult algab konverents juba varem: 27. märtsi õhtul kell 19.30 toimub aulas Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilaste Liina Jõksi (klaver) ja Toomas Tummelehe (tšello) kammermuusika õhtu.

Konverents tõotab tulla sisukas. Külalistele on planeeritud ekskursioon meie Käärikuga tutvumiseks. Mitte iga ülikool ei saa sellise spordibaasiga kiidelda. 28. märtsil kell 20 on ülikooli klubis sõprusõhtu. Alustatakse rangelt teadusliku täpsusega ja seekord peale 20.00 enam sisse ei lasta. 30. märtsil kell 15 toimub aulas lõpp-plenaaristung.

Jääb soovida vaid konverentsi head kordaminekut ja rohkearvulist ning tähelepanelikku auditooriumi.

E. BRAND

Muusikakuulamine

Järgmine muusikakuulamine toimub TRÜ klubi ülemises saalis esmaspäeval, 25. märtsil kell 21. Kavas on S. Prokofjevi 7. sümfoonia, süit G. Gershwini ooperist «Porgy ja Bess» Miles Davise ja Gil Evansi orkestri esituses ning laule vokaalkvarteti «HI — LOOS» ettekandes.

R. MARVET

Auto-motospordi kohtunik

Auto-motospordi kohtunike ühiskondliku elukutse taotlejatele algavad 25. märtsil kell 17.30 ALMAVÜ Linnakomitee ruumes (Kingissepa tn. 53 õue kaudu) kursused.

Töö hakkab toimuma esmaspäeviti ja reedeti samal kellaajal, kokku 5 tundi nädalas.

Teoreetiline kursus kestab 5 nädalat, enne kategooria saamist tuleb aga võtta osa praktikandina 10 võistlusest.

See on auto-moto alal ainuke ühiskondlik elukutse, mida saab omandada ilma, et oleks vaja juhiluba. Aktiivsetel osavõtjatel võimaldab auto-motokabinet aga õppida juhiloa taotlejate kursustel eelisjärjekorras.

Tartu—Kilgi—Vasula—Tartu

Pühapäeval, 24. märtsil kell 10 algab ujula juurest ühine suusamatk EPA ja TRÜ õppejõududele, teenistujatele ja üliõpilastele. Samal ajal selgitatakse puhkepäevamatkade populaarsus EPA-s ja TRÜ-s ja teaduskondade kaupa (arvutatakse osavõtjate protsent teaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste üldarvust).

Soovijad võivad matkal võtta osa matka-alasest võistlusest. Marsruudil on 3 kontrollpunkti, kus tuleb lahendada lihtsaid matkamisega seotud ülesandeid (näit. määrata kahe punkti vaheline kaugus jne.). Võistlejate registreerimine toimub enne starti ujula juures. Võistkonna suurus 4—10 inimest. Parima matkagrupi määrab väikseim miinuspunktide arv. Ülesannete vastused esitab grupijuht matka lõpul finišikohtunikule. Matka-alane võistlus õppeasutuste ja teaduskondade paremusjärjestuse määramisel arvesse ei lähe!

Iga matkast osavõtja saab embleemi.

TRÜ Spordiklubi

Töö ja puhkus

Teisipäeva õhtul toimus aulas vestlusõhtu teemal: «Töö ja puhkus». Meie kollektiivi liikmete dots. J. Saarma, vanemõpetaja A. Viru ja üliõpilase M. Titma kõrval olid oodatud külalisesinejateks V. Panso, K. Ird ja aparaaditehasest sm. Kukk.

Et tööpäeva lühenemisega kasvab järjest töötajate vaba aeg, kerkib küsimus puhkuse õigest ja otstarbekohasest veetmisest üha teravamalt päevakorda. Kas oblomovlik olesklemine või keha ja vaimu arendamine, kas kultuuriväärtuste nautimine või aja pillamine tühiste meelelahutustega?

Inimene peab püüdlema täiuslikkuse ja tippude poole. Ikka ja jälle on rõhutatud harmoonilise inimese kasvatamise vajadust. Mitte vaim või keha, vaid keha ja vaim. Tuleb vältida negatiivseid mõjusid (alkohol, nikotiin, oblomovlus) ning need asendada positiivselt mõjuvate faktoritega (kehakultuur, sport, karastamine, kunstisaavutustest osasaamine jne.).

Oma igapäevases elus paneme vähe rõhku kaastöötajates nea tuju ja optimistliku meeleolu loomisele. Palju on veel norimist ja virisemist. Ometi on positiivsed emotsioonid, nagu naer, huumor, rõõm, rahuldus, õnn jne. tohututeks tervist ja tööjõudu tõstvateks teguriteks. Rõõm liikumisest ja tööst, rahuldustunne mäetipu vallutamisest — ja mis peaasi — võit iseenda üle on eesmärkideks, mille poole me peame püüdma nii töös kui puhkuses.

B. TAMM

EPA VÕITIS

Laupäeval, 16. märtsil peeti EPA ja TRÜ õppejõudude ja teenistujate vaheline sõpruskohtumine võrkpallis.

Mõlemad kohtumised nii naistele kui ka meestele võitsid EPA võrkpallurid.

A. REBANE

Uusi konspekte

U. Mereste. Ülesandeid statistika praktikumiks. 19 kop.
XIX—XX sajandi väliskirjanikke I—II. 16 kop.
E. Jürimäe. Integraalvõrrandid. 11 kop.
V. Liiv. Texte für Philologen. 30 kop.
Metoodilised juhendid õppeaines «Rahvamajanduse ökonoomika». 10 kop.
Учебное пособие по химии для участников курсов квалификации I. 6 коп.
Kaubandusalaseid õppematerjale kvalifikatsioonikursustest osavõtjatele III. 8 kop.
J. Tehver. Suuõõne ja hammaste histoloogia. 12 kop.
J. Okk. Tootmisvõimlemine 4 kop.
K. Parvel, A. Ruuvet, V. Valk. Raamatupidamise alused I. 31 kop.
Kirjanduse ja rahvaluule radadelt, 21 kop.
Füüsika-alaseid õppematerjale kvalifikatsioonikursustest osavõtjatele III. 16 kop.
A. Lepp. Inimese lihaste süsteem. 36 kop.

TEADAANDED

TRÜ KINOLEKTOORIUMIS

TÄNA kell 19 õppehoones Vanemuise tn. 46 H. Kurmi loeng «Taktitunne käitumises.»
Rootsi dokumentaalfilm «Sõjaroimarid».

*

29. märtsil kell 19 H. Kadastiku loeng «Headest ja halbadest harjumustest».
Filmid «Midagi halba pole õpetatud» ja «Egiptuses».

Õnne,

ENE MAASIK
ja
PRIIT JÄRVE!

Lääne filoloogia III kursus

ÜET-s

Raamatukoguhoidjad — kirjandusringi juhatajad kogunevad homme, 23. märtsil kell 15 TRÜ Teadusliku Raamatukogu kataloogide ruumi.

Tuletame meelde, et auhinnatööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 1. aprill.

Hilisemad tööd arvesse ei tule.

Üksmeelt teie ühisele teele,

VIRVE SAKK
ja
KALJU KASEORG!

Vene filoloogia II kursus

Tänase ajalehenumbri kujundasid ja küljendasid žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilased E. OJAND ja E. BRAND.

Toimetaja J. Peegel

«Tartu Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2560. MB 00595.

Raamatupalat

ALGAS ÜTÜ XVIII TEADUSLIK KONVERENTS.

Tervitus meie külalistele!

sõprus • дружба • [illegible] • draudzība • дӯстӣ • draugiškumas • достлык • მეგობრობა

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 29. MÄRTSIL 1963

Nr. 9(549)
XVI aastakäik

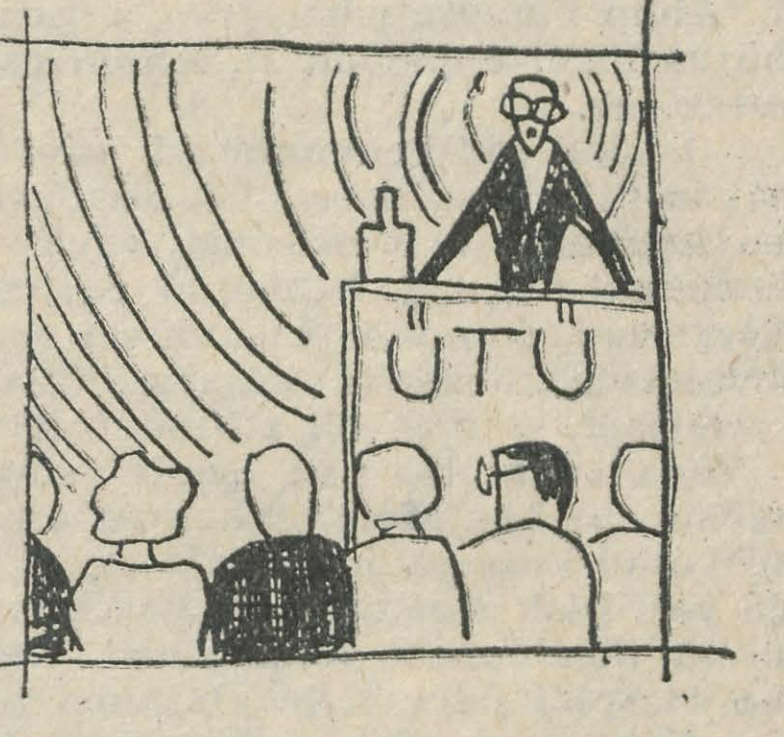

Ühise ürituse nimel

Meil on saanud meeldivaks tavaks tähistada olulisemate ja tulemusrikkamate üliõpilaste teaduslike tööde valmimist ühise üleülikoolilise teadusliku konverentsiga. Enamik ettekandjaist astub siin esmakordselt oma töö tulemustega laiema üldsuse ette, et ära kuulata arvamusi, kaitsta oma seisukohti, milledeni on jõutud enam kui semestripikkuse pingerikka töö tulemusena, ja ammutada diskussioonist uusi ideid, uusi mõtteid edaspidiseks tööks. Teaduslik töö on tuleviku kõrgema haridusega inimesele möödapääsmatuks vajaduseks.

Ka õppimisprotsess kõrgemas õppeasutuses organiseerub ja korraldub nii ümber, et ta hakkab ikka rohkem ja rohkem sisaldama iseseisva uurimistöö elemente. Seega siis — mis täna on veel üksiknähtus, haarab ainult osa üliõpilaskonnast, on homme juba üldine ning haarab kogu üliõpilaskonda ja ülikooli lõpetajaid. Et mitte ajast maha jääda, on juba täna tarvis mõtelda homsele. Juba täna on tarvis alata teadusliku töö kogemuste õppimist ja seda kõikides selle töö etappides. Harjugem juba täna selle mõttega, et ühiskond võimaldab meil just sel põhjusel saada kõrgemat haridust, et ta loodab, et meist kunagi saavad inimesed, kes teadust edasi viivad — igaüks oma jõudu mööda. Ja nii tulebki vaadata ka käesolevale konverentsile.

Ärgu olgu siin ühtegi pealtvaatajat ega kõrvalehoidjat. See pole mitte ainult ettekandjate üritus — selle au osaliseks said ainult vähesed parimad meie hulgast, vaid meie kõikide üritus. Meilt kõigilt oodatakse kaasaelamist ettekannetele, selle mõistmist ja omapoolsete arvamiste avaldamist töö kõigi etappide kohta. Ärgem olgem kitsid ka arvamiste avaldamisega töö edaspidise käigu, senise töö realiseerimise ja tulevikusuundade kohta. Jätkem konverentsi ajaks maha meie tavaline liigne tagasihoidlikkus. Olgu konverents diskussioonirikas ja virgutagu kõiki teaduslikult mõtlema, teaduslikku tööd jätkama ja kus seda veel tehtud pole — ka teaduslikku tööd algama.

Teadusala prorektor
J. TAMMEORG,
ÜTÜ vabariikliku nõukogu esimees

ÜTÜ nõukogu palub auhinnatööd tuua 1. aprillil k. 16—17 ÜTÜ ruumi (asub Kingissepa tn. õpperaamatukogu saali vasakpoolses tiivas). Sealsamas lahendatakse kõiki auhinnatöödega seotud küsimusi. ÜTÜ nõukogu

ALUSTAS TÖÖD UUS RING

Neljapäeval, 21. märtsil kell 17 tuli kümmekond füüsikaosakonna noort üliõpilast üldfüüsika kateedri I auditooriumi, et asutada rakendusfüüsika ring. Atmosfäärielektri ringi ajaloost ja rakendusfüüsika ringi ülesannetest rääkis dotsent J. Reinet, vaneminsener J. Elgas tutvustas noori mõõteriistade valikuga ja elektronseadmete ehituse ja kasutamisega.

Rakendusfüüsika ring organiseeriti füüsikaosakonna vanima ringi, s. o. atmosfäärielektri ringi baasil. Viimane alustas oma tööd juba 1950/51. õppeaastal, seega enam kui kümme aastat tagasi.

Atmosfäärielektri ringi algpäevil tegelesid ringi liikmed peamiselt õhuionisatsiooni uurimisega, mõningal määral ka aparatuuri täiendamise probleemidega (O. Saks). Peagi laienes temaatika ja hakati uurima tehisionisatsiooni ja konstrueerima selleks vajalikke aeroionisaatoreid ja aerosoolionisaatoreid (H. Tammet jt.). Varsti oli ringi temaatika nii laienenud, et atmosfääri ionisatsiooni uurimine moodustas juba vähemtähtsa lõigu ringi temaatikast. Hakati otsima teid ionisatsiooninähtuste rakendamiseks mitte ainult meditsiinis, vaid ka tööstuses ja põllumajanduses. Konstrueeriti elektroaerosoolgeneraatoreid kunstliku hingamise aparaatide juurde (E. Tamm) ja töötati välja vesinik-leek- ja argoondetektoreid gaaskromatograafidele (M. Vahemetsa ja J. Puskar). Samuti alustati laialdasi katseid, et värvipüstoleid muuta elektrostaatilisteks värvipüstoliteks (L. Visnapuu) või töötada välja staatiliste laengute neutraliseerijaid trükikäitistele (T. Pärnik) jne.

Kõik need tööd ei mahtunud enam atmosfäärielektri ringi raamidesse ja päevakorda tekkis vastavalt ringi töö sisule muuta ka ringi nimetus. Olgugi et atmosfäärielektri ring rida aastaid töötas tagasihoidlikult, on tema perest võrsunud väga tublisid noori, kellest paljud töötavad praegu edukalt Tartu Riiklikus Ülikoolis või ENSV Teaduste Akadeemias. Nii näiteks on eksperimetaalfüüsika kateedri õppejõududest üliõpilastena töötanud mainitud ringis vanemõpetaja A. Haav ja vaneminsener O. Saks; teoreetilise füüsika kateedri perest on olnud ringi liikmeteks vanemõpetaja Aare Koppel ja aspirant L. Palgi. Üldfüüsika kateedri noortest õppe- ja abiõppejõududest on ringis tegelnud aspirant H. Tammet, vaneminsener E. Tamm, assistent V. Kraav, vanemlaborant J. Salm ja laborant L. Visnapuu.

Ka ENSV Teaduste Akadeemias on rida noori, kes üliõpilastena töötasid atmosfäärielektri ringis. Nii näiteks on enamik biofüüsikasektori füüsikuid olnud ringis silmapaistvad töötajad (R. Vaher, E. Raukas, T. Pärnik jne.).

Tuleks siinkohal mainida, et atmosfäärielektri ringi liikmeid

(Järg lk-l 3.)

Ühel õhtul Tiigi tänava vanas ühiselamus

Kell näitab seitsmendat õhtutundi. Nüüd peaksid kõik, ka kõige hilisemad loengud olema lõppenud ja üliõpilased tegutsema juba oma äranägemise järgi.

Astume tuppa nr. 19, kus elavad II kursuse stomatoloogid (toavanem Helene Tõnisson). Millega nad tegelevad? Üks tütarlaps silmitseb kriitilise pilguga radioola helipead — midagi on korrast ära.

Kolm istuvad laua ääres. «Nõukogude Eesti Tervishoiu» viimane number, hunnik konspekte, «Normaalne füsioloogia», paberid, pliiatsid ja süvenenud pead selle kõige kohal.

Mis teil praegu käsil on?

«Füsioloogia. Aprillis tuleb arvestus. Ikkagi raskeim aine selles semestris. Tuleb varakult peale hakata, sest materjali pole just vähe».

Kuidas on lood ettenähtud kirjandusega? Kas jõuate kõik läbi lugeda?

«Korralikult läbi töötada jõuab kindlasti ainult miinimumi. Lisakirjanduse jaoks peaks ööpäevale veel mõned tunnid juurde kombineerima. Loengud ja seminarid nõuavad ka oma osa. Eks teeme, mis võimalik.»

Kui tihti te raamatukogude lugemissaale kasutate?

«Enamasti õpime internaadis. Meil on suhteliselt väike tuba ja õppimiseks suurepärane õhkkond.»

«Pealegi on meil toas kursuse ühed korralikumad konspektid. Selged, põhjalikud, ilma «aukudeta»,» lisab üks tütarlaps naerdes.

«Ahaa! Tüdrukud, sellest helipeast saab veel asja!» teatab tehnikamees võidukalt.

«Saad hakkama?»

«Püüan.»

Ilmselt saadakse selles toas hakkama ka keerulisemate asjadega. Peaasi on töö ja seda siin tehakse.

Külastame nüüd Majandusteaduskonna kaubandusharu III kursuse tütarlapsi toas nr. 119. Laual on pakk puhtaid, selle kõrval niisama suur hunnik täiskirjutatud lehti. Nähtavasti kursusetöö. Selle kohta räägib Pilvi Läänesaar järgmist:

«Minu teema puudutab toiduainete tehnoloogiliste protsesside mõju konservide maksumusele, koostisele ja toiteväärtusele. Huvitav. Aga kahjuks ei paku Tartu kalakonservitsehh mulle küllaldast materjali. Plaaniosakonnast saadud andmete täpsus jätab soovida. Tehnoloogilisi protsesse saan jälgida ainult siis, kui kala sisse tuleb. Seda aga ei juhtu kaugeltki iga päev. Raskusi on ka juhtivate töötajate kättesaamisega. Enamasti kuuleme ainult: «Riias komandeeringul.» Kirjandust on küllalt ja selle põhjal võiks ju töö valmis ka teha, aga... Andmeid ei saa ju taevast võtta!»

Millal on tähtaeg?

«Osa töid on valmis. Teistelgi on viimased päevad. Aprillis algavad juba arvestused, mais sessioon. Juunis läheme praktikale.»

Nüüd huvitab meid, kuidas elab kehakultuuriosakonna I kursuse rahvas. 78. toas on kodus ainult mõned. Ülejäänute kohta teatatakse lühidalt: «Treening».

Milliseid loenguid te meelsamini kuulate?

«Kõige huvitavam on vahest psühholoogia. Kehakultuuri ajalugu on ka üpris köitev. Ja... eriti «igavaid» teadusi meile praegu üldse ei pakutagi. Kõigest neljas nädal õppetööd pärast talvist laagrit Käärikul. Alles saime hoo sisse.»

Kas saate internaadis normaalselt töötada?

«Põhiline õppimine on siiski raamatukogus, sest meil on väga suur tuba. Aga mingil määral saame ka kodus, s. t. ühiselamus õppida. Niinimetatud «viimasevõtmine» käib ikka siin,» saame vastuseks.

Aeg liigub. Inimesed vaatavad rahutult konspektide poole. Jätame nad õppima. Jõudu!

R. RITSINGU autorikontserdilt

ÜTÜ konverentsi lõpp-plenaaristung toimub varem väljakuulutatud kella 15 asemel 30. märtsil kell 14.

Ettekandega «Üliõpilaste teaduslik töö ja selle edaspidised suunad» esineb ülikooli teadusala prorektor ÜTÜ vabariikliku nõukogu esimees dots. J. Tammeorg.

Esialgu ESKIISIDEST

Päikesekiir toksib oma terava ninaga aknaklaasi. Tänaval kostitavad autode kummisäärikud jalakäijaid lumepudruga. Ja kusagil päris üleval on palju helesinist. Kevad!

Siin ta on — Õigusteaduskonna diplomandi väikeses toas, voodil ja laual lebavatel täiskirjutatud paberilehtedel. Rutakas ja rahutu. Puhkust ta ei anna.

«Oma kuus-seitse tundi päevas kulub küll ära,» arvab M. Eero, «õieti on see individuaalplaani järgi. Igaüks kirjutab niipalju, kui saab.»

«Millisel teemal te oma diplomitööd kirjutate?»

«Mul on «Psühholoogia osast alaealiste kasvatamisel». Valesümptoomid ülekuulatava ütlustes. Huvitav teema. Ja aktuaalne. Üldse on mitmel meie seast alaealiste probleemid. Kasvõi J. Napal.»

Kahju, et teda ennast kätte ei saa. Ta kirjutab «Võitlusest alaealiste huligaansusega.»

Praktika Koloveres ja laste psühholoogia tundmaõppimine peaksid palju juurde andma nii diplomitöö kaalule kui ka neile, kelle juurde see kõik kord tagasi läheb — juba valminuna.

H. Brand kirjutab nn. prokaadilepingust. See peaks huvitama kõiki neid, kes soovivad laenata majapidamistarbeid, muusikariistu, isegi sõiduautosid. Aga mis saab siis, kui esemeid ei tagastata? Kui näiteks mees, kes laenab akordioni, selle kusagil hoopis maha müüb?

«See on pikk lugu.»

Ja huvitav? «Ka huvitav.»

Anne Viirup kirjutab masinatest-ohuallikatest. Kes on süüdi liiklusõnnetustes? Kas autojuht või jalakäija? Millest tuleb nii sageli inimestel puudu? Vastutustundest.

Mida ütlevad diplomitööde juhendajad? Sm. Laasik arvab, et enamikul on vähemalt kolmveerand mustandit juba valmis. Aga midagi konkreetset veel öelda ei saa tööde ega tegijate kohta. Kõik on alles ees. Loota, jah, loota võib. Ja muidugi head!

Teemad valiti enamasti «südame järgi». Selle järgi, mida keegi oli rohkem näinud, läbi elanud, tundnud. Ja mis kedagi huvitas.

«Ega nad kuivad ja igavad küll pole,» naeratab M. Eero. Peatükid valmivad. Siis tuleb mustandite täiendamine, viimistlemine. See pole lihtne. Eskiisist peab saama tõeline teos.

E. ÕUNAS

PARTEI ELU

PARTEIORGANISATSIOONI TÄHTIS ÜLESANNE

Kehakultuuriosakonna parteiorganisatsioon on viimastel aastatel täienenud mitme noore tubli üliõpilase ja õppejõu arvel. Kommunistliku töö nimetust kandval IV kursusel on noortest kommunistidest moodustatud eraldi parteigrupp.

Oleme püüdnud noori kommuniste kaasa tõmmata mitmesuguste ühiskondlike ülesannete täitmisele. Nii on üliõpilastest R. Ahun kursuse parteigrupi organisaator ja osakonna komsomolibüroo liige, õppejõud H. Aunin osakonna ametiühingubüroo esimees jne.

Üliõpilased-kommunistid võtsid osakonna komsomoliorganisatsiooni oma šefluse alla. Seetõttu on käesoleval aastal osakonna komsomolitöös märgata edusamme. Ka õppetöös on noored kommunistid end näidanud parimast küljest, eksamihinded on kõrgemad kursuse keskmisest tasemest. Põhjalikult otsustati omandada filosoofia kursus. Talvisel sessioonil saadud hinded tõendasid, et tööd oli tehtud tublisti jne.

Väga suurt tähtsust omab noore kommunisti arengus vanema seltsimehe abi. Meie osakonnas on noorte kommunistidega tublisti töötanud kursuse juhendaja sm. J. Unger. Kahjuks aga ei pühenda veel kõik vanemad ja kogenumad kommunistid sellele vajalikku tähelepanu. Kommunist, kes annab parteisoovituse, peaks ka edaspidi jälgima ja abistama noort tema töös.

Vähe on algorganisatsioon tegelnud noorte kommunistide teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise küsimustega, sest seni on olnud esiplaanil praktiline sporditöö. Mitmesugustel põhjustel venib mõnel kommunistil (Unger, Mäepalu, Viru) väitekirja valmimine. Etteheiteid on tehtud ka meie aspirantidele võõrkeele vähese oskuse pärast (Simson).

Osakonna juures töötab praegu kehakultuuri teaduslik laboratoorium noore kommunisti A. Viru juhtimisel; see peaks mõningal määral aitama parandada teadusliku töö tegemise võimalusi. Tihedamaks on muutunud ka side lõpetajatega. Mitmed neist on avaldanud soovi edasi õppida aspirantuuris.

TRÜ parteikomitee, arutanud noorte kommunistidega tehtava kasvatustöö olukorda kehakultuuriosakonna partei-algorganisatsioonis, märkis ära ka rea puudusi selles. Nende kõrvaldamine on praegu algorganisatsiooni töös kesksel kohal.

E. MÄEPALU,
kehakultuuriosakonna partei-algorganisatsiooni sekretär

Dissertatsioone

TRÜ Teaduslikku Raamatukokku saabusid Helsingi Ülikooli Raamatukogult publikatsioonide vahetuse korras järgmised dissertatsioonid:

arstiteaduse alalt:

A h o, K. The problem of the antibody nature of the rheumatoid factor. Helsinki 1961. 60 lk. (Annales medicinae experimentalis et biologiae Fenniae. Vol. 39. Suppl. 7).

A s p, K. Pathological and bacteriological studies on resected tuberculous lungs, with special reference to the effects of tuberculostatic therapy. Helsinki 1962. 156 lk. (Annales medicinae experimentalis et biologiae Fenniae. Vol. 40. Suppl. 4).

D e l a C h a p e l l e, A. Cytogenetical and clinical observations in female gonadal dysgenesis. Helsinki 1962. 122 lk. (Acta endocrinologica. Suppl. 65).

F o c k, G. Experimental studies of intestinal obstruction in rats, with special reference to changes of the liver. Helsinki 1962. 80 lk. (Acta chirurgica scandinavica. Suppl. 292).

J u l k u n e n, H. Rheumatoid spondylitis. Clinical and laboratory study of 149 cases compared with 182 cases of rheumatoid arthritis. Vammala 1962. 110 lk., ill. (Acta rheumatologica scandinavica. Suppl. 4).

J u u s e l a, E. Billroth II gastrectomy in the treatment of gastroduodenal ulcer. A clinical study based on 725 cases. Helsinki 1961. 111 lk. (Annales chirurgiae et gynecologiae Fenniae. Suppl. 111).

K l a m i, P. Periarthrosis calcarea of the schoulder joint. Its differentiation from other stiff and painful shoulders. Turku 1962. 126 lk. (Acta radiologica. Suppl. 215).

L e h t o, S. Endocrine response to tuberculosis in the guinea-pig. An experimental study with radioactive phosphorus. Helsinki 1961. 96 lk. (Acta tuberculosea scandinavica. Suppl. 51).

ALUTAGUSE

A.-M. VAASI linoollõige

NÄDALAKOMMENTAAR

MEEST SÕNAST...

Möödunud kuul registreerusid paljud üliõpilased Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna kuulajateks. See toimus täieliku vabatahtlikkuse alusel. Igaüks võis valida selle eriala, mis tundus talle kõige südamelähedasemana ja huvitavamana.

Käesoleval kuul alustati suuremas osas õpperühmades tegelikku tööd, seejuures täielikult ühiskondlikel alustel, lektorite ja juhendajate vaba aja ning hea tahte arvel. Õppeosakond varustas rühmad ruumidega. Jäädi ootama kuulajaid. Ja siin ilmnesid esimesed tõsised häired. Samal ajal kui reas osakondades ilmuti kohale peaaegu sajaprotsendiliselt (mõnel erialal ei saadud kuulajate rohkuse tõttu kõiki soovijaid käesoleval kevadel õppetööga haaratagi), kujunes enamikes gruppides õppustest osavõtjate protsendiks napilt 50. Oli aga veelgi halvemaid näitajaid. 14-st registreerunud ilmalike kombetalituste korraldajast tuli kohale neli, 26 ajalehe kirjasaatjast-raadioreporterist 6 jne. Kuivõrd viimati mainitud erialasid valmistatakse ette olulisel määral väljaspool ülikooli, siis pole imeks panna, miks vastavad asutused kipuvad suhtuma skeptiliselt üliõpilastega läbiviidavatesse üritustesse.

Ühiskondlike õppejõudude seisukoha võiks lühidalt kokku võtta järgmiselt: «Kui soovite õppida — õpetame! Kui vajate abi — abistame! Kui tulete aga oma soovidega ainult narritama — siis mõelgem veidi üliõpilase ja ülikooli aule, enne kui nime kirja panete ja sellega teatud kohustused võtate.»

Vanarahva tarkus ütleb — «Meest sõnast, härga sarvist.» Kui tore oleks, kui see käiks ka kõigi meie üliõpilaste kohta. Praegu on aga küllaltki neid, kes juurutavad praktikasse omalaadi «tarkustera»: «Nimi kirjas, mure kaelast. Mis edasi saab, pole minu asi.»

Ballaad Ussiaugust

Vanaema, räägi muistset juttu,
vesta vanast ajast hallis
Nagu pisipoju uinun ruttu,
räägi, vanaema kallis.

Orja ei hellita päikene põuases taevas.
Sirp juba nüri ja janugi õsujaid vaevas.

Kubjas käis kurjasti vandudes põllu peal ringi.
Südapäev unele meelitas rammetuid hingi.

Väsis ka sundija, koju end puhkama seadis.
Vaevalt ka tuusija õnnetust aimata teadis.

Rae mõisa parun, kes rahvale nuhtluseks vallas,
loomade hirmuks, tal jahimaaks Pirita kallas.

Pagevad linnud, kui mõrtsukas kõrkjasse rühib,
Oi seda viha ja vimma, sest jahipaun tühi.

Korraga märkas, et põimijad puhkamas küünis.
Urises: «Just nagu mind ootaks saagiga püünis».

Väravad kärmesti kinni, lõi sõlgpuugi taha.
Tüdrukud magasid, kartmata midagi paha.

Heinad ta süütas, eks kuivaga kähku läks seegi, —
himukalt ahmides paisusid näljased leegid.

Hoidku, oh hoidku! Kõrvu sööb meeletu kisa! ...
Toredat vembukest naeris ja parastas isand:

«Miks nagu ussid te väänlete leekivas valus?
Miks te küll, rästikud, jumalalt abi ei palu?

Inglid teid moondaksid mürgiseks rabade loomaks,
raevunult sisinal mulle te kallale roomaks.»

Aga ei taevaski halbade halamist kuule.
Leek aiva neelab ja tuhiseb tärganud tuules.

Koduteel irvitas orjade ussisoo hävi.
Mõisas aga ... ussidest kihises häärberi lävi.

*

Algul paarikaupa tulid.
Tosinaid siis kokku vulis.
Kõikjal ussid:
ussid õues,
toas on ussid,
ussid köögis,
joogis, söögis,
härra põues
ärgates on ussid.
Surmalöögist
sigib uus.
Pooleks raiud —
sigib kaks.
Halliks muutus
härra juus.
Justkui kuri
teda puutus.
Kadus jõud ja kadus jaks.
Lõpuks aru kaotas, suri.
Uss ka hauda kaasa läks.

Kus ta maeti,
kesse enam teab.
Ussiaugu talu
rahvas meeles peab.

JAAK PÕLDMÄE

Kollektiivi hääl

Me peame ajakirja, ajalehte ja ka seinalehte kollektiivi hääleks, mis peab kajastama kollektiivi elu mitmekesiselt ja huvitavalt, andma sellest informatsiooni jne. Ajaloo-Keeleteaduskond oleks siin teiste teaduskondadega võrreldes nagu eelisolukorras. On ju siia õppima tulnud need, kes juba keskkoolipõlves olid paremateks kirjatöös ja kes lähevad tagasi koolidesse, kus tuleb hakata juhendama seinalehetoimetuste tööd. Sellepärast vaetakse siin just selle teaduskonna seinalehti.

Eesti filoloogia osakonna **«Sõna»** nr. 3 asub peahoone 5. auditooriumis. Artiklid ja fotomontaaž. Osakonna elu puudutab artikkel suusapäevadest ja teine räägib sellest, mis toimub kinoajaloo ja -kriitikaringis. Naistepäeva lugu on küll huvitav, kuid pole seotud osakonna eluga.

Fotomontaaž on tore asi, kahjuks oli aga sama montaaž ka eelmises numbris. Võib-olla see muudabki numbri tüütavaks?

Võõrkeelte osakonna **«Lumen»** asub võõrkeelte kateedri trepikojas.

Välja antud veebruaris. Mitmekeelsena omamoodi huvitav. Kuid samuti nagu «Sõnas» on siingi vähe osakonna elust ja tegevusest (ainult üks artikkel seitsmest).

Lühikesed annotatsioonid artiklite all oleksid vajalikud, sest vaevalt isegi võõrkeelte osakonna üliõpilased oskavad korraga korralikult nii inglise, saksa kui ka prantsuse keelt.

«Ajaloolane» asub keemiahoone trepikäigus.

Selle neljanda numbri on välja andnud IV kursus (vana traditsiooni kohaselt annab iga kursus välja ühe numbri). On täiesti loomulik, et selline seinaleht kajastab kõige vähem osakonna elu. Siin on pind lihtsalt täidetud lühiinformatsiooniks kõlbavatest materjalidest kokku klopsitud kahe loo ja huumorit taotlevate «Faktidega».

Milleks ja kellele selline seinaleht?

Vene filoloogia osakonna **«Glagol»** asub peahoone koridoris. Tema ees on seisnud suur osa meie üliõpilastest, paljud võõradki ja tõtt öeldes — tal on õigus peahoones rippuda.

Juba žanriliselt pakub «Glagol» kõige rõõmustavamat vaatepilti. Sisult on seinaleht lööv, kajastab osakonna elu üsna põhjalikult ja asetab rõhu peamisele ülikoolis — õppetööle! Vaadelgem, kuidas see on teostatud.

Intervjuu «Diplom ja diplomandid» pole mitte jutt diplomitöö tähtsusest jne., vaid sellest, kuidas üliõpilased oma tööga toime tulevad, kusjuures analüüsitakse ka raskusi.

«Tehti kokkuvõtteid — ajab nutma» käsitleb I kursuse õppimist ja meeleolusid (ja seda täiesti konkreetselt).

«Talvise sessiooni tulemused» annab analüüsiva ülevaate talvise eksamisessiooni tulemustest. Jällegi pole inimesi kõrvale jäetud. Üliõpilaste pedagoogilist praktikat käsitlevad stseenid Tartu koolidest jne. Isegi naistepäevale pühendatud artikkel käsitleb osakonna elu ja on antud huvitavas vormis. Tundub vaid, et peaks olema rohkem informatsiooni nii toimunust kui ka sellest, mis kuu jooksul oodata on. Igatahes isegi praegusel kujul väärib «Glagol» teiste seinalehtede toimetajate tähelepanu. Ehk paneb mõtlema ja virgutab tegudele.

A. PABUT

Tulipunktis on ideoloogiline töö

21. märtsil toimus ELKNÜ TRÜ Komitee laiendatud pleenum. Seekord oli teemaks «Kursuste komsomoliorganisatsioonide ideelis-poliitilisest kasvatustööst üliõpilaskonnas». Pleenum andis teoreetilise põhjenduse reale viimasel ajal ilmnenud puudujääkidele üliõpilaste-kommunistlike noorte teadvuses ja näitas kätte tee tekkinud olukorra parandamiseks.

Põhiline viga senises komsomolitöös peitus eeskätt formaalsuses ja väheses kasvatustöös üliõpilaste hulgas, s. o. kursuste komsomoligruppides.

Me ei tohi unustada, et seni eksisteerib maakeral veel kaks «maailma», kaks vastandlikku ideoloogiat. On selge, et sotsialismileer tugevneb aasta-aastalt, tugevneb seejuures ka kommunistlik ideoloogia. Oleks aga ekslik arvata, et käsikäes kommunistliku ideoloogia võidukäiguga on kahe antagonistliku leeri vaheline ideoloogiline võitlus minetanud oma senise tähtsuse ja aktuaalsuse. Vastupidi. Võitlus ideoloogilisel rindel on muutunud senisest teravamaks, kusjuures praeguse momendi põhiülesandeks on kinnistada kommunistlikke veendumusi praktikas.

Igapäevases kasvatustöös puutume konkreetselt kokku kaasaegse imperialsimi antikommunistliku propagandaga, mis kasutab kodanliku Eesti pärandina säilinud natsionalismi ja šovinismi. Natsionalismile apelleerivad tihtipeale ka hoopis ohtlikud elemendid, meelitades sellega oma mõjusfääri lihtsameelseid või poliitilistes küsimustes halvasti orienteeruvaid noorukeid.

Teisest küljest mõistavad mitmed noored valesti, mis tähendab isikukultuse vigade esiletoomine. Siit tuleneb see «ülidemokraatlikkus» ja oma tegude üle järelemõtlematus, mis konkreetselt avaldus mitmetes ülikooli häbistavates juhtumeis.

Seepärast tuli viimasel ideoloogilise töö pleenumil lahendada rohkem kui kunagi varem aktuaalseid ja teravalt esilekerkinud tõsiseid probleeme.

Senisest rohkem tuleb kasvatustöö pearõhk suunata gruppidesse, hõlmata iga üksikut üliõpilast. Seda juhtmõtet rõhutas eriti rektor prof. F. Klement pleenumi avaistungil.

«Komsomoligrupi sekretär peab hästi tundma oma grupi iga üliõpilast. Veelgi enam. Ta peab tundma isiklikku vastutust iga kommunistliku noore käitumise pärast. Kui me õigel ajal ei pööra tähelepanu vääralt käitunud üliõpilasele, siis hilisemad tagajärjed võivad olla juba palju kurvemad. Õigeaegse karistamisega teeme ainult head.»

Milleni viib väär seltsimehelikkus ja ebaprintsipiaalsus, sellest kõneles pikemalt ülikooli komsomolikomitee sekretär K. Adamson.

Kui füüsikaosakonna IV kursuse üliõpilase Aavo Avalo käitumist arutati kursusel, siis leiti, et noormehe eksmatrikuleerimiseks pole mingit põhjust. See oli väär otsus. Praegu on Avalo tööl. Noormees on aga juba mitu korda käinud ülikooli komsomolikomitees, vestelnud, millest paistab, et Avalo on elu üle juba paljugi järele mõelnud.

Vääralt suhtus J. Saaresse eesti filoloogia IV kursus. Esitades taotluse jätta Saar ülikooli näitasid kursuse kommunistlikud noored, et nad ei suutnud printsipiaalselt otsustada kordasaadetud teo üle.

Viimasel ajal on meie noorte hulgas millegipärast levinud tendents mitte avaldada oma poliitilist meelsust.

Enamjagu meie komsomoliüritusi kannab seniajani veel meelelahutuslikku või ainult silmaringi laiendavat iseloomu. Seejuures unustatakse aga nende ürituste ideoloogiline suunitlus. Teatri, kinode ja näituste ühiskülastustele järgnevatel aruteludel ei osata tihtipeale näha ja lahti mõtestada nähtu ideoloogilist probleemistikku, ei osata seda siduda meie igapäevase eluga.

Levinumaks massilise poliitilise töö vormiks on kursustel toimuvad poliitinformatsioonid. Kuidas neid otstarbekohasemalt korraldada, sellel peatus lähemalt sm. U. Polisinski.

Praegu on välja kujunenud nn. «traditsioonilised» poliitinformatsioonid, mis kujutavad endast 10- kuni 15-minutilist ülevaadet jooksvatest poliitilistest sündmustest. Põhiliseks on olnud referaadid, mis on aga sageli pealiskaudselt ette valmistatud ja ei anna seetõttu üliõpilastele küllaldaselt materjali, et käsitletavas küsimuses täielikult orienteeruda.

Tuleks lähtuda põhimõttest: «Rohkem leidlikkust, vormi painduvust. Mida teeme, teeme hästi!»

Pärast plenaaristungit algas töö sektsioonides, millest lähemalt allpool.

Milles peitub viga?

Isetegevusolümpiaadi järjekordne etapp — ansamblite ja originaalžanris esinejate ülevaatus tõi möödunud nädalal ülikooli klubisse üllatavalt rohkearvulise publiku.

«Petetud lootused,» ütles keegi pärast eesriide sulgumist.

Milles peitub viga?

Ansamblivorm on isetegevuslaste hulgas olnud alati populaarne. Ülikoolis leidus aga ainult 7 kollektiivi, kes julgesid oma oskused vaatajate-kuulajate ette tuua.

«Võib-olla teatati olümpiaadist liiga hilja,» arvas klubi kunstiline juht sm. Laanemets. Kes on sel juhul süüdi?!

Paistab aga, et üliõpilased löövad küll agaralt kaasa üleülikooliliste kollektiivide töös, kursuste isetegevus ei taha aga kuidagi jalgu alla võtta. Sellest ka vähene osavõtt ülevaatusest.

Žürii langetas oma otsuse kohe pärast kontserti.

Häälte sobivus ja puhtus andis esikoha rahvakunstiansambli tüdrukutele.

Teiseks jäi Õigusteaduskonna meeskvartett ja kolmandaks inglise filoloogide naisansambel.

Ainuke omataoline oli raviosakonna vene koor (dirigent O. Vassiljeva), kelle esituses kõlas Muradeli «Häirekellad Buchenwaldist» üsnagi meeldejäävalt.

Kõige suurema aplausi teenis ära Arstiteaduskonna duett (Peeter Loit ja Ilmar Merisalu). Poiste laul meeldis ka žüriile ja esikoht oligi käes. Teiseks jäi inglise filoloogide duett.

Distsiplineeritud ja toreda kaasaelamisega esitas inglise filoloogide kõnekoor V. Beekmani poeemi «Ida-Euroopa valgus». Kahjuks olid nad oma esinemisest liiga hilja teatanud ja et žüriis polnud kompetentseid isikuid, jäi kõnekoor üldisse hindamisskaalasse paigutamata.

Vaevalt jõudis huvi ettekannete vastu tõusta, kui teadustaja juba ütles: «Tänan tähelepanu eest. Sellega lõpetame.» Sel kontserdil oli pealtvaatajate hulgas ka täppisteaduste olümpiaadist osavõtnud keskkooliõpilasi. Kas pole tõsi, et niisugustel puhkudel on veidi piinlik?

E. LIIMEON

Meie kriitika jälgedes

15. märtsil ilmunud kriitika minu kohta on õige. Puudusin sel päeval loenguilt ja magasin hommikul kella 8.45 ajal sellepärast, et mul oli ülejärgmine päev eksam. Olin eelmine päev õppinud kella 24-ni ja tahtsin korralikult välja puhata, et hakata uuesti õppima. Muidugi pole see piisav põhjendus puudumisteks. Edaspidi luban hakata korralikult loenguil käima.

V. TOHVER

Õnne, õnne, õnne,
HELVE PARDEL
ja
KALJU RATTASEP!
Raviosakonna V kursus

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAS

Juttu on palju olnud — nüüd tööle!

Komsomoliorganisatsioonide poliitiline töö teaduskonnas kannatab tuttavate puuduste all: formaalsus, ürituste pinnapealsus, igavus ... Viga on selles, et aktiiv ei oska leida teid väljapääsuks sellest olukorrast, ei osata arvestada, mis erutab kollektiivi, ei osata näha probleemi, mille selgitamine oleks hädavajalik.

Seepärast oligi üks põhilisi teemasid sektsioonis aktiivi, eriti kursuste komsomoliorganisatsioonide büroode sekretäride valiku ja õpetamise küsimus. Sellel peatus põhjalikumalt füüsikaosakonna komsomolialgorganisatsiooni sekretär I. Kuusmann. Ta püstitas põhimõtte: olgu kursuste komsomoliorganisatsioonide eesotsas inimesed, kellel on otsivat vaimu, kes oskavad ja tahavad mõtelda, kellele komsomolitöö on südameasi.

Kuid see on ainult asja üks külg. Enamik meie komsomoliaktiivist on kindlasti tubli ning tahab tööd teha, kuid neil jääb veel pahatihti vajaka kogemustest, eriti noorematel kursustel. Siit tõsine pretensioon ülikooli komsomolikomitee massilise poliitilise töö sektorile, kes pole aktiivi õpetamise jaoks midagi ära teinud.

Huvi poliitiliste ürituste vastu tõuseb kindlasti siis, kui ürituste temaatika väljatöötamisse ja nende ettevalmistamisse on kaasa tõmmatud kogu kollektiiv.

Leiti, et poliitinformatsiooni peaks asendama poliitiline diskussioon aktuaalsetes elulistes küsimustes, kuid selle kõrval ei tohi me unustada teisi läbiproovitud vorme (vestlused, kohtumised, ühiskülastused, arutlused jne.). Enn Kreem juhtis tähelepanu sellele, et meie üliõpilased ei loe piisavalt ajalehti, eriti venekeelseid. Sõnavõtja märkis ka seda, et kursuste komsomoliorganisatsioonid kasutavad oma töös halvasti ära üleülikoolilisi üritusi ja neid võimalusi, mida pakub TRÜ klubi ja kohvik. Seda mõtet toetas ka ülikooli klubi juhataja A. Siimer. Avaldati mõtet, et võiks praktiseerida ühiseid üritusi koos teiste teaduskondadega, see oleks kindlasti huvitav ning tõstaks mõlema poole vastutustunnet.

Aktiiv arvas, et erilist tähelepanu tuleks pöörata noorematele kursustele, nooremate kursuste aktiivi õpetamisele.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna aktiivi ühine arvamus oli, et juttu on tehtud küllalt. Edaspidi oleneb kõik sellest, kuidas tööle hakkame.

ARSTITEADUSKONNAS

Vähe on veendumusi ja tuld

Palju räägiti üliõpilastest, kelle huvi piirdub vaid ühe mõttega: õppida. Mis väljaspool seda mõistet eksisteerib, see ei lähe neile korda. Pikalt kõneldi vajadusest neid kaasa tõmmata ülikooli mitmepalgelisse ellu, ent konkreetseid kogemusi selles töös ei saanud keegi esitada.

Palju ja üksmeelselt räägiti spordi kasust organismile, ent tunnistati ka, et komsomoliaktiiv pole suutnud tagada rohkearvulist osavõttu isegi suusapäevadest. Samuti oldi sunnitud konstateerima, et Arstiteaduskonna komsomoliaktiivil on suuri puudusi just kasvatuslikus töös, liiga vähe on veel valutavaid südameid, puuduvad vajalik printsipiaalsus, nõudlikkus ja kogemused, liiga vähe on raudseid veendumusi ja tuld, mis teisi kaasa tõmbaksid.

Sõnakõlks «Ma olen spetsialist, poliitikaga ma ei tegele» tuleb meie seast välja juurida. Paljudes keskkoolides lonkab komsomolitöö (tihti astutakse komsomoli ridadesse vaid selleks, et paremini ülikooli pääseda) ja sellepärast puudub nende kasvandikel ülikooli astudes õige arusaamine sellest tööst.

Räägiti ka sellest, et komsomoli sekretäri valimine toimub tihtipeale formaalselt.

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

Üritused poliitiliselt sisukaiks

Ajaloo-Keeleteaduskonna sektsioonis märgiti, et komsomolitöö pole veel küllalt konkreetne. Komsomoliürituste läbiviimist takistab üliõpilaste ükskõiksus ja passiivsus, mis on eelkõige puuduliku ideoloogilise töö tagajärg. Sageli ei osata gruppides veel printsipiaalset seisukohta võtta kursusekaaslaste käitumise suhtes. Nii näiteks pole eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilased suutnud vastulööki anda reale väärnähtustele oma grupis.

Grupiorganisaatorite sõnavõttudest ilmnes, et ka teaduskonna paremais gruppides tehakse komsomolitööd küllaltki formaalselt. Poliitinformatsioonid valmistatakse ette hooletult ja liiga lühikese aja vältel, mistõttu viimased osutuvad sisuvaeseiks ega tekita huvi kuulajaskonnas.

Edaspidises kasvatustöös oleks tarvis tugevdada sidemeid eluga, tuleks üritustesse viia poliitiline sisu.

Kahjuks aga suhtutakse komsomoliüritustesse tihtipeale nagu kohustustesse. Poliitiliste teadmiste kujunemisel veendumusteks on tarvis teooriat parktikas rakendada, rõhutas sm. Kubja. Seejuures oleks otstarbekas korraldada ka temaatilisi kursuseõhtuid. Kuivõrd tähtis on ideoloogiliste iseärasuste väljaselgitamisel individuaalne lähenemine, sellest rääkis J. Kangilaski.

Kasvatustöö ümberkorraldamisel kerkib esile ka aktiivi osatähtsus. Et poliitilise kasvatustöö eest kursusel vastutab grupiorganisaator, siis oleks soovitav kursusevanem ja grupiorganisaator viia ühte isikusse. Senini on kursusevanemad tegelnud ainult organisatsiooniliste küsimustega, millega tuleks niisama edukalt toime ka kursuse kolmeliikmeline komsomolibüroo.

ÕIGUSTEADUSKONNAS

Erapooletus on väikekodanluse ideoloogia

Õigusteaduskonna sektsioonis oli kohal üheksa inimest, sest sektsiooni ja pleenumi tööst ei võtnud osa ühtki Majandusteaduskonna komsomoliaktivisti.

Üliõpilaste ideelis-poliitiline tase ülikoolis on ebaühtlane. Kirjandus- ja kunstiküsimuste päevakorda kerkimisega leidsid need vastukaja ka meie üliõpilasperes. Enamik üliõpilasi kiidab heaks ja mõistab õigesti N. S. Hruštšovi sõnavõtus toodud seisukohti, kuid on ka neid, kes suhtuvad sellesse äärmise skeptitsismiga ja halvustavalt. Mõned üliõpilased leiavad, et kunst ei pea olema parteiline, teised väidavad, et parteil ei olevat õigust suunata loomingulist meetodit jms. Need näited peaksid panema meid mõtlema ja aru saama sellest, kuivõrd vajalik on individuaalne töö üliõpilastega ja seda eeskätt just komsomoligruppides.

On loomulik, et meie ajastul ei saa olla erapooletuid, ei tohi olla inimesi, kes ükskõikselt suhtuvad meie suurde üritusse. Erapooletus, ükskõiksus — see on väikekodanluse ideoloogia. Kuid kahjuks on veel üliõpilasi, kes ei tea, mille poole püüda. Selle vältimiseks tuleb parandada üliõpilaste individuaalset kasvatustööd. Sektsioonis tehti ettepanek seoses ülaltooduga avada ülikooli ajalehes rubriik «Üliõpilase südametunnistus», kus tuleks lahata väärnähtusi üliõpilaste ideoloogias ja käitumises vaadatuna kommunismiehitaja moraalikoodeksi aspektist.

Kursuste komsomoligrupid peaksid läbi arutama ja kaaluma ühiskondliku töö koormuse iga üksiku kursuse liikme kohta. On lubamatu, et esineb üliõpilasi, kes pole ülikooliajal aastate jooksul proovinud oma võimeid ühegi tõsise ühiskondliku ülesande täitmisel. Gruppides tuleks alustada ka kontrolli üliõpilaste ühiskondlike kohustuste täitmise ja selle kvaliteedi üle, mis tuleks fikseerida igal aastal iseloomustustes.

On vaja kehtestada niisugune nõue, et igal üliõpilasel oleks üks poliitiline ülesanne (pidev või jooksvas töös). Rõhutati vajadust osa võtta ühiskondlikust tööst väljaspool ülikooli (prokuratuur, rahvamalev jne.). Kursuste üritustel tuleb kasutada rohkem poliitvestluste niisuguseid vorme, mis areneksid dispuudiks. Siin tuleks kasutada ka ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude abi.

Üheks probleemiks sektsioonis oli kursusevanema ja grupiorganisaatori vahekord kursusel. Sektsiooni kõik liikmed toetasid seisukohta, et vanema instituut kursusel tuleks kaotada ja jätta alles vaid grupiorganisaator. Küsimuse võiks praktikas lahendada järgmiselt: moodustada kursustel komsomolibüroo, mille komplekteerimisel arvestada, et sinna peaksid kuuluma ametiühingu grupiorganisaator, teine büroo liige tegeleks administratiivsete ja õppetööalaste küsimustega (täidaks rühma päevikut) ja kolmas — komsomolibüroo sekretär — juhiks büroo tööd ja kannaks vastutust tema tegevuse eest.

Alustas tööd...

(Algus lk-l 1.)

on aastate jooksul teinud ÜTÜ liinis väga mitmeid võistlustöid, millest üksikuid on isegi väljaspool meie vabariiki premeeritud. Hoolsamad võistlustööde tegijad olid H. Tammet, O. Saks, E. Tamm jt. Ka ringi praegustel liikmetel on valminud märkimisväärseid töid atmosfäärielektri alal, mida on trükis avaldatud isegi NSV Liidu Teaduste Akadeemia väljaannetes (T. Saluvere). Loodame, et need noored füüsikaosakonna üliõpilased, kes on astunud rakendusfüüsika ringi liikmeteks, ei jää maha oma püüdlikkuse ja töötahte poolest nende eelkäijatest atmosfäärielektri ringi liikmetest, ja et juba järgmisel aastal võime esitada mõned ulatuslikud uurimused võistlustöödena, mis oleksid väärtuslikuks lisandiks noorte füüsikute teaduslikkude tööde varasalves.

Käesoleval õppeaastal töötavad huvitavate probleemide kallal mitmed noored (J. Üprus, K. Rumma, M. Fischer, A. Haljaste. M. Seilental jt.).

Jätkugu kõigil noortel jõudu ja tahet alatud töid edukalt lõpetada ja ootame ringi uusi üliõpilasi, kes soovivad asuda tööle rakendusfüüsika uute väärtuslikkude probleemide kallal rakendusfüüsika ringi juhendavlal.

Dots. J. *REINET*,
õppejõud

Meie Eva

Nii nimetavad TRÜ õppejõudude ja teenistujate naisvõimlejate rühmast osavõtjad noorukest, habrast, blondi tütarlast, kes juba aastaid peab võimlemistunde meie õppeasutuse naisperele. Tunnist osavõtjad on väga erinevas eas, erineva ettevalmistusega ja paljud neist ei olnud juba aastaid tegelnud kehakultuuriga. Nüüd nad aga kõik ootavad järgnevat võimlemistundi suure igatsusega ja loobuvad sellest ainult väga olulistel põhjustel.

Naisvõimlejate pere on iga aastaga muutunud arvurikkamaks ja praegu ähvardavad meie käsutuses olevad ruumid sõna tõsises mõttes kitsaks jääda. Et võimlemine nii populaarseks on kujunenud, oleneb suurel määral Eva Peebost. Eva lõpetas mõned aastad tagasi TRÜ kehakultuuriosakonna ja jäi tööle ülikooli juurde. Kõiki oma õpilasi on ta osanud algusest peale köita ja neile töö huvitavaks muuta. Tuleb lausa imetleda, kui hoolikalt valmistub Eva igaks tunniks. Alati on tal midagi uut, paeluvat. Eva metoodiline arsenal on väga rikas ja ta oskab seda toredasti kasutada. Loov suhtumine igasse oma ülesandesse muudabki tema tunnid nii mitmekülgseteks ja huvitavateks. Tundides on pinge suur, ent sellega ollakse nii harjunud, see lausa meeldib ja kui Evat peab mõnikord keegi välja vahetama, on sellel asetäitjal tegemist, et niisama huvitavat ja pingsat tundi anda, nagu Eva seda teeb.

Noorel õpetajal on pikk kannatus oma õpilastega. Ikka ja jälle näitab ta, kuidas tuleb harjutust sooritada, et see vastaks nõuetele ning oleks esteetiline. Ja kõige selle juures on Eva alati reibas, sädelev, tema rõõmus meeleolu lausa nakatab. Meie Eva on omandanud pedagoogile väga tähtsa oskuse: leida igas oma õpilases positiivset. Tema tunnustav «hästi» lausa sunnib pingutama, et veelgi paremini toime tulla harjutustega, mida Eva on valinud ja mille eesmärgiks on anda vajalikku liikumist, pingutust, painduvust neile, kes päevad läbi kummarduvad raamatute taga ja kelle füüsilist olemasolu ähvardaks muidu kängumise oht.

Kogu naisvõimlejate rühma nimel ütleme Evale suur aitäh selle aastaid kestnud töö eest, mida ta täidab ühiskondlikus korras.

H. KURM

MATI VAGA

* * *

Tihkudes
kummardus maani
ema ta voodi ees.
Mugavalt
Manala saani
seadis end väikemees.

Mana
surus käed
nõnda hellalt
külmale põsele.
Riputas loogale
kellad —
sõidame,
väikemees!

Soputas
mugavaks teki
Mana,
ja naeratas siis.
Murdunud
viiulitükilt
helises
uinumisviis . . .

* * *

Kured kaasa tõid tiibadel
kevade
ja eksamid ootavad ees.
Vist mõttes on kõikidel emadel,
et pojast
saab väärikas mees.
Aga mida võib poeg
sinna parata,
et töötada süda ei luba,
et aknasse tahaks
ta karata,
sest kitsaks jääb talle
ta tuba.
Poeg kurega võidu
võiks lennata,
sest tunneb,
et talgi on tiivad.
Kõiki nägusaid tüdrukuid
embaks ta
ja ta suudlus
poleks põrmugi siivas,
Oma elu
kahekümnendal kevadel
ta tunneb, et palju on ees.
Jätkub muret vist kaua
veel emadel,
kuid poisist kord siiski
saab mees.

TEADAANDED

Kolmapäeval, 3. aprillil kell 18 annab meistrikandidaat Aarne Hermlin malesimultaani Magasini tn. 3 asuvas maleklubis.

* * *

Täna kell 16 algab EPA võimlas sõpruskohtumine korvpallis «Vanemuise» teatri ja Tartu Üliõpilasmeeskoori vahel.

*

Esmaspäeval, 1. aprillil kell 18 linastatakse Kultuurihoones tasuta dokumentaalfilmi «Päike, vihm ja naeratused» Helsingi noorsoofestivalist.

AMETIÜHINGUAKTIIVI KOOL

5. aprillil 1963. a. kell 16 toimub farmaatsia-auditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi kooli õppus teemal:
«Ametiühingu rühmaorganisaatorite ülesanded, kohustused ja õigused». Lektor G. Rekker.
Osa võtta kõigil ametiühingu rühmaorganisaatoritel.

Võlad,

Me seisame peagi uue eksamisessiooni künnisel. Läheb veel üks kuu ja juba tulebki tõsiselt mõtlema hakata arvestustele, lõpevad kursusetööde tähtajad. Aga see kõik nõuab juba praegu tõsist tööd, et kevadsessioonile vastu minna tugevatena ja kindlatena. Kuid kahjuks kimbutavad paljusid meie seast ikka veel eelmisest semestrist jäänud akadeemilised võlgnevused.

Kui võtta seda probleemi lähemalt, siis laias laastus näeks asi välja järgmine: Arstiteaduskonnas oli 7. veebruariks võlgnevusi 207-l üliõpilasel 1225-st, selle nädala alguseks 8-l üliõpilasel. Füüsika-Matemaatikateaduskonnas oli II semestri alguseks võlgnevusi 106-l inimesel, nüüd 23-l.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas on need arvud vastavalt 70 ja 14. Ajaloo-Keeleteaduskonnas on 52 võlgnikku (teaduskonnas 630 üliõpilast), ent kriitilisi momente on vaid mõnel üksikul üliõpilasel, teistel on mõjuvad põhjused . . .

Kuid see, et võlgnevusi ei esineks, et iga kursus võiks üle minna uude semestrisse ilma puudulike hinneteta, see peaks loomulikult olema kogu kursuse süda-

võlad . . .

measjaks. Heaks ja õpetlikuks näiteks, kuidas ei tohiks olla, on stomatoloogiaosakonna I kursus. Neil tuli sooritada juba esimese semestri lõpul kaks rasket ja väga ulatuslikku eksamit. Viimasel kukkus läbi kolm üliõpilast: Heili Roop, Viivi Kahro ja Helju Metsa. Möödus vaevalt kümme päeva, kui neiud tulidki juba eksamit teist korda sooritama — saavat kaelast ära. Ja nüüd, eelmisel neljapäeval (21. märtsil), vastasid nad kolmas kord — seekord juba komisjoni ees. Kaks esimest said läbi ilma igasuguste reservatsioonideta, kuid H. Metsa polnud liikunud surnud punktist. Nagu arvas sm. Kinkar, on süüdi Metsa ise (ta ju teadis, mis teda ootab, kui ta jälle mitterahuldavalt vastab). Süüdi on aga ka kursusekaaslased, kes ei huvitunud oma kaasüliõpilase saatusest ega võtnud midagi ette tema abistamiseks. H. Metsa töötiil ja tema suhtumine partei ajaloo ainesse ilmnes täielikult seminarides (eriti teisel semestril), õppejõud on selle mitu korda tähelepanu juhtinud, kuid olukord ei muutunud.

Kui ülikooli komsomolikomitee esindaja küsis komsomoliorganisaatorilt, mida on kursus ette võtnud, et aidata oma kolme kaaslast kolmandaks katseks ettevalmistamisel, vastas ta puhtsüdamlikult:

«Mis meie saame aidata. Eks igaüks pea ise õppima. Muidugi, kui nad meie poole . . .»

Kursus ei pea ärkama alles siis, kui saabuvad ebaõnnestumised, vaid hoopis varem, siis, kui ilmneb väär töössesuhtumine või lüngad teadmistes. Võlgnevusi likvideerida on hoopis raskem kui neid vältida. Selleks aga tuleb murda passiivsus, ükskõikne suhtumine kaasüliõpilastesse ja meid ümbritsevasse elusse.

I.-P. PADERNIK

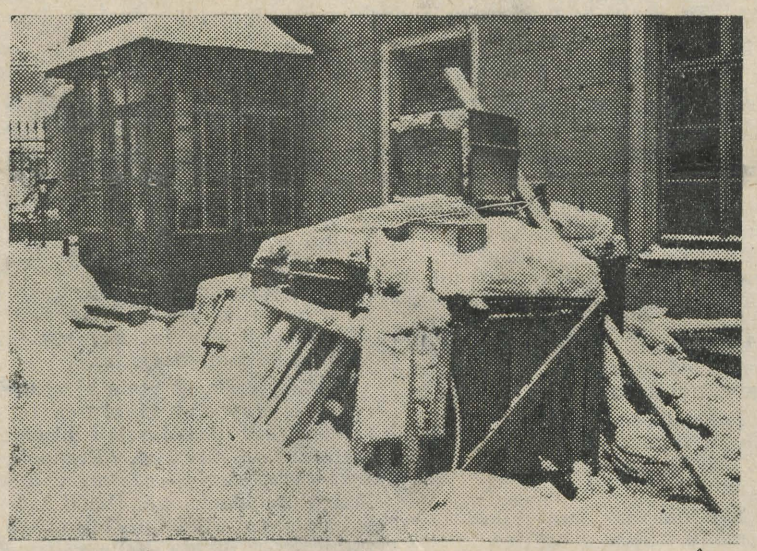

Kellele see kuulub?

Miks on ta veel siin?

Tartu—Kilgi—Vasula

Eelmisel pühapäeval korraldasid TRÜ ja EPA matkasektsioonid ühise suusamatka marsruudil Tartu—Kilgi—Vasula—Tartu. Et matk oli kavatsetud võistlusena osavõtu massilisusele TRÜ ja EPA vahel, tundub üllatavana akadeemialaste loid osavõtt sellest (4 matkajat!). Kuigi kõik organiseerimisraskused langesid TRÜ noore, hiljuti varjusurmast äratatud matkasektsiooni õlgadele, tuldi selle ülesandega võrdlemisi hästi toime: umbes poolesaja matkaja poolt — osavõtjaid oleks võinud siiski rohkem olla — nurinat ei olnud. Ka ilm oli suusatamiseks lausa suurepärane.

Umbes 20 km pikkune tähistatud rada viis ujula juurest Aruküla kaudu Kilgile, sealt läbi Vasula metsa tagasi ujula juurde. Rajal Kilgilt läbi jagati matka embleemid, sealsamas tuli ka viktoriini praktilised ülesanded lahendada. Uudse üritusena oli sellel matkal korraldatud viktoriin. Kuigi paljud, nähtavasti oma võimeid alahinnates, ei söandanud sellest osa võtta, leidus ka julgemaid, kellest parimateks osutusid Arpo ning Majas (Arstiteaduskonnast) 6 karistuspunktiga. Esimese ülesandena tuli määrata endale kontrollaeg ning sellest kinni pidada. Iga 15 minutit kõikumist andis ühe karistuspunkti. Edasi tuli rajal määrata antud puu kõrgus, puu ning telefoniposti vaheline kaugus ning nende sihi asimuut. Uhe karistuspunkti andsid vead vastavalt 1 m, 5 m ja 30°. Avaldame siin ka õiged vastused: puu kõrgus oli 17 m, tema kaugus telefonipostist oli 95 m ning asimuut 336°. Viimane küsimus nõudis Tartu matkajate VII kokkutuleku aega ja kohta, millele jäid kõik vastuse võlgu. Teatame siis, et see toimub käesoleval aastal Pangodis. Suhteliselt väikesearvuline osavõtt matkast viib mõttele, et selliseid matku on Tartus sel aastal korraldatud vist liiga palju (see oli arvult kümnes), samuti tuleks nähtavasti leida uusi vorme.

A. TUULMETS

Võistlusreisil Riias, Kaunases

Möödunud nädalavahetusel võtsid pikema võistlusreisi ette ülikooli võrkpallurid. Tehti vastukülaskäik Kaunase Polütehnilise Instituudi võrkpalluritele. Pikast bussisõidust tingitud väsimuse arvele võib kanda esimese päeva kaotused — naistel 0:3 ja meestel 2:3. Teisel päeval saadi revanš: naiskond võitis 3:0, meeskond juba traditsiooniliseks kujunenud viiegeimilises mängus 3:2.

Läbisõidul Riiast tehti mõnetunniline peatus, mille vältel kohtuti Riia Polütehnilise Instituudi võrkpalluritega. Naised kaotasid 0:3, mehed aga võitsid 3:2.

Koos võrkpalluritega käis Lätis ja Leedus ka ülikooli väravpallinaiskond. Riias mängiti Kehakultuuriinstituudi esindusega. Meie üliõpilastele oli see esimeseks välisvõistluseks ja küllap sellest ka tugev närveerimine. Poolaeg kaotati 0:7. Teisel poolajal läks mäng tavalistesse rööbastesse ja see koguni võideti 4:2. Mängu lõpptagajärjeks oli 9:4 riialaste eduks. Leedus kohtuti kahel korral Kaunase Meditsiiniinstituudi naiskonnaga. Esimene mäng kaotati 7:8 ja teine 4:8.

10 %

TRÜ Teaduslik Raamatukogu alustas möödunud aasta novembrikuus lugejate kirjalikku konverentsi «Raamatukogu soovib lugejatelt teada . . .» Käesoleva ajani on laekunud 60 ankeeti, levitati aga 500. Järelikult on nende tagastamine unustatud. Vaatamata sellele, et käesolevaga alustame ajalehe veergudel konverentsist kokkuvõtte tegemist, on ankeetide tagastamine veel võimalik, sest pretensioonid ja nõuanded raamatukogu töö kohta pole kunagi üleliigsed.

Alljärgnevalt peatutakse nendel küsimustel, mis puudutavad lugejate teenindamist. Valulapseks on kujunenud RAAMATUKOGUDEVAHELINE ABONEMENT. Nurisetakse aeglase töö üle. Olukorra parandamiseks on vähe RVA töötajate püüdlustest. Väljasaadetavate tellimiste arv on aasta-aastalt kasvanud. 1953. a. oli see 2514 ja 1962. a. — 4857. Suure koormusega ei tööta mitte ainult meie raamatukogu RVA, vaid enamik vastavaid abonemente NSV Liidu suuremates raamatukogudes, millistest saame põhilise osa tellitavast kirjandusest. Nii vastab NSV Liidu Riiklik Lenini nim. Raamatukogu alles ühe kuu pärast, paari nädala jooksul reageerivad ainult Tallinna raamatukogud.

Olulisemat murrangut tellimiste kiiremaks täitmiseks tooks RVA töö mehhaniseerimine. Tellimiste edasiandmist, vastuste saamist ja kirjanduse kohalejõudmist kiirendaks oluliselt teletaibi abi. Nii võib tellitud kirjandus kohale jõuda juba nädala jooksul. Raamatukogu ettepanek sisse seada teletaip lanqes kahjuks ära, sest ei suudetud leida raha (20 rbl.) aparatuuri ekspluatatsioonikulude katteks. Selleks ei saa kasutada ka raamatuostu summasid, millest nagunii tasutakse RVA postikulud.

Et laekunud tellimised võimalikult kiiremini välja saata, ära hoida nende kuhjumine ja pikad järjekorrad, on RVA-l kavatsus edaspidi vähendada aeganõudvat paberlikku asjaajamist ja kanda andmed tellimislehtede väljasaatmise, raamatute vastuvõtmise ja tagastamise kohta vahetult lugejate avaldusele. Selleks palume RVA kasutajaid edaspidi esitada avaldused DIN-formaadis paberil, kirjutada need võimalikult selgelt (soovitav masinakirjas), jätta vasak äär 4 cm (kiirkõitja jaoks) ja iga tellitava väljaande nimetuse vahele 2 cm.

HUVI

Paljudel juhtudel selgub, et teatav osa tellitavast kirjandusest leidub meie raamatukogus. Kui RVA kasutajad enne avalduste esitamist meie raamatukogu katalooge põhjalikumalt uuriksid, siis vähendaks see RVA koormust ja kiirendaks tellimiste täitmist.

Juhtub, et RVA kasutaja ei suuda tagastamise tähtajaks kirjandusega tutvuda. Võime taotleda tähtaja pikendamist siis, kui meie raamatukogu RVA-le ei ole pretensioone kirjanduse tagastamise tähtaegadest mittekinnipidamise kohta. Sellepärast on vajalik, et RVA kasutajad peaksid tingimata kinni tagastamise tähtaegadest.

Mis puutub välisriikidest kirjanduse tellimisse RVA korras, siis on olemas võimalus pöörduda ENSV TA Raamatukogu poole, kes on RVA vahekorras välisriikidega.

Raamatukogu kasutajad kurdavad selle üle, et sageli ei ole võimalik mõnda teost kasutada ka lugemissaalis, sest teos on abonemendi kaudu välja laenatud. See käib Teadusliku Raamatukogu kohta, sest õpperaamatukogus on vähemalt üks eksemplar õppekirjanduse väljaannetest lugemissaalis kasutamiseks. Ka Teaduslikus Raamatukogus jäetakse kõige enam kasutatavast kirjandusest üks eksemplar lugemissaalis kasutamiseks. Kuid alati pole võimalik eksimatult ette näha, kuivõrd üht või teist teost lugemissaalis nõutakse. On otstarbekohane, et soovist kasutada mõnd väljaannet teatataks varem, siis võime laenutatud teose tagasi nõuda ja panna ta lugemissaali (juhul, kui soovi teatud teose kasutamiseks on mitmel lugejal). Samuti tuleb iga teos viivitamatult tagastada, kui tema kasutamine on lõpetatud.

Ruumipuudus annab end valusasti tunda. See on nii lugejate kui ka raamatukogu töötajate ühine arvamus. Eriti raskeks kujuneb olukord eksamisessiooni perioodil, millal raamatukogu kasutavad nii statsionaarsed kui ka mittestatsionaarsed üliõpilased. Tuleks kaaluda võimalust nende eksamisessioonide korraldamiseks erinevatel aegadel, sest ka õppekirjandusest tuleb nappus kätte.

Ülikoolile on tarvis ajakohast raamatukogu, nii märgivad lugejad ankeetides. Tõepoolest, iseseisvast tööst raamatuga ei saa rääkida, kui lugemissaalis ei ole vajalikku arvu kohti. Puuduvad lugemissaalid teaduslikkudele töötajatele, õpejõududele. Eriti raske on raamatukogutöötajate olukord, kes peavad igal aastal raamatukogu seinte vahele paigutama üle 30 000 eksemplari kirjandust. Raamatukogu kasutajad ja töötajad tunneksid siirast rõõmu, kui alustataks võimalikult ruttu uue hoone projekteerimist ja ehitamist.

Lugejate teenindamise osas on muidki pisemaid pretensioone ja ettepanekuid, mille eest me lugejaid täname ja mida me oma töös arvesse võtame.

E. HANSSON, K. LEPIK,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu teenindamisosakonna töötajad

TRÜ NAISKOND VIIES

TRÜ korvpallinaiskond lõpetas üleliidulise A-klassi taliturniiri 7 võidu ja 4 kaotusega ning saavutas kokkuvõttes viienda koha Riia TTT, Leningradi ASK, Moskva «Serp i Moloti» ja Leningradi «Burevestniku» naiskonna järel.

TEADAANDED

30. märtsil algusega kell 17 toimub hügieeniauditooriumis (Vanemuise tn. 46) Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi 5. aastapäevale pühendatud pidulik koosolek.

*

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) kõneleb teisipäeval, 2. aprillil kell 19 Tartu linna partei- ja riigikontrolli komitee esimees sm. E. Kuld partei- ja riigikontrolli organiseerimisest Tartu linnas.
Järgneb film.

*

Täna kell 10 algab Tartu Pedagoogilise Kooli saalis (Salme tn. 1-a) TARTU KEELEPÄEV.

Palju õnne,
KÜLLIKE LODI
ja
PEETER JOHANNSON!
Õigusteaduskonna V kursus

Õnne ühisel eluteel,
EVE-MARJU SAAREPERE
ja
PEETER RAOTMA!
IV kursuse stomatoloogid

Tänase ajalehenumbri kujundasid ja küljendasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased M. Pajuste, E. Pung ja I. Madissoo.

Toimetaja J. Peegel

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2715. MB 03303

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 5. APRILLIL 1963

Nr. 10(550)
XVI aastakäik

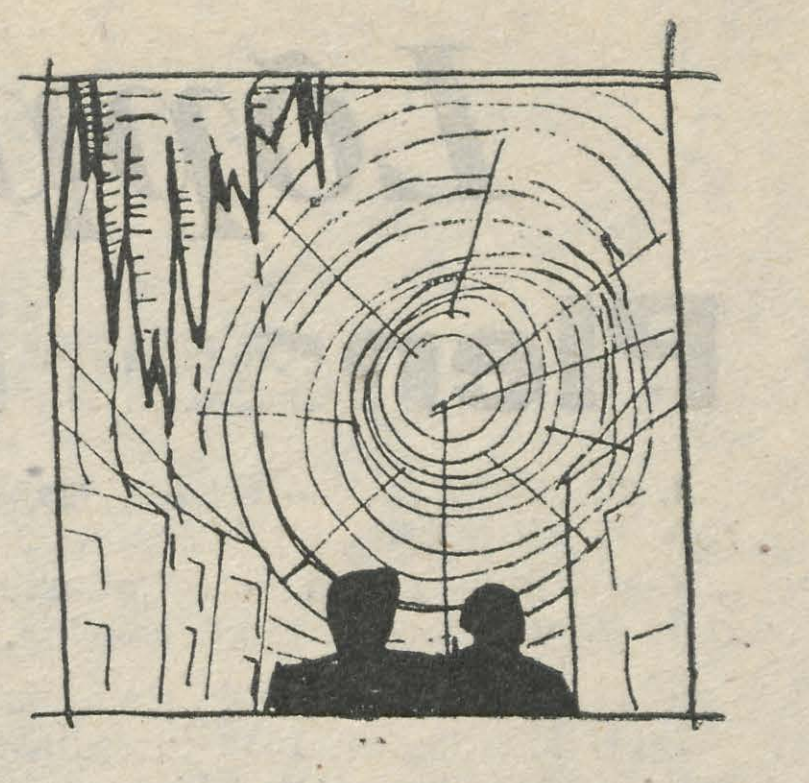

ELKNÜ TRÜ Komitee aruande teesid

● Aruandeperioodil oli TRÜ komsomoliorganisatsiooni peatähelepanu suunatud õppe- ja kasvatustöö paremale organiseerimisele komsomoligruppides, võitlusele formalismiga komsomolitöös, üliõpilaste kaasatõmbamisele nende igapäevase elu küsimuste lahendamisele. TRÜ komsomoliorganisatsiooni üheks tähtsamaks ülesandeks oli igas meid haarava ja meid ümbritseva elu nähtuses ideoloogilise momendi rõhutamine, nii et kommunistlike noorte teadmised kujuneksid kommunismiajastu inimese veendumusteks.

● Õppetöö alal oli meie põhiülesandeks võitlus õppedistsipliini parandamise eest ja üliõpilaste-kommunistlike noorte endi osatähtsuse tõstmine õppetöö paremaks organiseerimiseks. Vastaval pleenumil reorganiseeriti senised õppekomisjonid õppe-teaduslikeks sektoriteks, laiendades viimaste õigusi. Kiideti heaks Õigusteaduskonna IV kursuse praktika puudumistega seotud küsimuste lahendamisel ja hakati rakendama seda ka teistes osakondades. Kuigi osakondade õppe-teaduslikud sektorid on teinud jõupingutusi õppeedukuse parandamiseks, pole need siiani olnud küllaldased. Viimasel sessioonil saadi ülikoolis 335 puudulikku hinnet (raviosakonna I — 49, raviosakonna II — 48, bioloogiaosakonna I — 24, stomatoloogiaosakonna I — 14 jne.). Vähe on vanemad kursused jaganud oma kogemusi kõrgemas koolis õppimise iseärasustest nooremateega.

Edaspidiseks on suund järgmine — mitte ühtegi üliõpilast, kes töötaks poole jõuga. Väga hästi õppijatele, kes teevad teaduslikku tööd — loengute vabakuulamine; kogu õppeprotsess sisukamaks, intensiivsemaks.

● Et kommunismiehitaja peab oma eriala kõrval oskama ka palju muud, organiseeriti ülikoolis Ühiskondlike Erialade Teaduskond (ÜET), kus väga paljudel on võimalus omandada oskusi ja teadmisi oma lemmikharrastuses. Halvasti teostati ÜET-sse registreerimist kehakultuuriosakonnas (sekretär V. Juudas), kust pole laekunud ühtegi soovi, teoreetilise füüsika eriharus (sekretär I. Kuusman) ja matemaatika teoreetikute seas (sekretär oli siis R. Kolde). Teistes teaduskondades oli ÜET-s õppida soovijaid rohkesti, kuid õppustele jäid paljud tulemata.

● Aruandeperioodil ilmnenud faktid näitasid, et kõik pole korras üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatustööga. Paljudel juhtudel lähevad üliõpilaste teod lahku sõnadest, teadmiste taga pole veendumusi ja vastupidi, see on samuti halb. On tendents korraldada poliitilisi vestlusi, diskussioone, informatsioone jne. formaalselt või asendada nad viktoriinidega ja erialaste vestlustega.

Selle tagajärjeks on salliv suhtumine võõrasse ideoloogiasse, ideoloogiline hambutus, mille pinnal idanevad soodsalt vaenuliku ideoloogia poolt poetatavad terakesed.

Meil veel esinevad puudused tekitavad üliõpilastes sageli ainult virisemist, selle asemel et äratada neis soovi neid puudusi oma kätega kõrvaldada. Jällegi tuleb puudu initsiatiivist, passiivsus mürgitab nii mõnegi hea algatuse, mõtte.

Edaspidi peab ideoloogilise kasvatustöö ülesandeks olema jõuda iga kommunistliku noore, iga üliõpilaseni, et siis organiseerida tööd, arvestades igaühe iseärasusi, teadmiste taset ja veendumuste kindlust. Niisuguse tööni pole aga grupiorganisaatorid veel jõudnud, seda tuleb lugeda kogu meie tegevuse üheks suuremaks puuduseks.

Tulevikus tuleb erilist tähelepanu pöörata poliitilise kasvatustöö diskussioonilisele vormile, sidudes seda senisest kaugelt rohkem praktilise eluga (kohtumised mitmesuguste elukutsetega inimestega, praktiline osavõtt tootvast tööst, eluliste küsimuste vahetust lahendamisest jne.), et mitte jätta teooriat praktikaga sidumata, et mitte kasvatada poliitilisi soss-seppi. Sihikindlamaks tuleb muuta Σ-klubi tegevus. Aruandeperioodi lõpuks vaibus täiesti rahvaste sõpruse klubi tegevus (juhatuse esimees I. Kaasik).

Eesmärgiks on, et üliõpilaste teadlikkuse ja veendumuste tase tõuseks niivõrd, et võimaldaks kõikidel kursustel lülituda kommunistlikku liikumisse.

● Aruandeperioodil astuti samm edasi ÜTÜ tegevuses ning ÜTÜ ja komsomoli igakülgse koostöö organiseerimisel.

ÜTÜ tööst võttis osa 1516 üliõpilast, kes andsid 23% ülikooli kollektiivi teaduslike tööde üldarvust.

Elulähedasemaks muutusid tööde teemad, tõusis nende praktiline tähtsus (Bioloogia-Geograafiateaduskond).

Reljeefsemalt kerkis esile komsomoli funktsioon ÜTÜ-s: võimekate inimeste kaasatõmbamine ja suunamine ÜTÜ ringidesse, tööde temaatika valik koos juhendavate õppejõududega, loengute vabakuulamise õiguse saavutamine väga hästi õppivatele ja samal ajal aktiivselt teaduslikku tööd tegevatele üliõpilastele, osavõtt suunamiskomisjonide tööst ka ÜTÜ huvide väljendajana.

● Möödunud kevadel laekusid komsomolikomiteesse järjekordselt sajad avaldused osavõtuks suvistest töödest, mis on saanud uueks nõukogulikuks traditsiooniks meie üliõpilaskonnas.

Juulikuus töötas komsomoli lähetuskirjadega 732 üliõpilast, augustis 174. Objektid paiknesid üle kogu vabariigi. Tööga tuldi hästi toime, seda tunnistavad ka kiitvad iseloomustused töökohtadest. Võeti osa kohapealsest ühiskondlikust tegevusest ja sporditööst, peeti loenguid jne.

Edaspidi tuleb rohkem tähelepanu pöörata sellele, kuidas orgaanilisemalt siduda suviseid töid kogu ülikooli õppe-kasvatustöö protsessiga. Praegu kipuvad nad jääma kuidagi eraldatud romantilisteks vahepaladeks, millest küll tehakse juttu, kuid mida võetakse vähe arvesse.

● Üheks üliõpilaste kasvatamise tähtsaks vahendiks ülikoolis on massiline kultuuritöö. Peamist osa mängivad siin mitmesugused isetegevuskollektiivid, eriti aga ülikooli klubi ja kohvik.

Eelmise aruandeperioodiga võrreldes on klubi ürituste arv jäänud käesoleval ajal samale tasemele. Arvuliselt võib ju ca 150 üritusega jooksvas aastas rahul olla, kuid palju jääb veel puudu ürituste sisus, nende ideelises tasemes, kuigi ka siin on märgata teatavat edasiminekut. Tänu ürituste huvitavale vormile ja kujundusele on klubi külastatavus märgatavalt kasvanud. Erilist huvi on äratanud teaduskondade poolt korraldatud õhtud. Võlgu on jäänud aga Füüsika-Matemaatikateaduskond, kes ei suutnud vastutustundetu suhtumise tõttu plaanikohast õhtut sisustada.

Tulevikus tuleb parandada klubi töö juhtimist, praegune juhatus seda rahuldavalt teha ei suuda. Siin tuleb rakendada komsomoli, ametiühingu ja parteikomitee ühendatud jõudu.

Puudulik on olnud komitee osa kohviku töö juhtimisel, see on viinud selleni, et kohvikusse tuleb sageli suhtuda kui pahesse, kui asutusse, mis soodustab ebatervete eluviiside levikut, sealhulgas suitsetamist naisüliõpilaste hulgas.

● Nõrgad on ülikooli ja Tartu linna ettevõtete vahelised sõprussidemed. Pedagoogilise šeflustöö sektor (juhataja M. Ivask) ei suutnud edu saavutada, sest ei arvestatud kehtivaid õppeplaane. Sellele vaatamata tuleb esile tõsta Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise haru II kursuse (sekretär A. Roos) head tööd Tartu koolide pioneeridega. Samal ajal ei tegelnud näiteks ajaloo-osakonna II kursusel (sekretär M. Pekales) mitte keegi pioneeritööga. Ometi on selge, et tulevasele pedagoogile on pioneeritöö tundmine hädavajalik.

Edaspidi hakkab pioneerijuhtide ettevalmistamine toimuma ÜET kaudu. Komsomoli ülesandeks on teha selgitustööd pedagooge ettevalmistavates osakondades, näidata, miks selline eriala on vajalik iga tulevase pedagoogi töös, et saavutada senisest rohkearvulisem osavõtt ettevalmistavatest õppustest.

Rahuldav pole meie üliõpilaste osavõtt linna rahvamaleva tööst, vähe abistatakse miilitsa lastetuba, linna komsomoliprožektorit.

(Järg lk-l 4.)

EKP TRÜ Komitees

TRÜ parteikomitee viimasel istungil olid arutlusobjektiks ülikooli raamatupidamise töö küsimused. Summade operatiivsest kulutamisest ja eelarvedistsipliinist kinnipidamisest rääkis ülikooli pearaamatupidaja K. Pikkat.

Ettekandele järgnenud arutelust võtsid aktiivselt osa komitee liikmed ja teaduskondade esindajad. Vastuvõetud otsuses märgiti operatiivse informatsiooni saamise vajadust raamatupidamisest ja leiti, et raamatupidamise töös on veel rida puudusi, mis vajavad kõrvaldamist — kasutamata reserve selleks peaks jätkuma.

TÖÖ ootab!

Esimestena said tänavu töökohad teada tulevased arstid. Sel aastal on neid 206: 158 raviosakonna lõpetajat, 22 farmatseuti ja 26 stomatoloogi. «Võib rahule jääda,» ütleb dekaan prof. A. Linkberg. Enamik lõpetajatest on saanud aru oma ülesannetest ja sellepärast ei tekkinud suunamisel raskusi. Varem olid valulasteks just saared, sinna ei tahtnud keegi minna, nüüd aga hakkab saartel töötama 16 lõpetajat — üks rohkem, kui oli algul planeeritud.

Enamik siirdub maarajoonidesse, kuid kolm diplomandi lähevad Sanatooriumide ja Kuurortide Valitsuse käsutusse, kuus asuvad tööle raudteele, mitmete esimene töökoht on kalalaevastikus...

Riigieksamiteni on jäänud veel 1,5 kuud, mis on pühendatud puhterialasele praktikale. Juulis aga annab rektor pidulike tušihelide saatel kätte diplomid. Muidugi, see on alles ees, ent prof. Linkberg usub tänavuste diplomandide tulevikku, usub, et neist saavad oma ala tublid spetsialistid.

Elamispinnast huvitatuile

12. aprillil 1963. a. kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) ametiühinguaktiivi kooli raames loeng teemal: «Töötajate elamispinna jaotamise korrast TRÜ-s ja kooperatiivelamuehituse perspektiividest». Lektorid sm-d H. Lutrik ja H. Rink.

Osa võtta elamu-heaolu sektorite juhatajail ja liikmeil, sotsiaalkindlustuse komisjonil ja sotsiaalkindlustuse delegaatidel. Samuti palume osa võtta kõiki elamispinnast huvitatud TRÜ töötajaid.

Kirjandusvõistluse võitjad

selgusid pühapäeval. Esikoha vääriliseks tunnistati Mare Koit Viljandist, Ene-Silvia Sarv Tartu VII Keskkoolist ja Boriss Tuhh Tallinna VI Keskkoolist.

ÜHISKONDLIKE ELUKUTSETE TEADUSKONNAS

RAAMATUKOGUHOIDJATE JA KIRJANDUSRINGI JUHATAJATE eriala järjekordne õppus toimub kolmapäeval, 10. aprillil algusega kell 19 TRÜ Teadusliku Raamatukogu ruumes.

Õppuse käigus tutvustatakse lähemalt raamatukogu tööga.

Noored bioloogid

Möödunud nädala alguses kogunesid loodusteadusest huvitatud koolinoored Vanemuise tänava õppehoonesse zooloogiakateedri auditooriumisse, et osa võtta olümpiaadi lõppvoorust. Selles voorus tuli õpilastel vastata 29 küsimusele, mis haarasid kogu bioloogia koolikursuse ning peale selle määrata üks taim ja üks lind. Ilma määraja abita pidi ära tundma kolm taime- ja kolm loomariigi esindajat ning kolm inimese skeleti luud.

Eelvoorus koostasid õpilased kaks tööd: ühe iseseisvate vaatluste põhjal, teise kirjanduse põhjal, valides ühe juhendis antud teemadest.

Iseseisvatest töödest väärivad esiletõstmist Eha-Mai Vainu «Riia lahe ogalikust», Ants Lõhmuse «Kirsipuude seenhaigustest Eesti NSV-s» ja Kai Langi «Lühiülevaade Loode-Saaremaa roosteseentest». N e e d t ö ö d ü l e t a v a d i s e g i ü l i õ p i l a s t e k u r s u s e t ö ö d e k e s k m i s e t a s e m e nii teema valiku kui ka materjali läbitöötamise poolest. Iseseisvat vaatlus- ja head järelduste tegemise oskust oli näha ka Olev Soku töös «Vaatlusi minu kodukoha sügiseste makroskoopiliste seente kohta».

Olümpiaadi lõpptulemused kujunesid järgmisteks: I koha saavutas Pärnu I Keskkooli X kl. õpilane Rein Sander, II ja III kohta jagasid Tartu I Keskkooli XI kl. õpilane Ants Lõhmus ja Abja Keskkooli XI kl. õpilane Olev Sokk. Järgnesid Elva Keskkooli IX kl. õpilane Ene Tattar ja Pärnu I Keskkooli abiturient Eha-Mai Vainu.

Olümpiaadi teisel ja kolmandal päeval tutvusid õpilased meie arvutuskeskuse tööga, vaatasid teatris ühiselt etendust «Häda mõistuse pärast» ning käisid laiekraankinos. Kõige huvitavamaks kujunes õpilastele füsioloogiakateedri külastamine, kus neile demonstreeriti südametegevuse ja hingamisega seotud katseid, kusjuures katsealusteks olid õpilased ise.

Käesolev olümpiaad oli arvult kolmas. Rida abituriente, nagu Vainu, Sokk, Lõhmus, Lang, Allikhein, on heade tulemustega osa võtnud ka eelmistest olümpiaadidest. Enamik neist kavatseb õpinguid jätkata ülikooli bioloogiaosakonnas, mõne sooviks on aga saada arstiks. Õpilased, kes esimest aastat olümpiaadist osa võtsid, olid veendunud, et nad jätkavad alustatud vaatlusi ning tulevad ka järgmisel korral bioloogia-alal jõudu proovima.

A. KALDA

Dekaan A. Mitt õnnitleb matemaatikaolümpiaadi võitjat J. Tepandit.

Täppisteaduste olümpiaad

Üldhariduslike koolide igal kevadisel koolivaheajal kogunevad Tartusse vabariigi keskkoolide parimad täppisteadustehuvilised õpilased, et omavahelises võistluses selgitada vabariigi parimad noored matemaatikud, füüsikud ja keemikud. Tänavune olümpiaad oli juba kümnendaks jõuprooviks.

Käesoleval aastal võttis lõppvoorust osa 114 õpilast, kelle hulgast 9 võistlesid kõigis kolmes aines.

Tore oli see, et lõppvoorust osavõtjate hulgas oli viiendik 8.—10. kl. õpilasi, kellest mitmed kuulusid ka võitjate hulka. See lubab järgmisel aastal oodata veelgi tugevamat võistlust. Paljudes vabariigi koolides töötavad tublid matemaatika-, füüsika- ja keemiaõpetajad, kes oskavad oma õpilastes äratada sügavat huvi täppisteaduste vastu.

Matemaatikas oli parimaks kooliks Tallinna II Keskkool, füüsikas Narva VII Keskkool ja keemias Rapla Keskkool.

Matemaatikas oli kolmandat aastat parimaks Tallinna II Keskkooli abiturient Jaak Tepandi. Teise koha saavutas Viljandi Keskkooli 11. klassi õpilane Mare Koit ja kolmandaks tuli Tallinna II Keskkooli 10. klassi õpilane Paul Tammela.

Füüsikas osutus võitjaks Tapa I Keskkooli abiturient Matti Jõgi, teisele kohale tuli Jaak Tepandi, kolmandaks Narva VII Keskkooli abiturient Anatoli Starostin.

Keemias olid kolmeks parimaks Ants Reino Rapla Keskkooli 11. klassist, Mihkel Aul Tartu V Keskkooli 8. klassist ja Ilmar Krigul Võru Keskkooli 9. klassist.

Olümpiaadi kümmet parimat (igas aines) autasustati diplomite ja mälestusesemetega ning nad on vabastatud küpsuseksami sooritamisest vastavas aines.

K. SOONETS

Kolm võrdset

Võõrkeelte olümpiaadil saavutasid inglise keelt õppivatest noortest võrdselt 20 punkti kolm õpilast: Ena Kõomägi Tallinna XXI Keskkoolist, Katrin Palts Tallinna VII Keskkoolist ja Jaak Vihmand Tartu II Keskkoolist.

Saksa keeles oli parimaks Anti Kõverjalg Türi I Keskkoolist.

UNGARI RV

Lõppes ÜTÜ XVIII konverents

Plenaaristungilt

J. TAMMEORU — ÜTÜ VABARIIKLIKU NÕUKOGU ESIMEHE, TRÜ teadusala prorektori ettekande teemaks oli «Üliõpilaste teaduslik töö ja selle edaspidised arengusuunad».

Praegused saavutused:

ÜTÜ ridades on 1516 üliõpilast, mööda nud aastal oli 1343. Tegutseb 63 ringi. Teaduslikust tööst võtab osa Bioloogia-Geograafiateaduskonnas 97%, kehakultuuriosakonnas 97%, Õigusteaduskonnas 63%, Ajaloo-Keeleteaduskonnas 57%, Majandusteaduskonnas 45%, Füüsika-Matemaatikateaduskonnas 40%, Arstiteaduskonnas 37%. Kogu üliõpilasperest tegutseb ÜTÜ-s 50%.

Konverentside vaheajal ülikoolis üldse ilmunud 856-st tööst tehti 195 tõsisemat teaduslikku uurimust üliõpilaste poolt.

Ilmus kolm üliõpilastööde kogumikku: ajaloo, geograafia ja eesti kirjanduse ning rahvaluule alalt.

Tugevas võistlustööde konkurentsis vabariigis tuli esikohale meie ülikool, saades 38 auhinnast 14 endale, kusjuures Tartusse toodi 50% kõigist esimestest auhindadest.

TRÜ hakkab šefluse korras abistama Tallinna Pedagoogilist Instituuti.

Tulevikuväljavaated:

Järgmisest õppeaastast minnakse üle 24 loengutunnile nädalas. Suureneb praktikumide ja seminaride osatähtsus. Üliõpilane peab oskama materjali metoodiliselt omandada. On vaja õpetada õppima. Kes teadmiste omandamisega siiski toime ei tule, nende koht pole ülikoolis.

Teaduslik töö muutub õppeprotsessi osaks. Kas ÜTÜ on siis veel vajalik? On, sest ei tohi unustada teaduse organiseerimise küsimusi. Kust võtta muidu need, kes oleksid suutelised iseseisvalt probleeme lahendama. Neid on vaja kasvatada, on vaja avastada talente ülikoolis, mitte pärast selle lõpetamist. ÜTÜ peab olema teadusliku töö organiseerimise keskuseks.

Mis veel teha on?

- **Osavõtt konverentsidest, võistlustööde arv ei ole veel nii suur kui peaks tegelikult olema.**
- **Praegu on ideaalsed võimalused kirjastamiseks. Võistlustöö peab olema paljundatud, kättesaadav kõigile. Ka hinnangu andmine on siis objektiivsem. Umbes sada aastat tagasi suudeti seda teha. Miks mitte nüüd?**
- **On vaja kummutada väär seisukoht, mille järgi oodatakse lektoriks ikka vähemalt professorit ega peeta lugu üliõpilaslektoritest. Üksikuid häid näiteid meil ju on, ent populaarteaduslik töö peab saavutama suurema ulatuse. Senisest rohkem tuleb sõna võtta ajakirjanduses.**

TRÜ ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKU ÜHINGU ESIMEES sm. H. SILLASTU ütles järgmist:

- **Konverentsil esitati kokku 189 ettekannet (mööda nud aastal 158). See on palju, sest ajast ei jätku. Töid võiks olla vähem, kuid nad võiksid olla rohkem valitud.**
- **Istungeid kuulas üldse 1231 üliõpilast (mööda nud aastal 1236). Seda on vähe. Külalisi oli 59.**

Tutvuti Tartu ja Käärikuga. Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilased andsid kontserdi aulas ja esinesid sõprusõhtul ülikooli klubis. Peeti kaks koosolekut ÜTÜ organisatsiooniliste küsimuste arutamiseks ja kogemuste vahetamiseks sellel alal.

* * *

Oma õppeasutuste üliõpilaste nimel tervitasid meid külalised. Iga sektsiooni parima ettekande autorile kingiti mälestusese.

ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär K. Adamson andis konverentsi tublimatele organiseerijatele T. Nilsonile, R. Salurile, A. Kallikormile, A. Siitamile, T. Kesale ja teistele aukirjad.

Oli, mida õppida

Külalisi rohkem kui varasematel aastatel, ettekannete temaatika muutunud sisukamaks, arutelu aktiivsemaks — selliselt võiks kokku võtta bioloogia-geograafia sektsiooni tööd mööda nud konverentsil. Külalisi oli tõesti palju — üle kolmekümne. Ja nende esinemised äratasid tähelepanu. Kõrgel teaduslikul tasemel olid Leningradi Riikliku Ülikooli taimefüsioloogide ettekanded (Judina, Strukova), originaalset materjali pakkusid kuulajatele sama ülikooli geomorfoloogid ja klimatoloogid (Airapetjants, Kuhtina, Avdejeva), huvitavad olid Läti Riikliku Ülikooli zooloogide (Brikmanis, Sternberg) ja paljude teiste uurimused. Ka peremehed panid välja oma parima. Suurt huvi äratasid J. Kärneri, M. Kanguri, T. Suti, M. Rahi, R. Leedi jt. tööd.

Kui mõnedel aladel (zooloogia, botaanika) astuvad meie noored uurijad teistega võrdset sammu, siis ei saa seda kahjuks öelda füsioloogiliste ja biokeemiliste tööde kohta. Eks erinevusi ole veel paljus muuski — seda konstateerisid kõik koos ühisel vaidluskoosolekul. Arutati ÜTÜ organisatsioonilist tööd, vaieldi kaua ja tuliselt bioloogia kõige aktuaalsemate probleemide üle. Paljus jõuti ühistele seisukohtadele, palju oli ka arvamustes lahkuminekuid, kuid kõigi ühine seisukoht oli kindel — selliseid kohtumisi peab olema rohkem.

R. SALURI

Võõrkeelte sektsioonis

Esitati 8 ettekannet. Külaliste kaks teemat olid rõõmustavalt aktuaalsed. Leningradi Pedagoogikainstituudi üliõpilane L. Fahridinova tutvustas probleeme, mis kerkivad masintõlkel seoses süntaksihomonüümiaga, N. Dantšenko Läti Riiklikust Ülikoolist analüüsis Graham Greene'i vastuolulist loomingut. Mõlemad ettekanded äratasid suurt huvi ja aitasid loodetavasti ka meie üliõpilasi suunata kaasaegse küsimusteringi uurimisele nii lingvistikas kui kirjanduses.

Meie üliõpilaste tööd haarasid temaatiliselt üsna mitmesuguseid valdkondi. Pedagoogilis-metoodilistele probleemidele olid pühendatud M. Keevalliku ja J. Laasnurme ettekanded. Esimene käsitles inglise keele õpetamist algklassides, teine polütehnilise hariduse ja võõrkeelte vahekorda. Tööd olid asjalikud ning sisaldasid mitmeid praktilisi ettepanekuid. Nii analüüsis J. Laasnurm keskkooliõpikuid ja leidis, et polütehniline sõnavara on neis tühiselt väike. Seoses sellega pani ta ette lisada õpikutele väike oskussõnastik.

Väga aktuaalne oli R. Noorsalu

RINGIDES

töö strukturalismi panusest keeleõpetusse. Ettekandja oli kasutanud mitmeid kodu- ja välismaiseid allikaid. Konverentsil tutvustas ta ajalise piiratuse tõttu vaid osa ulatuslikumast tööst, esitades põhisuunad, milles strukturalism uurib keeleõpetust. Teema väärib kahtlemata tõsist uurimist paljude üliõpilaste poolt, et tunda ja kasutada tänapäeva teaduse uusimaid saavutusi.

Elav diskussioon järgnes U. Tigase ettekandele B. Kellermanni «Surmatantsu» tõlkest. Rõhutati vajadust luua tihedamad sidemed kirjastuse ja ülikooli vahel, et kindlustada vilunud tõlkijate ja tõlkekriitikute kaadrit. Senini on meie üliõpilaste tõlkekriitilised tööd jäänud ülikooli seinte vahele, kuigi nad kvaliteedilt sageli ületavad ilmunud (ja neidki väheseid) arvustusi. Seoses viimaste artiklitega ajakirjanduses võib oodata, et tõlkeküsimused hakkavad saama rohkem ruumi, ja siin ei tohi ülikool jääda kõrvale. Tuleb kindlustada ka tänavu alanud tõlkeseminaride pidev töö.

Võõrkeelte ringil tuleks pöörata suuremat tähelepanu ka spetsiaalküsimustele.

J. RÄHESOO

RING PEAB OLEMA KOLLEKTIIV

Ka Ajaloo-Keeleteaduskonna ringid tulid oma ülesannetega toime: planeeritud ettekanded esitati ja mõnikord isegi rohkem. Ühtekokku 36. Külalisi oli 6. Ka osakonnanõukogu töö laabus viperusteta.

Ometi peab märkima mõningaid puudusi. Esiteks ei võtnud konverentsist üldse osa 3 ringi. Kui psühholoogia ja üldkeeleteaduse ring on noored ning see võib olla arusaadav, siis muret valmistab pedagoogikaring. Aasta jooksul pole seal arutatud ühtki teoreetilist probleemi. Teiseks: side osakonnanõukogu ja ringi esimeeste vahel võiks olla tugevam. Eriti viimaste poolt.

Kevad on käes. Konverents on seljataga. Ometi ei saa veel käsi rüppe lasta. Varsti hakkavad toimuma konverentsid teistes ülikoolides. Loomulikult kutsutakse meid sinna. Seepärast nõuanne ringidele: hoolitsege, et teie paremad tööd oleksid tõlgitud vene keelde. Komandeeringud võivad tulla kiiresti ja ootamatult. Mööda nud aastal jäid need tihti kasutamata, sest polnud, keda saata.

Mõningaid mõtteid, mis kerkisid seoses uue liikme vastuvõtmisega. Oli aeg, kus see toimus suure pidulikkusega. Praegu on see kaunis traditsioon paraku peaaegu täiesti unustushõlma vajunud. On aga liigne hakata seletama, kui vajalik see oleks. Vajalikud on ka traditsioonid, mis liidaksid ringi kollektiiviks, selliseks, kes tegeleb teadusega. Praegu on aga sageli nii, et töötavad ringi esimees ja juhatus. Nemad kuulutavad välja koosoleku. Sinna tuleb, kes juhtub. Ring peab muutuma tugevaks kollektiiviks. Enamik tänavusi esimehi võib seda olla ka tuleval aastal, seepärast mõelgem oma tööle juba nüüd.

K. JAANSON

Õigusteaduskonnas

Ka Õigusteaduskonna üliõpilased esitasid huvitavaid ja vajalikke ettekandeid.

Kasulikke märkusi mootorsõidukite teisele isikule kasutada andmise juhtumite kohta tegi IV kursuse üliõpilane Andres Saue. Kehtiva korra kohaselt piisab autoomanikul auto kasutada andmiseks ainult volitusest, kasutusele võtjal ei ole tarvis allkirjagi anda. Kui nüüd autoga avarii juhtub, ei ole omanikul mingisugust garantiid, sest kehtiva tsiviilkoodeksi järgi peab leping väärtusega üle 50 rubla olema sõlmitud kirjalikus vormis. Siin aga lepingut üldse ei olnudki. Uues tsiviilkoodeksis, mis lähemal ajal vastu võetakse, tuleks töös esitatud seisukohti kindlasti arvestada. A. Saue esitas oma ettekande ka Moskvas, kus tema arvamused heaks kiideti.

Õigusteaduskonnas kuulati üldse kümmekond tööd.

A. PAASMA

«Just siis tajusime ähmaselt mingit sissetungi — need polnud sammud, see ei tarvitsenud olla midagi muud kui kuu ilmumine taevasse.» (T. Capote «Rohukannel»).

Ainult SEE polnud kuu. SEE oli side inimeste vahel — hele ja habras kui kuuvalgus. Ja see ei sündinud mitte esimesel päeval Käärikul, kui olid mets, lumelagendikud ja suusad, mida pole teil Tadžikistanis. Te olite vaimustuses nendest pikkadest kitsastest laudadest, millega oli kergem uperpalli lennata kui edasi liikuda. Me naersime ja naersime. Me tutvusime Kääriku moodsa arhitektuuri ja soome saunaga, rääkisime spordilaagritest ja ÜTÜ töö organiseerimisest.

«Kuidas ometi heliseb lumi jalge all,» ütlesite teie.

Aga SEE ei juhtunud veel siis.

Isegi siis veel mitte, kui hulkusime Toomel ning kõnelesime Baerist ja Struvest ja Faehlmannist ja Schmidtist ja Burdenkost ja Pirogovist.

«Suudlen selle linna mullapinda, kus elas suur Pirogov,» ütles Raffail ja kummardus maani.

«Kolm korda väriseb maa inimese elus.

Esimest korda väriseb maa, kui inimene saab endast teadlikuks ja tunneb, mida tähendab inimene olla. Siis

SEE

kummardab maa inimese suuruse ees ja väriseb esimest korda.» (J. R. Becher)

Maa meie jalge all värises nõrgalt; ta tundis, et oleme inimesed.

Ainult SEE ei juhtunud ikka veel.

Siis tuli viimane päev. Olid ära olnud konverentsi istungid, olite närveerinud oma ettekannete pärast, olime teile Maimu ja Mallega põialt pidanud. Kõik oli kenasti laabunud. Olite käinud kateedrites, olite öelnud raadiomeestele, et meie konverents meeldis teile väga.

Ning nüüd: tilluke-tilluke tudengituba viiendal korrusel. Ja meie viis: Aleksei, Mihhail ja Raffail Dušambe Meditsiiniinstituudist ning Ly ja mina Tartu Riiklikust Ülikoolist. Alekseil on kõlav hääl ja rahulikud tõsised mõtted. Raffailis on midagi sõnulkirjeldamatult õrna, midagi kristallist, mille purunemist iga hetk kardad. Ta õpib arstiks, kuid süda on tal kunstniku oma — hell ja tundlik. Mihhail on neist kõige maisem ja asjalikum.

Kurb-heldinud kahetunnine lahkumishetk. Näitame fotosid tudengiks löömiselt (teil sellist kommet pole). Teie räägite oma laboritest, võimsast aparatuurist, meditsiini arendamise plaanidest, aga samas ka kišlakkidest, kibitkadest, rohelisest teest, sellest, kuis puuvilla koristamas käite. Meie räägime Narvast, Kundast, Saaremaast. Inimliku vaimustusega vaatate meie rahvariideid, kuulate Kihnu rahvalaulude motiive, mida Ly tasa ümiseb. Aino Bach, Kristjan Raud, Eduard Viiralt püüavad teile kõnelda meist.

Raffail vaatab vapustatult Viiralti imepeent graafikat.

«Ma ei suuda teda lõpuni mõista. Millised piinad, millised kannatused.»

«Just siis tajusime ähmaselt mingit sissetungi — need polnud sammud, see ei tarvitsenud olla midagi muud kui kuu ilmumine taevasse.»

Ainult SEE polnud kuu, vaid side inimeste vahel, hele ja kaunis kui kuuvalgus.

Meil kõigil olid silmad veeälevil.

On väljakannatamatu õnn tunda, et maa peal elavad head inimesed.

M. REMMEL

UNGARI IV

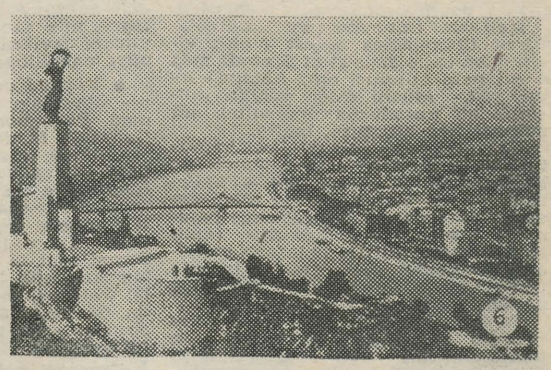

Pidulik hüvastijätu-rongkäik on vana komme ungari õpilastel. Nõnda jäetakse oma kooliga, õpetajatega ja kaasõpilastega hüvasti. Kõlab viimane koolikell, lõpetajad väljuvad oma klassist, lilled peos, käivad lauldes ümber koolimaja, kõnnivad läbi linna tänavate. Siis lähevad tütarlapsed koju. Poisid aga korraldavad oma õpetajaile ja klassiõdedele öösel äratusmuusika.

Pildil ühe tehnikumi lõpetajate hüvastijätu-rongkäik.

K. TAEV
60-aastane

10. aprillil saab 60-aastaseks eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja, sepp ja sõnasepp-kirjandusteadlane, kalamees ja kunstihuviline Karl Taev.

Juubilar sündis 1903. a. Saaremaal, endises Kuressaare linnas sepa pojana. Ta alustas õppimist 1912. a. Kaarma-Suurvalla Ministeeriumikoolis, mille lõpetas 1917. a. Kõrvuti õpingutega viimastel kooliaastatel algasid õpingud isa sepapajas. 1917. a. kevadel tuli viimatimainitud teadmisi rakendada esimeses iseseisvas töös noorema treiali abilisena autoremonditöökojas. 1918. a. sügisel asus Karl Taev edasi õppima Saaremaa Ühisgümnaasiumi.

Pärast 1923. a. suvel kestnud majanduslikku hoovõttu labida ja kangi najal võis K. Taev alustada õpinguid ülikoolis. Ülikoolistuudium kestis tal kuni 1935. aastani, vahepeal tuli teha pause: töötada õpetajana Kuressaare Gümnaasiumis, olla metsataksaator ja joonestaja, et kindlustada ülikooli õpperaha. 1925. a. alates ilmus kaaneilustisi ja vinjette signatuuriga «K. Taev» ajakirja «Vikerkaar» veergudel.

1930. a. hakkas K. Taevi huvialades konkureerima ülikooliga kõrvuti kunstikool «Pallas», kuid mitte kauaks. Kahes kõrgemas koolis õppimiseks ei jätkunud võimalusi; pärast ülikooli lõpetamist 1935. a. siirdus ta tööle Tallinna.

Pärast nõukogude korra kehtestamist 1940. a. töötas K. Taev algul ajalehe «Rahva Hääl» toimetuses (nüüd juba partei liikmena), hiljem kirjastuses pedagoogilise kirjanduse peatoimetajana ja sellega rööbiti Tallinna I Keskkooli direktorina.

1941. a. kutsuti K. Taev õppejõuks Tartu ülikooli.

Suure Isamaasõja algul töötas K. Taev ENSV Kirjastuse teadusliku kirjanduse toimetuses ja ajalehe «Sirp ja Vasar» toimetajana. Leningradi blokaadipäevil oli K. Taev tööl rindeajalehe «Rahva Hääl» toimetuses.

Alates 28. augustist 1944. a. algas pidev töö TRÜ-s, esialgu õppeprorektorina, teadusliku ala prorektorina ning hiljem eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhatajana.

K. Taevi töös kirjandusteadlasena on kristalliseerunud 2 põhisuunda — ühelt poolt kirjandusteooria ja esteetika probleemid, teiselt poolt eesti kirjanduse käekäik 19. sajandi II poolel. Mõlemas osas on K. Taev andnud hinnatavat eesti kirjanduslukku.

Üliõpilased tunnevad K. Taevi sõbraliku, huumorisädemega lektorina; lektorina on ta tuntud ja hinnatud ka laialt väljaspool ülikooli.

Napid vabad tunnid suvevaheaegadel kuluvad spinninguga ojakäärudes.

Töökaaslased soovivad alati heatahtlikule ja elurõõmsale juubilarile indu ja töörõõmu veel paljude noorte kirjandusteadlaste kasvatamiseks, hoogu sulele, pintslile-pliiatsile ja spinningule.

ALUSTAB TÖÖD

Juba üle aasta käib ülikoolis vaidlus selle üle, kuidas paremini organiseerida linna pioneerimalevate abistamist ELKNÜ TRÜ Komitee poolt, kuidas anda üliõpilastele rohkem pioneeritööalaseid teadmisi ja kogemusi.

Pärast pikki vaidlusi otsustati selle aluseks võtta ühiskondlike elukutsete omandamise raames töötav pioneerijuhtide kool. Töö hakkab edaspidi toimuma selliselt, et iga osakond saab oma šefluse alla ühe pioneerimaleva, kus kogu tööd suunama, juhtima jäävad need selle osakonna üliõpilased, kes õpivad vanempioneerijuhtide koolis. Kogu tegeliku töö organiseerimisel kasutavad nad aga kõiki oma osakonna üliõpilasi.

Vanempioneerijuhtide kooli töö ise aga toimub 3 aasta jooksul *à* 2 tundi nädalas. Selle aja kestel õpitakse pioneeriorganisatsiooni ajalugu, pioneeritöö metoodikat, esteetikat, lastekirjandust, mängude õpetamise metoodikat, korraldatakse telklaagreid, 3 ekskursiooni jne.

Üliõpilased, kes on huvitatud vanempioneerijuhtide kooli tööst, saavad lähemat informatsiooni ELKNÜ TRÜ Komiteest 8. aprillil kella 16—17. Samal ajal koguneda komiteesse kõigil, kes soovivad 17. aprillil Leningradi sõita.

MIDA RÄÄKIS DOTS. VAREP

Geograafidest-diplomandidest

«Hiljuti oli terve geograafide V kursus nädal aega Vellavere puhkelaagris. Sinna lubati nad tingimusel, et keegi ei palu diplomitöö lõpetamiseks pikendust. Kõik lubasid õigeks ajaks asjaga toime tulla. Kuidas nad oma sõna peavad, selgub 3. mail.

Rein Leet valmistub individuaalplaani alusel mullastikukaardistajaks. Diplomitöö kirjutab ta teemal «Vastseliina sovhoosi maafondi maastikuline iseloomustus», võttes arvesse mitte ainult mullastikku, vaid ka reljeefi. Tõenäoliselt lõpetab ta oma töö aprilli alguses.

Urve Sepp — teema «Eesti NSV lääneranniku laidude looduslikud tingimused ja majanduslik kasutamine» — on kahel aastal osa võtnud ÜTÜ ekspeditsioonidest Läänemere laidudele. Nüüd teeb ta kokkuvõtteid neist materjalidest. Osa sellest on avaldatud «Geograafiliste tööde kogumikus I».

Kai Kaare kirjutab diplomitöö Tilleoru maastikulisest keelualast. Selle teema soovitas Looduskaitse Peavalitsus. Üks osa nimetatud tööst on avaldamisel «Looduskaitseringi kogumikus».

Helle Pakk töötab juba pool aastat Toila Keskkoolis. Tema teemaks on «Kodu-uurimuslikud ekskursioonid 8-klassilises koolis». Seega metodoloogiline töö, mis põhineb kohapealsel praktikal.

Majandusgeograafidest töötavad kaks inimest individuaalplaani alusel. Ülo Pihlak puudutab oma töös Kohtla-Järve linnapiirkonna arenguküsimusi. Osa sellest on trükitud «Geograafiliste tööde kogumikus I». Koos Uudo Pragiga, kes spetsialiseerub transpordigeograafiale, viibis ta hiljuti Moskvas, kus nad esitasid ÜTÜ liinis ettekandeid Moskva üliõpilastele.

Paljud teemad on kooskõlastatud asutustega. Mõnevõrra on see kasulik. Praktilise väärtuse kõrval tuleb muidugi suurt tähelepanu pöörata teoreetilistele arutlustele ja järeldustele.»

„Kultuurikinos"

jõudis lõpule heade filmide kuu. Mida öelda kokkuvõtteks?

● *Üritus valmistas kinokülastajaile palju rõõmu: võis uuesti kohtuda armsakssaanud kangelastega, oli võimalus vaadata mitmel põhjusel nägemata jäänud häid filme. Kui ei oleks olnud heade filmide kuud, olekski vist paljudel üliõpilastel jäänud vaatamata suvevaheajal linastunud «Inimene läheb päikesega kaasa» ja algul väheütleva pealkirjaga «Ivani lapsepõlv». Viimatinimetatu oligi kuu populaarseimaks filmiks — kolme päeva jooksul jälgis seda täismaja.*

● *Rahule jäi ka «Kultuurikino» juhatus, sest tükil ajal ei ole enam nii palju külastajaid olnud.*

● *Mis aga kõige tähtsam: heade filmide kuu näitas kinokülastajate maitse märgatavat tõusu. Enam pole plaani täitmiseks vaja pöörduda «hästi ilusate» filmide poole. Heade filmide korduslinastused on alati teretulnud.*

Kas see üritus jääb «Kultuurikinos» viimaseks? Ei!

Juba maikuus on plaanis korraldada festival «Maailm naerab» parimatest komöödiafilmidest (kava koostas TRÜ kinoring).

Vaikseks ei jää ka aprill.

1.—14. korraldab «Kultuurikino» Ungari kultuuripäevade tähistamiseks festivali, kus Ungari parimatest filmidest linastuvad «Alba Regia» ja «Raudlill». Kuu teise poole täidavad Poola filmid: põnevasisulised «Desertöör», «Kapten Martensi aare» ja «Vaikivad jäljed», lõbus «Oma naise mees», tõsised «Teekond läände», «Meeskond» ja «Seda ei saa unustada».

Head vaatamist!

Ü. AALOE

UNGARI RV VI

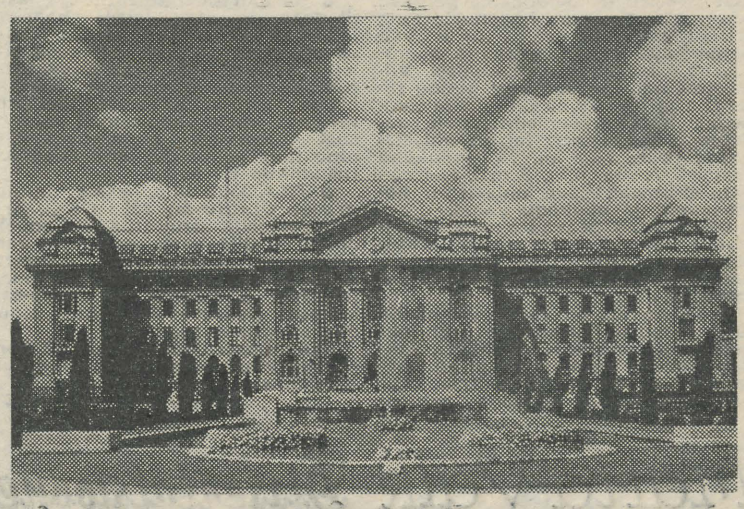

Esmaspäeval algasid Ungari kultuuripäevad, mida ka ülikoolis tähistatakse mitmekülgselt. Meie klubis on avatud fotonäitus «Ungari noorus», mis annab ülevaate sealsete noorte tööst, õpinguist ja vaba aja veetmisest. Sõprade kirjanduse tutvustamiseks korraldatakse Ungari raamatunäitus. Teine näitus — Ungari raamatukogundusest — eksponeeritakse TRÜ Teaduslikus Raamatukogus.

Kehakultuuriosakonna isetegevuslased tutvustavad meie klubis selle maa kunstiloomingut, kohvik-klubi küünlavalgusõhtul räägib U. Kolk Ungari külalistele meie rahvakunstist. Ootame külla ungarlasi. Tutvustame neile ülikooli vaatamisväärsusi.

Tartu Riiklik Ülikool on Nõukogude—Ungari sõprusühingu Eesti osakonna kollektiivne liige. Paljud meie inimesed on käinud Ungaris. Kontakt seob sealsete kõrgemate õppeasutuste ning meie ülikooli teadlasi. See kõik võimaldab meil tulemusrikkamalt tutvustada ungarlaste kultuurisaavutusi.

VI VABARIIKLIK

teaduslik-metoodiline konverents kehakultuuri alal toimus möödunud reedel Tartus ja laupäeval Käärikul. Kunagi varem pole nii suur olnud ettekannete arv (38), nii lai käsitletud küsimuste ring ja teemad nii sügavalt läbi töötatud. Tuleb märkida meie ülikooli spordipedagoogide tõhusat tööd nii ettekannete koostamisel (26 ettekannet oli TRÜ töötajatelt) kui ka organisatsioonilises töös konverentsi ettevalmistamisel. Paralleelselt kehakultuuripedagoogidega olid mainitud töödega seotud ka arstid (dots. Ü. Lepp, N. Sachris, A. Arro, med.-kand. Õ. Reintam jt.), psühholoogid (U. Siiman), matemaatikud (A. Oja) jt.

Peale üldiste kehakultuurialaste ettekannete («Naine ja kehakultuur», «Kehakultuur ühiskonnas» jne.) analüüsiti tervelt seitsmes töös õppiva noorsoo kehalise kasvatuse küsimusi. Veenvate argumentidega tõestati, et kuna meie keskkoolides on võrreldes rahvademokraatiamaadega kehalise kasvatuse tundide arv lubamatult väike, siis ka ülikooli astuvad noored on kehaliselt nõrga arenguga, neil on madalad füüsilised võimed ja vähe huvi kehakultuuri vastu.

Korrektselt paljundatud konverentsimaterjalid, konverentsi puhul korraldatud näitus ja kogu selle organiseerimine andis rohkem kui kahesajale osavõtjale head eeskuju taoliste ürituste korraldamiseks ka edaspidi.

B. MATVEI

Kolm päeva Leningradis

Tulevastel pedagoogidel tuleb edaspidi palju kokku puutuda pioneeritööga. Teisiti pole ju koolitöö mõeldav.

Et tutvuda pioneeritöö uudsete vormidega, korraldas ülikooli komsomolikomitee õppereisi Leningradi. Sõit oli eelkõige määratud neile, kes soovivad ühiskondliku elukutsena pioneerijuhi eriala omandada.

Kolmkümmend üliõpilast jäid kuuldu-nähtuga rahule. Üldse külastasime selle 3 päeva jooksul kaht kooli, viibisime üle poole päeva Ždanovi-nimelises Leningradi Pioneeride Palees, käisime teatris, külastasime ka Ermitaaži.

Koolidest ja Pioneeride Paleest jäid meile väga head muljed. Zoja Kosmodemjanskaja nimelises Leningradi 209. 8-klassilises Koolis hämmastas selle pioneerimaleva töö, mis väljendus mitmesugustes stendides ja seinalehtedes, mis asusid pioneeride toas. Peale selle oli pioneerimaleval veel pioneeride-kangelaste saal, rahvaste sõpruse saal, Lenini saal-muuseum, oma kunstigalerii, Zoja Kosmodemjanskaja klassmuuseum ja palju muud.

«Kuidas küll pioneerid jõuavad seda kõike teha?» imestasime.

Malevanõukogu esimees naeratas: «Meid on ju palju. Kui kõik rühmad täidavad mingit kindlat ülesannet, siis see polegi palju. Peaks veel enam suutma ja seda me püüamegi.»

Jah, tundus, et selle taga on sisukas ja ulatuslik pioneeritöö.

Konstantin Zaslonovi nimelises pioneerimalevas (309. 8-klassiline Kool) hakatigi meile kohe alguses rääkima sellest, milliste üritustega on saavutatud kõikide pioneeride aktiivne osavõtt oma maleva tööst. Kuulsime tublidest frunzelastest — kommunaaridest, kelle ridadesse kuuluvad Leningradi pioneerimalevate aktivistid. See n.-ö. koondmalev töötab Makarenko printsiipidel, seal proovitakse uusi pioneeritöö vorme, mis nende frunzelaste-kommunaaride kaudu kanduvad kõikidesse Leningradi koolidesse. Tundub, et see töövorm end täielikult õigustab.

Huvitavaks kujunes neil näiteks kohus laulu «Другой бepeг» üle. Täiesti tõsiselt ja tõelise kohtu vormis otsustasid pioneerid-frunzelased, et see laul on ideetu, ei kõlba neile laulmiseks. Selliseid laulude kohtuid on kasutatud paljudes Leningradi pioneerimalevates selleks, et laste seas populaarseks saanud ideetuid ja neile mitte eakohaseid laule pioneerikoondustelt välja tõrjuda. Väga huvitav vorm!

Üldse kuulsime me nendes koolides väga palju kasulikku, mida saame edaspidi pioneeritöös rakendada.

Pioneeride palees olime küll üle poole päeva, kuid seal oleks tahtnud olla palju rohkem, sest oli, mida vaadata. See on tõepoolest pioneeritöö metoodiliseks keskuseks. Mitmekesine ja sisukas oli metoodikaosakond, kus meile kõige enam meeldisid stendid «Õpime südametunnistuse järgi», «Kohus Ükskõiksuse üle» (süüalustena olid kohal ka Egoism ja Laiskus) jt. Rikkalikult oli seal ka muud metoodilist materjali — tabeleid, skeeme, kirjandust koondusteks jm. Viibisime palee rahvaste sõpruse klubis, muinasjuttude saalides, atraktsioonide ja mängude saalis, tehnikaosakondades jm.

Ekskursioon oli muljete- ja mõtterikas.

S. LEPP

Õnne ja üksmeelt ühisel eluteel,

RIINA PREISMAN

ja

STEN HEIL!

Eesti filoloogia II kursus

Meie kriitika jälgedes

Vastuseks ajalehes ilmunud kriitikale («Ühel hommikul» ajalehes «TRÜ» nr. 7, 15. märtsil 1963) massilise puudumise kohta ühiskonnateaduste loengutelt jm., on toimetusele saabunud vastused füüsikaosakonna I kursuselt ja Arstiteaduskonna ravi- ja stomatoloogiaosakonna I kursuselt.

Kõigis kolmes seletuses tunnistatakse kriitika õigeks.

Nii teatab raviosakonna I kursuse vanem M. Midt, et neil toimus kursuse grupiorganisaatorite koosolek, kus arutati puudumist üldse, eriti aga NLKP ajaloo loengutelt.

«Leiti, et olukord on meil selles osas tõesti halb — paljud ei käi süstemaatiliselt partei ajaloo loengutel. Sellel aga on ka teatav põhjus. Meil on õpik, seminarid ja loengud. Igaks seminariks valmistume niikuinii. Loeme teoseid ja õpikut veel lisaks. Loengul aga on seesama materjal — ainult pinnapealsemalt, kui on vajalik seminariks. Kuna aga kord on kord, võeti koosolekul vastu otsus tugevdada kontrolli ja panna iga rühmavanema südamele — märkida sisse kõik puudujad. Samuti otsustati arutada iga nädala lõpul puudumisi rühmakoosolekul.»

«Vastuseks ajalehes 15. ja 28. märtsil avaldatud kriitikale stomatoloogiaosakonna I kursuse kohta,» kirjutavad kursusevanem R. Pärn ja grupiorganisaator P. Valtna, «teatame, et kursusel kritiseeriti rangelt põhjuseta puudumisi. Otsustati tugevdada vastastikust abi kursuse raamides, samuti kasutada ära seda võimalust, mida pakuvad konsultatsioonitunnid vastava aine õppejõu poolt, et likvideerida võlgnevusi NLKP seminaride ja ka teiste õppeainete osas.»

Füüsikaosakonna I kursusel arutati 20. märtsi koosolekul ühe põhipunktina põhjuseta puudumise küsimust.

Grupiorganisaator A. Raidaru: «Vastuvõetud otsusega hoiatati mõningaid kursusekaaslasi ja alustati traditsiooni: igal esmaspäeval kell 15 kursuse koosolekul põhjendada ja läbi arutada kõik eelmise nädala puudumised. Protokollid esitatakse dekanaati.

Vastuvõetud otsuste mõju on ilmne. Põhjuseta puudumiste arv kursusel on järsult vähenenud.»

ELKNÜ TRÜ Komitee teesid

(Algus lk-l 1.)

● Kehakultuuri- ja sporditöös saavutati rida märkimisväärseid tagajärgi. Edukalt esineti üliõpilassportlaste üleliidulisel spartakiaadil Tbilisis. Komitee peatähelepanu oli suunatud massilise kehakultuuriliikumise hoogustamisele. Suusalaagrid Käärikul ja Vellaveres ongi kujunemas heaks traditsiooniks. Et ÜSK tegeleb peamiselt ülikooli esindusvõistkondadega, siis tuleb massilise kehakultuuriliikumise arendamiseks edaspidi lugeda otstarbekohaseks teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimeeste koondamist komitee vastava sektori juurde.

● Paranenud on ühiselamu nõukogude töö korra kindlustamisel ühiselamutes. Nõukogud on hakanud iseseisvalt lahendama paljusid küsimusi. Selliste küsimuste ring laieneb tulevikus veelgi, kui kasvab nõukogude printsipiaalsus ja operatiivsus küsimuste lahendamisel. Viimastest näib praegu veel puudu tulevat Tiigi tn. 78/80 ühiselamu nõukogul. Hommikvõimlemist pole suudetud organiseerida teistes ühiselamutes peale Tiigi tn. 14 (nõukogu esimees T. Altvälja). Samal ajal aga pole üksmeelt selle ühiselamu komandandi ja nõukogu vahel.

Ühiselamud peavad saama üliõpilastele koduks, mitte olema ainult öökorteriks. Nad tuleb lülitada kasvatusprotsessi senisest tähtsama elemendina.

● Tunduvalt on vaja parandada tööd esimeste kursustega. Ei tohi hetkekski unustada, et sellest, kuidas esimese kursuse üliõpilasi kaasa tõmmatakse ülikooli mitmepalgelisse ellu, kuidas nendega hakkab tegelema komsomol, sõltub kõige rohkem see, kas mõne aasta pärast haarab neid üliõpilasi passiivsus või mitte. Uute üliõpilastega tehtud töö ebapiisavust näitab aktiivsuse ja ülikoolis käidud aja pöördvõrdelisuse tendents, mis viitab sellele, et esimeste kursuste energiat pole saqeli õigetesse kanalitesse suunatud.

Tööst esimese kursuse üliõpilastega sõltub ka kommunistliku liikumise arendamise edukus ülikoolis. Praegu võtavad sellest liikumisest ametlikult osa ainult kaks kursust — kehakultuuriosakonna IV ja inglise filoloogia osakonna II. Et osavott kommunistlikust liikumisest on kasvatustöö efektiivsuse üheks tähtsamaks näitajaks, peame ka siin märkima, et selles osas on veel väga palju ära teha.

● Norgalt õpetati aktiivi. Edaspidi peab komitee kaasa haarama laialdase aktiivi osakondades ja kursustel, seda pidevalt õpetades. Tuleb kaaluda ka kursusevanema funktsioonide üleandmist kursuse büroo sekretärile, et sel teel suurendada veelgi komsomoli osatähtsust üliõpilaste igapäevases elus ning luua komiteele kindlamad toetuspunktid kursustel.

● TRÜ 3502 üliõpilasest kuulub praegu ÜLKNÜ-sse 2323 (76%). Aruandeperioodil astus ÜLKNÜ liikmeks ainult 37 üliõpilast, sealhulgas vene filoloogia osakonnast (sekretär I. Luukas), Majandusteaduskonnast (sekretär I. Siimon) ja ajaloo-osakonnast (sekretär E. Lahe) ainult üks üliõpilane igaühest.

Aruandeperioodil astus 22 kommunistlikku noort NLKP liikmekandidaadiks.

ELKNÜ TRÜ KOMITEE

APRILLIKARNEVALILT

Kirevad õhupallid, lae all kõikuvad kaunistused, pildid ja plakatid. Karneval! Ainult... enamik külalisi on pidanud oma igapäevast nägu kõige huvitavamaks maskiks. Paremini oskas oma päritolu varjata neegritar. Kuid kes teab, ehk ongi ta Aafrikast?

„AKADEEMILINE SAUN"

Tervist, kallis kirjandusõpetaja!

Palun väga vabandust, et julgen Teid oma kirjaga tülitada. Kuulsin, et läksite sel aastal pensionile ja võib-olla on Teil huvitav teada, mis on saanud Teie endistest õpilastest.

Mina näiteks olen ülikoolis ja õpin juba II kursusel. Hiljuti sooritasin eksami vene nõukogude kirjandusest ja arvestuse vene kirjandusest. Eks ole need ju samad ained, mida Te mulle keskkoolis õpetasite? Aitäh Teile õpetamise eest! Neid teadmisi on mul väga mitu korda vaja läinud. Nii et selles «viies», mille ma eksamil sain, on suur osa ka Teie tööd.

Mäletate, kui ma veel keskkoolis käisin, olid ju igas klassis üleminekueksamid ja kirjanduses vist küll igal aastal. Alustasime me vene kirjandust Radištševi «Teekonnaga Peterburist Moskvasse», Lermontovi priiusetemaatiliste luuletuste ja «Meie aja kangelasega», Puškini poeemidega jne. jne. Esimest korda tegin neist eksami vist kaheksandas klassis. Küpsuseksamiks tuli kogu materjal uuesti ära õppida ja eksamiga kinnistada. Suur abi oli muidugi sellest, et suurem osa neid kirjanikke ja teoseid sai paralleelselt ka vene keeles läbi võetud.

Ei möödunud palju aega, kui jälle tuli õpik avada «Teekond Peterburist Moskvasse» kohalt, et sisseastumiseksamitel anda aru oma kirjandusalastest teadmistest. Ma millegipärast arvasin, et ehk nüüd aitab, kuid võta näpust! Ülikoolis asusime jälle asja kallale ning jälle Radištševist Solohhovini. Te muidugi protesteerite — mina rääkisin teile ju vähem. Muidugi, muidugi, kuid kas mõned väikesed lisandid asja muudavad?

Ah, soo! Suur tänu Teile ka selle eest, et sisendasite meisse armastuse raamatute vastu. Eks sellele võlgnengi tänu, et ma oma vanu õpikuid mõne vanapaberi korjamise kampaania ajal ära ei andnud, sest praeguse eksami ajal oli mul neist suur abi. Kui mõni koht konspektis oli tühjaks jäänud (ja kellel seda ei juhtu!), siis kulus kirjandusõpik marjaks ära. Kõlab vist paradoksaalsena — üliõpilane ja näiteks VIII klassi kirjandusõpik, kuid nii see oli ja mitte ainult minul.

Veel kord, vabandage tülitamise pärast. Teile head tervist soovides.

HEIKKI

P. s. Kui Teil tekib küsimus, miks elus üht ja sama asja nii palju korratakse, siis lubage öelda, et «repetitio est mater studiorum».

Märgusõna «HEIKKI»

TEADAANDED

Igal pühapäeval võib matkaradadel kohata sadu TRÜ õppejõude ja üliõpilasi. Arvukalt võeti osa matkadest Vorbusele, Vellaveresse ja Käärikule. Kuid kõik matkahuvilised ei tea, et kui on osa võetud 4—5 puhkepäevamatkast kogupikkusega 75 km, on võimalik saada märgi «NSVL turist» omanikuks.

Soovijail registreeruda TRÜ Spordiklubis kella 10—17, laupäeviti kell 15.

TRÜ Spordiklubi

* * *

Esmaspäeval, 8. aprillil kell 21 kuulame tšehhi orelimuusikat ja laule džässvokalisti Zarah Vaughan'i esituses.

* * *

Reedel, 5. aprillil algusega kell 20 toimub geograafiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46)

LOODUSKAITSERINGI KOOSOLEK
Päevakorras:
1. **Kas kuldnokk on inimesele sõber või vaenlane?**
2. **Linnulaulu kuulamine heliplaadilt.**
3. **Juhatuse valimine.**

* * *

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) antakse teisipäeval, 9. aprillil kell 19 JURIIDILIST KONSULTATSIOONI

Demonstreeritakse filme «Piloodi süda», «Kangelaste kool» ja «Polgukaaslased».

Õnnitleme abiellumise puhul!

EHA ARDVE
ja
AIVO NURKSE
Majandusteaduskonna diplomandid

Tänase ajalehenumbri küljendasid ja kujundasid žurnalistika eriharu III kursuse üliõpilased E. Brand ja E. Ojand.

Toimetaja H. Peep

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2715. MB 03309.

Marta Valk
50-aastane

TRÜ telefonikeskjaama ruum peahoone esimesel korrusel. Koridoris kõnelejaid manitseb punaste tähtedega kiri «Sissekäik rangelt keelatud». Sisenemisõigus sellesse ruumi on ainult telefonistidel ja mehhaanikutel.

Automaatjaama surin, klõpsatused. Targad automaadid töötavad siin omapead. Teises ruumis kommutaatori taga ühendab aga vilunud inimesekäsi linnavõrgu kõnesid ülikooli abonentidega.

«4 ... 1 ... 2 ... 0 ..,»
«Keskjaam kuuleb ...»
«Palun arvutuskeskust ...»

... Endastmõistetavalt saadakse ühendus.

Kes siin töötavad? Üks telefonistidest on Marta Valk. Juba ülikooli keskjaama loomisest alates on ta istunud kommutaatori juures ning kollaseid ja rohelisi signaaltulukesi jälgides ühendanud ja lahutanud telefonil kõnelejaid. Ülikooli teenistusse astus sm. Valk juba 1946. aastal.

Kes on tublid, neid kiidetakse. Kes peab lugu oma tööst, seda austavad kaaslased. Marta Valki on korduvalt esile tõstetud TRÜ rektori käskkirjades, teda on premeeritud.

30. märtsil sai Marta Valk 50-aastaseks.

Kallis juubilar! Õnnitleme Sind ning soovime Sulle järgnevateks eluaastateks tugevat tervist ja elurõõmu!

KAASTÖÖTAJAD

Dissertatsioone

TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

loodusteaduste alalt:

Kaisila, J. Immigration und Expansion der Lepidopteren in Finnland in den Jahren 1869—1960. Helsinki 1962. 452 lk. (Acta entomologica fennica 18).

Seppänen, M. On the accumulation and the decreasing of snow in pine dominated forest in Finland. Helsinki 1961. 51 lk. (Fennia 86:1).

Vasari, Y. A study of the vegetational history of the Kuusamo district (North East Finland) during the Late-quaternary period. Helsinki 1962. 140 lk.; 35 tab.; 11 pl. ill.; appendix. (Annales botanici societatis zoologicae botanicae fennicae 'Vanamo' 33:1).

majandusteaduse alalt:

Paukkunen, L. Työvoiman liikkuvuus Suomessa. Kartoittava tutkimus työvoiman muutokuista v. 1958 ja eräistä niihia vaikuttaneista yleisistä syistä. Helsinki 1962. 184 lk., 6 tab. (Taloudellinen tutkimuskeskus — The economic research institute of Finnish industry. Ser. A:IV).

õigusteaduse alalt:

Nousiainen, T. Rangaistuksen määräämisestä, erityisesti silmälläpitän tuomarin mittaamistoimintaa oikean rangaistusmäärän tavoittamiseksi normaalilatitudin puitteissa. Rikosoikeudellinen tutkimus. Vammala 1961. 329 lk. (Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja 65).

pedagoogika alalt:

Isosaari, J. Jyväskylän seminaarin kasvatus- ja opetusopin opetus vuosina 1865—1901. Jyväskylä 1961. 216 lk. (Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun julkaisuja — Acta Academiae paedagogicae Jyväskyläensis 25).

bibliograafia alalt:

Suomen tieteellisten kirjastojen lisäluettelo. 7. 1951—1956. Helsingin yliopiston kirjaston julkaisema. — Finlands vetenskapliga biblioteks accessions-katalog. 7. 1951—1956. Utg. av Helsingfors universitetsbibliotek. Osa 2 — Del 2 (Catalogue of accessions to the research libraries of Finland). Helsinki 1961. Lk. 689—1420.

Hi-hi-hii!

USA üliõpilased võistlevad rekordi pärast elusate kuldkalade neelamises. Võitjal õnnestus neelata 80 kala.

Sellest teada saanud, tegi üks senaatoritest seaduseprojekti kalade kaitseks.

* * *

Üks üliõpilane istus jäävannil paljalt täpselt 5 tundi ja maksis selle rekordi eest eluga. Teine rekordimees magas kuus ja pool päeva, kolmas luges valjusti piiblit vahetpidamata 27 tundi, neljas naeris ilma puhkuseta 78 minutit 11 sekundit.

* * *

Õllejoomises kaotas Trinidadi üliõpilane maailmarekordi. Uueks rekordimeheks on 22-aastane kanadalane Tony Bobben, kes jõi 5,5 tunni jooksul 11 liitrit õlut.

Stažööripraktikale

Aastate vältel on Tartu koolid harjunud sellega, et kahel kuul — üks sügisel, teine südatalvel — erineb õppetöö rütm tavalisest: neil kuudel on õpetajal harva võimalik üksi klassi ilmuda, ikka saadab teda kümmekond kuulamis- ja õppimishimulist noort, ja puhuti tuleb koguni õpetajal endal kuulaja osaga leppida. Aeglaselt ja väärikalt liiguvad sellised seltskonnad mööda koolide treppe, jäädes (vähemalt väliselt) soliidseteks ka siis, kui mõned väledad jalapaarid müdinal klassiuste taha kaovad: ««Praktad» tulid!»

Tänavused kaks kuud on nüüd möödas, praktikapäevade mälestusi-muljeid on arutatud ja vaetud, tunnikonspektid ja päevikud seisavad juba korralikult köidetutena metoodikute töölaudadel.

Tavaliselt katkeb sellega side üliõpilaste ja «noorema põlvkonna» vahel. Sel aastal ootab aga õpilasi üllatus (olgu meeldiv või ebameeldiv): praktikandid ei lahkugi koolidest. Tõsi küll, ühessegi kooli ei jää neid niipalju kui seni, kuid see-eest on haaratud ka mõningad koolid väljaspool Tartut. Lähema pooleteise kuu jooksul võib Ajaloo-

Keeleteaduskonna üliõpilasi kohata kõigis Tartu koolides, peale selle Elvas, Jõgeval, Alatskivil, Koosal, Kuustes ja isegi Tallinnas. Suurem osa jääb siiski alma materi lähedusse, et õppejõududelt kursusetöödeks ning lähenevateks eksa-

miteks abi ja toetust saada. Arvuliselt on praktikapaikade vahekord niisugune:

	ajal.	eesti fil.	vene fil.	võõrk.
Tartus	*14*	*21*	*14*	*16*
mujal	*—*	*7*	*1*	*1*

Eesti filoloogе suundub väljapoole Tartut kõige enam; juurde võiks arvata veel kaks žurnalisti, keda nende praktiline ettevalmistus juba veebruaris Tallinnasse viis. Ajaloolasi on aga see-eest Tartus kõige erinevamat liiki koolides — nii pedagoogilises, meditsiinilises, kunsti- kui ka ehituskoolis. Kuue meie filoloogi peamiseks tööajaks jäävad edaspidi õhtud: nemad tahavad saada kogemusi tööks töölisnoorte keskkoolides.

Praktikabaase peabki palju olema; igal üliõpilasel tuleb ju kevadeni ühes klassis päris klassijuhatajaks olla ja igal nädalal ka 8—12 ainetundi anda.

Käesoleval nädalal sõlmiti tutvusi uute klasside ja nende klassijuhatajatega; need, kes sellega kiiremini toime tulid, andsid juba ka uue etapi esimesi tunde. 7. aprillil peab aga stažööripraktika — see ülikooli ajaloos praktiliselt esmakordne õppevorm — täies hoos olema.

Milliseks kujuneb tulevik? Üldine arvamus nii õppejõudude kui üliõpilaste poolt on, et mitte just kergeks. Metoodikaloengud, mida kuulati kõrvuti pedagoogilise praktikaga, jõudsid küll selle kuu alguseks lõpule, kuid tundide huvitavaks muutmine nõuab praktikantidelt siiski päris palju vaeva, ja õnnestumine pole igakord kindel. Varsti võivad siin oma kaaluka otsuse teha koolilapsed. Kui nemad oma «mänguõpetajatega» rahule jäävad, on ka praktikantidel kergem ja rõõmsam töötada. Siis jääb suuremaks mureks veel ülikoolitöö. Õppeplaanid pole ju meil — sisuliselt mittestatsionaarsetel tudengitel — varasemate aastatega võrreldes oluliselt muutunud, õppimisaeg on aga võrratult lühenenud.

Praegu eelistame siiski sellised sünged mõtted tagaplaanile jätta. Esimesed sammud õpetajaameti teel on astutud, hirm laste ees on mitte ainult kadunud, vaid põhiliselt imelikuks mälestuseks muutunud. On juba päris uhke tunne minna klassi, suur päevik ja vihikupakk kaenlas, võimalikult range ja asjalik nägu ees (et lapsed tunniandjat siiski kogemata liiga nooreks ja tühiseks ei peaks!), südames teadmine, et paarkümmend silmapaari sulle ootusärevalt vastu vaatab ...

I. KOEMETS

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 12. APRILLIL 1963

Nr. 11 (551) XVI aastakäik

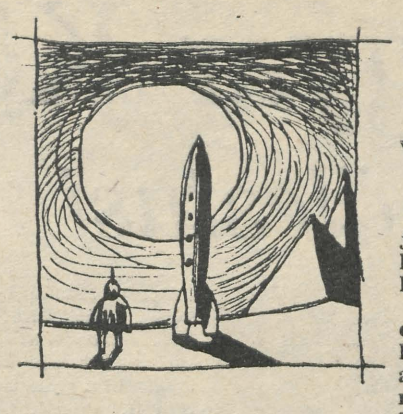

TÄNA ON KOSMONAUTIKA-PÄEV

ASTUDA Kuu pinnale

Ei ole teada esimest, kellel tuli pähe mõte: kui saaks lahkuda meie planeedilt! Kauge mineviku müüdid jutustavad ju nii paljudest unistustest. Aga XX sajandi inimesel on kõik võimalused seda ideed tegelikkuseks muuta.

Inimkonna suurim unistus — jõuda maailmaruumi avarustesse — sai tõelisuseks 730 päeva tagasi, kui Juri Gagarin sooritas esimese lennu kosmosesse. Mitte väiksema tähtsusega ei olnud G. Titovi, A. Nikolajevi ja P. Popovitši lennud. Nüüd on eesmärgiks nr. 1 saanud Kuu. Teele saadeti automaatjaam «Luna-4». Kuu täiesti «maine kaugus» tingib, et just nimelt see taevakeha on kord esimeseks väljaspool Maad asuvaks kosmosejaamaks.

Milline on Kuu loodus? Kas Kuul on atmosfäär ja vesi? On seal võimalik elu? Nendele ja mitmetele teistele küsimustele võime juba praegu anda konkreetsed vastused, mida tuleb ehk üksnes täpsustada. On aga terve rida probleeme, millele vaatlev astronoomia ei saa veenvat vastust anda. Mida rohkem õpime Kuud tundma, seda enam kerkib uusi küsimusi. Kas Kuul on magnetväli? Mida kujutavad endast juba binoklis nähtavad heledad kiired, mille pikkus ulatub sadade ja isegi tuhandete kilomeetriteni? Kas Kuu on täiesti surnud taevakeha? Ja lõpuks klassikaline küsimus: mis asub Kuu nähtamatul vastasküljel? Astronoomidele peab siin appi tulema astronautikateadus, mis meie silmade all vähem kui viie aastaga praktiliseks distsipliiniks on muutunud. Rohkearvulised probleemid lahendatakse eksperimentaalsel teel. Tervele hulgale küsimustele võime saada vastuse (mõningatele oleme juba saanud) Kuu piirkonda ja tema pinnale saadetud kosmiliste automaatjaamade abil. Muidugi tuleb inimesel paljud mõistatused lahendada põhimõttel «Oma silm on kuningas».

Üks silmapaistev ameerika teadlane ütles:

«Inimese jõudmisega Kuule ei saa võrrelda ühtki teist sündmust. Kui too inimene pole ameeriklane, kurvastab see meid kõiki... Esimene sputnik oli selle kõrval tühine kaotus.» Ehkki need sõnad väljendavad kartust Ameerika Ühendriikide mahajäämuse pärast kosmose uurimisel, peitub nende taga mõte Kuule jõudmise tohutust tähtsusest. Ning faktid kõnelevad selle poolt, et esimesena astub Kuu pinnale inimene, kelle skafandril on tähed — CCCP.

M. LIIGANT

NÄDAL LÕPPES

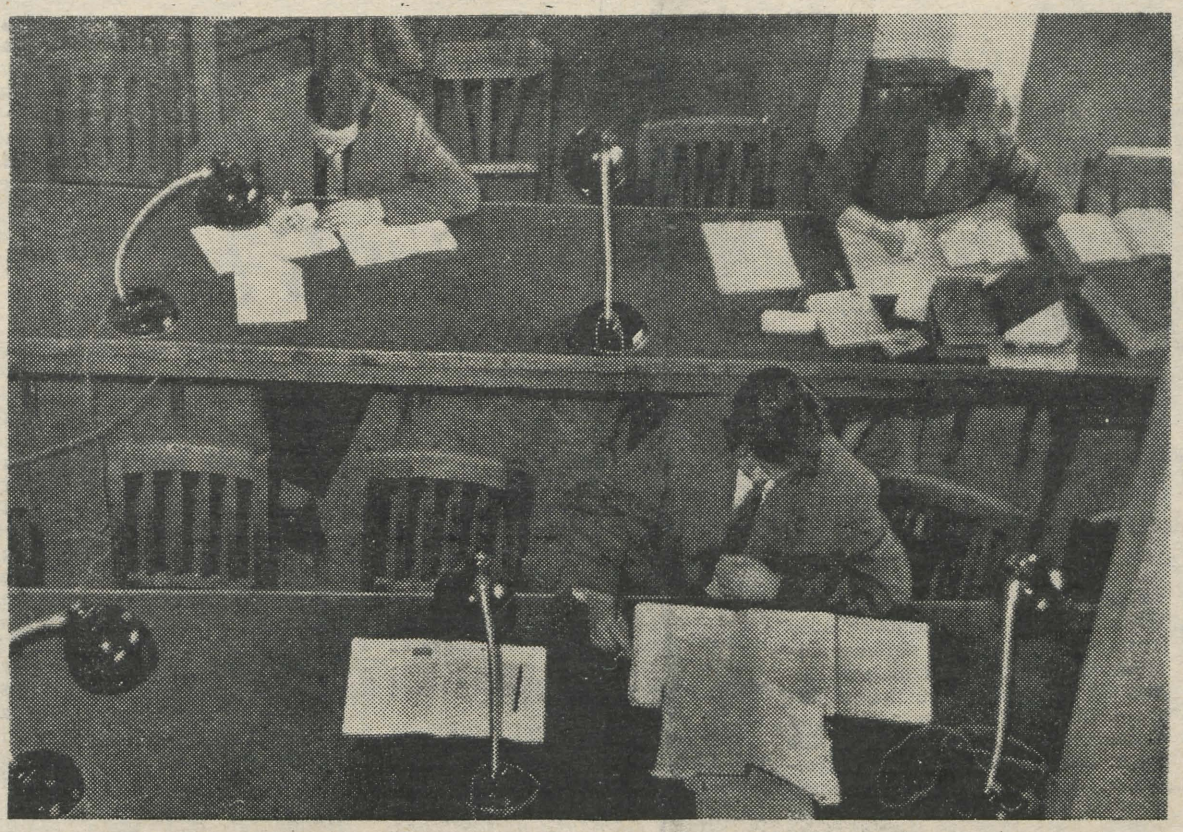

Õppimismajad on laupäevaõhtuselt vaiksed ja tühjad. Peahoone valvelauda on toodud kõik võtmed peale Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu (igapäevases keeles «seminarka») oma. Sealt tabame veel viimase lugeja. See on Enno Turmen, I kursuse inglise filoloog. Tema ees laual on kaks köidet Lenini teoseid, NLKP ajalugu ja veel mõned raamatud. Nädala alguses on seminar.

Keemiahoones on märksa rohkem inimesi. I korrusel askeldavad III kursuse keemikud.

«Mida te segate selles kolvis?»

«Keedan seepi,» on tõsine vastus.

Seepi? Sellest rohekas-sogasest vedelikust?

Järgneb seletus estritest ja... noh, seebikeetmise protsessist üldse.

«Kas praegune praktikum on õppeplaani järgi nii hilja ette nähtud?»

«Ei. Kõik on vabast ajast ja tahtest. Pole ju veel hilja, alles seitse. Vahel istume siin lausa südaööni.»

Teiselt korruselt leiame Jüri Kuke — diplomandi, füüsikukeemiku — ostsillograafi juures istumas (alumisel fotol). Diplomitöö. Hiilime siit tasa ära, sest diplomande ei maksa segada. Ikkagi teaduslik töö.

Toome raamatukogus on veel päris palju inimesi. Mõned II kursuse arstid valmistuvad füsioloogia arvestuseks. Üksikud aspirandid, õppejõud. Aili Arismaa pühendab vaba päeva viimase võimaluseni füüsikale. «Tunniks ei tasu sellega tegelema hakatagi,» ütleb ta ise.

Tiigi tänava uue ühiselamu ees lavastub järjekordne «30 kevadist minutit». Vaene noormees on juba päris närviline. Uks puistab tänavale tütarlapsi küll üksi, küll salgakaupa, aga see õige laseb ennast oodata.

Ühiselamu telefonivalvel on üpris kiire. Trrr... Klõps... Halloo? ...Palun kutsuge... Jah, kohe...

Ja valve jookseb. Maja on suur ja 8 tunni jooksul tuleb viiendale korrusele joosta oma paarkümmend korda. See teeb kokku mitu versta. Jääb ainult kadestada Pälsoni tn. 23 ühiselamu valvet: seal on kommutaator. Muudkui istu ja vajuta nupukestele.

Kohvikus on kõik lauad täis nagu alati. Muusikat, naeru, suminat. Kaminasaalis on paar lauda kokku lükatud. Lilled lubavad oletada sünnipäeva. Mõnes nurgas torkavad silma sünged näod, tühjad silmad: igav. Muidugi on igav, kui istuda siin hommikust õhtuni!

(Järg 3. lk.)

Tähelepanu!

SUUSATAMISHUVILISED!

Suusahooaeg jõuab lõpule. Suusaspordi ja kehalise kasvatuse kateeder palub kõiki hiljemalt esmaspäevaks, 15. aprilliks kella 10-ks tagastada kesklinna ja Emajõeäärsest suusabaasist laenutatud varustus.

*

Reedel, 19. aprillil kell 18 on TRÜ kohviku rõdusaalis

VIKTORIIN

ühe nädala (12.—18. aprilli) ajalehtede materjalidest («Noorte Hääl», «Edasi», «Sirp ja Vasar», «Literaturnaja Gazeta», «Tartu Riiklik Ülikool»).

Võistlevad Ajaloo-Keeleteaduskonna ühiselamute võistkonnad.

Asjast huvitatuid palume osa võtta.

AUTO-MOTOKLUBI TEATAB:

Järjekordse amatöörautojuhtide ettevalmistusgrupi töö toimub 15. aprillist 1. maini. Soovijate registreerimine ja tööaegade määramine on 15. aprillil kell 19 peah. aud. 98. Selle grupi tööst võivad osa võtta üliõpilased, õppejõud ja teenistujad.

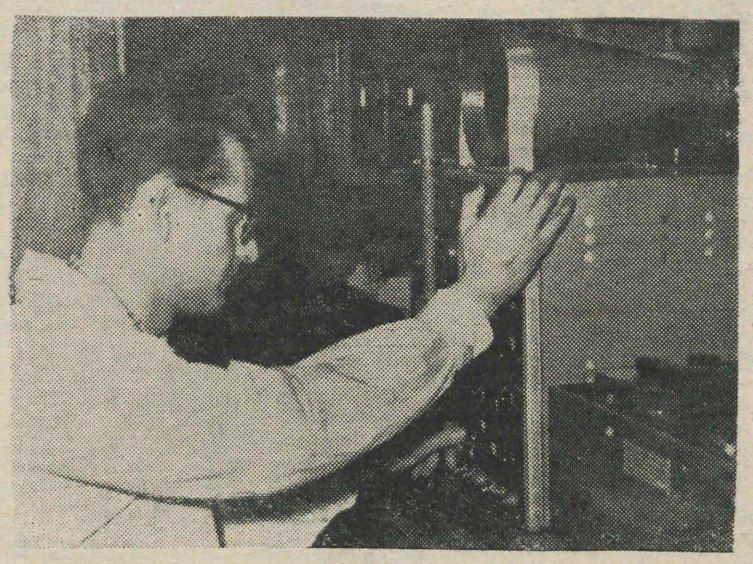

Koori- ja massilaulutekstide VÕISTLUS

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» ja TRÜ ametiühingu klubi kuulutavad välja koori- ja massilaulutekstide võistluse.

Võistlus on mõeldud selleks, et saada kõrge ideelis-kunstilise tasemega laulutekste, mis annaksid võimaluse luua haaravaid kooriteoseid meie üliõpilasnoorsoo elust, tegevusest, ideaalidest, probleemidest, tunnetest. Tekstide viisistamisest võtavad osa vabariigi parimad heliloojad.

Võistlusele saadetavad tööd võivad olla kõige mitmekesisemates vormides, kusjuures eeltingimuseks on viisistatavus. Ootame uudset käsitluslaadi ja huvitavaid mõtteid humoristlike, lüüriliste jt. tekstide loomisel.

Koori- ja massilaulutekste hinnatakse koos. Arvestatakse ainult seni avaldamata ja viisistamata tekste. Võistlustööd tuleb esitada kolmes eksemplaris varustatuna märgusõnaga ning sama märgusõna kandva ümbrikuga, milles on autori nimi, eluja töökoht (õppeasutus).

Parimatele töödele määratakse järgmised preemiad:
üks esimene preemia — 35 rbl.,
kaks teist preemiat — á 20 rbl.,
kolm kolmandat preemiat á 10 rbl.,
neli ergutuspreemiat — á 5 rbl.

Lähtudes tööde tasemest võib žürii auhindadeks määratud summa teisiti jaotada või mõne preemia jätta välja andmata.

Võistlustööde esitamise viimaseks tähtajaks on 20. mai 1963. Võistlustööd tuleb saata ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele Ülikooli tn. 18 või TRÜ ametiühingu klubi juhatusele Tähe tn. 29. Ümbrikul olgu märkus «Koori- ja massilaulude võistlus».

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» TRÜ ametiühingu klubi

Linoollõiked, ekslii̇brised, akvarellid

Läheneva kunstinädala tähistamiseks avas kujutava kunsti kabinet pühapäeval, 7. aprillil TRÜ kohvikus oma tööde ülevaatenäituse. Eksponeeritud on üle 100 joonistuse, akvarelli, graafilise lehe, mille autoreiks on noored, kes oma erialaõpingute kõrval on leidnud aega katsetusteks kujutava kunsti alal. Näitusest osavõtjate hulgas ei ole ainult kunstiajaloo eriala üliõpilased või joonistusõpetaja kutse taotlejad, kes on kohustatud tegema praktilisi harjutusi. Näiteks on Ott Raud Arstiteaduskonnast, Kai Vihalem õpib füüsikat, Raivo Rahusoo matemaatikat.

Näitus tutvustab aasta jooksul tehtud tööd. Kunstikabinetis pühendatakse suurt tähelepanu joonistamisele. Joonistusoskuse omandamine näib olevat palju raskem ja püsivamat harjutamist nõudev kui akvarelli või isegi lihtsa linoollõike valmistamine. Et aga joonistamiseski võib õpingute kõrval jõuda küllaltki silmapaistvale tasemele, seda tähendame näiteks H. Lukatsi ja V. Allsalu lehtede puhul («Töölise portree» ja «Portree»).

Võrdselt meeldiva mulje jätavad väljapanekud akvarelli ja must-valge graafika alal. Tähelepanu väärivad O. Raua akvarell «Kalad», M. Lillema «Alpi kannid», L. Kalda «Natüürmort õuntega».

Maastik on alati olnud akvarellikunsti armastatuimaks teemaks. Akvarellitehnikale omane meeleolukas, tabav ning värvirõõmus iseloom võimaldavad loodust ja linnavaateid huvitavalt kujutada. Paljudes töödes on seda kasutatud. Näiteks M. Otsa «Kingissepa tänav», A. Metsa «Sügis» jt. Portreed akvarellis on katsetanud R. Uring.

Oma kogemusi peaksid noored kunstiharrastajad kasutama ka suvel matkateedel. Kas võib olla toredamat matkapäevikut kui oma käega tehtud akvarellimapp!

Suurt tähelepanu on kunstikabinet pühendanud linoollõikele ja kartongtrükile. Nende abil hakatakse paremini mõistma ka teisi, keerulisemaid graafikatehnikaid, mis muide vähesel määral on esindatud praeguselgi näitusel (kuivnõel, ofort, monotüüpia). Paremate saavutustena tahaks siin märkida Ott Raua monotüüpiat «Vasikad». Esiletõstmist väärivad ka sama autori tööd pastellis (kaunijooneline «Kallad»), toreda temperamendiga akvarellid.

Paremate linoollõigetena võiks mainida K. Vihalema «Vaadet Toomelt», A.-M. Vaasi tööd «Alutaguse» ja V. Pärise «Talve». Noored kunstnikud on õigesti aru saanud linoollõike iseloomust: põhilist osa etendab suurte valgete ning mustade pindade kontrast.

Huvitava osa näitusest moodustavad ekslii̇brised. Kindlasti aitavad nad meie üliõpilaskonna hulgas ekslii̇briseid populariseerida. Paremate näivad R. Rahusoo (puugravüür), L. Mäe (linool) ja H. Laugametsa (linool) tööd.

Jääme huviga ootama kujutava kunsti kabineti valiknäitust, mis organiseeritakse maikuus vabariikliku ülevaatuse raames.

K. RAAM

LOE

Ungari RV-st lk. 2.

Meie klubist lk. 3.

Magyar Köztársaság UNGARI RV

Reisimälestusi

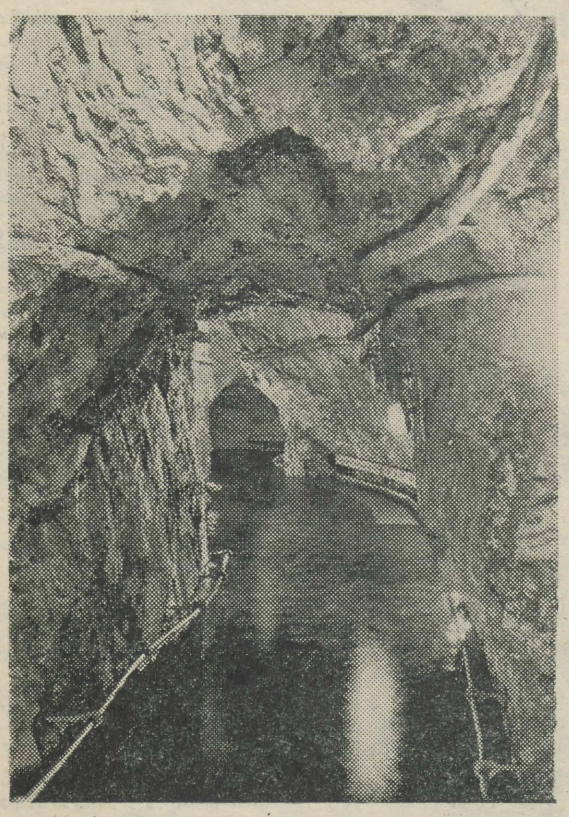

Kui «Ikarus» möödunud suvel ühel õhtupoolikul piki asfaltteed Budapestile lähenes, ootasid meie turistid seda põnevusega. Igaüks oli kuulnud sinisest Doonaust ja mustlasmuusikast. Minule oli Budapest mälestuste linn, kuhu jäi kord kaunis killuke mu noorusest — kõige muljeterikkam üliõpilasaasta. Teadsin, et Doonau pole üldse sinine, vaid pigem «blond», sogase savikarva veega. Missugune on aga praegu suurlinn Doonau mõlemal kaldal, seda ma ei teadnud.

Ja korraga veereski buss mööda Buda kitsaid tänavaid, ületas jõe ja peatus Pesti poolel hotelli ees. Budapest, kus giid ütles elavat ligi 1/5 kogu Ungari elanikkonnast ehk ligi kaks miljonit inimest, on mitte ainult riigi administratiivne, vaid ka kultuuriline keskus. Siin töötab Ungari Teaduste Akadeemia oma arvukate uurimisinstituutidega, siin asuvad 18 ülikooli ja instituuti umbes 20 000 üliõpilasega, viis suurt raamatukogu, mille köidete arv ulatub 6,5 miljonini, 15 muuseumi ja 16 teatrit.

Niisugune sai siis oledki, Budapest, vana ja igavesti noor, roomlaste iidne Aquincum ja ungarlaste sotsialistlik pealinn! Õhtul läksime kõik sind vallutama ...

Sõbrad olid meile korraldanud meeleoluka õhtu hea veini ja mustlasmuusikaga. Kaasa tulid ka Budapesti eestlased ...

Hommikul algas linnaga tutvumine. Õieti kujunes see vaid läbitormamiseks, sest paarist päevast ei jätku suurlinna tundmaõppimiseks. Ja ometi käisime kahes kunstimuuseumis, kus muuseas nägime prantsuse akvarellinäitust, ning imetlesime linna arhitektuuri ja mälestussambaid. Kolossaalsusega lausa rabav on 1000 aastat Doonau ääres elamise mälestussammas, mida olevat ehitatud 35 aastat. Sügava mulje jättis Gellert-mäe otsa püstitatud vabadussammas, mis paistab üle kogu linna. Selle massiivsel kivialusel leiduvad Budapesti vabastamisel langenud nõukogude sõdurite nimed. Jõudsime käia Margit-saarel suplemas ja kunstlikku lainetust nautimas. Saar ise — varasema nimega Jäneste saar — asetseb Doonaus Buda ja Pesti vahel. Praeguse nime on see saanud kuningatütar Margitist, keda ta isa tatari ikke ajal antud tõotuse järgi pärast Ungari vabanemist nunnaks pani. Jänestе saarele ehitatud kloostri vaikuses elas ja surigi nooruke Margit XIII sajandil. Tänapäeval on saar rahva armastatud lõbustus- ja puhkekoht.

Vabal pärastlõunal põikasime Paul ja Tiiu Koklaga TA Keeleteaduse Instituuti. Tutvusime ungari keele uue etümoloogilise sõnaraamatu koostamisega. Varsti aga libises meie «Ikarus» taas mööda maanteed. Möödusime külakoolimajast, mille õpilane oli kord olnud väike Sándor Petrovics, kellest sai Ungari suurim lüürik, ja käisime Petőfi allika juures. Õhtul olime ajaloolises Egeris,

Meeldivaks kujunesid kohtumine pedagoogilise instituudi õppejõududega ja õhtul õpetajate suvekursuse lõppemise puhul korraldatud koosviibimine. Õpetajad esinesid isetegevusega, meie estoonlastest kaaslased laulsid. Noored õpetajad proovisid jõudu vene keeles, meie noored ungari keeles konfereerimisega. Vastastikku saadi aru ja jäädi rahule.

Tšehhi piiri äärse looduskaitseala vaatamisväärsus — Aggteleki stalaktiidikoopad on üle 20 km pikad. Koopad moodustavad nagu määratuid maa-aluseid pastelltoonides sammassaale, kus ühed sambad ripuvad laest alla, teised aga kerkivad põhjast üles. Koopas voolab kaks maa-alust jõge, mida kutsutakse Acheroniks ja Styxiks. Neis elavat ürgseid loomakesi, nagu aggteleki pime vähk. Maa all oli üsna külm ja märg, kuid valge, sest see osa, mida turistidele näidatakse, on elektrifitseeritud. Selle allmaailma «valitseja» — nähtavasti kohalik giid — aga kõneles, et siin koobastes on elanud ürginimesi, nagu osutavad tuleasemed ja hauad.

Miskolc, suuruselt teine linn Ungaris, on ligi 20 km pikk, kuid väga kitsas. Siin on sotsialistliku rasketööstuse keskus — suur metallurgiakombinaat, masinatehas, maa vanim paberivabrik jm. Linnas on rasketööstuse tehnika ülikool, mille neljas teaduskonnas õpib umbes 2000 üliõpilast. Miskolci üks ots liitub mägedes asetseva imeilusa suvituskohaga. Sealset luksushotelli võisid kodanlikus Ungaris kasutada ainult rikkad. Praegu on siin ametiühingute puhkekodu. Linnas on järv supelrannaga ja suurepärane koobasujula, mis valmis 1959. aastal. Tapolca koobasujula vesi tuleb maa alt soojaveeallikaist. Seal on basseine nii ravitoimelise kui hariliku veega.

Miskolcis oli kohtumisõhtu metallurgidega. Samas klubis toimus ka komsomolipulm, millest meiegi osa võtsime. Ungaris, kus katoliku kiriku mõju on teatavasti noortegi hulgas veel küllalt tugev, pole ilmalik abiellumine nii üldine kui meil. Et aga just Miskolcis näib see sagedasem olevat, tundub ootuspärasena — on ju linn Ungari tähtsamaid tööstuskeskusi, pealegi on tal olnud tähelepandav osa töölisliikumise ajaloos. Nägus noorpaar — pruut looris ja pikas valges siidkleidis, peigmees mustas ülikonnas — andsid pidulikult oma jaa-sõna laia rahvusvärvides lindiga ehitud perekonnaseisuametnikule. Pärast tseremooniat võtsid nad vastu õnnesoove ja isad-emad kostitasid õnnitlejaid.

Debrecen, põline linn keset kunagist pustat. Siin on avarust ja rohelust. Laiu tänavaid palistavad puud ja suured pargid. Pindalalt on linn Budapesti järgmine — 446 km², elanikke on aga ainult 129 000. Debrecenis asus 1849. aasta vabadusvõitluse ajal valitsus, siin kuulutas parlament Habsburgid troonilt kõrvaldatuks. Pärast fašismist vabanemist 21. detsembril 1944. aastal moodustati siin ajutine valitsus ja kuulutati Ungari vabariigiks. Linnas asub Lajos Kossuthi nimeline Ülikool, mille filosoofia- ja loodusteaduskonnas õpib ligi 1000 üliõpilast.

Hommikul olid uued sõbrad vihmast hoolimata meid jaama saatma tulnud. Peeti lahkumiskõnesid. Saime kingiks suure kimbu punaseid roose. Rong hakkas liikuma. Ikka väiksemaks jäid vihmavarjud perroonil, kuni nad silmist kadusid ... Hüvasti, Ungari!

P. PALMEOS

UNGARIST

SÕBRATAR

See oli möödunud aasta septembrikuus, kui mulle tehti ettepanek kirjavahetusse astuda Ungari üliõpilasega, kes õpib Budapesti Majandusteaduste Instituudi III kursusel väliskaubanduse osakonnas. Et Edith Eber oli huvitatud meie ülikooli Majandusteaduskonna tööst, siis olin meeleldi nõus sellest temale kirja teel jutustama.

Edith teadis siis Tartu kohta niipalju, et see on Eesti üks tähtsamaid kultuurikeskusi, kus on õppinud ka tema vene keele õpetaja. Et Edith armastab muusikat ja õpib peale majandusteaduse veel ka laulmist muusikakoolis, siis teadis ta sedagi, et meie ülikoolis on nais- ja meeskoor, kelle esinemisega ta oli tuttav Eestit tutvustava raadiosaate kaudu.

Edith Eber on praegu 22-aastane. Pärast keskhariduse omandamist töötas ta ühe aasta vabrikus. Talle on keeled alati huvi pakkunud. See, et majandusteaduste instituudis on keeltele suurt rõhku pandud, oli üks põhjusi, miks ta otsustas just majandust õppima hakata. Nüüd valdab Edith vene, ungari, saksa, prantsuse ja inglise keelt. Praegu on ta ametis ka eesti keele õppimisega. Selle lühikese ajaga on ta saavutanud edu. Ta töötab II—IV õppeaasta eesti keele õpiku alusel.

Saatsin talle eesti-vene sõnaraamatu, kuid nüüd on raskusi veel mõnede eesti keele häälikutega, mida ungari keeles pole.

Eesti kirjanike teostest meeldis Edithile väga Juhan Smuuli «Jäine raamat».

Ungari—Nõukogude Liidu sõprusnädala puhul sain oma Ungari sõbrannalt kingituseks tema kodumaad tutvustava albumi «500 kép Magyarországról» («500 pilti Ungarist»), kuhu pühendus oli kirjutatud eesti keeles.

A. NIMVITSKI,
Majandusteaduskonna II kursuse
mittestatsionaarne üliõpilane

UNGARI KUNAGI JA ÄSJA

Kui võõral maal ollakse eri kordadel, jääb sellest maast ka erinevaid muljeid. Erinevaid muljeid jääb sellegi järgi, kas reisitakse kevadel või sügisel, suvel või talvel. Noor vaatleja näeb võõrast maad teisiti kui vana, entusiast taas teisiti kui skeptik. On aga palju ühiseidki mälestusi loodusest, inimestest ja nende tegevusest, mis annavad asjaomasest maast üldise püsiva kujutluse. Need üldised eri aegadel saadud muljed toovad esile muutusedki, mis on toimunud aastate jooksul.

Nende ridade kirjutaja oli esmakordselt Ungaris 1923. aastal. Tollal oli ta hõimuromantik. Ungari oli lõunamaa, milles kõik võlus, mis oli erinev Eesti oludest. Doonau-sõit Viinist Budapesti, Visehrád, Vác, Gödöllö, Põhja-Ungari mägine ala ja pusta. Need on elavalt praegugi silme ees. Ungari mõisnikule kuulus palju hästi haritud põldusid, talupoja omad olid pikkades kitsastes ribades ja need asusid sageli külast kaugel. Magnaatide nurmed olid avarad. Ungari reisikaaslane mainis, et käes on juba kolmas raudteejaam, mis on sama Eszterházi mõisate maal. Künti suuresarveliste härgadega. Koormaid vedasid härjad, hobused, eeslid ja — naised suurte selgkorvidega. Kõikjal võis kohata inimesi ungari ilusais rahvarõivais, mida oli nähtud filmides. Ungarlane oli lahke. Võõras talunainegi pakkus esimesi hapukurke, tomateid ja puuvilja, kui oli imetletud ta käsitöid ja mehe keraamilisi oskusi. Ilus maa ja hea rahvas, ent hämmastav oli kogeda, kuidas ungari vana talumees võttis oma peakatte maha, kõneldes eesti koolipoisiga, kellel oli peas Tallinna Poeglaste Humanitaargümnaasiumi kirju müts. Sind nimetati armuliseks härraks. Eesti taludes oli harjutud nägema ajalehti ja raamatuid. Siin oli üksnes palveraamatuid, mida vaid osa perekonnaliikmeid oskas lugeda. Sulle vaadati kaastundmusega otsa, et sa pole katoliiklane. Üks vanatädi leppis siiski minuga, sest ma polnud ka kalvinist. Kuskil külas oli ühes otsas üks usk ja üks ühiskond, teises teine usk ja teine ühiskond. Arvukad «israeliidid» (ungari keelt kõnelevad juudid) moodustasid kolmanda ühiskonna. Purded eri rühmituste vahel olid nõrgad. Vanaema oli mulle rääkinud, et ta tuli omal ajal Tormast Tartu jalgsi vähese vaskraha kokkuhoidmiseks. Ungari turulised marssisid suurte korvidega piki raudteed jaamast mööda linna poole, et mitte kulutada oma paari münti.

Budapest oli ilus ning ta on ilusaks jäänudki. Seal oli toredaid parke, Doonau ääres kohvikuid, muuseume ja palju ilusaid hooneid. Linnast allajõge sõita asus võluv Margiti saar. Ülesjõge minna oli aga räpaseid tänavaid onnidega, näruseis rõivais lapsi ja manguvaid mustlasi. Nunnad, preestrid ja paraadmundrites ohvitserid vilasid promenaadidel. Oli ka palju kerjajaid. Buda mägedel ahistasid turiste kerjuslaste karjad.

Ungari tugevad vastuolud tungisid läbi hõimu- ja minu romantika.

Allakirjutanu viibis teistkordselt Ungaris 1960. aastal. Pool inimiga oli kulunud vahepeal. Ungari põllud olid hästi haritud. Silmapiiri taha ulatusid kuldkollased maisiväljad, veripunased paprikarõugud ootasid äravedamist. Ühismajandite põldudel ruttasid traktorid, kombainid peksid hisureht. Ungari talunaised olid oma suured kaubakorvid toonud turule kolhoosiautodega. Rahvarõivast on nüüdki veel alal. Paar väärikat talunaist lasksid ennast välismaa professoritel meelsasti pildistada, kirjutasid oma aadressid võõra taskuraamatusse ja panid südamele, et seltsimees pildid kindlasti saadaks. Talumees ei küsi sinult, kas sa oled katoliiklane või kalvinist. Teda huvitavad Eesti kolhooside tööpäevad ja välispoliitika. Väikelinna raamatukioski ees on järjekord: laadalised tahavad kiiresti saada uut ajalehte.

Budapesti ja teiste linnade tänaval ei näe kleeruserüüsid, ei näe ka räbaldunud eeslinlast, sest neid eeslinnu pole enam olemas. Hüttide asemele on kerkinud värvirõõmsaid suurehitusi. Sinna on elama asunud Budapesti töötajad.

Rongis istub pingile mustlasnaine. See pole enam paaria. Tema üks poeg on maadleja, teine õpib filoloogiat. Ei kerja enam mustlane ega pole ungarlast-kerjajat.

Budapest on vana linn. Ta jätab väärika mulje. See väärikus pole aga enam aadellikult kõdunev. See on töötahteline ja tööjõuline. Kogu Ungari on vana ning suurejooneliselt uus.

P. ARISTE

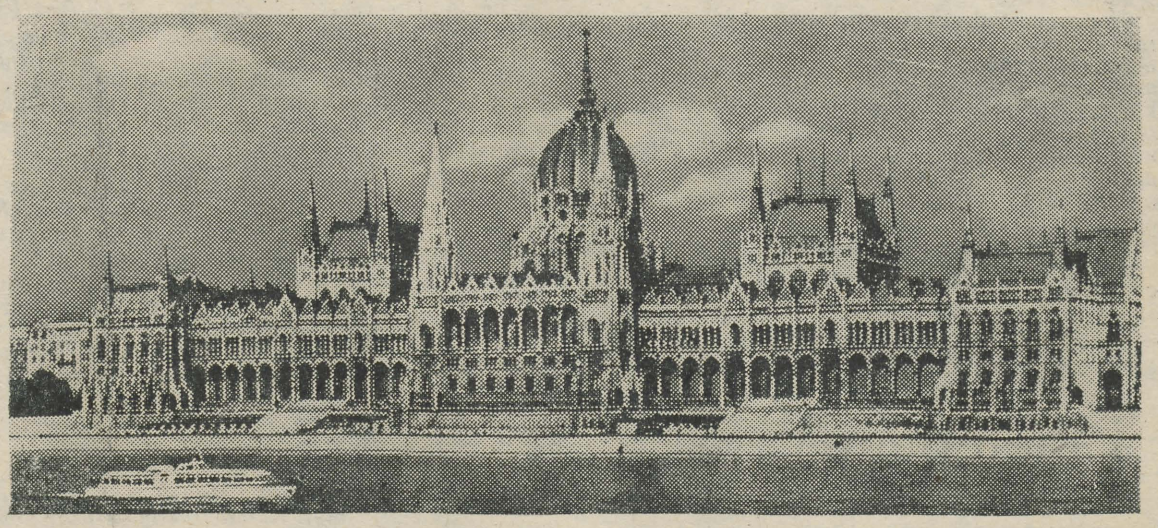

Budapesti parlament.

Budapestist teatatakse

Ungari—Nõukogude Sõprusühingu Budapesti osakonna juures tegutseb 1962. aastast alates Eesti NSV ring, kuhu kuuluvad kohalikud eestlased ja meie vabariigist huvitatud ungarlased. Ringi hingeks on endine TRÜ kasvandik Mai Kiisk-Bereczki, kes praegu töötab vene keele õpetajana Karl Marxi nimelises Majandusteaduste Ülikoolis Budapestis, ja Gábor Bereczki, Budapesti ülikooli dotsent.

Möödunud aastal toimus Budapestis esimene Eesti NSV õhtu, kus esinesid ettekannetega meie vabariiki külastanud ungari kultuuritegelased skulptor Z. Olcsai-Kiss ja kirjanik M. Tímár; esitati eesti rahvalaule, demonstreeriti filme jne. Ka tänavu korraldatakse Eesti NSV-le pühendatud õhtu. Sissejuhatava sõnavõtuga esineb tuntud luuletaja ja eesti luule tõlkija Géza Képes.

O. PALM

MIKS NELI TOOLI?

Kindlasti olete kuulnud järgmist vestlust:

«Siia laua juurde on ette nähtud neli tooli. Viige viies kohe tagasi.»

Aga me oleme ju viiekesi. Kuhu siis üks peab istuma?»

«Siia on ette nähtud neli tooli!»

«Seal auditooriumis ei ole ju praegu kedagi. Toolid seisavad niisama. Miks me ei või sealt tuua?»

«Neli tooli!»

«Olge nüüd ometigi hea inimene, kuhu viies ikka läheb.»

«Neli!»

«Miks??? Miks ei või siia kas või kümme tuua? Need ei oleks ju kellelegi tüliks!»

«Nii on ette nähtud. Meie ei saa midagi lubada!»

See on variant kahekõnedest (või «kolme-neljakõnedest») mis igal kolmapäeval küünlavalguseõhtutel ja võib-olla veel nii mõnelgi muul õhtul kohvikus ettekandjate ja üliõpilaste vahel aset leiab. Nende vaidluste tagajärg: ettekandjad on solvunud ja pahased, üliõpilased aga ärritatud ja hämmastatud loogikavaesusest, mis seekord seisab sõnade taga «ette nähtud».

Tõepoolest, milliseks on kujunenud olukord? Iga laua juurde on ette nähtud neli (mõne juurde kolm) tooli. Kui lähete üksinda, kahe-, kolme- või neljakesi, on kõik korras, minge ainult küllalt vara, et kohad leiate. Kaheksakesi pole ka häda midagi, saate kaks lauda. Seltskonda, mis koosneb viiest, kuuest, üheksast jne. liikmest, pole aga «ette nähtud». Soovi korral võivad ülearused seista püsti või toetuda tugitoolide käsipuudele. Muidugi oleks neil viisakam lahkuda.

Ometi võiks kohvikusse tõepoolest toole juurde tuua. Rõdusaali mitte. Seal segaksid need tagumistest laudadest väljapääsemist ja võib-olla ka tantsijaid. Teistes saalides aga tohiks toole olla nii palju, kui ühe laua ümber ainult mahub. Vähemalt kuus. Üliõpilased on ju ise nõus kitsama ruumiga läbi ajama. Milleks on siis ettekandjaile tehtud korraldus lisatoole mitte lubada? Kuidas segab ettekandjaid toolide hulk iseteenindamisega ruumides? Püsti seisjad on neil alati palju rohkem ees. Kohvikul üle «ettenähtu» istmeid ei ole. Seni, kui need ehk muretsetakse, võiks täiesti vabalt auditooriumist korrus kõrgemalt toole tuua.

M. VIIES

«Kas klubis käisid?»
«Käisin.»
«Noh, kuidas oli?»
«Oli kah . . .»

Oli ja ei olnud ka. Ei saa öelda, et see «oli kah» on alati ühe ja sama väärtusega. Ei. Ta on ainult teljeks muljetele, mis kõiguvad üles- ja allapoole halli keskpärasust. Väär oleks arvata, nagu poleks üldse õnnestunud ja meeleolukaid klubiõhtuid. On küll. Kuid nende kõrval püsivad kahjuks ka täiesti «aia taha» läinud üritused (näiteks farmaatsia- ja stomatoloogiaosakonna õhtu 6. aprillil). Klubi astub edasi arglike ja ebalevate sammudega.

Miks on see nii? Miks pole klubi kujunenud kohaks, kus võiks igavust tundmata lõbutseda, tantsida, kuulata huvitavaid ettekandeid? Ma ei hakka analüüsima võimalusi, kuidas ja milleks võiks meie klubi veel kasutada. Vaatleme pisut lähemalt iganädalasi puhkeõhtuid laupäeviti ja pühapäeviti.

AJAST JA ALGUSEST

Kella järgi algab laupäev kõigile ühel ajal. Millal aga algab laupäevaõhtu puhkeaja tähenduses, see sõltub igaühe töö hulgast, kohusetundest jms. Sellepärast ei või õigeks pidada nõuet, et pärast algusena väljakuulutatud kellaaega külalisi enam sisse ei lasta. Arvestada tuleb aga ka neid, kes said oma päevatöödega varem valmis, jõudsid kohale täpselt määratud ajaks ja on sunnitud pooltühjas saalis kaua algust ootama.

23. märtsil pidi puhkeõhtu algama kell 19.30. Selleks ajaks oli kohale jõudnud umbes 50 peolist. Kellaosuti liikus juba üheksa poole, ent laval valitses endiselt vaikus. Näib, et oleme ummikus: nii ei saa ja teisiti ka ei saa.

KONTSERTOSA JA TRADITSIOONID

Tavaliselt on puhkeõhtud mingi imeliku traditsiooni alusel lahatud kaheks teineteisest sõltumatuks jaoks: kontsert ja seltskondlik osa. Inimesi on mitmesuguseid: ühtesid huvitab esimene, teisi teine, kolmandaid mõlema õnnelik süntees. Kalduvuste ja maitse üle pole mõtet vaielda. Eeskava lõppedes võivad soovijad lahkuda, teised lükkavad kiiruga toolid kokku ning algabki seltskondlik osa — tants. Midagi endale kohast saab igaüks.

OLI KAH

Jah, m i d a g i. Kuid kas ei vääriks need õhtu kaks osa lähemat analüüsimist? Kus mujal kui siin peitubki pääsetee eespool mainitud ummikust?

Tavaliselt on meie klubis pakutav nn. kontsertosa keskpärane. Vahel ka alla seile. Torkab silma kiirustamine ja juhuslikkus. Ruttu midagi siit ja sealt kokku klopsitud, et täita eeskavale määratud aega. Saaks ainult kaelast ära. Siis toolid kokku ja . . . edasi nii nagu ikka. On kindel, et selliselt organiseeritud kontsert ei meelita tõepoolest rahvast alguseks kohale. Parem juba lõpetada mõni poolelijäänud töö kui klubis viisakuse pärast käsi plaksutada.

Kas on võimalik ka peoõhtu esimest osa muuta selliseks, et keegi ei raatsiks sellest ilma jääda? Kindlasti on. Hea näitena võib tuua 30. märtsi klubiõhtu, mille korraldasid bioloogid ja geograafid. Kui mitte arvestada poolteisetunnilist hilinemist (seda ei saa lugeda korraldajate süüks), oli see üks meeldejäävamaid üritusi. Kõik oli algusest lõpuni läbi mõeldud. Vestlusvormis eeskava haaras kaasa kõiki. Seda tunnistasid üksmeelne naerukahin, pidev huvi, kaasaelamine Kesk-Aasia ootamatustele. Improviseeritud tšaihanaa, roheline tee, ja mis peaasi, korraldajate oskus tõmmata toimuvale kaasa kõiki kohalolijaid. Seda, et osavõtjaid oli vähevõitu, tuleb ainult kahetseda.

SELTSKONDLIK OSA

Kesk-Aasia õhtu plussid pole veel ammendatud. Neid jätkus ka õhtu sellesse poolde. Siingi oli tunda korraldajate suunavat kätt.

Kui arvatakse, et seltskondlikus osas on ainult tantsust küllalt, eksitakse rängalt. Orkester ei jõua ju mängida algusest lõpuni. Tekivad pausid, mis täidetakse muusikaga helilindilt. Kõik seisavad seina äärde, tantsupõrand on tühi, valitseb sunnitud õhkkond. Sageli on pausid üsna pikad, igavus ja ebamugavustunne kipuvad kallale. Tuju alaneb tunduvalt.

Õhtu korraldajad peaksid jagu saama sellistest tühjadest pooltundidest. Neid võib täita viktoriinide, ettekannete, humoristlike palade ja . . . kas võimalusi on siis vähe? Rohkem leidlikkust!

PUBLIKUST JA NOORUSEST

Juba iidsest ajast on hoog, elurõõm, hea tuju ja temperament nooruse pärisosad olnud.

«Kas tõesti?» kipub ehk kahtlev küsimus mõne klubikülastaja huultele. Ehk püüab sellega nii mõnigi vabandada raskeid süüdistusi, mida on hulgakaupa visatud klubi juhatuse ja peoõhtute korraldajate kapsaaeda. «Nad ei taha ju midagi!» — Eks see ole teinekord õiguski. Tekib küsimus: kuhu on meie üliõpilased pannud oma noorusliku elurõõmu, miks jäetakse see klubi ukse taha? Tantsu alguses on saalis olukord nagu vanas rahvajutus: pikem poeb keskmise, keskmine väiksema varju. Kas tõesti peab paluma õhtu korraldajailt, et nad garanteeriksid umbes 5 ohvrimeelset paari, kes kohustuksid iga tantsu alustama? Et päästetaks peotuju ja et orkester ei peaks õhkama tardunud saali poole: «Noorus ei tule iial tagasi . . .»

KORRALDAJAD JA KORRALDAMINE

Õnnestunuiks võib pidada ainult neid õhtuid, mis on ette valmistatud ja läbi mõeldud algusest lõpuni. Rohkem peaksid sellest osa võtma kursused, teaduskonnad ja isetegevuskollektiivid. Puhkeõhtuil on võimalik realiseerida oma fantaasiat, teadmisi, oskusi, leidlikkust ja ettepanekuid. Erinevad kollektiivid muudaksid õhtud mitmekesisemaiks ja huvitavamaiks, kaoksid sissesõidetud teed.

Ja veel: üliõpilased-külalised! Kui teil on tore idee, hea ettepanek või torkab silma puudusi, avaldage oma arvamus. Keegi ei tohi tunda end kõrvalseisjana, sest jutt on ju m e i e o m a klubist!

LÕPETUSEKS

Kui mõnele tundub, et käesolevas artiklis on esile toodud ainult klubi varjukülgi, noritud pisiasjade kallal, siis on põhjust meelde tuletada tuntud tõde: pisiasjadest kasvavad suured. Küsigu igaüks endalt, kas tohib ööpäevas, mille igal tunnil on sisu ja eesmärk, olla asjatult raisatud aega? Ja seda niigi lühikestel puhkehetkedel? Rohkem vastutustunnet, viimistlemist ning kõikide aktiivset kaasalöömist! Siis öeldakse «oli kah» asemel: «Tore oli!»

I. SOO

NÄDAL LÕPPES

Auhinnatööd

1. aprill oli auhinnatööde esitamise tähtajaks. Laekus üldse 38 tööd väga mitmesugustelt aladelt. Esikohal on Arstiteaduskond 16 tööga, kõik teised teaduskonnad esinevad märksa tagasihoidlikumalt. Väikese üliõpilaste arvuga Õigusteaduskond esitas 5 tööd, Majandusteaduskond 4 tööd. Hoopis halb on lugu Bioloogia-Geograafiateaduskonnas (3 tööd) ja Ajaloo-Keeleteaduskonnas (6 tööd). Ja just nendes teaduskondades on mitukümmend üliõpilast individuaalplaanil! Millega tegelevad tulevased teadlased, see jääb igatahes Bioloogia-Geograafiateaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna saladuseks. Nimetagem aga, et mõned üliõpilased esitasid kaks auhinnatööd (Arstiteaduskonnast ja Õigusteaduskonnast). Ühtki tööd ei esitanud kehakultuuriosakond.

Komisjonid on asunud töid läbi vaatama. Tulemused teatatakse 1. maiks.

E. VÄÄR

Lahtiste uste päev

Iga aasta varakevadel alustatakse Tartu Riiklikus Ülikoolis ettevalmistusi uute üliõpilaste vastuvõtuks. Sellega tegeleb komisjon, kelle ülesandeks on luua kontakt koolidega ning tutvustada vastuvõtutingimusi ajakirjanduse kaudu.

Nende ürituste sarjas korraldatakse ülikoolis lahtiste uste päevi, millal kateedrites oodatakse külla keskkoolide noori. Sel aastal on TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonnas lahtiste uste päevad 15. kuni 21. aprillini kella 12-st kuni 18-ni.

Keskkoolinoored, teid oodatakse meie teaduskonnas! Tahame teile tutvustada spetsialiseerumise võimalusi.

L. ARU

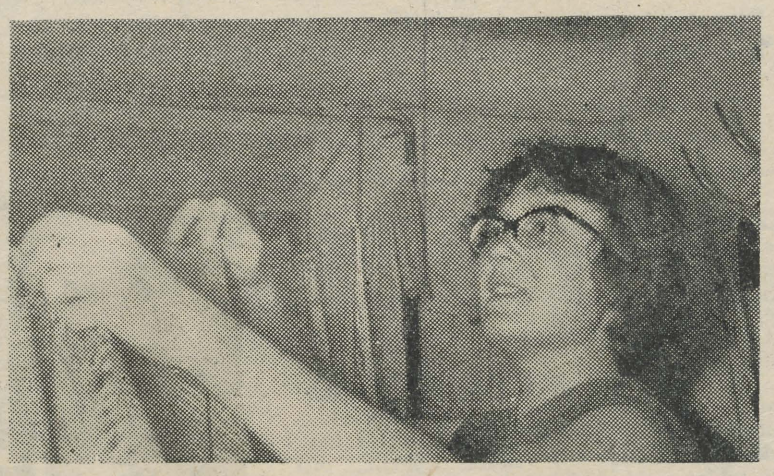

Pesu on pestud. Nüüd võib mõelda puhkusele (pildil üleval).

(1. lk. järg.)

Teel klubisse saime vastutulijatelt teada, et õhtu jäävat ära. Läksime siiski. Umbes paarkümmend pettunud näoga inimest: eeskava jäeti ära. Miks? Õhtu organiseerijad stomatoloogid rääkisid, et kõik oli korras, dinult rahvas ei olnud kella üheksaks veel kohale jõudnud (algus oli välja kuulutatud kell kaheksa).

«Kõige piinlikum on lektori ja muidugi ka nende üksikute ees, kes siiski saalis olid.»

Üleval mängitakse koroonat ja jälgitakse televisioonisaateid.

Kus on siis veel üliõpilasi? Kinos, teatris. Ühiselamute valgustatud aknad kõnelevad sellest, et nende taga elatakse tavalist üliõpilaselu — loetakse, õpitakse, vesteldakse.

M. SAAT

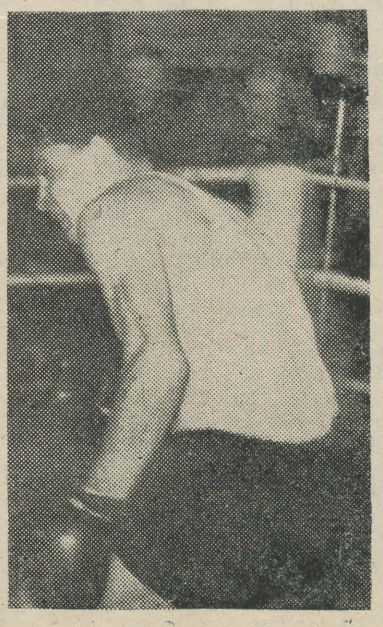

Toomas Varrakul on laupäevaõhtu üpris pingeline.

Meie kriitika jälgedes

Vastuseks Teie ajalehes 1. III 1963 ilmunud kriitilisele sõnumile «Miks 28. veebruaril jäi ära Füüsika-Matemaatikateaduskonna klubiõhtu?» teatan, et seal esiletoodud faktid olid õiged. Klubiõhtust oli M. Abelit tõepoolest informeeritud 11. veebruaril ja pärast paaripäevast sm. Roolaiu tulemusteta tagaotsimist andis ta selle teate 15. veebruaril üle ametiühingubüroo esimehele. Ise sain ma sm. Roolaiu kätte 20. veebruaril. Kahjuks asusid teaduskonna kultuurikomisjoni liikmed seisukohale, et korraliku nii kuulajaid kui ka esinejaid rahuldava kontserdi või temaatilise õhtu ettevalmistamine nii lühikese aja jooksul ei ole enam võimalik. Tundub, et pärast seda, kui TRÜ ametiühingukomitee oli õige põhjalikult tutvunud meie ametiühingubüroo ja osaliselt ka kultuurikomisjoni tööga, oli teaduskonna puhkeõhtu planeerimine niivõrd varasele tähtajale vaevalt otstarbekas. Jäme viga oli see, et teaduskond oma äraütlemisest ei informeerinud klubi juhatust. Väga võimalik, et ühes-koos oleks leitud mõni muu lahendus.

Seoses ajalehes ilmunud kriitikaga arutati teaduskonna kultuuritööd õige põhjalikult teaduskonna kultuurikomisjoni laiendatud koosolekul. Edaspidises töös otsustati peamist tähelepanu pöörata elujõuliste ansamblite organiseerimisele ja töölerakendamisele (I kursuse estraadiorkester, meestrio, matemaatikute ja pedagoogide naisansamblid), samuti sisukate kursuse- ja osakonnaõhtute organiseerimisele. Klubiõhtute küsimus jäi lahtiseks, sest klubist saadud esialgse informatsiooni kohaselt oli teaduskonnalt klubiõhtu organiseerimise õigus ära võetud. Hiljem seda seisukohta siiski muudeti ja 23. märtsil sai M. Abel teada, et teaduskonnal tuleb hoolt kanda aprillikarnevali korraldamise eest. Siingi oli tähtaeg ilmselt liiga lühike, kuid patuga pooleks täitsime selle ülesande siiski ära. On suur soov, et edaspidi annaks klubi ürituste ettevalmistamiseks reaalsemad tähtajad (vähemalt üks kuu).

I. PIIR,
Füüsika-Matemaatikateaduskonna ametiühingubüroo esimees

UUSI TEATMETEOSEID TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Verzeichnis wissenschaftlicher Arbeiten 1947—1961. Institute für Medizin und Biologie der Forschungsgemeinschaft der naturwissenschaftlichen, technischen und medizinischen Institute der Deutschen. Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Berlin 1962. 161 lk.

Karl-Marx-Universität Leipzig, Bibliographie zur Universitätsgeschichte 1409—1959. Leipzig 1961. 558 lk.

Взаимосвязи и взаимодействие национальных литератур. Библиография (1945—1960). Ч. 1—3. Москва 1962. 958 lk.

История СССР. Аннотированный указатель литературы для учителей средней школы. 4-е изд. испр. и доп. Вып. 1. Москва 1962. 247 lk.

Краткий юридический словарь-справочник для населения. (По состоянию на 1-е июля 1962 г.). Москва 1962. 514 lk.

Справочник по цветным и редким металлам и их соединениям, применяемым в лабораторной практике. Основные показатели качества препаратов. Москва 1962. 627 lk.

Краткий справочник по минеральным ресурсам капиталистических стран. Африка, Австралия и Океания. Москва 1962. 198 lk.

Газовая хроматография. Библиографический указатель отечественной и зарубежной литературы (1952—1960 гг.) 285 lk.

А. Серрей. **Справочник по органическим реакциям.** Именные реакции в органической химии. Перевод с английского. Москва 1962. 299 lk.

Библиографический указатель работ государственного Никитского ботанического сада с 1812 по 1960 год. Ялта 1962, 163 lk.

Ära mine räästa alla!

Arstiteaduskond karikavõitjaks

Lõppesid TRÜ 1963. aasta karikavõistlused laskmises. Seekord võitis Arstiteaduskond. Järgnesid Bioloogia-Geograafia- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna laskesportlased. Arstiteaduskonna võit oli rõõmustav ja igati teenitud. Selle tagas kõigi võistkonna liikmete hea ettevalmistus ja võidutahteline esinemine (mida ei saa seekord kahjuks öelda mitmete meie paremate laskurite kohta).

Võistluste tagajärjed polnud silmapaistvad, kuid rõõmustas mitmete noorte laskurite — P. Kotljarovi, A. Palsi, J. Noore jt. tousmine parimate kõrvale.

Väikekaliibrilises vabapüssis (standard 3×20) oli kindlalt parim T. Kokk (A) 534 silmaga. Järgnesid M. Ennever (BG) 519 ja M. Ainis (FM) tema konta väheütleva 506 silmaga. T. Kokk oli parim põlvelt- ja pustiasendis (vastavalt 184 ja 162 silma); lamavas asendis sai M. Ennever tagajärjeks 191 silma.

Naiste standardis tegi «puhta töö» V kursuse geograaf M. Narusk, kes võitis esikoha 536 silmaga (lüües ka kõiki mehi) ja olles parim kõigis asendites (vastavalt 192, 181 ja 163 silma). Teine oli V. Lall (samuti BG) 514 ja kolmas M. Sauvere (AK) 513 silmaga. Põhiliselt tänu naislaskurite tublile esinemisele võitis selles harjutuses Bioloogia-Geograafiateaduskond.

Meeste vabapüstolis oli jälle parim T. Kokk (A) 264 silmaga. Järgnesid P. Kotljarov (FM) ja Ü. Paap (BG) võrdselt 250 silmaga. Naiste vabapüstolis võitis A. Reispas (A) 240 silmaga M. Sauvere ja I. Koemetsa ees (mõlemad AK, tagajärjed vastavalt 226 ja 212 silma).

Vabapüstolis oli parim Arstiteaduskond.

Väljaspool võistkondlikku arvestust oli kavas ka laskmine spordipüstolist ringmärki ja siluetile. Ringmärki laskmises oli meestest parim T. Kokk — 282 silma (hiljuti püstitas T. Kokk selles harjutuses TRÜ rekordi 288 silmaga). Järgnesid Ü. Paap 273 ja P. Kotljarov 272 silmaga. Laskmises siluetile järjestusid võitjad: 1. P. Kotljarov 274, 2. Ü. Paap — 274, 3. R. Pungar (A) — 273 silma.

Naistest võitis mõlemad harjutused M. Sauvere (ringmärki 263, siluetile 269 silma) A. Reispasi ees (vastavalt 249 ja 244 silma). Laskmises ringmärki oli kolmas J. Noor (A) 244 ja siluetile I. Koemets 219 silmaga.

A. JAANI

JÜRIÖÖ-JOOKSULE!

Läheneb suvise orienteerumishooaja esimene suurstart — Jüriöö-jooks. Kolmest varasemast võistlusest on Tartu Riikliku Ülikooli orienteerujad võitnud kaks — Õlustveres ja Vändras. Tänavu kogunevad orienteerumisvõistkonnad 20. aprilli õhtuks Karksi-Nuiasse. Esmakordselt arvestatakse Jüriöö-jooksu tulemusi Eesti NSV meistrivõistlustena teateorienteerumises.

Tänavu on kavas välja saata 6 võistkonda (18 mees- ja 12 naisvõistlejat).

Praegu on meesorienteerujatest veel puudus. Kõiki asjahuvilisi (eriti Bioloogia-Geograafiateaduskonna I—II kursuselt) palutakse endast teatada TRÜ spordiklubisse või Madis Arujale (elukoht R. Pälsoni 14—325).

Viimased treeningud enne Jüriöö-jooksu on 16. ja 18. aprilli õhtul. Täpsemad andmed ajast ja kohast ilmuvad ajalehes «Edasi».

A. KIVISTIK

VAHEST SAAKS SEDA LAHENDADA NII?

Viimasel ajal on magnetofoni kasutamine võõrkeelte õppimisel muutunud täiesti tavaliseks asjaks. Eriti oluline on see üliõpilaste iseseisvas töös võõrkeelse kõne õppimisel. Enamik võõrkeelte gruppidest on endale muretsenud lindid, kuhu harjutatav tekst on peale kirjutatud. Lindid pole suured, nad on paraja raamatu mõõtmetega õhukeses karbis. Kaasas kanda pole neid raske, kuigi pappkarbid tükivad katki minema, kuid...

Grupi liikmel A-l on võimalik harjutada alates kella 17-st, B vabaneb aga enne kella 18. A on võtnud lindi ja läinud harjutama. B jookseb teda otsima. Ta käib kõikides kabiinides, kodunduse kabinetis ja lõpuks veendub: ta jäi hiljaks, A on lahkunud. B longib koju tagasi. Lint on kokkulepitud toas. Aga tunnike on läinud ja harjutamine jääb ära.

Seda saaks lahendada vahest nii, et Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaat organiseeriks oma üliõpilaste jaoks seminariraamatukogus pisikese nurga mõnesse kappi, kuhu grupid oma lindid hoiule annaksid ja kust üliõpilased allkirja vastu (nimekirja põhjal) neid laenutada saaksid nagu raamatuid.

Grupp Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasi

Vähikäik kehakultuuritöös

TRÜ Spordiklubi ja kogu ülikooli sporditöö edukus sõltub suurel määral teaduskondade kehakultuurikollektiivide tegevusest. Käesoleval õppeaastal on kehakultuurikollektiivid halvasti töötanud. Nõukogud ja nende esimehed pole suutnud tööd vajalikule tasemele tõsta.

Juba veebruaris said kollektiivide esimehed juhendid spordiklubi liikmete ümberregistreerimise, aruandluse ja tööplaanide koostamise kohta. Nende täitmise tähtaegadest pole kinni peetud.

On püütud korraldada nõupidamisi kõigi teaduskondade kehakultuurikollektiivide esimeestega. Kahel korral on kohal olnud J. Õpik (Arstiteaduskonna II), H. Kalam (Arstiteaduskonna I) ja A. Lindeberg (Ajaloo-Keeleteaduskond); ühel korral E. Lillo (kehakultuuriosakond) ja K. Jurkatamm (Füüsika-Matemaatikateaduskond). Kordagi pole suvatsenud nõupidamistel käia J. Martin (Bioloogia-Geograafiateaduskond) ja A. Mägi (Õigus-Majandusteaduskond).

Arusaamatu on komsomoliorganisatsiooni loid suhtumine kehakultuuritöösse. Juba aastaid tagasi võeti ülikooli komsomoliorganisatsiooni poolt vastu otsus, et iga noor peab saama aktiivseks kehakultuurlaseks. See otsus on langenud formalismi ohvriks ja päevakorrast hoopis kõrvale jäänud.

Spordiklubi liikmete arv moodustab üliõpilaste üldarvust kehakultuuriosakonnas 71%, Arstiteaduskonnas II kollektiivis 32% ja I kollektiivis 26%, Ajaloo-Keeleteaduskonnas 19%, Bioloogia-Geograafiateaduskonnas 17%, Füüsika-Matemaatikateaduskonnas 14% ja Õigus-Majandusteaduskonnas 7%. Isegi kehakultuuriosakonnas on liikmete arv suhteliselt väike. Veel enam, see kollektiiv «konkureerib» edukalt Õigus-Majandus-, Füüsika-Matemaatika- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnaga, kelle kaustades tänini puuduvad tööplaanid, spordiklubi liikmete nimekirjad ja aruanded spordiüritustest osavõtjate kohta.

Tõsiselt on suhtunud oma ülesannetesse A. Lindeberg, H. Kalam ja J. Õpik. Nad juhivad ülikooli suurimaid kehakultuurikollektiive, see aga on raskem kui väikese kollektiiviga töötamine. Puudusena tuleb mainida, et ka nimetatud esimehed pole suutnud tööle rakendada oma aktiivi, s. o. kursuste kehakultuuriorganisaatoreid, kelle aktiivsusest sõltubki suurel määral kehakultuurikollektiivi edu või ebaedu. Organisaator ei tohi olla ainult nimi paberil.

Lugupeetud noor inimene! Mõtle eelloetud ridadele. Pane käed külge oma teaduskonna kehakultuurikollektiivi töö elustamisel. Sellega aitad kaasa ka meie ülikooli positsiooni tagasivõitmisele Eesti NSV kõrgemate koolide vahelises kehakultuurialases sotsialistlikus võistluses. Möödunud aastal tegime vähikäigu «tänu» teaduskondade kehakultuurikollektiivide puudulikule tööle.

E. VASAR,
TRÜ Spordiklubi juhatuse esimees

TRÜ klubis

Laupäeval, 13. aprillil kell 19.30. Meil on külas Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilaste näitering.

I. B. Prestley «Skandaalne juhtum mr. Kettle'i ja mrs. Mooniga»

Piletid á 50 kop. eelmüügil TRÜ klubis.

*

Pühapäeval, 14. aprillil kell 20
Õigus-Majandusteaduskonna klubiõhtu
«Tänapäeva noorus prokuröri pilguga»
Vestluskaaslaseks on Tartu linna prokurör H. Roop.

****

Õnne! Õnne! Õnne!
MARI VIIDING
ja
ANDRES TARAND
Eesti filoloogia ja geograafia-osakonna V kursus

****

TEADAANDED

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, vestab teisipäeval 16. aprillil kell 19.00 Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud J. Laidvere teemal

«Kehakultuur kesk- ja vanemaealiste elus».

Lõpuks filmid «Stardivad autosportlased», «Belgradi stardid» ja «Maailma tugevaimad».

EÕLJETON

Kuidas minust sai karastatud suitsetaja

Kui ma kaks aastat tagasi keskkooli lõpetasin, nutsin suurest õnnest ja hardusest. Teist korda nutsin siis, kui ülikooli sisse sain. Mul olid siis kaks suurt süütut sinist silma, loomuliku värvusega juuksed, matrikkel, uued poolkõrgete kontsadega kingad ning hirmus tahtmine õppida.

Ausalt öelda, ma olen ilus tüdruk. Olin siis ja olen selle kahe aastaga järjest ilusamaks läinud, sest olen elamise ära õppinud. Seda õpetas mulle üks noormees ja mõned tema austajannad, keda ma diskreetsust silmas pidades nimepidi ei nimeta.

Kui ma selle noormehega esimest korda kokku sain, siis kandis ta eluaegse sunnitöölise soengut, burlaki habet ja pükse, mis ei olnud mitte enam makaron-, vaid nuudelpüksid. Kokkusaamine juhtus ülikooli kohvikus, selles saalis, kus nii palju suitsu oli, et ma läkastama hakkasin. Ma viibisin esimest korda kohvikus, olin arg ja häbelik, mul olid suured süütud silmad mahalöödud olekus. Et vaba lauda ei olnud, kutsus see kena noormees mind sügava kummarduse saatel oma lauda. Ta pakkus mulle kohe «Priimat». Ma ütlesin, et ma ei suitseta. Meie vahel hargnes järgmine dialoog.

Noormees: «Te olete vist maakas? Ausalt, kas ma teid ei ole ehk möödunud suvel Kapa-Kohilas näinud, kui ma seal teaduslikul komandeeringul olin?»

Mina: «Ei, ma olen Tallinnast.»

Tema: «Ei või olla! Tallinnast ja ei suitseta — uskumatu mahajäämus kaasaja pulbitsevast elust.»

Mina: «Suitsetamine on vastik ja tervist rikkuv komme. Kui ma oleksin teadnud, et kohvikus nii palju suitsu on, ma poleks siia üldse tulnud.»

Tema: «Oo, te olete oma naiivsuses lihtsalt jõle kena! Elav moraalikoodeks! Ma olen sunnitud teid värbama pika nimega ühingusse tervishoiulektoriks!»

See vaimukas dialoog (vaimukused, nagu taiplik lugeja aru saab, olid ainult noormehe poolt) vältas kaua. Lõppude lõpuks koorus minu ees lahti lihtne tõde: tuleb õppida elama. Elu peab võtma nii, nagu ta on. Suitsetamine kuulub elu juurde. See tuleb ära õppida. Sest üks asi on loengutel käia ja eksameid teha, aga elust ei tohi irduda. Et see kena noormees oli juba teisel kursusel, siis oli tal vana tudengi autoriteet. See jättis minusse tunde, mida kirjanduses sügavaks muljeks nimetatakse.

Esimesest stipist ostsin kümme pakki «Priimat» ning elu õppimine läks lahti. Esimese paki pahvisin intri koridoris suu kaudu välja (küll mu süütud sinised silmad tilkusid selget soolakat vett!), teise paki töötlemisest võttis tükati osa ka nina, neljanda pakiga jõudis tööprotsess kopsudeni. Kümnendat tõmbasin juba nagu paadunud piraat sadamakõrtsis.

Õppisin ära ka elegantse sigaretihoidmise ja tuharaputamise viisi (koos juurdekuuluva sääresirutusega). Kui te ei usu, tulge ülikooli kohvikusse ja vaadake — iga issanda päev tossan seal kui täisverd naistudeng kunagi. Mõjuv pilt (igatahes mitte abstraktne). Kui elu esitab uusi kõrgendatud nõudmisi, võin üle minna Kuuba sigarile, piibule või pinutagusele — põnnama ei löö.

Noh, ema oli ikka üllatunud küll, kui vaheajal koju läksin, jala sujuva graatsiaga üle põlve heitsin ning sigareti uljalt näkku lõin. Paari mõjuva lausega hajutasin tema mahajäänud meeleolu ning tema teadvusse sai surmani surutud kindel teadmine, et õige naisüliõpilane ja tubakas kuuluvad lahutamatult ühte nagu meri ja tuul.

Niipalju minu arenemisest selles sektoris. Teistest elulõikudest jutustan edaspidi.

Nii — tõmban veel ühe sügava mahvi — ja panen ka nime alla:

TIPSTUDENG

TRÜ peahoonest on võimalik esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 10—11 osta pileteid kinno «Komsomol» igaks nädalapäevaks ja seansiks.

•

Reedel, 19. aprillil 1963 esineb arstiteaduskonna raviosakonna 3. kursuse üliõpilane Ilmar Soomere teemal «Neurofüsioloogia ja psühholoogia».

Algus kell 18 pedagoogikaauditooriumis.

Möödunudaastasel Jüriöö-jooksul olid TRÜ orienteerujad edukad. 73 konkurendi hulgas saavutasid meie 4 võistkonda 1., 3., 17. ja 34. koha. Nagu võib näha enne starti tehtud pildilt, oli ülikooli rahvas juba ette optimistlikus meeleolus.

Toimetaja H. Peep

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3042. MB 03316.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverents

algab homme, 20. aprillil kell 15 aulas ja jätkub 21. aprillil kell 10

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 19. APRILLIL 1963

Nr. 12(552) XVI aastakäik

Konverentsieelseid mõtteid

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni eelseisev konverents on pannud üliõpilasi elavalt mõtteid vahetama küsimuste üle, kuidas omapoolselt aidata lahendada õppetöö kitsaskohti, normaliseerida üliõpilaste õppekoormust, tõsta õppeedukust, tagada püsivate ja kindlate teadmiste omandamist. Tuleb vaid tervitada komsomoliorganisatsiooni sellealast initsiatiivi, sest õppejõudude ja üliõpilaste ühine peamurdmine neis küsimustes võimaldab mitmekülgsemalt lahata veel esinevaid puudusi ja leida efektiivseid vahendeid õppetöö paremaks korraldamiseks.

Väärib tõsist tähelepanu üliõpilaste poolt avaldatud mõte tõsta seminaride osatähtsust. Pidevalt on kasvanud ja kasvab edaspidi veelgi kõrgemate õppeasutuste vajadusteks koostatud õppevahendite ja õpikute hulk. Üha enam saab üliõpilastele kättesaadavaks teadmiste varasalv kirjasõna kaudu. See võimaldab märgatavalt suurendada üliõpilaste iseseisva töö osa, suunata ülikoolis toimuva õppetöö iseloomu. Seminarid, eriseminarid, praktikumid jne. on vormideks, kus tõepoolest saab kõige edukamalt kinnistada kirjandusest omandatud teadmisi üliõpilaste endi aktiivsel osavõtul, õppejõu suunamisel ja juhendamisel. Selles seisab nende suur eelis võrreldes loengutega. Kuid nende vormide kasutamine nõuab ka üliõpilastelt kõrget teadlikkust, enesedistsipliini, tõsist tööd seminarideks ettevalmistumisel. Paraku seda mõnikord ei nähtu ja seminar kulgeb passiivselt, pingutatult ja ei täida oma ülesannet. Järelikult, kui me oleme suutelised parandama seminarideks ettevalmistamise taset, teiste sõnadega, kui me iseseisvasse töösse suhtume täie tõsidusega, siis on ka avatud tee seminaride osakaalu tõstmiseks õppeprotsessis.

Otstarbekaks tuleb tunnistada ka ettepanek teha mõningaid korrektiive õppeplaanis distsipliinide õpetamise järjekorra osas. Reas õppeplaanides on tõepoolest eriala distsipliinid paigutatud viimastele kursustele, kuigi osa neist oleks võimalik läbi võtta ka varasematel kursustel. Spetsialisti parema ettevalmistamise seisukohalt tuleb leida õiged proportsioonid üldainete ja eriainete vahel kogu õppeaja jooksul.

Ettepanekuid on tehtud võõrkeelte õpetamise parandamiseks ja seda eeskätt selles mõttes, et võõrkeelte õppimine oleks ülikoolis otseselt seotud sel ajal omandatavate teadmiste ärakasutamise võimalusega erialases õppetöös. On vaieldamatu, et tõeline oma ala spetsialist saab olla vaid see, kes on suuteline jälgima teadusliku mõtte arengut paljudes maades. See eeldab mitmete keelte tundmist. Võib öelda, et ülikooli võõrkeelte kateedrid on viimastel aastatel mõndagi ära teinud selleks, et võõrkeelte õpetamist lähendada teaduskondade spetsiifikale. Kuid ilmne on see, et seda tööd tuleb jätkata. Seda rõhutab ka neil päevil tulnud NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi kiri «Võõrkeelte õpetamise parandamise kohta NSV Liidu kõrgemates õppeasutustes», kus on antud organisatsioonilisi ja metoodilisi näpunäiteid võõrkeelte õpetamise parandamiseks just eespool märgitud suunas. Nende juhiste tegelik ellurakendamine peaks aitama kõrvaldada paljutki neist puudustest, mis sel alal meil esinevad ja üliõpilaskonda erutavad.

Nurinaid on üliõpilaskonnas tekitanud ka semestri lõpupäevade ülekoormatus. Toimuvad ju sel ajal nii õppetöö kui ka arvestused, nende hulgas diferentseeritud arvestused mõningate teoreetiliste kursuste osas, samuti eksamiteks intensiivne ettevalmistamine. Tuleb öelda, et sellise ülekoormatuse tekkimises on süüdi ka üliõpilased ise, kes mõnikord alahindavad pideva süstemaatilise töö tähtsust ning satuvad tööhoogu alles viimasel minutil. Need üliõpilased ei saa arvestusi semestri töö järgi, nad peavad tasa tegema semestri viimastel päevadel selle, mis varem on tegemata jäänud. Kuid ei saa eitada seda, et mõnedel kursustel tekib ülekoormus ka selletõttu, et semestri õppetöö graafik on läbimõtlematult koostatud. Siin on tarvis, et dekanaadid ja kateedrid tõsisemalt suhtuksid õppetöö organiseerimise küsimustesse ja vajaduse korral korraldaksid õppetöö neil kursustel selliselt, et eriti diferentseeritud arvestuste eel oleks üliõpilastel ka mõni vaba päev aine kordamiseks. Võimalusi selleks on alati olemas, sest mitte kõik semestri nädalad pole ühesuguse õppetöö koormusega.

On veel palju teisigi probleeme, mis erutavad üliõpilasi ja mille lahendamisest on nad eluliselt huvitatud. Kahtlematult kerkivad need probleemid üles ka eelseisval konverentsil. Pole kahtlust, et asjalik mõttevahetus neis küsimustes aitab meil leida teid ja vahendeid kitsaskohtade kõrvaldamiseks, mis esialgu tunduvad ületamatutena.

K. PÜSS,
õppeprorektor

Arutati tööstiili

5. aprillil oli administratiiv- ja majandusosakonna parteiorganisatsiooni lahtine koosolek. Päevakorda oli võetud aktuaalne küsimus: leninlik tööstiil. Selle koosolekuga tähistati Lenini päevi, tutvuti suure juhi ideelise pärandiga.

Koosolekul esines NLKP ajaloo kateedri õppejõud ajalookandidaat J. Kalits. Tema ettekandes käsitleti töödistsipliini ja palju muid küsimusi. Järgnes elav arutelu.

Koosolekul sõnavõtnud (J. Adojaan, S. Laar ja P. Elterman jt.) analüüsisid administratiiv- ja majandusosakonna töös esinevaid puudusi. Kavandati abinõusid olukorra parandamiseks.

Maipühade eel

Möödunud laupäeval tuli kokku ülikooli maipühade komisjon eesotsas õppeprorektori sm. Püssiga.

Komisjonis tegeleb demonstratsiooni korraldamisega õppeosakonna juhataja V. Haamer, klubi tegevusega A. Siimer, ametiühingu üritustega L. Pärl, majandusküsimustega majandusjuhataja sm. Elterman, kuna kunstilisi nõuandeid annab K. Põllu. Komisjoni kuulub ka komsomolikomitee esindaja. Koosolekul arutati eelnevalt aktuse, demonstratsiooni, hoonete kaunistamise ja klubi tegevusega seotud probleeme.

20. aprillil tullakse uuesti kokku.

Ka teaduskondade komisjonid on alustanud ettevalmistusi maipühadeks.

A. PABUT

Matemaatika abistab teadusharusid

Teisipäeva õhtupoolikuti kogunes farmaatsiaauditooriumi mitmepalgeline kuulajaskond: esimeste kursuste üliõpilasi ja õppejõude, arste, kehakultuurlasi, filolooge, pedagooge. Lektoriks oli dotsent L. Võhandu, kes luges kursust faktoranalüüsist. Kursus oli jätkuks loengusarjale «Eksperimendi planeerimine». Mainitud tsüklis tutvustati matemaatika rakendamise võimalusi humanitaar- ja bioloogiateadustes.

Matemaatiliste meetodite kasutamissfäär nendes teadusharudes on kaasajal tublisti laienenud.

Täienduskursuste tähtsust on raske ülehinnata. Dotsent L. Võhandu kohanes publikuga, kelledest mõned tunnevad kõrgemat matemaatikat, teised aga meenutavad suurte pingutustega keskkooli algebrat. Lektor on juba mitmeid oma õpilasi abistanud katsete planeerimisel ja rakendanud nende teenistusse masinad arvutuskeskusest. Kuulajad on tänulikud dotsent Võhandule, kes aitab neil orienteeruda nii vajalikus ja keerukas ainес.

I. UNT

ÜTÜ nõukogus

Tehti kokkuvõtteid teaduslikust konverentsist. Märgiti, et sidemed teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutustega on laienenud.

Tänavu antakse konverentsil esitatud tööd esmakordselt trükki. Õigusteaduskonna, Füüsika-Matemaatikateaduskonna ja Arstiteaduskonna kogumikud ilmuvad juba mai lõpus. Ülejäänud trükitakse käesoleva kalendriaasta jooksul.

B. RAND

TRÜ klubis on pühapäeval, 21. aprillil kell 20 õhtu

«MÕTLEME LENINIST».

Külalistena esinevad pioneerid.

Päevaga kahe aasta töö

1958. aasta veebruari algusest töötab ülikoolis väike trükikoda, mida on hakatud trükimasina järgi nimetama lihtsalt rotaprindiks. Kui selle sõna tähendust veel ei teatud, siis juhtus paar korda ka nii, et sooviti kõnelda seltsimees Rotaprindiga. Viimastel aastatel pole selliseid soove enam esinenud.

Kui 1959. aastal loodi kirjastusgrupp, siis suurenes märgatavalt ka trükimaht, sest nüüd oli ju olemas keskus, mis hoolitses trükivalmis käsikirjade laekumise eest. Rotaprindi peaülesandeks ongi olnud varustada üliõpilasi loengutekstide ja muu vajaliku õppematerjaliga, et tudengitel jääks enam aega iseseisvaks teaduslikuks tööks. Möödunud aastal trükiti sellist materjali üle viiesaja trükipoogna. Kui keegi tahaks rotaprindil viie aasta jooksul trükitud õppematerjalid üksi käsitsi ümber kirjutada, siis kuluks tal selleks 1200 aastat, kui ta töötaks 36 tundi nädalas kiirusega 8 lehekülge kirja tunnis. Keskmiseks tiraažiks tuleb arvestada 400—500. Rotaprindi praeguse kahe vahetuse päevatoodangu ümberkirjutamiseks kuluks ühel konspekteerijal kaks aastat. Kui ta aga töötaks söömata ja magamata, siis ehk saaks ka viie kuuga hakkama, kui ta tempot jõuab pidada.

Ülikooli rotaprint on meie vabariigis esimene ja üleliiduliselt esimesi. Selle asjaolu tõttu on ta teatud määral olnud ka n.-ö. õppebaasiks mõnedele asutustele nii meie liiduvabariigis kui väljaspool seda, kus samuti on tahetud rotaprinte tööle rakendada. Väljastpoolt Eesti NSV-d on meil olnud õpilasi Kaunasest ja Lvovist, isegi Ufaast Baškiiri ANSV-st. Praegu õpib meil Mušeg Darbinjan Armeenia NSV-st. Paari kuu pärast asub ta tööle Jerevani Riiklikus Ülikoolis.

Kuigi konspektid ilmuvad pidevalt, ei rahulda see veel kõiki ülikooli vajadusi. Käesolevaks aastaks on rotaprindile tellitud lisaks teine samasugune trükimasin ja abiseadmeid. Kui need ükskord saabuvad ja tööle rakendatakse, siis suureneb trükimaht. Kirjastusgrupi masinakirjabaas on aga praegugi ebapiisav ja vajab laiendamist. Samuti ei jõua siis kaks brošeerijat (eriti siis, kui neil pole poognate voltimisel kasutada masina abi, nagu seda on praegu) enam trükkimise tempoga sammu pidada, kui nüüdki peab kolmas aeg-ajalt abistama. Võib-olla on rotaprindil trükitud teoste autoritel ja lugejatel muidki soove ja ettepanekuid kirjastusgrupi ja rotaprindi töö suhtes. Vastaval korral on otstarbekohane esitada need meie ajalehe toimetusele. Edaspidi tuleksid saabunud ettepanekud läbi arutada ka kirjastusgrupi ja rotaprindi kollektiivi ning ülikooli juhtivate töötajate laiendatud tootmisnõupidamisel. Muide, sellist (ka laiendamata) nõupidamist pole senini veel kordagi olnud. Arutletavate küsimuste konkreetse ja operatiivse lahendamise huvides on väga soovitav, et sellest nõupidamisest võtaksid osa teadusala- ja haldusprorektor jt.

Fotol: TRÜ polügraafiameister J. Temmo näitab M. Darbinjanile, kuidas «seltsimees Rotaprindi» «taskut» paberiga täita, et ta trükkimisel ühe lehe asemel korraga mitut ei haaraks.

H. HEIN,
TRÜ litograafiameister

FOTOKUNST 1.

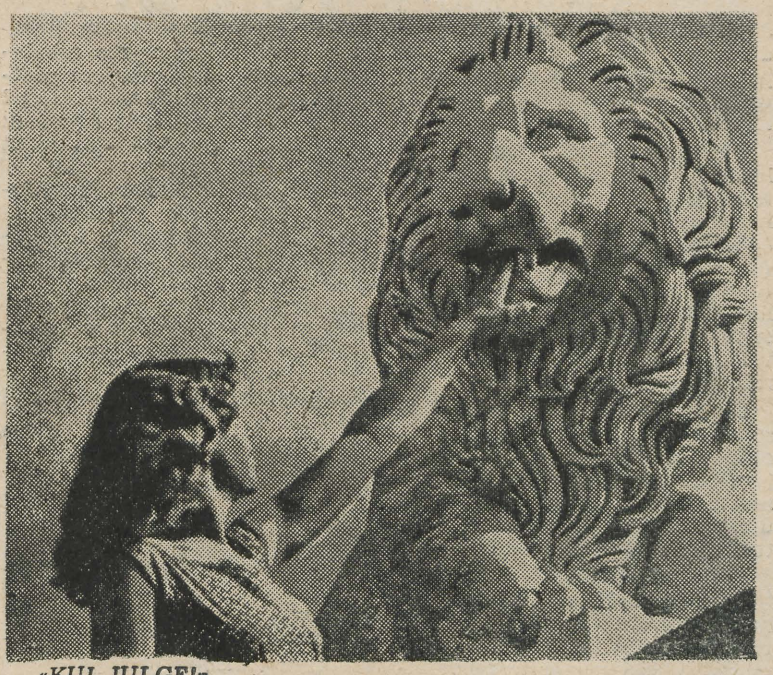

«KUI JULGEL»

Tallinnas lõppes III vabariiklik fotonäitus. Kolme ja poole nädala jooksul külastas näitusesaali umbes 25 000 inimest, külalisteraamatusse kogunes hinnanguid, ajaleheveergudel võtsid sõna selle ala asjatundjad ning lihtsalt külastajad, kellele näitus pakkus kunstilise elamuse.

Žüriil ei olnud kerge 329 töö hulgast parimaid välja valida, sest võrreldes eelmiste näitustega oli tänavune tase üldiselt kõrgem ja väga vähe oli neid töid, mille ees seisatusid selleks, et mõelda: miks selline pilt üles riputati?

Kui kunstnik H. Kersna 1958. a. fotonäitusest kokkuvõtet tegi, siis ütles ta muuhulgas: «Kui ma senini ei julgenud tarvitada sõna «fotokunst», siis nüüd teen seda julgelt...»

Praegu on 1963. a. ja ma arvan, et nüüd julgeb (ja peab) igaüks, ka kõige skeptilisem meie seast, tarvitama meie paremate fotomeeste tööde kohta sõna: FOTOKUNST. H. RÄTSEP

33 inimest

32 istusid, üks seisis.

«Mõelge nüüd hästi järele! Mitu pühapäeva on veel vabaks jäänud? Mitte ühtegi? Aga kuhu me mahutame väljasõidu Tõrva, mis kohustuses on märgitud? Enne esimest . . .»

Kõik mõtlesid. Aga puuduvat pühapäeva kalendris ei olnud.

«Ja veel! Kuidas jääb spordipäevaga? Enne esimest aprilli.»

33 tegid plaane algavaks semestriks. Lumi oli alles maas ja keegi ei teadnud, millal see jõuab ära sulada.

Pärast kaht tundi kestnud arutelu mahtusid üritused siiski kalendrisse ja Ele luges plaani ette. 33 inimest hääletasid poolt.

Peale 33 oli auditooriumis veel keegi, keda polnud näha, kuid kelle olemasolu kõik ebamääraselt tajusid — kampaaniatont. Igatahes tookord saime tast jagu: igaüks sai ülesande vastavalt kalduvustele ja võimetele.

Muidugi ei jätkunud sellest kahest tunnist, et kõike selgeks rääkida, aga ühes olime kindlad: me valitseme paberit, mitte tema meid. Me korraldame vaidlusõhtuid, spordipäevi, teatrikülastusi ja muid üritusi selleks, et oleksime homme seesmiselt rikkamad kui täna, et tunneksime end osana suurest ja üksmeelsest kollektiivist. Kõike seda ei tohi teha kuupäevade ja «linnukeste» pärast.

Me hakkasime kommunistliku ellusuhtumise kursuse nimetust taotlema möödunud aasta aprillis. Nüüd on aeg kokkuvõtteid teha. Kõige tähtsam on hästi õppida. Kohustustes oli kirja pandud: sooritada põhikeele eksam vähemalt heale. Talvisel sessioonil täitsime lubaduse 97,3%-liselt (ainukesena sai kolme Reet, kes oli pikemat aega haige).

Ja siiski on eksamihinne ainult asja üks pool. Kõikide võõrfiloloogide kirstunaelaks on olnud praktiline keeletarvitus.

Võtsime kohustused: rääkida vähemalt kaks tundi päevas inglise keelt, 100% õppeedukus, minimaalne puudumiste arv, aktiivne osavõtt isetegevusest (kursusel on oma ansambel, kõnekoor, draamagrupp, soliste), korrapäraselt toimuvad poliitinformatsioonid.

Aga viimasega seoses vilksatab jälle kampaaniatondi tuttav nägu. Näiliselt on kõik korras — teemad on vajalikud, läbiviijateks on kordamööda kõik, tekib vaidlusigi, aga — kui võtta südametunnistuse järgi? Rääkisime sellest. Miks ei lülitu kõik ühtviisi agaralt vaidlustesse? Kas puuduvad neil oma seisukohad või — mis palju tõenäolisem — ei viitsi neid lihtsalt avaldada? Tuumakate diskussioonide nimel: enam siirust ja põhjalikkust!

Kas meie poliitilised teadmised on kujunenud veendumusteks?

Kas me oleme kolme aasta pärast küpsed astuma klassi ette?

Kuidas leida tee iga inimese juurde eraldi?

Kuidas vabaneda inertsusest?

Me vaidlesime tol sügisööl kella kaheni. Olime otsustanud kolhoosinoored oma šefluse alla võtta. Aga mida teha?

«Mida erilist siin üldse ikka tegema peab. Üks kontsert nüüd, talvel teine ja ongi kõik.»

«Mängime «kultuuritoojaid»? Naeruväärne!»

ELKNÜ Valga Rajoonikomitee sekretär ütles septembri alguses: «Me ootame teilt, üliõpilastelt, rohkemat kui kartulivõtmist. Komsomolitöö ei lähe kolhoosis. Noortel puuduvad kogemused huvitavate ürituste läbiviimiseks. Aga mis ma teid õpetan, ise teate!»

Teadsime küll. Aga kust otsast alata? Olime siis verivärsked tudengid ja kuigi üks või teine asi endale selge oli, polnud niisama lihtne seda teistele arusaadavaks teha. Kasvõi küsimus õppimise vajalikkusest. Kuidas veenda selles inimest, kes ütles, et kogu ta päev on karjalauda-askeldustega täidetud?

Küllap oli tookordsest mõttevahetusest kasu, sest šeflussidemed eksisteerivad. Jaanipäeval lõpetasime ühiselt suvepäevad. Neil päevil sõidavad Liisu, Eve, Leili, Aili ja Reet maale, et koos sovhoosinoortega arutada Osvald Toominga romaani «Maantee läbi metsa». Kui maa pisut taheneb, sõidame kogu kursusega õunapuid istutama. Kontserdi korraldame muidugi ka.

Kui küsite ükskõik kellelt meie hulgast, kas ta tunneb end nimetuse väärilisena, siis saate vaevalt jaatava vastuse. Me oleme võimelised enamaks. Palju on veel vaja teha.

V. VIIR,

inglise filoloogia II kursuse üliõpilane

Kursus ise

ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum 26. veebruaril kiitis heaks õppe- ja teadusliku sektori ettepaneku uue korra sisseseadmise kohta põhjuseta puudumiste likvideerimiseks.

Kas toodud põhjus rahuldab või ei, selle otsustab nüüd kursus ise. Üliõpilane teab ja tunneb oma kaaslasi kõige paremini ning võib seetõttu teha kõige õigemaid järeldusi. Pärast põhjalikku sisulist arutamist koosolekul võtab kursus seisukoha ja teatab otsusest dekanaati. Juhul, kui ilmneb ebaprintsipiaalsus, otsustab dekaan.

Kollektiiv ütleb oma sõna ka nendele üliõpilastele vabakuulamise õiguse andmiseks, kes õpivad edukalt ja teevad ÜTÜ ringis teaduslikku tööd. Individuaalplaani alusel töötajaid on meil praegu 80, loengute kuulamise kohustusest vabastatud 76 üliõpilast.

Häid tulemusi on saavutatud Õigusteaduskonnas. IV kursuse initsiatiivil mindi kõigil kursustel üle uutele alustele. See on ainult siis mõeldav, kui suhtumine on tõsiselt printsipiaalne. Nii siin ongi. Kui varasematel aegadel teaduskond heade kollektiivide poolest silma ei paistnud, siis nüüd küll. Eriti rõõmustavaks näiteks on I kursus, kus juba algusest peale mindi õigetele rööbastele. 19 inimest on tulnud kas töölt või sõjaväest ning oskavad distsipliinist lugu pidada. Elu vaadatakse küpsema, juba ilma ja inimesi näinud pilguga.

Esimene, mida tehti, oli see, et märgiti kõik puudumised sisse. Ka need juhud, kui õppejõult ära küsiti. Päevik peegeldas siis tegelikku kohalviibimist. Selle saavutamine on kõige raskem, sest «sõbramehelikkus» oli laialt maad võtnud. «Ole hea, märgi sisse, ma lähen sinna ja sinna.» Märgitaksegi, sest ei taheta teisele halba. Ei taheta, aga tehakse ometi. Nii kaua patsutatakse õlale kui patsutatakse ülikoolist välja. Pärast eksmatrikuleerimist imestatakse küll, aga selle peale ei tulda, et oleks veereva vankri õigel ajal pidanud peatama.

Kui kõik tunnid sisse märgiti, selgus kohutav arv — 3417 (neist põhjuseta 1416). Asuti selgitamisele. Kuid kuidas sa tõstad sõbra vastu kätt? Alguses oli nagu vimma, kuid üldiselt mõisteti, et seda tehakse tõe nimel.

Kursuse juhendaja ei pidanud enam kõike käsist-jalust juhtima. Hakati nagu rohkem kokku hoidma. Printsipiaalsus tuli aukohale. Noomitusest mindi edasi isegi stipendiumist ilmajätmiseni (A. Mürk ja S. Kirsipuu I kursuselt). Kuid kollektiiv võib mitte ainult karistada, vaid ka õigeks mõista. On kellelgi tõesti oluline põhjus puudumiseks, mida küll tõendiga seletada ei saa, arvestatakse seda.

Dekaan P. Vihalem arvab, et kursus saab ise oma sisemisi asju palju paremini arutada. Dekanaat ei jõua kõikjale ja see poleks ka õige.

Nüüd natuke arvude keelt. Möödunud semestril oli I kursusel 290, nüüd 178, II 414, nüüd 180 (neist 140 langeb ühele), III 307, praegu 284, IV 405, nüüd 47 põhjuseta puudutud tundi. Protsendi ajavad kõrgeks üksikud suured puudujad, kelle arvele tuleb mitukümmend tundi (A. Mürk, Õ. Mägi, M. Saar, M. Merilo jt.). Nad viivad ka kursuse näitaja alla.

Kuid väga palju on neid, kes on alati korralikult kohal. Loengutest osavõttu aitaks tõsta loengute parem kvaliteet.

Mida aga näiteks öelda selle kohta, kui õppejõud tõuseb kateedrisse, lööb lahti rotaprindil paljundatud konspekti ja hakkab sealt midagi ette lugema.

See fakt pole küll tüüpiline, kuid paljude heade õppejõudude kõrval esineb kahjuks ka üksikuid selliseid.

Uus suund pole veel jõudnud keemia I, III, matemaatika II, III, IV, füüsika II, ravi I, IV, V, stomatoloogia III, IV, farmaatsia II, III ja teistele kursustele.

Ka Õigusteaduskonnas leidub muresid ja kitsaskohti, kuid hinnatav on see, et kollektiiv ise püüab nende kõrvaldamisel kaasa aidata, et tal on küsimustes oma initsiatiiv.

E. BRAND

Vaca üles, hilja voodi...

«Kuraditosin» ajaloolast-tudengit on hommikuti tööl. Raudbetoonist detailides, rotaprindil trükitud raamatutes, kerkivates hoonetes on nende töövaeva. Õmblusvabrik «Sangar» — ka siin saadab üliõpilane mööda oma tööpraktika-aega. Õhtul — loengud. Öö jääb õppimiseks.

* * *

Tartu Raudbetoontoodete Tehases töötavatele I kursuse ajaloolastele tehase administratsioonil etteheiteid ei ole, tudengitel küll: tööleasumisest saadik on jooksutatud mööda tsehhe (Peeter Kruus ja Toomas Karjahärm näiteks on pidanud olema 4 töökohal). Oktoobris, pärast kategooria omandamist lubati hakata palka maksma. Hea mees, kes lubabki: esimene töötasu saadi alles veebruaris.

Jüri Puurmann oli samal kuul «sinisel lehel», praeguseni on tal selle aja eest raha saamata.

«Niisugusel kujul tööpraktika ei õigusta», arvab ka kursuse hooldaja sm. M. Tänava.

* * *

Saime Pehlak, Halliki Uibo ja Maia Ernesaks on kategooriaga müürsepad, askeldavad Puiestee ja Tähe tänava objektidel. Said töörõivad, kuupalk nagu kursusekaaslastel tehases keskmiselt 45—50 rbl. Erilisi kaebusi ei ole, kuid: «Ülikoolis õpitavale erialale see töö küll juurde ei anna.»

* * *

Kas on loota, et uued üliõpilased saavad asuda tulevasele elukutsele lähedasemale tööle, nagu arhiividesse, raamatukogudesse, kateedrite juurde või vähemalt . . . kasvatajateks lasteaeda?

P. MAIMIK

Meie üliõpilaste tuludest-kuludest

Igal aastal kulutab riik ühe üliõpilase peale keskmiselt 1000 rubla. Siia on võetud kulutused õppimisele ja puhkusele, stipendium jne. Kuhu aga kulub stipendium, missugune on üliõpilaste tulude-kulude büdžett, sellest allpool lühike ülevaade.

Uurimuse aluseks on üleülikooliliselt korraldatud kordumisteta juhuväljavõte. Sellega on haaratud 11 nais- ja 14 meesüliõpilast. Väljavõtukogumi maht (25) on meie ülikooli kohta väike (üldkogumikus on 3056 üliõpilast). Et saada piisava tõenäosusega (0,95) tulemusi, kujuneb väljavõtu piirveaks = 6,3 rbl., mis moodustab 10% tuludest.

Uurimus on mõeldud eelvaatlusena. Kogutud andmetest selgub, et 0,95-se tõenäosusega ja 50-kopikase väljavõtu piirveaga tulemuste saamiseks on vaja samast üldkogumikust juhuväljavõtu teel saada 1217 büdžetti.

Peale selle, et eelvaatlus võimaldas kindlaks määrata vajaliku väljavõtu mahu, pakuvad teatud huvi vaatluse enda tulemused, ehkki nende tõlgendamisel tuleb pidada silmas võimalikku hälbimist tegelikust olukorrast.

Vaatlus näitas, et peamiseks tuluallikaks meesüliõpilastel on stipendium, mis moodustab kõikidest tuludest 45,3%. Naisüliõpilaste osas on stipendiumil ja toetusel vanematelt võrdne tähtsus: + 38,6%. Büdžeti andmetel saavad naisüliõpilased kuus keskmiselt 6,1 rbl. stipendiumi vähem ja lähevad vanematele 6,5 rbl. kulukamaks kui meesüliõpilased. Ise teenivad ja võlgu võtavad mõlema soo esindajad võrdselt, kusjuures see protsent tuludest on keskmiselt 1,2 ja 5,2. Keskmiselt 1 kuu jooksul on büdžeti andmete kohaselt rahaline sissetulek 58.— rbl.

Kõikidest sissetulekutest mitterahalised tulud moodustavad meesüliõpilastel 18,7% ja naisüliõpilastel 16,1%. Peamisteks mitterahalisteks tululiikideks on vanematelt tasuta saadud toidukaubad ja rõivad. Keskmine tulu kõigi tuluallikate järgi kokku ühe kuu jooksul on meesüliõpilastel 71.80 ja naisüliõpilastel 68.30 rbl.

Võrdluseks tulude struktuuri erinevuse kohta käesoleval ajal ja 30 a. tagasi toome 1932/33. a. uurimuse tulemused (protsentides).

Tuluallikas	Meesüliõpilased	
	1932/33	1962
Asutuste ja üli-kooli stipendium	1,7	45,3
Ise teenitud	30,2	1,1
Toetused vanematelt ja sugulastelt	68,1	53,6

Samad andmed naisüliõpilaste kohta

1932/33	1962
0,9	38,6
8,7	1,4
90,4	60,0

Käesoleval ajal on täiesti ära jäänud vajadus ise teenida ja tohutult on tõusnud stipendiumi osatähtsus.

Väljaminekutest põhilise osa haaravad kulud toidule (keskmiselt 63%). Rahas väljendatuna kulub meesüliõpilastel toidule 44 rbl. ja naisüliõpilastel 38 rbl.

Suuremaks kuluartikliks on järgmisena mittetoidukaubad: rõivad, raamatud, õppevahendid (12% kõigist kulutustest). Büdžeti andmetel kulub meesüliõpilastel tubakale ja alkoholile kokku 5,5 rbl. ehk samapalju kui korterile, teatrile, kinole, spordiüritustele ja pidudele kokku. Naisüliõpilased on enamikus mittesuitsetajad ja karsklased. Kulud vastavalt 0,16 ja 0,40 rbl. Paistab silma suur erinevus kulutuste osas teatrile. Naisüliõpilased toovad sellele kunstiliigile üle 2 korra rohkem ohvreid kui meesüliõpilased. Vähe käivad noored inimesed ka peol: ainult 70 kop. kuus on selleks finantseeritud.

Sõita armastavad naisüliõpilased 1 rbl. võrra rohkem kui nende meeskolleegid, kulutades 4,3 rbl. Üheks suuremaks kuluartikliks naisüliõpilastel on juuksur ja maniküür (1.70 rbl.), kuna meesüliõpilastel kulub selleks tühine summa. Naisüliõpilased on rohkem organiseeritud, makstes ühiskondlikesse organisatsioonidesse 0,82 rbl., meesüliõpilased seevastu 0,60 rbl.

Keskmine kulu meesüliõpilase kohta tuleb kuus 65.70, naisüliõpilastel aga 61.90 rbl.

Andmetest nähtub, et tulud on suurenenud viimase viie aasta jooksul 15—20 rbl.

E. EHASALU,
Majandusteaduskonna rahanduse eriharu III kursuse üliõpilane

FOTOKUNST 2.

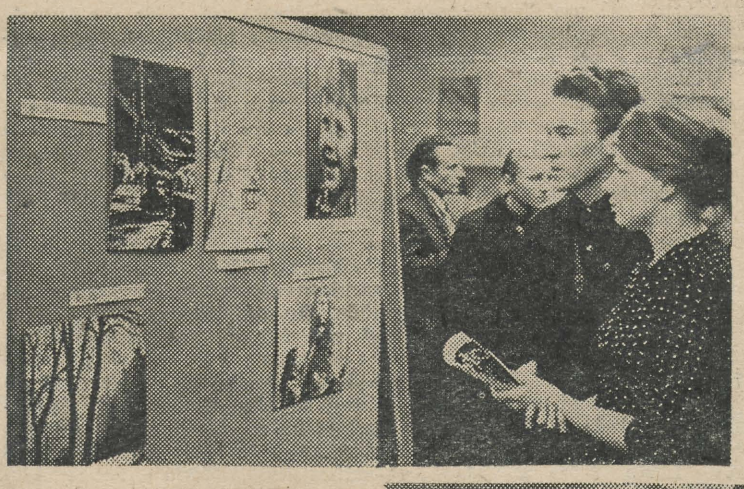

Üksmeelselt tõsteti esile foto, mis kandis allkirja «Kui raud kuumeneb». Mida oli selles erilist? Suures plaanis töömehe nägu, mis tule paistel pärlendab higipiiskadest, suu tõmbab sügavat suitsumahvi, silmad aga vaatavad üksisilmi, neis on pinget ja ootusärevust. Polegi vaja näha tööprotsessi tervikuna, oled niigi veendunud, et raud ikka tõesti kuumeneb ning inimese tahe vormib metalli lõplikult. Vana ja korduvalt jäädvustamist leidev tööteema on lahendatud huvitavalt ja tehniliselt hästi. Töö hinnati I järgu diplomiga ja tema autoriks on amatöör-elektrik Rein Kärner Tallinnast.

ASPIRANTUURIKANDIDAADID

Konkursseksamid aspirantuuri astujatele algavad alles septembris. Vastu võetakse 45 erialale. Plaani järgi hakkavad statsionaarses osakonnas õppima 32, mittestatsionaarses 18 ja sihtaspirantuuri suunatakse 13 inimest.

Aspirantuurijuhataja laual lebab kandidaatide nimekiri. Geofüüsika erialal soovib edasi õppida üldfüüsika kateedri vaneminsener E. Tamm, füüsikalist keemiat elektrokeemia laboratooriumi teaduslik töötaja R. Marvet. E. Podelski töötab praegu Tallinna linnakomitee lektorina ja on aspirantuurikandidaadiks dialektilise ja ajaloolise materialismi erialale.

Riikliku Ajaloo Keskarhiivi vanem teaduslik töötaja V. Fainštein soovib aspirantuuris õppida poliitilist ökonoomiat.

Nimekirjas on juba 24 kandidaati.

M. KAARE

KUNSTINÄDAL

Kunstinädala puhul on TRÜ kohvikus avatud näitus. Välja on pandud 51 Vive Tolli, Evi Tihemetsa, Heldur Laretei (graafika) ja Ilmar Malini (klaasmaal) tööd. Käesolev näitus on sel õppeaastal kohvikus arvult juba seitsmes. 18. aprillil toimus arutelu ja kohtumine kunstnikega.

Ülal: K. Vihalema linoollõige «VAADE TOOMELT».

Vasakul: O. Raua «POISS» (kuivnõel).

All: kunstikabinetis valmistatakse palju eksliibriseid. Ühe neist on teinud linoollõikes V. SIRK.

Vastuseks HEIKKI kirjale

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 5. aprilli numbris oli avaldatud allkirjaga «Heikki» ühe üliõpilase kiri. Kirja autor arutleb vene kirjanduse programmi üle. Tema arvates korratakse ülikoolis keskkooli programmi. Millega pole siis rahul seltsimees Heikki? Neid ühtesid ja samu kirjanikke õpitakse tundma nii nooremates kui ka vanemates keskkooliklassides ja hiljem ka ülikoolis. See pole üksi vene kirjanduse programmi iseärasuseks — niisamuti on üles ehitatud ka eesti kirjanduse või prantsuse kirjanduse kursus Prantsusmaa õppeasutustes, saksa kirjanduse kursus Saksamaal jne. Selle üle kaevata võrduks füüsikaosakonna üliõpilase keeldumisega õppida elektrit tundma ettekäändel, et ta on seda juba keskkoolis õppinud.

Ma austan liiga palju sm. Heikkit, et arvata nagu oleks tal lapsik mõtteviis. Ta pole nähtavasti rahul millegi muuga. Millega? Kas ei rahulda teda selle aine õpetamine? See on tõsine süüdistus. Vene kirjandust loevad TRÜ paljud õppejõud, kes erinevad nii oma vanuselt, kogemustelt ja temperamendilt, kuid on oma ala head asjatundjad. 75% kateedri õppejõududest omab teaduslikku kraadi, nende tööd on spetsialistide hulgas laialt tuntud.

Ma usun täiesti, et sm. Heikki on arusaaja ja vastutustundega inimene. Ta ei hakkaks loopima tõestamatuid süüdistusi kogu sellele kollektiivile. Kui tal olekssid mingid pretensioonid õpetamise kohta, siis võinuks nimetada õppejõude, kes loevad loenguid keskkooli tasemel. Ta ei teinud seda. Nähtavasti pole see tema mure põhjuseks.

Jääb veel kaks tähtsat komponenti: õppetundide arv ja nõudlikkuse tase. Nähtavasti tekitavad just need probleemid Heikkile muret ja siin oleme temaga täiesti nõus.

Tõepoolest, vene kirjanduse õpetamiseks ettenähtud tunde, võrreldes ministeeriumi tüüpplaanidega, on viimastel aastatel vene, eesti ja võõrfiloloogia osakonnas tunduvalt vähendatud. Olukord on seda talumatum, et eesti filoloogia osakonna lõpetajad õpetavad vene kirjandust eesti koolides. Samal ajal on ülikoolis selle aine õppimiseks ettenähtud tundide arv viidud peaaegu keskkooli tasemele. Ma olen nõus seltsimees Heikkiga, et vene kirjanduse õpetamiseks vajalikku tundide arvu tuleb suurendada — vähemalt tasemeni, mis oli märgitud esialgses õppeplaanis. Neid tunde ei tuleks anda hügieeni, tuletõrje ja muu sellise kasuks.

Võimalik, et Heikkil on siiski pretensioone meie õppejõudude suhtes. Loodan, et sel juhul ei pea ta suureks vaevaks öelda ülikooli ajalehe veergudel, kellest on juttu ja argumenteerida oma seisukohti? Sellest oleks kasu kõigile.

J. LOTMAN,
vene kirjanduse kateedri juhataja, filoloogiateaduste doktor

LY SEPPEL

Kihnus II

Tule, lähme ühes,
väike valgepäine kera,
viid mind alla vahuvermeis
randa!
Nõus? Noh tore! Emagi on peri:
«Minge peale minu tüdrikaga.»

Räägi mulle, millest mõtleb meri,
mida öelda teavad kajakad.
Koos siis vaatame, mis mere taga.
Ehk ma tean, mis sul jääb
vajaka.

Kes küll kudus sulle seelikusse
nõnda palju rõõmsaid sirgeid
triipe,
kes nii hoolsalt põimis
rätinarmad?
Ema, muidugi... Ah mulle?
Mullegi mu memm on kõigist
armsam.

Või eile jälle isa purjuspäi
tuli suurelt maalt?
Ja olgugi, et alati toob kommi...
Et vara hommikul käis ema
mõrdu nõudmas,
tuli, õlal terve mõrtsitäis...
Usun, usun, sinagi et jaksad
juba sõuda.

Mis nüüd juhtus?
Jäta tihkumine.
Asi polegi ehk nõnda halb.
Mätta kõrval ohakale otsa
tatsas tillukene paljas jalg.

Valu varesele, haigus harakale,
näed sa, nuttki läheb juba mööda.
Homme jälle müttad külateel.
Täna aga: roni peale sülle,
vaatame, kuis pikka-pikkamööda
õhtu merre upub tumeneval veel.

Õige küll, nüüd ema ootab juba,
jah, ka külm on palja pluusi
väel.
Suru ennast hästi minu vastu.

Meelest ammu unus tunda
raskust,
tulen mõtteis üle põlluviilu,
kuni ükskord soonilised käed
majaukse soojas valgussiilus
tasa võtavad mult lapse unise.

Meri, rahutu, veel kaua umiseb.

Kas leiad vajaliku teose?

Viimasel ajal pühendatakse palju tähelepanu üliõpilaste iseseisvale ja teaduslikule tööle. Siinjuures tuleb märkida, et paljudele valmistab raskusi vajaliku kirjanduse leidmine.

Statistika näitab, et teadlasel, kes hästi orienteerub bibliograafias ja oma aines, kulub kirjanduse otsimisele 30 protsenti ajast, kes mitte, sellel kuni 85%, mis siis rääkida üliõpilasest, kellel pole kummastki selget ettekujutust. Siin ongi määratu ajakadu. Muidugi raamatukogude töötajad aitavad. Ent just nemad on märganud, et esimeste kursuste üliõpilased (resp. teaduslikku tööd alustavad üliõpilased) sageli hädenevad nõu küsida. Nad lihtsalt ei tea, mida küsida. Millist kirjandust üldse võib saada, kust, kuidas?

Paljudele on teadmata, et kodu- ja välismaine trükisõna (nii äsjailmunud kui aastakümnetevanune) on registreeritud ja süstematiseeritud, et kõik artiklid, isikud, retsensioonid, kandidaadiväitekirjad, kogu jooksev perioodika on «arvele võetud». Kasulik on teada, et «Encyclopedia Britannica» on maailma parimaid ja täielikumaid, kuid Brockhausi või Meyeri leksikon on kokkuvõtlikum ja pakub seepärast kümneid suuri ja väikesi küsimusi käepärasemalt.

Inimesed kaotavad aastaid, kui nad pole osanud koostada õigesti oma isiklikku kartoteeki. Ka siin läheb tarvis näpunäiteid.

Nende lünkade kõrvaldamiseks korraldavad TRÜ Teadusliku Raamatukogu töötajad fakultatiivseid loenguid koos praktiliste harjutustega. Näiteks kuulasid raviosakonna III kursuse üliõpilased vastavat loengutsüklit. Kursuse vastu valitses suur huvi. Tuleks ainult kooskõlastada aeg, et ei oleks vaja puududa loengutelt.

A. TAMM,
Arstiteaduskonna III kursus

Ka kasvatustöö praktikantide hooleks

1. aprillil algas neljas õppeveerand: seekord erinev eelmistest. Erinevus seisnes selles, et vanade pedagoogide asemel sisenesid klassiruumi oma pedagoogiteel esimesi samme astuvad noored õpetajad. Klassiuks ei olnud neile kellelegi täiesti võõras, siit astuti ka eelmisel veerandil sisse, kuid seekordne astumine oli teistsugune: tuleb ju õppe- ja kasvatustöö terveks vastutusrikkaks õppeveerandiks võtta oma õlgadele. Juba eelmise veerandi lõpul tegid mitmesuguseid plaane Luule Näro ja Hilda Isokuorti, kelle ülesandeks on kirjanduse õpetamine 9. klassides.

Nõudlike juhendajate õpetajate Saage ja Nugini käe all katsetatakse mitmesuguseid meetodeid kirjandusteoste analüüsimisel.

Vastutusrikas on vene keele praktikantide Tiiu Praksi ja Eva Suitsu töö. Nende kätte on usaldatud õpetamine kaheksandates klassides. Siin tuleb erilist tähelepanu pöörata õppematerjali kordamisele, õpilasi hästi ette valmistada kaheksanda klassi lõpueksamiks.

Kui üliõpilased on senise praktika aja jooksul üldiselt hästi toime tulnud ainete õpetamisega ja see on neile ka enam südamelähedane olnud, siis klassijuhataja ülesannete täitmine on nii mõnigi kord jäänud pinnapealseks. Mõnevõrra on sellist suhtumist süvendanud ka meiepoolne ebarahuldav juhendamine, oleme klassijuhataja tööd hinnanud sageli ürituste arvu ja nende huvitavuse seisukohalt. Üliõpilastele-praktikantidele oleme nende plaani jätnud ainult nn. «huvitavaid üritusi». Nüüd on ka kasvatustöö terveks õppeveerandiks antud stažööride hoolde, seepärast pole võimalik teha seda tööd ainult «huvitavate ürituste» sarjana. Uue klassijuhataja põhilisteks ülesanneteks saavad klassi iga õpilase ja kogu kollektiivi lugupidamise võitmine.

Malle Mägi lõi juba eelmise praktika perioodil 7. klassiga hea kontakti. Klassijuhataja sm. Kilgi nõuannete kohaselt valmistati pioneerirühmaga ette kunstilise isetegevuse programm šefluskäitise jaoks. Pärast õnnestunud esinemist Tartu Kammivabrikus tekkiski Malle Mäel soov jätkata tööd just selle klassiga.

Meie kool on seni kokku puutunud peamiselt selliste üliõpilastega, kes on hästi tundnud oma ainet ja osanud seda rahuldavalt edasi anda. Laialdase silmaringi ja mitmekülgsete teadmistega paistsid silma Koppel, Jaanson, Kisper jt. Tahaksin avaldada soovi, et kõigil oleks praktikale tulles mõni vestlusteema, hea loeng — see soodustaks kontakti tekkimist lastega.

A. TALVISTU,
Tartu 8. Keskkooli direktor

Väikesed entusiastid

«Päkapikk, päkapikk, küll sa oled imelik...»

Vallatult pilguvad silmad, õhinal liiguvad kommimaiad suud — harjutavad lasteringi kõige väiksemad. Üks «isetegevuslane» on nii tillukene, et teda võib mõne hästi suure ja sinisilmalise nukuga ära vahetada.

Kui hääled on juba lahti lauldud, püütakse kasvatajatädi näpunäidete järgi tantsusamme seada. Ei ole ikka kerge korralikku ringi hoides tantsida, kui sa ise oled alles 3-aastane. Isegi mõned päris suured rahvatantsijad ei tule sellega alati toime. Aga kui õpetajal on nõudlikkust ja enesel hoolt, siis lähevad «Kükita» ja «Mulgi polka» nii, nagu ette nähtud. Vahel kogemata ununebki käsi puusa panemata, aga tähelepanelik tantsupartner tuletab seda kohe meelde. On ju tore, kui kõigil tants kenasti välja tuleb!

Terve maailma võib ära unustada, kui kasvataja loeb lugu kiisudest, kes üleannetusest oma viisud ära kaotasid. Ärevalt, silmad uudishimust pärani, kuulab väikemees, kas ikka andestab kiisumamma oma vallatutele lastele.

Hüvastijätuks tehakse kasvatajatädile kraapsu ja kniksu ning alles siis «veerevad» väikesed isetegevuslased vastu tulnud vanaema käte vahele.

Kui umbes paar põlve tagasi väike isa-ema silmatera uudistades jälgis, kuidas vanaema läikivaid sukavardaid liigutab, siis tänapäeva mudilasel on hoopis teised toimetused: lasteaed, liuväli, uued mängud, tantsud ja laulud. Kõige sellega käivad kaasas ka juba kohustused. «Mina tahan» tuleb ära unustada. Kollektiiv isekat «mina» ei salli. Meie päevil on 5-aastastelgi elust omad tähelepanekud. Kui ta ilmekalt ja tabavalt oskab jäljendada bussikonduktorit või põdurat vanakest, siis tähendab see seda, et ka tema väikene silm oskab elu jälgida. Igatahes mäng satiirilises lühinäidendis «Rebaseplika ehk bussisõit» on haruldaselt loomutruu.

Lasteringi kõige vanem rühm tahab osa võtta ülelinnalisest lasteringide ülevaatusest. Sellepärast on ringijuhendaja selle rühma vastu eriti nõudlik.

Sageli teeb tuska sobiva repertuaari puudumine. Kasvataja H. Randla dramatiseeris ise oma mudilaste jaoks S. Maršaki värssjutustuse «Tare-tareke». Paljud tantsud ja mängudki, mida lapsed ringis õpivad, on tema seatud.

Liikumist, rütmitunnet ja elavat kujutlusvõimet arendatakse ringis. Rangelt jälgitakse esinemiskultuuri. Kui kõik «lillekesed» ei tantsi küllaldase sujuvuse ja graatsiaga, siis korratakse liikumist niikaua, kuni tervet rühma on meeldiv jälgida. Kui Kuke samm pole küllalt kõrk ja uhke, tuleb «kulisside» tagant uuesti «lavale» astuda.

Ka ülikooli ametiühingukomitee mõtleb üliõpilaste, teenistujate ja tööliste lastele. Komitee lastesektori juhataja sm. Kreis hoolitseb selle eest, et klubisse saaks osta lastele sobivat mööblit, et klubi aeda rajataks laste mänguplats.

Ülikooli lasteringis on peaaegu 100 liiget. Kõik nad on pärit väga erinevatest kodudest. Helve isa on plekksepp, Etsi ema koristaja, Tiiu isa on õppejõud. Ringis on nad kõik toredad laulu- ja tantsuentusiastid. E. OJAND

Kehakultuuri teaduslikust laboratooriumist

Ülikoolis töötab hulgaliselt probleemlaboratooriume, millele on kindlustatud vajalik koosseis ja küllaldased rahalised vahendid. Probleemlaboratooriumide kõrval eksisteerib aga veel üks, millel puudub ametlik koosseis ja mis tegutseb ühiskondlikus korras. Jutt on kehakultuuri teaduslikust laboratooriumist.

1959. aasta sügis. Kehakultuuriosakonna õppejõud kogunesid üldkoosolekule, et arutada õppe- ja teadusliku töö olukorda. Tehti palju häid ettepanekuid, mis fikseeriti koosoleku otsuses. Selle tagajärjel ilmuski 1960. a. algul rektori käskkiri kehakultuurialase töö edasiarendamiseks ülikoolis. Käskkirjas leidus punkt: eraldada ruumid kehakultuuri teaduslikule laboratooriumile ja rakendada see tööle. Ruumid saadi, kujunes väike asjahuviliste kollektiiv ning algas olemasoleva teadusliku aparatuuri koondamine laboratooriumi. Alustati uurimusi.

Esimesed tööd tehti koos füsioloogiakateedri dots. M. Epleriga. Uuriti vererõhu muutusi ja funktsionaalsete proovide tulemuste korrektsust. Paralleelselt sellega alustati ka ulatuslikku tööd kehalise pingutusega kohanemise iseärasuste selgitamiseks (pingutus võistlusolukorras). Tänu dots. K. Kõrgele ja H. Hansonile toodi nendesse vaatlustesse ka sisesekretoorsete näärmete talitluse uurimine. Nõukogude Liidu spordifüsioloogias on laboratoorium pioneeriks.

1960. aasta sügisel alustati üliõpilaste kehaliste võimete ja kehalise arengu kompleksset uurimist. Selle töö põhiraskus lasub kehalise kasvatuse ja spordi kateedril. Laboratoorium täiendab antropomeetrilisi töid ja kehalisi kontrollkatseid funktsionaalsete uurimustega. 1961. a. lõpul lisandus osakonnale veel teine ja väga oluline ülesanne — Eesti NSV koondvõistkondade ettevalmistustaseme uurimine. See ülesanne eeldas spetsiaalse metoodika väljatöötamist. Korraldati rida tulemusrikkaid uurimusi ja tänu TRÜ eksperimentaaltöökoja inseneride konstrueeritud aparaatidele kujundati ka metoodika.

V. Kiisa ja V. Reebeni konstrueeritud telekardiotahhograaf võimaldab endisel aspirandil, praegusel suusaspordikateedri õpetajal H. Sildmäel südametegevuse muutuste iseärasusi paremini selgitada. Laboratoorium on võtnud vaatluse alla ka kehalise kasvatuse tundide mõju nõrga tervisega üliõpilastele. Samuti uuritakse kehalise treenituse ja organismi üldise vastupanuvõime vahekorda.

Kõigi nende uurimuste tulemusi illustreerivad arvud: 27 trükis ilmunud ja 18 trükki suunatud teaduslikku artiklit ja 19 ettekannet teaduslikel konverentsidel. Laboratooriumi juures on valminud üliõpilastel 5 auhinnatööd.

Ühiskondlikkus on meie elu arengusuunaks. Paraku aga ei saa siinkohal vaikida nendest suurtest raskustest, mida on endaga kaasa toonud koosseisude ja rahaliste vahendite nappus. Nii mõnigi hea idee on jäänud realiseerimata. Kõik saavutatu on osutunud võimalikuks ainult tänu laboratooriumi ümber koondunud kollektiivi väga suurtele jõupingutustele — on ju õppejõud teinud seda tööd oma igapäevaste ülesannete kõrval.

A. VIRU

ÜET

Ekskursioonijuhtide seminar on lõppemas. Tutvuti põhjalikult linna ajaloo ja tööstusega, kunsti ja kirjanduse arenguga Tartus, samuti linna tulevikuilmega. Reedel, 26. aprillil, algusega kell 17 toimub esimene praktiline ekskursioon. (Kogunemine peahoone ette.) Sellest ekskursioonist ja samuti mai alguses toimuvatest eksamitest võivad osa võtta ka need, kes kursustel ei käinud, kuid on omal jõul õppinud või teinud läbi varem seminari.

P. KESKKÜLA

Lauatennisevõistlustelt

Tänavused üliõpilasspartakiaadi lauatennisevõistlused peeti Tallinnas. Esindatud oli viis kõrgemat õppeasutust: TPI, TPedI, EPA, RKI ja TRÜ. Meie võistkonnas esinesid tütarlastest korvpalluritena tuntud E. Hansumäe ja M. Väliste, noormeestest P. Karing, V. Nigol ja L. Mõisja. Esimestena võideti Riiklik Kunstiinstituut 13:0, seejärel TPedI 9:7 ja EPA jälle 13:0. Viimases kohtumises TPI-ga otsustati esikoha saatus, sest ka TPI oli kõik eelmised kohtumised võitnud.

Kohtumine oli äärmiselt tasavägine, võidu otsustas viimane mäng. TPI segapaar T. Kollist—T. Šadeiko võitis meie E. Hansumäe—P. Karingu 2:1. TPI—TRÜ 9:8. Kolmas koht kuulus TPedI-le, järgnesid EPA ja RKI.

Üksikmängijate paremusjärjestus selgitati võistkondadevaheliste kohtumiste põhjal.

Naisüksikmängus tuli kõrgemate koolide meistriks T. Kollist, E. Hansumäe ja M. Väliste olid vastavalt 4. ja 5. Meesüksikmängus saavutas esikoha T. Šadeiko, teine P. Karing, kolmas V. Nigol.

Naispaarismängus võitsid M. Pallo—E. Nõmmsalu (TPedI), meespaarismängus P. Kiis—J. Larm (TPI) ja segapaarismängus E. Hansumäe—P. Karing.

V. NIGOL

KINOKOMMENTAAR

Alov ja Naumov

The Way Things Are.

Selline on elu.

Niisugust pealkirja kannab Albert Maltzi kogu, kust pärinevad kolm novelli, mille järgi on vändatud film «Münt».

Alov ja Naumov on meile tuntud selliste filmide autoritena nagu «Ärev noorus» (1954), «Pavel Kortšagin» (1956), «Tuul» (1958) ja eelkõige «Rahu ilmaletulijale» (1961). Viimane film kuulub nõukogude kino tähtteoste hulka.

«Münt» viib meid üksikute inimeste maailma. Ta ei anna suuri panoraame, vaid rea duelle kusagil tagahoovis või kitsas toas. Duelle, mida inimestele dikteerib neid ümbritsev vana maailm. Raha. Ainult raha on see hall taevas ja inimeste teod ei sõltu enam nende endi tahtest. Niisugune joon läbib kolme novelli.

Käsitleme neid lähemalt.

«Mäng» on lavastatud peenes psühholoogilises maneeris. Teda võib võrrelda andantega. Pikad plaanid, ootus, veeloigud. Viis koidueelset minutit heidavad kahele inimesele välguvalguse.

«Kõige õnnelikum inimene maailmas» on lugu mehest, kes läheb surma, dramaatiline novell. Kaamera on rahutu, sõidab pärastlõunastele higistele nägudele peale, fikseerib seal mõtte rahast ...

Võib vaielda näitlejate mängulaadi üle, see on kohati viidud groteskini, mis näib vahel kohatuna.

«Pärastlõuna džunglis» (skertso) on lahendatud erinevalt Maltzi kontseptsioonist. Mis siit on välja tulnud — raske ütelda. Midagi väga huvitavat ja harjumatut (nagu näitab saali reageerimine).

Novell on jäänud sama julmaks, kuid ta on antud groteski ja ekstsentrilisusega. See on ühel ja samal ajal kaklus ning tants kuldvasika ümber. Suurepärane on muusika (nagu kahes eelmises osaski). Ta loob valusa kontrasti toimuvaga ja teeb nähtavaks sisemise rütmi.

Ja siis tuleb finaal. «Kui oleksin kümme aastat vanem, lööksin ta näo üles.» Need on kolmekümnendad aastad. Poiss on kolmeteistkümneaastane. Ta seisab tühjal tänaval, tema jalgade all on raha ja kusagil on öeldud, et neljakümnendatel aastatel lööb ta tõesti palju nägusid üles. Kas õnne leidub või mitte. Kui ei, siis palub ta end võtta nitroglütseriiniautole.

Kui on, siis annab ta ise sellist tööd.

Kinno sisenedes esitasin küsimuse: mis sundis Alovit ja Naumovit pöörduma Albert Maltzi kurbade inimeste poole? Film on tehtud ilmse professionaalse meisterlikkusega, siin on hea režissöör, kaamera, muusika. Ta ei tõuse ehk suure ja ainukordse tasemele, mis on kunstiloomingu eesmärk.

Kuid ma mõtisklesin selle filmi üle veel järgmisel päeval. Ilmselt väärib ta seda.

M. UNT

Kaugõppijatele

Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppeüliõpilaste talvine õppe-eksamisessioon oli osavõturohke, kuid õppeedukus jättis soovida.

Õigusteaduskonna 282 kaugõppeüliõpilasest võtsid sessioonist osa 233 ehk 83% koosseisust. Kutsed sessioonile töötasu säilitamisega said 152 üliõpilast ehk 54%. Tasulise kutse sessioonile saavad ainult need kaugõppijad, kes on sooritanud kõik eksamid ja esitanud nõutavad kirjalikud tööd enne sessiooni algust, seega kõige hoolsamad. Üks eelmisest õppeaastast sooritamata eksam võib võtta õiguse tasulisele kutsele.

Majandusteaduskonna 437 kaugõppijast võtsid osa õppeeksamisessioonist 332 üliõpilast, s. o. 78%. Kutsed töötasu säilitamisega said 257 üliõpilast ehk 58% koosseisust. Akadeemiline võlgnevus — 1 eksam ja kuni 3 arvestust jäi 112 üliõpilasel, üle selle 85 üliõpilasel.

5. maist — 13. juunini on suvised õppe-eksamisessioonid ja need on otsustavad õppeaasta töötagajärgedele.

Möödunud 1961/62. õppeaasta andis järgmisi tulemusi:

	Majandust.		Õigust.	
Sooritasid kõik nõutavad eksamid	219 üliõpil.,	50%	100 üliõpil.,	36%
Viidi üle järgmisele kursusele akadeemilise võlgnevusega	108 „	25%	109 „	39%
Jäi kursust kordama	93 „	21%	47 „	14%
Eksmatrikuleeriti õppetööst osavõtmatuse pärast	13	3%	22 „	8%

Saavutatud õppeedukus ei ole küllaldane. 140 kursusekordajat ehk 19,4% teaduskonna 719-st kaugõppijast on suur arv.

Kaugõppetöö korraldamisele õppe-eksamisessioonidel on juba kujunenud kindel kord, kuid õppe-sessioonidevahelisel ajal teostatav töö on alles otsimise ja algatuste ajajärgus.

(Järgneb.)

EHITAMA • EHITAMA

Juba aastaid sõidavad üliõpilased igal suvevaheajal rahvamajanduslikult tähtsatele objektidele.

Suuremaks ehituseks kujuneb tänavu suvel Balti Soojuselektrijaam, kuhu vajatakse kahes vahetuses à 150 inimest. Teaduskondade ja osakondade komsomoliorganisatsioonide ülesandeks jääb kindlustada tööjõuga see löökehitus. Viljandi maaparandusobjekt vajab kummassegi vahetusse 30 inimest. Töökäsi läheb tarvis ka Tartu ehitustel ja põllumajanduses.

Ülikooli komsomolikomitees kinnitati suvetööde organiseerimisstaap, kuhu kuuluvad järgmised seltsimehed: R. Villems, Arstiteaduskonnast, O. Pillak Õigusteaduskonnast, J. Vaino Majandusteaduskonnast, A. Ranne, H. Luik, I. Makkar ja T. Tammet — kõik Füüsika-Matemaatikateaduskonnast, I. Veersalu, A. Sild, V. Vutt, I. Rajasalu Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Nendelt üliõpilastelt võib saada täpsemat informatsiooni.

ELKNÜ TRÜ komsomoliorganisatsiooni XI konverentsil ootame delegaatidelt ettepanekuid suvetööde paremaks korraldamiseks.

U.-P. RAHI

ÕIEND

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 5. aprilli numbrisse on komsomolikomitee süü tõttu sattunud 2 eksitavat viga.

ELKNÜ TRÜ Komitee aruande teeside kaheksanda osa neljas lause lugeda järgmiselt: «Samal ajal tegelesid pioneeritööga ajaloo-osakonna II kursusel ainult mõned üksikud.»

Teeside viimase osa teine lause: «Aruandeperioodil astus ÜLKNÜ liikmeks 33 üliõpilast, kusjuures näiteks matemaatikaosakonnast (sekretäriks oli siis R. Kolde), raviosakonna III kursuselt (sekretär E. Laksberg) ja raviosakonna IV kursuselt (sekretär M. Toom) ei astunud mitte ühtegi üliõpilast kommunistliku noorsooühingu liikmeks (kasvubaasid vastavalt 25, 23 ja 40).»

Kuidas ma tutvusin teatud klaastaara sisuga

Loodetavasti mäletavad lugejad mind ajalehe eelmisest numbrist, kus kirjutasin sellest, kuidas minust sai karastatud suitsetaja.

Lugejad on kindlasti isiklike kogemuste põhjal märganud, et elu on väga komplitseeritud nähtus. Seepärast lubatagu täna tutvustada üht teist elusektorit — palju põnevamat, haaravamat ja kangemat kui suitsetamine.

See kena noormees, keda lugeja eelmisest loost tunneb, jätkas ka edaspidi kasvatustööd. Muidugi mõista, täitsa ühiskondlikel alustel, s. o. omast vabast ajast ja tahtest. Pean nüüd tagantjärele siiralt imestama tema andumust oma õilsale kutsumusele.

Viina ja muid veest kangemaid jooke olin ma lihtsalt jälestanud. Kreutzwaldi «Viina katku» pidasin eesti klassika raudvarasse kuuluvaks, klaasitõstmine oli minu meelest võrdne enese tulistamisega püstolist, nokastanud inimesi pidasin ahvide kõige otsesemateks järglasteks.

Jah, nii naiivne ma olin ülikooli tulles, kui mul olid veel kaks süütut sinist silma, loomuliku värvusega lokid ja kange himu õppida.

Ühel õhtupoolikul helistas noormees (seesama, kasvatusliku mõjuga) mulle intrisse. Meie telefonikõne oli järgmine.

Tema: «Tule välja. Su selgroog deformeerub konspekte uurides.»

Mina: «Mul on juba õpitud. Pesin pesu.»

Tema: «Ah, millised argipäevased detailid! Ootan sind raatuse ees, tee siva.»

Mina: «Ma ei saa. Lubasin sõbratariga kinno minna.»

Tema: «Kintsis on praegu üleüldse jõle magedad pildid. Sõbratare peavad vaid vanatüdrukud, korralikud neiud käivad kavaleridega. Pane mõni uuem ürp selga ja tule siva.»

Kartsin teda solvata ja läksingi. Ja oo õudust! ta viis mu restorani. Uskuge, ma punnisin vastu, koguni tõstsin häält, aga minu vastupanu murti lõpuks ühe mõjuva tundetoonistatud repliigiga:

«Oled sa täiskasvanud või ei ole? Kas sa oled üliõpilane või ei ole?» Mu vaim närbus nagu lilleke põuasel päeval. Läksime sisse.

Silmapaistva vilumusega koostas noormees (ikka seesama, kasvatuslik tegur) menüü: hästi vähe ja odavat söögiks, hästi palju ja odavat ... sedasamust, noh, mis tuuakse klaastaaras. Klaasid valati täis. Pärast noormehe pooletunnilist veenvat mäejutlust panin silmad kinni ja esimene klaasitäis tungis nagu kahe teraga mõõk mu sisikonda, mis otsekohe tardus sellisest varem tundmatust külalisest. Ma ei vaeva lugejat edaspidiste detailidega. Ütlen vaid niipalju, et teine klaas läks sisse pärast veerandtunnilist veenmist, kolmas pärast mõnesõnalist sõbralikku õhutamist, neljas sisenes mu sõbra märkuandva peanoogutuse saatel, viienda võtsin juba enese initsiatiivil.

Kuuenda klaasitäie võtsime ära juba minu aktiivsel pealekäimisel.

«Se-e mulle me-eldib,» jokutas noormees, «nüüd oled üliõpilane, mitte mõni süütus Kapa-Kohilast.»

Ta jäi lõpuks nii lonti, et viimased klaasitäied olin sunnitud üksinda ära võtma. Kuidas me koju saime, hästi ei mäleta. Meenub vaid, et üks öövaht, kellest möödusime, osutus vist pensionil olevaks zootehnikuks, sest ta võrdles meid vasikatega.

Järgmisel hommikul magasin loengud sisse. Peas töötas kolmes vahetuses terve katelseppade brigaad, kes visalt taotles töönormide ületamist. Sisikonnas keerlesid korgitõmbajad. Mu süütud sinised silmad olid hallid, neid raamistasid punased laud nagu küülikul. Selle eest aga olin nüüd täisvereline üliõpilane. Selle nimel maksis kannatada.

Nojah, mis seal enam pikalt. Ühele korrale järgnes teine, teisele kolmas jne. (selles kolmes tähes «jne.» peitub palju, ehk nagu Juhan Smuul ütleb: On elus tihti sedasi, et sõnad «ja nii edasi»» on väga olulised). Ega mina süüdi ole, elu on niisugune. Ja elu tahab elamist.

Kodus, jah, seal hoian pisut tagasi, aga omajagu nalja saab ikka kah. Vanaisa sünnipäeval (sai 80-aastaseks), kus paljud külalised meenutasid ta pikaajalist tegevust karskusseltsi esimehena, panin vanamehele niisugused aurud peale, et hakkas kükktantsu uhtma ja murdis sääreluu. Käisin teda pärast haiglas vaatamas. Vapper vanake sosistas mulle läbi habemesse valguvate pisarate: «Oh neid tänapäeva üliõpilasi küll!»

Lõpetuseks: hääletan alkoholi poolt kohvikus, kursuseõhtul ja vabas looduses. Olen täiskasvanud inimene, mõelge — isegi üliõpilane, mitte mõni talleke Kapa-Kohilast. Mõne öövahi zootehniline võrdlus minu seisukohta ei muuda.

Proosit!

Teie Tipstudeng

TEADAANDED

TRÜ kinolektooriumis (Vanemuise tn. 46) loengut teemal «Naiselikust moraalist» e i t o i m u. Demonstreeritakse ainult filme: «Aafrika kallastele», «Tüdrukud», «Suure Mali pärijad», «Olemegi kodus».

Algus kell 19.

* * *

TRÜ ametiühingukomitee juures asuva üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa aruande- ja valimiskoosolek toimub 25. aprillil keemia ringauditooriumis kell 18. Palume ametiühingu rühmaorganisaatoritel kõikidel kursustel ja rühmades tagada oma esindajate osavõtt vaatamata kassa liikmete olemasolule. See on vajalik arusaamatuste vältimiseks uute liikmete vastuvõtmisel ja laenude väljastamisel.

Kassa juhatus

TRÜ klubis

Laupäeval, 20. aprillil kell 20 algab TRÜ KLUBIS PUHKEÕHTU.

Esmaspäeval, 22. aprillil algusega kell 21 kuulame klubi ülemises saalis S. Prokofjevi ja noorte nõukogude džässmuusikute helitöid.

Ajalehe tänase numbri kujundasid žurnalistika eriharu üliõpilased E. Brand ja E. Ojand.

Toimetaja H. Peep

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3200. MB 03324.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 26. APRILLIL 1963

Nr. 13(553) XVI aastakäik

MAILIPP

«Üks tont käib mööda Euroopat — kommunismitont. Kõik vana Euroopa võimud on liitunud pühaks ajujahiks selle tondi vastu, nii paavst ja tsaar, nii Metternich ja Guizot kui ka prantsuse radikaalid ja saksa politseinikud.»

Kaasajal see on muutunud reaalseks jõuks.

1889. aastal otsustas II Internatsionaali esimene kongress korraldada kogu maailmas võimsa rahvusvahelise manifestatsiooni, et töötajad saaksid kõigis maades ühel kindlal päeval esitada võimudele oma nõudmised. 8-tunniline tööpäev oli töötava inimese esimene nõue ja kevadises maipäikeses hakkasid sammuma tööliste üksmeelsed read. 1. mai seondus töötava rahva silmis tulevikuga — Marxi ja Lenini õpetusega. Esimesest maist kujunes töörahva solidaarsuse päev, millal meie planeet näitab, et tema pilgud on pööratud homsesse.

Koos ajaga tihenevad nende rahvaste ja riikide read, kus lehvivad lipud ja astuvad inimesed, keda ühendavad ideed, ühine võitlus. **Aasia ja Aafrika tõusid maipäikese valguses ja asusid vabade rahvaste hulka.** Maipäike tõi valguse sinna, kus valitses pilkane öö. 1. mail täituvad tänavad Djakartas ja Dehlis, Akras ja Bamakos jm. Uued iseseisvad riigid teavad, et nad võlgnevad tänu oma iseseisvuse eest võimsale töölisliikumisele, mille esimeseks suurvõiduks oli Talvepalee vallutamine. Pärast seda võisid hakata vabadusele lootma ka Aasia ja Aafrika.

1. mail mõtleb kogu inimkond neile, kes on langenud võitluses. **Silme ette kerkivad Rosa Luxemburg ja Karl Liebknecht, Julius Fučik ja Patrice Lumumba.** Nemad ja paljud teised on andnud elu, et kogu inimkonnale paistaks maipäike.

Ka Kuuba — see ei ole üksnes saar, sest ta toetub miljonitele kätele ja sõbralikele südametele — ka Kuuba rahvas asub 1. mail kolonnidesse. **Kuuba — Ameerika vaba territoorium — on sümboliks kogu maailmale.**

Traditsiooniliselt astuvad tööliste kolonnid mööda Pariisi, Londoni, Berliini ja New-Yorgi tänavaid. Töölisklass, kes on kuulunud sajandi vältel avangardi, demonstreerib sellel päeval oma kindlust. **Töölisliikumist ei peata ka repressioonid, sest hukkunud Julian Grimau on oma vaenlastele kardetavam elusast Grimaust.** Mõrva vari ei suuda tumestada tööliste mõtteid ja kindlust Madriidist, Barcelonast, Valenciast jm. Hispaaniast. Nad teavad, miks hukkus nende poeg. Langenute nimed ilmuvad maipäevadel võitlusloosungitele ja kostavad miljonite suust.

Ka Tartu alma materi noorus mõtleb rongkäigus, et mailipp tähistab homset, **et homme me aitame ise elu uueks muuta, et ehitame tulevikku ja viime kindlalt edasi tööliste mailippu.**

Et su süda töös ja elus ei lööks ühe poolega

(Pioneeride tervitusest konverentsile.)

«Konverents on kantud tõsisemast meeleolust ja on asjalikum võrreldes möödunud aastaga,» tegi kahepäevasest tööst kokkuvõtte EKP TRÜ Komitee sekretär sm. U. Polisinski.

«Konverents pakkus suurt huvi. Toimusid avameelsed sõnavõtud, millest nähtub, et me oskame õigesti suhtuda puudustesse. On kadunud tühjad dispetšerlikud sõnavõtud,» märkis ELKNÜ Keskkomitee esimene sekretär sm. J. Lüllemets.

Kohal oli 301 delegaati. Konverentsi tervitasid EPA komsomoliorganisatsiooni sekretär sm. E. Reintam ja pioneeride delegatsioon.

29 sõnavõttu algatasid ja aitasid selgeks mõelda paljusid probleeme, mis meie ülikooli elus lahendamist nõuavad.

Kahju on, et paljud dekaanid ei võtnud osa konverentsi tööst. See oleks võimaldanud neil edaspidi rohkem toetuda komsomoliaktiivile.

Palju kõneldi sõnavõttudes sellest, kuidas jõuda komsomolitöös iga üksiku inimeseni, kuidas muuta üliõpilaste ideoloogilisi tõekspidamisi veendumusteks, kuidas saada üle formalismist ja passiivsusest, mida meil veel sageli esineb.

«PASSIIVSUS KUTSUB ESILE ka poliitilise printsiibituse. Kodanlike ideoloogide eesmärgiks praegusel etapil on muuta nõukogude noorsugu passiivseks, et ta ei aitaks kaasa kommunismi ülesehitamisele,» ütles oma sõnavõtus ENSV Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee esimehe asetäitja sm. E. Kesküla.

Maie Remmel rääkis sellest, et tuleb ellu äratada üleülikooliline diskussiooniklubi. Üliõpilased peavad hakkama sõna «ideoloogiline», «teadlik» mõistma õigesti ja mitte nii kitsalt, nagu mõned praegu: ideoloogia — see on sm. N. S. Hruštšovi kõnede arutamine ja poliitinformatsioonid.

Ideoloogiliselt tugevatelt inimestelt nõutakse hoopis rohkem, neilt nõutakse läbinägelikku ja selget mõtlemist — KÕIGIS KÜSIMUSTES.

«Mis peitub passiivsuse maski taga?» — sellest huvitavast vaidlusõhtust rääkis A. Jaani Bioloogia-Geograafiateaduskonnast. Vaeti, mis on virisemine ja kuidas ta on seotud ideoloogilise kindlusetusega, miks inimene ei ütle oma mõtet välja jne.

«Koosolekud on igavad. Muidugi, kui kommunistlik noor ootab, et keegi selle huvitavaks teeb, siis küll. Aga sina ise?» esitas küsimuse lääne filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane Liivik. «Kes on need, kes peavad köitvaid üritusi korraldama, kelle jaoks? See on sinu organisatsioon, seepärast tee ise ja tunne rõõmu ise. Mõnedel on küll plaanis kõik ilusasti kirjas, kuid tegelikkuses pole midagi. Ei tohi piirduda ainult ülesande andmisega, vaid selle täitmist tuleb kontrollida.»

Sellest, kuidas igavad koosolekud sünnitavad uut passiivsust, kõneles M. Remmel:

«On saanud «kauniks» kombeks igasuguste koosolekute üle ironiseerida. Peetakse stiilseks veidi üleolevat suhtumist ka headesse koosolekutesse.

Aga miks vaikivad 10, 20, 50 jne. inimest nördinult ja alandlikult, kui keegi räägib pool tundi asjust, mida igaüks isegi teab? Miks igaüks — nende kümne, kahekümne jne. seast räägib ise täpselt samuti, kui talle sõna antakse?

Mõeldakse, las räägib, saab rutem ära.

Kas neilgi koosolekuil ei valata mitmeid I kursuse tormi ja tungi otsijaid ümber viienda kursuse rahulolevaiks igavlejaiks?

Selle vältimiseks peab komsomolitöö jõudma iga üksiku inimeseni.»

Üliõpilased A. Raidaru (füüsikaosakonna I kursuselt) ja A. Latkina (vene filoloogia osakonna II kursuselt) rääkisid sellest, et juba esimesel kursusel on vaja aidata uustulnukatel täie koormusega lülituda ülikooliellu, selgitada, kellel on millised huvid, võimed ja veendumused.

Kes peaksid seda tegema, kui mitte vanemad ülikoolikaaslased?

«Kindlasti ei tohi ühiskondlik töö jääda ainult ülikoolisiseseks asjaks. Sidet peab tugevdama ka linna noortega,» ütles ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär sm. T. Merivälja.

Sm. U. Polisinski: «Partei programmis on kasvatustöö põhiküsimuseks töökasvatus. See aktuaalne probleem leiab tihti ühekülgset käsitlust. Rõhutatakse, et inimene peab oma tööd armastama. Ei tohi aga unustada, et armastusest üksi ei piisa. Sageli

(Järg 2. lk.)

UUSI TEADUSTE KANDIDAATE

Märtsi- ja aprillikuu jooksul kasvas jälle teaduste kandidaatide pere.

TRÜ vanemõpetaja H. Palamets kaitses väitekirja «Koduloolise materjali kasutamine ajaloo õpetamisel eesti kooli neljandas klassis» ja talle anti pedagoogikakandidaadi kraad.

Majandusteaduste kandidaadiks sai TRÜ vanemõpetaja G. Rekker, kes kaitses väitekirja teemal «Proletariaadi olukord kodanlikus Eestis (aastail 1920—1940)».

TRÜ vanemõpetaja H. Metsa kaitses väitekirja teemal «Hinna kujundamise küsimusi sotsialistlikus tööstuses» (ENSV materjalide andmeil). Talle omistati majandusteaduste kandidaadi kraad.

Kandidaadiväitekirja «Merceri tüüpi teoreemid kahekordsetele jadadele» kaitses edukalt TRÜ vanemõpetaja T. Sõrmus. Talle omistati füüsika-matemaatikakandidaadi kraad.

A. PABUT

16 auhinnatööd

Õppeaasta on lõppemas. Varsti algavad eksamid ja praktika. Aasta jooksul on üliõpilased jõudnud teha nii mõnegi tubli teadusliku töö. Eriti hästi on töötanud Arstiteaduskonna üliõpilased, kes on esitanud auhinnatöödena 16 tööd 30-lt autorilt. Autoriteks on kuus stomatoloogiaosakonna V kursuse üliõpilast, ülejäänud on raviosakonna II—VI kursuselt. Tublimad on olnud Jaan Kuremägi, Agu Lipping ja Hilja Vainik II kursuselt, Toivo Velgre, Jaak Maaroos III kursuselt, Peeter Roosaar IV, Larissa Solomatina, Toomas Sulling V kursuselt.

Tekib küsimus, kuidas leiavad Arstiteaduskonna üliõpilased aega tegelda teadusliku tööga. Pealegi ei ole neil ei kursuse- ega diplomitöid. Asja võib seletada sellega, et töö ringides on organiseeritud äärmiselt huvitavalt ja osavõtjaid on rohkesti.

KÜLALINE Armeeniast

TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonnal on sagedasteks külalisteks teiste vennasvabariikide ülikoolide õppejõud. Möödunud nädala lõpul oli ülikooli geograafidepere külaliseks Armeenia Riikliku Ülikooli dotsent S. Baljan. Esmaspäeval jälgisid geograafiaosakonna üliõpilased ja õppejõud dots. Baljani loenguid Armeenia NSV geomorfoloogiast ning füüsilisest geograafiast. Sõbralikule vestlusele TRÜ rektori F. Klementi juures järgnes tutvumine TRÜ geograafiakateedri hiljuti valminud filmiga «Eesti kaunis loodus». Tartust siirdus dots. S. Baljan Leningradi.

M. KAARE

TEADAANNE

Seoses maipühadega toimuvad 28. aprillil 3. mai loengud ja 5. maile on planeeritud 4. mail ettenähtud tunniplaan. Üliõpilastele on puhkepäevadeks 1., 2., 3. ja 4. mai. 1. mai aktus toimub 29. aprillil kell 15 ülikooli aulas. Maidemonstratsioonile kogunemise koht ja aeg teatatakse kuulutustel.

Et su süda töös ja elus ei lööks ühe poolega

(Algus lk-l 1.)

on töö tõsine ja raske ülesanne, mida peame täitma armastusest küsimata, kohusetundest. Sellised on mitmesugused ühiskondliku töö ülesanded, organisatsioonilised ülesanded komsomolitöös, rahvamalevas jne. Tuleb lähtuda põhimõttest: mitte armastus ühe tööliigi vastu, vaid õige suhtumine töösse üldse.»

Passiivsusest jagusaamisel etendab suurt osa vaba aja õige ja huvitav sisustamine.

Klubijuhataja A. Siimeri sõnavõtust: «Isetegevuse **organiseerimise** pärast on olnud liiga palju koosistumisi, poleemitsemist. Nende koosolekute ajaga oleks saanud praktiliselt juba midagi korda saata.

Moodi on läinud ka virisemine isetegevuse kvaliteedi pärast. Meie naaberõppeasutuses EPA-s ei viriseta, vaid lihtsalt tegutsetakse.»

Meie kohvik-klubi probleeme puudutas raviosakonna IV kursuse üliõpilane Epp Püttsepp. Ta arvas, et sellisena pole meie kohvik üliõpilaskonnale kohane. Kord jätab soovida, lauad on koristamata, ventilatsioon on halb. Et meie kohvikut külastavad ka inimesed väljastpoolt ülikooli, siis on tulnud ette korrarikkumisi, ebaterveid meeleolusid. Kahjuks tuleb ka see sellest, et personali töötasu sõltub plaanist, mis aasta-aastalt kasvab.

Passiivsus jõuab sageli isegi niisuguste äärmuslike vormideni nagu muretus kaasüliõpilase saatuse pärast. Sellel peatusid A. Lukk ja A. Saue Õigusteaduskonna IV kursuselt jt.

Kursustel «ärgatakse» tihti alles siis, kui asi on jõudnud juba miilitsa protokollini või eksmatrikuleerimiseni. Kuid seda oleks võimalik ennetada.

«On vaja, et iga komsomoligrupp oleks printsipiaalne, asjalik ja ühtne kollektiiv, kus lähemalt tuntakse iga liiget, tema ellusuhtumist ja maailmavaadet. On aga gruppe, mis on seesmiselt lõhestunud. Puudub ühtsustunne, sest noormehed ja tütarlapsed hoiavad eraldi. Nende huvid ja päevaprobleemid on erinevad. Kindlasti tõuseks kollektiivsustunne, kui majutamine ühiselamutesse toimuks teaduskonniti. Ei maksa muret tunda moraali pärast, sest lähedaste kaaslaste silme all julgeks vaevalt keegi eetikanorme rikkuda. Aktivistid leiaksid kiiremini ja kergemini kontakti oma grupi liikmetega.» Sellised mõtted olid Mikk Titmal, Õigusteaduskonna diplomandil.

ÕPPETÖÖ

küsimustel peatus pikemalt komsomolikomitee büroo liige Eenok Kornel. Ta rääkis, et kahjuks pole komsomolikomitee õppepleenumil heaks kiidetud **õppedistsipliini** küsimuste lahendamise kord veel leidnud rakendamist kõikides teaduskondades (seda eriti Arstiteaduskonnas ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas).

«Raskusi on esinenud puudumispõhjuste selgitamisel uue korra kohaselt. Vääralt toimis stomatoloogiaosakonna IV kursus, kus enam ei arutata kaasüliõpilaste üleastumisi õppedistsipliinist. Väidetakse, et dekaan neid ei arvesta. See ei ole õige. Arvestab küll, kuid lahendus ei tohi olla formaalne, vaid printsipiaalne.

Lubamatu on ka asjaolu, et rühmavanemad ei kanna päevikusse sisse kõiki puudujaid.»

Peatudes **loengute vabakuulamise** küsimusel, ütles E. Kornel: «Ülikooli komsomolikomitee õppe- ja teadusliku töö sektor on seisukohal, et pleenumi otsuses toodud vabakuulamise õiguse andmise kord vajab osaliselt muutmist.

Edukalt õppivate üliõpilaste all tuleks mõista ka headele ja väga headele hinnetele õppivaid üliõpilasi. Igal juhul tähendab vabakuulamise õigus ainult loengutel käimise kohustusest vabastamist, mitte aga puudumist seminaridest, praktikumidest jne. Loengute kuulamise kohustusest vabastamine peaks sõltuma üliõpilase võimetest õppetöös, teaduslikul alal, tema distsiplineeritusest ning iseseisva töö oskusest.

Iseseisva töö osatähtsuse tõstmise nõue ei tähenda seda, et vähendame mehhaaniliselt loengute arvu ja suurendame aktiivseid õppevorme (praktikumid, seminarid, kollokviumid jt.). Eelkõige tuleb tõsta praeguste seminaride sisulist taset. Iseseisva töö madalat väärtust näitab aga esialgu see fakt, et me veel väga vähe valmistume seminarideks.

Suund peaks olema selline: iseseisva töö tõhustamine üliõpilaste poolt, sellega tõuseks õppeedukus. Õppeedukuse tõus lubab üha rohkem viia ellu aktiivseid õppetöö vorme, suurendada nende erikaalu võrreldes loengutega. Siis aga saabki võimalikuks edasine õppetöö tihe läbipõimimine teadusliku tööga, mis on üheks meie edasiseks eesmärgiks.

Neile, kes väärivad juba praegu loengute kuulamise kohustusest vabastamist, tuleks seda muidugi võimaldada. See peaks hõlmama eeskätt ülikooli vanemate kursuste üliõpilasi. Loengute vabakuulamine võib päevakorda kerkida ka nende üliõpilaste juures, kes täidavad kaalukaid ühiskondlikke ülesandeid.

Stipendiumi määramise raskuspunkt peaks edaspidi langema üha rohkem kursustele.

Pärast igakordset eksamisessiooni koostab kursus nn. eelisrea, rangelt arvestades majanduslikku olukorda, õppeedukust jt. asjaolusid. Eraldi paigutatakse need üliõpilased, kellel esines rahuldavaid hindeid. Teatud privileege üliõpilaste reastamisel, kellel on rahuldavaid hindeid, tuleks anda nendele, kes on enne ülikooli astumist pikemat aega töötanud.»

Ülikooli komsomolikomitee seisukohta neis küsimustes toetas ka õppeprorektor sm. K. Püss ning märkis, et üliõpilaste ettepanekud õppeplaanide parandamiseks on teretulnud, sest viimased pole ideaalsed ja vajavad siit-sealt kohendamist, kuid ettepanekud peavad olema väga konkreetsed, ainult siis saab rektoraat neid arvestada.

Konverentsil kõneldi ka

ÜLIKOOLI AJALEHEST

ja ülikoolielu valgustamisest väljaspool ülikooli.

«Üliõpilastelt enestelt laekub lubamatult vähe materjali, needki enamasti toimetuse tellimusena. Seepärast teab ajaleht vähe neist probleemidest, mis kerkivad üles kursustel. Iga üliõpilane peab isikliku vastutustundega suhtuma ajalehesse, sest meie üliõpilasperes on 3000 liiget. Toimetus ei jõua kõikjale,» ütles oma sõnavõtus Ly Seppel.

M. Merilo Õigusteaduskonna IV kursuselt tegi ettepaneku lõpetada praeguse satiirilehe «Poks» väljaandmine. «Praegusel kujul viimane ennast ei õigusta, sest ta on liiga inertne, küllalt suur ja teda antakse harva välja. Oleks otstarbekas luua ülikooli ajalehes kriitikanurk, kus ilmuksid iga nädal värsked komsomoliprožektori kontrollretkede materjalid».

Sm. U. Polisinski rääkis, et rohkem tuleb ülikoolielu kajastada ülevabariiklikus ulatuses. Muidu võib kõlama jääda väär arvamus üliõpilaste kohta, nagu näiteks märtsikuu «Nooruses» toodud K. Tambergi stsenaariumi «Kolmeteistkümnes möödamineja» katkendis.

Esineja pidas vajalikuks kutsuda stsenaariumi autor üliõpilastega kohtuma.

Konkreetsed ettepanekud ja julged seisukohad tõendavad, et komsomoliaktiiv suhtub töösse asjalikult, mõtleb rohkem, tunnetab rohkem.

Tahaks loota, et aktiiv kindlustab ka konverentsi otsuste täitmise. Ärgu kaotagu nad oma teravust gruppides! Konverentsil jäi kõlama mõte, et kogu aastaringne komsomolitöö püsiks sellisel tasemel, nagu ta on suviste tööde ajal, millal omaalgatust ja energiat jätkub kõigeks.

Konverents tunnistas komsomolitöö möödunud aruandeperioodil rahuldavaks ning võttis töö edasiseks parandamiseks vastu üksikasjalise otsuse, milles kajastusid ka sõnavõttudes tehtud asjalikud ettepanekud.

Kõige tähtsam - inimene

«Kuidas teil niisugused pahandused siis, juhtusid?»

Noormees räägib. Puhtsüdamlikult, ausalt. Vahel juhtub, et alles teisele inimesele rääkides hakkad ise oma tegude üle järele mõtlema. Olematuks midagi enam teha ei saa. Jääb ainult usaldada oma mure kellelegi, kes on sinust vanem, targem. Kuulda vajalikku nõuannet, kuidas oma süüd lunastada ja kui vaja, siis kanda ka karistust.

Tarka sõna vajatakse vahel ka hoopis diskreetsete asjade puhul.

Vanemad keelasid tütarlapsel abielluda noormehega, keda ta armastas. Tüdruk õpib ikkagi ülikoolis, poisil aga pole kõrgemat haridust. Et asi oleks kindlam, võtsid «armastavad vanemad» ära tütarlapse passi. Mis teha? Kus on inimene, kes annaks nõu? See inimene leidus — Arstiteaduskonna parteibüroo sekretär sm. Metšetin.

Nii- ja teistsuguseid probleeme tuleb sm. Metšetinil tihti lahendada. Arstiteaduskond on ülikooli suurim, head ja halba on palju. Kõigega kursis olla ja kõigest osa võtta — see nõuab energiat ja mis peaasi — huvi inimeste vastu, oskust neid õigesti hinnata.

Vaevalt leidub peale tema veel palju inimesi, kes tunneksid kõiki teaduskonna üliõpilasi mitte ainult näo ja nime, vaid ka iseloomu ja tegude järgi. Ei ole siis ime, et iseloomustuste kirjutamisel kõigepealt tema poole pöördutakse.

Üheksa aastat on ta juhtinud parteitööd Arstiteaduskonnas. Selle aja jooksul kasvas organisatsioon nii arvuliselt (praegu on teaduskonnas 63 kommunisti ja 8 liikmekandidaati) kui erikaalult. Parteiliikmeid on enamikus kateedrites. Võrreldes parteitute õppejõududega on kommunistide osa teaduslikus töös tunduvalt suurem. Tõusnud on ka teaduskonna komsomoliorganisatsiooni tähtsus ja otsustusvõime.

Viimaste aastatega on Arstiteaduskonnast saanud ühtne ja tugev kollektiiv. Silmas pidades tema suurust polnud seda just kerge saavutada. Omajagu vaeva nägi selle heaks ka sm. Metšetin, ja see vaev ei olnud väike.

Kust võib siis Dmitri Metšetinit leida? Ülikooli parteikomiteest, Arstiteaduskonna dekanaadist, kateedritest. Igal pool on ta oma inimene.

Kui parteikomitee töötajate käest küsida, kellega on kõige vähem muret, kellega võib vestelda kõige mitmekesisematel teemadel, olgu siis aatomisõjast või kunstist, arstiteaduse probleemidest või seenekorjamisest? Kes on kõige tähelepanelikum kaasinimeste suhtes? Vastuseks saame: muidugi seltsimees D. Metšetin.

M. SAAT

PARTEI ELU

Ametiühingubüroo töö Bioloogia-Geograafiateaduskonnas

oli päevakorras mainitud teaduskonna partei-algorganisatsiooonis toimunud lahtisel koosolekul.

Millest rääkis aruandja ametiühingubüroo esimees dots. L. Vassiljev?

Ametiühingubüroo sektorite tegevuse iseloomustamisel tuleb esile tõsta aktiivselt ja järjekindlalt töötanud õppe- ja teadusliku töö sektorit eesotsas assistent A. Kaldaga. Väärib märkimist ka laekuri E. Tammemäe hoolikus.

Kaasaruandja L. Aru sõnavõtust jäi kõlama mõte, et eelneva büroo tegevusega võrreldes on tegemist edasiminekuga.

Ettekandjale esitati rohkesti küsimusi ja läbirääkimistest võttis osa 12 sõnavõtjat.

Mitmed sõnavõtjad (sm-d Miidla, Viiding, Perk) tõid esile, et kõige nõrgem on massilise organiseerimistöö sektori töö (dots. H. Remm), kus juhtimist ei ole üldse näha. Puudub kontakt ametiühingubüroo ja -rühmade vahel.

Koosolek võttis vastu otsuse, milles rõhutati eriti vajadust suunata ja kontrollida suurema nõudlikkusega sektorite, eriti massilise organiseerimistöö sektorí tegevust.

V. MUREL

Rahvaluulealane teaduslik konverents

Rahvalaulude teaduslik publitseerimine nõuab õige pingsat ettevalmistustööd mitte ainult materjalide trükivalmis seadmiseks, tarvis on aga ka paljusid teoreetilisi küsimusi lahendada.

«Vana Kandle» ettevalmistustöödest kasvasid välja rahvaluulealased teaduslikud konverentsid. Järjekordne konverents toimub 11. ja 12. mail Tartu Riikliku Ülikooli ruumides.

Regivärsilise rahvalaulu kohta on päevakorras neli ettekannet: «Improvisatsiooni ja traditsiooni suhetest ja selle uurimise meetodist» (O. Kõiva); «Traditsiooni ja improvisatsiooni suhetest pulmalauludes» (U. Kolk); «Stereotüüpsus Karksi lauliku Kadri Sarve lauluvaras» (Ü. Tedre ja R. Mirov) ning ««Loomislaulu» uue versiooni kujunemisest» (I. Rüütel). Regivärsi detailsem tundmaõppimine suurväljaande eel on akuutne ülesanne.

Rahvaluuleteaduse ajaloo alalt analüüsitakse W. Andersoni teaduslikku pärandit (E. Laugaste), Kaarle Krohni ja eesti folkloristika suhteid (R. Viidalepp), Kaarle Krohni laulu-uurijana (V. Pino) ning Jakob Hurda suurüleskutse «Paar palvid» osa eesti rahvaluule kogumises (S. Lätt).

Kolmandaks päevakorda võetud probleemiks on eesti rahvausund. Uurimise ülevaate sel teemal annab A. Annist.

Konverentsi korraldavate asutuste esindajad TA Keele ja Kirjanduse Instituudist, TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelisest Kirjandusmuuseumist ja Tartu Riiklikust Ülikoolist tutvustavad tööga, mis praegu tehakse «Vana Kandle» väljaandmise jätkamiseks.

Oleks loomulik, et ka üliõpilased rohkearvuliselt sellest konverentsist osa võtaksid, ja mitte ainult kuulajaina, vaid esitaksid oma arvamusigi käsitletavate küsimuste kohta. E. LAUGASTE

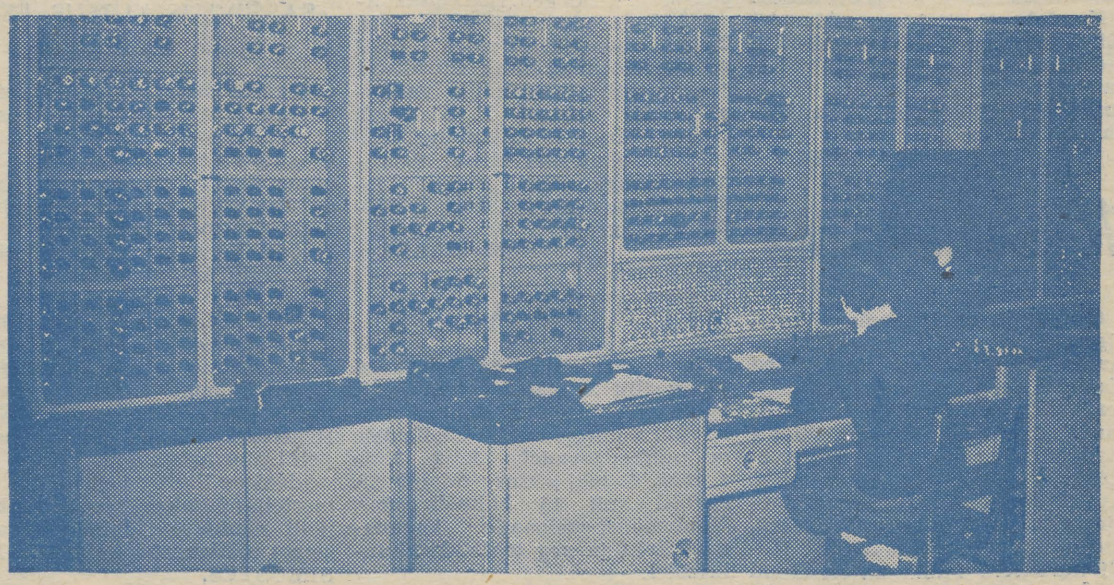

Pildil üleval: Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased üldfüüsika praktikumis.

All: TRÜ arvutuskeskus. Vanem teaduslik töötaja Agnes Sikk töötamas arvutusmasinal «Ural-1».

Kellele õilmitsed, kevadlill aasal?

Kas õitsed vaid endale lõbuks ja pudened külmade hallade puutest,

kas kirendad tuhande liblika rõõmuks,
kes järgmisel õiel sind enam ei mäleta,

või õitsed ja väreled, ootusest tulvil,
et murraks sind armastav käsi?

JAAK PÕLDMÄE

Inimesed ühelt kursuselt

Neid on kaks. Kaks füüsika-matemaatika pedagoogilise haru kolmanda kursuse üliõpilast meie toas. Helle-Kaja on pikk tumedate juuste ja silmadega tüdruk, kelles on midagi taltsutamatut, impulsiivset. Temaga vaidleme kuni ägestumiseni, unustades kõik ümberringi. «Helle-Kaja on romantik,» arvavad kursusel tüdrukud. Jaa, ta on tundlik ning hell ilu suhtes. Ma mõtlen, et oskuses näha enda ümber kaunist, poeetilist, ja siis vaimustuda — see teeb romantiku romantikuks. Aga süttida võib ka pealtnäha kuivade ja keerukate valemite rangest seaduspärasusest: ka seda olen nüüd kogenud.

Vilma on aeglasem, rahulikum, tasakaalukam. Pärit maalt, on ta maast-madalast harjunud raskustega, teab, mida tahab. Kui kellelgi on raske ja valus, juhtub ikka, et Vilma aitab ja lohutab. Tal peab olema mingi sisemine reserv, mingi osa enda minast, mida saab teistele anda. Vilma näib teiste kõrval lõpetatum, valmim.

Niisugused on meie Vilma ja meie Helle-Kaja. Kui võrdleksin neid omavahel kirjavahemärgiliselt (kui nii tohib!), oleks Helle-Kaja nagu hüüumärk ja Vilma nagu punkt. Ning neid punkte, mõttekriipse, küsimärke ja komasid on neil praegu kursusel 22.

Seal on Jaan, osakonna komsomolisekretär, õpib eriprogrammi alusel psühholoogiat — tõsine ja äärmiselt printsipiaalne poiss, kelle abile võid alati loota.

Mart räägib muhedat juttu ja silmad naeravad prilliklaaside tagant. Uurib ja puurib üksipäini arhitektuurialast kirjandust ja tüdrukud usuvad, et teab kõiki maailma asju. Teda tuntakse ka suure asjatundjana raadiotehnika alal.

Arkadi, kes töötab pärast loenguid laboratooriumis ja õhtul hilja seab sammud muusikakooli poole ...

Ühel nädalavahetusel käidi kursusega Vellaveres. Tagasi tuldi pruunidena, väsinutena, rahulolevatena. Olid teinud orienteerumismängu suurele tordile, tutvunud Kiigemäe nõlvadel lume struktuuriga ning üldse saanud palju lõbu ja nalja.

Olen viibinud nende kursusekoosolekutel. Ägedad sõnavõtud, igaüks kaitseb oma seisukohta, arvamused lähevad lahku. Helgi, pikk, otsustava ilmega tüdruk, tõuseb ja ütleb oma sõnad. Kaalukad, julged. Tõuseb pahameelesumin. Inimesed mõtlevad. Siis kostab esimene hääl: «Tal on ju õigus!» Seda kinnitab üksmeelne hääletamine. Kõik on jälle korras ja hea! « Lähme teatrisse, tüdrukud! Täna etendub «Peer Gynt»!

Õhtuti vaidleme mõnikord. Lebame selili voodis ja Maie silmad jälgivad laes liikuvaid viirastuslikke valguslaike, mida tekitab raagusoksane puu hilise auto valgusvihus, ja siis tulevad igasugused mõtted. Kõige rohkem sellest, mis ees ootab. Missugune on see elu, kuhu me paari aasta pärast astume?

Kuid niisugustest asjadest tavaliselt ei räägita. See asub kusagil sügaval iseendas, varjatud nagu kõige püham ja kallim.

Me räägime sellest, mis saab, kui mõtlevad masinad liiga kaugele arenevad, nuriseme, miks on peenekontsalised kingad poes nii kallid, räägime kvantgeneraatorist ja telepaatiast, püüame kujutleda, mida tooks endaga kaasa sõda, ja loeme hardusega Jesseninit.

End tuliseks ääkinud, kuuleme ühel vaikusehetkel, kuidas kusagil lööb raekoja kell kolm kõmavat lööki. Aeg on magama heita.

Hommikul algab uus päev.

Funktsionaalteooria, poliitiline ökonoomia, teoreetiline füüsika, kõrgem algebra ... stopp — loengupäev on läbi. Aga pärast seda? Helle-Kaja näiteks läheb kinno, Helgi ja Maimu naiskoori laulma, Vilma marsib fotolaboratooriumi, Kiira võtab naglid ja kaob staadionile, Mardi sõpradeks saab veel tundmata tarkade raamatute imemaailm jne. jne.

Homme on raadiotehnika praktikum, tuleb lahendada matemaatilise füüsika harjutusülesanded. Tüdrukud käivad ühest toast teise, arutavad, peavad nõu. Korduvad autoriteetsed sõnamonstrumid — multivibraatorid, R-C generaatorid, stabilisaator, vilksatavad ärevad lausekatked: «...kuidas oleks tagasiside-koefitsiendiga, kui ma siia selle takistuse vahele panen?»

«...Aga mul, tüdrukud, ei jää lineaarmoonutused lubatud piiridesse.» Oi, nad on ikka targad küll. Kui seda kuuldavalt väljendan, maerdakse kaua ja lõbusalt. Nemad ei teadvat ega oskavat midagi. Kui juba keegi, siis vahest Mart, Jaan, Jaak.

Nii läheb päev, teine, kolmas.

«Kakskümmend,» ütles Vilma ükskord matriklit vaadates. «Mhm, mis kahtekümmend sa seal pomised?» ühmasin vastu. «20 eksamit on juba tehtud,» sain vastuseks.

Veel üks selline kakskümmend, ja lõpeb üks etapp nende 22 elus — raske, tõtlik, erutav ja kaunis. Tuleb teine, võib-olla veel raskem, veel erutavam ja veel kaunim.

A. TINGAS

KINOKOMMENTAAR

Eksperiment

Rangel Valtšanovi filmi «Päike ja vari» märgiti möödunud aastal Karlovy Vary festivalil eripreemiaga eksperimendi eest. Nüüd on see teos jõudnud meie ekraanidele.

Milles on siis selle filmi eripära?

Süžee puudumine, filosoofiline dialoog, sümboolika — sellega oleme me juba harjunud, see pole enam mingi eksperiment. Valtšanovi film muutub kohati eksperimenteerimiseks eksperimendi pärast.

Filmis räägitakse igavestest teemadest. Elu, armastus, surm, aeg. Praktika on näidanud, et igaveste asjadega tuleb olla ettevaatlik — võib tekkida ühepäevateos. Ei tohiks olla nii kergemeelne ja jätta kõike lõpuni mõtlemata.

Inimvaenulik filosoofia vajab palju tugevamat vastasrinnet kui julgustav käegalöömine: «Oh, sõda ei tule niikuinii!» Teema on liiga tõsine, ainult efektidest ei piisa. Ja Salvador Dali maneeris filmitud visioon hukkunud maailmast on emotsionaalselt palju mõjuvam kui rahvaste karneval filmi lõpus.

On vaja argumenteerimist. Eriti kui filmi loojad on eesmärgiks seadnud filosoofilise traktaatpoeemi.

Sümbolid nõuavad suurt sisemist selgust, mida ei tarvitse tingimata öelda nende välise külje kohta. Nad ei pea olema lõpuni välja öeldud, kuid olgu lõpuni mõeldud. Näiteks jooks amforaga, mis on ainult näiline sümbol. Või gloobusega mängiv poisike. Või valgete laevade kahekordne kohtumine. Need kujundid kasvatavad meie mõtlemises pinnapealsust.

Niipalju filmi üldise kontseptsiooni kohta.

Eraldi võttes on filmis muidugi palju head, eelkõige operaatoritöö. Inimkeha ilu, meri, dramaatilised kontrastid. Hea on stseen, kui esimest korda tuleb vari, tulevad tuul ja hirm. Eespool nimetasin juba katastroofijärgseid võtteid. Samuti amfora purunemine, kalmistu ja teised stseenid.

Näitlejaist rahuldab enam poolatar Anna Prucnal oma terava ekspressiivse laadiga. Georgi Naumov noormehe osas jätab ükskõikseks.

Ei saa öelda, et film on ebaõnnestunud. Kuid sellistel teemadel võib luua ainult häid filme. Kui jäetakse põhjani tungimata, kui pole jõudu ega aega lõpuni mõtelda, võib selline film ilmumata jääda. Ajastu tulipunkt nõuab peent ja tarka analüüsi. Head eeskuju annavad «Ühe aasta üheksa päeva» ja «Ivani lapsepõlv».

M. UNT

TRÜ rotaprint

Tänavu on jõutud välja anda üle 200 trükipoogna ligi 40 eri nimetusega. TRÜ kirjastusgrupis ootavad järjekorras uued materjalid.

Eriti agaralt on rotaprindi võimalusi ära kasutanud Majandusteaduskond, Füüsika-Matemaatikateaduskond, Arstiteaduskond, võõrkeelte kateeder.

Mahukamatest teostest võiks nimetada H. Siiguri «Finantsõiguslikke akte» I ja II. A. Rõõmusoksa ja M. Viidingu «Üldist geoloogiat», Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri õppejõudude koostatud «XIX—XX sajandi väliskirjanikke».

I.-P. PADERNIK

Töö kiidab tegijat

Oleme harjunud vajadusega rääkida või lugeda headest inimestest. Oleme harjunud nende inimeste olemasoluga nagu rõõmudega.

Nad ei tarvitse olla sugugi mitte erilised. Ei, ei miks just seda? On lihtsalt hea tunda (või ainult teada) tavalisi, töökaid, südamlikke kaaslasi enda ümber. Selliseid, kes mõtlevad teisele inimesele.

«Ma ei saa öelda, et ta oleks erakordselt andekas ja silmapaistev, kuid ta teeb pidevalt ja korralikult oma tööd,» ütleb Majandusteaduskonna prodekaan H. Siigur ühe oma õpilase kohta.

Kellest oli juttu?

Heino Tonsiver — Majandusteaduskonna diplomand ja ÜTÜ rahandusringi esimees. Ta on kaks suve vabatahtlikult töötanud Balti Soojuselektrijaama komsomolilöökehitusel ja ühe Ruhnus maaparandustöödel.

Komsomoli-aukiri tõestab sõnadetagi tema tublidust.

Sügisesed kolhoosinädalad ja rahmeldamine — ka selles pole nagu midagi eriskummalist. Igas töös võib ju töömees olla! Eks ole?

Spordialaks — laskmine. Heino kuulub ka teaduskonna võistkonda.

Loeb palju. Kaaslased ütlevad: «Ta on hea poiss. Väga abivalmis.» Ja mida veel?

Võib-olla räägiksime sel aastal esitatud võistlustööst. Selle pealkirjaks on «Rahandusosakondade ülesanded kommunismi ehitamisel». Aktuaalne teema!

«Tallinna Rahandusosakonnas saadud tööpraktikat on edukalt üldistatud,» ütleb juhendaja H. Siigur. «Eriti hinnatav on riigitulude-alase töö analüüs. Kriitiline lähenemine asjale peaks aga aitama kõrvaldada rutiini rahandusorganeis.

Lõplikku hinnangut tehtu kohta muidugi veel anda ei saa». Nii nagu ei saa teha seda ka H. Tonsiveri enda kohta. Otsuse langetavad aeg ja inimesed. Heinol on tulevane tegevuspaik juba teada: Tallinna Linna Rahandusosakond.

Täit töömehe visadust!

E. ÕUNAS

Temast saab tubli arst

«Mis ta teeb? Teeb pilte ja kasvatab poega. Mängib natuke akordioni, natuke kitarri.»

«Kunagi, mäletate, käis sõudmas. Hüppas langevarjuga. Ujub hästi.»

«Laulumees on ta ka.»

Kursusekaaslased teavad Ants Kallikormist rääkida palju head. Võib-olla on teinekord riieldud ja torisetudki, kuid viimase kursuse kevadel ei tuletata meelde selliseid asju. Küll mäletatakse Kasahstani viljapõlde ja sauna, mille kütmisel ainult Ants tüdrukutele appi tuli. Mäletatakse kolhoosisügiseid, kui vastutajaks ja organiseerijaks oli jälle Ants Kallikorm.

«Istume, laiskleme, aga siis tuleb Ants, räägib rahulikult ja huumoriga niisuguse jutu maha, et sul tuleb kange töötahtmine.»

«Ta oskab nii rahulikult veenda, et ei taha teda alt vedada.»

«Ja ta võtab alati ise kõigest osa, olgu siis kerge või raske. Kui ta aga midagi otsustab, siis küsib ikka teistelt, mis nemad arvavad ...»

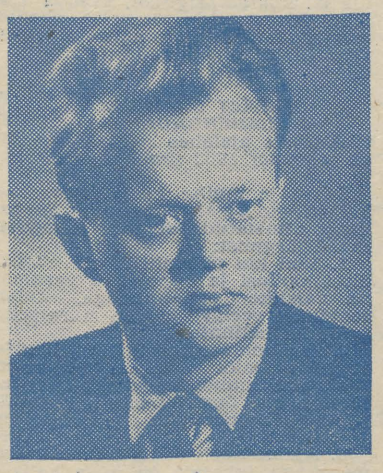

ÜTÜ Arstiteaduskonna nõukogu esimees olla pole nali. Ants on sel kohal kaks aastat vastu pidanud. On teinud palju teaduslike konverentside õnnestumiseks, ise alati külalistega kaasas käinud. Sügiseseks Vilniuse-sõiduks organiseeris mugava bussi. Kirurgiaringile muretses koeri. Ehitas koos poistega koerte operatsioonitoa. Töötas kirurgiaringis ja tegi seal koos kolme seltsimehega auhinnatöö, mis sai I preemia nii ülikoolis kui ka vabariigis. Kogu ülikooliaja kestel on ta õppinud «viitele». Talle tehti ettepanek jääda aspirantuuri — eks seegi räägi enda eest.

Sellest VI kursuse üliõpilasest — peatsest arstist — on räägitud ennegi, nii et praegu ei räägi me temast esimese avastuse õhinas. On lihtsalt hea, et leidub selliseid rahulikke ja tublisid inimesi. On hea, kui inimene oskab suuri asju vaikselt teha — veel parem, et ta sealjuures uhkeks ei lähe.

M. KALAMÄE

ENSV mitmekordne meister kunstilises võimlemises meistersportlane Maire Kamarik lõpetab sel aastal TRÜ kehakultuuriosakonna. Tänavusele IV kursusele anti esimesena ülikoolis kommunistliku töö kursuse austav nimetus. Selles on ka Mairel teeneid. Kõige selle juures juhendab diplomand naistevõimlemisrühmi. Maire Kamarik on kaitsnud ülikooli ja vabariigi spordiau lugematutel võistlustel. Tuleval laupäeval-pühapäeval võime näha teda jälle vabariiklikel kõrgemate koolide esivõistlustel Tartus.

SPORT

Kiiremini, kõrgemale, puhtamalt!

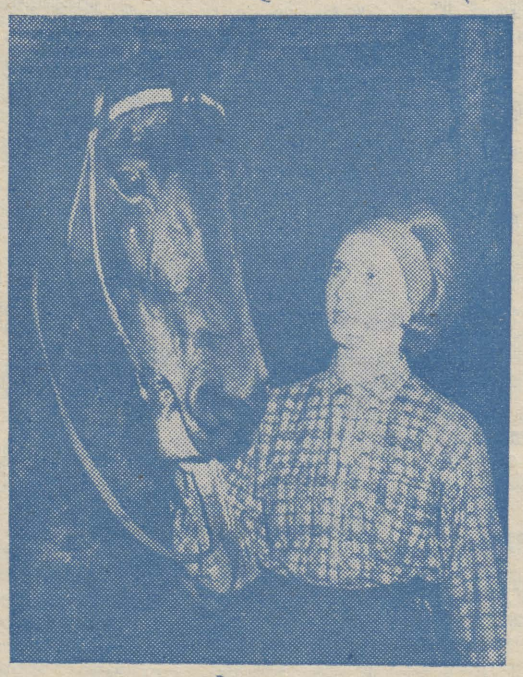

Tatjana Saar (Arstiteaduskonnast) oma ratsu Tuljakuga.

Nädalavahetusel lõppesid ülikooli meistrivõistlused ratsutamises. Eelmistest erinevalt ei olnud seekord kavas võistkonnasõitu. Üksikutel aladel olid aga tunduvalt paremad Arstiteaduskonna ratsasportlased.

Tublilt esinesid algratsutamises algajad, kelle seast hulk sõitjaid läbis kergema klassi parkuuri puhtalt, täites seega nõutava III spordijärgu normatiivid. Kokkuvõttes (maneežisõit + takistussõit) olid paremateks Rebane (hobusel Tuljak) 97 punkti, V. Gutman (Artek) 86 p., Kask (Menuett) 85 p. ja A. Adamsoo (Tuljak) 84 p.

Vanema rühma algratsutajatest ei suutnud keegi lõpetada takistussõitu. Maneežisõidu arvestusega oli esimene A. Aasmaa (Vulkan) 33,3 p. Kahevõistluses saavutas esikoha tublilt esinenud L. Kitsemägi (Masurka) 60 miinuspunktiga, jättes teiseks mulluse ülikooli meistri M. Tamme (Sale) 82 miinuspunkti.

Kergema klassi takistussõidus esines edukalt võistluste debütant A. Enno (Tuljak) — esikoht 7 miinuspunktiga. Teine oli L. Kitsemägi.

Keskmise klassi takistussõidus tuli meistriks tublit sõitu näidanud T. Saar. Järgnesid T. Velgre ja T. Vardja.

Raskema klassi takistussõidus saavutas teise meistritiitli T. Saar (Tuljak) 3 miinuspunktiga. (Tuleb märkida, et ratsmega hoolikamal ümberkäimisel oleks võistleja parkuuri läbinud puhtalt.) Teine oli T. Vardja ja kolmas L. Kitsemägi. Tublilt sõitsid ka mullune selle ala meister M. Tamm ja Truupõld.

H. RÄTSEP

Võimlemisvõistlustest

Möödunud nädala keskel toimusid TRÜ võistlused võimlemises, et selgitada parimad rühmad esinemiseks ENSV üliõpilaste 1963. a. meistrivõistlustel.

Võistluste võitjaks tuli I kursuste koondrühm (õppejõud L. Vestre), kogudes 17,6 punkti. IV—V kursuste koondrühmal tuli leppida teise kohaga (16,9 punkti). Järgnesid sama punktide arvuga II kursuste 1. ja 2. koondrühm ning Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse rühm.

Kõrgemate koolide kunstilise võimlemise ja rühmvõimlemise võistlused toimuvad 27. aprillil kell 18 ja 28. aprillil kell 12 V. Kingissepa tn. 19 suures saalis.

L. VESTRE

Kaugõppijatele

(Algus ajalehes nr. 12, 19. aprillil 1963.)

Sidemepidajaks õppesessioonide vaheaegadel õppejõudude ja üliõpilaste vahel on seni olnud kaugõppeosakonna poolt korraldatavad väljasõidud nendesse keskustesse, kus asub arvuliselt rohkem kaugõppijaid, eriti Tallinna. Need väljasõidud teostuvad kindla graafiku kohaselt sellel õppeaastal endiselt kord kuus, kuid järgmisel juba kaks korda.

Käesoleval semestril on Õigusteaduskonna õppejõud H. Freymann, E. Laasik, I. Sildmäe, E. Salumaa, H. Rink väljaspool seda graafikut ka teistel päevadel komandeerimise korras Tallinna sõitnud loengute pidamiseks, konsultatsioonideks, eksamite ja kursusetööde vastuvõtuks.

See on aidanud kaugõppijail likvideerida akadeemilist võlgnevust semestri keskel, mis omakorda on eelduseks eeloleval kevad-suvisel eksamisessioonil paremate õppetagajärgede saavutamisel.

Majandusteaduskonna Tallinnas asuvaid üliõpilasi on pidevalt abistanud Tallinna rühma kohapealsed õppejõud. Tartu õppejõudude poolt on Tallinnas toimunud õppetöö ainult neis ainetes, milledes Tallinnas õppejõud puuduvad. Seesugustel puhkudel on Tallinna sõitnud õppejõud H. Müür, P. Kask, L. Kangur.

Õppe-eksamisessioonidevahelisel perioodil tuleb kaugõppel eriti tähelepanu pöörata just nendele õppeainetele, kus on mahajääjaid kõige rohkem. Tarvis on selgitada mahajäämuse põhjus ja tõmmata üliõpilasi kaasa selle likvideerimisele.

Siin on suureks abiks see, kui ka õppejõud oma õppeaines on pidevalt teadlikud iga kaugõppija edasijõudmisest ja koos dekanaadiga astuvad samme mahajääjate abistamiseks.

24.—29. märtsini korraldatud konsultatsioonide ja akadeemilise võlgnevuse likvideerimise päevadest võttis osa 67 Õigus-Majandusteaduskonna üliõpilast, milline arv oli küll suurem sügisesest, kuid arvestades üliõpilaste üldarvu siiski väheldane. See osa kaugõppe tööst nõuab ümberkorraldamist.

Häid tagajärgi andis suvise eksamisessiooni üksikutes õppeainetes kogu kursusele paaripäevalise (laupäev-pühapäev) loengutesarja ja eksamite korraldamine. Nii näiteks sooritas rahandusharu IV kursusest, kus kursuse 20 üliõpilasest kohale tuli 14, osa ka eksameid. Suvine eksamisessioon on nüüd kergem.

Eelseisev kevad-suvine õppeeksamisessioon peab andma kokkuvõtte õppeaastal tehtud tööst. Sessiooni õppeedukusele on väga tähtsad sessiooni tunniplaanid, samuti nii üksikute õppeainete loengute arv kui ka eksamite ajaline jaotamine. Tunniplaan määrab selle lühikese ajavahemiku töökorra, kus kaugõppeüliõpilane viibib ülikooli seinte vahel. Iga õppejõud peaks siin elavalt huvi tundma oma õppeaine seisundist tunniplaanis.

Õppeosakonnale on aga palve, et õppe- ja eksamisessioonide kesteks õpperuumid ka õhtustel tundidel oleksid kaugõppijate käsutuses. Sellel ajavahemikul on Õigus-Majandusteaduskonnas kohal 13 kursust, kes kuulavad loenguid 110 eri õppeaines. Lühikeses ajavahemikus nõuab õppetöö organiseerimine selles ulatuses palju ruume, suurt täpsust ja ettenägelikkust.

Õppeedukus eksamisessioonil on tunduvalt olenev sellest, kuidas majutame kaugõppijaid õppe- ja eksamisessioonil.

Kaugõppijate nimel on palve majandusosakonnale, kes alati on hoolt kandnud kaugõppijate majutamise eest: aidake ka sellel kevadel. Kaugõppijad vajavad magamiskohta, tekki, voodipesu, öökappi, veenõu lauale, vähemalt kord päevas kuuma vett, naisüliõpilased ka pesukaussi ja kui see ei ole võimatu, siis võiks majas olla ka üks triikraud. Teame, et meil ei ole praegu veel suuri võimalusi, aga me suudame siiski hädavajalikuma anda, kui selleks koondame oma reservid ja hea tahte.

Ühiste pingutustega saavutame, et ka kaugõppeüliõpilased võivad õppeaasta lõpule viia neile kõige paremate õppetagajärgedega.

L. KANGUR,
kaugõppe prodekaan

Meie kriitika jälgedes

«MIKS NELI TOOLI?»

Ülikooli kohviku administratsioon teatas, et toolide tassimise ärahoidmiseks muretsetakse lähemal ajal igasse saali tagavaraks umbes 10 tooli.

Etteheide kohvikukülastajaile: rõdusaalist viiakse toolid kaminasaali, lisaks tuuakse neid ka «sealt auditooriumist» kolmandalt korruselt, kuid tagasi ei vii keegi. Saali koristamine tööpäeva lõpul võtab seetõttu palju aega.

«VASTUSEKS HEIKKI KIRJALE»

Et vene kirjanduse kateeder palus lähemalt selgitust, saabus ajalehe toimetusele «Heikki» vastus, mis saadeti läbiarutamiseks edasi vene kirjanduse kateedrile.

VAHEST SAAKS SEDA LAHENDADA NII?

(Vastuseks ajalehes «TRÜ» nr. 11, 12. aprillist 1963 ilmunud artiklile.)

Saksa ja inglise keele kateedrite kollektiivid on arutanud tähelepanelikult nimetatud kirjutist ja soovitavad järgmist:

1. Seni kui ülikoolil ei ole võimalik üliõpilasi ja õppejõude varustada vajalike õppelintidega, tuleb soovitada veelgi juurde muretseda isiklikke helilinte.

2. Keeltelaboratooriumi juurde on hädavajalik määrata laborant, kes võiks muude ülesannete kõrval tegelda ka õppevahendite laenutamisega õhtupoolikuti (s. o. teises vahetuses).

3. Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu juhataja on nõus kollektiivselt muretsetud helilinte võtma raamatukogu ruumesse hoiule. Iga laenutaja on kohustatud kirjutama laenutussedelile oma nime, kuupäeva, kellaaja.

4. Tuleks taotleda, et TRÜ keeltelaboratoorium saaks juurde magnetofonilinti sellises koguses, et võiks kõigile keeleõppijatele neid laenutada pikemaks ajaks (kuni ülikooli lõpetamiseni) isiklikuks kasutamiseks.

Esmaspäeval ja neljapäeval kella 10—11 saab ülikooli peahoonest osta pileteid kinos «KOMSOMOL» linastuvate lühifilmide

«KUUBA NOVELL» ja «REALENGO 18»

kõigile seanssidele.

Prof. V. HIIE

24. aprillil lahkus ootamatu surma tõttu meie keskelt Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna stomatoloogia kateedri juhataja professor meditsiinidoktor Valter Hiie.

Professor V. Hiie on sündinud 7. veebruaril 1902. a. Kogu tema elu oli tihedas seoses Tartu Riikliku Ülikooliga. Eriti suured olid tema teened Arstiteaduskonna stomatoloogia osakonna asutamisel ja selle osakonna töö organiseerimisel. Selles osakonnas oli ta kandvaks ja juhtivaks jõuks kuni surmani.

Professor V. Hiie tegi ka ulatuslikku teaduslikku tööd, peamiselt kirurgilise stomatoloogia alal. Ta on avaldanud mitukümmend (üle 30) teaduslikku tööd, mis on ilmunud nii Eesti NSV kui ka üleliidulistes teaduslikes ajakirjades. Samuti on ta esinenud paljudel erialastel konverentsidel. Rea aastate vältel oli professor V. Hiie TRÜ Arstiteaduskonna prodekaan ja redaktsioonikolleegiumi esimees.

Prof. Hiie oli väga nõudlik nii iseenda kui ka oma kaastöötajate ja üliõpilaste suhtes, kuid ta oli alati südamlik, abivalmis ja erakordselt korrektne ning tasakaalukas.

Tema ootamatu lahkumine tekitas meis sügava leinatunde.

TRÜ Arstiteaduskonna kollektiiv

TRÜ — KMI

Selgituseks mõneti mõistatuslikule pealkirjale: ülikooli 4-liikmeline võistkond (I. Häling, E. Ergma, I. Kuusmann, P. Maimik) käis külas Kaunase Meditsiiniinstituudi tennisistidel. Kohtuti kahel korral. Vastased olid parimas koosseisus (1 meistersportlane ja hulk I järgu sportlasi), meil puudusid J. ja P. Lamp ning M. Toht. Siiski suutsime leedulaste esindusvõistkonna vastu välja mängida 4:4 viigi.

Järgmisel päeval olime juba kindlalt paremad: kaunaslased said vaid 2 võitu. Kõige rohkem punkte tõi E. Ergma: Leedu pinnal ei kaotanud ta kordagi. Meistersportlane I. Häling tõestas, et ka pärast mitmekuulist vaheaega võib tulemusrikkalt esineda. Tagasisõidul Riias ei suutnud isegi lätlaste tulevikuootus Strautmane talle vastupanu osutada.

Ülikooli meesmängijad tulid koju väiksema võitude pagasiga.

P. MAIMIK

TEADAANDED

Homme, kell 19.30 toimub TRÜ aulas kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XIV ülevaatuse lõppkontsert Pääsmete eelmüük TRÜ klubis

TRÜ KLUBIS

Esmaspäeval, 29. aprillil kl. 20 V. Vinnikovi ja V. Krahti «Mille nimel?...» Arstiteaduskonna näiteringi esituses.

*

ELKNO TRÜ Komitees võetakse vastu suvetööde avaldusi igal tööpäeval, välja arvatud laupäev, alates kella 13—16.

ELKNO TRÜ Komitee

*

TRÜ matkasektsioon organiseerib 1. maini 3. maini jalgsimatka marsruudil Petseri—Värska. Väljasõit Tartust on 1. mail kell 16.30 rongiga. Kõigil, kes soovivad matkast osa võtta, koguneda 29. aprillil kell 18 Kingissepa tn. 19 (II korrus).

Matkasektsiooni juhatus

*

TRÜ Teaduslikus Raamatukogus toimub reedel, 26. aprillil kl. 18 temaatiline õhtu teemal «INIMESE MORAALNE VÄÄRTUS». Sissejuhatava sõnavõtuga esineb EPA filosoofiakateedri õppejõud sm. U. Ürt.

On välja pandud kommunistlikku moraali käsitlevat kirjandust.

*

Orienteerujate kontrollvõistlus toimub 7. mail kell 17 Kaagveres, ülikooli meistrivõistlused teaduskondade koondiste vahel aga 12. mail kell 11 Liival, 25. kilomeetril Võru maanteel. Võistkondlikku arvesse lähevad 2+2 tulemust. Osavõtjate arvu ei piirata kummalgi korral.

Toimetaja H. Peep

«Tarту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3368. MB 03331.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Jüriöökarikas jäädavalt ülikoolile

Neljandat korda kogunesid vabariigi orienteerumiskollektiivid öiseks teatevõistluseks «Spordilehe» rändkarikale. Seekordne Jüriööjooks Karksi-Nuias ületas korralduselt kõik eelmised. Ajaloolise jüriöö hõngu oli tunda nii 500-pealise tõrvikukandjate rongkäigu marsis Nuia alevist läbi sügava ürgoru Karksi lossivaremeteni, kunagisel lossiõuel süüdatud hiigellõkkes kui ka ajahambast puretud lossimüüridel hommikuni vilkuvates tulesilmades. Võistlus pakkus kordumatut elamust sadadele osavõtjatele ja pealtvaatajaile.

Kell 23 avasid 67 esimese vahetuse meesvõistlejat kinnise ümbriku võistluskaardiga. Mõned hetked hiljem sööstsid vilkuvad valgusvihud läbi oru Nuia alevi poole. Ainult mõned üksikud võistlejad valisid vastassuunas mineva autotee. Mis siis esimese vahetuse rajal toimus?

Otse minevate võistlejate hulgast tõusid esikohale orienteerujad Kask ja Tõnuri. Suurel tõusul liitus nendega Pärnakivi. Vilkuvat kolmikut asus jälitama kuni 50 taskulambi kiirtevihku. Tempo tõusis. Juhtijail polnud mahti kaarti vaadata — saaks aga massi eest minema; massil polnud samuti aega kaarti silmata — iga hinna eest püüti järele jõuda esimestele. Alles paarikolme kilomeetri järel selgus, et võetud kurss läks oluliselt lahku esimese kontrollpunkti suunast. Sils oli juba hilja — kes kaotas asjatult paarkümmend minutit, kes aga igasuguse võime orienteerumiseks kottpimedal, tundmatul maastikul. Nii otsustasid juhtkolmik ja massipsühhoos suure teene ülikooli esindusvõistkondadele, sest...

Ustav Mikelsaar ja Olavi Kärner olid need, kes ei läinud massiga kaasa. Valinud liikumiseks ringimineva, kuid hästi määratava autotee, asusid ka nemad kiirust «üles kruttima». Oma suureks üllatuseks jõudsid nad täielikus pimeduses ja vaikuses esimestena 1. kontrollpunkti (kuhu jäid küll ülejäänud 65 võistlejat?). Ka järgmised kontrollpunktid läbiti jooksult ning tuledes säravale vahetuspaigale lossivaremeis saabusid minutilise vaheajaga esimestena 2 ülikooli orienteerujat saabus koos temaga esimesena vahetuspaigale. Suur töö oli tehtud ning viimaseks vahetuseks oli seis «Eesti Tööstusprojekti» ning TRÜ esindusvõistkondade vahel 1:1. Teised olid kaugele maha jäänud. Vastu ootusi polnud vabariigi värske meister Tõnu Laja heas jooksuvormis ning TRÜ ankrumehel Arne Kivistikul polnud raskusi vahet pidevalt suurendada. Kaitsnud kolmandat korda «Spordilehe» rändkarikat, omandasid TRÜ orienteerujad selle käesoleval aastal jäädavalt. Järgmise rändkarika peab tavakohaselt välja panema TRÜ.

Esmakordselt arvestati Jüriööjooksu ka vabariigi meistrivõistlustena teateorienteerumises. Seeria öiseid eelvõistlusi Raadil, Elvas ja Vellaveres ning kümned jooksukilomeetrid Põltsamaa maanteel andsid meile hea medalisaagi. Kuldsesse viisikusse kuulusid U. Mikelsaar, Maire Miljan, M. Aruja, T. Liblik ja A. Kivistik. Pronksmedalid teenisid välja O. Kärner, A. Palge, Malt Miljan, M. Illi ja E. Loik.

A. KIVISTIK

(Hubert Pärnakivi kommenteeris pärast oma starti nii: «Olgu see viimane kord, kus ma teiste järele jooksma lähen; tarvis on ikka oma peaga mõelda!»)

Teises vahetuses suurendasid Maire Miljan ja Anne Palge edumaa vastasvõistkondade ees kümmekonna minutini. 5-minutilise vahega läksid kolmanda vahetuse rajale Madis Aruja ja Malt Miljan. Meie rõõmul polnud piire — nüüd peaks edumaa veelgi suurenema.

Väga hea jooksjana kasutas Malt Miljan sama taktikat mis Ustav Mikelsaargi — ta valis rajale ringimineva suuri autoteid. Kõik klappis suurepäraselt ja Miljan läbis linnulennult 6 km 41 minutiga. Aruja takerdus kahjuks otseminekuga sohu ja andis vahetuse üle alles neljandana. Kuldmedalipretendentideks oli tõusnud TRÜ teine koosseis.

Eelviimases vahetuses neljandana rajale läinud Tiiu Liblik näitas, et ta on tõesti kindlaim vabariigi naisorienteeruja. Ta möödus kahest eesolijast, püüdis kinni varem startinud Lelli Ruto (vabariigi eksrekordiomanik 800 m jooksus!) ning

Raamatupalat

MEID ÕNNITLETI

Ülikooli kollektiivi tervitasid ja õnnitlesid töörahva rahvusvahelise solidaarsuse päeva 1. mai puhul.

*** M. V. Lomonossovi nimelise Moskva Riikliku Ülikooli rektor;**
*** Valgevene Polütehnilise Instituudi kollektiiv;**
*** P. Stučka nimeline Läti Riiklik Ülikool;**
*** V. I. Lenini nimelise Tadžiki Riikliku Ülikooli rektor;**
*** V. I. Lenini nimelise Taškendi Riikliku Ülikooli rektoraat, partei-, ametiühingu-, ja komsomoliorganisatsioon;**
*** Ed. Vilde nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi rektoraat ja ühiskondlikud organisatsioonid;**
*** ENSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor;**
*** ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi kollektiiv;**
*** ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus;**
*** ajalehe «Rahva Hääl» toimetus;**
*** Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut.**

AUHINNATÖÖD

1. mai aktusel tehti teatavaks üliõpilaste auhinnatööde konkursi tulemused.

AJALOO-KEELETEADUSKOND

I auhinna said

JÜRI ANT ajaloo-osakonna V kursuselt töö «Tartu progressiivse üliõpilaskonna fašismivastane võitlus 1930-ndail aastail» eest,

MARE AUN ajaloo-osakonna V kursuselt töö «Kääpa varaneoliitiline asula Võru rajoonis» eest,

PAUL-EERIK RUMMO eesti filoloogia IV kursuselt töö «Ekspressionistlik sümboolika eesti ajalauludes» eest ja

JAAN SOONTAK inglise filoloogia osakonna V kursuselt töö «EUPHEMISMS AND EUPHEMISTIC EXPRESSIONS CURREANTLY USED IN ENGLISH» eest.

II auhinna said

MALLE ILVES ajaloo-osakonna V kursuselt töö «Ajalooalasest klassivälisest tööst A. H. Tammsaare nimelises Tartu I Keskkoolis» eest, ja

RINA DUBIN inglise filoloogia osakonna V kursuselt töö «THE RENDERING INTO ENGLISH OF SOME ESTONIAN (OR RUSSIAN) WORDS OR EXPRESSIONS WITH NO PRECISE ENGLISH EQUIVALENTS» eest.

FÜÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND

I auhinna said

HEINO TÜRNPU matemaatikaosakonna IV kursuselt töö «Mõnedest abstraktsete summeeruvustegurite tüüpidest II järku Rieszi menetluse jaoks» eest,

MATI KILP matemaatikaosakonna III kursuselt töö «Parempoolselt järjestatud poolrühmadest» eest,

JÜRI REBANE matemaatikaosakonna IV kursuselt töö «О кольцах, все аддитивные подгруппы, которых являются подкольцами» eest ja

ENN REALO füüsikaosakonna V kursuselt töö «Fotostsintillatsioonid elavhõbedasarnaste ioonidega aktiviseeritud kristallide» eest.

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND

I auhinna said

URVE SEPP geograafiaosakonna V kursuselt töö «Looduslikest kompleksidest merest kerkivatel saartel» eest ja

JAAN VIIDALEPP bioloogiaosakonna V kursuselt töö «Eesti suuriblikate määraja II vihik» eest.

II auhinna sai

REIN LEET geograafiaosakonna V kursuselt töö «Põllumajandusliku tootmise looduslikud tingimused Vastseliina sovhoosi «Kündja» osakonnas» eest.

ÕIGUSTEADUSKOND

I auhinna said

AVO-VAPPER LUKK IV kursuselt tööde «Tehingud uues tsiviilseadlusandluses» ja «Mõningaist ideaalkogumi küsimustest ENSV Kriminaalkoodeksi järgi» eest ja

VLADIMIR IVANOV IV kursuselt töö «Борьба Советского Союза и стран социалистического лагеря за запрещение пропаганды превентивной войны» eest ja

EENOK KORNEL IV kursuselt töö «Tööliste ja teenistujate täielikust materiaalsest vastutusest lepingu alusel» eest.

MAJANDUSTEADUSKOND

I auhinna said

ARNO SUSI mittestatsionaarse osakonna V kursuselt töö «Ehitustööde omahind Tartu Territoriaalse Ehitusvalitsuse elamuehituses 1962. a. ja teid selle alandamiseks» eest ja

HEINO TONSIVER V kursuselt töö «Rahandusosakondade ülesanded kommunismi ehitamisel» eest.

II auhinna said

KAJA KUIV V kursuselt töö «Ehitusmehhanismide kasutamine Tartu Linna Ehitusvalitsuse ehitusobjektidel» eest ja

ALFRED KALLISAAR IV kursuselt töö «K/S «Dünamo» Suusavabriku finantsilise seisundi analüüs seisuga 1. jaanuar 1963» eest.

Poliitilise ökonoomia kateedri juures tehtud töödele anti auhinnad alljärgnevalt:

I auhinna said

HELLE BAUMEISTER, ÕIE LUPTOV, MARGUS MÄNGEL, AILI PENT, EINAR MARKEN ja RIINA ROOSAAR kollektiivse töö «Tähtsamate põllumajandussaaduste omahind ja selle alandamise teed» eest.

II auhinna said

UKU ALAKIVI ja JÜRI MATLEP kollektiivse töö «Kaubavarude vastavus elanikkonna nõudmisele (Tartu linna näidetel)» eest.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 10. MAIL 1963

Nr. 14/15 (554/555) XVI aastakäik

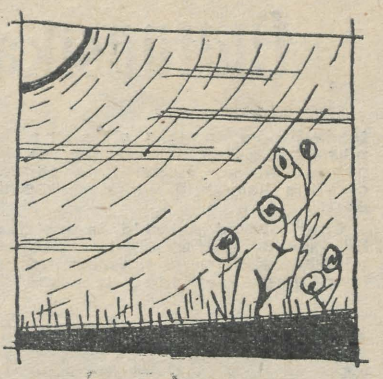

ÜHTSE JA TERVE KOLLEKTIIVI LOOMISEKS

Arutati komsomolitööd Majandusteaduskonnas

Aprilli algpäevil toimus Õigus-Majandusteaduskonna parteialgorganisatsiooni lahtine üldkoosolek, kus arutati Majandusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni tööd üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel.

Ülevaate ideelis-poliitilisest kasvatustööst teaduskonnas andis komsomoliorganisatsiooni sekretär I. Siimon. Nagu aruandest ja sellele järgnenud arutelust selgus, on käesoleval õppeaastal teaduskonna komsomolitöö mõnevõrra paranenud. Rohkem on hakatud tähelepanu pöörama kasvatustööle, võitlema distsipliinirikkumiste ja teiste väärnähtuste vastu. Regulaarselt viiakse läbi kursustel poliitinformatsioone ja -vestlusi. Uudse vormina teaduskonnas ja kogu ülikoolis hakati korraldama aktuaalsete probleemide põhjalikumaks aruteluks teoreetilisi konverentse. Detsembrikuus toimus niisugune konverents novembripleenumi materjalide tundmaõppimiseks, käesoleva aasta aprillis kunsti- ja kirjandusküsimuste arutlemiseks. Teoreetiliste konverentside vorm ulatuslikumate probleemide tundmaõppimiseks on end igati õigustanud. Muidugi ei ole piirdutud ainult konverentsidega, sest mitmesuguste probleemide arutamine kitsamas ringis — üliõpilasrühmades — võimaldab paremini tundma õppida inimesi, nende poliitilist meelsust, erinevaid seisukohti ühe või teise küsimuse lahtimõtestamisel.

Otsustavamalt on käesoleval semestril hakatud võitlema põhjuseta puudumiste vastu. Teadete tahvlil väljapandud graafikusse kantakse iga kuu kohta puudutud tundide arv kursuste lõikes. Samas on nimeliselt märgitud ka suuremad puudujad. Selle tulemusena on puudumiste arv võrreldes eelmise semestriga tunduvalt vähenenud.

Üheks kasvatustöö eesmärgiks peab olema ka ühtse, terve, sõbraliku üliõpilaskollektiivi loomine. Üksmeelses, tugevas kollektiivis on võimalik viia miinimumini igasugused distsipliinirikkumised. Sel eesmärgil viidi teaduskonnas läbi rida kultuuri- ja spordiüritusi, nagu suusapäevad Vellaveres ja Käärikul, ekskursioon Leningradi, klubiõhtud.

Kõigi nende saavutuste kõrval sai Majandusteaduskonna komsomoliorganisatsioon ka õigustatud kriitika osaliseks. Sõnavõtjad tõid välja rea puudusi ideelis-poliitilises kasvatustöös. Eriti kritiseeriti komsomoligruppide tööd kursustel. Märgiti, et kursustel on väga vähe tunda komsomoli initsiatiivi kitsaskohtade lahendamisel. Vähe teeb komsomol sisulist tööd. Osa kommunistlike noorte juures valitseb passiivsuse ja kõrvalejäämise meeleolu, nagu kaubandus-

(Järg lk-l 4.)

Ajalehe tänase numbriga on tellijate ja sisseastujate jaoks kaasas 4-leheküljeline lisa. Üksiknumbrite ostjad võivad seda saada toimetusest.

1. MAIL

Ei vihm ega vinge tuul seganud demonstrante. Ülev tuju ja rõõmsad näod andsid tunnistust lõbusast peomeeleolust.

Pildil: TRÜ rahvakunstiansambel rongkäigus.

Lõpetatakse diplomitöid

Küsides Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaanilt, missuguseid üritusi ja ka muresid on saabuvas maikuus teaduskonnas, saame vastuseks, et peatselt on käes diplomitööde kaitsmine. Diplomandid on pingsalt töös diplomitööde lõpetamisega. Geograafidel ja geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilastel algab eksamisessioon juba 3. mail. Bioloogiaosakonna I ja II kursuse üliõpilastel on käsil praktikumide lõpetamine — arvestused; eksamisessioon algab neil hiljem — 25. mail. Erandi moodustavad bioloogiaosakonna III kursuse pedagoogilise haru üliõpilased, kes siirduvad 13. mail kaheks nädalaks Räpina Aiandustehnikumi nn. kooliaia praktikale. Rõõmsalt märgib dekaan, et pingsa õppetöö kõrval leiavad teaduskonna üliõpilased aega enesele võetud kohustuse — töötada 4 tundi botaanikaaias — täitmiseks.

Muret on dekaanil aga mõne üliõpilasega, näiteks tahab III kursuse bioloog Merivee koos dots. H. Remmiga Kaukaasiasse sõita, et koguda materjali zooloogia õppekogude täiendamiseks ja abistada dots. Remmi doktoritöö materjali kogumisel. Ekspeditsioon algab juba 8. mail, kuidas siis on võimalik sooritada õigeaegselt sessioonil ettenähtud eksamid?

E. LELLEP

Arutame erialade päevaprobleeme

9. mail kogunevad teist korda TRÜ aulasse vabariigi koolide bioloogia-, keemia- ja geograafiaõpetajad, et üheskoos arutada oma erialade päevaprobleeme. Esimene selletaoline nõupidamine toimus 1959. a. novembris, kus poolsada osavõtjat arutasid põhiprobleemina vastavate erialade õpetamise küsimusi seoses haridussüsteemi ümberkorraldamisega. Käesolev nõupidamine, mis nagu eelminegi kutsuti kokku ENSV Haridusministeeriumi, ENSV TA Loodusuurijate Seltsi ja Tartu Riikliku Ülikooli korraldusel, kestab 9.—11. maini k. a.

Konverentsi eesmärgiks on tihendada sidemeid meie vabariigi mainitud erialade pedagoogilise ja teadusliku kaadri vahel. Samuti on konverents heaks võimaluseks praegu TRÜ-s õppivatele vastavate erialade üliõpilastele ülikooli lõpetanute ja nende töö tundmaõppimiseks. Ühtlasi tutvustatakse konverentsist osavõtjatele, mida on uut vastavatel teadusaladel. Sellest kõigest annab tunnistust konverentsi ettekannete temaatika. Nii käsitleb prof. J. Aul tänapäeva bioloogia küsimusi, vanemõpetaja L. Suit keemia saavutuste kasutamist kommunismi materiaalse baasi loomisel. Dots. S. Nõmmik kõneleb rahvamajanduse paiknemisest ja geograafiateaduse vastavatest ülesannetest.

Terve rida ettekandeid on pühendatud bioloogia, keemia ja geograafia õpetamisele koolis, näit. A. Kallase, J. Vene ja H. Tiitsu tööd vastavate erialade õpetamise olukorrast vabariigi koolides jt. Konverentsil käsitletakse ka kaadri ettevalmistamise küsimusi, tootmisõpetuse paremustamist ja teisi pedagoogilise tööga seoses olevaid probleeme. Üldse kuulatakse 27 ettekannet. Konverentsi tööst võtab osa ENSV haridusminister sm. F. Eisen, kes esineb sõnavõtuga.

Kutsutute hulgas on peale TRÜ lõpetanute ja praeguste üliõpilaste ka Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi vastavate erialade üliõpilased. Konverentsi käigus organiseeritakse soovijatele pärast tööd sektsioonides ka mitmesuguseid ekskursioone. Kogu konverentsi ajal on avatud õppevahendite ja metoodiliste tööde näitus Tartu I, II ja VIII Keskkoolis, need jäävad avatuks ka 12. mail.

Üldfüüsika kateedris

teaduslikuks suunaks oli a e r o i o n i s a t s i o o n i uurimine, kuid praegu on see suund juba ammugi välja kasvanud endistest raamidest.

Õhus olevad aatomid ja molekulid võivad mitmesugustel põhjustel (radioaktiivse ja ilmaruumist tuleva kosmilise kiirguse mõjul,

Üliõpilased füüsika üldpraktikumis. Käsil on ampermeetri kaliibrimine.

äikese ajal jne.) kaotada ühe või mõned oma elektronidest. Need vabad elektronid aga võivad omakorda ühineda õhu koostises olevate gaaside aatomite ja molekulidega või õhus hõljuvate vedela ja tahke aine kübemekestega — aerosoolidega. Nii tekivad õhus väga mitmesugused elektriliselt laetud osakesed. Viimaseid asutigi enam kui kümme aastat tagasi uurima üldfüüsika kateedri dotsentide A. Miti ja J. Reineti juhendamisel.

Valitud probleem ei olnud kerge. Tuli luua uurimiseks vajalik aparatuur, millega õhu ioone ja elektroaerosoolide kontsentratsiooni saaks registreerida ja neid iseloomustavaid suurusi (mass, laeng, liikumise kiirus) mõõta. Aastate jooksul konstrueeriti sellised aparaadid, nn. õhu ioonide (elektriliselt laetud osakeste) loendajad ja spektromeetrid.

Edasi õppisid dots. J. Reinet ja temaga koos töötavad noored füüsikud elektriliselt laetud osakesi — ioone ja elektroaerosoole — vastavate aparaatide — aeroionisaatorite ja aerosolionisaatorite — abil tekitama.

Neid algupäraseid ionisaatoreid hakati kasutama õhu, meditsiinilise hapniku, veepihu, pihustatud medikamentide ja värvaine ioniseerimiseks (elektriliselt laadimiseks).

Töötati välja uusi ravimeetodeid ioniseeritud õhu ja hapnikuga ning elektroaerosoolidega ravimisel. Võeti kasutusele meditsiinis elektroaerosoolide inhaleerimine kunstliku hingamise aparaatide töörežiimis jne.

Samal ajal konstrueerisid aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide alal töötavad füüsikud uusi aparaate tööstuslikkude probleemide lahendamiseks ja põllumajanduse abistamiseks.

Nii loodi uusi ionisatsioonidetektoreid gaaskromatograafidele, et kaasa aidata NSV Liidu kiiresti areneva keemiatööstuse automatiseerimisele. Trükikäitistele töötati välja efektiivsed staatiliste laengute likvideerijad, milliseid on juba edukalt rakendatud praktikas. Valmistati aerosool- ja elektroaerosoolaparaate noorloomade kopsutaudide vastu võitlemiseks ja haigestunud loomade ravimiseks.

Pildil: Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan A. Mitt.

Praegu töötatakse välja uusi meetodeid elektroaerosoolide saamiseks ultrahääle abil ja konstrueeritakse hüdroionisaatoreid tekstiilitööstustele, et neutraliseerida tööprotsessi, eriti kunstkiudude valmistamisel tekkivaid ohtlikke staatilise elektri laenguid.

Selliste praktiliste küsimuste lahendamine on saanud suunavaks teguriks üldfüüsika kateedri teaduslikus uurimistöös ja siin konstrueeritud aparaadid on laialdaselt tuntud NSV Liidus kui ka välismaal. Neid on demonstreeritud rea aastate jooksul Moskvas NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näitusel, kus nende autoreid on autasustatud hinnaliste preemiatega. Samuti on neid eksponeeritud Brüsseli maailmanäitusel ja Nõukogude Liidu näitustel Prahas, Londonis ja Pariisis.

Tartu Riiklik Ülikool saab pidevalt tellimusi nende aparaatide valmistamiseks väga paljudelt NSV Liidu uurimisinstituutidelt ja isegi välismaalt.

Vaatamata väikesearvulisele õppe- ja abiõppejõudude koosseisule, kes tegelevad üldfüüsika kateedris aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide küsimustega, on Tartu Riiklikus Ülikoolis konstrueeritud aparaate valmistatud lepingulise töö korras väga paljudele asutustele NSV Liidus, näiteks Läti NSV Teaduste Akadeemiale, NSV Liidu Teaduste Akadeemia I. P. Pavlovi nimelisele Füsioloogia Instituudile, Permi Söe Teaduslikule Uurimisinstituudile, Lenini ordenit omavale kombinaadile «Rostovugol», Leningradi I Meditsiinilisele Instituudile jne. jne.

Kõik see kinnitab, et Tartu Riikliku Ülikooli üldfüüsika kateedri teadusliku töö laiendamiseks ja süvendamiseks on vaja veel palju noori teotahtelisi füüsikuid, kes raskuste ees kõhklema ei löö ja püüavad püstitada ning lahendada uusi teaduslikke probleeme, mis aitavad edasi viia meie kiiresti arenevat teadust ja abistada tööstust ja põllumajandust aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide alaste küsimuste lahendamisel. Eespool mainitud aladel on üldfüüsika kateedri töötajad pioneerideks NSV Liidus ning nad on saanud rahvusvahelise tunnustuse osaliseks.

Ülikooli juhtkond hindab kõrgelt selles liinis tehtavat tööd ja lähemal ajal luuakse uued, veelgi soodsamad võimalused selle teadusharu kiiremaks edasiarendamiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Aeroionisatsiooniga seotud teemade läbitöötamisest võtab osa ka hulk üliõpilasi ning aspirandid.

Rea aastate jooksul on valminud aeroionisatsiooni alal mitmeid võistlustöid, milliede autoreid on autasustatud preemiatega.

Üldfüüsika kateedri juures on juba alates 1950. a. töötanud üliõpilaste teadusliku ringina atmosfäärielektriring, kes on ammugi välja kasvanud oma mineviku kitsastest raamidest ja juba käesoleval aastal jätkab oma tööd rakendusfüüsika ringina.

K. REBANE

Sõprus liidab ühte

Sõprussidemete tekkimiseks erinevate rahvaste vahel on väga mitmesuguseid teid. Üheks selliseks on alati olnud kirjade vahetamine koolipõlves. Nii oli ka minul mitmeid kirjavahetusi, üks vanemaid nendest on ungari noormehe György Berencsiga, kellelt esimese kirja sain juba 1954. aastal.

Sellest kirjavahetusest tekkiski soov oma silmaga näha seda maad ja seda rahvast, kellest olin lugenud ja kuulnud nii palju. Seda enam, et mu sõber õpib samuti arstiteadust.

Nii külastasin mõni aeg tagasi «Sputniku» tuusikuga Ungarit. Sõit osutus oodatust palju huvitavamaks, sest traditsiooniliselt veedab iga Ungarisse sissesõitnud noortedelegatsioon neli päeva looduslikult kauni Balatoni järve ääres asuvas rahvusvahelises noortelaagris.

Laagrisse saabumisel tervitas meid elektri- ja neoontuledes särav Balatonifõldvar, kostis mitmes keeles juttu, laulu ja naeru, kutsus õhtune mustlasorkester.

Igal õhtul kohtusid delegatsioonid. Juba Tallinnas olime sellisteks kohtumisteks ette valmistanud, proovid jätkusid kogu sõidu vältel vagunis ja peatuste ajal perroonil. «Peadirigendina» tegutsesid Mari Tarand ja Heino Nuuma. Ennast kiita pole küll sünnis, kuid ette valmistatud olime tõepoolest hästi. Ja nii võisimegi tervitada oma sõpru nende oma lauludega ja tantsudega.

Näiteks kohtumisõhtul ungarlastega kujunes meil välja omamoodi võistlus — kas meie polka või nende tšaardaš. Ja peab ütlema, et meil sai tšaardaš hoopis kiiremini selgeks kui ungarlastel, eriti noormeestel, meie lihtne polka.

Meie kohtumistest õnnestus kõige paremini sõprusõhtu tšehhidega. Üldise vaimustuse osaliseks sai muhu rahvarõivastes ettekantud «Tuljak».

Väga populaarne oli ka «perekonnavalss», mille äraõppimine kellelegi raskusi ei valmistanud.

Igal sellisel õhtul tutvustasid delegatsioonide juhid oma maa noorte elu, õppimist ja töötingimusi. Tekkis vaidlusi, isegi lahkarvamusi, kuid soe, südamlik õhkkond jäi püsima. Raske oli panna näiteks itaallasi uskuma, et meil toimub õppetöö ülikoolides tasuta ja et isegi «peale makstakse» — stipendiumi.

Päevad laagris möödusid imekiirelt. Olime haaratud sellest rõõmsast ja kärarikkast massist, sellest sundimatust käitumisest, isegi tänavatel alati kostvast muusikast — oli see siis tingitud kaasaskantavatest raadiotest või espressodes (midagi meie kohvikrestorani taolist) mängivatest orkestritest.

Ja kas ei ole just niisugused laagrid sillaks, millel rajaneb üksteisest arusaamine ja mõistmine.

E. PÜTSEPP,
raviosakonna IV kursuse üliõpilane

Vajalik õppevahend

Seni on matemaatikaosakonnal vähe mittestatsionaarselt lõpetanuid. See sunnib täiustama seniseid õppevorme. Üheks võimaluseks näib olevat **näidisülesannete kogude väljaandmine** rotaprindil.

Paralleelselt matemaatilise distipliini teoreetilise kursusega tuleks esitada selle teooria rakendamine ülesannete lahendamisel. Iga teema juurde võiks lisada ka mõned ülesanded koos vastustega. Viimased on keerulisemate ülesannete korral vajalikud nii lahenduskäigu suunamiseks kui ka õppimisel hädavajalikuks momentaalseks informatsiooniks, mis lubab positiivsed saavutused kinnistamisele. Viimaste alusel toimub mõttekäikude tõusmine uuele, kõrgemale tasemele.

Sedalaadi õppevahendid võiksid olla enamikus matemaatilistes distsipliinides. Need aitaksid õpitavat lahti mõtestada ja tunnetada, sest üldise (teooria) tunnetamine toimub üksiku (näite, ülesande) kaudu. Ulatuselt peaksid nad vähemalt võrduma statsionaarse osakonna vastava praktikumiga, mille asendamiseks nad ongi mõeldud. Võib arvata, et selliste õppevahendite olemasolu korral on võimalik ka statsionaarse osakonna praktikume vähendada ja asendada üliõpilase iseseisva tööga.

Praegused õppetöövormid kaugõppeosakonnas jätavad viimase praktikumidega distsipliinides ilma sadadest lahendatud ülesannetest, mis aitavad statsionaarsel üliõpilasel ainet omandada. Selle lünga täiteks võiks olla käesoleva ettepaneku ellurakendamine. Põhidistsipliinides peaks see toimuma võrdlemisi kiiresti.

Mõttevahetuse korras olgu lisatud, et vähest mittestatsionaarselt lõpetanute arvu ei tuleks tõlgendada mitte ainult kaugõppe eitusena, nagu seda vahel tehakse, vaid ka senise õppetöö puuduliku korraldamise objektiivse näitajana. Esimene seisukoht õigustab kõik olemasoleva, ka tegemata jätmise. Teine on otsimisele suunav ja edasiviiv, dialektiline.

J. REIMAND,
teaduskonna metoodilise komisjoni liige

436

Nii paljudel meessoost üliõpilastel on passis tempel, mis märgib nende elukohaks Pälsoni 14. Ülejäänud mittetartlased on halvemas olukorras: loengutele tuleb sõita Kvissentalist või Elvast.

436 — see on praegu. Sügisel, esimestel õppekuudel kipub maja vägisi lõhki minema. Voodeid on täis mitu õppetuba, spordiruum. Duširuume, kööke ja söögitubasid pole senises praktikas kasutatud — esialgu ...

Sügis on ka aeg, millal komandandile (sm. H. Reimanile) ja tema abile valitakse terve rida abimehi — ühiselamu nõukogu. Toimuvad koosolekud, tulised, paljude «poolt» ja «vastu» hääletamistega. Räägitakse toas suitsetamisest, arutatakse, kas anda sise-eeskirjade vastu eksinule viimane hoiatus või tuua ta asemele uus elanik; Tiigi tänava ühiselamus tegevat majatäis tüdrukuid hommikvõimlemist, ega see meilgi paha teeks ...

Selliseilt koosolekuilt said alguse kohtumised EKP TRÜ Komitee sekretäri sm. U. Polisinskiga ja «Vanemuise» peanäitejuhi K. Irdiga, sai alguse ülikooli ühiselamute vaheline nääripidu.

436 meid on. Igaühe igapäevases elus leiame erinevusi, kuid ka ühist: hommikul võimlema, siis loengutele. Lõuna ajal on köögipliitide elu tuline. Poistel on aga tuli silmis, kui pannilt rasv üles pritsib. Meesterahva asi — ei tea, et paar tera kõige harilikumat naatriumkloriidi teeks selle pagana taltsaks.

Õhtuks on suurem osa toakollektiive-kvartette kodus. Tegevust leidub ülearugi. Kes seab sõnu või arve paberile ritta, kes püüab neid raamatust või konspektist, kes togib paarigrammilist palli rohelise laua taga või katsub vastase kuningat kimbutada, kes koristab tuba, kes aga seab sammud ukse poole, et kohata ... kedagi.

Lambid tubades ei kustu veel niipea.

P. MAIMIK

Parandada üliõpilassöökla tööd

Üliõpilaste toitlustamisolukord on mitmel puhul olnud päevakorras ametiühingu komitees, hügieenikateedris ja üliõpilaste omavahelises jutuajamises. Palju on tehtud kriitilisi märkusi üliõpilaste põhilise toitlustaja, üliõpilassöökla aadressil. Milline on siis olukord ja kuidas seda parandada?

Toitluskomisjon analüüsis jaanuaris-veebruaris kasutusel olnud menüüde toiteväärtust kalkulatsioonilehtede alusel. Uuriti 12 suppi, 26 praadi, 19 magustoitu, 6 salatit, 16 putru ja köögiviljatoitu. Toitude valik menüülehel on küllaldane, kuid nõutavamaid toitusid ei jätku — pärast kella 15—16 on toitude valik üpris väike. Keskmine toiteväärtus komplektlõunatel, mis koosneb supist, praest, magustoidust ja 200 g leivast-saiast, on: süsivesikuid 216 g, rasva 50 g, valku 52 g, sellest loomseid 30 g, energeetiline väärtus 1580 kal. Üliõpilane kui vaimne töötaja peaks päevas saama 110 g valku, 100 g rasva, 420—430 g süsivesikuid — kokku 2800—3000 kalorit, kusjuures söökla toit peaks kindlustama ligemale poole kalorite vajadusest ja üle poole valkude, eeskätt loomsete valkude vajadusest.

Võrreldes vajadusi söökla poolt pakutavate võimalustega, võib ütelda, et energeetilises osas on komplektlõuna küllaldane, kuid valkude osas on mõningane puudujääk. Valkude, rasvade ja süsivesikute vahekord komplektlõunas on 1:1:4,2 (normaalne on 1:1:4). Kui tellitakse odavamaid, süsivesikuterikkaid toitusid (lahja supp+leib, pudrud, magustoit + sai), nihkub vahekord veelgi rohkem süsivesikute kasuks. Selle tagajärjel kannatavad üksikute toidukomponentide omastatavus ning aju töö. Suurema toiteväärtusega on aedviljasupp, frikadellisupp, hernesupp, rassolnik, kotletid kartuliga, pitkiid, lihapallid, makaroni-liha vorm, praetud kala, pannkoogid lihaga, praetud maks, keel kartulipüreega, mannapuder võiga, kartulipuder pekiga, mulgipuder pekiga, kartulisalat, salat «Kevad», värske hapukapsas, magus kohupiim kisselliga, pannkoogid keedisega, bubert.

Võrreldes toitude hindasid nende toiteväärtusega, ei saa ütelda, et kõrgemale hinnale vastaks alati suurem toiteväärtus. Suhteliselt kallid on seljanka, piimariisisupp, vasikapraad, sibulaklops, heeringas koorega, bubert, saiavorm kisselliga. Odavamaid, kuid kõrge toiteväärtusega kohupiima-, värske kala, siseelundite ja vormitoitusid leidub menüüs kahjuks vähe. Seni kasutusel olnud komplektlõunate keskmine hind on 60 kopikat.

Söökla külastaja hindab toidu kvaliteeti selle järgi, kas tal pärast söömist tekib rahuldustunne või mitte. Paljud üliõpilased on hüljanud oma söökla sellepärast, et toit on lahja, vähemaitsev ja üksluine. Enamasti on see nurin olnud täiesti õigustatud. Kontrollimisel avastati väärnähtusi kalkulatsioonis, portsjoneerimises, laodokumentatsioonis ja mitmel korral toitude alakalorsuses. Sageli on esinenud juhtumeid, kus eelmise päeva toitude ülejäägid olid lubamatult suured. Teisel päeval ülesoojendatud toit kannatab nii maitselt kui ka toiteväärtuselt. Kontrollil avastatud kuritarvidus on nüüd likvideeritud ning söökla külastaja võib ise märgata toitude kvaliteedi paranemist.

Söökla töö parandamiseks saab veel mõndagi ära teha, et ta vääriks üliõpilassöökla nime. Kõigepealt on tarvis menüüd koostada selliselt, et nad rahuldaksid ratsionaalse toitluse nõudeid. Toitluskomisjon on välja arvutanud menüüde toiteväärtuse ühe grammi loomse valgu ja saja kalori hinna. Need andmed asetatakse söökla kassa juurde, et üliõpilased võiksid toitusid teadlikult tellida.

Tuleb soovitada komplektlõunate talongide ostmist, mis kergendaks sööklal toiduportsjonite planeerimist ning aitaks vältida toitude puudu- ja ülejääke. Ühtlasi väldiks talongide ostmine olukorra, kus üliõpilastel enne stipendiumipäeva puudub raha komplektlõuna tellimiseks ja toitlustus kujuneb ühekülgseks ja tervishoiunõuetele mittevastavaks.

Väga oluline on ka ühiskondliku kontrolli tõhustamine. Sööklale on kinnitatud kolm ühiskondlikku kontrolöri. Kuid peale selle on igal söökla külastajal õigus ja moraalne kohustus avaldada oma arvamust ja teha ettepanekuid. Selleks on söögisaalis kontrollkaalude juurde välja pandud «Söökla külastaja märkmik». Mais toimub söökla külastajate konverents (koht ja kuupäev teatatakse hiljem). Toitluskomisjon palub kõiki üliõpilasi juba nüüd läbi arutada ja konverentsil avaldada oma arvamused selle kohta, milline peab olema meie söökla: sisemine kujundus, teenindamine, toitude nimestik jne. Ühisel nõul ja jõul jõuame kindlasti niikaugele, et meie söökla kujuneb üliõpilassööklaks selle sõna sisulises tähenduses.

M. UIBO,
toitluskomisjoni esimees

Looduskaitsepäevaks

Kuuendat aastat tähistab Eesti NSV kalendrite maikuu teist pühapäeva ptiikirjaline märge «looduskaitsepäev». See on tööpäev looduse kasuks, kokkuvõtete ning tulevikukavade arutamise päev, oma looduskaitsealase teadlikkuse kontrollimise ning valmiduse näitamise päev. Selle päeva korraldamise initsiaatoreiks on kõikjal koolid ning noorte osavõtul on see üritus muutunud hoogsaks ja oodatud looduse tundmaõppimise, looduses tegutsemise päevaks.

Varemail aastail on Tartu üliõpilased-loodusesõbrad käinud üle vabariigi pidamas päevakohaseid vestlusi ning juhendamas õpilasekskursioone, tänavu sekkub TRÜ pere esmakordselt organiseeritult looduskaitsepäeva korraldamisse kogu oma kollektiivi osavõtul. Komsomoligruppide algatusel on üliõpilased teinud hulga töötunde alma materi šeflusobjekti Toomemäe korrastamiseks. Üliõpilaste looduskaitseringi liikmed pühendavad pühapäeva Peipsi-äärsete liivade kinnistamiseks Omedu kandis, istutades võrsuma noort metsa. Ülikooli aula rõdul olev looduskaitsealase kirjanduse näitus on samuti välja pandud üliõpilaste-loodusesõprade hoole all ja osalt ringi enda raamatukogu baasil. Noored ajaloolased on looduskaitsepäeval Saaremaa loopealseil, rannavallidel ja taimharulduste keskel. Taas valmistavad mõnedki noored ülikooli looduskaitseinstruktorid praegu referaate esinemisteks laupäeval-pühapäeval koolides meie kodumaa looduslikest ressurssidest. Ahjas, Fr. Tuglase sünnikohas, pandi aga looduskaitseringi poolt kasvama äsja haabu nn. Väikese Illimari parki. Just haavad õpetanud me teenelist kirjanikku esmalt loodust mõistma. Tuli siis taastada see, mis ajas on hävinud. Paljud ülikooli õppejõud (E. Varep, K. Eichwald, J. Tammeorg, V. Masing, M. Kask, H. Viiding, V. Haamer, J. Reinet, M. Makarov jt.) on palju teinud nii looduskaitse tänapäevaste põhimõtete tõstatamiseks kui ka praktiliseks ellurakendamiseks.

Vahest aitab seegi päev — ülikooli esimene looduskaitsepäev — kaasa kaasaegsete loodusliku keskkonna ning looduslike ressursside kaitse põhimõtete juurutamisele. Sellealane töö on tänapäeval iga inimese, iga spetsialisti, iga kodaniku tegevusülesanne. Meid ümbritsev õhk, ja vesi, mis me joome, maapind, mis kasvatab, mets, mis on me varanduseks ning tervisliku miljöö loojaks — neid kõiki tuleb ühtviisi teadlikult ja otstarbekalt kasutada. Ja teadlik ning ratsionaalne looduse kasutamine — see ongi tänapäeva looduskaitse. Just selline peab ta olema, sest me kuuleme vee suurest reostusest, veevarude nappusest, kuuleme sellest, mida ei osanud varem kujutledagi. Me näeme kooritud maanteeservasid ja soostuvaid raielanke, haigutavaid rohkeid kruusakarjääre ja Tallinna suitsumütsi aluseid rajoone — ja teame: seda kõike saab vältida, looduses saaks paremini teha, kui oleme teadlikud.

Nõustugem maailma ühe juhtiva looduskaitsetegelase H. Meuseli sõnadega: «Kui looduskaitse esialgne ülesanne oli selles, et kaitsta loodust inimese eest, siis tänapäeva looduse tugev kahjustus ja vajadus hoolitseda rahva tervise eest viivad äratundmisele, et on edasilükkamatu kaitsta loodust inimese jaoks. Las läheb inimese elu rahu poole ilma katastroofideta.»

Kõik looduskaitsepäeva üritustele — osavõtjaina, organiseerijaina, töömeestena ning lihtsalt — loodusesõpradena!

J. EILART,
looduskaitseringi teaduslik juhendaja

Ühtse ja terve kollektiivi loomiseks

(Algus lk-l 1.)

haru II kursusel (grupiorganisaator Pilvi Tiits) ja rahanduse eriharu III kursusel (grupiorganisaator Anne Kivisaar). Ka komsomolibüroo praeguse koosseisu kõik liikmed ei suhtu täie tõsidusega oma tööülesannete täitmisse (massilise organisatsioonilise sektori juhataja S. Laur). Eelkõige on siin süü komsomolibüroo sekretäril sm. Siimonil, kes liiga leplikuna ja heatahtlikuna ei ole olnud küllalt nõudlik nii büroo liikmete kui ka kursuste grupiorganisaatorite suhtes. Kordagi ei ole büroo koosolekul arutatud põhjuseta puudujate ega lohakalt õppetöösse suhtuvate üliõpilaste käitumist. Samuti ei suhtu komsomoligrupid kursustel vajalikų printsipiaalsuse ja järjekindlusega distsipliinirikkujatesse.

Pidevalt esineb raskusi seinalehe väljaandmisega: venivad väljaantavate numbrite tähtajad, sisu ei ole igakord õnnestunud.

Kriitika osaliseks said koosolekul ka teaduskonna parteiorganisatsioon ja kursuste juhendajad. Komsomolitöö suunamine ja juhtimine parteiorganisatsiooni poolt ei ole küllaldane, seda enam, et nii komsomolibüroo sekretär kui ka liikmed on noored ja kogemusteta komsomolitöös. Ka kursuse juhendajad peavad parandama oma tööd, eriti kaubanduse eriharu II kursusel, kus kommunistlikud noored suhtuvad väga passiivselt büroo poolt antud ülesannete täitmisesse.

Et Majandusteaduskonna ideelis-poliitiline kasvatustöö heal järjel pole, näitab juba seegi, et büroo töötamise ajal ei ole kommunistlikuks noореks ega partei ridadesse vastu võetud ühtegi üliõpilast. Koosolekul avaldati mõtet, et selle küsimusega peavad peale komsomoli- ja parteiorganisatsiooni tegelema ka kursuste juhendajad.

Kui lähemalt analüüsida kasvatustöös esinevate puuduste põhjusi, siis esinevad peale komsomolibüroo loiu suhtumise oma töösse ning parteiorganisatsiooni mitteküllaldase abi ka mõningad teised kitsaskohad, mis raskendavad komsomolitööd Majandusteaduskonnas. Komsomolitöost saab siin osa võtta ainult II ja III kursus, kuna I kursus on tööl, IV ja V kursus aga nn. pikal praktikal ja diplomitöö koostamisel. Nagu äsja lõppenud komsomolikonverentsil märgiti, sõltub komsomolitöö edukus väga palju sellest, kuidas osatakse I kursuse üliõpilasi kaasa tõmmata ülikooli ühiskondlikku ellu. Majandusteaduskonnas toimub see kõik alles II kursusel. Seetõttu on raskusi komsomoli juhtiva kaadri koosseisu komplekteerimisega ja mitmesuguste kultuuri- ja spordiürituste läbiviimisega.

Vaatamata mitmesugustele raskendavatele momentidele on võimalik tunduvalt parandada ideelis-poliitilist kasvatustööd Majandusteaduskonnas. Selleks töötas koosolek välja otsuse konkreetsete ettepanekutega. Otsus arutati läbi teaduskonna komsomoliaktiiviga ning kavandati lähemad ülesanded nende ettepanekute kiireks elluviimiseks.

V. LUIGALEHT

TRÜ võimlejate edu

Vabariigi kõrgemate koolide kunstilise võimlemise võistlustel saavutasid kindlalt esikoha TRÜ tütarlapsed, kes esinesid kõik meistrijärgus. Nendele järgnesid TPedI, TPI ja Tallinna Kunstiinstituut.

Meistersportlasel Maire Kamarikul oli järjekordselt võimalus tõestada oma tõelist meisterlikkust. Ta tuli üliõpilaste 1963. a. tšempioniks. Tublilt esines ka S. Saarik (kehakultuuriosakonna üliõpilane), kes saavutas II koha; kolmandaks jäi E. Paikre (TPI).

Võisteldi ka rühmakavadega. TRÜ naistevõimlemisosakonna tütarlaste kaunijooneline esinemine tõi neile teenitult karika.

T. ALLA

Rohkem praktilisi kogemusi

Loengud, seminarid, arvestused, kursusetööd, eksamid — niiviisi vaheldub üliõpilaselus üks kursus teisega, möödub viimane aasta ja diplomandidel tuleb asuda töökohale õpitud erialal. Noorel töötajal tekivad raskused, mille põhjuseks on tavaliselt praktika vähesus.

Et eespool nimetatud lünka parandada, otsustasid 23 Õigusteaduskonna üliõpilast Tartu linna prokuröri Harri Roobi eestvedamisel hakata tööle prokuröride ühiskondlike abidena ja täita abiprokuröri ja uurija funktsioone.

See ühiskondlik tegevus on otseselt seotud tulevaste juristide kutsetööga ja noored on juba lühikese ajaga suutnud täita küllaltki suuri ülesandeid. Nii käis neljanda kursuse üliõpilane Gustav Pajo Tartu rajooni Nõukogude armee nimelises kolhoosis, kus ta avastas vigu artelli põhikirja täitmisel (mitmel juhul oli kolhoosnikutele valesti määratud rahatrahv, esines puudusi võlgnevuste sissenõudmisel jne.).

Sven Raju selgitas liiklusõnnetuste põhjusi, üliõpilased Enn Koolmeister, Andri Laiverik jt. kontrollisid Raekoja apteeki jne.

Töötades prokuröride ühiskondlike abilistena on üliõpilastel väga suured võimalused loengutel saadud teoreetiliste teadmiste kinnistamiseks ja rakendamiseks. Ent see pole ainuke tegevusala. Tänapäeval ei kujuta me ette juristi, kes ei oska juhtida liiklusvahendeid, ei tunne fotograafiat ega masinkirja. On vaja ainult head tahet ja viie aasta jooksul on võimalik omandada palju-palju teadmisi ja oskusi vastavalt oma huvialale.

A. PAASMA,
II kursuse üliõpilane

Siin on lahke pererahvas

Lõks! lõks! lööb suga kinni süstiku veetud lõngu. Siis vaikus. Nooruke kuduja sõrmitseb vaibasõlmi. Saab rida ära, siis paar lõksu vahele, ja jälle vaikus, jälle rida sõlmi. Aeg veereb hilisõhtu poole ja tööga tuleb kiirustada. Saab see vaip valmis, istub uus tütarlaps telgede taha. Nii see lähebki — nädal ja vaip — talv läbi.

Paljudele üliõpilastele on kodunduse kabinet vist küll kõige hubasem ja armastatum koht. Kord nädalas tullakse siia mõneks tunniks, et õppida uusi kudumis- või heegeldamisvõtteid, õmmelda kleiti või põlle, valmistada lõunat või katta peolauda.

Tullakse selleks, et saada lisaspetsiaalsust — kodunduse õpetaja kutset —, või õppida majapidamist oma tarbeks.

Nimi — kodunduse kabinet — loob kujutluse mingist väikesest ruumist, tegelikult on siin aga kaks suurt tuba ja köök kõrvalruumidega. Siin on kangasteljed, õmblusmasinad, köögis eritellimuse peale valmistatud kohvi- ja lõunaserviis ja igasugused «toiduvalmistamise masinad».

Siin on lahke ja abivalmis pererahvas, kes igal puhul oskab asjalikku nõu anda.

Igal aastal mai lõpus korraldatav näitus on kokkuvõte tehtud tööst. Siis võistleb kleit kleidiga, üks vaip või linik teisega, igaühes killuke tegija südamest ja ilumeelest.

R. VÕSU

Professor P. M. Ogibalovi loengutetsükkel

Jätkub Moskva Riikliku Ülikooli professori P. M. Ogibalovi loengutetsükkel «Plastilise teooria aktuaalseid probleeme».

Loengud toimuvad täna kell 14—16 matemaatikaauditooriumis 1 ja 13. mail kella 14—17 peahoone 3. auditooriumis.

UUSI KONSPEKTE

Ajalooalaseid töid (ÜTÜ ajalooringi kogumik). 23 kop.

I. Piir. Termodünaamika ja statistiline füüsika. 31 kop.

Geograafiliste tööde kogumik I. 34 kop.

Põllumajandusliku tootmise ökonoomika, organiseerimine ja planeerimine. 4 kop.

J. Hion. Elementaarmatemaatika kõrgemalt vaatekohalt I.

Üldfüüsika praktikumi tööjuhend. 20 kop.

U. Kolk, E. Laugaste. Rahvaluule väljpraktika. 18 kop.

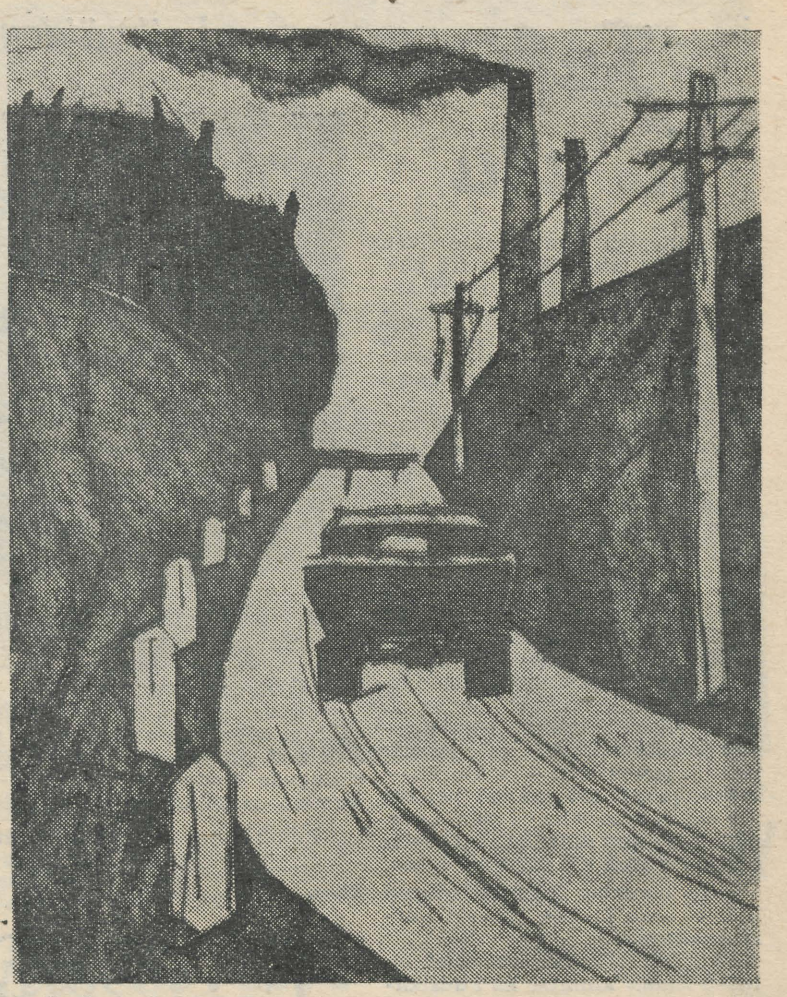

TEEL (kartongtrükk). *L. MÄE*

Dissertatsioone

TRÜ Teaduslikku Raamatukokku saabusid Helsingi Ülikooli Raamatukogult publikatsioonide vahetuse korras järgmised dissertatsioonid:

Sarajas, H. S. S. Heart damage in dogs subjected to hypothermia, with or without complicating cardiac operations. Electrocardiographic and pathologico-anatomic observations, with some data on circulatory and bloodchanges. Helsinki 1961. 230 lk. (Annales Academiae scientiarum fennicae. Ser. A. V. 86).

Takkunen, R. L. Anthropometric studies on Finnisch children. Lahti 1962. 127 lk. (Annales paediatriae Fenniae. Suppl. 19).

Tallqvist, G. The reaction to mechanical trauma in growing articular cartilage. An experimental study on rabbits and a comparison of the results with the pathological anatomy of osteochondritis dissecans. Helsinki 1962. 112 lk. (Acta orthopaedica scandinavica. Suppl. 53).

Telivuo, L. Effect of some saccharides on the recovery of the heart after elective cardiac arrest with potassium citrate. Helsinki 1961. 75 lk. (Annales chirurgiae et gynaecologiae Fenniae. Suppl. 103).

Wallgren, E. J. Pulmonary and renal circulation in children with patent ductus arteriosus. Pre- and postoperative studies of thirtyfour cases. Helsinki 1962. 77 lk. (Acta paediatrica. Suppl. 138).

Hormia, O. Gananderin sanakirjan lähteet (The sources of Ganander's dictionary). Turku 1961. 611 lk. (Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 271).

Frick, M. H. Observations on hemodynamic factors and left heart performance in essential hypotension. Vammala 1962. 87 lk. (Acta medica scandinavica. Suppl. 380).

Miettinen, T. Hexosamine and sialic acid in the plasma and urine of the rat. Rffects of partial hepatectomy, ligation of the bile duct and experimental nephrosis. Vammala 1961. 101 lk. (Scandinavian journal of clinical & laboratory investigation. Suppl. 61).

Mäkelä, P. K. Distribution of potassium, sodium and chloride in striated muscle, blood cells and plasma in combined dehydration and potassium deficiency. An experimental study with young albino rats. Helsinki 1962. 77 lk. (Annales paediatriae Fenniae. Suppl. 18).

Nieminen, U. Studies on the vascular pattern of ectopic endometrium with special reference to cyclich changes. Helsinki 1962. 81 lk. (Acta obstetricia et gynecologica scandinavica. Vol. 41. Suppl. 3).

Palkama, A. Distribution of adrenaline, noradrenaline, acid phosphatase, cholinesterases nad nonspecific esterases in the adrenal medulla of some mammals. A comparative histochemical study. Helsinki 1962. 82 lk. (Annales medicinae experimentalis et biologiae Fenniae. Vol. 40. Suppl. 3).

Paloheimo, J. Seasonal variations of serum lipids in healthy men. Vammala 1961. 88 lk. (Annales medicinae experimentalis et biologiae Fenniae. Vol. 39 Suppl. 8).

Palva, I. Vitamin B_{12} deficiency in fish tapeworm carriers. A clinical and laboratory study. Helsinki 1962. 86 lk. (Acta medica scandinavica. Suppl. 374).

Parkkulainen, K. V. Simple low small bowel obstruction. With special reference to the motility, distention and contents of the obstructed bowel. Experimental study on rabbits, guinea-pigs and rats. Helsinki 1962. 97 lk., ill. (Acta chirurgica scandinavica. Suppl. 290).

Saksela, E. The effect of different human sera on the karyologic picture of Hela cells. A contribution to theknowledge of environmental influences on cell populations. Helsinki 1962. 73 lk. (Acta pathologica et microbiologica scandinavica. Suppl. 153).

Salenius, P. On the ontogenesis of the human gastric epithelial cells. A histologic and histochemical study. Helsinki 1962. 76 lk. (Acta anatomica. Suppl. 46).

Õnne!
ANNE PALMRE
ja
ÜLO LAUMETS
Geograafiaosakonna III kursus

*

RUTH-ELISABETH JUHKAM
ja
EERO KAJAK
Õnne! Õnne! Õnne!
Arstiteaduskonna I kursuse III—IV rühm

TEADAANDED

Loodusuurijate Seltsi üldkoosolek toimub neljapäeval, 16. mail kell 18 Vanemuise tn. 46, geoloogia-auditooriumis.

Päevakorras: 1. Teaduslikud ettekanded.

R. Pant — «Kaasaegsetest seisukohtadest maaparanduses».

A. Aaloe — «Tunguusi meteoorlit».

2. Ametlik osa.

Teaduslike ettekannete kuulamine vaba.

*

TRÜ auto-motoklubi korraldab ülikooli spordipäeval, 19. mail vigursõiduvõistlused mootorratturitele. Kõigil võistlusest osa võtta soovijatel koguneda võistlusmäärustiku läbiarutamiseks ja treeninguaegade määramiseks 13. mail kell 20 peahoonesse auditooriumi 98.

*

Pühapäeval, 12. mail kell 12 toimub TRÜ klubis Tähe tn. 29 lasteringide

SÕPRUSPIDU.

Esinevad ETKVL, majavalitsuse nr. 11 ja TRÜ lasteringid.

*

Ülehomme, 12. mail selguvad Liival ülikooli parimad teaduskonnad ning individuaalvõistlejad päevases sundorienteerumises. Võistlusmaastik on väga huvitava reljeefiga, rada meestele 10—11, naistele ca 5 km pikk. Kontrollaeg raja läbimiseks on 4 tundi.

Võistluspaigale võib sõita tellitud bussiga 12. mail kell 9 R. Pälsoni tn. 14 ühiselamu eest või liinibussiga kell 9.45 (Liiva peatusest, 26. km Võru maanteel). Kaasa võtta arstiluba, kompass ja pliiats.

Orienteerumissektsioon

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета, Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3785. MB 03338.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kui huvitavad ajalugu, keeled ja kirjandus...

(Algus lk-l 5.)

Õpetajate kõrval valmistab Ajaloo-Keeleteaduskond ette veel teaduse alal töötajaid (aspirantuuri kaudu), tõlkijaid vene, saksa, inglise, prantsuse, soome, ungari jt. keeltest, ajalehtede ja ajakirjade keelelisi toimetajaid, ajakirjanikke, televisiooni- ja raadiotöötajaid, arheolooge ja etnograafe muuseumidele, arhiivi- ja raamatukogutöötajaid. Olgu märgitud, et peale bibliograafia ja žurnalistika eriharu lõpetajate saavad kõik õpetajakutse, hoolimata sellest, mis alale nad pärast lõpetamist tööle suunatakse.

Ülikoolis õpitakse palju rohkem, kui läheb tarvis kitsaks kutsetööks, seetõttu võimaldatakse peale üld- ja põhiainete õppida veel kitsamaid eriaineid. Alates kolmandast kursusest võivad vene, saksa, inglise ja prantsuse filoloogia osakondade üliõpilased minna kas vastava keele või kirjanduse eriharusse, ajaloo-osakonna üliõpilased saavad valida NSV Liidu ajaloo, üldajaloo, erilise huvi korral ka NLKP ajaloo, arheoloogia, etnograafia, arhiivinduse või kunstiajaloo. Eriti mitmekesine on hargnemine eesti filoloogia osakonnas, kus võib õppida eesti kirjandust, eesti keelt, rahvaluulet, bibliograafiat, žurnalistikat, pedagoogikat ja soome-ugri keeli.

Aastas on kaks korda eksamisessioon (jaanuaris ja juunis), ülejäänud ajal aga loengute kuulamine, seminaridest osavõtmine ja iseseisev teaduslik töö. Neljandal kursusel on pool aastat vältav praktika (koolides, ajakirjade, -lehtede toimetustes, raadios, televisioonis või raamatukogudes), suviti käiakse ekspeditsioonidel vanadel linnustel, kultuuriloolistes paikades või uuritakse eesti murdeid, lähemaid või kaugemaid sugulaskeeli.

Et ülikool on ja jääb teaduslikuks õppeasutuseks, siis ei piirdu ka üliõpilaste töö üksnes loengute kuulamisega. Igaüks peab lugema mitmetes keeltes suurel hulgal kirjandust ning suutma leida neist lisa nii eksameiks kui ka teaduslikeks uurimusteks. Igal alal on üliõpilaste teaduslikud ringid, vastavalt õppeplaanidele kirjutatakse kursuse- ja diplomitöid, igal aastal toimuvad üliõpilaste teaduslikud konverentsid. Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased kandsid enda õlul Balti ja Valgevene üliõpilaste I humanitaaralast konverentsi Tartus 1962. aastal, edukalt esineti ka viimasel üliõpilaste teaduslikul konverentsil käesoleva aasta märtsis. Teaduslikku tööd koordineerib Üliõpilaste Teadusliku Ühingu (ÜTÜ) nõukogu, teaduskonna piires osakonnanõukogu. Teaduslikku tööd tegevad üliõpilased võetakse vastu ÜTÜ liikmeiks, nad saavad liikmekaardi ja rinnamärgi.

Meie koolides leidub kindlasti küllaldaselt lõpetajaid, kelle huvi paelub inimkonna vastuoluline ajalugu, kirjanduse mitmekesisus või tahe õppida keeli, mille kaudu pääseb teiste rahvaste kultuuri kõige salajasematesse nurkadesse; selliseid inimesi leidub kindlasti ka töökohtadel — kõigil neil tuleb anda sisse avaldus jt. dokumendid Ajaloo-Keeleteaduskonda astumiseks veel enne 1. augustit. Kui jätkub huvi, leegitsevat noorustuld, tahet avastada vaimses sfääris uut ja tundmatut; kui leidub piisake eneseohverduvust teaduse heaks; kui on armastust noorte vastu, kes ei lase inimest iialgi vananeda; kui tahetakse tunda tõelist üliõpilaselu ning veeta viis oma parimat aastat Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonnas: siis kirjutatagu valmis avaldus, lisatagu sellele teatmikus märgitud dokumendid ja saadetagu aadressil Tartu, Ülikooli 18; siis hakatagu valmistuma eksameiks, milleks on eesti keel ja kirjandus (kirjalik ja suuline), võõrkeel, NSV Liidu ajalugu; siis annab meie ülikooli rektor teile 1. septembril pidulikult kätte matrikli, millega saate suured õigused, ja ka kohustused.

E. VÄÄRI,
Ajaloo-Keeleteaduskonna soome-ugri keelte kateedri dotsent

Kiiremini, kõrgemale, kaugemale

Tänavu võetakse kehakultuuriosakonna I kursusele 50 üliõpilast, kellest peavad saama kõrgema haridusega kehalise kasvatuse ja spordiõpetajad ning kehakultuuriorganisaatorid.

Nelja õppeaasta jooksul õpitakse siin paljusid huvitavaid teoreetilisi õppeaineid ja praktilisi spordialasid. Viimastest on olulisemad: kergejõustik, suusatamine, võimlemine, raskejõustik, spordimängud, sõudmine.

Ülikooli käsutuses on suurepärased õppebaasid ja suve- ning talvelaagrid. Tartu linnas on staadion, rida võimlaid, suusa- ja sõudebaas Emajõe kaldal jne.

Suurejooneline on Kääriku spordibaas, mille väljaehitamist jätkatakse. Selle rajamisel lõid kaasa ka kehakultuuriosakonna üliõpilased.

Paremad sportlased saavad võtta osa võistlustest kogu Nõukogude Liidu ulatuses. Kolm kehakultuuriosakonna lõpetajat on võistelnud olümpiamängudel — U. Kajak, M. Paama ja H. Selg. Paljudest lõpetajatest on saanud nimekad sportlased, nagu kergejõustiklased Heino Lipp, Kaupo Metsur, Enno Akkel, korvpallurid-maailmameistrid Maret Otsa, L. Kitsing-Jaansoo, tõstjad Elmo Simson, Arne Heinlaid, suusatajad Erna Abel, Agnes Adamson, Helle Ritsing, Laur Lukin jt.

Pedagoogilisi ja organisatsioonilisi vilumusi omandatakse praktikal koolides ja kehakultuurikollektiivides. Suurt tähelepanu pühendatakse ka tööle Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus. Igal aastal esinevad paljud üliõpilased ettekannetega ÜTÜ konverentsil. Osakonnas töötab ka kehakultuuri teaduslik laboratoorium, kus üliõpilased tutvuvad eksperimentaalse uurimistööga ja tegutsevad kaise õppejõudude juhendamisel.

J. LAIDVERE

Iga algus on raske

Suvi meelitab. Seljakott selga ja matkakepp kätte. Nii läbitakse kümneid kilomeetreid, saadakse kümneid kordi targemaks.

Ärge jääge peatuma poolel teel

Ajakirjanikuna liigun pidevalt ringi rahva hulgas. Üsna sageli kaldub jutt ka edasiõppimisele. Olen kohanud palju nii noori kui ka eakamaid inimesi, kes täiendavad oma haridust kaugõppe teel kesk- ja kõrgemates koolides. Peab ütlema, et kellel on tõsine tahtmine haridust omandada, see ei kurda nii palju ka raskuste üle. Küll aga teevad seda need, kes ühel või teisel põhjusel on õppimise pooleli jätnud ja kergema vastupanu teed läinud.

Alustasin õppimist Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonnas 1957. a. sügisel ja tänavu suvel seisavad ees riigieksamid. Kui me oma kursusega peale hakkasime, oli meid 50 ümber. Nüüd lähevad neist riigieksameile 4. Osa meist läks üle statsionaarsesse osakonda, osa jäi kursust kordama. See ei tohiks aga kedagi kohutada, sest kui jätkub püsivust ja head tahet, saab kõigest jagu. Kõige tähtsam on mitte kaotada usku oma võimetesse, mitte karta raskusi, mitte unustada püstitatud eesmärki!

Kuigi ma ei ole kursust kordama jäänud, pole ka minul kõik alati nii libedasti läinud. Nii mõnigi kord on pärast sessiooni paar võlga jäänud, kuid järgmiseks sessiooniks olen need ikkagi likvideerinud. Ja siis on päris mõnus tunne, kui eksamilehel akadeemilise võgnevuse kohal puuduvad rahatusttekitavad sissekanded.

Kollektiivsusel on meie ühiskonnas suur jõud ja see avaldub täiel määral ka üliõpilaste hulgas. Kui tuled järjekordsele sessioonile, haarab sind jäägitult reibas töömeeleolu. Kollektiivsed eksamiteks ettevalmistumised, loengud, omavahelised arutelud — see kõik hoiab sind ühise töö rütmis ja liidab omavahel sõbralikuks pereks.

Tahaks soovida kõigile neile, kes sügisel esmakordselt asuvad alma materis haridusteele: ärge jääge peatuma poolel teel! Võimalused õppimiseks on olemas, kõik ülejäänu on teie endi teha!

E. AESMA,
kaugõppeosakonna VI kursuse üliõpilane

ALPIDES

Kas mitte bioloog, botaanik, geograaf...

Teiste teaduste kõrval on ka bioloogiateadus viimastel aastatel saavutanud tähelepanuväärseid edusamme. Eriti märkimisväärseid tulemusi on saadud organismide ainevahetuse ja looduslike ressursside uurimise alal.

Saavutused mikrobioloogia, viroloogia, biokeemia ja tsütoloogia alal on kaasa aidanud paljude rahvamajanduslikult tähtsate probleemide lahendamisele.

Vaatamata nendele suurtele saavutustele nähakse NLKP Keskkomitee ja Ministrite Nõukogu määrustes ette edasine veelgi kiirem bioloogiateaduse arendamine, sest lahendamata probleeme on palju. Vajatakse üha rohkem kõrgema haridusega spetsialiste, keda meie vabariigis valmistab ette Tartu Riikliku Ülikooli

Bioloogia-Geograafiateaduskond.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna **pedagoogilise haru** lõpetajatest saavad bioloogia-, keemia- ja geograafiaõpetajad 5.—11. klassini. Bioloogiaosakonna lõpetaja saab bioloogia- ja keemiaõpetaja kutse ning lisaspetsiaalsusena geograafia õpetamise õiguse kaheksaklassilises koolis, geograafiaosakonna lõpetajad aga geograafiaõpetaja kutse ning lisaspetsiaalsusena bioloogia õpetamise õiguse kaheksaklassilises koolis.

Teoreetilis-eksperimentaalses harus valmistatakse ette eriteadlasi vabariigi tööstusele ja asutustele.

Bioloogiaosakonnas: zooloogia, botaanika, taimefüsioloogia ja geneetika alal. Individuaalõppeplaanide alusel on võimalik spetsialiseeruda mikrobioloogia, biofüüsika, taime- ja loomabiokeemia, algoloogia, ihtüoloogia jt. erialadel.

Geograafiaosakonnas: füüsilise geograafia, majandusgeograafia ja meteoroloogia-klimatoloogia alale. Individuaalõppeplaanide alusel on võimalik spetsialiseeruda maafondi kompleksse uurimise, kartograafia, rahvamajanduse territoriaalse planeerimise, agrometeoroloogia jt. erialadele.

Kahe esimese aasta jooksul õpivad bioloogia- ja geograafiaosakonna mõlema eriharu üliõpilased vastava osakonna üldise õppeplaani alusel. Alates kolmandast kursusest õpivad pedagoogilise haru üliõpilased peale eriainete veel pedagoogilis-metoodilisi distsipliine ning tutvuvad koolitööga. Teoreetilis-eksperimentaalse eriharu üliõpilased aga süvendavad oma erialaseid teadmisi spetsiaalsete loengute kuulamise ja vastavate praktikumide sooritamisega.

Neljandal kursusel on pedagoogilises harus menetluspraktika (7—8 nädalat), millal jätkatakse diplomitöö materjalide kogumist. Viiendal kursusel toimub pedagoogiline praktika, kus üliõpilased täidavad koolides õpetajate ülesandeid vilunud metoodikute juhendamisel.

Teoreetilis-eksperimentaalse eriharu üliõpilastel on ette nähtud pikem menetluspraktika (alates kolmandast õppeaastast). Õppeaeg pedagoogilistes harudes kestab viis aastat, teistes 5,5 aastat.

H. MIIDLA,
Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan

XX sajand on keemiasajand

Keemiatööstus areneb ka meie vabariigis jõudsate sammudega ja aastast aastasse kasvab vajadus kõrgema haridusega kaadri järele. Igal aastal lõpetab ülikooli veerandsada keemikut, kes asuvad tööle tööstusettevõtetes ja teaduslikes uurimisasutustes (keskkoolide keemiaõpetajaid valmistab ette ülikooli bioloogiaosakond).

TRÜ keemiaosakonnas kestab õppetöö viis ja pool aastat. Esimesel kursusel on pearõhk asetatud üldistele distsipliinidele, nagu matemaatika ja füüsika. Peale selle alustatakse ka ühiskonnateaduste süstemaatilist tundmaõppimist ja keelteoskuse täiendamist, kõrgema haridusega keemik **peab korralikult valdama** vene keelt ning lisaks sellele vähemalt üht-kaht võõrkeelt. Esimese kursuse «naelaks» on kujunenud aga esimene suur keemiline distsipliin — anorgaaniline keemia —, mille omandamine loob eeldused teiste keemiliste distsipliinide õppimiseks.

Teisel kursusel kasvab erialaste distsipliinide maht. Märkida tuleb neist analüütilist keemiat ja orgaanilise keemia teoreetilist kursust. Viimane õppeaine asub domineerivale kohale kolmandal kursusel, millal toimub ka vastav mahukas praktikum. Neljanda kursuse sügissemestril aga koondub peamine tähelepanu keemiale, mis on ühtlasi viimaseks suureks üldiseks keemiliseks distsipliiniks. Samal ajal algab ka juba kitsamale erialale spetsialiseerumine. Nimelt tuleb igal neljanda kursuse üliõpilasel teha valitud erialal õppejõu individuaalsel juhendamisel küllaltki ulatuslik kursusetöö, mis enamasti kujuneb diplomitöö vahetuks ettevalmistuseks või isegi viimase koostisosaks. Neljanda kursuse kevadest alates viibitakse kümme kuud praktikal keemiatehastes ja teadusliku uurimise asutustes, kus nad kõik töötavad juba palgalistel kohtadel.

Pärast praktikat toimub spetsialiseerumine kitsamale erialale: loetakse erikursusi ning tehakse vastavaid laboratoorseid töid. Viimane pool aastat kulub aga diplomitöö koostamisele, mis on noore keemiku esimene suurem uurimistöö valitud erialal. Ja saabuvadki riigieksamid . . .

Paljud üliõpilased võtavad osa Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tööst. Keemiaosakonna üliõpilastele tähendab see praktiliselt lülitumist kateedrite teaduslikku tegevusse nooremate kaastöölistena. Seetõttu on nii mõnelgi keemiaosakonna lõpetajal juba trükis ilmunud või ilmuvaid teaduslikke töid. Andekamatel üliõpilastel on võimalik alates teisest kursusest töötada individuaalplaani alusel, olles ühtlasi vabastatud üldisest kursuse õppetööst. Sellega on neile loodud kõige soodsamad võimalused valitud eriala põhjalikuks omandamiseks. Nende üliõpilaste õppeaeg võib ulatuda ka üle viie ja poole aasta. Sealjuures tuleb märkida, et nii individuaalplaani alusel kui ka tavalises korras lõpetajale võib teaduskonna nõukogu anda soovituse aspirantuuri astumiseks vahetult pärast ülikooli lõpetamist.

Ja nüüd lühidalt, missugustele kitsamatele erialadele saab spetsialiseeruda: füüsikaline keemia (elektrokeemia kallakuga), anorgaaniline keemia, analüütiline keemia (spektraalanalüüsi, mikroanalüüsi ehk luminestsentskeemia kallakuga), orgaaniline keemia (sünteetiline ja analüütiline suund), füüsikaline orgaaniline keemia (keemilise kineetika ja korrelatsioonvõrrandite suund). Peale nimetatud erialade võivad individuaalplaani alusel töötavad üliõpilased valida endale praktiliselt mis tahes teise kitsama eriala. Vajaduse korral kindlustatakse nad kvalifitseeritud juhendajatega väljastpoolt Tartu Riiklikku Ülikooli NSV Liidu parimate spetsialistide hulgast.

Ü. HALDNA

Raamatupalat

„TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL"
LISA Nr. 14/15 10. V 1963

Uute üliõpilaste vastuvõtu tingimused

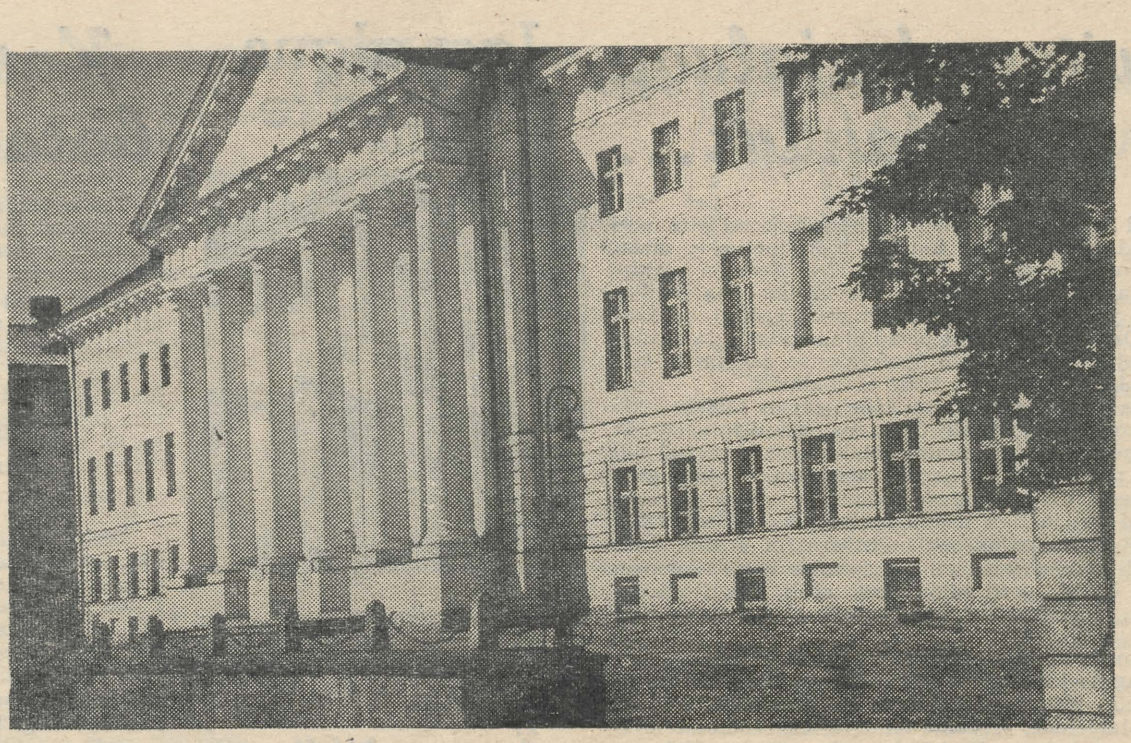

Tänavu võtab Tartu Riiklik Ülikool vastu statsionaarseid üliõpilasi järgmistele erialadele:

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS:
— **eesti keel ja kirjandus,**
— **vene keel ja kirjandus (vajalik eesti ja vene keele praktiline tundmine),**
— **romaani ja germaani keeled ning kirjandus.**
— **ajalugu;**

ARSTITEADUSKONNAS:
— **ravi (ka vene õppekeelega grupp),**
— **stomatoloogia,**
— **farmaatsia,**
— **kehakultuur ja sport;**

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAS:
— **matemaatika (ka vene õppekeelega grupp),**
— **füüsika (ka vene õppekeelega grupp),**
— **keemia,**
— **matemaatika-füüsika (pedagoogiline haru);**

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAS:
— **bioloogia,**
— **geograafia;**

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAS:
— **õigusteadus,**
— **kaubatundmine,**
— **rahandus ja krediit.**

Statsionaarsesse osakonda astujad peavad sooritama **JÄRGMISED EKSAMID** (* on märgitud profileerivad, profiili määravad ained);

a) **füüsika, matemaatika, matemaatika ja füüsika alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (kirjalik ja suuline), 3) füüsikas* (suuline), 4) võõrkeeles (suuline);

b) **keemia ja kaubatundmise alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (suuline), 3) füüsikas* (suuline), 4) keemias* (suuline), 5) võõrkeeles (suuline);

c) **geograafia, rahanduse ja krediidi alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) geograafias* (suuline), 3) matemaatikas* (kirjalik ja suuline), 4) võõrkeeles (suuline);

d) **ravi, stomatoloogia, farmaatsia, bioloogia, kehakultuuri ja spordi alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) füüsikas* (suuline), 3) keemias* (suuline), 4) võõrkeeles (suuline); **kehakultuuri ja spordi alale astujad** sooritavad täiendavalt eksami erialal;

e) **ajaloo ja õigusteaduse alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) NSV Liidu ajaloos* (suuline), 3) võõrkeeles (suuline);

f) **eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte erialale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) NSV Liidu ajaloos (suuline), 3) võõrkeeles* (suuline).

Märkus.
1. Isikud, kes on lõpetanud mitte eesti õppekeelega kesk-õppeasutuse, kus õpetati eesti keelt, ja soovivad astuda eesti õppekeelega gruppi, sooritavad eesti keeles ümberjutustuse rahvuskoolis ettenähtud eesti keele programmi ulatuses.
2. Isikud, kes on lõpetanud mitte eesti õppekeelega kesk-õppeasutuse, kus eesti keelt ei õpetatud, ja soovivad astuda eesti õppekeelega gruppi, sooritavad eesti keeles suulised kontrollkatsed.
3. Vene keele ja kirjanduse alale astujad, kes on lõpetanud vene õppekeelega kesk-õppeasutuse, sooritavad vene keeles ja kirjanduses kirjandi ja suulise eksami.

Sisseastumiseksamid toimuvad 1.—20. augustini.

AVALDUSI ÜLIKOOLI ASTUMISEKS võetakse vastu 20. juunist kuni 31. juulini. Avaldus tuleb esitada Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele, ära näidata valitav teaduskond ja eriala.

Avaldusele tuleb lisada:
1) iseloomustus ülikooli astumiseks,
2) keskharidust tõendav dokument (originaal),
3) elulookirjeldus,
4) meditsiiniline tõend (vorm nr. 286),
5) 4 päevapilti (3×4 cm),
6) pass ja sõjaväepilet (kutsealustel arvelevõtmise tunnistus) esitatakse isiklikult.

Isikud, kel on **kaheaastane tööstaaž**, peavad koos nimetatud dokumentidega esitama asutuse või ettevõtte juhataja poolt tõestatud väljavõtte tööraamatust (kolhooside liikmed esitavad kolhoosi juhatuse poolt tõestatud väljavõtte kolhoosniku tööraamatust, kus on näidatud kolhoosis kehtestatud tööpäevade miinimumi täitmine eraldi kahel viimasel aastal).

Viimast aastat teenivad sõdurid, madrused, seersandid ja vanemad, kes soovivad astuda ülikooli statsionaarsesse osakonda, peavad koos ülalloetletud dokumentidega esitama väeosa komandöri nõusoleku puhkuse võimaldamise kohta sisseastumiseksamite sooritamiseks.

Tööstaaži arvutatakse seisuga 1. september 1963.

Isikud, **kes suunatakse õppima ettevõtte poolt** (peavad omama vähemalt kaheaastast tööstaaži), esitavad täiendavalt kindlaksmääratud vormis suunamiskirja.

STATSIONAARSEIKS ÜLIÕPILASTEKS VÕETAKSE VASTU järgmises järjekorras:

1. Ilma sisseastumiseksamiteta võetakse vastu avalduste esitamise järjekorras: a) Suurest Isamaasõjast osavõtnud, kes on lõpetanud keskkooli kuld- ja hõbemedaliga või kesk-eriõppeasutuse kiitusega.

b) demobiliseeritud, kellel on lõpetatud kõrgem sõjaväeline haridus või lõpetamata kõrgem sõjaväeline või tsiviilharidus (olenemata kursusest, millel nad õppisid, ja kes on lahkunud kõrgemast õppeasutusest seoses sõjaväeteenistusse kutsumisega või teistel põhjustel) vastavale erialale vastuvõtmise tähtaegadel.

2. Väljaspool konkurssi võetakse vastu eksamite positiivsel sooritamisel:
a) Suurest Isamaasõjast osavõtnud,
b) isikud, kes on õppima suunatud tootmisettevõtete poolt.

3. Konkursi korras võetakse vastu eksamite positiivsel sooritamisel:
a) isikud, kes on töös positiivselt silma paistnud ja vähemalt 2 aastat töötanud praktilisel tööl, samuti Nõukogude armeest ja sõjalaevastikust demobiliseeritud, kui nad on teeninud sõjaväes vähemalt kaks aastat. Neist eesõigustatud korras võetakse vastu isikuid, kelle töö iseloom vastab kõrgemas õppeasutuses valitud või sellele lähedasele erialale;
b) üldise konkursi korras isikuid, kes pärast keskkooli lõpetamist on praktilise töö staažita või staažiga vähem kui kaks aastat. Üldise konkursi jaoks eraldatakse vähemalt 20% vastuvõtuplaanis ettenähtud kohtadest.

Neile, kes unistavad arstikutsest

Peatselt seisavad tuhanded noored, kes kevadel lõpetavad keskkooli, konkreetse küsimuse ees: Milline kutseala valida? Sama küsimus seisab ka paljude noorte ees, kes keskkooli lõpetamise järel mitmesugustel põhjustel ei saanud minna edasi õppima kõrgematesse õppeasutustesse ja siirdusid tootvale tööle.

ARSTITEADUSTE KOHTA valitseb meil veel paljuski ebaõige arvamine. Arvatakse, et arst uurib haigeid, kasutades selleks keerukaid meetodeid, ravib neid tõhusate ravivahenditega või teeb ülikeerukaid operatsioone, et temast räägitakse ja kirjutatakse kui kangelasest, kui õilsast ja ülimalt humaansest inimesest — see on nii mõnelgi juhul õige ja selliseid arste on ka vaja.

Kuid see pole siiski ainuõige ega peamine. Peamine on fikseeritud partei programmi järgmises lõikes: «Sotsialistlik riik on ainuke riik, kes võtab enda peale hoolitsuse kogu elanikkonna tervise kaitse ja pideva parandamise eest. Seda tagab sotsiaal-majanduslike ja meditsiiniliste abinõude süsteem. Viiakse ellu ulatuslike abinõude programm, mille eesmärgiks on vältida ja resoluutselt vähendada haigusi, likvideerida massilised nakkushaigused, pikendada eluiga.»

Siit näeme, et arstilt nõutakse hoopis suuremate ja tähtsamate ülesannete täitmist, kui seda on ainult haigete ravimine, kui kõrgel tasemel see ka seisaks. Kommunismiajastu arst peab aktiivselt osa võtma kogu elanikkonna tervise kaitsest ja pidevast tervise parandamisest.

Arstikutse valikul peab igaüks endale selgeks tegema, kas temal on soov ja eeldused selleks, et töötada nii profülaktilises kui ka ravi suunas. Olgu öeldud, et profülaktiline töö nõuab eriti laia silmaringi, suurt hoolt, ennastsalgavust ja sügavalt humaanset suhtumist mitte ainult üksikisikusse, vaid kogu elanikkonnasse. Ravi alal töötamisel esineb rohkem romantilist, vahel ka kangelaslikkust, kuid seda kangelaslikkust võib võrrelda uppuja päästmisega, lapse väljatoomisega põlevast hoonest jne. Profülaktilises tegevuses see individuaalne romantika puudub. Näiteks, rõugete panemine on lihtne profülaktiline abinõu, kuid sellega päästetakse miljoneid inimesi raskest haigusest ja surmast. Miljoneid! Eesti NSV-s likvideeriti alles hiljuti ühe-kahe aastaga lastehalvatustõbi, päästeti kogu elanikkond lastehalvatustõve ohust lihtsate profülaktiliste abinõude varal. Need on kahtlematult kangelasteod, kuid kangelaseks ei ole üksik arst, vaid kõik meditsiinitöötajad ja päästetavaks ei ole üksikisik, vaid suured rahvamassid.

Seega ei sobi kommunistliku ühiskonna arstiks isikud suure «Minaga», vaid hoolsad, ennastsalgavad suurte erialaste teadmistega tööinimesed — INIMESED. Üheks tähtsaks eelduseks arstikutse omandamisel on veel lugupidamine, kaastunne ja armastus kaasinimeste vastu. See kutse nõuab sageli ka suurt enesevalitsemist, eneseohverdamist, kiiret otsustamisvõimet, nõuab südant ja mõistust inimeste teenimisel.

M. KASK,
Arstiteaduskonna prodekaan

Kui huvitavad ajalugu, keeled ja kirjandus...

Ajaloo-Keeleteaduskond on Arstiteaduskonna järel ülikooli suurimaid teaduskondi, jagunedes, nagu teaduskonna nimest selgub, sisuliselt kaheks osaks. Teaduskonna struktuur on keeruline: juba sisseastumisel on vaja otsustada, kas valida ajaloo-, eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, inglise keele ja kirjanduse või saksa keele ja kirjanduse osakonda. (Käesoleval aastal ei võeta üliõpilasi prantsuse keele ja kirjanduse osakonda; kes on huvitatud sellesse osakonda astumisest, peavad ootama järgmise aastani.)

Teaduskonna põhisuunaks on igakülgselt haritud õpetajakaadri ettevalmistamine vabariigi koolidele. Reformeeritud kool nõuab teooria ja praktika lahutamatut ühtsust — selles vaimus areneb õppetöö ka ülikoolis. Üldainetena loetakse kogu teaduskonnas NLKP ajalugu, poliitilist ökonoomiat, dialektilist ja ajaloolist materialismi. Nende ainete loenguil ja seminarides saavad tulevased nõukogude õpetajad maailmavaatelised alused, mis peavad kujunema kindlateks veendumusteks, ilma milleta ei saa koolis olla heaks pedagoogiks ja kasvatajaks.

Peale üldainete loetakse igas osakonnas veel põhiaineid, näit. eesti kirjanduse ajalugu, NSV Liidu ajalugu, vene kirjakeele ajalugu jne. Osa teoreetilisi aineid on ühised keelte osakondadele (keeleteaduse alused, kirjandusteooria, Lääne-Euroopa rahvaste kirjandus jt.), osa ajaloo-osakonnale.

Soome-ugri keelte kateeder korraldab suviti ekspeditsioone sugulasrahvaste keelte uurimiseks. Rea aastate jooksul on kogutud väga palju huvitavat keelelist materjali karjala, vepsa, vadja, liivi jt. keeltest. Fotol: üliõpilased vepsa keelejuhti küsitlemas.

Laboratooriumi vaikusest laulvate kõrbeliivadeni

Laboratooriumi vaikusest laulvate kõrbeliivadeni ulatub bioloogide töömaa.

Sama mitmepalgeline, sama eriilmeline, nagu on loodus ja elu, on ka bioloogide elukutse. Vaadake:

— äärmiselt puhas laboratoorium, termostaadid, osmomeetrid, poromeetrid, kümned aparaadid, sajad kolvid, ja nende vahel valgetes kitlites bioloogid, keeruliste eluprotsesside uurijad — füsioloogid, biokeemikud, mikrobioloogid;

— tolmuvaba veidi süngevõitu ruum suure ülikeeruka aparaadiga — elektronmikroskoobiga; selle juures kontsentreerunult, aeglaste liigutustega uurijad; millegipärast räägitakse sosinal — «suurendus 30 000, mitokondrid ...» need on tsütoloogid, elusaine ülipeente struktuuride, raku ehituse uurijad; kaasaja keeruline, kuid täpne uurimistehnika aitab neil tungida elusa looduse kõige detailsemate osakesteni;

— kõrge, pühalikuna mõjuv lugemissaal Teaduslikus Raamatukogus; uurija ette tuuakse arhiivimaterjalid — kirjad, toimikud, aruanded; tund tunni järel uuritakse neid ning taastatakse aegade hämarusse kaduvaid sündmusi — Baeri võitlust arenguprintsiibi eest, Schleideni ebavõrdset võitlust Dorpati vaimupimedate linnakodanlastega, Kuznetsovi tarmukat, kuid tsarismi tingimustes nurjumisele määratud katset Venemaa botaanikute ühendamiseks suurte kollektiivsete tööde läbiviimiseks;

— hiigelsuur mullaga täidetud kaldabassein — lüsimeeter, milles on võimalik täpselt reguleerida kõiki põhilisi keskkonnatingimusi (mulla füüsilis-keemilisi omadusi, veerežiimi jm.); uurijad kummarduvad üle katselappide, uurivad taimede vahelisi vastastikuseid suhteid, selgitavad taimede reageerimist muutuvatele keskkonnatingimustele;

— ökoloogiliste vaatluste statsionaar lookuusikus; läbi ahetava hommiku sammub bioloog vaatluspaigale, ronib mikroklimaatiliste vaatluste torni, mõõdab eri kõrgustel (taimkatte rinnetes) temperatuuri, õhu niiskussisaldust, valgusintensiivsust; vaatluspäevik taitub täpsete andmetega, mis hiljem läbitöötatuina jutustavad seostest, suhetest ja olenevustest looduse keerulistes kooslustes;

— kuumusväreluses kõrb; ekspeditsioon liigub aeglaselt, iga sammu tuleb arvestada ... jälgitakse iga taime, märgitakse üles nende liigiline kuuluvus, esinemisohtrus, tingimused; otsitakse vett, lihtsat magedat vett; ta on sügaval, aga tema olemasolust jutustavad taimed, neid tuleb ainult tunda — nende elu, vajadusi; ... ekspeditsioon läheb ja kusagil oodatakse tema töö tulemusi; ümberringi on surmvaikne kõrb ... kas tõesti surmvaikne? Oh ei ... kuulake, kõrbeliiv laulab! Kõrbeliiv laulab ja ekspeditsioon läheb oma rasket teed ...

Need on üksikud pildid bioloogide töömailt. Siia võiks veel paljugi lisada — pilte ihtüoloogide mereekspeditsioonidest, geneetikute raskest eksperimentaalsest tööst organismide huvitaivama omaduse — pärilikkuse uurimisel, entomoloogide rännakutest kesšeri ja mürgipurgiga, ornitoloogide romantilistest lindude rände vaatlustest. Kõigest ei jõua kirjutada.

Suur on bioloogide töömaa. Ja kõitev. Tuleb vaid leida probleem, küsimus, looma- või taimerühm, mis huvitab, mis sunnib lugema, uurima, mõtlema, ning sa hakkad elama rahutut, kuid ilusat bioloogielu. Ja ükskõik kes sinust siis saab — bioloog-õpetaja, -praktik või teadlane: su töömaa on kõikjal seal, kus on elu — laboratooriumide vaikusest laulvate kõrbeliivadeni.

H. TRASS,
bioloogiakandidaat

Tuli 18-aastane ülikooli

Tuli, ja umbes neli aastat tagasi küsiti talt vastuvõtukomisjonis erakordselt: «Kas teil kaheaastane tööstaaž on?»

Ei olnud. Kuidas võiski olla, kui ta alles kuu aja eest ühel päeval (ja sellest päevast räägivad kõik kui imekenast) sulges enda järel kooliukse, käes küpsustunnistus.

«Ei ole? Siis tuleb esimesel aastal töömees olla.»

«Kui tuleb, eks siis ole,» mõtleb 18-aastane eesti või vene keelt ja kirjandust, majandusteadust või ajalugu õppida soovija.

Oodatud kohtumiste asemel dotsentide, professorite ja teiste teadusetempli «jumalatega» seisab verivärske tudengi ees brigadir, meister või mõni muu ülemus. Seirab kahtleva pilguga rõivaid ja küsib siis kõheldes: «Ehk olete juhuslikult enne mingit tööd teinud?»

Vaikus.

Algavad 11 kuud, mille kohta üks pedagoog ütles: «Kes need vastu peab, ei see lahku ülikoolist enne diplomisaamist.»

Üksteist kuud kordub päevakava: kell seitse üles, seitse tundi tööd, paar tundi vaheaega, siis neli tundi loenguid. Ja ometi pole selline elu muljetevaene ja korduv. Risti vastu, kordumatu ning lõhkemiseni täis uusi avastusi.

Ehitustel, tehastes, vabrikutes, kombinaatides, kaubanduses on tudengeid nelja aasta vältel töötanud koos töölisnoortega. See aeg karastab.

P. MAIMIK

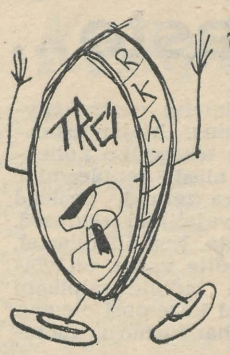

Ehteks eesti helmekeele, kasuks kogu rahvale

Nad koovad kaunist rahvakunstikangast. Võib-olla sellepärast ongi ta nii ilus ja ere, et igas sellesse sõlmitud lõngas on killuke iga üksiku liikme tööd, armastust ja loomisrõõmu. Meie rahvaloomingu rikkus ja ilu on ääretu, seda ei tohi kohelda oskamatult. Oleme uhked, et TRÜ rahvakunstiansambel arendab meie rahvaloomingu pärandit hella hoole ja tõsise tähelepanuga. Oma esinemistega on ansambel tõestanud, et pole ületamatuid piire professionaalse ja isetegevusliku kunsti vahel.

Selleks et rahvakunstipõld kannaks kõrget kõrt ja küpset vilja, tuleb teha mehetööd. Aga kui armastatakse oma ala, siis tööd ei põlata.

Tunnustatud kunstniku tee algas ansamblil 1955. aastal, vabariiklikul ametiühingute isetegevuse ülevaatusel. Omailmeline leelo, laulu- ja tantsupõimik «Kosjad» tõi kollektiivile esikoha. Tõelistele entusiastidele lisab tunnustus alati uusi kohustusi, tõstab vastutustunnetki. Enne eriti pidulikke esinemisi on olnud perioode, kus ansambli liikmeil tuli loobuda muretutest puhkepäevadest ja vabadest õhtupoolikutest. Sellises töötempos jahtus nii mõnegi pealiskaudne kiindumus.

Töö harjutab meistriks. Kuldmedal ENSV I noorsoofestivalil avas värava üleliidulisele konkursile, kus tantsijate tehniline tase ja väljendusrikkus väärisid hõbemedalit. VI ülemaailmselt noorsoo- ja üliõpilasfestivalilt sõideti koju pronksmedali ja laureaadi nimetusega. Esimese tantsukollektiivina vabariigis on RKA esinenud välismaal. «Kiva!» hüüdsid soomlased, kui ansambli poisid ja tüdrukud hoogsat «Tuljakut» tantsisid.

Igas üksmeelses ja koduses peres kujunevad välja oma traditsioonid. Ansambli koosviibimistel elustuvad vanad kombed ja vanad rahvamängud. Kandidaadiajast väljakoorunud «tibud», «hellakesed» ja pilliveljed tulevad ansambli pidulikku sõprusringi läbi kirivöödest värava. Neid tervitab karjapasun. Abiellujatele tehakse aga kuuekordsed pulmaväravad ja nooriku juustele kinnitatakse vööpaeltest naisetunnus — tanu.

Helju Mikkeli — tantsijad ise kutsuvad teda memmeks — süüdatud rahvakunstitule sädemed põlevad veel praegugi paljudes meie vabariigi paikades, kus töötavad ja elavad TRÜ lõpetanud.

E. OJAND

ÕELE

A-st ja I-st saab äkki sõna ...
Kaks lauset kahest sõnast kokku sead:
LOE, LEO!
LEO, LOE!
Ja pliiatsiajastu algab.
Roheline.
Punane.
Kollane.
Sinine.
Harilik.
Rehkendusvihikus õunu ja porknaid
on rohkem kui eile, ent vähem kui homme
ja kasvavad arvud.
Punased õunad ja kollased õunad võib liita,
kollased õunad ja punased õunad võib liita
ning miski ei muutu ...
Ja tindiajastu algab.
Aabitsa järgi sirgetes ridades
kirjutad sõnu ja lauseid.
Vaatan ja kadestan:
eluaabitsa järgi igatsen komistamata
sõnu niisamuti lihtsalt ja puhtalt
lükkida ritta ....

JAAK PÕLDMÄE

Noortele laulumeestele

«Sagedasti on Eesti üliõpilaste keskel soovi avaldatud üliõpilaste koori asutada, kuid seni on see ainult sooviks jäänud. Aeg oleks juba, kus meie selle mõtte ka teoks teeksime ja omale üliõpilaste koori looksime.»

Sellise üleskutse avaldas Juhan Simm «Postimehes» 1911. aasta detsembris, ja 23. märtsil 1912. a. andis oma esimese kontserdi vastloodud Eesti Üliõpilaste Ühendatud Meestekoor, mis tänapäeval on Tartu Üliõpilasmeeskoori nime all tuntud ka kaugel väljaspool meie väikese Eesti piire.

Moskva Riikliku Konservatooriumi direktor prof. Svešnikov nimetas meeskoori «entusiastide kooriks», ja seda on koor õigustanud rohkem kui poole sajandi jooksul, olgu siis tegemist esinemistega, kontserdimatkadega, toredate traditsioonide rajamisega või nende edasiarendamisega. Tartu Akadeemiline Meeskoor viis esimesena eesti meeslaulu ja eesti koorikultuuri üldse kaugele väljapoole vabariigi piire (menukas kontserdimatk Ungarisse 1926. a.). Koos TRÜ naiskooriga pani Tartu Üliõpilasmeeskoor 1956. a. aluse üliõpilaslaulupidude kaunile traditsioonile, mis «... kujunes rahvaste sõpruse erutavaks demonstratsiooniks, nõukogude üliõpilaskonna rõõmsaks kohtumiseks ... ja selles mõttes ulatub laulupeo tähtsus kaugele üle kunstiürituse piiride.» (F. Klement, TRÜ rektor).

Koor on alati aktiivselt osa võtnud festivalidest, laulupidudest ja teistest suurematest üritustest. VI ülemaailmsel noorsoofestivalil tuli Tartu Üliõpilasmeeskoor kahe kuld- ja ühe pronksmedali laureaadiks.

Tartu Üliõpilasmeeskoori nagu iga üliõpilaskollektiivi üldse iseloomustab nooruslik südidus, palav soov lühikeste ja tihedate üliõpilasaastatega ka laulu alal oma sõna öelda. Vähe on neid veterane, kes pärast kõrgema kooli lõpetamist saavad jääda kooris edasi laulma. Igal kevadel lahkub suur osa «väljaõppinud kaadrit», igal sügisel tulevad noored asemele.

Sellepärast ka teie, noored laulumehed, tulge julgesti meie juurde! Nõutav on ainult tõsine tahtmine laulda, ja harjutamine teeb meistriks.

E. TOOM

Kuhu viib tee?

Käesoleval aastal lõpetab Füüsika-Matemaatikateaduskonna 83 noort keemikut, füüsikut ja matemaatikut. Fotol ongi moment suunamiskomisjoni tegevusest. Selguvad tulevased töökohad.

Vene filoloog — tulevane õpetaja

On ju nii, et kõik Sinu mälestused koolipõlvest on nii või teisiti seotud õpetajaga, oli ta siis «hea» või «halb», armastatud või kardetud. Üheteistkümne aasta jooksul oled näinud palju õpetajaid, kellest igaüks on Sind millegagi rikastanud, aidanud kaasa selleks, et võid nüüd oma sammud seada kõrgema kooli poole.

Kui Sinagi tahad olla majakaks, mis valgustab noortele teed elluastumiseks, tahad rikastada teisi oma teadmistega, võid valida TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna vene keele ja kirjanduse osakonna.

Mida seal õpitakse?

Kõigepealt muidugi vene keelt ja vene kirjanduse ajalugu, võõrkeelt, ladina keelt, ühiskonnateadusi, loogikat, psühholoogiat, pedagoogikat ja veel palju-palju muud, tehakse huvitavaid kursuse- ja diplomitöid. Sa tutvud paljude tublide õppejõududega, nagu vene kirjanduse kateedri kollektiiviga eesotsas suurepärase inimese ja üleliiduliselt tunnustatud kirjandusteadlase J. Lotmaniga ja nõukogude kirjanduse spetsialisti Z. Mintsiga, kes mõlemad on paljudes oma õpilastesgi suutnud äratada huvi otsiva, leidva ja loova teadusliku töö vastu. Viiks pikale loetleda kõiki ...

Sisseastumiseks on aga vaja vähemalt keskmist vene keele oskust, huvi kirjanduse ning lugupidamist ja armastust õpetajakutse vastu.

M. SALUPERE,
vene kirjanduse aspirant

ÜTÜ KONVERENTSIL

Läti Riiklikus Ülikoolis toimunud ÜTÜ konverentsil esinesid külalisettekannetega teemal «Põllumajanduse toodangu omahind ja selle alandamise viisid» meie Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilased Helle BAUMEISTER ja Aili PENT.

Majandusteadlaste taimelavast

Majandusteaduste õpetamisel on Tartu ülikoolis seljataga õigegi pikk minevik. Esimesed majandusalaste distsipliinide kateedrid alustasid tööd juba läinud sajandi algul, kohe pärast ülikooli avamist. Nagu paljudel teistel aladel, nii töötas Tartus ka majandusteaduste professoritena minevikus hulk nimekaid teadlasi, kes on pälvinud maailmakuulsuse. Mainida võiks kasvõi näiteks prof. Etienne Laspeyres't, kelle loodud agregaatindeksite teooriast on kujunenud kaasaegse majandusliku analüüsi metoodika üks nurgakive.

Praegu valmistatakse ülikoolis majandusteadlasi ette kahes harus: rahanduse ja kaubanduse erialadel. Seejuures on üliõpilastel võimalik valida vastavalt oma isiklikele kalduvustele ja tööalale, kuhu pärast õpingute lõpetamist kavatsetakse siirduda, veel kitsam spetsiaalala.

Rahandusharu üliõpilased spetsialiseeruvad oma valikul kas üldisele rahandusele, et valmistuda tööks Kaubandusministeeriumis või rahandusosakondades; tööstus- ja ehitusettevõtete rahandusele, millele järgneb töö tehaste ja ehitusorganisatsioonide plaani- ja finantsosakondades, või pangandusele. Viimane jaguneb omakorda kaheks: lühiajalise krediteerimise eriala, mis valmistab ette riigipanga töötajaid, ja kapitaalmahutuste finantseerimise ning pikaajalise krediteerimise eriala, mille lõpetajad saavad ehituspanga töötajaile vajaliku ettevalmistuse.

Kaubandusharus on valida toidu- või tööstuskaupade kaubatundja eriala vahel. Mittestatsionaarses harus võib õppida ka kaubandusökonomistiks (statsionaarsesse osakonda sel alal tänavu vastuvõttu ei ole).

On väga iseloomulik, et nõudmisi kõrgema majandusteadusliku haridusega spetsialistide järele on olnud alati palju rohkem kui lõpetajaid. Mõnelgi värskel diplomiomanikul on olnud suunamiskomisjonis suuri «raskusi» paljude soodsate ettepanekute seast parima väljavalimisega. Spetsialistide põuast tingituna on ka võimekamate lõpetajate hilisem teenistuskäik kulgenud enamasti vägagi ladusalt. 1962. aasta lõpetajaist on mitmed juba praegu vastutavatel ametikohtadel.

Aasta-aastalt on paranenud teoreetilise õppetöö seos majandusalase praktikaga. Suur osa on selles praktikal, mille üliõpilased teevad läbi oma ala parimates asutustes ja ettevõtetes. Käesolevast aastast alates rakendatakse uut praktikavormi, nn. pikka praktikat, mille raames IV kursuse üliõpilased on 10,5 kuud järjest tegelikul tööl. Selle aja jooksul saavad nad täieliku ettekujutuse kõikidest töödest, mis ettevõtetes aasta jooksul ette tulevad, ja omandavad piisavalt kogemusi, et pärast lõpetamist oma tegelike ülesannetega kiiresti kohaneda.

Peale üleülikooliliste õppebaaside on Majandusteaduskonna üliõpilaste käsutuses praegu teaduskonna erialaline raamatukogu, kaubatundmise laboratoorium, kaubanduse organiseerimise ja tehnika kabinet ja rahanduse kabinet. Teaduskonna teadusliku uurimisbaasi väljaarendamiseks taotletakse luua ülikooli juurde kaubandusökonoomika uurimislaboratoorium, mis kujuneks esimeseks sellelaadseks Eesti NSV-s. Õppebaasi täiendamiseks on nähtud ette luua bürootehnika ja masinkirja kabinet ning statistika ja arvutustehnika kabinet, milleks vajalikud masinad on olemas.

Et varustada rahvamajandust matemaatilisi meetodeid põhjalikult valdavate majandusteadlastega, keda praegu otsitakse lausa

Majandusteadlaste...

(Algus lk-l 7.)

tikutulega, on võetud teaduskonna väljaarendamise perspektiivplaani **majandusmatemaatikute** eriharu avamine. Majandusteaduskonna kateedrite ja ülikooli arvutuskeskuse teadusliku kollektiivi näol, kes on majandusliku planeerimise alaste probleemide lahendamisel juba mõndagi tunnustatavat ära teinud, peaksid selle eriala arendamiseks olema TRÜ-s kõik vajalikud eeldused. Siiani on selle eriharu küsimus veel lahendamata. Ent üliõpilastel, kes tunnevad tõsist huvi matemaatiliste meetodite vastu, on võimalik omandada majandusmatemaatika eriala individuaalplaani alusel töötades. Selgi alal on juba mõnesuguseid kogemusi olemas. Praegu õpib majandusmatemaatikuks kaks rahandusharu üliõpilast, kes saavad oma tööga hästi toime.

U. MERESTE,
Majandusteaduskonna õppejõud

Õigusteaduskonda

Õigusteaduskonda saavad astuda ainult need, kellel on vähemalt kaheaastane tööstaaž.

Põhilisteks õppeaineteks on kõigile üliõpilastele: riigi ja õiguse teooria ja ajalood, riigi-, haldus-, tsiviil-, kriminaal-, töö-, kolhoosi- ja rahvusvaheline õigus, kriminalistika, kriminaal- ja tsiviilprotsess, perekonnaõigus jt. Üliõpilastel on võimalik vastavalt oma huvidele ja edaspidise töökoha iseloomule valida lisaks eelnimetatuile veel teisi distsipliine nii valikainete hulgast kui ka teatud tingimustel õppida individuaalplaani alusel.

Statsionaarsed üliõpilased viibivad Tartus või väljaspool Tartut mitmesugustes asutustes — prokuratuuris, kohtutes, miilitsaorganites, täitevkomiteedes jm. praktikal, sel ajal säilitatakse stipendium või makstakse sellest kõrgemat palka praktikakohalt III kursusel kestab menetluspraktika 12 nädalat, IV kursusel töötavad üliõpilased stažöörina 22 nädalat.

Õigusteaduskond annab lõpetajatele ainult ühe eriala — juristi kutse.

Juristid suunatakse tööle peamiselt prokuratuuri, miilitsaorganitesse, kohtutesse, advokatuuri, notariaati, täitevkomiteedesse ja nende üld- ja sotsiaalkindlustuse osakondadesse ning keskasutuste ja -ettevõtete juriskonsultideks. Rida juriste on asunud tööle ka ajalehtede juurde, raadioreporteriteks jm.

Mitmed juristide töökohad eeldavad organisaatorlikke võimeid ja kõneoskust. On soovitav, et need eeldused oleksid mõningal määral olemas juba enne ülikooli astumist.

Et juristi elukutse muutub järjest rohkem karistajast kuritegevuse ärahoidmise eest võitlejaks, väärnähtuste kõrvaldajaks, siis tuleb Õigusteaduskonna üliõpilastel omandada küllalt mitmekesiseid teadmisi. Ennekõike aga nõutakse juristilt, et ta ise oleks aususes ja korraarmastuses teistele eeskujuks. Jurist kui ühiselu reeglite vormistaja, nende täitmise kontrollija ja reeglite rikkumiste ärahoidja ning rahva kasvataja on kaasaja sotsialistlikus ühiskonnas eesrindlik inimene, kes elu tunneb ja seda aitab juhtida.

Prof. P. VIHALEM

TRÜ kaugõppeteaduskonnas

Käesoleval aastal võetakse üliõpilasi TRÜ kaugõppeosakonna I kursusele:

Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse, ajaloo-, raamatukogunduse ja bibliograafiaosakonda;

Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonda;

Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia- ning geograafiaosakonda;

Majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi-, kaubandusökonoomika ning kaubatundmise osakonda;

Õigusteaduskonda;

Arstiteaduskonna farmaatsia- ning kehakultuuriosakonda;

TRÜ Kaugõppe Pedagoogilisse Instituuti võetakse III kursusele vastu eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse ja matemaatikaosakonda;

Ülikooli kaugõppeosakonda võetakse vastu neid tootmistöös silmapaistnud keskharidusega kodanikke (vanust arvestamata), kes on edukalt õiendanud sisseastumiseksamid ja esitanud positiivse iseloomustuse töökohast.

Kaugõppeosakonda vastuvõtmisel arvestatakse järgmist:

1. Kaugõppijaid võetakse vastu nende elukohajärgsesse lähimasse kõrgemasse õppeasutusesse.
2. Õigusteaduskonda võetakse ainult isikuid, kellel on vähemalt kaheaastane tööstaaž.
3. Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda võetakse vastu ainult isikuid, kellel on vastav kesk-eriharidus ja kes on farmaatsiaalastes asutustes või selle lähedasel erialal töötanud vähemalt kaks aastat.
4. Teistesse osakondadesse võetakse kaugõppijaid vastu sõltumatult praktilise töö staažist.
5. Kõrgema haridusega isikuid võetakse vastu ilma sisseastumiseksamiteta (II ja vanematele kursustele) juhul, kui nende kõrgema hariduse eriala on lähedane valitud õppe-erialale ja kui need isikud esitavad töökoha administratsiooni taotluse teise eriala omandamise vajalikkuse kohta.

Avaldusi võetakse ülikooli kaugõppeosakonda astuda soovijailt vastu kuni 31. juulini. Sisseastumiseksamid toimuvad ülikooli kaugõppeosakonda astujail 1.—20. augustini.

Kaugõppeosakonda astujaid vabastatakse sisseastumiseksamist võõrkeelest, välja arvatud eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse ja võõrkeelte osakonda astujad.

Eesõigustatud olukorras on isikud, kelle töö iseloom vastab valitud õppe-erialale ja kes on töötanud sellel töökohal vähemalt kaks aastat.

Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on õppetöö kestvus 6 aastat, majandusteaduse ja kehakultuuri- ning farmaatsiaosakondades 5 aastat ja Kaugõppe Pedagoogilises Instituudis 3 aastat.

Kaugõppijaile korraldatakse kohe pärast sisseastumiseksamite õiendamist sissejuhatav õppesessioon. Edaspidi toimuvad õppe- ja eksamisessioonid kaks korda õppeaastas: detsembris-veebruaris ja mais-juulis. Osavõtt sessioonidest on kohustuslik.

Kaugõppijaile korraldatakse õppe- ja eksamisessioonide vahelisel perioodil konsultatsioone Tartus ja Tallinna konsultatsioonipunktis (Sakala t. 23 ja Kaasani t. 3).

Informatsiooni vastuvõtutingimuste kohta võib saada Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonnast (Tartu, V. Kingissepa t. 18, telef. 41-20/323) igal tööpäeval kl. 9—12 ja 13—15.30 ja Tallinna konsultatsioonipunktist Sakala t. 23, telef. 445—72 ning alates 20. juunist 1963. a. TRÜ vastuvõtukomisjonist Ülikooli tn. 18.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Meie Kääriku. Siin on alati tore. Suvel laulab sportlastele «tere» soe Lõuna-Eesti tuul. Ujujaid köidavad sinised järvesilmad, oma kätetööga valminud staadion kutsub jooksma ja hüppama. Talvel ahvatlevad julgust ja osavust proovima lumised mäeküljed.

LY SEPPEL

Kihnus II

Tule, lähme ühes,
väike valgepäine kera,
viid mind alla vahuvermeis
randa!
Nõus? Noh tore! Emagi on peri:
«Minge peale minu tüdrikaga.»

Räägi mulle, millest mõtleb meri,
mida öelda teavad kajakad.
Koos siis vaatame, mis mere taga.
Ehk ma tean, mis sul jääb
vajaka.

Kes küll kudus sulle seelikusse
nõnda palju rõõmsaid sirgeid
triipe,
kes nii hoolsalt põimis
rätinarmad?
Ema, muidugi... Ah mulle?
Mullegi mu memm on kõigist
armsam.

Või eile jälle isa purjuspäi
tuli suurelt maalt?
Ja olgugi, et alati toob kommi...
Et vara hommikul käis ema
mõrdu nõudmas,
tuli, õlal terve mõrtsitäis...
Usun, usun, sinagi et jaksad
juba sõuda.

Mis nüüd juhtus?
Jäta tähkumine.
Asi polegi ehk nõnda halb.
Mätta kõrval ohakale otsa
tatsas tillukene paljas jalg.

Valu varesele, haigus harakale,
näed sa, nuttki läheb juba mööda.
Homme jälle müttad külateel.
Täna aga: roni peale sülle,
vaatame, kuis pikka-pikkamööda
õhtu merre upub tumeneval veel.

Õige küll, nüüd ema ootab juba,
jah, ka külm on palja pluusi
väel.
Suru ennast hästi minu vastu.

Meelest ammu unus tunda
raskust,
tulen mõtteis üle põlluviilu,
kuni ükskord soonilised käed
majaukse soojas valgussiilus
tasa võtavad mult lapse unise.

Meri, rahutu, veel kaua umiseb.

Pedagoogilisest ettevalmistusest

Täppisteaduste valdkonnas on Tartu Riikliku Ülikooli ülesandeks ette valmistada sügavate teaduslik-teoreetiliste teadmistega, küllaldaste kogemustega eksperimentaaltöödes ning hea metoodikaga pedagooge füüsika ja matemaatika alal. Seda ülesannet täidab ülikool Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise haru kaudu.

Juba sisseastumisel toimuvad konkursseksamid eraldi pedagoogilisse harru astujate ja edaspidi kitsale matemaatilisele või füüsikalisele erialale spetsialiseeruda soovijate vahel. Õppetöö on esimese kahe aasta jooksul mõlemas harus enam-vähem üheskoos. Selle aja jooksul omandatakse ühiskonnateaduste ja üldteoreetiliste ainete aluseid: NLKP ajalugu, üldfüüsikat, matemaatilist analüüsi, diferentsiaalvõrrandeid, analüütilist geomeetriat, kõrgemat algebrat, tõenäosusteooriat ja teoreetilist mehhaanikat. Praktilist ettevalmistust saadakse üldfüüsika laboratooriumides. Matemaatika praktilise rakendamise oskuse arendamiseks töötatakse kuus semestrit matemaatika praktikumis.

Kolmanda kursuse kestel omandatakse pedagoogilises harus põhjalikke teadmisi aatomi- ja tuumafüüsikas.

Õpitakse tundma elektronarvutusmasinaid ja nende käsitsemist. Praktiliselt võib töötada TRÜ arvutuskeskuses elektronarvutusmasinatel «Uraal».

Tulevaste füüsika- ja matemaatikaõpetajate õppeplaanis on elektro- ja raadiotehnikale koos vastava praktikumiga pühendatud kolmandal kursusel üle 130 tunni.

Tulevane keskkooli matemaatikaõpetaja õpib kolmandal ja neljandal kursusel järgmisi aineid: täiendavad peatükid kõrgemast algebrast, funktsiooniteooria, geomeetria alused, arvutusmasinad ja programmeerimine, elementaarmatemaatika ja vastavad matemaatilised erikursused. Tulevased keskkooli füüsikaõpetajad õpivad tundma matemaatilise füüsika meetodeid, termodünaamikat ja statistilist füüsikat, elektrodünaamikat, kvantmehhaanikat, masinaehituse tehnoloogia aluseid ning füüsikaalaseid erikursusi. Et keskkoolides füüsikaõpetajad enamikus õpetavad ka astronoomiat, siis võimaldatakse mõningatele asjast huvitatud üliõpilastele ka astronoomilise kallaku valikut. Astronoomia-alane praktiline ettevalmistus toimub Tartu tähetornis ja äsja valminud Tõravere observatooriumis.

Vanematel kursustel saavad kõik pedagoogilise haru üliõpilased laialdasi teadmisi füüsika katsetehnika alal. Siia kuulub koolifüüsika katsetehnika kõrval ka fotograafia ja kinoaparaatide käsitsemise oskus. Fakultatiivselt õpetatakse üliõpilastele mootoritundmist ja autojuhtimist.

Õppeplaanides on tulevastele õpetajatele väga tähtis õppeaine — kaasaja füüsika tehnilisi rakendusi.

Õppeplaani kohaselt saavad tulevased keskkooliõpetajad tugeva pedagoogilise ettevalmistuse. Kolmandal kursusel juhendavad nad koolides pioneeritööd ja kursuse lõpetamise järel suunduvad üliõpilased suvel õppepraktika korras pioneerijuhtidena laagritesse. Neljandal kursusel aitavad nad sisustada koolide matemaatika-, füüsika- ja tehnikaringide tegevust, samal kursusel hakatakse vilunud metoodikute juhendamisel kuulama ja analüüsima koolides antavaid tunde. Kaheksandal semestril algab juba kuuenädalane eelpedagoogiline praktika, mille kestel üliõpilased ise annavad iseseisvaid tunde.

Viienda kursuse sügissemestrist on 10 nädalat täielikult pühendatud pedagoogilisele praktikale. Üliõpilased täidavad selle aja jooksul juba keskkooliõpetajate ülesandeid. Riigieksamid ja diplomitöö kaitsmine tulevad kümnenda semestri lõpul: juunikuus.

Käesoleval aastal võetakse vastu Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilisse harru 60 uut üliõpilast.

A. MITT,
Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan

Möödunud sügisel valmis järjekordne ühiselamu, milles leidsid hubase kodu sajad üliõpilased.

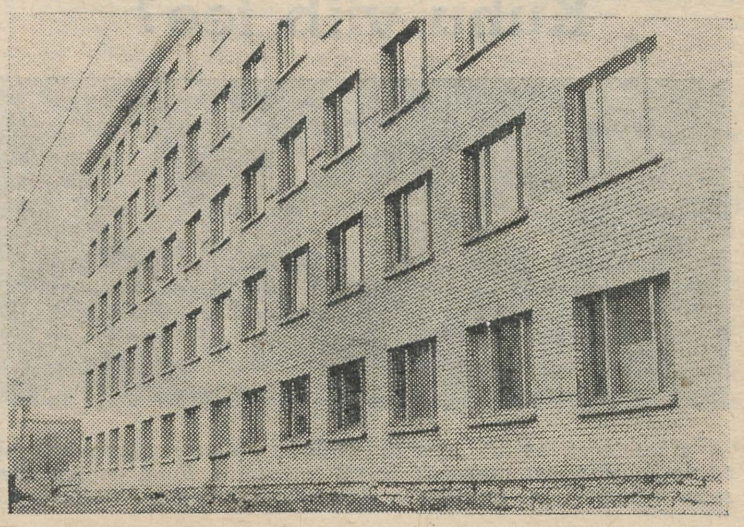

Tuli ja elu

Ta jutustab oma kursuse elust.

«Ega me midagi erilist ära pole teinud. Oleme vaiksed, suurt kära ei tee. Õppimise ja distsipliiniga on kõik korras. Varsti toimub nõupidamine. Ja-ja, tootmisnõupidamine. Rühmavanemad räägivad seal puudumistest, ma ise teen kokkuvõtte õppeedukusest. Vaatame, kellel on veel vaja kontrolltöid teha, keda õppimises abistada. Ega algul, kui me neid korraldama hakkasime, polnud kerge oma kursusekaaslast puudumise pärast sarjata. Nüüd juba läheb,» lisab ta muigel.

Kursuse ekskursioonid Tartu tööstusettevõtetesse, Mihhailovskojesse, «Vanemuise» lavastuste ühiskülastused, sõidud «Estonia» etendustele Tallinna, lõbus ja huvitav kohtumisõhtu I kursusega, spordivõistlused ja viimane poliitinformatsioon — viktoriin — sellest ja paljust muust pajatas me vestluskaaslane Leida Loog. Ainult endast mitte sõnagi. Selle eest on teistel nii mõndagi öelda.

«Ega paremat kursusevanemat küll ei oska tahta», sõnasid kursusekaaslased.

«Nii tublit kursusevanemat on raske leida,» kinnitas ka Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan A. Mitt. «Aga kui veel arvestada, et tal on perekond, kes ka oma osa ajast ära võtab . . .»

. . . Õige harva kuuldub Leida Loogi toonis midagi õpetajalikku — teatud kõne aeglustamist, et kuulajale kõik meelde jääks. See reedab, et üksteist aastat õpetajatööd on ikkagi oma jäljed jätnud.

«Pärast nii pikka aega tulite veel õppima?»

«Ei saanud varem. Aga ilma kõrgema hariduseta ei saa. Õpetaja peab palju teadma. Minul oli ainult liiga pikk vaheaeg keskkooli ja ülikooli vahel, aga kaks-kolm aastat tööd enne ülikooli küll liiga ei tee. Ausalt öelda kartsin kõige rohkem sisseastumiseksameid, logaritmid ja trigonomeetria olid meelest läinud. Käisin aga Tartus ettevalmistuskursustel, see aitaski palju. Ülikoolis õppimisega tuleb küll igaüks toime, kui tahtmist on.» See on kindlalt öeldud. Küllap ta ütleb seda neilegi, kes vahel õppetööd kipuvad unustama.

«Aga aeg?»

«Seda on tõesti vähe. Aga üritusi organiseerime kõik koos. Palju teevad komsomoli grupiorganisaator Anne Roos ja ametiühingu liinis Mare Kalle.» L. Loog nimetab veel palju nimesid. «Ega üksi ikka midagi ära teeks, kui rahvas poleks tubli,» jääb üks lausetest kõrvu kõlama.

Tubli nagu Sa isegi, Leida Loog — füüsika-matemaatika pedagoogilise haru II kursuse üliõpilane, kellel on kodus perekond ja ülikoolis ka — terve kursus. Toime tuleb ta kõigega.

«Tuli ja elu» — nagu iseloomustas teda üks kursuse tüdrukutest.

E. LAIDO

Moskvasse

7. mail algas Moskvas IV üleliiduline noorte kirjanike kokkutulek. Eestist sõitis sinna neli inimest, kusjuures kaks neist — Ly Seppel ja Paul-Eerik Rummo — on meie ülikoolist. Kolmel päeval toimub töö sektsioonide kaupa. Noored kirjanikud arutavad ühiselt oma töid. Toimub ka rida huvitavaid kohtumisi vanema põlve kunstitegelaste ja silmapaistvate ühiskonnategelastega.

Uut teatmekirjandust

Библиография работ по физиологии человека и животных и некоторым смежным дисциплинам (по данным «Книжной летописи» №№ 1—40 за 1962 г.). Ленинград 1962. 23 lk.

Т. И. Темникова, В. А. Черкасова. **Справочная литература по органической химии.** Ленинград 1961. 90 lk.

В. П. Жузе, Е. И. Гусенкова, **Библиография по термоэлектричеству** (Термоэлектрогенераторы и охлаждающие устройства). Москва—Ленинград, 1963. 249 lk.

Esiknäidendi esietendus

30. aprillil avanes ülikooli klubis eesriie järjekordseks esietenduseks. ENSV rahvakunstnik Ellen Liigeri lavastuses toodi lavale IV kursuse eesti filoloogi Paul-Eerik Rummo kolm väikest vaatust «Võõrad inimesed».

Juhus toob väikesse jaamahoonesse kokku kolm ealt ja ellusuhtumiselt erinevat inimest ja paneb nad oma seisukohti kaitsma. Mis teeb inimesed lähedasteks? Kas ainult üksteise nimede ja elulugude teadmine? Aga võib-olla midagi muud? . . . Paul-Eerik Rummo on püüdnud neile küsimustele vastata.

Fotol: autor ja lavastaja näidendi tegelaste keskel.

Vasakult alates: Mati Unt, Paul-Eerik Rummo, Ela Liimeon, Ellen Liiger ja Avo Lukk.

Esimesed autojuhitundmused

Punane, kollane . . .

Üks jalg siduriga põhjas, teine iga minut gaasile vajutamas, silm nii pingsalt valgusfooril, et vee võtab välja.

. . . roheline!

Võib minna.

Nüüd peab ruttu paigalt ära saama, enne kui mootor välja sureb. Hm! Risttee — ja paljugi, mis võib juhtuda. Seisa siis siin põigiti teel, ilmainimeste naeruks, ei saa edasi ega tagasi. Kõigi nelja külje pealt aga kabiiniakendest väljasirutatud rusikad. Õnn, et linnas helisignaali anda ei või, muidu tuleks nüsugune kontsert, et . . . Prr!

Kuid õnnelikult pöördub auto kavatsetud suunas.

Jaa. Rohelist on palju: roheline kevad, roheline «Pobeda» ehk M-20, mis ees ja taga kannab silti «ÕPPE», ning lõpuks suur roheline roolipööraja ise.

Alguses, päris esimene kord, käis ikka külm jutt üle selja küll, kui tundsin, kuidas auto all liikuma hakkas. Mõtlesin, et nüüd ta läheb, mina aga istun siin ega saa midagi teha. Rool, pedaalid jne. on küll olemas ja hulk nupukesi ja skaalasid ka, kuid vaevalt nad mind kuulavad. Äkki keeran rooli katki . . . või mine neid pidureidki tea, võib-olla ei peatagi.

Esiteks oli tegemist, et üldse teel püsida. Tegelikult, kui asja kunstilisest küljest võtta, siis mõjusid värskel lumel looklevad jäljed palju ilusamini kui sirged. Kilomeetrit kümme Põltsamaa poole ja tagasi. Seejärel tundsin end juba tehtud sohvrina. Mõned väikesed asjad, nagu käivitamine, käikude vahetamine, ümberpööramine, pidurdamine, teiste autode möödalaskmine jne. tegi instruktor, aga muidu olin auto täielik peremees mina.

Jah, peab ikka õpetajal kannatust olema, sest pärast paari sõitu kipume ju nii targad olema, et igasugune nõuanne näib ülearune. Kuid sm. H. Kukk on välja õpetanud üle 800 inimese ja leiab ka meiega ühise keele.

Autojuht on nagu minöör, ta eksib elus ainult kord. Kõike tuleb teada kohe ja täpselt. Närv peab olema raudne ja silm ei tohi pilkuda . . .

Õppeaasta jooksul valmistatakse ette kolm lendu. Kursuslasi on praegu üle kolmekümne, peaaegu kõikidest teaduskondadest. Õigusteaduskonna diplomandile Maie Eerole ja Hinge Brandile kuluvad juhiload prokuratuuri tööle asudes marjaks ära, V kursuse arstid Andres Rumm, Madis Allik, Rein Teesalu jt. arvavad, et hea on, kui kiirabiautole ise hääled sisse saab . . .

Asja hingeks on ülikooli automotokabineti juhataja A. Pilt. Tänu temale on kabinet varustatud rikkalikult õppevahenditega. Õppesõiduks on kaks masinat: veoauto poistele ja sõiduauto tütarlaste tarvis.

Kõige huvitavamad on hooldus-praktikumid. Siis on auto meie ees täielikus suuruses. Ronime vapralt auto alla ja õpime teda tundma. Vahel saab küll törtsu määret kaela, kuid mis sellest.

15. mail on eksam. Siis näitab igaüks, mida ta suudab.

L. POST

Kulumata SULEGA

Vene keele kateedri juures töötab aktiivselt kirjandusring. Praegu on trükis kogumik üliõpilaste teaduslikke töid, mis valmisid möödunud aastal. Sel aastal on peetud hulk ettekandeid, mida on arutatud ringi koosolekul või ÜTÜ konverentsil. Teemaatiliselt on ettekanded mitmekesised: leidub tõsiseid teaduslikke uurimusi ja ägedaid arutlusi kaasaegse kirjanduse kohta.

Sel aastal tuli I kursusele palju võimekaid noori. Nende tulekuga elavnes ka loominguline tegevus ringis. Korraldati noorte loomingu õhtu. Käesolevas numbris avaldame kahe ringi liikme luuletusi.

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

Посвящение

Е. КЕКЕЛИДЗЕ

Теплотой Саперави
Изумлённо согрет . . .
Для кого собирали
Этот тёмный букет?

Для тебя ли? Но где ты,
Почему не среди
Того яркого лета
И не гроздьев — а льдин

И туманов летящих?
Почему нахожу
Среди грустно грустящих
По кому не скажу . . .

Потому что не знаешь —
Как во Мцхете грустят.
Потому что . . . не скажешь,
А слова улетят . . .

Но — гляди: не тебе ли
Твоей бабушки дед
Среди лета Кварели
Подбирает букет? . .

* * *

Пахнет тополями
Тёплый дождь.
Где-то ты полями
Ко мне идёшь.

Где-то в разнотравье
Нога быстра —
Верно светит пламя
Моего костра,
Верен тёплый ветер,
Лёгок путь!
Верю, верю, верю —
Упадёшь на грудь!

ЛЮДМИЛА ЛЕЙМАН

Прибалтийская весна

1.

Уходит зима, не прощаясь,
И мне ее чуточку жаль.
Я в мыслях к тебе возвращаюсь,
Морозный и вьюжный февраль.

Недавно ты строил хоромы —
А нынче лишь лужи кругом
Да лёгкая, робкая дрёма
Затеяла спор с вороньём.

Над шубой твоей полыселой
Сосульки заплакали с крыш.
В разорванной скатерти белой,
Как поле чернеет, глядишь.

Нахмурив колючие пики,
Ершится последний снежок.
И гонит ручьи солнцеликий
Помощник весны вдоль дорог . . .

2.

И опять пришла простудная
Прибалтийская весна.
Талый снег, дороги трудные,
Ночь короткая без сна . . .

А деревья мягким бархатом
Зачернелись, убрались.
Наст осел и стал мохнатым,
Подымаясь паром ввысь.

Бей, весна, капелью звонкою!
Барабан, трещи, земной!
Перепрыгивай девчонкою,
Солнца лучик озорной!

* * *

Нет людей, кому мир обыден,
Только мне он по-своему виден.
И росинка круглая-круглая,
Что скатилась, живая, упругая,
Раскололась в траву по щелочкам,
Дразнит солнышко каждым осколочком,
Просто капля воды — а весело! . . .
На неё взгляну — вспомню песенку . . .

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

Творчество

Вот бьют часы . . Дожди
Приходят к окнам старым.
Вот бьют часы . . . Не жди
Последнего удара!

Они придут, дожди,
По стёклам барабанить.
Прихода их не жди
И не насилуй память.

Но только циферблат
Предвозвестит удары —
Пусть в унисон звучат
Со скрипом перьев старых.

Так: скрип! — и будет знак
Венчать строку. И снова:
Удар! — и будешь знать,
Что время строчек новой.

И так, почти шутя,
Рифмуя и ликуя, —
Окончишь. — И дождя
Услышишь дробь тугую! . .

KINOKOMMENTAAR

Keskpäeva ja

«Lõikad tormi» on esimene Stanley Krameri film, mida meie kinokülastajatel on võimalik näha («Saluudis» käesoleval nädalal). Režissöör Kramer kuulub USA progressiivse kino alustugede hulka. Tema filmid «Kuu ja kuuepennine», «Uhkus ja kirg», «Cyrano de Bergerac» on tuntud ja hinnatud. Eriline koht tema loomingus on aga neljal järgmisel filmil.

«Ühendatud ahelaga» (1959) räägib neegrite rassilisest diskrimineerimisest, kahest mehest — mustast ja valgest —, kes koos tõstsid lipu ebainimlikkuse vastu.

«Viimselerannale» (1961): vapustav panoraam aatomisõjas hukkunud maailmast, üks kaasaja süngemaid filme, lootusetu ja väljapääsutu, kuid mis lõpukaadreis selgesti deklareerib: «Veel on aeg . . .!»

Kolmas ongi «Lõikad tormi» (1960), mis valmis Douglase ja Smithi stsenaariumi alusel. See film ei räägi muidugi mitte ainult 1925. aasta «ahviprotsessist», vaid toob esile terve rea äärmiselt aktuaalseid teemasid. Peamine küsimus: kumb on tugevam, kas vaim või võim? Selle küsimuse lahendamiseks ongi meie ees dialoog — Drummond contra Bredy.

Mathew Bredy esindab pimedust.

kesköö

Film demonstreerib vanameelsuse erakordset aktiivsust, sest pimedus on juba loomult aktiivsem kui valgus. Pimedus kasutab ära kõik vahendid, püüab sisendada usaldust, veenab. Tuntud traagik Frederic March mängib seda osa väga ekspressiivselt, jõuliselt. See on mees, kellel on võim ja kes sellepärast ei saa loobuda müüdist. Tema vastane Henry Drummond ei soovigi võimu; seda asendab vaba mõistus. Drummond ei loe moraali, ei ähvarda. Ta lihtsalt rebib Bredylt maski maha, kasutades oma teravat mõistust. Nimelt: mõistust! Kramer kutsub üles iseseisvale mõtlemisele, kriitilisele mõtlemisele. Ta veenab meid selles, et vaba mõistus võidab dogma. Alati. Igal pool.

Drummond on Spencer Tracy hiilgeosa (mäletame teda veel «Vanamehes ja meres»). Kahe suure näitleja dialoog on väga dünaamiliselt üles ehitatud ja võistleb peaaegu «12 vihase mehega». Mõtted kanduvad otse saali ja tabavad märki.

Küsimust tekitab filmi lõpp. Drummond annab mõista, et Bredy oli mees, kes «otsis oma jumalat liiga kõrgelt» ja muutus idee orjaks. Kramer näitab üles ootamatut džentelmenlikkust ja vaatleb vaenlasi korraks kui suure elupoksi partnereid. Aga . . . Kas tohib hetkekski õigustada inimest, kes kaitseb surevaid, kuid ohtlikke müüte?

duell

1962. aastal valmis Krameri film «Nürnbergi protsess», mille tegevus toimub jällegi kohtusaalis ja mis vaatleb füürereid ja nende ideoloogiat. Loogiline jätk. Sest Mathew Bredyst on fašismini vaid üks samm.

MATI UNT

TRÜ KLUBIS

Homme, 11. mail kell 20
V. Vinnikovi ja V. Krahti
«MILLE NIMEL? . . .»
Arstiteaduskonna näiteringi esituses.

*

Pühapäeval, 12. mail kell 20
Paul-Eerik Rummo näidend
«VÕÕRAD INIMESED»

Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esituses.

*

Neljapäeval, 15. mail kell 20
A. Antsoni komöödia
«TŠEMPIONAAT»
kehakultuuriosakonna näiteringi esituses.

Raamatupalat

AUHINNATÖÖD

ÕIGUSTEADUSKOND

I auhinna said

Avo-Vapper Lukk IV kursuselt tööde «Tehingud uues tsiviilseadusandluses» ja «Mõningaist ideaalkogumi küsimustest ENSV Kriminaalkoodeksi järgi» eest ja

Andres Saue IV kursuselt töö «Õigussuhete olemusest, mis tekivad seoses sõiduauto andmisega teiste kodanike valdusesse» eest.

II auhinna said

Vladimir Ivanov IV kursuselt töö» Борьба Советского Союза и стран социалистического лагеря за запрещение пропаганды превентивной войны» eest ja

Eenok Korne IV kursuselt töö «Tööliste ja teenistujate täielikust materiaalsest vastutusest lepingu alusel» eest.

ARSTITEADUSKOND

I auhinna said

Hilja Vainik II kursuselt ja Peeter Roosaar IV kursuselt kollektiivse töö eest; «Kõõluse regeneratsioonist auto-homoplastika korral»;

Agu Lipping II kursuselt, Ennu Sepp V kursuselt Uku Truupõld ja Toivo Velgre III kursuselt kollektiivse töö eest «Aordi ja magistraalarterite alloplastika (eksperimentaalne uurimus)»;

Jaak Maaroos, Villu Mölder, Ain Värimäe III kursuselt ja Toomas Sulling V kursuselt kollektiivse töö eest «Atsetüülkoliin-südameseiskudest asüstoolse koronarograafia korral (eksperimentaalne uurimus)»;

Lev Berštein V kursuselt tööde eest «О сдвигах моторной и сенсорной хронаксии у больных зобом» ja «Половой хроматин крови у больных тиреотоксикозом и эутиреоидным зобом»;

Helja Prikk VI kursuselt töö eest «Tonsillektoomiajärgseist verejooksudest Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla kõrva-nina-kurguosakonna andmetel ajavahemikus 1957—1961»;

Ülla Kirs ja Lilian Sikk VI kursuselt kollektiivse töö eest «Venoosse rõhu muutustest kinnise ajukolju traumaga haigetel akuutses ja paranemisjärgus»;

Lia-Mari Renner ja Anne-Maris Varek VI kursuselt kollektiivse töö eest «Külmkvartsi-ravi efektiivsusest allergilise rinopaatia ja kroonilise tonsilliidi haigetel»;

Vello Viirsalu VI kursuselt töö eest «C-vitamiini indeks leukotsüütides, selle aastane kõikumine ja sõltuvus mitmesugustest faktoritest»;

Larissa Solomatina V kursuselt töö eest «Об изменениях в белковом составе сыворотки крови при травме головного мозга»;

Tiia Annok ja Kaido Kalamees VI kursuselt kollektiivse töö eest «Lumbosakraalpiirkonna diski prolapside kliinilisest sümptomatoloogiast sõltuvuses diski prolapsi staadiumidest».

II auhinna said

Aksel Eist VI kursuselt, Arvo Laurimaa VI kursuselt ning Dagmar Sarapuu V kursuselt kollektiivse töö eest «Alkoholi kontsentratsioon veres alkoholijoobe ning surmaga lõppenud mürgistuste korral ja mõnedest joobe põhisümptoomidest»;

Tõnu Kirspin VI kursuselt töö eest «Haavaprotsessist kodutuvi peaajus»;

Reet Talva ja Tiiu Reino stomatoloogia-osakonna V kursuselt kollektiivse töö eest «Angiini esinemissagedusest kooliõpilastel seoses hambakaariesega»;

Eevi Herm, Svetlana Jõesaar, Aune Kruusement ja Mare Taela stomatoloogia-osakonna V kursuselt kollektiivse töö eest «Prognaatia etioloogilistest faktoritest».

III auhinna sai

Jaan Kuremägi II kursuselt töö eest «Ferritiini sisaldusest küüliku maksas üldise kroonilise gammakiirituse puhul» eest.

KEHAKULTUURIOSAKOND

I auhinna said

Ants Nurmekivi ja Bernhard Ommuk IV kursuselt kollektiivse töö eest «Treenituse seisundi määramisest».

II auhinna sai

Helle Adamson IV kursuselt töö eest «Naisvõimlejate stardieelsest seisundist ja selle reguleerimise võimalustest erineva iseloomuga soojendusharjutustega».

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 17. MAIL 1963

Nr. 16 (556) XVI aastakäik

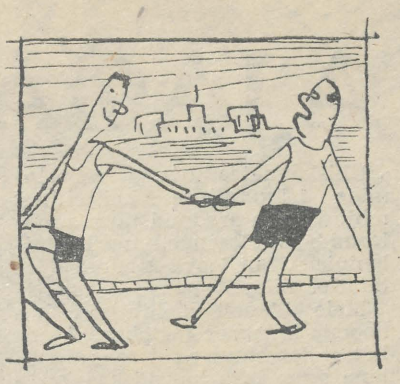

ÜLEHOMME SPORDIPÄEVALE!

Meie ülikooli tähtsamaks spordisündmuseks on igakevadine traditsiooniline spordipäev. See algab ülehomme kell 12 ülikooli staadionil. Kogu sportlaspere koguneb aga juba kell 10.30 V. Kingissepa tänava võimla juurde, kust kell 11 algab spordialade kaupa rivistatult pidulik rongkäik staadionile.

Mis on tänavu spordipäeva kavas? Keskne koht on muidugi massvõimlemisel, mis toimub U. Sahva juhtimisel tema enda poolt koostatud kava järgi. Masskavast peaks osa võtma küll 600 nais- ja 200 meesvõimlejat, kuid kahjuks peab nentima, et kava õppimisest seni on olnud osavõtt tagasihoidlik. Tuletame meelde, et peaproovid toimuvad ülikooli staadionil täna kell 19 ja homme kell 16 ja sellest tuleb kõigi spordialade esindajail tingimata osa võtta.

Naisvõimlejatel on kaks kava. H. Tidriksaare juhtimisel esitavad 250 naisüliõpilast vabakava ja väiksem naisrühm L. Vestre juhtimisel E. Kudu poolt koostatud kava pallidega. Rühmkavaga esinevad ka TRÜ laste spordikooli tütarlapsed E. Rusi juhtimisel.

Kergejõustiklastele on kavas (nii meestele kui ka naistele) kaugushüpe, 200 m jooks, odavise, kuulitõuge. Lisaks ülikooli paremate on võistlema kutsutud ka keskmaajooksjad P. Varrak, R. Tölp, P. Jürlau ja uus 17 meetri mees kuulitõukes A. Rekkor.

TRÜ väravpallinaiskonna vastaseks on Eesti meistermeeskond «Eesti Tööstusprojekt».

Spordipäeval esinevad veel TRÜ ratsasportlased «Kadrilliga», rahvakunstiansambel rahvatantsudega, sportlikud võimlejad ja akrobaadid.

TRÜ Spordiklubi kutsub kogu ülikooli kollektiivi spordipäeval esinema või tribüünidele kaasa elama.

TRÜ Spordiklubi

Esimene partei- ja riigikontrolli kaastöögrupi koosolek

10. mail toimus partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi esimene koosolek. Teaduskondade ja teiste ülikooli allasutuste ühiskondlike organisatsioonide poolt valitud 25-inimeseline kaastöögrupp kuulas ära partei- ja riigikontrolli EKP Tartu Linnakomitee esimehe sm. Kulla informatsiooni eelseisvaist ülesandeist. Koosolekul valiti grupi büroo. Sinna kuuluvad: A. Blumfeldt — büroo esimees (NLKP ajaloo kateedrist), H. Ruuvet (Majandusteaduskonnast) — büroo esimehe asetäitja, A. Pisuke — kehakultuuriosakonnast, H. Rink — Õigusteaduskonnast ja H. Näks — administratiiv-majandusosakonnast. Kaastöögrupi asukoht on TRÜ parteikomitee ruumides. Büroo liikmete kõnetunnid on esialgu igal teisipäeval kell 16—18 sealsamas.

Sanitaarsalkadevahelised võistlused

Õpitud teadmiste kontrollimiseks korraldati TRÜ sanitaarsalkadevahelised võistlused. Eksamisessiooni tõttu ei võtnud võistlustest osa bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakonna üliõpilased. Esikoha saavutas Majandusteaduskonna sanitaarsalk nr. 412. Teisele kohale platseerus Füüsika-Matemaatikateaduskonna salk nr. 410. Kolmandaks jäi kehakultuuriosakonna salk nr. 415. Neljas oli Füüsika-Matemaatikateaduskonna salk nr. 405. Viiendale kohale tuli Õigusteaduskonna salk nr. 411. Kuues-seitsmes oli Füüsika-Matemaatikateaduskonna salk nr. 406 ja Ajaloo-Keeleteaduskonna salk nr. 409.

ÜTÜ võõrkeelte ringis

Võõrkeelte ringi järjekordsel koosolekul esines ettekandega Jaak Rähesoo. Ta tutvustas James Joyce'i elu ja loomingut. Eriti põhjalikult analüüsiti Joyce'i peateost «Ulysses», selle kompositsiooni ja stiili omapära. Ettekande eesmärgiks oli populariseerida Joyce'i kirjanduslikku loomingut, mis on avaldanud mõju maailmakirjanduse arengule. Seni vähetuntud kirjanike loomingu tutvustamine ÜTÜ raames teenib kahtlematult oma eesmärke.

R. NOORSALU

Diplomitööd on valminud

Peaaegu kõigis teaduskondades on suurem osa statsionaarsete kui ka mittestatsionaarsete üliõpilaste diplomitöödest juba laekunud. Missuguseid teemasid käsitlevad huvitavad diplomitööd?

Õigus-Majandusteaduskonna tsiviilõiguse kateedri diplomandide Ain Uusna ja Viktor Piirmanni diplomitööde põhiprobleemiks on tsiviilõiguslikele vaidlustele õige juriidilise kvalifikatsiooni andmine kohtus. Tööd on huvitavad selle poolest, et nad vaatlevad probleeme täiesti uuest aspektist. Mõlemad diplomandid töötasid selle teema kallal juba möödunud aastal ja avaldasid soovi kirjutada oma diplomitööd praktiliste järelduste põhjal. Töödes on rida ettepanekuid esitamiseks komisjonile, kes hakkab välja töötama tsiviilkoodeksi projekti, nii on uurimustel ka otsene praktiline väärtus.

Sama teaduskonna kriminaalõiguse ja -protsessi kateedrisse laekunud diplomitöödest on kahtlemata väga huvitav Maie Eero töö «Psühholoogia osa alaealise süüdistatava ülekuulamisel». Töös on kasutatud rikkalikult eksperimentaalset materjali.

Diplomand V. Simmi töö käsitleb autotranspordialaseid kuritegusid. Selles on kasutatud Valga linna ja rajooni andmeid, sest V. Simm ise töötab Valgas prokurörina.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas algas diplomitööde kaitsmine juba maikuu keskpaiku. Huvipakkuvamatest võiks nimetada A. Tuisu tööd «Põhjuse ja tagajärje filosoofiliste kategooriate käsitlusest füüsika koolikursuses». Suur tähtsus praktikas on ka I. Koppeli ja E. Realo töödel. Nad mõlemad arendavad oma diplomitöid edasi kandidaaditöödeks. Tallinna Raadiotehnika Tehase uurimislaboratooriumides tehtud katsetel põhinevad M. Pastuhhova ja R. Gusseva diplomitööd.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateedrisse laekunud diplomitöödest on täiesti iseseisvate uurimuste põhjal koostatud L. Kannukese töö «Väetiste mõjust sammalkattele niitude pealtparandamisel». Autor kasutas mitme aasta vältel kogutud materjale ja suvel Kuusiku katsebaasis tehtud katsete tulemusi. Seda probleemi pole varem teaduslikult uuritud.

Roht- ja õistaimede muutumist väetise mõjul käsitleb oma diplomitöös L. Matsin.

Vähe teaduslikke töid on seni tehtud veekogude algofloora kohta, mida on oma töödes uurinud I. Tenson ja R. Rajasalu, kasutades mitme aasta põhjalikult läbitöötatud materjale.

Taimefüsioloogiakateedrisse laekunud diplomitöödest olid parimad uurimused M. Kangrult ja T. Soidlalt.

Ajaloo-Keeleteaduskonnas on eesti keele alal üheks huvitavamaks Arvo Eegi diplomitöö, mis käsitleb II ja III välte suhet eesti keeles. Töö jaoks on iseseisvaid uurimusi tehtud ostsillograafiliste mõõtmiste abil, samuti korraldatud rida katseid koolides. Tähelepanu väärib ka Silvi Kaasiku töö «Morfoloogia käsitluse näitlikustamine».

Rahvaluleosakonnas pakub huvi T. Kaevando töö «Mütoloogilised motiivid eesti kunstis».

Diplomitööde kaitsmine algab põhiliselt mai lõpupoole.

Jääb soovida edu ja jõudu selleks tuleprooviks.

H. PLIESS

AJAGA SAMMU

Ühiskonnateaduste vabastamine isikukultuse kahjulikest mõjudest on seadnud uued probleemid ja ülesanded marksismileninismi kui loova teaduse õpetamisel üliõpilastele.

Meie ülikooli poliitilise ökonoomia kateeder töötab sihikindlalt selles suunas, et iga üliõpilane omandaks loovalt marksistlik-leninliku poliitilise ökonoomia, õpiks tundma kommunistliku majanduse ehitamise põhiprobleeme, teaks meie teaduse viimast sõna, et ta oleks kursis tähtsamate diskussiooniliste küsimustega ja mis kõige tähtsam — õpiks iseseisvalt orienteeruma sotsialistliku majanduse arengu praktilistes küsimustes, et tulevikus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada.

Kateeder on lähtunud kõigepealt sellest, et õppeprogrammidega aineks ettenähtud aega kõige ratsionaalsemalt kasutada. Varem dubleerisid mitmesugused õppetöövormid ainet sisuliselt. Seminaridel näiteks korrati loengutel kuuldut, konsultatsioonidel aga ei olnudki tegelikult oma õiget kohta. Nüüd on püütud töö korraldada selliselt, et üks õppetöövorm täiendaks teist, vältides asjatut dubleerimist. Osa küsimusi, eriti uuemad teoreetilised seisukohad, diskussioonilised probleemid, valgustatakse loengutel. Teised, mis on küllaltki hästi esitatud õpikus, jäävad iseseisvaks läbitöötamiseks. Seminaridel arutatavate küsimuste ring on valitud selliselt, et oleks võimalik abistada ja kontrollida üliõpilaste iseseisvat tööd marksismi-leninismi klassikute teoste ja teiste õppematerjalide osas ning arendada loovat diskussiooni vastava teema põhiküsimustes. Osa küsimusi lahendatakse konsultatiivselt.

Nendel kursustel, kus õppejõud rakendavad järjekindlalt nimetatud põhimõtet, on poliitilise ökonoomia õpetamine tunduvalt paranenud ja üliõpilaste teadmiste tase tõusnud. Kahjuks ei saa me öelda seda kõigi kursuste kohta. Ikka veel dubleerivad mõned loengud osaliselt õpikut. Seminarid kordavad loenguid jne. Mõned üliõpilased esitavad õigustatult omapoolseid ettepanekuid niisuguste puuduste kõrvaldamiseks. Sealhulgas kostab aga ka selliseid «ratsionaliseerimisettepanekuid», mida ei saa pidada vastuvõetavaiks. Nimelt loevad mõned liigseks algallikate tundmaõppimist, vihjates sellele, et näiteks K. Marxi «Kapital» on kirjutatud juba ammu — 100 aastat tagasi. Õpik aga olevat «paljusõnaline». Kõiki neid võivat aga asendada metoodiline juhend, kus peaks esitama iga teema «lühikese loogilise tuuma». Niisugused «ettepanekud» orienteeriksid üliõpilasi üldiste, abstraktsete teesidega skemaatilisele ja pealiskaudsele tutvumisele, paremal juhul marksismi kirjatähe omandamisele, igal juhul mitte aga marksismileninismi kui loova teaduse sisu ja mõtte sügavale tunnetamisele. Sellepärast on need vastuvõetamatud. K. Marxi «Kapital» on küll kirjutatud 100 aastat tagasi, kuid seal esitatud ideed on käesoleval ajal niisama aktuaalsed, isegi veel aktuaalsemad. Ükski õpik, loeng, metoodiline juhend ei saa asendada marksismi-leninismi klassikute teoste õppimist.

Siiski aga on võimalusi praegust õppeprotsessi veelgi ratsionaliseerida, et õppetööks ettenähtud aega sisutihedamaks muuta ja iseseisva töö osatähtsust ning selleks vajalikku aega suurendada. Praegu valmistab kateeder rotaprindil paljundamiseks metoodilist juhendit, mis on koostatud niisuguse arvestusega, et lühendada loengukursust ning suurendada seminaride ja konsultatsioonide osatähtsust. Peaõhk lasuks loomulikult üliõpilaste iseseisval tööl. Metoodiline juhend sisaldab õppeaja jaotuse plaani, õppetöö korraldamise graafiku, seminarikavad, referaatide temaatika, metoodilisi juhtnööre igaks seminariks ettevalmistumise kohta, kohustusliku ja täiendava kirjanduse loetelu. Järgmise õppeaasta algul saab iga üliõpilane niisuguse juhendi. Meie arvates on see oluliseks metoodiliseks abiks üliõpilastele ja kergendab neil oma töö perspektiivset planeerimist kogu õppeaastaks.

Kateedri õppejõud teevad intensiivselt teaduslikku tööd, et tõsta ka õpetamise teaduslik-teoreetilist taset. Kuigi õpetamise metoodika ja õppetöö vormidel on väga oluline tähtsus, on siiski peamine — sisu, s. o. missugusel ideelis-poliitilisel, teaduslikul tasemel toimub õppetöö.

Tahaks tunnustavalt märkida mõnede üliõpilaste, komsomoliaktivistide aktiivset osavõttu asjalike ettepanekute näol poliitilise ökonoomia õpetamise uute vormide ja meetodite otsinguil ja rakendamisel ja loota veelgi laiemat üliõpilasringkondade osavõttu sellest tööst ka edaspidi.

A. KÖÖRNA

Koos olid matemaatikud

Kaasaegsete elektron-arvutusmasinate konstrueerimine ja kasutamine on avardanud tunduvalt tänapäeva matemaatika rakendusvalda ja matemaatikute huvideringi.

Matemaatika kiire areng ja tema rakendusalade ulatus nõuavad, et matemaatikud arendaksid nii omavahel kui ka teiste alade spetsialistidega tihedat koostööd. Sellel eesmärgil organiseeritigi TRÜ ja LUS-i poolt konverents «Kaasaegne matemaatika ja tema rakendusalad», mis toimus Tartus 3.—5. maini s. a. Konverentsi tööst võttis osa suur hulk meie vabariigi matemaatikuid, füüsikuid, biolooge, metsandusteadlasi, keeleteadlasi, keskkooliõpetajaid jt.

Konverentsil käsitletud ettekanded võiks jaotada laias laastus nelja rühma: matemaatilise statistika alased ettekanded, ettekanded arvutusmatemaatika ja planeerimise probleemide alal, matemaatika õpetamise küsimused ja lõpuks ettekanded teoreetilistel aladel.

Matemaatilise statistika alal oli palju huvitavaid ja aktuaalseid ettekandeid (L. Võhandu, U. Oper, S. Veldre, T. Orav, Ü. Vaher, E. Tiit, J. Ross jt.). Pikemalt peatugem siin ainult J. Rossi ettekandel «Põllumajanduslike kultuuride fotosünteesi ja kiirgusrežiimi matemaatiline teooria», kus ettekandja selgitas neid probleeme, mis tuleb lahendada vastava teooria loomisel. Nimetatud ettekanne on paljuski iseloomustav kaasaegsele matemaatikale, kust komplitseeritud teooria luuakse tegeliku elu tarbeks.

Arvutusmatemaatika ja planeerimise meetodite alal tuleks esmajoones nimetada Ü. Kaasiku ettekannet majandusküberneetika põhisuundade kohta, I. Peterseni võrrandite numbrilise lahendamise ja E. Tamme ettekannet veahinnangute alal. Huvipakkuvad olid ettekanded planeerimise-projekteerimise valdkonnast: A. Pihlak kõneles arvutusmasinate kasutamisest käigukastide ja raamide projekteerimisel, M. Krull kõneles tehase töö modelleerimisest, T. Akkel ja V. Aasmäe põllumajanduslikust planeerimisest. Kõik sellesuunalised uurimistööd on äärmiselt aktuaalsed ja suure rahvamajandusliku tähtsusega. Tööd selles suunas tuleb kahtlemata veelgi laiendada.

Matemaatika õpetamise alal olid huvipakkuvamad O. Prinitsa ettekanne keskharidusega arvutusmatemaatikute ettevalmistamisest ja R. Kolde ettekanne matemaatika algõpetuse ümberkorraldamise kohta. Nimetatud probleemid on päevakorda tõstnud elu ise, sest matemaatika kiire areng nõuab korrektiivide tegemist ka matemaatika õpetamisel alg- ja keskkoolis.

Lõpuks tuleb märkida veel teisi huvitavaid ettekandeid, nagu G. Kangrol ridade teooriast, Ü. Lumistel tänapäeva diferentsiaalgeomeetria probleemidest, J. Lotmanil kirjanduse uurimise matemaatilistest probleemidest, J. Gabovitši (jun.) ülevaadet Tartu algebraistide töödest.

I. KULL

Kahe aasta eest lõpetas Viivi Kraav ülikooli. Praegu töötab ta üldfüüsika kateedri assistendina. Ta on tubli kinoentusiast — möödunud aastal väntas ta filmi füüsikaosakonnast, olles nii operaator, režissöör kui ka stsenarist, ja nüüd on tema õlgadel füüsika õppeprotsessi kinofitseerimine ülikoolis. Tulevikuplaanis on V. Kraavil astuda aspirantuuri.

Ühiskondlikel alustel

See on eriline huvi, mille pärast nad seda kõike teevad: õpivad, uurivad, katsetavad, kontrollivad. Ja mõtlevad palju. See huvi kasvab aastatega.

Nad on teaduslikud töötajad ühiskondlikel alustel: omal soovil ja oma vabast ajast ning tahtest.

Anu Silm uurib leesikalehe toimeaine muutusi. Niina Kaske Elva apteegist huvitavad standardretseptid. Võib-olla oleks hoopis mugavad tavaliste retseptide asemel neid kasutada? Jaan Parek Otepäält tahab teada, kas tulevikufarmaatsias mitte ultrahelisid «mängima» ei võiks panna.

Kahtlemata on neil töödel tulevikus oma tõsine ja suur väärtus. Kalju Põder, kliiniline ordinaator, lõpetas kandidaaditöö.

Vanemlaborandi otseste kohustuste hulka ei kuulu töötamine kandidaaditöö kallal. Ometi kaitses V. Särgava vanemlaborandina oma väitekirja. Lõppjärku on jõudmas ka vanemlaborandi H. Kurvitsa töö. Dotsent K. Villako tegi oma kandidaaditöö arstiordinaatorina täiesti iseseisvalt. Röntgenoloog Salupera, kes viis aastat tagasi Arstiteaduskonna lõpetas, töötas Viljandis. Sealt tõi teda Tartusse jälle huvi oma elukutse vastu, tahe võimalikult palju ära teha. Mais kaitseb noor teadlane juba oma kandidaaditööd.

Neid kõiki on võimatu loetleda. Hea on mõelda, et teadlaste kaader kasvab just niisuguste inimeste võrra, kes oma tööd tõeliselt armastavad. E. ÕUNAS

LÕPPKONTSERDIL

Fotodel (ülalt alla): esineb TRÜ puhkpilliorkester. Kaks ülesvõtet vene koorist (juhatab O. Vassiljeva) ja viimasel pildil rahvatantsuansambli laulurühm.

Prof. A. STENDER-PETERSEN

in memoriam.

Aprillikuu keskpaiku suri Aarhusis (Taanis) oma 69. eluaastal endine Tartu ülikooli slaavi filoloogia professor dr. phil. Adolf Stender-Petersen. Kadunu sündis 1893. a. Peterburis taani kehavõitu perekonnas. Õppinud Peterburi ning Kopenhaageni ülikoolis slavistikat, omandas ta viimatinimetatus aastal 1923 filoloogiadoktori teadusliku kraadi. Oli ajavahemikus 1918—1926 slaavi keelte lektor Göteborgi ülikoolis Rootsis, kust siirdus 1927. a. Tartu ülikooli slaavi filoloogia professori ametikohale. Aastal 1931 saab temast Aarhusi ülikooli (Jüütimaal) rektor ning professor.

Nooruseaastail oli lahkunu poliitiliselt tugeva vasakpoolse kallakuga. See ilmneb kujukalt ka tema paljudest Ida küsimust käsitlevaist poleemilistest kirjutistest. Hilisematel aastatel kaugenes kadunu poliitilisest elust üha rohkem ning pühendas oma uurimistööst vaba aja jäägitult Skandinaavia slavistide ajakirjale «Scando-slavica», mille asutaja ja peatoimetaja ta oli.

Prof. Stender-Petersen oli rahvusvaheliste mõõtmetega slavist.

Tema suuremaid töid on kolmeköiteline «Vene kirjanduse ajalugu», mis on ilmunud ka saksa keeles ja peatselt tuleb trükist inglise keeles.

Oma elu viimastel aastatel tegeles kadunu poola mahuka kirjandusajaloo koostamisega. Keeleajaloolistest töödest väärib nimetamist germaani laenude käsitelu vene keeles. Lisaks kõigele oli kadunu Aarhusi ülikooli žurnalistikakursuse rajajaid ning esimesi juhendajaid. Alates aastast 1943 oli ta Taani Teaduste Akadeemia tegevliige.

Kräsupealine põskhabemega A. Stender-Petersen meenutas väliselt A. S. Puškinit. Sellisena ongi ta sööbinud nende ridade kirjutaja mällu.

P. NURMEKUND

Kulumata SULEGA

Lennuk

Poisid mängivad tänaval.
Taevas helkiv ja sinine nagu
värskelt pestud aken.
Päike. Renessanslikult ere
aprillipäev.
Poisikesed mängivad tänaval.
Lumi seinte ääres — lausa ladisev
sopp — meenutab füüsikaõpiku
katset vee külmumispunkti
selgitamiseks.
Ühe teeserva sulanud lombi
juures mängivad poisikesed.
Asjalikult uuristavad nad
keltsasse renni, et vett
truupi lasta.

Läbimärjad on nad. Aga päikese käes on soe. Ja töö läheb. See on peaasi. Vahetevahel tõstab üks või teine pea, et märja pihuga silmile trügivat läikläkit tagasi lükata. Suurt nad ei räägi. Nad on süvenenud ja asjalikud. Ning päikese käes on soe. Nõnda soe, et igaüks tunneb enda käsnana päikesevihma imavat ja tajub saapatalla all sulavat keltsa.

Siis hakkab suure kummulipööratud klaaspurgi all kumisema lennukimürin. See tuleb kaugelt, pikkamisi tugevnedes nagu sumiseks metsmesilane õhtul enne samblasse kadumist.

Esimesena kuuleb põrinat poiss, kes kükakil olles punaste sõrmedega jääsupist suuremaid jääkilde välja tõstab ja tammiks laob. Unustanud pragunenud ja porise jäätüki külmetavasse pihku, pöörab ta pea üles ja otsib silmadega sinises avaruses põrisevat punkti. Ja müts, nagu saatuse käsi, sopsab silmile, et ära ikka liiga kõrgele ka vaata, kasva enne. Poiss lükkab mütsi päris kuklasse ja leiab samal hetkel ka lennuki.

«Seal, seal... näed,» hüüatab ta ootamatult valjusti, näidates sätendavat ristikest valge pilveriba ees.

Neli paari silmi pöörduvad lokaatoritena külmast vastroosaks tõmbunud sõrme nagu kompassinõela järgi majade kohal terendava torni suunas, kus paistab tupruv vahujoon. Neljakesi seisavad nad sogase loigu ääres, kummisaabastes jalad harkis, käed päikesevarjuks silmil.

See kestab oma tükk aega. Tükk aega sätendaval, vuliseval, ladiseval, sahiseval tänaval. Tükk aega, nii et ei märkagi, kuidas väravast tuleb välja kühmus kogu.

Vesi lainetab värava ees ja paneb ta arupidavalt seisatama. See on üle keskea mees, natuke ettepoole lookas, sametkraega palitu seljas ja läikivaks lakitud kepp käes.

Ka tema kuuleb lennukit. Pead pisut viltu kallutades kuulatab ta selle suunda. Siis paneb mees ka teise käe kepi kõverale kaelale ja pöörab ennast pikkamööda, vedades taevale silmadega joone horisondist kübeke kõrgemale. Lennuk on otse taevalaes. Ja mees sirutab end veel. Ta tõuseb üsna varvastele. Aga selg jääb kumeraks. Ja lennuk lendab selle ülessirutatud kumeruse kohal. Hõbedane põrisev punkt sinises avaruses, vaba ja julge nagu unistus.

Vaikse ohkega vajub mees tagasi. Ja nagu oleks ta kummist, tõmbub ta veel enam kühmu.

Äkki märkab ta lompi jalge ees ja taevatükki selles. Ruttu laseb ta lompi kepisarvele ristatud kätele ja hakkab jälgima tumedal veel värisevaid pilvetorte. Närviliselt libistab ta silmad lombi ühest servast teise, otsides iseloomulikku valget riba.

Ta tahab näha lennukit lombil! Mees sametkraega palitus kükitab päris selle servale, nii tähelepanelikult vaatab ta sogast vett.

Ja teisel pool vett on poisikesed: kaelad õieli, pead kuklas, käed sirmina silmil saadavad nad vaateväljast kaduvat lennukit, mida sametkraega palitu ikka veel otsib poriselt, virvendavalt, jääsupiselt loigult.

Kõige üle eresinine õhupall, kuhu esimesed kosmoselaevad on löönud vaevumärgatavad tumedad augukesed.

Lõpuks kustub põrina viimane... rrrr.

Üle pooluste ja mööda ekvaatorit kaks ringi ümber maakera teinud poisikesed pöörduvad tagasi eredale aprillikuu tänavale. Raginal murdub jää ja renn saab üha pikemaks.

Mees sametkraega palitus astub sammu tagasi ja läheb ettevaatlikult loigust ringi. Ikka ettepoole kühmas.

Üks nikkeluimedega «Volga» sööstab vilka havina tänaval. Lompi riivates paiskab ta selle tühjaks ja kaob nurga taha. Vingerdades ja kulistades jooksevad nired kokku ning poisikesed klopivad end kilgates kuivaks.

Mees sametkraega mantlis seisab seina ääres ja aevastab teravalt, nagu ütleks ta midagi kihutavatele masinatele...

Hakkab siis piki kõnniteed astuma, hoidudes ikka seinte ligi.

P. HEIN

MILLE NIMEL?

«Arstiteaduskonna näitering.
V. Vinnikov ja V. Kraht
MILLE NIMEL?
Draama 3 vaatuses 4 pildis.
Lavastus: ENSV teeneline kunstnik Paul Ruubel.»

Nii teatasid kava- ja müürilehed. Küsimusena formuleeritud pealkiri kutsub vastust saama.

Näidendi teema pole uus. Autorite poolt ülestõstetud küsimused samuti mitte. Tegevus — see on lõik ühe perekonna elust. Tõsi küll, üsnagi ärev ja ebatavaline. Esitatud probleemid on aga just niisugused, mille kallal tasub arutleda ja mille üle peab vaatajat ikka ja jälle mõtlema panema.

Kui lai on isikliku õnne mõiste? Mis juhtub, kui inimene ei suuda seda seostada au- ja kohusetundega?

Kohati on tunne, et näidendi tekst võidaks, kui sealt oleks veidi «vett» välja pigistatud. Nii mõnigi hea mõte kipub sõnadevoolu ära kaduma. Põhiline kandub siiski saali ja selles ongi etenduse väärtus.

...Kaugel põhjas, Poljarka asula kohal raevutsev torm ei jäta vapustamata ka Tšugujevite perekonda. Kümneid kilomeetreid eemal üksikus valvurimajakeses on ohus ema ja vastsündinud lapse elu. Ainult lennuk võib arsti kohale toimetada.

Aleksei Tšugujev (Jaan Soone) tõuseb õhku väljalennuloata. Lennukil murdub suusk. Arst läheb jalgsi mööda pragunevat jääd.

Soe kodu ja südametunnistus on Aleksei vennas Saša Tšugujevis (Aldo Tuksam) hetkeks vastamisi. «Mind see enam ei huvita. Andsin asjaajamise üle,» ütleb ta varustusülemale.

Kas südametunnistus jäi alles? Või saab seda ka üle anda? Ei. See jäi.

Inimesed on hädas. Ja Aleksander käivitab kaatrimootori. Ta läheb appi doktor Kirill Koltsovile (Raimu Laubre), inimesele, kes kõige rohkem maailmas armastab tema naist — Jelena Petrovnat (Anne Uuli). Kohusetunne ja südametunnistus võidavad kitsalt isiklikku õnne.

Ema ja laps päästetakse. Doktor jõuab tagasi Poljarkasse. Aleksander hukkub merel.

Tema surm otsekui lahendaks keerulised inimestevahelised suhted. Mis sidus Jelenat Aleksandriga? Oli see armastus või ausus, korralikkus, kohusetunne?

«Lubage mul jääda alatiseks teie juurde,» ütleb ta pärast mehe surma viimase emale Anna Matvejevnale (Helvi Viira).

Aljoša leiab oma armastuse. Ainult... kas selleks oli vaja nii keerulist teed? Lugu jäi veidi kunstlikuks.

Ja Kirill? Võib-olla on tema viimane panus asetatud lõödud kaardile...? Sündmustekeerises jõuab ta arusaamisele, et minevik ei pöördu kunagi samal kujul tagasi.

Veidi ka osatäitjatest.

Aldo Tuksami juures oleks tahtnud näha suuremat sisseelamist. Võitlus iseendaga, otsustamine õigel hetkel — kõike seda oleks saanud paremini välja tuua.

Meeldisid stseenid vennaga.

Elatanud ema osa oli kindlasti raskeim, seda juba eavahe tõttu. Helvi Viir tuli rolliga hästi toime. Laval oli hallipäine naine, kes soovib oma poegadele ainult head ja kes ei taha ikka veel mõista, et lastest on saanud täiskasvanud.

Meeldis Jaan Soone noore lenduri Aleksei Tšugujevi osas. Elurõõm, julgus, natuke naiivne armastus. Peale selle osatäitja hea lavaline liikumine ja kontakt partneritega.

Anne Uuli Jelenast jäi mulje, et see naine sõltub paljudes olukordades teistest: kohati näis, et ta ei tea isegi, kas armastab Kirilli või Aleksandrit.

Näitlejad said oma ülesannetega üsna hästi hakkama. Tekkis ainult küsimus, kas Anton Antonovitš on tegevusse toodud ainult selleks, et näidata tublit ja kohusetundlikku tööinimest.

Aleksei ja Kirill riskisid eluga. Aleksander Tšugujev hukkus. Mille nimel?

Inimeste õnne nimel.

«Ei saa elada ainult isiklikule õnnele,» ütleb Tšugujev. See ongi näidendi telg.

ELA LIIMEON

KAAMERA VABASTAMINE

Kui näitleja vaatab filmimise ajal objektiivi, kohtub tema pilk kinokülastaja pilguga. Meie pilgul tuleb vastuvaieldamatult kaasa teha kõik see, mida näeb kaamera. Viimane muidugi ei mõtle, tema eest mõtlevad operaator ja režissöör, kes oma mõtted ja tunded meile — vaatajatele — halastamatult kaela suruvad. Seda võib kokku nimetada vaataja silma ja kaamera objektiivi ühtsuse printsiibiks.

Peaaegu kogu senises kino ajaloos on kaamera olnud suhteliselt liikumatu, fikseeriv, õigemini — fotografeeriv seadeldis. Kaamera seati ühele kohale üles ja filmiti pikkade lõikudena. Vähesed elustavad võtted, nagu panoraam ja pealesõit, ei muuda asja. Selline kino läheneb ekraniseeritud teatrile, kuid oleks huvitav jälgida mõningaid otsinguid kino spetsiifilise vormi rikastamiseks.

Tuleb kirjutada: Sergei Urussevski. See on mees, kes arendas edasi paljud senises kinos embrüonaalselt peitunud võimalused ja sai «liikuva kaamera» pioneeriks.

Tuletame meelde filmi «Kured lendavad». Veronika on tulnud Borissi saatma ja otsib teda määratust rahvahulgast. Ta silmi tulevad pisarad. Aparaat sõna otseses mõttes «trügib» talle järele, lükkab küünarnukkidega inimesi eemale. Meis tekib juureseoleku efekt.

Või teine film: «Saatmata kiri». Sabinin tuleb oma kaaslastega maale. Nad tungivad padrikusse ja lähevad oksi kõrvale lükates edasi, otsivad orientiiri, ekslevad, me järgneme neile, meile tundub, et oksad, mis peksid vastu kaamera objektiivi, löövad meile näkku.

Veelgi huvitavama sammu tegid režissöör M. Hutsijev ja operaator M. Pilihhina filmi «Ijitši vahipost» vändatamisel. Oli tarvis edasi anda kaasaja Moskva tänavate elurütmi. Operaator peitis väikese kaamera oma kõrgesse kübarasse. Noor naine jalutas mööda linna ja keegi ei märganud objektiivi tillukest ava ega kuulnud vaikset surinat. Resultaat on täiesti identne inimsilma pilguga.

Vapustava tulemuse võib anda «liikuva kaamera» lõikude läbimõeldud montaaž. Eredaks näiteks on seesama «Kured lendavad». Urussevski ja Pilihhina eksperimendid on sünnitatud palju epigoone, palju orjalikku jäljendamist. Ei tohi mõelda, et «subjektiivne kaamera» on vältimatu joon igas filmis.

Näiteks Henri Colpi maailmaklassi film «Nii pikk eemalolek» oli vändatud väga rahulikus, ükskõikses, fikseerivas laadis. Kuid see oli harmoonia sisuga.

Ei või teada, kui palju on kinos veel seni avastamata teid!

M. UNT

KASTEPIISK

J. Juulik

Hommikul vara lähen ma tööle.
Mul on kiire, mu sammud on pikad.
Päike on juba tõusnud, ma tõttan
talle vastu. Lai asfalttee, hommikusest
kastest niiske, kiiskab tuhandetes värvides.
See on ilus, ma naudin seda ilu igal hommikul.
Ma ei saa teisiti, sest ma vaatan alati ettepoole.
Ainult tee on mu silmades.
Mul pole aega kõrvale vaadata.
Ma pean kiirustama, sest nii palju on teha.
Ma ehitan maju, ilusaid nagu unistus.
Ma ehitan laevu, mis sinistel meredel sõidavad
ümber maakera.
Ma ehitan laevu, mis
viivad inimesi kaugetele planeetidele.
Ma teen veel mänguasju, mida nähes laps hakkab
rõõmust kilkama.
Ma koon nii värvirikast kangast oma
kallimale, et vikerkaar kadedusest ohkab.
Ma loon kõike head, milleks ma olen võimeline.
Ma ei saa teisiti, sest ma olen rõõmujanuline.
Ning ainult loomine annab mulle niipalju rõõmu,
kuipalju ma ihkan.
Aga ma ihkan rõõmu hommikust õhtuni,
sellepärast teen
töödki hommikust õhtuni.
Oma suurest tehasest lähen õhtul koju sedasama
laia
asfaltteed mööda, mida mööda hommikul tööle
tulen.
Ma olen natuke väsinud, ma ei sammu nii kiiresti
kui hommikul.
Loojuv päike on mu selja taga. Ta ei pane enam
asfalti niiviisi küütlema nagu hommikul. Nüüd
maalib ta teele minu varju — nii suure ja
tugeva, et
ma ei suuda uskuda, et see vari kuulub minule,
täiesti
tavalisele inimesele.
Päike on mu sõber. Ta ei tohi mind petta.
Sellepärast
ma usun, et see on siiski minu vari. See olen
suurem
tugevam mina. Päike — sõber teeb mind
suuremaks
ja tugevamaks.
Niiviisi, suur vari ees, mina järel, lähen
koduväravani.
Ma seisatan, nüüd on mul aega hetkeks ringigi
vaadata.
Vaatan taevast, mida loojuv päike värvib.
Uurin silmapiiri igast ilmakaarest.
Vaatan maad enda jalge ees.
Vaatan, ja näen, et väravaposti kõrval kasvab
lihtne,
tagasihoidlik kastehein, latv mulla poole
kummargil.
Ma tõstan hellalt seda latva kõrgemale, ja mu
silmad pimestuvad
värvidest.
See on loojuv päike, millest hakkas soojalt,
helgelt põlema
lihtne kastepiisk.
Ma seisan kaua niiviisi, ning mu silmadel on
peaaegu valus
nii soojadest värvidest.
Miks pole ma seda varem tähele pannud?
Miks olen ma igal hommikul väravast väljunud,
nägemata
seda kasteheina, mis hakkas järsku helisema
nagu värviviiul?
Miks nägin ma teda alles nüüd, kui päike
hakkab loojuma?
Ma püüan ennast õigustada: mul on olnud kiire,
kogu aeg on mul olnud väga kiire, sest ma aina
ehitan, aina loon.
Aga mu suur süda taob rahutult. Ma tunnen:
mu rind jäi tema
jaoks äkitselt kitsaks.
Ja mu silmadel on senikaua valus, kuni põleb
päike metsa kohal.
Siis kustub päike. Kustuvad värvid.
Üksik kastepiisk puudutab mu peopesa — see on
nii soe, et
peaaegu kõrvetab.
Siis lähen ma tuppa.
Ma söön õhtust. Ma räägin naisega oma
päevasest tööst.
Ma mängin lastega.
Ja kogu õhtu mõtlen ma emale.

Raamatud

Ta juuksed olid juba üsna hallid, peaaegu valged. Nagu habegi.

Raamatukauplusesse astudes võttis ta läkiläki peast ja hoidis seda paremas käes. Leti ees oli palju inimesi.

«Küllap toodi uusi raamatuid,» mõtles vanamees.

Noor müüjanna pakkus ja pakkis, nimetas hindu ja kirjutas tšekke. Vanamees seisatas hetkeks ukse juures ja mõtles, et küll on siin ikka palju igasuguseid raamatuid.

Keegi müksas teda küljelt ja seljataga öeldi viisakas-vihaselt: «Lubage mööda!»

Vanamees astus sammu leti poole... Siis veel sammu.. Inimesi oli palju. Ta seisis kannatlikult.

«Kas sina andsid mulle eile selle raamatu,» küsis vanamees, kui ta lõpuks müüjatarini jõudis.

Tüdruk tegi grimassikese.

«Mis tal siis viga on? Ei kõlba või?»

Vanamehe hääl oli natuke katkendlik. Aastatest vist. Aga kõlas väga soojalt. «Ilus oli, tütreke, ilusad jutud on Tammsaarel. Kohe lugesin läbi. Ilusad jutud...»

«Mida järgmisele?» oli tüdruk vanamehe oma tähelepanu piirkonnast juba kõrvale jätnud.

Viimane polnud seda märganud ja küsis, kas ta täna veel mõne ilusa raamatu saab.

Vastust ei järgnenud. Keegi noormees sirvis äsjailmunud romaani ja vahetas müüjannaga tähendusrikka pilgu.

Vanamees seisis. Tal olid head silmad.

Veidi aja pärast ilmus leti taha veel teine müüja — keskealine väike naine.

Ta küsis, mida vanamees soovib. Kohe esimesena küsis.

Vanamees ütles, et tahab Mats Traadi raamatut, et Mats olevat ka maamees ja et temale, vanamehele, meeldivad maameeste laulud, sest et ta on ise ka maalt. Ja naine palus tulla paari päeva pärast.

Kaupluses oli ikka palju inimesi. Vanamees jõudis ukseni, vajutas vasaku käega lingile ja ja pani paremaga mütsi pähe.

Halle juukseid paistis nüüd ainult õige vähe.

ELA LIIMEON

Kolm päeva kodunt ära

Lülitatakse sisse mikrofon: «Tähelepanu! Mööduvad Kuivastu mõisast. Siin algas 1919. a. Saaremaa töörahva ülestõus. Läheneme Koguva külale, mis tekkis ordumeister von Plettenbergi (1494—1535) valitsemisajal. Praeguse kirjaniku Juhan Smuuli esiisale Hansule anti ordumeistri

Angla teeäärsel seljandikul leidub Saaremaa kõige uhkem sajandivahetusel ehitatud tuulikutegrupp.

Õhtu Viidumäel.

uppumisohust päästmise eest vabatalupoja õigused ning maad. Tema järglastest koosnevad Koguva kaks omavahel tihedas suguluses olevat suguvõsa — Tüürid ja Smuulid. Küla on iseloomulikem saarte sumbküla oma kõverate, planeerimatult kujunenud tänavatega, ühtlasi on see ka Sõgedate küla otseseks prototüübiks. Nii, oleme päral. Palun buss vabastada!».

Ja 28 TRÜ ajaloolast püüavad agaralt kirjandusest tuntud Muhu küla olemust, omapära ning eksootikat lahti hammustada. Pooltund söövitab mällu rookatused üsnagi igerike hoonete kohal, loomulikult kadakate rohkuse, kellegi muhulase kavala naeratuse, kalavõrgud ning aupaklikult rohketele sammaldunud kiviaedadele asetatud, oma aja ära elanud, «surema» jäetud paadid. Rohkemat ei jõua — aeg on napp.

Põhiline on ikkagi saada ülevaade ajalooga seotud paikadest. Ekskursioonijuhti pole, igaüks räägib teistele niipalju kui teab: arheoloog Mare Aun tunneb end linnustel koduselt, kunstiajaloolasele Jaak Kangilaskile pole teadmata ainsagi saarte kiriku saamislugu. Omalt poolt lisavad kaaluka sõna õppejõud S. Vahtre ning H. Piirimäe. Omajagu eelnevaid teeneid on ka looduskaitseringi juhendajal sm. J. Eilartil, kes polnud Tartus kitsi nõuandeid teele kaasa jagama.

Muhu linnus. Temaga on võrdlemisi hoolimatult ümber käidud. 1894—1896 võeti siit saartevahelise tammi ehitamiseks materjali, nii et muistne kants üsna tõsiselt muserdati ning üles songiti. Kahjuks ei saa öelda, et ka meie põlvkond küllaldaselt austaks oma esivanemaid: linnusele 1927. aastal püstitatud obelisk on haletsemisväärses seisukorras. Ometi on need ebaühtlased vallid meie rahvuslik uhkus.

Maasilinn oli Kuressaare lossi moodi: täisnurkse hoovi ümber asub nelinurkne hooneteblokk vägevate tornide ning müüri-

vastuhakkude puhul mõnda aega peita.

Eriti tähelepanuväärsed on Karja kiriku skulptuurid XIV sajandi algusest. Et talupoeg lugeda ei osanud, tuli talle piiblitõed arusaadavas vormis kivist ette teha. Kujud on naiivsed, proportsioonides abitud, ent neid panevad elama siirus ning lihtsus. Näiteks skulpturaalne konsool, millel on kujutatud kaht keelepeksjast naist: ühe järele haarab karistuseks kurat, kuna paremal on kujutatud suu ette asetatud käega mees, vaikimise sümbol — roos — pea kohal.

Mõnevõrra kaasaegsematest ehitistest õhutab fantaasiat etnograafiline Mihkli talu-muuseum, kus hoolikad peremehed on põlvkondade jooksul säilitanud rea unikaalseid esemeid alates juhuslikult leitud kivikirvekatkendist, majapidamistarvetest ja tööriistadest ning lõpetades kolossaalse piibuga. Rehehoone, elamu, saun ning aidad pakuvad huvi mitte ainult etnograafidele.

Enamasti romantiliselt poollagunenud saare pukktuulikud, kõigepealt Anglas, vallutavad samuti mandrielanike pilgud ning fotoaparaadid.

Sõrve säärel ümbritsevad teed sissevarisenud kaevikud ja tulepesad, iga paari kilomeetri tagant obeliskide kivised sõnad «Igavene mälestus...», «Au langenuile».

Tehumardi madalas võsas peeti Eesti vabastamisel 1944. aasta sügisel üks verisemaid lahinguid. Teeristile on maetud 80 eestlast, lätlast ja venelast — need, kes ära tunti. Õises pimeduses võideldi nugade, tääkide ja rusikatega, sest tulistades võis tabada oma meest. Tehumardi traagilist segadust käsitletavat sõjaväeakadeemiates kui näidet, millal ei tohi lahingut vastu võtta.

Saaremaale minnes pole võimalik jätta otsimata ka robirohtu, tuhkpihlakaid ning jugapuid Viidumäe looduskaitsealal, jätta alla ronimata Mustjala panga kuni kahekümnemeetrilisest paeseinast.

Ja kui lõpuks praam meie ekskursioonibussi uuesti mandrile sokutab, tunned olevat kaasa saanud killukese tema elanike trotslikust ning alistamatust vaimust.

J. KEEVALLIK

Valjala linnusel, möödunud-aastaste arheoloogiliste kaevamiste kohal.

linud ristvõlviga keldriruumid. Teaduslikult on Maasilinn veel vähe uuritud.

Kingissepa oli meie ekskursioonibussi saabudes kahe päeva eest tähistanud 400-aastast juubelit: 8. mail 1563. aastal andis Taani kuninga vend hertsog Magnus Kuressaarele linnaõigused. Kuressaare loss on ühtlasi ainuke hästi säilinud keskaegne kindlus meie vabariigis. Feodaaltülide ajal ning rahvarahutuste kartusel etendas loss Läänе-Saare piiskoppidele ohutu varjupaiga osa. Külm on rõskete müüride vahel, vangitõrni hämarast sügavusest torkab silma sulamata lumi.

Viktor Kingissepa maja-muuseumil on kahjuks kesine ekspositsioon.

Omaette peatükk saarte ajaloos on nende keskaegsed kirikud: Muhu, Valjala, Pöide, Karja ning teised. Vaatamata väheldastele mõõdetele on mõnigi neist üsna lihtsatest ehitistest monumentaalsusele küündiv, sobides hästi kokku ümbritseva karske loodusega. Varasemad (Valjala, Karja) on esialgu täitnud ka kindluse funktsioone. Võlvipealsele, kus asus kamin ja toidutagavarad, viis kergesti kaitstav käik. Jumalasõna ning orjuse levitajad võisid seal end

Saare õlugi ei jäänud proovimata.

AEGA EI OLE

Heldeke, millal need puud lehte läksid! Hommikul, kui üle Toome tulin, ei märganud, sest silmad olid öisest ülevalolemisest veel unised, pärast ei olnud aega tähele panna, kartsin mõnele loengule hiljaks jääda.

Maailmas on ju nii palju häid asju, mida on võimalik õppida ja miks seda teha mitte ülikoolis.

Elutempo muutub järjest kiiremaks, ööpäeva pikkuseks on jäänud endiselt 24 tundi.

Jion Tichi pani sellisel juhul käima ajamasina. Kuidas toimib üliõpilane? Tema on nagu lõõts, mida annab tõmmata. Tõsi küll, vahel tulevad venitamisel pillist üpris kaeblikud viisid kuuldavale, kuid tema aina venib ja venib. Lõhkikärisemist juhtub siiski võrdlemisi harva, ajapuuduse tõttu on üliõpilasest saanud silmapaistev mustkunstnik.

Kasvõi niisugune lugu: ühel kindlal kellaajal pead olema korraga ohutustehnika või tsiviilõhukaitse loengul või hoopis massvõimlemise proovil ja kehalistel katsetel. Imestate kindlasti, et selle valiku sees pole põhiaineid. Põhiained on täiesti teiste ainete võidujooksus kaugele maha jäänud.

Sellistel juhtudel aitab ühe näpu märjaks tegemine ja teisega plaksulöömine. Kuhu pritsmed näitavad, sinna meiegi.

Vahel ronib pähe patune mõte, et hakkan õige kirjandust lugema, sest mõned sajandid tahavad valgustamist.

Mida enam õppeaasta lõpu poole, seda enam suureneb kõrvalainete osatähtsus. Veel mai keskel hakati lugema tsiviilõhukaitse loenguid, mis meil kaks päeva nädalas sisustavad ja arvestusega lõpeb.

Ohutustehnika loengutel saame teada, et tuulise ilmaga on prügi silma sattumise vältimiseks kõige soovitavam silmalaud sulgeda, kogeme, kui vajalik on tikuga tuld tõmmates just väävliga kaetud otsa kokku puutumine tikukarbiga. Arvestades distsipliini erakordselt suurt tähtsust on varasem harilik arvestus asendatud diferentseeritud arvestusega.

On öö. Ma näen unes ajamasinat. Eh, küll on siis alles elu. Saab läbi lugeda kogu kohustusliku kirjanduse ja lisaks veel midagi, mis endale meeldib. Jääb isegi aega kino, teatri, kontserdi jne. jaoks.

Siis ma ärkasin ja taipasin — see oli unenägu.

L. POST

Kaks võitu laskerajal

Saime raske ja ñapi võidu kõrgemate koolide matškohtumiselt Tallinnas. Võistkondlikus arvestuses kogusid TRÜ ja TPI võistkonnad võrdse arvu punkte, individuaalseid esikohti oli aga TRÜ-l kaks TPI ühe vastu ja nii tuligi esikoht kaheteistkümnendat korda Tartusse. Individuaalarvestuses võitsid esikohad: v/k vabapüssi standardis 3×20 T. Kokk (TRÜ) 550 ja meistersportlane A. Meel (ERKI) 554 silmaga, vabapüstolis Ü. Paap (TRÜ) 261 ja M. Notton (TPI) 237 silmaga.

Traditsiooniline matškohtumine Viljandiga võideti aga kindlalt. Vabapüssi standardi võitsid TRÜ laskurid: meestest 1. T. Kokk 539, 2. M. Aints 536, 3. E. Riitsalu (Viljandi) 528 silma; naised said hakkama koguni kolmikvõiduga: 1. V. Lall 525, 2. I. Kõiv 519, 3. M. Narusk 518 silmaga. Naiste spordipüstolis võitis üllatuslikult I. Kõiv (TRÜ) S. Kuke (Viljandi) ees (mõlemad 265 silma). Meeste vabapüstolis said kaksikvõidu T. Kokk (262) ja Ü. Paap (256). Meeste spordipüstolis (30 lasku ringmärki ja 30 lasku siluetti) andis tunda meie laskurite nõrk ettevalmistus siluetilaskmises ja nii läks kaksikvõit Viljandile: 1. J. Luhakooder 559 (276+383), 2. E. Aas 558 (274+284), 3. Ü. Paap (TRÜ) 558 (278+280).

A. JAANI

MILLAL?

Jaan: «Sõber Villem, Sa oled näost kollane. Mis juhtus?»

Villem (tähendusrikkalt): «Ei ma ole kollasem ühtigi kui ülikooli õpperaamatukogu lagi, kust iga hetk võib krohvi kaela sadada.»

Jaan: «Miks lage ära ei parandata.»

Villem: «Oodatakse esimest ohvrit. Eks siis näe.»

KILPLASTE MOODI

(Telefonikõne 13. mail.)

Hääl telefonitorus: «Keemiahoone üht tiiba köetakse. Temperatuur auditooriumides 25 kraadi.»

Vastus: «Öelge neile, kes kütta käsivad, et väljas on temperatuur ainult üle 20 kraadi.»

TEADAANNE

Agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 21. mail kell 19

KOHTUMINE

Tartu Linna TSN Miilitsaosakonna ülema sm. U. Hiobiga. Demonstreeritakse filmi «Mõistus meeletuse vastu».

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Ateismiklubis

Ateismiklubi esimesest koosolekust oli vähe osavõtjaid, kuid aasta jooksul on liikmete arv kasvanud. Klubisse kuulub 43 inimest: õppejõude, teenistujaid, üliõpilasi. Külastatakse kirikuid ja palvemaju, kasutatakse saadud muljeid edaspidises töös. Kuulatakse loenguid ja vesteldakse. Alles hiljuti jutustas pensionär sm. Rängel, kuidas temast Riia vaimulikus seminaris kujunes ateist.

Ateismiteemaliste loengute pidamisel on eriti silma paistnud dots. A. Mitt ja üliõpilane E. Köppel ajaloo-osakonna IV kursuselt. A. Mitt, J. Reinet jt. töötavad ateismi rahvaülikoolis lektoritena.

Edaspidi kavatsetakse üle minna individuaalsele tööle usklikega ja luua tihedam kontakt ÜET kombetalituste osakonnaga.

M. KALAMÄE

Päevaprobleem nr. 1

NLKP ajaloo kateedri ukse taga seisavad kolm noormeest. Märkmikku käes hoides seletab keskmine neist midagi. Näoilme on kõigil otsustav, millekski valmisoleva ilmega nagu ikka enne eksamiruumi sisenemist.

«Kohe lähen vastama. Jah, eksam käib.»

— «Kuidas läheb?»

— «Hästi. Osa kursusest vastas juba 5. mail, osa vastab täna.»

— «Mis kursuselt?»

— «Füüsika teiselt.»

— «Kes eksamineerib?»

«Seltsimees Koger.»

Ja Vello Oja, Lembit Sossi ja Ants Tõnts jätkavad arutamist. Partei ajaloo eksam on sooritatud paljudel kursustel.

Ilma ühegi rahuldavata tegid selle II kursuse vene filoloogid, hästi vastasid eesti filoloogid I ja II kursuselt. Need eksamid on dekanaatide loal tehtud enne sessiooni.

Ainus teaduskond, kus sessioon on täies hoos, on Bioloogia-Geograafiateaduskond. Selle nädala algul sooritasid viimaseid arvestusi bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilased.

Geoloogiaosakonna IV kursusel on kõik eksamid seljataga. «Rahuldavaid» seekord ei tulnud. Tublimad olid J. Kivisilla ja H. Kihno.

Kõik Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased sõidavad praktikale 1. juunil. Teistes teaduskondades sessioon alles algab. Aga arvestused käivad juba kõikjal. Tehakse kontrolltöid, närveeritakse.

Arvestused ja eksamid on praegu kõikjal päevaprobleem nr. 1. Olgu hinded number ühest nelja võrra suuremad!

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4116. MB 03345

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 24. MAIL 1963

Nr. 17 (557) XVI aastakäik

KÄES on KEVAD, KÄES on EKSAMID

On alanud arvestuste ja eksamite sessioon. Kursused on koostanud nagu alati kõige ratsionaalsema eksamite plaani, olles arvesse võtnud mitmesuguseid kavalaid kaalutlusi — kui mitme semestri materjaliga on tegemist, kui palju on kohustuslikku kirjandust, kui palju nõuab vastav distsipliin juurdlemist või mehhaanilist päheõppimist. Aga võib-olla ka — kui nõudlik on õppejõud?

Tahaksime loota, et üliõpilased aegsasti arvestavad asjaolu, et ööpäevas on endiselt 24 tundi. Ja et nõuded päevarežiimi suhtes pole õhust võetud, vaid psühholoogiliste eksperimentidega tõestatud. Üks tuntud, ent mitte alati arvestatud tõde on järgmine: eksamieelse magamata öö tagajärjel oleme suutelised reprodutseerima materjali tunduvalt väiksemas ulatuses kui me seda teeksime väljapuhanult.

Erakordselt ilus ilm käesoleval kevadel pakub tõenäoliselt suuremaid ahvatlusi mitmesugusteks kõrvalisteks tegevusteks. Loodetavasti ületatakse need vapralt. Tahaks soovitada, et suhtutaks kriitiliselt oma võimetesse samaaegselt päevituda ja õppida (viimane esimest ei sega, küll aga võib esimene segada viimast).

Ja pähe poeb mõte: kas ei peaks eksamisessiooni raskuspunkt nii kestvuse kui ka eksamite arvu poolest siiski olema talvel, millal õppija pea on jahedama ilmaga selgem ja organism veel vitamiinidest küllastatud.

I. UNT

Skandinavistika-alane konverents

20. mail algas TRÜ-s omapärane teaduslik konverents, mis on esimene selline NSV Liidus. Plenaaristungitel ja nelja sektsiooni koosolekutel kuulati kuni 50 ettekannet Skandinaaviamaade ajaloo, majanduse, keele ja kirjanduse alalt.

Konverents toimub Tartus sellepärast, et siin on juba varem uuritud Põhjamaade ajalugu ja filoloogiat, et siin juba 1956. aastast alates antakse välja «Skandinaavia kogumikku», millest on ilmunud 7 numbrit. Neis on avaldatud 126 artiklit 72 autorilt.

Tartusse on saabunud üle 100 külalise Moskvast, Leningradist, Petrozavodskist, Tallinnast jm. Ettekannetega esinesid nimekad teadlased — filoloogiadoktorid V. Admoni, P. Ariste, M. Steblin-Kamenski, V. Neustrojev, ajaloodoktor B. Poršnev jt.

Juba esimesel päeval pärast ajalookandidaadi I. Saskolski ettekannet Skandinaaviamaade ajaloo periodiseerimisest tekkis huvitav mõttevahetus, mis näitab, et huvi Skandinaaviamaade ajaloo vastu on suur.

Ka sektsioonides järgnes mitmetele ettekannetele väga elav arvamuste vahetamine. Esinejad töid esile palju uut, mis rikastab meie teadmisi skandinavistika alal.

Konverents seob paljud teadlased veel tihedamini «Skandinaavia kogumiku» ümber ja tõstab selle osatähtsust meie nõukogude skandinavistide poolt väljatöötatud seisukohtade levitamisel.

Ajaloodoktor prof. H. MOOSBERG

SPORDIPÄEVAL ...

Kolm ühe vastu — kuid siiski saavutab ülikool väravat

INTERVJUU KÄÄRIKULE!

Täna õhtupoolikul alustavad sõitu Kääriku spordilaagrisse ligikaudu 140 Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilast. Meie toimetuse töötaja pöördus paari küsimusega instruktiivpioneerilaagri üldjuhendaja sm. B. Nedzvedski poole.

Mis eesmärgil siirduvad üliõpilased laagrisse?

Eesmärgiks on anda üliõpilastele, tulevastele pedagoogidele, praktilisi kogemusi ja teadmisi tööks lastega. Laagris organiseeritakse massi- ja maastikumänge, harjutatakse pioneerilaule ja -tantse, kogutakse matkatarkusi.

Mida on käesoleval aastal oodata uuemat võrreldes eelmistega?

Kõigepealt on laager tänavu mõnevõrra pikem. See annab võimaluse enam tähelepanu pöörata praktiliste oskuste omandamisele. Nii näiteks sooritab iga rühm ühe ööpäevase matka koos ööbimisega telkides, toiduvalmistamisega jne. Samuti kavatsetakse rohkem tähelepanu pöörata looduse tundmaõppimisele. Sel eesmärgil külastab Käärikut TA Botaanikainstituudi teaduslik töötaja J. Eilart.

Kes hakkab korraldama õppetööd?

Aktiivselt löövad kaasa üliõpilased ise. Nimetaksime siinkohal üliõpilasi Illit, Luhaveert, Alatalu, Pabutit, Raadikut, Pajustet jt. Samuti abistavad kogenud laagriülemad ja pedagoogikakateedri õppejõud.

Kui palju üliõpilasi ja millistesse laagritesse siirdutakse suvel?

Baaslaagrite arvu on käesoleval aastal suurendatud. Lisaks Valgemetsa, Karepa, Luunja, Kukulinna jt. pioneerilaagritele hakkavad TRÜ üliõpilased kasvatajate ning pioneerijuhtidena töötama veel raudteelaste ametiühingu pioneerilaagris Väänа-Jõesuus. 15 üliõpilast siirduvad Kohtla-Järve Haridusosakonna palvel nende käsutusse. Üle 20 üliõpilase hakkavad tööle Tartu linna majavalitsuste juures.

Ühtekokku töötab pioneerilaagrites sel suvel 190 üliõpilast.

Kahtlemata oli nii instruktiivkui ka suviste pioneerilaagrite organiseerimine aeganõudev ja raske töö. Kes Teid selles abistas?

Tööd on kahtlematult palju. Tuleb arvestada mitmesuguseid asjaolusid, nagu töökohtade olemasolu, üliõpilaste soove (mis sageli on üsna muutlikud) ja muidugi ka võimeid.

Abistanud on meid ametiühingukomitee. Soojalt peab tänama ka kehakultuuriosakonda, kes osutas abi eriti instruktiivlaagri ettevalmistamisel.

Ülikooli spordipäevast loe 4. lk-lt

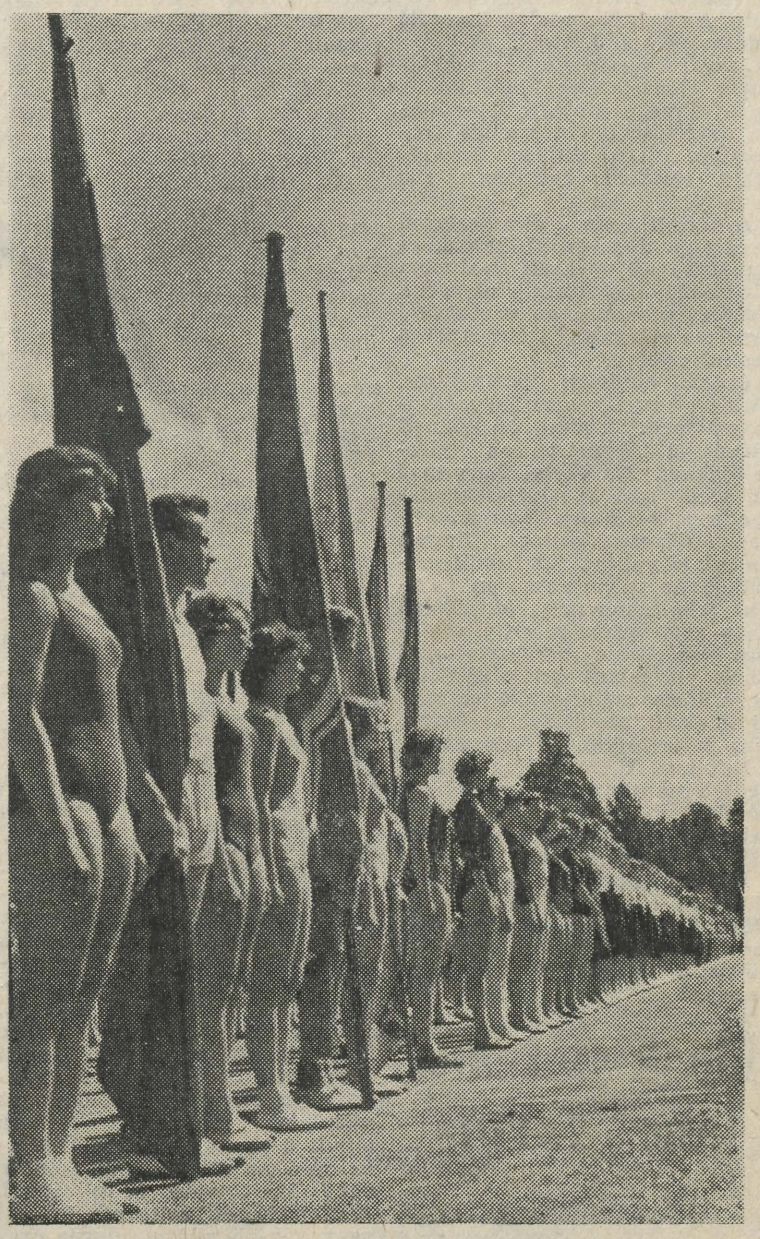

Avadefileel. A. KIVISTIKU fotod

Noorte autorite nõupidamiselt Moskvas

10. mail lõppes IV üleliiduline noorte autorite nõupidamine, mis kestis 4 päeva.

ÜLDSE võttis plenaaristungitest ja seminaridest osa 170 delegaati, kes olid kohale sõitnud meie maa kõige erinevamatest paikadest.

Kui näiteks Ukraina NSV-s elab umbes 40 miljonit inimest, siis Sahhalini saarelt pärit nivhi poeet Vladimir Sangi tõi oma rahva arvuks ainult neli tuhat.

Nõupidamisest osavõtjad kirjutasid kolmekümne kahes keeles ja poeesia erikaal proosa ja draama ees öeldi olevat palju suurem kui eelmistel kordadel — seminarirühmadesse oli registreeritud 75 noort luuletajat.

Kõigile meeldis väga kirjanik K. Fedini südamlik avakõne, milles ta pöördus nõupidamisest osavõtjate poole sõnadega:

«Lugege neid raamatuid, kus on räägitud tööst, tingimustest, milles töötasid kirjanikud, jõupingutustest, mida tuleb teha andekuse ja inspiratsiooni olemasolu, võimete olemasolu korral. Kirjaniku töö nõuab peaaegu ebainimlikke jõupingutusi.»

Luuletaja A. Surkov rääkis teemal «Traditsioonid ja novaatorlus» sellest, et ei tohi kergekäeliselt otsustada selle üle, mis on novaatorlik ja mis mitte; et ei tohi teha sõimusõna ei ühest ega teisest mõistest ja novaatorlusest rääkides tuleb teha vahet tõeliste otsingute ja tehniliste eksperimentide vahel. Noored aga ei peaks püüdma kõike varem saavutatut uuesti avastada. Nad peaksid paremini tundma õppima mineviku kirjanduspärandit.

Nõupidamist tervitama tulnud Juri Gagarin peatus ajalehes «Komsomolskaja Pravda» paar aastat tagasi toimunud mõttevahetusel lüürikute ja füüsikute vahel. Ta tunnistas vaidluse sisuks kohast kosmoselaeva kabiinis veel kord mõttetuks ja rumalaks. Kosmonaut pöördus vanema põlvkonna kirjanike ja luuletajate poole sõnadega:

«Suur tänu teile kõige eest, elu õppetundide eest, ilu mõistma õpetamise eest!»

Nõupidamisel kritiseeriti teravalt J. Jevtušenko käitumist. Selle kõrval aga väljendati ka mõtet, et sellepärast, mis on toimunud, ei tohi veel üle parda heita tervet J. Jevtušenko loomingut ega tunnistada poeeti nõukogude korra vaenlaseks. Niisuguseid tendentse ilmnes mõnedest esinemistest. See kahtlematult andekas inimene on kirjutanud väga häid asju.

J. Jevtušenko jääb edasi töötama ajalehe «Pravda» korrespondendina.

Rohkesti PROBLEEME tõstatasid seminarid. Igas seminarirühmas oli 6—8 noort autorit ja umbes niisama palju kirjanikke ja kriitikuid.

Et inimesed olid erinevate elukutsetega, erineva vanusega ja erinevate elukogemustega, siis läks just siin konkreetsete näidete põhjal vaidlusteks.

Luuletaja V. Fjodorovi seminarirühmas, millesse mina kuulusin, räägiti palju töö vajalikkusest ja nõudlikkusest enese vastu, sellest, et igal kirjanduses jõudu proovival inimesel peaks olema mingi mitte-kirjanduslik päris-elukutse. See oleks nagu platvormiks, millelt ta elu vaatleb. Vaadelda tuleb aga peremehepilguga, mitte külalisena. Ja kirjutada tuleb ausalt, sellest, mida ollakse läbi tunnetanud ja mida osatakse emotsionaalselt edasi anda.

Nõukogude lugejale pole vaja pakkuda luuletusi, milles on

(Järg lk-l 4.)

ÜET nõukogus

Teist korda käesoleval aastal oli koos Ühiskondlike Erialade Teaduskonna nõukogu. Ühehäälselt valiti teaduskonna dekaaniks NSV Liidu ajaloo kateedri vanemõpetaja J. Raid.

Järgnes erialade nomenklatuuri täpsustamine ja kinnitamine. Praegu piirduti 22 erialaga arvestusega, et iga ala teoreetilise ja praktilise õppetöö maht piirduks keskmiselt 100 tunniga.

Kinnitati ka olemasolevad programmid ja lepiti kokku, et puudujäävad peavad valmima järgmise õppeaasta alguseks. Teistest paremini on varustatud programmidega isetegevusega seotud erialad.

Halvad on lood distsipliiniga. Esialgselt registreerus 151 matkainstruktorit. Üldse on käinud kohal 132, neist on järele jäänud 37. Veelgi kurvemad on lood ajalehe kirjasaatjateraadioreporteritega, aga ka allveespordiinstruktoritega. Ilmselt on eriala valitud järelemõtlematult. Selle vältimiseks on vajalik teha suunamistööd. Tuleb tõsta grupiorganisaatorite vastutust üliõpilaste registreerimisel ühele või teisele erialale. Võiks anda komsomoliülesande iga grupi ühele liikmele, kes registreeriks ja organiseeriks osavõttu.

Esimesed Ühiskondlike Erialade Teaduskonna tunnistused antakse välja tänavustele lõpetajatele. Nõukogu kinnitas tunnistuse eskiisi ja teksti.

Arutati veel vene õppekeelega rühmade osavõttu teaduskonna tööst. Nende jaoks on vaja koostada erialade nimekiri, mida on võimalik omandada ka vene keeles.

E. IRD

Moskva teadlane Tartus

Tartus viibis Moskva Riikliku Ülikooli elastsusteooria kateedri professor Pjotr Matvejevitš Ogibalov, kes saabus siia meie mehhaanikute kutsel. Ta pidas ülikooli teoreetilise mehhaanika kateedri juures tegutseva elastsus- ning plastilisuse teooria seminari liikmetele ja mehhaanikat õppivatele üliõpilastele rea loenguid uusimatest suundadest plastilisuse teoorias, andis konsultatsioone teadusliku tööga tegelevatele mehhaanikutele ning tutvustas üliõpilastele õppimisvõimalusi Moskva Riiklikus Ülikoolis.

Professor P. M. Ogibalov on oma alal tunnustatud eriteadlane. Tema sulest on ilmunud mitu monograafiat plaatide ja koorikute teooria, plastilisuse teooria jm. küsimuste kohta. Ta on NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Teaduslik-tehnilise Nõukogu matemaatika-, astronoomia- ning mehhaanikasektsiooni esimees ja mitmete teiste mehhaanikaalast teaduslikku tööd koordineerivate organite liige.

Isiklik kontakt, mille jätkamiseks tulevikus prof. Ogibalov andis oma nõusoleku, tõi suurt kasu Tartu mehhaanikutele.

L. ROOTS

Edu nimel

Vene keele õpetamise ja õppimise edasise parandamise küsimused olid päevakorras Tartu Riikliku Ülikooli ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi vene keele kateedrite ühisel nõupidamisel, kus kuulati ettekandeid uuest ja positiivsest vene keele õpetamisel eesti koolides ja kõrgemates õppeasutustes. Erilist huvi pakkusid E. Thalbergi (TPedI), A. Jegorova (TPedI), S. Maasiku (TRÜ), L. Vatmani (TRÜ) jt. ettekanded.

Märgiti, et viimastel aastatel on vene keele õpetamine märgatavalt paranenud. Pööratakse rohkem tähelepanu kõnekeele arendamisele, õigete hääldamisvilumuste omandamisele, kirjale, laialdasemalt kasutatakse uusi õpetamismeetodeid, on koostatud rida uusi õpikuid ja uus programm algkoolile.

Kuid on ka olulisi puudusi. Mitte kõik õpetajad (eriti algklasside osas) ei valda veel küllaldaselt oma ainet, mõned suhtuvad töösse ükskõikselt, uusi õpetamismeetodeid kasutavad dogmaatiliselt, pööravad vähe tähelepanu väljendusrikkale lugemisele jne. Koolides ei jätku näitlikke õppevahendeid. Siin muide ei saa kuidagi nõustuda ministeeriumi esindajate väitega, et selliseid näitlikke õppevahendeid ei saa välja anda enne, kui on välja töötatud kindel näitlikustamise süsteem, kui on koostatud grammatika miinimum jne.

Hoopis keerulisem on küsimus vene keele õpetamisest kõrgemates koolides. Mõnedes neist alahinnatakse vene keele tähtsust. Näiteks TPI-s õpitakse vene keelt ringitöö vormis, EPA-s on vene keele õpetamisele ette nähtud vaid üks tund nädalas, mis mõnikord moodustab kokku ainult 8 tundi semestris. Ülikoolis õpitakse võõrkeelte osakonnas vene keelt vaid 32 (!) tundi. Arusaadav, et selle aja jooksul vaevalt saab midagi juurde õpetada. Veel enam, mõnel juhul pole vene keelt üldse õppeplaanis (näitks TRÜ ajaloo-osakonnas, Majandusteaduskonnas).

Vene keele õpetamise edasist paranemist takistas asjaolu, et vastavad kateedrid ja teadusliku uurimise asutused töötasid omaette, ei koordineerinud omavahel teadusliku uurimistöö plaane. Seepärast oligi koosolekul tähtsal kohal ka küsimus võimalikust kontaktist tulevikus.

Osavõtjad leppisid kokku, et edaspidi toimub koostöö kahes liinis. Kõigepealt on vaja osutada tõsist abi koolidele. Selleks on tarvis kooskõlastada kõrgemate õppeasutuste ja uurimisinstituutide teadusliku töö plaanid, et asuda ühisel jõul eesti koolide vene keele õpetamise metoodika väljatöötamisele. Peale selle kerkis teravalt päevakorda küsimus õppevahendite väljaandmisest (näit. miinimumsõnastik, sünonüümide sõnastik, fraseoloogiline sõnastik, käsiraamatud verbi rektsiooni ja ortoeepia kohta jt.). On tarvis alustada sellest, et Haridusministeerium lepiks kokku Eesti Riikliku Kirjastusega nende väljaandmise plaani suhtes ja jaotaks nende koostamise vastavate õppeasutuste kateedrite vahel.

Rida kriitilisi märkusi tehti keskkooli vene keele õpikute autorite aadressil. Märgiti, et õpikute keel kannatab rea stiililiste ebatäpsuste all, esinevad vead kirjavahemärkide tarvitamisel, on ebaõnnestunud grammatilisi formuleeringuid ja teisi puudusi. Seepärast pöördus nõupidamine Haridusministeeriumi poole palvega korraldada vene keele kateedrites õpikute käsikirjade ja ilmuvate õppevahendite laialdane arutelu. Nähtavasti tuleb Eesti Riiklikul Kirjastusel mõelda sellele, et õpikute redigeerimine antaks vilunud ja teadlikele töötajatele.

Koosolekul tõstatati huvitav küsimus — vene kirjanduse õpetamine eesti koolides. Siiani õpetavad vene kirjandust eesti keele õpetajad. Varem, kui vabariigis oli puudus vastavast kaadrist, oli see hädavajalik. Kuid viimaste aastate jooksul on Tartu Riiklik Ülikool andnud filoloogе-russiste, kes vabalt valdavad mõlemat keelt. Seejuures said nad teadmisi vene kirjandusest isegi tundide arvu järgi viis korda rohkem kui eesti filoloogid. Seepärast otsustati pöörduda Eesti NSV Haridusministeeriumi poole palvega lubada katsena seal, kus on vastavad tingimused, õpetada vene kirjandust õpetajal, kes on lõpetanud vene keele ja kirjanduse osakonna Tartu Riiklikus Ülikoolis või Tallinna Pedagoogilises Instituudis.

Et tõsta vene keele teadmiste taset ja suurendada huvi vene keele vastu, hakatakse igal aastal Tartu Riikliku Ülikooli juures korraldama vene keele alal vabariiklikke konkursse eesti koolide õpilastele.

Juttu oli ka vene keele õpetamisest kõrgemas koolis. Selleks tuleb pidevalt hakata vahetama kogemusi. Organiseeritakse regulaarselt vene keele kateedrite ühiseid nõupidamisi, lahtiste tundide arutelusid, korraldatakse teaduslik-teoreetilisi konverentse kõrgemate koolide õppejõududele ja teaduslik-metoodiliste asutuste töötajatele vene keele teooria ja metoodika küsimustes vastavalt vabariigi vajadustele.

Muidugi mõista on see kõik alles algus, seda enam, et sõjajärgsete aastate jooksul on see tegelikult esimene kord, kus kogunesid kõigi kõrgemate koolide vene keele õpetajad, et arutada nii tähtsaid küsimusi. Loodame aga, et see algus on kindlaks vundamendiks meie ühisele, tõsisele ja kestvale teaduslik-metoodilisele tööle.

S. SMIRNOV,
vene keele kateedri juhataja kt.

Arvestused ja eksamid on hoos

Kes esimest korda kasutas ilusaima aastaaja kohta sõna «eksamisessioon», on teadmata. Aga ülikoolis kehtib ta täiel määral. Iga päev võib kõigis ülikooli hoonetes näha üliõpilasi ja õppejõude ning esimeste enamasti aktiivsel tegutsemisel jõuab jälle õnnelikult lõpule eksam või arvestus. Praegu veel suuremal osal juhtudest loengute kõrval.

Kõige kergem on praegu IV kursuse farmatseutidel, neil lõppes sessioon juba 15. mail. Ajaloolise materialismi ja kohtukeemia eksameil vastasid hästi E. Nurmiste, M. Sutt, M. Alet jt. Pärast sessiooni algas neil menetluspraktika. Eksamid on käimas ka stomatoloogiaosakonna III kursusel. Seljataga on ortopeediline stomatoloogia.

Raviosakonna IV kursusel on esimene eksam — sünnitusabi — sooritamisel. «Väga hea» kirjutati matriklisse I. Allerile, T. Mannovile ja paljudele teistele (on ju kursusel üle 100 inimese), aga oli ka ebaõnnestumisi. Seda ei vabanda kõnekäänd — suure hulga seas juhtub mõndagi.

Mõnel õpperühmal raviosakonna samalt kursuselt on antud eksam kirurgias.

Riigieksamid on täies hoos raviosakonna VI kursusel. Kiitusekandidaate on siin üheksa: I. Arendi, R.-H. Mikelsaar, A. Kallikorm jt. Kaks esimest eksamit on neil «viied».

Stomatoloogiaosakonna V kursusel on tehtud riigieksam kirurgilises stomatoloogias.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas, kus sessioon algas mai algul, tehakse vanematel kursustel viimaseid eksameid. III kursuse geoloogidel pole eksamiprotokollides veel ühtki rahuldavat. IV kursuse bioloogidest on eksamid ette tehtud ainult väga headele R. Saluril ning hästi on läinud ka individuaalplaani alusel õppivail J. Toomel ja M. Rahil.

Kateedritest on kahtlemata kõige rohkem eksameid vastu

(Järg lk-l 4.)

* KEVADNÄITUS *

Täna kell 12 avatakse ülikooli kodunduskabineti ruumides (Ülikooli 18-a, II korrus) üliõpilaste kodunduse- ja kunstialaste tööde kevadnäitus. Näitus on avatud iga päev kella 12—18 kuni 31. maini.

Väga headest

Kõige rohkem sigimist-sagimist on peahoone hämarates koridorides alati kevadel — mais-juunis. Ja palju lilli. On saabunud kiired ja erutavad päevad — diplomitööde kaitsmine — meie üliõpilaspere «vanemale generatsioonile». Diplomitöö — see on üliõpilase kõige kaalukam sõna. Neid on aga mitmesuguseid: väga häid ja lihtsalt häid ja kõige paremaid ja ... Vaatame tänavustest lähemalt mõningaid Ajaloo-Keeleteaduskonna omi.

Žurnalistika eriharu diplomitööde juhendajaks on dots. J. Peegel. Tema juhendatavatest sai kaitsmisel teiste «viite» hulgas kõige parema hinnangu Peeter Heina diplomitöö «Koomikavõtetest E. Vilde följetonides». On uuritud E. Vilde 1905.—1907. a. följetonide peamisi koomikavõtteid: liialdust, fantastikat, irooniat, paroodiat, mõningaid keelelisi ja stiililisi võtteid. Töös on juttu naljast ja naerust, sellest, kuidas Vildest sai Nalja-Vilde. Kasutatud on ulatuslikku materjali, läbi töötatud hulga eesti, vene ja välismaiste autorite teoseid. Nii sai töö sisukas ja huvitav, üks neist, mis kuulub kõige paremate hulka.

Uudse teema poolest paistab silma Mari Tarandi diplomitöö «Raadio žanrid ja spetsiifika». Selle teema kohta pole varem ulatuslikumaid teaduslikke töid ilmunud. Autor on põhiliste allikatena kasutanud isiklikke tähelepanekuid raadiosaadete jälgimisel, kogemusi tööst Eesti Raadios, märkmeid reporter Valdo Pandi loengutest. Töös on teiste probleemide kõrval huvitavamaks raadioajakirjanduse psühholoogiliste aluste käsitlemine, raadio publitsistlik mõju. Žurnalistika psühholoogia aluste uurimisel on refereeritud ameerika žurnalisti Erik Barnouw' seisukohti. Ilmekamaks muudavad töö autori uurimuste põhjal koostatud graafikud ja tabelid.

Väga heaks tunnistati ka Ülo Tuuliku diplomitöö ««Sirbi ja Vasara» publitsistikast.» Selles on jälgitud meie kultuuritöötajate häälekandjas kahe aastakäigu (1960/61) jooksul avaldatud publitsistlikku materjali ja analüüsitud, missuguseid nõudeid esitab ajaleht kunstile ja selle loojaile.

Meie vabariigi ajakirjanike ja kirjanike sulest viimase 5 aasta jooksul ilmunud kirjanduslikest portreedest annab ülevaate Jüri Tuuliku diplomitöö «Kirjanduslik portree».

Kirjanduse eriharu diplomandide töödest osutus parimaks Juta Sersandi «O. Toominga

ja kõige parematest

teoste kangelane». Siit saame pildi 40.—60. aastate kirjanduselu üldjoontest, päevaprobleemidest, sellest, kuidas need mõjustasid O. Toominga loomingut. Palju kiitvat loeme töö kohta sm. K. Muru retsensioonist: originaalselt teostatud karakterite analüüs, kangelasi on vaadeldud omavahelises seoses, jälgides sarnaste tegelastüüpide esinemist ja arengut kirjaniku kogu loomingu vältel, on väärtuslikke tähelepanekuid O. Toominga kangelaste kunstilise omapära kohta. Töö on tihe, kompaktne, ülevaatlik, kirjutatud meeldivas ja puhtas stiilis.

Huvi pakub sama eriharu diplomandi Merike Saarepera töö «Ardi Liivese draamalooming». See on esimene uurimus Ardi Liivese loomingust. Põhiliselt on analüüsitud A. Liivese keskseid näidendeid «Robert Suur», «Uusaastaöö» ja «Siinpool horisonti». Diplomand tunneb hästi mitte ainult A. Liivese toodangut, vaid kogu eesti nõukogude draamaloomingut ja kirjanduse põhilisi arengutendentse.

Rahvaluule eriharus hinnati kõrgeima hindega Tiiu-Lille Kaevando huvitavat tööd «Mütoloogilised motiivid eesti kunstis». Siin on toodud kõigepealt esile kujutatud tegelase traditsioonilise iseloomustuse tunnused rahvaluules, seejärel antud kunstiteoste analüüs, jälgides esmajoones nende vastavust rahvaluulele. Tähelepanu väärib alfabeetiliselt korraldatud kuradinimetuste tabel.

Üldse tunnistati «väga hea» vääriliseks 23 eesti filoloogi diplomitööd.

H. PLIESS

NELI LAASTU

JÜRI TUULIK

Ühiselamu

Ma kuulsin neid jutuajamisi esimestel sõjajärgsetel aastatel. Ma olin siis veel noor ja ei suutnud mõista, miks täiskasvanud lastele valetavad. Et nad valetasid, selles olin ma kindel. Ma mõtlesin: tõde on liiga valus, et lapsed seda teada saaksid. See tõde oli liiga valus isegi täiskasvanutele.

Need jutuajamised olid ühe sisuga, kus küsijaks oli laps ning vastajaks ema.

«Ema, kas isa tuleb varsti?»

«Varsti.»

«Ema, kas isa on väga kaugel?»

«Väga.»

«Ema, kas isa tuleb autoga?»

«Lennukiga.»

«Lennukiga ei taha, lennuk viskab pommi.»

«Nüüd enam ei viska.»

«Ema, kas see lennuk ei viska pommi, millega isa tuleb?»

«Ütlesin, ei viska.»

«Ema, kas isa tuleb homme?»

«Tuleb. Aga mine nüüd mängima! Emal pole aega sinuga rohkem rääkida.»

Ma kuulsin palju niisuguseid jutuajamisi.

Ema valetas.

Ma usun seda praegugi veel, et ema valetas.

Neil polnud sellest kergem, et nad valetasid, ning ma arvan: paljud neist uskusid, et nad ei valeta.

Aga mul on veel üks jutuajamine meeles.

See oli sama sisuga mis eelnevadki.

«Ema, kas isa tuleb varsti?»

«Varsti.»

«Ema, kas isa on kaugel?»

«Kaugel.»

«Ema, kus isa elab?»

«Seal on palju isasid, pojake.»

«Ema, ütle, kus isa elab.»

«Ühiselamus elab isa . . .»

Ma ei tea, mida mõtles ema, kui ta lapsele rääkis ühiselamust, sest ta ei tahtnud rääkida ühishauast.

Ma mõtlesin siis, et ema valetas.

Nüüd ei mõtle ma enam niiviisi.

Ma mõistan, sel emal oli õigus, sest neist — vapratest — ei surnud keegi.

Nad elavad.

Viki, rumal poiss

Vanemad läksid tööle ning Viki jäi vanaema hooleks.

Vanaema läks naabrieidega juttu ajama ning Viki jäi saatuse hooleks.

Maja on suur, kus Viki elab, ja Viki on selle maja kõige väiksem inimene.

Pole siis miski ime, et Viki on majas kõige rumalam.

Sellise arvamuse tekitab eelkõige Viki halb harjumus iga asja ja nähtuse üle küsimusi esitada.

Ja et vanemad enam koolis ei käi, siis pole nad kohustatud igale küsimusele täisvastuseid andma. Ning seetõttu, et koolis on õpetajad neile halva vastuse puhul öelnud: rumal poiss või rumal tüdruk, ütlevad nad nüüd Vikile niisamuti: rumal poiss.

Ja arvavad seejuures, et nad ise on tõepoolest targad.

Kahjuks arvab ka Viki niiviisi, sest tema esitab aina küsimusi edasi. Rumalale poleks mõtet küsimusi esitada, nagunii ei oskak vastata.

Ja nii Viki küsibki.

Küsib kojamehelt:

«Onu, miks tädi Miraldal mees pole?»

«Ei tea.»

«Miks ei tea?»

«Ju tal armastust pole.»

«Mis asi on armastus?»

«Ei tea, olen vana juba.»

«Kes teab?»

«Eks tädi Miralda ise teab.»

Läheb siis Viki tädi Miralda juurde ja küsib:

«Tädi Miralda, mis asi on armastus?»

«Ah-ah-ah-haa!»

«Miks sa naerad?»

«Või nii vara juba niisugused küsimused, mis?»

«Onu Mihkel ütles, et seda peab varakult teadma.»

«Miks?»

«Et sellest ilma ei jääks.»

Selle peale ei vasta tädi Miralda midagi.

Viki küsib:

«Mis asi siis armastus on, tädi Miralda?»

«Noh, see on niisugune . . .»

«Missugune?»

«Noh, tuleb järsku.»

«Kas nagu välk?»

«Nojah, umbes nii, aga veel tugevam.»

«Kui tugev?»

«Noh, et sa ei tea isegi, mis ta sinuga teeb.»

«Mis ta siis teeb?»

«Noh, järsku on kõik kohad armastust täis.»

«Kas iga päev?»

«Jah.»

«See on siis nagu mannapuder?»

«Kuidas nii?»

«Seda saab ka iga päev.»

«Rumal poiss, Viki.»

«Kas armastus teeb tugevaks?» küsib Viki pärast pausi.

«Teeb.»

«Suureks?»

«Teeb.»

«Kas sellepärast suured inimesed on nii suured?»

«Jah, sellepärast.»

«Aga kuidas sina, tädi Miralda, nii suureks kasvasid?»

«Kasvasin.»

«Aga sul pole ju armastust.»

«Mul tuleb veel.»

«Kas ka nagu välk?»

«Veel kiiremini.»

«Kas nagu Muri?»

«Veel kiiremini.»

«Kas nagu miilits?»

«Rumal poiss, Viki.»

Paus.

«Kas sinul on ka siis kõik kohad armastust täis?»

«On ikka.»

«Mismoodi see küll välja näeb?» ohkab Viki.

«Noh, nagu uni . . .» Tädi Miralda paneb silmad kinni ja naeratab.

«Sellepärast sul pole siis veel armastust,» noogutab Viki mõistvalt.

«Kuidas nii?»

«Ema ütles, et sa istud öö otsa akna all.»

«Miks ma seal pean istuma?»

«Noh, ema ütles, et sa vahid noori poisse.»

«Rumal poiss, Viki. Millal sina küll targaks saad?»

«Ei tea,» ohkab Viki. «Millal mina küll targaks saan . . .»

«Ei tea,» ohkab Miralda. Aga tema mõtleb hoopis millestki muust. Viki aga jookseb juba kusagile mujale. Kui väike oled, pole rumalus veel kuigi suur pahe.

Taara

Oli kevadine päev.

Kalakombinaadi hoovis parandasid kaks meest kalakaste.

Et neid kaste ka nii palju lõhutakse.

Ja et seda kala ka nii palju tuleb. Nagu Vändrast saelaudu.

Tööd sellepärast jätkus.

Mehed tõmbasid vahetevahel suitsu ja rääkisid suurtest ja väiksematest probleemidest.

Üks oli targem, see rohkem vastas.

Tema teadis, et maakera ümbermõõt on nelikümmend tuhat kilomeetrit ja et kombinaadi kassapidaja mees käib ilma jahilubadeta jahil.

Teine mees vaatas kirju kalakastil ja küsis:

«Mis asi on bruto?»

«Bruto on paki kaal. Ütleme, kui kast on kalu täis, siis kokku ta kaalub — bruto.»

«Aga neto?»

«Neto on puhas kaal. Ütleme, kui võtame pakist makaronid välja ja kaalume nad üles — siis saame neto.»

«Ah sedaviisi. Vaata, mis inimene veel vanas eas teada saab.»

«Noh, ja kui neto brutost maha arvutame, saame — taara.»

«Ahah, või taara.»

«Praegu me parandame siin taarat.»

«Päris peenelt öeldud. Ikka oskavad inimesed sõnu nuputada.»

Niimoodi arutasid mehed suuremaid ja väiksemaid probleeme.

Tegid tööd, arutasid, vaatasid, mis sünnib nende ümber, ja olid oma ametiga päris rahul.

Kui nad jälle suitsu tegid, hakkas teine järsku ülespoole vahtima.

«Mis seal näha on?» küsis targem.

«Kured lähevad.»

«A-ah.»

Teine vaatas üles.

«Ikka lähevad või?» küsis targem.

«Lähevad.»

«Mis neist vaadata. Või sa neid vähe näinud oled?»

«Ei tea, kuhu nad küll lendavad?»

«Ei tea. Oleks püss, võiks vist kõmmutada.»

«Kes kurgi lasta tohib?»

«Niisama, prooviks silma. Vanasti sai proovitud.»

«Kurgi ka või?» küsis teine.

«Eks juhtus. Hea püss oli.»

«Mis neist kurgedest siis sai?»

«Koer pani nahka. Väärt koer oli.»

Vanamees vahtis üles, kael õieli nagu väikesel lapsel.

Kurgede nukralt kruugutav kolmnurk kadus üleval sinisesse hämusse, ainult see kruugutamine jäi õhku helisema nagu kutse või igatsus.

«Hea küll, mis seal enam vahtida,» ütles targem. «Parandame edasi seda . . . taarat.»

«Nojah . . .» ütles vanamees. Aga ilusad linnud on. Ja ei või neid vaadata — süda läheb imelikuks . . .»

«Mis sinul, vanal, enam südamest,» muigas targem.

«Süda on mul veel tugev,» kõhatas teine. «Vaata, muidu ei tule elust midagi välja, kui süda tugev pole.»

«Ah, mis sest südamest . . .»

Vanamees ei öelnud hulk aega midagi. Nagu mõtles, mis sest südamest . . .

«Kuidas see oligi,» küsis ta mõne aja pärast targemalt.

«Mis asi?»

«See bruto miinus neto.»

«Taara,» vastas targem.

«A-ah,» kordas vanamees. «Taara.»

Laev lahkus sadamast

M-le.

Laev lahkus sadamast.

Ta kadus pikkamisi loojuvasse päikesesse ning oli valus talle järele vaadata, sest nii valusad on mõnikord õhtuse päikese kiired.

Ma ei tea, miks ma nii rahutu olin.

Mind vaevas tunne, nagu oleks mult midagi varastatud. Üks tükk minust endast. Oli tunne, nagu valutaksid nüüd haavad.

Midagi niisugust polnud ma tundnud, kui uuele reisile lähevad väikesed laevad.

Need võivad sõita ka väiksematel meredel ja võivad väikestes jõgedes vett vastu kallast ajada.

See siin läks suurele merele. Niisugused laevad võivad sõita ainult suurtel meredel.

Suured ilusad laevad.

Pole sõnu, mis täielikult iseloomustaksid seda ilu. Nad on ilusad nagu inimene.

Mõnikord mõtled, et ka igatsus võib nii ilus olla.

Nüüd läks see laev.

Ta lahkumissignaal pani võpatama ning veri hakkas ärevalt tukslema.

Ma tahtsin sel hetkel olla miski muu kui ma ise.

Võib-olla tahtsin ma olla meri, suur meri, kes kannab seda laeva.

Võib-olla tahtsin ma olla uus sadam, kuhu kunagi jõuab see laev.

Või tross, millega laev kinnitatakse uue kai külge.

Või korkvender, mis ei lase võõra kai teravaid nurki rikkuda selle laeva ilu.

Kunagi kohtun ma uuesti selle laevaga.

Uuel merel, uue kai ääres.

See on hetk, kus inimene kohtub igatsusega.

Ning siis võpatab järsku süda, valusalt ja hellalt.

Ja hetkeks väreleb süda, nagu õnnest.

ENE ÕUNAS

LAUL

Ta tuli siis,
kui sihkasid saed;
kui puusepad tagusid põrandalaudu,
kui pooleliolevaist treppidest
käidi üles ja alla,
tassiti lupja ja krohvi ja värve;
kui kõverkael-pintsel
ustel ja seinte peal lippas
päikeselaikude järel;
kui igaüks meist
end natuke väsinult tundis
ja mõelda ei tahtnud enam.
Ta tuli siis.

Antikvariaadis

Päikesekiir unustas hommikul tulla.
Päeval on vaja mujalgi ringi lipata.
Seisan . . . lehitsen . . .
raamatuid enese ees.
Raamatuid enese kohal.
Raamatuid enese ümber . . .
Kellegi väikesed näpujäljed
karedal kollasel lehel.
Keegi on jätnud pabeririba
«Surnud hingede» vahele.
Koidula värsid lõhnavad
tubaka järele.
Impressionism seisab kõrvuti
romantismiga,
antiikne realismiga.
Nii nagu eilne seisab mõnikord
tänasega kõrvuti.
Seisan.
Vahin ringi.
Katsun raamatuselgadelt
ära lugeda
nende saatuse.
Ühed ütlevad: ruumipuudus,
teised: rahapuudus,
kolmandad: ajapuudus,
neljandad: maitsepuudus.
Aga mõned vaikivad hoopis.
Seisan,
mõtlen . . .
Raamat on inimene.
Inimene on raamat.

KRISTOF CRUSZCZYNSKI

KURISTIKU VÕTI

Tegevuskoht: New-Mexico.
Vastuvõtutuba kloostris.

Pikal, aegadest tumedaks tõmbunud pingil istuvad neli inimest, kes tulid külastama noort munka Enriget. Need on tema ema, isa, õde Inez ja mõrsja Lucia. Nad püüavad Enriget keelitada tagasipöördumisele koju.

6. augustil 1945 viskas Enrige, tol ajal Ühendriikide lennuväeohvitser, aatomipommi rahulikule Jaapani linnale — Hirošimale. Kloostri eraldatuses tahab ta leida uuesti iseenda, leida oma kaotatud südametunnistuse.

«Mul olid käes kollased kindad . . . Ma tegin ühe liigutuse ja . . .»

Ei! Sada tuhat hukkunut on liiga palju ühe südametunnistuse jaoks.

Neli erinevat inimtüüpi kloostriesikus ei suuda leida mingit väljapääsu. Selle otsimine oleks mõttetu. Tavalise inimliku hukkamõistuga pole siin midagi peale hakata.

Inimesed räägivad, veenavad üksteist, vaidlevad, aga kogu selle vestluse kohal on need sada tuhat surnut, kes ei andesta mitte kunagi.

Enrige räägib elevandikujulisest saatusest, mis suri koos tema sõbra Jimiga. Mis on siis see saatus? Näidend vastab sõna-sõnalt: see, mis me ise teeme. Igaüks meist võib hävitada maailma. Hävitusvahendite progress on jõudnud nii kaugele, et igaühe südametunnistus peab olema iga hetk ärkvel.

«Su nomine patre, et filio et spiritus sancto . . .» Enrige tõstab risti. «Siin on selle kuristiku võti. Jumal andis ta mulle! Ma heitsin sinna sada tuhat inimest, aga oleksin võinud heita ka miljoni! Viis miljonit! Kogu inimkonna!»

Mis tõi Enrige jumala juurde? Kas ta tuli, et varjata end inimeste, oma perekonna pilkude eest? Või selleks, et leida kaotatud südametunnistus ja tagasi pöörduda?

«Issand jumal, sa teadsid ju kõike! Miks sa ei seganud vahele? Kui on õige, et sa oled loonud maailma, kui tühine on su vägevus, kui üks inimene võib maailma purustada?»

Enrige on jõudnud oma kohutava süü mõistmiseni.

Üldiselt on K. Gruszczynski draama «Kuristiku võti» efektne dialoog tugevam kui näidend tervikuna. Mitte kõik probleemid ja süžee pöörded pole omavahel päris loogiliselt seotud. See nõuab lavastajalt (Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger) ja näitlejailt eriti selget mõtete piiritlemist ja oma mõtete lisamist.

Näidendit on siiani etendatud ainult üks kord, seepärast tuleb osatäitjatele hinnang anda esietenduse järgi. Ei tea, kas mõjus rambipalavik või polnud proovidel misanstseene korralikult omandatud, igatahes jätsid nad kohati üsna palju soovida.

Enriges (Kalle Kurg) meeldis hästi väljapeetud liikumine, žestide ja miimika viimistletus, hea diktsioon. Tugevad olid stseenid Luciaga, pöördumine jumala poole. Kohati jäi tekst siiski liialt pateetiliseks, puudus sisemine jõud. Siinkohal märkus välimuse kohta — grimm oli liiga nooruslik.

Isas (Avo Lukk) oleks tahtnud näha rohkem soliidset kapitalisti, kes ei unusta ärile mõtlemist isegi hetkel, mil otsustatakse tema poja saatust.

Isa osa esitas Avo Lukk toreda rahulikkusega ja saavutas etenduse parima kontakti partneritega.

Ema osatäitja Külli Laugaste tuli ülesandega korralikult toime. Laval oli vanem daam, kes armastab väga oma poega, ent on harjunud alistuma mehe seisukohtadele.

Enrige õe Inezi osas esines Endla Ploom. Torkas silma liigne poisilikkus. Küllap süvendasid seda muljet ka lohakas lavaline liikumine ja käitumine. Mängus häiris ühekülgsus. Kas Inezile olid omased ainult ülbus ja kergemeelsus? Sugugi mitte. Just tema paiskab kainelt arutlevatele vanematele näkku kõige suuremad süüdistused. Tahaksin ka siin rääkida välimusest: kas Inez tõepoolest pidi nii rõivastatud olema? Pikad püksid ja sportlik pluus, sinna juurde pärlid ja kontsaga kingad — see ei mõjunud küll kuigi meeldivalt. Ka maitselageduse lavastamiseks peab olema maitset.

On jäänud veel üks osa — Enrige mõrsja. Teksti järgi vajutab Lucia kogu tegevusele pitseri armastus Enrige vastu. Aga just sellest armastusest jäi osatäitjal (Ane Siitan) vajaka. Tunne kadus krampliku eksalteerituse taha.

Gruszczynski draama ühte vaatusesse on surutud väga palju mõtteid. Esietendus ei jää kindlasti viimaseks ja edaspidi tulekski veel rohkem mõelda sellele, kuidas kogu tekst, kõik mõtted saali jõuaksid.

ELA LIIMEON

Kits (keraamika). L. Heapost.

Tartu Rüklik 3 õhtukool

Spordi suurpäeval

Pühapäeva hommikul kell pool 11 hakkasid Kingissepa tänava võimla ette kogunema spordipäevast osavõtjad — valgetes pluusides ja mustades seelikutes naisvõimlejad, sinistes treeningülikondades kergejõustiklased, valgetes spordisärkides ja -pükstes mehed. Kell 11 hakkas kolonn liikuma TRÜ staadioni poole. Kõige ees kanti Nõukogude Liidu riigilippu. Rivi lõpetasid ratsasportlased. Elevust tekitasid sõudjad, kes kandsid õlgadel süsta, milles istus liikumise ajal pidevalt «sõudev» poisike.

Täpselt kell 12 astus kolonn staadioniväravatest sisse ja rongkäigu juhataja U. Sahva raporteeris õppeprorektor K. Püssile kehakultuurlaste valmisolekust spordipäeva avamiseks. Oma tervituskõnes märkis K. Püss ülikooli sportlaste väljapaistvaid edusamme. Nii saavutati mullustel üleliidulistel kõrgemate koolide meistrivõistlustel esikoht kergejõustikus, vabariiklikel aga üldvõit. Sporditöö mõõdupuuks pole aga võistlused ja pidulikud paraadid, vaid eelkõige massilisus, mille saavutamiseks aitavad kaasa ka spordipäevad.

Vaevalt oli ligi 300 meetri pikkune defileest osavõtjate rivi lahkunud, kui staadionimuru hõivasid kõige väiksemad spordipeost osavõtjad — ÜSK Laste Spordikooli väikeste võimlejate rühm. Kogu muru oli äkki nagu kollaseid võililli täis külvatud.

Juba avadefileel olid ülekaalus võimlejad ja nemad andsid ka spordipäevale põhitooni. TRÜ võimlemisõpetajad olid teinud suure ja tänuväärse töö, et kava saaks huvitav ja mitmekesine. Eriti paistis silma hea organiseeritus, etteasted toimusid üksteise järel minimaalsete vaheaegadega.

Võimlemisprogramm oli tõesti mitmekesine. Vabaharjutustega esinesid üksikvõimlejad Tiiu Johanson ja Tiit Haviko, ENSV parimad vettehüppajad Agu Tani ja Kalle Saar demonstreerisid kombineeritud saltosid. Esinesid ka kehakultuuriosakonna naisvõimlejate rühm rütmiharjutustega ning TRÜ naisvõimlejate rühma liikmed pallide ja linikutega.

Hästi ettevalmistatult tulid staadionimurule TRÜ naisvõimlejad — neid oli tõesti hea vaadata. Seevastu 640 üliõpilase poolt esitatud suur segakava kippus kohati sipelgapesa meenutama ja pani tribüüni kahtlaselt kihama.

Allpool lähemalt üksikutest aladest.

Häid tulemusi kergejõustikus

Spordipäeva üheks eesmärgiks oli kergejõustiku populariseerimine. Võistluspinevust tõstis mitme vabariigi paremikku kuuluva sportlase osavõtt.

Esimese lähtega tuli hooaja tipptulemuse kordamine — Füüsika-Matemaatikateaduskonna aspirant V. Maremäe võitis 100 m jooksu ajaga 12,5.

Pealtvaatajate tähelepanu keskpunktis oli kaugushüpe, kus tegid kaasa 5 naist ja 2 meest. Esimene hüppevoor andis paljulubavaid tulemusi: V. Maremäelt 5.70 ja E. Akkelilt 7.40 (hooaja parim). Kuid rekord jäi tulemata. Hiljem suutis V. Maremäe oma tulemust parandada veel 8 cm võrra. E. Akkelile sekundeeriv A. Eller saavutas esimese hüppega 6.50. Eelviimases hüppevoorus sai naistest H. Kaalep kätte 5.54 ja juba teise hõbemedali sel võistluspäeval.

Kaasakiskuvaks kujunesid keskmaajooksud. 400 m võitis ettearvatult M. Nurme. Hoopis rohkem oli rebimist 1000 m jooksus. Algul asus juhtima TPI esindaja R. Tölp, siis möödus temast B. Ommuk (TRÜ) ja asus paarimeetrilise edumaaga vedama. Peagi selgus, et Tölp arvestas oma jõudu paremini ja võitis ajaga 2.29,2, korrates 1958. aastast A. Pisukese nimel olevat staadionirekordit. B. Ommuk pidi mööda laskma ka tallinlased P. Jürlau ja A. Parve.

Kuulitõuge ja odaheide möödusid kaugushüppe varjus. Odaviskes pidi vabariigi rekordiomanik U. Palu alla vanduma TRÜ Arstiteaduskonna teise kursuse üliõpilasele Toomas Savile, kes sai eelvõistlustel isiklikuks rekordiks 67.20, finaalis koguni 68.38. Kuulitõuke võitis dünamolane R. Velleramm. Meeste 200 m jooksus püstitas E. Akkel teise hooaja tipptulemuse — tema ajaks märgiti 22,7, Sama ala naistele võitis E. Rampe.

NAISED

100 m jooks

1.	V. Maremäe	12,5
2.	H. Kaalep	12,7
3.	L. Solomatina	12,8

200 m jooks

1.	E. Rampe	26,6
2.	A. Laidna	27,0
3.	M. Mattikainen	27,1

Kaugushüpe

1.	V. Maremäe	5.78
2.	H. Kaalep	5.54
3.	E. Rampe	5.49

MEHED

200 m jooks

1.	E. Akkel (TRÜ)	22,7
2.	A. Eller (TRÜ)	23,7
3.	R. Kahru (TRÜ)	24,4

400 m jooks

1.	M. Nurme (TPI)	49,44
2.	E. Kariler (TRÜ)	50,8,8
3.	T. Labi (TPedI)	51,1

1000 m jooks

1.	R, Tölp (TPI)	2.29,2
2.	P. Jürlau (TPI)	2.30,2
3.	A. Parve (TPI)	2.31,7
4.	B. Ommuk (TRÜ)	2.32,9

Kaugushüpe

1.	E. Akkel (TRÜ)	7.40
2.	A. Eller (TRÜ)	6.50

Kuulitõuge

1.	R. Velleramm («Kalev»)	14.46
2.	K. Klaasmägi (TRÜ)	13.93
3.	I. Sepp (TRÜ)	13.90
4.	A. Kriiger (TRÜ)	13.83

Odavise

1.	T. Savi (TRÜ)	68.38
2.	U. Palm («Dünamo»)	62.36
3.	T. Merila (TRÜ)	61.01

SPORDIPÄEVAL...

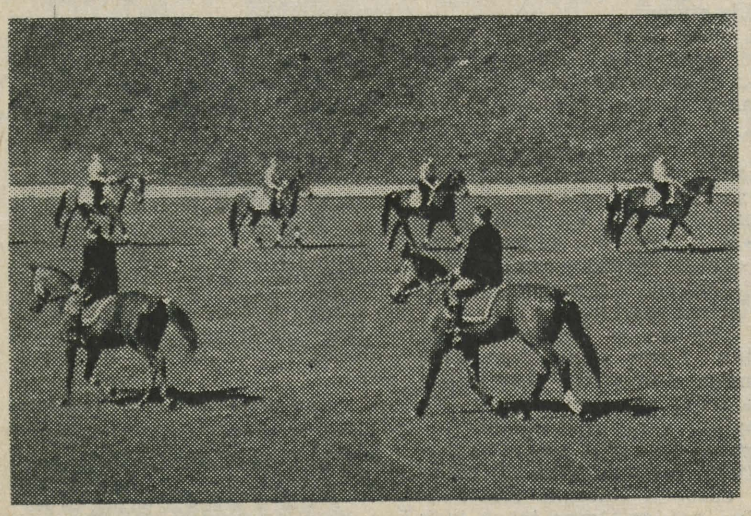

Ratsakadrill. A. KIVISTIKU fotod

TRÜ—ETP 6:3

Seekordne spordipäev tutvustas tartlastele väravpalli, mida Eestis harrastatakse võrdlemisi lühikest aega. Külaliseks oli Eesti NSV kahekordne tšempion Eesti Tööstusprojekti naiskond, kellele TRÜ esindus mullustel meistrivõistlustel alistus 4:10.

Esimesel poolajal oli TRÜ märgatavas ülekaalus, nii et põhikoosseisu kõrval käisid väljakul ka varumängijad. Teisel minutil viskas Siniorg TRÜ eduks 1:0. Tiitus ja Suurvälja suurendasid seisu 3:0-ni. 15. minutil õnnestus külalistel saada avavärav, kuid poolaeg lõppes tulemusega 1:4 meisternaiskonna kahjuks.

Märksa tasavägisem oli teine poolaeg, kus väravad langesid vaheldumisi. Lõpuvile fikseeris TRÜ võiduks 6:3. Kõige tagajärjekamaks mängijaks oli kahe õnnestunud pealeviskega M. Lõokene.

SPORDIPÄEVAL...

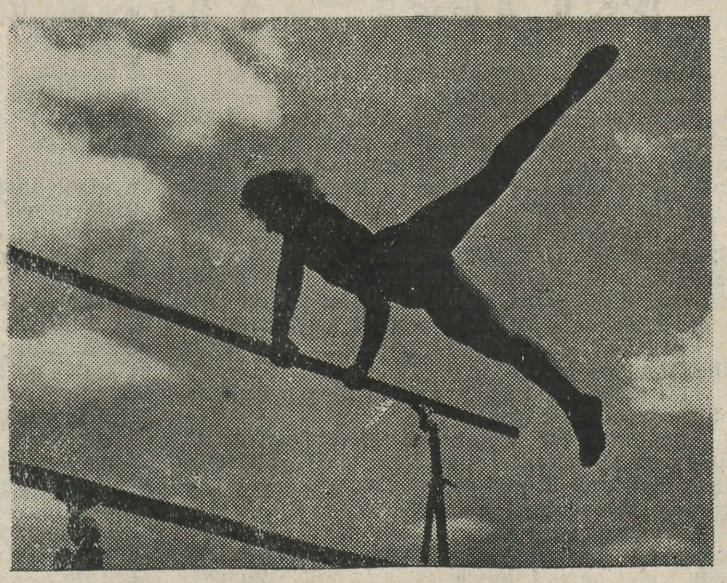

Pealtvaataja ja osavõtja pilguga

Meestudeng: Akkel ajas ärevaks oma esimese hüppega. Hiljem tahtis vist hoopis stabiilsusrekordit lüüa. Eks «päris» tipptulemus jää teiseks korraks. Toomas Savi võiks hakata kümnevõistlejaks, kui tal mitu ala nii käes ja jalas on. Mis veel — naised olid tublid.»

Naisüliõpilane: «Ratsakadrill oli hea vaatepilt. Ainult pikale kiskus. Ja millegi pärast tundus, et midagi jäi puudu. Hulga efektsem oleks esinemine paistnud, kui ratsanike eneste ehted ei oleks hobuste omadest maha jäänud. Meestel torukübarad pähe, ja vaat, kus olnuks tants!»

Üks 640-st: «Rahvas sai meie kulul nalja küll ja küll. Püüdsime siis viletsavõitu mängu juures teha armast nägu ja harjutuse ajal ohkasime kummardades: «Allah, aita!» Südamel hakkas kohe kergem. Ainult teinekord oleks siiski parem, kui sellised religioossed liigutused ära jäetaks.»

Esineja lasterühmast: «Me tegime ilusti, eks ju? Mustas tädid olid suuremad, nemad said raskemaid harjutusi teha. Varsti võimleme meie ka nii hästi.

Küll olid hobused vahvad! Üldse oli vahva!»

Väike Jüri: «Aga mulle meeldisid need mehed, kes võrgu peal hüppasid. Kaks tiiru tegid õhus ja kukkusid just jalgade peale. Mina saan ka üliõpilaseks ja hakkan hüppama...»

P. MAIMIK

Noorte autorite nõupidamiselt Moskvas

(Algus lk-l 1.)

ainult suured kõlavad sõnad meie ajastust, kommunismist, abstraktsed pinnapealsed arutlused inimkonnast, kosmosest jm.

Teiselt poolt jääb tänapäeval kitsaks niisugune looming, mis on ainult enese lüürilise «mina» lõputu värsistamine.

KA VÄIKESED DETAILID

ja hetkemuljed aitavad endale hiljem meenutada seda, mis oli kõige tähtsam.

Paar märkmikku kritseldatud sõna «kohtusime liftis» või bussi rappumise tõttu halvasti loetava käekirjaga kirjutatud aadress peidavad enda taga tervet mälestuste-rida.

Mis siis oli kõige tähtsam?

Raske on seda ühe lausega öelda. Võib-olla see tunne, et su kõrval on väga palju sõpru, võimekaid, toredaid inimesi, kellega sul palju on ühesuguseid mõtteid. Kuulata neid, vaielda mõnikord poole ööni kellegi hotellitoas (elasime ju kõik 170 inimest hotellis «Junost»), lugeda luuletusi, hiilida siis kikivarvul oma numbrituppa, hästi tasa, et magavaid toanaabreid mitte äratada. Siis seista kaua akna all. Aken aga on suur, võtab enda alla peaaegu terve toa välisseina. Ja all on öine Moskva, Lenini mäed ja ülikool. Ja mõelda: elust, Moskvast, sõpradest ja luulest.

L. SEPPEL

Arvestused ja eksamid...

(Algus lk-l 2.)

võtnud NLKP ajaloo kateeder. Käesoleva nädala alguses andsid enne tähtaega eksami ära füüsikute I kursus ja grupp küberneetika eriharu üliõpilasi I kursuselt. Nagu ütles nende õppejõud sm. I. Mnogolessov, vastas eriti hästi V. Orlov. Kes aasta jooksul tublisti töötasid, nagu T. Saharova, L. Leiman, M. Seilental, need teadsid hästi ka eksamil.

Vene filoloogide I kursuselt tuli tööl käijate grupp oma ülesandega üldiselt hästi toime. «Väga häid» viis — A. Gološtšapovil, A. Grigorjanil, E. Kekelidzel, E. Leimanil ja M. Arulaanel —, kaks «rahuldavat» kahekümne nelja üliõpilase kohta ja — et kaks üliõpilast (Jõgise ja Spiridonov) end ka eksamite eel kokku ei võtnud — ei puudunud mitterahuldavad hindedki.

Sm. I. Volkov võttis nädala algul vastu inglise filoloogide II kursuse eksami. Pärast eksamit ütles ta: «See on parim mitte ainult minu juures õppivatest gruppidest, vaid üldse ülikooli üks parimaid kursusi. Neil pole ühtki «rahuldavat». Asjata ei taotle just see grupp kommunistliku töö kursuse nimetust. Väga hästi oskasid paljud. Eriti tuleb esile tõsta E. Metsvahi, S. Soopardi ja V. Viiru vastuseid. Nad vastasid loovalt.»

Ega neilgi kerge pole, kelle päevakorras on esikohal alles arvestused. Inglise filoloogia osakonna III kursusel on arvestatud foneetika ja ohutustehnika, eesti filoloogide II kursusel ladina keel ja eesti kirjakeele ajalugu, ja nii edasi paljudel kursustel. Arvestuste lõpp pole enam kaugel. Praegu on nad veel hoos, kuid juba 1. juunil astuvad kõigis teaduskondades jõusse

EKSAMID.

E. LAIDO

Sõpruskohtumine males

Pühapäeval, 12. mail toimus Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude ning teenistujate malevõistkondade vaheline sõprusmatš. Kummassegi võistkonda kuulus 9 meesmaletajat ning 1 naismaletaja. Võistluse tagajärjeks jäi 6,5:3,5 ülikooli võistkonna kasuks. Oma vastaseid võitsid saksa keele kateedri õppejõud F. Kibbermann (2. laud), teoreetilise füüsika kateedri liikmed A. Koppel (7. laud) ja I. Piir (8. laud). Ülikooli maletajad loodavad, et niisugune võistlus muutub tulevikus traditsiooniliseks.

L. ROOTS

Huvitav nädalalõpu veetmine

Ülikooli Spordiklubi ja ametiühingu kultuurisektor korraldavad tänavu suvel ülikooli töötajatele rea huvitavaid nädalalõppe. Üritused toimuvad laupäeva ja pühapäeva kestel järgmiselt:

25.—26. mail väljasõit Pangodi, kus toimub matkajate kokkutulek;

1.—2. juunil jalgsimatk Tartust Käärikule, millest võtavad osa eriti U. Sahva võimlejad-õppejõud;

8.—9. juunil väljasõit Käärikule;

15.—16. juunil väljasõit Vehendi randa;

22.—23. juunil väljasõit Vellaverre;

29.—30. juunil väljasõit «Jüril» või mõnel teisel laeval Võrtsjärvele;

27.—28. juulil väljasõit Valma randa;

17.—28. augustil väljasõit «Jüril» või mõnel teisel laeval Tamme randa.

Lähemat informatsiooni annab ametiühingu kultuurisektor ja õpetaja K. Tiido.

J. LAIDVERE

TEADAANNE

Pühapäeval, 26. mail kell 12 toimub ülikooli klubis LASTE KEVADPIDU.

Kavas näidendid:
«Tare-tareke» ja «Rebaseplika».
Laulu, tantsu ja mängu kõigile!

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4287. MB 03352.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 31. MAIL 1963

Nr. 18(558) XVI aastakäik

EKSAMITE-EELNE RINGKÄIK

Maikuust jäi järele veel ainult kolm päeva, samapalju lahutas meid ka kevadise eksamisessiooni ametlikust algusest. Külastasime seekord Õigusteaduskonna rahvast, et mis ja kuidas.

Nagu alati, lõpetas tänavu eksamisessiooni esimesena kolmas kursus. Eksamid möödusid neil edukalt ja praegu on juba üle poole kuu töötatud ning esimesed tuleristsed praktilise töö käigus saavutatud.

Kõige noorematel — esimesel kursusel — on arvestused lõppenud ja üldiselt hästi. Komistuskiviks on kahele tugevale noormehele olnud kehaline kasvatus. Senised «pingutused» ei olnud andnud veel tulemusi. Ilmselt hakkasid noormehed ennast liiga hilja pingutama.

Oma viimast arvestust — arvult kaheksandat — sooritas II kursus nõukogude haldusõiguses prorektor K. Püssi juures. Mitmed üliõpilased (U. Rahi, U. Pender, E. Pärn, S. Muiste jt.) said arvestuse jooksvalt, vastustest jäi õppejõud rahule eriti M. Eisleri ja J. Kaarma omaga.

Neljandat kursust ei tohtinud segada — poole tunni pärast tuli neil minna kohtumeditsiini arvestusele prof. A. Raatma juurde.

Vana kaardivägi andis aru komisjonile oma teadmistest ja oskustest diplomitööde kaitsmisel. Teemad olid valitud huvitavad ja aktuaalsed.

Eriti võiks esile tõsta Helve Milve poolt dots. J. Mälli juhendamisel kirjutatud tööd «Tööliste ja teenistujate palgast kinnipidamise kord». Praktikas esineb sellel alal palju vigu, sest küsimust reguleerivad õigusnormid on laiali mitmes õigusharus, omavahel kooskõlastamata ja sageli vastuolulised. H. Milve poolt tehtud ettepanekud väärivad seepärast arvestamist edaspidise tööseadusandluse koostamisel.

Dots. E. Laasiku juhendamisel kirjutasid oma diplomitööd Hinge Brand ja Anne Viirup, kes mõlemad said hindeks «väga hea».

Psühholoogia osa alaealise süüdistatava ülekuulamisel käsitles Maie Eero diplomitöö (juhendas dots. O. Püssa). Et see hõlmas ka psühholoogiat, siis andis palju koostöö pedagoogikakateedri õppejõu sm. H. Liimetsaga. Teemat on varem väga vähe valgustatud ja seetõttu on probleem huvitav.

Väga hästi kaitses dots. O. Püssa juhendamisel kirjutatud tööd «Isikulise kohtuliku tõendi fikseerimine heli magnetilise salvestamise teel» Rein Küttim. Meie vabariigis on see üks esimesi katseid uurida magnetofoni kasutamise võimalust uurimistoimingutel, eriti ülekuulamistel.

Ka rea teiste diplomandide, nagu Lembit Muuli, Viktor Piirmanni jt. tööd said kõrge hinnangu.

A. PAASMA

Töö- ja rõõmuderohked aastad

Prof. F. Klement 60-aastane

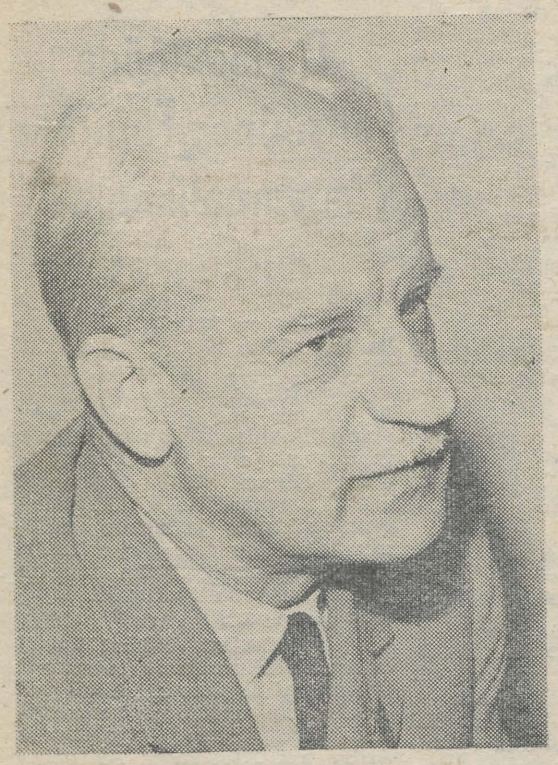

Möödunud sajandi lõpul muutus eesti maatööliste olukord eriti raskeks. Maal kujunes välja kahekordne ekspluateerimine. Põlised saksa mõisnikud ja äsja tekkinud eestlastest hallparunite klass püüdsid maatöölistest välja pigistada viimast. Et pääseda mõisnike ja kulakute mitte millegagi piiratud võimutsemisest ja halastamatust kurnamisest, otsisid paljud maatöölised tol ajal võimalusi töötamiseks linnades. Nende seas oli ka meie tänase juubilari isa Dmitri Klement, kes suundus Peterburgi Putilovi tehase tööliseks.

30. mail 1903. aastal sünnib selles proletaarses perekonnas poeg Fjodor. Juba maast-madalast saab ta ise tunda, mida tähendab olla ekspluataatorlikus ühiskonnas tööline, mida tähendab olla töölise laps. Kõigist raskusist hoolimata voimaldab isa tal omandada töölislapse «kõrgema» hariduse — lõpetada algkooli. Teadmistehimuline noormees igatseb aga edasi õppida. See, mida ta kuuleb ja omandab koolis, on nii huvitav, nii veetlev — edasi on teda ootamas kindlasti veelgi huvitavamad, veelgi haaravamad tõed teadusest. Aga perekonna raske majanduslik olukord nõuab, et 14-aastane nooruk Fjodor Klement peab kooli asemel asuma isa kõrvale töötama. Kuid seda suurema kangekaelsusega jätkab ta oma teadmistesilmaringi laiendamist iseseisva õppimise teel.

1917. aastal purustab vene töötav rahvas tsarismi ahelad ning kehtestab nõukogude korra. Kõigile, kes igatsesid haridust, on tee ühekorraga avatud, ja F. Klement kasutab otsekohe võimalust täiendada vahepeal iseseisvalt omandatud teadmisi. Seejuures võtab ta erakordse aktiivsusega osa revolutsioonist, kus paistab silma oma aktiivsuse ja tegutsemisoskuse poolest. 1919. aastal suunatakse ta tööle füüsika-, keemia- ja matemaatikaõpetajana Oudova maakonda. Mõne aja pärast määratakse ta ühtlasi ka Oudova maakonna haridusosakonna juhatajaks.

Juba 1919. a. töötab ta külanõukogu sekretärina. Alates 1920. aastast on ta kommunistlik noor — ja nimelt ainsam kogu oma lähemas ümbruskonnas. Mida see tähendas tol ajal, mil kulakud ja nende käsilased omasid maal veel küllalt jõudu ning jultumust, võib igaüks meist mõista. Kuid temale omase aktiivsuse ning organiseerimisoskusega suudab ta peatselt luua oma koolis kommunistlike noorte rakukese, millest kiiresti hakkab kasvama rohkearvuline komsomoliorganisatsioon.

1921. aastal võetakse sm. F. Klement vastu NLKP liikmekandidaadiks ning suunatakse Oudova parteitöötajate kooli direktoriks.

1923. aasta. Nüüd tuleb juba NLKP liikmena üha tihedamini täita vastutusrohkeid parteilisi ülesandeid, eriti pärast partei XIV kongressi võitluses partei põhijoone eest zinovjevlaste kliki vastu, kes võimutsesid tol ajal Oudova parteiorganites, püüdes kohapeal igati saboteerida kongressi otsuste elluviimist.

Saabub aasta 1926. F. Klement suunatakse parteiorganite poolt poliitharidusliikule tööle Leningradi. Ja siin täitub ka tema unistus — astuda füüsikateaduskonna üliõpilaseks Leningradi Riiklikku Ülikooli.

Loov teaduslik töö, mida füüsika alal juhendab akadeemik A. Terenin, haarab sm. F. Klementi juba üliõpilaspõlves. Ülikooli lõpetamise järel 1933. aastal suundub ta aspirantuuri ning pärast väitekirja edukat kaitsmist kinnitatakse ta Leningradi Riikliku Ülikooli Füüsika Teadusliku Uurimise Instituudi teaduslikuks sekretäriks. Oma kitsaks teaduslikuks erialaks valib sm. F. Klement luminestsentsi — «külma helenduse» probleemid, mille valdkonnas töötab tänini. Tema algatusel arendatakse välja Leningradi ülikooli luminestsentsilaboratoorium, kuhu ta enda ümber kogub noortest teaduse entusiastidest tugeva kollektiivi, kes äratab peagi tähelepanu oma uurimistöö saavutuste poolest. Suure Isamaasõja päevil evakueeritakse see laboratoorium koos teiste sõjaliselt tähtsate Leningradi ülikooli teaduslike uurimisasutustega Nõukogude tagalasse — Kaasani lähedusse Jelabuga linna, kus sel viisil kujuneb välja Leningradi ülikooli teaduslik filiaal. Sm. F. Klement töötab seal esialgu luminestsentsilaboratooriumi, hiljem aga kogu filiaali juhatajana.

Pärast Leningradi blokaadi kokkuvarisemist Nõukogude armee võimsate löökide all suundub «Jelabuga filiaal» otsekohe tagasi oma kodulinna, kus sm. F. Klementit ootavad uued ülesanded.

1951. aastal omistatakse sm. F. Klementile professori teaduslik kutse ning suunatakse NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt Tartu Riikliku Ülikooli rektoriks. Siin töötab ta pingsalt tänini, loovutades kogu oma energia tema hingele nii lähedaseks saanud ülikoolile.

Prof. F. Klementi kui teadusliku entusiasti suunamine Tartu ülikooli rektoriks aitas murranguliselt kaasa kodanliku Eesti klikivalitsuse mannetu hariduspoliitika tõttu praktiliselt täiesti soiku jäänud teadusliku tegevuse sisuliseks elustamiseks. Praegu pulbitseb Tartu Riiklikus Ülikoolis vilgas loominguline teaduslik töö, millest on haaratud nii ülikooli professorid kui ka andekamad üliõpilased.

Töötades Tartu Riikliku Ülikooli rektorina prof. F. Klement oskab kooskõlastada valju nõudlikkuse nii alluvate kui ka enda suhtes õiglase ning humaanse suhtumisega oma asutuse töötajatesse. Ta suudab sisendada töötajaisse usku oma võimetesse; toetab kõiki algatusi, mis on suunatud uute radade otsimisele ülikooli arenguteel, eriti aga teaduse valdkonnas. Omalt poolt on ta esile toonud suure hulga loovaid mõtteid ülikooli teadusliku ja õppetöö tõhustamiseks, ülikooli kollektiiv on seda edukalt ära kasutanud oma igapäevases tegevuses. Kuid hädа neile, kelle juures rektor märkab passiivset süüdatud teaduse helendavat tõrvikut.

Üle viiendiku oma elust on F. Klement juba andnud meie ülikoolile. Asudes rektori ülesannete täitmisele tuli tal hakata ülikooli ülesehitamistööle nõukogude ülikooliks väljakujundamise suunas. Kaksteist aastat inimese elus on küllaltki pikk, kuid vana ülikooli ajaloos omakorda küllaltki lühike ajavahemik. Kuid just selle ajavahemiku jooksul, mil prof. F. Klement on suunanud ülikooli tegevust, on Tartu Riiklik Ülikool sirgunud ning esile kerkinud mitme teadusharu valdkonnas teiste nõukogude ülikoolide seas ning tähelepanu äratanud oma saavutustega ka välismaal. Selle aja jooksul on arenenud noor teadlaste põlvkond, on kujunenud terve rida teadusliku uurimise laboratooriume, on sisustatud võimas arvutuskeskus, on kerkinud mitu suurt ühiselamut, on rajatud eeskujulikud spordibaasid, ülikool on andnud rahvamajandusele, tervishoiusüsteemile ja hariduspõllule tuhandeid noori spetsialiste. Kõigis neis saavutustes peitub ühe osana meie rektori raugematu energia, tema loominguline vaim.

Ikka leiab prof. F. Klement aega ja võimalusi tegutsemiseks ka ühiskondlikul alal.

Arvesse võttes prof. F. Klementi suuri teeneid meie Nõukogude kodumaa ees, on teda autasustatud Lenini ordeniga ja ordeniga «Austuse märk» ning medaliga «Vapra töö eest Suure Isamaasõja aastail 1941—1945».

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv õnnitleb oma rektorit 60. sünnipäeva puhul ning soovib südamest temale edasiseks kustumatut energiat ning raugematut tahet hoolitseda meie ülikooli heakäekäigu eest.

Kui arvestus käib

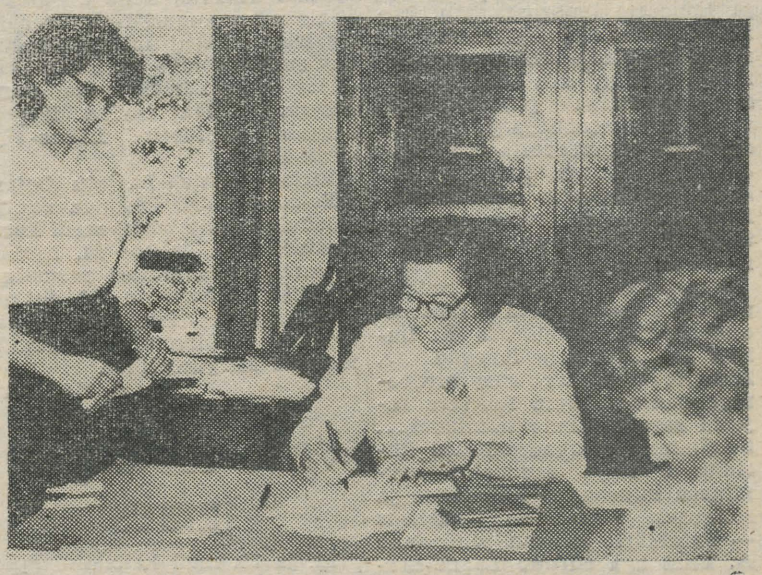

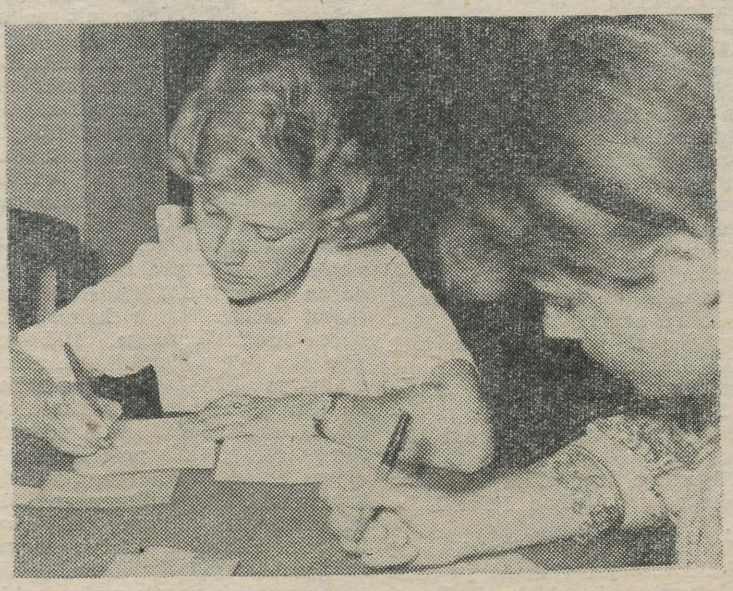

Ei olegi nii kerge see eesti keel, isegi mitte eesti filoloogile. Välted ja astmevaheldus kipuvad vägisi käes sassi, eriti kui oled Põhjarannikult ja hääldad kõiki sõnu III vältes.

Ehti Aamann (vasakul) on nähtavasti tublisti töötanud ega tarvitse seepärast ettevalmistudes närveerida. Tiiu Tammel aga (foto ülal) on esimene proov seljataga ja õppejõud G. Laugaste kirjutab matriklisse «arvestatud». Jõudu tööle kogu eesti filoloogia osakonna I kursusele, kes läheb vastu oma esimestele eksamitele ülikoolis!

Sinu seltsimehi

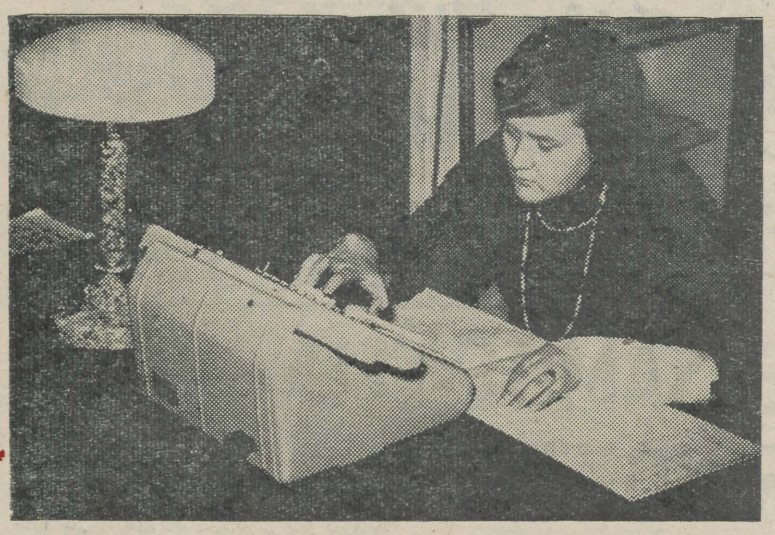

Ene Ergma on füüsikaosakonna I kursuse vene rühma üks tublimaid liikmeid. Alati lõbus, abivalmis, hea kursusekaaslane, armastab kirglikult oma lemmikspordiala tennist — nii iseloomustas teda komsomoliorganisaator T. Sahharova. Õppejõud on Enet esimese aasta jooksul tundma õppinud kui alati püüdlikku, õppetöösse tõsiselt suhtuvat tütarlast, kes edukalt sooritas esimese eksamisessiooni ja kelleit oodatakse palju ka eeloleval.

Ent kui Ene Ergmal peaks vaba aega olema, võib teda leida TRÜ aeroionisatsiooni-laboratooriumist. Siin on ta insener J. Elgase juhtimisel saanud esimesed kogemused teadusliku töö alal. Ka eeloleval õppevaheajal jääb Ene Ergma laboratooriumi elektroonikapraktikale. See on suur tunnustus noorele üliõpilasele, sest füüsikaosakonna üliõpilased suunduvad praktikale alles pärast seda, kui on lõplikult valitud kitsam eriala, enamasti pärast IV kursust. Ene Ergma lõpetab tänavu esimese kursuse, kuid võib-olla juba nüüd, väljaspool õppeplaani, omal käel alanud töö laboratooriumis annab tõuke tulevase kitsa eriala valikul.

Pildil näeme kommunistlikku noort Ene Ergmat töötamas arvutusmasinal aeroionisatsiooni-laboratooriumis.

Kuhu sõidavad bioloogid-botaanikud

Bioloogiaosakonna I kursuse 43 üliõpilasest tutvub enamik esmakordselt meie flooraga Tartu ümbruses Emajõe luhal, Tähtveres ja Vasulas. Pikemad matkad on ees Võrtsjärve äärde ja Taevaskotta. Praktika jooksul õpitakse tundma nii kõrgemaid taimi kui ka vetikaid ja samblikke. Hästi tuleb omandada ka määramise ja herbariseerimise oskus ning praktikumi lopul peab iga üliõpilane esitama 100-lehelise herbaariumi.

Bioloogiaosakonna II kursuse õppepraktika botaanikas toimub sel aastal Hiiumaal Suuremõisa ja Emmaste ümbruses. Kui esimese kursuse välipraktika on mõeldud peamiselt taimede tundmaõppimiseks, siis teisel kursusel tutvutakse geobotaaniliste välitööde meetoditega ja opitakse eraldama taimekoosluste tüüpe. Samuti on kavas tungida taimkatte kaardistamise saladustesse. Hiiumaalt tagasi tulles külastatakse veel Puhtu-Laelatu botaanilis-zooloogilist keeluala.

Kolmanda kursuse botaanikud peavad mõtlema juba eelseisvale diplomitööle. Üliõpilased K. Lukats ja M. Mäeorg lahevad TA ZBI geobotaanilise ekspeditsiooniga kaasa uurima Rakvere rajooni salukuusikute taimkatet... Selgitamist vajavad mitmed küsimused, nagu sammalde osatähtsus kuusikute taimkattes ja rohurinde maa-alune rindelisus — risosfääri iseloom. Üliõpilane A. Elias aga siirdub Lääne-Eestisse — saartele. On vaja uurida ja võrrelda saarte taimkatet, et teha vajalikud parandused suuremõõdulise taimkattekaardi koostamise juhendisse, mis on välja töötatud põhiliselt Eesti mandri taimkatte alusel. H. Tammele hakkas meeldima Karaganda oblasti steppide uurimine ning ta jätkab samas oma tööd ka sel suvel.

Pärast ametliku praktikumi lõppu ei järgne puhkus, vaid ees ootavad veel mitmed ekspeditsioonid Alutagusesse, Põhja-Eestisse ja Lääne-Eesti niitudele. Augustikuu lõpul on bioloogiaosakonna teise kursuse üliõpilastel ees 3-päevane mükoloogiaalane praktikum.

Bioloogiaosakonna neljanda kursuse üliõpilased siirduvad diplomieelsele praktikale. J. Martin on valinud oma uurimisobjektiks kaugete ja kõrgete maade — Tjan-Šani ja Kaukaasia mäestike samblikud, nende levimise selgitamise erinevates kõrgusastmetes. Väljapoole Eesti NSV piire lähevad ka H. Ting ja E. Nilson, keda huvitab hapete sisaldus samblike eri liikides. Kuidas neid väärtuslikke antibiootilisi aineid sisaldavaid samblikhappeid eraldada ning uurida, seda metoodikat sõidavadki mainitud üliõpilased Leningradi Komarovi nim. Botaanika Instituuti omandama. Üliõpilane T. Piin, kelle kitsamaks erialaks on samuti lihhenoloogia, tegeleb meil seni uurimata samblike sugukonna — Pertusariaceae — leviku ja süstemaatika uurimisega. Tema suvine tööpõld haarab põhiliselt Lääne- ja Kesk-Eestit.

Virtsu—Puhtu—Laelatu botaanilis-zooloogilise keeluala suuremõõdulise taimkattekaardi koostamine on üliõpilase M. Reitalu ülesandeks. S. Sulevi menetluspraktika kohaks on TA aktinomeetriajaam, kus ta hakkab uurima põllumajanduslikkude taimede kiirgusrežiimi.

A. KALDA

Vene filoloogide juures

21. ja 22. mail kaitsesid diplomitöid vene filoloogid. Eriti põhjalik uurimus

«Лексика женской одежды в русских говорах Причудья» oli Aino Mäel.

«Väga head» said veel Valentina Tarve töö eest, mis käsitles toitumisalast sõnavara, ja Kaie Lumera diplomitöö eest

«Русская народная астрономическая лексика» (kõiki kolme juhendas vanemõpetaja T. Murnikova).

Materjalid kõigi nende tööde kohta olid üliõpilased kogunud ise kolme aasta jooksul dialektoloogiaalastel ekspeditsioonidel. Kaie Lumera uurimus valmis koostöös füüsikutega. Dots. P. Prüller arvas, et selle diplomitöö vastu tuntakse huvi ka Moskvas.

Väga hea teadusliku käsitluse poolest paistis silma Pilvi Küla töö.

Kõrgeima hinde pälvisid veel Milvi Reinholdi (juhendaja dots. A. Pravdin) ja Maia Eriksoni (juhendaja S. Oleneva) diplomitööd.

L. POST

2 Tartu Rüklik Üliikool

Meie endised lõpetajad

Mai esimesel dekaadil tutvusid kaks komisjoni praegu Viljandi ja Põlva rajoonis õpetajatena töötavate TRÜ lopetajate tööga. Vesteldi lõpetanutega, koolide juhtkonnaga, haridusosakonna juhatajate ja inspektoritega. Informatsiooni andsid kohalikud partei- ja komsomolikomiteed ning pioneerinoukogud. Võimaluse piirides viibisid komisjoni liikmed ka tundides. Nii laekus materjal viimase viie aasta jooksul lõpetanud 78 noore pedagoogi töö kohta.

Kas anname oma kasvandikele vastutusrikkaks ja komplitseeritud pedagoogitööks kõik vajaliku?

Aine alal jah! Ülikoolis õpitud distsipliine tuntakse hästi. Ent väikestes koolides ei jätku rea teaduskondade lõpetajatel, nagu bioloogidel, geograafidel, ajaloolastel, tunde oma alal. Ja siis tuleb hakata õpetama aineid, mis on valitud erialast hoopis kaugel. Nii õpetavad mõned geograafid ja ajaloolased võõrkeelt, kehakultuuri, muusikat. See muudab töö eriti esimesel aastal raskeks. Paratamatult tõstatub küsimus, kas ei tuleks seda tõsiasja juba ülikooliõpingute ajal arvestada ja lisaspetsiaalsustele tõsisemat tähelepanu omistada.

Metoodika tundmises ja selle rakendamises esineb üksikute õpetajate töös suuremaid puudujääke. Ei osata aine esitamisel alati välja tuua olulist, ei pöörata küllalt tähelepanu nn. raudvarale, puudusi esineb kordamismetoodikas. Meie lõpetanud tulevad üldreeglina edukamalt toime IX—XI klassides, raskusi esineb töös V—VIII klassides. Lisandub ju siin selleealiste laste tähelepanu vähene kontsentreeritus, mis nõuab huvitavate, vaheldavate metoodiliste võtete rakendamist ja oskust toime tulla distsipliiniga. See viimane on nii mõnelegi noorele tõsiseks komistuskiviks.

Et kaasajal ka paljud maakoolid on varustatud moodsa aparatuuriga, nagu diaprojektor «Ляти-5», kitsasfilmiaparaadid, magnetofonid, siis avaldati soovi, et senisest paremini tutvustataks noort õpetajat nende kasutamisega. Nii näit. võõrkeele, vene keele kui ka emakeele õpetajad peaksid kõik oskama toime tulla magnetofoniga.

Klassijuhataja-, pioneeri- ja komsomolitööd tuntakse, ent siiani olid oskused selleks tööks napid. Loodame, et nüüd kehtestatud nn. pikk praktika annab ulatuslikumalt ka neid. Lõpetanute arvates vajaksid nad selleks, et teha tööd klassijuhatajatena paremini, põhjalikumaid teadmisi keskmise koolilea laste vanuselistest iseärasustest. Kas ei tuleks kaaluda pedagoogilise psühholoogia kursuse õpetamist kõigile tulevastele pedagoogidele? Muret on valmistanud ka ainealaste ringide huvitavalt tööle rakendamine. Nähtavasti tuleb neidki küsimusi metoodika- ja pedagoogikakursuse raamides süvendatult käsitleda ja praktikaperioodil järele proovida, kuidas seda tööd edukamalt teha. Klassi- ja koolivälise ühiskondliku töö kogemuste omandamiseks pakub suuri võimalusi meie Ühiskondlike Elukutsete Teaduskond. Igal praegu õppival üliõpilasel on võimalik vastavalt teaduskonna spetsiifikale valida eriala, mida ta hiljem võib rakendada stažööripraktika vältel.

Kuid kursustest, loengutest, seminaridest ja praktikast üksinda on vähe, kui üliõpilased suhtuvad neisse nagu kohustuslikusse lisakoormusesse. Nähakse neis aga tulevase elukutse alusmüüri ja püütakse sellesse laduda üha uusi ja uusi teadmisi ja oskusi, mida läheb vaja edaspidiseks tööks, siis pole kahtlust, et meie teadmiste ja oskuste hoone saab tugev. Seega on kõige olulisem tänase üliõpilase teadlik ettevalmistumine homseks pedagoogiliseks tööks.

Mis puutub noorte pedagoogide töö- ja elutingimustesse Viljandi ja Põlva rajoonis, siis üllatasid meid meeldivalt uued koolimajad, koolide internaadid, ümberehitused. Kõikjal ehitati. Eriti hea mulje jätsid Räpina, Nuia, Abja ja Põlva keskkoolid, Kauksi 8-klassiline Kool. Neist viimane on ümber ehitatud ajakohaseks paviljoni tüüpi moodsaks hooneteblokiks. Tahes-tahtmata tõmbad paralleele Tartuga, kus olukord on vastupidine.

Ka elamistingimuste üle ei nurisetud. Enamikul olid korterid või toad koolimajade vahetus läheduses. Mõnevõrra raskem oli olukord Viljandis ja Räpinas.

tööl koolides

Töötasu oli väga erinev. Nii näiteks Põlva rajooni 41 õpetajast ainult 4 töötas 70—75 rublaga kuus, ülejäänutel kõikus see 90—150 rublani. Kohati esines noorte pedagoogide ülekoormamist, mis eriti esimesel tööaastal mõjub häirivalt.

Ülikooli lõpetamisel antud iseloomustusi sirvides ja võrreldes neid nüüd juba tegeliku olukorraga, s. o. noore pedagoogi tööga, peab märkima, et suuri erinevusi ei esinenud.

Esines aga ka üksikuid selliseid juhtumeid, kus üliõpilane, kes pingereas oli paremate hulgas, kellel oli positiivne iseloomustus, ei osutanud eeldatud suhtumist oma kutsetöösse. Nii tekkis ebakõla iseloomustuse ja tegeliku olukorra vahel. Mõnel juhul oli see ebakõla näiline. Noor pedagoog pole lihtsalt veel jõudnud kohaneda uue tööga ja ennatlik järelduste tegemine esimese aasta töö põhjal oleks ebaõige. Esines aga fakte, kus andekad lõpetajad töötasid esimestel aastatel alla oma võimete: Valentina Skorpneva-Akimova (füüsikaosakonna lõpetanu) ja Eldur Maimre (kehakultuuriosakonna lõpetanu). Esines põhjendamatuid puudumisi, nad ei lülitunud ühiskondlikku töösse, hoidsid ennast selle sõna otseses mõttes. Ja nii tekib küsimus, kas inimene on valinud õige ala, teiselt poolt: kas me seltist suhtumist ei märganud juba ülikoolipäevil. Miks me seda ei märkinud iseloomustusse? Iseloomustused peavad muutuma veelgi tagasihoidlikemaks kiituse osas, veelgi objektiivsemateks. Ei tohiks piirduda ainult ülesannete loeteluga, mida üliõpilane õpingute perioodil täitis, vaid anda nende hoolikas analüüs. Et nüüd koostatakse iseloomustusi iga õppeaasta lõpul ja nende läbiarutamisel annavad oma hinnangu kursusekaaslased, siis tuleks neilgi tundma õppida kaasüliõpilast ja selgusele jõuda, kas tal on eeldusi pedagoogitööks.

Lõpetanute tööga tutvumist alustati kahe aasta eest. Seda on vaja jätkata ja saadud materjal hoolikalt analüüsida meie enda tegevuse parandamise aspektist, sest lõpetajate tegevus on meie õppe- ja kasvatustöö peegliks.

A. METSA
H. KURM

Diplomitööde kaitsmine Füüsika-Matemaatikateaduskonnas

Ka siin on kõik diplomitööd kaitstud. Läks hästi. Paljud tööd, mis eriti silma paistavad, avaldatakse trükis. Sellisteks on Kalju Eerme uurimus «Gaasilise aine liikumisest lähiskaksikute ümbristes ja atmosfäärides» ja Tõnu Kipperi töö «Iseärasusi mittestatsionaarsete kääbustähtede spektrites ja nende tekkimise mehhanisme» (mõlemaid töid juhendas ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi aspirant A. Sapar).

Füüsikaalastest töödest tõsteti eriti esile Enn Realo uurimust «Fotostsintillatsioonid elavhõbeda-sarnaste ioonidega aktiveeritud kristallides» (juhendaja ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi noorem teaduslik töötaja T. Soovik), Udo Soha tööd «Sublimeeritud ZnS elektroluminofoorid» (juhendaja füüsikakateedri vanemõpetaja A. Haav) ja Kiira Tarassova tööd «Изучение люминесценции бромистого бария» (juhendaja dotsendi kohusetäitja A. Pae).

Villem Benderi tööl «Pooljuhtide käsitlemine keskkooli füüsikakursuses» (juhendaja dots. P. Prüller) on pedagoogiline tähtsus.

Hinnatav on kaugõppeüliõpilase Juli Jurassovi töö «Изучение раздела «Строения атома» по новой программе в курсе физики восьмого и одиннадцатого классов» (juhendaja assistent M. Reeber), mis tõsteti samuti esile teiste «väga heade» hulgast.

Tõnu Mõls keemiaosakonnast alustas oma tööd juba varematel aastatel ja algul täiesti ilma juhendajata. Nii valmis tal eelmisel aastal äärmiselt põhjalik ja üllatavalt andeka teadusliku arusaamisega kirjutatud kursusetöö. Samal väga huvitaval teemal, nüüd juba dots. L. Võhandu juhendamisel, valmis ka diplomitöö «К кибернетической теории эволюции».

Erilist esiletõstmist väärivad ka Rein Vihalemma «Struktuurimõistest filosoofias ja keemias» (juhendas filosoo iakateedri vanemõpetaja L. Valt) ja Ilmar Koppeli «Terts.-butüülkloriidi solvolüüsi kineetika uurimine sünteesis nitrobensool-etanool» (juhendas dots. V. Palm).

L. POST

Uut teatmekirjandust

Редкие щелочные металлы (литий, рубидий и цезий). Библиография по геохимии, минералогии, кристаллохимии, геологии, аналитическим методам определения и экономике. Москва 1962, 330 lk.

Энциклопедия измерений контроля и автоматизации. Вып. I. Москва—Ленинград 1962. 244 lk.

Р. Д. Равич. **Библиография зарубежных работ по машинному переводу.** (1960—1961 гг.). Москва 1962. 79 lk.

И. И. Старцев. **Вопросы детской литературы и детского чтения.** 1918—1961 гг. Библиографический указатель книг и статей по истории, теории и критике. Москва 1962. 286 lk.

Заболевания сердечно-сосудистой системы. Библиография отечественной литературы за 1950—1957 гг. Москва 1962. 964 lk.

VAHEAEG...

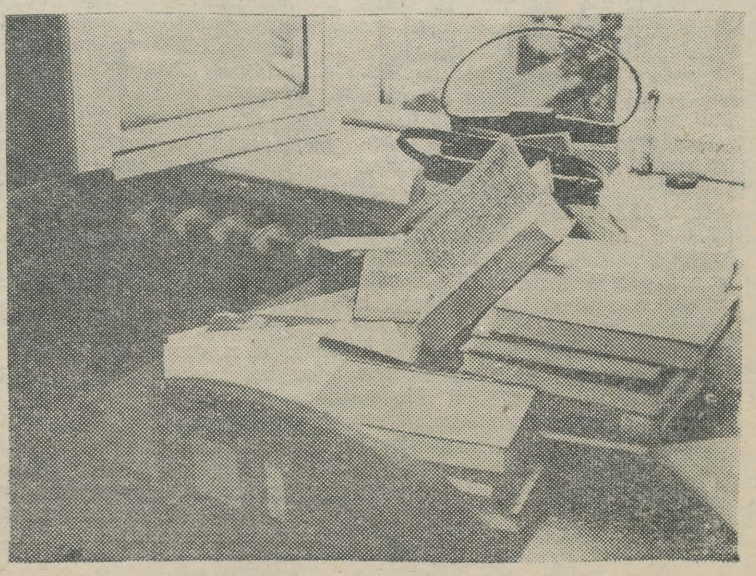

Moldaavia kunsti nädalal ülikoolis

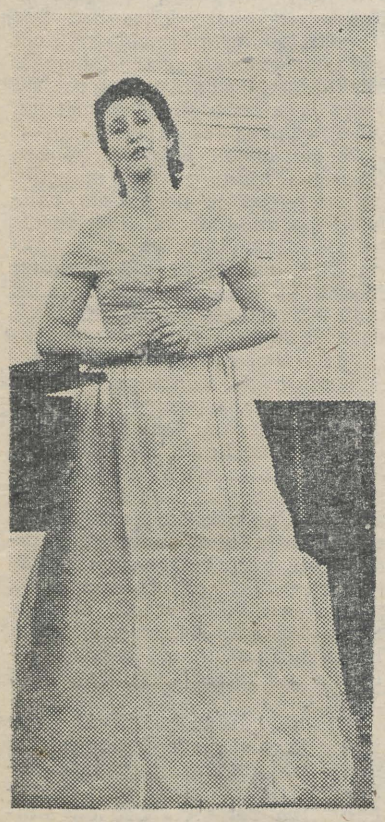

Moldaavia kunsti nädal algas Tartus kammerkontserdiga ülikooli aulas. Esinesid pianist Asja Tallarova, tšellist Juri Krõlov ja lauljad Polina Botezat ja Tamara Aleksandrova (fotol).

Eile õhtul esines aulas koorikapell «Doina», Moldaavia NSV vanim professionaalne kollektiiv, mis loodi 1930. aastal.

Kolmapäeval külastas ülikooli Moldaavia juhtivate partei- ja nõukogude töötajate ning üldsuse esindajate delegatsioon, kes sooritab ringsõitu mööda Eestit.

Delegatsiooni koosseisu kuuluvad Moldaavia NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees K. Iljašenko ja teised.

Külalised viibisid vastuvõtul rektor prof. F. Klementi juures ja tutvusid meie ülikooliga.

Г. СИНГАТУЛИНА

Для счастья

Мне для счастья нужно немного:
Пятна яркие памяти детства
Пусть голодного и босоногого —
От него никуда не деться!
И лепешки картофеля мерзлого,
И стихи Александра Пушкина,
Песни бабушки... Сок березовый
На кудрявой спине опушкиной.
Мне для счастья немного нужно:
Твои руки — большие, непраздные,
И друзей компании дружные,
Где поют и читают разное.
И работа — «до боли в темени»,
И сады — в плодоносном цветении.
И еще мне нужно немногое:
Тропы, пыльные или снежные,
Листья, жухлые или свежие,
Уходящие вдаль дороги,
И в закат, и в рассвет — дороги.

С. ТИМОФЕЕВА

Я ПОДАРЮ ТЕБЕ

Хочешь, подарю тебе ветку сосны —
Воскресение солнца и ветра, —
Подарю тебе дыханье весны
Вместе с этой сосновой веткой.
Ты знаешь, где я ее сорвала?
Там, над ручьем холодным,
Там, где вчера лишь весна прошла,
Где сосны-мачты высятся гордо.
Где снег доживает последние дни,
Чтоб дорогу открыть подснежникам,
Я там сорвала эту ветку сосны —
Ветку зеленой нежности.
Я подарю тебе ветку весны
В смоле золотистой, солнечной.
Пусть тебе снятся чудесные сны,
Пусть они пахнут смолой да солнцем.

Ajalehest «Иркутский университет»

Meie laval oli „Tšempionaat“

Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering tõi lavale Paul-Eerik Rummo «Võõrad inimesed», Arstiteaduskond näitas meile V. Vinnikovi ja V. Krahti «Mille nimel». Kolmandana nägime üliõpilaslaval eesti kirjandusajaloos põhiliselt epigrammide autorina tuntud A. Antsoni 3-vaatuselist komöödiat «Tšempionaat» kehakultuuriosakonna näiteringi esituses.

Tore on see, et valiti eesti kirjaniku teos, mida on võrdlemisi vähe mängitud. Ka ainestikult sobis näidend kehakultuurlastele (see ei takistanud muidugi hästi esinemast ka ringi koosseisu kuuluvaid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasi).

«Tšempionaat» ilmus 1935. aastal. Vastavalt sellele kajastub teoses tolleaegse kodanliku Eesti hundimoraal. «Võitja tee läheb üle surnukehade» — leiavad üheskoos nii äri- kui ka spordimehed ja ajakirjanikud. Miski pole neile püha. Kust tuul, sealt meel — saaks vaid koguda mammonat, lasta olelda oma peenutsevatel prouadel ja priisata lastel.

Sündmused on antud väga omaaegselt — kodanliku Eesti kopitanud elu. Meile, praegustele üliõpilastele on see ääretult kauge ja võõras. Võib-olla osalt sellepärast, osalt aga kindlasti näidendi (olgugi et see oli komöödia) siiski liialt pealiskaudsest ja kergest probleemikäsitlusest jäi mulje võrdlemisi kesiseks.

Kuidas said osatäitjad oma ülesannetega hakkama? Lavastaja Ellen Liiger ja tema assistent Roman Nõvandi on teinud ära suure töö. Üldine lavaline liikumine, etenduse sujuvus olid head. Paremini teistest õnnestusid Martin Metsmaaga (Roman Nõvandi) seotud stseenid. Lilian Keerma (ministriprouana) püüdis kõita oma temperamendiga. Ta taotles anda võimuka ja kavala väikekodanliku naise kuju. Lilian Keerma diktsioon on suurepärane, küsitavaks jääb aga, mil määral lavakuju ministriproua mõõtu välja annab. Torkas silma ka lavakuju väline külg (see pole muidugi osatäitja süü): miks esines ta kogu näidendi jooksul samas väljaveninud tualetis? Räägib ta ise ju pidevalt uutest kleitidest ja kübaratest!

Roman Nõvandi juures häiris taoti ebasiiras hääletoon. Tudinud ministris ja oma naise «tunnustuses» andis rollitäitja aga siiski oma parima.

Ajakirjanik Matjakovski (Enn Kabrits), parteimees Viiro (Elmar Talviste) ja maadlusvõistluste organisaator Ruule (Vello Viitmaa) moodustasid koos ühtmoodi räpaste «ettevõtjate» seltskonna. Teistest loomulikum oli Elmar Talviste. Seda ei saa vist põhjendada ainult sellega, et tal tuli laval olla teistest vähem — meelde jäi ta eemaletõukava musta äritseja Viirona.

Enn Kabrits elas järjest paremini sisse oma osasse. III vaatuse stseenis, kus ajakirjanik näitab oma põhimõttelagedust, muutub ta pisemate nüanssideni Matjakovskiks. See koht oli komöödia üheks tugevamaks.

Vello Viitmaa Ruulena oli väga isikupärane, kuid kahjuks nii ainult välimuses ja liigutustes. Ümberkehastumist oli vähe. Pidanuks olema hoopis Ruuletaolisem, mitte nii nooruslik.

Väiksematest osatäitmistest jäi meelde Külli Laugaste. Pisike roll, kuid järjekordne tõestus, et ka seda võib mängida hiilgavalt.

Jüri Talak, kes kujutas Töötut, oli tegevuses hea, kõne peaks tal aga olema julgem.

Milline oli teenija Amanda (Riina Ardel) tõeliselt? Kas ainult oma perenaise sõnakuulelik ori, või jätkus tal ka tõesti meelekindlust enese eest lõpuni välja astuda (stseen, kus ta pahvatab: «Kõike ma ei luba endale ka öelda!»)? Sellest ei suuda päriselt aru saada, olgu see siis kas lavastuse või autori teksti süü.

Komöödia lavastus on olnud avalikkuse ees juba kahel korral; alguses ülikooli klubis, siis «Vanemuises». Selle viimase etenduse pärast tahakski küsida: kas ei oleks pidanud enne nii suure saali ette astumist oma tööd siiski veel rohkem lihvima?

ASSE SARAPUU

Kas see õigustas end?

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XV ülevaatus on jõudnud lõpule. Kuidas see kulges, millised on esialgsed tulemused? Et ülevaatuse juhendis oli tehtud rida muudatusi võrreldes eelmiste õppeaastatega, siis millised olid nende tulemused ja kas need õigustasid ennast.

Et teaduskondade ametiühingubüroode massilise kultuuritöö sektorite süü tõttu puuduvad andmed ülevaatuse I vooru kohta kõikidest teaduskondadest (välja arvatud Ajaloo-Keeleteaduskond ja osaliselt ka Õigus-Majandusteaduskond — sm-d E. Linn, V. Vaigla ja S. Raju), siis võime kokkuvõtlikult peatuda ainult olümpiaadi II vooru tulemustel.

Millised olid aastatega kogutud arvamused ja teaduskondade esindajate kaalutlused õppeaasta algul, mil otsustati teaduskondade lõppkontserdid asendada kohustuslike klubiõhtute ja konkurss-ülevaatustega žanride kaupa? Sellise muudatuse tegemise tingis asjaolu, et eelnevatel õppeaastatel II vooru üritustena toimunud teaduskondade lõppkontserdid kuhjusid kõik märtsi lõppu ja aprilli algusse. Kunstilise isetegevuse pearõhk langes kevadperioodile, ülejäänud õppeaasta jooksul oli aga suurem osa teaduskondade kunstilise isetegevuse kollektiividest varjusurmas. Nadendd etendusd paratamatult kevadel, püüe mõnede teaduskondade lõppkontserte korraldada detsembris oleks seadnud teaduskonnad väga erinevatesse tingimustesse. Konkurss-ülevaatused žanride kaupa võib aga seevastu pidada juba detsembris.

Et teaduskonna lõppkontsert pidi olema kindla pikkusega, esinejaid aga kõikidest žanridest, siis juhtus seda, et loodi ajutisi kollektiive, mis ei pakkunud midagi kuulajaile-vaatajaile ega ka isetegevuslastele endile. Konkurss-ülevaatusele saadab teaduskond isetegevuslasi, kes viljelevad vastavat žanri. Sel õppeaastal jäid aga kahjuks paljud isetegevuslased konkurss-ülevaatustele ilmumata. Nähtavasti ei tutvunud teaduskondade ametiühingubüroo massilise kultuuritöö sektorid ise põhjalikult olümpiaadi juhendiga, veel vähem organiseerisid teaduskonna isetegevuslasi konkurssidest osa võtma, sest osavõtt konkurss-ülevaatustest oli väike. Paljud isetegevuslased ootasid isegi teaduskonna lõppkontserti!

Miks siis muidu farmaatsia-stomatoloogiaosakonna 242 üliõpilasest võttis konkurss-ülevaatusest osa ainult 3, Füüsika-Matemaatikateaduskonna 540-st 16 ja raviosakonna 967-st 54 isetegevuslast? Isegi kehakultuuriosakond, kes seni on osakonna lõppkontserdile välja toonud kuni 75 inimest, ei suutnud konkurss-ülevaatustele saada rohkem kui 34 isetegevuslast. Peaaegu täielikult unustati teaduskonna õppejõud ja teenistujad. Kas nemad ei kuulugi siis teaduskonna kollektiivi hulka?! Tundub, et teaduskonna ametiühingubüroo ja tema massilise kultuuritöö sektor ei tundnud oma teaduskonna eduka esinemise eest konkurss-ülevaatustel nii suurt vastutust kui teaduskonna lõppkontserdi eest.

Rahule võis jääda üksnes detsembris toimunud konkurss-ülevaatusega instrumentaal- ja vokaalsolistidele ning sõnakunstnikele. Samuti täitis oma ülesande osavõtjate arvu poolest ka võimlejate ja tantsijate konkurss-ülevaatus.

Seevastu oli ansamblite ülevaatus üpris nigel. Ei ühtegi instrumentaalansamblit ja ainult mõned vokaalansamblid. Ei tahaks nagu uskuda, et ülikoolis puuduvad muusikaharrastajad üliõpilased.

Sama peab ütlema ka näidendite kohta. Kui Ajaloo-Keeleteaduskond suutis lavale tuua kolm näidendit, kehakultuuriosakond ja raviosakond kumbki ühe, siis ülejäänud osakonnad-teaduskonnad mitte ühtegi. Kaks aastat tagasi oli aga Õigusteaduskond üks paremaid. Näitemänguhuvilisi üliõpilasi leidub, seda näitab juba seegi, et üliõpilased teaduskondadest, kus puudub näitering, võtavad osa teiste teaduskondade näiteringide tööst.

II voorus hinnati eraldi žanride kaupa ka paremaid teaduskondi. Kõige rohkem punkte sai raviosakond, järgnesid Ajaloo-Keeleteaduskond ja kehakultuuriosakond.

Teises voorus saavutatud punktide kogusumma järgi juhib kehakultuuriosakond, kellele järgnevad raviosakond, Ajaloo-Keeleteaduskond ja Õigus-Majandusteaduskond.

Käesoleva õppeaasta ülevaatus oli ka üheks etapiks üleliidulise ametiühingute kunstilise isetegevuse ülevaatuse raames. Ülikooli paremad suunati edasi Tartu linna ametiühingute ülevaatusele. Vaatamata ülaltoodud puudustele

(Järg lk-l 4.)

KINOKOMMENTAAR

Hobune jääb meiega

Musta hobuse nimi on Prim. Ta vihkab inimesi, ei talu rakendit, ründab oma peremeest. Viimane peksab teda kogu aja, kuid midagi ei aita. Külasse ilmuvad traktorid ja Primi tahetakse viia tapamajja. Siis tuleb väike tüdruk, annab Primile kooki ja heinu, silitab teda. Prim viib tüdruku oma seljas läbi unenäomaade. Allegooria?

Jah. Vaadates filmi **«Must Prim»** (režissöör Karel Kachyna, 1962) meenus mulle lause Paul-Eerik Rummo poeemist «Mis on puud...»

«Sööda sind nagu tahad, anna sulle masinad, majad, raadiod ja raamatukogud, kõrtsid ja kinod — ikka vaatad metsa poole.»

See film ei räägi sugugi sellest, et looma hea kohtlemine annab palju paremaid tagajärgi kui peksmine. See on film suurest sõprusest. Kui kergesti kalestuvad inimsüdamed, seda teame me kõik. On hetki, mis selle kirmetise taas purustavad. See on Primi seljas, kui kuuvalguses mustavad viljahakid jooksid elamuseks, mida väga üksikutel meist on võimalik läbi elada. See on **kohtumine täiusega.** Ja on õnnelik see laps, kes kord on sõitnud musta hobusega. Võib-olla suudab ta siis mõista, mis on meri, pilved ja tuli.

Film sarnaneb paljuski Albert Lamorisse'i kuulsa filmiga **«Valgelakk»,** mida paljud kinokülastajad veel mäletavad. Autorid isegi kriipsutavad seda sarnasust alla, tsiteerides oma filmis «Valgelakka». On huvitav võte, et tsitaat kasvab üle **variatsiooniks,** seda koguni kahes astmes. Lena vaatab Lamorisse'i filmi televiisorist, siis asenduvad tegelased: Valgelakast saab Prim, poisist tüdruk. Teine variatsioon erineb lõpu poolest. Valgelakk läks koos poisiga igaveseks ära, sinna, kus on «äike äiksem, päike päiksem, tuulem tuul», kui kasutada Sanga sõnu. Prim jääb meiega, jääb Lenaga. On hea, kui inimesed hindavad suurt sõprust.

Kunstilisest küljest on film suurepärane. Lai ekraan stiliseerib. Kaamera näitab meile ilusa looma graatsiat, lagedaid unenäomaastikke. See on püüd kaasaegse romantika poole, see on sageli kontrast: masin — loom, must hobune — valge tüdruk.

Meeldejääv on Jorga Kotrbowa Lena osas. See on üks parimaid laste osi, mida viimasel ajal on nähtud.

Lõpuks paar sõna režissöör **Karel Kachyna** kohta. Noor režissöör on riikliku preemia laureaat. Tema varasemad filmid on peamiselt seiklus- ja sõjateemalised: «Rindelapsed», «Šumava kuningas», «Täna õhtul lõpetatakse kõik» (koos V. Jasnyga). «Must Prim» tõi tšehhi kinematograafiale tunnustust Mar del Platas ja Cannes'is.

MATI ÜNT

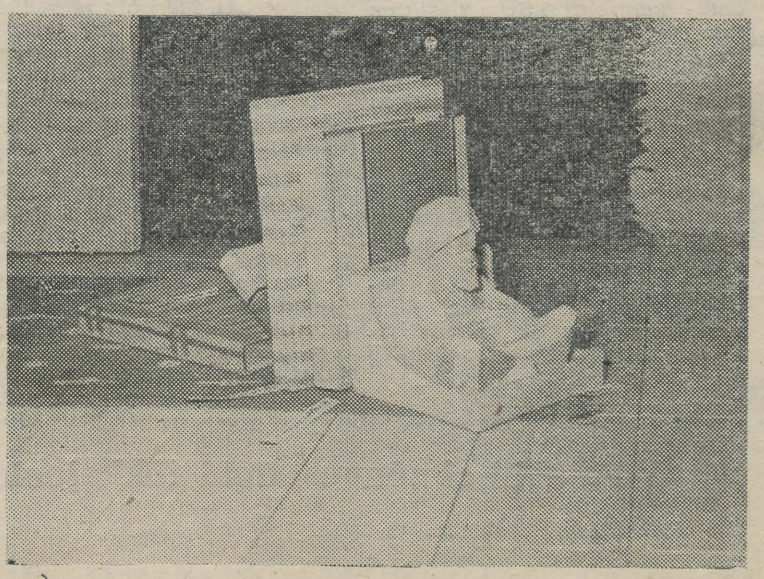

Raamatuhoidja. V. Allsalu.

Täna kella 18-ni on viimast päeva avatud näitus kodunduse kabinetis. Külastage!

Tartu Riiklik Ülikool 3

Külakosti lõunanaabritele

19. mail andis Tartu Üliõpilasmeeskoor kontserdi Läti Riikliku Ülikooli aulas. Tartus oli alles lumi maas, kui selle kontserdi suhtes kokku lepiti, ja olgugi et aeg tundus juba liiga suvine olevat, oli 19. mai ja pealegi veel päeva ajal siiski ainus võimalus Riias kontserti anda. Parem polnud olukord ka teistes linnades. Nimelt võib täheldada huvitavat paradoksi: sügis-talveperioodil on suhteliselt vähe kontserte, need aga publikut puupüsti täis. Kevad-suveperioodil aga, kui rahvas võtab päikest ja tudengitel on kibekiired eksamipäevad, korraldatakse igasuguseid olümpiaade, ülevaatusi, kontsertmatku, esinemisi jne. Vahel on koguni ühes ja samas saalis kolm kontserti päevas, rääkimata nendest, mis linnas mujal toimuvad. Publikut on aga kõigi nende peale kokku vähem kui talvel ühel tavalisel kontserdil.

Nähtus iseendast pole mingi uudis, vaid kordub (kahjuks!) aastast aastasse. Nii teadsime meiegi, mis meid halvemal juhul ootab. Et aga meeskoor oli sel aastal küllaltki tagasihoidlikult esinenud, ja Riias andsime viimati kontserdi 1955. aastal, otsustasime kõik rattad käima panna ja ühe niisuguse väljasõidu siiski korraldada. Kokkulepe oli olemas, propagandaaparaat töötas, koor õppis selgeks mitu lätikeelset laulu, afišid, kutsed ja piletid saadeti juba aegsasti ette ja paar päeva enne kontserti sõitis ka koori esindaja Riiga, et teha viimaseid ettevalmistustöid.

Tavaline vastuvõtt kohalike kollektiivide poolt ei tulnud seekord arvesse, sest RPI naiskooril oli samal õhtul ülevaatuskontsert, aga ülikool oli juba «koondanud» nii oma mees- kui ka naiskoori, et isetegevust mitte liigselt killustada ega lasta suuri üliõpilaskollektiive asjatult ja kuidagimoodi virelda. See-eest LRÜ rahvakoori aunimetust omav segakoor (kes samal 19. mai õhtul andis kontserdi TRÜ aulas) on üks paremaid ja tuntumaid kogu Lätis. Nende edu ja kõrge taseme püsimist aitab kindlustada märgatav orientatsioon õppejõududele, laborantidele jne., et sellega tasakaalustada üliõpilaslauljate suurt voolavust. Tegelikult lasus ettevalmistustöö suurelt osalt LRÜ Üliõpilasklubi energilise juhataja Alina Rutke õlgadel, kes tegi kõik selleks, et kindlustada meie kontserdi õnnestumine. Kuid lõpuks, ütles ta, oleneb väga palju siiski... ilmast! Kui tuleb vihma, tuleb ka rahvast.

Niisiis, sõidame.

Pühapäev oli haruldaselt ilus päev. Pärast kerget hommikueinet tegime aulas hääle- ja riviproovi, ning siis jooksis igaüks muidu linna vaatama.

Kontsert algas hoogsalt. Teadustati paralleelselt eesti ja läti keeles, kusjuures läti keeles anti ka eelnevalt igast laulust lühike sisukokkuvõte. Selle päeva võttis jällegi enda kanda väsimatu Alina Rutke. Laulud õnnestusid, ja peaaegu iga pala järel toodi koorile suured kimbud lilli. Sõbralikult tervitasid Riia Kõrgemate Koolide Lõpetanute Meeskoor, RPI meeskoor jt. Suure vaimustusega võeti vastu läti «Hallilaul», mis olevat kõlanud «nagu puhastverd lätlastelt».

Teenitud edu saatis ka mõlemaid soliste, meie naabritele hästi tuntud Olaf Prinitsat ja Aio Ritsingut, kellele see oli esimeseks nii vastutusrikkaks esinemiseks.

Kohe pärast kontserti algas tagasisõit. Teel peatuti kaunis Siguldas, kus puhati, kosutati end maitsva õllega ja anti ka paar improviseeritud kontserti teemajas ja vabas looduses. Kohalikud elanikud ja arvukad turistid polnud vähem tänulikud kuulajad kui riialased.

Nii et — läks korda!

E. TOOM

Fotol: Richard Ritsingu ja Enn Toome juuresolekul teeb sissekande koori külalisteraamatusse Riia tuntumaid dirigente Paulis Kvelde.
A. NILSONI foto

Nagu päris...

«Seltsimees vanempioneerijuht! Laager lipu heiskamiseks üles rivistatud. Kohal 120 pioneeri,» raporteerib peakorrapidaja.

Pioneerid? Jah. Rivis seisjad kannavad kaelarätti, saluteerivad, jagunevad rühmadeks ja salkadeks. Ja üldse toimub kõik nagu päris pioneerilaagris.

Päris pioneerilaagrites aga hakkavad need Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilased töötama juuli- ja augustikuus.

Praegu õpitakse.

TRÜ Kääriku spordibaasis on selleks loodud kõik võimalused.

Igal hommikul ja pärastlõunal suunduvad rühmad laagrist välja. Kellel seisab ees liikumismängude õppimine, kellel looduslootund või riviõppus. Tagasi tullakse lõuna- ja õhtusöögiks.

Erandiks on need rühmad, kes tulevad matkalt. Nemad jõuavad laagrisse tagasi varahommikul pärast ööpäevapikkust äraolekut.

Laagris on põhimõtteks: võimalikult rohkem praktiliselt ise läbi teha. Töös lastega ei piisa teadmistest, kui kasvataja ei oska ise näiteks telki üles seada või maastikul orienteeruda.

Kunagistele botaanikatundidele koolis on heaks täienduseks J. Eilarti praktilised õppused metsas. Mida kõike peidab endas tavaline sõna «rohi»: miks lilled õitsevad, miks nimetatakse nurmenukke «taevavõtmeteks» ja veel palju-palju haruldaselt huvitavat. Nüüd ei öelda enam metsas ringi käies: tavalised puud, tavalised sõnajalad, tavaline sammal. Nelja tunniga muutus mets filoloogidele imede maailmaks. Hea, kui ta selleks muutub ka meie pioneeridele.

Meie tööpäev on praegu nende omast tunduvalt pikem (8.30—23.30). Sellest kuulub päriselt meile kolmveerand tundi, ülejäänud aeg kulub õppimiseks. Tõsi, õppetöö kestab 8 tundi, kuid me õpime kõike alates hommikusest rivist kuni lõkkeõhtuni. Rivis sööklassegi minek vajab harjutamist ja harjumist.

Pühapäeval olid meil külas Luunja, Otepää ja Kukulinna laagriülemad. Vestlusi kuulates tuli tahtmine minna laagrisse ja teha kõik nii, et igaühele meist saaks osaks lapse suurim tänu: ta ei taha oma kasvatajast lahkuda.

Et seda kõike õppida, olemegi päeva lõpul väsinud, kui fanfaar annab signaali «Öörahu!» nagu päris laagris.

E. LIPP

Kolm päeva Vellaveres

Kohvrid, kandekotid, vööirihmaga kokku seotud tekid. Kahvatud linlasenäod. Jutud koolist, õpilastest, tundidest, käsitahvlitest, metoodikast ja muust. See kõik iseloomustab neid rohkem kui paarikümmet eesti filoloogide IV kursuse üliõpilast, kes veetsid Vellaveres kolm päeva pärast nn. pika praktika lõppu.

Reedel ei olnud ilmal vigagi. Õnnestus kinni püüda mõnedki päikesekiired ja need oma välimuse parandamiseks ära tarvitada. Sadama hakkas alles õhtu eel. Siis arutati vene kirjanduse teoseid — eksamid on ju ukse ees! —, vesteldi dekaan K. Siilivase, ülikooli parteikomitee sekretäri U. Polisinskiga ja kursusejuhendaja J. Kalitsaga. Päeva suurimaks sündmuseks kujunes õppejõudude hea kalaõnn. Vellavere järvede havid saidki laagrilistele tähtsaimaks leivakõrvaseks. Et paljud nägid esimest korda kalamehi, kes tõesti midagi veest kätte olid saanud, muutus kaluri elukutse väga populaarseks. Mati ei suutnud vastu panna ja hakkas ametit õppima. Sõudsidki sm. Kalitsaga järvele, kummalgi spinning käes ja — lootus südames (eriti muidugi Matil!).

«Mina kuulan kaldalt, mis plaks ja plaks see käib mööda vett,» räägib Anu pärast. «Vaatan, Mati hoiab nööri peos ja viskab ritva vette...» See on muidugi samasugune «fishy story» nagu Mati jutt kassikaladest, mida ta hulgakaupa oli püüdnud ja halastusest vette tagasi visanud.

Pärt tuleb, muhelus näol ja paks raamat pihus. Eks see ole vene kirjandus, mille õppimisele pilvisest laupäevast pühendati kenake hulk aega. Pärt avab raamatu ja ütleb: «Loe siit mulle see pealkiri...» Pealkiri on «tähendusrikas» — «Abikaasa»...

Ägedateks pallilahinguteks läks alles laupäeva õhtul, kui võrk üles tõmmati. Algul oli ikka nii — serv ja punkt, serv ja punkt. Pärast muutus asi põnevamaks ja mida pühapäeva lõpu poole, seda kõrgemale tõusis mängijate kvalifikatsioon. Igaühel kujunes oma stiil: mõni paistis silma selle poolest, et seisis väljakul kindlalt nagu post, teine lõi kõik servid üle aia, kolmas tegi alati näo, nagu võtaks ta palli vastu, ega võtnud ometi. Selline mäng tekitas palju pingelisi momente ja tõi iga kord erilist elevust vastaspoole mängijate sekka.

Laupäeval külastas kursust rektor F. Klement. Aias pinkidel aeti juttu tubli tund. Pärast sai rektorgi kiita kolmekihilist kisselli ja imetleda kursuse juhendaja püütud hauge.

Öösel tehti orus lõkketuld. Ööbikud laksutasid väsimatult.

Ja usinalt päikest võttes veetsime ka pühapäeva.

Tonks... tonks... tonks... jäi rong Tartu jaamas seisma.

«Kui saaks nüüd limonaadi!» ohati.

Kus on nüüd täidetud haug, mis viis keele alla, või karge veesuutäis, mida rüübati üle kopsikuääre? Kui saaks limonaadi... Oldi jällegi muututud linlasteks. Ainult päikese pitser näolt ja ilusate päevade mälestus ei kao südamest niipea.

M. LOO

Matkajad käisid Pangodis

Tartu matkajate VII kokkutulek Pangodi järve kaldal kujunes senipeetuist suurimaks. Nagu kinnitavad asjatundjad, ulatus püstitatud telklinnakese «hoonete» arv 350-ni, kuna asukaid kogunes pühapäeva hommikuks poolteise tuhandeni.

Tegevust jätkus kõikide jaoks. Võis päikest võtta, supelda, vägikaigast vedada, ninaga palli veeretada, vibunööri pingutada, lõkkel toitu keeta, vaadata matkafilmi või leida veel mõni muu tegevus. Särav ilm ning ehtne Lõuna-Eesti maastik pakkusid kõike meeldivat nädalalõpuks. Kahjuks ei andnud täit mõõtu välja transpordi ja toitlustamise korraldus.

Spordivõistlustel oli peaalaks valikorienteerumine. Ühisstarti asusid 91 meest ja 59 naist. Mägede, järvede ja metsasalude vahele oli paigutatud 17 kontrollpunkti, mida võis läbida igaüks oma äranägemise järgi. Kahetunnise kontrollaja sees kogus 120-st võimalikust 111 punkti I. Kask. Järgnesid võrdse 96-ga V. Raudsepp ja O. Kärner. Naistel oli aega rajalolekuks 90 minutit. Järjekordselt võitis E. Märtin 51 punktiga, M. Pajuste ja M. Miljan said võrdselt 41 punkti, neljandaks jäi M. Illi, viiendaks U. Noodla, kuuendaks A. Palge.

6. juulil antakse Karksis samalaadse võistluse edukamaile Eesti NSV ja «Kalevi» meistrimedalid.

A. KIVISTIK

Kambjasse orienteeruma

Suvise orienteerumishooaja suursündmuseks kujuneb Kambjas 2. juunil toimuv Tartu lahtine meistrivõistlus. Külla on oodata kogu vabariigi paremikku. Osavõtjad kogunevad hiljemalt pühapäeva hommikul kell 9.30 Kambja sovhoosi keskusse (17 km Tartust).

Soovitav on kohale saabuda laupäeva õhtul autostopiga või pühapäeva varahommikul liinibussidega.

Kas see õigustas end?

(Algus lk-l 3.)

esinesid meie isetegevuslased Tartu linna ülevaatusel edukalt. Reale kollektiividele ja üksikesinejatele anti Tartu linna ametiühingute kunstilise isetegevuse laureaadi nimetus: TRÜ naiskoor, rahvakunstiansambel, estraadi- ja tantsuorkester, naisvõimlejate rühm tamburiinidega, meesvokaalduett (I. Merisalu ja P. Loit), E. Pedraudse, M. Kamarik ja O. Prinits. Peale nende on suunatud ülelinnalise ülevaatuse komisjoni poolt vabariiklikule ülevaatusele Tallinnasse veel Tartu Üliõpilasmeeskoor, naisvokaalansambel, Arstiteaduskonna näitering (V. Vinnikov ja V. Kraht «Mille nimel...»), M. Riikjärv, P. Loit, H. Valdma, R. Juhkam, S. Saarik, T. Juhannson ja T. Haviko. Vabariiklik ülevaatus toimub 22. ja 23. juunil, mil enamik üliõpilasi on seotud eksamitega. Seoses sellega pöördub klubi juhatus mitteametlikult üliõpilaste-isetegevuslaste poole palvega korraldada oma õppetöö nii, et vabariiklikust ülevaatusest osavõtt ei takistaks eksamite edukat sooritamist.

Kes olid üksikute žanride paremad, millega nad esinesid ja milline oli nende kunstiline tase? Nendele küsimustele on vastavasisuliste artiklitega vastatud juba varem.

Uudseks olid käesoleval õppeaastal teaduskondade klubiõhtud. Kuigi need kuuluvad ülevaatuse I vooru ürituste hulka, tahaks nendest lühikese ülevaate anda.

Paremini õnnestusid Bioloogia-Geograafiateaduskonna klubiõhtu «Kohtume tšaihanaas» ja raviosakonna klubiõhtu «Mööda Läänemere rannikut». Õhtud olid huvitavad, omapärased ja sisukad. Külastajad ei tundnud igavust ega lahkunud pettunult. Külastajaterohke oli kehakultuuriosakonna klubiõhtu «Ameerikast, tema noortest ja spordist», mida aitas mitmekesistada rikkaliku pildimaterjaliga näitus. Teistel klubiõhtutel esines suuremal või väiksemal määral ebaõnnestumisi. Kõige suuremad puudused olid õhtute organisatsioonilises küljes, näiteks kavandamises. Kuidas õhtu sisustada, millises järjekorras ettekandeid esitada, kuidas on parem korraldada viktoriin või võistlus ja millisel teemal jne., jne. Palju selliseid ja teisi küsimusi tuleb lahendada — ja aegsasti, et jääks aega ka proovide tegemiseks. Seda enam, et klubi saali kasutamine ajaliselt on piiratud. Õhtu kavandamine ei ole sugugi lihtne ja mõnigi teaduskond seisis vahel probleemi ees, mida teha, kuidas teha. Kahjuks ei pöördunud teaduskonnad selliste küsimustega klubi poole.

Ka õhtu ettevalmistamisele ei mõeldud õigeaegselt. Huvitava ja omapärase õhtu ettevalmistamiseks on 10 päeva liiga vähe. Nii mõnigi kord pidi huvitavalt mõeldud õhtust loobuma just halva ettevalmistuse tõttu ja minema lihtsat ja igapäevast teed mööda.

Juhtus, et teaduskonna ametiühingubüroo massilise kultuuritöö sektori vastutustundetuse ja ükskõikse suhtumise tõttu ei toimunud õhtu selleks ettenähtud ajal. Järgmisel õppeaastal sellised juhtumid enam korduda ei tohi.

Lõpetuseks pöördume kõigi isetegevuslaste ametiühingubüroode poole küsimusega, kas käesoleval õppeaastal kasutatud ülevaatuse vorm konkurss-ülevaatuste ja klubiõhtute näol on vastuvõetav. Klubi juhatus leiab, et see vorm end täielikult õigustab, kui teaduskonna ametiühingubüroo massilise kultuuritöö sektor temale pandud kohustuse täidab.

H. LAANEMETS

Villu Villi ebaõnnestunud tõkkejooks eksamisessioonil

Seinalehest «Matemaatik»

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

TEADAANNE

Alatiselt tegutsev agitpunkt nr. 8 (Vanemuise tn. 46) korraldab teisipäeval, 4. juunil kell 19 küsimuste-vastuste õhtu teemal «TARTU LINNA ELANIKKONNA TEENINDAMINE TRANSPORDIGA SUVEKUUDEL».

Esinevad: Tartu Linna TSN ühiskondliku transpordi osakonna juhataja, Tartu sadama ülem E. RAENDI, Autobussi- ja Taksopargi direktor A. SIKK, Tartu raudteejaama ülem A. LOO ja lennujaama dispetšer E. VLASSENKO.

Järgneb film.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4509. MB 03359.

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

LAUPÄEVAL, 8. JUUNIL 1963

Nr. 19(559) XVI aastakäik

PRESSIKLUBIST.

Ülikoolist on vabariigi ajakirjanduses, samuti raadios ning televisioonis päris palju juttu tehtud. Pajatajateks on olnud nii kutselised ajakirjanikud kui ka meie endi pere liikmed. Sule- ja mikrofonimehed on jutustanud sellest, mis neil südamel on olnud, samuti ka sellest, mida toimetused on nõudnud. Erilist valikut pole tehtud ja on juhtunud, et mõnigi tähtis sündmus on maha vaikitud ja mõnedki keerdküsimused lahti harutamata jäänud.

Kõik eelnev puudutab välist vaatlejat, kuulajat ning lugejat. Kuid ka ülikooli seinte vahel pole asi päris korras. Kui palju on olnud kasvõi lõppeva õppeaasta jooksul ettevõtmisi, mis on tühja jooksnud vaid sellepärast, et nende ürituste reklaam on olnud puudulik. Teisest küljest kirendavad kõik enam-vähem nähtaval kohal olevad seinaruutmeetrid kõikvõimalikest kuulutustest ja paberilipakatest. Kõrvuti teadaandega mingi teaduskonna ametiühingubüroo edasilükkamise kohta ripub sigma-klubi või kinolektooriumi kuulutus, ülikooli puhkeõhtu reklaami pindalale on kaasüüriliseks naelutatud «Vanemuise» järgmise kuu programm jne.

Selline näeb välja see sõõtis põld, mille kohendamiseks komsomolikonverents pidas vajalikuks taotleda ülikooli pressiklubi loomist. Pressiklubisse koonduksid kõik ülikooli uudised, puudutagu need siis mõnda teaduslikku avastust, klubi puhkeõhtut või osakonna komsomolikoosolekut. Pressiklubi kasutab saadud andmed ära vastavalt nende iseloomule ja tähtsusele (kas siis reportaažiks, informatsiooniks, olukirjelduseks või telesaate stsenaariumiks). Vajaduse korral informeerib pressiklubi reklaamigrupp asjasthuvitatuid. Pressiklubi on vahendajaks autorite ning toimetuste vahel, samuti abistajaks toimetajaile ja korrespondentidele teemade otsingul ülikoolist.

Pressiklubi on organiseeritud järgmiselt: klubis tegutseb kolm gruppi — ajakirjandusgrupp, raadio- ning televisioonigrupp, reklaamigrupp. Need grupid saavad algandmed ühest ja samast allikast, nimelt osakondade ja kursuste informaatoritelt. Nagu näha, sõltub pressiklubi tulemusrikas töö täiel määral aktiivist. Pressiklubi peab koondama enda ümber kõik sulemehed ja raadiohuvilised ning looma kohusetundliku informaatoritekaadri kursustel.

See ongi pressiklubi organiseerijate esimene töömure, mis praegu on veel tõsiselt kipitamas.

Praegused päevad lähevad eksamite tähe all, järgmised kaovad praktikate ja suvetööde alla ja tundub, et õige hoo saab töö alles pärast järjekordset avaaktust. On aga ju üliõpilaste suvestki palju-palju pajatada.

Pressiklubi suudab komsomolikomitee kaasabil hoolitseda selle eest, et suvetöödele sõitvate gruppide elu saladuseks ei jääks.

Kuid meid on ju üle kolme tuhande ja kui erinevaid radu me suvel tallame!

Siinkohal tahaks soovitada kõigile: andke endast märku, kirjutage ülikooli ajalehele, saatke kaastöid teistelegi ajalehtedele, koguge reisidel muljeid ja mõtteid mitte ainult enda jaoks. Uskuge, teie suvi huvitab kõiki!

M. TALVIK

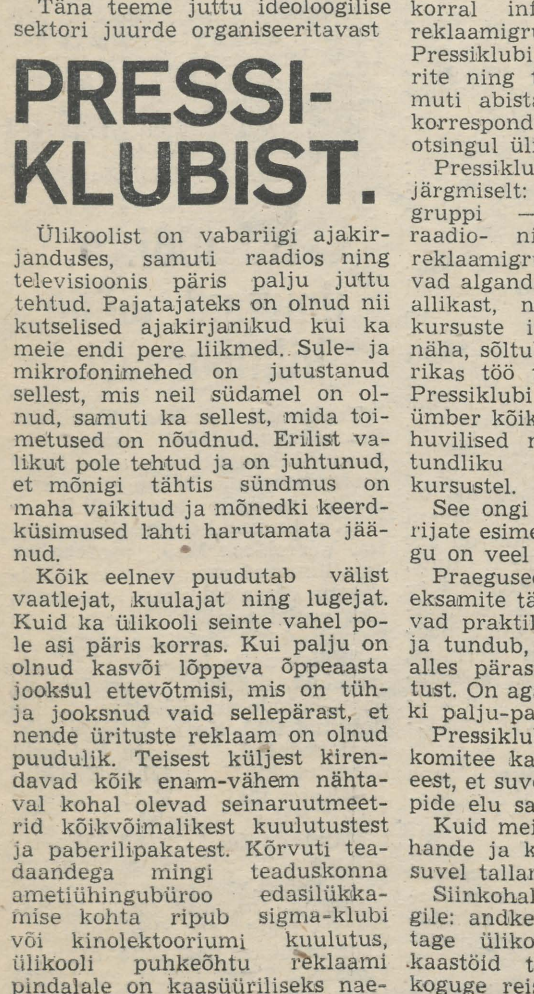

Raamatukogud on täis rahvast. Inimest ilma raamatuta on üldse imelik näha.

ESIMESI KOGEMUSI

NSVL Ülemnõukogu poolt 1958. aastal vastuvõetud seadus «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest» näeb ette, et spetsialistide ettevalmistamisel kõrgemates koolides tuleb senisest rohkem pöörata tähelepanu praktilisele ettevalmistusele. Vastavalt sellele pikendati ülikoolides tunduvalt ka pedagoogilist praktikat.

Siiamaani oli TRÜ teaduskondades, peale kehakultuuriosakonna, kujunenud välja 8-nädalane pedagoogiline praktika. Selle praktika I etapp viidi läbi põhiliselt keskmistes, teine etapp vanemates klassides. Nüüd tuli juurde kolmas etapp — nn. stažööripraktika, mille kestus kõigub osakondade kaupa 8—10 nädala ümber.

Stažööripraktika erineb senisest praktikast selle poolest, et selle raamides teevad üliõpilased õppe- ja kasvatustööd suhteliselt iseseisvalt. Nad vastutavad oma töö eest võrdselt õpetajatega. Juhendab põhiliselt see õpetaja, kelle juurde praktikant määrati, muidugi ka klassijuhataja ja direktor. Ülikoolipoolsed juhendajad — grupijuht ja pedagoogikakateedri esindaja peaksid iga praktikandi tööga tutvuma ainult kord praktika jooksul.

Esimesena rakendas stažööripraktikat käesoleval semestril Ajaloo-Keeleteaduskond. Praktikal viibis umbes 75 üliõpilast. Et seekord praktikante oli suhteliselt vähe, oli võimalik enamikku nendest jätta praktikale Tartu koolidesse, ainult üksikud suunati Elva, Jõgevale, jm. Edaspidi osutub paratamatuks üliõpilaste suunamine praktikale suuremal määral väljaspool Tartut asuvatesse koolidesse. Et stažööripraktika ajal peab üliõpilane andma 10—12 tundi nädalas, siis saab ühe õpetaja juurde kinnistada ainult ühe praktikandi.

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanaat tegi katset paralleelselt praktikaga organiseerida ka teoreetilist õppetööd üliõpilastele. See katse ebaõnnestus ja vaevalt maksab seda enam korrata. Teoreetiline õppetöö, niipalju kui seda praktikasemestrile üldse maksab jätta, tuleb teha kaugõppe vormis.

Kahjuks ei ole siiamaani läinud korda kindlustada olukorda, et praktikandid näeksid ainult häid tunde, mille järgi nad võiksid joonduda. Tartu koolides ei ole võimalused selleks eriti avarad. Vaieldamatult leidub ka siin häid õpetajaid, kelle kogemustest praktikantidel oleks palju õppida, kuid nad on laiali paljudes koolides ja neid on kahjuks tunduvalt vähem, kui ülikoolil tuleb välja saata praktikantide rühmi. Praktika I ja II etapil, millal üliõpilased viibivad praktikal rühmiti, on paratamatu, et kõrvuti heade tundidega tuleb näha ka vähem võimekate õpetajate tunde.

Mis puutub praktikantide poolt tehtud õppetöö analüüsisse grupijuhtide poolt, siis jättis ka see kohati soovida. Paraku ei ole mõned grupijuhid ise kursis nõukogude pedagoogika uusimate saavutustega ja eesrindlike õpetajate kogemustega ega nõua nende rakendamist ka praktikantidelt. Võõrad, kes meie praktikat külastasid, konstateerisid, et õpetajate väljaõppe osas olevat Tartu Riiklikus Ülikoolis veel liiga vähe uut vaimu tunda.

Koostöö süvendamine grupijuhtide ja aineõpetajate vahel, näidistundide andmine aineõpetajate poolt grupijuhi soovi järgi ja tema juhendamisel võimaldaksid praktikantidele tutvustada mitmekesisemaid töövõtteid. See stimuleeriks ka praktikante oma tunde mitmekesistama.

Kaasaegsete tehniliste õppevahendite (magnetofon, kitsasfilm jms.) ulatuslikum juurutamine õppetöösse on omaette ülesanne, millele pedagoogilise praktika ajal tuleb rohkem tähelepanu pöörata.

Klassivälise töö osas tuleb suuremat tähelepanu omistada aineringide tööle, sest see kipub meie koolides välja surema, kuna noored õpetajad ei oska seda õpilastele huvitavaks ja kaasakiskuvaks teha. Praktikantide huvi selle töölõigu vastu on viimastel semestritel olnud üsna kasin.

Praktika organisatsioonilise külje eest hoolitsevad praktika uue juhendi kohaselt peamiselt praktika teaduskondlikud juhendajad. Sel alal tuleb suuremat rõhku panna praktika organiseeritud ja täpsele algusele ning lõ-

(Järg lk-l 2.)

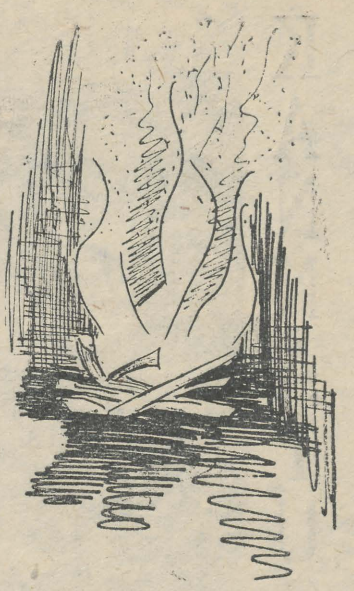

Käärikust loe 3. lk-lt!

PARTEI ELU

Aruande- ja valimiskoosolek Ajaloo-Keeleteaduskonnas

Möödunud neljapäeval kogunesid Ajaloo-Keeleteaduskonna kommunistid aastakoosolekule. Aruande tehtust esitas algorganisatsiooni sekretär H. Liimets.

Peatähelepanu oli suunatud ideoloogilisele kasvatustööle. Sellest oli kõige rohkem juttu aruandes, sellest kõnelesid peaaegu kõik sõnavõtjad. Algorganisatsiooni büroo püüdis seniseid ja uusi töövorme liita ühtseks kasvatustöö süsteemiks. Mõndagi tehti poliitinformatsioonide sisukamaks muutmisel (temaatika, konsultatsioonid, ühiskondlik poliithariduse kabinet). Otsustati taas hakata igal aastal kord andma iseloomustust igale üliõpilasele, kusjuures selle koostab kursuse kollektiiv. Rohkem tõmmati üliõpilasi kaasa tööle lektorina. Suunati paremini teaduskonna komsomoliorganisatsiooni tegevust.

Koosolek tunnistas büroo tegevuse rahuldavaks. Uueks sekretäriks valiti L. Eringson, büroo liikmeiks V. Bezzubov, A. Feldbach, G. Kiviväli, H. Liimets, A. Pabut, H. Palamets, U. Siiman ja K. Taev.

H. VIRG

Eksamihommikust õhtuni

Toomingad, sirelid, kastanid — näe, kui suurteks ja lehisteks nad on end ajanud ja lõhnavad — oi, kuidas lõhnavad. Ja õhtud... Nii soojad ja head. Seepärast: inimene, kuidas sa saad toas olla, kui väljas.. Ah, mis sest rääkidagi.

Aga näe, üliõpilane saab. On ennegi saanud ja saab edaspidigi. Nii see kord juba on. Loodus annab sulle kevadel kõige parema, mis tal on. Ka sina pead andma kõige parema, mis sul on.

HOMMIK

Hommik nagu hommik ikka. Inimesed lähevad tööle, lapsi viiakse lasteaeda, kastetakse tänavaid...

Kuid mis ma räägin, pole ta hoopiski tavaline. Täitsa solvav on, kui jalakäijad nii külma näoga liiguvad, nagu poleks neil aimugi, missugune närvekõditav ja südanterutav asi veel täna ees seisab.

Öeldakse, et ööl enne eksamit tuleb jõutagavarad taastada, lihtsamalt öeldes: korralikult magada. Magada küll, aga kus sa saad, kui miski nagu närib kogu aeg ja südame all on selline õõnes tunne. Keerad iga poole tunni järel end ringi ja mõtled, et kuidas see öö küll nii pikk on... Kui aga juhtud veel mõne küsimuse peale mõtlema, selgub, et sul pole mitte millestki kõige vähematki aimu. Kui ei lähekski. Aga ega kedagi. Ajad end üles ja veidi aja pärast asud teele. Muidugi söömata, sest suus käib kõik ringi ja alla ei lähe midagi.

PÄEV ISE

SELLES MAJAS... Eksamid juhtuvad vähestel ühele päevale. Seepärast pole Toome tee rahvast nii täis kui loengute ajal.

Eksimatult võib leida üles eksamipaiga — inimestetropi järgi, kes on kogunenud uste juurde. Kõigi vahenditega katsutakse teada saada, mis sünnib seespool ust.

Astume mõnele grupile lähemale ja vaatame, mis siin sünnib.

«Kuidas sul läks?»

«Hästi. Neli!»

Otsekui kinnituseks ja kartusest, et teda ehk ei usuta, aetakse veel neli sõrme laiali nagu vähegi saab. Siis on asi kindel.

Need on III kursuse eesti filoloogid, kes teevad eksamit poliitilisest ökonoomiast. Seni on hästi, pole ühtegi «kolme». Suurem osa on juba sees käinud. Väga headega tulid välja Ane Siitan, Jüri Kallasmaa, Tiiu Erelt, Mati Erelt, Kristjan Torop, Anne Roots ja paljud teised.

«Mis siis nüüd?»

«Lähme laevaga sõitma. Pea tahab õhutamist, et teisele ainele ruumi teha. Dialektiline materialism — see pole naljaasi,» arvab Ene. «Tea teoseid, näita iseseisvat mõtlemist küsimustes.»

«Millal õppimiseks läheb?»

«Täna küll mitte. Uurime, mis kinos on. Eks homme näe,» räägivad tüdrukud.

Ülikooli 18-a auditooriumid on inglise filoloogide päralt. Juba trepil võib kuulda võõramaa keeles kõnelemist.

«Tere ja jõudu!»

«Tarvis, tarvis,» vastab keegi ja kaob ruttu ukse taha. Oli tema kord... Neile, kes välja jäid, pole jaksu enam vaja, sest neil on juba läbi.

«Mis hindeks saite?»

«Viis», vastavad Els Lindvet ja Kaie Telk nagu pisut häbenedes.

«Oli raske?»

«Oh ei. Põhikeel. Kogu aeg oleme sellega tegelnud. Mis meeldib, sellest ei saa arugi, et raske oleks.»

«Kas ülikoolis esimest aastat?»

«Jah.»

«Kuidas on?»

«Pole viga. Hääldamisele pannakse suurt rõhku. Mikrofon ja magnetofon toovad vead hästi esile, siis on ka parem parandada,» seletab Hilja Kukk.

(Järg lk-l 2.)

KANNATUST!

Suvelõõsk. Neli suitsevat korstnahiiglast ja Narva veehoidla sinine värske avarus, mustad turbapätsid kuumusest õhkuvas rabas ja karge turbamudane vesi kraavipõhjas; pooleldi valmis majakorpuse meeldiv jahedus ja maalrivärvi lõhn; pahklikud peopesad ja pruunid higised seljad — see kõik oli ülikooli kommunistlike noorte suvetööde staabi asjaliku aruande alltekstiks.

Staabiülem Peeter-Uno Rahi kandis ette: üliõpilased, kellel on kahekuine suvepuhkus, otsustasid töötada ühe kuu, kellel puhkus kestab poolteist kuud, töötavad kaks nädalat.

Üleliidulisele komsomoli löökehitusele Balti Soojuselektrijaama läheb I vahetuses 180 üliõpilast, II vahetuses 40; Viljandi maaparandusobjektile siirdub I vahetuses 47 ja teises 43, Torisse samalaadseile töödele 30+30, kolhoosidesse 91 ja osa veel pisematele objektidele — kokku umbes 700 üliõpilast.

Mõnikummend matemaatikut ja lääne filoloogi sõidavad Vilniuse ülikooli töö- ja puhkelaagrisse, et jagada nendega oma kogemusi.

Grupp ajaloolasi hakkab restaureerima ajaloolisi objekte. Need aga, kes õppeajal on töötanud mõnes asutuses, jäävad komsomolikomitee loal sinna ka suvetööde ajaks.

Paremini olid suvetööde avaldused laekunud matemaatikaosakonna, füüsika-matemaatika osakonna pedagoogilise haru, keemia-, stomatoloogia-, farmaatsiaosakonna ja lääne filoloogia osakonna komsomoligruppides.

Mõnus polnud aga füüsikaosakonna (teoreetilise haru), raviosakonna I ja II kursuse ning Õigus-Majandusteaduskonna suvetööde organisaatoreil, kellel tuli bürool vastust anda oma loiu töö pärast. Eriti halvaks hinnati olukorda raviosakonna vene grupi II kursusel, kus grupiorganisaator sm. Gorbunov oli niivõrd hooletu, et unustas kolmel kuul isegi komsomoli liikmemaksu tasumise. Komsomolikomitee büroo otsustas tema teguviisi arutada eraldi.

Komsomolikomitee bürool määrati staabiülemateks järgmised üliõpilased: Narva I vahetusse Priit Järve, II vahetusse Heino Kuusma, Viljandi I vahetusse Aarne Bergmann, II Jaano Odar, Tori I vahetusse Avo Lukk ja II Jaan Vaino, Tartusse Kalju Plaamus.

Komsomoli Tartu Linnakomitee palus võimaluse korral leida grupi ehitajaid ka Tammelinna koolimaja löökehitusele. Küllap Tartu rahvas panebki siin käed külge, sest koolimaja peab juba sügisel lapsi vastu võtma.

... Suvelõõsk. Töö. Laagrielu. Lõkked ja romantika... Kõik see on ees. Kannatust! Suvi tuleb nagu alati... pärast eksameid, peahoone ette veerevad bussid, ja siis lööme käed külge kõikjal, kus meid vajatakse.

A. PABUT

Tartu Rüklik 2 Üllikool

ESIMESI KOGEMUSI

(Algus lk-l 1.)

pule. Peab kaduma liiga pikaldane «hoovõtmine» praktika esimestel päevadel ja liiga varajane lõtvumine praktika lõpul. Koostöös grupijuhtide ja pedagoogikakateedri esindajatega tuleks saavutada olukord, et iga praktikant juba esimesel praktikapäeval saaks teada oma ülesanded praktika ajal, millest lähtudes ta juba järgmisel päeval võiks koostada oma individuaalse praktika plaani. Tartu koolidelt aga ootame suuremat stabiilsust õppetöö organiseerimisel, Vähem muudatusi tunniplaanides ja klassivälise töö plaanides.

Praktika paremaks õnnestumiseks on vaja, et üliõpilased läheksid praktikale kohe õppeaasta algul, näeksid seoses õppetöö algusega koolides esinevaid raskusi ja nende ületamise võimalusi. Selleks tuleks praktika ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas kanda üle 10. semestrile, nagu see juba ongi Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnas.

Nagu näeme, on meie käsutuses veel küllalt reserve, mille kasutamine võimaldaks pedagoogilise praktika sisulist ja organisatsioonilist taset märgatavalt tõsta.

A. Elango

Mitte «kergendus», vaid suur ja tõsine TÖÖ

Meie vabariik vajab iga aastaga järjest rohkem kõrgema haridusega spetsialiste. Pidevalt kasvab erialade arv ja need nõuavad igal aastal rohkesti töötajaid. Eriti süveneb spetsialiseerumine teaduslikus töös. On loomulik, et kõigi erialade jaoks ei saa avada osakondi ja teaduskondi, vähemalt mitte meie suhteliselt väikeses ülikoolis. Ometi on uute erialade spetsialiste tarvis ja nende ettevalmistamise üheks mooduseks (teistesse ülikoolidesse saatmise kõrval) ongi õppimine individuaalplaanide järgi. Näiteks valmistab Ajaloo-Keeleteaduskond ette arheolooge, etnograafe, kirjandusteadlasi, kunstiajaloolasi, parteiajaloolasi, strukturaalse lingvistika spetsialiste jt. Meie teaduskonnas ei alustata individuaalplaani järgi õppimist mitte esimesest, vaid tavaliselt kolmandast (vahel isegi neljandast) kursusest. Selle plaani alusel jäetakse ära rida üldises õppeplaanis ettenähtud distsipliine ja asendatakse need uutega. (Ajaloo-Keeleteaduskonnas näiteks jäetakse enamikul juhtudel ära kõik pedagoogilise kallakuga ained, samuti rida teisi, mis ei ole otseselt vajalikud antud spetsialisti ettevalmistamiseks.) See on täiesti loomulik ja vältimatu, sest teisiti poleks mõeldav plaani võtta uusi aineid. Õppekoormus nn. üldiste plaanide põhjal on küllalt suur ja selle kõrval veel teise eriala omandamine väga küsitav. Tekib oht, et üliõpilane jääb pinnaliste teadmistega nii üldise õppeplaani ainetes kui ka uuel erialal.

Siinkohal tuleb rõhutada, et individuaalplaan ei vähenda, vaid suurendab õppekoormust. Iseseisva tööga tuleb omandada tunduvalt rohkem teadmisi, kui seda teevad teised üliõpilased, sest loenguid on suhteliselt vähem ja töö raamatuga ei ole sugugi nii lihtne, kui see vahel tundub. Paljud individuaalplaani järgi õppijad räägivad oma kogemuste põhjal, et loengute järgi oli mugavam ja lihtsam eksameid teha. Vaieldamatu on samal ajal, et individuaalplaani alusel õppija talub suhteliselt suurt õppekoormust paremini kui teised üliõpilased. See on muidugi loomulik, sest nende plaan arvestab üliõpilase isiklikke huve, kalduvusi ja võimeid tunduvalt paremini kui üldised õppeplaanid. Õppides erutavat ja armastatud eriala, tundub jõukulu väiksem olevat. Süvenemine oma erialasse on aga tänapäeva teaduse arengu eelduseks. Vale oleks arvata, et individuaalplaan tingib kitsalt oma erialasse sukeldunud spetsialisti tekkimise. Alles on jäetud kõik ühiskonnateadused ja rida üldisi antud osakonnas õpetatavaid aineid. Süüdistada individuaalplaani alusel õppijat, et ta on «kitsas» spetsialist, saab ainult samapalju kui mõne teise osakonna üliõpilast. Säärase süüdistuse tõstjad tavaliselt unustavad, et ärajäetud ainete asemele tuli õppeplaani vähemalt niisama palju uusi. Piiratud, ühekülgne spetsialist võib kujuneda nii üldise kui ka individuaalplaani järgi õppimisel.

Kokkuvõttena võib öelda, et individuaalplaanid on end enamikul juhtudel täiesti õigustanud. Nende järgi õppimine ei ole «kergenduseks», mille abil saaks ülikoolis vähema vaevaga läbi, vaid see nõuab suurt ja tõsist tööd. Nad soodustavad üliõpilaste loomingulist aktiivsust ja süvendavad iseseisva töö oskusi. (Muidugi ei tähenda see, et iseseisev töö on võimalik ainult individuaalplaani järgi õppimisel, kuid siin on see lihtsalt vältimatu.) Eriti uute, äsja tekkinud ja tekkivate teadusharude spetsialistide ettevalmistamiseks on individuaalplaanid väga paindlikuks vormiks, võimaldades kujundada spetsialiste, kes hakkavad töötama mitmete teadusharude kokkupuutekohtades.

Tundub, et individuaalplaane on veel suhteliselt vähe rakendatud.

Kõigis teaduskondades peaks individuaalplaanidele senisest veelgi rohkem tähelepanu pöörama — seda on korduvalt rõhutanud TRÜ komsomoliorganisatsioon.

Individuaalplaanide väljatöötamisest peaksid osa võtma kõik — õppejõud, üliõpilased, ühiskondlikud organisatsioonid. Sageli tuleb üliõpilast abistada õige valiku tegemisel. Üliõpilastele tuleks senisest veelgi rohkem tutvustada teaduse uusimaid saavutusi sellise arvestusega, et neis tärganud huvi suunata iseseisvale õppimisele. Kandidaatide suhtes peaks senisest rohkem arvestama komsomoliorganite ja ÜTÜ ringide juhatuste arvamusi ja soovitusi, sest just nemad tunnevad kandidaati kõige paremini. Loomulikult tuleb arvestada ühiskonna vajadust iga liiki spetsialistide järele, kuid ei saa ka unustada pakkumise osa vajaduste kujunemisele.

J. LEET

TÄHELEPANU,

SUVETÖÖDEST OSAVÕTJAD!

I vahetus sõidab suvetöödele 3. juulil. Väljasõit Narva toimub kell 12, Viljandisse ja Torisse kell 14. Neil üliõpilastel, kes siirduvad tööle Tartu ehitusobjektidele, koguneda kell 16 peahoonesse auditooriumi nr. 1.

Kolhoosidesse sõidetakse 3. ja 16. juulil. Väljasõit kell 15.

II vahetuse üliõpilastele on väljasõit 1. augustil: Narva kell 12, Viljandisse ja Torisse kell 14.

Tartu objektidele jääjad kogunevad kell 16.

Kõik väljasõidud toimuvad TRÜ peahoone juurest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

TRÜ 1961. a. ilmunud tööde bibliograafia

Teatavasti alustas Teaduslik Raamatukogu 1960. aastast ülikooli bibliograafia avaldamist aastaraamatuna. Mõne päeva eest jõudis müügile teine vihik — 1961. a. ilmunud tööde bibliograafia. Võrreldes 1960. aastaga on äsja ilmunud raamat terve trükipoogna võrra eelmisest mahukam, sest registreeritud tööde arv on kasvanud 200 nimetuse võrra.

Bibliograafia hõlmab TRÜ väljaandeid, ülikooli koosseisuliste õppejõudude jt. töötajate trükis ilmunud töid. Ka üliõpilaste tööd on loendatud, niipalju kui neid õnnestus kindlaks teha. Käsikirjalistest materjalidest tuuakse kõik TRÜ-s kaitstud ja TRÜ töötajate mujal kaitstud väitekirjad ning üliõpilaste auhinnatud võistlustööd.

1961. a. ilmunud tööde bibliograafia trükiti 500 eksemplaris. Teda müüakse peahoone raamatukioskis ja Tartu raamatukauplustes.

Uut teatmekirjandust

EESTI NÕUKOGUDE KIRJANDUS 1961. Bibliograafiline ülevaade. Tallinn 1962. 50 lk.

SOTSIALISTLIKE TÖÖSTUSETTEVÕTETE ÖKONOOMIA. Kirjanduse soovitusnimestik. Tallinn 1962. 54 lk.

INIMENE KOSMOSES. Kirjanduse soovitusnimestik. Tallinn 1962. 33 lk.

For international undersanding. BIBLIOGRAPHY. Books recommended to read (about Japan). Nr. 1. Tokyo 1961. 22 lk.

Palju päikselisi päevi,
MARGIT JAANUS
ja
VELLO PARKI
Lääne filoloogia III kursus

Eksamihommikust...

(Algus lk-l 1.)

«Aga,» pistab areldi vahele Els, «Riias, kus me ekskursioonil käisime, olid laboratooriumid palju suuremad, televiisoris näidatakse õppefilme...»

Inglise filoloogia III kursusel on seljataga juba kaks eksamit: inglise keel ja saksa keel.

«Õpite ka saksa keelt?»

«Jah, õpetajana läheb mõlemaid vaja. Muidu on ka hea, kui rohkem keeli oskad. Saksa keelt tuli küll täiesti algusest alata, kuid nüüd võib juba kõnelda,» räägib Margit Park.

«Kes teil kangemad keelemehed on?»

«Jaak Rähesoo, Epp Tamm, Ann Randalu, Ann Kivikangur ja... Ei tea öeldagi, igaühel on seda keelesoont oma kandi pealt.»

«Kuidas teil endal läks?»

«Viis.»

«Kui nii palju «väga häid» on, siis olete vist tuleviku pärast muretud?»

«Ei ole. Väga suur puudus on praktikast. Teistel erialadel on see ette nähtud, meil mitte. Need mõned tunnid, mis talvel pedagoogilise praktika raames anname, ei paku kuigi palju. Moskvas ja Leningradis töötavad üliõpilased ekskursioonijuhtidena ja tõlkidena turistide juures. Miks meie ei võiks seda teha? Käiakse ju Bioloogia-Geograafiateaduskonnast praktikal Pamiiris, Koolal, Karagandas. Siis ei peaks ju Moskva ja Leningradki nii võimatult kaugel olema.»

Läheme täppisteadlaste juurde kaema. Arvutusmatemaatikute IV kursusel oli eksam lineaarsest planeerimisest. Pooltel «väga head». Anne Sepandi, Otto Karma, Mall Karolin ja Enn Sarv — ega nemad palju muid hindeid ei tunnegi. Sirgjoonelisus, juurdlev mõistus ja hea matemaatiline taip on need, mis ainet koduseks aitavad muuta.

Peahoones on kahel uksel silt «RIIGIEKSAM». Polegi juurde kirjutatud, et «palutakse vaikust» või muud sellesarnast nagu Gogoli-nimelise raamatukogu lugemissaalis, kus laual klaasi all on järgmisesisulised sedelid:

LUGEJAD!
Palutakse mitte lõhkuda laualampe! Vastasel korral laualambid eemaldatakse.

Aga sellel uksel ei ole teist silti. Pole vajagi, sest igaüks teab, et lärmata siin ei sobi. Suur vahe on diplomandide ja muidu eksamiandjate vahel. Esimesed on väärikad, ei saa arugi, kes on juba eksamilt tulnud, kes alles läheb. Võib-olla on see harjumusest, võib-olla aga oma väärikuse tunnetamisest.

Kõigil viiendatel kursustel on esimene eksam NLKP ajaloost, ka juristidel.

«Pabistate?»

«Natuke jah, aga üldiselt pole viga. Aine on käes. Eks teda ole põhjalikult õpitud ennemgi. Ainult viimased kongressid ja pleenumid tahavad rohkem valgustamist,» ütleb Maie Eero, üks kiitusekandidaate.

Kõrgeimad hinded said ka Külike Johannson, Ermo Müür, Hinge Brand, Mikk Titma, Rein Küttim, Ants Uustalu, Helve Milve ja mitmed teised. Läbi ei kukkunud keegi. Pool eksamit on homme. Soovime kõige paremat.

Riigieksameid teevad ka eesti ja vene filoloogid.

...JA MUJAL. Viimasel ajal ajab ilmataat justkui jonni. Ei aita ka kõige paremad salvid ja kreemid — päike ei võta. Aga õhuvannid on ka midagi. Emajõe-äärne on sellegipoolest inimesi täis ja tudengi võib kohe selle järgi ära tunda, et tal on suur raamatuvirn kõrval. Meeldiv tuleb ühendada kasulikuga, seda on targemad pead juba enne meid öelnud.

Tegelikult pole praegu niisugust kohta, mis ei kõlbaks õppimiseks. Keemiahoones on neljandal korrusel vana kummulikeeratud kast. Selle otsas võetakse konspektist veel viimast. Trepp on inimesi täis, ja ikka raamatuga. Ilma raamatuta inimest on üldse imelik näha.

Raamatukogud on täis rahvast. Tülitame mõnda kummargil pead. Laual on lahti löödud paks raamat, millelt võib lugeda «Vladimir Iljitš Lenini elulugu».

Ajaloo-osakonna VI kursuse üliõpilane Aime Aasmäe teeb riigieksameid. Polnud kerge need kuus aastat töötada Maardu Keskkoolis õpetajana ja samal ajal õppida kaugõppes. Kuid ühelgi aastal pole toppama jäädud ja nüüd on kaitstud ka diplomitöö «India vabastusvõitlus 1857—1859». Muidugi hästi, sest kuidagimoodi tegemist Aime Aasmäe ei tunnista. Soovime jõudu ja läheme edasi, sest praegu on õppijail iga minut kallis.

ÕHTU

Juba ta tulebki, märkamatult, sest ega nüüd päris pimedaks lähegi. Kellel hästi, kellel halvasti läinud — kuid see päev on läbi. Ühiselamus aga on nagu alati liikumist ja elu. Kellel eksam möödas, need tunnevad end laialt, kellel ees — need tahavad end veel kokku võtta. Aga magada tuleb siiski, kõigil. Mis täna puudu jäi, tehakse homme tasa. Hommik on õhtust targem.

E. BRAND

Esmaspäev, 3. juuni

Kääriku ● Kääriku ● Kääriku ● Kääriku

Maikuu viimasel nädalal viibisid Kääriku laagris Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilased. Loengute, peamiselt aga praktiliste õppuste kaudu omandati suvel pioneerilaagrites vajaminevaid teadmisi ja oskusi. Raske on piiri tõmmata selle vahel, kus algas õppetöö ja kus lõppes puhkus. Kolm lõkkeõhtut, ööpäevane matk, spordivõistlused, luuremängud ... Suurepärane meelelahutus, eks?

Aga neile, kes enne pole telki üles pannud ja teevad esimest korda kaasa luuremängu, on see eelkõige õppimine.

Nii üheks kui teiseks olid Käärikul kõik võimalused.

Päris vabadel hetkedel meelitas järv. Et ka päevitamisvõistluses oli konkurss tihe, on niigi selge.

Väliselt ei erinenud meie elu millegagi tavalise pioneerilaagri omast. Õhtused ja hommikused «lineikad», raportid, saluteerimine, fanfaarihelid ... Ja kõikjale mindi marsisammul rühma lauluga.

Esimese rühma moodustasid lääne, teise vene filoloogid koos ajaloolastega ja kolmanda — eesti filoloogid.

Rühmade vahel käis võistlus distsipliini, lõkkeõhtute, päevikute jt. aladel.

Aga löömegi parem lahti rühmapäevikud ja välklehed. Nad jutustavad ise kõigest.

LAUL JA RIVI

Pärastlõunaste õppuste algus oli lihtne ja loogiline. Tom, s. t. tänasest päevast alates instruktor Alatalu, ütles, et õpetus laulmisest on ette nähtud ning laulame.

Ja laulsime: tugevalt, võimsalt, kõlavalt, reipalt, elavalt — nii, kuidas noodiraamatus oli ette nähtud. Ants kui entusiast mitmel alal tegi näitemängu juurde n. ö. laulumängu, ja lõbusam oli. Võimsate laulude juures olid poiste hääled tüdrukute omadest jõulisemad ja vastupidi. Iga laul jõudis lõpuni. Tõsi küll, mõni jäi pooleli ka ..., sellepärast, et uus tuli peale. Kõige populaarsem oli «Rong see sõltis tsuh-tsuh-tsuh». Mõistsime seda suurepäraselt. Mis loeb 15-aastane vanusevahe!

Rühmalaul sai siin valitud ja rivilaule õpitud. Edasi läks kaks tundi rivis ja lauluga, rohkem rivis kui lauluga.

Parem pool, vasak pool ... Kindral Ago oli käre. Alguses. Pärast ei olnud. Siis olime ise kindralid. Kogemused õpetasid veel kord, et käskida on raskem kui käsku täita (kuigi see viimanegi lihtne polnud).

Neli tundi rividrilli.

Lõpptulemused hämmastasid maailma. Kes olid laagri hoonete juures ajal, millal III rühm lõpetas oma tööd, nägid sõjaväelist rivi ja kuulsid pioneeride rivilaulu. Käsklused kõlasid kui professori lisaküsimused altvedamiseks ja nende täitmine oli niisama kiire ja ladus kui hästi õppinud tudengi vastus eksamil.

Agol oli häält juurde tulnud. Rühmavanema viimases «Rivitult!» kõlas häälepaelte võimas kahin. Ja rühm teadis, mis on rivi.

Märkus: rivivõistlustel saavutas III rühm esikoha.

Memuaarid

sellest, kuidas ma vanemkorrapidajana 24 tundi ja 05 minutit laagri heakäekäigu eest lausa lõvina võitlesin.

Endine vanemkorrapidaja Selli surus mu kätt ja ma arvasin nägevat ta silmis vaikset lugupidamist mu raske ja ennastohverdava ülesande vastu. Paraku järgmisel õhtul ise korrapidamist üle andes ma enam nii ei mõelnud.

Hakkasin siis pihta. Läksin tähtsa näoga palli mängima, punane lint käe peal. Minu tagasihoidlik isiksus võeti vastu tohutu tähelepanuga, nii et mu menu kippus varjutama isegi Stepan Karja. Igal tütarlapsel oli minuga äkki tegemist ja mu arvamus endast tõusis niivõrd, et kui Ants Sild mind laagri tuntuimaks kurva kuju rüütliks nimetas, siis ma lihtsalt andestasin talle.

Esimene sekeldus tuli juba samal õhtul. Pärast öörahu signaali kostsid äkki kusagilt järvekaldalt kellegi hiilivad sammud. Viskusime koos laagrülemaga pikali ja saimegi kätte kaks suurt kala: Maimu ja Mari, kes olid käinud ilma loata järvel aerusulpsatustega vääriskalu hirmutamas ja hiilisid nüüd koju õndsas veendumuses, et nad karistusest pääsevad. Aga seal seisin äkki m i n a nende ees. Tüdrukud leidsid siiski väljapääsu: nad pagesid minu hingepõhjast tõusvate kibedate ja karmide, kuid õiglaste etteheidete eest laagriülema varju ja olid nõus iga tema sõnaga.

Teine päev läks samas vaimus edasi — mu tähtsus aina kerkis. Ja siis tuli uus õhturivistus — mu püüdlikkust ei märgitud isegi sellega, et oleks teiseks päevaks veel korrapidajaks määratud. Nüüd käin ma ringi tavalise lihtliikmena, keegi ei tee must enam välja ja ma püüan kõigest väest organiseerida Kukutatud Laagrivanemkorrapidajate Peavalitsuse Kääriku osakonda, et siis oma õiguste taastamise eest võitlema asuda. Ja endastmõistetavalt kirjutan ka memuaare.

JAAK

RÖÖVLID

Fanfaar häälitses kõige magusama une ajal ja algas öine luuremäng. Mingid röövlid olid kolm instruktorit ära varastanud. Iga rühm pidi kõigepealt üles otsima salakirja ja selle järgi instruktori. Kirjas seisis: otsige ujula juurest.

Repliigid, mida kuulis ujulast kahe meetri kaugusele metsa peitupugenud instruktor, kui teda otsis III rühm, olid umbes niisugused:

«Torni, vaadake torni!»

«Ants, kas maja katusele vaatasid?»

«Äkki kükitab vees!»

«Poisid, ronige maja alla!»

Pooletunnise otsimise järel:

«Nüüd kuuskede ladvad!»

«Staadioni taga metsas pole kedagi.»

«Rein, tule siia, ma ei julge üksinda siia põõsastesse minna!»

«Kui üles leiame, teeme talle tuupi.»

Tunni aja pärast:

«Hei, teeme aheliku, hakkame korrapäraselt metsa läbi kammima!»

Lääne filoloogid taipasid kohe organiseerimise tähtsust ja said juba 21 minuti pärast magama.

KILDE JÄRVEST

● Eraettevõttena on termoregulatsioon järves kõvasti keelatud, aga rühmaga võib. (Lõik laagri sisekorra eeskirjadest tudengite keelepruugis.)

● «See järv läheb varsti vahtu,» ütles Viccy, kui tal juba kolmas seep sillalt järve põhja kukkus.

● «Kui kaunis lind,» ütles igaüks õhtul luikesid vaadates. «Vastikud loomad!» ütles ülepeakaela pagedes nii mõnigi, kui mänguhoos pall luige pihta läks.

● Saun järve kaldal oli kasulik majake nii pesemiseks kui nõupidamisteks, kas siis kahekesi või mitmekesi. Nii näiteks istusid siin pärast öörahusignaali vandeseltslastena koos III rühma lõkkeõhtu ettevalmistajad ja nuputasid oma lõkkeõhtuks televisioonisaatekava.

Matkapäev

Kõrge kuusirp Harimäe kohal ei olnud sündmuskohal peremeheks.

Mäenõlvakul vana talumaja õues hakkas lõke aegamööda kustuma.

Väsinud matkajatel oli aeg minna telkidesse.

Seljataga oli huvitav ja veidi väsitav matkapäev.

Hommikul oli astutud pikkade kindlate sammudega üle Kääriku nõlvade. Rivi ees astus reipalt vana matkaja Olev Luhaveer, rivi lõpp oli magusavõitu. Kaks kompotipange Stjopa ja Vello käevangus panid nii mõnegi hoolitsevalt-uurivalt tagasi vaatama ja ... appi minema.

Laagriplatsiks oli Harimäe küür. Seni kuni kokad valmistusid kõrget klassi näitama, hakkasid teised telke üles lööma. Pealtnäha lihtne töö viis kogemusteta matkajaid peatselt nii mõnegi probleemi ette. Instruktor Olev pidi käima edasi-tagasi kümmekonna telgi vahel ja mitu korda ette näitama alates pulkade maasselöömisest ja lõpetades nööride pingutamisega.

Kui telgid lõpuks püsti said, leidsime ise, et pole neil suurt viga midagi. Söögi ajal teatas Olev telkkondadele hinded: ainult üks 4, ülejäänud allapoole kuni 0,1-ni välja.

Hommikuks olid telgid natuke kaamelikaravani moodi, aga uhke tunne oli mõelda, et need on ikkagi esimesed ja eks edaspidi juba õnnestub paremini.

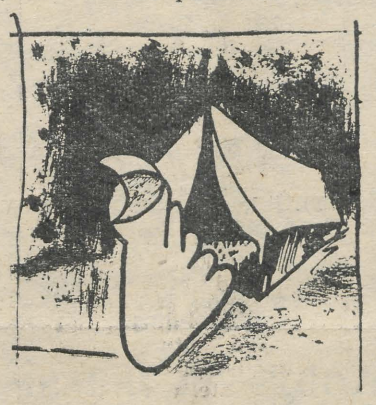

See juhtus ööl vastu 31. maid

«Täna öösel rahvavaenlane magab,» kuulutas eesti filoloogide lõkkeõhtul N. väeosa luure andmetel Kääriku telestuudio direktor Mati. Ilmselt oli vastast alahinnatud: rahvavaenlane tegutses siiski. Meie laagri kõrvale oli juba ilmunud naaber. Luure aga jättis välja selgitamata uustulnukate moraalse palge ja ideelise teadlikkuse. Kuid edasi juba pajatab meie laagri korrapidaja:

«Ma olin truult vahipostil. Siis — keegi võtab mu sülle. Heledad kampsunivarrukad, tummad maskid panevad mulle koti pähe. Mind seotakse, mind veetakse. Kuhu? Kuhu? Röövlid seovad mu palliposti külge. Läbi hõredavõitu koti näen nende hirmuäratavaid kogusid enese ümber askeldamas. Ma pean vabaks saama: mu kõrval on laagrilipp! Ma võitlen end vabaks — peaaegu. Hetkel, mil püüan kotist pääseda, hüppab vaenlase pealik minu juurde ja mässib mu uuesti võrku. Siis puhutakse fanfaari ... Miks ei tule keegi appi? Pärast pikka ja piinavat rähklemist pääsen postist ja kotist. Vaenlane on kadunud, lippu ei ole.»

Tulime lõkkeõhtult koju: laagris täielik segadus. Salakiri — lahendamatu. Katastroofiline olukord — fanfaar samuti läinud. Sm. B. Nedzvetski lõpetas paanika, tulvil rahu ja otsustavust: «Kõik magama!»

Järgmisel päeval oli laagri pidulik lõpetamine. Seisame kõik valvel. Ja siis ilmuvad kuulsad «röövlid» (Tartu II Keskkooli 6-a kl. pioneerid) ja «Must Surm» (nende rühmajuht — TRÜ kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilane Hain Kinks) ise koos meie lipuga. Lipp antakse endistele omanikele pidulikult üle ja röövlid saavad autasuks šokolaadi.

Terves kehas terve vaim

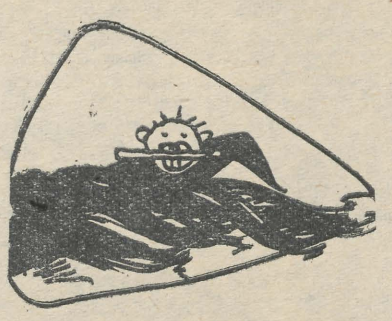

Teada on, et kehalise karastuse kogumine käib punase kaelaräti kandmisega lahutamatult ühte.

Paras kulbitäis spordialaseid teadmisi leidus ka Kääriku «mängu-pioneeride» tarkusekatlas.

Üheks suuremaks nõu- ja jõuprooviks olid võistlused.

Rühmade esindajad pingutasid lihaseid ja mõõdulinti, ülejäänud seltskond vaatas pealt ja jagas nõuandeid. Oli mõndagi, mis ergutushüüded Kääriku staadioni seniste aegade tugevaimateks paisutasid. Suursensatsiooniks kujunes peaala — kombineeritud teatejooks.

Võistkondade suuruseks oli määratud 5 naist ja 2 meest. Et lääne filoloogid olid «kangema» (kuidas selle kangemaga on, see muutus pärast jooksu kaunis küsitavaks) soo poolest õnnetus olukorras, lubati neil meeste asemel jooksma panna naisvõistlejad.

Juba esimeses vahetuses läks aga nende võistkond paraja edumaaga võistlust juhtima. Ei aidanud eestlaste meesujuja Stepan Karja ratsionaliseerimistegevus (ujus, teatepulk hammaste vahel), ei aidanud ka ankrumeeste Ago Pabuti ja Rein Orase maad müdisema panevad hiigelsammud. «Läänlaste» naiskonda ehtis kuulsusesära ja võidurõõm. Puhta töö tegi I rühm ka kergejõustiku naiste aladel. Meeste konkurentsis jäid peale eesti filoloogid.

Lääne filoloogide võidukäik jätkus ka rahvastepalli võistlustel. Jällegi asusid nad platsi ühegi meesmängijata ja jällegi korjasid nad ausära ja hiilguse endile.

Kõige higirikkamaks laagrirituseks kujunes orienteerumisjooks. Teooria tundus siin tuttavana juba algkooli kodulootundidest, praktikas aga taandus kõik jalgade väleduseks (eesjooksjaid silmas pidades). Nagu hiljem selgus, oli igaie võistkonnale kaasaantud kompassil ja kaardil siiski otstarve olemas. Nende abil leidis oma rühma kaotanud Ants hiljem tee laagri keskusesse. Võistkond aga ootas neljandas kontrollpunktis ja siunas.

Ajaloolastelt on pärit neli enesekriitilist rida:

Mõni varvast siputab,
põõsa taga ringutab.
Staadionil neli meest
võimleb teise rühma eest.

Need puudutavad hommikvõimlemist ja ei käi mitte ainult ajaloolaste kohta. Viilijaid aga oli juba alguses vähe ja laagri lõpuks peaaegu polnudki. Ja ega Ajaloo-Keeleteaduskonnas sport põlu all pole!

Sütti, sütti, lõke!

Surmkindel, et mitte keegi meie kaasaegsetest pole osa võtnud Borodino lahingust. Aga meie oleme! See juhtus II rühma lõkkeõhtul. Vapper Vene armee — lääne filoloogid — ja Prantsuse armee — eesti filoloogid.

Tähelepanu! Metsast kappab tuhatnelja välja küürus kogu Prantsuse armee poole. Kas Napoleon? Seekord siiski ainult Tema Majesteedi hobune. Paar tiiru rahva ees ja juba ongi ta kadunud metsa. Tubli, Vello, sa tulid suurepäraselt hobuse osaga toime! Ja nüüd ratsutab oma vägede ette sellesama hobuse seljas Napoleon — Eerik Selli. Kõlab kõrvulukustav aplaus.

Teiselt poolt metsast ilmub oma vägede ette kaarikus (Toomas ja Rein) suur vene väejuht Kutuzov (Väino Sirk).

Kõlab signaal ja esimesed read sööstavad võitlusse. Kuigi seekord piirdutakse tavalise kukepoksiga, on laipu ja haavatuid rohkem kui vaja. Laibad viiakse ära, haavatud võetakse vangi, lahinguplats jääb tühjaks.

Ja juba istuvadki vaenulikud pooled ühises sõbralikus ringis lõkke ümber. Väga tore oli — see oli kõikide ühine arvamus.

Kindlasti pakkus igaühele meist suurt naudingut esimene lõkkeõhtu laagris.

... Vastavad instruktsioonid on kätte jagatud ja oleme teel lõkke juurde. Juba paistabki mäekallakul vilets lõkkeke. Ja ega pererahvas isegi eita seda. Külalistele tehakse ettepanek oksi korjata. Siis selgub, et see ei olegi päris lõke. (Kerkib küsimus, kas niisugune pettus on pedagoogiliselt õige.)

Enne päris lõkke juurde jõudmist võetakse veel igast rühmast pante. Nende pantide lunastamine saab hiljem üheks huvitavamaks sündmuseks. Tore on suurplokkidest elumaja ja paroodia ülikooli spordipäeva masskavast. Aga ka külalised paistavad silma. Eriti toredad on Ants Sild ja Stepan Karja, kelle «pieni muurahainen» ei taha kuidagi välja tulla.

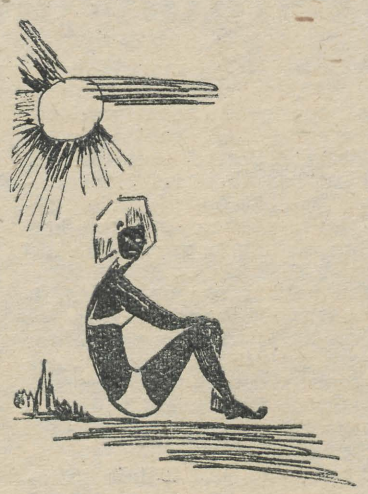

Lõke loitis kaua üle kesköö ja saatis tumedasse kevadtaevasse pimestavaid sädemeid.

Juba on käes laagri viimane õhtu. Aitäh, seltsimehed pioneerid III rühmast! Teie lõkkeõhtu oli kahtlemata kõige toredam ja sisukam. ... Telereporter Mati Talvik lülitab sisse kaamera ja kogu meie kollektiiv jälgib andekate iseteg evuslaste esituses lõbusaid killukesi möödunud laagripäevadest. Ei oleks uskunud, et eesti filoloogia poisid sobivad nii suurepäraselt tantsijatarideks. Tõsi, nende sääred ja rinnad olid küll pisut karvased, kuid see ei seganud. Aplaus oli üksmeelne. Vahelduseks kuuleme loengut keeleteadusest ja näeme, kuidas Vanaisa keeli keetis.

Ja lõpuks näeme veel I ja II rühma jõudu katsumas TV viievõistluses. Viimane algas kuulsate kunstiteoste lavastamisega. III rühma liikmete esituses tundsid võistkonnad Repini «Burlakid Volgal», Viiralti «Põrgu» jt. maalid igatahes ära. TV viievõistlus lõppes teevee joomisega. Auhinnalised kohad jäid välja jagamata, sest mõlemad võistkonnad said võrdse arvu punkte.

Lõkkeõhtu on lõppenud. Veel viimased minutid sõprusringis ja siis hüvasti, toredad õhtud lõkketule ümber!

Istusime viimasel päeval kõik koos Kääriku peahoone nägusas saalis.

Tehti kokkuvõtteid seitsme päeva tööst. Instruktorid ja võistluse žüriide esimehed rääkisid veel kord sellest, mida me juba oskame ja milles on puudujääke.

Võistlus oli enamikul aladel tasavägine. Parimad orienteerujad olid II rühmas, öise häire ajal tegutsesid kõige «kainemalt» lääne filoloogid. lõkkeõhtu ja välklehed õnnestusid kõige paremini eesti filoloogidel.

Aga paremusjärjestus polnud kaugeltki kõige tähtsam.

«Meie programm on täidetud. Need, kes tahtsid, võisid siin palju õppida,» ütles lõpuks laagriülem sm. B. Nedzvetski. «Peamine on: ärge oma tulevases laagritöös kunagi unustage, et olete laste kasvatajad.»

Kaart näitab rännusihti, kompass on abiks tihti — edasi, sõbrad, lauluga, laulugal

laulsime bussides, kui Tartu poole hakkasime sõitma.

Käärikult tõime kaasa kaardi ja kompassi järgmistesse laagritesse.

Aga päris kindlasti määrame varsti jälle kaardil tuttava asimuudi ja seame seljakoti selga.

INTERVJUU

7 küsimust,

Soome—Eesti NSV maavõistluste ajal viibis Tartus P. Keres. Meie kirjasaatja esitas suurmeistrile mõned küsimused.

Hiljuti selgus üheksas malemaailmameister. Mida võite Teie öelda matši kohta?

Matš oli väga huvitav, pingeline ja põnev. Botvinnik väsis aga mängude käigus, viiendal mängutunnil avaldus ilmne väsimus. Pöördepunktiks oli 18. partii, kus Botvinnik pärast kodust analüüsi eksis. Ilmselt vahetas ta ära käikude järjestuse. Viimased partiid olid juba niisama vormitäiteks.

T. Petrosjan võitis teenitult. Ta kasutas täielikult eeliseid, mis tekkisid peaaegu paarikümneaastasest vanusevahest. Ka valis ta oma mängustiilile vastava taktika. Botvinnikul ei õnnestunud luua teravusi ega peale suruda oma taktikat.

Kes Teie arvates Petrosjanile kõige varem «kinda heidab»?

Raske on kolme aasta peale ette öelda. Arvan, et suuremaid väljavaateid meie maletajaist on Spasskil. Ka Kortšnoid tuleb arvestada. Kuid selleks võib osutuda ka Fischer, kui ta muutub objektiivsemaks.

Mõni sõna maavõistlusest soomlastega?

Maavõistlused Soome maletajatega on kujunenud traditsiooniliseks, kord Helsingis, kord meil. Alati toimuvad võistlused sõbralikus õhkkonnas. Pole silmas peetud iga hinna eest punktide tagaajamist, vaid just sõprussidemete tugevdamist. Sportlik tulemus pole kõige tähtsam. Seni on õnnestunud Soome maletajaid võita, kuid nad arenevad iga aastaga ja võitu saavutada on juba raskem. Noorte järelkasv on neil hea, Westerinen näiteks.

Kuidas hindate meie malekoondise šansse kolmandal NSV Liidu rahvaste spartakiaadil?

Šansid? Oleme niiöelda «mustaks hobuseks». Karta on, et võistkonna treening pole küllaldane. Vabariigi esivõistlused olid ainsaks tõsisemaks jõuproovikss. Matš Usbeki NSV maletajatega näitas, et teha tuleb veel palju. Enne spartakiaadi korraldatakse treeninglaager, seal saab veel mõndagi parandada. Loodame, just nimelt loodame, pääseda esigrupi sappa. Kuid kuues koht on siiski vaid lootus, reaalne on 7.—8. koha saavutamine.

Mida arvete Valter Heueri, Reinu Etruki ja Andres Vooremaa mängust?

Heuer on väga energiline, kombinatsiooniline maletaja. Talle meeldib alati luua teravusi, rünnata. Kuid ta liialdab sellega, seis ei võimalda alati rünnakut. Sellest tingitult ei olegi ta sportlikud tulemused nii head. Tööd tuleb teha rohkem kuiva, positsioonilise mängu kallal. Selleks võib eeskujuks olla uus maailmameister.

Etruk on meie lootustandvamaid noori. Ta mängib tugevalt. Kahjuks on ta ebakindel, teeb

7 vastust

kannatamatusest vigu, mida ei tohiks temasuguse tugevusega maletaja juures esineda.

Andres Vooremaa näitas viimasel tšempionaadil end võrdsena meie tugevamate maletajatega. Maavõistlusel esines ta aga alla oma võimeid, tundus, et esimeses partiis eksikombel ettejäetud vigur avaldas demoraliseerivat mõju.

Teatavasti stardite juulis tugeval maleturniiril Ameerikas? Kaua kestab, kes on veel osavõtjad ja ... üritate muidugi võita?

Turniir toimub Los Angeleses ja kestab 2.—29. juulini. Nõukogude Liidust on kutsutud mängima Petrosjan ja mina. Osa võtavad veel S. Reshevsky ja P. Benkö USA-st, M. Najdorf ja O. Panno Argentiinast, S. Gligorič Jugoslaaviast ja F. Olafsson Islandist. Mängitakse kaks ringi, igaühel seega 14 partiid.

Koosseis on väga tugev. Formaalselt võttes peaks võitma Tigran Petrosjan, kuid praktika on näidanud, et kõige raskem on alati mängida maailmameistril: tema vastu püüab igaüks paremini mängida.

Teatud määral üllatuseks on USA esimese maletaja R. Fischeri puudumine. Kuuldavasti nõudis ta korraldajailt liiga suuri honorare.

Loodan esineda hästi. Aga eks see selgu hiljem.

Mida tahaksite soovida ülikooli perele?

Oma — tõsi küll — egoistlikust seisukohast lähtudes seda, et mängitaks võimalikult rohkem malet. Siin on ju meie noored ja järelkasv peab saabuma.

Kuid jooksva õppeaasta lõpuks soovin kõikidele üliõpilastele head edu õppetöös (mitte ainult malemängus)!

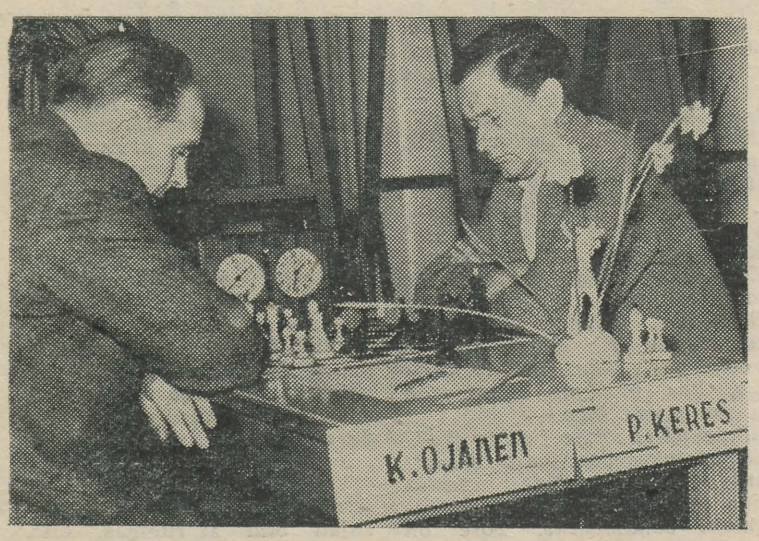

Moment P. Kerese ja K. Ojaneni vahelisest partiist.

HELGI MULLER

Vestibüülis

Pärast seda,
kui vabrikuviled kirenud on
nagu ontlikud kuked,
tõttan ma mäkke jooksujalu.
Avan raske, kaarega ukse.
«Tere hommikut!»
ütlevad mulle
kipsist Minervad
ja Pallas Athenad.
«Tore, et tulid.
Meid iga päev külastab
peale sinu
veel 300 Eevat.»
«Täiesti loomulik!»
vastan ma neile.
«Naistel on teadmistejanu
ju iidne.
Seepärast
tagurlik vanapoiss jumal
juba me esiemaga riidles.
Kaasaegseil naistel
ei muutunud taktika
krookelkontsade moejoones.
Kiusatus pole kuid õun,
vaid galaktika.
Mars kutsub külla ...
enda poole.
Seepärast uurime tähti
ja aatomeid,
juurime võrrandeid,
leiame ioone,
loeme luulet
ja analüüsime
ajalugu ning revolutsioone.»
«Kahju, et mind
on valatud kipsi!»
Õnnetu Pallas Athena
nii ohkas.
«Tantsiksin minagi
sambat ja lipsit ...
Arvamust avaldaks
kunstide kohta ...»
Jäigi ta vaeneke
nukrana maha nii
vestibüüli, mis võlvitud laega,
kurtma,
et miks pole loodud
veel võimalust
valida elamiskohta
ja -aega.

TEENELISEKS TEADLASEKS

Ülikooli rektori prof. F. Klementi 60. sünnipäeva tähistamisele ülikooli aulas on kogunenud üliõpilased ja õppejõud, F. Klementi kolleegid ja õpilased tema 30-aastaselt pedagoogi- ja teadlaseteelt ning paljud teised.

Teadusala prorektor J. Tammeorg räägib F. Klementi elust, tema teaduslikust tööst võtab sõna TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi töötaja Tš. Luštšik, üks rektori õpilasi.

EKP Keskkomitee sekretär L. Lentsman loeb ette EKP Keskkomitee ja vabariigi Ministrite Nõukogu tervituskirja. Õnnitleb M. Klement, Ülemnõukogu Presiidiumi aseesimees. Ta loeb ette tervituskirja ja teatab, et rektor F. Klementile on omistatud teenelise teadlase aunimetus. Õnnitlevad ENSV Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esimees M. Pesti, Leningradi Riikliku Ülikooli rektor A. Aleksandrov jpt.

Tervitusi toovad ka väikesed lasteringide isetegevuslased (fotol) ning rektori poegade laste nimel soovib õnne pojapoeg Aleksei.

Neid on palju, kes sel päeval tänavad prof. F. Klementit kui head pedagoogi ja seltsimeest, suurt teadlast ja ühiskonnategelast, tänavad kui avara hingega inimest.

Meie materjale jälgides

«AEGA ON VÄHE»

Vastuseks artikli «Aega on vähe» autorile L. Postile («Tartu Riiklik Ülikool» nr. 16 17. maist 1963) teatame, et tsiviilkaitse õpetamine on õppeplaanides ette nähtud kõigile meditsiiniõdede kursustest osavõtjaile 20-tunnilise programmi ulatuses. Tsiviilkaitse loengud lülitati tunniplaani plaanikohaselt lõppenud kliiniliste praktikumide asemele kahe kahetunnise loenguga nädalas programmi koondamisega 10 tunnile. Seega polnud tsiviilkaitse loengute näol tegemist mingi lisakoormusega.

S. ALT,
TRÜ vanemõpetaja

SULED TÖÖLE!

TRÜ kunstinõukogu vaatas läbi massi- ja koorilaulutekstide võistlusele saabunud tööd. Võistlustööde nõrga taseme tõttu otsustati kõik auhinnad jätta välja andmata. Ühtlasi teatame, et estraadistsenaariumide ning massi- ja koorilaulutekstide võistlust on pikendatud 15. oktoobrini 1963. Avaldame uuesti ka varemilmunud võistlusjuhendid.

Koori- ja massilaulutekstide võistlus

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» ja TRÜ ametiühingu klubi kuulutavad välja koori- ja massilaulutekstide võistluse.

Võistlus on mõeldud selleks, et saada kõrge ideelis-kunstilise tasemega laulutekste, mis annaksid võimaluse luua haaravaid kooriteoseid meie üliõpilasnoorsoo elust, tegevusest, ideaalidest, probleemidest, tunnetest. Tekstide viisistamisest võtavad osa vabariigi parimad heliloojad.

Võistlusele saadetavad tööd võivad olla kõige mitmekesisemates vormides, kusjuures eeltingimuseks on viisistatavus. Ootame uudset käsitluslaadi ja huvitavaid mõtteid humoristlike, lüüriliste jt. tekstide loomisel.

Koori- ja massilaulutekste hinnatakse koos. Arvestatakse ainult seni avaldamata ja viisistamata tekste. Võistlustööd tuleb esitada kolmes eksemplaris varustatuna märgusõnaga ning samaga märgusõna kandva ümbrikuga, milles on autori nimi, elu- ja töökoht (õppeasutus).

Parimatele töödele määratakse järgmised preemiad:
üks esimene preemia — 35 rbl.,
kaks teist preemiat — à 20 rbl.,
kolm kolmandat preemiat à 10 rbl.,
neli ergutuspreemiat — à 5 rbl.

Lähtudes tööde tasemest võib žürii auhindadeks määratud summa teisiti jaotada või mõne preemia jätta välja andmata.

Võistlustööde esitamise viimaseks tähtajaks on 15. okt. 1963. Võistlustööd tuleb saata ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele Ülikooli tn. 18 või TRÜ ametiühingu klubi juhatusele Tähe tn. 29. Ümbrikul olgu märkus «Koori- ja massilaulude võistlus».

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool»
TRÜ ametiühingu klubi»

✤ ESTRAAD

On lihtsalt häbiasi, et ülikooli klubis — rääkimata kursuseõhtutest või muudest üliõpilaskooosviibimistest — pole me kuulnud-näinud head estraadietendust, kus nii või teisiti oleks peategelaseks üliõpilane ise oma murede ja rõõmude, puuduste ning vajakajäämistega.

Sellepärast otsustasid TRÜ klubi ja ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» kuulutada välja

ESTRAADISTSENAARIUMIDE VÕISTLUSE

ning kutsuvad kõiki TRÜ kollektiivi liikmeid (üliõpilasi, õppejõude, teenistujaid) ning asjahuvilisi ka väljastpoolt ülikooli võistlustest osa võtma. Ka kollektiivsed tööd on teretulnud.

Vajatakse täismõõdulisi estraadistsenaariume (lavalise esituse kestusega vähemalt üks tund), mis kajastavad tänapäeva, on aktuaalsed ning käsitlevad estraadiliku vaimukusega eelkõige üliõpilaselu ning ülikooli probleeme, on oma olemuselt võitlevad ning optimistlikud. Silmas tuleks pidada veel seda, et etendus oleks arusaadav publikule ka väljastpoolt ülikooli. Saatemuusika ning stsenaariumides esinevate laulude, tantsude ja kupleede noodid ja tantsude kirjeldused ei ole nõutavad, peamine on just sõnaline osa. Siiski soovime, et stsenaariumis oleks ära tähendatud puuduvate laulude, tantsude ja kupleede iseloom.

Valiku teeb žürii, kelle koosseisu teatame hiljem. Žürii määrab ka kolm auhinda (suuruses 70, 50 ja 30 rbl., mida võidakse žürii äranägemisel ka ümber jagada). Peale selle ostab TRÜ klubi autorihonorari alusel ära kõik mängimiskõlblikud stsenaariumid ja jätab endale ka õiguse (muidugi kooskõlastatult autoriga) kahest või mitmest stsenaariumist üht esitamiskõlblikku kujundada.

Tööd laseme ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti (peahoone III korrus, vasakpoolne trepp), või kui need just kasti ei mahu, siis anname ära toimetusse (avatud esmaspäeviti, teisipäeviti ja kesknädalati) või TRÜ klubi juhatajale. Tööd mahutavale ümbrikule kirjutame «Estraad» ning varustame märgusõnaga; lisas olevas, sama märgusõnaga varustatud kinnises ümbrikus aga märgime andmed autori kohta (perekonna- ja eesnimi, teaduskond, kursus ning aadress).

Konsultatsiooniks on alati valmis TRÜ klubi juhataja sm. A. Siimer.

Ärge unustage ka stsenaariumide esitamise viimast tähtpäeva 15. oktoober 1963.

Võistluse korraldajad.

TÄHELEPANU!

Tuletame meelde, et kõik, kes taotlevad stipendiumi, peavad eksamisessiooni lõppedes kohe esitama avaldused.

Ajalehe järgmine number ilmub 26. juunil.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4760. MB 03365.

Kuidas arvestada puhkustasu

Puhkustasu arvestamisel lähtutakse töötaja aasta töötasust, s. o. puhkusele eelneva 12 kalendrikuu töötasust. Aasta töötasu jagatakse 12-ga, mille tulemusena saadakse keskmine töötasu, mis jagatakse 25,6-ga, s. o. keskmise tööpäevade arvuga aastas. Sel teel saadud päevane keskmine töötasu korrutatakse puhkuse tööpäevade arvuga.

Sellist arvestuse korda rakendatakse sõltumata sellest, kas puhkusele eelnenud aastal on olnud töötasus muutusi kas palgamäärade tõstmise või alandamise näol.

Kui töötaja puhkus langeb kalendrikuule, kus kuu keskmisest tööpäevade (25,6) arvust on vähem tööpäevi, näiteks 24 või 25, siis on puhkustasu vastavalt 1,6 või 0,6 tööpäeva tasu võrra väiksem määratud kuutasust, kui puhkus haarab tervet kalendrikuud (näiteks õppejõududel). 12-, 18- ja 21-päevase puhkuse korral on kõikumine vastavalt väiksem.

Kui puhkus aga on kalendrikuul, kus tööpäevade arv on kas 26 või 27, siis tuleb puhkustasu 0,4 või 1,4 tööpäevatasu võrra kõrgem määratud kuupalgast.

Sellised erinevused puhkustasus võrreldуna määratud kuutöötasuga on täiel määral kehtivad sel juhul, kui töötaja töötasu puhkusele eelnenud 12 kuu jooksul ei ole muutunud.

Kui töötaja tasu on puhkusele eelneva aasta jooksul tõusnud või on töötaja haige olnud, siis on puhkustasu väiksem töötasust.

Riigimaksud (tulu- ja lastetusmaks) arvestatakse möödunud kuu eest jooksva kuu I poole töötasudelt.

Puhkustasu väljamaksu korral tehakse töötajaga lõpparvestus nii töötasu kui ka maksude osas.

Töötasu ei kuulu maksustamisele, kui palgamäär ei ületa 60 rubla.

E. ODRATS,
pearaamatupidaja asetäitja

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

NELJAPÄEVAL, 27. JUUNIL 1963

Nr. 20(560) XVI aastakäik

Maailma esimene naiskosmonaut Valentina Tereškova ja kosmonaut Valeri Bõkovski on saabunud Volga-äärsesse linna, kus neid tervitab rõõmus rahvahulk.

TÖÖ OLGU PUHKUSEKS!

Nagu igal aastal, nii sõidavad ka tänavu sajad üliõpilased komsomoli löökehitustele. Eesmärgiks ei ole mitte töö töö pärast, vaid üliõpilase mitmekülgne areng, kollektiivsustunde süvenemine, lugupidamine tööinimeste vastu, eluraskuste tundmaõppimine jm.

Objektil on tööaja pikkuseks 7 tundi, suurema osa päevast moodustab vaba aeg. Kuidas veeta seda nii, et sellest oleks kasu üliõpilastel endil ja ka teistel?

Küsimust arutati ülikooli komsomolikomitees.

Objektide vahel toimub sotsialistlik võistlus. Võitjaid autasustatakse ELKNÜ Keskkomitee ja ELKNÜ Tartu Linnakomitee aukirjadega ja neile korraldatakse ekskursioon.

Selleks et oleks võimalik selgitada, missugusel objektil on üliõpilased kõige tublimad nii töös kui ka vaba aja veetmisel, koostati kõigile objektidele ühises vormis k o h u s t u s, mida siis igal objektil jõukohaselt ja võimaluste piirides täidetakse. Kohustuste täitmist organiseerib tööstaap eesotsas staabiülemaga, kes on ühtlasi ka ajutise algorganisatsiooni büroo sekretäriks.

K o h u s t u s e s ettenähtud ülesanded on ühtlasi ka sotsialistliku võistluse tingimusteks, mille täitmist arvestatakse parima üliõpilasrühma väljaselgitamisel. Nii on fikseeritud ülesanded töö, kuid ka poliitkasvatuse, kultuuri- ja sporditöö alal.

Kuu lõpus, pärast kokkuvõtte tegemist staabiülema ja töödejuhataja poolt märgitakse tööalastest näitajatest päevaülesannete täitmise protsent ja hinnang töö kvaliteedi kohta. Kus see on võimalik tuleks üliõpilastel tõsta oma kvalifikatsiooni. Arusaadavalt on nõutav eeskujulik töödistsipliin ja kõrge töökultuur.

Üliõpilased kohustuvad korraldama loenguid ja poliitvestlusi üliõpilastele või kohalikele töötajatele. Kui rühmas pole üliõpilasilektoreid ettevalmistatud loengutega, tuleb ühiste jõududega valmistada ette loeng või vestlus (kas oma erialalt või aktuaalsetel poliitilistel teemadel). Temaatika võib olla kõige erinevamat laadi, peaasi et oleks huvitav ja kuulajaile arusaadav. Läbiviidud loengute arv märgitakse kuu lõpul k o h u s t u s s e.

K o h u s t u s e s nähakse ette ka tihedate sidemete loomist kohaliku komsomoliorganisatsiooniga ja kohtumisi tööeesrindlaste või vanade kommunistidega. Tihedate sidemete all tuleb mõista igasugust koostööd kohaliku komsomoliorganisatsiooniga: seal, kus võimalik, võtavad meie üliõpilased osa rahvamalevate patrullreididest, annavad konsultatsioone kohalikele noortele, kes soovivad edasi õppida jne. Samuti tuleb iga objekti tööstaabil anda välja välkleht (tavaliselt üks kord nädalas) ja olla koostöös kohaliku organisatsiooni komsomoliprožektori liikmetega.

Igal objektil peab olema üliõpilane, kes korraldaks nõnda, et üliõpilased saaksid iga päev osta ajakirjandust.

On vajalik, et suvetööde ajal täieneks ülikooli komsomoliorganisatsioon, sest kus mujal kui ühises töös on võimalik kõige paremini seltsimehi tundma õppida.

Igas gupis leidub isetegevuslasi. Seepärast võeti k o h u s t u s s e punkt, mille kohaselt igal objektil tuleb valmistada ette kontsert või temaatiline õhtu (lõkkeõhtu) ja korraldada ekskursioone.

Spordiga tuleb tegelda iga päev. Selleks on suvetööde objektid varustatud kõige hädavajalikuga kergejõustiku alalt. Teretulnud oleksid üliõpilasvõistkondade sõpruskohtumised kohalike noortega. Et tänavu kõik ülikooli objektid asuvad veekogude ääres, korraldatakse mitte ujuda oskavatele noortele ujumiskursused.

Ülaltoodust ei tohiks järeldada, et eespool on antud ammendav ürituste kava. See, kuidas me vaba aja veetmisega rahule jääme, sõltub meie endi leidlikkusest ja aktiivsusest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Jälle ja jälle kostavad ülikooli aulast pidulikud marsihelid. Mängitakse tušši. Üks, kaks, kolm korda ... Siis on paus. Ning jälle alustatakse: üks ...

Iga selline päev, pidulik ja rõõmus, viib ülikooli kuue samba vahelt hulga noori, - kes nelja,

ÕNN KAASA!

viie või koguni kuue aasta kestel on kogunud alma materis teadmisi, saanud siin ettevalmistuse tulevaseks töömeheeluks. Viivad kaasa killukese suvepäevadest Narvas või Sirgalas, Toris või Viljandis, mälestuse ülikoolikaaslastest ja õppejõududest.

22. juunil jätsid 39 juristi hüvasti ülikooliga, jälle üks lend. Pidulikult kaunistatud aulasse kogunesid sõbrad ja omaksed, õppejõud ja ülikoolikaaslased.

Lõpetajaid õnnitlesid dekaan prof. P. Vihalem, vanemõpetaja E. Raal, kaugõppeprorektor J. Adojaan ja IV kursuse üliõpilane A. Lukk.

M. Eero tänas lõpetajate nimel kõiki heade soovide eest ja lubas, et nad ei unusta tulevikuski teadusetemplit.

Tušihelid ... Antakse kätte diplom kiitusega Maie Eerole ja ülikooli komsomolikomitee sekretäri asetäitjale Mikk Titmale. Ja mitte ainult diplom. Väike roheline raamatuke tõendab, et Mikk Titma on omandanud ka lektori ühiskondliku eriala. Jaan Napale ulatatakse koos diplomiga alpinismiinstruktori ja ühiskondliku lektori tunnistus ...

Maie Eerot, Mikk Titmat ja Viktor Piirmanni kui aktiivseid kommunistlikke noori autasustatakse ELKNÜ Tartu Linnakomitee aukirjaga.

Õnnitlused. Lilled. Kokkuvõte viie aasta jooksul tehtud tööst. Päris töö rahva heaks aga alles algab. Õnn kaasa!

Veel üks EKSAM

. Kohtad tänaval inimest, kellest mõnikord on meeles ainult eesnimi ja keda sinuga seob «esimese vahetuse greslane». Vahetad naeratusega «tere» ja astud edasi, mõeldes edasi tärganud mälestustekillukest möödunud suvest.

Aga kui jääd hetkeks tänavanurgale seisma, läheb juttki lahti ja muidugi endastmõistetavalt «sina» peal. «Kas mäletad?»

Kas mäletad ...

... pikka kätepesunõude rida pooleldi valminud kõrge blokkmaja ees ja kaht maruvihast «prillitet» tudengit, kes ähvardasid väikestele poistele tuupi teha vee mahavalamise eest. Siis lasksid vallatud jõnglased jalga ja «suured» hakkasid kirudes nõusid täitma.

... tööpäeva lõppu. Kuidas seitsekümmend üleskääritud püksisäärtega lööktöölist-üliõpilast pudenes igal õhtul maha GRES-ist saabuvalt katkematult bussiderealt ja viiekorruselise maja üks ots hakkas otsekohe sipelgapesana sagima. Tuttavad lausekatkendid: «Täna tuleb meile külla üks insener GRES-ist ...» — «Jaan, kas õhtuks plaate said? Teeme pärast loengut tantsu.» — «Üks on juba. Õhtuks pidime kümme tükki saama ...» — «Kes tahab a-avans-ssi-i?»

... meie seinalehti, mida vist kadestaksid nende õed-vennad kuue samba taga?

Näiteks:

«Täna hommikul alustasid 6 keemikut, muuseas poissi, tutvumist betooni koostisega. Tutvumine oli nii põhjalik, et kõik ihuliikmed olid elegantselt hallid. Lisaks sellele oleks meid võinud kasutada samahästi termoelemendina kui betoneerijatena, sest päike paistis pähe nagu rõõvel ja jalad sulistasid külmas vees. Ootame teie ettepanekuid meie kasulikuks ärakasutamiseks. Kahjuks meil endil pead enam ei jaga, sest kõhud on täis.»

Betoneerijad — termoelemendid

Kõrval raporteerivad «kraavihallid»:

Päike, tuul ja metsa kohin,
linnulaul ja vee vulin,
rakkus käed ja rõõmus meel
saadavad meid raudteel.

Lühike asjalik artikkel Jaan Napalt selle kohta, et peaksime ka siin meeles Napoleoni sõnu: «Sõna «võimatu» esineb ainult alpide sõnaraamatus».

... istusime tookord oma klubi kiiruga kokkulöödud pinkidel hilisööni. Käis filmi «Rocco ja tema vennad» arutelu.

Kui alles äsja tutvunud inimesed äkki leiavad, et neil on nii palju üksteisele öelda, mitte kui meedikule, keemikule või filoloogile, vaid lihtsalt kui kaaslasele, sõbrale, kes arvab sinuga ühtmoodi ja vahel hoopis vastupidi, siis laienesid nagu kitsa toa ajalehepaberiga ülelöödud seinad ja öö akna taga astus paar sammu eemale.

... ladusime GRES-i laoplatsil telliseid. Töö oli lihtne: kui 400 kivi kalasaba-taoline rivi puust aluse peal sassi läks, tuli uuesti teha. Ja iga kahe tööpäeva tellisevirnad nõudsid uue paari labakindaid 25-le ajutise brigaadi liikmele ja tugevad töömeheportsjonid lõunat ehituse paarisajakohalises sööklas.

... ei virisetud. Vahel nuriseti küll. Näiteks siis, kui pool päeva mõttetult lauahunnikut ümber tõstsime. Virnas oli kahesuguseid laudu. Miks ei sorteeritud aga kohe autole tõstes?

... hüdroelektrijaam töötas. Ühetasase värinaga kandusid hiiglase pulsilöögid üle meilegi. Üllatas võluunne suikunud Okasroosikese muinasjutumaailm.

Kui olime hulk aega seisnud elektrijaama juhtimiskeskuses loendamatute mõõteriistade ja aparaatide ees, ütles meid saatev insener:

«Kui me ära läheme, jääb kogu ööks siia ainult kaks inimest.

(Järg lk-l 4.)

PARTEI-ALGORGANISATSIOONIDES

Kehakultuuriosakonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul esines aruandega osakonna parteibüroo sekretär E. Mäepalu.

Nii aruandja kui ka sõnavõtjad konstateerisid edusamme õppejõudude ja üliõpilaste teaduslike tööde osas. Aruandeperioodil kaitsesid osakonna kaks õppejõudu (A. Viru ja R. Nõvandi) väitekirju, dissertatsioon valmis E. Kudul, valmimisjärgus on veel mitu väitekirja. Märgiti teatud edusamme ka kasvatustöös, kuid põhjalikumalt peatuti puudujääkidel.

Kehakultuuriosakonna büroosse valiti A. Viru, U. Kangur, F. Kudu, H. Valgmaa ja Õ. Reintam.

*

Hiljuti toimus aruande- ja valimiskoosolek Õigus-Majandusteaduskonna partei-algorganisatsioonis. Aruande aastasest tegevusest esitas algorganisatsiooni sekretär E. Salumaa.

Algorganisatsiooni töös oli peatähelepanu suunatud ideoloogilisele kasvatustööle, mis kajastus nii aruandes kui ka sõnavõttudes. Algorganisatsiooni büroo initsiatiivil rakendati rida uusi töövorme (teoreetilised konverentsid aktuaalsetel probleemidel Majandusteaduskonnas, kursusel õpetavate õppejõudude nõupidamised, poliitinformaatorite instrueerimine kvalifitseeritud spetsialistide poolt jne.). Tänu uute töövormide kasutuselevõtmisele muutus ideelis-poliitiline kasvatustöö tunduvalt konkreetsemaks — õppejõud saavutasid üliõpilastega parema kontakti, poliitinformatsioonid on muutunud sisukamateks. Jätkatakse iseloomustuste koostamist üliõpilastele vastava kursuse aktiivi poolt. Eriti tuleks esile tõsta sellist uut töövormi nagu õppetöö ühendamine erialase tööga ühiskondlikus korras. Nii töötavad ühiskondlikus korras 23 Õigusteaduskonna üliõpilast Tartu linna prokuratuuris prokuröri ühiskondlike abidena, 4 üliõpilast miilitsaosakonnas ühiskondlike operatiivvolinikena, 7 üliõpilast rahvakohtu kaasistujatena. Majandusteaduskonna üliõpilasi on rakendatud edukalt linnanõukogu alalise rahanduse ja kaubanduskomisjoni aktivistidena. Seoses sellega, et möödunud sügisel ilmnesid tõsised puudused komsomoliorganisatsiooni töös, iseäranis lepliku ja printsiibitu suhtumisena mitmesugustesse väärnähtustesse, seadis parteibüroo töös komsomoliorganisatsiooniga üheks tähtsamaks ülesandeks tõsta komsomoliorganisatsiooni võitlusvõimet ja kasvatada eriti komsomoliaktiivis parteilist printsipiaalsust igasugustesse väärnähtustesse suhtumisel. Ühe konkreetse vormina kasutati selleks ära puudumiste põhjendamist kursusekollektiivi ees. Kui Õigusteaduskonnas võime märgata juba teatud tulemusi, siis Majandusteaduskonnas on komsomoliaktiivi kasvatamisel veel tunduvaid puudujääke.

Koosolek tunnistas büroo tegevuse rahuldavaks. Uueks sekretäriks valiti E. Laasik, büroo liikmeiks J. Mäll ja A. Paltser.

Sinu MEELESPEA

Lugupeetud suvetöödest osavõtja! Enne kui alustad sõitu objektidele, kontrolli hästi, kas Sa ei ole unustanud kaasa võtmast tervet rida eluliselt vajalikke esemeid.

Kõigepealt varu tööks vastupidav rõivastus ja vajalikul määral pesu ning muid rõivastusesemeid, ka vihmamantel. Jalanõudest on vajalikud kas tennised, kingad, ketsid või siis säärikud. Kaasas peavad olema tekk ja linad, aga ka toidunõud (kruus, taldrik, nuga, kahvel, lusikas).

Et ikka koos saaks ära minna, koguneme järgmiselt:

Narva sõitjate esimene vahetus koguneb 3. juulil kell 12, teine vahetus 1. augustil kell 12 peahoone juurde;

Viljandi ja Tori esimesel vahetusel on kogunemine 3. juulil kell 14, teisel vahetusel 1. augustil kell 14 peahoone juurde;

Tartu objektil tööle asujate esimene vahetus koguneb 3. juulil kell 16, teine vahetus 1. augustil kell 16 peahoonesse auditooriumi nr. 1.

Kohale ilmuda t ä p s e l t. Kaasa võtta pass, rahvamalevlase pilet.

Võta kaasa veel tublit tööindu, ohtrasti optimismi ja lõbusat tuju!

ÜLIÕPILASI OOTAVAD ...

3.—31. juulini

Põlva rajooni Gorki-nim. kolhoos, kuhu sõidavad lääne filoloogia IV kursuse üliõpilased;

Võru rajooni Munamäe kolhoos, kuhu sõidavad keemiaosakonna III kursuse üliõpilased.

16.—31. juulini

Põlva rajooni «Aurora» kolhoos, kuhu sõidavad vene filoloogia osakonna I, matemaatikaosakonna IV, eesti filoloogia osakonna I ja III kursuse üliõpilased.

1.—15. augustini

Põlva rajooni Gorki-nimeline kolhoos, kuhu sõidavad farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilased.

16.—31. augustini

Põlva rajooni Gorki-nimeline kolhoos, kuhu sõidavad matemaatikaosakonna IV kursuse üliõpilased.

Kolhoosidesse sõidetakse 3. ja 16. juulil ning 3. ja 16. augustil. Väljasõit peahoone juurest kell 15.

ÜHEKSAKÜMMEND AASTAT

Akadeemik professor JOHANNES VOLDEMAR VESKI auväärne tähtpäev

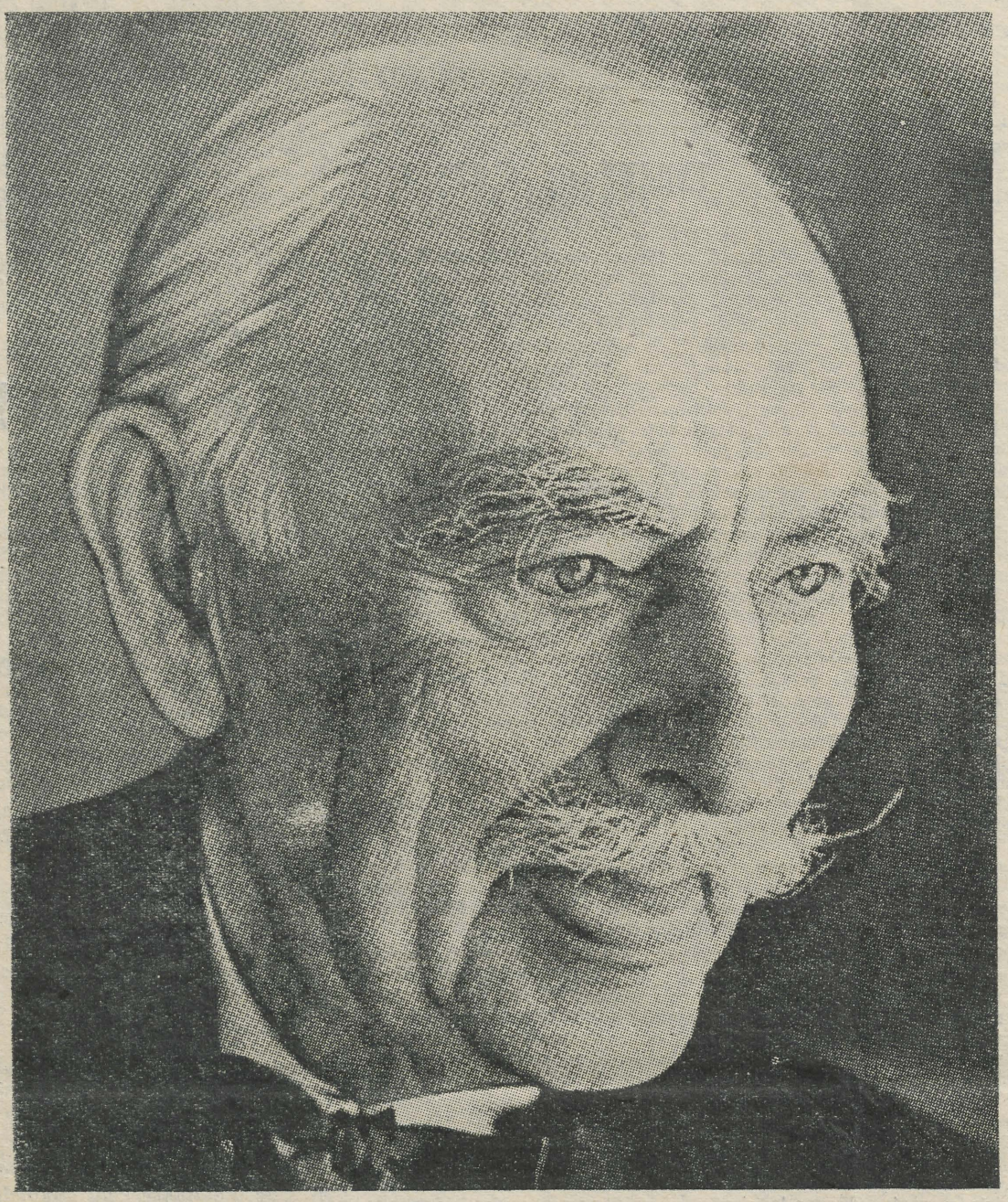

Täna, 27. juunil saab 90-aastaseks Eesti NSV teeneline teadlane akadeemik professor Johannes Voldemar Veski. Sajad ülikooli lõpetanud emakeeleõpetajad, meie ja vennasvabariikide keeleteadlased, lugupeetud akadeemiku kolleegid ja sõbrad, kogu meie keelehuviliste arvukas hulk ütleb selle tähelepanuväärse juubelipäeva puhul teenekale teadlasele siiraid õnnitlus- ning tänusõnu.

Säilitada üheksakümne-aastasena veel tervis ning töövõime — liiatigi kui selja taha on jäänud nii palju väga pingsat ning hoolikat tööd, millest jätkuks mitmele mehele kogu eluks — juba seegi fakt sunniks mütsi maha võtma selle auväärse halli peaga mehe ees. Kui me aga veel pisutki lähemalt vaatleme selle teadlase elutöö sisu, siis saab seda ilmsemaks selle tohutu väärtus ning ulatus.

Akadeemik J. V. Veski sündis 1873. aastal Põhja-Tartumaal end. Kudina vallas, alghariduse sai Vaidaveres ja Maarja-Magdaleenas. Järgnes «Mauruse kool» — H. Treffneri eragümnaasium. Siis riiklikud küpsuseksamid Narvas 1896. a., õpingud Tartu ülikoolis loodusteaduse alal (samal ajal ka töö õpetajana tollessamas «Mauruse koolis», kus siis teiste hulgas õppis ka A. H. Tammsaare), elav ühiskondlik tegevus — kaasa arvatud ka osavõtt eesti ja läti üliõpilaste marksistlikust rühmitusest, koduõpetaja Harkovis, keeleline toimetaja ja ajakirjanik mitme ajalehe toimetuses — niiviisi möödusid juubilari noorusaastad.

Ajalehti keeleliselt redigeerides ning ilukirjandust tõlkides omandas J. V. Veski oma esimesed keelelised kogemused ning veended. Juba sajandivahetusel K. A. Hermanni entsüklopeediat kritiseerides püstitab ta kirjaviisi järjekindluse ning rahvalikkuse nõude. Eestimaa Rahvahariduse Seltsis töötades saab Veskist nn. keelekonverentside (neid oli aastail 1908—1911 kokku neli) korraldamise hing. Neil konverentsidel arutleti kirjakeele ühtlustamist. Konverentsi otsused avaldati juubilari väljatöötuses 1912. aastal. Järgnevas võitluses nn. keeleuuendusliku suunaga kaitses J. V. Veski paljude aastate vältel keele rahvalikkuse, otstarbekuse, sirgjoonelisuse, süsteemipärasuse ning loogilisuse printsiipi. Püsiva aluse ühtlase ning normeeritud kirjakeele arengule lõi akadeemik Veski «Eesti keele õigekirjutusesõnaraamatu» (1918) ja kapitaalse «Eesti Õigekeelsuse-sõnaraamatuga» (I—III, 1925—1937), millest nii või teisiti lähtuvad kõik hilisemad õigekeelsus-sõnaraamatud. Selle suure töö tegi juubilar ära Eesti Kirjanduse Seltsi teadusliku sekretärina (1914—1922), ajakirja «Eesti Kirjandus» toimetajana (1915—1934) ja Tartu Ülikooli eesti keele lektorina (alates 1919. a.) töötades.

Lisaks sellele on juubilar kuni viimase ajani avaldanud kümneid artikleid. Lisatagu veel, et ülikooli õppejõuna töötades on ta loonud oma süsteemi eesti keeleõpetuses.

Kuid see on vaid üks lõik juubilari elutööst. Otse titaanliku loomejõu, kannatlikkuse ning visadusega on akadeemik Veski töötanud emakeelse oskussõnavara loomisel. Juba nõukogudeelsel perioodil oli trükist ilmunud üle 30 J. V. Veski keelelisel kaasabil loodud oskussõnastiku (kogumahus üle 100 000 sõnaga) väga paljudel teadusaladel, kusjuures J. V. Veski poolt peamiselt tuletamist ning murdesõnu kasutades on loodud kümneid tuhandeid uudissõnu. Niisugused praegu üldtuntud sõnad, nagu **haigla, iive, ravi, toime, tõend, väljak, väljend** jt. on J. V. Veski keeleline looming. Juubilaril on otse hindamatuid teeneid selles, et meil on olemas ajakohane emakeelne teaduslik terminoloogia. Vaja on vaid, et tema poolt alustatud tööd samasuguse süsteemipärasusega jätkataks, et mitte maha jääda tänapäeva teaduse ja tehnika tormilisest arengust. Kui kõnelda veel leksikograafia-alasest tööst, tuleb kindlasti märkida seda, et J. V. Veski viis (koos B. Pravdiniga) lõpule varem P. Arumaa poolt alustatud «Vene-eesti sõnaraamatu» (1947) ja koostab praegu veelgi mahukamat vene-eesti sõnaraamatut.

Juubilar pole kirjutanud pikki monograafilisi uurimusi, ta on kuni viimase ajani olnud aktiivne looja. Tema tööl on olnud vahetu praktiline väärtus. Selles ongi juubilari aegumatud teened eesti kirjakeele ajaloos. Kes vähegi tunneb selle töö iseloomu, see teab, missuguseid tohutuid eelteadmisi, aega, kannatlikkust ja püsivust see kõik vajab. Noortel teadlastel on juubilarilt palju õppida.

Nõukogude võim on akad. J. V. Veski elutööd kõrgelt hinnanud. 1944. a. sai ta TRÜ dotsendiks, 1945. a. anti talle Eesti NSV teenelise teadlase aunimetus, 1956. a. nimetati ta akadeemikuks, järgmisel aastal anti talle professorikutse. Kuni 1955. aastani juhatas ta TRÜ eesti keele kateedrit. Kogu sõjajärgse aja on ta esimehena juhtinud Emakeele Seltsi tööd, olles ühtlasi ka seltsi auliige.

Üle kolme ja poole aastakümne on juubilar ülikoolis õpetanud ja kasvatanud tulevasi keeleõpetajaid, ülikooli teadusliku nõukogu liikmena pole ta *alma mater*'ist eemale jäänud ka praegu.

Soovime kogu oma kollektiivi nimel lugupeetud juubilarile, väsimatule töömehele, suurepärasele ning soojasüdamelisele inimesele veel palju töörõõmsaid aastaid, sest — me teame seda väga hästi — ilma tööta ei oska Te ette kujutada ühtegi päeva oma elust.

Mõnest pindunud lauseveast

Meie ajalehele kirjutanud akad. prof. J. V. Veski

Meie lauseehitus nõuab mõneti kordaseadmist. Sest selles esineb paiguti sõnade järjestusi, lauselühendusi ja väljendusviise, mis ei ole omased eesti keelele. Käesolevas sõnavõtus peatun lühidalt paaril väljendusmoodusel, kus eesti jaatav kõne on lauses ekslikult asendatud eitavaga. Nende juhtude illustreerimiseks kasutan ajalehtedes ilmunud lausenäiteid.

Osalt on sellesse sektorisse kuuluvaid näiteid eksiteele viinud venekeelse partikli ни **sisu ühekülgne rakendamine. Pole nimelt arvesse võetud, et sel parktiklil on kaks sisu: 1) jaatav (näiteks** кто б он ни был' **kes ta iganes oleks' olgu ta kes tahes') ja 2) eitav (näiteks** ни с места' **mitte paigastki'). Kummagi tähendusega laused on eesti keelde üle võetud eitavas kõnes, niisiis on ka jaatavasisulised laused saanud eitavakõnelise ehituse. Viimast laadi väljendusviis on ebaloogiline ja vajab seepärast tungivalt parandamist. Sel otstarbel tuleb kõrvale heita sellised laused, nagu:** Kui keerulised niisugused probleemid ka ei oleks, saab neid reguleerida, Kuidas sa ka ei puikle, tuleb sul see ülesanne ikkagi täita, **ja nendes teha näiteks järgmised parandused:** Olgu niisugused probleemid kui keerulised tahes, saab neid reguleerida, Puikle kuidas tahes **või** Kuidas sa iganes puikleksid, tuleb sul see ülesanne ikkagi täita.

Jaatavasisulisi lauseid on meil veel teiseski ühenduses eitavasse vormi rakendatud ja seeläbi väärale teele satutud. Nimelt on eesti keel kui soome-ugri keeltepere liige endasse vastu võtnud lauseehituslikke laene indo-euroopa (vene, saksa jt.) keeltest, kusjuures ei ole aga igakord arvesse võetud kummaski keelkonnas esinevaid erinevusi. Näiteks vene, saksa, inglise ja prantsuse keeles asetatakse jaatavavormilise öeldise ette eitussõna (не, nicht, non, ne ... pas**) ja nõnda saadakseqi neis keeltes eitavasisuline öeldis (teatavasti ei ole mainitud keeltes eitavakõnelist vormikateqooriat). Sealt on jaatavasisulised verbivormid koos eitussõnaqa tihtiqi eesti keelde üle võetud ja omad eitavakõnelised morfeemid tarvitamata jäetud. Ja nii on meil siis maad võtnud eesti keele grammatikale võõrad mitteõigustatud väljendid, nagu neid esineb meie kirjakeeles korduvalt, näiteks:** Seda tõendab meisterlikult lavastatud Ed. Vilde teos «Külmale maale», mis polnud **(pro** oli) suursaavutis mitte ainult kohalikus teatris, vaid kogu meie vabariigi selles teatriaastas; Hunfalvy pole hinnatav **(pro** on hinnatav) mitte ainult mitmekülgse uurijana, vaid eriti teadusliku töö organiseerijana Ungaris ja noorte teadlaste innustajana ning kasvatajana. **Kuid mitte alati ei saa seesuguseid lauseid korrigeerida eeltoodud viisil, vaid neid tuleb vahel ulatuslikumaltki teisiti vormistada; näiteks peab lausesse** Me mitte ainult täidame, vaid ka ületame seitsme aasta plaani **tegema järgmise paranduse:** Me täidame seitsme aasta plaani ja pealegi ületame selle. **Sama laadi ümbervormistamist nõuavad veel muudki taolised lausedi, nagu:** Me mitte üksnes jõuame Ühendriikidele järele, vaid nendest ka ette, Niisugune poliitika mitte üksnes takistab Saksamaa taasühendamist, vaid tõukab föderatiivvabariigi endamõrva ja katastroofi ohtlikule teele.

Kahtlemata lisandub kõne- ja kirjakeelele ühtlust, lihtsust ja mõtteselgust, kui jaatav lauseline väljendussisu omandab eespooltoodud juhtudel erandituit jaatavakõnelise lauseehituse.

Sünni- ja noorusmail

Olime seda mõnda aega kavatsenud, teoks sai see 4. septembril 1962. a. sügisenäoga pilvisel päeval, millal aeg-ajalt vihmagi tibatas. Sõitsime meie vanima keeleteadlase akadeemik Joh. V. Veski sünnikohta Kudinale Jõgeva rajoonis. Meil oli õnne — saime selle sõidu teha koos akadeemiku endaga.

Ja nii me siis sõidame mööda Narva maanteed linnast välja. Autorooli taga istub keeleteadlane Asta Veski, kõrval tema isa Joh. V. Veski, auto tagaistmel aga kolm nooremat filoloogi, akadeemikust peaaegu terve inimpõlve nooremad — dots. Ed. Vääri, dots. H. Rätsep ja allakirjutanu.

Auto sõites jõuame vestelda paljustki: keelelisest diskussioonist ajalehes «Sirp ja Vasar», «Värska õpetajate kirjast», «Õigekeelsuse sõnaraamatust», Emakeele Seltsi keelepäevadest ja muust. Pikkamööda kaldub jutt minevikuradadele. J. V. Veski meenutab lugusid oma lapsepõlvest ja noorusaastatest. Kui jõuame Vaidavere küla teedele, on tal palju jutustada tuttavatest paikadest ja omaaegsetest kohalikest tegelastest.

Sm. Asta Veski osutab vasakul ees olevale metsatukale:

«Seal ongi Kaasiku talu, isa sünnitalu ...»

Teeotsal auto peatub ja me tuleme välja. J. V. Veski tutvustab ümbruskonda. Saame teada, et tema isatalus alustas tegevust kohalik segakoor kümmekonna lauljaga. Isal oli kodus väike orel ja kohalikud noored käisid pühapäeviti seal laule õppimas. Kui pärast lauluõppimist laiali mindi, siis muidugi lauldes. Eriti hästi kõlasid laulud ilusa puhta kaasiku all ...

Käime J. V. Veski sünnitalu õuel. Midagi omaaegset siin aga paraku säilinud ei ole. Akadeemiku sünnimaja on mõne aasta eest maha lõhutud, õu näeb välja teisiti.

J. V. Veski kodutalu ligidal on Vaidavere külakool. Käime sealgi. Vana koolimaja on veel alles. On säilinud ka omaaegne ruumide jaotus, kuid nüüd kasutatakse maja seda otsa elamuna. J. V. Veski käis siin majas koolis ühe talve. Ta näitab meile, kus elas külakooli õpetaja, kus oli klassitoas tahvel jne. Mõnusa huumoriga pajatab ta, kuidas ta oma isaga esimest korda õpetaja juures käis salmi lugemas.

Tagasiteel linna peatume endise Maarja-Magdaleena kihelkonnakooli juures, kus J. V. Veski õppis aastail 1883—1887. Koolimajale on ehitatud peale teine korrus ja nüüd asub siin Järve Keskkool.

Varsti oleme tagasiteel linna. Ilm on endiselt pilves, kuid ülesvõtteid on siiski tehtud ja mis peamine — koos akadeemik J. V. Veskiga oleme ära käinud tema sünnimail. Temaga koos astusime tüki maad tagasi minevikku ja saime põgusa kujutluse neist kohtadest ja kaugetest aegadest, kust on sirgunud meie suurim keelekorraldaja ja eesti kirjakeele sõnavara rikastaja.

HEINO AHVEN

Fotol endise Vaidavere külakooli hoone.

2 Tartu Riiklik Ülikool

KASVATADA väärilist vahetust

Viimastel aastatel toimunud parteiorganisatsiooni mõju tugevdamise üheks teguriks on meie kollektiivis olnud partei ridade arvuline kasv. Käesoleval momendil on arvel 316 kommunisti, neist 281 NLKP liiget ja 35 liikmekandidaati. Mitmed algorganisatsioonid on õigesti pööranud tähelepanu nendele töölõikudele, kus varem kommunistе ei olnud või kus nende osatähtsus oli väike. Näiteks kaks aastat tagasi ei olnud ülikooli õppetöökojas ühtki kommunisti, käesoleval ajal on neid seal kolm, arvutuskeskuse kollektiiv on ülikoolis üks nooremaid, kuid ka seal on juba välja kujunenud väike parteigrupp (3 NLKP liiget ja 1 liikmekandidaat).

Viimaste aastate jooksul on vastu võetud terve rida tublisid seltsimehi Arstiteaduskonnast, nagu neuroloogiakateedri juhataja dots. E. Raudam, TRÜ teadusala prorektor dots. J. Tammeorg, sisehaiguste kateedri juhataja J. Riiv, TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees H. Sillastu jt.

Kiire arvulise kasvu tulemusel on ülikooli parteiorganisatsioon kommunistide parteistaaži järgi väga noor. Partei liikmekandidaadid ja kuni kaheaastase parteistaažiga liikmed moodustavad ligi poole kogu organisatsioonist. See asjaolu nõuab eriti pidevat tööd noorte kommunistidega. Olukorda sel alal kehakultuuriosakonnas, Arstiteaduskonnas ja Bioloogia-Geograafiateaduskonnas on ülikooli parteikomitee arutanud oma koosolekuil. Komitee leidis, et parteiorganisatsiooni osatähtsus on suurenenud, on tõusnud kommunistide autoriteet õppejõudude ja üliõpilaste hulgas, paranenud on komsomoliorganisatsiooni parteiline juhtimine, senisest suuremat tähelepanu on pööratud noorte kommunistide ideelis-poliitilisele kasvatamisele.

Kuid samal ajal märgiti ka rida puudusi. Mitmed noored kommunistid võtavad parteitööst vähe osa, avaldavad parteikoosolekutel harva oma arvamust ega täida kaalukaid ühiskondlikke ülesandeid.

Üliõpilased moodustavad käesoleval ajal ligikaudu 30% kommunistide üldarvust. Igal aastal lõpetab ülikooli küllalt suur arv kommuniste (1962. a. 30, käesoleval aastal 17). Samal ajal oleme käesoleva õppeaasta jooksul parteisse vastu võtnud ainult 7 üliõpilast. Peale selle astus I kursusele õppima 9 kommunisti. Nagu näeme, üliõpilaste-kommunistide arv on vähenenud. Kasvubaas on meil tublide, poliitiliselt arenenud aktiivsete üliõpilaste, eelkõige komsomoliaktivistide näol suur. Analüüsides olukorda partei ridade kasvu alal näeme, et tavaliselt seal, kus kateedrijuhatajad ning staažikamad õppejõud on kommunistid, astuvad parteisse nii parimad üliõpilased kui ka õppejõud ja aspirandid. Näiteks ajaloo-osakonna IV kursusel on 6 noort kommunisti. Siin on oma mõju avaldanud see pidev õppe- ja kasvatustöö, mida kommunistid-õppejõud on üliõpilastega teinud. Samal ajal eesti keele ja soome-ugri keelte eriala üliõpilaste hulgast on järelkasvu viimaseil aastail sirgunud väga napilt. Nähtavasti peaksid teaduskondade ja osakondade parteibürood erilise tähelepanu alla võtma need kursused, kus kateedrijuhatajad on parteitud, ja suunama sinna kursusejuhendajateks eeskätt kommuniste.

Mõnede algorganisatsioonide nõrk töö on nähtavasti tingitud mitte niivõrd sellest, et üliõpilasi tuntakse vähe, vaid pigem seepärast, et üliõpilaste ettevalmistamist parteisse astumiseks alahinnatakse (Bioloogia-Geograafiateaduskonnas, Majandusteaduskonnas ja mujalgi). Üliõpilaste ettevalmistamine parteisse astumiseks on teatud mõttes tõepoolest töö, mille tulemusi algorganisatsioonid kuigi kaua kasutada ei saa — üliõpilane lõpetab ju teatud aja pärast ülikooli — kuid seda tähtsam on sellesuunaline töö nende kollektiivide jaoks, kuhu ülikooli lõpetamise järel suunaksime mitte lihtsalt kõrgema haridusega spetsialisti, vaid ka parteitöö kogemustega, ideoloogiliselt karastatud noore.

Kommunistide individuaalne töö kutsealal ning ühiskondlikus tegevuses silma paistnud inimeste ettevalmistamisel parteisse astumiseks on senini veel väga ebaühtlane. Enamasti hoolitseb algorganisatsioonides partei ridade juurdekasvu eest kitsam aktiiv (büroode liikmed, grupiorganisaatorid, üksikud suurema staažiga kommunistid). Ometi puutuvad ka teised kommunistid iga päev nii õppetööl kui ka õppevälise töö käigus kõige tihedamini kokku üliõpilastega ja oma kolleegidega. Uute seltsimeeste soovitajatena parteisse vastuvõtmisel korduvad sagedasti ühed ja samad nimed: J. Ananjeva, P. Alles, L. Eringson, Ü. Kaasik, A. Köörna, M. Lõhmus, A. Metsa, D. Metšetin, K.-S. Rebane, K. Siilivask. Samal ajal pole pikka aega andnud ühtki soovitust või on seda teinud väga harva kommunistid K. Bachman, J. Gurjeva, V. Kallas jt.

Käesoleval õppeaastal lahkub ülikoolist lõpudiplomiga 17 noort kommunisti. Saabuva uue õppeaasta esimestest päevadest alates peame mõtlema sellele, kuidas kasvatada neile uut väärilist vahetust, et igal aastal lõpetaks ülikooli üha rohkem noori kommuniste — ideeliselt karastatud aktiivseid kommunismiehitajaid.

Õppeedukus on paranenud

Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppe suvine õppe-eksamisessioon on lõppenud. Õppeeksamisessioonist võttis osa 400 üliõpilast ehk 82% Tartu gruppi kuuluvatest kaugõppijatest. Kaugõppijate õppedistsipliin on paranenud. Sessioonile mittetuleku põhjustest teatavad üliõpilased aegsasti ja püüavad individuaalses korras eksameid siiski hiljem sooritada, et mitte oma kursusest maha jääda. Kõige arvukamalt olid kohal Majandusteaduskonna kaubandusökonomistide I kursus (98%), rahanduse ja krediidi haru IV kursus (89%). Hea oli ka Õigusteaduskonna IV kursuse tööst osavõtt (85% koosseisust).

Osavõtt loengutest ja konsultatsioonidest oli elav. Eksamite tagajärjed on paranenud. «Õnnekatsujad» on peaaegu kadunud. Eksamitele minnakse hea ettevalmistusega. Nii said rahvusvahelises õiguses dots. A. Uustali juures 25 eksamile tulnud üliõpilasest 22 hinde «väga hea» ja «hea». Nõukogude tsiviilõiguse üldosas tegid vanemõpetaja H. Ringi juures II kursuse 30 üliõpilasest 22 üliõpilast eksami hindele «hea» ja «väga hea».

Majandusteaduskonna I kursuse 26 üliõpilasest sooritasid eksami dots. B. Veimeri juures 16 hindele «hea» ja «väga hea». Õppeaines «Põllumajanduse tootmise ökonoomika, organiseerimine ja planeerimine» olid vanemõpetaja M. Loimi poolt hinnatud üliõpilaste teadmised ainult headena ja väga headena.

Parimate hinnetega lõpetasid õppe-eksamisessiooni Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilased Johan Märtens ja Mihhail Hodorjonok, II kursusel Peeter Teesalu ja Helmuth Virkus.

Majandusteadukonnas olid parimad rahanduse ja krediidi haru I kursusel Mart Sõrg ja Riina Taimla, II kursusel Abram Rosenberg ja Valdek Kraus. Kaubandusökonomistidest saavutas I kursusel parimaid hindeid Ilmar Treial.

Õppeedukusele aitas kaasa ka see, et meie majandusosakonna poolt oli sellel õppe-eksamisessioonil kaugõppijate majutamine paremini lahendatud, kui oli see talvisel õppe-eksamisessioonil.

L. KANGUR

ÜLELIIDULISELE KONGRESSILE

Pühapäeva õhtul sõitsid Leningradi ülikooli õppejõud prof. K. Ramul, I. Unt, K. Toim ja U. Siimann, et võtta osa psühholoogide II üleliidulise kongressi tööst. U. Siimann esineb konverentsil ettekandega «Resultaatide teadmise tähtsusest vilumuse kujunemise protsessis erinevate informatsiooniliste komponentide foonil».

K. TAMME

KOHTUMINE

Olles mitu korda toauksest mööda käinud, sirutan käe ja koputan. Püüan mitte mõelda sellest uhkest ja ilusast tüdrukust, kellega ma pean kohtuma. Mõtlen ainult, et nüüd tuleb uksest sisse minna. Lähen. Mu tervitusele vastab lahkelt mustade juustega neiu, kes märkis pliiatsiga tähtsamaid kohti õpikus.

«Kas Teie olete Solomatina?»

«Jaa,» vastab ta imestunult ja palub mul istuda.

Räägime vaheldumisi eesti ja vene keeles. Larissal oleks mugavam vene keeles, aga ta harjutab eesti keelt, sest haigetega kõneldes on seda vaja. Vaatame pilte spordilaagritest ja Ermitaaži albumeid. Räägime muuseumidest, Moskvast ja Leningradist... Mu kõrval on riiul ilukirjanduse ja õpikutega. Larissa raamatud.

«Nii väike riiul, siia ei mahu midagi. Osa on teises toas kapis, enamiku olen koju viinud.»

Kaaslase pruunides silmades süttib midagi. Vaatan neid silmi ja mõtlen Danko leegitsevast südamest, mille sädemeist me harilikul tööpäeval ükskõikselt möödume.

Tulevane arst on vaimustatud Blokist ja teab palju Lermontovist. Mul on natuke häbi öelda, et olen filoloog. Küsin, kas talle meeldib Tolstoi.

«Oi, väga! Ja veel Galsworthy. Ta on tõepoolest... inglise Tolstoi. Oled lugenud. «Forsyte'ide saagat»?».

Jaa, seda olen minagi lugenud. Kuid raamatut, millesse Larissa vedas pliiatsiga jooni, näen esimest korda. Selle järgi valmistub ta eksamiks. Et vastata niisama hästi kui enne. Et poleks ühtegi «kolme».

«Kas teie kursusel kõik nii hästi õpivad?»

«Jah, enamik. Berštein, Rink Urve, ja tema...» osutatakse sissetulnud toanaabrile. «Meil on kõik tublid. Ikkagi juba viies kursus. Arstid peavad palju teadma.»

Mõtlen, kuidas jõuab inimene hästi õppida, palju lugeda, teha sporti... ja kirjutada auhinnatööd. Teha kõike nii, et öeldakse: «Hea sportlane, ühtelugu saab esikohti. Ja teaduslikku tööd teeb, on kohe selleks loodud.» Küsin, kas ta kaua kirjutas auhinnatööd.

«Kaua. Alates III kursusest. Nüüd hakkan sama küsimust sügavamalt edasi uurima. Neuroloogia on väga huvitav.»

Arstid peavad palju teadma. Teavad juba praegugi, ravides haiget sõbratari.

«Varsti peab süstima,» ütleb Larissa. Käsi pliiatsiga veab taas mööda õpikuridu. Kivi kotti!

...Uuesti tema poole minnes ma ei seisata enne ukse taga. See tüdruk on uhke, mitte upsakas. Ta on lõbus ja hea. On lihtne nagu valged lilled ta öökapil.

M. KALAMÄE

TRÜ POLIITHARIDUSVÕRGUS

Mõningaid kokkuvõtteid

Poliitharidusvõrgus on lõppenud õppeaasta. Ühel või teisel kujul täiendasid sel õppeaastal oma poliitilisi teadmisi peaaegu kõik ülikooli töötajad. 12 poliitringis tutvuti peamiselt jooksva politika küsimustega, raamatupidamise osakonnas ka konkreetse ökonoomika probleemidega. Õppejõududest võttis enamik osa filosoofiliste seminaride tööst (seminare oli 16.)

Missugused on selle õppeaasta peamised tulemused ja milliseid järeldusi tuleb teha edasiseks? Ülikooli parteikomitee oma hiljutisel istungil arutas seda küsimust. Poliitharidustöö senine organisatsiooniline korraldus, nagu näitasid selle õppeaasta tulemused, vastab poliitõppuse eesmärkidele. Suuremas osas poliitringides said osavõtjad — ülikooli teenistujad — vastuse neid huvitavatele poliitilistele küsimustele. Mõned propagandistid suhtusid erilise tähelepanuga ja hoolega kuulajaskonna soovidesse: korraldasid filmide ühisvaatamist, demonstreerisid fotomaterjali, käisid ekskursioonidel, kutsusid esinema linna juhtivaid töötajaid, kes vastasid mitmesugustele linna elu puudutavatele küsimustele jne. Niisugusteks propagandistideks olid näiteks sm-d Simm, Tuulmets, Muuga, Brik, Vapra jt. Vastavalt õppeplaanile on ette nähtud korraldada poliitringides igas kuus 2 õppust. Kahjuks ei järgitud paljudes poliitringides seda nõuet. Järgmisel õppeaastal tuleb teha sellest järeldused ja pidada kinni ettenähtud korrast.

Partei-algorganisatsioonidel on juba praegu veel kord vaja läbi vaadata ringide koosseisud, ühtlustada need hariduslikult tasemelt, arvesse võtta iga töötaja soovi õppevormi valikul. Tuleb arvestada ka seda võimalust, et osa töötajaist võib soovi korral astuda marksismi-leninismi õhtuülikooli, kus töötavad mitmesuguse profiiliga teaduskonnad, nagu majanduse, ajaloo, välispoliitika jne. alal.

Tõhusalt töötas enamik filosoofilistest seminaridest, kus arutati vastava teadusharu maailmavaateliselt tähtsaid probleeme. On otstarbekas jätkata nende tööd ka järgmisel aastal, kuid kinni pidades nõudest, et õppused toimuksid vähemalt kord kuus (mitte kõikides seminarides ei toimunud nad selliselt). Mõnes filosoofilises seminaris tuleks rohkem mõelda kõigi osavõtjate aktiviseerimisele, et ükski ei jääks poleemikas passiivseks pealtvaatajaks. Kehakultuuriosakonnas tuleks nähtavasti moodustada täiendavalt üks seminar, sest antud seminarist osavõtjate suur arv (50—60 inimest) ei võimalda tööd kõige ratsionaalsemalt organiseerida.

Juba praegu tuleks kindlaks määrata sügissemestri esimese seminariõppuse tööplaan ja referaadi teema, et referent võiks varakult hakata ette valmistama ja et seminarid saaksid sügisel alata varakult organisatsioonilise takistusteta.

Moskvas lõpetas oma töö NLKP Keskkomitee pleenum, kus arutati ideoloogilise töö küsimusi. Pleenumi otsused olgu suunanäitajateks meie propagandistidele ja õppejõududele poliitilise kasvatustöö ja poliitharidustöö edasisel korraldamisel.

A. KÖÖRNA

KINOKOMMENTAAR

Cannes 1963: Visconti

Hiljuti tehti teatavaks Cannes'i selleaastase filmifestivali tulemused. Grand Prix määrati Luchino Visconti filmile «Leopard». Sel puhul võiks lähemalt vaadelda selle suure kunstniku loomingut.

Visconti on ise deklareerinud: «Iga kord püüan võimalikult rohkem läheneda tõele, aga ei taha teda fotografeerida; vastupidi, tahan teda uuesti luua läbi minu isiku prisma.» Milline on see prisma? Visconti maailm on ülestõus kurjuse vastu. Nii sünnivad suured üldistused, raevukad sümbolid, viha. Visconti on üks julgemaid kinorežissööre Lääne kinos, ta ei põrka millegi eest tagasi, ei karda tõele silma vaadata; see on viinud ta arvukatesse konfliktidesse klerikaalidega, kes teda süüdistavad moraalituses.

Isiksuse mäss. See joon läbib kõiki filme alates «Tagasihoidlikkusest» (1941). Filmis «Maa ärkab» (1948) püüab vaene kalur Antonio vabaneda igavesest sõltumisest kokkuostjatest. Ta müüb kõik, ostab parve ja, sõitnud tormiga avamerele, pääseb vaevalt eluga. Nüüd peab ta kokkuostjate tingimused vastu võtma.

Mis jääb üle? Põgeneda? Visconti kangelased põgenevad unistustesse («Valged ööd», 1957) või armastusse («Kirg», 1953). Nii lõpeb mäss hävinemisega, enesealandusega. Magdalena filmis «Kõige ilusam» (1951) annab oma tütre jaoks kõik ilusa, mis on tema elus. Ja keegi ei hinda seda.

Visconti kuulub tänapäeva kino «suurte üksiklaste» hulka, nii nagu Bresson, Brunnel ja Antonioni. Tal ei ole koolkonda, kuigi ta esimesi filme loetakse neorealismi alla.

Kuid neorealism on kaugele jäänud. «Rocco ja ta vennad» (1960) näitab uut kvaliteeti. See on suur polüfooniline teos, mille eeskujudeks on toodud Dostojevskit («Idioot», «Vennad Karamazovid») ja piiblit (Joosepi-legend). Kangelased on muutunud äärmisteks sümboliteks. Rocco — headus, Simone — kurjus, Nadia — ohver. Nii Rocco kui ka Simone on mõrvarid: esimene — hingeline, teine — füüsiline. Film kutsub üles abstraktse headuse vastu, fatalismi vastu, nõuab aktiivset vahelesegamist.

1960. aastal sai see film Veneetsias Hõbedase Lõvi auhinna ja pälvis tohutuid skandaale, mis jõudsid peaaegu Itaalia parlamendini. Hiilgavad on Alain Deloni, Annie Girarot' ja Renato Salvatori poolt täidetud peaosad. Ühtlasi on see teine Visconti film (esimene oli «Kõige ilusam»), mis on jooksnud meie ekraanidel.

«Leopard» (1963) sündis Tomas di Lampedusa kõmulise jutustuse ainetel. Jutt on Sitsiilia aadlist enne Garibaldi sissetungi. Peategelaseks on valgustatud aristokraat. «Tahan näidata Sitsiiliat nii, nagu nägi Lampedusa: unist ja kontrastiderikast,» ütles Visconti. «Sedasama püüti saavutada omal ajal filmis «Maa ärkab».» Peaosades esinevad Burt Lancaster, Alain Delon ja Claudia Cardinale.

Suur auhind on käes.

Visconti järgmiseks tööks on filmida Albert Camus' jutustus «Võõras».

Õppeprorektor K. Püss 50-aastane

Eile, 26. juunil sai viiekümneaastaseks TRÜ õppeprorektor Karl Püss.

Juubilar sündis 26. juunil 1913. aastal Tartu linnas töölisperekonnas. Alghariduse sai ta Tartu II Algkoolis. Järgnesid õpingud Tartu Poeglaste Reaalgümnaasiumis ja alates 1932. a. Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnas, mille ta 4. juunil 1937. a. kiitusega lõpetas. 1934.—1935. a. teenis ta sundaega sõjaväes.

Pärast ülikooli lõpetamist ei olnud töörahva hulgast pärinevatel haritlastel kodanlikus Eestis töö leidmine sugugi kerge. Nii tuli juubilaril aastail 1937—1938 elatuda töölisena juhuslikest hooajatöödest. 1938. a. õnnestus tal saada tööd Virumaal Varangu vallavalitsuses kantseleiametnikuna. Pärast vastavate kursuste lõpetamist asus ta 1939. a. tööle Virumaal Jõhvi vallas vallasekretäri abina.

Pärast nõukogude võimu taaskehtestamist Eestis töötas K. Püss Virumaa TSN Täitevkomitee Rahandusosakonna eelarveinspektorina. Suure Isamaasõja puhkemisel mobiliseeriti ta Punaarmeesse, kus teenis rühmakomandöri abina ja pataljoni sapööriinstruktorina. 1945. a. novembris sm. K. Püss demobiliseeriti ja ta asus alates 15. detsembrist 1945. a. tööle Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonda, algul riigi- ja halduõiguse kateedri assistendina, alates 1947. a. vanemõpetajana. 21. juunil 1954. a. valiti ta konkursi korras dotsendi kohale.

Kõrvuti pedagoogilise tööga on juubilar täitnud TRÜ-s ka vastutusrikkaid haldusalaseid ülesandeid. Nii töötas ta 1947—1948 Õigusteaduskonna prodekaanina, aastail 1950—1961 dekaanina ja alates käesoleva aasta 20. veebruarist töötab ta TRÜ õppeprorektorina.

Juubilar on olnud edukas ka teaduslikus töös. Tema sulest on ilmunud rida töid nõukogude ülesehitustöö ja haldusõiguse valdkonnast, nagu «Kohalike töörahva saadikute nõukogude istungjärkude ettevalmistamisest ja läbiviimisest» (1957) jt. 26. juunil 1953. a. kaitses ta TRÜ Nõukogus väitekirja «Nõukogude kaubandushalduse organisatsiooni kujundamine Eesti NSV-s 1940—1941», mille eest talle omistati õigusteaduse kandidaadi teaduslik kraad. Töö valmis dissertandil tavalise küllalt pingerikka töö kõrval, mis väärib eriti allakriipsutamist. 18. juulil 1959. a. omistas NSVL Kõrgem Atestatsioonikomisjon sm. K. Püssile dotsendi kutse.

Juubilar on väga aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust tööst nii ülikoolis kui ka väljaspool. 1957.—1963. a. oli ta Tartu Linna TSN saadik, olles sotsialistliku seaduslikkuse alalise komisjoni esimeheks. Ta on olnud ja on ka praegu aktiivne lektor, on juhtinud mitmesuguste ühiskondlike komisjonide tööd, abistanud partei- ja nõukogude organeid töötajate kvalifikatsiooni tõstmisel jne. Sm. K. Püss on ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi ühiskondlik konsultant.

Detsembris 1956 võeti sm. K. Püss vastu NLKP liikmeks. 2. oktoobril 1962. a. valiti ta TRÜ parteikomitee koosseisu. Kõiki oma tööalaseid ja ühiskondlikke ülesandeid on sm. Püss alati täitnud kohusetruult ja suure põhjalikkusega vastavate küsimuste lahendamist ette valmistanud.

Sm. K. Püss on autasustatud medalitega «Võidu eest Saksamaa üle» (1945. a.) ja «Töövapruse eest» (1961. a.). Samuti on teda autasustatud kahel korral Tartu Linna TSN Täitevkomitee ja EKP Linnakomitee aukirjaga ning enam kui kümnel korral TRÜ rektori käskkirjas esile tõstetud.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tunneb sm. K. Püssi suure töövõime ja kogemustega õppejõuna, administraatorina ning andeka teadlasena. Ta on printsipiaalne ja nõudlik nii enda kui ka kaastöötajate ja üliõpilaste suhtes, oskab võtta õigeid seisukohti ka keerukates olukordades, väljendab julgelt oma arvamusi, neid hästi põhjendades. Samal ajal on sm. K. Püss alati abivalmis seltsimees nii kolleegide kui ka üliõpilaste suhtes. Oma tubli tööga, printsipiaalsuse ja abivalmidusega on sm. K. Püss võitnud autoriteedi ja lugupidamise kogu TRÜ kollektiivi hulgas.

Soovime juubilarile edaspidiseks tööks palju tervist, raugematut energiat ja edu.

RAHVAKONTROLLI TÖÖMAILT

NLKP Keskkomitee novembripleenumi otsuste alusel loodud partei- ja riigikontrolli organid peavad etendama tähtsat osa kommunistliku ülesehitustöö komplitseeritud ülesannete lahendamisel — partei ja valitsuse direktiivide täitmise kontrollimisel, partei ja riikliku distsipliini kindlustamisel.

Meie ülikooli peres on teaduskondade ja ülikooli allasutuste töötajate üldkoosolekute ja ühiskondlike organisatsioonide poolt valitud esindajatest moodustatud partei- ja riigikontrolli kaastöögrupp. Nüüd on jõudnud lõpule ka teaduskondade kontrollpostide moodustamine. Kontrollpostide koosseis on järgmine (esimesena on nimetatud kontrollposti vanem):

Ajaloo-Keeleteaduskonnas

Aliina Feldbach vene keele kateedrist;

Feliks Kibberman saksa keele kateedrist ja

Karl Taev eesti kirjanduse kateedist;

Õigusteaduskonnas

Vilma Kelder ja Heinrich Rink tsiviilõiguse ja -protsessi kateedrist ning

Olev Püssa kriminaalõiguse ja -protsessi kateedrist;

Majandusteaduskonnas

Maimu Kuusk rahanduse ja krediidi kateedrist,

Peeter Viires kaubandusökonoomikakateedrist ja

Ain Ruuvet raamatupidamise kateedrist;

Arstiteaduskonnas

Aleksander Šeffer hospitaalse kirurgia kateedrist,

Eugeni Tallmeister ja

Ants Sildvere nakkushaiguste kateedrist;

kehakultuuriosakonnas

Johannes Võrro raskejõustikukateedrist,

Alfred Pisuke kergejõustikukateedrist ja Feliks Parre suusaspordikateedrist;

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas

Tullio Ilomets orgaanilise keemia kateedrist,

Mauno Reisner matemaatikaosakonnast ja

Aare Koppel teoreetilise mehhaanika kateedrist;

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas

Herbert Viiding geoloogiakateedrist,

Erich Kukk ja Grigori Noppel taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedrist;

administratiiv-majandusosakonnas

ohutustehnika insener Heino Sild,

Valeeria Näks eriosakonnast ja

Jaan Siilbek kapitaalehitusosakonnast.

Et organiseerimisperiood langes pingelisele tööperioodile õppeaasta lõpul ja arvestades ka kogemuste puudumist ja ülesannete uudsust, siis sisulisest tööst palju kõnelda ei saa. Kuid ühteist on tehtud ka sel õppeaastal. Ülikooli kaastöögrupi tööplaani on võetud kirjastusgrupi tegevuse kontrollimine, tutvumine materiaalsete väärtuste hoidmise tingimustega Teaduslikus Raamatukogus ja veel mõned väiksemad ülesanded. Tulemused on kavas läbi arutada veel enne puhkuste algust. Kehakultuuriosakonna kontrollpost seadis endale ülesandeks kontrollida olukorda spordibaasides.

Need on esimesed sammud ülikooli kontrollgrupi tegevuses. Tegevuspõld on avar: töödistsipliin, materiaalsete vahendite ratsionaalne kasutamine jne.

Uute kontrollorganite tegevuse üheks oluliseks iseloomujooneks on rahvalikkuse põhimõte. Selleks on vaja kontrollorganite (eelkõige teaduskondade kontrollpostide) tegevuse ulatuslikum tutvustamine avalikkuse ees, milleks tuleb leida sobivaid mooduseid. Ka ei saa kontrollorganid täita oma ülesandeid, tõmbamata kaasa laialdast aktiivi. Oluline on siinjuures rõhutada tihedat sidet parteiorganisatsioonidega. Kahtlematult avaldab positiivset mõju kontrollpostide esindajate valimine teaduskondade parteibüroode koosseisu (näit. Ajaloo-Keeleteaduskonnas, Arstiteaduskonnas).

Et hoida oma pilgu all võimalikult kõiki ülikooli kollektiivi elu külgi, tuleb mõtelda üliõpilaskonna lülitamisele kontrollorganite töösse. See võimaldaks tuua enam esile kitsaskohti õppetöös, selle planeerimisel, tõsta päevavalgele puudusi üliõpilaste eluolus jne.

A. BLUMFELDT,
partei- ja riigikontrolli ülikooli kaastöögrupi esimees

Veel üks EKSAM

(Algus lk-l 1.)

Nad on suutelised tegema kõike, mis vaja.»

...Leningradi üliõpilased elasid meie lähedal telklaagris. Olime teineteisel sagedasteks külalisteks. Küll sõpruskohtumistel võrk- ja korvpallis, lõkkeõhtutel, väljasõitudel Narva-Jõesuhu.

Istusime koos nendega hilisõhtuni lõkke ääres, laulsime nende kohapeal tehtud meeleolukaid laule.

Ühised õhtud jäid meelde rohkem kui lihtsalt ilusad õhtud.

Mõni kuu hiljem veeres ülikooli peahoone eest buss teele Leningradi poole, et veel kord koos meenutada — ja tugevdada sõprussidemeid...

Aitab mälestustest!

Ees on uus suvi uute ülesannetega — veel üks eksam. Ja kõige vähem saab sel eksamil läbi arvestusega «siit leheküljelt siiani».

Keegi ei pane matriklisse hinnet viiepallisüsteemis ja kellelgi pole vaja aru anda selle kohta, mis on jäänud vajaka või päris saamata. Ja igal pool, kuhu me läheme — ehitustele, kolhoosidesse, pioneerilaagritesse —, on see eksam niisugune, nagu me ise ta endi jaoks määrame.

Kui teile, tänavused greslased, ekskursiooni ajal näidatakse elektrijaama turbiine, siis jätke hästi meelde, milline neist on teie kaasaegne.

Meie oma on seitsmes. Meie oma? See tähendab, et... Aga — saate ju ise aru.

Olgu teilgi huvitav ja raske!

LY SEPPEL

Ebaõnnestunud finiš

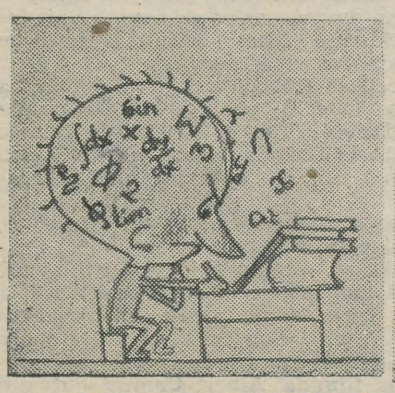

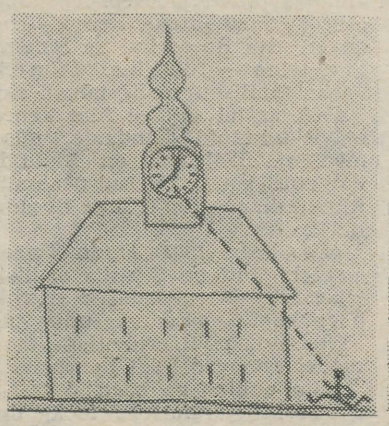

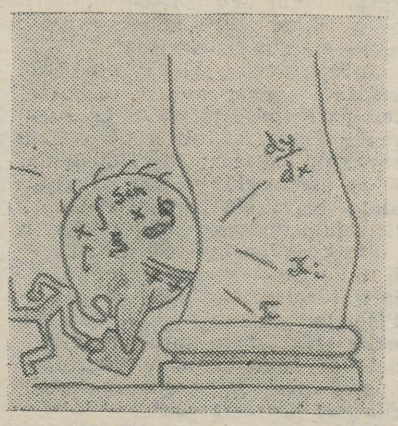

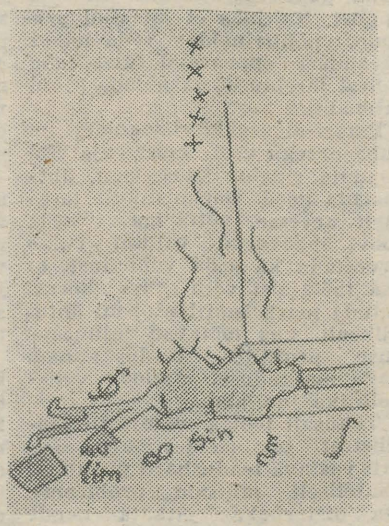

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

E. Siirdele doktorikraad

18. juunil kaitses Leningradis Kirovi-nimelises Arstide Täiendusinstituudis doktoriväitekirja ülikooli otorinolarüngoloogia ja oftalmoloogia kateedri juhataja Elmar Siirde.

Väitekiri «Aero- ja hüdroioonid otorinolarüngoloogias» on kõrva-, kurgu- ja ninahaiguste alal üks esimesi uurimusi, kus käsitletakse kunstlikult tekitatud elektriliste laengute mõju organismis toimuvatele haiguslikele ja normaalsetele füsioloogilistele protsessidele. Selgitati aero- ja hüdroioonide kasutamise võimalust bronhiaalastma, ülemiste hingamisteede põletikuliste ja haiguslike nähtuste ja teiste haiguste korral. Selle töö kordaminekuks aitasid palju kaasa ülikooli füüsikute J. Reineti ja P. Prülleri konstrueeritud aparaadid, mida kasutati nii kliiniliseks kui ka eksperimentaalseks uurimiseks.

E. Siirdele omistati meditsiinidoktori teaduslik kraad.

UUSI TEADUSTE KANDIDAATE

Arstiteaduskonna nõukogus kaitses väitekirja teemal «Mitmesugustel meetoditel konserveeritud perifeersete arterite homotransplantatsiooni tulemustest (eksperimentaalne uurimus)» vabariikliku kliiniku kirurg-ordinaator Kalju Põder. Nõukogu otsustas anda K. Põdrale meditsiinikandidaadi kraadi.

Arstiteaduskonna nõukogu koosolekul kaitses väitekirja «Stardihüppe efektiivsuse määramine ja ujumisliigutuste õigeaegse alustamise kontrolli metoodikast» kehalise kasvatuse ja sporditeooria kateedri õpetaja Roman Nõvandi, kes tunnistati pedagoogikakandidaadi kraadi vääriliseks.

Samal päeval omistati bioloogiakandidaadi kraad spordimängude kateedri vanemõpetajale Atko Virule, kelle väitekiri käsitles kehalise pingutusega kohanemise iseärasusi võistlusolukorras.

Ajaloo-Keeleteaduskonna nõukogus kaitses väitekirja «Eesti kirjandus tsaristliku tsensuuri kammitsais 1850—1870» eesti kirjanduse kateedri juhataja Karl Taev, kellele otsustati anda filoloogiakandidaadi kraad.

Samal koosolekul anti filoloogiakandidaadi kraad ka kirjandusmuuseumi teaduslikule töötajale Helene Siimiskerile, kes kaitses väitekirja teemal «Anton Hansen Tammsaare elust ja loomingust».

Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu otsustas anda füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi Ene-Margit Tiidule väitekirja «Ridade ümberjärjestamisest» eest.

Meie kriitika jälgedes

Vastuseks artiklile «Millal» (ajaleht «TRÜ» nr. 16), teatab kapitaalehituse osakond, et remonttööd, sealhulgas õpperaamatukogu lugemissaali valgendustööd tehakse juulikuus.

Vastuseks ajalehes nr. 16 avaldatud kriitikale keemiahoone liigkütmise kohta teatab komandant, et keemiahoone vajab siiski kütmist ka soojade ilmade puhul (1 kord nädalas). Tingitud on see asjaolust, et keldrikorrusel paiknevates laboratooriumides ja tööruumides asuvad kallihinnalised teaduslikud aparatuurid, mis liigse niiskuse ja rõskuse tõttu võivad mittekütmise korral muutuda tarvitamiskõlbmatuks. Tehnilised tingimused aga ei võimalda keskküttesüsteemist ülemisi korruseid välja lülitada. Üldiselt teostatakse kütmist siiski äärmise vajaduse korral.

Ajalehe järgmine number ilmub augustis.

Toimetaja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 5355. MB 06117.

Raamatupalat

Tervitus ülikooli uuele vahetusele!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

LAUPÄEVAL, 10. AUGUSTIL 1963

Nr. 21(561) XVI aastakäik

Sisseastumiseksamitest

→ loe lk. 3!

Tujuküllast suve!

Ei leidu üliõpilast, kes kahetseks, et ta osa oma suvepuhkusest kulutas Tori näidissovhoosi põldudel. Toris veedetud aeg oli kasulik, lõbus ja huvitav. Meie 36-liikmelisse gruppi kuulus üliõpilasi Arstiteaduskonnast, Füüsika-Matemaatikateaduskonnast ja Õigusteaduskonnast.

Uueks elukohaks sai meile Pärnu jõe kõrgel kaldal asuv Taali loss. Juba esimesel päeval asusime korraldama oma elu-olu. Rein Luha eestvedamisel ehitasime jõele kividest pesemissilla. Tütarlaste seast valitud kokad Pilvi Torop ja Kaja-Helle Vasar asusid täitma oma kohustusi. Kiidusõnad õhtulauas andsid tunnistust kokkade tublidusest.

Järgmisel päeval viis tütarlaste värske brigadir Linda Kukrus oma grupi kapsapõllule, kus alustati rünnakut umbrohule.

Noormehed asusid maaparandustööle — uudismaa tuli puhastada kividest.

Tööst vabal ajal saatsime aega mööda võrkpalliplatsil ja ühistes mängudes.

Lõime sidemed ka kohalike noortega. Korraldasime ühise õhtu Tori-Jõesuu rahvamajas. Eriti pakkusid huvi ülikooli elu imiteerivad stseenid. Mängud ja tants aitasid luua uusi sõprussidemeid.

Jõudu jätkus kõigeks. Võtsime oma hoole alla riikliku looduskaitse all oleva Taali pargi ning tegime mitu hoogtööpäevakut pargi ja lossiümbruse korrastamiseks. Korraldasime ekskursiooni Vändra katsejaama ja Tootsi briketivabrikusse.

Rõõmsad ja tervisest õhetavad näod tunnistavad, et veedetud aeg tõi kõigile palju kasu. Ja mitte ainult üliõpilastele. Seda viimast kinnitavad sovhoosirahva tänusõnad.

Soovime uuele vahetusele augustikuus samasugust töörohket ja tujuküllast suve!

H. KRUUSMA,
Tori objekti I vahetuse staabiülem

Elektroluminestsentsialane nõupidamine

Juuli lõpus toimus Tšernovitsas üleliiduline nõupidamine elektroluminestsentsi alal. Tšernovitsa ülikooli kogunes üle saja teadlase ja praktiku kogu Nõukogude Liidust. Nädala aja jooksul kuulati ligi viiskümmend ettekannet. Viimaseid arutati väga põhjalikult ja ülimalt kriitiliselt. Tartust võtsid konverentsist osa neli selle eriala spetsialisti. Ülikooli esindas allakirjutanu ja pooljuhtide ja elektroluminestsentsi laboratooriumi vaneminsener E. Talviste. Me esinesime ka ettekandega, mis, nagu ootamatult selgus, praktikutele elavat huvi pakkus. Füüsika ja Astronoomia Instituuti esindas vanem teaduslik töötaja A. Malõševa ja kaks aastat tagasi füüsikaosakonna lõpetanud V. Denks. Viimane esines huvitava ettekandega.

Nõupidamine pakkus erilist huvi selletõttu, et praktikute osavõtt võimaldas luua meil nendega palju tihedamad sidemed kui seni. Demonstreeriti ka seadmeid, kus kasutatakse elektroluminestsentsinähtusi.

Järgmine samalaadne nõupidamine kutsutakse kokku Dnepropetrovskis. Ülejärgmine — võibolla Tartus. Juba sellelgi nõupidamisel rääkisid paljud osavõtjad vihjamisi, et Tartu on ideaalne koht sellise nõupidamise korraldamiseks, kuid meie delegatsioon arvas siiski, et on veel vara Tartusse kokku tulla.

K.-S. REBANE,
TRÜ eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja

Esimesi kokkuvõtteid suviseilt töömailt

NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuses märgitakse, et «noortele on tarvis sisendada sügavat lugupidamist töö ja ühiskonna kõigi aineliste ja vaimsete rikkuste allika vastu, ja teadmist, et igaühel, kes ammutab materiaalsete ja kultuuriliste hüvede ühisest salvest, on püha kohus aktiivselt osa võtta selle salve täitmisest, et ta võiks üha suuremal määral rahuldada nõukogude inimeste praeguse põlvkonna ja tulevaste põlvkondade vajadusi.»

Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsioonil on head traditsioonid üliõpilastes tööarmastuse kasvatamiseks, see on pärit juba uudismaa viljakoristustöödelt. Aasta-aastalt võtavad üliõpilased üha rohkem osa kogu meie rahva poolt lahendatavate ülesannete täitmisest.

Juba viiendat aastat laekusid ülikooli komsomolikomiteesse sajad avaldused. Üliõpilased soovisid osa võtta ehitustöödest vabariigi tähtsamatel objektidel, maaparandustöödest ja anda abi kolhoosidele kiirel heinakoristusperioodil.

3. juulil asus tööle esimene vahetus üliõpilasi järgnevalt:

*** Balti Soojuselektrijaamas — 130 üliõpilast;**

*** Tartu ehitusobjektidel — 51 üliõpilast;**

*** Viljandi maaparanduslaagris — 37 üliõpilast;**

*** Tori näidissovhoosis — 36 üliõpilast;**

*** vabariigi kolhoosides ja sovhoosides — 65 üliõpilast;**

*** Vilniuse Riikliku Ülikooli töö- ja puhkelaagrites — 31 üliõpilast;**

*** Gruusia NSV Abhaasia ANSV kolhoosis «Družba» — 20 üliõpilast;**

*** pioneerilaagrites ja Tartu linna majavalitsuste juures — 182 üliõpilast;**

*** ülikooli vastuvõtukomisjonis, kateedrite juures jm. — 110 üliõpilast.**

Tunnustavalt tuleb ära märkida Balti Soojuselektrijaama ehitustel viibinud üliõpilaste tööd. Meie tütarlapsed töötasid 19. katlaagregaadi isoleerimisel, kolmes vahetuses võtsid osa vooderdustöödest, olid geodeetideks jne., pälvides kõikjal administratsiooni ja töödejuhataja tänu.

Häid tulemusi näitasid üliõpilased Tartu ehitustel. Töötati üleliidulise tähtsusega GRES-Riia alajaama objektil, kus üliõpilasbrigaad täitis oma ülesandeid kohusetundlikult. Saadud iseloomustuses märgitakse: «Tehtud tööde kvaliteet on põhiliselt hea, kuigi tuli teha töid (monoliitse raudbetooni valamine ja raketiste valmistamine), mis nõuavad spetsiaalset väljaõpet.»

Rühm üliõpilasi töötas ehitusvalitsuse eritööde jaoskonna koosseisus ehitustöölistena.

Suurepärase panuse andsid üliõpilased oma tööga Tartu Linna Stomatoloogia Polikliiniku remontimisel maalritena.

Tublisti tehti tööd ka maaparandusobjektidel, kuhu paljud esimese vahetuse üliõpilased jäid tööle ka teiseks vahetuseks.

Objektide staape ja üliõpilaste brigaade juhtisid üliõpilased. Staabiülematena töötasid Balti Soojuselektrijaamas Priit Järve (lääne filoloogia osakonnast), Tori ja Viljandi maaparandustöödel Heino Kruusma (Õigusteaduskonnast) ja Arne Bergmann (keemiaosakonnast). Grupivanematest tuleb esile tõsta Maiu Möldret Põlva rajooni Gorki-nimelises kolhoosis, Ivi Roobat Võru rajooni Munamäe kolhoosis, Rein Niidast Tartu rajooni Kirovi-nimelises kolhoosis, Ivar Siimonit Narvas, Juta Kuusklerit, Maire Olvikut, Paul Alapuud ja Mati Kammistet (kõik Tartus). Kõik tulid oma tööülesannetega toime ning avaldasid initsiatiivi esinevate takistuste ja kitsaskohtade ületamiseks.

Enamik üliõpilastest paistis silma hea töössesuhtumise ja töödistsipliiniga. Eeskujuks on järgmised üliõpilased: Paul Luga, Jaan Kuremägi, Vladimir Poljanski, Anne Indermitte, Elvi Liiv, Silvi Saar (Arstiteaduskonnast), Mart Aru, Reet Rannaste, Sirje Liiv, Els Lindvet, Reet Aarike, Mare Ligi, Evi Mootse, Kaie Telk, Kersti Ernesaks (lääne filoloogia osakonnast), Pilvi Piller (Majandusteaduskonnast), Toomas Paldrok, Maret Kangro, Raivo Ruut (füüsika-matemaatika pedagoogilisest harust), Kusta Rumma (füüsikaosakonnast) jpt.

Märkida tuleb stomatoloogia polikliiniku remonttöödel maalrite brigadiri sm. Olev Lutsari tähelepanelikku suhtumist üliõpilastesse. Tema poolt antud ülesanded olid läbi mõeldud ja võimaldasid üliõpilastel suhtuda töösse loovalt. See on eeskujuks ka teiste objektide töödejuhatajatele.

Samal ajal ei saa täielikult rahule jääda tööde organiseerimisega Tartu ja Balti Soojuselektrijaama objektidel. Töökäskude kätteandmisel esines mõtlematust, lohakust ja juhuslikkust. Üliõpilaste kasutamine tööde juures polnud varem põhjalikult läbi mõeldud, mistõttu esines tööseisakuid.

Kõikidele üliõpilastele oli töö samal ajal ka puhkuseks. Oskuslikult kasutati vaba aega. Organiseeriti ekskursioone, tutvuti kohalike vaatamisväärsustega.

Kõikidel objektidel toimusid arutelud NLKP Keskkomitee juunipleenumi, ÜLKNÜ Keskkomitee III ja ELKNÜ Keskkomitee VII pleenumi materjalide põhjal, esineti loengutega rahvusvahelisest olukorrast jne. Korraldati diskussioone mitmesugustel teemadel, näiteks «Suvetööd ja nende mõte», «Kas on olemas saatust?», «Üliõpilane ja tema eesmärk» jne. Lääne filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilased korraldasid kohalike elanikega vaidlusi ateistlikel teemadel.

Loodi side kohalike komsomoliorganisatsioonidega. Toimusid kohtumised kohalike noortega nii peoõhtutel kui ka sportlikel üritustel. Viimaste puhul aidati kaasa külanõukogude piirkondlike spartakiaadide korraldamisel.

Kallid seltsimehed!

ELKNÜ TRÜ Komitee õnnitleb kõiki käesoleva aasta juulikuus töötanud üliõpilasi heade töötulemuste puhul. Jõudu ja edu ka II vahetuse üliõpilastele!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Hoolsa töö eest

Tori näidissovhoosi direktori käskkiri

Avaldan tänu TRÜ üliõpilaste suvetööde I grupile, kes töötas Tori näidissovhoosi heinakoristus- ja rühvelkultuuride hooldustöödel ning Tori maaparandusobjektidel. Nende abiga tehti suur töö põldude puhastamisel kividest, viidi edukalt lõpule ja täideti heinavarumise plaan.

Eriti hoolsa ja eeskujuliku töö eest avaldan kiitust alljärgnevatele üliõpilastele:

Heino Kruusma, Aivo Ots, Rein Luht, Jaan Aija, Andres Ellamaa, Linda Kukrus, Ene Pomerants, Helga Lehtmaa, Aita Vassil, Pilvi Torop.

Soovin kogu grupile head suvepuhkust ning edukat õpingute jätkamist.

J. VIJA,
direktor

Ülikooli kunstiringile

Seoses eduka esinemisega isetegevusliku kujutava ja tarbekunsti 1963. a. vabariiklikul näitusel autasustas Eesti NSV Kultuuriministeerium aukirjaga Tartu Riikliku Ülikooli kujutava kunsti ringi (juhendaja K. Põllu).

Tublid tüdrukud

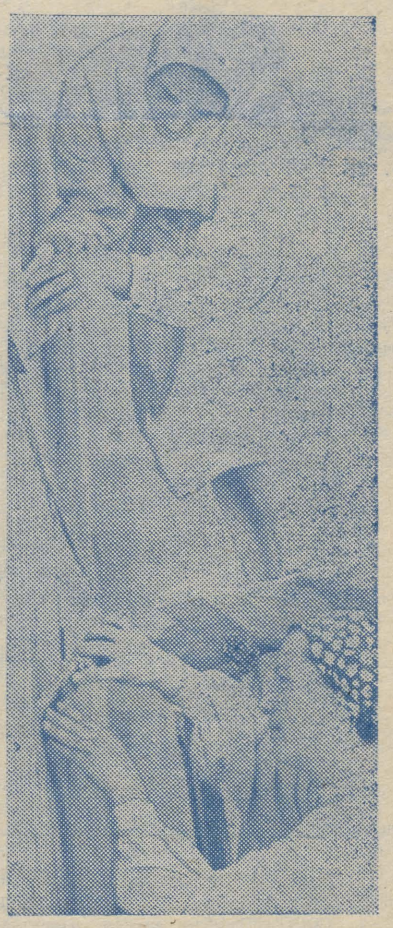

18 pahtlit, 18 pintslit, 18 paari kiirustavaid käsi... Meie suvetööde objekt Tartus — linna stomatoloogia polikliinik saab värske sisekujunduse. Tütarlaste asjalikkuse ja sõnaahtruse taga hõõguvad aga samad sädemed, mis juhendaja — vabariigi ühe parema maalri sm. Lutsari silmis.

Keegi polnud tulles asjatundja, nüüd võib igaüks kodus remondi ise ära teha. Ja kui kõik nii tublid on kui Reet Rannaste, Els Lindvet, Sirje Liiv ja brigadir Mati Kammiste, siis võib naabrite korteridki ilusti-kenasti aidata üle võõbata — ega töö kvaliteet-kvantiteet vanade ja vilunud meistrite omast maha jää.

Fotol: stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilaste Meeri Kutti ja Urve Hõlpuse käes läheb töö ladusalt.

„Meid noori karastab töö, ta rütm ja ta võlu...“

1. juuli keskpäeval astusid Narvas Tartu—Narva-Jõesuu bussilt maha neli meie tudengit: arst Paul Luga, jurist Aavo Mürk, filoloogid Enn Madi ja Priit Järve, kes peagi tirisid oma kohvrid sisse GRES-i ehituse komsomolikomitee uksest. Neil oli kiire. Kolme päeva pärast pidid saabuma ülejäänud 130 TRÜ üliõpilast. Selleks ajaks oli vaja ehitada telklaager. Kohe puutusid poisid kokku suurehituse mastaapidega — juhatuse hoonest laoni, kust sai laudu telgi aluste jaoks, oli oma kümmekond kilomeetrit. Veoauto oli vajalikum kui õhk hingamiseks...

Esimeseks õhtuks väsisid kõik neli üsna tublisti, aga tehtud oli neetult vähe. Peod õhetasid ja peades puuris kahtlus — kas jõuab?

Ajaga tuli aga vilumus ja 4. juuli hommikul võis Priit Tartusse sõita kindla teadmisega, et inimesed ei jää ööseks lageda taeva alla.

Tartus ootas aga ebameeldiv üllatus. Ülikool ei andnud ühtki madratsit. Öeldakse õigesti, et sõpra tunned hädas. Vaevalt olid meie tudengitega ühes laagris elavad leningradi kolleegid kuulnud, et tartlastel pole madratseid, kui nad omadega appi ruttasid. Nüüd oli ka küljealune olemas ja esimene uni uues kohas võis tulla. Sellel õhtul polnud aga kellelgi kiiret reisiväsimuse peletamisega. Koos leningradlastega koguneti lõkke äärde ning algas omapärane tutvumine — vaheldumisi laulsid oma laule tartlased ja leningradlased. Hiljem kulusid ära mälestused pioneerilaagrist — koos mindi rukist lõikama, siis pulmad võisid tulla ja ka «Bingo» ei saanud tulemata jääda. See oli laagri kauaks meeldejääv sissejuhatus.

Järgmisel hommikul algas teema arendus, algas ohutustehnika kuulamisega. Et neist formaalsustest ka kuskil ei pääse!

Tööle sai rahvas järgmisel päeval. Algasid päevad täis tööd, mis oli küll algul harjumatu, kuid millega peagi kohaneti nagu iga uue ja harjumatu asjaga. Ja mitte üksi päevad, vaid ka ööd täitusid tööga — «kui on vaja, siis töötame ka öises vahetuses,» otsustasid tublid tütarlapsed Reet Aarike esialgsest brigaadist.

Ivar Siimon mäletab hästi, kuidas tema brigaadi poisid esimesel päeval palke ja liipreid kandes vankusid, hiljem aga tegid «silmad pähe» kõikidele laoplatsi töölistele, ise seejuures töö vähesuse üle nurisedes.

Tööga seotud mälestusi on igaühel palju. Enamik neist on toredad ja kuigi sekka juhtub ka teistsuguseid, ei rikkunud see üldmuljet, mida paljud nimetasid võimsaks, mõeldes sellega GRES-i ehituse kolossaalseid mahte, laagrielu ja kõike seda, millega oli seotud üliõpilaste sealviibimine.

Tõepoolest, laagrielu keerisesse kisti peagi igaüks ja seetõttu möödus aeg imeruttu. Alles oli esimene õhtu leningradlastega, alles kohtuti nendega palliväljakul (ja võideti, kuigi tähtsam on see, et võisteldi), alles elati kaasa naiste kõieveole rahvuslike spordialade õhtul, käidi pühapäevakul Narva sovhoosis, sõideti ekskursioonile Leningradi, uuriti, mis juhtub puuvillaga Kreenholmis, alles..., kui juba tuli mõelda ärasõidule.

Viimased tööpäevad, viimased lõkkeõhtud, ametlike vahekordade lõpetamine ehituse juhtkonna ja töödejuhatajatega, kiitvad iseloomustused, tänuavaldused hea töö eest. Suur kohvijoomine laagri lõppemise puhul, istumine lõkke ääres ja laul, mille refrääniks on sõnad tööst, mille rütm karastab meid.

Jah, lõppsõna tuli pisut järsku ja liigagi ruttu, korralik kirjandusõpetaja poleks sellega võib-olla rahule jäänud. Tähtis on aga, et rahule jäid autorid ise ja veel see, et nad ei püüdnud lõplikku punkti panna, sest nende kirjutatud peatükile TRÜ üliõpilaste suviste tööde kroonikas järgneb veel palju uusi, mida kindlasti kirjutavad ka 1963. a. I vahetuse greslased. R. LOMP

Need kaks mõistet jäävad kauaks püsima 30 matemaatiku ja lääne filoloogi mällu, ühendatuna meeldivate mälestustega. Kolme selle suve juulinädala käigus õpiti tundma seda lähedast vennasvabariiki. Miks aga oli see kõik seotud Leeduga?

Paljudes üliõpilaste omavahelistes jutuajamistes on kerkinud mõte siduda suvine töö sõprussidemete sõlmimise ja laiendamisega meie kodumaa vabariikide ja rahvuste vahel. Mõningaid samme sel teel on juba astutud, kuid need on alles tulevikukevade esimesed päästukesed. Mõte gruppide vahetamisest näib aga olevat küps, sest temast on räägitud ka teistes ülikoolides, muuhulgas ka Vilniuse Kapsukase-nimelises Riiklikus Ülikoolis. Selle tulemusena saigi teoks meie üliõpilaste sõit Leetu.

Teekonnal Eestist Vilniusse

2 Tartu Riiklik Ülikool

Sõna on teadlasel

Fotosüntees inimese teenistuses

Meie planeedil on raske leida protsessi, mida oma tähtsuse ja ulatuse poolest võiks võrrelda rohelistes taimedes toimuva fotosünteesiga. Meie ajastu üks väljapaistvam teadlane J. Curie, hinnates õigesti fotosünteesi tähtsust, kirjutas: «Kui suur ka ei ole aatomienergia kasutamise võimaluste avastamise tähtsus inimühiskonna huvides, jääb see siiski maha sellest tehnika progressist, mis toimub rohelise taime fotosünteesi täielikul tundmaõppimisel.»

Milles siis seisneb fotosünteesi tohutu tähtsus, mis köidab paljude erialade teadlaste tähelepanu?

Fotosüntees on biosfäärsi ainsaks protsessiks, milles toimub välisallikalt — päikeselt — energia kogumine. Aasta jooksul taimedesse fotosünteesi teel kogunenud hulk on ligikaudu võrdne selle energia hulgaga, mida võivad anda 200 tuhat sellist energeetika giganti nagu Kuibõševi hüdroelektrijaam, mille aastane toodang on 10 miljardit kilowatttundi.

Toodud motiivid on põhjustanud rohkem kui poolteise sajandi jooksul väga suurt huvi fotosünteesi vastu nii bioloogide, füüsikute kui ka keemikute hulgas. Fotosünteesi uurimise teoreetiline ja praktiline tähtsus on nii suur, et teda on raske ülehinnata. Ainult fotosünteesi loomuse põhjalik tundmine võimaldab efektiivselt kasutada päikeseenergiat, muuta tegelikkuseks teadlaste ammune unistus — toitainete kunstlik valmistamine veest ja süsihappegaasist päikeseenergia kaasabil. Võib arvata, et toitainete süntees organismi otsese vastuvõtuta muudab põhjalikult inimkonna tulevikku.

Fotosünteesi tundmine ja selle reguleerimisoskus võimaldab põllumajanduskultuuride saakide tõstmist.

Taimekasvatuses väljakujunenud tavalise kasvatusviisi puhul kasutavad taimed fotosünteesiks keskmiselt 0,5—1% neile langevat päikese kiirgust. Fotosünteesi põhjalik uurimine näitab, et selleks kasutatav energia hulk võib teoreetiliselt tõusta 5—8% ja teatud juhtudel isegi kuni 27%-ni taimede poolt neelatavast energiast.

Lähtudes eespool toodud motiividest on ka meie vabariigis organiseeritud fotosünteesiprobleemi kompleksne läbitöötamine, millest koos NSVL TA mitmete uurimisinstituutidega (K. A. Timirjazevi nimeline Taimefüsioloogia Instituut, A. A. Bachi nimeline Biokeemia Instituut, Bioloogilise Füüsika Instituut) ja ENSV TA uurimisinstituutidega (Füüsika ja Astronoomia Instituut, Eksperimentaalbioloogia Instituut) võtab osa Tartu Riikliku Ülikooli taimefüsioloogia kateeder.

Taimefüsioloogia kateedris teostatavate uurimiste eesmärgiks on põllumajanduslikkudel taimedel fotosünteesiprodukti de muundumise seaduspärasuste selgitamine seoses majanduslike tunnuste väljakujunemisega. Eriti tähelepanu pööratakse fotosünteesi loomuse uurimisele ja tema produktide muundumise tähtsusele puutaimede ja viljapuude niisuguste eluavalduste puhul, nagu nende kasv ja arengu rütm, võrsete valmimine, talvekindlus ja saagikus ning selle vastavus kliimatingimustele.

Taimefüsioloogia kateedri sellesuunalised uurimused (dots. A. Perk) võimaldavad kindlaks määrata puhkeperioodi erinevusi ja selle faaside kalendaarset kestust rohkem kui 100 puu- ja põõsaliigil ning mitmesugustel viljapuudel (õuna-, kirsi-, ploomi-, pirnipuud). Puhkeperiood, mis algab mitmeaastastel taimedel juba suve teisel poolel, on tähtsaks etapiks viljapuude aastases arengutsüklis, sest sel ajal toimuvad taimes ettevalmistusprotsessid talveks, nagu võrsete valmimine, viljapungade moodustumine, viljade kasv, varuainete kogunemine jne.

Nii on kateedris määratud õunapuuvõrsetes peamiste fotosünteesiproduktide (suhkur, tärklis, vabad amiinohapped, valgud, nukleiin- ja orgaanilised happed ning rasvataolised ained)

(Järg lk-l 4.)

Muljeid sümpoosionilt

Hulkraksete organismide kohastumine temperatuurimuutustega omab suurt tähtsust loomade ja taimede aklimatiseerimisel. Organism tervikuna raskendab oma keerukusega resistentsuse mehhanismi uurimist. Suurt abi saab siin osutada biokeemiliste ja biofüüsiliste protsesside jälgimine rakus ja selle koostisosades. Rakkudes toimuvate reaktsioonide osatähtsus hulkraksete organismide kohastumisel keskkonna temperatuurimuutustele — sellele teemale oligi pühendatud Leningradis toimunud sümpoosion. NSVL TA ja UNESCO poolt korraldatud nõupidamisest võtsid nõukogude teadlaste kõrval osa teadlased Jaapanist, Indiast, USA-st, Prantsusmaalt ja mujalt. Kuulati ära ligikaudu 60 ettekannet.

Elavat huvi äratasid tööd, mis olid seotud uute meetodite rakendamisega bioloogias.

O. A. Krasavtsev (Moskva) käsitles puittaimede rakkude uurimist luminestsentsmikroskoobis. Suurepärased värvilised diapositiivid näitasid fosforestseeruvate ainete nn. fluorokroomide paiknemist rakus. Normaalses rakus asetsesid need flavonoidse päritoluga ained peamiselt raku vakuoolis, alles külmumisest tingitud vigastused võimaldasid neil tungida protoplasmasse ning moodustada valkudega ühendeid, mis kahjustasid rakkude elutegevust.

I. M. Kisljuk (Leningrad) kõneles madalate positiivsete temperatuuride mõjust soojuslembeliste taimede kloroplastidele. Elektronmikroskoobi abil teostatud uurimised näitasid, et jahedas hoitud kurgilehtede kloroplastid omandavad ebanormaalse paisunud kuju, eriti ilmekad olid muudatused strooma osas. Pimedas mõjustatud lehtedel taastus hiljem kloroplastide sarnastusvõime, valguse käes aga põhjustas madal temperatuur kloroplastides pöördumatuid muutusi.

Prantsuse teadlane L. Rey demonstreeris filme külmumisel toimuvatest struktuursetest muutustest ja lüofilisatsioonist.

Huvitav sümpoosion äratas osavõtjate hulgas elavat huvi ning aitas tugevdada sidemeid eri maade teadlaste vahel.

H. MOORITS

Suvised tööd ja Leedumaa

toimusid mitmega meist ootamatud metamorfoosid: soliidsetest, pehmete kupeedega sõiduvahendite austajatest said päevitanud ja tolmused maanteede ja veoautode entusiastid. Kes on proovinud auto-stopi võlusid, on andnud kuradile sõrme.

Meeldiv, huvitav ja kõigist minutimuredest vaba rännak lõppes Vilniuses ülikooli komsomolikomitees. Siin asus meie eluolu korraldama leedulaste külalislahkus ja hoolitsus. Ulualune muretseti kõigile ülikooli ühiselamus, mis paistis silma massiivsuse, mahutavuse, avatud uste ja igasuguse valve puudumise poolest. Sellise anarhia mingisuguseid kohutavaid tagajärgi siiski silma ei hakanud.

Suurepärase giidi juhatuse all saime ülevaate Vilniuse ülikooli tekke- ja arenemisloost. Asutatud varem kui Tartu ülikool, teenis ta teisi eesmärke (oli jesuiitide vaimne kants Ida-Euroopas), kuid jõudis siiski oma rahva parema mõtte keskuseks, teaduse üheks tugipunktiks. Mälestuseks tema kunagistest funktsioonidest on jäänud vaid hoone arvukate korpuste, loendamatute võlvide ja niššide ning 9 (!) õuega.

Elamuste ja muljete keerises ununes peaaegu täiesti sõidu peaeesmärk — töö. Seda meenutas meile tööde organiseerija poolt kokkukutsutud koosolek. Üllatuse valmistas leedu üliõpilaste suvetööde organiseerimise moodus. Neid rakendatakse eranditult kolhoosides, vahetuse kestus on 2 nädalat, tasu ei maksta. Kogu ürituse eesmärgiks on tulevase intelligentsi tutvustamine külaeluga, värskete mõtete viimine rajoonide komsomoliellu. Majanduslik efekt on jäetud tagaplaanile.

Eesti grupi kompaktsus ja koos sellega baas võõrastamiseks ning ainult omavaheliseks suhtlemiseks kaotati lihtsalt — 30 inimest jaotati 5-liikmelisteks rühmadeks ja liideti uut vahetust alustavate vilniuslaste rühmadega. Ülikooli eest algas autodel sõit koos uute kaaslastega vabariigi kõige erinevamatesse rajoonidesse. Oma üllatuseks leidsime näiteks kõige karakteersema poola asunduse Kirde-Leedus, kus isegi meie leedu seltsimehed kasutasid suhtlemiseks ainult vene keelt. Seda sügavama tähenduse omandas meie sealviibimine rahvaste sõpruse seisukohalt.

Soojaks ja südamlikuks kujunesid suhted grupikaaslastega. Üliõpilaselu probleemid, kirjandus, poliitika — selline kõneaine kustutas otsekohe rahvuslikud piirid. Lõppematud jutustused oma rahvaste elust ja võitlusteest kinnitasid sõprust ja ühtekuuluvustunnet. Töö põldudel või kolhoosiehitustel tegi gruppidest kollektiivid. Isetegevus ja sport täitsid vabad minutid.

Peagi oli käes päev, millal tuli lahkuda kolhoosidest ja koguneda uuesti Vilniusse, sest meie Leedus viibimiseks koostatud programm nägi ette ühe nädala tööd kolhoosides ja 3 päeva puhkust üliõpilaste puhkelaagris. Laager sarnaneb oma profiililt Käärikuga. Ta asub järve kaldal, mitte kaugel Leedu vanimast pealinnast Trakaist. Unustamatu mulje jättis järv: kerge, meelitava helerohelise veega. Lõunamaiselt tuline päike oli suure ja sügava järve päris soojaks kütnud. Hommikupoolikud möödusidki tema liivastel kallastel; iga tund lisas ohtralt igatsetud pruuni pigmenti kahvatutele nahkadele. Toredaks vaheldukseks sellele oli ekskursioon Trakaisse, iidsesse ja võimsasse lossi. Täielikult restaureerituna andis ta hea ettekujutuse karmist elust ja pidevast võitlusest, mis oli keskaja leedulasele pärisosaks.

Fotodel: ülal näeme sissekäiku iidsesse ja võimsasse Trakai lossi; all üks Vilniuse Kapsukase-nimelise Riikliku Ülikooli hoonetekompleksi vanadest siseõuedest.

Elavam tegevus laagris algas õhtuse jaheduse saabumisega. Võrkpalliväljakul olid vastamisi kõikvõimalike kombinatsioonide alusel koostatud naiskonnad, meeskonnad ja segakonnad. Pimeduse saabudes kandus tegevus punanurga tantsupõrandale ja laagriümbruse kaunitele teedele ning küngastele, millele kuu lisas oma salavõlu.

Laagrist lahkumise puhul korraldas juhatus banketi, mille kestel ilmnesid veel kord leedulaste tähelepanelikkus ja südamlikkus. Pärast tooste rahvaste ja üliõpilaste sõpruse auks jagati külalistele aukirju. Kogu õhtu valitses nägemiseni-meeleolu, vaimustusega räägiti kohtumistest järgmisel suvel Eestis. Sõpradest lahkumise kurbus asus oma õigustesse alles järgmisel päeval, kui ees seisis kodutee.

Päevad Leedumaal tegid meid võrratult rikkamaks. Soojusega mõtleme alati sellele maale, kus on kehv muld, kaunis loodus, kus hoogsalt areneb elu, mida ehitab lahke ja elurõõmus rahvas.

M. KIIS,
saksa filoloogia
osakonna üliõpilane

ET VÕIMED EI JÄÄKS VAKA ALLA

Peahoone hämarad koridorid on jälle täis askeldusi ja ootusärevust. Auditooriumiuste taga on nõudlikud eksamikomisjonid. Ja iga kord, kui uks avaneb, ning järjekordne vastanu välja tuleb, on juba ta näost näha, et «neli» või «viis» pole niisama lihtsalt saadud.

Samal ajal, kui all koridoris lapatakse veel viimasel minutil raamatulehti ja «sees» käib võitlus iga hinde pärast, toimub korrus kõrgemal, ülikooli komsomolikomitees, natuke teistmoodi jutuajamine.

Täna on siin eesti keele ja kirjanduse osakonda astujad. Seepärast kõneldakse siin kirjanduse- ja kunstiprobleemidest ja muidugi ka lemmikautoritest.

«Lemmikkirjanikke on nii raske nimetada,» tunnistab Liivi Lootsmann ja mitmed teisedki. «Paljud meeldivad. Aga kõige enam . . .?»

Nimed korduvad kõige sagedamini klassikute puhul. Kaasaegsetest meeldib tavaliselt palju ja erinevaid (küll S. Rannamaa ja J. Smuul, P.-E. Rummo ja L. Ruud, J. Kross ja L. Vaher).

«Kirjandus hakkas meeldima juba koolis. Armastan väga lugeda. Olin koolis kirjandusringi esimees, (või seinalehetoimetaja, või «tegin almanahhile kaastööd»).

Paljud, peaaegu kõik jutustused algavad nii.

Kui jutulõng läheb kaasaja aktuaalsetele välispoliitilistele sündmustele, peab nii mõnigi vabanduseks lausuma:

«Viimaste nädalate jooksul on harva aega olnud ajalehti lugeda — eksamiteks valmistumine,» ja lisab: «Kui jälle mahti saan, võtan asja käsile».

Kui nii, siis on hästi.

Mis puutub tulevikuplaanidesse, siis algavad praegu veel kõikide soovid «kui»-ga. Jah, kui vaid sisse saaks!

«Tahan saada õpetajaks,» on juba otsustanud Maimu Jakobson, Ludmilla Juss jt.

«Õpetajaks või ajakirjanikuks,» pole mõned veel päris kindlad.

«Žurnalistiks,» ütlevad Endla Koger, Maire Raidmaa jt.

«Jah, muidugi!» on nad kohe nõus jõudu proovima ka ülikooli ajalehe juures.

«Olin näiteringis.»

«Deklameerisin.»

«Tantsisin rahvatantsurühmas,» ütlevad üks ja teine.

Helle Pikkur töötas kaks aastat vanempioneerijuhina, kogemusi komsomolitöös on Aita Tedrel, Nikolai Põllul jne.

«Kui sisse saan, tahaksin kohe kõiges kaasa lüüa,» naeratab Ludmilla Juss.

Tore, eks ju!

Leidku igaüks endale meelepärane ala juba esimesest ülikoolipäevast alates.

Suure hulga potentsiaalset energiat saavad täienduseks meie isetegevuskollektiivid, komsomoliorganisatsioon, spordiühing.

See kõik täitub, kui «kui»-d juba enam lause ees ei ole. Seega kolme nädala pärast — 1. septembril.

Seniks — kivi kotti!

S. LEES

EKSAMID • EKSAMID

Kuidas siis käesoleval aastal tulevastel üliõpilastel eksamid lähevad? Sellele küsimusele ei saa veel ammendavat vastust anda, on ju läbi ainult paar eksamit. Kuid siiski, algus on tehtud ja mingisugune pilt sellest ka kujunenud.

Arstiteaduskonna raviosakonda on eksamitele lubatud 342 üliõpilaskandidaati 125 kohale. Samasugune olukord on Õigusteaduskonna ja ajaloo-osakonna kaugõppes, kus kummagi osakonna 25 kohale kandideerib üle 70 inimese. Või jälle võõrkeelte osakonnas, kus 50 kohale (nii statsionaarses kui ka kaugõppeosakonnas) kandideerivad vastavalt 122 ja 88 inimest. On ilmne, et konkurss neis osakondades kujuneb pingeliseks.

Peab märkima, et meeldiva üllatuse valmistasid töö juurest tulnud noored, kes esinesid esimeses tuleproovis tublilt. Vesteldes eksamikomisjoni esimeestega selgus, et staažiga noored näitavad vägagi häid teadmisi. Ilmselt hakkab kaduma aeg, mil-

lal tööstaažiga noored püüdsid eksamitel saada «hinnaalandust» oma staaži arvel. Tublilt vastasid kaugõppe ajaloo-osakonna üliõpilaskandidaadid Arnold Kolju, Rein Kaiv jt. eriala eksamil. Väga häid tagajärgi saavutasid ka Tiiu Jalakas (geoloogia osak.), Lembit Atspool (eesti keele ja kirj. osak.) jne. Loodame, et nende tööpinge ei vähene ka teisteks eksamiteks ettevalmistamisel. Jõudu tööle!

Jaa, need eksamid. Liigud sa kus tahes, — kohvikus, sööklas, kinos või lihtsalt tänaval, — aina kuuled juttu eksamitest, konsultatsioonidest, õpingutest. Kui palju ärevust on nende ees ja milline rõõm, kui seesama eksam on sooritatud õnnelikult. Aga aega rahuloluks ei tohi olla, sest juba paari päeva pärast on jälle uus tuleproov. Ja ei olegi kaugel 20. august, millal hakkab kokkuvõtete tegemise aeg. Aga siiski, mõningates osakondades ei ole eksamite lõpptähtajaks mitte 20. august, vaid 30. august. Nii võetakse täiendavalt vastu üliõpilaskandidaate Majandusteaduskonna kaubatundmise (statsionaarne ja kaugõpe), rahanduse ja krediidi (statsionaarne) ning kaubandusökonoomika (kaugõpe) erialale, Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonda (statsionaarne ja kaugõpe) ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika-matemaatika pedagoogilisse harru.

Noored, kes on sooritanud sisseastumiseksamid, kuid konkursi tõttu ei pääsenud valitud erialale, võivad konkureerida üldistel alustel ilma teistkordselt eksameid sooritamata. Aga ka need, kellel ei ole veel kõik eksamid sooritatud, võivad nimetatud erialadele pääsemiseks «hammast proovida». Avaldusi võetakse vastu juba praegu ja eksameidki võib sooritada olemasoleva eksamiplaani kohaselt. Need eksamid, mis on sooritamata ja mida olemasolevas plaanis ei ole enam ette nähtud, tehakse 24.—30. augustini. Ootame teie avaldusi, tulevased pedagoogid ja majandusteadlased!

Aga siiski jäi veel üks asi südamele, mille tahaks kohe praegu välja ütelda. Juttu oli eespool neist noortest, kes räägivad ärevuse ja murega eksamitest, kellest on näha, et nad on tulnud siia tõsise kavatsusega teha tõsist tööd ja eesmärgiga ikka kindlasti ülikooli pääseda. Paraku ei kuule ainult selliseid jutte, vaid üsnagi tihti kohtad nn. «kirveviskajaid», kes tulevad Tartusse ainult selleks, et elada kasvõi ainult sisseastumiseksamite ajal ühiselamutes lõbusat elu, sobitada tutvusi ja noh, kui näkkab, võib-olla saab ka ülikooli sisse. Või jälle kohtad kohvikus, isegi ülikooli ruumides gruppi noorukesi-neiukesi, kes suitsupilvedessse mattudes filosofeerivad elu- ja eksamiprobleemide üle ja käituvad sellise ülbusega, et aina imesta. Lugupeetud väikesed daamid! Lubage meelde tuletada, et suitsetamine teeb inetuks hambad ja kolletab näonaha. Aga kes teist tahab siis inetu olla?

Niisiis. Eksamid on alanud. Ja alanud mitte halvasti. Lubage teile, tulevased üliõpilased, soovida palju jõudu ja head tahet eksamite edukaks sooritamiseks!

A. NILSEN,
vastuvõtukomisjoni vastutava sekretäri asetäitja

Fotodel. Vastuvõtukomisjonis on kibekiired tööpäevad (esimesel leheküljel). Enne eksamit on «närvmust» (ülal). Kas komisjon jääb vastusega rahule (keskel)? Füüsika eksamikomisjoni esimees K. KUDU ulatab L. MÄNNIKULE eksamilehe. Füüsikaeksamil märgiti sinna parim hinne — «väga hea» (all).

„Gaudeamus"

Valmis üliõpilaste ilukirjanduslik almanahh «Gaudeamus». Selle valmimine kõneleb paljustki: vene keele ja kirjanduse osakonna kirjandusring tegi möödunud aastal huvitavat tööd, mis jõudis välja kateedri raamidest, ühendades üheks pereks eesti ja vene filolooge.

Almanahhis on tõlkeid eesti kirjanduse klassikutest ja kaasaegsete proosa- ja luulemeistrite loomingust, aga ka noorte autorite töödest. Huvi pakub III kursuse filoloogi K. Kure artikkel eesti noorte luule perspektiividest. Autoreid, kes esinesid kassetis «Noored autorid», on vaadeldud vanema generatsiooni taustal, tõmmatud paralleele nende loomingust.

Almanahhis leiame M. Undi kirjutise L. Prometi novellettidest (I kursuse filoloogi H. Mäe tõlkes). Huvitavad on F. Tuglase ja B. Alveri värsside tõlked A. Dolgašovilt ja S. Semenenkolt.

Almanahh toob ära L. Seppeli, M. Vaga, M. Undi, Vl. Pissarenko jt. töid. Külalistena esinevad almanahhis J. Morits, L. Toom ja M. Kvlividze.

M. Undi illustratsioonid annavad tunduvat lisa almanahhi värskusele. Loodame, et «Gaudeamus» leiab sooja vastuvõtmist mitte ainult filoloogide peres.

Almanahhiga saab tutvuda Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus.

A. GAVRILOV,
II kursuse vene filoloog

Kulumata SULEGA

LY SEPPEL

Teel

Pole õige, kui öeldakse,
et tee on pikk nagu elu
või vastupidi.
Sest sealt, kus tee lõpeb otsa,
läheb elu edasi.
Kihutame mööda asfaltteed
kõrvale vaatamata
ja tagasi vaatamata.
Harva mõtleme headele
teetegijatele,
kes teda tegid
jalatäis haaval
oma mõtteist ja kruusast.
Kui tee lõpeb otsa,
siis sumame poris
ja peame aru.
Pole õige neid kahte
võrrelda —
teed ja elu.
Tee on ette tehtud,
aga elu ei saa ette teha.
Pidanud aru,
tuleme tükk teed.
Kui siis märkame,
et oleme valesti aru
pidanud,
pöördume ümber,
et vanalt kohalt uuesti
alustada.
Kui teeme eksikäike
valmisehitatud teedel,
harva siis pöördume tagasi.
Küll aga küsime vastust
teemeistreilt ja tee
meistreilt, —
valmisehitatud teedel
peavad olema õiged
suunanäitajad.
Pole õige see võrdlus.
Teede ääres on kilomeetri-
postid
uurimiseks ja isiklike
spidomeetrite kontrollimiseks.
Elus on teistmoodi
tähisepostid.
Nende õigsust
peame ise kontrollima
enese järgi.

ENE ÕUNAS

Naecupallid

Naerdes tallavad,
kiljudes puistavad
rõõmsaid ja suuri
vahtralehti.
Eakate puude all.
Pehmesse vaibasse
meelega kukuvad,
mängima pannud
on tõsised nukudki.
Veerevad väikesed
naerused pallid.
«Miks te ei mängi,
isa ja ema?
Istute, vaatate eemalt!»
Sületäis sügist
on varsti neil süles . . .
Naerge nüüd.
Naerge ja hullake
nii palju värve
ja rõõmu leides!
Nad naeravad.
Naerused pallid
vist nakatasid?

В. ПИСАРЕНКО

КОСМОНАВТУ-5

Они рождаются —
простые парни,
Вздыхают воздух
родной страны.
В мечтах мальчишки
высоко парят,
Парят тропинками
далекой луны.
Завидуют мальчики
летчикам смелым,
На сотни «почему?»
ищут ответ.
Рисуют чернилами, грифелем,
мелом
контуры фантастических
межпланетных ракет.
Вечерами девчонкам
говорят не о звездах —
Запасы знаний
выкладывают о луне . . .
Мальчики — они родились не
поздно,
Они родились в красивой
и сказочной стране.
Сказки, рожденные
мальчиками,
Становятся со временем
явью, былью.
Луна — далекая, побежденная,
Покроет скафандры
космической пылью.
Дерзайте, герои!
Вас вселенная слышит.
Постройте свои ступеньки
в мире этом.
Но там другие
подымутся выше
Звездари, комонавты
с душой поэта.

*

Мы снежинками
любуемся не часто —
Просто времени
не имеем.
Не мечтаем
о тихом счастье —
Просто в счастье такое
не верим.
Оставив за собою
километры пути,
Взвалив вещмешки на плечи,
Мы от счастья такого
спешили уйти,
Не искали мы мест,
где потише и легче.
Тишина нас пугает,
а покоя мы вовсе не знаем.
Нам — чтоб ветер в лицо,
Ожиданье волнующих
встреч.
Труд как песня —
в труде мы душой
вырастаем,
Мы в труде молодеем,
не чувствуя согнутых плеч.
Не упрекайте,
что мы иногда не потели —
После соли
не бывает пота.
А вечерами ныло
уставшее за день тело,
И совесть мучила мысль
о неоконченной работе.
Но мы выберем время —
мы совсем не аскеты:
Просто сделать нам много
на этой земле предстоит . . .
Покрытый снежинками,
с думой о скором рассвете,
Сжав шершавые руки,
городок мой натруженный
спит.

Fotosüntees...

(Algus lk-l 2.)

kogunemise ja muundumise dünaamika, mis võimaldab füsioloogilisi tunnuseid kasutada viljapuude talveks ettevalmisumisastme diagnoosimisel ja õigete agrotehniliste võtete rakendamisel. Nimetatud ainete määramisel ja identifitseerimisel on kasutatud vanade tuntud meetoditega paralleelselt uusi perspektiivseid meetodeid nagu paberkromatograafia ja elektroforees. Rakkude füüsika-keemiliste omaduste uurimisel aga kaasaegseid optilisi meetodeid.

Fotosünteesiga ning valguse mõjuga taimedele on tihedalt seotud kasvuregulaatorid, s. o. kasvu soodustavad ja pidurdavad ained. Taimefüsioloogia kateedris (bioloogiakand. L. Sarapuu) on kindlaks tehtud, et kasvuained tekivad fotosünteesi tagajärjel lehtedes ning mõjuvad taimedele, olenevalt aastasest arengutsüklist, kord kasvu soodustajatena (floretiinhape, heteroauksiin), kord kasvu pidurdajatena (floridsiin).

Kasvuregulaatorite füsioloogilise toime kindlaksmääramisel kasutatakse biotesti, mis seisneb taime kiiresti kasvavate osade (näiteks nisu idandite koleoptiilide e. singaste) asetamises uuritavatest taimedest eraldatud kasvuregulaatorite lahustisse, kusjuures hiljem mõõdetakse ja jälgitakse nende kasvuintensiivsust. Edukalt on kasutatud ka histogramme.

Üheks tunnuseks mitmeaastaste puittaimede talveks ettevalmistumise hindamisel on võrsete puitumine, s. o. rakukestadesse kõrgemolekulaarse aineligniini — ladestumine. Et ligniinikompleksi kuuluvate ainete tekkimine ja kogunemine on seotud rea vahepealsete lülide kaudu taimede fotosünteesiga, siis selgitatakse (dots. H. Miidla), missuguste tingimuste kompleksi puhul esineb lehes moodustunud fotosünteesiproduktide niisugune muundumissuund, mis soodustab rakukestade lignifitseerimist.

Esiletõstmist väärib ultraviolettmikroskoobi kasutusele võtmine botaaniliste preparaatide uurimisel paralleelselt mikro- ja biokeemiliste analüüsidega. Kavas on paberkromatograafia asendamine õhukesekihilise kolonnkromatograafiaga, mis võimaldab vähendada uuritava objekti hulka ja säästa reaktiive.

Kateedri radiobioloogia laboratooriumis uuritakse radioaktiivsete istoopide C^{14} abil (H. Mäetalu ja J. Siimisker) fotosünteesi intensiivsust ja primaarsete fotosünteesi produktide (suhkrud, happed) jaotuvust õunapuu võrsetes ja lehtedes, sõltuvalt fenofaasidest. Nimetatud meetod on siiani ainsaks menetluseks, mis võimaldab fotosünteesi esmaseid produkte lokaalselt kindlaks määrata ja jälgida nende edaspidiseid muundumise teid taimedes.

Fotosünteesialase töö edasiseks süvendamiseks ja kaadrite kvalifikatsiooni tõstmiseks on saadetud Moskva Riikliku Ülikooli biofüüsika alale õppima IV kursuse taimebiokeemia eriala üliõpilane H. Hein. Bioloogiaosakonna vanem teaduslik töötaja J. Siimisker täiendab oma teadmisi aga Moskvas A. N. Bachi nimelises Biokeemia Instituudis valkude biosünteesi alal.

Iga õppejõu juhendamisel töötab rida eriala üliõpilasi. Tööd toimuvad kompleksselt ja kollektiivselt. Üliõpilaste kollektiivsed tööd niisugustel aktuaalsetel ja rasketel biokeemilistel teemadel, nagu «Kasvuregulaatorite tähtsus fotosünteesiprotsessis» (üliõpilased Sutt, Tappo, Lätt, Murd), «Ligniinibiosüntees ja ultraviolettmikroskoobi kasutamine puitumisprotsessis» (üliõpilased Vardja, Ratas) leidsid ÜTÜ 18. teaduslikul konverentsil üksmeelset heakskiitu ja eriti suurt tunnustust külaliskollektiivi sama ala spetsialistide poolt.

Igal aastal korraldatakse fotosünteesialane ekspeditsioon koos ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi Aktinomeetria jaama ja NL TA Taimefüsioloogia Instituudiga meie vabariigi piires nn. külvise «optilise struktuuri» selgitamise eesmärgiga, s. t. püütakse leida, missuguse külvitihedusega ja missuguse lehe asetusega taim kasutab päikeseenergiat kõige produktiivsemalt.

Seoses eelolevate ülesannete ja valitsuse ning partei määruse «Bioloogiateaduse edaspidisest arendamisest ja tema sidemete tugevdamisest praktikaga» täitmisega on loomisel 3-liikmeline biokeemikute grupp fotosünteesi uurimise alal. Viimane peab tugevdama kateedri kollektiivi fotosünteesi uurimisel ning selle baasil peab kujunema välja ka ajakohase ja moodsa sisustuse ning aparatuuriga fotosünteesi probleemlaboratoorium.

On asutamisel osakonna juurde ka eksperimentaalbioloogia baas, kus on ette nähtud oma kindel koht fotosünteesialaste tööde korraldamiseks.

A. PERK,
taimefüsioloogiakateedri
juhataja

Mõnda Aafrikast

TRÜ orientalistikakabineti Aafrika õppering saab sageli huvitavaid kirju andmetega Aafrika mandril toimuvatest kultuuriüritustest. Kevadel saabus kiri ühelt afrikanoloogilt, kes viibis möödunud aastal Akras toimunud 1. rahvusvahelisel afrikanoloogide kongressil ning käesoleva aasta märtsis Freetownis, Sierra Leones peetud kolmandal Lääne-Aafrika keelte uurimisele pühendatud kongressil. Alljärgnevalt lühidalt tema isiklikke kogemusi ja tähelepanekuid.

Otsus esimese rahvusvahelise afrikanoloogide kongressi pidamiseks Aafrika pinnal ja aafriklaste juhtimisel, lahus rahvusvahelistest orientalistide kongressidest, kus afrikanoloogia moodustas vaid ühe sektsiooni, tehti 1960. aastal Moskvas toimunud orientalistide kongressil. Ettevalmistava komitee ning pärastise kongressi presidendiks valiti igbolane prof. O. Dike Ida-Nigeeriast, Ibadan University College'i rektor, erialalt ajaloolane. Komitee otsustas kutsuda kongressile 50 mitteaafrika ning 100 aafrika päritoluga afrikanoloogi. Lisaks veel 300 vaatlejat — niisiis ühtekokku 450 osavõtjat. Kongressikeelteks olid inglise ja prantsuse keel. Kongressil ei kasutatud enam termineid «antropoloogia», «etnoloogia», «hõimu-uurimine», vaid nende asemel üksnes sõna «sotsioloogia». Ettekanded toimusid keskpärasuse tasemel. Üldise iseloomuga ettekandeid vastavatelt erialadelt esitasid Gaana president Kwame Nkrumah, prof. Dike, prof. Herskowits (kirjandus ja folkloor), prof. Greenberg (lingvistika), prof. Potehhin (majandus- ja sotsiaalteadused). TRÜ orientalistikakabineti kauaaegne korrespondent prof. E. Dammau kõneles religiooni mõjust Aafrika keeltele. Järgmine sedalaadi kongress otsustati korraldada 1965. aastal Dakaris Senegalis, kuigi paljud osavõtjad eelistasid Ida-Aafrikat.

Kolmas Lääne-Aafrika keelte uurimisele pühendatud kongress toimus k. a. märtsist 1. aprillini Freetownis, Sierra Leones, Fourah Bay College'i ruumides. Esimene sedalaadi kongress toimus 1961. aastal Akras ja teine 1962. aastal Dakaris. Kongresside eesmärgiks on Lääne-Aafrika keelte võimalikult täieliku ja täpse koosseisu määratlemine. Seks otstarbeks võimaldatakse uurimisstipendiume ja toetust Euroopast, Ameerikast ja Aafrikast pärit kaastöölistele. Uurimise tulemused tehakse kättesaadavaks erilise monograafiate seeria kaudu. Esimestena ilmuvad P. Ladefoged'i «Võrdlevad uurimused Lääne-Aafrika keelte foneetikast ja grammatikast» ning L. Bouguiaux' «Biromi keele sõnaraamat» (Põhja-Nigeeria).

Käesoleval, kolmandal kongressil viibis 70 afrikanoloogi NSV Liidust, USA-st, Inglismaalt, Prantsusmaalt, Saksa Föderatiivsest Vabariigist, Belgiast, Hollandist ning peaaegu kõigist Lääne-Aafrika maadest, eriti aga Senegalist, Gaanast ja Nigeeriast. Peeti ettekandeid, diskuteeriti, kavandati uusi uurimisretki ning publitseerimisvõimalusi. Kuigi kõnesoleva kongressi üldteemana oli ette nähtud Lääne-Aafrika keelte süntaks, käsitles enamik ettekandeid siiski morfoloogiat, kusjuures erilist tähelepanu omistati Lääne-Aafrika keelte klassifitseerimisprobleemidele.

Järgnevalt antakse kirjas üksikasjaline ülevaade ettekannetest. Nii käsitlesid Lääne-Aafrika keelte süntaksit 7 ettekannet, foneetikat, fonoloogiat ja morfoloogiat 9 ettekannet, Lääne-Aafrika keelte ajalugu ja klassifitseerimist 6 ning khoisani ja bantu probleeme 2 ettekannet. Lisaks tegi afrikanoloog D. W. Crabb Edela-Nigeerias sooritatud uurimistööde taustal esilduse omistada semibantu ehk bantuiidkeeltele uueks nimetuseks Cross Riveri bantu keeled.

Neljas samalaadne kongress otsustati pidada märtsis 1964 Nigeerias.

P. NURMEKUND

Kolagu me lauluviisid!

Kevadises ülikoolilehe lisas oli ära toodud väike kirjutis selle kohta, et juba üle poole sajandi tegutseb ülikooli seinte vahel Tartu Üliõpilasmeeskoor. Nagu igal aastal, nii ka tänavu kevadel lahkus selle arvukast perest suur osa lõpetajaid.

Põgus ringivaatamine näitab, et praeguste sisseastujate hulgas vilksatab siin-seal ka mõni meesterahvas. Nende eksinud hingede võrgutamiseks olgu öeldud, et lahkunute asemele võetakse meeskoori suurel hulgal uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadesse. Koori täieõiguslikuks liikmeks vastuvõtmisele eelneb aga ühe semestri pikkune kandidaadistaaž.

Kandidaatide vastuvõtmine algab esmaspäeval, 2. septembril kell 19 TRÜ peahoones aud. 47. Sinna ootamegi kõiki lauluhuvilisi meesüliõpilasi. Liikmekandidaadiks saamine on üsna lihtne, ja eelnev lauljastaaž pole sugugi nõutav. Tuleb vaid öelda «Jah!», kui küsitakse, kas see on ikka Sinu tõsine soov ja tahtmine meeskooris laulma hakata.. Seejärel laulate ära mõne lihtsa motiivikese, nagu «Ei saa mitte vaiki olla» vms., ja kandidaadieksam ongi tehtud.

Ilusad sügisilmad tekitavad vägisi kurva eelaimduse, et sellel aastal peame kolhoosimõnudest ilma jääma. Sel juhul hakkab meeskoor juba septembris regulaarselt koos käima tavalistel aegadel — teisipäeviti ja reedeti kell 19.

Erinevalt eelnevatest aastatest kavatsetakse tänavu uute lauljate vastuvõtmine läbi viia kiirendatud korras, et varuda rohkem aega suuremate kontserdiprogrammide õppimiseks. Sellepärast — mida varem, seda parem. Kohtumiseni 2. septembril kell 19 aud. 47. (komsomolikomitee vastas)!

E. TOOM

Fotol: Kevadine kontserdimatk Riiga. Koori ees võtavad publiku tänuavaldusi vastu solist Olaf Prinits, teadustajad Ene Pau ja Alina Rutke ning TÜM-i dirigent, ENSV teeneline kunstitegelane Richard Ritsing.

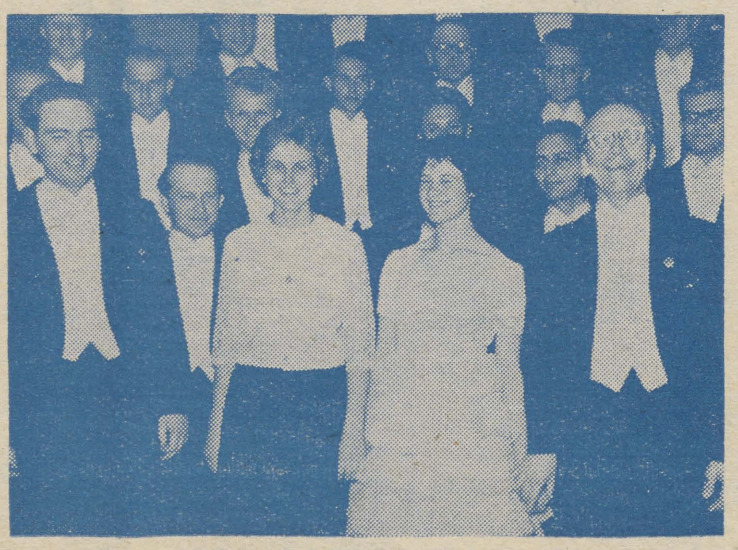

Astuge õppima ettevalmistuskursustele

Et vastu tulla töötavate noorte soovidele, alustavad Tartu Riikliku Ülikooli ettevalmistuskursused sel aastal tööd juba 1. oktoobril. Õppetöö toimub esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti kella 18-st kuni 22-ni. On võimalus õppida ka kaugõppe korras: pühapäeviti 2—3 korda kuus. Teadmisi saab omandada kõikides distsipliinides, millest toimuvad vastuvõtueksamid kõrgematesse koolidesse. Kursustel võivad õppida kõik, kes on omandanud keskhariduse ja soovivad edasi õppida TRÜ-s või teistes kõrgemates õppeasutustes.

Avaldusi võetakse vastu alates 1. septembrist kuni 1. oktoobrini Tartu Riikliku Ülikooli õppeosakonnas (Ülikooli tn. 18, II korrus). Koos avaldusega esitada järgmised dokumendid:

1) ärakiri küpsustunnistusest või diplomist;

2) iseloomustus töökohast.

Kursused on tasulised. Õppemaks tuleb tasuda avalduse esitamisel. Lähemat informatsiooni saab telefonil 41-20/305.

E. LEPIK,
kursuste juhataja

Ülikooli raadiostuudio teatab

Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakond alustab 1963/64. õ.-a. raadiosaateid kaugõppijaile. Raadioloengute kava hakkame edaspidi saatma nii «Raadiolehe» toimetusele kui ka saatejuhile.

Sügissemestril vajame Teie kaasabi 21. augustist kuni detsembri lõpuni, kusjuures saated toimuksid nagu möödunud õppeaastalgi: 2 korda nädalas à 1 tund.

21. augustil 1963. a.

1. Riigi ja õiguse teooria erikursusest prof. Paul Vihalema loeng «Riigi mõiste, riik ja õigus» Õigusteaduskonna I ja V kursuse üliõpilastele.
2. Kõigile väliskirjandust õppivaile üliõpilastele vanemõpetaja Ott Ojamaa loeng «Sissejuhatus prantsuse klassitsismi».

23. augustil 1963. a.

1. Kõigile väliskirjandust õppivaile üliõpilastele vanemõpetaja Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik komöödia XVII sajandil».
2. Kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Malev Uibo loeng «Tervishoiulised nõuded spordiehituste suhtes».

28. augustil 1963. a.

1. Dots. kt. Raimond Aulingu loeng «Riigi tekkimise kodanlike teooriate kriitika» õppeaines «Riigi ja õiguse teooria» Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilastele.
2. Kõigile pol. ökonoomia kapitalismi osa õppijaile vanemõpetaja Kaljo Indre loeng «Ekspluateerimise tugevdamise meetodid».

30. augustil 1963. a.

1. Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Heinrich Rinki loeng «Leiutajate ja ratsionaliseerijate õiguste kaitse küsimustest».
2. Kõigile väliskirjandust õppivaile üliõpilastele vanemõpetaja Ott Ojamaa loeng «Prantsuse klassitsistlik komöödia XVII sajandil: Moliere».

Loengud toimuvad ultralühilainel kolmapäeviti ja reedeti algusega kell 22.00.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6296. MB-05536.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 13. SEPTEMBRIL 1963

Nr. 22(562) XVI aastakäik

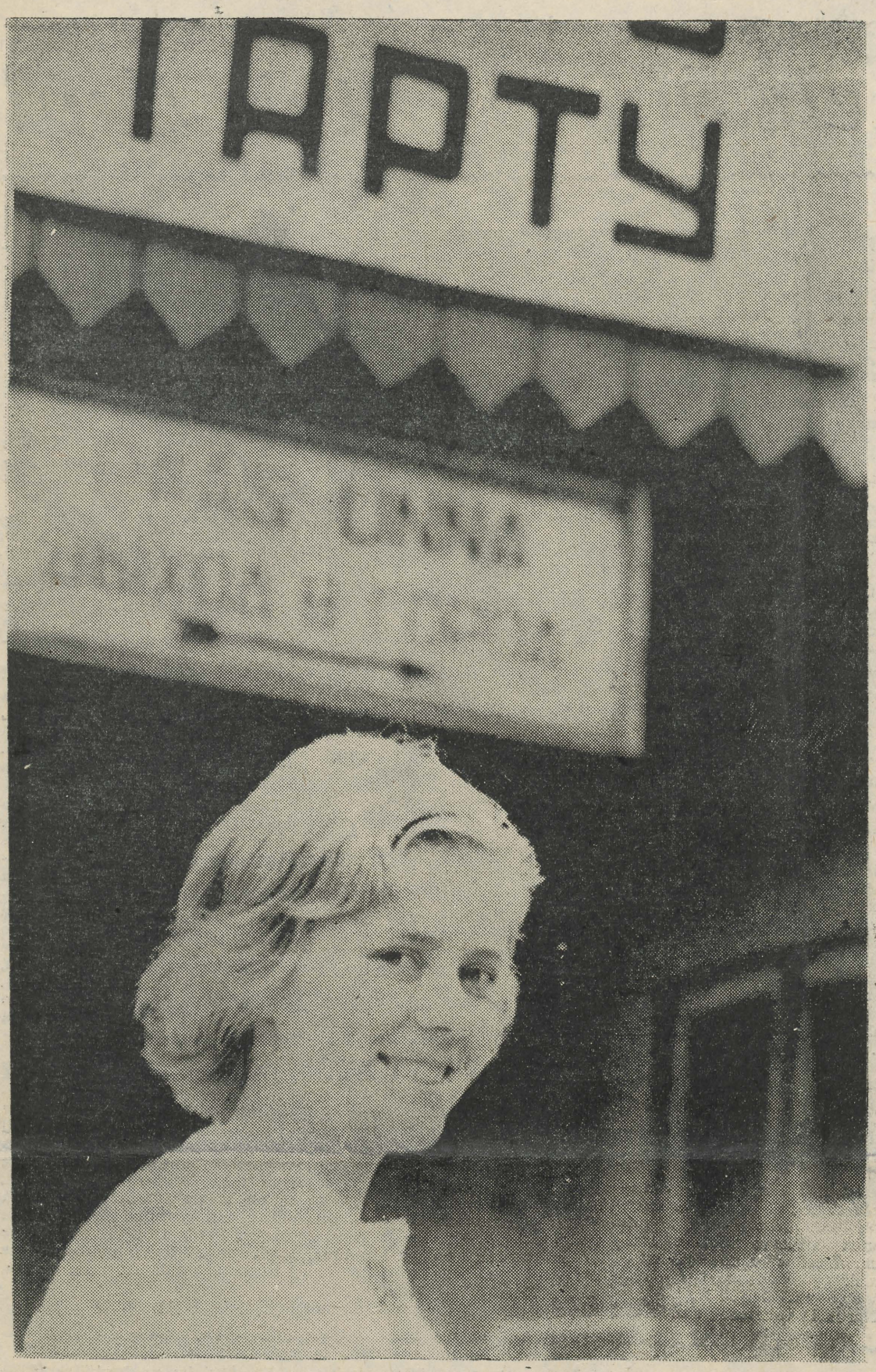

... IKKA TARTU TAGASI!

Jõudu tööle!

Suvi oma tööde ja puhkusega on möödas. Möödas on ka sisseastumiseksamite pinge. Möödas on pidulik-ärev ava-aktus, kus noortele üliõpilastele ulatati sõbralike soovidega üliõpilaspiletid. Juba on auditooriumides ja laboratooriumides tõsine ja asjalik töömeeleolu, üliõpilasringid hakkavad ridu koondama, ühiselamud ja raamatukogud on taas muutunud perekaiks. Üsna suur on aga ka nende üliõpilaste hulk, kes alustas õppeaastat kolhooside abistamisega.

Uus õppeaasta on alanud. Algas pealtnäha nii, nagu eelmisedki. Ent ometi tahaks uskuda, et selle paratamatu kordumise taga on sel õppeaastal ootamas palju head ja rõõmustavat — hoopiski rohkem seda, mis positiivselt eraldaks alanud aastat teistest. Ava-aktusel, esimestel töökoosolekutel ja loengutel oli kõigest sellest juttu, tahaks seda meenutades korrata vaid üht: selle sajandi kuuekümnendate aastate noortelt nõutakse eriti palju. Nõutakse seepärast, et nemad ise ehitavad üles selle ühiskonna, kus neil on õnn elada — kommunismi.

Mõnikord on raske igapäevases töös näha peamist, tabada suure elu rütmi ja joont. Võib-olla on mõnikord raskeid ülesandeid, pettumusi isiklikus elus. Siin peab abiks tulema sõber, kollektiiv. Seepärast loodamegi, et tänavuse aastaga kasvavad veelgi tugevamaks kursuste kollektiivid, et tõuseb ühiselamu kollektiivi autoriteet. Ei tahaks enam kuulda ütlust «See pole minu asi!», kui on tegu väärnähtusega. Ei — niiviisi ei tohi ütelda meie aastate üliõpilane. Nii ei vabane me väärnähtustest kunagi.

Väga palju oleneb just meist endist, kuidas me oskame oma elu teha huvitavaks, sisukaks ning rikkaks. Töötahe, reipus, optimism ja enesedistsipliin aitavad meil võita suurimaidki raskusi, muudavad ka hallid päevad erutavaiks ning meeldivaiks.

Jõudu tööle alanud õppeaastal! Olgu selles töös palju õnnestumisi ja palju siirast töörõõmu!

Neist noortest, kellega ma suvel tutvusin

761 statsionaarset, üle neljasaja mittestatsionaarse üliõpilase esimesel kursusel, neile lisandub veel poolteistsada üliõpilast, kes võeti vastu vanematele kursustele — sellise uue täiendusega alustas ülikool oma 161. õppeaastat. Kui arvestada, et möödunud kevadel lahkus ülikoolist verivärskeid diplomande veidi üle kuuesaja, siis on tänavu ülikooli pere kasvanud rohkem kui pooletuhande inimese võrra. Ja eks seda ole meil tunda igal pool: ei jätku kohti ühiselamutes, laboratoorseid töid saab mõnigi rühm teha alles hilisõhtuti. Kuid need on vaid kasvuraskused, millest saadakse varem või hiljem üle. Juba ajabki ülikooli halduseprorektor V. Simm uue 800 kohaga ühiselamu ehitamise asju. Ka füüsikute ja matemaatikute hulgas käib askeldamine: kavandatakse uute õppekorpuste ehitamist. Õnnelikud on need tänavused noortudengid: saavad ise näha ja osa võtta ülikooli edasisest hoogsast kasvust!

Töö vastuvõtukomisjonis on väsitav ja pingeline, kuid väga huvitav: puutud kokku mitmesuguste inimestega. Just neist tahaksingi pajatada. Nimelt inimestest.

Selle paari kuu jooksul tuli kohtuda mitmesaja noorega. Mõnda ainult nägin, mõnega vestlesin mitu korda. Paljude noortega, keda ma ei näinud, olen aga tuttav nende isiklike toimikute kaudu. «Õrn, naiselik tütarlaps» — nii öeldi ühe tütarlapse kohta kooli poolt antud iseloomustuses. Ja isegi auväärne vastuvõtukomisjon eesotsas rektoriga tundis huvi — milline ta siis on, see õrn, naiselik tütarlaps. Ning neiu pilt rändas komisjonis käest kätte. Kes teab, võib-olla lisame siis, kui ta lõpetab ülikooli, tema iseloomustusele kiitva hinnangu ta pedagoogi- või teadlasevõimete kohta. Viis aastat on pikk aeg. Sellega jõuab palju.

Meenub rühikas noormees sõjaväevormis — tulevane arst sm. Moks. Teda vedas vastuvõtukomisjon alt, kuigi tahtmatult. Noormees lubati eksamiteta vastu võtta, kuid hiljem selgus, et seda ei saa teha. Eksamite sooritamiseks jäi Moksil aega ainult kaks päeva! Kuid ta tuli hästi toime. Sõdur pole tubli ainult armees, vaid saab hakkama ka raamatute taga. Jätkuks tal seda visadust alati!

Ja kuidas saab teisiti kui ainult lugupidamisega suhtuda töömehesse, kes on aastaid ehitustel müüre ladunud, ja kes selleks, et

(Järg lk. 4)

Taimefüsioloogia- ja geneetikakonverents

Esmaspäeval algas peahoones plenaaristungiga II vabariikliku taimefüsioloogia- ja geneetikaalase konverentsi töö. Teatavasti tähistab meie ülikooli vastav kateeder selle üritusega oma sajandat aastapäeva.

Konverentsile on saabunud arvukalt väliskülalisi vennasvabariikidest, mistõttu konverents on sisuliselt kujunenud üleliiduliseks sündmuseks. Ligikaudu sajast ettekandest kuulub üle poole külalisesinejaile Moskvast, Leningradist, Kiievist, Valgevenest, Lätist, Leedust jm. Konverentsi töö toimub neljas sektsioonis (taimede puhkeperiood ja vastupidavus; taimede kasv ja mineraalne toitumine; geneetika ja selektsioon; fotosüntees).

Aspirantuuris on eksamid

Kui nooremad kursused on kolhoosis, vanemad end aga juba loengumiljöösse sisse elanud, teevad tulevased aspirandid sisseastumiseksameid.

Esimesed viied on juba kätte saanud Tõnu Mõls (biofüüsika), Kalle Velsker ja Enn Lasn (arvutusmatemaatika), Jaak Kangilaski (kunstiajalugu) jt.

Tänavu loodi meie ülikooli juurde esmakordselt sihtaspirantuur 3 kohaga. Leedust tullakse õppima botaanikat, EPA-st lineaarset programmeerimist ja Mari ANSV-st soome-ugri keeli.

Ka meilt sõidetakse väljaspoole. Minnakse Moskva Plehhanovi-nimelisse Rahvamajanduse Instituuti õppima raamatupidamist ja majandusliku tegevuse analüüsi, Leningradi Geofüüsika Peaobservatooriumi geofüüsikat, täiendatakse end virusoloogia, südamekirurgia, reumatoloogia, füüsikalise keemia, geneetika ja teistel aladel.

L. POST

Kunstihuvilistele

TRÜ Kujutava Kunsti Kabinet (Ülikooli tn. 16) võtab vastu uusi üliõpilasi.

Üliõpilased, kes omandavad põhieriala kõrval **joonistamisõpetaja** lisaspetsiaalsuse, saavad õiguse õpetada joonistamist ja joonestamist kaheksaklassilistes koolides. Kunstikabinetis õpitakse joonistamist, joonestamist, akvarelli, graafikatehnikaid, keraamikat, kunstiajalugu jm. Nädalas on kaks loengut.

Kunstiring töötab algajate ja edasijõudnutega. Algajate gruppi võetakse vastu üliõpilasi kõigist teaduskondadest. Kogu programmi läbivõtnud saavad ülikooli lõpetamisel **ühiskondliku kunstnik-dekoraatori** diplomi.

Kunstikabinet on avatud kell 9—12 ja 13—17, laupäeval kell 9—15.

Lasteringid

Alustasid tööd Tartu Riikliku Ülikooli laste laulu-, mängu- ja tantsuringid.

Ringidesse võetakse lapsi alates 3 aasta vanusest.

Registreerida TRÜ klubis teisipäeval ja reedel kell 17.

UUSI KONSPEKTE

Mullu ilmus TRÜ kirjastusgrupi poolt kirjastatud ja rotaprindil paljundatud loengukonspekte 81 815 eksemplaris. Oma mahult teeb see 589 trükipoognat. Käesoleval aastal on plaanis välja anda õppekirjandust 600 trükipoogna ulatuses, millest 470 on juba rotaprindist läbi käinud.

1. septembril võisid üliõpilased peahoone ajakirjandusekioskist küsida endale selliseid trükitud konspekte, nagu E. Tamme «Arvutusmeetodid IV», K.-S. Rebase «Теория оптических электронно-колебательных переходов в примесном центре кристалла», M. Kitšatova «Tarbimine sotsialistlikus ühiskonnas», U. Mereste «Statistilise vaatluse teooria», P. Vihalemi «Eesti kodanluse üleminek saksa fašismi teenistusse» jt.

Üsna peatselt võivad arstiteaduskonna üliõpilased muretseda endale A. Rulli ja J. Sarve «Peatükke üldkirurgiast». Filoloogid, teile ilmub lähemal ajal A. Hone'ilt «Hiina kirjandus» ja R. Tasalt «Deutsche Schriftsteller». Nende jaoks, kes teevad lähemalt tutvust marksistliku filosoofia alustega, on mõeldud filosoofia kateedri poolt koostatud «Loenguid dialektilisest materialismist». Ka füüsikud võivad varsti ühe uue konspekti mappi panna. Ilmub I. Piiri «Termodünaamika ja statistiline füüsika». Matemaatikute kätte jõuab Ü. Lumiste «Geomeetria alused I».

Uusi konspekte tuleb veel päris palju. Meie hool on vitriini jälgida.

E. OJAND

Meie suvi lk. 2

Meie suvi • Meie suvi • Meie suvi

NARVA TANDRILT

Väsimust me ei tundnud

Lahkusime Tartust täis optimismi ja entusiasmi, tuju ei rikkunud isegi tolmukambriteks muutunud autobussid ega perspektiiv magada esimene öö paljastel kottidel. Ühiste jõupingutustega püstitasime telgid. Süttis lõkketuli, mis sai traditsiooniks kogu laagriajal.

Kõige eredamad muljed jäävad tavaliselt esimestest tööpäevadest, millal kõik on uus ja kordumatu. Kõige suuremat aukartust äratasid elektrijaama tohutud mõõtmed, tehnika küllus, ehituse maht. Teatud pettumuse valmistas aga liiga pikale veniv ohutustehnika-alane instrueerimine. Kogu sellest pikast jutust jäi meelde ainult niipalju, et oma töökohal ei tohi magada (seda nõuet meie tudengid ka täitsid).

Järgmisel päeval algas tõeline töömeheelu. Tõusime koos kuke ja koiduga, päeva lõpuks võis aga värskete töömeeste nägudelt lugeda väsimust ja rahulolu: olime ju meiegi valanud tilga higi soojuselektrijaama valmissaamiseks. Väsimus ei takistanud aga süütamast laagrituld ning laulud vaibusid pahatihti alles päikesetõusuga. Kuid öeldakse, et inimene harjub paljuga, ja nii olid lõkkelised järgmisel päeval jällegi töömehe eest väljas.

Kahtlemata jäid kõige eredamini meelde koos Leningradi üliõpilastega korraldatud lõkkeõhtud. Vahetasime vastastikku laagrilaule. Leningradlastest said kirglikud eesti ringmängude austajad. Omalt poolt demonstreerisid nad mitmeid originaalseid laagrimänge, millest kõige suurema populaarsuse omandas mambo bolo. Regulaarseks muutusid ka TRÜ ja Leningradi Tehnoloogiainstituudi üliõpilaste sõpruskohtumised võrk-, korv- ja jalgpallis, milles nii meie naiskonnad kui meeskonnad jäid võitmatuteks. Elamuseks kujunesid heinatalgud Narva sovhoosis. Pärast tööd korraldasime seal kontserdi. Uusi muljeid saime ka ekskursioonilt Leningradi.

Meie üliõpilased töötasid väga mitmetel aladel ja mitmes vahetuses. Üldine hinnang meie üliõpilaste töö kohta oli hea ja väga hea, eriti hinnatav oli aga kohusetunne ja tõsine töössesuhtumine.

I. SIIMON,
soojuselektrijaama ehitaja

Kust küll võtsime selle energia?

Tudeng, kes pole viibinud suurehitustel, on paljust ilma jäänud. Suurehituse tööromantika ja elulaad mõjuvad karastavalt ja jõuduandvalt.

Üheks üleliiduliseks komsomoli löökehituseks on Narva Soojuselektrijaam. See on tõeline suurehitus, mille peatseks valmimiseks andsid omapoolse panuse ka 33 TRÜ üliõpilast, kes töötasid seal tänavu augustikuul. Arvult väike, kuid üksmeelne ja lõbus kollektiiv sai töö eest kõrge hinnangu.

Gruppi kuulusid füüsika-, stomatoloogia- ning raviosakonna üliõpilased ja mõned tulevased juristid. Üliõpilased olid jagatud kahte brigaadi, keda juhtisid energilised brigadirid — kommunistlikud noored Pia Valtna ja Priit Lõuk.

Tutarlapsed olid labidameesteks mullatöödel, poisid aga raiusid võsa, töötasid laadijatena ja tegid muid «jõumehetöid».

Esimestel päevadel läks töö veel üle kivide ja kändude, paljudel olid peod rakkus ja käed valusad, kuid virisemist ja hädaldamist ei olnud kuulda. Kokkuvõttes täitsid üliõpilased oma päevaülesandeid 150%-liselt.

Kui ilm vähegi lubas, korraldasime oma telklaagris lõkkeõhtuid. Kohtusime naabritega — TPI ja Leningradi Tehnoloogiainstituudi üliõpilastega. Praksus lõke, keerles tants ja kõlas laul. Kuigi oldi üleval kuni kella kolmeni öösel, ei kannatanud töö selle all. Hommikuti ei magatud kordagi sisse, ei suigatatud tööajal (nagu nii mõnigi kord juhtub tudengiga loengul). Isegi imestasime, kust tuli selline energia.

Vabal ajal ei piirdunud me ainult lõkketule, tantsu ja lauluga. Korraldasime diskussioone, näiteks «Kes on üliõpilane ja milline on tema eesmärk elus», «Armumine, armastus ja abielu», «Kaasaja inimese suurimad puudused ja kuidas neist lahti saada». Kõik vaidlused olid palavad.

Tutvusime Narva linna vaatamisväärsustega, korraldasime ekskursiooni Kreenholmi Manufaktuuri ja Narva Soojuselektrijaama. Käisime kinos ja kontsertidel.

AVO LUKK,
Narva II vahetuse staabiülem

TAGAMETSA SÕPRUS

Vihm ei tohi kustutada elulõket . . .

«Me tänane lõke on lõppenud, kuid kauaks veel meelde jääb see . . .»

Igal õhtul laulsime nii ja alati oli kahju, et «lõke on lõppenud». Kõige raskem oli laulda viimasel õhtul. Laulu asemel tikkus suhu midagi nutulähedast. Muidugi teadsime, et kohtume taas, kui mitte enne, siis tuleval aastal siinsamas Tagametsa «suurtelaagris» . . . aga meil oli koos oldud nii palju ilusaid päevi, et ei tahtnud neid juba sel õhtul lõpetada.

Vanempioneerijuhtide õppelaager Tagametsas algas 29. juulil (staabirahvas oli enne tulnud). Saabumisel ei oodanud meid ülespandud telgid, vaid peakokk Marta kohviämbriga. Sõime. Siis algas töö. Kes telke püsti ajama, kes sillaotstesse treppe kaevama, kes autoga laagriehitustele pohku ja laudu vedama — kõigile leidis komandant Kutt midagi. Kohe alguses tehti meile selgeks laagri põhitraditsioon: kõik ütlevad üksteisele «sina» ja hüüavad eesnimepidi. Kuigi noortel ruhmajuhtidel seda kerge täita pole, on traditsioon tore — öeldes «sina» ei tunne inimesed end võõrastena. Vist sellepärast oligi meie vahel juba esimesest laagripäevast peale sõbralikkus ja usaldus. Tundsime, nagu oleks Lembit Prits pidulikul rivistusel rääkinud meie sõnadega: «Oli vaja kohta, kus võiks alati sõpru leida, kuhu alati võiks tagasi tulla. Selleks me rajasimegi Tagametsa laagri.»

Teisel päeval pool kaheksa ärkasime fanfaarisignaali peale. Kargasime üles ja jooksime lipuväljakule võimlema. Rivistusel loeti ette päevaplaan. Aeg oli nii ära jaotatud, et vabu momente jäi üpris vähe. Me ei tulnud ju Tagametsa suvitama, vaid õppima.

Meie tudengiterühm õppis esimeses tunnis signaliseerimist ja salakirju, teises — pioneeririvi. Järgmiste päevade kavasse jäid sõlmed, fanfaar, topograafia . . . Et pioneerijuht olla, peab tundma kõiki pioneeritarkusi.

Distsipliini õpetas ööpäevane matk Kurgjale. Matka eesmärgiks oli näha C. R. Jakobsoni kodu ja hauda. Tuli marssida rännakurivis mööda tolmuseid autoteid ja hanereas mööda metsaradu. Mustikate korjamiseks peatusime käskluse peale ja ujuma läksime ka käskluse peale. Need, kellele seni pioneerielu tundmatu oli, said alles Tagametsa laagris aru, kui raske on pioneeritöö. See pole mäng, pole ajaviide oma kutseala kõrval, vaid tõsine ülesanne.

Iga laagripäev lõppes lõkkega. See süttis päikeseloojakul ja kustus, kui kõik juba magasid peale laagrivalve. Kõige tähtsam oli elulõke staabitelgi ees. Seda valvasime ööl kui päeval. Elulõke süüdatakse esimesel laagripäeval, ta on laagri sümboliks. Kui ta juhuslikult kustuks, siis lõpeks ka laager. Vihma ajal kaitstakse lõket mantlitega, tuuakse kõige kuivemaid puid. Kui muu ei aita,

(Järg lk. 3)

Kaks nädalat Karjala külades

Ilus suvepäev oli ja kalender näitas 1. juulit 1963, kui me Tartu jaama kogunesime. Meie ekspeditsiooni koosseisu kuulusid dotsent P. Palmeos, dotsent H. Rätsep, v.-laborant H. Rajando ja soome-ugri eriharu üliõpilased S. Ruus, R. Prii, M. Arst, T. Erelt, L. Labi ning A. Varik. Asusime teele Kalinini oblasti Vesjegonski rajooni — karjalaste juurde.

Sõidu kohta võiks öelda vaid niipalju, et mida kaugemale me kodust jõudsime, seda külmemaks läks ilm — kurb tõsiasi, mida me polnud arvestanud.

Kolmanda päeva õhtuks olime Tšamerovos, Vesjegonski rajoonis. Vesjegonskist kaugemal ida pool enam karjalasi ei asu. Siia rändasid nad umbes kolm sajandit tagasi.

Tšamerovo ise on suur küla. Siin on kolhoosikeskus, keskkool, haigla, apteek, kauplus, klubi, kus üleõhtuti filme demonstreeritakse, ja üks Venemaa ilusamaid kirikuid, kus on säilinud haruldasi vanu ikoone.

Tšamerovos võttis meid vastu keskkooli direktor V. Kirpitšov, kes andis meile elamiseks kooli internaadi. Olime väga rõõmsad ega murdnud oma eluasemele hiljem truudust isegi siis, kui ta kapitaalremondi tõttu ilma katuseta jäi.

Peamiseks oli meil muidugi töö ja sellega tegime algust juba järgmisel hommikul. Kerge oli staažiga ekspeditsioonilkäijatel Sirjel, Reinul ja Tiiul, raskem meil, algajatel. Esimestel päevadel matkasime kõik koos lähemad külad läbi, tutvusime keelejuhtidega ja kuulasime, mida see karjala keel endast ülase kujutab. Võõras ja raske oli algul, varsti aga harjusime.

Meie töö tegi meeldivaks ja kergeks üllatavalt sõbralik vastuvõtt. Igas peres, kuhu läksime, pandi kohe samovar üles, uuriti ning vaadati, kes on tuttavad, kes uued. Enam kui üks kord tuletasime tänuga meelde eelkäijaid, kelle saadetud fotosid keelejuhid meelsasti näitasid. Ka uueks aastaks saadud õnnitlusi näidati ikka ja jälle. Tahtmatult pidime mõtlema sellele, kui lihtne on inimestele rõõmu valmistada ja kui tihti me unustame seda teha.

Paari päeva pärast jagunesime väiksemateks gruppideks ja igaüks asus koguma oma materjali — kes adverbe, kes adjektiive, kes pronoomeneid, kes vene laensõnu karjala keeles. Oli ka sõnavaralisi ülesandeid. Mina pidin koguma loomade nimetusi ja nimesid. Mis puutub viimastesse, siis karjala nimed on küll täiesti kadunud ja asendunud tüüpiliste vene loomanimedega. Paljud nimetused aga sarnanevad meie omadega.

Olid meilgi oma rõõmud ja mured, nagu need on igas töös. Vahel tuli mõne sõna leidmiseks küsitleda kümneid inimesi, seda suurem oli aga rõõm, kui lõpuks leiaus keelejunt, kes kaua otsitud sõna veel maletas. Sageli üllatasime meie karjalasi. Kontrollisime ühest külast saadud sõnu, mis teises külas olid ununenud. Pärast asjatuid katseid sõna meelde tuletada ütles kusitav tavaliselt venekeelse vaste, mille peale meie küsisime, et kas see poie siiski nii ja nii. Siis lõõdi kaht kätt kokku ja kiideti: «No mis te veel küsite, te teate ju ise paremini!» Meie muidugi vaikisime sellest, kust meie tarkus pärit on.

Pikapeale leidis meist igaüks «oma» keelejuhi, kelle poole mindi tavaliselt üksinda, et võimalikult rohkem teada saada. Ikka ja jälle külastasime vendi Koppalove Belskoje külas, Ksenja Aleksejevna Bobkinat Mõškinos, erupolkovnikut Fjodovos ja mitmeid teisi. Kirjutasime üles ka muinasjutte, kõnekäände ja rahvalaule. Küsitlemise vaheaegadel oli meie kord vastata: kui vanad me oleme, mis nimed, kas tüdrukud mehel, mida meil poodides müüakse jne. Tüdrukuid kutsuti miniateks ja Reinule, pikale poisile, pakuti koduväi kohta, sest mida pikem inimene olevat, seda rohkem tööd jõudvat ta teha.

Meie keelejuhtide vanus oli 60—70 aastat. Kõige suuremat huvi äratas neis magnetofon. Oma häält kuulasid keelejuhid meeleldi. «Kui tark, nii õigesti räägib!» ei jõutud aparaati küllalt kiita.

Külast jõudsime tagasi tavaliselt kella kolme-nelja paiku, kokad varemgi. Me olime kõik head kokad. Ekspeditsiooni ülem dotsent P. Palmeos pidi järgemööda meile kõigile määrama eriauhinna parima lõunasöögi eest (meespere oli köögitoimkonnast vabastatud).

Õhtupoolikul ronisime tavaliselt jõeäärsetele kurgaanidele (mõned väitsid, et need pole üldse kurgaanid, vaid harilikud künkad), kus koostasime küsitluslauseid järgmiseks päevaks, kirjutasime kirju ja lugesime. Peaaegu igal õhtul oli võimalik Tšamerovo noorusega võrkpallis jõudu katsuda. Ka kinos käisime tihti. Vahel külastasime õhtuti keelejuhte.

Sellega, mis mujal maailmas toimus, olime hästi kursis, sest meid äratas hommikul ja uinutas õhtul otse koolimaja akna all asetsev valjuhääldaja. Meelde on jäänud õhtu, mil üks ekspeditsiooni liige tormas tuppa ja palus meid tulla välja kuulama, sest valjuhääldajast laulis «эстонский певец Георг Отс». Üldse kuulsime Moskva raadiost väga sageli eesti muusikat, eriti just meeskoorilaule.

Käisime ka naaberkülas Uljanihhas suurt guljanjet vaatamas. Rahvast oli tohutult ja pidu ise päris huvitav. Guljanjel tutvusime praktikal olevate Harkovi üliõpilastega, kellega koduteel laulsime vaheldumisi ukraina ja eesti rahvalaule. Väga toredad olid ka meie küünlavalguseõhtud.

Lahkumispäeval korraldati meie auks Fjodovos pidu. Pakuti õlut ja saia. Meile lauldi tšastuškasid, meie laulsime omi laule. Nii jõudis lõpule viimane päev külalislahke rahva hulgas. Olime palju kuulnud ja näinud ning tükk maad targemaks saanud. Paljudele meist jäid need Karjala-päevad suve ilusamateks päevadeks, mis tänu toredatele kaaslastele ja huvitavale tööle ei unune niipea.

Jääge terveks, Karjala külad! Ehk me tuleme veel.

A. VARIK

Keelejuhte küsitlemas.

2 Tartu Rüklik üllikool

Meie suvi

TAGAMETSA SÕPRUS

(Algus lk. 2)

süüdatakse lõkkest küünal, et säilitada vähemalt elulõkke tuli. Meie laagri ajal oli ainult üks tõsine vihm.

Lõkkeõhtuil laulsime, mängisime, võtsime külalisi vastu. Kõige elamuslikum oli kohtumine Viktor Vahuga. Sommerlinginimelise noortesovhoosi direktor rääkis oma majandist, töölistest, sovhoosilastest. Kui meie oskaksime pioneeridele ka niisuguse sisemise tulega rääkida!

Unustamatu oli teise rühma korraldatud õhtu, mis oli täidetud suurepärase huumoriga. Laagri ajalukku läksid kirveteritajad Enn ja Viki ning härjavõitleja Heino Väli.

Pühapäeval oli Karla mälestuspäev, ka «kodukootud» preester oli kohal. Tagametsa Karlast teavad kõige rohkem pajatada need, kes kahe aasta eest olid tema sünni, abiellumise ja surma tunnistajad, aga midagi teame temast nüüd meiegi. Ka nende eest, kes tuleval aastal Tagametsa lähevad, ei jää asi saladusse.

Pühapäeval käis meie rühm autoga Rõugu pargis ehk Rõugu Mihkli dendraariumis. Küll oli palju puid-põõsaid! Peremees isegi ei mäletanud kõigi nimesid. Ja milliseid kive seal leidus! Nad meenutasid loomi, linde, seeni, lainevahus merd. Loodus hõõrub kivi liivaga, uuristab vihmaga, puhastab tuulega. Tal on korraga käsil tuhandeid töid ja need on kordumatud meistriteosed.

Sama päeva õhtul käisime veel kogu laagriga kolhoosnikele traditsioonilist kontserti andmas.

Nagu igas korralikus laagris, oli ka meil öine häire. Et röövlid olid tagumise lõkke valvuri puu külge sidunud, pidime metsa kammima ja süüdlased tabama.

...Ja süttiski meie viimase laagriõhtu lõke. Kroonik Heino jutustas laagri viieaastasest ajaloost. Marta ja Kullo tantsisid «Kuuba tantsu». «Väikeste luikede tantsus» lõid kepsu kõik laagri suured mehed, pannes aluse Tagametsa balletikoolile... Sel õhtul olime lõkkel kauem kui harilikult, aga ikka tundus lõpp liiga varane.

Elulõke kustus. Kuid järgmisel aastal süütame ta uuesti. Süütame neist sädemeist, mis ta meile kõigile kaasa andis — sõpruse sädemeist.

M. KALAMÄE

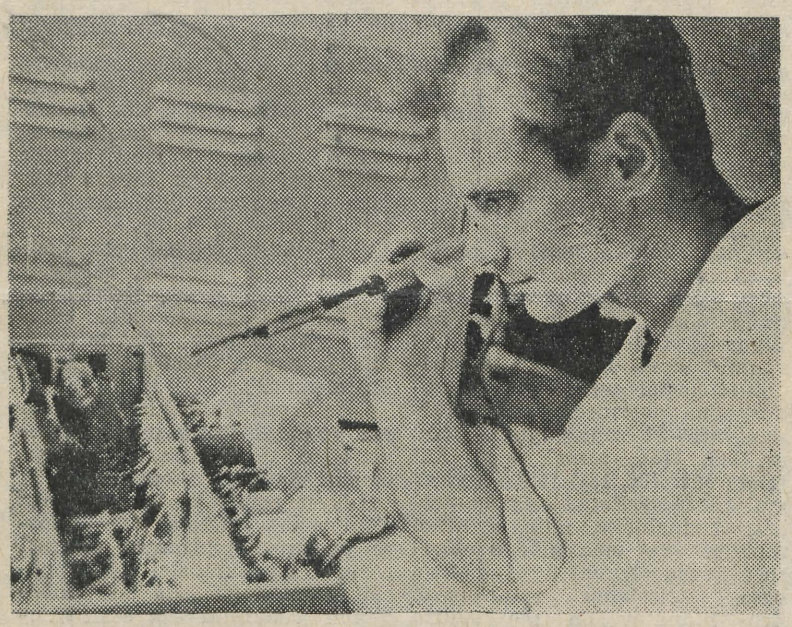

Tulevasele füüsikule U. Möldrile — nagu igaühele meist — toob uus semester uusi otsimisi ja leidmisi.

ENE ÕUNAS

Antikvariaadis

Päikesekiir unustas hommikul tulla.
Päeval on vaja mujalgi ringi lipata.

Seisan... lehitsen...
raamatuid enese ees.
Raamatuid enese kohal.
Raamatuid enese ümber...
Kellegi väikesed näpujäljed
kareaal kollasel lehel.
Keegi on jätnud pabeririba
«Surnud hingedе» vahele.
Koidula värsid lõhnavad
tubaka järele.
Impressionism seisab kõrvuti
romantismiga,
antiikne realismiga.
Nii nagu eilne seisab mõnikord
tänasega kõrvuti.
Seisan.
Vahin ringi.
Katsun raamatuselgadelt
ära lugeda
nende saatuse.
Ühed ütlevad: ruumipuudus,
teised: rahapuudus,
kolmandad: ajapuudus,
neljandad: maitsepuudus.
Aga mõned vaikivad hoopis.
Seisan,
mõtlen...
Raamat on inimene.
Inimene on raamat.

KALLE KURG

Momendi õnn

Väikses potis gaasipliidil
keedan kartuleid.
Kaugeil maadel rahapaša
õgib mureleid.
Vaevalt aga vaene paša
on nii õnnelik, —
tal on miljonitekotid,
aga mul on
stipp!

Uusi teatmeteoseid

Проблемы рабочего и свободного времени в народном хозяйстве СССР. Библиографический указатель книг, журнальных статей из газет «Правда» и «Экономическая газета» за 1956—1962 гг. Москва 178 lk.

Библиографические источники по математике и механике, изданные в СССР за 1953—1960 гг. Москва—Ленинград 1963. 248 lk.

Зарубежная техническая периодика. Аннотированный указатель. Москва 1963. 452 lk.

Краткая химическая энциклопедия. Т. 1—2. А—Мало. Москва 1961—1963. 1962, 1086 veergu.

Научная медицинская литература СССР. Указатель книг и статей за первое полугодие 1960 г. Москва 1963. 848 lk.

А. Серрей. **Справочник по органическим реакциям.** Именные реакции в органической химии. Москва 1962. 299 lk.

KUIDAS on korraldatud I kursuse üliõpilaste tööpraktika...

sellest rääkis õppepraktika juhataja K. Taggel.

Kui varem oli ülikoolil raskusi praktikabaaside otsimisega, siis võttis Rahvamajanduse Nõukogu alates käesolevast õppeaastast selle enda peale. Nüüd on meie käsutuses 56 töökohta.

7 üliõpilast ajaloo-osakonnast töötab raudbetoontoodete tehases, 2 etnograafia muuseumis, 1 tööstuskombinaadis, 7 on haridusosakonna käsutuses; 8 eesti filoloogi töötab õmblusvabrikus «Sangar», 5 kammivabrikus, 4 aparaaditehases, 5 tekstiilikäitises «Areng», 1 ehitusmaterjalide tehases, 5 bibliograafi on trükikojas; 8 vene filoloogi töötab metsakombinaadis, 11 naha- ja jalatsikombinaadis, 5 galanteriivabrikus «Linda», 3 ehitusmaterjalide tehases.

Uudne on sel aastal 5 eesti keskkooli lõpetanud vene filoloogia osakonna üliõpilase suunamine Saraatovi ülikooli juurde, kus nad viibivad kogu esimese kursuse vältel, et omandada praktiline kõnekeel.

11 värsket majandusteaduskonna üliõpilast töötab kaubandusvalitsuses, 3 rajooni tarbijate kooperatiivis müüjatena, 5 rahanduse ja krediidi ala üliõpilast on keemiakombinaadis, 1 rajoonidevahelises kaubabaasis.

Vorreides möödunud aastatega on puutud leida sellist tööd, mille iseloom vastaks rohkem valitud erialale, kuid siin esineb mitmeid raskusi. Üliõpilastel on õhtul õppetöö ja seepärast peavad asutused nad paigutama esimesse vahetusse. See pole aga igakord võimalik. Brigaadide koosseisud on kindlad, inimesed üksteisega harjunud ega taha teise vahetusse minna. Üliõpilane on aga n.-ö. ajutine nähtus — aasta pärast läheb nagunii, tasub siis temasse nii väga tõsiselt suhtuda ja ameti õpetamise peale aega raisata. Ent tähtsam veel kui amet, on töö ise, ükskõik milline. Siin harjub distsipliini pidama, töökaaslast hindama, tundma end vajaliku lülina loomise ahelas. Siit tuleb lugupidamine lihtsa tööinimese vastu.

Ja I kursuse tööpraktikal ongi just kõige rohkem kasvatuslik väärtus.

Väga hästi suhtuvad oma uutesse kollektiiviliikmetesse kaubandusvalitsus, trükikoda, õmblusvabrik «Sangar», kammivabrik ja paljud teised asutused. Nende jaoks pole üliõpilane mööduv nähtus, vaid noor inimene, kellele esimese elukarastuse andmine on usaldatud nende hoolde.

4 kuu möödudes sooritatakse kvalifikatsioonieksam, siis saab endisest õpilasest teistega võrdne tööline. Kes oskused lühema ajaga kätte saab, võib eksami varem ära teha.

Sidet praktikabaasidega peab ülikool ametiühingu esindajate, kursusehoidajate jt. kaudu. Enne 1. jaanuari toimub ülikooli ja asutuste esindajate vaheline nõupidamine, kus arutatakse töösse puutuvaid küsimusi, võetakse tarvitusele abinõud, et kõik üliõpilased sooritaksid kvalifikatsioonieksami hiljemalt 1. jaanuariks. Suuremate käitiste juurde on ametisse seatud kaadriinsenerid, kes vastutavad noorte väljaõppe eest. Kui seni anti kategooria kätte peamiselt praktilise töö põhjal, siis nüüd hakatakse enam tähelepanu pöörama ka teoreetilisele küljele. Et ülikoolil oleks parem ülevaade praktikabaasidest, seati tänavu Ajaloo-Keeleteaduskonnas õpetatud nõukogu otsusel sisse teadusliku juhendaja ametikoht. Kõigis töösse puutuvates küsimustes võib nüüd pöörduda üldajaloo kateedri õppejõu M. TÄNAVA poole.

MUST LAGI

«Must lagi on meie toal», kirjutas Juhan Liiv rohkem kui pool sajandit tagasi. Meie üliõpilaskohviku lagi on aga puhas ja valge. Värskelt remonditud kohvik rõõmustab veel muugi meeldivaga: heledad seinad ja kardinad, jäätis, kauaoodatud mahlakokteilid jne. Iseenesest tekib tahtmine kellegagi oma rõõmu jagada, kedagi selle eest tänada.

Võtsin siis külastajateraamatu, ja enne kui oma muljeid kirja panna, lehitsesin huvi pärast eelmisi sissekandeid. «Tore, huvitav, omapärane» jne. Õige mitmes keeles. Ja äkki: «Kas tõesti kohviku lagi ja kardinad on tähtsamad kui inimesed?» Milles on asi?! Paar rida allpool laialt: «Suitsu!!!» ja kaks rasvast joont all kah veel.

Tuleb välja, et kohvikus keelati suitsetamine hoopiski ära. Ja kuidas sellele reageeriti? Loeme: «Las salong seisab, ei tohi õhku rikkuda!», «Terves kehas terve vaim, aga läbimüük kannatab ikka!», «Ühineme eelpoolnimetatuga. Ja Jehoova hakkas suure tuule sees selle mehe vastu rääkima» (s. t. selle vastu, kes suitsetamise ära keelas). Külastajateraamatus avaldatud arvamuse kohaselt olevat kohvikus suitsetamine ära keelatud nimelt seetõttu, et ÜLKNÜ Keskkomitee esimene sekretär S. Pavlov tegi ELKNÜ Keskkomitee pleenumil mõned märkused TRÜ kohviku kohta. See arvamus on muidugi väär.

Küsimus on liiga tõsine, et vastata kohvikukülastajate raamatu poollahtistel lehtedel. Juba möödunud aastal räägiti, et meie kohviku suurimaks hädaks on tema kohustuslik läbimüügi- ja kasumiplaan, mis on paljude kõne all olnud väärnähete majanduslikuks aluseks. Kui seda küsimust seni veel lahendatud pole, on see ainult etteheiteks vastavatele juhtivatele seltsimeestele.

Kuivõrd hästi mõjub suitsetamiskeeld, seda näitab kas või suitsumeeste katse boikoteerida ülikooli kohvikut. Aga «Sädemes» ja «Võidus» ei suitsetata juba ammu enam, «Tempo» jõudvat varsti niisama kaugele ja palju see suitsuurgas «Tartu» ikka ära mahutab. Pealegi on seal «vanu kalu» juba kuhjaga ees.

Pole karta, et kohvikuseltskond puhta õhu läbi kannataks. Või ei ole meil enam ühtegi mittesuitsetajat üliõpilast? Praegu aga ütleb nii mõnigi, et mis ma sinna suitsu sisse ronin. Ja pole ka midagi halba selles, kui pahe all kannatavad ja nõrga iseloomuga üliõpilased suitsetaksid selleks ettenähtud kohtades, kuni nad arsti kaasabil või oma tahtejõuga halvast harjumusest lahti saavad.

Iseloomulik on see, et hädakisa tõstnud suitsuhaigetest pole ükski julgenud oma nime alla kirjutada.

Ega õrritamismeetodiga ei kasvata küll kedagi. Mida see siis annab: olge lahked, siin on konjakit, likööri, veini, tubakat jne. Meie müüme suurima heameelega, aga teie olge teadlikud ja ärge ostke! Tulemust väljendab hästi tuntud kõnekäänd: «Mina olen viina vaenlane ja sellepärast joon tema ära!»

Kõigile on teada, et suitsetamise ja alkoholitarvitamise kaitseks pole midagi öelda. Sellepärast polegi käesoleva kirjutise eesmärgiks diskussiooni tõsta. Tooksin vaid veel mõne tsitaadi sellestsamast külalisteraamatust.

«Terves kehas terve vaim, aga läbimüük kannatab ikka. Suitsetamist tudengilt ära ikka ei harjuta. Hüvasti!»

Ühinen järgmise seltsimehega, kes kirjutas: «Jah, tõesti hüvasti, tundmatu kirjutaja! Ka karud pannakse tantsima. Ja ma ei leia, et puhas õhk halvem oleks...»

A. SARV

Palju kulda teie ühisesse õnnevakka!

LEMPI NÄRJA
ja
ERNST LOOPER
vene filoloogia IV kursus

KOLHOOSIPÕLLUL

Jälle abistame kolhoose — Kongutas ja Valgutas, Varal ja Nõos... ja paljudes muudes paikades. Et tööd tehakse reipalt ja naljatujuliselt, osutavad fotod Nõo sovhoosist (vene filoloogia III k.).

Neist noortest...

(Algus lk. 1)

hakata tänavu ülikoolis õppima, möödunud kevadel kogu perega Tartusse elama asus. «Temaga juba igavust ei tunne,» ütles Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan noori kolhoosi saates.

Oli ka neid, kes tulid koos papa-mammaga. Mõnikord ei saanud tükk aega arugi, kes tahab ülikooli astuda, kas papa või mamma, poeg või tütar. Seoses selliste noortega meenub mulle minu esimene päev sõjajärgses Tartus. Linn oli võõras, ilm vihmahägune ja sompus, kui rongilt maha tulin. Kuid ülikooli leidsin üles. Lühike südamlik vestlus tolleaegse dekaani, kadunud prof. Vagaga jääb eluajaks meelde. Isa tuli mind Tartusse vaatama alles teisel semestril, et kontrollida, kuidas ma end sisse seadnud olen.

Enamikul noortest oli kindel eesmärk. «Kas arst või üldse mitte kõrgem haridus!» ütles veendunult üks tütarlaps, kel juba kolmandat korda sisseastumiseksamitel ei vedanud. Järjekindlust tuleb hinnata. Loodan, et neljandal korral tal kõik hästi läheb.

Kuid oli ka väiksema vastupanu tee otsijaid. Kui ravisse ei saa, ehk siis õnnestub farmaatsias, mõtlesid mõned. Näinud aga, et ka farmaatsias tuleb konkurss, andsid nad avaldused üle hoopis kehakultuuriosakonda.

Omamoodi hädas oli üks minu vanu tuttavaid ja töökaaslasi füüsika ja astronoomia instituudist Tamara Žernosek. Temal — vist ainukesena kogu ülikoolis — oli pärast eksamite sooritamist võimalus valida nelja osakonna vahel. Igal teisel on hea küllalt, kui ta ühtegi osakonda sissesaamisele kindel võib olla. Kuid T. Žernosek ei suutnud kuidagi otsustada, kuhu minna. Ja õigupoolest alles vene keele kateedri juhataja S. Smirnovi ning vastuvõtukomisjoni sekretäri asetäitja sm. Nilsoni ultimaatum — veerandtunni jooksul olgu asi otsustatud või muidu antakse dokumendid tagasi — päästis T. Žernoseki lõpuks ühe tuntud kitse saatusest.

Nii see on. Vastuvõtukomisjonis näeb paljusid inimesi. Mitmed neist jäävad kauaks meelde, muutuvad nagu hea (harvem halva) mõõdupuuks, mille järgi hakkad hindama juba uusi, järgmistel aastatel ülikooli tulevaid noori.

K.-S. REBANE,
TRÜ vastuvõtukomisjoni sekretär

Inna Häling: Tulevikku võiks vaadata optimistlikult...

22 Tartu Riikliku Ülikooli sportlast võttis osa augustis toimunud NSV Liidu rahvaste III spartakiaadist. Missugused on võistluste järelkajad, kes rõõmustas, kelles pettuti — selle üle vahetatakse mõtteid arvukate spordisõprade hulgas. Üks on kindel: meie vabariigi tennisistid ületasid kõik lootused ja saavutasid spartakiaadil esikoha. Seepärast palus meie ajalehe toimetuse esindaja ülikooli kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilasel, Eesti NSV koondvõistkonna liikmel meistersportlasel Inna Hälingul vastata mõnedele küsimustele.

Missuguse sportliku vormi saavutasite spartakiaadiks ja millised olid tulemused?

Treenida olen saanud sel aastal suhteliselt vähe. Aga küllap tänu heale füüsilisele ettevalmistusele tulin vabariigi esivõistlustel üksikmängus kolmandale kohale, mispärast mind arvatigi Eesti NSV koondisesse. Spartakiaadil oli peatähelepanu pööratud võistkondlikule esinemisele. Nii tuligi kaotusekibedust tunda esimest korda alles individuaalvõistlustel, kus ma saavutasin 19. koha.

Mitu aastat olete juba tennist mänginud?

Kaheksa aastat. Tõsisemalt hakkasin tennisega tegelema 1958. aastal, mil mu treeneriks sai E. Kree.

Kui Moskvas oleks esinenud TRÜ tennisekoondis, kas ta oleks saanud kaasa rääkida liiduvabariikide-vahelises konkurentsis?

Tuleb kõigepealt märkida, et võrreldes Tallinnaga on Tartus tennis sootuks viletsamas olukorras. Sellegipoolest arvan, et ülikooli koondis poleks spartakiaadil jäänud viimaseks. Olen kindel, et me oleksime sundinud alistuma vähemalt Tadžiki ja Turkmeenia tennisistid.

Millise liiduvabariigi sportlastega kõige enam sõbrunesite?

Sellele küsimusele on raske vastata. Sõpru oli väga palju. Aastatepikkused sportlassidemed seovad meid Läti, Leedu ja Leningradi sportlastega. Arvukad võistlusreisid Moskvasse, Leningradi, Riiga, Lvovi, Tbilisisse, Kiievisse, Užgorodi, Harkovisse, Rostovisse ja mujale on alati lisanud mõne uue tutvuse. Loomulikult tekkis palju uusi sõpru ka spartakiaadipäevil.

Kuidas suhtus Moskva spordipublik teie võidusse?

Et eestlased on üheks esikohapretendendiks, seda teati juba varem, aga sellegipoolest nimetati meie võitu mõnikord naljatoonis teiseks silmapaistvaks sündmuseks pärast Borodino lahingut. Nii mõnetigi oli Eesti tennisistide suurvõit tõepoolest sensatsiooniks.

Milline on Teie kõige meeldejäävam mulje spartakiaadist?

Kõige täpsemini on mällu talletunud mäng moskvalanna T. Sazonovaga. Olukord polnud momendil Eestile eriti soodus. Esimese seti võitsin 6:0, teise Sazonova 6:4. Kolmandas setis juhtis moskvalanna juba 5:3 ja 30:0. Suutsin end koguda ja võita kogu mängu 2:1.

Kes ülikooli embleemi kandvatest sportlastest võiks Teie arvates lunastada sõidupileti Tokiosse?

Arvan, et kõige enam on selleks šansse Rein Aunal, seejärel Kaupo Metsuril ja Mart Paamal.

Ja milliseid prognoose võite teha ülikooli tennise arengu kohta tulevikus?

Tulevikku võiks vaadata optimistlikult, eriti siis, kui talviti antaks tennisistide käsutusse EPA spordisaal.

Fotol Eesti NSV võidukas tennisekoondis.

Suvisest fotoalbumist. Kaukasus kutsub.

Vältigem mulluseid vigu

Järgnevas tahaksin puudutada Ajaloo-Keeleteaduskonna möödunud aasta kogemusi ühiselamute olustikulises ja käitumiskultuuris.

Kahtlemata ei ole kaaluvale osale ühiselamute elanikest midagi ette heita: tuntakse end ühise pere väärika liikmena, kellel on nii õigusi kui kohustusi. Ühiselamutes on palju tublisid aktiviste. Võiks nimetada Tiiu Altväljat, Ly Partsi, Luule Missikut, Lea Kunglat, Tiiu Samueli, Olev Mengelit jt.

Kuid paraku leidub veel neid üliõpilasi, kelle mõtlematus ja hoolimatus panevad südame valutama toa- ja kursusekaaslastel, mõnel puhul ka veel laiemal avalikkusel. Sageli põhjustab tõsiseid eksimusi distsipliinitunde puudumine. «Unustatakse» oma valvekord, köögi korrapidamine või koguni üldse ühiselamu kodukorra reeglid, mis pole ju tegelikult kammitsateks, vaid vahendeiks, mis tagavad heaolu kõigile ühise kodu elanikele.

Suuremad eksimused ja «unustamised» on viinud ühiselamust väljatõstmisele või ümberpaigutamisele (näiteks L. Šuraki, A. Roginski, M. Bilinkise puhul vene filoloogia osakonnast; S. Naumova puhul lääne filoloogia osakonnast).

Kuid häirida võivad mitte ainult suured puudused, vaid ka ükskõiksus, tähelepanematu suhtumine oma kaasüliõpilastesse — just paljud pisiasjad, millel igapäevases elus on küllaltki kaalu. Nii leidub ikka veel suitsetajaid, kes ei mõtle oma ega toakaalaste tervisele, on külastajaid, kes istuvad tundide kaupa võõras toas, arvestamata, et see segab külastatava kaaslasi. Sageli jätab tõsiselt soovida puhtus. Mõned mõtlevad toiduvalmistamisel, et valamute koristamine on vaid köögikorrapidaja mure, tihti ei pöörata tähelepanu toidukappide korrashoiule. Eriti palju on siin heaks teha mitmetel Ajaloo-Keeleteaduskonna möödunudaastase I kursuse üliõpilastel, kel ei olnud kahju Tiigi tänava uue ühiselamu köökide ja söögiruumide valgetest aknalaudadest ja puhastest kapiriiulitest. Kes peab siin süüdlased «pihku võtma»? Selleks volitatud sanitaarposti liikmed on enamasti (eriti Tiigi tänava uues ühiselamus) vähe ära teinud.

Ruumide kujundamise võimaluste poolest ei ole meie ühiselamud kaugeltki võrdses olukorras. Nagu selgub, sõltub hubasus just elanikest. Eriti torkab see silma uutes ühiselamutes, kus kõik toad on ühesugused. Ometi tunduvad ühed ruumid kõledad, nagu olid möödunud aastal mitmed meie teaduskonna noormeeste toad Pälsoni tn. 14 ühiselamus (toad nr. 114, 118), samal ajal kui teised (nr. 106, 131) jätsid koduse mulje. Meenutades möödunudaastasi ringkäike, näib, et kõige rohkem olid oma tubade nägususe heaks teinud Tiigi tänava vana ühiselamu tütarlapsed. Eriti hinnatav on see suurte tubade puhul, nagu nr. 36 ja nr. 68.

Ja lõpuks käitumiskultuurist ühiselamuis. Kuidas omavahel suheldakse, sellest on võõral raske ülevaadet saada. Näib aga, et mõnigi kord jääb seltsimehelikust suhtumisest puudu. Võõraste puhul on muidugi tõsi, et nad võivad häirida, kuid külalisi tuleb siiski osata vastu võtta. Kahjuks on ette tulnud üsnagi piinlikke momente, kus tuppa sisenevale vanemale inimesele ei pööra tähelepanu ükski toasolija. Sageli ei tõusta endast eakamaga juteldes toolilt püsti või lesitakse koguni voodis, kuigi ei olda haige.

On selge, et organisatsioonilise, samuti ka korra-, puhtuse- ja käitumisküsimustega peaksid ühiselamute elanikud ise toime tulema. Tunduks imelik, kui teaduskondade ühiskondlike organisatsioonide ja õppejõudude kohustuste hulka kuuluks ühiselamute köögikappide korrasoleku järele valvamine või muu selline. Põhiliselt peab organiseerimisega ja kitsaskohtade lahendamisega toime tulema ühiselamu nõukogu. Sinna valitagu niisuguseid üliõpilasi, kes seal tahavad töötada.

Aeg-ajalt tuleb korraldada sotsialistlikke võistlusi, selgitada välja paremusjärjestused ja pingeread, et teada, keda edaspidi parematesse tingimustesse viia ja kes ei vääri üldse kohta ühiselamus.

Uhiselamu nõukogu peab hoidma kontakti teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega, eeskätt majutamiskomisjoniga.

Teiselt poolt näib, et oleks otstarbekas arutada ühiselamusse puutuvaid küsimusi senisest rohkem ka kursustel ja õpperühmades, nagu seda tehti möödunud aastal näiteks eesti filoloogia I kursusel. Eri ühiselamutes elavad üliõpilased võiksid vastastikku tutvuda üksteise elu-oluga. Õppida tuleb ka teistelt teaduskondadelt.

Suuremat kaalu peaks ühiselamu pinna jaotamisel andma õpperühma arvamusele. Õigesti on siin talitanud ajaloo-osakonna praeguse III kursuse ja lääne filoloogia osakonna IV kursuse ametiühingu rühmaorganisaatorid, kes on käinud majutamiskomisjonile rääkimas oma kaaslaste muredest.

A. VALMET

Töökaitse, ohutustehnika, tervishoid

Dots. V. RITSLAID.

NLK Partei programmis märgitakse kõne all oleva küsimuse kohta järgmist: «Kõigis ettevõtetes võetakse kasutusele ajakohased ohutustehnika vahendid ja luuakse sellised sanitaarhügieenilised tingimused, mis teevad lõpu töövigastustele ja kutsehaigustele» ning: «Viiakse ellu ulatuslike abinõude programm, mille eesmärgiks on vältida ja resoluutselt vähendada haigusi, likvideerida massilised nakkushaigused, pikendada eluiga».

Nende tingimuste organiseerimine meil kehtiva tööseadusandluse kohaselt on ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsiooni, ülesandeks.

Normaalsete ohutustehnika, töötervishoiu, ventilatsiooni jt. töökaitsealaste tingimuste kindlustamiseks tööstuses, asutustes, koolides ja mujal on kehtestatud vastavad eeskirjad. Nende väljatöötamisel ja rakendamisel tuleb lähtuda sotsialismi süsteemis kehtivast iga liiki töö ja töökaitse arendamise monoliitsuse printsiibist. Elupraktika aga näitab tihti töökaitse mahajäämust. Kus ei vasta valgustuse, kus õhu tingimused; kus jäetakse ära elektriseadmete maandamine, kus puuduvad silmade kaitsevahendid.

Millest selline ignoreeriv suhtumine? Kellest see oleneb? Üleliidulisel ohutustehnika õppejõudude vastuvõtul Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumis käesoleva aasta veebruaris rõhutas minister V. Jeljutin, et seadused, määrused, eeskirjad võivad olla kui tahes head, aga kui nendega ei tegelda, siis osutuvad nad ainult paberiks. Sellepärast on seadusandluses nõue perioodiliselt instrueerida töötervishoiu ja ohutustehnika alal kõiki töölevõetavaid ja töölolijaid. Sellepärast on NSV Liidus juba kümmekond aastat tagasi kõrgemates õppeasutustes sisse viidud töökaitse- ja töötervishoiu-alane õppetöö. Sellepärast nõutakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee ja Hariduse, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu Vabariikliku Komitee ühises otsuses 13. detsembrist 1962. kateedrite, laboratooriumide ja töökodade juhatajate teadmiste kontrollimist ohutustehnika, töötervishoiu ja tööseadlusandluse alal.

(Järgneb)

Toimetaja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7118. MB-07306.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 27. SEPTEMBRIL 1963

Nr. 23(563) XVI aastakäik

MÕELGEM HÄSTI, ENNE KUI...

Varsti algavad kursuste ja osakondade (teaduskondade) komsomoliorganisatsioonide aruande- ja valimiskoosolekud, mis peavad toimuma enne 20. oktoobrit. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni edaspidise töö edukus oleneb paljuski sellest, kuidas suudame täita kaht tähtsat ülesannet:

● valida uus teovõimeline komsomoliaktiiv;

● arutada asjalikult ja printsipiaalselt komsomoligrupi (-algorganisatsiooni) senist tegevust ning leida uued töösuunad ja ülesanded.

Algorganisatsioonide etteotsa peavad asuma kommunistid ja kommunistlikud noored, kellel on nõudlikkust iseenda ning teiste vastu. Et nõuda teistelt, peab ise olema eeskujuks. Möödunud aasta aruande- ja valimiskoosolekutel esines aga lubamatult ükskõikset suhtumist uue aktiivi valimisel. Me peame leidma parimad endi hulgast ja mitte kasutama mingit «järjekorra» printsiipi (möödunud aastal tema, sel aastal sina, järgmisel aastal keegi kolmas sekretäriks jne.). See ei ole kassavoliniku ametikoha käest-kätte andmine. Ometi leidsid sellised «valimised» aset eesti keele ja kirjanduse osakonna mõnel kursusel. Bioloogiaosakonna II kursusel toimus eelmisel aastal sekretäri valimine loengu vaheajal, ilma et kandidaadi üle oleks pikemalt pead murtud. Või veel üks näide. Vene keele ja kirjanduse osakonna büroosse valiti kehakultuuri- ja sporditöö eest vastutajaks inimene, kes aastaid on kehalistest harjutustest vabastatud.

Seepärast mõelgem hästi, kas nad tulevad antud ülesannetega toime. Käesoleval õppeaastal on see eriti tähtis, sest kõigi üliõpilaselu küsimuste lahendamise ja ühtse juhtimise huvides kaotatakse seni eksisteeriv kursusevanema instituut. Kõik ülesanded antakse üle komsomolile. I—III kursustel hakkab kursusevanema funktsioone täitma valitav kursuse komsomolibüroo. Kursusevanema ülesannete hulka kuuluva tehnilise töö (päevikute täitmine, jooksvad ülesanded jne.) teeb ära keegi komsomolibüroo liikmetest. **Õppetöö korraldamise, distsipliini ja õppeedukuse eest vastutab aga kursuse komsomolisekretär.** Kursustel (ravi-, füüsika-, bioloogiaosakonnas jm.), kus õppetöö toimub õpperühmades, jäävad alles rühmavanemad (kui neis ei ole eraldi komsomoligruppi).

Kursuse komsomolisekretäri kinnitab dekaan oma käskkirjaga nagu kursusevanema. Seega kannab kursuse sekretär kõigis õppekasvatustöö küsimustes täit vastutust ka dekanaadi ees.

(Järg lk-l 2.)

On vaja erilist hoolt

Juba ligi kuu aega käime loengutel, veedame tunde laboratooriumides, kontrollime õpitut praktikumides. Meie ees on kaks momenti viienda kursuse stomatoloogide tööpõllult. On vaja erilist hoolt, et diplomita doktorina mitte suurendada niigi piinleva patsiendi kannatusi. Maire Lõokene ja Ivi Kink saavad oma ametiga aga juba hästi hakkama.

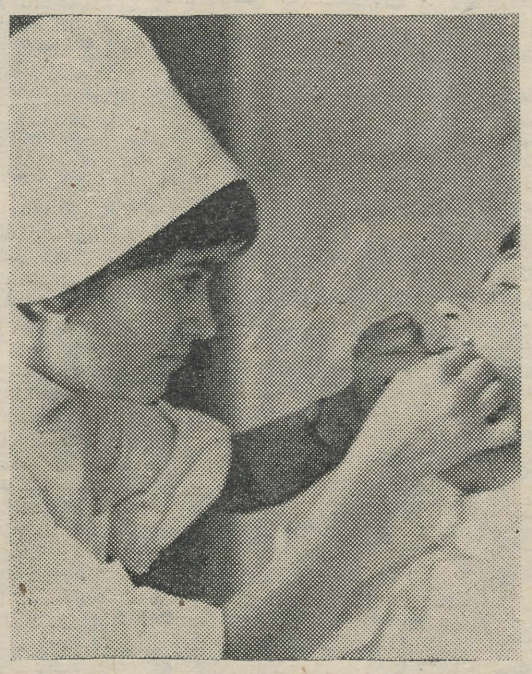

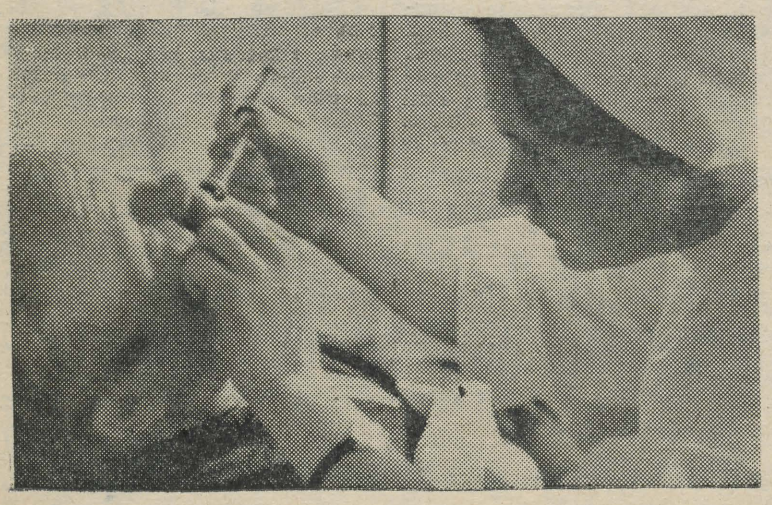

● Ringid tööle! ● Ringid tööle! ●

Igale üliõpilasele ühiskondlik eriala!

Kommunismi ehitamine eeldab üheaegselt materiaalse ja tehnilise baasi loomisega suurte erialaste teadmistega, laia kultuurilise silmaringiga ja poliitiliselt aktiivsete inimeste kasvatamist. Kaalunud Tartu Riikliku Ülikooli võimalusi nimetatud ülesande edukamaks lahendamiseks, moodustasid rektoraat ja parteikomitee möödunud õppeaastal ülikooli juurde Ühiskondlike Erialade Teaduskonna, mille eesmärgiks on igale üliõpilasele tema ülikoolis õppimise ajal anda põhielukutse kõrval vähemalt üks ühiskondlik eriala.

Möödunud õppeaastal õppis teaduskonnas 1137 üliõpilast ja 116 ülikooli lõpetajat said diplomi kõrval kätte ka tunnistuse ühiskondliku eriala omandamise kohta. Alanud õppeaastal jätkab teaduskond oma tegevust. Praegu toimub üliõpilaste huvialade väljaselgitamine ja õpperühmade komplekteerimine.

Mida siis peab iga üliõpilane teadma Ühiskondlike Erialade Teaduskonna kohta?

Nagu eelmiselgi õppeaastal, toimub teaduskonna õppetöö ka tänavu kolmes suunas. Üliõpilased, kes tunnevad huvi ühiskondlik-poliitilise töö vastu, võivad omandada ülikoolis õppimise ajal lektor-propagandisti, ajalehe kirjasaatja, pioneerijuhi, ilmalike kombetalituste organisaatori ja rea teisi analoogilise suunaga erialasid. Kultuurharidustöö entusiastid võivad valida klubiliste ürituste ja seltskondlike mängude organisaatorite, kunstilise isetegevuse kollektiivide juhtide ja mõnede teiste erialade vahel. Noored, kes tahavad saada rakenduslike ja sportlike erialade spetsialistideks, võivad õppida kehakultuuriinstruktoriteks ja spordikohtunikeks, mootorrattainstruktoriteks, ühiskondlikeks autoinspektoriteks, raadioamatööride ringide juhtideks jne.

Õppetöö toimub umbes 150-tunniliste programmide alusel, mis on kohandatud või koostatud teaduskonna õppejõudude poolt. Õppetöö toimub põhiõppetööst vabal ajal. Teoreetiliste loengute kõrval on suurt rõhku pandud praktilistele harjutustele.

Praegu toimuv õpperühmade moodustamine on väga vastutusrikkaks etapiks teaduskonna tegevuses. Olenevad ju ühiskondliku eriala õigest valikust üliõpilaste huvi eesseisvate õppuste vastu, õppedistsipliin ja edukus. Seepärast peab iga üliõpilane põhjalikult kaaluma, enne kui langetada otsus ühe või teise eriala kasuks. Suure töö peavad siin ära tegema komsomoliorganisatsioonid. Nende ülesandeks ei ole üksnes registreerida soovijaid vastavatesse rühmadesse, vaid olla ka headeks nõuandjaiks neile, kellel on raskusi ühiskondliku eriala valikuga. Erilist tähelepanu peaksid komsomoliorganisatsioonid pöörama ühiskondlik-poliitiliste erialade rühmade komplekteerimisele, hoolitsedes selle eest, et nimetatud rühmades õpiksid eelkõige need üliõpilased, kellel on eeldusi propagandistlikuks tegevuseks. Nõudmine heade lektorite, ilmalike kombetalituste korraldajate, ekskursioonijuhtide, pioneerijuhtide ja teiste ühiskondlik-poliitiliste erialade spetsialistide järele on nii linnas kui ka maal väga suur. Meie ülesandeks on rahuldada need nõudmised. Ülalöeldu ei tähenda sugugi, et komsomoliorganisatsioonid ei peaks tegelema teiste erialade õpperühmade õige komplekteerimisega.

Kõigis neis küsimustes ootab teaduskond abi ka õppejõududelt ja eelkõige kursuste juhendajatelt, kelle asjalik nõuanne võib olla väga väärtuslik igale üliõpilasele ühiskondliku eriala valikul.

Õppetöö Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas algab ajavahemikul 10.—15. oktoobrini. Selleks ajaks on tarvis, et iga üliõpilane registreeriks end valitud eriala õpperühma ja õppuste kestel suhtuks täie tõsidusega ühiskondliku eriala omandamisse. Meie eesmärgiks on saavutada, et kõik ülikooli lõpetajad saaksid nii tublideks spetsialistideks kui ka aktiivseteks kaasalööjateks ühiskondlikus elus.

J. Raid,
TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonna dekaan

RSK

Iga aastaga muutub elu meie ülikoolis üha sisukamaks. Pärast õppetööd kohtame üliõpilasi ÜTÜ ringides, ülikooli klubis ja raamatukogudes vaba aega veetmas. Käesoleval õppeaastal alustab uutel organisatsioonilistel alustel tööd ka RAHVASTE SÕPRUSE KLUBI. Klubi juhatus koos komsomolikomiteega on töötanud välja uued töövormid. Senini on RSK organiseerinud vaid mõningaid ekskursioone ja turismimatku. Nii näiteks käisid möödunud aastal üliõpilased V. Piirman, M. Titma ja J. Napa Kesk-Aasias. Tänavu külastas L. Seppel turismituusikuga Bulgaariat ja M. Titma Poolat. Nii laienesid meie sidemed Poola Rahvavabariigi noorsoo-organisatsioonidega. Saksa Demokraatlikus Vabariigis viibib P. Järve. 20 Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilast veetsid oma suvepuhkuse Kaukaasias kolhoosilaagris «Družba».

Tulevikus korraldatakse matku ja antakse välja turismituusikuid ainult RSK kaudu.

Rahvaste sõpruse klubis hakkavad töötama viis sektsiooni:

1) Baltika, mis hõlmab peale Balti liiduvabariikide ka Moskva ja piirkonna Petrozavodskist Lvovini;
2) Kaukaasia-Krimm;
3) Kesk-Aasia—Siber;
4) rahvademokraatiamaad;
5) kapitalistlikud riigid;

Töö rahvaste sõpruse klubis kujuneb mitmekesiseks ja huvitavaks. Korraldatakse ekskursioone ja matku. RSK muretseb meie üliõpilastele aadresse kirjavahetuseks teiste maade noortega, korraldab kohtumisi kirjanike, kunstnike, teadlaste ja paljude teiste töötajatega, võtab vastu delegatsioone Nõukogude Liidust ja välisriikidest ning korraldab nendega sõprusõhtuid. Organiseeritakse ka ekskursioonijuhtide lühikursused, õpitakse tundma maailma rahvaste elu ja kombeid. Klubist saavad informatsiooni ka need üliõpilased, kes sõidavad turismituusikuga teistesse riikidesse.

Matkad ja huvitavate materjalide muretsemine aitavad avardada meie silmaringi.

Igal õppeaastal on kavas korraldada üks suurem üritus, kuhu kutsutakse üliõpilasi teistest NSV Liidu kõrgematest õppeasutustest või meie maa ülikoolides õppivaid välismaa noori. Kõik oleneb aga meie endi aktiivsusest, sest selleks on tarvis teha tublit ettevalmistustööd.

Ootame oma ridadesse uut täiendust! Rahvaste sõpruse klubi asupaigaks on ülikooli klubi II korrus (Tähe tn. 29). Uute liikmete registreerimine toimub 3. oktoobril kella 17—18-ni. Esimesele ühisele üritusele ülikooli klubis ootame aga 4. oktoobril kell 19.

Kohtumiseni!

RSK juhatus

Σ-KLUBI...

Paar aastat hingevaakuvast klubist paistab tänavu ometi asja saavat. Septembrikuu keskpaiku laiendati juhatust ning koostati orienteeruvalt perspektiivplaan.

Mis on selle klubi ülesandeks? Σ tähendab summat. Klubi eesmärk on organiseerida üliõpilastele mõttevahetusi neid huvitavates ainevaldades.

Ettekannetega esinevad üliõpilased või, kui võimalik, õppejõud ja külalisesinejad. Probleemid, mida võetakse luubi alla, peaksid, kaotamata võimetekohast teaduslikku sügavust, huvitama kõiki teadushimulisi üliõpilasi, hoolimata teaduskonnast.

Klubi kuulub kõigile üliõpilastele. Kõigil üliõpilastel on õigus esitada ka ettepanekuid teemade suhtes. Kuid eelkõige ootame osavõttu koosolekuist isiku ja sõnaga.

Koosolekud hakkavad toimuma kolmenädalaste vaheaegadega neljapäeviti kell 20 ülikooli kohvikus. Igal neljapäeval kell 22 istub seal koos klubi juhatus.

Tudeng eetris

Ülikooli raadiostuudiost kostab traktori põrinat, meeskoori laulu, lehma ammumist ja raekoja kella lööke — pressiklubi raadio-televisiooni grupp toodab «akadeemilist noortetundi».

Selle saate valmistamisega algas ühiskondlikul toimetusel uus tööaasta. Eesti Raadio ja Televisiooni noortesaadete toimetused on nõuks võtnud hakata pajatama üliõpilaselust märksa rohkem kui seni. Kokkuleppel TRÜ pressiklubiga on ühiskondlikule toimetusele antud täita üpris suur saatemaht.

Pressiklubi raadio-televisioonigrupi tööst võtab osa arvukalt üliõpilasi: E. Liimeon ja M. Unt eesti filoloogia osakonna II kursuselt, P. Puks eesti filoloogia osakonna V kursuselt, R. Saluri ja J. Martin bioloogiaosakonna V kursuselt jt.

Abist ei ütle ühiskondlik toimetus aga kunagi ära. Keda huvitab töö raadiostuudios — palun, astuge reedel, 4. oktoobril kell 15.30 sisse TRÜ komsomolikomiteesse.

Rahvusvaheliste suhete ring

Kaasaja inimese elus on väga tähtis koht välispoliitilistel sündmustel. Rahvusvahelise elu areenile on tõusnud rahvahulgad ja diplomaatia ei ole kaugeltki mõningate valitud isikute eraasi.

Oma kindel koht on neil sündmustel ka üliõpilaste elus. Meie üliõpilaste hulgast on sirgunud mitmeid selle ala lektoreid: Kaido Jaanson, Mati Uesson, Jaak Kaarma jt. Sulge on proovitud ka «Edasi» veergudel.

Ring alustas oma tööd küll alles möödunud aastal, kuid kasvubaas on lai ja tänavu tahaks ring juba laiemate hulkade osavõtul tööle hakata. Eesmärgiks on rahvusvahelise elu tulipunktide valgustamine ja omavaheline arutamine. Ringis toimub retooriliste võimete ja argumenteerimisoskuse omandamine, ka saadakse siit palju muidki lektorile vajalikke kogemusi. Töö käigus aga hakatakse juba laiemale avalikkusele esinema loengutega rahvusvahelisest olukorrast. Samuti õpitakse väliskommentaare kirjutama. Plaanis on hakata ülikooli lehes regulaarselt avaldama kommentaare rahvusvahelistel teemadel.

Oma esimese töökoosoleku peab ring 7. oktoobril kell 16 ülikooli komsomolikomitee ruumides. Registreeruda saab samal päeval kella 15 alates sealsamas.

Loodame rohket osavõttu, eriti noorematelt kursustelt.

Rahvusvaheliste suhete ringi Juhatus

• Ringid tööle! •

Iga spetsialist peab oskama juhtida mootorsõidukit!

Sellise loosungi all alustab käesoleval õppeaastal tööd ülikooli auto-motokabinet. Esialgu siiski ei suuda kabinet anda kõigile ülikooli lõpetajatele diplomiga kaasa ka juhiluba, kuid sinnapoole siiski püütakse. Tänapäeva spetsialistidel kulub aga juhiluba marjaks ära. Tihti antakse neile ju tööülesannete täitmiseks liiklusvahend, kuid seda tuleb ise juhtida.

Käesoleval õppeaastal suudab auto-motokabinet valmistada ette 100 amatöörautojuhti ja 50 mootorrattajuhti. Tööks jagatakse üliõpilased gruppidesse ja ajaliselt toimub õppetöö järgmiselt:

amatöörautojuhid — I grupp 23. IX — 15. XII; II grupp — 1. XII—1. III; III grupp 15. II—15. V;

mootorrattajuhid — I grupp 23. IX—15. XII; II grupp 15. II—15. V.

Igas õppegrupis toimub töö arvestusega, et nädalas tuleb 8 tundi seminare ja 2 tundi õppesõitu. Seminarid toimuvad pärast kella 15, õppesõidud aga vastavalt üliõpilaste võimalustele kogu päeva vältel. Kursustest osavõtuks registreeritakse kõikidesse gruppidesse kuni 10. oktoobrini teaduskonna ALMAVÜ esimehe juures, kusjuures viimane saadab soovijate nimekirja teaduskonna dekaani pealdisega nõusoleku kohta auto-motokabineti juhatajale.

Peale autojuhi ühiskondliku elukutse saab auto-motokabineti juures omandada veel mootorrattainstruktori ja auto-motospordi kohtuniku elukutse. Tulevased mootorrattainstruktorid peavad juba omama mootorrattajuhi loa ja neid rakendatakse mootorrattakursustel algajatele loengute, seminaride ja praktilise õppesõidu korraldamisel. Auto-motospordi kohtunikel tuleb esiteks ära kuulata teoreetiline kursus 28 tunni ulatuses, enne kategooria saamist aga osa võtta praktikandina kümnest võistlusest. See on auto-moto alal ainuke ühiskondlik elukutse, mida saab omandada ilma, et oleks vaja juhiluba. Aktiivsetel osavõtjatel võimaldab auto-motokabinet õppida juhiloa taotlejate kursustel eelisjärjekorras. Möödunud kevadel registreerus nendesse gruppidesse juba kümmekond üliõpilast. Täiendavalt saab registreeruda kuni 15. oktoobrini auto-motokabineti juhataja juures.

Üliõpilastel, kes oskavad treida või keevitada, on võimalus kabineti juures ehitada kart-tüüpi võidusõiduautosid.

Juhiloa ja liiklusvahendite omanikele korraldab auto-motokabinet mitmesuguseid võistlusi. Esimesena toimuvad käesoleval õppeaastal oktoobrikuus teaduskondadevahelised võistlused autode ökonoomsus-täpsussõidus. Järgnevalt on võimalik organiseeritult osa võtta Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva eel korraldatavast ülelinnalisest võistlusest «Tunne oma kodulinna». Mootorratta ja motorolleri omanikel on võimalik osa võtta vigursõiduvõistlustest. Nende ettevalmistamiseks korraldatakse ülikooli staadioni harjutusplatsil eelnevad treeningud.

Lähemat informatsiooni auto-motoalasest tööst, samuti töögruppidesse registreeruda saab teisipäeviti kella 13—15 auto-motokabineti juhataja juures kehalise kasvatuse ja spordi kateedris (Kingissepa tn. 19, tel. 41-20/333). Kõigist auto-motokabineti üritustest ilmuvad teated ka ülikooli ajalehes.

A. Pilt,
auto-motokabineti juhataja

Suvisest fotoalbumist

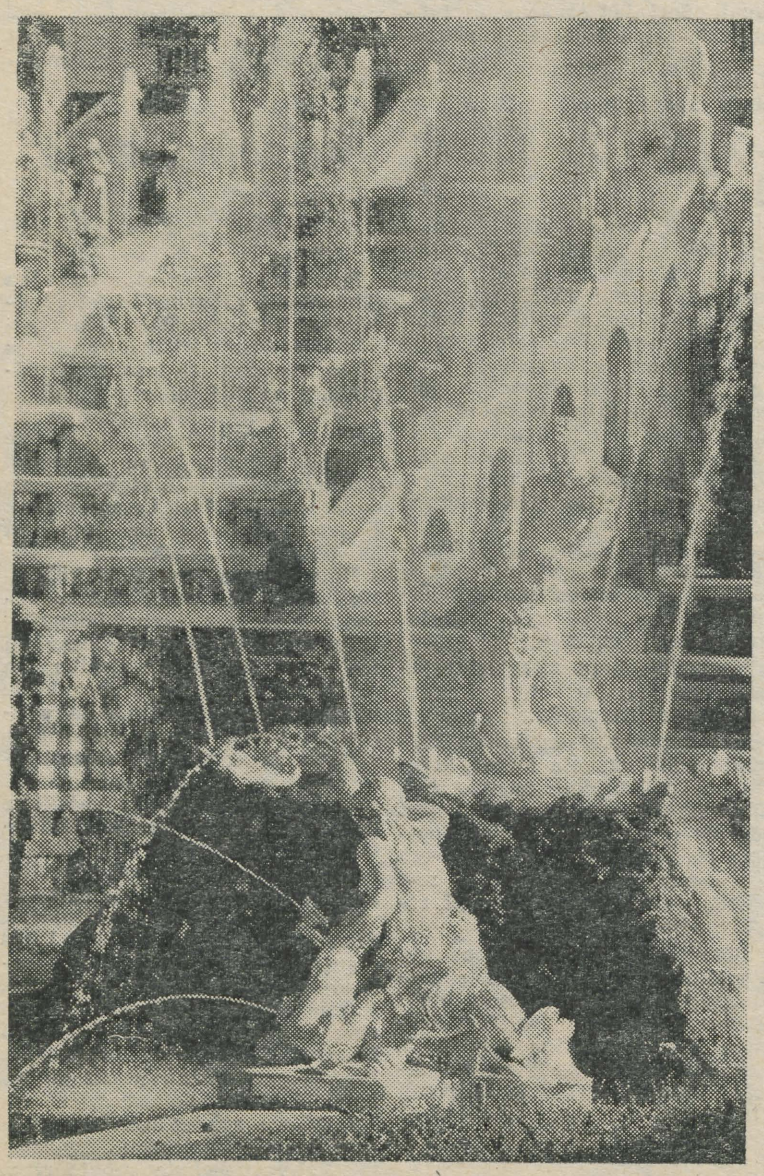

Petrodvorets. Suurel Kaskaadil. P. PUKSI foto

MÕELGEM HÄSTI, ENNE KUI...

(Algus lk-l 1.)

Vanematel kursustel on vaba valik kursusevanema funktsioonide ühendamiseks kursuse komsomolibürooga. Aga kui mõni I—III kursustest leiab, et ka nemad ilma kursusevanemata läbi ei saa, siis muidugi arvestatakse kursuse soovi.

Aruande- ja valimiskoosolekutel tuleb tehtud töö hindamisel lähtuda eelkõige sellest, **missugust konkreetset mõju on avaldanud komsomol üliõpilaste ideelise ja moraalse palge kujunemisele.** Määrav pole vestluste, kohtumiste ja poliitinformatsioonide arv, vaid need muutused, mis on toimunud üliõpilaste teadvuses ja käitumises, nende suhtumises töösse, õpinguisse ja ühiskondlikku tegevusse.

Arutada on aga veel paljugi, sest puudusi leidub küllalt...

...Endiselt on üheks peamiseks raskuseks üliõpilaste ellusuhtumises esinev passiivsus, ebaprintsipiaalsus, kriitikakartus ja poliitiline hambutus. **Ülikooli ülesandeks on aga heade teadmiste ja kommunistlike veendumustega spetsialistide kasvatamine, kes oleksid võimelised edukalt lahendama kõiki tootmis- ja kasvatusküsimusi meie maal.** Eriti üliõpilastelt oodatakse loovat elluja töössesuhtumist, mis algab aga alles seal, kus sureb ükskõiksus, tuimus ja hingetus, seal, kus pole bürokraatiat ega omakasu. Sellepärast alustatigi möödunud õppeaastal võitlust ükskõiksuse ja minnalaskmise vastu üliõpilaste argipäevas. Komsomol peab kursustel ja rühmades iseseisvalt, ilma dekanaadi ja rektoraadita arutama kaaslaste ebaväärikat käitumist, õppetööd ja distsipliini, otsustama ühiselamu korra küsimused, stipendiumide määramise, hindama kaaslaste ellusuhtumist jne. Ühiskondlikul arvamusel on suur jõud, mida on vaja süvendada kõikidel kursustel ülikoolis ja kui vaja, juhtida seda õigetele rööbastele. Esineb ju juhtumeid, et kursuse või rühma ühiskondlik arvamus ei ole mitte alati objektiivne. Õige, printsipiaalse seisukoha võtmine asendub võltssolidaarsusega. Ometi tuntakse just siin kaaslaste häid ja halbu omadusi, tugevaid ning nõrku külgi. Miks ei julgeta ja ei taheta anda vastulööki nendele üliõpilastele, kes käituvad vääralt, kes ei õpi? Kes ei huvitu peaaegu millestki, kes boheemitsevad, on skeptikud, suhtuvad kõigesse nihilistlikult? Miks ei tunta muret nende kaaslaste saatuse pärast, kes valele teele sattudes võivad rikkuda kogu oma elu? Miks üliõpilased (tihti kursuste kaupa) unustavad, et peale harjumuse saada ülikoolilt tuleb tunda ka omapoolset kohusetunnet ülikooli vastu? See «miks» peab leidma vastuse aruandekoosolekutel. Mõelgem ühiselt, mis siis on viinud üliõpilasi ükskõiksuse ning hoolimatu mugavuseni oma kursuse ja osakonna igapäevase elu vastu.

Üheks põhjuseks on kindlasti formaalne ja sisutu komsomolitöö antud kursusel (osakonnas). Ülikooli komsomolikomitee pole suutnud teha selgeks komsomolitöö sisu ja mõtet ülikooli komsomoliorganisatsioonis. Komsomolitöö kursustel pole oma konkreetsete ülesannete ja tegevusega saanud autoriteediks üliõpilaste silmis. Komsomoliaktiiv pole suutnud mõista, et komsomol ei ole kursustel üksnes ideelis-poliitiliste ürituste läbiviija, vaid on **igapäevase töö ja tegevuse organiseerija,** üliõpilaspäevade sisustaja.

Põhjusi tuleb otsida ka mujalt. Kas ei ole üliõpilased aastate jooksul harjunud siiski sellega, et õppedistsipliiniga tegeleb ja vastutab dekanaat, et ka stipendiumide määramine ja äravõtmine otsustatakse dekanaadis. Üliõpilase ebaväärika käitumise puhul anti küll küsimus arutada komsomoligrupile, kuid teati, et küsimus on juba kõrgemal pool administratiivkorras otsustatud. Grupi ülesandeks jäi veel komsomoliliinis karistus leida ning anda hinnang toimunule. Nüüd on ülikooli rektoraadi ja parteiorganisatsiooni poolt laiendatud kursuste komsomoliorganisatsioonide õigusi ning kohustusi. Tuleb mõista selle uue suuna peamist eesmärki — printsipiaalsuse kasvatamist võitluseks puudujääkide vastu, vastutustunde suurendamist. **On vaja luua kogu ülikoolis sellised tingimused, et senisest suuremal määral hakkaksid avalduma üliõpilaste initsiatiiv, otsustusvõime ja vastutustunne.** Muidugi oleneb paljugi sellest, kuidas dekanaadid ja teaduskondade parteiorganisatsioonid toetavad ning suunavad osakondade (kursuste) komsomoliaktiivi.

Milliseid konkreetseid komsomolitöö lõike peab analüüsima aruandekoosolekutel?

Järjekindlus ning konkreetsus siseorganisatsioonilises töös tähendavad palju üliõpilaste loova ellusuhtumise kujundamisel. Kursuste sekretäridel on vaja kindlasti osakonniti teostada kontrolli ülikooli komitee arvestussektoris. Olgu märgitud, et on kommunistlikke noori, kes pole veel III kursusel endid arvele võtnud (Tiiu Samuel ajalooosakonna III kursuselt). Rida komsomoli astunud noori ei ole välja võtnud komsomolipileteid (näit. Eva Visnapuu ja Aino Pärbus).

Kursuste kui ka osakondade kommunistlikel noortel on teadmata kaaslaste komsomolikaristused. Rida neist on maha võtmata. On kommunistlikke noori, kes unustavad tihti liikmemaksu. Sellest kõigest tuleb rääkida kursuste ja osakondade kommunistlikele noortele. Otsustatagu siis, kes on süüdi komsomolidistsipliini selliste elementaarsete nõuete rikkumises!

Edasi tuleb analüüsida kursuse (osakonna) büroo möödunud aasta tööplaani täitmist. Milliseid praktilisi ülesandeid komsomol lahendas? Milliseid probleeme koosolekutel arutati ja mis otsustati ette võtta? Milliseid komsomoliülesandeid on antud üliõpilastele ja kuidas neid täideti? Möödunud õppeaastal alustas tööd ÜET (Ühiskondlike Erialade Teaduskond). Aruandekoosolekute eel peavad kursuste sekretärid tegema kokkuvõtteid üliõpilaste osavõtust (tuues nimekirjad komsomolikomiteesse), sest 10. oktoobril alustab teaduskond uut õppeaastat.

Üliõpilaste suvised tööd on kujunenud juba vanaks ja heaks traditsiooniks. Kursuste (osakondade) koosolekutel olgu see kindlasti üheks küsimuseks. Enamik üliõpilastest mõistis õigesti meie ühist otsust — töötada suvel selleks ettenähtud objektidel. Ometi leidus neid, kes hoidusid sellest tööst kõrvale. Ülikooli komsomolikomitee suvetööde organiseerimise staap rahuldas ligi 300 üliõpilase avalduse tööst vabastamise kohta. Terve rida üliõpilasi aga ei pidanud vajalikuks isegi teatada, et nad hakkavad tööle omal käel, on haiged või mingil muul põhjusel ei saa vahetuse tööst osa võtta. Nimekirjad on antud osakondade sekretäridele ja kursustel tuleb nende suhtes võtta kindel seisukoht.

Üliõpilaste arvamused ja ettepanekud suvetööde kohta oleksid teretulnud oktoobris toimuvale töödest osavõtnud komsomoliaktiivi nõupidamisele.

Kursuste sekretäridel ja osakondade büroodel` tuleks veel kord tutvuda ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverentsi ja möödunud õppeaastal toimunud komitee pleenumite otsustega. Nendes on antud küllaltki konkreetselt ning põhjalikult ülesanded ja suunad komsomolitööks. Õppetööalase pleenumi otsuses kehtestatud üliõpilaste põhjuseta loengutelt puudumise arutamine on mõeldud õppedistsipliini sisuliseks parandamiseks. Opinguis hästi edasijõudvaile üliõpilastele, kes aktiivselt tegutsevad ÜTU ringis ja oskavad iseseisvalt töötada, võib taotleda dekanaadilt loengute vabakuulamise õiguse. Laiskusest ja mugavusest puudujatelt aga tuleb nõuda rangelt õppedistsipliinist kinnipidamist.

Vahel esineb ka seda, et loengul korratakse kõigile kättesaadavaid õpikutõdesid. Siis peab komsomoligrupp tegema ettepaneku: kas muuta loenguvormi, kasutada seminare, kollokviume või piirata temaatikat, et ainet saaks käsitleda suurema sügavusega või... Võimalusi on küllalt, tuleb ainult otsida.

Nii et ülikooli komsomolikomitee õppe- ja teadusliku töö sektoril tuleb otsus algaval õppeaastal nii laiuti kui ka sügavuti ellu viia. Üldse peaksid osakondade õppe- ja teadusliku töö sektorite eest vastutajad osa võtma õppetööalastest nõupidamistest ning teaduskondade nõukogude koosolekutest.

Kursustel tuleb põhjalikult analüüsida antud otsuse senist täitmist. Osakonna sekretäril tuleb anda hinnang, kuivõrd sisuliselt ühel või teisel kursusel seda on tehtud, millised on tulemused või kas on raskusi otsuse elluviimisel?

Üheks peamiseks ülesandeks kursuste komsomolitöös käesoleval aastal on nõue, et keegi ei jääks kõrvale, omaette. Kõikidele probleemidele üliõpilasi kaasa elama panna ei ole võimalik. Ühiste huvidega üliõpilased koonduvad vastavatesse ringidesse, isetegevuskollektiividesse, spordisektsioonidesse jne. Sellega me ei killusta inimeste huvi ja ka huviala kaudu on võimalik avardada üldist silmaringi.

Niisiis: et ühtesid ei koormataks ühiskondlike ülesannetega teisi hoopis kõrvale jättes.

Senini on üliõpilaste poliitiliste sündmustega kursis hoidmise põhiliseks vormiks olnud poliitinformatsioonid. Aruandekoosolekutel rääkigem nendest. On teada, et enamik neist peeti formaalselt. See vorm on ilmselt vananenud. Kursustel analüüsida, milline poliitilise suunitlusega üritustest õnnestus, **millised vormid oleksid kõige sobivamad ja huvitavamad.**

Komsomoli poliitharidustöö süsteem koosneb nüüd kolmest astmest. Noorematel kursustel sobivad tööplaanidesse võtta teises astmes ettenähtud kommunismiehitaja moraalikoodeksi probleemid, vanemate kursuste üliõpilastel filosoofia, poliitilise ökonoomia, marksistlik-leninliku esteetika, kaasaegse rahvusvahelise töölis- ja kommunistliku liikumise probleemid. **Esimeseks ülesandeks on aga juunipleenumi otsuste selgitamine.** Selleks on vaja ühendada kõik töövormid.

Ühiskonnateaduste kateedritel tuleks tunda huvi, kuivõrd teoreetilised teadmised on saanud üliõpilastele veendumusteks, tunda koos komsomoliga huvi, milline on üliõpilaste ühiskondlik-poliitiline aktiivsus.

On tarvis, et kahtlused ja ebaselged seisukohad saaksid siin, ülikooli seinte vahel vaieldud, arutatud. Tööle hakkavad rahvaste sõpruse klubi, rahvusvaheliste suhete ring, Σ-klubi, psühholoogia- ja esteetikaring, ÜET osakonnad. **Siin õpime selleks, et hiljem meie teadmiste kaudu rikastuks ühiskond. Koos teadmistega peab ülikool andma ka veendumused võitluseks kõige parema eest inimestes.**

ELKNÜ TRÜ Komitee

4. oktoobril kell 16

toimub ülikooli aulas TRÜ parteiorganisatsiooni lahtine ÜLDKOOSOLEK,

kus arutatakse NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuste elluviimist.

EKP TRÜ Komitee

Hetki kolhoosipäevilt

ÕUNAD

«Onu Valter, tooge meile õunu!» — «Töötage, töötage, õhtul tulen vaatama, kaugele olete jõudnud!» — «Aga ikkagi... õunad?»

«Õnneks või kahjuks pole mul isiklikku õunaaeda...»

...Aga me teame, õnneks või kahjuks, et brigadiril on ilmatu suur aed ja kuri koer, kes, karvad turris, iga möödakäija ja kukkuva õuna peale klähvib.

Ohtul naudime külast ostetud mahlaseid «roosakriimulisi» ja kirume endamisi oma täitmatut aplust: jälle sai kõhule liiga tehtud!

LINA

7—8 kilomeetrit hüplevat sõitu autokastis. Istume kössis: sügisene tuul poeb sõidu ajal igale poole. Hommikud on tavalisest vaiksemad. Mõte ringleb öösel nähtud unenäo või mõne raamatukatkendi ümber, mis enne kohvi sai kiiruga «alla neelatud». Ja ongi põld.

Lina on pikk, lopsakas, painduv. «Tore, uhke,» muheleb see, kes meid põllule tõi.

Nii et — töö päev algas.

Seemned kõrisevad pruunis kuprас. Ees sina, selja taga «avarus» ja kõhukad hakid. Kolhoosivissid on aia äärde üles rivistunud ja lõbustavad meid nüüd mitmekümnehäälse koorilauluga. Keegi peaks dirigendiks hakkama. Diskuteerime — kes?

Mõne minuti pärast jagab meie juurde tulnud kolhoositädi ohtralt oma kogemusi: tõmmake nii, aga mitte teisiti.

«Kahe peoga on jõudsam.»

Viktoorial läheb väga hästi. «Meie parim linakombain,» avaldame tunnustust. Ega Saima ja Luigigi palju alla anna. Mõned nopivad lina veel ikka nagu lillekesi — mis sa teed, kui vanast harjumusest nii raske on vabaneda! Kirumine või meelitamine ei aita. Tuleb end lihtsalt käskida ja valvata.

Õhtuni on palju aega. Ja õhtul on palju aega, kuigi tööpäev alles kell seitse ära lõpeb. Õhtusööki vaenlasele ei raatsi jätta, kuigi rahvatarkus seda soovitab. Aga meil on kõhud kole tühjad ja laud on rikkalikult kaetud.

Veel laseme abivalmis kätel virgalt käia...

ÕHTU

Puud unustasid päevase naeru. Uduring venib aeglaselt ümber pargi ja hakkab siis korraga helisema. Aili mängib kolhoosiklubis klaverit. Soe ja õrn suvevalss. Puud väristavad end, ja lehed... lehed kukuvad. Kukuvad hästi kaua. Viimane teekond läbi sügisõhtu suvevalsi saatel. Tuul langeb näoli rohu sisse ja tardub seal vaikuseks...

On vaid helid, tunded, hüüu- ja küsimärgid ja kõik see, mida ei oska sõnades väljendada. On lihtsalt hea. Oleme esmakordselt koos, kolhoosis. Inglise filoloogia III ja eesti filoloogia II kursuse «lõpud». 5+5 inimest. Kodune miljöö. Valitseb rõõmus usaldus, mis kohe meie keskele sigines, kui esimesel päeval põllul põhku kokku panime...

«Homseks on ilusat ilma oodata.»

Kes seda ütles? See pole tähtis: usume ju kõik, et päev tuleb tore.

Veel pole hallasid olnud. Igal hommikul lippame tiigi juurde pesema. Konnad ja põrnikad vulksatavad ehmunult kastemärga vette ja kõrkjate vahele.

Kusagil kaugel hakkab müriseма traktor, küla kuked teevad pasunakoori ja unisenäolised vissid vahivad meid nina krimpsutades. Selline tore tunne tekib. Ei tea miks.

E. ÕUNAS

Kõigile

Kultuurialaste ja majanduslike sidemete tihenemise tõttu välismaaga on tänapäeval tähtsam kui kunagi varem, et iga nõukogude haritlane tunneks emakeele ja vene keele kõrval vähemalt üht võõrkeelt.

Käesoleval õppeaastal toimuvad esmakordselt IV kursuse üliõpilastele riigieksamid võõrkeeles

RIIGIEKSAM VÕÕRKEELEST

üldainena. Nimetatud eksamid on sisse toodud üleliiduliselt ühe abinõuna võõrkeelte õpetamise otsustavaks parandamiseks kõrgemates õppeasutustes. Olenevalt eri teaduskondade õppeplaanidest on riigieksamid ette nähtud kas juba 1964. aasta jaanuaris (näit. keemiaosakonna ja majandusteaduskonna üliõpilastele) või siis kevadsemestri teisel poolel. Seega on ilmselt aeg hakata tundma tõsist muret võõrkeele riigieksamite eduka sooritamise pärast.

Eksamineerimisele tulevad üliõpilased (arvult ligemale 500) on enamikus õppinud võõrkeelt 7 aastat koolis ja 2—3 aastat ülikoolis. Niisuguse üsna soliidse «staaži» juures ei tohiks riigieksamgi olla eriliseks raskuseks. Me teame aga kõik oma kogemustest, et võõrkeel kipub kergesti ununema, kui seda ei kasutata. Enamik praegustest IV kursuse üliõpilastest õppis I—II kursusel võõrkeelt hoolega ka ilma selleta, et neid oleks tarvis olnud hirmutada erilise sanktsiooniga riigieksami näol. Vahepeal on paljudel neist võõrkeel siiski läinud roostetama. Pealegi on viimastel aastatel võõrkeelte õpetamise eesmärk mõnevõrra muutunud. Passiivse lugemise ja tõlkimise asemel on esiplaanile tõstetud võõrkeelse kõnelemisoskuse omandamine. Oleks ebaõiglane nõuda riigieksamil võõrkeele tundmist palju suuremas ulatuses, kui seda eksamineeritavatele omal ajal, s. o. I—II kursusel õpetati. Sellepärast ongi eelolevatel riigieksamitel erandina veel lubatud kasutada sõnaraamatut ja ka vestluseks ettenähtud temaatika on suhteliselt piiratud.

Võõrkeele riigieksami nõuded 1963/64. õppeaastaks on järgmised.

1. Erialase teksti lugemine ja tõlkimine sõnaraamatuga, küsimustele vastamine loetu kohta (võõrkeeles).

2. Ühiskondlik-poliitilise sisuga teksti lugemine ja tõlkimine sõnaraamatuta, küsimustele vastamine (võõrkeeles).

3. Vestlus olustikulisel teemal kateedrite poolt väljatöötatud temaatika alusel (näit. «Meie nõukogude kodumaa», «Meie ülikool», «NSV Liidu haridussüsteem», «Minu tulevane elukutse» jm.).

Ettevalmistumine riigieksamiteks toimub eeskätt konsultatsioonidel, mida peetakse kõigile IV kursuse üliõpilastele vastavates õpperühmades 2 tunni ulatuses nädalas. Sellele lisaks peaksid aga üliõpilased kasutama kõiki võimalusi iseseisvaks enesetäiendamiseks ning harjutamiseks võõrkeele alal. Kogemused on näidanud, et erialase teksti tõlkimine ei valmista tavaliselt meie üliõpilastele raskusi. Rohkem tähelepanu on aga tarvis pöörata ühiskondlik-poliitilistele tekstidele ja eriti kõnelemisoskuse arendamisele. Võimalikult palju tuleks iseseisvalt lugeda võõrkeelseid ajalehti. Võõrkeelse kõne mõistmiseks ja harjutamiseks tuleb grupiviisi või individuaalselt kasutada võõrkeelte kateedrite juures töötava keeltelaboratooriumi fonoteegi materjale. Informatsiooni helilintide kuulamise ja teiste näitlike õppevahendite kõige otstarbekama kasutamise võtete kohta saavad üliõpilased oma rühma õppejõult-konsultandilt või kohapeal TRÜ keeltelaboratooriumis (Ülikooli 18-a, II korrus).

O. MUTT
F. KIBBERMANN

Võõrkeeleoskus on tõusnud

Osal aspirantuuri astujail on ka võõrkeele eksam seljataga. Komisjonide liikmed J. Silvet, H. Pulk, O. Mutt ja K. Kann, F. Kibbermann, G. Kondas on rahul. Tänavune tase on eriti kõrge. Vaba vestlus ja oma seisukohtade kaitsmine võõrkeeles ei teinud mingeid raskusi.

Väga häid vastuseid andsid Ann Marvet (botaanika), Ilmar Koppel (orgaanilise keemia), Vello Kadakas (tsütoloogia) ja Elmar Talviste (optika erialalt) inglise keeles ning Piia Soobel (farmakognoosia) ja J. Kangilaski (kunstiajaloo erialalt) saksa keeles.

L. Post

Meid kutsuti jälle

Igal suvel ootab filolooge huvitav ja erilaadne tööpõld: siirdutakse eemale linnadest, võimalikult kaugemaisse maakohtadesse koguma ja uurima kohalikku murdekeelt, üles kirjutama vanu rahvalaule ja -jutte, vanasõnu, mõistatusi ja muud rahvatarkust.

Eesti keele eriharu üliõpilaste ühe grupi teekond viis seekord Tallinnast üsna kaugele, nimelt Haapsalu rajooni, endise Kirbla kihelkonna piirkonda.

Meie ekspeditsiooni koosseisu kuulusid vanemõpetaja A. Valmet, üliõpilased K. Torop, A. Kasepalu, S. Kasepalu ja E. Lepik.

Kuigi meid eelnevalt hoiatati, et sõidame küllaltki mahajäänud ja arhailisse maanurka, kus elutingimused ei ole eriti roosilised, osutus tegelikkus hoopis vastupidiseks. Kasari 8-kl. Koolis, kuhu asusime elama, anti meile kasutada kaks internaadituba ja suurepärane köök, ei puudunud ka elekter, vesi ja isegi vann.

Saabusime kohale bussiga 18. juuli keskpäeval. Sama päeva õhtupoolikul tegime tutvust lähema ümbrusega, pärisime andmeid vanade inimeste kohta. Imetlesime Kasari jõge ja saime ka teada, et igal aastal on jõevood nõudnud ühe inimohvri.

Mis siis sissesõitnule Läänemaa maastikus ja olustikus uudsena ja eripärasena tundub? Kõigepealt muidugi vanad, juba lagunevad kiviaiad, vitstest põimitud tarad lammaste karjatamiseks, pillirookatused, igas talus vinnaga kaev — kõik see on tüüpiline Läänemaale. Haruldased ei ole ka vanaaegsed rehetared, kuigi enamikus on need ümber ehitatud.

Et läänemurre on üldiselt kirjakeelele võrdlemisi lähedane, siis ei osanud algul eristada mingeid suuremaid murdelisi erijooni. Kõik tundus kirjakeelepärasena. Küll aga eristas kõrv kohe tugevaastmelist seesütlevat käänet sellistes sõnades, nagu külges, aitas, nurkas jt. Muud erinevused, eriti aga sõnalõpu häälikute varjundid, jäid esialgu tähele panemata. Pikapeale harjus kõrv kuulama ja eristama ka väiksemaid hääldamisvarjundeid.

Meie tööpõld ei piirdunud ainult ühe külaga. Sobiva keelejuhi otsimine nõudis aega ja vaeva. Mõnel päeval tuli kõndida edasi-tagasi maha paarkümmend kilomeetrit. Selle suure käimise peale saime siiski peaaegu alati suurepärase tasu — hulk lehekülgi murdeteksti.

Imetlesime inimeste suurt lahkust ja vastutulelikkust. Tühjade kätega — s. o. puhaste vihikulehekülgedega ei pidanud me lahkuma kellegi juurest. Algul puikles küll üks kui teine vastu, et mis tema vanainimene nüüd rääkida oskab. Vaat seal teises talus paljurännanud mees — küll see oskab pajatada poliitikast ja võõrastest maadest. Pidime siis kannatlikult ja visalt seletama, et tahame teada rohkem just siinse elu kohta. Ühel vanamehel oli jutu sees iga teine lause umbes selline: «Aga mis te sest kirjutate. Seda minu plära pole küll kellelgi vaja.» Teine tahtis jälle kangesti teada, kuhu me need jutud paneme ja mis nendega küll tehakse. Ei olnudki seda vanainimesele lihtne ära seletada. Rahule jäi alles siis, kui ütlesime, et viime ülikooli professoritele uurida.

Suur osa keelejuhte tahtis meelsasti rääkida oma elukäigust, suurepärased teemad olid ka leitagasi kavatsusega võtta see lugu lindile. Kuid Liisu valmistas seekord pettumuse: tema on kord juba rääkinud, mispärast peab siis veel uuesti üle rääkima.

Leidus selliseid toredaid inimesi, kes võtsid meid vastu sõnadega: «Ootasingi teid juba. Mõtlesin siin mitu juttu teie jaoks valmis.» Olime siis tänulikud kuulajad — kohe vihikud-sulepead kätte ja kirjutama.

Paaril korral kogesime, kui halb on mõnikord keelejuhti küsitleda teiste perekonnaliikmete juuresolekul. Saime vaevalt vanaperemehe jutule, kui tema erk teinepool oma jutuga vahele tuli. Kõikidele küsimustele hakkas nüüd tema vastama ja küsitlemine tuli seekord pooleli jätta.

Ühe päeva oma ekspeditsioonist kasutasime ekskursiooniks Matsalu ja Puhtu looduskaitsealale. Tore oli sõit mööda Peni jõge, ümberringi laiuv roostik mitmekesise linnuriigiga.

Enne ärasõitu käisime veel kord oma paremaid keelejuhte külastamas, veel viimased märkmed ja hüvastijätt. Järgmiseks suveks aga kutsuti meid jälle.

A. KASEPALU

Eks põllul jookse jutt nobedamini.

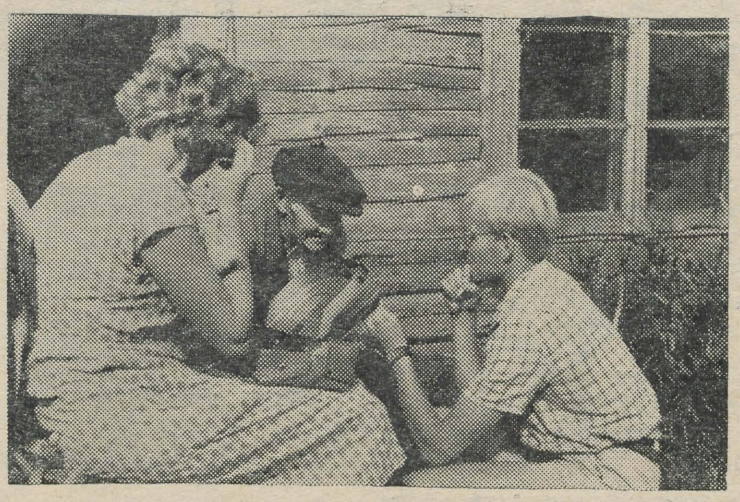

85-aastase keelejuhi Jüri Jaaniksi juttu lindistamas.

Tartu Rüklik Ülikool 3

Suvisest fotoalbumist

Kehaline kasvatus jälle päevakorda

Rea aastate vältel puudus üleliiduliselt ühtne kehalise kasvatuse programm üliõpilastele. Kehalise kasvatuse ja spordi kateedrid töötasid välja oma programmid ja sellest tingituna oli kehalise kasvatuse organisatsioon erinev igas kõrgemas õppeasutuses. Tartu Riiklikus Ülikoolis töötati kohapeal koostatud programmi järgi alates 1959. aastast. Aastatel 1959 ja 1960 seati TRÜ-d üleliiduliselt eeskujuks kõigile teistele kõrgematele õppeasutustele, sest meil olid hõlmatud süstemaatilise kehalise kasvatusega ka III ja IV kursuse üliõpilased. Meie eeskujul viidi kehaline kasvatus kolmanda ja neljanda kursuse tunniplaani ka paljudes teistes NSVL kõrgemates õppeasutustes.

Nüüd aga näitab uus kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste kehalise kasvatuse programm, et meie ei ole kehalise kasvatuse mahu ja sisu osas enam teistest kõrgematest õppeasutustest ees, nagu olime seda mõned aastad tagasi, vaid taga. Uue programmi rakendamine toob kaasa kehalise kasvatuse tundide arvu suurendamise ning suurenenud nõudlikkuse ka meie ülikoolis. Kui eelmisel õppeaastal oli meil III ja IV kursusele planeeritud fakultatiivset kehalist kasvatust 2 tundi nädalas, siis käesoleval aastal on seda 4 tundi nädalas. Need tunnid kantakse tunniplaanidesse ning nendele aegadele ei planeerita teisi õppeaineid. Eelmistel aastatel andis kehalise kasvatuse ja spordi kateeder üliõpilastele arvestuse ka ilma VTK II astme normatiivide täitmiseta. Uus programm seda teha ei luba. Spordiosakondades tuleb VTK normatiivid täita nüüd juba esimese kursuse lõpuks, üldkehalise ettevalmistuse osakonnas aga teise kursuse lõpuks. Meditsiinilistesse erigruppidesse kuuluvad üliõpilased peavad ka uue programmi järgi kehalisest kasvatusest osa võtma neljal kursusel 4 tundi nädalas.

Uus programm likvideerib enamiku üliõpilaste suhtes formaalseks muutunud kehalise kasvatuse arvestused III ja IV kursusel. III ja IV kursuse üliõpilased, kes võtavad osa spordiosakondade tööst, arvatakse Ühiskondlike Erialade Teaduskonna koosseisu ning nad omandavad IV kursuse lõpuks ühiskondliku spordiinstruktori või -kohtuniku kutse. Spordiosakonda astudes võtab üliõpilane endale kohustuse osa võtta spordiosakonna tööst neljal aastal. Kahel esimesel õppeaastal saab ta arvestused kehalise kasvatuse programmiliste nõuete täitmise eest õpinguraamatusse, kahel järgneval aastal toimuvad arvestused juba Ühiskondlike Erialade Teaduskonna liinis. Kui üliõpilane III või IV kursusel ei ole veel aru saanud süstemaatilise sportliku tegevuse tähtsusest tervise tugevdamisel ja töövõime tõstmisel ning kavatseb tunniplaanides olevaid kehalise kasvatuse tunde kasutada teistel eesmärkidel, siis võib ta seda teha juhul, kui ta on täitnud VTK II astme normatiivid. Need III ja IV kursuse üliõpilased, kes ei ole sooritanud VTK normatiive, peavad kehalise kasvatuse tundidest osa võtma kuni oma kehalise arengu osas tekkinud võla likvideerimiseni — s. o. normide täitmiseni. Vastavalt rektori poolt kinnitatud kehalise kasvatuse juhendile vaadatakse nende puudumisele kehalise kasvatuse tundidest kui tavalisele õppedistsipliini rikkumisele.

Erilist rõhku kavatseme alanud õppeaastal panna massilise osavõtuga tervistavate kehakultuuriliste ürituste organiseerimisele. Mööd unud õppeaastal õnnestunud suusamatku Tartu—Vorbuse, Tartu—Vellavere ja Tartu—Kääriku kavatseme korrata ka eeloleval talvel. Suusamatkadele lisaks pakume murdmaajooksuvõistlusi ning orienteerumisvõistlusi, kus me pearõhku ei aseta niivõrd sportlikele tagajärgedele, kuivõrd massilisele osavõtule. ELKNÜ TRÜ Komitee ning TRÜ Spordiklubi koostööna valmis teaduskondade ja kursuste vahelise võistluse juhend, mille avaldame ajalehe järgmises numbris. Võistluse võidab see kollektiiv, kes toob spordiradadele kõige rohkem oma liikmeid, vaatamata nende sportlikele tagajärgedele. Et võistlustingimused on kõigile vastuvõetavad, üritused huvitavad ning auhinnad väärtuslikud, jääb loota ainult rohkearvulist osavõttu.

Raskusi on kehalise kasvatuse tundide ja fakultatiivse töö planeerimisega, sest Gagarini tn. 1 võimla minek ajutiselt arvutuskeskuse käsutusse annab ennast tunda. Osa kehalise kasvatuse tunde noorematele kursustele tuleb planeerida näiteks maadlus- või tõstmisruumi, osa tunde aga peetakse välistingimustes.

Kehalise kasvatuse ja spordi kateedri ning ühiskondlike organisatsioonide põhiülesandeks kehakultuuritöö alal jääb ka käesoleval õppeaastal laialdaste üliõpilashulkade kaasatõmbamine süstemaatilisele kehakultuurilisele tegevusele.

J. UNGER,
kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja

„AKADEEMILINE SAUN"

MINU FÖLJETON

Õppejõud rääkis meile följetonist, ütles, et see on vajalik ja võitlev žanr. Käskis meid rohkem ajalehti lugeda, et me selles ise võiksime veenduda. Käskis ka igal mehel ühe följetoni kirjutada. Et muidu arvestust ei saa.

Läksin koju ja hakkasin lehti lugema. Sorisin vanad ajalehed kõik läbi. Polnud seal ühtegi följetoni. Ühes kohas oli küll rasvaste tähtedega peale märgitud, et see on följeton, aga mina ei saanud küll aru, et see följeton oleks olnud. Igatahes õppejõud rääkis hoopis teist juttu.

Siis otsustasin tugineda teooriale ja selle järgi ühe följetoni kirjutada. Sest midagi ma pean ju oskama! Masinakirja ma ei oska, kiirkirja ei oska, fotoaparaat on natuke keeruline minu jaoks, räägimata siis veel auto või mootorratta juhtimisest. Aga ma tahan ajakirjanikuks hakata!

Teooriaraamatus seisab niisugune mõte, et följetoni aluseks on fakt. Faktis peab eredalt kajastuma meie tänase päeva sisu. Eksivad need, kes arvavad, et on olemas ehtsalt följetonlikke fakte. Kõik seisab fakti tõlgendamises. On vaja vaid oskust, fantaasiat, värvi.

Följetonil peab olema teema. See oli täiesti arusaadav: igal mõistlikul jutul, isegi kohvikujutul on oma teema. Följetonil peavad olema mõte, eesmärk, idee. Loomulikult. Sest ükski autor ei taha end mõttetuks tunnistada. Iseasi oleks tühi jutt. Lehest loed mõnikord tühja juttu, aga sellel on ka oma mõte: täidab ruumi. Nagu ristsõnamõistatuski.

Eesmärk oli mul olemas — följeton tuleb selleks kirjutada, et saada arvestust.

Idee — parema võit halva üle; igasugune väikekodanlik lisalast visatakse varem või hiljem üle parda.

Raamatus oli veel öeldud, et iga följetonist kasutab endale omaseid võtteid ja vahendeid. Otsustasin kasutada joonelist paberit ja täitesulepead ning kirjutada «ühe soojaga», nagu öeldakse.

Tõeline följeton peab olema kirjandusliku kultuuriga kirjutatud. Seda mul tõenäoliselt on. Ma olen kõik «Noorte Hääle» joonealused romaanid läbi lugenud 1956. aastast peale.

On nõutav oma stiil. Seegi mul ei puudu, sest mingid välisjõud ei saa minu stiili mõjutada: žurnalistid stilistikaloenguid ei kuula.

Keel olgu rikas. Ma teadsin juba ammu — seda räägitakse igal loengul —, et meie ajakirjanduse keel on keskpärane. Kes seda ei usu, lugegu minu kursusekaaslase J. E. vastavateemalist kursusetööd, kus eespool mainitud küsimus on leidnud sügavat analüüsimist. Olen oma keelt püüdnud rikastada: loen noorte poeetide värsse, sest seal on nii palju hõiskavaid tundeid, pasunapuhumist ning ülimoodsaid sõna- ja lausekombinatsioone, et võtab pea huugama.

Niipalju olgu öeldud följetoni teooria kohta. Oli viidatud veel suurtele eeskujudele, alates Aristophanesest ja lõpetades Majakovskiga. Kaasaegsetele eeskujudele ei vihjatud. See on vist loomulik — alles meil tuli isikukultusega kurja vaeva näha.

Niimoodi ma siis hakkasin följetoni kirjutama. Följeton sai järgmine:

«Ühiselamus, meie toast kaks tuba edasi, elab üliõpilane Mäido Kasemets. Ta on teise kursuse matemaatik, saab kõrgendatud stipendiumi, on tõeline oma ala spetsialist ja kirglik ühiskondliku töö aktivist. Esialgu näib, nagu oleksid olemas kõik eeldused, et Mäido saaks olla õnnelik, meie õppiva ja kasvava noorsoo eluröömus, teotahteline esindaja. Kahjuks see nii ei ole. Tahaksin seetõttu alustada tõsist juttu väga tõsisel teemal. Tahaksin rääkida armastusest, tema suurusest ja puhtusest, tema tõeliselt eesrindlikust sisust. Seda eriti neil motiividel, et viimasel ajal ka meie kirjanikele heidetakse ette armastusprobleemide kitsast, ühekülgset lahendamist. Miks aga ei võikski see nii olla kirjanduses, kui igapäevases elus esineb terve rida lausa karjuvaid fakte selle kohta, et armastuse suhtes näidatakse üles hoolimatust ja südametunnistuse puudumist. Nüüd kaldubki meie jutt tagasi Mäido Kasemetsale. Milles on asi?

Mäido Kasemets armastab. Siiralt. Kogu südamest. Nagu see on tõeliselе ausale noorele omane. Tütarlapse nimi on Eeve. Eeve on optimistlik, energiline, meeldiv tütarlaps. Ta õpib Mäidoga ühel kursusel. Mis saaks takistada nende kahe noore inimese siirast armutunnet? Pealtnäha — mitte miski, isegi mitte ühiselamu ranged eeskirjad. Aga Eeve käitub imelikult, võiks öelda — inetult. Miks ei võiks me neid näha pidevalt kahekesi käsikäes kas loenguil või staadionil, või kontserdil või lihtsalt õhtusel tunnil jalutamas? Aga seda näeb harva, sest Eeve suhtub kaasinimese tunnetesse hoolimatult! Mäido kinnitas mulle ise: «Ma teen kõik tema heaks. Ma armastan teda. Ma olen temaga kuus korda kinos käinud, see teeb välja rubla ja kaheksakümmend kopikat, kaks korda teatris — kokku rubla ja kakskümmend. Kui bussis sõidame, ostan mina alati piletid.»

Kuulates seda siirast pihtimust, ei suutnud ma avaldamata jätta oma nördimust. Ja ma ei suuda jätta ka küsimata teie, lugejate käest: kas Eeve käitub õigesti, kui ta vääriliselt ei hinda Mäido armastust, kui ta suhtub Mäidosse kergemeelselt? Ja räägitakse isegi, et Eevet on nähtud jalutamas teiste poistega.

Kas me ei alustuks tõsist juttu Eeve ja temasuguste südametunnistusest? Uskuge, selleks on ülim aeg. Tuleb täie teravusega tõsta päevakorda küsimused niisugustest ebakohtadest, mis ei sobi meie päevadesse, tuleb kas teravama või leebema kriitikaga juhtida õigetele radadele neid, kes suhtuvad armastusse kergemeelselt.»

Niisugune sai minu följeton. Ma lugesin selle poistele ette. Pärast seda valitses toas hulk aega hauavaikus. Külm vaikus. Siis pahvatas keegi naerma.

Ma ohkasin kergendatult. Olin eesmärgi saavutanud. Sest naer on üks kõige tugevamaid ja mõjuvamaid relvi kõige selle vastu, mis on oma aja ära elanud, aga veel püsib. Ja kuuldud naer oli just niisugune, nagu följeton peab tekitama — piitsutav, halastamatu.

Antropoloog

Reedel, 4. oktoobril kell 18.00 on 47. auditooriumis

PRESSIKLUBI

ajakirjandusgrupi asutamiskoosolek

Tulge kõik, **kel sulg peos sügeleb!** Eriti ootame peale filoloogide teiste teaduskondade rahvast, kellel pole kahju ajast ja kes tahavad kirjutada.

Väravpallihuvilistele

Eesti NSV kõrgemate koolide esivõistlustel väravpallis tuli esimeseks TRÜ naiskond (koosseis: E. Lõokene, M.Luuk, T. Kaljola, M. Siniorg, E. Veskaru, A. Siitam, A. Ollino, T. Tiitus, J. Martinson, K. Suurväli ja E. Rannu).

Meeskondadest võitis esikoha TPI. TRÜ jäi kolmandaks.

TRÜ meeskonnal seisavad ees järjekordsed mängud Eesti NSV karikavõistluste sarjas. Esimene kohtumine toimub reedel, 27. sept. kell 16 Tallinna «Keila» esindusega TRÜ väravpalliväljakul Toomel (V. Kingissepa tn.).

Üliõpilasi, kes soovivad tegelda väravpalliga, palume pöörduda Kehakultuuriteaduskonna spordimängude kateedri poole (V. Kingissepa tn. 19).

E. Kübarsepp

TEADAANDED

TARTU ÜLIÕPILASMEESKOOR võtab vastu uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadesse. Vastuvõtukatsed on reedel, 27. septembril ja teisipäeval, 1. oktoobril pärast koori harjutust.

Koori regulaarne töö algas 24. septembril ja toimub teisipäeviti ning reedeti algusega kell 19 TRÜ aulas või aud. nr. 49.

*

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 1. oktoobril kell 19 kohtumine rahvakohtunik H. SEPAGA.

Järgneb filmi demonstreerimine.

Armastust, usaldust, õnne!

INGE REILENT
ja
VELLO TALLO

*

VAIKE PÄRIS
ja
SULEV RAUDSEPP

IV kursuse ajaloolased

Toimetaja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7422. MB-07347.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 4. OKTOOBRIL 1963

Nr. 24 (564)
XVI aastakäik

Teadusliku töö planeerimine olgu pidev

TRÜ teadusala prorektor
J. TAMMEORG

Äsja lõpetati kateedrites teaduslike tööde 1964. ja 1965. aasta plaanide koostamine. See on planeerimise esimene etapp, millele järgneb koordineerimine teaduskondades, arutelu teaduskonna nõukogus ja lõpuks üleülikoolilises nõukogus. Oluline ja otsustav osa koordineerimistöös on dekanaatidel koos probleemide juhendajatega. Just sellest sõltub, kui kompleksseks ja ühtseks kujuneb kogu teaduskonna teadusliku töö plaan. Aasta-aastalt on see siiski muutunud tihedamaks. Ikka selgemini ja selgemini hakkavad välja kujunema üksikud kindlad probleemid ja teemad, mille ümber koonduvad ka teised.

Me ei ole ära kasutanud aga kaugeltki kõiki võimalusi. Enamikul juhtudel on toimunud planeerimine alt üles printsiibil. Oleme lihtsalt ühendanud üksiktäitjatelt laekunud teemad probleemi alla. Veel vähe oleme praktiseerinud õppejõudude, eriti nooremate suunamist teatava probleemile vajaliku küsimuse lahendamisele selle või teise õppejõu eriala aspektist. Praegu laekunud plaanide läbivaatamisel ongi tarvis tõsiselt kaaluda neid võimalusi, et jõuda kiiremini vajalike tulemusteni. Meil ongi tarvis püstitada küsimus sellest vaatevinklist: mida antud probleemi või teema lahendamine annab kas teadusele või praktikale. Oluline pole mitte see, et probleem lihtsalt oleks kompleksne, vaid et tulemus oleks tüsedam. On vajalik, et antud probleemi raamides korraldatud uurimised laseksid teha teaduslikke üldistusi ja järeldusi kogu probleemi piirides. See ongi see suur kasu, mida saab probleemi juhendaja tõelise juhendamise eest. Kui aga seda silmas ei peeta, jääb probleemi juhendamine formaalseks, tihtipeale ainult koormavaks tööks (nõutakse ju mõnikord ka aruannet probleemi täitmise kohta). Ülikooli nii mitmelgi kateedril (neuroloogia, teaduskonna kirurgia) on häid kogemusi üliõpilaste teaduslikule tööle suunamisel. Miks me ei kasuta neid võimalusi õppejõudude töö planeerimisel? On vajalik, et juhendajad tunneksid end probleemi tõeliste peremeestena ja peaksid pidevat võitlust probleemi laiendamiseks teistele kateedritele ja teistele teaduskondadele.

Palju raskem on olukord siis, kui probleemi juhendajat polegi, kui juhendaja on lihtsalt välja otsitud (nõutakse ju, et plaanis oleks keegi juhendajana märgitud). Ka niisugustel juhtudel on ikkagi mõni või mõned n.-ö. tüsedamad teaduslikus mõttes, kellest tuleks luua probleemi edaspidise kujundamise ja juhtimisega tegelev nõukogu. Probleemide igakülgsemaks läbitöötamiseks oleks hea tõmmata kaasa andekamaid üliõpilasi. Osutuvad nad aga teaduslikult küllaltki tugevateks, võime lülitada nad teadusliku töö plaani. Probleemi laiendamiseks on üliõpilased suur ammendamatu reserv, mida me pidevalt peame silmas pidama.

Kõik need sisemised koordineerimistööd, mida me praegu teeme natuke forsseeritud tempos (tarvis on ju esitada konkreetsed plaanid!), tuleb muuta pidevaks, aastaringseks. Ei ole ju võimalik, et me ainult kord aastas istume maha ja siis nagu sulepea otsast imeme välja kaasaja nõuetele vastava teadusliku töö plaani. Ideed ja ettepanekud uuteks plaanideks peavad tekkima iga päev, jooksva töö juures, loomingulises diskussioonis. Üle 50% meie õppejõududest võtab osa ühest või teisest teaduslikust konverentsist. Ka nende käigus, vestluses kolleegidega jne. peavad fikseeruma ettepanekud uuteks plaanideks.

Arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni koosolekul võeti juba 1962. aastal vastu suurepärane otsus pidevalt töötava nõukogu või komisjoni moodustamiseks, kes tegeleks teadusliku töö plaanide läbivaatamise, koordineerimise ja kontsentreerimisega, oleks abiks dekanaadile ja valmistaks küsimuse ette nõukogus arutamiseks. Oleks tarvis see otsus kiiresti ellu rakendada nii seal kui ka teistes teaduskondades.

Teaduskondades on vaja kaaluda, millistele teaduslikkudele asutustele peame saatma ühe või teise probleemi koordineerimiseks. Ses suhtes oleme siiani olnud passiivsed ja saatnud plaanid koordineerimiseks ainult siis, kui üks või teine probleemkomisjon seda on nõudnud. On aeg meil muutuda initsiaatoriteks, et vajaduse korral võidaks meie plaanidesse teha korrektiive.

I KURSUSE ÜLIÕPILASED

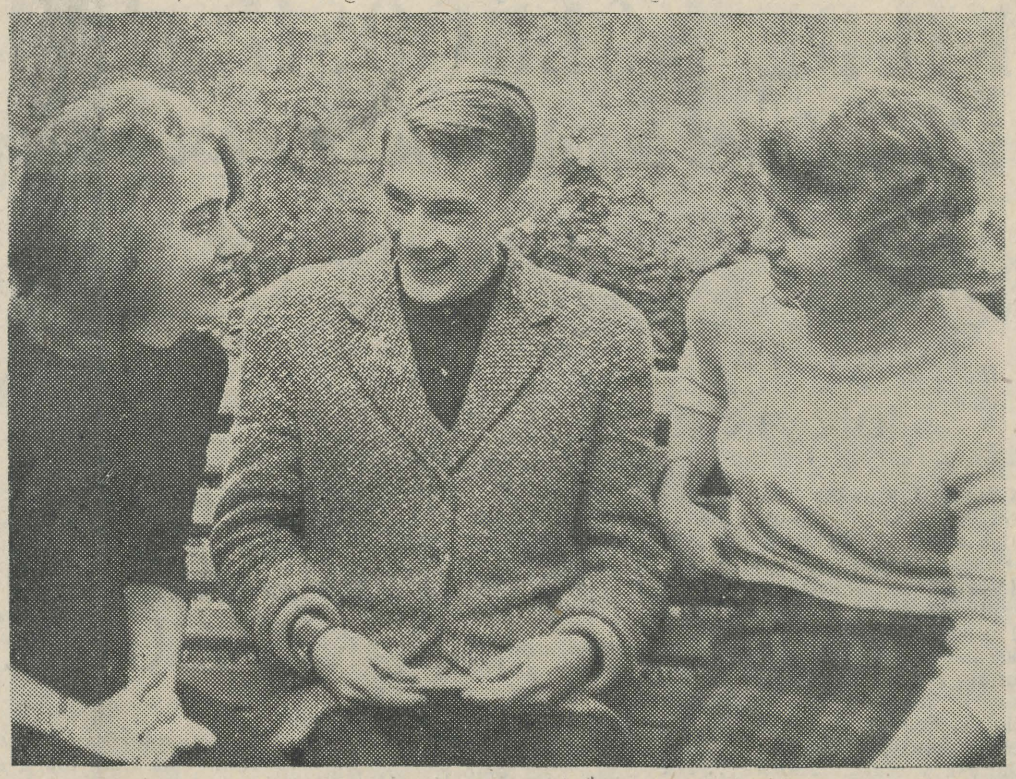

Esimese kursuse üliõpilased hakkavad harjuma meie eluga. Juba tunnevad nad üksteist mitte ainult näo järgi, vaid ka nimepidi. Pikkamööda kooruvad pisiasjadest kaaslaste iseloomud. Saavad omasteks õppejõudude harjumused. Konspektides muutub esialgne «kiirkiri» jälle korralikuks. Esimesed tööpäevadki on juba möödas. Jõudumööda õpitavat ametitki proovitud. Muljeid on palju. Neile ei tulegi lõppu. Helle Pikkor, Andres Jaakson ja Aino Laagus on vaheajal jutusoonele sattunud. Ja siis taas auditooriumisse, et midagi uutest teadmistest kaotsi ei läheks. Olge hoolsad!

P. PUKSI foto

ÜET

Alustab uut tegevusaastat Ühiskondlike Erialade Teaduskond. Praegu on võimalik valida, missugusel alal soovitakse selle tegevusest osa võtta. Alljärgnevalt avaldame erialade loetelu. Valige!

1. ÜHISKONDLIK-POLIITILISED ERIALAD:

1. lektor-propagandist
2. rahvamalevainstruktor
3. looduskaitseinstruktor
4. ekskursioonijuht- koduloouurimise instruktor
5. ilmalike kombetalituste korraldaja
6. ühiskondlik raamatukoguhoidja-kirjandusringi juht
7. kinodemonstraator
8. fotoringijuht
9. pioneerijuht
10. ajalehe kirjasaatja-raadioreporter.

2. RAKENDUSLIKUD JA SPORTLIKUD ERIALAD:

1. kehakultuuriinstruktor
2. spordikohtunik
3. matkainstruktor
4. mootorrattainstruktor — ühiskondlik autoinspektor
5. raadioamatööride ringi juht.

3. KUNSTILISE ISETEGEVUSEGA SEOTUD ERIALAD:

1. ühiskondlik rahvatantsuringi juht
2. ühiskondlik näiteringijuht
3. ühiskondlik koori- ja ansamblijuht
5. ühiskondlik kunstnik-dekoraator
6. ühiskondlik peotantsude õpetaja
7. seltskondlike mängude ja klubiõhtu instruktor.

Nüüd oodatakse meiltki...

Inimesega juhtub ikka nii: kui muutub elukoht, tundub, et midagi on temas endaski teise punkti nihkunud. Keskkooli lõpetamise järel mõni aasta tööl käinud ja siis tudengiks saanud noor tunneb kindlasti elu edasiliikumist mitmel laiuskraadil. Sellepärast möödus september staažiga inimestel ülikoolieluga kohanemises. Paljud meist töötasid pedagoogilisel, raamatukogundus- või ajakirjandustööl rohkem kui 2—3 aastat. Nende aastatega jõuti aga paljugi unustada. Kasutades vaba aega (senini ringid veel ei tegutsenud ja õppekoormus pole ka suur), oleme püüdnud keskkoolikursust korrata. Paralleelselt edasiõppimisega peame varemõpitu kordamist jätkama edaspidigi, sest — nagu näitasid esimesed loengud — vajab iga õppeaine tugevat alusmüüri. Meil paljudel osutuski alusmüür nõrgaks, sellise peale uut ehitada ei saa.

Igaühel meist on oma huvialad. Tahame osa võtta ringide tööst. Huvitavad tutvused, kohanemine uue keskkonnaga — see oli esimeste õppepäevade sisu. Aga nüüd oodatakse meiltki midagi uut. Eks peamine ole hea õppeedukus ja aktiivne ühiskondlik tegevus. Meie kursuse pere otsustas üksmeelselt: «Ärgu olgu meie seas mahajääjaid ega kõrvalseisjaid!

Eesti filoloogia osakonna I kursus

TÄHELEPANU!

Täna kell 16 toimub ülikooli aulas TRÜ parteiorganisatsiooni

LAHTINE ÜLDKOOSOLEK,

kus arutatakse NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuste elluviimist.

EKP TRÜ Komitee

Et taastataks ühtsus

1949. aastal tervitasin siiralt maailmaajaloolist sündmust — sotsialistliku revolutsiooni võitu iidse kultuuriga Hiina hiigelriigis ja Hiina Rahvavabariigi moodustamist. Alanud ülesehitustöös toetus hiina rahvas teiste sotsialismimaade — eeskätt Nõukogude Liidu — abile ja püüdis omandada nende väärtuslikke kogemusi kõigil elualadel. Mitmed Hiina RV teadlased, nende hulgas zooloogid ja paleontoloogid prof. Tžen-Tso-sin jt. külastasid ka Eesti NSV-d, kus tutvusid meie zooloogiliste uurimisasutuste ja nende teadlaste tööga. Mõnega neist hiina kolleegidest kujunes allakirjutanul püsivam kontakt kirja- ja separaatidevahetuse näol. Nad hindasid kõrgelt nõukogude rahva poolt Hiinale osutatavat igakülgset toetust, muuhulgas ka teadusliku kaadri kasvatamisel antavat abi.

Dogmatismi rappa vajunud Hiina juhid püüavad nüüd katkestada meie rahvaste sõprussuhteid. On kahetsetav, et nende lõhestuspoliitika on hakanud riikkuma ka teadlastevahelisi kontakte. Nii leidsin neil päevil Pekingist saabunud saadetisest teaduslike tööde separaatide hulgas ka Hiina juhtide vaateid väljendavaid propagandamaterjale.

Tahaksin loota, et kõigi sotsialismimaade ühtsus ja vennalik koostöö peagi taastatakse ja hiina rahvas saab võimaluse asuda jälle oma väärikale kohale suures sotsialismileeris.

K. PAAVER,
Eesti NSV TA ZBI
zooloogiasektori juhataja

UŽGORODI...

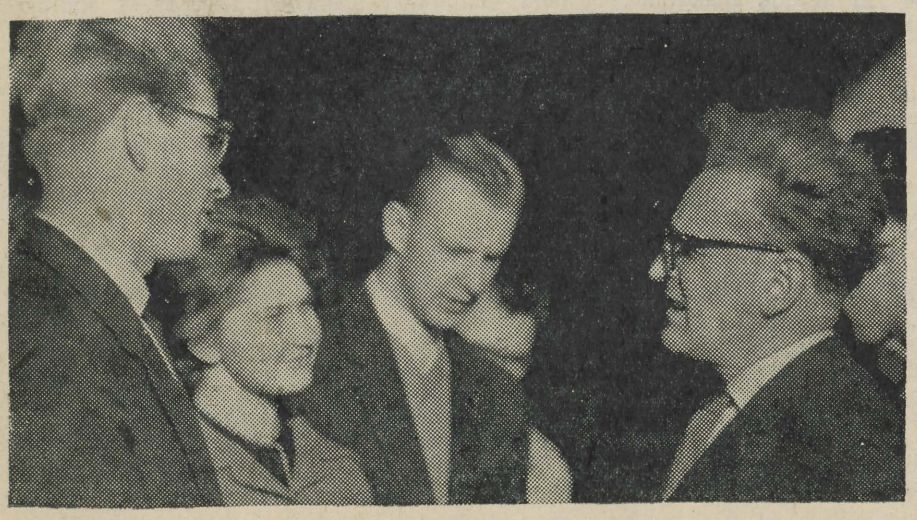

Eesti keele ja soome-ugri keelte kateedrist sõitsid Užgorodi üleliidulisele soome-ugri filoloogia konverentsile prof. P. Ariste, dots. E. Vääri, v.-õp. A. Valmet ja grupp soome-ugri keelte eriala üliõpilasi.

Fotol: ärasõidu eel.

KOLHOOSIPÄEVIST

LOE lk. 2!

KILDE KOLHOOSIPÄEVILT

ehk mida me tegime ja mida meist arvatakse

4 nädalat „Tuleviku" olevikus

Grupp I kursuse matemaatikuid ja küberneetikuid töötas Valga rajoonis «Tuleviku» kolhoosis. Üliõpilased aitasid kolhoosnikuid vilja- ja linakoristamisel, kartulivõtmisel, silovalmistamisel ning teistel töödel. Tublimateks töötegijateks osutusid Toivo Annuk, Enda Vajak, Reet Tammeveski jt., kuid väga rahul oldi kõigiga. See peegeldus nii antud iseloomustuses kui ka kolhoosi juhatuse vastutulelikkuses... Nii vaadati kolhoosi kulul rändkinos kaheksat filmi, külastati Barclay de Tolly hauakambrit ja Helme koopaid. Tubli töö ja eeskujuliku käitumise eest kinkis kolhoosi juhatus kõigile pühendustega raamatud ja võttis toidukulud kolhoosi kanda.

Vabal ajal mängiti palli, loeti ajalehti, kuulati raadiot, vesteldi eelseisvatest õpingutest ja üliõpilaselust. Anne Kolde ja Toivo Hallika andsid välja uue seinalehe. Püüti sisustada kunstiliste vahepaladega kolhoosi poolt korraldatud lahkumispidu. Seal selgus, et peaaegu pooled kolhoosi kümneliikmelise tantsuorkestri rahvast on veel sõnakunstnikud, kes jätsid meie arglikud katsed kaugele seljataha. Neile lisandus veel kolhoosi esimehe humoorikas esinemine. Kogeti, et talvel tuleb ka selles žanris tööd teha.

Lahkumisel võeti loosungina kaasa kolhoosi esimehe Albert Tõnissoni soov: «Töötage ülikoolis niisama tublilt nagu kolhoosis!» ja 35 kotti suuri kartuleid.

J. REIMAND

ET KÕIK

Elu ülikoolis läheb jälle oma tavalist rada. Ka üliõpilased, kes viibisid kuu aega kolhoosides, on lülitunud õppetöösse.

Suur osa eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilastest viibis «Rahvaste Sõpruse» kolhoosis, seitse kilomeetrit Peipsi järvest. Ja kui nüüd tagasi vaadata, siis võib julgelt öelda: «Tööd sai tehtud mehemoodi!»

3. september. Viljapeks. Ruttu said kotid täis, jõudsalt kasvasid kõrged põhukuhjad, asjatult otsisid hiired varjupaika tühjaksjäänud põllult. Õhtul viidi autoga üleni tolmused ja väsinud üliõpilased Peipsisse...

28. september. Kartulivõtt. Traktorist, kes vagusid lahti ajab, laseb aga nobedalt oma «põrnikaga» mööda põldu. Ta näib nagu unustanud olevat, et need sügavale vagude kohale kummardunud 14 inimest ei ole mitte põlised maainimesed, vaid pesueht üliõpilased, kellest mõnigi võtab kartuleid nii esmakordselt.

Kolmandast kuni kahekümne kaheksandani — mida küll kõike nende päevade jooksul ära ei tehtud! Grupivanem Jaak Põldmäe pidas iga päeva kohta ranget arvestust: peksti lina, vilja, ristikut nii ja nii palju tsentnereid, võeti kartuleid nii ja nii palju tonne, laotati sõnnikut, tõsteti põhku, veeti kotte, kive...

See on kollektiivse töö vili: igaüks andis oma osa, oma parima. Hommikul saabus brigadir või agronoom, andis tööotsa kätte ja läks jälle edasi.

«Kuidas seda tööd tehakse?» oleks ehk tahtnud keegi küsida. Ei midagi selletaolist, ei mingit virisemist. Vapralt läheb too «roheline» teistega kaasa ja püüab usinalt järele teha seda, mida teised ees teevad. Ja õhtuks unustab temagi, et kunagi on olnud esimene kord.

Nüüd oleme jälle Tartus ja paistab, et see oli alles eile, kui ära sõitsime. Ainult et — sügis on saabunud.

PÄEVAD OLEKSID KASULIKUD

*

Septembrikuu ilusad ilmad annavad alust loota, et tänavune kolhooside abistamine läks mujalgi hästi. Ometi tahame meie kolhoositöö korraldajatele panna südamele, et nad hoolega valiksid kohti, kuhu saata ülikooli kasvandikke.

Kuu on pikk aeg — seda on raske tasa teha. Tahame loota, et kõik kolhoosid, kes tahavad ülikoolilt abiväge, mõistavad seda ja kasutavad meie tööjõudu ratsionaalselt. Et kõik kolhoosis veedetud tööpäevad oleksid kasulikud nii kolhoosile kui ka meile endile.

I.-P. PADERNIK

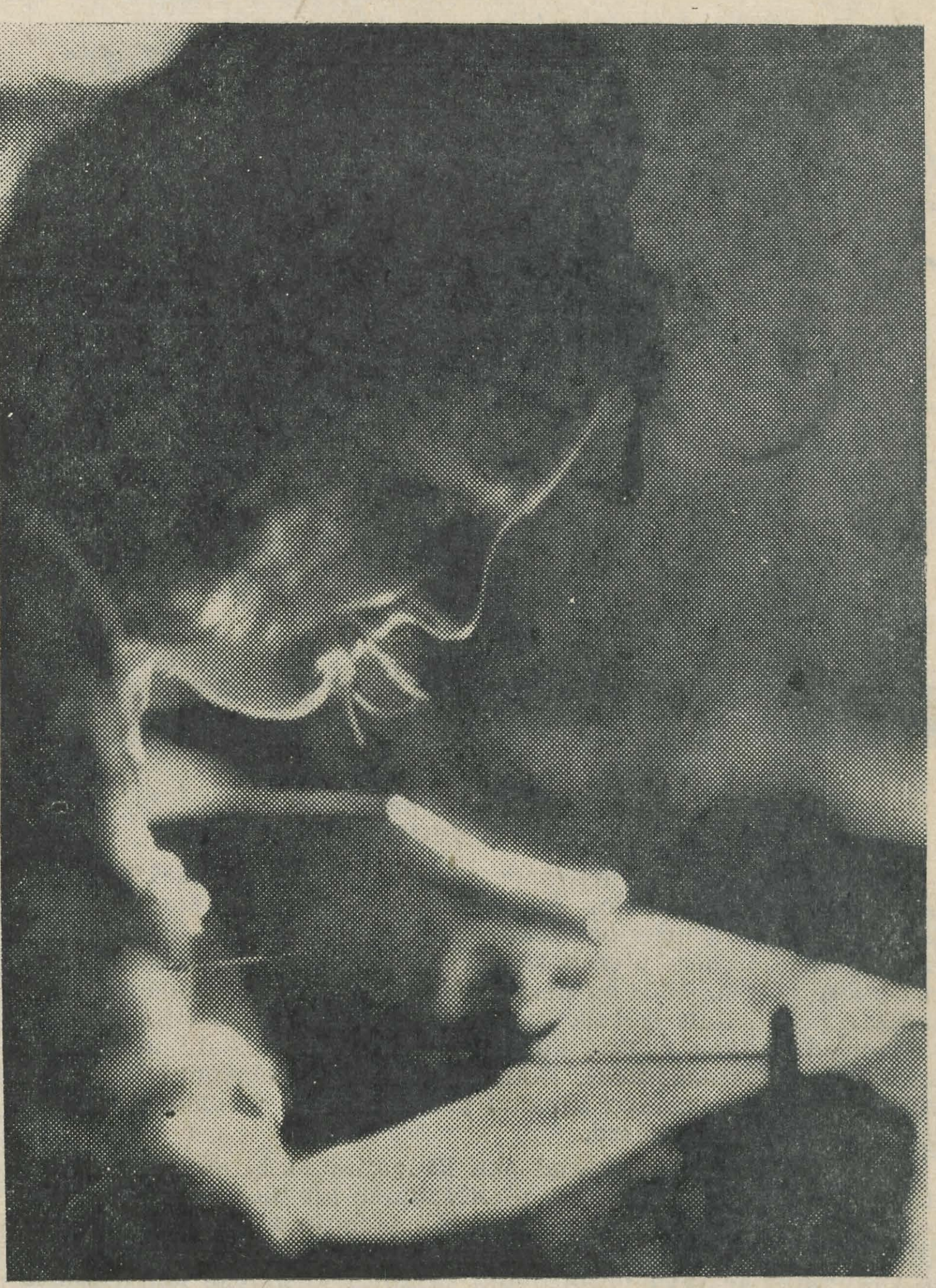

Tänasida toimetusi ära viska homse varna!

Mõrusid ääremärkusi

Kellele sääraseid vaja

See juhtus 17. septembri pärastlõunal.

Päike oli jälle võimu korraks enda kätte saanud ja soojendas halli maad. Ratastraktori taha rakendatud kartulivõtmismasin pildus paraja suurusega heledaid mugulaid mullale. Ole vaid kärmas korjama! Kartul — kuum, aurav ja lõhnav — ei puudu kunagi sööklate menüüst ja kodusel toiduvalmistamiselgi teeb perenaine väga sageli esimese käigu kartulite panipaika.

Kuid korjajad — noorukid ja kahupealised ning säravate silmadega tütarlapsed — istuvad rahulikult teepervel ja kaugemal asuvatel vagudel. Traktoril on ring tehtud ja ta jääb toppama: ei saa ju uut vagu alustada, kui esi peaaegu kogu nurme pikkuselt on puudutamata!

Vaatad, ja hing läheb täis! Nagu ikka, kui sa näed töö narrimist. Juba korjatud alal upitavad suured mugulad end mullast nähtavale. Pikkamisi, otse nagu oleks neil turjal vähemalt kaheksa aastakümmet, hakkavad noppijad end liigutama. Pikkamisi langeb kartuleid korvi...

Agronoom, korjajatega üheealine tüdruk, jõuab oma käigujärjega siia. Ta manitseb:

«Puhtamaks tuleb teha ja kiiremini ka, traktor seisab. Nõnda ei edene.»

«Selg hakkab niigi valutama! Igal õhtul!» sähvab üks tütarlastest. «Ole siin käpuli mullas... Kas meile seda vaja on?»

«Kas te siis kartuleid ei söögi?» küsitakse ütlejalt. «Toidul on ikka kellegi vaev kaasas. Ei tee kurja, kui tunnete oma turjal natukenegi maainimese koormat.»

Energiliste liigutustega, ümmarguse näoga nooruk tõttab lähemale. «Olete tootmisvalitsusest või?»

«Ja siis?»

«Vaat', seletage meile ära, kas kolhoosil on õigus meie käest toiduainete eest omahinnast rohkem võtta? Nad rehkendavad kõige eest riikliku kokkuostu hinna!»

Õigusenõudjal pole sellega asja, et töö seisab. Sellega pole kellelgi asja, peale vihaselt sülitava traktoristi. Kõik kartulivõtjad on salka kogunenud ja säutsuvad nagu vihma ennustav varblaste parv.

«Toitude valik on väike!» seletab üks. «Kaste on alati valge!» kaebab teine. «Maitseaineid pole!» karjub kolmas. «Miks me üldse siin peame kükitama?» leiab neljas.

Võsast venib (sõna otseses mõttes venib!) välja valges spordisärgis mees. ««Dotsent» tuleb!» märkab agronoom. Tulija on säutsujatest pisut vanem. Kui ta kuuleb, et poisse-tütarlapsi hurjutatakse töötegemise pärast, lööb ta kohe neile abiks:

«Mis te tahate — neile on selge, et peale söögi siit midagi ei saa...»

«Juhatuse otsus on: kõik, mis toidust üle jääb, makstakse viimse kopikani kätte!» teatab agronoom.

Ent dotsendiks nimetatu, kes olevat Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, hoiab rangelt oma rahva poole. Ka tema hakkab kõnelema söögist, mis sakstele ei sobi, ja ümmarguse näoga poiss kinnitab seda taoliste liigutustega, nagu pisut auru all lõngused sooritavad. Ühtlasi lendavad jämedused. Linnasaksad proovivad maarahva kallal hambaid. Need on päris teravad.

«Lähme ja kontrollime õige, kui kehvaks too teie söögilaud on kujunenud!» tuleb pilke alla kukkunutelt ettepanek. «Autoga oleme kiiresti kohal!» kutsutakse dotsenti.

«Ei, mina küll ei tule!» hakkab viimane taganema. «Ja üldse — meil siin töö teha...»

Sakste (neile oli raske pehmemat nimetust anda!) söögivarudest leiti võid ja vorsti, povidlot ja piima, kergelt soolatud sealiha ja makarone, herneid ja muud suupärast. Ka sinep, loorber, pipar ja muu vajalik oli olemas.

«Olen palju aastaid kolhoose abistama tulnud inimestele süüa teinud, aga sääraseid irvitajaid, pilkajaid ja nöökijaid näen esimest korda,» seletab keskealine vaikse olemisega naine. «Need küll üliõpilase nime väärt ei ole!»

...Uuesti viis tee kartulinurmest mööda. Endiselt seisid traktor ja kartulivõtmismasin, endiselt istusid korjajad mugavalt päikese käes.

Kolhoosi kontoris võttis arvestaja kartulinoppijate töötulemusi kokku. 11. septembril langes igale neist 4,33 ts, 12. septembril 3,1 ts, 15. septembril 2,4 ts, 16. septembril 4,16 ts... 16. septembri õhtuni on üliõpilaste — 20 inimese töötasu 242 rubla. Aga toiduaineid, sootuks odavamalt arvestatud kui poehinnad, on kulunud 252 rubla eest.

«Alla kümmet tsentnerit loetakse võtjale häbiks!» tähendas elatanud kolhoositaat, kes mingi asjaõienduse pärast kontoris oli.

«Need inimesed ei teagi, mis häbi tähendab!» lisas noorevõitu naine.

Kas säärased asjad on tänapäeval võimalikud? Ehk on see halb väljamõeldis? Laimamine?

Tegevuspaigaks oli Jakobsoninimeline kolhoos ning asjaosalised olid Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud Lembit Sarapuu ja bioloogia-geograafia osakonna II kursuse üliõpilased Helve Rekand, Liina Riisma, Henn Mikkelsaar, Halja Seiler, Tiiu Kärp, Tiiu Kraam, Anne-Marie Leis, Kersti Pavel, Ain Heinaru, Riina Lauba, Ellen Hirson, Jaan Soom, Ustav Mikkelsaar ja Ilmar Mirma. Kes just mida ütles, teavad nad ise, sest nimeküsijale vastati:

«Mul ei olegi nime.»

Kommentaarid juhtunule annab ehk Tartu Riiklik Ülikool? Ainult... on kahju, et maaannid — leib ja selle kõrvane — lähevad igaühel kaelast alla. Neil, kes seda väärt pole, ehk veelgi libedamini, kui neil, kelle käed maa on karedaks muutnud.

L. URBANIK

Ajalehest «Töörahva Elu»

Töörahva ELU

Selles rubriigis avaldame materjale, mis ilmusid meie üliõpilaste kohta Võru rajooni ajalehes «Töörahva Elu» 21. septembril 1963.

MIDA ARVATE TEIE SIIN KIRJELDATUD SÜNDMUSTEST?

Ütleme: *„Suur aitäh ja ootame edaspidigi!"*

Septembrist alates olid paljudes rajooni kolhoosides abiks Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased. Sügisel on majandites igal tublil kätepaaril kulla hind ja noori, energilisi abimehi oodatakse kõikjal. Silo tegema, vilja masindama, põhku kuhja panema, kartuleid võtma.

Kuidas jäädakse rahule nende tööga? Selle kohta sõnab «Tuleviku» kolhoosi esimees L. Peri:

«Meil töötavad Kehakultuuriteaduskonna I kursuse poisid-tüdrukud. Neid saab iseloomustada ainult heade sõnadega. Tööd teevad täisinimese eest, läbisaamine kolhoosirahvaga on südamlik ja pahandusi — üldse mitte. Ka juhendajad õppejõud — esialgu B. Matvei, hiljem K. Tiido — on suurepärased inimesed.»

Mida üliõpilased teevad?

«Nad löövad kaasa igal pool: rehepeksul, põhu vedamisel, lina kupardamisel, kartulivõtul. Kunagi pole nendega mingit arusaamatust. Keegi ei kaeba, et töö on raske, kuigi nad mõnikord päris kõvasti pingutavad. Üliõpilased said kiiresti sõpradeks kolhoosinoortega. Ühiselt käiakse kinos ja lüüakse mõnikord tantsugi. Aga kõik see on kantud siirast ja ilusast sõprusest, nagu tänapäeva noorte juures peabki olema.»

Nii et olete rahul?

«Rohkem kui rahul. Ütleme neile suure aitäh, ja et nad on meil alati teretulnud külalisteks.»

* * *

«Meie kolhoosis on II kursuse geograafid,» **seletab Kirovinimelise kolhoosi esimees V. Kala.** «21 inimest. Tööga me neid ei hellitanud, kuid kõik nad olid vapralt ametis. Nende peamine töö oli seni silotegemine. Kordagi ei esinenud mingit distsipliinirikkumist või viilimist. On selge: need noored inimesed austavad tööd ja kõiki töötegijaid. Nad teavad, et leiba saadakse vaevaga ja ei karda ise ka leiva eest vaeva näha.»

* * *

Häid sõnu öeldakse üliõpilaste kohta ka «Oktoobri», «Pioneeri» ja teistes kolhoosides. «Linda» kolhoosis töötav farmaatsiaosakonna I kursuse üliõpilane, kommunistlik noor H. Uibo seletab:

«Olen linnatüdruk. Kuid mulle ja meile kõigile meeldib töötada maal. Oleme nõus ka edaspidi siia tulema!»

Üldine hinnang üliõpilaste kohta on: toredad ja töökad noored! Aga nende seas leidub siiski halbu erandeid, kellest ei tohi vaikida, kelle vääritu suhtumine ellu ja töösse ei kõlba kuhugi. See on halva maiguga ja kibe jutt, kuid kõnelemata jätta seda ei tohi!

Täna kell 18.00 on 47. auditooriumis

PRESSIKLUBI

ajakirjandusgrupi asutamiskoosolek

Tulge kõik, kel sulg peos sügeleb! Eriti ootame peale filoloogide teiste teaduskondade rahvast, kellel pole kahju ajast ja kes tahavad kirjutada.

Esimene proov.

PUHKPILLIORKESTRI harjutus toimub pühapäeval, 6. oktoobril kell 15.30 ülikooli klubis (Tähe tn. 29). Samas võetakse vastu ka uusi liikmeid.

Ametiühingute töömailt

Valige teovõimeline aktiiv!

Auditooriumides on jälle loengukuulajad. Jälle valmistutakse seminarideks, rutatakse praktikumidele. Nii algab iga uus õppeaasta. Aga uut alustades tavatsetakse teha kokkuvõtteid möödunust, hinnatakse läbikäidut.

Mullu alustasime võitlust ükskõiksuse ja minnalaskmise vastu üliõpilaste argipäevas. Eks praegugi ole see teravalt päevakorras. On ju suund selline, et kõik üliõpilaselu probleemid lahendab kursus koos otsustusvõimelise aktiiviga, komsomoli- ja ametiühingutöö aktivistidega. Selleks, et kõik see, mis kursusel ette võetakse, hästi laabuks (ja et üldse midagi ette võetaks!), on vaja tõeliselt tugevat aktiivi.

Praegu toimuvad ametiühingurühmades aruande- ja valimiskoosolekud. Olgem siis ise printsipiaalsed ja valigem rühmaorganisaatoriks selline üliõpilane, kellel on autoriteeti, kelle sõnal on tuld. Me ju tunneme üksteist. Internaaditubade vaidlustest, kolhoosiajast ja seminarisõnavõttudest teame, kes on hakkaja ja otsekohene, kes oskab arukalt mõelda. Ametiühingu rühmaorganisaatori töö ei piirdu ju ainult liikmemaksu kogumise ja margi kleepimisega, tema ülesanded on palju sügavamad ja laiemad. Nõutakse tõsist suhtumist õppe- ja kasvatustöösse. On ju loomulik, et rühmaorganisaator tunneb oma kaaslaste silmaringi, teab nende huvisid, võimeid ja puudusi.

See ei tähenda, et rühmaorganisaator oleks mingi vaikne vaatleja. Kui inimene ise ei saa aru, et loengutelt puudumine on distsipliinirikkumine, et ühiselamu sise-eeskirjade vastu ei tohi eksida, siis on ametiühingu rühmaaktivist see, kes tuletab meelde, mis käitumises on väär, mille vastu ta eksis.

Mõnedel rühmaorganisaatoritel ja laekuritel on halb harjumus hoida kaaslaste liikmepileteid ja -kaarte endi käes. Liikmetel endilgi on selline seisukoht: mina maksan, tema õiendab piletiga. Ja piletit ei nähta vahel üle poole aasta. Paar näidet sellise «majapidamise» kahjuks.

Bioloogiaosakonna üliõpilane Toomas Sutt ei saanud profülaktooriumi kohta, sest tal polnud õigeaegselt esitada ametiühingu liikmepiletit (see oli kolhoosis viibiva rühmaorganisaatori käes). Üliõpilane Jüri Beljakov ei saanud lahkumislehele allkirja, sest ka temal polnud käes liikmepiletit. Kui see lõpuks leiti, polnud lood liikmemaksudega korras. Pretensioone dokumentide vormistamisel on ka keemiaosakonna möödunudaastasele II kursusele, Arstiteaduskonna üliõpilastele jt.

Iga rühmaaktivist, töötagu ta siis komsomoli- või ametiühinguülesannete täitmisel, peab olema kursusel esimene, kes mõtleb kollektiivi tugevdamisele, aitab organiseerida massilist kultuuritööd ja püüab muuta elu kursusel mitmekesiseks ja sisukaks.

Niisiis, kandidaate esitades mõelge hästi, kas see, kelle poolt te hääletate, suudab teha midagi kursuse heaks. Kas tal on leidlikkust ja hinge, et olla teiste innustajaks ja kaasaviijaks?

Kasutagem profülaktooriumi!

Paljud üliõpilased ei tea, et TRÜ ametiühingukomitee alluvuses töötab Lutsu tn. 7 profülaktoorium, mis on sanatoorset tüüpi ravi-profülaktiliseks asutuseks. Profülaktooriumis toimub ravi õppetööd katkestamata. Profülaktooriumi võivad kasutada mitmesuguseid haigusi põdevad TRÜ üliõpilased. Ravil viibimine profülaktooriumis toimub vahetustena. Vahetuse kestus on 24 päeva. Üliõpilaste suunamine profülaktooriumi toimub TRÜ ambulatooriumi kaudu. Tuusikute lõplik jaotus toimub koosolekul, millest võtavad osa TRÜ ametiühingukomitee, ambulatooriumi, profülaktooriumi ja teaduskondade ametiühingubüroode esindajad. Majanduslikult raskes olukorras olevaile üliõpilastele kindlustatakse viibimine profülaktooriumis tasuta.

Üliõpilased erinevatest teaduskondadest — kasutage viibimist profülaktooriumis!

Arhivaaridele

Hei, laulik!
Noh, välja
arhiivist!
Mida otsid neist
koltunud kaantest?
Meie päevade
rahutut viisi
nagu mingit
peidetud aaret?
Tule,
tänaval kaasa
sind tirin.
Samm julgemaks,
ette rind!
Pea püsti,
ja jäta see virin,
et töömees
ei armasta sind!
Näe, töömehed
rühivad vastu.
eks katsu,
kas sammu pead.
Kui mitte,
eest minema astu,
kõrvalt imetle,
seegi on hea.
Hei, laulik!
Noh, välja
arhiivist!
Sinu värsse
las maailm
ka näeb.
Suurim au,
kui see laul
elab viisis,
kui neid sirvivad
töömehekäed.

Laul vihmas

Soojast vihmast õine asfalt
märg,
hallis looris virvendavad tuled.
Telemasti tuliõite pärg ...
Minu linn ei nüüdki silmi sule.
Miks mul on nii hea,
miks mul on nii hea
selle sooja sügisvihma all?
Südames on laul,
helge kevadlaul,
märjana kui marsin tänaval.
Vihmavarju alt üks kõõrdi
pilk
imestamas öiset laulumeest:
ise märg ja nina otsas tilk,
miks ta vilistab veel saju sees?
On nii tore lauldes tulla
töölt.
Raadiodki aknais kaasa
laulavad.
On nii hea, et sellel
vihmaööl
veel ei uinu minu tänavad.

EDGAR PALM,
Ajaloo-Keeleteaduskonna
I kursuse üliõpilane

Saadjärve groteske

Helena röövimine

Kasvataja Epp Salmre rühmast oli laps kadunud. Epp liikus kõikjal: staadionil, sööklas, saalis, magalates. Päris oma ülejäänud hoolealustelt — tulutult.

Uudistas meeleheite saabudes väikeselt väravavalvuriltki: «Ega sa pole näinud üht rohelise kleidiga tüdrukut välja minevat?»

«Ei,» ehmus tumedapäine vastaja, otsekui oleks teda juba tol esimesel laagripäeval hooletus käsutäitmises süüdistatud.

Arevasegane lootus pildus Eppu kõikvõimalikke kohti veel mitmekordselt läbi pendeldama, kuni viimane võimalus õelalt ajju lõikas: «Aga me käisime ju ujumas!»

Tüdruk tundis juba endal pisiolevuse vanemate, laagriülema ning kursusekaaslaste karme, hukkamõistvaid pilke ...

Suplemiskoha põhja tõkkenöörini läbi vaadanud, nägugi vette kastes, jäi otsitav olemata. Mitteleidmise kergenduse ning ometi kadunuksjäämise vastutusmure mõrkjus sundis teda Kalevit leinava Linda kombel järve kasvatama.

Jäigastunud teadmisest — nüüd tuleb minna aru andma — käskis Epp alguses lõua ja põskede, siis ka jonnakalt rahuneda mittesooviva ninaotsa võbelemised lakkama.

Läks meeleheite tuima otsustavusega:

«Seltsimees laagriülem! Mul ön ... on üks laps kadunud. Ma otsisin, otsisin kõikjalt, kuid ei leidnud.» Süü tulvas sõnu kajatuks ängistama: «Ei leidnud.» Kõnetatu naeratas, kimbatussesattunut aidata püüdes: «Kus ta siis on? Ega ometi röövitud?» Hingehädas oli Epp tulnud ja nüüd ta vaid nördis — kuidas võib selliste asjadega naljatada.

«Kes ta on?» — sekkus peakorrapidaja.

«Üks mustajuukseline rohelises kleidis tüdruk.»

«Ei, tema nimi?»

«Helena Raid.»

«Noh, ma panin ta poolteise tunni eest väravavalvesse. Eks ta seal ole.»

Oligi.

«Põrguvalvurid» omavahel

Sirje kirjutas loominguliselt äraoleval ilmel oma päevikusse: «Käisime täna rühmaga Palamusel. Väga tore oli, ainult Arvi ei kuulanud sõna. Ta murdis Lutsu kooli kõrvalt kobrulehti. Pärast mängisime palli.»

Teised ahnitsesid une-eelseina pilku raamatusse heita. Kümnendik teadvusest ikkagi antennina kahmamas veel seinu läbistavaid lastekilkeid.

Kui ülalt kostev mürapalang, kasvatajakõrvale otsekui halvaloomuline kasvaja, liialt suureks paisus, küünitas Anu «Consuelo» tagant:

«Sirje, mine neid rahustama.» Sest Sirje oli kõige nääpsukesem. Ja pidas päevikut.

Sirje läks, sai tagasigi, kilkekiiritus vaibumata. Anu nördis teise autoriteedi vähemõjukusest: «Käisid?» Sealjuures toetas hoopiski rohkemütleva pilguga peatselt krohvitõotavat lage.

«Käisin. Staabis, graafikut vaatamas. Ma pole täna korrapidaja.»

Didaktika käsikaudu

Pilgu all poolelt liigutuselt tarduvatest kätest võis saunas algava veesõja tundemärke välja filtreerida. Kulmuvahet kokku surudes kutsus Kaljo oma pahelisima pedagoogilise kitsaskoha — Peedu — poistepuntrast välja, sest ta oli tunnetanud vajadust kurja juur eos lämmatada.

(Järg lk-l 4.)

Märkmikku sirvides — *Ly Seppel*

Kilde Bulgaaria-reisist

Keeran aeglaselt märkmikulehti aadresside ja autogrammidega. Ühtedest libiseb pilk kiiresti üle, nad ei meenuta midagi erilist, teiste puhul jään mõttesse: kohtumisest nendega jäi meelde ka midagi rohkemat kui nägu ja nimi.

Keele oskamine on tõsine asi, poolik oskamine naljakas, ja üldse mitte oskamine — lõbus.

Pärast Nõukogude Liidu-Rumeenia piiri ületamist Ungenis

Meie kaaslane Leelo Kallaste koos Elmudi ja Heinziga (Saksa DV-st) ning kuubalase Rafaeliga.

rääkisime rumeenia inseneriga. Ei oska öelda, mis keeles. Igatahes mitte rumeenia ja prantsuse keeles, milliseid tema ainsana oskas.

Keeled on targalt tehtud ja üks sõna asendab mõnikord terveid lauseid.

Insener kirjutab natuke udusele aknaklaasile «1946», koputab sõrmega endale vastu rinda: «Moskva, Zoovetski Zojus ...»

Ka jutukaaslase emakeele mõnegi sõna oskamine on suur jõud, vaatamata sellele, et need on kokku korjatud kupee arvukatelt neljakeelsetelt keelusiltidelt:

inchis — закрыто.

Nu vă plecati in afară — не высовываться из окна.

Niisugustel juhtudel on nagu varuks veel mingi eriline südamlik naeratus.

Dintšo — meie esimene tuttav Primorskis rahvusvahelises noortelaagris.

Dintšo õige nimi on Gospodin Gospodinov ja ta on laagri elektrik.

«Aga parem kutsuge mind juba Dintšoks,» palub ta.

Parajasti siis, kui olid lõppenud laagrisse saabumise tülikad askeldused, pistis ta arglikult pea telgi eesriiete vahelt sisse ja ütles, et hakkab meile elektrit sisse panema.

Sel ajal, kui ta käed juhtmete kallal töötavad, jõuab ta juba ära rääkida, et telklinnakeses on üldse üle 500 telgi, 1500 turisti, kümmekond rahvust ..., ja kuulata meie seniseid reisimuljeid Plevenist ja Sofiast.

Meid kuulates noogutab ta kogu aeg pead ja küsib siis ülevalt posti otsast kavalalt: «Tahate, jutustan teile, mispärast turistidele meie loodus meeldib?»

«Kui Vanajumal jaotas maad erinevate rahvaste vahel, unustas ta bulgaarlased. Kui bulgaarlased hiljem tulid oma osa nõudma, andis jumal neile tüki sellest osast, mille ta alguses oli mõelnud enese jaoks hoida.»

Äkki haarab Dintšo endal peast kinni:

«Tallinn, Eesti — teie ei olegi siin ju kõige kaugemad külalised. Tulge, teil on siin laagris naabrid!»

Ruttame Dintšo järel telginööridele komistades.

«Hyvää ruokaa!»

«Kiitos! Oo, terve tuloa!» astub meile vastu üks kolmest naisest:

«Pirjo Laitasalmi.» Tutvustab oma kaht kaaslastki.

Telgis on parajasti arbuusisöömine pooleli.

Suudel on kõvasti tegemist: peab korraga hakkama saama arbuusiveerandite ja keelekäsimustega. Viimasest aga ei lasta ennast segada.

Juttu jätkub arbuusisöömise ajaks ja kauaks pärastpoolegi, sest keegi meist pole Soomes käinud ja ka meie uued tuttavad on Nõukogude Liidus käinud ainult Leningradis.

Dintšo istub telgi ees kännul, sööb arbuusi ja naerab.

Meil on hea meel sellest, et meie jutukaaslased juba teavad paljut Nõukogude Liidusse puutuvat. Seepärast jäid algusest peale ära need umbusu noodikesed, mis teinekord niisugustesse jutuajamistesse poevad.

Dintšo posti otsast: «Tahate, ma jutustan teile ...»

Rafael Sanchez on Sofia Riikliku Ülikooli üliõpilane, üks neist kaheksasajast kuubalasest, kes õpib praegu Bulgaarias.

Rafael on 21-aastane, tumedanahaline, rahuliku leebe naeratusega. Aga kui ta kõneleb revolutsioonist ja Fidel Castrost, muutub ta ilme pingsaks ja ilmekate žestide saatel kõlab sõnas «revolutsioon» «r» nii nagu pääseks mägijõgi valla kõrge paisu tagant.

«Jah, olen näinud Fideli,» jutustab ta. «Kuidas saab teda mitte näha?! Ta käib ringi nagu jumal — ülikoolides, tehastes, külades ... Mõni kuu tagasi olin Kuubas. Päevitasime plaažil. Tema sõitis helikopteril kohale, pidas kõne. Üle kolme tunni. Siis hakkasime kõik skandeerima: «Puhka, Fidel, puhka, Fidel!» Poole tunni pärast sõitiski ta jälle ära.»

«Kas on õige, et Kuubas ei tohi kõik habet kanda?» küsisime.

«Jah, habet on õigus kanda ainult vanadel revolutsionääridel. Need revolutsiooni vaenlased, kes habeme kasvatamisega püüavad teeselda meie sõpru, lastakse maha.»

Lauldakse parajasti partisanilaulu, akordionist annab oma parima. Ja meie toetame refrääni:

«Хей, Бълкан, тъ роден наш ...»

Kuulame kõik seda südant kokku suruvat vana meloodiat nagu paigale nõiutud. Kui laul on lõppenud, sajab üha uusi küsimusi.

Vahepeal on laagri peahoone avaral terrassil alanud «talentide õhtu». Orkester näib vaheajad hoopis unustanud olevat ja pidevas improvisatsioonis püsivad muutumatutena ainult «allegro» ja «fortissimo».

Ühel harvadest vaheaegadest kohtume Rafaeliga uuesti. Ta pöördub meie poole väga tõsiselt:

«Ma olen sügavalt liigutatud teie kaasaelamisest minu kodumaa saatusele.»

Ta rääkis veel midagi samas laadis. Aga tugevad käepigistused, mis vahetati siis, kui ta oli lõpetanud, ütlesid sõnadest veelgi rohkem.

(Järgneb.)

Tartu Rüiklik Õhtukool 3

Maastik, kartongtrükk

M. Miljan

Saadjärve groteske

(Algus lk-l 3.)

Sisse kasseerinud valvelseisaku — austuse märgi enda isiku vastu — sättis Kaljo oma tenoritämbrit kuivemale põrinale! «Ah jälle? Üleeile ei tahtnud sa vähki elusalt järve tagasi lasta, kuigi seda nõudis laagriülem. Mõistad, laagriülem isiklikult? Sa ütlesid, et vilistad tema korraldustele. Eile õhtul seisid mul kaheteistkümneni öörahu rikkumise eest staabis, kuni taipasid vabandust paluda. Täna hommikul läksid kaks korda järjest kaklema. Nüüd veesõda?»

Teinud mõjukust tõstma pidava pausi, jätkas Kaljo ründekampaaniat: «Ütle, mida pean sinuga tegema hakkama? Ütle!»

Poiss muigas lõbustatult ja Kaljo oli sunnitud veenmismeetodilt vahetult jõupoliitikale üle minema.

Veidi hiljem pääses takistusilaastav energiakülluse jääk veega paiseldes võidutsema. Neljakümnekäeliselt. Et oma «keelankäsin» mõju viimaseid riismeid ületamatu ees mitte naeruvääristada, oli Kaljo sunnitud kaasa naerma: «Jätke ometi, hullud vaimud. Küll, küll juba!»

Erilise roidumusega tuli sõnakuulmine, kuid karistuseks — ja keegi pidi seda niikuinii tegema — kamandas Kaljo Peedut: «Katel ja toobrid uuesti vett täis pumbata!»

Loiult hakkas pumbahoob kõikuma oma mittekeerukat, vettsülitavat rütmi. Nõude täitumise pilklik aeglus õrritas poissi nagu vaenlastega raevukasse heitlusse asuma. Nördimus «neetud kasva» vastu sulises tilkhaaval katlasse ning iga käetõmbega asendus osake sellest järjest temperamentsema innukusega. Mossitus lahustus naeratusse. Kaljo luges poisist hingeldavat teorõõmu ega suutnud enam Peedut ära tunda.

Vesi kohises. Kaljo heldinud «Aitab!» sumbus tormakasse pladinasse.

JÜRI KEEVALLIK

Näitus Järvseljal

TRÜ kujutava kunsti kabinet avas 25 üliõpilastööst koosneva kunstinäituse EPA Järvselja katsemajandis.

Järgmisel näitusel TRÜ kohvikus on Tallinna kunstnike Ilmar Torni ja Alex Küti graafilised tööd.

Kunstikabinetis (Ülikooli tn. 16) võib veel registreeruda kunstiringi. Ootame!

KIRI
prologi ja epiloogiga

Juuli alguses käis Tartu üliõpilassegakoor kontserdimatkal Hiiu- ja Saaremaal. See on fakt. Aga mitte see pole tähtis. Alljärgneva kirja avaldamise tingis asjaolu, et saarte ajakirjanduses ja ülikooli raamatupidamises leidis ülalnimetatud fakt peegeldamist, ülikooli ajakirjanduses aga veel mitte.

Tere õhtust, Mari ja Jüri!

Nii et siis nüüd ma olen jälle suure maa mees. Selle kümne päeva jooksul kokku sai magada umbes kümme tundi ja üheteistkümnendal päeval tuli peaaegu 11 tundi täis.

Juba tee peal hakkasime hääli lahti laulma, aga tuli välja, et laulsime nad hoopis ära.

Rahvas jäi ikkagi rahule. Vist see, mis puudu jäi, tehti vaimustusega tasa. Hiiumaa on väga tore maa — mis seal viga laulda. Ja inimesed on ka toredad.

Siis sõitsime kalapaadiga otse üle väina Saaremaale. Selle maa pinna peal moderniseerisime vanasõna, mis ütleb, et vagu lambaid mahub palju ühte lauta. Uus vanasõna ütleb, et laulvaid tudengeid mahub vähemalt nelikümmend ühe auto furgooni. Saaremaal kohtusime varem kooskõlastatud kokkusattumise põhjal rahvakunstiansambliga ja edasi tõstsime juba koos ülikooli au ja kuulsust. Meie vokaalsed võimed olid küll väga kasinaks jäänud, aga tantsijad kuulsid ikka ära, rahvas nägi jälle tantsijaid ja kõik olid väga rahul.

Kallis Mari ja armas Jüri! Kirjutada oleks teile veel paljustki, aga eks te ju ise lubasite (kohe, kui ülikooli sisse saate) hakata meie kooris laulma. Eks me siis räägi suusõnaliselt nii hiidlase naljadest kui ka bussihüpetest ...

Tulge nüüd kohe järgmiseks prooviks kenasti kohale, siis saame ruttu kava selgeks. Küll kutsume jälle mõne laulujumala teid täieõiguslikuks koori liikmeks lööma. Siis näete, kui vahvad kooriõhtud meil on. Lavastame vahest jälle üle hulga aja mõne «ooperi». Noh, ja siis käime ka Leedus ära — leedulased möödunud kevadel kangesti kutsusid.

Nägemiseni proovil!
Juhan

Tartu üliõpilassegakoori proovid algavad igal esmaspäeval kell 20.30 ja kolmapäeval kell 18.00. Proovid toimuvad ülikooli aulas. Samas võetakse vastu piiramatus koguses uusi lauljaid.

Kus? Mis? Millal?

INDIA KEELTE HUVILISTELE

Tartu Riikliku Ülikooli juures tegutseb juba kaheksandat aastat orientalistikakabinet, kuhu vähemalt kord nädalas kogunevad kõik entusiastid-orientalistid, et tutvuda lähemalt neid huvitava rahva ja keelega. Mitmed ülikooli lõpetanud on jätkanud valitud keele uurimist: Ü. Sirk Moskvas aspirantuuris, geoloog H. Udam, ajaloolane L. Mäll. Allakirjutanul oli võimalus õppida hindi keelt Taškendis.

Suurt huvi meie orientalistide vastu tunnebki Taškendi ülikooli hindi keele õppejõud prof. Tivari Indiast. Siinkohal lubatagu üle anda tema parimad soovid meie tublidele hindi keele õppijatele ja kogu kabineti perele. Suvel külastasin India tööstus- ja kultuurinäitust. Saanud teada, et oleme ühest väikesest NSV Liidu vabariigist, kus tuntakse huvi India keelte vastu, oldi meie suhtes abivalmid ja lahked.

Nagu tavaliselt, alustavad ka sel aastal tööd hindi keele õpperühmad (algajatele ja edasijõudnutele). Iseseisvaks õppimiseks antakse soovijatele vajalikke juhtnööre.

Senised hindi keele õppijad ja noored tudengid, võtke kaasa oma entusiasm ja tulge meie ringi!

A. MEIER

TŠEHHI KEELE RING

Teisipäeval, 8. oktoobril kell 18 alustab tööd tšehhi keele ring. Õppetöö toimub eesti ja vene keeles. Peale keele õppimise tutvute ka ilmuva tšehhi ajakirjandusega, klassikalise muusika ning tšehhi lauludega.

Soovijail koguneda vene keele kateedri juurde. Lisainformatsiooni saab vene keele kateedrist E. Turkina käest.

PALLIMÄNGIJAD!

Spordimängude kateedri juures tegutsevad korvpalli, võrkpalli, tennise, väravpalli, jäähoki ja lauatennise osakond. Asjahuvilistel ilmuda treeningutundidesse vastuvõtukatsetele alljärgnevalt:

Korvpall (naised) — teisipäeval kell 18 ja reedel kell 19; korvpall (mehed) — esmaspäeval kell 19 ja neljapäeval kell 16; võrkpall (naised) — esmaspäeval kell 18 ja reedel kell 18; võrkpall (mehed) — kolmapäeval kell 21 ja neljapäeval kell 19; väravpall (naised) — teisipäeval kell 16.30 ja neljapäeval kell 20.30; väravpall (mehed) — kolmapäeval kell 19 ja reedel kell 21.30. Vastuvõtukatsed toimuvad V. Kingissepa tn. 19.

Tennisistide vastuvõtukatsed (ainult järgusportlastele) toimuvad iga päev kell 17 TRÜ tenniseväljakutel.

Lauatennisistide (nõutav vähemalt II spordijärk) ja jäähokimängijate registreerimine on spordimängude kateedris (V. Kingissepa tn. 19) teisipäeval kell 16 ja kolmapäeval kell 18.

Spordimängude kateeder

ORIENTIIR NR. 1

Tulge! Proovime!

Käesoleva õppeaasta esimese üritusena toimub massilise sporditöö raamides 10. oktoobril võistlus Tähtvere metsas.

Massilisuse arvestamine on kursustevaheline, seepärast võimalikult rohkem osavõtjaid kursustelt.

Teaduskondadevaheliseks arvestuseks on vaja eraldi välja tuua 5 tublimat mees- ja 5 niisama tublit naisvõistlejat.

Kursuste komsomoligruppide spordiorganisaatorid, komplekteerime võistkonnad, registreerime TRÜ Spordiklubis 9. oktoobriks käesoleval aastal ja saadame osavõtjad stardipaika Tähtvere metsa servale 10. oktoobril kell 15.30 (start kell 16).

Üritus on jõukohane kõikidele, kes suudavad maastikul liikuda 1,5—2 tundi.

Kuipalju suudame kontrollpunkte kätte leida, niipalju kogume oma kursusele punkte.

O. ALLIKAS,
esimese massiürituse peakohtunik

MOOTORRATTA-JUHTIDELE

Mootorrattajuhi kursuste I grupp alustab tööd 8. oktoobril kell 16. Kõigil soovijatel koguneda V. Kingissepa tn. 19, aud. 1 (III korrusel).

Auto-motokabinet

TENNIS ● TENNIS

Pauh! pauh! kostavad Toomeoru väljakuil tennisepallide mütsud. Täna, homme, ülehomme võtavad ülikooli neli mees- ja neli naismängijat vastu sõpru Kaunase Meditsiinilisest Instituudist. Sõpruskohtumised näivad kujunevat traditsioonilisteks: kevadel viibis TRÜ võistkond Leedumaal, nüüd teevad Kaunase sportlased vastukülaskäigu. Tere tulemast võistlustele!

SUURENDATI STIPENDIUME

Kindlasti märkasite, üliõpilased, et uue õppeaasta esimene stipendium oli enamikul tavalisest suurem.

Uus kord selle maksmisel kehtestati Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega.

Alates selle aasta septembrikuust saavad I, II ja III kursuse üliõpilased stipendiumina 35 rubla kuus.

IV kursusel jäi «stipp» endiseks.

V ja VI kursusel tõsteti seda summat 40 rublani.

Juurdelisatud rublad võimaldavad üliõpilasel veel rohkem osta huvitavaid raamatuid, käia sagedamini teatris või kinos jne.

M. Link

LASTETUBA

Esmaspäeval, 14. oktoobril alustab tööd TRÜ klubi
LASTETUBA,
kuhu võetakse vastu eelkooliealisi lapsi alates 3. eluaastast.

Lastetuba töötab igal esmaspäeval, teisipäeval, reedel ja laupäeval kella 9.30—13.00-ni.

Osa võtta soovijail registreeruda TRÜ ametiühingukomitees kuni 12. oktoobrini.

TRÜ teaduskondade ja kursuste vaheliste spordivõistluste JUHEND

I Eesmärk.

Massilise kehakultuuri- ja spordialase võistluse eesmärgiks on kehakultuuri ja spordi kui kommunistliku kasvatuse lahutamatu osa, tervise parandamise ja tööjõudluse tõstmise vahendi populariseerimine TRÜ üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate hulgas.

Võistluse ülesandeks on parandada õppe- kasvatus-, kehakultuuri- ja spordialast tööd TRÜ teaduskondades, arendada kehakultuuri ja spordi massilisust ja tõsta huvi kehakultuuri ja spordi kui aktiivse puhkuse vormi vastu ning tugevdada kogu meie ülikooli kollektiivis põhimõtet: «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks.»

II Juhtimine.

Võistlust korraldavad ELKNÜ TRÜ Komitee ja TRÜ Spordiklubi.

III Aeg.

Võistlus toimub ajavahemikus 1. okt. 1963. a. kuni 15. maini 1964. a. Kokkuvõtteid võistluse tulemustest tehakse TRÜ spordipäeval Üritused toimuvad järgmistel kuupäevadel:

1. Orienteerumisvõistlus 10. okt 1963. a,
2. Murdmaajooksu võistlus 16.—17. okt. 1963. a.
3. Osakondade suusapäevad 10. veebr. — 1. apr. 1964. a.
4. TRÜ suusamatkad 16. ja 23. veebr., 1. ja 8. märtsil 1964. a.
5. Orienteerumisvõistlus 17. apr. 1964. a.
6. Murdmaajooksu võistlus 27.—29. apr. 1964. a.

IV Osavõtjad.

Võistlusest võivad osa võtta kõik TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad

Märkus:

1. Õppejõud ja teenistujad võistlevad individuaalarvestuses.
2. Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased võistlevad väljaspool arvestust.
3. Võistkondlik võistlus toimub teaduskondade, kursuste ja ELKNÜ TRÜ Komitee poolt moodustatud õppegruppide vahel.

V Võistluste kava.

Võistluses tulevad arvesse:

a) massiline kehakultuuri- ja spordialane töö, mis hõlmab osavõttu
- sügisesest murdmaajooksu võistlusest;
- sügisesest orienteerumisvõistlusest;
- suusamatkadest marsruutidel Tartu — Vorbuse, Tartu — Vellavere, Tartu — Kääriku;
- osakondade (kursuste) suusapäevadest;
- kevadisest murdmaajooksu võistlusest;
- kevadisest orienteerumisvõistlusest;

b) kuulumine TRÜ Spordiklubissse.

VI Võistluse tulemuste arvestamine.

Võistkondliku paremusjärjestuse määrab suurim punktide summa üliõpilase kohta, mis saadakse jagades teaduskonna (kursuse) üliõpilaste poolt kogutud punktide kogusumma teaduskonna (kursuse) üliõpilaste üldarvuga.

Üritusest osavõtja saab punkte järgmiselt:

— murdmaajooksust osavõtja — 1 p.;
— orienteerumisvõistlustest osavõtja — 1 p.;
— teaduskonna suusapäevast osavõtja — 1 p.;
— Tartu — Vorbuse suusapäevast osavõtja — 1 p.;
— Tartu — Vellavere suusamatkast osavõtja — 1,5.;
— Tartu — Kääriku suusamatkast osavõtja — 2 p.;
— TRÜ Spordiklubi liige (tasutud 1964. a. liikmemaks) — 1,5 p.

Individuaalse paremusjärjestuse määrab suurim punktide kogusumma.

VII Autasustamine.

Massilise kehakultuuri ja spordialase võistluse võitnud teaduskonda ja kursust autasustatakse rändauhinna ja diplomiga, II ja III kohale tulnud võistkondi diplomiga.

Võitnud kursusele korraldatakse tasuta 10-päevane tervistav puhkelaager Käärikul. II koha saavutanud kursusele korraldatakse tasuta sõit Tallinna rahvusvahelisele spordivõistlusele või kontserdile, III koha saavutanud kursusele korraldatakse tasuta väljasõit Käärikule.

Võitnud teaduskonna spordiaktivistid (kehakultuurikollektiivi esimees ja komsomolisekretär) komandeeritakse TRÜ Spordiklubi poolt NSV Liidu üliõpilaste III suvemängudele Minskisse (1964. a. juulis).

Individuaalselt autasustatakse kümmet paremat võistlusest osavõtnud üliõpilast ja õppejõudu — teenistujat väärtuslike auhindadega, kusjuures peaauhindadeks on matkatelk ja suusavarustus (suusad, saapad, kepid). Võrdse punktide kogusumma juures määrab paremusjärjestuse üliõpilaste hulgas õppeedukus (talvine eksamisessioon) ja õppejõudude ning teenistujate hulgas loos.

Märkus: Murdmaajooksuvõistluse ja orienteerumisvõistluse võitnud teaduskondi autasustatakse vimplitega. Iga üritusest osavõtja saab vastava riidest embleemi.

VIII Üldeeskirjad:

Käesolevas juhendis määratlemata küsimused lahendab TRÜ Spordiklubi koos ELKNÜ TRÜ Komiteega.

ELKNÜ TRÜ Komitee
TRÜ Spordiklubi

Toimetaja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7585. MB-07369.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupala

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 11. OKTOOBRIL 1963

Nr. 25 (565) XVI aastakäik

• ÜET • ÜET • ÜET •

Seitsmendas teaduskonnas

Tuleval nädalal algavad õpingud Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas, ka pioneeritöö osakonnas. Meie toimetuse töötaja vestles selle osakonna õppejõu, ÜET nõukogu liikme ajaloo-osakonna diplomandi Hilja Juhansooga.

Kuidas õpingud tänavu on korraldatud?

Enam-vähem samuti kui möödunud aastal. Põhiteadmised saadakse loengutel, mida on kaks tundi nädalas. Praktikat näeb plaan ette kaunis palju. II kursus läheb terveks talveks kooli rühmajuhtideks. Sügisel võtab kursus osa näidiskoonaustest ja muudest pioneeriüritustest, et praktikal oleks kindlam. Suve jooksul võib ju mõndagi olla meelest läinud.

Detsembri lõpul läheb II kursus pioneeritöötajate vabariiklikule nõupidamisele.

Missugustesse koolidesse praktikale siirdutakse?

Kõik 15 II kursuse üliõpilast suunatakse XI kooli. Mis saab nendest kümmekonnast, kes möödunud aastal küll hoolega õppisid, kuid suvel Tagametsas ei olnud, seda veel täpselt ei tea. Võib-olla teevad need üliõpilased tuleval suvel lünga tasa, võib-olla jäävad kursust kordama.

Ehk räägime veidi Tagametsa suvelaagri «olemusest»?

See on vabariiklik pioneeritöötajate õppelaager. Möödunud suvel elasime seal pioneerielu. Meie üliõpilased moodustasid oma «pioneerirühma». Üldse oli gruppe kaheksa. Üliõpilased osutusid rühmadevahelises võistluses väga edukaiks. Eriti väärivad kiitust Ene Pomerants, Linda Kukrus, Helina Alver ja Milvi Vaher. Lektorina oli mul selle suve laagrilistega väga hea töötada.

Tuleval aastal lähevad II kursuse lõpetajad Tagametsa juba pioneerijuhtideks. 10 päeva kestva vahetuse jooksul juhatatakse päris-pioneere nende töödestegemistes.

Möödunud kevadel käisite õppe-ekskursioonil Leningradis. Kas midagi niisugust veel plaanis on?

Seda muidugi. Novembri lõpus kavatseme sõita Riiga. Leningradis tutvusime mitmete koolide pioneeritöö-alaste kogemustega. Nägime palju õpetlikku. Kindlasti on ka Läti pioneerijuhtidel varuks midagi niisugust, mida tasub eeskujuks võtta.

Osakonna III kursuse lõpetajatele korraldatakse ka pikem ekskursioon. See on muidugi kaugem tulevik, sest III kursust praegu veel ei olegi.

Kas pioneerijuhtideks õppijaid on ülikooli igast teaduskonnast?

Praegusel II kursusel küll mitte. Enamik on eesti filoloogia osakonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise haru üliõpilased. Loodetavasti astub tänavu meie osakonda ka teiste teaduskondade rahvast.

Kahest vajalikust ühiskondlikust elukutsest

Nende paljude ühiskondlike elukutsete hulgast, mida käesoleval õppeaastal saab omandada meie ülikooli vastavas teaduskonnas, tahaksin erilist tähelepanu juhtida kahele väga vajalikule ja samaaegselt huvitavale erialale — ja nimelt lektor-propagandisti ning ekskursiooni-juhi-kodu-uurimise instruktori erialadele.

Aastate jooksul on meie üliõpilaskonnast sirgunud rida tunnustatud lektoreid-propagandiste, kellest nii mõnigi paistab silma kogu vabariigi ulatuses. Siiani on aga noorte üliõpilaslektorite ettevalmistus olnud juhuslik ja toimunud olulisel määral individuaalsete konsultatsioonide ja retsenseerimise korras. Kollektiivset tutvumist populaarteaduslike loengute koostamise alustega, näitlike vahendite liikidega ja nende kasutamise metoodikaga, ilmeka esinemise põhiseisukohtadega ja teiste lektori arsenali kuuluvate teadmistega pole aga senini toimunud (kui mitte arvesse võtta möödunud õppeaastal tegutsenud lektor-propagandistide õpperühma ÜET liinis). Käesoleval õppeaastal avaneb aga igal noorel soodne võimalus omandada nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi kogemusi lektor-propagandistide õpperühmas.

Kui I kursuse õppetöö piirdub sügissemestril põhiliselt teoreetiliste õppustega, siis II kursuse lektor-propagandistidel kandub raskuspunkt just praktilistele

(Järg 2. lk.)

50 akadeemilist minutit...

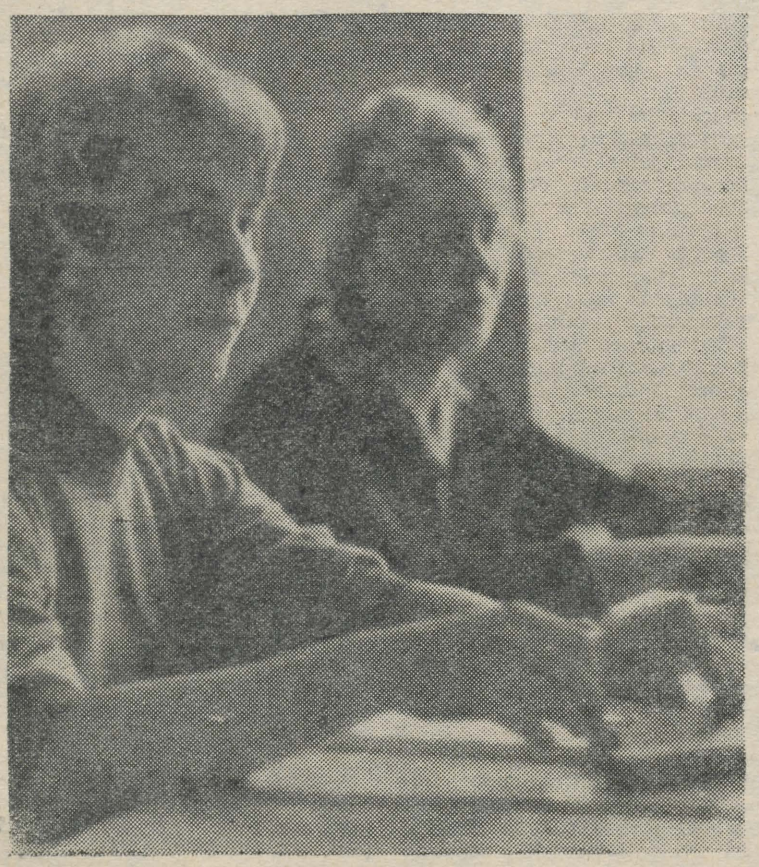

Tõsta meisterlikkust kasvatustöös

4. oktoobril kogunes TRÜ parteiorganisatsioon järjekordsele üldkoosolekule, et kavandada ülesanded NLKP Keskkomitee juunipleenumi otsuste täitmiseks. Ettekandja, NLKP ajaloo kateedri juhataja sm. J. Jakobson, kes võttis osa pleenumist, analüüsis juunipleenumi otsuse valgusel ideoloogilise töö olukorda ja ülesandeid Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Suurt tähelepanu pühendati nii ettekandes kui ka sõnavõttudes sellele, et on vaja tõsta ülikooli pedagoogilise kollektiivi meisterlikkust kasvatustöös. Kõigi seda küsimust puudutanud kõnelejate ühiseks arvamuseks oli, et hoopis laiemalt on tarvis levitada paremate õppejõudude-kasvatajate kogemusi. Meil on väga palju neid, kelle töös õpetamine ja kasvatamine on väga tulemusrikkalt ühendatud.

Elava mõttevahetuse kutsus esile ka küsimus üliõpilaste ühiskondliku aktiivsuse edasisest tõstmisest. Seltsimehed K. Adamson ja H. Palamets tõid koosolekul veenvaid näiteid selle kohta, et TRÜ üliõpilased võtavad veel väga vähe osa linna töötajate hulgas tehtavast loengulisest propagandast. On ju ühingu «Teadus» liikmeteks vaid 40 TRÜ üliõpilast.

Ülikoolis töötab suur hulk kõrge kvalifikatsiooniga teadlasi, kes on võimelised tegema väga vajalikku ja tänuväärset tööd teaduse saavutuste propageerimiseks. Kahjuks ei ole aga selles osas kaugeltki kõik korras. EKP Keskkomitee sekretär sm. L. Lentsman tõi oma sõnavõtus näite, et ühingu «Teadus» TRÜ lektoritegrupi bioloogiasektsiooni temaatika käesolevaks õppeaastaks koosneb enamikus loengutest, mis võiksid huvi pakkuda parimal juhul ainult spetsialistide kitsale ringile, laiemale auditooriumile aga vaevalt kasvatuslikku mõju avaldavad.

Koosolijate ühiseks seisukohaks oli, et NLKP Keskkomitee juunipleenum nõuab kaasajal täiesti põhjendatult võitlevat ideoloogilist tööd, veelgi aktiivsemat väljaastumist antikommunismi reaktsiooniliste seisukohtade ja taotluste vastu. Järjekindel ja argumenteeritud peab olema meie võitlus ka Hiina Kommunistliku Partei juhtkonna dogmaatiliste ja sektantlike seisukohtade vastu.

NLKP Keskkomitee juunipleenum püstitas nõude tõsta kasvatustöö kogu partei, kogu rahva esmase ülesande tasemele. On väljaspool kahtlust, et partei Keskkomitee juunipleenum kujuneb uue tõusu alguseks ka ülikoolis tehtavas kasvatustöös.

F. KINKAR

Täna algab majandusliku analüüsi alane konverents

Kommunistliku ühiskonna rajamine nõuab kõigi materiaalsete ja rahaliste ressursside ratsionaalset kasutamist, nõuab sellist kasutamist, et nad annaksid maksimaalset majandusliku efekti. Selleks on vaja leida meetodid, kuidas objektiivselt hinnata ressursside kasutamise efektiivsust majandusliku tegevuse mitmesugustes lõikudes, ettevõtetes, rahvamajandusharudes, kuidas analüüsida töötulemusi ning leida võimalusi majandusliku tegevuse edasiseks parandamiseks. Majanduse ratsionaalsel korraldamisel ja selle õige juhtimise tagamisel on põhjalik ja igakülgne majandusliku tegevuse analüüs tänapäeval paratamatu. Mida rohkem majandus areneb ja komplitseerub, seda enam suureneb majandusliku analüüsi osatähtsus reservide väljaselgitamisel.

Et läbi arutada majandusliku tegevuse analüüsimisel praktikas tõusetuvad probleemid ja aidata kaasa nende lahendamisele, toimub TRÜ Majandusteaduskonna algatusel 11.—13. oktoobrini majandusliku analüüsi alane teaduslik konverents.

Konverentsi kavas on ettekanded majandusliku tegevuse analüüsi metodoloogiast, samuti majandusliku tegevuse analüüsi probleemid tööstuses, põllumajanduses, kaubanduses ja autotranspordis. Kõrvuti TRÜ Majandusteaduskonna õppejõududega esinevad konverentsil ettekannetega ka majandusteadlased Tallinna Polütehnilisest Instituudist, Eesti NSV TA Majanduse Instituudist, Elektrotehnika Teadusliku Uurimise Instituudist jm. Konverentsil esinevad ettekandega ka TRÜ matemaatikud dots. Ü. Kaasik ja vanem teaduslik töötaja R. Mullari matemaatiliste meetodite rakendamisest tehase töö kalendrilisel planeerimisel.

On loota, et peale ettekandjate võtab konverentsist hulgaliselt osa majandusteadlasi teistest kõrgematest õppeasutustest, teadusliku uurimise asutustest, rahvamajandusnõukogust, ministeeriumidest ning ettevõtetest ja organisatsioonidest. Et majandusküsimused on lähedased i g a l e k o d a n i k u l e, siis loodab konverentsi korraldav komisjon ka TRÜ töötajate ja üliõpilaste aktiivset osavõttu konverentsist, et läbi arutada tänapäeva aktuaalseid majandusliku tegevuse analüüsi probleeme.

Konverents toimub täna TRÜ peahoone auditooriumis nr. 5 algusega kell 15, Homme algab töö kell 14 ja pühapäeval kell 10.

Teretulemast kõigile konverentsist osavõtjaile!

Korraldav komisjon

14. oktoobril kell 16 toimub ülikooli aulas TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek.

...ja veel 10

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupis

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi büroo koosolekul 4. oktoobril oli arutusel kvartali tööplaan ja Kehakultuuriteaduskonna kontroliposti töö. Kevadel oli kontrollitud olukorda üleülikooliiise kehalise kasvatuse ja spordi kateedri ning suusaspordikateedri suusabaasides, juhiti tähelepanu ka seal esinevatele puudustele väärtuste hooldamisel. Selle õppeaasta algul tehti järelkontroll. Kui kehalise kasvatuse ja spordi kateedri baasis oli olukord paranenud, siis ei saanud seda öelda suusaspordikateedri osas, kus varustus hallitab ja rikneb. Büroo juhtis suusaspordikateedri ja tema juhataja tähelepanu lubamatule olukorrale sotsialistlikku omandisse suhtumisel ning nõudis puuduste kiireimat likvideerimist.

*

Ülikooli parteikomitee ning partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi ühisel koosolekul 30. septembril arutati ülikooli kirjastusgrupi tegevuse kontrollimise tulemusi, mida tutvustasid M. Kuusk ja V. Kelder. Kontrollimisel avastati rida olulisi puudusi. Kirjastusgrupis oli materiaalsete väärtuste hoidmine organiseeritud halvasti, polnud tagatud sotsialistliku omandi puutumatus. Aastainventuurid toimusid formaalselt, materiaalsete väärtuste faktilist olemasolu ei kontrollitud.

Teaduslike tööde ja õppematerjalide ettevalmistamisel trükiks tekkis kirjastusgrupi juhataja J. Kemi süü läbi terve rida jämedaid finantsdistsipliini rikkumisi. Masinakirja, korrektuuri jt. tööde sooritamiseks sõlmitud lepingud vormistati isikute nimele, kes neid töid tegelikult ei teinud. Nende lepingute alusel ülikooli kassast saadud summadest tasus J. Kem töö tegijatele sularahas suvaliselt. Selline kord ei võimalda kontrollida saadud tasu vastavust faktiliselt tehtud tööle. Kirjastusgrupi juhataja ei suutnudki real juhtudel tõestada, millised tööd olid tehtud ühe või teise lepingu alusel. Administratsiooni ja raamatupidamise osakonna poolt puudus vajalik kontroll kirjastusgrupi töö üle.

Kontrollbrigaad tegi terve rea ettepanekuid esinenud puuduste likvideerimiseks ning töö paremaks organiseerimiseks.

A. BLUMFELDT,
partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi esimees

Kahest vajalikust...

(1. lk. järg.)

õppustele, mille käigus kuulatakse ja arutatakse uniselt kaasüliõpilaste loenguid, tutvutakse kino kasutamise võimalustega loenguinses toos, loengute korraldamise süsteemiga meie linna ettevõtetes ja kultuurimajades. Igal ruhma liikmel peab valmima oma loeng teda huvitava teadusala valdkonnast ja selle loenguga suunatakse ta esinema Tartu töötajate ja õppiva noorsoo ette. Samaaegselt saavad juba esimese tuleproovi läbiteinud lektoritest vabariikliku ühingu «Teadus» liikmed, kelle esinemisi hakkab edaspidi suunama ühingu ülikooli liikmegrupp kui ka linnaosakond.

Mööduvad õppeaastal töötas märkimisväärse innuga ekskursioonijuhtide ettevalmistamise ühiskondlik kool, kuhu kuulus üle 50 kuulaja nii ülikoolist kui teistest Tartu õppeasutustest ja ettevõtetest. Rea loengute kaudu tutvuti üksikasjaliselt Tartu mineviku, tänapäeva ja tuleviku-väljavaadetega, korraldati rida detailseid ekskursioone ja saadi praktilisi kogemusi ekskursioonide juhtimiseks. Kevadel sooritas ligemale 20 seltsimeest ametlikud katsed vastava komisjoni ees ja neile omistati ekskursioonijuhi kutse. Paraku langes aga katsete aeg ühte ülikoolis alanud eksamisessiooniga, mistõttu enamik üliõpilasi jäi katsetest kõrvale. Neile korraldatakse täiendavad katsed oktoobri lõpul.

Kuivõrd Tartu vajadused ekskursioonijuhtide osas on põhiliselt rahuldatud, osutub otstarbekaks laiendada selle eriala profiili ja hakata edaspidi ette valmistama ekskursioonijuhte, kes oleksid samaaegselt ka kodu-uurimise instruktorid. Nimetatud eriala õppekava näeb ette tutvumise kodu-uurimise üldiste küsimustega (ajalooline ülevaade, kodu-uurimise vormid ja organisatsioon, kodu-uurimise metoodika põhiprobleemid, saavutatud resultaatide säilitamine ja publitseerimine, kodu-uurimine seoses looduse ja kultuurivarade kaitsega). Individuaalselt töötatakse läbi need kodu-uurimise küsimused, mis on otseselt seotud üliõpilase erialaga. Enam kui pool 100-tunnilisest õppeajast on ette nähtud praktiliste tööde sooritamiseks, mille käigus võidakse uurida nii kodukoha ajalugu kui ka geograafiat, majandust, taimkatet, meditsiinilist olukorda, kehakultuuri arengut jne. Samuti antakse üliõpilasele üldisi teadmisi ekskursioonide korraldamiseks. Õppetöö toimuks suures osas praktiliste õppustena Tartu arvukates muuseumides ja raamatukogudes, aga samuti mitmesuguste ekskursioonide näol.

Jääb vaid soovida, et üliõpilased rakenduksid rohkearvuliselt ja innukalt nimetatud vajalike erialade omandamisse.

H. PALAMETS

«Pisiasjadest» kasvavad suured

Ööl vastu 24. septembrit 1963 olid Tallinna—Pihkva rongi ühes kupees istet võtnud kolm üliõpilast: Vjatšeslav Spiridonov vene filoloogia osakonna II, Boriss Manko sama osakonna I ja Tiiu Saviste füüsikaosakonna II kursuselt. Sõidu ajal tutvusid nad Tallinna Kalandustehnikumi õpilase Endel Robiga, kes tuli praktikalt Atlandi kalapüügilaevastikust.

Räägiti maast ja ilmast ning leiti viimaks, et midagi justkui puuduks. Tiiu Saviste tõi välja pool liitrit piiritust. Vagunisaatjalt telliti kolm klaasi teed, valati piiritust hulka ja lasti see endal hea maitsta. Spiridonov ütles, et tema jooks parema meelega midagi peenemat. Uus tuttav tõi kohvrist esile pudeli konjakit ja kaks tahvlit šokolaadi.

Et suupistest puudu tuli, otsustati «klappida» ja Tapa jaamast midagi osta. Üliõpilastel raha ei olnud. Robi oli Atlandil heeringapüügiga tubli summa teeninud (ligi 400 rbl.). Sellest kavatses ta osa viia vanale emale, kelle ainuke tugi ta on, osa jätta stipendiumi jätkuks endale. Ta ei tahtnud juhuslikele reisikaaslastele rahast rääkida ja ütles, et saab anda ainult 3 rbl. Kui Robi seda rahataskust võtma hakkas, nägi Spiridonov ülejäänud rahapabereid ning peas küpses plaan...

Tapalt midagi ei saadud. Kui pudelid olid tühjaks joodud, jäi Robi nii purju, et kaotas teadvuse.

Kui nüüd mees «küps» oli, tegi Spiridonov plaani ka Mankole teatavaks. (Saviste oli tukkuma jäänud). See oli asjaga päri ning asus vahekäiku valvama. Spiridonov kõrvaldas kogu raha, 360 rbl., kuid andis Mankole ainult 10, öeldes end olevat saanud 50 rbl. Mankole näis, et seda on vähe ja ta tegi ettepaneku võtta veel käekell ja nahkkindad. Seda oli kerge teha, sest riisutav ei ärganud. Ka sellest näis Mankole vähe ja ta tahtis võtta ka kohvrit, kuid nüüd polnud Spiridonov nõus... Saviste ärkas, nägi kindaid ja küsis, kelle omad need on.

«Manko võttis sellelt poisilt,» vastas Spridonov.

Kindad pandi Saviste kandekotti.

Vagunisaatjale tundus asi kahtlasena ja kui rong jõudis Tartu jaama, hüüdis ta abi. Miilitsatöötajad leidsid pingilt ainult Robi. Kolm olid ära jooksnud. Mees toimetati jaoskonda.

«16 aastat olen miilitsas töötanud, kuid midagi nii inetut, nii vastikut pole ma näinud. Nõukogude üliõpilane, kellest hiljem peaks saama laste kasvataja, varastab. Ja kellelt? Omasuguselt — õpilaselt,» ütleb miilitsamajor sm. Sevtšuk.

Pead pöörduvad sinna, kus istub üks neist. Kuidas teda nimetada? Kaaslaseks mitte, seltsimeheks ammugi mitte, jääb järele ainult — Boriss Manko.

Täna on komsomolikohus. Kogu vene filoloogia osakond on koos. «Las räägib!»

Ta on rahulik. Nägu on selline, nagu ei puutuks kogu lugu temasse, läbitungimatu ja mittemidagiütlev.

«Tahate kuulda! Palun!» näib ta mõtlevat.

«Muidugi, ma olen süüdi, kuid...»

Sellel on viisakusfraasi toon. Selliselt ütleb oma võimetesse armunud inimene seltskonnas, et end tagasihoidlikuna lasta paista. Et sümpaatiat võita. Mida ta taotleb?

Mida ta räägib?

Et tema ei mäleta absoluutselt midagi, oli täiesti purjus. Ja kui tõesti võttis või tegi midagi, siis alateadlikult. Selle eest ometi ei karistata.

«On tõesti raskeid jooveseisundeid, milles inimene sooritab terve rea toiminguid, ilma et tal endal sellest vähimatki aimu oleks. Kuid ainult sel juhul, kui toiming on automaatne, kui tegemist on sisseharjunud liigutustega.

Siin on kaks võimalust, Manko. Kas kõike siiski mäletada või oli varastamine teile nii loomulik, et saite seda ka niisuguses seisundis suure vilumusega teha,» ütleb vene kirjanduse õppejõud seltsimees Z. Mints.

Jah, kumb?

Seda tahavad kõik kuulda. Vastuseks on vaikus.

Kui inimene katsuks, püüaksi oma teost aru saada. Mitte sinnapoolegi. Õigustamist, valet — seda pakud sa teistele.

Muidugi, sind ei tunta ju veel, oled kollektiivi liige kõigest veidi üle kuu. Kui sina ei tunne vastutust teiste ees, kui leiad, et nende usaldusele võib sülitada, siis teised tunnevad sinu pärast vastutust ja häbi.

Kas leidub kedagi, kes kaitseb? Leidub. Manko kõrvalt tõuseb püsti poisikeseohtu noormees ja hakkab õhinal seletama, kui paljulugenud ja tark on ta naaber. (Nagu see siin midagi tähendaks). Et tal oli raske, stipendiumi ei saanud, õppida tahtis. (Tähendab see seda, et kõik stipendiumita jääjad vargile peaksid minema?)

Belobrovtsev tunneb Mankot tõesti kõige kauem — tervelt kaks kuud. Sisseastumiseksamite ajal olid nad juba ühes toas, aga siis jättis ta igati hea mulje. Belobrovtsev räägib siiralt. Ta ei suuda uskuda, tahab kaitsta kaaslast. Näib, et Mankolegi on üllatuseks need paljud head sõnad, mis ta enda kohta kuuleb.

Kuid faktid protokollis ei lase juhtunut olematuks teha. Otsus on üksmeelne: «Komsomolist välja!» Ja pole niisuguseid ka ülikoolis vaja.

Füüsikaosakonna II kursus tundis Savistet hea lõbusa tütarlapsena. Ta on Hans Pöögelmanni nimelise Raadiotehnika Tehase stipendiaat. Enne Spiridonoviga tutvumist ei saanud temast midagi halba kõnelda ka ülikoolis.

Aga kes on siis õieti Vjatšeslav Spiridonov?

Pensa pangadirektori poeg, kes vanematelt (need elavad juba paar aastat lahus) saab igas kuus 100—150 rbl. Ometi on ta alalõpmata rahahädas. Ülikoolikaaslasteltki palju laenanud — tagasi maksmata. Füüsilist tööd pole teinud. I kursuse tööaastast sai üle läbi noomituste ja tööluusides. Õppis ainult siis, kui joomisest aega üle jäi. Ja seda polnud palju. Hunnik arvestusi ja eksameid sooritamata — nii võttis ta vastu uut õppeaastat.

Tiiuga tutvus ta veebruaris. Nad tahtsid abielluda. Kuid millisest kooselust oleks saanud olla juttu, kui ta tütarlast igal sammul mõnitas ja alandas, rääkis, et käib temaga ainult raha pärast jne. Raha vastu vahetaks ta kõik, ka selle, mida ei saa vahetada.

«Miks sa ei takistanud neid, kui märkasid, et asi on kahtlane?» nõuavad kursusekaaslased.

«Ta poleks mind nagunii kuulanud,» lausub Tiiu värinaga hääles. Võib-olla alles nüüd saab talle selgeks, kui madal oli tegelikult nende vahekord ja kui vähe tähendas ta Spiridonovile. Viimane käsutas ja kamandas. Tiiu aga oma nõrga ja allaheitliku iseloomuga kannatas ära. Sellepärast, et armastas.

Aga teised? Nemad ju teadsid Spiridonovi türanniloomust! Mõni ütleski: «Mis sa temaga käid, sa ju näed, missugune ta on!» Sinnapaika see jäi. Midagi otsustavat ette ei võetud. Leiti, et on ikkagi igaühe isiklik asi. Seda küll, kuid millisel määral? Praegu viis mittevahelesegamine varguseni. Kuritöö kaasteadja ja varjaja pole sugugi kerge olla.

Nüüd on Tiiu Savistel piinlik, hirmus häbi. Siin mõistetakse kohut ju ka tema iseloomu üle. Miks on ta nii mõjutatav, selgrootu?

Spiridonov sõitis kolhoosi ja sundis Tiiut, kes kokaks oli, kõrvaldama jahu ja muid toiduaineid «üliõpilaselu mustade päevade» jaoks linnas. Et maal nagunii süüa küllalt. Ja jälle ei julgenud Tiiu vastu vaielda, mässis asjad vihmamantlisse ja peitis õlgede alla. Varastas kursusekaaslaste tagant.

«Kas sa saad aru, mis sa oled teinud?» küsivad pilgud.

«Saan. Ja ma tahan parem olla. Kui, kui te... usaldate.»

«Ma usun siiski veel Tiiusse, siiski, vaatamata kõigele,» ütleb Ene Ergma, kes kogu aeg kõige rangemalt oli süüdistanud. «Ainult üksi ta ei suuda. Meie silme all ta eksis, meie peame ta jälle jalule aitama. Muidu poleks me kollektiiv.»

Nii mõtlesid ka teised. Hääletati komsomolist väljaheitmise poolt, kuid ülikooli palutakse teda edasi jätta.

*

Kust tulevad kõik need logelejad, päevavargad, loodikud ja laaberdajad? Näiteks vene filoloogia osakonna II kursusel. Ammu see oli, kui rektori käskkirjaga avaldati noomitus kümmekonnale selle kursuse üliõpilasele piletita sõidu eest Elva rongis. Siis korrarikkumised ühiselamus, raha laenamine (tagasi maksmise mõtteta) ja lihtsalt lapsikud tembud, mis sobivad pigem lasteaeda kui ülikooli. Igaüks eraldi võttes polekski nagu midagi erilist, näib pisiasjana. Aga kõnesolev vargus pole enam lihtne huligaansus, see on summa, järeldus kõigest eelnevast.

E. BRAND

Fotodel: vene filoloogia osakonna kommunistlikud noored (ülal) nõuavad aru B. Mänkolt (all). J. KEEVALLIKU fotod

Üliõpilastele avaldati kiitust

Tori näidissovhoosi direktor J. Vija avaldas oma käskkirjas kiitust TRÜ üliõpilaste II grupile, kes töötas augustikuus Tori näidissovhoosis. Nad puhastasid Kõrsa osakonna maaparandusobjekti võsast, puhastasid kividest ja kändudest Taali osakonna Antsla maaparandusobjekti. Tänu neile saadi anda see tähtaegselt ekspluatatsiooni.

Eriti hoolsa töö eest avaldati kiitust järgmistele TRÜ üliõpilastele: Helle Baumeistrile, Aili Pendile, Ene Pärnale, Milvi Andessalule, Heino Kruusmale, Uno Rinkile, Henno Kolgile, Jaan Vainole ja Ants Rallmannile.

Uus vahetus

Enamik aspirantuurikandidaatidest sooritas septembrikuu jooksul vastuvõtueksamid. Kuigi aspirantuuri vastuvõtmise otsustamisel ei arvestata ainuüksi eksamite tulemusi, annavad need siiski teatud pildi sellest, kuidas valmistutakse aspirantuuri astumiseks.

Tuleb kohe märkida, et sel aastal on suur osa aspirantuuri astujatest juba sooritanud osa kandidaadiminimumi eksamitest, peamiselt dialektilise ja ajaloolise materialismi alal (kokku 18 inimest), voorkeele alal 9 ning eriaineis samuti 9. See on positiivne, sest sel kombel jääb aspirantuuris olles rohkem aega väitekirja koostamiseks. Seevastu aga ei näidanud sisseastumiseksamid üldjoontes kõige paremat ettevalmistust, eriti NLKP ajaloo alal. Senisest 25-st selle eksami sooritanust on saanud rahuldavaid hindeid 14 kandidaati, 36-st võõrkeele eksami sooritanust aga said rahuldavaid hindeid 10 kandidaati. Seejuures sooritas NLKP ajaloo eksami ainukesena «väga heale» J. Kangilaski, kes soovib aspirantuuri astuda kunstiajaloo erialal.

Tekib paratamatult küsimus, kes on siis süüdi, kas komisjon, kes ehk väga rangelt hindab, või on viga kandidaadis endas? Arvan, et süüdi on siiski aspirandikandidaat ise, kes ei ole suutnud ainet nähtavasti põhjalikult omandada. Võõrkeele eksami tagasihoidlikud tulemused on mõnevõrra mõistetavamad, sest nõudmisi on sel alal tublisti suurendatud.

Paistab silma, et ülikooli tänavused lõpetajad, kes nüüd teevad aspirantuuri sisseastumiseksameid, tulevad nendega hästi toime. Nii on kõik eksamid sooritanud «viitele» J. Kangilaski, Tõnu Mõls (biofüüsika erialale) ja Rein Sepp (teoreetilise füüfika erialale), kes kavatsevad sooritada NLKP ajaloo sisseastumiseksami asemel kandidaadiminimumi eksami dialektilisest ja ajaloolisest materialismist. Arstiteaduskonna tänavuaastane lõpetaja Dan Markovitš sooritas selle juba väga heale hindele. Rein Raudsepp ja Ilmar Koppel (orgaanilise keemia erialal) sooritasid erialaeksami koguni kandidaadiminimumi ulatuses. Jääb vaid soovida, et edaspidi kogu aspirantuuriaeg kulgeks niisama edukalt.

S. LAAR,
aspirantuuri juhataja

„Pea votab kirjuks!“

Nii vastas Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane küsimusele, milline on esimene mulje üliõpilaselust. Tegemist on palju: loengud, praktikumid, seminarid, aega aga hirmus vähe. Õppida tuleb iga päev. Aga sliski on tore! Ja küllap jõuab aja jooksul üksteist ka põhjalikult tundma õppida.

Ligi 170 uut üliõpilast võeti tänavu vastu TRÜ Arstiteaduskonda. Neist 26 on valinud oma tulevaseks erialaks stomatoloogia,ülejäänud õpivad raviosakonnas. Suur osa üliõpilastest on varem meditsiini alal töötanud. Nii on grupp raviosakonna üliõpilasi lõpetanud meditsiinilise keskkooli.

Nüüd on neil seljataha jäänud esimesed loengud kõrgemas õppeasutuses. Nad on tutvunud arsti kutse-eetikaga, teavad, missugused on meie maal arsti kohustused, ülesanded, õigused. Arstilt nõutakse palju. Usaldatakse tema kätesse ju kõige kallim vara — inimese elu. On vaja mitte ainult teadmisi, vaid ka oskust nende rakendamiseks, sooja südant ja osavõtlikku hinge.

Et seda saavutada, tuleb kõigepealt õigesti ära kasutada need 24 tundi, mis on meie käsutusse antud ja millest tudengil ikka kipub väheks jääma. Tähtis on algusest peale töötada õige päevagraafiku järgi. Siin tuleb üliõpilastele appi anatoomiakateeder. Töö on organiseeritud nii, et üliõpilased saavad ka õhtupoolikuti kasutada õppevahendeid ja preparaate iseseisvaks õppimiseks. Avatud on õppemuuseum.

Tähtis on kontakt vanemate kursustega, kogemuste vahetamine. Peatselt kavatsetakse korraldada I ja II kursuste ühine isetegevus- ja tutvumisõhtu, millest võtavad osa nii eesti kui ka vene õppekeelega rühmad mõlemalt kursuselt.

Missuguse hinnangu võib siis anda arstide 1 kursuse senisele tööle?

«Esimeste õppenädalate jooksul on üliõpilased innukalt töös, õigeaegselt kohal,» ütleb kursusehooldaja dotsent G. Rooks. «Töö on alanud suure intensiivsusega. Loodame, et läheb samasuguse innuga edasi!»

Psühholoogiaringis

Aasta on möödunud päevast, millal ühe allakirjutanu sulest ilmus meie ajalehes artikkel ÜTÜ vastsündinud psühholoogiaringist.

Allpool tõmbame jooni selle ringi käekäigust ja probleemaatikast.

NII OLI

Võib nentida, et põhiline seatud eesmärk — «tutvuda... kaasaegse psühholoogia probleemidega ja tegelda iseseisva uurimistööga» — on teoks saanud. Olid koosolekud, kus räägiti õpetavatest masinatest, psühholoogiast ja meditsiinist, andekuse ja võimete probleemist, mälufenomenidest ja muust. Juba andekuse ja võimete probleemi puhul tegeldi teoreetilise uurimise kõrval päris praktiliste asjadega: koguti vaatlusmaterjali Tartu keskkooliõpilaste kohta, korraldati nendega psühholoogilisi eksperimente ning sel alusel kirjutati valmis rida töid nii spetsiaalse võimekuse kui üldse andekuse alalt. Need polnud enam refereerivad. Samal teel rühiti edasi. Nimelt jätkati eksperimentaalset suunda psühholoogide suvises välilaagris Käärikul juulis-augustis. Välipraktika õigustas end täielikult: saadi rohkesti hinnalist eksperimentaalset materjali Eesti NSV kergejõustikukoondise liikmete kohta, kes Käärikul valmistusid kolmandaks rahvaste spartakiaadiks.

NII ON

Peale nimetatu on käimas üliõpilaste individuaalsete erinevuste eksperimentaalne diagnostika, süvendatult toimub andekuse ja võimete edasine uurimine õpilaste juures, esituskübseks on saamas uurimus matemaatilisest andekusest, koostatakse probleembibliograafiaid, uuritakse psühholoogia ajalugu. Eriti laialdaseks on eksperimenteerimise võimalused saanud seoses eksperimendikabiinide ehitamisega laboratooriumisse. See tagab resultaatide kõrge teadusliku väärtuse.

KAS NII VÕI NAA?

Võib teha etteheiteid, et ring ei ammendanud kogu väljakuulutatud problemaatikat (näiteks distantssugestiooni). Aga see ei saanudki olla omaette eesmärk — ammendamine! Osa probleeme on jäänud ringi portfelli, osa neist küll valminud referaatide näol, kuid madala teadusliku läve tõttu. Seni on lahendamata küsimus ringi statuudist: kas teaduslik või populaarteaduslik ring? Ilmselt tuleb asjale läheneda seisukohalt, et ka populaarteaduslik mahutab enesesse rangelt teadusliku. Kas kitsale spetsialistide ringile või igale üliõpilasele? Nii ühele kui teisele, eriti silmas pidades, et ring on siiski üleülikooliline. Iga asjasthuvitatu võib meil maha saada tõepoolest teadusliku uurimusega ning ta esinemine ringi koosolekul on määratud igale teisele asjasthuvitatule. Kuigi meie reklaam (näete, siin kerkib kohe üles probleem inimese psühholoogilisest mõjutamisest sõna, värvi, dünaamika, kontrasti, uudsuse jne. kaudu!) ei ole otse silmatorkav olnud, on kuulajate arv teadusliku ringi kohta siiski piisav.

NII SAAB OLEMA

Sügis-talveks on ringi juhatus kavandanud rea referaatkoosolekuid, mõned neist koos teiste teaduslike ringidega. Nimetagem referaati geneetika ja psühholoogia piirimailt kõige lähemas tulevikus, referaati psühholoogiast psühhiaatrias jt. Nähtavasti võib ainestikust enamvähem kindlalt ette näha uurimust psühhofarmakoloogiast, ülevaadet tänapäeva sotsiaalpsühholoogia ulatuslikust probleemistikust, valgusretseptorite haruldasest metalokalisatsioonist, programmeeritud õpetamisest, hüpnoosist, mitmetest eksperimentaalsetest metoodikatest ja muust.

Et ülikoolis psühholoogiat erialana ei õpetata, siis on ette näha väikest loengutsüklit üldise psühholoogia valitud teemadel koos demonstratsioonkatsetega. Silmaringi laiendamiseks tahetakse tutvuda Leningradis asuva industriaalpsühholoogia laboratooriumiga, ka füsioloog Vassiljevi eksperimentidega, külastada mõnd Eesti erirežiimilist kooli.

Esimene koosolek toimub 17. oktoobril kell 18 pedagoogikaauditooriumis, kus kuuleme A. Mikelsaare ettekannet «Geenid ja psüühika».

Ü. MATJUS
I. SOOMERE

Rahvusvaheliste suhete ringis

7. oktoobril pidas oma avakoosoleku rahvusvaheliste suhete ring, kus arutati ringi edasist tegevuskava ja valiti juhatus.

Ringi töö hakkab toimuma USA ja NATO maade suhete, Ladina-Ameerika maade ja USA suhete, Araabia, Aafrika, Kesk-Ida ja Aasia maade sektsioonides (üks kord nädalas, esmaspäeviti kell 16). Töövormiks sektsioonides on nn. nädalaringvaated, kus iga sektsiooni liige esitab tähtsamate sündmuste analüüsi ühes või teises riigis. See toimub diskussiooni korras. Niisugune moodus arendab välja õiged seisukohad ja võimaldab orienteeruda tähtsates rahvusvahelistes sündmustes. Lisaks eeltoodule peab see aitama ringi liikmeid lektoriteks ette valmistada. On plaanis anda neile ka teoreetiline ettevalmistus materjalide kogumise ja süstematiseerimise kohta, et neid auditooriumile esitada arusaadavalt ja huvitavalt.

Esimese üleringilise üritusena toimub 14. oktoobril kell 16 ülikooli kohviku piljardisaalis M. Titma avaettekanne «Mõningaid probleeme kaasaegsest Hiinast».

Palume tulla kõigil asjasthuvitatuil. Uute liikmete registreerimine algab pool tundi enne ettekande algust.

Tudeng, ära kõhkle ning kasuta võimalust oma teadmiste täiendamiseks! Ringi juhatus

ÜTÜ-s

27.—30. novembrini toimub Tartus Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniõppeasutuste üliõpilaste VI teaduslik konverents. Eeltööd selleks suureks ja traditsiooniliseks muutunud ürituseks on juba käimas. Külaliste vastuvõtmine, paigutamine ja kultuuriline teenindamine ettekannetest vabadel tundidel on juba ise omaette probleemiks, rääkimata konverentsist, kus esitatakse umbes sada ettekannet.

Eelmised konverentsid on kõik õnnestunud ja, nagu arvavad VI konverentsi organiseerijad, peaks tänavunegi noorte meedikute kokkutulek korda minema.

I.-P. PADERNIK

Kinosõpradele

teadmiseks: ka uuel õppeaastal jätkab oma tegevust ülikooli kinohuviliste ring.

Kui möödunud õppeaastal korraldati Ajaloo-Keeleteaduskonnas kinoalane ankeet, siis selgus, et huvi kinokunsti vastu on suur, et kinos käiakse sageli, kuid hinnangud nähtud filmide kohta on nii mõnigi kord erinevad. Seepärast tekkiski teaduskonna kinoentusiastide hulgas mõte luua ring, kus kõik asjasthuvitatud saaksid vahetada mõtteid nähtud filmide kohta, sest eks ühisest vaidlusest ja mõttevahetusest selgu tõde, mis viib meid lähemale kino kui kunsti mõistmisele.

Ring hakkas tegutsema käesoleva aasta kevadtalvel tihedas koostöös «Kultuurikinoga». Ringi liikmed propageerisid ajakirjanduses märtsikuus korraldatud «heade filmide kuud», mille kava koostamisel oli arvestatud ka ülalmainitud ankeeti, avaldasid kirjutisi, mis tutvustasid ja arvustasid selle kuu raames linastuvaid filme. Mõne filmi puhul korraldati ühiseid arutelusid.

Aprillis toimus kultuurihoones kinosõprade õhtu eemal «Vaielgem heade ja halbade filmide üle», kus kinoringi liikmed esinesid saalitäie tartlaste ees oma seisukohtadega küll «Ivani lapsepõlve» ja «Palja saare», küll «Kolme musketäri» ja «Armastus Simlas» kohta.

Lisaks kõigele arvestas «Kultuurikino» direktsioon meelsasti ringi liikmete arvamusi ka edaspidise kinorepertuaari koostamisel.

Kui eelmisel õppeaastal piirdus ringi liikmeskond vaid ühe teaduskonna kinohuvilistega, siis nüüd tahaks näha koos kinosõpru kogu ülikoolist. Selleks, et olla ringi liige, pole vaja mingeid spetsiaalseid eelteadmisi kinokunstist, vajalik on vaid huvi kino vastu ning tahe oma muljeid nähtud filmidest ka teistega jagada ja teiste arvamusi kuulata. Seepärast kõik endised ringi liikmed ja kinosõbrad kogu ülikoolist — taltsutagem oma tagasihoidlikkus ning tulgem kokku

teisipäeval, 15. oktoobril kell 18 pedagoogika-auditooriumi

ringi uue tegevusaasta avakoosolekule. Kõik mõtted ja ettepanekud ringi edaspidise töö kohtā on teretulnud.

G. GRÜNBERG

Märkmikku sirvides — *Ly Seppel*

Kilde Bulgaaria-reisist

(Algus eelmises numbris.)

Heinz Krahn sõitis Bulgaariasse Saksa Demokraatlikust Vabariigist. Ta kuulub kõige suuremasse, temperamendikasse turistide gruppi meie laagris. Heinz õpib Dresdeni Pedagoogilises Instituudis füüsikat ja matemaatikat.

Kangekaelselt püüab ta kõnelda ainult vene keeles ja palub, et parandaksin iga ta vea. Ta kordab õigeid venekeelseid vorme püüdlikult ja seab minu jutus artikleid õigeks.

Nii jõuame rääkida õige tõsistestki asjadest.

«Meie perekond elab lahus,» jutustas Heinz. «Isa elab föderatiivsel poolel, meie ema ja õega demokraatlikus. Meie perekond pole kunagi koos.»

Heinz ei räägi sellest rohkem. Lamame laial parvel päikese käes ja aeglased rahulikud lained tulevad nagu mõtted. Vaatame helesinist ainsagi pilveta taevast Musta mere kohal. Mõtlen Ostrovski laulule «Olgu jääv meile päike».

Kas proovida tõlkida Heinzile selle laulu sõnu? Ei. Ainult laulu mõtte edasiandmine ei ütle ju pooltki sellest, mida tahaksin...

Ma ei ole ühtki oma eakaaslast kuulnud nii tõsiselt sõjast rääkivat.

Me võime rääkida sõjast ükskõik millisest aspektist, aga ometi alati kui lõppenud sündmusest. Heinz aga räägib minevikust ja olevikust korraga.

«Ma ei tea, kuidas saaks saksa rahvas kokkuleppele ühise riigi loomise asjus. Ikkagi 18 aastat... Inimeste teadvuses on juba palju erinevat.

Kokkulepe — see aga on ainus võimalus...»

Tahan teada, kummal Saksamaa poolel ta meelsamini elaks, kui ta saaks praegu millestki sõltumatult otsustada. Veeretan kaua seda küsimust peos ja küsin siis.

Ta vaikib kaua.

«Demokraatlikus. Kasvõi ainult sellepärast, et meil on toiduained odavamad kui läänes. Neil on masinad odavamad. Aga milleks mulle oma auto? Mulle on tähtis hästi elada.»

Ootan, et ta lisaks veel midagi oma põhjendusele, aga selle asemel küsib Heinz järsku:

«Kas teil Eestis vihatakse sakslasi?»

Mida ta mõtleb?

«Ma tean, et sakslased valitsesid teie maad seitse sajandit.»

Ahah. Nüüd mõtlen mina, enne kui rääkima hakkan.

Juba ammu oleme unustanud teineteise keelevigade parandamise...

Sofia idaosas ühiselamute rajoonis ootasime hommikuti üliõpilastega koos bussi, et linna sõita. Silma torkas üliõpilaskonna paljurahvuselisus.

Abas Hossein Hanšani on rahvuselt kurd. Ta õpib Sofia Riiklikus Ülikoolis kirurgiat. Varem on Abas Iraagis õppinud keeli. Ta valdab seitset keelt, ja ta läks arstiteadust õppima ainult sellepärast, et nii saab ta oma rahvale kõige kasulikum olla.

Stipendiumide suurust arutame Abasi sõbra Angel Fendriniga. Angel on keemik.

Stipendiumide suurus on umbes sama mis meilgi, aga stipendiumi makstakse ainult 50 protsendile üliõpilastest. Jutusse sekkub teisigi. Kuulame, vastame, küsime ise.

Parajasti siis, kui tänaval möödub grupp neegerüliõpilasi, poetab bussipeatuses seisev noobel noormees läbi hammaste:

«Näe, mustad negatiivid!»

See oli öeldud päris vaikselt, ometi nii, et kõik võpatasid...

Tomatikasvatajatel külas.

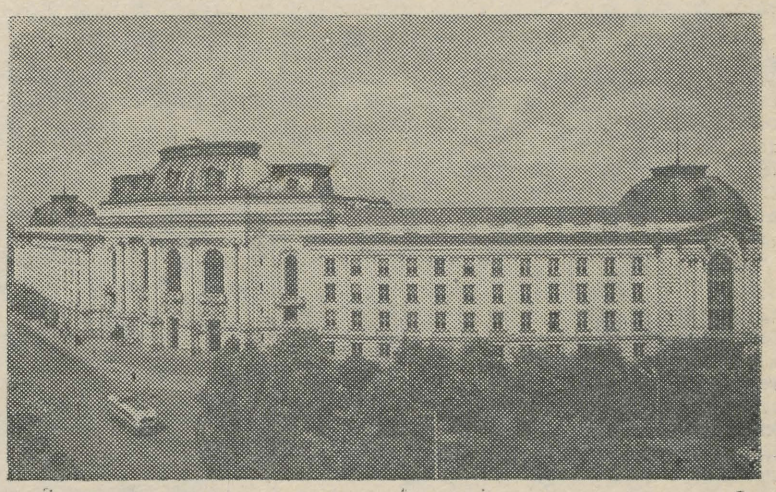

Vaade Sofia Riiklikule Ülikoolile.

Tsenka Kožuhharova ja Stefka Marinova on Leningradi tekstiiliinstituudi üliõpilased. Moskva-Sofia rongis õpetasid nad meile kõige vajalikumaid sõnu oma emakeeles: здравейте — tere, довиждане — nägemiseni, моля — palun jt.

Ja kuigi meil hiljem tihti headest bulgaariakeelsetest sõnadest puudus tuli, mõtlesime nii mõnigi kord tagasi, et kolme tähtsama sõna hulka arvasid Tsenka ja Stefka «моля».

Kuulsime seda lausa igal pool Võlukepikesena asendas see ka pungil täis trollibussides trügimise ja pikema suukulutamise. Kui aga juhtusime linnades kogemata valel kohal tänavat ületama, hõikas miilits teeristilt «моля».

Neljanda bulgaariakeelse sõnana õppisime ütlema «благодаря». Seda oli meil nii sageli tarvis.

Благодаря, другари!

SÜGISENE...

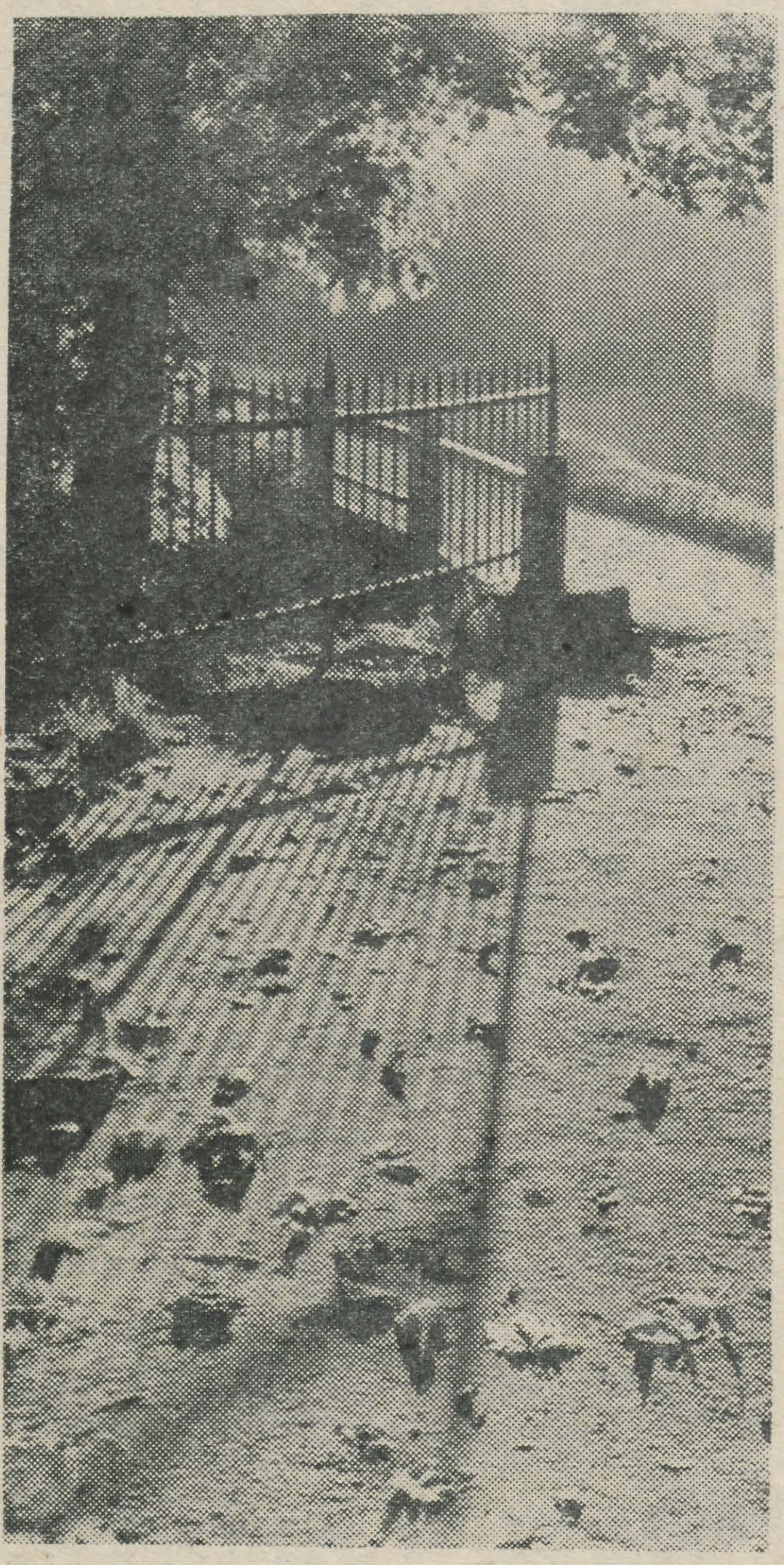

J. KEEVALLIKU foto

Teadmiseks kõigile ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» *kaastöölistele*

Ajalehe toimetus teatab, et kaastööd, mida soovitakse näha reedeses numbris, peavad laekuma toimetusse järgmiselt:

* fotod, karikatuurid, joonistused — esmaspäeval või hiljemalt teisipäeval kella poole üheksaks;
* ajaleheartiklid, informatsiooniline materjal jne. esmapäeval või hiljemalt teisipäeval kella kolmeks pärast lõunat;
* kuulutused ja teadaanded — teisipäeval või kolmapäeval enne kella kümmet.

Nimetatud tähtajad ei sõltu toimetuse heast või halvast tahtest, vaid trükikoja töögraafikust, mida me ei saa muuta. Hilinenud materjalid jäävad ilmumata.

Ajalehe toimetus

HOMME KELL 20

algab ülikooli aulas

AVABALL

Kutsed jaotatakse teaduskondade ametiühingubüroode kaudu.

EKSKURSIOONIJUHID!

Neile üliõpilastele, kes eelmisel õppeaastal tegid läbi Tartu ekskursioonijuhtide õppused, kuid ei sooritanud kevadel katseid vastava kutse saamiseks, korraldatakse täiendavad katsed neljapäeval, 24. oktoobril algusega kell 17 EKP Tartu Linnakomitee saalis. Kaks päeva varem, s. o. 22. oktoobril kell 17 toimub samas konsultatsioon, millest palume kõiki nimetatud üliõpilasi osa võtta.

ÜET ja Tartu Matkaklubi

SPORT Õppejõud ja teenistujad!

Astugem kõik äsja asutatud kehakultuurikollektiivi liikmeiks! Kollektiiv seab oma töö eesmärgiks meie töötajate tervise ja töövõime säilitamise ning püüab seda teha kõigile vastuvõetavas vormis. Kollektiivi juhtimiseks valiti 11-liikmeline nõukogu, kuhu kuuluvad kõigi teaduskondade esindajad: Arstiteaduskonnast J. Sööt ja E. Lepp, Kehakultuuriteaduskonnast E. Ehaveer, Ajaloo-Keeleteaduskonnast H. Lutrik, Füüsika-Matemaatikateaduskonnast U. Palm, Bioloogia-Geograafiateaduskonnast A. Marksoo, Õigus-Majandusteaduskonnast E. Salumaa ja raamatukogudest E. Hansson.

Nende isikute poole ja otseselt ülikooli Spordiklubisse võikski pöörduda iga asjahuviline, et saada lähemat informatsiooni, avaldada oma soovi spordialaga tegelemiseks või massiüritusest osavõtmiseks.

Pidevaks kehakultuuriga tegelemiseks on meil järgmised võimalused: põhivõimlemine meestele ja naistele (pöörduda võimlemise kateedrisse U. Sahva ja E. Peebo poole), võrkpall meestele ja naistele (pöörduda J. Ungeri poole kehalise kasvatuse ja spordi kateedris ja N. Kutti poole kehalise kasvatuse ja sporditeooria kateedris). Ujumishuvilistel pöörduda E. Mõtliku poole (samuti viimati mainitud kateedris), orienteerumis- ja suusaspordihuvilistel O. Allika poole (suusaspordikateedris). Kes aga tahavad uisutada, tennist mängida jne., pöördugu oma teaduskonna esindaja poole.

Põhiliste massiüritustena hakatakse korraldama orienteerumis- ja suusamatku. Need toimuvad Tartu lähimas ümbruses või väljasõitudena TRÜ spordibaasi Käärikule.

Sektsioonid hakkavad korraldama sõprusvõistlusi teiste õppeasutuste õppejõududega, teaduskondadevahelisi võistlusi jne.

TRÜ Spordiklubi

TRÜ — KMI

Ülikooli ajalehe 26. aprillil ilmunud numbris oli sama pealkirja all juttu meie valgepallurite võistlusreisist Kaunasesse ja Riiga. Läinud nädalavahetus tõi leedulased vastukülaskäigule.

Ilmataatki näis meie sõprust soosivat: mängude ajaks katkestas ta vihmasaju ning alles võistluste lõppedes näitas jälle halli ja pahurat nägu.

Kui kohtunikud liitsid saadud võidud-kaotused, selgus meie seitsmepunktiline ülekaal (15:8). Ülikooli nelja tütarlapse (I. Häling, E. Ergma, M. Toht ja L. Pärni) vastu ei suutnud leedulannad midagi korda saata (kümnest kohtumisest kogusid nad 12 geimi). Sellele vaatamata jäid Kaunase Meditsiinilise Instituudi tennisistid rahule: meeste osas jäi väike paremus neile, kuigi alles põnevate heitluste järel. Näiteks pidi H. Moks alla vanduma P. Baltrunasele 5:7, 8:6, 5:7 ning I. Kuusmann S. Labanauskasele 2:6, 6:3, 1:6. Suhteliselt nõrgemad olid P. Maimiku ja M. Kaljumetsa vastased ning seevõrd kerged ka võidud.

Veel pool päeva külalistega, siis saatsime nad teele kokkuleppega viie kuu pärast taas kohtuda, seekord Leedus.

P. MAIMIK

Auto-motokabinet korraldab 20. oktoobril algusega kell 9 teaduskondadevahelised ökonoomsus-täpsussõidu

võistlused sõiduautodele.

Lähemaks informeerimiseks ja registreerimiseks palutakse tulla 15. oktoobril kell 18 V. Kingissepa tn. 19, aud. 1 (III korrusel).

Kaagvere metsad kutsuvad...

Ning lai Peipsi, Alatskivi, Palamuse, Taevaskoda kutsuvad meid.

Juba kuuendat aastat matkavad nii rööpikul kui ka sileadil Eestimaa teedel Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi liikmed, juba kuuendat aastat improviseeritakse neil töömatkadel looduse raamatu lugemist: metsamees õpetab teistele kilomeetri kauguselt tundma haiget metsa, ornitoloog õpetab veerima linnulaulu aabitsat, bioloogide peod on täis väikesi kõnelevaid taimi (aga ainult neid, mis looduskaitse all pole ja mida murda tohib), filoloog juhatab jäljed kätte meie kirjanike-kunstnike mängu- ja loomingumail.

Juba kuuendat aastat räägitakse geograafiaauditooriumis teaduslikust looduskaitsest, sellest üksikute loodusest tundehella südamega inimeste algatusest ja praegusest ülemaailmsest majanduslik-esteetilisest liikumisest. Ja meie ringi liikmed ise pole kõrvaletõmbunud pealtvaatajad, nad on tegutsejad — mitte inimese eest, vaid inimese jaoks õpivad nad kaitsma loodust (nad saavad ka ÜET raames looduskaitseinstruktori ühiskondliku elukutse). Ning ka juba ülikooli lõpetanud on jäänud truuks oma ringi põhimõtetele: ringi traditsioonilised sünnipäevapeod märtsikuus on täis humoorikaid jutte võitlusest salaküttide vastu ja metsloomade eest, lahingutest rüüstatavate parkide, rikutud jõgede, ilumeeleta inimeste pärast.

Kui arutult laastatud loodus teeb su südamele valu, siis oodatakse sind looduskaitseringis, ühes populaarseimas meie üliõpilasringidest — et sa tulevikus oskaksid kaitsta loodust mõtlematult kurjade käte eest.

Meie esimene koosolek sel aastal toimub t ä n a kell 20 suures geograafiaauditooriumis (Vanemuise 46, II korrus), kus kuuleme matkamuljeid Altaist, Siberist, Askania-Novast ja mujalt.

M. REMMEL

ÜTÜ

Geneetikute töömailt

Alles see oli, kui möödunud kevadel paarkümmend bioloogiaosakonna üliõpilast kokku tulid ja geneetikaringi asutasid. Kes tuli niisama huvi pärast, keda meelitas ürituse uudsus, kellel olid kindlad eesmärgid... Oli kuidas oli, aga nüüd vaetakse tehtut ning nuputatakse, mida edasi teha. Tegevusetust pole ÜTÜ noorimas ringis karta.

Igale, kes tunneb tõsist huvi asja vastu, on oma töö olemas. Ära ainult ise löö kartma raskuste ees, mida toob kaasa töö laboratooriumides. Eks siingi, nagu teadusliku töö puhul üldse, tuleb loobuda nii mõnestki lõbust ja meelelahutusest, istuda hilisõhtuni katsete taga, kurvastada ebaõnnestumiste puhul ja rõõmustuda kordaminekute üle. Igaüks püüab siin natukenegi kaasa aidata looduse põhilise saladuse — pärilikkuse lahtimõtestamiseks. Ja kuigi töö on alles algusjärgus, kuigi alati pole selge, kuidas ühte või teist kõige paremini teha, on noorte uurijate töö tõsine ja aktuaalne.

Uuritakse bioloogilise informatsiooni ülekande võimalusi kõrgematel taimedel nukleiinhapete abil, tegeldakse pärmide, nõgiseente ja ainuraksete geneetikaga jne. Eriti tähtis on meie vabariigi seisukohalt töö pärmide geneetika alal — on ju meil olemas iseseisev «bioloogiline« tööstusharu — söödapärmi tootmine. Laboratooriumis tehakse tööstuses kasutatavate pärmitüvede geneetiline analüüs, isoleeritakse tootmiseks kõige enam sobivad mutandid, katsetatakse, uuritakse — kõik selleks, et aidata kaasa tootmisele.

Grupil üliõpilastel on uurimisobjektiks pisimad loomorganismid — ainuraksed, kelle keerulised ja omapärased rakutuuma tsüklid võimaldavad sooritada huvitavaid eksperimente. Ja mis peaasi: ainuraksete puhul, kus üks rakk on võrdne organismiga, saab uurida nähtusi, mille olemus kõrgemate organismide puhul jääb seletamatuks. Siin nagu modelleeritakse mitmesuguseid protsesse, mis leiavad aset ja on tähtsad hulkraksete rakkudes.

Praegu on ringi liikmetel «kohanemisperiood». Uuritakse kirjandust, tutvutakse metoodikaga, aga mõne aja pärast on geneetikakateedri aknad hilisööni valgustatud. Veel pole palju neid, kes siin hakkavad tegema tõsist tööd: bioloogid Toomas Sutt, Tõnu Tamm, Jaak Soom, Ain Heinaru jt. Asjahuvilisi tuleb aga järjest juurde. Sagedasteks külalisteks on Arstiteaduskonna üliõpilane Avo Mikelsaar ja mikrobioloog Jüri Planhof. Nemadki tahavad oma katsetused geneetilistele aladele üle viia. Teretulnud on aga kõik, kellel on soov pühenduda teadusele, täis saladusi ja revolutsioonilisi avastusi, — geneetikale.

R. SALURI

Vajatakse diktoreid

Ülikooli raadiostuudios, eriti aga foto-kinokabinetis on suur vajadus heade diktorite järele, kes oleksid võimelised lugema ilmekalt ja hästi teksti niihästi raadiosse kui ka filmi. Vähe sellest — seoses õppefilmide toodangu suurenemisega on meil vaja inimesi, kes diktorioskuste ning -võimete kõrval oleksid suutelised toimetama filmistsenaariume.

Asjahuviliste selgitamiseks korraldatakse meie ajalehe toimetuse ja ülikooli raadiostuudio poolt vastav konkurss, millest võivad osa võtta kõigi teaduskondade üliõpilased. Osavõtjaid registreeritakse kuni 21. septembrini ülikooli ajalehe toimetuses (peahoone 3. korrus). Selleks lasta toimetuse uksel olevasse kirjakasti sedel märgusõnaga «Diktor». Sellele märkida nimi, teaduskond ja aadress. Konkursi kuupäev, koht kellaaeg, žürii koosseis ning võistluse tingimused teatatakse meie ajalehe järgmises numbris.

Väljavalituile korraldatakse vajalikud õppused ÜET liinis ning nad saavad vastava ühiskondliku eriala.

TRÜ KLUBIS

TANTSUKOOLI endiste liikmete kogunemine ja uute registreerimine toimub klubis (Tähe tn. 29) homme kell 16.

Lauljate registreerimine VOKAALANSAMBLITESSE toimub teisipäeval, 15. oktoobril kell 19—21 klubis.

SÕNAKUNSTI- JA NÄITERING võtab vastu uusi liikmeid klubis esmaspäeval, 14. oktoobril kell 19.

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb teisipäeval, 15. oktoobril kl. 19 TRÜ õppejõud J. Raid ettekandega teemal «Lääne-Saksamaa — revanšismi ja militarismi keskus Euroopas».

Järgneb film «Vabariigi sünd».

*

Üldkeeleteaduse ringi koosolek toimub kolmapäeval, 16. oktoobril kell 18 auditooriumis nr. 5.

Päevakord.

1. Prantsuse keele osakonna II kursuse üliõpilase T. Kõiva ettekanne «Ühe sufiksi rahvusvaheline levik.»
2. Soome-ugri eriharu üliõpilase A. Mellese vestlus «Üleliiduline fennougristika-alane konverents Užgorodis».
3. Juhatuse valimine.

Raamatukogu ja uued lugejad

Teadusliku Raamatukogu külastajate arv väheneb juulikuus, augusti esimestest päevadest alates on jällegi kõik kohad lugemissaalides hõivatud. Siin tegid ettevalmistusi eksamiteks üliõpilaskandidaadid. Enamik nendest on nüüd registreerunud raamatukogu lugejateks.

Raamatukogu kasutamise võimalused avardusid 1. septembrist alates, millal Teadusliku Raamatukogu lugemissaalid on avatud tööpäevadel (välja arvatud laupäev) kl. 8—22 ja abonement igal tööpäeval (välja arvatud laupäev) kl. 14—19, laupäeval kl. 10—14. Nimetatud kuupäevast alates on võimalik värsketel üliõpilastel kasutada ka TRÜ õpperaamatukogu (V. Kingissepa 15-a), kus registreeritakse lugejateks I kursuse üliõpilasi (ka neid, kes on sisseastujatena registreeritud lugejateks Teaduslikus Raamatukogus).

Õpperaamatukogu lugemissaalid on avatud igal tööpäeval (välja arvatud laupäev) kl. 8—22, laupäeval kl. 8—17, pühapäeval kl. 12—18, abonement aga kl. 13—18, laupäeval kl. 10—15.

Et raamatukogu kasutamine läheks ladusalt, selleks organiseeritakse Teaduslikus Raamatukogus õppusi. I kursusele viiakse need läbi 4 tunni ulatuses, tänavu korraldati neid ka mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Õppustel räägitakse raamatukogu kasutamise korrast, õpitakse kataloogidest kirjanduse leidmist ja tutvutakse kõige vajalikumate teatmeteostega. Jällegi lisa koormusele, kurdavad võib-olla värsked üliõpilased. Kuid nad on kogenud ka seda, et raamatukoguhoidja abita on raamatukogu kasutamine võrdlemisi raske. Õppused aitavad need raskused võita ja aja kokkuhoid on suur.

Jääme ootama uusi lugejaid!

K. Lepik

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7762. MB-07396.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

MULJEID ÜHELT SEMINARILT

KÄÄRIKUL

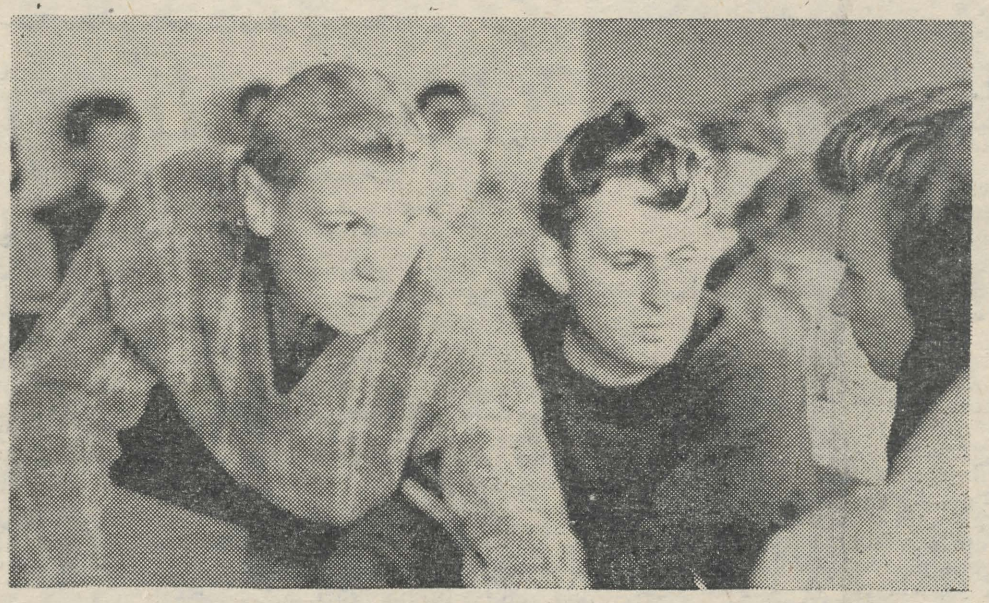

Kääriku sügisene värvidekülluslus võlub siia sportlasi ja loodusesõpru. Sel nädalalõpul kippus järvel ja staadionil valitsejaks jääma looduserahu: üliõpilased — komsomolikomitee liikmed — eelistasid auditooriumi.

«Me tulime Käärikule tööd tegema,» avab laager-õppuse Karl Adamson.

- Missugune on komsomolikomitee koht ülikooli elus?
- On sinu töös sügavust, sisemist veendumust?
- Kes sa oled oma kursusel?
- Missugused konkreetsed ülesanded seisavad meie ees?

Niisuguste probleemidega tuldi seminarile.

Milles seisneb komsomolitöö?

Mure, hoolitsus inimese eest — siit algab sinu tööpõld, komsomoliaktivist. Kui palju on aga formaalset suhtumist inimesesse! Nn. pingerida, mille abil suunatakse üliõpilasi töökohtadele. Poliitinformatsioonid oma praegusel kujul. Üliõpilastele antavad iseloomustused. Kas pole õigem, et iga üliõpilane saab iseloomustuse oma kaaslastelt? See arutatakse läbi. Ja viimasel kursusel ei otsusta töökohta keskmine eksamihinne, vaid see, kes sa oled olnud 5—6 ülikooliaasta jooksul.

Öeldakse: «Meie üliõpilased on passiivsed. Tänapäeva noored on üldse ükskõiksed.»

Kas on olemas passiivset noorsugu?

Inimene astus komsomoli. Tema jaoks kirjutati arvestussektoris punasekaaneline raamat — komsomolipilet. Möödub kuu, teine. Ta ei tule komiteesse oma pileti järele. Keegi komitee liikmetest ei ütle talle sõnakest. Niisugune juhtum oli ülikoolis.

Kursuse grupiorganisaator toob komiteesse tööplaani:

1. Poliitinformatsioon.
2. «Vanemuise» ühiskülastus.
3. Poliitinformatsioon.

Allkiri.

Kas komitee liikmed tõesti ei näinud oma kursusel komsomolitöö surma — formaalsust?

Ei saa rääkida passiivsest noorsoost. Aga passiivsest komsomoliaktivistist?

Alates käesolevast semestrist on nooremate kursustel võtnud kursusevanema ülesanded endale komsomolibüroo. Komsomol juhib kursust.

Tugev aktiiv on II kursuse juristidel, kes loobusid kursuse juhendajast. «Lapsehoidja» ametikoht ei õigusta ennast. Tõeline intsiatiiv kuulugu kursuse komsomoligrupile. Seminaril toodi näide meie vabariigi keskkoolist, kus klassi komsomoligrupp paneb veerandi lõpul tunnistusele hinded. Aga kujutame ette pedagoogi, meie lõpetajat, kes järgmisel sügisel läheb sellesse kooli. Ta ei oska toetuda komsomolile, ta ei näe selle organisatsiooni jõudu. Ja ka tema tahab saada «lapsehoidjaks»...

See, et ei saaks rääkida ainsastki passiivsest komsomolitöötajast, on oma teha. ÜLKNÜ Keskkomitee ajakirja «Komsomolskaja žizn» viimases numbris öeldakse diskussiooni «Kes on süüdi: «passiivne noorsugu» või komsomolikomitee?» puhul järgmist:

«Komsomoliorganisatsiooni töö sõltub tema sekretäri organisaatorivõimetest, komitee aktiivsusest. Sellest, kuidas sekretär oskab suunata seda aktiivsust... Teiseks: kas komitee oskab tõmmata enda ümber kommunistlikke noori, suunata igaüht põhilise eesmärgi poole?»

Asjalikud arutlused, vaidlused, kus üksteist enam ei kuule. Seminaride juhendajatel Karl Adamsonil, Priit Järvel, Mikk Titmal ja EKP Keskkomitee instruktoril Elsa Pajumaal polnud vaja vaidlusi provotseerida.

Vahepeal — auditooriumist välja. Puhkeõhtule. (Muide, komitee liikmed peaksid oma Käärikul improviseeritud kavaga esinema TRÜ klubis — menukas õhtu oleks kindlustatud.) Orienteerumisvõistlusele. Jooksma läbi vihma. Nii kasvab kollektiiv.

Ü. PUUSEP

Vaidluses selgub tõde, on Peeter Maimik, Kaido Pihlakas ja Priit Järve veendunud (ülal).

Momendil juhendab seminari Priit Järve (kõrval).

Ü. PUUSEPA fotod

Jaano Odar, Kaido Jaanson ja Enn Markvart. Kes talletab näpunäiteid märkmikku, kes mällu.

Võetud suund osutus õigeks

Möödunud õppeaasta kevadsemestril räägiti palju komsomolitöö ümberkorraldamisest, töö raskuspunkti kandmisest komsomoligruppidesse. Selle esimestest tulemustest võis Õigusteaduskonna aruande- ja valimiskoosolekul sekretär A. Lukk juba ette kanda. Võrreldes sügissemestriga vähenes kevadisel eksamisessioonil puudulike hinnete arv poole võrra, ka puudutud tundide arv langes 1416 tunnilt 644-le. Aktiviseerus teaduslik töö. Teaduskonna konverentsil esitati 9 ettekannet, 5 neist said auhinna üleülikoolilisel võistlusel. Ainuüksi need faktid näitavad, et võetud suund osutus õigeks. Tänavu tahetakse seda jatkata. Peamisi kitsaskohti lahendatakse kollektiivselt kursuse koosolekutel.

Teaduskonnas tehakse tublit ühiskondlikku tööd: 16 üliõpilast töötavad ühiskondlike abiprokuröridena, 20 noort lektoritena. Suvistel töödel näitasid peaaegu kõik endid heast küljest, eriti tublid olid Uno Rink, Aivo Ots ja Siim Kirsipuu.

Õppeaasta jooksul korraldati huvitavaid üritusi, nagu kohtumine Tartu linna esimese komsomolisekretäri sm. Sverdloviga, räägiti kerge muusika probleemidest jne., kuid noorte osavõtt nendest oli väike. Rida üliõpilasi, nagu Altmäe, Merilo jt. ei suvatsenud osa võtta suvistest töödest.

A. PARK

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 18. OKTOOBRIL 1963

Nr. 26 (566) XVI aastakäik

Aktiivne, asjalik arutelu

NLKP Keskkomitee juunipleenum esitas parteiorganisatsioonidele tõsised nõuded ideoloogilise töö tugevdamiseks, selle mõju suurendamiseks kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamise eesmärgil. TRÜ parteiorganisatsioon on sellest lähtudes seadnud meie töös esiplaanile üliõpilaste kasvatamise teadlikeks, aktiivseteks kommunismi eest võitlejateks.

See mõte kujunes teljeks, mille ümber toimus aktiivne arutelu ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul 14. oktoobril.

Parteiorganisatsiooni ideoloogiline töö oli aruandeperioodi jooksul suunatud proletaarse internatsionalismi ja sotsialistliku patriotismi kasvatamisele üliõpilastes, poliitilise valvsuse tõstmisele, ründavale ja leppimatule võitlusele kodanliku ideoloogia, natsionalistlike meeleolude avalduste ja kommunistliku moraali reeglite rikkumise vastu.

Sm. U. Polisinski, esitades aruande TRÜ parteikomitee aasta jooksul tehtud tööst, märkis rea olulisi edusamme ideoloogilises kasvatustöös. Suurt tähelepanu on pühendatud kasvatustööle ühiselamutes. Parteikomitee saavutas paremaid tulemusi kõigi ühiskondlike organisatsioonide töö koordineerimisel. See aga omakorda suurendas märgatavalt ideoloogilise töö mõjukust, muutis ta sihikindlamaks.

Nii aruandes kui ka sõnavõttudes rõhutati, et mõningat edu on saavutatud individuaalses kasvatustöös üliõpilaste hulgas. Kahjuks ei ole aga see ülitähtis töövorm veel kaugeltki niisuguse au sees, nagu ta seda väärib. Sm. F. Klement ja teised sõnavõtjad märkisid, et kasvatustöö saab viljakas olla vaid nimelt individuaalse lähenemise korral kasvatatavasse. Raske on mitte nõustuda selle seisukohaga. Sm. Ü. Haldna tõi oma sõnavõtus näiteks Füüsika-Matemaatikateaduskonna kollektiivi, kus edukalt rakendatakse individuaalse kasvatustöö suunda, ühendades selle teadusliku juhendamisega.

Tähelepanu kandus ka kasvatustöö teisele küljele — üliõpilaskollektiivide enesekasvatamise küsimusele. Toodi mõningaid näiteid, mis kõnelevad sellest, et printsipiaalse, kollektiivi kasvatava enesekriitikaga ei ole lood kaugeltki korras nii mõneski üliõpilasrühmas. Puudu jääb üliõpilaste hulgas just printsipiaalsusest nii oma kui ka kaaslaste tegude hindamisel. Seda rõhutas oma sõnavõtus EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär sm. V. Meister. Kõneleja järeldus, et just see peaks edaspidi seisma parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis, leidis koosoleku poolt üksmeelset toetust.

Kõlama jäi ka seisukoht, et järjest suurem peab olema iga õppedistsipliini kasvatav osa. On ju õppeprotsess see, kus toimub ülikooli tingimustes peamine võitlus kodanliku ideoloogia mõjude vastu, võitlus minevikuigandite väljajuurimise eest. Kahjuks ei ole parteiorganisatsioonid selles olnud oma ülesannete kõrgusel. Kontroll õppetöö kvaliteedi üle on piirdunud peaasjalikult teadusliku ja metoodilise iseloomuga küsimusteringiga. Vähe on parteiorganisatsioonid tähelepanu pühendanud loengute, seminaride jne. kasvatuslikule aspektile. Seetõttu ei anta mõnede õppejõudude loengutes teravat kriitilist hinnangut kodanlikele teooriatele, esineb apoliitilisust, objektivistlikku käsitluslaadi.

Nii ettekandes kui ka arvukates sõnavõttudes leidis vaagimist veel hulk teisigi kasvatustöö paremustamisega seotud küsimusi. Analüüsiti Ühiskondlike Erialade Teaduskonna tööd (sm. J. Raid), rõhutati vajadust taaselustada üliõpilaste seas nii suures aus olnud ühiskondlikult kasulikud tööd (sm. F. Kudu) jne.

Kasvatustöö aktiivne ja asjalik arutelu parteikoosolekul on kahtlemata heaks eelduseks sellele, et kavandatud ülesanded ka edukalt ellu viiakse. See on heaks panuseks ülikooli kommunistide poolt juunipleenumi otsuste täitmisel.

TRÜ parteiorganisatsioon valis uue komitee järgmises koosseisus: sekretär L. Raid, liikmed F. Klement, A. Blumfeldt, K. Adamson, H. Kurm, K.-S. Rebane, D. Metšetin, I. Sildmäe, A. Rõõmusoks, U. Polisinski, A. Talvik, K. Rägo, J. Riiv, K. Siilivask, J. Kalits, K. Püss ja J. Unger.

ÜET

Lektorid-propagandistid!

Õppetöö lektor-propagandisti erialal algab teisipäeval, 22. oktoobril. I kursusele registreerunud üliõpilastel palutakse koguneda keemiahoone valvelaua juurde kell 17. II õppeaastat jätkavatel seltsimeestel ilmuda samasse kell 18. Õppus ise toimub AÜN Tartu Kultuurihoones.

Matkainstruktorite

ühiskondliku eriala taotlejatele algab käesoleval nädalal õppetöö Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas. Üliõpilasi, kes möödunud aastal võtsid osa loengutest, palutakse koguneda järgmisel reedel, 25. oktoobril kell 17 hügieeniauditooriumi (Vanemuise tn. 46, II korrus), et arutada edasist tegevuskava. Neile, kes käesoleval sügisel alles alustavad õpinguid, toimub samas kell 18.30 avaloeng.

Kus on südametunnistus?

Kolmapäeval arutas ELKNÜ TRÜ Komitee olukorda ÜET-sse registreerumisel. Siiani on ÜET tööst osavõtuks registreerunud 490 üliõpilast. Mida mõtlevad aga komsomoliaktivistid Majandusteaduskonnas (sekretär I. Siimon), farmaatsiaosakonnas (M. Müür), keemiaosakonnas (T. Tenno), raviosakonna I ja II kursusel (P. Luga) ja raviosakonna III kursusel (M. Martinson), kust ei ole laekunud ühtegi avaldust? Rahule ei saa jääda registreerimisega stomatoloogiaosakonnas (E. Soovik), eesti filoloogia osakonnas (R. Pärtel), Bioloogia-Geograafiateaduskonnas (E. Pärnamägi) ja vene filoloogia osakonnas (I. Luukas).

Meie suvi • Meie suvi • Meie suvi

Teine vahetus suvistel töödel

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastel on juba aastate jooksul kauniks traditsiooniks kujunenud töötada suvisel õppetöö vaheajal. Narva, Viljandi, Tori — need kohad on paljudele üliõpilastele tuttavad just suviste tööde kaudu. Sageli on ulatunud meie üliõpilaste töömehekäed ka kaugemale koduvabariigi piiridest.

1. augustil asus tööle teine vahetus. See polnud küll nii arvukas kui esimene, kuid töökäsi jätkus siiski paljudele objektidele:

- Balti Soojuselektrijaamas töötas 33 üliõpilast;
- koondise «Eesti Põllumajandustehnika» Viljandi rajooni osakonnas — 35 üliõpilast;
- Tori näidissovhoosis — 23 üliõpilast;
- Tartu Linna Stomatoloogia Polikliiniku remonttöödel — 17 üliõpilast;
- Põlva rajooni Gorki-nimelises kolhoosis — 12 üliõpilast;
- ülikooli majandus- ja kapitaalehituse osakonnas — 21 üliõpilast;
- vastuvõtukomisjonis, kateedrite juures jm. — üle 40 üliõpilase;
- pioneerilaagrites ja Tartu linna majavalitsuste juures — 36 üliõpilast.

19 üliõpilast töötas kuni 15. augustini Abhaasia ANSV kolhoosis «Družba» (tööd alustasid juulikuul).

Tublid olid üliõpilased kõikidel objektidel. Seda näitavad ELKNÜ TRÜ Komiteele saabunud iseloomustused. Väga tublilt töötasid üliõpilased Viljandis ja Toris maaparandustöödel, kuhu mitmed jäid ka teiseks vahetuseks.

Hästi töötas grupp Balti Soojuselektrijaama ehitusel. Päevanorme täideti siin 150-protsendiliselt, kusjuures töö kvaliteeti hinnati «väga heaga».

Tartu Linna Stomatoloogia Polikliiniku kiiremale valmimisele aitas palju kaasa meie üliõpilaste-maalrite brigaad.

Objektide staape juhtisid üliõpilased. Staabiülematena töötasid: Balti Soojuselektrijaama ehitusel Avo-Vapper Lukk, Viljandis maaparandustöödel Jaano Odar ja Tori maaparandusobjektil Jaan Vainu. Staapide liikmetena aitasid töö ja kultuurse puhkuse organiseerimisel palju kaasa ning olid oma töössesuhtumisega teistele eeskujuks Pia Valtna (stomatoloogiaosakonnast), Priit Lõuk, Rein Kärner (Füüsika-Matemaatikateaduskonnast), Malle Aru, Uno Pender ja Heino Kruusma (Õigusteaduskonnast).

Oma tööarmastuse ja eeskujuliku distsipliini poolest olid teistele eeskujuks Kadrin Keres, Hilja Iher, Karla Loide, Mart Aints, Rein Hanstin, Reet Palsi (Füüsika-Matemaatikateaduskonnast), Asta Enno, Anne Kivisaar, Vello Vensel (Majandusteaduskonnast), Enn Pihla, Ants Konik (Õigusteaduskonnast), Alevtina Karjakina, Jevdokia Varšavskaja, Asta Kaasik (Arstiteaduskonnast) jpt.

Tööde organiseerimine oli kõikidel objektidel hea ja seetõttu tööseisakuid ei esinenud. Selle tagasid staapide tihedad sidemed ja koostöö tööandjatega.

Töö polnud üliõpilastel eesmärgiks omaette. Eelkõige oli see kuu tore, kosutav puhkus, mille jooksul korraldati ekskursioone, väljasõite, kino ja teatri ühiskülastusi, tehti sporti ja anti isetegevuskontserte. Loodi kontakt kohaliku noorsooga, korraldati ühiseid üritusi, huvitavaid diskussioone, arutati ühiselt kaasaja aktuaalseid probleeme ja võeti osa kohaliku komsomoliprožektori staabi tööst. Rakendati ka oma erialaseid oskusi. Näiteks andis Õigusteaduskonna V kursuse üliõpilane Avo Lukk Narvas töötades kohalikus komsomolikomitees juriidilist konsultatsiooni.

Kallid seltsimehed!

ELKNÜ TRÜ Komitee õnnitleb kõiki teises vahetuses töötanud üliõpilasi heade töötulemuste puhul! Jõudu ja edu ka õppetöös!

Tudeng Toris

1. augustil kell 16 alustasid 24 tudengit teed Tori sovhoosi poole. Meid majutati äsjaremonditud Taali lossi. Järgmisel päeval tutvusime ümbrusega (ja eriti Pärnu jõega).

Esimene tööpäev oli laupäeval. Tüdrukud läksid võsa raiuma, poisid sovhoosi põlde kividest puhtaks tegema. Ja selline tööjaotus jäigi kuni vahetuse lõpuni. Peab au andma sovhoosi juhtkonnale — töö oli väga hästi organiseeritud. Tööseisakuid juhtus ainult paaril korral, nimelt ei pidanud traktorid tõsisele töötempole vastu. Päevaülesandeid ületati pidevalt. Vahetuse jooksul jõudsid tüdrukud puhastada tihedast võsast 6 hektarit maad, poisid vedasid põldudelt ära üle 600 m^3 kive.

Pärast tööd käidi kohalike noortega palli mängimas, kinos ja pidudel. Muidugi ei jäetud pühapäevadel külastamata ka Pärnu randa. Kõikidele meeldisid ekskursioonid Järvakandi klaasitehasesse, Kurgjale C. R. Jakobsoni memoriaalmuuseumi ja Tori hobusekasvandusse.

Päevad möödusid ruttu ja kui saabus ärasõiduaeg, oli kõikide üksmeelne otsus: tulla järgmisel aastal jälle.

J. VAINU,
Tori II vahetuse staabiülem

Läbi kaheteistkümne mere

Tänavu avanes meie geograafiaosakonna üliõpilastel esmakordselt võimalus sooritada menetluspraktika okeanograafia alal NSVL Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi õppeteaduslikul laeval «BATAISK». Meie viis noort geograafi — Ene Kaljo, Silvi Piirsoo ja Rein Põder (III k), Vaido Kraav (IV k.) ja Rein Tamsalu (V k.) — moodustasid murdosa 250 üliõpilasest ja kursandist koosnevas praktikantide rivis.

Oppused rikkalikult aparatuuriga varustatud laeval olid organiseeritud eeskujulikult. Laeva 50-liikmelise meeskonna ja ekspeditsiooni teaduslike juhendajate töö oli korraldatud selliselt, et iga praktikant tegi läbi nii kõik okeanoloogilised tööd laeva üheksas uurimisrühmas (laboratooriumis) kui ka kõik tavalisele madrusele ettenähtud toimkonnad. Nelja kuu vältel omandati hüdroloogiliste, batomeetriliste, hüdrokeemiliste, meteoroloogiliste, mareograafiliste ja hüdrobioloogiliste uurimistööde metoodika ning saadi kogemusi hoovuste mõõtmise, elektrooniliste isekirjutajate rakendamise ja sellekohaste kameraaltööde alal.

Laeval oli üliõpilasi üheksast kõrgemast õppeasutusest, sealhulgas viie ülikooli (Moskva, Leningradi, Kaasani, Minski ja Tartu), kolme instituudi (Leningradi Hüdrometeoroloogia, Odessa Hüdrometeoroloogia ja Leningradi Laevaehituse Instituudi) üliõpilased ning Murmanski Kõrgema Merekooli kursandid. Meie Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased ei jäänud teadmiste ja oskuste omandamisel teiste varju. Hoopis vastupidi — kõigi meie viie geograafi nimed on loetletud 19 parima üliõpilase hulgas, kellele «BATAISKI» kapten sm. I. J. Fenik avaldas oma käskkirjas tänu laitmatu distsipliini ja praktika eeskujuliku sooritamise eest. Rõõmu ja uhkustundega loeme juhendaja poolt antud iseloomustusest, et parimaks üliõpilaseks õppelaeval oli **meie** ülikooli üliõpilane, IV kursuse geograaf Vaido Kraav.

Dots. L. VASSILJEV

*

«Bataisk» — 8000-tonnise veeväljasurvega õppelaev — alustas reisi Murmanskist juuni alguses. Ligi poolteist kuud töötasime tuulisel Barentsi ja suviselt vaiksel Valgel merel. Kõige vastutusrikkamaks kujunesid päevad triivjää piirkonnas — 76 laiuskraadi udus ning niiskuses. Suurimaks teaduslikuks kordaminekuks loeti kinnituse saamist hoovuste uuele süsteemile Valges meres. Üliõpilastele jäid meelde põhjamaa mäed, Euroopa kivine põhjatipp Nordkin ja Norramaa fjordirannik valgete liustikega, harjumatu polaarpäeva elurütm, ookean oma sürpriisidega. Muljeterohke reisi lõpuks jõudsime Murmanskisse tagasi.

Kui ankur uueks reisiks üles vinnati, seisis kalendrilehel augustikuu kurjakuulutav 13. kuupäev. Seekord kündis laev nähtamatuid vagusid Norra rannikuvetes. Siis viis kursijoon süngesse Põhjamerre, kus elasime üle esimese tõsisema tormi. Unustamatu oli 20. augusti hommik Inglise kanalis. Ühel pool laeva avanes Prantsusmaa ning Calais, teisel pool vana Albion Doveri kriidikaljudega. Biskaia lahest pääsesime tormita ja edasi võisime lisada loetelusse Hispaania ja Portugali nimed, mille rannikuvetest möödusime. Laev aga pidas kindlat kurssi lõunasse, Madeira saartele. Vaheldumisi troopika kuumuses ja tormis uuriti Kanaari hoovuse iseloomu. Esimesel septembril möödusime Gibraltarist. Meist paremale jäid Maroko, Alžeeria ja Tuneesia, osake «mustast» mandrist, mis tegelikult osutus kollakaspruuniks. Viies september oli «kahe tulemäe ja Itaalia päev». Varahommikul möödusime nõrgalt suitsevast Strombolist, pärastlõunal võisime Messiina väinast väljumisel kauguses imetleda Etna imposantset hiigelkoonust ning tõttavat elu iidse sadamalinna tänavatel. Meelde jäid ilus Vahemeri, saarterohke Egeuse meri ja Türgi väinad. Istanbuli all klõpsutasime täis mitu filmirulli. Siis saabus kodune Must meri, millest nii palju kuuldud ja loetud. Viimase kahe nädala vältel liikusime piki Musta mere rannikut. Maabusime Hersonis, kangelaslinnas Sevastoopolis, käisime Novorossiiskis ja Pitsundas. Oktoobri algul saabusime Odessasse.

Ekspeditsiooni vältel nägime mandrit, kahte ookeani kaheteistkümne merega, millistel oli igal oma nägu; üheteistkümne välisriigi kaldaid ja külastasime viit kaunist Musta mere linna.

Kiindusime kõik viiekesi meresse, õppisime rohkem armastama maad, kuid ikka ja jälle kutsub meid tagasi arktika jäine hingus ja lõunamere päikeselõõm.

R. PÕDER

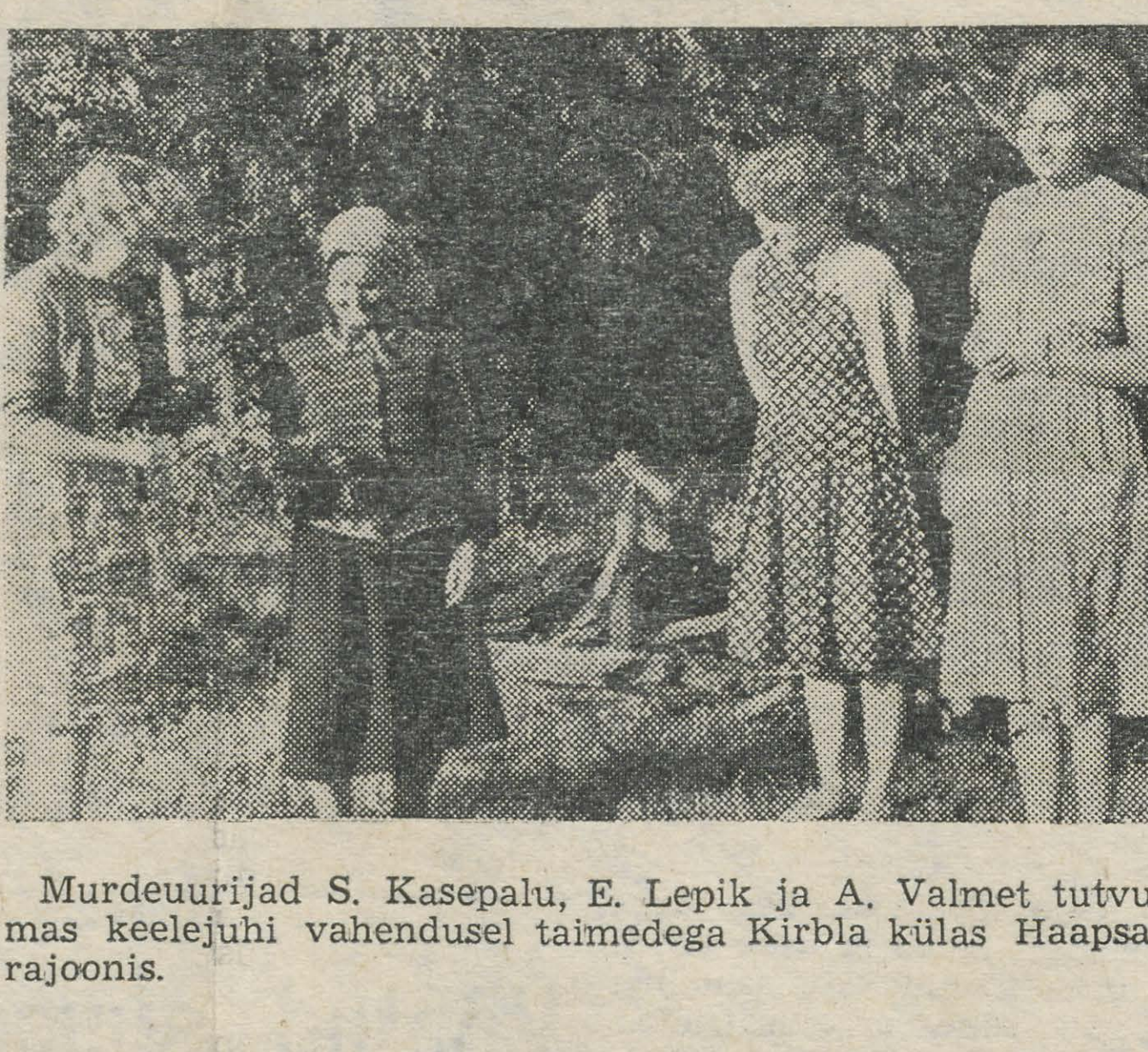

Murdeuurijad S. Kasepalu, E. Lepik ja A. Valmet tutvumas keelejuhi vahendusel taimedega Kirbla külas Haapsalu rajoonis.

AJALOOLANE SAAREMAAL

4.—31. juulini kaevati Saaremaa pinnast välja 154 m^3 mulda. Leiti potikilde ning raudnaelu ja kaks ahjualust (viimased olid meie kaevamiste uhkuseks).

Pärast tööd pühendasid meie asjalikud ajaloolased end kohaliku looduse eksootikale, mida soodustas harukordselt ilusa metsa ja karge mere lähedus. Lähedased olid meile ka saare inimesed.

. . . Mitu kilomeetrit meie asukohast eemal olid talgud. Et peletada õhtu igavust, läksime neid lähemalt vaatama. Alguses hiilisime põõsa taga, siis nihkusime aralt lähemale. Häbi oli ka natuke: päeval tööd ei teinud, aga «saama peale» tulevad küll. Saarlased vist nii ei mõelnud, sest meile tuldi õllekappadega vastu. Aga kui me juba Saaremaa õlut olime maitsnud, ununes pealtvaataja osa.

Päeval on meri ilus. Öösel on ka ilus, eriti kui kuu paistab ja kaldal põleb lõke. Ja südaöises meres suplevad ajalootudengid . . . Me ei püsinud ju paigal päeval ega öösel, sest suvi oli haruldaselt soe. Käisime kinos, lõime pallilahinguid noortega, tegime ekskursiooni üle Saaremaa.

Saabus lõpulõkke aeg. Tundsime endi ümber elurõõmsaid, töökaid sõpru, visasid ja tihti hulljulgeid. Nad andsid meile sõpruse, jätsid meisse soovi uuesti tagasi pöörduda. Ütleb ju laulusalmgi, et «ei paremat pole kuskil maal kui suisel ajal Saaremaal».

H. TUME

VÕIT TULI

Esimesed nädalad õppetööd, sellega seotud mured ja askeldused. Kuid eredalt püsivad meeles suvised muljed, mälestused tööpäevadest ehitustel, põldudel, turbarabas.

Viljandi II vahetuses töötas 30 üliõpilast. Esindatud olid Õigus-Majandusteaduskond, Ajaloo-Keeleteaduskond, Füüsika-Matemaatikateaduskond. Algul oli raske. Paljud ei oleks kunagi varem uskunud, et töömeheleib võib nii kibe olla. Turbaraba kohal lasuv leitsak, parmud, joogiks tihtigi vesi turbakraavist. Ja turbapätsid, turbapätsid! Märjad on rasked, kuivad torgivad ja kriibivad. Iga pätsi ülestõstmisel ootad hirmuga, et selle alt ilmub pruunikirju roomaja — rabarästik, kelle mürgi teadjamad kõige ohtlikumaks kuulutasid. Võitlus oli tõsine, hetketi tundus see isegi üle jõu käivana.

Siis märkasid äkki ühel päeval, et oled sellest võitjana välja tulnud. Hommikul rabasse minnes leidsid, et eilne turbaaun seisab kindlalt (vastandina mõnelegi eelmisele, mis tugedest hoolimata kippus ümber vajuma). Turbapätsi ülestõstmiseks polnudki enam tarvis kogu jõudu kokku võtta. Kui hästi pingutasid, jõudsid auna ikka õigeaegselt, enne äikesepilve kohalejõudmist üles laduda. Õhtul aga oleksid nagu esmakordselt näinud Sinialliku kaunist järve, vesiroose, kõrget kuusemetsa; hiigelsuurt sipelgapesa. Leidsid, et kuidagi ei saa jätta käimata 2 km eemal asuval Siniallikal, millest kohtki oma nime saanud. Voodisse heites pidid endale tunnistama, et elu on siiski tore.

Võit tuli lihtsalt ja loomulikult. Ja sa ise ka ei imestanud selle üle. Hiljem jätkus aega veel paljuks. Kui ilm lubas, otsiti üles võrkpalliväljak. Muretseti muusikariistad, leidus üllatavalt palju laulumehi. Sõideti ekskursioonile Lätimaale.

Möödus kuu. Ei kadunud aga kasutult, jäägitult, hallilt. Sellest kuust Siniallikul jäi kõigile midagi kätesse, midagi südamesse ja mälestusse. Olid head, rõõmsad päevad.

I. POJU

RKA rännul

Tervelt nädal aega said rahvakunstiansambli liikmed maadelda tõeliste meretuulte ja tormidega, saime omal nahal tunda saarlase külalislahkust, näha tema töökust ja lauluarmastust.

Meie esinemisi võeti kõikjal soojalt vastu, nii Aste juveliiride tehases, Sõmera sanatooriumis kui ka Sõrve juubelilaulupeol. Kuigi viimast esinemist segas veidi ootamatu paduvihm, oli pärast seda lõbu seda rohkem, kui rahvamajasse toodi õllevaadid, värskelt suitsetatud räimed ja temperamentne saare polka, mis ei raugenud enne kukke ja koitu.

Otse Sõrve laulupeolt sõitsime Tallinna I rahvatantsupeole, mis kujunes meeldejäävaks kõigile osavõtjaile ja arvatavasti ka pealtvaatajaile.

S. ALLA

Aga kursus?

Füüsikaosakonna II kursuse vene õpperühm peab komsomolikoosolekut. Koosolek võiks alata. Mööbub 5, 10, 15 minutit... ta ei tule. Kogu kursus ootab ühte ja ootab juba teist korda. Kuidas küll söandab üks üliõpilane raisata kaks korda asjatult aega kursusekaaslastel, kes on kokku tulnud, et arutada tema — Anatoli Grišini — käitumist.

Enamikku üliõpilasi võivad õppejõud ja kaaslased iseloomustada üsna lühidalt: hea seltsimees, õpib korralikult, teeb ühiskondlikku tööd, isetegevust, sporti. Kuid «Malõši» (nagu teda nimetatakse küllap vist tema mõnede üsna lapsikute tempude pärast) «saavutuste» kirjeldamine pole nii lihtne.

Lausa imestusväärne, kuidas teise kursuse üliõpilane on jõudnud lühikese (veidi üle aasta) ülikooliaja jooksul nii palju pahandusi korda saata: puudus süstemaatiliselt, jättis ühiselamu üüri mitu kuud tasumata, joonestused esitamata, teda on kõrvaldatud NLKP ajaloo loengult distsipliini rikkumise pärast (!), mängis tehnilise joonestuse tunnis kaarte (!), ei allu õppejõudude korraldustele, jättis omavoliliselt kolhoosi minemata... Lisaks veel joomine. Purjuspäi aga ei suuda vastutada oma tegude ja sõnade eest. Näiteks selline fakt. Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esindaja sm. Lebbini võttis purjus Grišin ühiselamus vastu sõnadega: «Mis, kontroll! Selliseid oleme ennegi näinud!» Grišini «vägitegude» loetelu võiks veelgi jätkata.

Nüüd on Anatoli Grišin välja heidetud ÜLKNÜ ridadest ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan on teinud TRÜ rektorile ettekande Grišini käitumisest ettepanekuga üliõpilane eksmatrikuleerida.

Eksmatrikuleerida. Range, kuid seekord paratamatu karistus. Dekaan A. Mitt ja kursuse juhendaja O. Mankin püüdsid Grišinit igati kasvatada. Nad kutsusid teda korduvalt välja, vestlesid, hurjutasid, selgitasid. Käesoleva aasta 22. mail karistati teda rektori käskkirjaga, kuid seegi ei mõjunud.

Aga kursus?

Kursusevanem A. Maiste räägib, et Grišinil ei puudu ka head jooned. Ta on üsna taibukas ja heatahtlik ning oleks võinud hästi õppida. «Tal on Tallinnas halvad sõbrad, lõngused,» selgitab kursusevanem. «Stipendiumi ta ei saanud, kuid joomiseks jätkus raha küll. Joomingutel oli ta tihti koos meie kursuse üliõpilase Malitskiga. Me oleme Grišiniga palju rääkinud, aga tema lööb kõigele käega.»

Kuid kursus ei oleks tohtinud käega lüüa. Oleks pidanud kontakti astuma Grišini vanematega, otsima teid olukorrast pääsemiseks. Kollektiivis peitub ju suur jõud, kuid kahjuks selle kursuse kollektiiv näib vähe hoolitsevat oma kaaslaste eest. Sellel kursusel on ÜLKNÜ-st välja heidetud üliõpilane T. Saviste, eksmatrikuleeritud üliõpilane Rešetilova ja ainult akadeemilisele puhkusele minekuga pääses samast saatusest üliõpilane T. Zibunova.

Kas ei ole seda liiga palju ühe kursuse kohta, liiati et see on alles teine kursus.

Mida on suudetud teha ja tehakse, et sellised asjad ei korduks?

E. PUNG

KRIITIKA JÄLGEDES

Bioloogid vastavad

(Vastuseks ajalehes «Töörahva Elu» avaldatud artiklile «Kellele sääraseid vaja», mis ilmus ka meie ajalehe 24. numbris.)

Tartu Riikliku Ülikooli bioloogiaosakonna II kursuse üldkoosolek arutas ühe grupi üliõpilaste käitumist, kes töötasid Võru rajooni C. R. Jakobsoni nimelises kolhoosis ajavahemikul 3.—26. septembrini.

Bioloogiaosakonna II kursuse 1. ja 4. rühma üliõpilased puutusid nimetatud kolhoosis kokku mõningate raskustega elutingimuste korraldamisel, toitlustamisel ja töö organiseerimisel. Taoliste puuduste kõrvaldamine oleks olnud üliõpilaste ja nendega kaasasoleva õppejõu L. Sarapuu ning kolhoosi juhatuse ühiste jõupingutustega kahtlemata võimalik.

Kahjuks kujunes aga olukord selliseks, et ei L. Sarapuu, kes lahkus kolhoosist juba 5. septembril ja saabus tagasi alles 16. septembril, ning tema äraolekul ka komsomoligrupp ega määratud grupivanem ei tulnud toime organisatsiooniliste küsimuste õige lahendamisega.

Osa selles kolhoosis töötanud üliõpilasi, sealhulgas ka komsomoliaktiviste, ilmutas antud olukorras ebaprintsipiaalsust, suhtus kommunistlikule noorele mitteomase passiivsusega toimuvasse ja kutsus oma käitumisega esile suhete teravnemist. Grupis levisid virisemise meeleolud ja distsiplineerimatus, millele komsomoliaktivistid ei andnud vastulööki.

Lähtudes ülaltoodust mõistab kursuse üldkoosolek karmilt hukka C. R. Jakobsoni nimelises kolhoosis töötanud kursusekaaslaste käitumise ja tunnistab osaliselt õigeks ajalehes avaldatud kriitika.

Jämedaks distsipliinirikkumiseks loeme ka seda, et osa 1. ja 4. rühma üliõpilasi lahkus kolhoosist küll mõjuvatel põhjustel, kuid esimeest informeerimata.

Toimunust järeldusi tehes otsustas komsomoligrupp järgmist.

- Teha kursuse komsomoligrupi ees noomitus kõigile antud kolhoosis viibinud grupi liikmetele kommunistlikule noorele mittekohase passiivsuse eest.
- Teha ettepanek ülikooli komsomolikomiteele karistada Jaan Soomi, Anne-Mare Leisi ja Henn Mikelsaart noomitusega koos arvestuskaardile kandmisega.
- Järgmisel aastal taotleda võimalust minna kolhoosi ilma õppejõuta, et parandada sel aastal tehtud vigu.

Kursuse koosolek omalt poolt otsustas:

1. Nõukogude üliõpilasele mittekohase käitumise eest, arvestades asjaosaliste arusaamist oma eksimusest, avaldada C. R. Jakobsoni nimelises kolhoosis töötanud üliõpilastele ühiskondlik laitus.

2. Kursuse koosolek palub EKP Võru Põllumajandusliku Tootmise Valitsuse Parteikomiteed juhtida ajalehe «Töörahva Elu» toimetuse tähelepanu sellele, et rida fakte kõne all olevas artiklis ei vasta tõele, millest peame vajalikuks täiendavalt informeerida Võru Põllumajandusliku Tootmise Valitsust.

Bioloogiaosakonna II kursus

Tulemuste-rohke konverents

11.—13. oktoobrini toimus TRÜ Majandusteaduskonna korraldusel majandusliku analüüsi alane teaduslik konverents. Esimene selline vabariigis. Sellest võttis osa poolteistsada teaduslikku töötajat, praktikut, kõrgemate koolide õppejõudu ja keskasutuste juhtivat töötajat Tallinnast, Tartust ja mujalt. Kuulati ära 16 ettekannet TRÜ, Eesti NSV TA Majanduse Instituudi, Tallinna Polütehnilise Instituudi, Elektrotehnika Teadusliku Uurimise Instituudi ja Eesti NSV Loomakasvatuse Instituudi töötajate esituses. Ettekannete arutelu ja arvukate sõnavõttude baasil tegi konverents kokkuvõtte majandusliku analüüsi alastest saavutustest ja puudustest ning kavandas ülesandeid edaspidiseks.

Tähtsamate saavutustena praktikas märgiti ära peaökonomistide ametkohtade loomist suuremates ettevõtetes ning ühiskondlikel alustel töötavate majandusliku analüüsi büroode tegevust. Teaduse rindel toodi esile Eesti NSV tootmisharude-vahelise tootmise ja tarbimise bilansi koostamist, matemaatiliste meetodite intensiivsemat rakendamist ja tööstus- ning põllumajandusettevõtete süvendatud majandusliku analüüsi metoodika aluste väljatöötamist.

Tähtsamaks Eesti NSV rahvamajanduse analüüsimisel esinevaks puuduseks pidas konverents analüüside liigset pinnapealsust ja kirjeldavat iseloomu. Selle põhjustena märgiti ära teooria, eriti süvendatud analüüside metodoloogia mahajäämust, mitteküllaldast sidet teooria ja praktika vahel ning analüüsivate organite töö vähest koordineerimist.

Määrati kindlaks analüüsialase töö edaspidised arengusuunad. Teooria valdkonnas peeti vajalikuks suunata peatähelepanu Eesti NSV rahvamajanduse spetsiifikast tulenevate probleemide lahendamisele ja analüüsimeetodite tunnetusvõimaluste süvendamisele tootmis-tehnoloogilise printsiibi, matemaatiliste, graafiliste ja loogiliste meetodite senisest ulatuslikuma kasutamise teel. Jaotati ära ka tööülesanded. TRÜ Majandusteaduskonna hooleks jäi töö koordineerimine põllumajanduse ja kaubanduse majandusliku analüüsi metodoloogia alal.

Majanduslike analüüside läbiviimise organisatsioonilise külje parandamiseks fikseeriti analüüsivate organite ülesanded ja nende täitmise eest vastutajad. Analüüsi tulemuste üldistamise valdkonnas tehti ettepanekuid vastavate ametkondlike bülletäänide regulaarseks väljaandmiseks, ajakirja «Tehnika ja Tootmine» reorganiseerimiseks ajakirjaks «Majandus ja Tehnika» ja Eesti Riikliku Kirjastuse temaatiliste plaanide täiendamiseks.

Taolisi konverentse ja nõupidamisi peeti kasulikuks. Nad otsustati muuta regulaarseks.

R. HAGELBERG

Kunstinäitus ülikooli kohvikus

Ilmar Torni ja Allex Küti graafiliste tööde tuumiku moodustavad tänapäeva tööinimest kujutavad kompositsioonid. Suure meisterlikkusega on edasi antud ka maastikud Eesti erinevatest rajoonidest. I. Torn viljeleb linoollõiget, A. Kütt aga mitmesuguseid sügavtrüki tehnikaid ja autolitot.

Näituse arutelust, mis toimub teisipäeval, 29. oktoobril kell 19 TRÜ kohvikus, võtavad osa ka eksponeeritud teoste autorid.

Tutvuge näitusega!

Paremal: A. Kütt «Vana Tallinn». All: I. Torn «Kaluri käed».

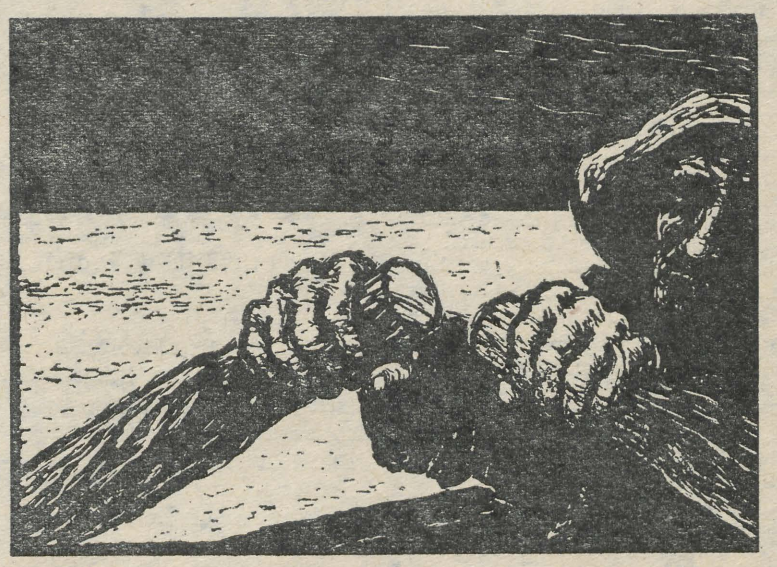

Saagem tuttavaks Tartu Rahvateatriga

Iga tõelise teatrisõbra pilku on viimastel aastatel paelunud meie rahvateatrite viljakas tegevus Järgnevalt tutvustagemgi üht neist — meie kodulinna rahvateatrit, seda enam, et seal lööb kaasa ka Tartu Riikliku Ülikooli kasvandikke.

1959. a. korraldatud näiteringide ülevaatusel Tallinnas esines AÜN Tartu Kultuurihoone näitering A. Arbuzovi näidendiga «Kauged teed». Žürii otsustas kõrge kunstilise taseme eest anda näiteringile isetegevusliku teatri nimetuse. Nii sündiski teine isetegevuslik teater Eestis (esimene oli Otepääl). Hiljem on nelja aasta jooksul nii Tallinnas kui ka teistes linnades tekkinud rahvateatreid juurde — kokku 11. Vaatamata võistlejate rohkusele on aga Tartu Rahvateater suutnud püsida oma kunstilise taseme tõttu esirinnas: 1960. a. esimesel isetegevuslike teatrite ülevaatusel tuli ta esikohale I. Kuprijanovi draamaga «Sajandi poeg», 1961. a. ülevaatusel sai A. Šalõnski «Trummilööja» auhinnalise koha, 1962. a. saavutati esikoht V. Vigante näidendiga «Igavesti haljad palmid», käesoleval aastal tuldi esikohale Peter Karvaši draamaga «Kesköömissa», millele lisandus veel suurem tunnustus — Tartu Rahvateater määrati kandidaadiks üleliidulise ametiühingute isetegevusülevaatuse lõppvooru Moskvas.

Isetegevusteatri laval on esinenud ja esineb ka praegu rida üliõpilasi. Nimetame kasvõi «Vanemuise» stuudiolast Evald Hermaküla, «Kesköömissas» teevad kaasa ülikooli lõpetanud Roman Tsurenkov ja Urve Karelaid. Saalis publiku seas on aga üliõpilasi veel vähe. Etteheiteid tuleb teha vist teatrile, kes senini ei ole suutnud üliõpilaskonda teatrisse tuua.

Jääme siiski lootma, et edaspidi suudab Tartu Rahvateater akadeemilise pere võita oma publikuks. Aktsiooni võiks alustada «Kesköömissaga», mis on leidnud avalikku tunnustust. Kui olete kord Tartu Rahvateatri etendust näinud, siis võite ise otsustada, kas tasub nimetatud teatrit külastama hakata või mitte. «Oma silm on kuningas», ütleb eesti vanasõna.

R. HINT

Beethoveni ja Tšaikovski

helitöid on tore kuulata. Aga tore on neid ka mängida, isegi siis, kui jõud küünib vaid kõige lihtsamate paladeni. TRÜ sümfoniett-orkester saavutas möödunud õppeaastal mõningat edu. Esineti Beethoveni, Bachi, Schuberti, Glazunovi jt. heliloojate teostega. Ootame endisele koosseisule lisaks uusi muusikahuvilisi. Üliõpilane, kui Sa oskad vähegi mängida viiulit, klarnetit või mõnd muud pilli, ära jäta tulemata meie mänguseltsi! Repertuaari valime jõukohase. Orkestri esimene proov toimub teisipäeval, 22. oktoobril kell 20 TRÜ klubis (Tähe tn. 29).

M. KRUUS

• Õpetavad masinad ja meie •

Kaasaja pedagoogika ja pedagoogilise psühholoogia üheks aktuaalsemaks probleemiks on programmeeritud õppimine ja õpetavate masinate konstrueerimine (nii alg-, kesk- kui ka kõrgema kooli jaoks). Selle probleemiga on ÜTÜ psühholoogiaring varemgi tegelnud. Möödunud õppeaastal esines inglise filoloog Priit Järve ettekandega õpetavate masinate probleemi psühholoogilistest aspektidest. Praegu on psühholoogiakateedris valmis saanud komplekt seadmeid programmeeritud õppimiseks. Eespoolnimetatud probleemi süvendatud uurimiseks ja esimeste praktiliste katsetuste korraldamiseks on kavatsus rakendada tööle vastav töögrupp, kuhu võiksid kuuluda üliõpilased kõigist teaduskondadest. Töögrupi esimene koosolek toimub kolmapäeval, 23. oktoobril kell 18 psühholoogiakateedris, kuhu oodatakse asjasthuvitatud üliõpilasi.

Psühholoog

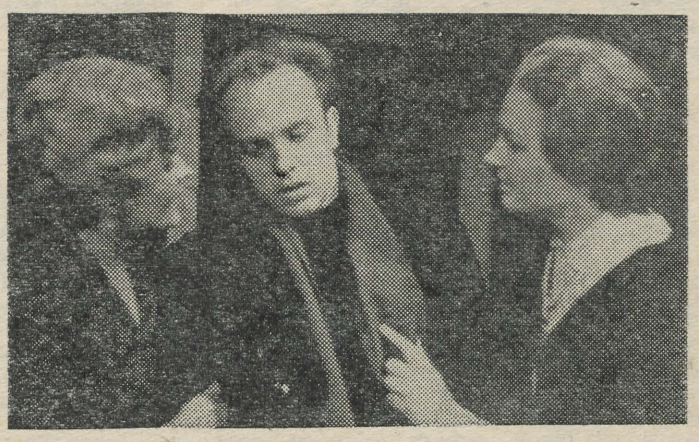

Stseen P. Karvaši «Kesköömissa» etenduselt.

Tartu Riiklik Ülikool 3

FELIX KOTTA

11. oktoobril 1963. a. lakkas tuksumast Felix Kotta luuletajasüda. Need, kes Felix Kottat päevast päeva nägid tema igapaevases töös, ei suuda uskuda, et viimasele, optimistlikku ja elujaatavat pealkirja kandvale luulekogule «Päikesepaiste» ei järgne teisi. Et enam ei ilmu ülikooli auditooriumidesse pikka hallipäist kogu, kes oli täis nooruslikku reipust ja oskas leida teed üliõpilaste südametesse vilunud pedagoogivaistuga.

Veelgi lihtsamini oskas Felix Kotta kõita lastesüdameid oma toredate lugudega lastest ja loomadest, oma sudamlikkuse ja huumorimeelega.

Poeeti ja kodanikku — tuntud Majakovski võitlejalike värsside tõlkijat ning vastutusrikaste kohtadel ühiskondlikke ning parteilisi ülesandeid täitvat kirjanikku ei ole enam meie hulgas.

F. Kotta sündis 1910. a. 25. juunil Tartus, kuid kasvas üles Siberis, kuhu perekond asus elama 1913. a. Alates 1926. a. ilmus «Siberi Teataja» lisas F. Kotta esimesi värsikatsetusi. 1935. a. ilmunud koguteoses «Luuletused» leiduvad F. Kotta värsid koos Peno Alnovo, Leopold Saartsi ja Eduard Pälli luuletustega. Leningradis väljaantavas kirjanduslikus ajakirjas «Leegid» ilmus aeg-ajalt noore poeedi värsse, kus ta kogu südamega tunnetas oma vastutust ja osavõttu maa pingelisest ülesehitustööst.

Isikukultuse surveoludes 1930. aastate lõpul oli Felix Kotta sunnitud vaikima. Alles pärast Nõukogude Eesti vabastamist 1944. a. sügisel pöördus ta tagasi oma sünnimaale ja lülitus kogu energiaga selle kirjanduslikku ellu. Tema sulest ilmus 1948. a. luuletuskogu «Ründ», 1950. a. «Kindlal sammul», 1956. a. «Vares, vaga linnuke», 1958. a. «Näojooned» ja viimase luuletuskogu, «Päikesepaiste» sünnidaatumiks on 1960. a.

Felix Kotta luuletajapale oli alati pööratud ühiskondliku elu poole, töötava ja võitleva inimese kujutamisele, nõukogude rahva sotsialistlikust ülesehitustööst osavõtjana. Tal jätkus palju armastust ja huvi sirguva põlvkonna — laste vastu, kellele kirjutatud värsiraamatud kuuluvad eesti nõukogude lastekirjanduse paremiku hulka.

Sirgjoonelise inimesena, veendunud kommunistina ja oma veendumusi täiel häälel kuulutava poeedina jääb Felix Kotta elama oma kollektiivikaaslaste mälestuses.

TARTU ÜLIÕPILASMEESKOORIS

Jälle reisima!

Tartu Üliõpilasmeeskoori matkarajad on rohkem kui poole sajandi jooksul ulatunud kaugele väljapoole Eesti ja ka Nõukogude Liidu piire. Kõige pikem neist oli Krimmi-matk — üle 6000 km.

Viimastel aastatel korraldas koor väljasõidukontserte peamiselt Tallinna, Riiga, Moskvasse jm. Sellepärast otsustatigi käesoleval semestril teha ringreis läbi Balti liiduvabariikide suuremate linnade.

Ettevalmistustööd on juba alanud. Matka kestus on maksimaalselt üks nädal, kusjuures kahes linnas on koorile ette nähtud kontserdivaba päev puhkuseks, kohtumisteks kohalike kollektiividega ja tutvumiseks mitmesuguste vaatamisväärsustega.

Orienteeruvalt on tähtajaks määratud detsembri esimene pool. Reisile minnakse semestrikontserdi repertuaariga, milleks on seekord eranditult ooperikoorid. Sellest huvitavast valdkonnast võib koostada väga mitmekesise kava, sest isegi tuntud klassikalistes ooperites on koore, mida iseseisvate teostena on väga harva või pole üldse ette kantud, näiteks üliõpilaste koor J. Offenbachi ooperist «Hoffmanni lood», vangide koor L. van Beethoveni ooperist «Fidelio» jne. Ka tuntumad koorid on valitud selliselt, et enamik praegusest koosseisust ei ole neid veel laulnud.

Ulatusliku programmi tõttu ei ole kooril plaanis iseseisvaid esinemisi enne semestrikontserti detsembri alguses. Uusi lauljaid võetakse küll vastu, aga kes jääb hiljaks, sellel läheb endal raskeks kava omandada ja järelikult ka matkast osa võtta. On ju selge, et ise õpime, ise sõidame ja ise ka vastutame selle eest, kuidas meie üritus õnnestub.

E. TOOM

Killukesi kolhoosist

Telefonitraatides ristlesid repliigid:

«Halloo... Kas töömurdjaid vaja?»

«Üks autotäis, palun.»

Või:

«Ah, et üliõpilased? Mis nendega ikka teha... Noor rahvas, liduvad siin ringi värske õhu käes, — pane või traktorikäru toidukraami kätte vedama. Mullu tegime kakssada kukke vagaseks.»

*

Tüdrukutele anti hangud, mis nagu hädavaresest sepasellil välja taotud. Brigadir palus:

«Uurige välja, kes selliseid riistu teevad. Neid endid tuleks panna viglameesteks.»

*

Põlva rajooni «Külvajas» hoiatati verivärskeid meedikuid:

«Pujakõsõ, massa'i inne puult päivä põllu pääle minnä, kombaini tegevä tiiru tõõsõ är, kül sis katski läävä. Puhakõ paremb koton.»

*

Nädalapäevad masindati seemneristikut. Kiruti Viljamsit, tema heinavälja-süsteemi ja selle kummardajaid. Kui teadusevallutajad läksid nurmele põllurammu (seda vedelat, otse laudast tulnut) laotama, tulid nood kummardajad hurjutama:

«Kas siis nii paksult vaja!»

*

Teeveertelt tõusid lendu kanad ja naised pistsid hädaldama:

«Vaadake, mihuke karvane mees kihutab autoga ringi!»

See oli tulevane eesti filoloog Mati Kalkun. Vedas isekallutajaga silo augu juurde.

*

Keemiaosakonna piigadele leiti selline töö, mis nende tulevase erialaga tihedalt seotud — linakitkumine.

Ega poisidki tahtnud tulevikuteaduse ees võlglasteks jääda. Nad panid reaktsioonid käima... õlleankrus. *S. KARJA*

Õigus-Majandusteaduskond esikohal

Üle 400 osavõtja ● Individuaalselt parimad U. Mikelsaar ja A. Palge ● Majandusteaduskonna II kursus esimeseks

Neljapäeval, 10. oktoobril kella kolme ja nelja vahel liikus hulgaliselt spordidressides noori Tähtvere metsa suunas. Toimus ju seal ülikooli massiürituste esimene ala — orienteerumisvõistlus. Juba algul torkas silma Õigus-Majandus-, Bioloogia-Geograafia- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste rohke osavõtt. Seevastu Arstiteaduskonna rohkearvulisest perest oli võistlusrajal ainult 12 neidu ja 5 noormeest.

Stardipaigal jagati osavõtjatele ümbrikud Tähtvere metsa kaardiga, kuhu oli kantud 17 kontrollpunkti. Kuna valikorienteerumises oli punktide väärtuseks 1—3, oli maksimaalne punktide arv 34. Ette rutates teatame, et selle summa kogus ainult üks võistleja — Ustav Mikelsaar bioloogiaosakonna II kursuselt. Võistlejad hajusid metsa, et igas leitud kontrollpunktis lüüa tempel kaardi tagaküljele.

Üksikud võistlejad saabusid tagasi varsti. Esikohale nad ei pretendeerinud, mõni tempel oli löödud ja vajalik punkt oma kursusele toodud. Enamik osutus aga tõelisteks sportlasteks, kes kasutas ära kogu antud aja ja püüdis saavutada maksimumi. Seetõttu saabusidki võistlejad tagasi peaaegu korraga, mõned aga, kes rajal eksisid, tulid tagasi koguni tunniajalise hilinemisega, mis muidugi plusspunktide asemel viis miinusseisu.

Kes olid parimad?

Meestest, nagu juba mainitud, saavutas esikoha U. Mikelsaar, teiseks tuli Vello Raudsepp (bioloogiaosakonna I k.) 30 punktiga ja kolmandaks suusatajana tuntud Hain Kinks (Kehakultuuriteaduskonna IV k.) samuti 30 punktiga. Naisvõistlejatest oli parim Anne Palge (matemaatikaosakonna IV k.) 20 punktiga, järgnesid Helle Ritsing ja Aili Reinberg 19 punktiga.

Meisterlikkuse osas järjestusid teaduskonnad järgmiselt:

1. Bioloogia-Geograafiateaduskond;
2. Õigus-Majandusteaduskond;
3. Füüsika-Matemaatikateaduskond;
4. Kehakultuuriteaduskond;
5. Ajaloo-Keeleteaduskond;
6. Arstiteaduskond.

Palju tähtsamaks kui meisterlikkust loetakse meil aga nende võistluste puhul massilisust, s. o. üliõpilaste osavõtu protsenti. Selles lõigus on «pingerida» järgmine (sulgudes on märgitud punktide arv teaduskonna iga üliõpilase kohta):

1. Õigus-Majandusteaduskond (0,281);
2. Bioloogia-Geograafiateaduskond (0,228);
3. Ajaloo-Keeleteaduskond (0,174);
4. Füüsika-Matemaatikateaduskond (0,077);
5. Arstiteaduskond (0,014).

Kehakultuuriteaduskond on väljaspool arvestust (0,566).

Kursustest olid paremad: 1. Majandusteaduskonna II k., 2. võõrkeelte osakonna II k., 3. bioloogiaosakonna I k., 4. ajalooosakonna IV k, 5. eesti keele ja kirjanduse osakonna IV k. ja 6. sama osakonna III k.

Mida ütelda uue võistlussarja esimese ürituse kohta?

Paistab, et paljud kursused ei ole huvitatud ei võistluse preemiatest (puhkelaager Käärikul, ekskursioonid jne.) ega sportlikust konkurentsist. ELKNÜ TRÜ Komitee poolt moodustatud 80 võistkonnast olid esindatud pooled — 40, kusjuures 9 viimast ainult ühe esindajaga. Kahju, et sellest huvitavast tervistavast üritusest jäid täielikult eemale Arstiteaduskonna 1200 üliõpilast, kui mitte arvestada teaduskonna 17 esindajat, kes siiski leidsid mahti sügisese õhtupooliku toredaks veetmiseks. Protokolle sirvides selgub veel, et ka diplomandid olid esindatud — 1 osavõtjaga, kelleks osutus vene filoloogia osakonna V kursuse üliõpilane Tiiu Praks. Kui mitte arstidel ja diplomandidel ei ole selge kehalise kasvatuse kui kommunistliku kasvatuse ühe lahutamatu osa tähtsus, kellel siis veel?

Näib, et üldkokkuvõttes on väga kerge võitjaks tulla sellel kursusel, kus on vähegi üksmeelt ja üliõpilased ei pea paljuks võtta aasta jooksul osa vähem kui kümnest tervistavast üritusest. Võib arvata ka, et paljud ei ole küllalt põhjalikult tutvunud juhendiga (see ilmus meie ajalehe 24. numbris 4. oktoobril).

Eile ja üleeile toimus teine massiüritus — jooksukross. Sellest teeme kokkuvõtte ajalehe järgmises numbris. Loodame, et seekord leiame osavõtjate hulgast rohkem ka diplomandide ja Arstiteaduskonna üliõpilaste nimesid.

B. MATVEI

*

Märkus. Ülikooli komsomolikomitee ja Spordiklubi ootavad üliõpilaste arvamusi ja ettepanekuid massiliste spordiürituste arvu, läbiviimise korra, tulemuste arvestamise, võistkondade moodustamise jms. kohta.

Töökaitse, ohutustehnika, tervishoid

Dots. *V. RITSLAID*

(Algus ajalehes nr. 22.)

Allakirjutanu tutvustas lugejaile meie ajalehes 2. märtsil 1962 artiklis «Inimese heaks» NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi Kolleegiumi ning Hariduse, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingu Keskkomitee Presiidiumi ühise koosoleku (29. juunil 1961) otsuse nõudeid. Kuidas neid täidetakse TRÜ-s?

Ohutustehnika, töö- ja koolitervishoiu ning tuletõrje õpetamise programmid on täiendatud ja viidud need kaasaja nõuete tasemele. Reas eriainetes on programme täiendatud töökaitsealaste küsimustega. Menetluspraktikumide aruannetes kajastuvad need küsimused veel puudulikult.

Diplomitöödesse puutuvate ohutustehnika, töötervishoiu ja tuletõrje küsimuste käsitlemine ning tööde viseerimisele esitamine toimus nõuete kohaselt keemiaosakonnas. Füüsikaosakonnas üldfüüsika kateedri õppejõudude poolt juhendatud diplomandidest ei olnud ükski õigeaegselt informeeritud ülalmärgitud nõudest. See tekitas real juhtudel diplomitööde vältimatu täiendamise vajaduse. Seejuures on iseloomulik, et aastate vältel omandab enamik keemiaosakonna üliõpilastest ohutustehnika ja tuletõrje õppeaine hästi, füüsikaosakonnas on aga arvestuse kordajate arv suurim.

Kas küsimuse tuum ei peitu siin ka selles, et mitte kõik selle osakonna õppejõud ei ole arvesse võtnud ministeeriumi ja ametiühingu keskkomitee eelmärgitud ühises otsuses leiduvat pöördumist õppejõudude poole, kus kutsutakse kasvatama üliõpilastes õiget suhtumist töökaitse küsimustesse. Diplomitöö materjalidest ilmneb, et näit. aeroionisatsiooni laboratooriumis hoitakse eeskirjade vastaselt ruumis ligi 300-voldise pingega akumulaatoripatareid. Maandusteks rakendatakse eeskirjade vastaselt keskkütte radiaatoreid, Üks diplomitööd juhendavatest õppejõududest leidis, et keskkooli füüsikakabinetti käsitlevasse diplomitöösse ei saa võtta vähemalgi määral ohutustehnika küsimusi, sest see nõudvat vähemalt kahe diplomitöö mahtu. Pedagoogikas on eeskujudel primaarne osa. Kommentaare pole vaja. Muide, see on näide sellest, et ei piisa ainult administratsiooni õigest suhtumisest küsimusse.

Ministeeriumi ja Ametiühingu Keskkomitee 29. juuni 1961. aasta ühist otsust: nõuda töökaitse õppeainetes eksamit, realiseeritakse meil osalt eksami, osalt diferentseeritud arvestuse rakendamisega. Ajaloo-Keeleteaduskonnas on diferentseeritud arvestuse pingetabelis edukalt esikohal ajaloo-osakond (väga häid 56%, häid 36%), järgnevad saksa filoloogid (väga häid 50%, häid 33%) ja eesti filoloogid (väga häid 33%, häid 58%). Riigieksamitel selgus, et enamik lõpetajaist tundis erialalähedasi töökaitse küsimusi hästi.

Selle kõrval aga sama otsuse nõuet ka erialasesse kandidaadieksamisse ohutustehnika küsimuste sisseviimise kohta meil ei täideta.

Teatavaks saavutuseks on see, et tänavu alustati füüsika eriala üliõpilastega Tartu Autoremonditehase tootmisruumide valgustuse olukorra uurimist. Edaspidi peaks tootmistingimuste uurimine laienema ka teistele ettevõtetele. Seda tööd võiks korraldada ka Tartu koolides.

Ülalmainitud otsuses on ohutustehnika ja tuletõrje-alase teadusliku töö ergutamise eesmärgil ette nähtud igal aastal kolm üleliidulist medalit üliõpilaste poolt tehtud paremate selleteemaliste teaduslike tööde autasustamiseks. Miks mitte meilgi asuda töökaitsealaseid uurimusi vormistama? Ka ei puudu meil võimalused diplomitööde tegemiseks töökaitse, ohutustehnika, töötervishoiu teemadel. Sellised tööd on väga soovitavad.

Mihhailovskojes

Nädalavahetusel külastas grupp Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasi A. S. Puškini eluga seotud kohti.

Käidi poeedi kodumõisas Mihhailovskojes, kus praegu asub Puškini maja-muuseum, samuti «Jevgeni Onegini» sünniloos tähtsat osa etendanud suures Tregorski pargis. Puškinskije Gorõs nähti maailmakuulsa poeedi hauamonumenti. Tagasiteel peatuti Pihkvas ja Petseris.

Ekskursioon oli huvitav ja tore.

H. PLIESS

Külalised Riiast

Nädalavahetusel viibivad külas Riia Polütehnilise Instituudi võrkpallurid. Laupäeval on TRÜ võimlas mängude algus kell 19, pühapäeval kell 11.

Möödunud aasta märtsikuus, kui kohtuti esmakordselt Riias, lõppes meeskondadevaheline mäng meie võiduga 3:2. TRÜ naiskond oli aga sunnitud vastu võtma 0:3 kaotuse.

Võistlus tuleb huvitav ja tasavägine. Ootame paljude võrkpallisõprade kaasaelamist!

TEADAANNE

Pühapäeval, 20. oktoobril kell 13 toimub TRÜ kohvikus lõbus LASTEHOMMIK.

Laulu, tantsu ja mängu kõigile!

Tänuavaldus

Avaldan südamlikku tänu Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteele, Tartu Riikliku Ülikooli rektorile, haldusprorektorile ja kõigile ülikooli töötajaile, kes mind pensionile siirdumisel kinkidega ja õnnesoovidega meeles pidasid.

K. BLAUBRIK

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7898. MB-07426.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kommunistliku Noorsooühingu 45. aastapäevale pühendatud suvetöödest osavõtjate õhtu algab homme ülikooli klubis kell 19.30. Ootame!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 25. OKTOOBRIL 1963

Nr. 27 (567) XVI aastakäik

Veel 2 päeva KÄÄRIKUL

Neid, komsomoliaktiviste, oli siin üle saja. Sõitsid siia, et saada komsomolitööks praktilisi näpunäiteid. Tulid, et kuulata ja öeldule kaasa moelda. Võib-olla just selle kaasamõtlemise pärast olidki sonavõtud ja ülesastumised arukad ning asjalikud. Sõnakolksude ja koiavate fraasidega siin ukstelst ei piinatud (kulunud loosung ei mobiliseeri ju kedagi!). Lihtsus, sundimatus ja avameelsus — neid omadusi austati seminar-laagris.

TÖÖTADA UUTMOODI

Ainult sellest seminaril räägitigi. Kasvatada inimest tegudega, konkreetsete ülesannetega — see on komsomolitöö praegune suund.

Uued vormid ning meetodid õppe- ja kasvatustöös, uued suhted inimestega — kõik see uus ja hea sektorite tööplaanidest tuleb nüüd muuta eluks endaks. Tuleb inimestest ükskõiksus valja ajada.

*

Üliõpilased ei ole ju ei halvad ega tuimad. Karuteene suhtumisel komsomolitöösse on osutanud endine formaalsus ja pealiskaudsus asjaajamisel, otsustamine ülevaltpoolt, mille puhul üliõpilasele jaeti ainult kuulaja ja ootaja positsioon.

Nüüdsest peale algab komsomoliküsimuste arutamine grupis. Just grupp peab arutama oma kaaslaste väärtust käitumist ja andma õige hinnangu sellele. Komsomol usaldab kursusi, oleme me kõik ju täiskasvanud inimesed. Oleks ehk juba aeg loobuda sellisest lihtsustatud mõteviisist: mis sellest, kui mina ja mu sõbratar ei lähe või ei tee, seal on teised. Üldistus tehakse aga selline: näe, filoloogid ei tulnud jälle täies koosseisus kohale, näe ülikool vedas alt.

Ei tohi unustada, et **alati** esindad Sa kedagi.

Nii arutati ja kõneldi seminaril.

MIDA ON UUT KOMSOMOLITÖÖS

(Väljavõtteid sektorite tööplaanidest)

*** Kursusevanema ja kursuse komsomolibüroo funktsioonide ühendamine I—III kursusel.**

*** Kõigi üliõpilaste jaoks vastavalt huvialadele üleülikooliliste ringide ja klubide moodustamine.**

*** Kontrolli teostamine poliitiliste teadmiste üle kursustel («Komsomoliprožektori» liikmed vestlevad üliõpilastega, et veenduda, kuivõrd nad on kursis aktuaalsete poliitiliste sündmustega. Vestluse tulemused avaldame meie ajalehes).**

*** Rahvusvaheliste suhete ringi loengud kursustel, gruppides.**

*** Kontrollitakse, kuivõrd on arvestatud möödunud õppeaastal üliõpilaste poolt tehtud ettepanekuid loenguvormide ja programmide osas.**

AKTIIV ON KÄIVITUSMEHHANISM,

mis paneb liikuma komsomolitöö ülikoolis. Mida nõudis seminarlaager aga aktivistidelt endilt?

Eelkõige kõrget poliitilist teadlikkust, rohkem eluloogikat, patriotismi — see, mis puudutab kõiki, puudutab ka sind. Selleks et innustada ja õhutada teisi, peab komsomolitöötaja ise olema laia silmaringiga. Ta ei tohi põlata enesedistsipliini, printsipiaalsust (aga ega ka iga otse näkkuütlemine pole veel printsipiaalsus!). Delikaatsus ja seltsimehelikkus — neid jooni austab igaüks.

*

Seminaripäevadel valitses terve ja asjalik õhkkond: esineti argumenteeritud sõnavõttudega, vaieldi julgelt, ei virisetud. Näidati, et osatakse ka aktiivselt puhata (orienteerumisjooks, puhkeõhtu). Küll oleks tore, kui õppelaagri meeleoluga suudetaks sütitada ka kursusekaaslasi! See ju kokkutuleku eesmärk oligi.

E. OJAND

ÜLKNÜ 45. AASTAPÄEVA EEL

VÕITLEJA HOMSE EEST

Tänavune ÜLKNÜ 45. aastapäev tähistab komsomoli edasist mehistumist. Ammu on möödas ajad, millal meie komsomol oli lapseeas. Üheks esimeseks meheteoks oli linna ehitamine Amuuri kaldaile. Lisandub järjest uusi saavutusi. Uudismaa, Siberi uusehitused, ja ka meie kommunistlike noorte käte abil kerkinud Balti Sooĵuselektrijaam. Meie ridades kasvavad tõelised võitlejad.

Viimasel ajal on elavnenud ka meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö. Komsomolil pole suur osa mitte ainult suurtes tegudes, vaid ka igapäevases elus. Just siin loome me uue ühiskonna alused. Selleks on rahvas andnud meile võimaluse õppida, saada laia silmaringiga haritud inimesteks. Kuidas oleme osanud oma võimalusi kasutada? Kas oleme teinud kõik, et viia tarkuseseemet edasi rahva sekka? Kas oleme võitlejad, nagu N. Ostrovski, Z. Kosmodemjanskaja ja teised? Kelle nimel sooritasid nemad oma kangelasteod? Kas enda? Ei! Usk homsesse ja rahvasse innustas neid. Inimeseks suure algustähega ei sünnita, selleks kasvatakse. Üksik võitleja on nagu puu keset välja. Ta ei suuda peatada tuult ja murdub. Hoopis teine on tuule saatus siis, kui puid on palju. Kõige suuremgi raju raugeb laanes.

Ühtsuse vajadusest ei saada kahjuks nii mõnelgi kursusel aru. Inimesi hoiavad koos mitte ühised mõtted, eesmärgid ja huvid, vaid auditooriumi seinad. Aga ilma kollektiivita on inimene nagu üksik puu.

Tõelistest kollektiividest on palju mehiseid sirgunud ka meie ajal. Neid on meil ülikooliski. On vaja, et iga kommunistlik noor seaks nad endale eeskujuks ja hakkaks mõtlema oma osast ja kohast elus. Püstitada eesmärk, mille nimel elada, mõelda, kuidas teha midagi head ja kasulikku meie kollektiivis. Ülikool ei ole kuus sammast, eksamid ja lõpuaktus, vaid see oleme meie ise.

Aastapäeval tahaks tänada ka komsomoli vanemat venda ja seltsimeest — Parteid. Palju abi on meie ülikooli kommunistlikud noored saanud oma vanematelt seltsimeestelt. Oleme ju ühe kollektiivi liikmed. Ühine on ka eesmärk — kasvatada üliõpilastest julged, printsipiaalsed ja teotahtelised ning mõtlevad võitlejad — vääriline vahetus vanemale põlvkonnale.

Aastapäeval soovime Sulle, KOMMUNISTLIK NOOR, palju edu oma töös — võitluses tuleviku nimel. Ole võitleja, ära kunagi peatu! Tea, et rahvas on usaldanud Sinu kätesse homse!

ELKNÜ TRÜ Komitee

Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas

Mootorrattainstruktori, auto-motospordi kohtuniku ja ühiskondliku autoinspektori eriala taotlejatel koguneda lähema informatsiooni saamiseks ja tööaegade määramiseks neljapäeval, 31. oktoobril kell 18 V. Kingissepa tn. 19, aud. 1 (II korrusel), Edaspidise töö kohta saab informatsiooni auto-motokabineti juhatajalt teisipäeviti kella 13—15 kehalise kasvatuse ja spordi kateedris.

* * *

ÜET liige, pea meeles!

Tunniplaan on järgmine (kõik harjutused toimuvad klubis Tähe tn. 29):

1) näiteringijuhtidele ja sõnakunstnikele: esmaspäeval kell 20—22; kolmapäeval kell 20—22;

2) peotantsude õpetajatele: esmaspäeval kell 16—18; teisipäeval kell 16—21; kolmapäeval kell 16—18; neljapäeval kell 17—19; reedel kell 16—18; laupäeval kell 15—19;

3) rahvatantsujuhtidele: esmaspäeval kell 19—21; kolmapäeval kell 18—20; reedel kell 18—20.

* * *

Ansamblijuhid!

Esimene kogunemine on neljapäeval, 31. oktoobril kell 18 klubis (Tähe tn. 29).

*

Ühiskondlikud raamatukoguhoidjad — kirjandusringi juhid!

Õppetöö käesolevas eriharus algab esmaspäeval, 4. novembril. I kursusele registreerunud üliõpilastel palutakse koguneda TRÜ Teadusliku Raamatukogu kantselei juurde (II korrusel).

1940. ja 1941. aasta kommunistlikele noortele

Teie komsomolitee tundmaõppimiseks ja mõtete vahetamiseks ülikooli praeguse komsomolitöö üle palume teid registreeruda EKP TRÜ Komitees hiljemalt 28. oktoobriks.

EKP TRÜ Komitee
ELKNÜ TRÜ Komitee

Uus dekaan Arstiteaduskonnas

Arstiteaduskonna nõukogu koosolekul valiti 15. oktoobril teaduskonna uueks dekaaniks psühhiaatria- ja kohtuarstiteaduse kateedri dotsent Jüri Saarma.

28. oktoobril toimuvad dekaani valimised Kehakultuuriteaduskonnas.

Hästi!

Terve septembrikuu olid 281 Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast abiks Tartu rajooni majanditel. Töötati 10 kolhoosis ja 2 sovhoosis.

«Tänavu saatsime välja II ja III kursuse üliõpilased ning võõrkeelte osakonna I kursuse,» rääkis meie toimetuse esindajale Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan R. Kleis. «Kes maha jäid, kas siis akadeemiliste võlgnevuste või tervisliku seisukorra tõttu, töötasid Kirjandusmuuseumis, Teaduslikus Raamatukogus, kateedrites ja mujal. Tööta ei jäänud keegi.»

* Kuidas üliõpilaste tööga rahule jäädi?

«Hästi. Eranditult kõikidest majanditest saabusid kiitvad iseloomustused. Kaasa löödi igal pool: rehepeksul, viljaveol, kartulivõtmisel, lina kitkumisel, silo tegemisel ja isegi karjafarmides. Tööga tuldi toime, kuigi mõnikord tuli pingutada üsna kõvasti. Ja mis peaasi — ei virisetud.»

* Kes olid parimad?

«Väga tõsiselt ja püüdlikult suhtusid oma tööülesannetesse III kursuse inglise filoloogid, kes töötasid Valguta kolhoosis. Seal olnud 20 üliõpilast said töötasuks kokku 628 rubla. «Rahu» kolhoosi esimees tõstis oma kirjas eriti esile II kursuse eesti filoloogе Ene Kaaberit, Liina Kaiselit ja Mati Kalkunit. Ka sovhoosis «Areng» töötanud eesti keele ja kirjanduse osakonna II kursuse üliõpilased olid tublid, näiteks Reet Tamm, Tiiu Tamme ja Mari Põldmaa. Ajaloo-osakonna III kursuse rahvas täitis Konguta kolhoosis päevanorme keskmiselt 134%. Eriti hästi töötasid Tiiu Samuel, Rein Oras ning Vello Tõnso. Kolhoosi juhatus avaldas kursusele kiitust ja lubas anda üliõpilastele auto kolmepäevaseks ekskursiooniks. 15 sama osakonna II kursuse üliõpilast olid abiks «Komnoore» kolhoosil. Silma paistsid Aino Kits, Saima Pehlak, Halliki Uibo ja Jüri Puurmann. Väga heast küljest näitasid end veel võõrkeelte osakonna I kursuse üliõpilased, kes abistasid Võnnu kolhoosi.

Teise kursuse vene filoloogid töötasid kolmes rühmas Rannu kolhoosis. Üks rühmadest, kellel olid teistest märksa paremad elamistingimused (korteriks oli neil Tartu Õlletehase puhkekodu), ei töötanud nii nagu vaja. Oli palju ärasõite ja «haigeid». See oligi halb hea kõrval.»

* Kuidas sisustati õhtuid?

«Jah, ka sellele mõeldi enamikus kohtades. Eriti agarad olid II kursuse ajaloolased. Organiseeriti ekskursioon Tõravere observatooriumi. Käidi ka muistsel linnusel — Peedu Kerikmäel. Õppejõud H. Palamets korraldas neli vestlust aktuaalsetel siseja välispoliitilistel teemadel. Vara kolhoosis töötanud võõrkeelte osakonna III kursuse ning eesti keele ja kirjanduse eriala II kursuse üliõpilased andsid välja seinalehe erinumbri. Kolhoosi klubis korraldati aga isetegevusettekannetega puhkeõhtu.»

Läti-reisi päevikust loe 4. lk.

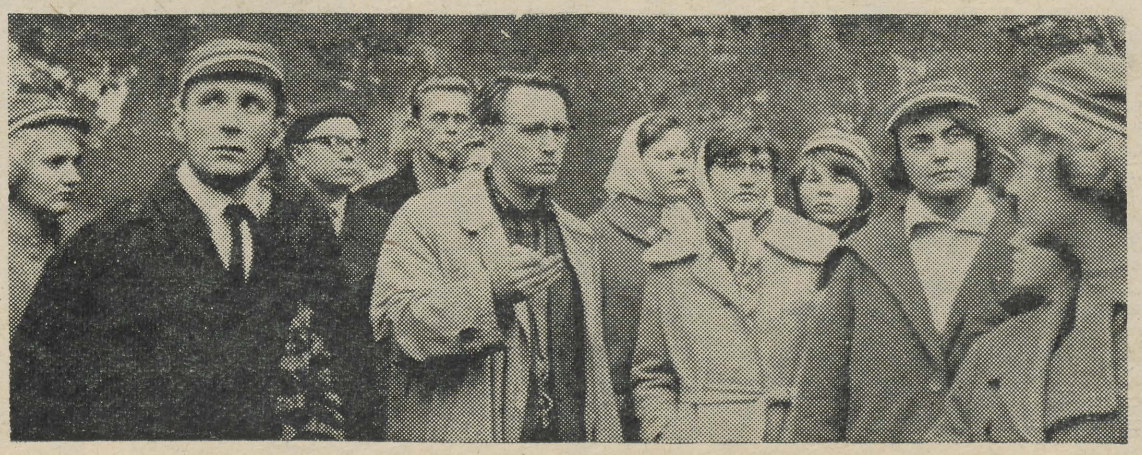

Kunstiajaloolane Piešinš (keskel) armastab oma linna ning oskab sellest kaasakiskuvalt kõnelda.

KOMSOMOLI-ALGORGANISATSIOONIDE ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKUTELT

LUBADUSED ja TEOD

(Stomatoloogiaosakonna komsomolikoosolekult)

«Keegi pole sündinud laisaks ega rumalaks. Igaüks kannab selle keskkonna pitserit, milles ta elab.» (Üks tõsiasi.)

Naer, sumin, ilmne muretus ja hele sügisene päikesevalgus, mis kuidagi ei taha mahtuda stomatoloogide komsomolikoosoleku ruumi.

«Imelik, kuidas meid täna küll nii palju on,» ütleb üks tõsisevõitu tütarlaps oma sõbratarile. «Palju tähtsaid asju arutada. Läheb vist kuumaks,» vastab too.

«Kuumaks» küll ei lähe, kuid tõsist on seekord palju.

Õppeedukus, täitmata lubadused, kuhugi kadunud head algused, ühiskondlik töö, büroo aruanne.

Kui kedagi tutistada, siis esmalt iseennast! Ja komsomolibürood. Mida ta tegi talve jooksul? Töö oli surutud kitsastesse raamidesse, gruppidevahelisi sidemeid polnud, büroo võttis lubadusi, kuid kontrolli ei teinud... Ja nii jäid paljud kohustused ainult paberile.

Komsomoligrupid kasvavad aasta-aastalt. Suurim on praegu I kursuse grupp; 25 üliõpilasest 20 kommunistlikud noored. Siin saaks üheskoos mõndagi ära teha. Kuid kõigepealt tuleb püüda õppeedukust parandada. Kaheksa inimest möödunud-aastasel I kursusel kukkusid läbi. See on 30%. Seejuures ei õpi keegi «kõrgendatule». III kursusel — 6 läbikukkujat jne. Ainult V kursusel jõudsid kõik edasi.

Iga teo taga käib küsimus: miks?

Lihtne, aga keeruline: oskamatu aja jaotus, loengutelt puudumine, mittepidev õppimine. Püüti küll õppeplaani otstarbekamaks muuta, kuid see mõte jäi sootuks soiku. Ja nii läks kevadeni välja.

Siis ÜTÜ töö.

Stomatoloogiaring pidi kevadel küll stoppama jääma, kuid kui teda kritiseeriti, võttis jälle jalad alla. Loodi ka iseseisva teadusliku töö sektsioon, mis oma nime «õigustas» tõepoolest rohkem kui vaja: igaüks töötas täiesti «iseseisvalt», s. o. omaette, sest ringi juhatus ei võtnud asja tõsiselt.

Ja nüüd see kõige suurem valulaps.

Ühiskondliku töö hulk kasvab päev-päevalt, nii kuidas suureneb ka ühiskondliku fondi tarbimine. Kõikjal oodatakse meie ülikooli lõpetajate näol ka ühiskondliku töö aktiviste. Seepärast tuleb ülikoolis õppimise jooksul omandada ka üks ühiskondlik eriala. Sellest on juba nii palju räägitud, et paistab üleliigne jälle kõike korrata. Aga kui kaugele on stomatoloogid selles jõudnud?

«Siin on meil enamik kodunduses, osa lektoriteks ja ajalehe kirjasaatjateks.» — «Kas pole liiga vähe?» — «Jah, mis teha, kui kodundusse on tahtjaid rohkem kui sinna võetakse!»

Aga kas siis peale kodunduse ühtegi huvitavat eriala pole? Kasvõi ateismi- ja kombetalituse küsimused? Või ei jätku lihtsalt aega ning tahtmist?

Seinaleht ootab. Kes esimesena? Eelmisel õppeaastal ilmus ta ainult kolm korda. Tänavune aktiivsem toimetus on veel valimata.

Kunagi võttis hoogu ka poliitharidustöö. Huvitavad olid I ja III kursuse õhtud, kus arutati India—Hiina suhteid, Albaaniaprobleemi, räägiti üldse poliitikast. Põlu alla tuleb panna aga ajalehtedest mahalugemine referaadi nime all. Nii ometi poliitinformatsiooni ei tehta!

(Järg lk-l 4.)

Tartu Riiklik 2 Ülikool

ÜHE KOOSOLEKU KAHEST PROTOKOLLIST

Käesolevas numbris avaldab toimetus kahe üliõpilase mõtted eesti filoloogia osakonna komsomoliorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekult. Mida arvate teie nendest probleemidest? Lugege, arutage, vaielge ja kirjutage meile!

Ühest...

Komsomolikoosolek. Siia tullakse nõu küsima, arutama ja vaidlema komsomolielu probleemide üle. Halb ja kurb, kui koosolek kujuneb igavaks koosistumiseks, poolt-vastu hääletamiseks, kui arvatakse, et komsomolitöö — see ongi pikad koosolekud, poliitinformatsioonid ja liikmemaksude tasumine. Et pole mõtetki midagi uut püüda, niikuinii jääb kõik vanaviisi.

Seda nimetatakse ükskõiksuseks. Eesti filoloogia aruande- ja valimiskoosolekul oli see üheks põhiprobleemiks.

«Kas teil ometi igav ei ole niimoodi istuda?» tuli ahastav küsimus koosoleku juhatajalt. Vastuseks väike kahin ja vaikus. Ridamisi saabus kirju, milles paluti luba koosolekult lahkuda: kes loengule, kes arsti juurde, kes koju. Ja üllatav — koosolek lubas! Mõned kommunistlikud noored võtsid endale vabaduse koosolekult lahkuda sõnagi lausumata. Nii muutus alguses tungil täis olnud auditoorium lõpupoole üsna hõredaks.

Pärast aruannet olid päevakorras sõnavõtud. Siit see vaikus õieti algaski. Ometi oleks olnud palju ütelda selle kohta, miks töö eelmisel õppeaastal oli ebahuvitav, loid, formaalne, miks osa komsomoliüritusi jäi paberile.

«Tahtsime mitu korda komsomoliüritust läbi viia, aga ikka olid muud asjad ees.» (IV kursuse grupiorganisaatori sõnavõtust.)

Aga kust siis algab komsomolitöö ja lõpevad «muud asjad»?

Nüüd on sellest palju räägitud. Mitte ainult koosolekud ja nõupidamised, vaid kõik — alates õppetööst ja lõpetades klubiga — on komsomoli töövõlg. Kõik see, mis puudutab iga kursuse sisemist elu (kasvõi näiteks kollektiivsuse probleem III kursusel). Komsomoliülesanneteks peavad saama kõik, mis on seotud oma osakonna või terve ülikooli aktuaalsete probleemidega. Niisiis ei saa teha mingit klassifikatsiooni — siin on komsomolitöö, siin kõik «muud asjad».

Sekretäri aruandes oli juttu paljust, ainult mitte sellest, mis on meile kõige tähtsam — õppe- ja teaduslikust tööst. Ei ole ju enam nii, et õppetööga tegeleb dekanaat, kõige muuga komsomol...

Koosolek tunnistas häälteenamusega eelmise õppeaasta töö rahuldavaks. Jällegi formaalne, ükskõikne suhtumine. Oli ju töö tegelikult olnud ebarahuldav, osakonna büroo oli passiivne, kõige rohkem just ideoloogilisel rindel.

Mida oli sekretäril R. Pärtelil enese õigustamiseks öelda?

«Bürool polnud mingit ettekujutust õigest komsomolitööst. Üks koosolek järgnes teisele. Aktiivsemad inimesed osakonna büroost töötavad komsomolikomitees. Sektorite liikmed ei teinud midagi, kogu töö oli sekretäri õlgadel.»

Siin on päris mitu etteheidet komsomolikomiteele. Kuid ega fakti konstateerimine ei aita. Kui on lubatud abistada, tuleb **nõuda lubaduse täitmist**, käia ja kulutada komitee uksi nii kaua, kuni eesmärk on saavutatud. Nii et **ükskõiksuse idu oli ikkagi büroos endas.** Büroo töös aga peegeldub kogu osakonna tegevus.

Ja nüüd? Uus aktiiv sai Käärikult instrueerimislaagris selge ja konkreetse ettekujutuse oma tulevasest tööst. See peab minema uutele rööbastele. Lähebki, **kui on huvi, tahet ja püsivust.**

H. SEIL

...ja siis sellest teisest

Mis?
Eesti filoloogia osakonna aruande- ja valimiskoosolek.
Kus?
Ühes auditooriumis, kus on kitsalt osavõtjate jaoks ruumi (ja veel kitsamalt, kui k õ i k oleksid kohale tulnud).
Millal?
17. oktoobril.
Päevakord.
1. Kuulata.
2. Järele mõtelda.
3. Üleskerkinud küsimustele vastused leida (ja siis sõna võtta).
Ja kuidas?
Ettekanne võrdlemisi kesine, sõnavõtte vähe, lõpupoole reageeriti ühiselt (ah-ah-ah-a jne.). Ruum oli vastikut leigust täis ja kõik kiirustasid millegipärast.
Märkus.
Kahjuks pidin paljude küsimärkide asemele otsima punkti teel, kodus või veel hiljemgi. Mõnele jäi vastus leidmata...

* * *

Hakati hääletama.

«Kes on selle poolt, et me R-i valime...?»

Äkki leiti, et võiks teisest otsast.

«Kes on selle poolt, et R-i mitte va...»

Aga miks siiski ots ümber keerati?

(Esimene vorm olevat ju õigem ja nii on koosolekutel ikka hääletatud.) M i k s? Kellegi mõttest imbus läbi: hääletamine ei anna vajalikke tulemusi. Et mida sa ka ei küsi, esimese küsimuse poolt on ikka enamik.

Aga printsipiaalsus?

Sm. K. Taevi «miks» lõi silmapiiri selgemaks. Jõudsime sinna, kust kõik küsimusteniidid hargnevad.

Paar nädalat tagasi Käärikul seminaril rõhutas EKP Keskkomitee instruktor sm. E. Pajumaa õigesti analüüsi tähtsust töös. Kahju, et see õige naelapea, mille pihta oleks kõige rohkem tulnud koputada, liiga ruttu tasku pisteti. Ükskord hakkab ta seal torkima, aga siis on taskus auk sees — katkine koht. **Hirmsad on need «katkised» kohad elus,** needsamad, mille kohta ütleme:

meil on veel palju passiivsust;
väga palju ebaprintsipiaalsust;
kohusetunde puudumist;
distsiplineerimatust.

«Miks?-ile ei leitud sel koosolekul vastust. Ka paljudel büroode ja komitee koosolekutel ei leita seda, sest jäädakse pinnapealseteks, üldistavateks, räägitakse aina: «On vaja, tuleb teha». Arvestamata jäetakse nii mõnigi kord, **kuidas teha,** et see «on vaja» mobiliseeriks, omaks jõudu.

Kindlasti vaieldakse mulle nüüd vastu: nii palju on räägitud sellest õigest võtmest — tuleb osata inimesele läheneda. Hea küll. Ma siis «lähenen». Kindel, et mul on õige võti. Kõik ütlevad, et õige. Mis on korrast ära? Võtmeauk järelikult.

Ometi ei jõudnud ma praegu millegi muuni kui uue «miks?»-ini. Nõnda siis. Miks võtmeauk on korrast ära? Õigete mõistete juurde tagasi minnes tahaks küsida: miks inimene on passiivne?

«Ega sa äkki laisk pole», küsime esmalt nagu «Legendi järje» autor A. Kuznetsov ühelt noorelt, kes saatis «Komsomolskaja Pravdale» kirja ja kurtis, et ta ei mõista, miks teda ükski asi tõsiselt ei vaimusta.

Jah, ega see inimene laisk pole? Ei ole.

Tihtipeale saame vastuse: see mind ei huvita. Mind huvitab hoopis too. Ja ma teen seda heameelega. Elu loogilisuse järgi

(Järg lk-l 4.)

Töörahva ELU

Saime «Töörahva Elu» toimetuselt kirja, milles paluti avaldada ka «Kilde ja killukesi põldudelt», milles on juttu Võru rajoonis töötanud TRÜ üliõpilastest.

Kilde ja killukesi põldudelt

«Mine ja vaata, kuidas töötavad meie kolhoosidesse appi suunatud üliõpilased!» sain ülesande. Läksin. Käisin paljude gruppide juures, rääkisin majandijuhtidega, olin abilistega koos põllul ja söögilauas, kuulasin kolhoosnikute arvamust. Osake nähtust-kuuldust avaldatakse killukestena allpool. Ärgu lugeja ega ka asjaosalised ise pahandagu, et jätsin nimetamata tegelaste täpsed nimed ja sündmuspaigad. Sest ülesanne oli vaadata, KUIDAS noored abilised töötavad.

KARTULIMAAL

Päike ei paista, vaid praeb, olgugi et sügisene pööripäev juba möödas. Kartulivõtmismasin tolmutab pika põllu päramises otsas. Lambingu Ann, kelle noppimismaa vagude keskkohas asuva kuhila lähedal oli, nägi kedagi võõrast meest Osula Oskariga (too võttis kuhja juures kartuleid vastu) juttu ajama tulevat. Ann andis kätele valu takka ja et traktor enne lõunat viimase ringi peal oli, viis viimase korvitäie ise kuhja juurde.

«Olgu see selle arvel, mis mõne kasti pealt puudu jäi,» teatas ta korvi kummutades kõlava häälega. Ise aga kikitas kõrvu, et mida külamees kõneleb. Ent too — ta oli tootmisvalitsusest — tahtis teada, kuidas samal põllul noppivad tudengid töötavad.

Ann haaras sedamaid jutuotsa: «Teevad, teevad, kus sa pääsed, aga mis sa säält ikka tahad. Näe, tüdrukutel kindad käes ja ega nad kaugemale karanud kartuli pärast liigset korda ei kummarda, selja võtvat nagunii valusaks. Muidugi, mis nendel, nemad teevad tunnid ära, ega see ju nende kartul pole...»

Anne jutuvada katkestas kartulivedaja, Simuna Jaagu räme hääl: «Kuule, Ann, mine korja õige oma maa üle, see lausa kirju, muidu hakkavad tudengid kah sinu meetodi järgi korjama.»

Ann jäi vait. Aga õhtupoole ta enam tööle ei tulnud. Saatis tütrega, too oli veel keskkooliõpilane, sõna, et hammas hakanud hirmsasti valutama.

MEIE LAPSED

Auto peatus kartulipõllu ääres. Tekkis mulje, nagu oleks sellesama masinaga toodud siia suur parv kuldnokki — selline sädin läks lahti. Autokastist maharoninud tüdrukud otsisid põlluäärsest põõsast välja korvid ja läksid siis kiirustamata sinna, kus eile töö pooleli oli jäänud; läksid ahelikus otsekui mehed lahingu ajal pealetungile. Siis painutas üks nendest selga, kummardusid teine ja kolmas, midagi noppisid kõik. Eile kahe silma vahele jäänud mugulad leidsid tee korvidesse. Elatanud kartulivedaja, kes töö algust oodates vankril suitsu tegi, lausus brigadirile: «Näe, need on MEIE lapsed.»

AUNIMI

Brigadir oli, nagu öeldakse, mäkra mänginud ja seetõttu avastati alles siis, kui silosauku maisi hakati tooma, et siin veel mullune haisema hakanud sodi ees. Prooviti pumba abil välja ajada — ei saadud. Tuli niisama ämbritega tühjendada. Teiste hulgas tegi seda tööd heledapäine Helle-nimeline tudengiplika. Himukalt tegi, higi jooksis ja vana silosodi pritsis kätele, kaelale, näole. Seni kui naturaalset nahka enam nagu nähagi ei olnud. Aga auk sai tühjaks, et teda uue värske massiga täita võidaks.

Kui kolhoosi esimees tudengite tööst kõneles, ütles ta muu hulgas: «Nad kõik on murdnud samuti nagu Murjan.» Äärepealt oleksin viimase Helle perekonnanimena paberile pannud, kuid esimees pahvatas naerma ning selgitas: «See pole perekonnanimi, pigem kuldse, nagu ajalehes öeldakse, töössesuhtumise eest antud aunimi.»

(Järg lk-l 4.)

Õhtune kõnelus...

VERHOVIINA – MÄGEDE MAA

Jõge polnud ollagi. Paarkümmend meetrit lai, kividest kondine, kuid vool, mis paar päeva tagasi Tšernovtsõ juures näis veel rahulik ja ükskõikne, oli nüüd muutunud meeletuks tormamiseks. Aeg-ajalt ülpis kärestikulisest, savist tumekollaseks värvunud veest välja üksik puunott või valgeks hõõrdunud juurikatomp, siis kadus seegi.

Prutil oli kiire. «Hommikul võite palgiparvetust näha,» oli autojuht Mihhail ennist lubanud.

Helle venitas jalast higiseks tõmbunud tenniseid. Lausus:

«Ega mägedes palke maanteekraavis parvetata.»

Nendel sõnadel oli kaalu. Kui inimene midagi harva ütleb, siis on ta sõnadel ikka kaalu. Helle polnud erand.

«Küllap me ei saanud aru,» tegime targa järelduse. «Ta mõtles kevadet.»

Otse jõe vastaspervelt algas mägi. Alguses üsna lausik niitmata heinamaa, viirutatuna üksikutest, vaevu aimatavatest ja ülespoole kerivatest teeradadest, siis juba kusagil õhtutaeva all hoolikalt pügatud veerjas mäekülg.

Anneliis oli vahepeal seljakoti turjale upitanud ja astus nüüd ketše vibutades vette. Ent juba järmine samm oli enam kui ebakindel.

«Kivid on libedad,» kostis läbi jõemühina.

Me manitsesime ettevaatusele.

«E-eei — vool! Ja-algu rebib!»

Tugevasti üksteise kätest kinni hoides hakkasime samm-sammult kobama vastaskalda poole.

Prut kihutas nagu arutu. Mägedest tulistjalu alla, ikka kiiremini ja kiiremini.

Umbes viieteistkümne minuti pärast olime vastaskaldal. Õhtu pimenes kiiresti. Mäetipud muutusid ähmaseks ja kaugeks. Me rühkisime üleval rinnakul mustendava karjuseonni poole. Jõest hakkas tõusma udu. Mäed vaikisid. Piki orgu süttis elektrituledes Verhoviina.

Telgi otsustasime püstitada otse karjuseonni taha.

Siis ronisime Matiga mäekülge mööda kõrgemale, et muretseda lõkke jaoks puid...

«Kui lähete Goverlole, peab lõke põlema ka öösel» — nii oli õpetanud Mihhail ja viibanud sõnatult kuristiku ääres losutavale võikavõitu plakatile hobust murdvast hundist («Hävitage röövulukeid!»).

Me naeratasime mõistvalt. Ärge jätke «patukaid» jne.

...Pehkinud ja külili vajunud lattaed oli mägiaasa viimaseks piiritulbaks. Ees mustendas padrik — me olime peaaegu tipus. Silm ahmis ümbritsevaid mäekumerusi, orus vilkuvaid tulukesi, tumedat lõunamaist tähistaevast.

«Oleks mul gutsuulide paarimeetrine karjapasun, ma...»

Mati istus kivile. Küttepuud jäid tagaplaanile.

Me tundsime end kääbustena. Polnud enam udu ega jõekohinat.

Olime kahekesi.

Verhoviina kohale laskus öö.

ENDEL LEMBER

Fotol: Prut. Ü. PUUSEPA foto

ÜLO MATJUS

Valtu. Üks vana september

Aeg-ajalt me kohtame inimesi, kes päevade kiireski voolus ei unune. Vahel on need nukrad lood, mis rebivad meilt sammaldunud ükskõiksuse ja löövad näkku igapäevasusega.

Valtu lentsib kohale jahutolmusena. Oli hommikul, veel ahetuse ajal veskil käinud.

Sõjaväe vormimüts on kauasest kandmisest juba luitunud. Hall vihmamantel on kurguni kinni nööbitud, kuid ei ulatu varjama sõauripluusi kulunud käiseotsi. Kui hoolikalt vaadata, siis leiame mütsinoka alt ootamatult kavalaid näojooni.

Vaikimine on Valtu pärisosa. Endassetõmbunud. Naljalt ta esimesena kellegi poole ei pöördu. Osalt põhjustavad seda maailmast eemaldumist kahtlemata halb nägemine ja kõva kõrvakuulmine, osalt mõne kangema mehe arvamine, nagu oleks ta liiga omapärane või — nagu nad tähendusrikkalt sõnavad — psühho... Selle võõra sõna on kolhoosi toonud üliõpilased möödunud aastal, nähtavasti filoloogid. Ja siin-seal, kui Valtu silmapiiril, võib kuulda, kuidas seda sõna vähemgi kange mees tarvitab.

Mulle näis ta kaua aega vanemana, kui võis arvata. Ma lubasin talle heldekäeliselt ja minimaalselt nelikümmend viis aastat, kuid alles lõuna paiku kuulsin, et Valtu on üpris noor mees ja näinud kolmekümmend viit suve.

Kuivatist tagasiteel astusime maakauplusse. Valtu on absoluutselt teeskluseta inimene. Kuulen, kuidas ta küsib:

«Kas sul odavat suitsu on?» Rahvas uudistab julget meest.

«On küll.»

«Too siis rubla eest!»

Kõhukas kaupmees toob Vedu poe tagaruumist kakskümmend pakki odavat paberossi «Ogonjok». Valtu topib kõik kakskümmend pakki kuskile sõduripluusi alla ja on oma ostuga valmis.

See veidi pudikeelne nohisev mees sai mulle kiiresti sümpaatseks. Hea töömees, rahulik, ehk aeglane. Ta ei nõua elult mugavusi; pahvib vahetpidamata oma odavat (ta ütles seda nii kõvasti!) suitsu, ise küliti uudsevilja kottide vahel. Lihtne, hästi lihtne nagu ta huumorgi, millest räägib nägu. Kui ülal vilu hakkab, kolime Valtuga alla kabiini. Autojuhi juurde. Saame sooja ja Valtu räägib. Meie ees sõidab «Volga».

«Aja järele!» — «Ei tohi, ilus masin — võib viga saada,» vastab autojuht, punase peaga poiss. Valtu naerab. Ees on suur kraav.

«Sõida üle!» — «Ei tohi, lõhub kraavi ära...»

Valtu naerab jälle. Autojuht on endiselt sünge. Nad mõistavad teineteise nalja. Nüüd vaatab Valtu kabiinis ringi. Ta pilk juhtub mu lõhkisele püksisäärele. Silmad lähevad naeru täis ja ta lausub:

«Sul hulk neiusid... las lapivad ära!» Ise muheleb.

...Kummardunud ninaga paberisse, kirjutab ta hoolikalt üles iga kaalutäie vilja. Hiljem liidab kaua arve kokku... See kirjutamine ei ole just laadijate ülesanne, aga meie Valtuga kirjutame üles. Ega me end sellepärast veel tähenärijateks pea... Mehed ootavad kombekalt, kuni Valtu napilt teatab: «1169 kilo.»

Lõuna ajal saab Valtu kolhoosi juhatusest värske ajalehe. Selles numbris on esimese lehekülje peal ära trükitud TASS-i avaldus Kuuba asjade kohta, aga ega tema rutta seda lugema. Vastupidi hoopis. Valtu voldib ajalehe ettevaatlikult kokku ja see rändab sõduripluusi alla suitsupakkide juurde...

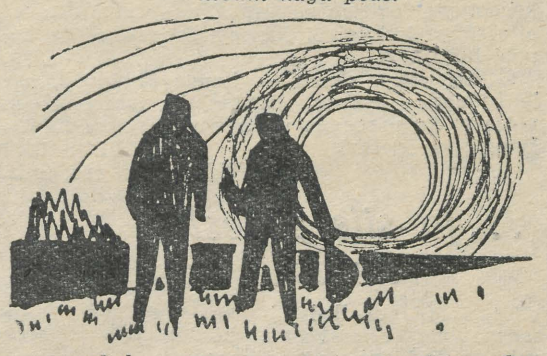

On õhtupoolik. Sajab uduvihma, taevas on nukker ja hall, maa peal on aga pruun vili. Küpsenud rukis. Ja kombain töötab, töötab vihmast ja kõigest muust hoolimata. Täpselt nagu on öeldud põllumajanduskomitee soovituses, et vili koristada ilmale vaatamata. September on vaheldav ja muutlik, tujukas ja nutune nagu naine.

Mehed istuvad põhuhunnikul, mille kombain just praegu välja sülitas. Jutt käib suitsuga pooleks kombainide ja Kasahstani ümber. Valtu arvab, et kombainile võiks peale ehitada kuivati, et oleks kohe kuiv ja kena tera. Mehed kooris: «Sa tahad, et kombain sulle pätsi ka pihku viskab!» Autojuht seletab lähemalt: «Kombainil on juba niigi palju agregaate küljes, koos kuivatiga muutub ta liiga raskeks... ei püsi põllul...» Valtu vaikib. Ma püüan teda mõista. Mees on kogu senise elu rühkinud vaevarikast tööd teha, liiga vaevarikast. Ja sellepärast keerlebki tal üks või teine ratsionaliseerimine peas. Mind piinab mõte. Peale elukooli vajavad need teise põlvkonna töömehed üha rohkem füüsikat, matemaatikat, tehnilisi teadmisi. Eriti Valtu. Konstrueerida kasvõi seesama transportöör aida ja kuivati vahele... Ikkagi kergem oleks... Teha teoks.

Edasi rääkisid mehed, et Kasahstanis pole vilja vaja kuivatadagi, on nii kuiv ja soe, et vili kuivab hunnikutes lahtise taeva all... Valtu ärkas mõtetest:

«Kus niimoodi on?» — «Stepis, uudismaadel.»

Ta jäi jälle mõttesse. Mõte eksis sinna kaugele, kus kuivateid üldse pole vaja, kus on nii laiad viljaväljad, et ei näe ühtki puud ja kus kombaini ei varitse salalikud maakivid.

Mõte eksles ja eksles. Nägu pajatas.

Kella kaheksa paiku jõudis klubi juurde liikuv kauplus. Olime viimase viljakoormaga teel kuivatisse. Pidasime hetkeks kinni. Keegi vana naine tuli Valtu juurde ja ütles väsinult: «Valtu, kas sa said jalgratta kätte...» Nähtavasti ema. Ja poeg vastas tähelepanelikult: «Jah... sain kätte... oli ära parandanud!»

Valtu tahtis suurest autost rosinasaia osta, seda polnud.

«Mul on midagi paremat!» Ja tüse müüjanna tõi letile keeksi. Valtu uuris keeksi kaua, lõpuks küsis, mis see maksab. Maksis üks rubla kakskümmend seitse kopikat. Kallis oli, aga Valtu ostis ära, sest rosin on ikka rosin. Siis ostis ta veel lihtsa saia ja kotiga... rosinaid. Kui ta saia ära oli söönud, hakkas ta keeksi sööma, aga enne jõudsime Taalamaa kuivatisse. Valtu pani keeksi pingile, aga pärast ei leidnud enam. Keegi oli selle ära tõstnud. Ähmi täis, küsis ta: «Kus mu leib on?» Poisid olid nalja teinud...

Sel õhtul tulime Juhaniga, lühikese poisiga, üle soo. Mees oli purjus, kandis kotti õuntega (meie tüdrukute jaoks) ja sattus aeg-ajalt laudteest kõrvale, sohu. Päike oli punane ja veretas maa ääre peal. Juhan seletas valelikust aidamehest, äkki näitas käega mustava talu poole ja ütles: «Seda meest ma usun. Ta ei näe ega kuule küll, aga ta on aus mees... hõk... aus mees.» Mõistsin, et see on Valtu. Edasi küsisin juba mina: «Kellega ta siin elab?» — «Vanamehe ja emaga, naist ei ole, üks jookseb küll järel...» Soo lõppes.

Järgmisel hommikul ootame juhatuse ees brigadiri. Mehed teevad suitsu, vestavad eilsest juhatuse koosolekust, vaatavad üliõpilasi ja ajavad maast ja ilmast.

Üks tüdruk tantsib traktori järelvankri serva peal, teeb paar näovigurit ja teatab mulle usaldavalt:

«Vaata, kas sa pole märganud, et sellel vormimütsiga mehel seal on klouni nägu peas!»

Võpatan ja... imetlen: «Oo, mina poleks seda iialgi märganud!»

Aga autos pärib Valtu nii muuseas minu käest:

«Miks me neid kuubalasi aitame?» Räägin kaua. Valtu on vait, siis ilmub tuttav muhelus: «Aga julge on see Castro küll, kui Ameerika nii lähedal!» Seda arvan minagi.

September 1962

RSK

Tegevust alustas RSK — rahvaste sõpruse klubi. Klubis on 130 liiget, kes jagunevad sektsioonidesse. Tööplaanid on koostatud. Baltimaade, rahvademokraatiamaade ja kapitalismimaade sektsioonides on loodud agitbrigaadid. Valmistatakse ette kava ja uuel aastal sõidetakse esinema; enne antakse kontserte ülikooli klubis. Novembris korraldab rahvademokraatiamaade sektsioon Rumeenia õhtu. Järgnevad samasugused õhtud teiste rahvademokraatiamaade teemadel, kus tutvustatakse rahvaste kombeid, tantse, huumorit. Detsembris on Baltimaade sektsioonil kavas rahvaste sõpruse päev. Pannakse üles näitus.

Esperantistid Värskas

Ollakse juba harjunud mõttega, et kui tuleb juttu Värskast, siis on peaaegu alati tegemist mingi kokkutulekuga. Nii ka seekord. Suvel toimus Värskas Balti liiduvabariikide üliõpilaste-esperantistide V kokkutulek. Kolmesajast osavõtjast moodustasid põhilise osa Balti liiduvabariikide esperantistid, kuid neid oli ka Omskist ja Barnaulist, Novosibirskist ja Petropavlovskist ning mujalt — kokku 61 linnast.

Kõige iseloomulikum oli laagrile see, et 10 päeva jooksul kõneldi ainult esperanto keelt. Ühise keele abil loodi uusi ja tugevdati vanu sõprussidemeid eri rahvusest noorte vahel.

Laagrist lahkudes soovisid kõik: «Felican renkontigon sekvontsomere en Litovio!»

Loodame, et see kutse toob meie ridadesse nii mõnegi uue liikme ja meenutab endistele esperantistidele nende kunagist huvi rahvusvahelise keele vastu.

H. LEPIKSOO,
raviosakonna IV kursuse üliõpilane

Tutvugem luulega

Esimeste hoogsate ja rütmikate sammudega on maailmakirjandusse astumas Musta mandri luule. Kui veel paarikümne aasta eest teati vaid mõnd üksikut Aafrika poeeti, siis nüüd on neid juba sadu, kellest paljud on kuulsad kogu maailma ulatuses.

Käesoleval kevadel lõpetas grupp Tartu töötajaid, kelle hulgas on TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased Paul-Eerik Rummo, Jan Kaplinski ja Andres Ehin ning mõne aasta eest ülikooli lõpetanud Ain Kaalep ja Eerik Teder, Musta mandri värsivalimiku «Vabaduskoidiku rütmid» tõlkimise. Praegu on käsikiri toimetatud ja H. Heidemanni nim. trükikojas ladumisel.

Luulesõpradel on juba nüüd võimalus tutvuda Aafrika luulevalimikuga. Eeloleval teisipäeval, 29. oktoobril kell 19 toimub TRÜ klubis Aafrika luule õhtu, kus ülalnimetatud tõlkijad ja «Vanemuise» näitlejad L. Eelmäe, H. Haravee, M. Koidu, E. Koppel, E. Liiger, I. Parker ja J. Saul esitavad valitud lehekülgi «Vabaduskoidiku rütmidest».

Aafrika

ROLAND TOMBEKAI DEMPSTER
(Libeeria)

Aafrika hüüd: vaba olla nüüd mu püüd

Mina ei ole sina,
aga sina ei taha
minule vabadust anda
iseendana olla nüüd.

«Kui ma oleksin sina»,
aga sa tead,
et ma pole ju sina,
miks sa lasta siis ei taha
minul endaks saada nüüd.

Mister — või — Miss-Kõike-Tean —
sa segad vahele, topid nina
minu oma asjadesse justkui
sinu omad nad oleksid
ja sa oleksid mina.

Oled ebaaus, nõme
ja peab ütlema, küllaltki loll
arvama, et olla võiksin sina
ja sinuna mõtelda, kõnelda,
toimida.

Looja minuks lõi mind
ja sinuks lõi sind.
Vaba olla nüüd on minu
püüd.

Inglise keelest *A. EHIN*

DEI ANANG
(Gaana)

Sel taevalikul hetkel

Sel taevalikul hetkel, kui su
käte vahel
hardusin ma
hinge kinni hoides,
seiskus tummana isegi
metsik loodus.
Kumina katkestas
mahedakurgune kägu.
Ning lehtede sahin
hääbus.
Leelutamast lakkas
viimne kui ümihäälne palm.
Merigi unustas võimukad
möirged
sel taevalikul hetkel.

Inglise keelest *P.-E. RUMMO*

Teod ja...

(Algus lk-l 2.)

Ja mida rääkida komsomoligruppidest?

Eks siin ole bürool jälle midagi öelda. Oli palju ilusaid otsuseid, kuid täitmata. Ehk nagu rahvas lausub: palju kisa, vähe villa. Organisatsiooniline abi gruppidele oli suhteliselt väike. Ei tõmmatud kaasa kõiki kommunistlikke noori. Sageli tegid aktivistid ise kõik ära, mis aga vaja oli.

Ja lõpuks sellest, mida rääkis Tiia Valtman II kursuselt:

«Möödunud aastal pahandasime viienda kursuse peale, et meiega midagi ei tehta, et peame ise alustama. Me ei tundnud üksteist, ei teadnud, mida keegi oskab või teeb, kuidas töö oma grupis korraldada ja käima panna...»

Side I ja V kursuse vahel või ka lihtsalt I ja mõne vanema kursuse vahel peaks olema tihe igas teaduskonnas, igas osakonnas. Noorematel on siis ju palju rohkem julgust ja pealehakkamist, kui vanemad annavad nõu, abistavad, suunavad.

Ja ongi uued suunad, otsustatud koos uue bürooga. Kontakt kursustega olgu tihedam. Tuleks tõesti pidevalt kontrollida gruppide tööd, kasutada ajalehe abi kogemuste levitamisel jne. Omaette tööga kuhugi ei jõua ja see pole huvitavgi.

Ütlust «tasa sõuad — kaugele jõuad» endale lipukirjaks võtta ei tasu: see on vananenud! Hoogu juurde!

E. ÕUNAS

...ja siis sellest teisest

(Algus lk-l 2.)

normaalne. (Üks raamat köidab rohkem kui teine, ühes inimeses leiad sõbra, teises mitte.)

Mille järgi seda nüüd mõõdamegi? Eks ikka tunneme ja teeme — südame järgi.

Aga miks on neid, keda miski ei huvita? Või huvitab mitte kõik hea, vaid... (Meenutagem Pipsi «Kirilinnuga», kellest G. Sepp kirjutas hiljuti «Rahva Hääles»!)

Või peab inimene siiski olema universaalne? Näete, siin on küsimused, millele ma ei oska vastust anda, mis ehk ise ongi omakorda kõige õigemaks vastuseks paljudele eelmistele.

*

Need ei ole siiski ühe pea mõtted ja kõigi peade omad pole nad ka. Seepärast: mis te arvate, miks me aastast aastasse, ühest valimis- ja aruandekoosolekust teise peame korrutama ikka üht ja sama: kõik tuleb kaasa tõmata. Palju on veel passiivseid jne. jne.

Mul on üks ettepanek: hakkame oma elu lahkama pisiasjadest peale, tehes seda printsipiaalsuse, kohusetunde ja sisemise poleemisega (hoidku selle eest, et virila naoga, siis ei tule sellest midagi välja!).

Praegu kipitab keelel veel üks asi. Nimelt «selgeks tegemisest». Koosolekul kasutati seda väljendust mitu korda. Pealtnäha on asi nii: on ühed, on teised, ühed püüavad teistele asja selgeks teha. Aga ma seisan järgmise fakti ees: sellel, kellele tuleks selgeks teha, **on kõik selge.** On selge. Ta moistab iga rakuni ja tõstab käe meie elu suurte ideede poolt. **Kuid ta ei taha kaasa lüüa.**

Mis võiks olla selle põhjuseks? Mis teie arvate?

Otsige üles oma isiklikud protokollid!

Kilde ja killukesi põldudelt

(Algus lk-l 2.)

ROMANTIKA

Olen vahetevahel kuulnud, et mõned 18- või 20-aastased kurdavad: «Hiljaks jäime ilmaletulekuga. Vaat' need, kes revolutsiooni tegid, kodusõjas lahinguid lõid ja Isamaasõjas sakslasi kolkisid, need said romantikat. Kas tõesti on tänaseks romantikalimiit läbi?»

Ei. Revolutsioon kestab edasi ja see, mis täna on veel uus, nõuab homme ümbertegemist. Maailm tuleb ümber muuta, sest kui pagana palju on seda, millega ei saa rahul olla, mis ikka ja jälle tuleb ümber teha ja paremaks muuta. Selles igapäevases töös ongi romantika ja selles, et pannakse rinnad kokku ebameeldiva ning raskega ja... võidetakse, seejuures vahest ennekõike koguni iseennast ja oma mugavust.

* * *

Tibutas sadada. Kõigi silotegijate rõivad olid märjaks saanud. Muidu oleks ehk külmgi hakanud, aga töö andis sooja. Siis pakuti märgadele võimalust koju minna, et las tulevad teised, kelle rõivad kuivad. Neid koguni kästi minna. Nad jäid. Vihm muutus tihedamaks, aga nemad töötasid, töötasid seni, kui hämarik pimedikuks kiskus. Ent nad oleksid võinud ka kodus olla, seal, kus katus vihma eest kaitses ja kuiv rõivas keha ümber oleks olnud. Keegi poleks neid selle eest hurjutanud, kuid siis...

G. SAARENS

SPORT•SPORT•SPORT

Õigus-Majandusteaduskond endiselt esikohal

16. ja 17. oktoobril jätkus massiürituste sari murdmaajooksuvõistlustega Tähtvere pargis. Võistlustrassi läbisid 505 ülikooli ja 10 õppejõudu eesotsas dekaanide J. Saarma ja K. Siniva-sega. Esitatavad kokkuvõtted pole veel lõplikud, sest täna algusega kell 16 toimuvad täiendavad stardid. Nimelt polnud komsomolikoosolekute tõttu kõik kursused kohal ning seepärast otsustati anda täna võimalus startida veel kõigil, kes seda soovivad. (Võistkondlikku arvestusse lähevad need, kes ei startinud 16. ja 17. oktoobril.) Seega tulevad alljärgnevad kokkuvõtted tänase jooksu põhjal umberarvestamisele.

Naiste 500 m distantsil oli kiireim Ljussa Vatsar (KKT) ajaga 1.23,7, teine oli Laine Metsoja (KKT) 1.24,8 ja kolmas Rutn Luisk (KKT).

Meeste 1000 m jooksus olid parimad Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased Rein Alumaa (2.41,9), Avo Luuk (2.44,0), Jaak Raidvee (2.47,5) ja sama teaduskonna õppejõud Alfred Pisuke (2.48,8).

Meeste 3000 m jooksus olid parimad Vello Viitmaa (KKT) 10,15,8, Rein Suija (raviosakonna V k.) 11.25,3 ja Lembit Atspool (ajaloo-osakonna I k.) ajaga 11.29,2.

Kokkuvõttes on murdmaajooksuvõistlustel massilisuse osas momendil parimad: 1. Oigusteaduskonna II kursus (punkte 0,869), 2. Majandusteaduskonna II kursus (0,823), 3. saksa filoloogia eriharu III kursus (0,714), 4. võõrkeelte osakonna II kursus (0,596), 5. geograafiaosakonna III kursus (0,500) ja 6. ajaloo-osakonna III kursus (0,481).

Teaduskondadest juhib Ajaloo-Keeleteaduskond 0,218 punktiga. Järgnevad Õigus-Majandusteaduskond (0,216), Bioloogia-Geograafiateaduskond (0,111), Arstiteaduskond (0,110) ja Füüsika-Matemaatikateaduskond (0,103).

Orienteerumisjooksu ja murdmaajooksu kokkuvõttes juhivad kursustest: 1. Majandusteaduskonna III kursus (1,552), 2. Õigusteaduskonna II kursus (1,229) ja 3. võõrkeelte osakonna II kursus (1.233).

Teaduskonnad reastuvad järgmiselt:

1. Õigus-Majandusteaduskond — 0,497;
2. Ajaloo-Keeleteaduskond — 0,392;
3. Bioloogia-Geograafiateaduskond — 0,339;
4. Füüsika-Matemaatikateaduskond — 0,180;
5. Arstiteaduskond — 0,124.

Täna kell 16 kõik, kes pole veel startinud, jooksukrossile Tähtvere parki!

Orienteerumine levib

Hiljuti peeti Užgorodi lähistel esimesed üleliidulised esivõistlused orienteerumisjooksus. Meie korrespondent pöördus selle puhul eduka esinenud Eesti NSV koondise ühe liikme A. Kivistiku poole.

● Mis jäi neist võistlustest kõige rohkem meelde?

Kogesime veel kord, kuivõrd palju on selle ala entusiaste. Rõõmustav oli meie šefluse alla sattunud armeenlaste püüdlik esinemine. Paljudelt delegatsioonidelt saime kutseid sõita tuleval aastal demonstratsioonesinemistele, matškohtumistele ja lihtsalt võistluse korraldamisele. Väikese Moldaavia esindajad motiveerisid oma kutset nii: «Tahaksime ikka teiega kohtuda, Ukraina ei suuda meiega konkureerida. Pealegi on Madis Aruja ja Maire Miljan Moldaavia 1959. aasta meistrid!» Aadresside vahetamisel aga paluti saata kirjandust.

● Kuidas hinnata eestlaste esinemist?

Meie andsime omalt poolt kõik võimaliku. Kahju, et võistluste korraldus veel soovida jättis. Näiteks tõestas meie poolt organiseeritud kontrollkomisjon, et mitmed Eesti võistlejad suutsid nappide võistlusminutite jooksul kontrollpunkte märksa täpsemalt kaardistada kui rajameistrite brigaad terve nädala jooksul. Juba see fakt annab tunnistust meie praegusest tasemest.

● Kuidas suund-orienteerumise kuldmedal nii «kergelt» kätte tuli?

Võistkonna huvides startisin koos tallinlase Rein Tõnuriga, kes on minust tugevam jooksja, kuid samal ajal liialt temperamentse esinemisviisiga. Temal oli see 100., minul 55. võistlusstart. Esikohale me välja ei läinud — Aruja—Toomi paar oli meist nii tehniliselt kui ka füüsiliselt kindlalt üle. Osad jaotasime nii: kaart, seega suundade ja kauguste määramine jäi minule; Tõnuri ülesandeks oli väi-keste «haakidega» kontrollida liikumistee õigsust nappidest kõrvalorientiiriaest. Kontrollpunktides korjas allkirjad tema, nii jäi mul mõni sekund uue lõigu läbimise plaani tegemiseks. Püüdsime liikuda kindlaimat teed mööda — see õnnestuski. Meist kumbki ei mäleta varasemas praktikas absoluutselt vigadeta võistlusstarti. Seekord oli õnnelik erand!

● Milline on meie ülikooli panus orienteerumise arengusse?

Kuuest üleliidulisest kuldmedalist võitsid TRÜ kasvanaikud tervelt neli. Neist üks võitja — Maire Jaaniste — suunati 1962. aastal pärast õpetamist tööle Kehra Keskkooli. Tänavu võitsid tema õpilased mitteametlikus arvestuses Tallinn—Tartu noorte linnavõistluse (!!!). «Vanast kaaraiväest» on ülikooli jäänud veel Tiiu Liblik, kes nädala pärast asub V Keskkooli orienteerujaid õpetama. Väga kiiresti arenesid viimase aastaga ülikõpilased Anne Paige, Milvi Pajuste, Olavi Kärner ja Ustav Mikelsaar, kes panid endast rääkima isegi vabariigi meistrimedalite jagamisel. Praegu on trükki jõudmas ülikooli orienteerujate poolt kirjutatud «Orienteeruja ABC».

● Mis orienteerujaid veel ees ootab?

Äsja lõppes Vellaveres uute ühiskondlike instruktorite täienduseminar. Ülikõpilaste poolt korraldatud praktikavõistlus linna koolinoortele õnnestus hästi. Homme asub ülikooli koondis teele Cēsisesse, et startida suvehooaja viimasel suurvõistlusel — Balti vabariikide kõrgemate koolide meistrivõistlustel.

Nagu varemgi, jätkab suusaspordikateedri juures tegutsemist orienteerumisrühm. Üldfüüsilise treeningu kõrval kuulub tegevuskavasse orienteerumiselemente, maastikumänge, väljasõite jm. Talvel korraldavad orienteerujad Käärikul iseseisva suusalaagri.

8 : 3

Ülikooli lauatennisistidel olid külas kolleegid Riia Polütehnilisest Instituudist. Laupäeval, 19. oktoobril võitsid võistkondadevahelise kohtumise TRÜ lauatennisistid tulemusega 8:3. Järgneval päeval peetud individuaalturniiril osutusid samuti paremaks tartlased. Meestest Peeter Karing ja naistest Sirje Samre, kusjuures viimane alistas heatasemelises kohtumises Läti NSV koondise liikme R. Lace.

J. KUIVKAEV

Läti-päevikust

18. oktoobril

Mitu nime nagu heal lapsel: Cēsis, Wenden, Võnnu. Keskaegsed taplused on ammu vaibunud, aga Liivi ordu magistri osaliselt säilinud loss kõneleb veel oma aja vaimust ja sündmustest.

Ühte torni ümbritseb undav ümarkaarfriis. Tal pole ainult dekoratiivne tähendus — liialt lähedale tulnud vaenlasele kallati renne mööda kuuma tõrva ja keeva vett kaela. XV sajandil oli ju sõda veel kesiselt mehhaniseeritud. Teine torn on erinev oma seest laiade, väljastpoolt kitsaste avadega — juba leiutati suurtükid ning ka kindlusearhitektuuris tehti vastavaid parandusi.

Korralikult laotud telliskivikuplis on äkki auk, nii umbes 40×40 sentimeetrit. «Mis see on?» — uudistab keegi. «Kaminalõõr,» teatakse vastata. Samas peab vastaja kohkunult taganema, sest lõõrist kostab pahaendelist kahinat, kuigi «vaimude tund» pole veel saabunud. Kitsast, mitme meetri kõrgusest käigukesest patsatab alla üleni lubjane poisike. Kuidas saab jätta uurimata imelikku pragu, kui oled kõige radikaalsema maailmaparandaja eas — 15-aastane? Kahekümne viiesedki kilkavad järsul kitsal ja kottpimedal keerdtrepil.

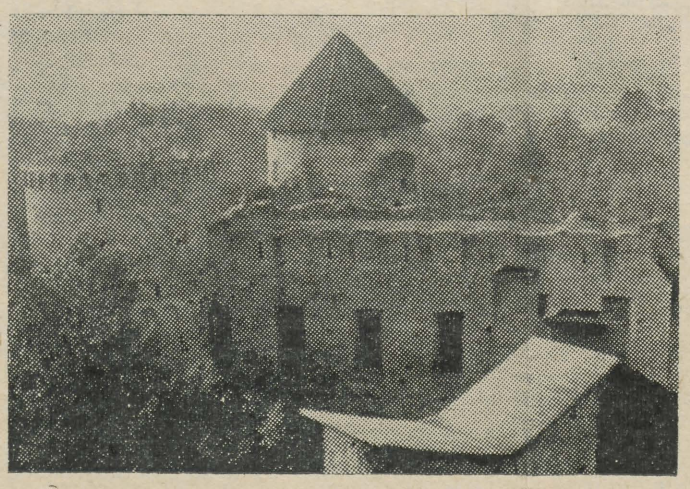

Osa Cēsise lossist, mis jäi taanlaste poolt 1577. aastal õhku laskmata.

Poisikesed poetavad end kõikjale, samuti kinomehed. Cēsise lossi huvitava tähtvõlviga tornis ja keldris on sobiva paiga leidnud läti režissöör Kruminš. Nokitsetakse uue televisioonifilmi «Maa-alune» kallal: jällegi sõda, piiramisrõngasse jäänud sõdurid otsivad varjupaika.

Oh neid naissoo kaubanduslikke ambitsioone! Pärast ehitusloolastele mõistatuseks jäänud Cēsise kirikus käimist antakse kolmveerand tundi söögiaega enne bussimootori uut käivitamist. Jõutakse siiski: peaaegu iga teine toob võidukalt naeratades näpuotsas äsja ostetud kingakarbi.

Riia kostitab seekord saabujat hapukoorepaksuse uduga.

Lausa kisub hulkuma.

Oine linn on tulesid hajutavaspehmendavas palakas salapärasem, pilgule varjatum ja võibolla just sellepärast ahvatlevam päevasest.

Keskaegse silindrilise Püssirohutorni vastas on Bastionimägi kunstlike varemetega, mille ehitamine möödunud sajandil paljude muinsuseharrastajate poolt nii moes oli. Vaikne, puude vahelt helgivad Rainise bulvari aknad ja laternad, peegelduvad ahtakeses kanalis. Kui juhtub, et olete Riias liialt kaua ning hakkate Tartu järele igatsema, minge sinna, Bastionimäele. See meenutab millegagi Toomet, kuigi on hoopis tillukesem.

Võõras linn on nagu oma väärikusest teadlik inimene. Ta ei kingi uisapäisa kõiki oma rikkusi lühiaegse tutvuse järel, on kiivas neid avama tõtlikult naeratavale turistile. Aeglaselt koguneb pudemeid, kuni võite öelda: «Ma tunnen teda, seda linna.»

«Vaadake seda ristiga akent — seal on kirikuseina müüritud munk, et pühakoda õnnistatud püsiks. Küllap see vist aitas,» naeratab Riia arhitektuuri restaureerimistöökoja teaduslik töötaja Piešinš. — «Peetri kirik munka ei ohverdanud ning põles maha, see aga püsib.»

Riia vanalinn on pisuke ja risti-põiki läbi käidud, kuid ikkagi kogub meie silma-kõrva ette hoopiski tundmatuid lehekülgi. On hea, kui leidub erudeeritud inimesi.

Paar jalaastet praegu olematu linnamüüri kunagisest asukohast eemal on planguga piiratud ala, millest tavaliselt ükskõikselt mööda kõnnitakse. XII sajandil, veel enne sakslaste saabumist, asus siin meie soome-ugri problemaatiliste hõimlaste — kurelaste — asula. Labida ja kühvli alt ilmuvad nähtavale kunagise tänavasillutise ja hoonete tumenenud palgid, aeg-ajalt tõstab ettevaatlik käsi mullast ka mõne iidse tarbeeseme või tööriista. Huvitav on Toomkirik, mis on vajunud 2 meetrit esialgsest sügavamale — mullakiht pakseneb.

(Järgneb.)

Teadaanded

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 29. oktoobril kell 19 **TEMAATILINE ÕHTU,** mis on pühendatud ÜLKNÜ 45. aastapäevale.

Lõpuks filmid: «Uus-Meremaa», «Nõukogude näitus Rio de Janeiros» ja «Rahvas avaldab austust kosmosekangelastele».

*

Kolmapäeval, 30. oktoobril kell 18 on kohviku piljardisaalis PRESSIKLUBI ajakirjandusgrupi koosolek.

*

Teisipäeval, 29. oktoobril kell 18 toimub zooloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46) käesoleva semestri esimene loeng fakultatiivsest tsüklist «biomatemaatika». Lektor on S. Veldre. Osavõtt vaba.

*

Täna kell 20 on ülikooli kohvikus **rahvusvaheliste suhete ringi** Ladina-Ameerika sektsiooni istung. Kõigi asjasthuvitatute osavõtt tervitatav.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклйк Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8099. MB-06240.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalaf

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelge teaduse edasise õitsengu ja tehnilise progressi eest! Valmistage ette spetsialiste, kes oleksid kommunismiajastu väärilised!

Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

(NLKP Keskkomitee hüüdlausetest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäevaks)

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

PÜHAPÄEVAL, 3. NOVEMBRIL 1963

Nr. 28 (568) XVI aastakäik

HÄID OKTOOBRIPÜHI!

Oleme jõudnud töörahva suurima tähtpäeva — Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäeva juurde.

Oktoobrirevolutsioon on Venemaa kommunistide partei revolutsioonistrateegia ja -taktika tippsaavutis. Ta on Lenini geeniuse kehastus Venemaa töölisklassi kasvatamisel, organiseerimisel ja juhtimisel, töölisklassi, kelle õlgadel lasub vastutus kogu töörahva edasise saatuse eest.

Lenini partei juhtimisel võitis Oktoobrirevolutsioon, et seada töörahva ette uus suur ülesanne — kommunismi ülesehitamine.

Seda suurt ülesannet täites tähistame Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäeva ka meie — Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv.

Kommunism — see on kõikide töö kõikide heaks.

Kommunism — see on looming, on võitlus uue eest.

Tähistades Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva võib ülikooli kollektiiv uhkustundega märkida oma saavutusi: on kasvanud ja mehisemaks sirgunud me read, meil on saavutusi teaduse arendamisel, meie üliõpilaspere on töökas, tal on palju energiat õpinguiks ja tööks, meie kollektiivis ajavad juuri uued, kommunistlikud suhted töös ja inimeste vahel.

Võime uhked olla, et Oktoobrirevolutsiooni poolt alatud suurt tööd oleme ka meie õigesti alanud.

Alanud oleme õigesti ja hästi. Aga ärgem unustagem, et see on alles algus — ees on palju tööd, palju jõudu, oskust, visadust ja järjekindlust nõudvat tööd, tööd, milles on otsingud, looming ja võitlus.

Suure kommunisti Lenini õpetust järgides läheme julgelt edasi!

Häid oktoobripühi, seltsimehed!

Komsomoli aastapäeva auks

ÜLKNÜ 45. aastapäeva tähistamiseks peeti Tartu asutuste ja koolide vaheline tõrvikutega teatejooks läbi linna. Selles oli kiireimaks TRÜ väravpallinaiskond koosseisus: E. Rannu, A. Ollino, K. Suurväli, A. Siitam, E. Lõokene, T. Kaljola ja M. Luuk.

Teatevõistkonna ettevalmistamisele ja komplekteerimisele aitasid aktiivselt kaasa üliõpilased T. Tiitus ja J. Martinson.

Võistluste organiseerija, ELKNÜ Tartu Linnakomitee andis väravpallinaiskonnale kutsed ülelinnalisest noorte õhtust osavõtuks. Samas toimus ka võitjate autasustamine.

V. PALL

Tähelepanu!

OKTOOBRIAKTUS algab 5. novembril kell 18 ülikooli aulas.

*

DEMONSTRATSIOONIKS

koguneme Akadeemia tänavale 7. novembril kell 10.30. Mitte hilineda! Rongkäik algab kell 10.55.

Ettepanek: ANDA

30. oktoobril arutati TRÜ komsomolikomitee bürool, kas on juba aeg teha ülikooli parteikomiteele ettepanek anda inglise filoloogia III kursusele kommunistliku töö kursuse nimetus.

Küsimisi-kostmisi oli palju. Kuus III kursuse inglise filoloogi rääkisid, kuidas on muutunud nende kursus, kõnelesid, kuidas mitmeidki ühiskondlikku töösse kaasa tõmmati. Oli juttu vastutustundest ja printsipiaalsusest.

Lõpuks büroo otsustas: teha ettepanek anda kursusele kommunistliku töö kursuse nimetus.

R. ROŽDESTVENSKI

* *
*

Saatuse hellikud pole me.
Aga kui kord tuleb
maru,
saatusel silma me
vaatame
ja pärime talt aru.

Ütleme:
«Kajavad lasud.
Häda
on tulnud
me maale...
Vaja on võidelda?
Vaja on
vastu panna?»

Ja me saatus ütleb:
«Jaa.»

Ütleme:
«Mis siis ikka...
Me valmis
minema...
Ainult ütle meile sa:
«Meie naised
jäävad
leskedeks?!»
Ja me saatus vastab:
«Jaa.»

Küsime:
«Kas alati
saab heljuma
maa peal
kangas
punane?
Meie lapsed
saavad
õnnelikeks?»

Ja me saatus vastab:
«Jaa.»
. . . . . .
Ja meie läheme!

Tõlkinud M. PAU

KOMMUNISTLIKU TÖÖ ÕPPERÜHMA NIMETUST TAOTLEVAL KURSUSEL

Kõige iseloomustavam — tugev kollektiiv

Millegipärast arvatakse, et inglise filoloogia osakonna III kursusel toimub midagi erakordset. Sellest kursusest on palju räägitud kui heast ja tugevast, on räägitud ka, et kursus taotleb kommunistliku töö õpperühma nimetust.

Seda, mis tegelikult kursusel toimub, kuidas ta püüdleb oma eesmärgi poole, tuntakse vähe ja pealiskaudselt.

Kursus on suur — 34 inimest. Nii paljusid on raske liita terviklikuks kollektiiviks, aga ometi moodustavad need 34 tugeva kollektiivi.

Kindlasti on kursuse ühtsuses ja sõpruses suur osa üliõpilaste suhtumisel üksteisesse. Arvestatakse kursuse iga liiget, ja igaüks arvestab kogu kollektiivi.

Mida kursusel tehakse? Ülikooli tuldi ju õppima. Oma esimest ülesannet täidavad nad hästi, vaatamata paarile-kolmele libastumisele mööndunud-kevadisel eksamisessioonil. Nõrga edasijõudmise pärast pole kursuselt veel keegi maha jäänud.

On päris loomulik, et kursusel valitseb terve ja otsiv vaim, ilma selleta ei oleks sõprust ega kollektiivi, poleks tublisid tulemusi mitmel rindel. Kogu kursus, iga üliõpilane vastutab kollektiivi ühtsuse eest.

Kuidas kujunes vastutustunne?

Küllap nii, et igaüks sai ülesandeid ja täitis neid. Kogu ühiskondlik töö on jagatud alade kaupa sektoritesse, mille eest vastutab kindel grupp üliõpilasi. Sektorite töösse on aga haaratud kõik üliõpilased. Nii on saavutatud ühtne kursus ja enamiku ürituste õnnestumine. Kursuse elu ja tegevuse eest ei vastuta ainult mõned, vaid k õ i k.

Meie päevade noorelt inimeselt oodatakse teadmisi ja oskusi paljudes küsimustes. Ka nemad on mitmekülgsed. Peale oma eriala huvituvad nad kunstist ja kirjandusest, isetegevusest, spordist (sport, tõsi küll, ei ole veel täit hoogu saanud) ja sündmustest kogu maailmas. Paljudel üliõpilastel jätkub tahet õppida fakultatiivsetel kursustel teisi keeli.

Mida rohkem huvisid, seda rohkem arvamusi. Eneseusaldusest ja esinemisjulgusest juba puudu ei tule. Tulge kord koosolekule! Kõigi mõtete ja arvamuste esitamine on teretulnud. Üheks eesmärgiks ongi, et kõik kursuse liikmed julgeksid avaldada oma plaane ja mõtteid, julgeksid ja oskaksid kaitsta oma seisukohti. Korraldatakse ühiseid teatrikülastusi ja neile järgnevaid vaidlusõhtuid. Kursusel on ühised sõbrad Riias ja Leningradis.

Hiljuti saadi sõbraks Valguta kolhoosi noortega. Ja juba hakkavad realiseeruma esimesed plaanid — ÜLKNÜ 45. aastapäeva tähistatakse ühiselt. Kindlasti saavad sealt huvitavat ja uut nii üliõpilased kui ka kolhoosinoored.

Inglise filoloogide III kursusel ei ole tõesti midagi erakordset. Neil on aga midagi sellist, mida harva esineb teistel kursustel: tore kollektiiv, ühistele üritustele kaasalöömine, südamevalu ühiste otsuste ja ühiste murede pärast.

K. TAMMEMÄGI

EHITAJATE ÕHTU

Jaan Vainu pole küll koos Vergiliusega allilmas jalutanud, aga «Tori põrgus» on tööd tehtud mehe eest. Seepärast aukirigi.

Jääme teid ootama

Lähemal ajal astub Nõukogude armeesse rida meie meesüliõpilasi. Me kõik teame, millised asjaolud tingisid ajutise vajaduse ka üliõpilasi, kes varem olid vabastatud sõjaväeteenistusest, kutsuda nüüd armee ridadesse aega teenima. Ja oleme veendunud, et kõik tulevased Nõukogude sõdurid, kes lähevad armeesse Tartu ülikoolist, täidavad täie vastutustundega oma aukohuse kodumaa ees.

Iga üliõpilane, kes pidi katkestama õpingud seoses kutsumisega armeesse, võib pärast armeest vabastamist tagasi tulla ülikooli õppima ka aasta keskel, sõltumatult sellest, mis kuul ta vabaneb armeest. See kehtib ka I kursuse üliõpilaste kohta, kes alles alustasid õpinguid ülikoolis. Mingeid sisseastumiseksameid neil uuesti sooritada vaja ei ole, kõik tulevad ülikooli tagasi taastamise korras. Muidugi, see ei kehti nende suhtes, kes oma käitumisega rikkusid Nõukogude sõjaväelase ning üliõpilase kõrget nimetust.

Mõned üliõpilased arvavad, et sõjaväeteenistus, mille pärast mõneks aastaks tuleb katkestada õpingud, on tõsine takistus hariduse omandamisel.

Tahaksin seoses sellega avaldada mõned oma tähelepanekud ja mõtted. Ma võin seda teha puhta südamega ja «asjatundjana», sest ka ise asusin õppima ülikooli, olles juba 26 aastat vana ja omades kümneaastast tööstaaži. Samuti teenisid ka minu mõlemad pojad sõjaväes enne kõrgema kooli lõpetamist — üks 7 aastat (veel sõja-aastatel) ja teine üle 3 aasta. Mis sai minust — lugejad teavad seda ise, poegade kohta võin öelda, et mõlemad lõpetasid ülikooli väga heade hinnetega ning üks on praegu päris hea insener ja teine mitte halb arst.

Ütleksin veelgi rohkem. Noorem poeg alustas õppimist ülikoolis veel enne sõjaväeteenistust. Tol ajal temal ei olnudki kohustust sõjaväkke minekuks. Kuid ta ei õppinud küllalt tõsiselt ja ma ise otsustasin — las teeb enne läbi elukooli, teenib sõjaväes ja siis tuleb uuesti ülikooli. Kui poeg tuli tagasi sõjaväest, ta ütles: «Tänan sind, isa, selle kooli eest», Ja õppis edasi laitmatult, hoopis teisiti suhtudes võimalusse õppida.

Meie ülikoolis õpivad ka praegu paljud, kes on juba sõjaväeteenistuse läbi teinud. Me tunneme neid. Nad on kõige tõsisemad, töökad ja distsiplineeritud üliõpilased.

Tõepoolest, Nõukogude armee on suurepärane kool, kus iga noormees karastub, õpib töötama täpselt ja organiseeritult, omandab väga tähtsad omadused, kogemused, oskused ja teadmised.

Ma olen kindlal arvamusel, et meestest, kes nüüd lähevad sõjaväeteenistusse ja kes tõsiselt kasutavad kõiki neid võimalusi, mida inimese arengule ja enesekasvatamisele annab Nõukogude armee, me saame hiljem paremaid spetsialiste ja kodanikke, kui nendest noortest, kes millegipärast ei tee läbi seda kooli.

Me loodame, et kõik üliõpilased, teenides armees, ei heida varju Tartu ülikoolile ja meie vabariigile ning tulevad tagasi ülikooli teeneliste sõduritena, omades aumärke, aukraade ja hiilgavaid iseloomustusi.

Soovime teile, kallid sõbrad — tulevased sõdurid, head optimistlikku meeleolu, jõudu ja edu teenistusaastatel, õnnelikku tagasitulekut ülikooli!

Jääme teid ootama.

Prof. F. KLEMENT,
rektor

Kiri kaugelt

Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaanile dots. A. Mitile saabus kiri ülikooli kasvandikelt sõjaväest. Avaldame selle allpool. Vastuseks aga läks koos kirjaga teele pakk konspektide ja programmidega. Ülikool ei unusta . . .

Sm. Mitt, palume vabandust, et tülitame Teid. Kui meid sõjaväkke kutsuti, ütlesite, et kui me tahame õppida sõjaväes, siis kirjutagu.

Esimesel aastal ei olnud aega peale eriala õppimise midagi muud teha. Praegu oleme kaheks aastaks jääva koha peal ja tahaksime tegelda õppimisega. Kui on võimalik, saatke meile palun konspektid. Pärast seda ühte aastat on väga suur isu õppida.

Me oleksime saanud muretseda endale konspekte ka siit, Leningradi Polütehnilise Instituudi filiaalist, kuid programmid on väga erinevad.

Iseseisvalt õppida me saame, sest vaba aega jääb küllaldaselt.

Palun andke meie poolt tervitus endistele kursusekaaslastele.

Palju tervisi Teile!

AGO ja AIN TIIRMAA

Tudeng pajatab sõdurielust

Nublu ehk moorsõdur. Kui saamatu Sa oled pärast esimest saunaskäimist, kus Sulle munder selga antakse! Sa oled nagu vastsündinu oma abituis liigutustes, nii et teistel võtab tahtmatult naeru näole. Rihm lõdvalt ümber keskkeha, gimnastjorka kõhu peal kortsus, soldatisaapais samm veel kobav. Pilotkat küll sätid ja ajad ninaga ühele joonele, aga . . .

«Kroonu» on Sinu jaoks ülepea terra incognita; seal õpid mõndagi mõistma, mida enne pole mõistnud, eriti kui Sa eraelus distsipliinist ja kollektiivist suurt lugu ei ole pidanud. Sõjaväeleksikon ei tunne sõnu «ma ei taha, ma ei saa». Juba esimesest päevast on kasulik omaks võtta, et oled kollektiivis, kes käib üht jalga ja mõtleb üht mõtet.

8 aastat tagasi oli mul võimalus seda õppida iga kandi pealt. Näiteks.

Hommik. Päevnik: «Äratus!» Kus siis äkki läheb kogu ruum keema, sest unest veel täielikult ärkamata pidime kahe minuti jooksul riietuma ja rivisse jõudma. Viimane kui üks. See tundus kättesaamatu. Selleks pidi meil endi arvates olema kolme ahvi kiirus. Ei ringutamist ega mõnulemist sooja teki all. Hilines aga üksainus meist rivisse tulekuga, pidime kõik uuesti lahti riietuma ja voodisse tagasi jooksma. Äratus kordus.

. . . Me jõudsime välja 40 sekundini.

Tihti käskis komandör rivis ühe jala saapa ära võtta. Selgus, et õige mitu poissi oli ilma jalarättideta, mis olid pistetud muidugi padja või madratsi alla, et kui kiire möödas, küll siis aega leiab neid rahulikult siduda. Ja tulemus — voodisse-rivisse.

Me pidime jõudma igaüks, sest lahingualarmi puhul ei ole ju mõeldav minna rännakule ja lahingusse, jättes jalarätid padja alla . . .

Nii karastub, mehistub.

K. TOROP,
eesti filoloogia osakonna
IV kursuse üliõpilane

Teadmiseks kõigile

Ülikooli kollektiivi iga liige teab, kui lai on ELKNÜ TRÜ organisatsiooni tööpõld, ja seda, et igas töölõigus on see põhjalik ka sügavuti.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverents valis paralleelselt komsomolikomiteega ka revisjonikomisjoni, kelle ülesandeks on aruandeperioodi vältel jälgida ÜLKNÜ põhikirja ja sotsialistliku kooselu reeglite täitmist ülikooli komsomolikomitee, osakondade (teaduskondade) büroode ja algorganisatsioonide poolt. Komisjoni väiksearvuline koosseis ei võimalda kogu ülikooli komsomolielu detailset jälgimist. Meile on kahtlemata selge, et väärnähtusi, millele ELKNÜ TRÜ organisatsioonis ei reageerita vastavalt komsomoli põhikirja ja kommunismiehitaja moraalikoodeksi nõuetele, on vähe. Kuid siiski pöördume kõigi TRÜ kollektiivi liikmete poole palvega juhtida meie tähelepanu ka nendele vähestele varjukülgedele ülikooli komsomolitöös.

Võib-olla esineb veel komsomoligruppe või isegi osakondi ja teaduskondi, kus täie tõsidusega pole asutud ellu viima ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XI konverentsi otsuseid, kus esineb ÜLKNÜ põhikirja rikkumist, mille suhtes ei rakendata küllaldase teravusega ühiskondliku mõjutamise vahendeid või rakendatakse neid ülemäärase karmusega. Usume, et personaalküsimuste lahendamisel nähakse alati inimest. Me peame teda mõjutama positiivses suunas; seda ei saa teha ei ülemäärase karmuse ega liigse leebusega. On kaheldav, kas tekiks vajadust üliõpilase väljaheitmiseks ülikoolist ja komsomoliridadest, kui vajaliku mõõdutundega valitud ühiskondliku mõjutamise vahenditega näidataks talle õigeaegselt tema vabaduse piirid.

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni XI konverentsil märkis õppeprorektor sm. K. Püss, et ühiskondliku mõjutamise vahendeid rakendatakse ülikoolis siiski vähe võrreldes administratiivse mõjutamisega. Loodame, et käesoleval aruandeperioodil kõik üliõpilased suhtuvad täie tõsiduse ja vastutustundega oma seltsimeestekaasüliõpilaste saatusesse.

Pöörame aruandeperioodil põhilist tähelepanu ülikoolis tehtavale ideelis-poliitilisele kasvatustööle, mis on tihedasti põimunud kõikide komsomoliorganisatsiooni töölõikudega. Seetõttu on teretulnud kõik vihjed puudustele just sellel alal.

Kirjalikud märkused puuduste kohta ülikooli komsomoliorganisatsiooni või selle üksikute lülide, sektorite töös palume asetada TRÜ peahoonesse ELKNÜ TRÜ organisatsiooni revisjonikomisjoni kirjakasti. Puuduste kõrvaldamiseks tarvitusele võetud abinõudest teatame 20 päeva jooksul (kui kiri pole anonüümne).

Meie ülesandeks on astuda vastu väärnähtustele just ülikooli komsomoliorganisatsiooni juhtivate organite (komitee ja büroode) töös. Kes leiab midagi kuskil viltu olevat, kirjutage meile! Kirjakast ootab!

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni
revisjonikomisjon

Ees seisab tegevusrohke aasta

Läinud reedel, 25. okt. toimus TRÜ administratiiv-majandusala töötajate ja Teadusliku Raamatukogu ametiühingu aruande- ja valimiskoosolek.

Nagu nähtus aruandja kokkuvõtlikust sõnavõtust, oli senise ametiühingubüroo tegevuses mõningaid kordamineküid, kuid ega möödalaskmisedki puudunud. Edusammudest rääkides tuleb märkida kultuurikomisjoni head tööd. Komisjoni esimees sm. **Hilda Põltsamaa** on aru saanud oma ülesannetest ja vastavalt sellele ka tegutsenud. Tema initsiatiivil organiseeriti naisansambel, korraldati vestlusõhtuid ja viktoriine, ühiselt käidi seenil jne.

Kahjuks ei saa sugugi rahule jääda senise tootmiskomisjoni tööga (kui nii võib üldse ütelda, sest selle komisjoni «töö» seisnes mittemidagitegemises). Märksa intensiivsemalt oleks pidanud tegutsema ka korteri- ja heaolukomisjon. Oleks olnud tarvis rohkem head tahet ja büroo poolt paremat töö organiseerimist. Loodame, et uuel bürool õnnestub tehtud vigu (ja tegematust) vältida. Kindlasti ei ütle ka administratsioon siin ära omapoolsest abist.

Üldkoosolek valis uue, 15-liikmelise büroo, mille esimesel koosolekul tehti järgmine tööjaotus: büroo esimees **Osvald Noobel**, sekretär **Asta Nielsen**, laekur **Juta Simina**, kultuurikomisjoni esimeheks valiti **Hilda Põltsamaa**, töökaitse ja ohutustehnika komisjoni esimeheks **Hans Hein**, tootmiskomisjoni esimeheks **Valdek Lepvalts**, orgmassilise töö komisjoni esimeheks **Lea Trikkant**, korteri- ja heaolukomisjoni esimeheks **Endla Kaldemäe.**

Arvatakse, et valitud uue büroo koosseis on võrreldes eelmistega üks tugevamaid. Seda kinnitada on veel vara. Ees seisab pikk ja tegevusrohke aasta, ärgem siis petkem lootusi!

A. NIELSEN

TRÜ parteikomitees

Ülesanded jaotati

TRÜ uus parteikomitee jaotas ülesanded eelolevaks õppeaastaks järgmiselt:

- **TRÜ parteikomitee sekretär** — L. Raid;
- **ideoloogilise töö sektor** — J. Kalits (juhataja), F. Klement, D. Metšetin, U. Polisinski;
- **õppetöö sektor** — H. Kurm (juhataja), K. Püss, J. Riiv;
- **teadusliku töö sektor** — K.-S. Rebane, A. Rõõmusoks, K. Siillivask;
- **organisatsioonilise töö sektor** — I. Sildmäe (juhataja), A. Talvik, K. Rägo;
- **riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi esimees** — A. Blumfeldt;
- **komsomolitöö sektor** — K. Adamson;
- **kehakultuuri- ja sporditöö sektor** — J. Unger.

VAHETAME KOGEMUSI

Taškendi konverentsilt

Allakirjutanul õnnestus viibida TRÜ esindajana Taškendis toimunud Usbeki III pedagoogiliste teaduste alasel teaduslik-metoodilisel konverentsil. Peale sügavate muljete, mida jätsid Kesk-Aasia sellised vanad linnad, nagu Samarkand ja Buhhaara, kus toimusid konverentsi väljasõiduistungid, oli nimetatud konverentsi korraldamises palju uudset ja huvitavat.

Konverentsi organiseerisid Usbeki Pedagoogiliste Teaduste Teaduslik Uurimisinstituut ja Haridusministeerium. Meeldivalt üllatas, et konverentsi tööst võtsid väga aktiivselt osa haridusminister I. Kadõrov ja kaks Usbeki Kommunistliku Partei Keskkomitee liiget, I sekretär ja sekretär ideoloogilise töö alalt.

Konverents oli väga laia profiiliga ja töö toimus kuues sektsioonis (pedagoogika, algõpetuse, matemaatika-loodusteaduste, humanitaarteaduste, töö- ja tootmiskasvatuse ning kehalise kasvatuse sektsioonid), mis omakorda jagunesid veel alasektsioonideks. Enamikus sektsioonides toimus töö tavalises korras nagu meilgi. Trükiti teesid ja konverentsil esineti ettekannetega. Ühes, s. o. kehalise kasvatuse sektsioonis oli aga töökord täiesti teistsugune. Sektsiooni töö algas ühe 60-minutilise ettekandega teemal «Üheberneetilisest lähenemisviisist kehalise kasvatuse ja spordi küsimustele», kus esitati mõningate treeninguga seotud füsioloogiliste protsesside formaal-matemaatilise mudeli konstrueerimise võimalusi. Ettekande autoriteks olid TRÜ esindajad A. ja S. Oja. Seejärel jätkus töö diskussiooni vormis. Kõik ettekanded olid 3—4 kuud varem trükitud ja laiali saadetud. Konverentsil võis aga soovi korral lühidalt täiendada trükitud materjale. Selline konverentsi vorm võimaldas läbi arutada 147 ettekannet ning mis tähtsaim — diskussioon kujunes väga elavaks ja kestis kolm pikka istungit. Iga istung oli pühendatud eri probleemile (kliima, õppetöö, sport). Meie konverentsid aga pahatihti kannatavad just selle all, et ettekanded kuulatakse ära ja diskussiooni ei olegi või on see äärmiselt limiteeritud ajaga.

Pärast istungite lõppu Taškendis korraldati kaks väljasõiduistungit — üks Samarkandi lähistele ja teine Buhhaarasse, kuhu oli organiseeritud rajoonidest hulgaliselt kehalise kasvatuse õpetajaid ja koolide direktoreid (umbes 350). Väljasõiduistungid kujunesid väga elavaiks. 20-minutiliste ettekannetega esinesid meie juhtivamad spordifüsioloogid ja pedagoogid, nagu prof. Z. Birjukova, prof. I. Arnoldi, prof. J. Kesareva jt. Pärast istungi lõppu tuli igaühel meist vestelda mitmete kohalike pedagoogidega neid huvitavatel teemadel.

Üldmulje — huvitav ja õpetlik konverents.

S. OJA

ÕNNESTUS

«Курица не птица, Эстония не заграница,» olevat öelnud kunagi aserbaidžaanlasest turist, kellele anti valida turismituusik kas Eesti NSV-sse või Rumeeniasse.

Nii arutlesid vist needki, kes astusid rahvaste sõpruse klubi rahvademokraatiamaade sektsiooni liikmeks.

Meie esimese, Rumeenia õhtu valmistas ette Vaike Leiar, kes kaks aastat tagasi käis Rumeenias.

Kõige tervitatum oli, et õhtu ei kujunenud akadeemilise loengu taoliseks ettekande kuulamiseks. Kõik kohalolijad tundsid end vabalt, hoogne ettekanne haaras kaasa.

Kui näete teadetetahvlil või ajalehes teadaannet klubi järjekordsest üritusest, — astuge meile sisse!

T. SAMUEL

Saagem tuttavaks — saagem sõpradeks!

Kohviku piljardisaali kogunesid I ja II kursuse juristid. Teine kursus selleks, et «järele uurmida need uustulnukad endast õieti kujutavad, esimene kursus aga eelseisvateks aastateks tulusaid näpunäiteid kõrva taha panema.

Lähema kontakti loomine algas alatasa korrast ära oleva elektrivalgustuse ühise remontimisega ja jätkus hiljem kohvilauas. Teise kursuse grupiorganisaatori A. Otsa ettepanekul pidi iga lauasviibija end igakülgselt tutvustama ja vastama uute tuttavate. mitmesuguste küsimustele. Küsimusterahest ei pääsenud ka I kursuse juhendaja dots. I. Sildmäe, kellelt sooviti õppida peenemaid spikerdamisvõtteid jms. Ainult hea huumorimeel aitas õppejõul rünnaku alt välja tulla teenitud aplausi saatel.

Märkamatult viisid õhtu organiseerijad, II kursuse komsomoliaktivistid, jutu tõsisematele probleemidele: õppe- ja ühiskondlikule tööle, spordile, eksamitele ja konspekteerimiskunstile. Kõiki neid vaeti ja kaaluti. Kuuldi ka esimese kursuse muljeid suurkoolist...

Kui jalakeerutusega lõppenud õhtult koju mindi, olid vist küll kõik veendunud ürituse õnnestumises. Jah, kahtlemata õnnestus! Ja oli õige, et Õigusteaduskonna komsomolibüroo usaldas selle korraldamise just teise kursuse komsomoligrupile, kes on kahtlemata teaduskonna tugevaim.

Ja mis kõige tähtsam — tutvumisõhtu täitis ka selle põhilise eesmärgi, mille A. Ots võttis kokku sõnades: «Loodame, et me edaspidi üksteist kohates ei möödu enam kui võõrad. Loodame, et saame sõpradeks!»

KJRJ kaugõppijalt

Tänavu õnnestus paljude soovijate hulgas ka tosinal tallinlasel sissepääs TRÜ eesti filoloogia kaugõppeosakonda. Nüüd on varsti juba kaks kuud ametlikku õppeaega seljataga.

Pärast ühist vaevanägemist Tartus ja sissejuhatavat sessiooni läks meie kursus lahku. Võõraks me aga ei jäänud: veel enne laialiminekut korraldasime tutvumishommiku. Siis lahkusime sõnadega «Nägemiseni sessioonil!»

Seni tunneme end aga kaunis ebakindlatena, sest meil pole paljudes ainetes programme, mille järgi õppida. Et oleme algajad ja seetõttu väga rahutud, siis kulutame konsultatsioonipunkti uksi ehk isegi liiga palju. Enamikule meie küsimustele pole suudetud anda täielikku vastust. Võib-olla on alati nii olnud, et esimesed kuupoolteist mööduvad programmide ootamise ja materjalide hankimise tähe all. Me ei tea. Võib-olla on ka meie ruttamine kohatu?

Nüüd me — tallinlastest filoloogid — arutasime koos läbi kõik õppimisega seotud küsimused. Otsustasime seda teha ka edaspidi, iga kuu lõpul. Kahju, et ei saa tihedamalt kontaktis olla ülikooli ja kaasüliõpilastega.

Tahaksime meelsasti osa võtta paljudest TRÜ-s toimuvatest üritustest. Tervitame aga siiski kõiki neid, kes seda meie eest teevad ringides ja klubides ning oleme mõtetes teie juures.

Parimate tervitustega

UNO PLEER

Laulab TRÜ naiskoor

1945. aasta märtsikuu kolmandal päeval alustas ülikoolis tegevust TRÜ naiskoor esimese isetegevuskollektiivina pärast sõda. Järgnesid aastad täis pingelist tööd, kasvas pidevalt koori meisterlikkus. Koori ridades on seni laulnud ligi 1000 lauljat, on antud üle saja kontserdi, esitatud üle 300 laulu eesti, vene, ukraina, läti, leedu, soome, saksa ja ladina keeles. Koor on kontserdimatkadega külastanud peale meie väikese Eesti paljusid linnu, nagu Riiat, Vilniust, Kaunast, Kiievit, Pihkvat, Leningradi ja Moskvat. On saavutatud vabariiklikul ülevaatusel esikohti, saadud aukirju.

Sel sügisel alustab naiskoor oma 19. lauluaastat. Ees seisab terve rida esinemisi, kontserdimatku ja koori 20. juubeli ettevalmistamine.

Noored laulusõbrad! Tulge, võtke osa naiskoori tegevusest! Tervitame kõiki ülikooli tulnud naisüliõpilasi ja kutsume osa võtma meie tegevusest. Koori proovid toimuvad igal esmaspäeval ja neljapäeval kell 18—20 TRÜ aulas.

EHITAJATE ÕHTU

«Kas juba tuleb?» — ootavad järgmist T. Merivälja ja K. Adamson.

KUNSTIVALLAST

MARI RÄÄK

Tarbekunsti näitusi, selle ala kunstnike loomingut tutvustavaid ülevaateid on Tartus kahjuks haruharva. Tarbekunstnike töid on meil võimalik jälgida vaid suvel toimuval Tartu kunstinäitusel muuseumis või pidevalt läbi astudes kunstifondi müügisalongist. Ja ometi on just tarbekunst laiade rahvahulkade huviobjektiks ning leiab rohkesti vastukaja igapäevases elus. Seepärast rõõmustabki Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis praegu toimuv Mari Rääg u personaalnäitus — esimene nii ulatuslik ülevaade Tartu tarbekunstniku loomingust.

M. Rääg u ande mitmekülgsus tagab näituse huvitavalt vaheldu va üldpildi. Eksp ositsioonis on pearõhk keraamikal, sest just sellel alal on M. Rääk saavutanud ka rahvusvahelist tunnustust. Tema omapäraseid nõusid on näidatud Helsingis, Ostendes ja äsja lõppenud Eesti ja Läti kultuuripäevadel Poolas.

M. Rääk ei taotle oma keraamikavormides «rabavat» uudsust. Vastupidi — need on sageli pisut kohmakad või raskevõitu, kuid kaunistava dekooriga orgaaniliselt ühtivad. Vaatlejat haarab kunstniku soe, südamlik delikaatsus, mis avaldub igas erinevas esemes ikka uuel kujul. Maalapsena on Mari Rääk õppinud sügavalt tundma kodumaa loodust: talle on armas lihtsate teeäärsete taimede habras ja vaheldusrikas joonis, terava pilguga on ta haaranud nende peeni värvinüansse. Kalad veetaimede keskel, loomad, harvemini töötav inimene — see on tema ainering keraamika jaoks. Nõude rikkalik dekoor jutustab lihtsate loodusmotiivide tavalisele vaatlejale märkamatust ilust, millele kunstniku isiksus oma diskreetse tunnetusega on avanud laia kõlapinna.

Vaadeldes Mari Räägu teist «põhitööd» — metallehist, kinnistub veene tema ande mitmekülgsusest. Kui keraamika puhul üllatas meid detailse kaunistuse maaliline käsitluslaad, siis taostehnikas lööb välja kunstniku skulptoriprofiil. Tundlik materjali töötlus, seejuures detaili allutamine üldistavale, suurejoonelisele käsitlusele — see on M. Räägu eripära metallehistöös. Taostöö tehnikat on meister uudsena kasutanud ligi paarkümmend aastat, kuid peamiselt aegadel, mil mingil põhjusel oli takistusi keraamika valmistamiseks. Tema hõbedast rinnanõeltel, kaelaehetel, käevõrudel on sageli arhailist hõngu ja igaüks neist kannab kordumatu omapära pitsatit. Kaunistusmotiividena domineerivad loomad ja suur osa on inimesel. Süvenenud huvi viimase vastu peegeldub ka M. Räägu portreeskulptuurides. Tabavad pliiatsivisandid oleksid arvukamalt esitatuna võimaldanud paremini mõista kunstniku taotlusi.

Eriti paeluv on näituse väike mööbliansambel: laud kahe tooli ja kohvikannu-alusega. Heleda puidu sidumine keraamiliste plaadikestega tundub põhjendatuna. See uudselt originaalne idee on teretulnud meie vaesunud ja šabloonses mööblikujunduses.

M. Räägu näituse üldpildis jätab lihtne ülevaatlikkus hõbeda osas hea mulje. Sõltuvalt teise ruumi skulptuuride asetusest ei tule vajalikul määral esile nende kandvus juhusliikku osa kunstniku loomingus omava nahkehistöö kõrval. Otstarbekas on keraamikaruumi keskmine vitriin, mis võimaldab unikaalseid esemeid vaadelda ja nautida igast küljest.

N. RAID

Märkmeid ühe filmtragöödia puhul

1. V. Višnevski «Optimistlik tragöödia» on suurepärane algmaterjal filmistsenaariumile. Kinos võidab see osa teosest, mille teater, kes vaatleb eelkõige suhteid **inimeste vahel**, jätab tahtmatult teisele plaanile. Jutt on suhtest **ühiskonnaga**, suhtest **tervikuga**, sealhulgas ka loodusega, stiihiaga.

Inimese kõrvale tuleb terve panoraam, kogu kompleks, mis haarab Kodusõja-aastate probleeme, emotsioone ja meeleolusid. Nii liigub teos ärateenitud täiuslikkuse poole.

2. Monumentaalsus omandab aja jooksul uue kvaliteedi. Meenutagem Dovženko klassikasse kuuluvaid filme «Poeem merest», «Jutustus leegitsevatest aastatest» jt. Suur ukrainlane kõneles täiel häälel, nagu räägitakse lahingurivi ees — nii nõudis aeg. Sõjas tuleb unustada peened emotsioonid, allutada kõik peamisele.

Praegu tuleb inimest vaadelda kogu täiuslikkuses — sealhulgas keset sündmusi, mis toimusid ammu. Sellest tendentsist annavad tunnistust mitmed uued teosed nõukogude kirjanduses. Loetleme: Bõkavi «Kolmas rakett», Simonovi «Elavad ja surnud». Ühised tunnusmärgid: inimlikkus, psühholoogia jälgimine.

Nii eraldab Samsonov-Višnevski filmi Dovženkost pikk ja täiesti loogiline samm.

«Optimistliku tragöödia» kangelased ei ole resonöörid: Komissar on elav inimene, aga mitte malmnaine, Andrejevi mängitud Pealik on täiuslik oma keerukuses.

Film on teenäitajaks. Ainult nii võib sellest ajast rääkida. Teisiti kompromiteerime suure teema.

3. Tuleb kiita filmi lavastuse rütmi. Sellest tuleks eeskuju võtta isegi teatrirežissööridel. Meenutage: dramaatiline eksposition, rida teravaid ekspressiivseid vaidlusi. Haripunkt on lahendatud suurejoonelise lihtsusega: valge liiv, vaikus. Järgneb õnnestunud katarsis: anarhistide klounaadliku jõugu ilmumine. Lõpp on nagu reekviem.

4. Vahel räägitakse ikka veel, et revolutsiooniteema ei huvita kaasaja vaatajat... Film jooksis eduga. Tuleb ainult osata. Ja kes ei oska sellel teemal rääkida, peab vaikima.

M. UNT

EHITAJATE ÕHTU

KAS IKKAGI «VALGE VARES»

PROLOOG

Pool kaheksa pidi algama. Viieteistkümne inimese pärast ei tasu aga osakonna komsomolikoosolekutki korraldada, mis siis veel ehitajate õhtut tervele ülikoolile.

Kolmveerand tundi hiljem. K. Adamsonil on kulm pilves: «Kui tänane õhtu nurja läheb, tuleb klubi sulgeda. Mis ta tühi kiratseb.» Tahaks nagu vastu vaielda, aga kategoorilise protesti asemel pudeneb keelelt paar kogelevat lausekatket: «Nii ikka ei maksa... küllap olukord paraneb...» Ega ise ka oma sõnu päris hästi ei usu, aga imelik oleks küll — klubi lau-

(Järg lk-l 4.)

Enne etendust

15. oktoobril alustasid Tartus etenduste andmist 45 Moskva Riikliku Tsirkuse artisti, kelle hulgas on rida rahvusvahelise kuulsusega kunstnikke (M. Ivanov ja U. Ivanova jt.). Publikule huvipakkuvamaks ja kahtlemata raskemaks on eeskava «nael» — esinemine dresseeritud karudega.

Läbi ekslemiste tsirkuse kulissidetaguses maailmas jõudsime karude dresseerija Izabella Adaskina hubasesse vagunisse. Et etenduse alguseni oli aega, siis oli meil võimalus vestelda selle sümpaatse keskealise naisega.

● **Kuidas sattusite üldse tsirkusesse?**

Juba seitsmendast eluaastast hakkasin töötama tsirkuses, jätkates sellega oma isa ja vanaisa tööd. See naaras mind juba lapsepõlves ja ma pühendasin tsirkusele kogu oma elu. Varsti võtab vanetuse ületamu tütar, kes juba praegu aplstab mind töös karudega.

● **Kuidas töötate? Kui kaua olete tegelnud selle karudegrupiga? Kes neist on andekamad?**

Minu armsaimad loomad on karud. Dresseerides hakkasin mõistma ja armastama neid tarku loomi, kellega tootamine pakub suurimat huvi ja rahuldust. Varem olen kuil tegelnud ka koerte ja hobustega. Praeguse grupiga töötan seitsmendat aastat. Alguses oli vaja visa ja sihikindlat tööd. Tavaliselt saame noored ja metsikud karud. Kui palju aega ja vaeva on vaja kuluta da, et karule pisut midagi õpetada! Minu peamine töövote — heilitus. Ainult heilitus voidab karu metsiku loomuse ja lõppude lõpuks ta hakkab mind mõistma ja armastama.

Armsaim ja andekaim artist on Tomik, kelle kinkisid Tomski jahimehed. Praegu on Tomik kolme meetri kõrgune gigant. Tema riiakas ja rahutu iseloom teeb töö eriti huvitavaks.

● **Kuulus dresseerija N. Gladilštšikov ütles kord: «Meie elukutse on ohtlik. Esinevad momendid, millal katkeb side dresseerija ja loomade vahel ning nad rünnavad teda. Selle eest ei ole garanteeritud ükski dresseerija, kuigi inimese ja looma vahel valitseks ideaalne soprus.» Kas olete nõus sellega?**

Täielikult. Kui mitu korda oleks minuigi loppenud peaaegu traagiliselt. Kui mitu korda on karu haaranud mind oma hammaste ja kuuntega, kuid seni on kõik lõppenud onnelikult. Loodan, et ka tulevikus läheb kõik hästi.

● **Kuidas teile meeldib Tartus?**

Tartus esinen ma esmakordselt. Reiside jooksul olen sattunud Nõukogude Liidu paljudesse kohtadesse, kuid teie linn jääb mulle alatiseks meelde. Vanaaegne eesti linn meeldib meie artistidele. Ka publik on sõbralik. Eriti armastan ma noori, ülopilasi. Nähes tänaval kohtades naeratusi teie noorte nägudel, meenub mulle enda noorus ja ma soovin kogu südamest teie noortele kõige, kõige paremat ja roomsamat, palju edu töös ja õpinguis.

Izabella Adaskina näitas meile pilte oma esinemistest ja siis läksime karude juurde. Kui areenile vaadates julgeks käed karuga kokku lüüa, siis siin, eriti Tomikut puuriust lõgistamas nähes just erilist tantmist lähedale minna ei olnud. Antud suhkru pistis põske, aga urises edasi.

Aeg oli läbi, algas etendus.

Kas saab korra majja!

Meie toimetus sai sellel nädalal 2 huvitavat ja vastandlikku materjali ühiselamute kohta. Avaldame mõlemad. Mõtlemist on kõigile — nii kontrollijaile kui kontrollitavatele.

Vähem tõsist juttu kontrollijatele

Äkki kisas keegi koridori teises otsas: «Kontrollid!» Sellega avati kontrollimispidustuste ajajärk. Oli kahekümnes kuupäev ja sadas vihma. Kõikidest tubadest kargasid mehed välja ja vaatasid ammulisui tähtsaid inimesi. Kontrolliti söögikappe. Ühel poisil oli pool leiba söömata. Sel päeval jäi kõik õppimata: uudne üritus andis kõneainet.

Järgmisel päeval kontrolliti põrandaid. Ühes toas oli prügikast ümber kukkunud. Mehed kargasid jälle koridori. Kontrollisid uued näod. Kolmandal päeval kontrolliti aknaid. Üks ruut oli katki, kaks pesemata. Õues paistis päike. Kontrollid olid tundmatud. Asi oli tavaline, kuid erutas siiski. Kes tulevad homme? Õppetükk jäi ette valmistamata.

Vähe aega alles sel aastal ülikooli peal käidud, kuid eruditsioon on haruldaselt paisunud. Tean, et tegutsevad majandusosakonna kontrollid, teaduskonna kontrollid, rahvamaleva kontrollid, prožektori kontrollid ja osakonna kontrollid. Veel on intratevahelised kontrollid ja erilised kontrollid sotsvõistluse korraldamiseks. Selle arvestuse alla ei kuulu majasisesed kontrollid. Kõigi nende objektiks oleme meie, intra mehed. Kontrollid tegutsevad kindla plaani järgi — ikka üle päeva, teinekord ka mitu korda päevas. Õppimistuju tõuseb.

Eile tuli Ets minu juurde rahalaenamisnõuga: «Lähme kohvesse, närvid on haruldaselt pehmeks muutunud.»

REATUDENG

...ja üsna tõsine jutt kontrollitavatele

«Komsomoliprožektori» kiired hakkavad valgustama kolme ala; õppe-, kultuuritööd ja ühiselamuid. Ja nüüd esimesest reidist.

Aeg: 25. oktoober.

Koht: Pälsoni tn. 14.

M i s t o r k a s s i l m a?

Vestibüül. Mugavad toolid ja moodne laud (suitsukonisid ääreni täis tuhatoosiga). Virn piimapudelikaste, kakskümmend kolm vahtkustutajat, tühi seinalehealus, paar jalgratast. Teadetetahvlil kutsub kuulutus kammermuusika-õhtule (9. oktoobril). Ja üle selle laotab uhkeid lehti kuulus palm ladinakeelse nimega.

Kohusetundlik üliõpilane näitab valvurile luba, kuid osa poistest ei hakka «kulutama» oma niigi kallist aega.

I k o r r u s. Tuba nr. 112. Kingad raamaturiiulil, riided toolidel ja vooditel, halvasti pestud aknad ja kõike kattev tolmukord. Üldmulje oli masendav. Kuuldavasti olime sattunud korruse kõige halvemasse tuppa.

Teistes tubades oli olukord pisut parem, kuid ikkagi torkas silma hooletus, segipaisatud riided, tolm, täis prügikastid. Toidukapid olid suuremalt osalt lukustatud, lahtised aga ilma toanumbriteta ja koledas olukorras: täis pesemata toidunõusid, määrdunud pabereid, toidujäätmeid. Seda võib öelda kõigi korruste kohta.

II k o r r u s. Kaks sanitaarkappi. Üks päris tühi, teises sanitaarposti ammu unustatud päevik.

Tubades 224 ja 218 leidsime äsjase suitsetamise jälgi. Ja jällegi hooletult laiali pillutud riided, tolm, määrdunud aknad. Kõige korralikumad olid toad 220 ja 227.

III k o r r u s. Toas nr. 314, kus elavad Jaan Anderson, Heldur Otto ja Tõnu Tael, oli olukord katastroofiline. Raske isegi öelda, mis seal korrast ära oli, sest tõeliselt oli kõik korrast ära.

B-sektori köögis otsisime asjatult korrapidamise graafikut. Elanikud polnud sellest kuulnudki. Sama sektori tualettruumis oli uputus, mis ulatus ka koridori. Üldse jättis III korrus kõige halvema mulje, mida süvendasid veelgi «teravmeelsed» repliigid kontrollgrupi liikmete aadressil.

IV k o r r u s. Esimene mulje oli meeldiv — juhtusime tuppa nr. 427, kus elavad füüsikud-keemikud Kullo Kivimets, Kaljo Simson, Tõnu Koemets ja Juhan Toomsoo. Võrreldes teistega tundus see tuba igati puhtamana ja hubasemana.

Vastupidist võib öelda toa nr. 424 kohta. Peab omama rikkalikku fantaasiat, et seal avanenud pilti kirjelduse järgi ette kujutada. Keset tuba öökapp, täis kõikvõimalikke musti toidunõusid. Tolm, paberitükid, õunasüdamed, määrdunud ja kortsus riided toolidel ja voodiotstel, korratud voodid, ilma kardinata aken — see meenutab ükskõik mida, aga mitte üliõpilaste kodu. Mida te arvate, Boris Titarenko, Vladimir Golovkin, Viktor Orlov ja Mihhail Zimirjev? Võib-olla see lugu ei olegi nii lõbus, nagu teile tookord näis?

*

Samal õhtul toimus internaadi nõukogu koosolek. Seal saime teada, et esimene seinalehe number sel õppeaastal ilmub oktoobripühadeks (vastutav toimetaja M. Keerdo).

Nõukogu koosolekul oli veel paljustki juttu. Selle arutluse tulemusi näeme järgmisel reidil.

Noormehed! Anname teile edasi ühiselamu komandandi ja ühe teie kaaslase sõnad.

Komandant: «Mina pean teile pudipõlle ette panema ja kõik ise ära tegema!»

Peeter: «Kui inimesed midagi teha ei taha, ärgu elagu selles majas! Elvas on ruumi. Keegi ei ole neid palunud siin elada!»

«Komsomoliprožektor»

Milline on lahendus, laulusõbrad?

Tänapäeva elurõõmus üliõpilasnoorsugu ja hoogne laul on lahutamatud mõisted. Mitte ainult oma massilisuse, vaid ka taseme poolest on üliõpilaskoorid alati seisnud teiste isetegevuskollektiivide seas esiridades.

Meie väike Tartu võib siinjuures uhkusega tagasi vaadata. Tartu Üliõpilasmeeskoor tuli 1957. aastal võitjaks ülelidulisel konkursil ning ülemaailmse üliõpilaste ja noorsoofestivali laureaadiks. TRÜ naiskoor on korduvalt saanud vabariikliku ja ka ülelidulise tunnustuse osaliseks. Oma hiilgeperiood on olnud ka segakooril.

Milline on aga olukord praegu? Tartu Üliõpilassegakooril, mis moodustati pikka aega vireinud TRÜ ja EPA segakooride baasil, on vaatamata energilisele agitatsioonitoole 70 naislaulja kohta vaevalt 20 meeshinge. Lootus niipea iseseisva kontserdini jouda on väga küsitav. Ja tosine segakoorikava käib ühtvilsi üle jõu nii «naiskoorile meesansambliga» kui ka 20+20 segakoorile (kui suurem osa tütarlapsi välja jätta).

TRÜ naiskoor alustas alles neil päevil uute kandidaatide vastuvõtmist. Millal aga hakkab tööle koor ise, millal kuuleme neid esinemas?

Tartu Üliõpilasmeeskoori kunagine arvukas pere on üpris kahanenud, moodustades praegu koos noortega veidi üle 70 mehe. Asjane solistide ja ansamblite kontsert aga näitas, et sellel kooril on vähemalt arvukas ja teovõimeline aktiiv, mis annab alust oletada, et semestrikontsert ja tubatud kontserdireis Baltikumi eeloleval talvel siiski teoks saavad.

Kas ei oleks aeg meilgi õppust võtta vennasvabariikide kogemustest? Üliõpilaste elu on tänapäeval nii rikkalikult sisustatud, et kõige meeldiva jaoks ei piisaks ka 48-tunnilisest töopäevast. Seilepärast hakkasid paljude ülikoolide arvukad suured isetegevuskollektiivid lonkama või isegi vireiema. Kuidas sellest üle saada?

Kaunase Polütehnilise Instituudi segakoor on linna parim ja hästi tuntud ka väljaspool Leedumaad, niisamuti ka Viinluse Riikliku Ülikooli segakoor. Läti Riikliku Ülikooli rahvakoori aunimetust omav segakoor on vabariigi laureaat jne. Need võimekad ja elujõulised kollektiivid moodustati miime nõrga koorikese ühendamise teel, kellest viimasel ajal õieti ükski ei ulatunud väljapoole oma õppeasutust ja kodulinna.

Argem ühendagem vanasõna, et ühendauses peitub jõud. Ja kui mõni rumal junend naeb ki ette plusspunkte iga esindatud koorilugi eest, siis viletsa esinemise miinused on tunduvalt haivemad, nad määrivad kollektiivi ja kogu õppeasutuse nime.

Lõunaäärite kogemuste põhjal on kõige populaarsemaks koorilugiks segakoor. See on ka arusaadav, sest esiteks saavad sellest osa võtta kõik üliõpilased, ja teiseks, segakoori ulatus, paindlikkus jne. annavad suurepäraseid võimalusi mitmesuguste teoste esitamiseks.

Võib-olla on meil aga võimalusi ka rohkemaks? TRÜ naiskoori umbes 80 ja Tartu Üliõpilassegakoori 70 tütarlapsest saaks teha suurepärase valiku korraliku naiskoori jaoks. Moningat täiendust annaks segakoori meespere ka Tartu Üliõpilasmeeskoorilie. Saaksime kaks vagevat kollektiivi, kes oma taseme poolest voiksid peagi kuuluda ülelidulisse klassi.

Kui asjal taie nooga sarvist kinni haarata, siis jouaks enk veel käesoleval semestril ünise avaliku kontserdini, sest nii lühikese ajaga mõlemalt taiskava nouda oleks palju.

On selge, et koik kolm koori ei jõua sellel oppeaastal korraliku iseseisva kontserdini, raakimata edukast konkurentsist teiste kollektiividega. **M i l l i n e o n l a h e n d u s, l a u l u s õ b r a d?**

A. SARV

Lühidalt spordist

Nädalavahetusel lõppes välkturniir naiskondade varavpatiis. Sellest võttis osa kuus ülikooli võistkonda. Esikohale tuli Kehakultuuriteaduskonna III kursuse naiskond.

Repliik

27. oktoobriks oli välja antud vaid 2 seinalehte: «Ajaloolane» ja «Lumen» (viimasest, lääne filoloogide seinalehest oli ilmunud koguni kaks numbrit).

Mida arvavad asjast aga teiste osakondade komsomolibürood, kelle haalekandjad ei olnud selleks ajaks veel ilmuma hakanud?

Julgust ja jõudu
oma kodu rajamisel.

EVA REINKUBJAS
ja
LEIGER MÄTTAS!

Teoreetilise füüsika kateeder ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise haru III kursus koos juhendajaga.

* * *

Õnne ühisel eluteel,

LARISSA TIHHOMIROVA
ja
VLADIMIR KATUSSENKO

*

URVE ERIKSON
ja
ALBERT ELVI

Stomatoloogiaosakonna III kursus

Teadaanded

Ühiskondlikud raamatukoguhoidjad-kirjandusringi juhid!

Õppetöö selles eriharus algab esmaspäeval, 4. novembril kell 17. I kursusele registreerunud üliõpilastel palutakse koguneda TRÜ Teadusliku Raamatukogu kantselei juurde (II korrusel).

*

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. nr. 48) toimub teisipäeval, 5. novembril kell 19 t e m a a t i l i n e õ h t u, mis on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäevale.

Lõpuks filmide demonstreerimine.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8352. MB-06268.

EHITAJATE ÕHTU

(Algus lk-l 3.)

sa käest ära anda. Vahest ikkagi oodata.

T. Merivälja «kaitseb» samuti: «Viga on lihtsalt selles, et «vähe» kutseid trükkisite — ainult 500.»

Vahest tuleb komsomoligruppide tööplaanidesse viia punkt:

● K o h u s t u m e k o r d k u u s k ü l a s t a m a ü l i k o o l i k l u b i. Kui juba kokku tuldud, pannakse ehk pead kokku ja nuputatakse midagi põnevat välja.

TEEMA ARENDUS

Pool üheksa — hurraa! — on rahvast rohkem ja konferansjeed V. Viir ning M. Talvik saavad lavalt hääle puhtaks rääkida.

Ametlik osa sai inimlik ja mitteametlik. Paljust, mis seal jutuks oli, on räägitud ka meie ajalehe veergudel. Suvine Balti Soojuselektrijaama ehitustanner, Tori ja Viljandi... Praegu kipitab aga hoopis rohkem paljukirutud klubi saatus.

Kuidas see küll juhtus, et ülimas loiduse astmes kogunenud seltskond eluvaimu sisse sai ja ilmutas, et ollakse noor mitte ainult passiandmete järgi?

Kes on süüdi, et naer kontvõõrast peremeheks muutus? Kes andis talle lähetuskirja ning volitused?

Eeskava oli tarmukas ja läbimõeldud, konferansjeed ülesannete kõrgusel — see oli vaieldamatu. Sellest üksi oleks võib-olla ikkagi vähe olnud. Pealtvaataja tõmmati kaasa võistluslikkuse heast vaimust, tal ei lastud jääda ainult pealtvaatajaks.

Kui lahkusid, jäi hea ja reibas tunne. Klubi juhtkonnal tuleb «süüdlased» avastada ning hoolitseda selle eest, et naerule oleks igaks õhtuks, millal klubiuksed pärani, kutsekaart saadetud.

EPITAAF

Vaatan klubis tehtud fotosid, millel on naervad näod. Takseerin neid rõõmuga kui reliikviaid toredatest tunnidest.

«Puhtaid», millegi muuga segamata tundeid esineb suhteliselt harva, harvemini kui spektrivärvi looduses. Sellepärast urgitseb õel ja kurikaval mõttesaatan: «Aga järgmine kord? Või jääb ehitajate õhtu ainult üksikuks äraeksinud «valgeks vareseks»?» Ja rõõm muutub ähmasemaks.

Aga äkki ei jää?

J. KEEVALLIK

Fotol: Narva I vahetuse staabiülem P. Järve üritab veel pärast suvise töö lõppugi rühma au kõrgel hoida. M. Kangro, V. Rõuk, I. Siimon ja R. Ruut on samuti kogu nutikusega väljas. Paraku võitis Viljandi maaparanduslaste võistkond nii viktoriini kui ka «koondloorberid».

Raamatupalat

Ülehomme on rahvusvaheline üliõpilaspäev.

PAREMATEST PAREMAD

(Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest.)

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi peakomisjoni otsusele premeeriti üliõpilaste paremate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

ESIMESE PREEMIAGA 60 RBL.

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I. Koppelit töö «Terts-butüülkloriidi solvolüüsi kineetika uurimine süsteemis nitrobensool-etanool» eest. Töö juhendaja — dots. V. Palm.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Mölsi töö «К кибернетической теории эволюции» eest. Töö juhendaja — füüsika-matemaatika kandidaat L. Võhandu.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. Türnput töö «Mõnedest abstraktsete summeeruvustegurite tüüpidest II järku Riesz'i menetluse jaoks» eest. Töö juhendajad: prof. G. Kangro ja S. Baron.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast L. Bersteini töö de

«Половой хроматин крови у больных тиреотоксикозом и эутиреоидным зобом».

(töö juhendaja — dots. K. Villako) ja

«О сдвигах моторной и сенсорной хронаксии у больных зобом»

(töö juhendaja — assistent K. Rägo) eest.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi J. Maaroosi, V. Mölderit, A. Värimäed ja T. Sullingut töö «Atsetüülkoliin-südameseiskusest asüstoolse koronograafia korral» eest. Töö juhendajad: prof. A. Linkberg, meditsiinikandidaat E. Tünder ja Tartu Linna Kliinilise Haigla osakonnajuhataja J. Gross.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 15. NOVEMBRIL 1963

Nr. 29 (569) XVI aastakäik

Tubli töö eest

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäeva puhul õnnitles ENSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esimees M. Pesti kõiki kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste õppejõude, töötajaid ja üliõpilasi ning avaldas kiitust tööülesannete eeskujuliku täitmise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest järgmistele TRÜ töötajatele: dots. kt. Feliks Kinkarile NLKP ajaloo kateedrist, vanemõpetaja Herbert Metsale poliitilise ökonoomia kateedrist, dots. kt. Edgar Salumaale tsiviilõiguse ja -protsessi kateedrist, teoreetilise mehhaanika kateedri juhatajale Ülo Lepikule, eksperimentaalfüüsika kateedri juhatajale Karl-Samuel Rebasele, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri laborandile Anita Rõõmule ja kaadriosakonna juhatajale Hermilde Liivikule.

Tööülesannete eeskujuliku täitmise ja ühiskondlikust tegevusest osavõtu eest premeeriti Rosalie Sootlat, Heidi Lukki, Ida Pärnitsat ja Bernhard Tammelaant.

* * *

Riikliku Projekteerimise Instituudi «Eesti Põllumajandusprojekt» direktor avaldab tänu 35 meie Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilasele, kes tegid geodeesiapraktikumi korras horisontaal- ja vertikaalmõõdistamise välis- ja kameraalööd 210-hektarilisel territooriumil. Töö tehti lühikese aja jooksul ning vajaliku täpsusega. Geograafiakateedri poolt osutatud abi võimaldab instituudil asuda Rõuge asula planeerimisele.

Õppepraktika juhendajaks oli dots. L. Vassiljev. Üliõpilastest paistsid töös eriti silma R. Karukäpp, A. Reap, A. Sambla, H. Palusalu, E. Kirs, V. Klein ja T. Piits.

* * *

Meie ülikoolile on saabunud palju kirju, väljavõtteid käskkirjadest jne., milles tänatakse üliõpilasi hea töö eest pioneerilaagrites ja lasteasutustes. Nii märgiti raudteelaste pioneerilaagris Vääna-Jõesuus töötanud üliõpilaste head ettevalmistust ja tõsist suhtumist oma ülesannetesse. Sama kajastub ka Tartu Linna TSN Täitevkomitee otsuses. Tõstetakse esile TRÜ poolt suunatud üliõpilaste hoolsat ja kohusetruud tööd laste ja koolinoorte suvevaheaja ürituste organiseerimisel. Tuleval suvel oodatakse ülikooli kasvandikke jälle appi.

Käesoleval suvel töötasid tublilt A. Sild, E. Päll, V. Viir, M. Laasme, M. Tamm, A. Noor, S. Enno, A. Veelmaa, E. Metsvahi, L. Hellenurm, L. Koskel, A. Pabut, E. Valgmaa, J. Paraskun, V. Aasmaa, U. Pranno, K. Kurg, A. Õun ja teised.

KIIEV Siia, Ukraina NSV pealinna, saabusid 60 maa üliõpilaste ja noorte esindajad. Kahest nädalast näis olevat vähe, et rääkida kõigest, mis erutab südameid. Palju ja tuliselt vaieldi selle üle, missugune on üliõpilaste, ülikooli osa kaasaegses ühiskonnas, kõneldi sellest, et noored ei taha end peita elu eest ülikooli seinte vahele, et nad peavad sooritama ka oma «peamise eksami»: koos vanema põlvkonnaga kindlustama rahu inimestele.

ÜET

Lektor-propagandistid!

Järjekordsed õppused toimuvad neljapäeval, 21. novembril. Kell 18 algab õppus I kursusele. Esineb dots. H. Riikoja teemal «Populaarteadusliku loengu koostamise ja ettekandmise põhialused».

Kell 19 algab õppus II kursusele Eesti Raadio Tartu stuudios. Õppuse teema: «Lektori esinemine mikrofoni ja telekaamera ees». Juhendavad Eesti Raadio ja Televisiooni töötajad.

Mõlemal rühmal palutakse koguneda Eesti Põllumajanduse Akadeemia peahoone fuajeesse.

ANDRES PÄRLI AUTASUSTATI

60. sünnipäeva puhul ning arvestades Andres Pärli viljakat ja pikaajalist pedagoogilist ning aktiivset ühiskondlikku tegevust Tartu Riiklikus Ülikoolis, autasustati teda EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee aukirjaga.

Lahusolek tuleb ajutine

2. novembril oli TRÜ klubi endiste ja tulevaste sõdurite päralt. Just nimelt viimastele — ülikooli pere kutsealustele, kes neil päevil alustavad ajateenistust Nõukogude armees — pühendati tookordne õhtu.

Sõjavägi teeb mehest õige mehe, kolm aastat armees ei lähe tulutult kaduma — selle kohta tõi rektor F. Klement oma sõnavõtus hulga näiteid.

Igas kollektiivis on oma rõõmud ja mured. Sõjameheelu kõige lõbusamatest hetkedest pajatas endine rindevõitleja, meie nüüdne õppejõud J. Kalits. Naer ja vali aplaus andsid tunnistust, et sõdurinalja oskab hinnata ka üliõpilane.

Ülikooli komsomolisekretäri K. Adamsoni ja üliõpilase K. Plaamuse mälestused «kroonuteenimise» päevist on alles küllalt värsked. Eks sellepärast kalduski nende jutt tänapäeva.

Et peatsed sõdurid ülikoolisõpradega hoolsalt ühendust peaksid, kinkis K. Plaamus oma osakonna kutsealustele suure karbi kirjatarbeid.

«Saage oma väeosa patrioodiks, aga samal ajal olge meie kuue sambaga maja patrioodid edasi,» soovitas ülikooli parteiorganisatsiooni sekretär L. Raid.

Siis läks jutujärg isetegevuslaste kätte...

S. KUUL

ÕNNITLUSI

Meie ülikooli kollektiivi õnnitlesid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäeva puhul Moskva Riiklik Ülikool, Vilniuse V. Kapsukase nim. Riiklik Ülikool, Taškendi Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Jerevani Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Harkovi A. M. Gorki nim. Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Tadžiki Riiklik Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Užgorodi Riiklik Ülikool, Aserbaidžaani Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Valgevene Riiklik Ülikool, Gorki N. I. Lobatševski nim. Riiklik Ülikool, Pjatigorski Farmatseutiline Instituut, Eesti NSV TA Majanduse Instituut, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus, Eesti Riiklik Kirjastus, ENSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, NSVL Meditsiiniakadeemia Eesti Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut, Tartu tootmisvalitsus, Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituut ja Sanitaartehniliste Tööde Valitsuse Tartu osakond.

KAS EBATAVALINE TÖÖPÄEV? EI!

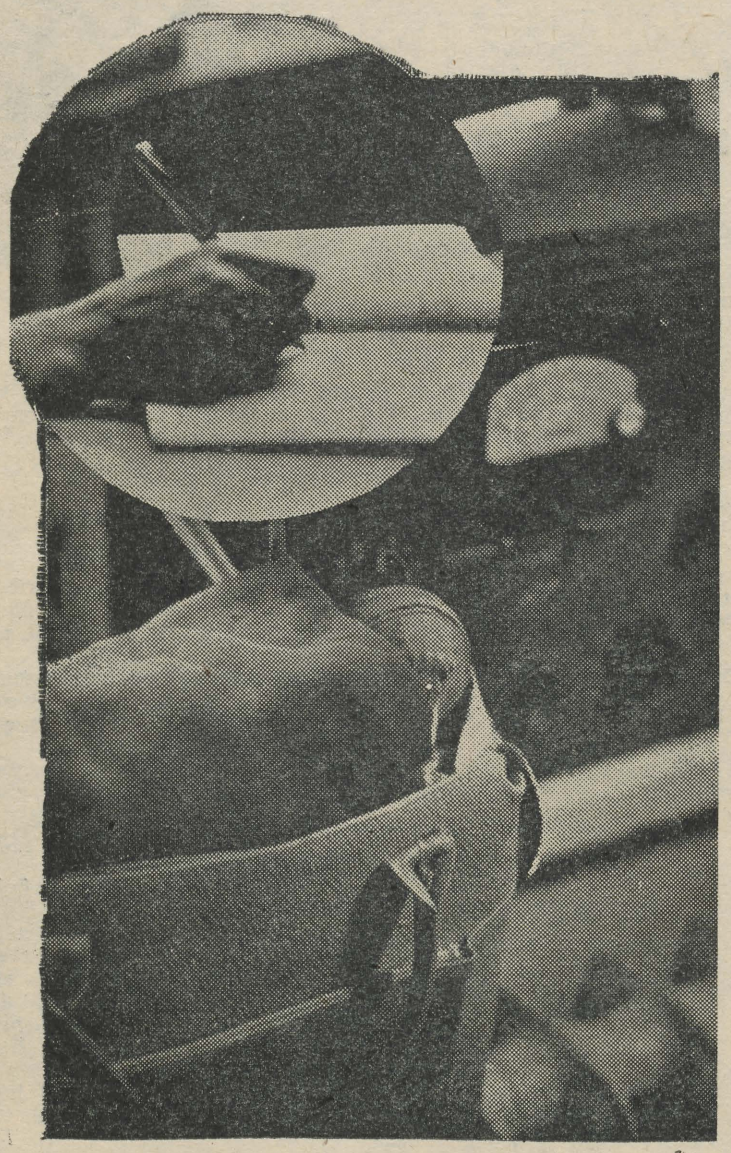

Keemiaosakonna üliõpilased, kes nad siis õieti on? Kas need, kes istuvad päevad läbi laboratooriumides, soojendavad katseklaasides imelisi aineid, kirjutavad ja õpivad selgeks keerukaid valemeid? Niisugune ta on, see kõige tavalisem ettekujutus nende inimeste tööst.

III kursuse keemikute õpingutest saab hea ülevaate ka siis, kui loen-

(Järg lk-l 3.)

PAREMATEST PAREMAD

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. Annokit ja K. Kalameest töö «Lumbosakraalpiirkonna diski prolapside kliinilisest sümptomatoloogiast soltuvuses diski prolapsi staadiumidest» eest. Töö juhendaja — dots. E. Raudam.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. Rajasalu töö «Peipsi järve vetikafloora ja vegetatsioon» ees. Töö juhendaja — bioloogiakandidaat E. Kukk.

TEISE PREEMIAGA 40 RBL.

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi A. Lippingut, E. Seppa, U. Truupõldu ja T. Velgret töö «Aordi ja magistraalarterite alloplastikast» eest. Töö juhendajad: prof. A. Linkberg ja meditsiinikandidaadid K. Põldvere ning E. Tünder.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. Naabrit töö «Vene-Rootsi suhted 1615.—1634. a.» eest. Töö juhendaja — vanemõpetaja H. Piirimäe.

3. Tartu Riikliku Ülikooli mittestatsionaarset üliõpilast A. Susi töö «Ehitustööde omahind Tartu Territoriaalse Ehitusvalitsuse elamuehituses 1962. a. ja teid selle alandamiseks» eest.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. Vihalemma töö «Struktuuri mõistest filosoofias ja keemias» eest. Töö juhendaja — vanemõpetaja L. Valt.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Eerot töö «Psühholoogia osa alaealise süüdistatava ülekuulamisel» eest. Töö juhendaja — dots. O. Püssa.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. Kangrut töö «Süsivesikute sesoonsest dünaamikast õunapuu võrsetes» eest. Töö juhendaja — bioloogiakandidaat L. Sarapuu.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. Pikverit töö «Ionisatsioonikambriga termomeeter» eest. Töö juhendaja — vaneminsener O. Saks.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast E. Realot töö «Fotostsintillatsioonid elavhõbedasarnaste ioonidega aktiveeritud kristallides» eest. Töö juhendaja — Eesti NSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi noorem teaduslik töötaja T. Soovik.

(Järgneb.)

Kui kaks inimest vestlevad

Me istusime temaga ülikooli kohvikus ja vestlesime. Kõigest, kõigest. Sellest, et ilmad kisuvad külmale ja sellest, et järgmine luulekassett ilmub kolmeliikmelisena, sellest et ülikoolis ei ole veel õiget filmiamatööride ringi ja sellest, et Tartu 7. Keskkool, mille mu vestluskaaslane kaks aastat tagasi lõpetas, oli üks esimesi tootmisõpetusega koole vabariigis.

Kui kaks inimest vestlevad, siis tuleb paratamatult juttu ka neist endist...

Enne ülikooli astumist töötas ta kammivabrikus pressijana. Töö läks hästi, tegemist oli palju, aga kõige sellega käis kaasas mõte edasiõppimisest. Eesti keel ja kirjandus. Ning tuleviku-unistus — žurnalistika.

Nüüd kannab ta teklit ja tudenginime.

«Kohe pärast sisseastumiseksameid tuli meie juurde noormees mikrofoni ja magnetofoniga. Uuris, mis tunne on kuue samba vahelt sisse ja välja käia. Esimesel loengul kohtasime teda auditooriumis. Selgus, et oleme kursusekaaslased,» räägivad Juhan Paju ja Heino Kõögard.

Esimene õppeaasta algab kõikvõimalike sekelduste ja muredega. Uut on palju ja nii mõnedki olukorrad tunduvad väljapääsmatutena.

Ta elas vennaga kahekesi väikeses toas. Uhele noormehelekursusekaaslasele lubati ühiselamukoht alles mõne aja pärast. Aga sel polnud Tartus ühtegi tuttavat... Ilma pikema jututa mahtus kitsukesse tuppa ka kolmas elanik.

Möödusid esimesed ülikoolinädalad. Üksteisest teati juba üht-teist. Peeti tõsine koosolek. Ta valiti kursuse komsomolibüroosse.

Kas te olete tähele pannud, et hommikud ja õhtud vahelduvad eriti ruttu siis, kui igalt päevalt on oodata midagi uut? Septembrit õieti ei märganudki.

Oktoobri alguses oli vastloodud pressiklubi raadio- ja televisioonigrupi esimene töökoosolek. Jagati ülesandeid «Akadeemilise noortetunni» koostamiseks. Muidugi oli ka tema seal. Istus tükk aega vaikselt ja ütles siis korraga: «Mul on ettepanek...» See ettepanek sai teoks. Noortetunni ühe osana jõudis raadiokuulajateni lugu sellest, kuidas esimene kursus ühendab töö tehases ja auditooriumis.

Me istusime üsna kaua. Jätkus, millest rääkida.

Tema mapist paistis heliplaadi serv. Olin uudishimulik — Tšaikovski. 1. sümfoonia. Sain teada, et tal «ikka mõned plaadid on» ja et ta armastab Verdit, Tšaikovskit, Raveli.

Kuulsin, et kammivabrikus vaadatakse tema filmitud kroonikat ettevõtte elust,

...et Mats Traadi värssides on, mida hinnata,

...et kursus kavatseb korraldada õhtu lemmikluulest ja

...et tal olevat tervelt nelikümmend üheksa kursusekaaslast, üks toredam kui teine. Tema polevat sugugi see kõige huvitavam.

Ent on siis üldse olemas mingi «kõige huvitavamate» inimeste kategooria?

Minu vestluskaaslaseks oli RAIVO VELSKER eesti filoloogia osakonna I kursuselt.

E. LIIMEON

Homme kell 13 toimub aulas aktus Arstiteaduskonna hügieenikateedri juhataja prof. med. doktor

MIHKEL KASE

60. sünnipäeva tähistamiseks.

UUT TEATMEKIRJANDUST TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Международный электротехнический словарь. Группа 20. Лабораторные и технические измерительные приборы. Москва 1962. 228 lk.

Указатель литературы по применению радиоактивных и стабильных изотопов в биологии за 1950—1958 гг. Москва 1962. 408 lk.

Список абонентов Московской городской телефонной сети. Телефоны организаций, учреждений и предприятий.

Л. И. Двинянинов. **Работы по физиологии и патологии пищеварения,** выполненные в лаборатории И. П. Павлова. Рефераты их диссертаций и статей с 1888 по 1934 гг. Москва—Ленинград 1961. 335 lk.

Каталог кандидатских и докторских диссертаций, поступивших в Библиотеку им. В. И. Ленина и Государственную центральную научную медицинскую библиотеку в 1-м квартале 1963 года. Москва 1963. 248 lk.

Советское литературоведение о литературах зарубежных славян (1955—1960). Вып. 1—2. Москва 1963. 192, 359 lk.

З. Г Апресян. **Эстетика.** Библиография. 1956—1960. Москва 1963. 262 lk.

Методики исследования высшей нервной деятельности человека. Библиографический указатель отечественной литературы (1900—1960). Москва 1963, 91 lk.

Туберкулез. Библиографический указатель отечественной литературы за 1957—1960 годы. Рига 1962. 370 lk.

В. А. Невский. **Библиография отечественной оториноларингологической литературы.** (1708—1962 гг.). В 5 томах. Том. I. Раздел I. История и география ОРЛ. Раздел II. Литература общего характера. Приложения: Отечественные оториноларингологи. ОРЛ в РОССИИ XVIII века. Москва 1963. 594 lk.

AUDITOORIUMILMA NUMBRITA

Sellel auditooriumil pole numbrit. Nimetatakse lihtsalt «anatoomikuks» ja ta on kõige vanem Sofia Meditsiiniinstituudis.

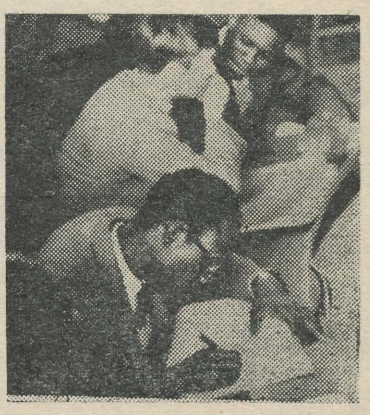

Auditoorium on täis kuulajaid. Kui kõik loengul oleksid, ei jätkuks kindlasti kohti (aga missugusel maal, missuguses õppeasutuses pole puudujaid?). Praegu on vaheaeg. Kuubalased ja korealased, sakslased ja bulgaarlased kasutavad 15-minutilist loengu vaheaega vestluseks ja lõbusateks naljadeks. Instituudi pere on paljurahvuseline — siin õpib noori 26 maalt.

Siin fotodel näeme ainult üht auditooriumi. Aga Bulgaarias on 22 kõrgemat õppeasutust 33 teaduskonnaga, kus õpib rohkem kui 55 tuhat noormeest ja neidu kõigist maailma nurkadest.

Kui olin miilitsameeste abimees

See oli talvel. Pakast üle kahekümne. Kõigepealt tassisime ühe väsinud mehe taksoautode peatusest miilitsaosakonda. Siis leidsime kellegi noormehe ühe kangialuse hämarusest. Jõi õlut. Tal oli õhuke kummeeritud mantel selias. Viisime poisi sooja.

Järgmine tuli ise, vabatahtlikult osakonna ruumidesse. Tervitas sõjaväelaslikult käetõstega, tegi pöörded (võimalik, et ta oli armees tubli sõdur, võibolla oli sõjaski, võitles fašistide vastu) ja istus barjääri taha.

Turjakas, mustade küünealustega katlakütja toodi otse töö juurest ära, — viin pani hea töömehe vempe viskama.

On mees liialt «vindiline» — see on näotu, on aga noorepoolne naisterahvas endale viinaga liiga teinud, — see on masendav. Ja selline moment tuli ka üle elada.

Võru tänava äärest lumehangest leidsime inseneri. Kui ta üles sulanud oli, hakkas paluma:

«Seltsimehed, laske mind koju. Ma saan naise käest väga pahandada, tema mul ei võta tilkagi.»

*

Järgmine kord. Sügisel. Võis tähele panna, et abivajajaid leiti vähem. Meil soovitati jälgida peamiselt noorte käitumist. Kõik paistis korras olevat. Järsku — poisid rinnutsi koos, ühel juba veri voolamas. Aga leppimine toimus silmapilkselt. Jutuajamisel (profülaktika mõttes) miilitsaülema kabinetis käitusid nad viisakalt, isegi häbelikult. Poisid, nagu poisid ikka. Ainult paar nende vastust tundusid kohatud. Neilt küsiti: «Miks sel aastal juukseid lõiganud ei ole?»

Vastus: «Nii on moes.»

Küsimusele «miks koolis ei käi?» tuli vastus: «Olen juba seitseteist täis.»

S. KARJA

Külakosti pühadeks

Novembri algul toimus TRÜ šeflusaluses kolhoosis «Aurora» (Põlva rajoonis) oktoobripühade tähistamiseks piduõhtu, kuhu oli esinema kutsutud ka TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering. See oli juba viies esinemine Cruszszinski draamaga «Kuristiku võti». Näidend võeti väga soojalt vastu, selle tõenduseks olid tugev aplaus ja lilled tegelastele. Kolhoosirahvas jäi lootma, et TRÜ isetegevuslased leiavad edaspidigi võimalusi oma kolhoosisõpradele esinemiseks, seda enam, et kõik kutselised kollektiivid ja isetegevuslased on selle paiga unustanud.

KIIEV Tõsistest asjadest ei ole vaja kõnelda ainult tribüünilt. Vestlused jätkusid autobussides, kohtumistel kolhoosinoorte ja hüdroelektrijaama ehitajatega, Kiievi noortega. Huvitavad ja kasulikud päevad.

Ametiühinguaktiivi koolis

Ametiühinguliikmete aruande- ja valimiskoosolekud on kõigis rühmades, kursustel ja teaduskondades toimunud. Seoses sellega on ametiühinguaktiiv asendunud uute seltsimeestega. Alustame seepärast ametiühinguaktiivi õppusi massilise organiseerimistöö komisjonidele ja rühmaorganisaatoritele.

Esimene õppus toimub täna kell 16 farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones). Massilise organiseerimistöö komisjonidele ja rühmaorganisaatorite väljaõppele on esialgu pühendatud 3 õppust à 2 tundi. Kahel esimesel õppusel toimuvad loengud ning kolmandal seminar.

Palume büroodel kindlustada massilise organiseerimistöö komisjonide, rühmaorganisaatorite, samuti laekurite osavõtt.

Juuresolevalt anname õppuste temaatilise plaani ja kirjanduse nimestiku.

1. Nõukogude ametiühingute osatähtsuse kasvust ja ametiühingute ülesannetest.
2. Ametiühingute organisatsiooniline struktuur.
3. Eesti NSV ametiühingute põhikiri — ametiühingulise tegevuse põhiseadus.
4. Ametiühingu kohalike komiteede põhimäärus.
5. Komisjonide organiseerimise kord ja nende töö suunamine.
6. Ametiühinguliikmete üldkoosolek. Koosoleku otsused ja täitmise kontroll.
7. Töö planeerimine.
8. Ametiühinguliikmete õigused ja kohustused. Rühmaorganisaatori põhimäärus.

Kirjanduse nimestik

1. Ametiühingu aktivisti käsiraamat. Tln. 1962, lk. 169—197.
2. NLKP detsembripleenumi materjalid. 1957.
3. NSV Liidu ametiühingute põhikiri. Tln. 1959.
4. Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste põhimäärus. 1959.
5. Ametiühingu XIII kongressi materjalid.

A. HELBE,
TRÜ ametiühinguaktiivi kooli juhataja

Tugev «hea»

Nii hindas Tartu Üliõpilasmeeskoori kollektiiv koori juhatuse tööd möödunud aruandeperioodil, s. o. ajavahemikul 27. detsembrist 1962. a. kuni 5. novembrini 1963. a. Et eelmine õppeaasta oli üks raskemaid koori rohkem kui poole sajandi pikkusel teel, siis seda enam väärib esiletõstmist nende aktivistide töö ja hool, kes viisid koori üle ajutisest mõõnaperioodist ja kelle pingutuste viljana on käesoleval semestril töö muutunud palju intensiivsemaks, paranenud koori distsipliin ja valitseb üldine optimistlik töömeeleolu.

Tehti ka mitmeid asjalikke märkusi nooremate lauljate aadressil, kes vähese kohusetundlikkuse tõttu või lihtsalt oskamatusest oma aega ratsionaalselt kasutada on ebakorrapäraselt osa võtnud koori tööst ja nii mõnigi kord tegemata jätnud neile usaldatud ülesanded. Eriti lubamatu on see nende puhul, kes on valitud juhatusse otsustati valida vanemad ja kogenumad lauljad, kes on suutelised koori kindlasti edasi viima.

Üksmeelselt valiti tagasi koori esimeheks Enn Toom TRÜ-st ja aseesimeheks Lembit Henno EPA-st. Koori ideelis-poliitilist kasvatustööd suunab uues juhatuses EPA õppejõud Hans Sarv, koosseisu, distsipliini jt. organisatsiooniliste küsimustega tegeleb TRÜ VI kursuse üliõpilane Juhan Prints. Oma kindel töölõik on ka kõikidel teistel juhatuse liikmetel.

Jääb vaid soovida neile jätkuvat indu ning edu koori töö edasisel hoogustamisel.

J. TALAK

Ikka meditsiini ümber

Sai teoks raviosakonna neljanda kursuse järjekordne kursuseõhtu. Ettevalmistustest võtsid kõik agaralt osa, kusjuures tingimuseks oli, et iga rühm pidi sisustama teatud osa õhtust. Ülesanded jaotati ära varakult, seejuures jäi aga igal rühmal enesel otsustada, kas esineda soovitatud kavaga või valida ise uus ja huvitavam.

Kõik asjasthuvitatud tulid kohale täpselt alguseks, sest hilinejaid tulevaste tohtrite hulgas olla ei tohi. Kus aga palju meedikuid koos, seal keerleb jutt ikka meditsiini ümber. Nii ka seekord.

Õhtu esimeses osas esitati tõsiseid ja isegi traagilisi sündmusi meditsiini ajaloost. Seejärel muutus aga meeleolu diametraalselt vastupidiseks — ei ole ju arstiteadus väene ka naljakatest ja isegi anekdootlikest juhtumitest. Kõike esitatut püüdsime võimaluse piires illustreerida varjupiltidega.

Palju elevust tekitas pikk ja kaunis keeruline võistlus kahe võistkonna vahel, mille jooksul läks vaja nii käte ja jalgade osavust kui ka luuletamis- ja joonistamisoskust. Tantsud ja mängud vaheldusid ettekannetega. Hilisõhtul kulusid aga kõigile marjaks ära kuum kohv ja võileivad.

Kursuseõhtu lõppes ühise lauluga alles hilisööl.

H. VAHTEL,
raviosakonna IV kursuse üliõpilane

Pressiklubis

Kolmapäeval, 20. novembril algusega kell 18 toimub kohviku piljardisaalis PRESSIKLUBI ajakirjandusgrupi koosolek.

A. Luur «Edasi» toimetusest räägib kirjanduslikust portreest. Palume kõiki enne läbi lugeda kogumik «Palgejooned».

Loengud inglise keeles

Juba neljandat aastat õpime instituudis inglise keelt. Hiljuti avanes meil võimalus kontrollida oma teadmisi selles võõrkeeles. Õppejõud D. Teplov tegi ettepaneku kuulata ta loenguid inglise keeles ja alustaski loengute sarja. See kujunes väga huvitavaks. Meile meeldis. Loengust saime aru, suutsime isegi konspekteerida: kes inglise, kes vene keeles.

Tehniliste raamatukogude õhtuse osakonna IV kursuse üliõpilased

Ajalehest «За кадры советской культуры».

Kas ainult rasked kivid?

Uuslavastused pakuvad alati huvi. Lootuste täitumise üle otsustatakse parast rambivalguse kustumist.

«Vanemuise» repertuaaris figureerib alates septembrikuust L. Kompuse näidend «Eerika päev».

L. Kompuse kui draamakirjaniku huviobjektiks on alati olnud üliõpilaselu. Aastaid tagasi mängitud «Eksamid» ja veidi hiljem nähtud «Ümberaetud tinapott» paelusid üsnagi huvitava probleemiasetuse ning vaimuka dialoogiga. «Eksamitest» jõudis tudengielu argipäev erilt vahetult vaatajani, erutas ja pani mõtlema.

Ent «Eerika päeva» kohta võib kuulda arvamusi: «Ebahuvitav. Probleemid jäävad lahendamata.» Milles on viga? Kas tõesti halvasti, andetult kirjutatud lavateos?

Etendust jälgides sai selgeks, et «Eerika päev» on näidend, mida saab vaadata kahest erinevast aspektist — külastajana, kes tuleb teatrisse, et saada elamusi ja mõtteid, ja üliõpilasena, kes I kursusel hommikupooliti müüri ladus, krohvis, liiva ja telliseid tassis ning õhtustel loengutel silmist und peletas. Neile viimastele pühendabki L. Kompus peatähelepanu. Autor on südant valutanud tõsise probleemi pärast, kuid tundub, et sellele lähenemises on toimitud pinnapealselt.

Eerika on I kursuse üliõpilane. Käib tööl ja õpib. Raske on. Tegevusse astuvad vanemad üliõpilased ja vanaema, kes ühest suust püüavad selgeks teha, et noortel on raske ehitusel telliseid ja krohvisegu tassida.

Tõsi. Sellele ei vaidle keegi vastu. Ehitajaamet on karm. Aga asi pole sugugi ainult vihmas ja rasketes kivides.

Inimene tuli ülikooli filoloogiat või ajalugu õppima. Tuli kuue samba vahele, peas teadmistejanu ja tulevikuplaanid. Sai avaaktusel üliõpilaspileti ja ostis paki kladesid. Aga järgmisel hommikul tõmbas selga töörõivad ja ruttas ehitusele. Õhtul ootas auditoorium. Esimesed nädalad läksid ruttu, sest kõik oli uus. Siis tulid kontrolltööd, ühiskondlikud ülesanded ja — ajapuudus. Ning töö ehitusel hakkaski tunduma mõttetu ajakuluna. Tekkisid küsimused: «Kellele sellest kasu on? Läheb mul seda kunagi vaja?» Ja vastused: «Meid ei vajata ehitusel. Me tahaksime väga lugeda uudisteoseid, õppida keeli, aga me jõuame ainult seda, mida järgmiseks loenguks vaja on. Vahel ka seda mitte.» Tulid vastuolud ja trots.

Kompuse näidendi faabula on rajatud kahe üliõpilase poolt kirjutatud jutustuse «Eerika päev» saatusele. Autorid on noored, lugu on uudne ja julge. Ajakirja toimetaja Hendrikson keelab selle ilmumise ära. Lõpuks ilmub see õppejõud Kivisaare vastutusel siiski, kuigi eitavate kommentaaridega.

Kavalehel seisab märkus: «Tegevus toimub möödunud aastal ülikoolilinnas». Ühe sõnaga — peaks olema elu, nagu ta on. Laval peaksime olema meie ise, tänased tudengid.

Ülikool korraldas ühiskülastuse. Tõepoolest — saal reageeris elavalt, aga... Aga hiljem võis kuulda arvamusi, et päris nii see kõik ikka pole. Meie huvideringis on rohkemat, kui lavalt kõlama jäi. Ja on väheusutav, et keegi sel kombel suletud ukse avab, kui Eerika seda tegi. Eerika on armas lapsuke, kes oma kontrollimata seisukohti ägedalt kaitseb — «pehmest pesast väljakukkunud linnupojake». Tema heaolu eest võitlevad vanaema ja sõbrad, Eerika ise ütleb juba I vaatuses Hendriksonile: «Palun ärge avaldage seda juttu. Minul pole midagi viga.»

Näidendi teiseks liiniks on Hendriksoni ja Kivisaare perekonnaelu, nende omavahelised suhted. Mõlemaid tegevusjooni on lavastajad Kaarel Ird ja Kulno Süvalep peaaegu võrdselt rõhutanud. Ja see on lavastusele tervikuna kasuks tulnud, sest praeguse probleemiasetuse juures pakub peateema midagi siiski ainult kitsamale üliõpilaste ringile.

Võib-olla selle liini sügavamal arendamisel oleks näidend pakkunud enam huvi laiemale publikule. Antud juhul on laval üksikud, võib arvata, et vägagi tõsielulised pildid, ent side nende vahel on pinnapealne ja kohati üsna tugeva kunstlikkuse hõnguga. Kahe liini vaheliseks sidemeks on õppejõudude ja üliõpilaste vastastikused suhted. Nii Kivisaar kui Hendrikson on need, kes vaatavad ülevalt alla. Kivisaar on see kummaline «pooljumal», see suletud uks, mille taha kõik vaadata ihkavad. Autor laseb Eerikal selleks õnnelikuks saada, kuigi üsna jantlikul kombel. Muidugi ootab ukse taga pettumus. Aga kena noor tüdruk oskab oma elust nii võluvalt jutustada-joonistada (muide, Regina Tõško esines selles stseenis siiski väga ilmekalt), et kirjanduse õppejõud Mart Kivisaar hüüatab: «Kus on mu soni?» ja tõttab kontrollima üliõpilaste olukorda ehitusel. Kas pole see ikka liiga lihtne ja ilus?

Ja näidendi lõpus on klaverikunstnik Astrid Kivisaare (Ande Rahe) suhu pandud need kõige kokkuvõtvamad sõnad. Umbes nii, et küsimust on meil ehk küll õigus üles tõsta, aga lahendus tuleb ikka kõrgematest instantsidest.

Veel veidi mõnedest tegelaskujudest. Ain Alliksoo (Heikki Haravee) peaks üks kesksemaid olema, sest tema kirjutatud jutustuse ümber tegevus arenebki. Paraku on ta üpris verevaene, julged sõnadki jäävad nagu õhku rippuma. Üliõpilastest meeldis Ants Anderi kursusevanem Kalle Meos — «puhver kursuse ja dekanaadi vahel, et õppetöö ei logiseks»!

Eesti NSV teeneline kunstnik Paul Ruubel, kes esineb laval Hendriksonina, on kasutanud kõiki võimalusi, mida osa pakub. Seda näitab kasvõi üksainus meisterlik stseen Kivisaarega I vaatuses.

Eerika vanaema Antonie Antonsi iga ilmumine tekitas saalis elevust. Hilda Sooperi tõepoolest andekas mäng tegi vanaemast etenduse värvikaima kuju. Vaatad, muigad tema muhedate ütluste ja vanainimeseliku iseteadvuse üle; aga järsku tuleb mõte: «Kas see kuju viib midagi edasi või teeb selgemaks?» See mõte piinab sind tükk aega ja sunnib lõpuks otsustama — oleks ka ilma selleta läbi saanud. Vanaema repliigid ju kordavad seda, mis tegevuse käigus välja koorub.

Kui sa heledasti valgustatud teatrifuajeest pimedasse õhtusse astud, siis jäävad mõtted paratamatult veel tükiks ajaks selle juurde, mis äsja «üle lava läks».

«Eerika päeva» etenduselt lahkusid paljud üpris segaste tunnetega. Oli etendus, aga mõelda pole justkui millegi üle. Küsid «Miks?»

Draamateose, nagu iga teise kunstižanri, muudab haaravaks üldistus, mille me mõnikord juba etendusel ridade vahelt välja loeme või milleni me vahel ka alles mööda päevadepikkust mõteterada jõuame. Hea teos põhinebki ju suurel üldistusel.

«Eerika päevast» jäi kõlama mõte — kui raske ja külm on üliõpilasel ehitusel! Ühe õhtut täitva etenduse selgrooks Riiklikus Teatris «Vanemuine» jäi see siiski liialt nõrgaks.

ELA LIIMEON

ENE ÕUNAS

KODU

Alati teele saata,
alati igatseda.
Alati aken vaatab
minejate ja tulijate jälgedesse —
kord mõõdab pikkusi neil,
kord vaagib raskust,
kord pudenend sõnu korjab
või üleni õnnelik näib.
Ja vahel ka nutta tihub...
salaja, õige salaja...
nagu ema...
Alati teele saata,
alati igatseda.

Lõputult midagi loota,
tagasi oodata.

ENNE TALVE...

Vaksapikkune
mehemürakas
kükitab Porimere kaldal
ja kurnab päikesekulda
läbi oma kümne
naljaka instrumendi.
Töötuhinas ta ei märkagi,
et kulda enam ei tule
ja sõelgi on rooste läinud.
Keegi krati pealt võtab kinni
ja koguni — töökoja suleb!

KAS EBATAVALINE TÖÖPÄEV? EI!

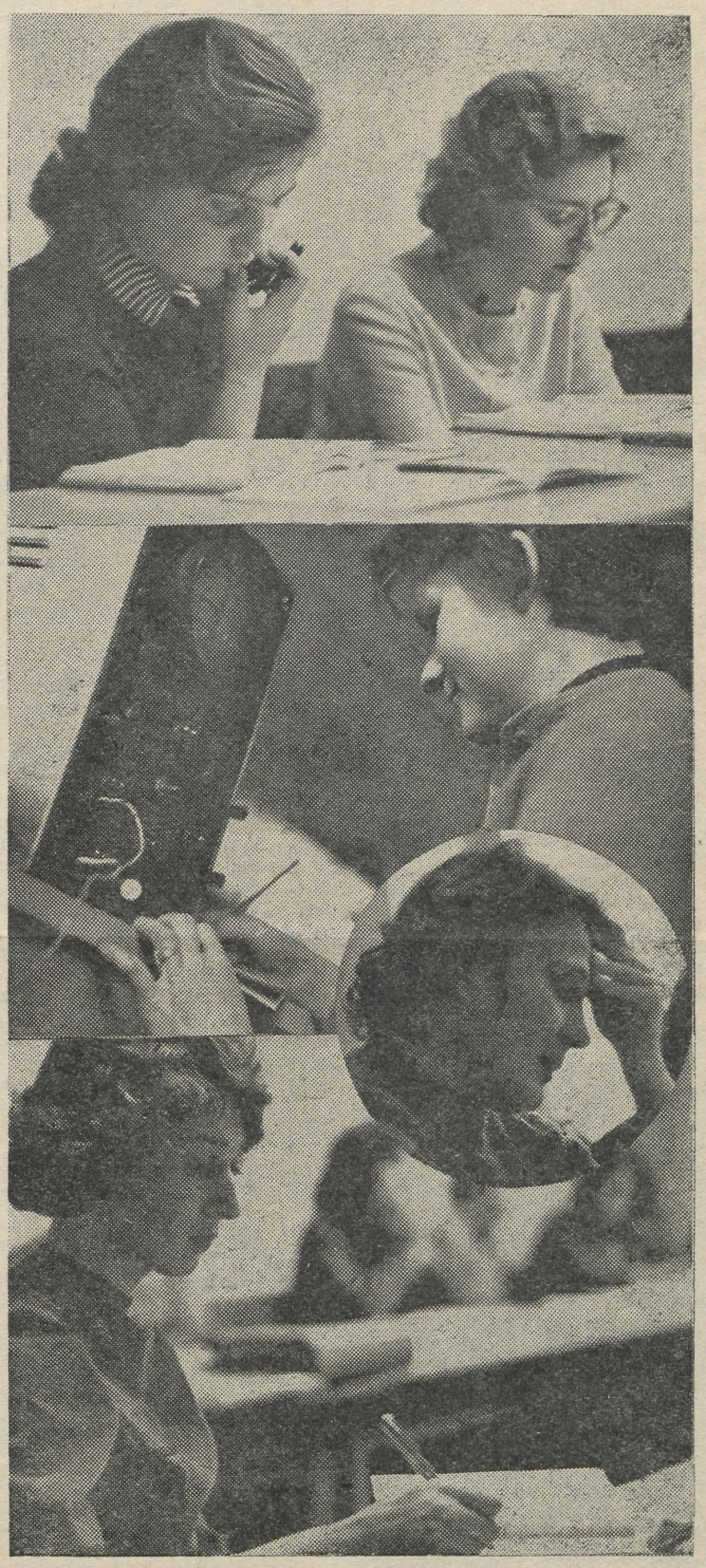

(Algus lk-l 1.)

gutepäevas pole üntki loengut ega praktikumi keemiast. See on esimene töönädala päev — esmaspäev.

Raadiotehnika praktikum algab hommikul kell 8. 8 tütarlast askeldasid aparaatide juures. Laua taga, mis oli uksele kõige lähemal, uurisid Siiri Laas ja Saima Tungel kenotronalaldajat.

Mahukas töölaud aparaate, mõõteriistu ja juhtmeid täis. Viimastele tuleb igaühele õige koht leida. Kõrvallaual on tööpaiga leidnud Hille Roolaid ja Elvi Muks. Nad peavad tutvuma madalsagedusvõimendaja omadustega, parameetritega ja karakteristikatega. Laud on täidetud voltmeetritega, helisagedusgeneraatoriga, reostaadiga, akumulaatoriga. Tüdrukud uurivad skeeme. Millestki ei saada aru, juhendaja palutakse appi. Viimaks on ostsilloskoobi ekraanil kauaoodatud ellipsi kujutis.

Kasu, mida sellest praktikumist saadakse, võtavad tüdrukud kokku paari lausega: «Aparaatide tundmist läheb tarvis igal keemikul. Siin saadud oskusi ja kogemusi rakendame 4. kursuse füüsikalise keemia praktikumides.

Kella 12—14 on neil meditsiini loeng, kella 14—15.30 kehaline kasvatus, 16—17-ni on inglise keele tund ja kella 17—18-ni saksa keel. Tütarlastel on saksakeelsed SDV-s koostatud õpperaamatud ees. Raamatus on tekste spetsiaalselt keemia osakonna üliõpilastele. Õppejõud kontrollib kodus ettevalmistatud osa, mille pealkirjaks on «Ained ja nende ühendid». Üliõpilaste suus on mõisted: aatomkaal, aine, valents, molekul.

Keele paremaks omandamiseks aitavad kaasa Saima Tungeli, Hille Roolaidi, Ilme Lilliallikuga jt. kirjavahetus SDV noortega.

Lühemad ja kergemad pole ka teised III kursuse tööpäevad. Olgu need siis 6-tunnilised analüütilise keemia ja praktiliselt kuni 10 tundi kestvad orgaanilise keemia praktikumid. Neil tuleb nädalas 38 kohustuslikku + 3 fakultatiivset loengutundi. Niisuguse koormuse juures jääb vaba aega napilt. Siiri Laas kasutab seda võrkpalli treeninguteks, Maimu Välimets laulab TRÜ naiskooris. Mujal kaasalööjaid leidub teisigi. Pool kursuse inimestest (11 tütarlast) elab Pälsoni tn. 23 ühiselamus. Seal tubades sünnivadki improviseeritud vaidlused raamatutest, filmidest, elust, keemiast ja kõigest sellest, mida noored tütarlapsed armastavad isekeskis rääkida. Sel esmaspäevaõhtul oli nende tubades tavalisest vaiksem. Ees oli raske kontrolltöö orgaanilisest keemiast. Nii kestis nende tegelik tööpäev hilisõhtuni.

Fotodel (ülalt alla). Helle Viit (esiplaanil) jälgib saksa keele tunnis loetavat teksti. Saima Tungel raadiotehnika praktikumis. Tliu Mark (sõõris) on inglise keele tunnis mõttesse jäänud. Mille üle? Ilme Lilliallik märgib kaustikusse uue saksakeelse sõna.

JÜRI KEEVALLIK

Nurjunud neim

Ilmar istus kateedris, sõrmitses eksamiprogrammi ja imes rahutult suitsupitsi. Sigarett oli kustunud. Tema vastas istus dekaan — võidukas ja rahulolevas poosis, oodates, kuni üliõpilane Ilmar talle uue küsimuse leiab. Üliõpilane dekaanile? Ilmar ei näinud selles midagi imelikku: korraldatakse pioneerilaagriteski päevi, millal kasvatajad on kasvandikeks ja vastupidi. Miks ei võiks siis tema, tudeng, ühe eksami ajaks kohad vahetada?

Aga siiani oli katsealune hiilgavalt vastu pidanud ega lasknud end heidutada kuitahes kavalalt nuputatud ja serveeritud küsimustest.

Eksamineerija tigetses endamisi: «Oota sa, koletu kiilaspea!» — kuid hakkas järjest rohkem närveerima. Avastas siis programmist sõrmega järge vedades: «Mida teate kosta Vene-Iraani sõjast aastail 1857—1859?» (Ahaa, nüüd on peos!)

Too vaatas enesekindla boana ja muigas: «Sellist sõda ei peetud.» Ei peetud... ei peetud... peetud... kajas seintelt vastu. Dekaani hävitav muie hakkas tudisema, kuni kadus koos omanikuga. Ilmar pingutas uskumatult silmi, sest korralikult trükitud programmi sõnade «Vene-Iraani sõda 1857—1859» asemele ilmus pealkiri «Vanamees ja meri». Too kiri oli mitmeetriliste tinaknopkadega kinnitatud kino «Ekraan» seinale.

Ilmar lõi raevunult rusikaga — ju saak käest putkanud! — vastu seina. Ennäe, see lagunes, alt vulises vesi, mere vahusteks laineteks kasvades. Ta pöördus õuduses jooksma pealetungiva kohina eest. Siis komistas ja hakkas vajuma põhjatusse, hirmust krampununa. Aga lööki ei järgnenud. All sai nähtavaks tohutu, kahurisuudega üleni kaetud tasapind, mis üheaegselt alustas ragisevat kanonaadi.

Ta ärkas ja kogu maailm koondus silmapilkselt äratuskella nupule, mis oli tarvis iga hinna eest vaikima suruda.

Siis raputas kõhedalt õlgu nagu veest kaldale roninud kutsikas ja hakkas toatuhvleid otsima.

Eelmisel päeval oli dekaan Kolevain üliõpilase Ilmari ajaloos läbi kukutanud.

Laul ei tapa

Stipipäev. Kõrvalasuva tudengite laudkonna rõhutatult kodused poosid peavad ilmutama seltskondlikke kogemusi, paraku õhkub üleolevast ilmest õõnsat õpilaslikkust.

Rein nipsutab tülpinult sõrmi, kuni keegi teenistusvalmilt tikud ulatab. Rohelise likööriga täidetud klaasi kohale ilmub madal ja kahvatu leek. Tehtud ükskõiksusega — kas kõik näevad? — tõstab põleva klaasi. «Skål!» Noorus januneb teravaid elamusi.

«Kas tõesti ei kõrvetanud?» — on kolm ülejäänut oma koketselt sigaretti hoidvast maestrost vaimustuses.

Siis vajuvad neli paari küünarnukke lauale ning silmad on uuesti täidetud igavusest.

Äkki tekib laul, kärisev, kuiv ja haukuv.

Laudkonnad, mille kohale ta jõuab, jäävad tasaseks. Piinlik, nördinud vaikus. Kõik pilgud suunduvad Reinule. Ta ei saa neist aru, usub end toetatud ning imetletud olevat. Laulab valjemini ja kontsad kõpsuvad laua all takti:

«...denn heute gehört uns Deutschland
und morgen die ganze Welt.»

Saali teises nurgas tõuseb noormees, läheneb ja paneb käe Reinu õlale: «Kas tead, et SS-lased tapsid minu isa ja ema?»

Laul katkeb ja laulja hakkab naerma: «Ega laul tapnud! Säh, joo!» Käsi klaasiga tõugatakse tagasi, nii et liköör Reinule sülle paiskub. «Ettevaatust, poja!» — loivab too end püsti, naer pühitud vihast ja hirmust. Käsi võtab löögiks hoogu.

Ei, see laul ei tapnud. Ta oli vaid lipp, mille voltidesse puhastati täägid. Tapetute verest.

Milline on lahendus, laulusõbrad?

Mõtteid

* Jutt on alles olemata mõttevahetusest, mis lugejate passiivse suhtumise jätkumisel võib ka tulemata jääda. Et aga nii EPA kui ka TRÜ ajaleht pidasid vajalikuks probleemi üles tõsta, tuleks sellesse siiski tõsisemalt suhtuda. Küsimus on otseselt esitatud laulusõp-

ühe mõttevahetuse üle

radele, keda ainuüksi kolmes üliõpilaskooris on üle kahesaja. Lauluja muusikaarmastajaid peaks aga vähemalt kümme korda rohkem olema.

* Sõna-sõnalt võttes on püstitatud küsimus meie üliõpilaskooride kui suurimate isetegevuskollektiivide perspektiividest. Probleemi tagapõhi on aga tunduvalt ulatuslikum, puudutades nii üksikuid kollektiive kui ka isetegevuse organiseerimist ja juhtimist kõige laiemas mõttes.

* Selliselt on küsimusele lähenetud nii mitmelgi jutuajamisel, millest olen juhtunud osa võtma. Arutelu on läinud teinekord üsnagi ägedaks, aga kahjuks ei vaevu keegi oma mõtteid kirja panema, et neid ka laiemale üldsusele tutvustada. Lahendus aga koorub välja just mitmesuguste seisukohade avaldamisest, nende kõrvutamisest ja kaitsmisest. Ja mida tulisem vaidlus, seda parem.

* Kes on kutsutud ja seatud neid probleeme lahendama, üldse isetegevust juhtima? Kas klubid, ametiühing, kunstinõukogu? Üksikutest kollektiividest on juhtimise poolest kahtlemata kõige paremas olukorras Tartu Üliõpilasmeeskoor, keda juhib TÜM-i nõukogu. Selle unikaalse organi iseloomustamiseks piisab, kui öelda, et peamiselt TRÜ ja EPA ühiskondlike organisatsioonide juhtivatest töötajatest koosnevat 15-liikmelist kollektiivi juhivad mõlema õppeasutuse rektorid. Peale selle on kooril veel 13-liikmeline juhatus, rühmavanemad jne.

* Kahjuks ei jätku rektoreid, et moodustada selline nõukogu igale isetegevuskollektiivile. Meeskoor pole aga ainuke kollektiiv, kus töötavad koos nii TRÜ kui ka EPA kollektiivi liikmed. Juba möödunud aastal avaldas endine parteikomitee sekretär Ü. Polisinski mõtet, et oleks vaja luua Tartu Üliõpilasklubi, mis koordineeriks kogu isetegevust ja sellega tehtavat ideelis-poliitilist kasvatustööd. Klubil oleks oma juhtkond, kes annab aru ametiühingukomiteedele. Kõige olulisemate ja põhimõttelist tähtsust omavate küsimuste lahendamiseks oleks aga sobiv eespoolnimetatud nõukogu, kes praegu tegeleb ainult ühe konkreetse kollektiivi asjadega.

Kui see mõte ennast õigustab, siis mõned organisatsioonilist laadi raskused ei tohiks takistuseks olla vajaliku idee elluviimisel.

* Veel kord kooridest. Kuidas neid hinnata, mille järgi liigitada? Pärast ametiühingute kunstilise isetegevuse ülevaatust kirjutas Gustav Ernesaks, et kergem on nõu anda, kui ise teha («Sirp ja Vasar» nr.-d 21 ja 22 1963. a. mais). Ta rõhutas, et julgemini tuleks liita väikesi kiratsevaid koore (nagu tegid seda TRÜ ja EPA segakoorid — E. T.), aga samuti katsetada suurte ja elujõuliste eriliigiliste kooride ajutisi sünteese, et proovida jõudu maailma kooriloomingu pärlite kallal. (Näiteks kõik J. Tombi nim. Kultuurihoone koorid, TA nais- ja meeskoor vms.).

Samuti tuleks aegsasti välja selgitada elujõulised kollektiivid, et «jääks ära hingevaakuvatele kooridele kunstliku hingamise tegemine.» («Sirp ja Vasar» nr. 27., 5. juulil 1963. a. G. Ernesaks.).

* Senisest palju rohkem ootaks juhtivaid tegelasi kunstinõukogust, ametiühingust ja klubist isetegevuse juurde, just siis, kui töö parajasti käib.

* Kehakultuur, sport ja kunstiline isetegevus — kas teile ei tundu, et nendel peaks olema üsna palju ühist, eriti organisatsioonilistes alustes? Pealegi julgeksin öelda, et kunstilise isetegevuse kasvatuslik moment on mõnevõrra suurem kui spordil või isegi kehakultuuril. Ometi on igasuguste ürituste puhul isetegevuslastega võrreldes sportlased peaaegu alati eelistatumas olukorras.

E. TOOM

TRÜ — Riia KKI 9:3

Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistamiseks peeti Tartus ja Riias kahel päeval sõprusvõistlusi käsipallis TRÜ ja Riia Kehakultuuriinstituudi võistkondade vahel.

Tartus võitis ülikooli korvpallinaiskond lätlasi 78:33 ja 74:33. Täiseduga esines ka võrkpallinaiskond, alistades oma vastased mõlemal korral 3:1. Esimese võidupunkti loovutas külalistele võrkpallimeeskond, kuid ka siin pidid lätlased järgmisel päeval alla vanduma.

Samaaegselt võistlesid Riias TRÜ väravpallurid ja korvpallimeeskond. Viimane astus otse autobussist mänguväljakule ja pidi ka alistuma 47:57. Teisel päeval oldi aga vastastest kindlalt üle ja võideti 17 silmaga. Ka väravpallimeeskond loovutas esimeses kohtumises lätlastele võidupunkti, kuid teine mäng võideti 19:17. Edukad olid ka TRÜ naisväravpallurid, alistades lõunanaabreid 9:6 ja 10:7.

Kokkuvõttes võitis kohtumise TRÜ 9:3.

E. KÜBARSEPP

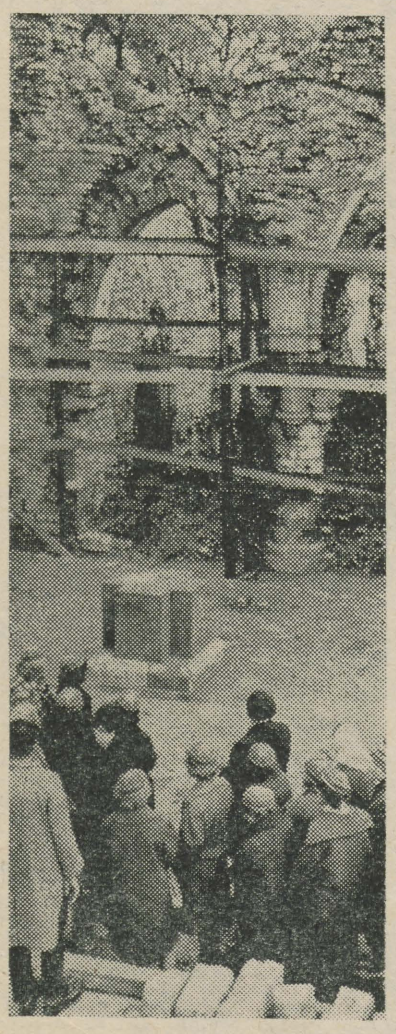

(Algus ajalehes nr. 26.)

Läti-reisi päevikust

Linnamüür on peaaegu tervenisti hävinud, kuid säilinud osi ja üldse vanu ehitisi uuritakse ja püütakse hoolikalt säilitada. Vaevalt on keegi lätlane oma pealinna kohta avaldanud nii barbaarseid mõtteid, nagu meil hiljuti ajakirjanduses Tallinna vanalinna kohta vilksatas: «Maha lõhkuda!»

ÜKSKÜLA (IKŠKILE)

1184. aastal randus Väinal esmakordselt mitu saksa soost meestega laeva. Vaevalt oskas nende eestvedaja paater Meinhard arvata, et tema nimi ajalukku läheb kui veriste vallutuste alustaja. Küllap ta palvetas iga päev, et halastaja issand ei laseks ahvatleda liigsöömise või lihahimu surmapattudele, sest tühipaljas kuues käsk ei tulnud kõne alla: oli siis eksimus tappa õnnistusele vastuhakkajat paganat?

Jõgi laiub uhkelt kõrgete kallaste vahel. Meeldis ilmselt ka Meinhardile ning ta hakkas siia rajama Liivi-Eesti kõige esimest kirikut. Nojah, kindlusehooneid muidugi ka — kui sõna jõud kipub napiks jääma, tuleb relv ja kivist kaitsekest toeks.

Kunstiajaloolastele on Ükskülа ehitised alles pooleldi puretud pähkliks suure hulga vastamata küsimärkidega. Hooned on lagunenud, enamikku tunnistab vaid paar maa varjust väljakaevatud müürijuppi. Praegu varemeis kirik pole esialgne, vaid vahepeal tundmatuseni ümber ehitatud. Kivi on kivi ja mine tee kindlaks, milline on aastal 1184 müüri pandud, milline «ainult» 400 aastat hiljem. Muidugi on igal ajastul oma arhitektuurivõtted, mida hiljem ei rakendata. aga nende ülipõhjalikki tundmine ei aita alati. Mis siis teha, kui suur osa müüre on ümbruskonna rahva poolt tallideks-lautadeks ära kasutatud ja hoone ise üsna napiks jäänud? Oletused, uurimised, oletused, uuesti uurimused, kuni mõne leitud kivikatkendi varal jõutakse esialgsuse tõele tolli võrra lähemale.

Mõni ehk muigab: «Kas tõesti taoliste kivijäänuste uurimine võib olla meie aja inimesele vajalik, huvitav ning rahuldust pakkuv töö?» Huvitav on kõiges, kui vaid vaevuda otsima, mitte kartes töö «kiviseid» külgi.

Ohtuks olime kutsutud Riia ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna avaballile. Kui kell pool tundi üle määratud algusaja näitas, tikkus tahtmatult pähe: «Nagu meie klubiski.» Üllatusena olid esimesed lavalt öeldud sõnad meile, TRÜ ajaloolastele. Räägiti sõprusest, anti mälestuseks album Riia vaadetega. Aplausi kõlavus tõendas, et öeldu polnud ainult vormikohane viisakus. Meie ajaloo-osakonnal ja ajalooringil on lihtsalt vedanud, et üks lätlanna — Maruta Pakalns — on Tartu ülikooli eelistanud Riia omale: seeläbi saab vastata tervitajate koduses keeles.

20. oktoobril

Jelgava ja Rundale (vene «П» kujulised barokkstiilis lossid) püstitas Talvepalee taidur — Bartolomeo Rastrelli.

Rundale (1736—40, sisetööd pärast 1763) on ainuke loss Nõukogude Liidus, mille interjöörid on teostatud rokokoo stiilis. Peen, toretsevalt kuhjatud kipsornament katab terved seinad ja laed. Tühje pindu — minimaalselt. Taimevarred, -lehed ja õied väänlevad fantastiliselt rahutuks, maaliliseks põiminguks. Maalingud ise: roosad, sahhariinmagusalt naeratavad inglija naisenäod hõljumas õhulise pilvepitsi vahel. Tujukas, priiskav ja snooblik luksus.

Hoonesse on laotud 4,5 miljonit tellist, ehitusel töötas üheaegselt 1200 töölist. Vaene läti talupoeg, kes pidi tasuma Bironi toretsemise hinna!

Rundale on üsnagi hooletusse jäetud, restaureerimistööd peaaegu ei tehta. XXII sajandi inimesed ütlevad arvatavasti meie kohta: «Kuidas te küll võisite olla nii hooletud! Me tahaksime oma lastele näidata, mida tähendas feodalism. Ja üht lehekülge kunstiajaloost.»

Järgmisel teeviidal on kiri «Lietuvas SSR — 5 km». Pööre, ja kahe jõe ühinemiskohal, järsakul, kõrgub matsakate tornidega Bauska kindlus. Omal ajal Liivi ordu lõunapoolseim tugipunkt. Siin põrkasid ammendamatus saamahimus kokku saksa rüütel ja poola šlahtitš.

* * *

Üle hulga aja tähine öö. Suur Vanker luurab otse bussiakna taga ega taha meist kuidagi maha jääda. Laul annab maantee-Ikaruselegi tiivad — koju!

A. HÄRM

Fotol. Mis vana, mis uus Ükskülas? Siin oli vastutulelik sm. Jansons valmis ülipõhjalikult esitama kõiki teadaolevaid andmeid.

Kelle jaoks?

Vanemate kursuste üliõpilased, kellel on tulnud pärast suvepuhkust külastada õpperaamatukogu, olid kindlasti meeldivalt üllatunud, kui leidsid eest puhtad heledates toonides ruumid. Lisaks püüdsime hubasust tõsta lillede ja kunstimuuseumist laenatud maalidega. Hiljuti aga seisime küsimuse ees: kelle jaoks me seda tegime? Harilikult panevad ilu ja puhtus ise ennast austama. Leidus aga niisuguseid üliõpilasi, kellele ei maksnud midagi vastu puhast seina sigarette kustutada ja konisid lillekasti torgata.

Kelle üle te niimoodi irvitate? Kas maalrite üle, kes poolteist kuud meie ruumides tööd tegid? Kas nende üle, kelle töttu remont võimalikuks sai või hoopis kaasüliõpilaste üle, kellest enamik armastab puhtust ja ilu?

Meie, raamatukogutöötajad, lootsime keelusiltidest lahti saada. Tõsi küll, möödunud õppeaastal küsis üks näitsik, kui teda keelati valjusti juttu ajamast: «Aga kus siin on kirjutatud, et ei tohi kõvasti rääkida?»

Nüüd aga kirjutasime jälle koridori lillekasti lähedale sildi «Suitsetamine keelatud». Suitsetamise koht aga asub all, kus on k a vastav silt. Aga sellest hoolimata istusid kaks noormeest, Tõnu Pastarus ja Lembit Sossi (füüsikaosakonna III kursuselt) mugavalt aknal ja lasksid õhku suitsupilvi. Võib-olla olidki nemad alatised keelatud kohal suitsetajad ja ka eespooltoodud tegude kordasaatjad. Kursusekaaslased, küsige neilt seda!

Nüüd on nähtud suitsetamas ka Vassili Pastuhhovi füüsikaosakonnast ning Agnessa Tšernovat vene filoloogia II kursuselt.

Samuti tahaks väga teada nende «ilutegijate» nimesid, kes samast lillekastist murdsid mitmeid-setmeid oksi, et arvatavasti oma koju rohelist viia ning ühe lille koos potiga minema viisid.

Kas tuleb nende faktide põhjal teha järeldus, et üliõpilased pole ilma järelevalveta suutelised midagi ilusat hoidma?

Tahaks väga kuulda üliõpilaste endi arvamust kõige eeltoodu kohta ja abi süüdlaste väljaselgitamisel. Ei taha ju kahtlustada kõiki meie külastajaid.

Raamatukoguhoidja

Maha passiivsus!

Käesoleval õppeaastal on ülikooli sporditöös põhiülesandeks tõmmata kaasa võimalikult suur hulk üliõpilasi. Terve aasta kohta on ette nähtud kuus üritust. Kaks neist on möödas — orienteerumisjooks ja murdmaajooks.

Paremusjärjestus:

1. Õigus-Majandusteaduskond;
2. Bioloogia-Geograafiateaduskond;
3. Ajaloo-Keeleteaduskond;
4. Füüsika-Matemaatikateaduskond;
5. Arstiteaduskond.

Üldse oli esindatud 69 kursust, kusjuures osavõtjate arvu poolest olid paremad:

1. Majandusteaduskonna II kursus ((komsomoli grupiorganisaator H. Nuut);
2. geograafiaosakonna III kursus (P. Lillepalu);
3. saksa keele osakonna III kursus (O. Mengel);
4. Õigusteaduskonna II kursus (A. Ots).

Miks on kõige suuremast — Arstiteaduskonnast — kõige vähem osavõtjaid? Eriti torkab silma passiivsus Arstiteaduskonna vanematel kursustel. Peaksid ju need üliõpilased kõige paremini teadma, kas kehakultuur mõjub inimese tervisele hästi või halvasti. Olen vestelnud mõningate Arstiteaduskonna üliõpilastega. Enamikus vastavad nad, et ei ole aega või et spordiüritused ei toimu sobival ajal. Mitmel korral öeldi, et ei olevat spordiriideid (!). See on juba enam kui naeruväärne. Kuidas siis 840 üliõpilasel leidus aega? Kas neil on tööd vähem kui teistel? Milles siis peitub saladus? Küsisin seda Õigus-Majandusteaduskonna spordikollektiivi esimehelt Eevi Hansumäelt. Ta vastas: «Meie rahvas tahab sporti teha». See ongi peapõhjuseks.

Juba ammust ajast on teada, et sport värskendab vaimu. Ja üliõpilasel on seda eriti tarvis. Veider, et paljud sellest aru ei saa. Nii näiteks ei olnud farmaatsiaosakonna III ja IV, ja füüsikaosakonna III kursuselt ühtegi osavõtjat. Samal ajal aga Ajaloo-Keeleteaduskonnast (spordiorganisaator Toivo Sak) olid tervelt 5 kursust esimese kümne hulgas!

Varsti algavad talvised spordiüritused. Tuleb lahti saada isiklikust mugavusest!

A. LINDEBERG

Vastus kriitikale

Kas saab korra majja?

Pälsoni tn. 14 ühiselamu nõukogu arutas «Komsomoliprožektori» viimase reidi tulemusi. Otsustati järgmist.

Et tuba nr. 112 (I korrusel) on viimaste kontrollimiste ajal olnud korras ja seal elavad üldse nooremad üliõpilased, kes pole harjunud internaadi eluga, tehti selle toa elanikele esialgu hoiatus.

Toa nr. 314 (III korrusel) suhtes jäädi praegu äraootavale seisukohale, sest selles elavad kutsealused üliõpilased.

Toa nr. 424 kohta esitati dekanaadile avaldus, milles palutakse need üliõpilased paigutada elama Elvasse või Kvissentali.

M. KALKUN,
ühiselamu nõukogu liige

Teenitud karistus

5. novembril oli Tartu Linna Rahvakohtus arutusel vene filoloogia osakonna endiste üliõpilaste V. Spiridonovi ja B. Manko süüasi. Rahvakohus määras toimepandud kuriteo eest V. Spiridonovile ühe aasta ja kuus kuud ning kaassüüdlasele B. Mankole ühe aasta vabaduse kaotust paranduslike tööde laagris.

TEADAANDED

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) kõneleb teisipäeval, 19. novembril kell 19 EKP Tartu Linnakomitee sekretär A. Jürimäe NAISE OSAST ÜHISKONNAS.

Lõpuks filmid «Lenin. Viimased leheküljed» ja «Jutustus partei II kongressist».

*

Üldkeeleteaduse ringi koosolek toimub neljapäeval, 21. novembril kell 18 aud. nr. 5.

1. Üliõpil. A. Ehini ettekanne «Kas jukagiiri keele probleem on lahendatud?»

2. Üliõpil. A. Künnapi ettekanne «Samojeedi keeled ja nende uurimine».

Juhatuse liikmeil ilmuda kohale pool tundi enne koosoleku algust.

*

Esperantoring otsustas korraldada esperanto keele kursuse. Osa võtta soovijail koguneda esmaspäeval, 18. novembril kell 17 auditooriumisse nr. 3 (Kingissepa tn. 18).

*

Loodusuurijate Seltsi üldkoosolek toimub 21. novembril kell 18 geoloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46).

Ettekandega «Eesti NSV elanike ainevahetuse mõningatest sesoonilistest muutustest» esineb E. Vagane.

*

Alustab tööd Tartu Riikliku Ülikooli laste spordiring (võimlemine, uisutamine) teisipäeviti kell 9.30 V. Kingissepa tn. 18 võimla väikeses saalis.

Ringi võetakse lapsi alates 6. eluaastast.

Õnne, õnne, õnne!

MARE PORISAMMUL
ja
JULIUS KOLJAK
Raviosakonna III kursuse VII—VIII rühm

NEILE, KES...

soovivad osa võtta diktorite konkursist (ja neid on laekunud avalduste põhjal üsna palju), olgu informatsiooniks niipalju:

- konkurss toimub üsna varsti;
- täpne päev, kellaaeg ja koht teatatakse teile plakatil, mis pannakse välja peahoone esikusse. Jälgige seda hoolega!

Konkursil antakse igale osavõtjale tekst, mis pärast lühikest ettevalmistusaega tuleb mikrofoni lugeda. Žürii koosseisu kuuluvad meie ajalehe, raadiosõlme ja Eesti Raadio esindajad.

Võib veel registreeruda meie ajalehe toimetuses.

Niisiis, jälgige kuulutustevitriini!

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8716. MB-7181.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Tervitus EKP Tartu linna 18. konverentsile!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 22. NOVEMBRIL 1963

Nr. 30 (570) XVI aastakäik

PAREMATEST PAREMAD

(Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest. Algus ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 29.)

KOLMANDA PREEMIAGA 25 RBL.

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Punningut töö «Mõningate orgaaniliste lisandite mõju raudelektroodi polarisatsioonile» eest. Töö juhendaja — assistent A. Koorits.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I.-I. Saarniitu töö «Diferentsiaalvõrrandi lähislahendi vea hindamisest» eest. Töö juhendaja — dots. E. Tamme.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi L. Rennelit ja A. Varekit töö «Külmkvartsi-ravi efektiivsusest allergilise rinopaatia ja kroonilise tonsilliidi haigetel» eest. Töö juhendaja — meditsiinikandidaat S. Sibul.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. Vainikut ja P. Roosaart töö «Kõõluse regeneratsioonist auto- ja homoplastika korral» eest. Töö juhendaja — assistent K. Tammera.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Auna töö «Käära varaneoliitiline asula Võru rajoonis» eest. Töö juhendaja — vanemõpetaja V. Trummal.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast K. Gärtnerit töö «Rahvuskomitee «Vaba Saksamaa» võitluses fašistliku diktatuuri vastu ja uue, vaba demokraatliku Saksamaa eest» eest.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. Lukki tööde «Mõningaist ideaalkogumi küsimustest ENSV Kriminaalkoodeksi järgi» (töö juhendaja — prof. H. Kadari) ja «Tehingud uues tsiviilseadusandluses» (töö juhendaja — dots. J. Ananjeva) eest.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. Tonsiveri töö «Rahandusosakondade ülesanded kommunismi ehitamisel» eest. Töö juhendaja — vanemõpetaja H. Siigur.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Paju töö «Der methodische Wortschatz des Deutschlehrers» eest. Töö jujendaja — vanemõpetaja F. Kibbermann.

Tõsteti esile järgmisi üliõpilasi, teaduslike tööde autoreid:

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. Varest töö «Mõningate fermentatiivsete süsteemide kvantitatiivne määramine» eest. Töö juhendaja — vanemõpetaja T. Ilomets.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. Ruttast töö «ZnS-Cu, Al ja ZnS-Cl stimulatsioonispektrid» eest. Töö juhendaja — dots. K.-S. Rebane.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. Kilpi töö «Parempoolselt järjestatud poolrühmadest» eest. Töö juhendaja — füüsika-matemaatika kandidaat J. Hion.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi L. Sikku ja Ü. Kirssi töö «Venoosse rõhu muutused kinnise ajukolju traumaga haigetel akuutses ja paranemisjärgus» eest. Töö juhendaja — assistent A. Tikk.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. Adamsoni ja T. Laanoja töö «Naisvõimlejate stardieelsest seisundist, tahtelistest omadustest ning nende reguleerimise mõningatest võimalustest» eest. Töö juhendajad: pedagoogikakandidaat S. Oja ja vanemõpetaja H. Elken.

Noorte arstiteadlaste kokkutulek

Kolmapäeval, 27. novembril algab Tartus VI Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste teaduslik konverents. Töö selle suure ürituse korraldamiseks on kestnud juba paar kuud ja nüüd, konverentsi künnisel, on kõik enam-vähem valmis: külalised võivad tulla.

Konverentsi avab meie ülikooli rektor prof. F. Klement. Pärast Arstiteaduskonna dekaani dots. Saarma ja delegatsioonide juhtide tervituskõnesid algab töö 8 sektsioonis. Kolme päeva jooksul kuulatakse ära 113 üliõpilaste teaduslikku tööd. Konverentsist võtab osa 15 eri õppeasutust. Peale Eesti, Läti, Leedu ja Valgevene NSV üliõpilaste esinevad Tartus veel Jerevani, Lvovi, Kiievi, Harkovi ja Voroneži meditsiiniinstituutide üliõpilased, samuti noored arstiteadlased kahest Leningradi õppeasutusest: sanitaarhügieeni meditsiiniinstituudist ja I. Pavlovi nimelisest meditsiiniinstituudist. Laupäeval kogunetakse jälle aulasse, kus tehakse kokkuvõtteid.

Konverents tõotab kujuneda väga huvitavaks. Esindatud on peaaegu kõik arstiteaduse tähtsamad alad, ja, mis veelgi tähtsam, tööd on seotud viimastel aastatel üleskerkinud probleemidega ja uurimisel on kasutatud tehnika uusimaid saavutusi. On rõõmustav märkida, et ka meie tulevased arstid ei jää maha oma külalistest — noortest kolleegidest: konverentsile minnakse vastu julgete ja huvitavate mõtete ning lahendustega.

I.-P. PADERNIK

Prof. H. Moosberg 60-aastane

23. novembril täitub 60 aastat ajaloodoktori, ENSV TA korrespondeeriva liikme, professor Hilda Moosbergi sünnist. Tema teaduslik-pedagoogiline tegevus on väldanud üle 35 aasta.

H. Moosberg on sündinud ja kasvanud Peterburis töölisperekonnas. Leningradi Lääne Vähemusrahvaste Kommunistlikus Ülikoolis omandas ta ajaloo eriala. 1936. aastal kaitses H. Moosberg kandidaadiväitekirja.

Sõjajärgseil aastail on juubilar olnud seotud peamiselt Tartu Riikliku Ülikooliga. Ta töötab NSV Liidu ajaloo kateedri õppejõuna ja oli pikka aega (1952—1962) selle kateedri juhataja.

Tema teaduslik uurimistöö on hõlmanud peamiselt revolutsioonilise liikumise ajalugu Eestis. 1953. aastal kaitses H. Moosberg doktoriväitekirja «1905.—1907. aasta revolutsioon Eestis». Tema sulest on ilmunud arvukalt teaduslikke artikleid ning ta on osa võtnud «EKP ajaloo ülevaate» I ja «Eesti NSV ajaloo» II köite koostamisest. Tema suureks teeneks on ka hoolitsus ajalooteadlaste kaadri ettevalmistamise eest. Sm. Moosbergi juhendamisel on valminud ja kaitstud kuus kandidaadiväitekirja. Tema õpilased töötavad edukalt koolides, arhiivides.

Sm. Moosberg on rahvusvaheliselt tuntud «Skandinaavia kogumiku» toimetajana. Tema organiseerimisel toimus käesoleva aasta mais Tartus üleliiduline skandinavistide teaduslik konverents.

Pingelise pedagoogilise ja teadusliku tegevuse kõrval on juubilar aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust tööst

Soovime juubilarile tema tähtpäeva puhul õnne ja tervist, raugematut energiat ning jõudu edaspidiseks viljakaks pedagoogiliseks ja teaduslikuks tegevuseks.

Ajaloo-osakonna õppejõud

Prof. M. Kase juubelilt

Laupäeval oli ülikooli aula taas aplauside, lillede, kingituste, tänusõnade, tervitustelegrammide tunnistajaks: ülikooli pere tähistas oma auväärse liikme prof. Mihkel Kase 60. sünnipäeva. Pidulik koosolek oli pühendatud **arstile, pedagoogile, teadlasele,** kes kogu oma ande, energia ja teadmised on andnud rahva teenistusse ja kes on saanud rahva hulgas üheks armastatumaks arstiks. Terves maailmas ei ole sellist auditooriumi, kuhu mahuksid kõik need, kes on kuulanud Mihkel Kase loenguid ja ettekandeid. Olgu raadiosse, ajakirjandusse, kõnetooli — kõikjale on M. Kask oodatud.

Piduliku aktuse avas ülikooli rektor prof. F. Klement. Prof. A. Linkberg andis ülevaate juubilari senisest elust ja tööst. Arstiteaduskonna poolt tervitas M. Kaske dekaan dots. Saarma, ülikooli auaadressi luges ette sm. Maaroos. Sõnades ja muusikas tänasid professorit üliõpilased. Palju head ütlesid sünnipäevalapsele kolleegid, sõbrad, seltsimehed — need, kellega prof. Kask on koos töötanud. Need olid siirad sõnad, niisama siirad, kui on olnud Mihkel Kase elugi.

Mõtteid kaugõppijate konsultatsioonidelt

Pärast oktoobripühi võisid paljud Tartusse õppetööle tagasipöördunud üliõpilased märgata ülikoolis viibivaid «võõraid». Ei, võõrad need siiski polnud, nad olid samuti tudengid — kaugõppijad, kes olid saabunud nende jaoks korraldatud konsultatsioonidele. Muidugi olime meie, I kursuse üliõpilased, esimest korda õppetöö ajal ülikooli seinte vahel ja selletõttu polnud meid raske eraldada igapäevastest tudengitest.

Konsultatsioonidele saabujad olid suures enamuses noorematelt kursustelt. Vabariigi kaugematest kohtadest olid tulnud ainult üksikud. Jäi mulje: kes korra käinud, enam ei tule. Kollektiivsemalt saabusid kaugõppijad-tallinlased eesti filoloogia I kursuselt. Me ei kahetse, et seda tegime. Saime palju näpunäiteid ja soovitusi õppetöö paremaks korraldamiseks ning materjalide kasutamiseks. Eriti palju abi oli meil kaasaegse eesti keele konsultatsioonitundidest E. Turu juhendamisel.

Kuigi konsultatsioonid olid korraldatud hästi, tahaksin siiski paari sõnaga puudutada mõnda silma hakanud puudust. Et konsultatsioonidel olid tihti pikad vahed ja päevad jäid nagu hakituiks, selle kohta ei tahaks suuri etteheiteid teha, küll aga läks palju kallist aega kaduma vastavate ruumide leidmisega, kus konsultatsioonid pidid toimuma. Plaanis seisis näiteks lühend «kat.», mis pidi tähendama kateedrit. Et meile polnud keegi rääkinud kateedrite asukohtadest, kulutasime mõnikord terve tunni vastava koha ja õppejõu leidmisele (ladina keel, rahvaluule).

U. PLEER,
eesti filoloogia osakonna kaugõppe I kursuse üliõpilane

Üliõpilaspäeval klubis

17. novembril korraldas Arstiteaduskond klubiõhtu, mis oli pühendatud üliõpilaspäevale. Et külalised TPI-st ja TPedI-st jäid tulemata, oldi esialgu üsna pettunud. Ent J. Kalitsa huvitav ettekanne laia maailma üliõpilaste elust köitis kõiki ja õhtu oli «päästetud». Pärast ettekannet jäi saal «Harvleki» ja tantsijate valdusse.

Põnevust tekitas viktoriin Riia külaliste ja tartlaste vahel.

Õhtu korraldajad tegid kõik, et oleks lõbus ja huvitav. Peolised lahkusid klubist hea tujuga.

ET ÜKSTEIST PAREMINI TUNDA

Novembrikuu algul kohtusid ülikooli Arstiteaduskonna komsomolibüroo liikmed Tartu haiglate komsomolialgorganisatsioonide sekretäridega. Kohtumise eesmärgiks oli luua tihedam läbikäimine üliõpilaste ja haiglapersonali vahel. Sellest saavad kasu mõlemad pooled. Üliõpilased aitavad aktiviseerida komsomolitööd haiglates, korraldavad poliitinformatsioone ja haiglate kommunistlikud noored on abiks Arstiteaduskonna I, II ja III kursuse praktika organiseerimisel. Peab ju tulevane arst sisuliselt tuttav olema ka õe ja sanitari tööga.

Üksteist paremini tundes on kergem lahendada ühise töö käigus tekkivaid probleeme.

TEATED

... Volodja luges kahe ja poole aastaselt 100-ni, kolmeaastaselt 1000-ni, viieaastaselt korrutas peast kahekohalisi arve, kueaastaselt tundis juba trigonomeetrilisi funktsioone.

«Kas matemaatiline andekus on üldise andekuse koostisosa», «Kuidas avaldub matemaatiline andekus» — kõike seda käsitlevad H.-S. Vasar ja J. Luik oma ettekannetes psühholoogiaringi töökoosolekul 28. novembril kell 18 pedagoogikaauditooriumis. Tulge kuulama!

* * *

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi järjekordsel koosolekul Õpetatud Nõukogu saalis 27. novembril algusega kell 16 tuleb arutusele TRÜ Teadusliku Raamatukogu töö. Osa võtma palutakse kõiki TRÜ töötajaid ja üliõpilasi, kellel on pretensioone raamatukogu töö kohta.

Partei- ja riigikontrolli TRÜ kaastöögrupi büroo

Hõbemikrofon

Professor Mihkel Kasel on suuri teeneid raadio ees. Arstiteaduslikke konsultatsioone andis ta raadio kaudu juba kodanlikul ajal. 1937. aastal alustas M. Kask oma kuulsate «viis minutit tervisele»-konsultatsioonide seeriat. Need võitsid kohe laialdase populaarsuse. Praegu esineb Mihkel Kask oma «terviseminutitega» «Päevakajas». Raadiokuulajad tunnevad ka tema sisukaid loenguid.

Hõbemikrofon seati sisse autasuna eriti teenekatele Eesti Raadio kaastöölistele. Esimene mikrofoni saaja ongi meie «raadiodoktor» Mihkel Kask.

Pildil: Eesti Raadio Tartu stuudio juhataja H. Lupp annab mikrofoni prof. M. Kasele üle. *H. TIIGI foto*

Meie „komsomoliprožektor" ★ Meie „komsomoliprožektor"

««Prožektor»!»

«Vaata, kas toidukapp on korras, ma päästan toas, mis päästa annab!»

Oli 15. november.

Ent seekord ei olnud «komsomoliprožektori» eesmärgiks kontrollida, kas kapiriiulid on kaetud vahariidega ja toas voodid korralikult tehtud. Reidi korraldas komsomolikomitee selleks, et selgitada, kui palju meie üliõpilased loevad ilukirjandust, käivad teatris ja kunstinäitusel, millisel määral nad on kursis sise- ja välispoliitikaga ja tunnevad kaasaja teaduse põhilisi saavutusi. Kõrgem haridus ei tähenda ju üksnes oma eriala suurepärast tundmist, vaid ka üldist eruditsiooni. Selliseid reide hakatakse edaspidigi korraldama.

Mõned IV kursuse farmatseudid arvasid, et neile pole kirjandust, kunsti ja poliitikat tarvis. Et nende asi on valemid ja retseptid. «Kui oma ala hästi oskame, ei saa keegi midagi ette heita.»

Kas tõesti mitte?

Kui mõelda, et ülikooli kavatsevad lõpetada inimesed, kes «teavad», et Põhja-Aafrikas on praegu Maroko ja Kongo (!) piiritülid ja et Ngo Din Diem on neegrite ülestõusu juht kusagil Austraalias, siis hakkab küll kõhe.

Väljas oli 16 «prožektori» gruppi. Küsitleti neid, kes parajasti ette sattusid. Ühtekokku saadi ainult mõned õiged ja head vastused. Ainult mõned. Reid näitab, et poliitinformatsioonidega on mitmel pool veel asjad halvad. Mõni küsib, mis mõte on auditooriumis lehti valjusti ette lugeda, — kõigil on ju tähed selged. Igaüks võib kodus ise lugeda. Täiesti õige, kuid miks te siis seda ei tee? Aega see palju ei võtaks. Tuleb lihtsalt silmad ja kõrvad lahti hoida!

Rumal on kõndida läbi elu pimedana, peos ainult oma eriala niit, märkamata enda ümber midagi muud. Killud selliste inimeste «mõttevahetusest» «komsomoliprožektoriga» on allpool lugeda. Otsustage nende üle ise! Nad räägivad selget keelt.

KES ON...

...Albert Einstein?

H. Pea (farmaatsia IV): «Saksa DV riigitegelane, elab praegu, maailma mastaabis pole eriti kuulus.»

M. Õunap (farmaatsia II): «Eesti NSV haridusminister.»

L. Smirnova (farmaatsia I): «Saksa oportunist.»

Pälsoni tn. 23 toas nr. 114 elavad üliõpilased M. Kaare (geograafia I), E. Vaino ja A. Lindre (bioloogia I): «Rajas mingisuguse teooria, kas füüsika või keemia vallas.»

R. Tammeveski (matemaatik!): «Ei tea.»

I. Vaarik (farmaatsia II), kui kuulis, et Einstein oli füüsik: «Me nii põhjalikult füüsikat läbi ei võta.»

...Saksa FV kantsler?

E. Zibo (farmaatsia II): «Walter Ulbricht vist.»

M. Metsik (farmaatsia IV): «Eesnimi on Gerhard, liignime ei tea.»

H. Karv ja H. Pea (farmaatsia II ja IV) ning L. Blat (füüsika II): «Adenauer.»

M. Lill (farmaatsia IV): «Ebershahn.»

... Ngo Din Diem?

E. Zibo (farmaatsia II): «Üks paha mees ta igatahes oli. Kas ta oli nüüd neegritevastase tegevuse juures või fašistide juhte? Tegutseb Austraalias.»

L. Blat (füüsika II): «Kurat teda teab!»

A. Vaks (õiguse I): «Laose poliitik.»

... Keldõš?

A.-M. Leis (bioloogia II): «Ei tea.»

I. Vaarik (farmaatsia II): «Pole kuulnudki sellist nime.»

K. Treu (farmaatsia III): «Raketiasjandusega tegelev isik.»

Hille Roolaid (keemia III): «Lehte loen küll, aga pealiskaudselt. Ärge minu käest küsige — ma ei tea midagi.» Ega tea tõesti!

Kes üliõpilastest on suurimad võhikud?

Kõige segasemaid, äärmiselt fantastilisi vastuseid andsid või hoopis vaikisid järgmised üliõpilased:

S. Grossberg (matemaatika III), Koolmaa (matemaatika IV), Saarma (ravi I), Viskaru (kehakultuuri II), A. Karmin, M. Õunap ja E. Talvik (farmaatsia II), A. Vesmes (farmaatsia III), Tõldsepp (keemia IV), A. Ollino (kehakultuuri IV), T. Kõrge ja A.-M. Leis (bioloogia II), Gutman (füüsika IV).

Nad ütlesid, et neil pole kas huvi või aega (või kumbagi) ei poliitika, kirjanduse ega kunsti jaoks. Mis neid siis õieti huvitab?

NII EI SAA, farmatseudid!

«Prožektori» kiirtevihku jäid farmaatsiaosakonnast neli esimest kursust. Et viimane, viies kursus, taotleb kommunistliku õpperühma nimetust, siis olime kindlad, et meie ankeedi küsimustega nende juurde minna pole vaja.

Küsitlesime I—IV kursuse üliõpilasi ilma valikut tegemata. Teadmiste tase osutus üsna madalaks, võiks öelda — see on koguni alla keskmise. Kõige halvemini orienteerutakse poliitikas, aga midagi kiitvat ei saa öelda ka teadmiste kohta kunstis ja kirjanduses.

Milles on siis asi? Grupiorganisaatorite andmete põhjal võtavad farmatseudid ÜET ringide tööst osa peaaegu 100%-liselt. Tööplaanid on tehtud, üritusi korraldatakse. Kuid, nagu ütles osakonna komsomolibüroo ideoloogilise töö sektori juhataja Laidi Must, ei ole juhiste saamiseks tema poole pöördunud ükski grupiorganisaator.

Nüüd on ükskõiksuse tulemused silmaga näha.

Tehke sellest õiged järeldused, farmaatsiaosakonna komsomolibüroo liikmed!

IV kursuse geoloog Sirje Mändmets teeb teatavaks oma andmed Põhja-Aafrika kohta: «Alžeeria oli enne Prantsuse asumaa, aga rahvuslik liikumine on juba ammu alanud. Sõda jätkub, toimub revolutsioon. Lahingud igatahes käivad.»

Üldist juttu

Juhan Smuul nimetab üht ajakirjanike töövõtet «vesti alla pugemiseks». Selle võtte abil uuritakse välja inimese kõige salajasemad mõtted ja soovid. Meie «komsomoliprožektoril» oli avameelseid vestlusi üsna mitu.

Sisened tuppa, silma hakkab akvaarium kalakestega ja paar potilille. Rahvas on alles praktikalt tulnud, kuid sündmustega kenasti kursis. Toas elavad geoloogid ja bioloogid. Loengurütmi nad alles hakkavad lülituma — sellest siis kodusolemine niisugusel päevasel tunnil.

Paar tuba edasi võetakse meid vastu ilmse antipaatiaga. Üks vanema kursuse tudeng on solvunud, et tema eruditsiooni nii lihtsate küsimustega proovile pannakse. Tal poleks aga tasunud nii turri tõmbuda, teinud parem oma kaaslasele, kelle teadmised märksa kesisemad olid, neid maailma asju natuke selgemaks.

Raamatute poolest on filoloogid enamasti rikkamad kui teiste erialade esindajad.

(vesti all)

Riiulitel konutavad viimastel peaaegu ainult konspektid.

Vestluse lõpul esitame igas toas traditsioonilise küsimuse: «Kuidas te suhtute ülikooli ajalehesse?» Vastuseid on paarisõnalisi, on ka üsna pikki. Asjaliku ettepanekuna peab arvesse võtma ühe noorema kursuse üliõpilase soovi, et edaspidi saaks meie häälekandjast rohkem lugeda teiste maade üliõpilaste elust. Mitte statistilist materjali, vaid elavaid ja lõbusaid lugusid.

Kurdetakse huumori vähesuse üle ajalehes. Kui aga küsida, mida kurtja on teinud selle puuduse kaotamiseks, kehitatakse õlgu ja lisatakse paljukuuldud «Mis mina, las teised!» Kes teised? See pole põrmugi rohkem teiste kohustus!

Huvi kirjanduse ja kunsti vastu on kesine. Ei teata sedagi, et ülikoolis on olemas Klassikalise Muinasteaduse Muuseum. Mõni isegi küsib avameelselt: «Kus muuseum asub?» Kui K. Morgenstern selle asutuse 1803. aastal avas, siis ta arvatavasti lootis, et seda külastatakse!

Maakaardi tundmisega võivad siiski uhkustada ainult geograafid. Suur hulk üliõpilasi tegi «avastusi», mis valmistaksid üpris palju nalja isegi tähtede järgi sõitnud vana aja meremeestele.

Lõpuks võiks märkida, et tudengite vaimuelu on nagu lilleaed: harmooniliste toonide hulgast löövad välja üksikud heledamad «õied».

H. MANG
M. KALKUN

Tiina Allmäe (keemia III) ei tea midagi Põhja-Aafrika ja Iraagi sündmustest, üleliidulisest ametiühingute kongressist ega sellest, et NLKP Keskkomitee detsembripleenumil arutatakse keemiatööstuse probleeme.

Kas teate, et...

...kui olete võhik poliitikas, saate end vabandada kas või sellega, et parajasti pole ühiskonnateaduste loenguid. (Anne Muksi — Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise haru III kursuse komsomoliorganisaatori idee)...

...vastuseks küsimusele: «Kes on Saksa FV kantsler?» lööb IV kursuse kehakultuurlane A. Ollino käsi kokku ja hüüab: «Issand jumal!»...

...S. Iidma (keemia II) arvates on ÜRO peasekretär ikka veel Dag Hammarskjöld...

...A. Lindre (bioloogia I) teada on kommunistliku õpperühma nimetus omistatud vene filoloogia osakonna II kursusele...

...R. Tammeveskile (matemaatika I) jäi 3. novembril ilmunud üliõpilaslehest meelde vaid «üks punane pealkiri»...

...L. Jaaska (inglise filol. III) ei tea midagi kursuse üritustest ega suuda nimetada aihsatki oma huviala...

...Tammert (bioloogia I) pole kolme viimase aasta jooksul lugenud ühtegi ilukirjanduslikku teost...

...M. Õunap (farmaatsia II), kes nimetab oma huvialana kirjandust, teab väliskirjandusest ainult Shakespeare'i ja nimetab J. Smuuli teosena «Jäist tuult»...

..,Leonardo da Vinci maalidest ei suuda isegi «Mona Lisat» meenutada E. Kenapea (stomatoloogia I), R. Tammeveski (matemaatika I) ja A.-L. Raudsepp (farmaatsia III)...

...E. Vaino (bioloogia I) andmeil on Mari Rääk graafik...

...Huvi kunstinäituse vastu võib olla ka selline: «Üksi minema ei hakka ja eestvedajat polnud» (I. Vaarik — farmaatsia II)...

...K. Treu (farmaatsia III) arvates on L. Raid hoopis kalalaeva kapten, mitte ülikooli parteikomitee sekretär, A.-L. Raudsepa (farmaatsia III) teada aga raamatuillustraator...

...mitmedki II ja III kursuse keemikud pole kuulnud, et järjekordne NLKP Keskkomitee pleenum hakkab arutama keemia probleeme...

...mitmelgi tudengil hakkasid silmad laest abi otsima, kui «komsomoliprožektor» palus neid rääkida Moskva lepingust...

PARIMAD

Kõige põhjalikumad ja õigemad vastused andsid järgmised üliõpilased:

poliitikaküsimustes — R. Karukäpp (geograafia II), M.-M. Kodas (geograafia I), E.-K. Lukats (bioloogia IV).

kultuuriküsimustes — E.-M. Veske (geograafia IV), A. Lindre (bioloogia I), E. Vaino (bioloogia I).

ÜHTVIISI KODUS KÕIGIL ALADEL ON J. SOOM (bioloogia II).

MIDA MÕTLED, Saviste, Grišini, Sibunova kursus?

Vastuseks meie ajalehes ilmunud kriitilisele artiklile «Aga kus oli kursus?» saatis asjaomane õpperühm — II kursuse vene füüsikud — toimetusele kirja, milles ta teeb teatavaks oma seisukohad ja suhtumise küsimusse.

Kirjast selgub, et kursus pole oma vigu ikka veel tõsiselt võtma hakanud. Avaldame selle koos ülikooli komsomolikomitee kommentaariga.

Meie kursus arutas artiklit, mis ilmus ülikooli ajalehes pealkirja all «Aga kus oli kursus?» Artiklis käsitletakse olukorda meie kursusel — eriti seoses T. Saviste ÜLKNÜ-st ja A. Grišini TRÜ-st väljaheitmisega. Nende juhtumite põhjal on tehtud järeldus, et kollektiivi meie kursusel ei eksisteeri, et me suhtume üksköikselt seltsimeestesse jne. Muidugi ei ole meil kaugeltki eesrindlik kursus ja esineb tõsiseid puudusi komsomoligrupi töös. Kuid mis puutub eespool toodud sündmustesse, siis ei ole me täiesti nõus artikli seisukohtadega. Esiteks Savistest. Temast on meil palju juttu olnud. Kursus reageeris temaga juhtunule väga elavalt. Me palusime rektorilt Saviste ülikooli jätmist, sest uskusime, et ta suudab tehtud vead parandada.

Mis Grišinisse puutub, siis oleme tõesti süüdi, et me varem ei pööranud tähelepanu tema käitumisele. Kuid isegi sel ajal, kui teda ähvardas ülikoolist väljaheitmine, tegime kõik võimaliku, et teda aidata. Kahjuks olid Grišini enda taotlused hoopis teistsugused.

Artiklis küsitakse, mida meie, s. o. kursuse kollektiiv, tegime selleks, et vältida niisuguseid sündmusi tulevikus. Mainitud juhtumeid seletatakse puuduliku kasvatustööga kursusel. Sellele tahaksime vastu vaielda. Ei aita mingisugune kasvatustöö, kui inimene ise ei taha end parandada, kui tal olid ülikooli tulles ükskõik millised muud eesmärgid, mitte aga õppimine... Oleks rumal püüda teda ümber kasvatada, kui ta ise selle üle naerab ja peab ülikooli ajutiseks asukohaks. Üldse rõhutatakse viimasel ajal väga tähtsa asjana nn. kollektiivi positiivset mõju üksikisikule. Arvatakse, et selle positiivse mõjuga võib ümber kasvatada iga inimese. Ei usu! Ja sellepärast, kui kollektiivist, antud juhul meie omast, heidetakse mõned liikmed välja, siis ei ole see veel signaaliks halvast olukorrast kursusel. Need inimesed lihtsalt ei sobi — ja kõik!

Inimene ei ole masinaosa, mida, kui see ei kõlba, võib ümber töödelda, parajaks teha. Üldse on igaühele, kes vähegi on tuttav üliõpilaskeskkonnaga, selge, et praegu pole mõtet rääkida niisugusest positiivsest mõjust: enamikul kursustel pole seda mõju niivõrd suures ulatuses, et sellele võiks toetuda. TRÜ komsomoliorganisatsioon teeb viimasel ajal ulatuslikku tööd, et saavutada praktilisi tulemusi tõepoolest ühtse, printsipiaalse kollektiivi loomisel ülikoolis. Ainult et seniajani pole nagu kuulda praktilistest abinõudest, mida selle heaks oleks kasutusele võetud. Nii lõppes ja rahunes kõik pärast jutuajamisi selle üle, kuidas muuta tööd elavamaks ja paremaks, kuidas leida uusi meetodeid.

Nüüd meie kursuse tulevikust. Ilmselt tahetakse, et me annaksime nüüd vandeid, tõotusi, võtaksime kohustuse, et midagi enam ei juhtu, et edaspidi on kõik hästi jne. Kahjuks ei saa me seda lubada. Ei! See, kes ei taha õppida, kes ei pea kalliks ülikooli, see mingu minema. Kinni hoidma ja ümber kasvatama ei hakka.

Füüsikaosakonna II kursuse vene õpperühm

(Kommentaar 4. lk.)

Professor *G. Kangro 50-aastane*

Ülikooli matemaatikute pere tähistas 21. novembril pidulikku koosolekuga ühe oma väljapaistvama liikme, matemaatilise analüüsi kateedri juhataja prof. Gunnar Kangro 50-ndat sünnipäeva.

Prof. G. Kangro sündis 21. novembril 1913. aastal Tartus ehitusinseneri perekonnas. Pärast Tartu Reaalkooli lõpetamist astus ta Tartu ülikooli. Alates 1936. aastast töötas G. Kangro Tallinna Polütehnilises Instituudis. Seal valmis ka tema kandidaadiväitekiri. See oli pühendatud analüütiliste funktsioonide esitamisele polünoomridade abil. Töö tulemused olid aluseks 1940. aastal alustatud uurimusele seoses Boreli summeerimismenetlusega. Samade küsimustega tegeles G. Kangro ka Suure Isamaasõja ajal tagalas.

Doktoridissertatsiooni kaitses G. Kangro 1947. a.

1944. aasta sügisest alates töötab ta Tartu ülikoolis. G. Kangro on koostanud kõrgema algebra ja matemaatilise analüüsi õpikud. Tema nimega on suurel määral seotud ülikooli matemaatikaosakonna areng sõjajärgsetel aastatel. Kui 1944. aastal oli osakonnas 6 õppejõudu, siis praegu on neid 22, kusjuures teaduslikku kraadi on kaitsnud neist 12. Viimastest on 8 prof. Kangro endised aspirandid.

Enamik tema õpilasi on töötanud hajuvate ridade teooria kallal. Neile küsimustele on suunatud ka prof. Kangro enda põhiline teaduslik huvi. Sel alal loetakse teda üheks kõige tuntumaks spetsialistiks Nõukogude Liidus. Tema uurimused on äratanud tähelepanu ka välismaal.

Prof. Kangro on ka arvutusmatemaatika suuna loojaks meie ülikoolis.

Silmapaistvate saavutuste eest on G. Kangrot autasustatud medaliga «Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941—1944» ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga. Ta on valitud Eesti NSV Teaduste Akadeemia korrespondeerivaks liikmeks.

Siin me siis nüüd oleme: 18 tudengit, kes üritavad sõita külla oma kaasmaalastele kaugesse Kaukaasiasse. Kõik on täis indu, muidugi ei puudu kelleski ka killuke seiklusjanu.

10. juulil seisime Tartu vaksali perroonil — viimased käepigistused, lilled, viimased soojad soovitused, ning juba kaovadki silmist armsaks saanud Tartu kontuurid. Ees on Moskva, Must meri, Kaukaasia, ees on kuu aega tööd kolhoosis «Družba», mis ühendab kahte küla — Salmet ja Sulevit. Peale tulevaste tohtrite, kes moodustasid meie põhijõu, olid meil kaasas veel paar filoloogi ja üks jurist. Ja Kilbu, meie kõige rahulikum reisikaaslane. Ta on veel päris noor ja seetõttu üsna väike-mahtus parajasti kleiditaskusse. Ka polnud tal kunagi pretensioone menüü suhtes — kõik andsid talle suutäie oma parimast. Meie kilpkonn tegi ausalt kaasa kõik meie reisi raskused ja rõõmud.

Moskvasse jõudsime teise päeva hommikul. Kahjuks polnud põhjalikumaks tutvumiseks linnaga aega: lõunasse sõit pidi algama mõni minut pärast keskööd. Imetlesime Kremlit tema suursuguses ilus, Punast väljakut, mausoleumi, kõndisime piki rahvarohket Gorki tänavat, kus võis kohata turiste peaaegu igast rahvusest, puhkasime jalgu Kremli pargis. Moskva ülikooli juures oli meil tore kohtumine grupi Gaana neegritega, kes õpivad Moskvas. Vestlesime, mitmed neist vahetasid meiega aadresse.

Öösel jätkasime sõitu.

Juba ta paistiski, see Must meri! Raudtee kulges nüüd kogu aeg piki rannikut. Ühel pool kõrgusid mäed, teisel pool laiusid meri ja rand, mis kogu pikkuses oli täis suvitajaid. Möödusime Tuapsest ja Sotšist ning hakkasime lähenema Adlerile. Valge jaamahoone, selle ees palmid ja akaatsiad. Olime peaaegu päral. Ütlesin «peaaegu», sest enne möödus veel mitu head tundi, kui jõudsime eesti kolhoosi, mis pidi saama kuuks ajaks meie töökohaks ja koduks.

Veidi võttis tuju alla see, et meil kedagi vastas polnud. Aga mis seal ikka, kui olime nii kaugele jõudnud, küllap siis ei muutu ka need mõnikümmend kilomeetrit takistuseks meie plaanidele!

Kolhoosis «Družba» paigutati meid elama koolimajja, mille ümber kasvavad palmid, küpressid, loorberipuud. Mitte kaugel on mäed, kõrgemad ja teravamad kui Karpaadid, eemal helendab igilumega kaetud tippe. Koolimaja asub külast ja keskusest kõrgemal, künka peal.

Päike oli kuum, otse kõrvetav, kuid pikapeale harjusime sellega. Ööd, mis lõunas saabuvad kuidagi järsku, olid pimedad-pimedad. Aga Kaukaasia kuu tundus meie omast heledam. Sulev püüdis tema valgust isegi pildistamisel kasutada.

Esmaspäeval läksime tööle. Pidime end näitama tõsiste tööinimestena, sest algul kaldus kolhoosi juhtkond meid suvitajate kilda arvama. Usun, et see mõte visati kõrvale juba pärast meie esimest tööpäeva. Olime abiks heinateol. Ületasime vapralt hirmu usside ees, keda heinamaal oli vist tuhandeid, ja valu, mille põhjustasid saatanlikult teravad «kaljutškad» — okkad, mida leidus peaaegu iga rohulible küljes. Paar päeva rabasime tublisti ja saime heina kuivalt küünidesse.

Siis läksime teistele töödele. Tüdrukud korjasid õunu, ploome, pirne, magusat pipart, tomateid ja baklažaane. Poisid vedasid metsa. Põllul oli tore. Vahel aga, kui palavus muutus väljakannatamatuks, lippasime veidi enne tööpäeva lõppu ujuma.

Kohe põllu taga oli jõgi. Ilus, külma ja karastava veega. See Psou oli üldse väga tore jõgi. Ta moodustab Gruusia NSV ja Krasnodari krai piiri. Kui ujusime üle jõe, siis olime Krasnodari krais ja võisime kellad jälle Moskva aja järgi seada. Gruusia kohalik aeg on Moskva ajast tunni võrra ees.

Kolhoosirahvaga saime hästi läbi. Esimees oli grusiinlane. Tal oli tore nimi — Erkvanja — ja tema valju võimukat häält võis igal hommikul keskuse õuel kuulda. Esimehe abi August ja meie sõbra Edviku isa — kõik nad olid väga lahked ja abivalmis. Tutvusime kolhoosi noortega ja saime endale palju häid sõpru juurde.

Et elu üksluiseks ei muutuks ja et võimalikult rohkem Kaukaasiat näha, tegime igal pühapäeval väljasõite. Olid ju meile päris lähedal suured ja kuulsad suvituslinnad Suhhumi, Sotši, Gagra, Adler. Käisime ka Ritsa järvel. Koju jõudes olime alati puruväsinud pikast sõidust ja rohketest muljetest. Kuid ikka võtsime õhtul veel midagi ette: käisime kolhoosi klubis, ajasime juttu kolhoosinoortega. Kasutasime ära iga hetke, et näha ja teha võimalikult palju.

Olengi vist kirja pannud põhilise. Jääb veel üle kirjutada kahest kontserdist, mis andsime mõlemas külas — Salmes ja Sulevis. Meil oli naisansambel,

meeskvartett, duetid, solistid. Vähesed meist olid varem esinenud, jäi puudu vilumusest ja oskustest, kuid usun, et see andestati meile. Rohkearvuline publik aplodeeris tugevasti. Saime kingiks tohutuid lillekimpe.

Ja saabuski aeg öelda nägemiseni meie sõpradele «Družba» kolhoosis. Seda omapärast ja toredat suvekuud, mille veetsime seal, ei unusta me aga kunagi.

E. ARUSOO

Kulumata SULEGA

LY SEPPEL

Maadligi

1. Armastan päikest,
kui ta on hästi maadligi,
imeline ja punane
nagu vastsündinud laps,
kellest veel ei usu,
et ta elab ja hingab.

Armastan päikest,
kui ta on hästi maadligi,
just upitamas ennast püsti
ootava maa äärele.

Armastan päikest,
kui veel keegi mu sõpradest
pole jõudnud joosta mu tuppa
ja hüüda, et päike ...
Aga ma tean,
et nad on juba näinud
ning pole veel küllalt
vaadanud.

2. Põhjatu taeva all
ümisevad puude ladvad
maailmale
elust osasaamise laulu,
ammuli valgeärevate pilvede
poole.

Suurte samblaste tüvede vastu
toetavad inimesed sirgeks
oma töökühmas seljad.

Ja ... ulatavad äkki
valgeäreva taeva alla
kaasa ümisema
latvade sõnadeta laulu.

3. Nõmm suples hommikuses
udupiimas,
end juuksetuttideni puhtaks
pesi.
Nüüd alla tuhkjashalli
nõmmeliiva
veel sõnajalgu mööda nõrgub
vesi.

Siis narmastega suured soojad
linad
tõid alla kaasa päiksesõrmed
vilkad.
Nii kuivaks saavad põsed,
käed ja ninad.
Veel jalgadel on tuhat selget
tilka.

Ma seisan keset tummi
sõnajalgu
ja otsin sõna algust.

KALLE KURG

Viiuli tegemine

Kuula, kuuski,
krobetüvine,
lume laulusid,
vihmade viise, —
kust tuli tuul-nutt su tüvesse?
Kae, kaseke,
kirjukoorne,
tuulte tantsusid,
pilvede pidu, —
mõista, kust muie sai mahlasse?
— — — — — — —
Kuuski sai katteks
ja põhjaks sai kaseke,
süda ent,
süda jäi
keskele ...

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

Творчество

Что этому предшествует? Скажу.
Предшествует простая суматоха,
но в суматохе этой мне неплохо,
егко и хорошо сидеть. Сижу,

в руках держу различные
предметы,
или предметы эти ворошу,
или укладываю, или что пишу
на листике. Пищу не это. Это —

пишу потом. Ну а пока прошу
на что-то собеседника ответа
и слушаю его ответ. Ответа,

бывает, что и нет. Но я пишу
тринадцатую уж строку сонета! —
И говорю, что вот! уходит! — это.

KALLE KURG

* * *

Konservatooriumides
laulsid klaverid
avatud akendel Liszti.

Observatooriumides
avati uus maailm pärani.

Oratooriumides
lauldi kiitust õnnele,
lauldi kiitust õnnele
avasilmi ja -sui.

Konsistooriumides
õnnistati sisse uus kirikuraamat,
krematooriumides
polnud söed veel kustutatud ...

Tabalukkudest, inimestest ja üldse

«Esialgu tuleb meil need lukud ees hoida.» (A. Valmet Ajaloo-Keeleteaduskonna parteikoosolekul).

Olen tähele pannud, et igasugustesse tabadesse ja võtmeaukudesse suhtumise järgi võib inimesed jaotada päris mitmesse rühma.

Ühed, need, kes parajasti elu sõlmi lahti harutades juttu puhuvad, arvavad: «Täieliku kommunismi ajal kindlasti tabalukke üldse ei toodeta ja uksed tehakse ilma võtmeaukudeta.» Nende köögikappidel lukke ei ole.

Teised: «Lihtsalt õudne, kuidas varastavad. Kord moosi, kord võid, kord leiba.» Kapiuste ees on neil tabad.

Kolmandad ei ütle suurt midagi. Ukse haagi küljes ripub mõnel neist põrakas tabalukk — sulgemata.

Jäin mõtlema ka sellele, et... hiirt on kergem püüda rasvaga kui ilma, et neid vastikuid olevusi (inimese kujul) on siiski teiste ühiselamus elavate üliõpilastega võrreldes vähe, et kodu mõistet on tabadega hirmus raske seostada, et... Elus on nii palju ilusat: muusika, sõprus, raamatud, aga selle ilusa võib vahel «hiir» päris ära rikkuda — siis, kui ühiselamus jälle ustelt loed:

«Palun ausat võtjat nööril kuivanud kombinee tuua tuppa nr....»

Või kuuled:

«... Jälle läksid kapronsukad.»

«Proovi, kas ikka lukustasid toaukse.»

«Ühel kadus paarikümne rubla ümber.»

See polnud ju sinu raha, S., et sa selle võtsid.

Juhtud mulle tänaval vastu, näen sind kinos, ja ma tunnen vastikust iga sinu pilgu, sinu liiguse vastu, sest mu mõttelend kujutab sind su räpase töö juures — hiiliv, häbematu, omamoodi julge ja siiski arg. Nagu uss — salvab ja vingerdab põõsasse. Sellesama käe annad sa tervituseks sõpradele, kõige armsamale inimesele.

Või sina. Seekord hoidsid jälle paarkümmend kopikat kokku, kui võõrast kapist võid leiva peale said ja magustoitugi kõigele otsa.

Paljud ütlevad, et oled ilus. Jah, sul on korrapärane, meeldivate silmadega nägu. Ei tahakski uskuda, et nende suurte silmade taga tuksub aju, mis on läbi imbunud alatusest, et sul puudub häbitunne eelkõige iseenda ees.

Ka sina annad käe teistele, kunagi tulevikus kirjutad kümnete silmapaaride ees kriidiga tahvlile sõnu — suuri, ilusaid.

Elu, tegelikkus pole kriidiga või tindiga kirjutatud sõnades, vaid tegudes, selles, kuidas sammud teistele vastu, teistega koos, teed rohkem kaaslaste kui enda heaks.

Mulle kummitab ikka see vingerdav olevus. Minu kappi pole ta veel pugenud. Võib-olla pole veel jõudnud, võib-olla kardab lõksu? Võib-olla pelgab mind. Ussi lõks on piimapudel...

Tänaseks aitab neist mõtlemistest. Tänaseks. Aga homme... Ja ega mina üksinda mõtle. Seda teevad ühiselamute nõukogud, komandandid, ametiühingukomitee rahvas, üldse — kõik.

«Hiired» ka muidugi.

Kuidas küll nende tegevusele piir panna? Kas tõesti tabalukkudega? Kas see kõige kergem abinõu pole mitte vildak?

Istume maha ja mõtleme.

E. KINGO

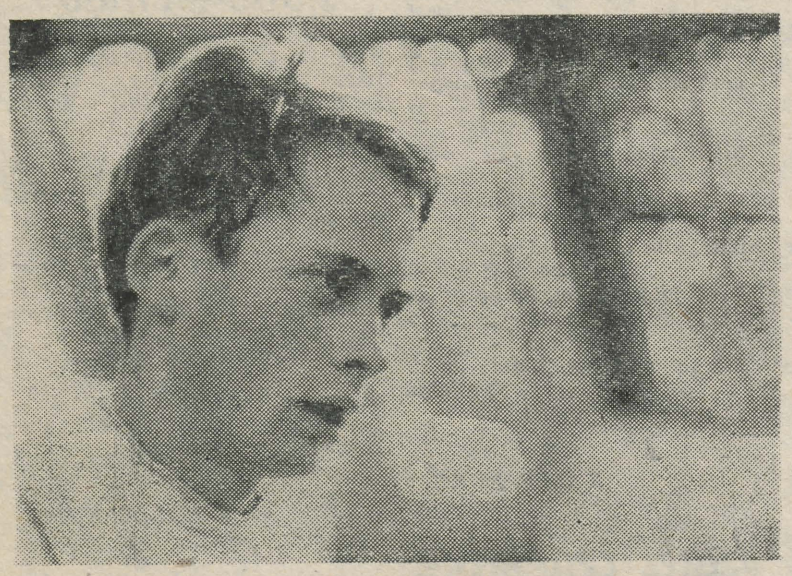

Maailmameistrit ja Rooma olümpiamängude «hõbedat» Sissikinit pole kerge võita. Tiit Puks kehakultuuriosakonna II kursuselt sai sellega hakkama hiljuti lõppenud ametiühingute üleliidulistel võistlustel.

Individuaalarvestuses tuli ta meeste floretis 53 osavõtja hulgast 20. kohale.

Sedapuhku tuleb T. Puksil florett mõneks ajaks kõrvale panna. Aeg on tulnud minna oma kodanikukohust täitma. Olgu tõeline relv armees teenides veelgi kindlamalt käes!

Spordisündmusi üliõpilaspäeval

TRÜ väravpallurid kohtusid rahvusvahelise üliõpilaspäeva puhul Riia Riikliku Ülikooli võistkondadega.

Meie ülikool suutis komplekteerida kaks naiskonda ja ühe meeste esindusvõistkonna.

Kahe päeva jooksul oli 6 mängu.

Esimesel päeval võitsid meie ülikooli väravpallurid kõik kolm kohtumist. Meie esindusnaiskonna tagajärjeks oli 17 punkti riialaste 11 vastu, esindusmeeskonnal vastavalt 40 punkti 18 vastu.

Puhapäeval olid jällegi edukamad meie võistkonnad.

*

Liepājās korraldati 15.—17. novembrini lauatennisistide sõprusturniir. Osavõtjateks olid Liepājā Pedagoogilise Instituudi, tenase «Sarkanais Metalurgs» ja TRÜ võistkonnad.

TRU võitis LPI lauatennisistid tagajärjega 7:5 ja tehase «Sarkanais Metalurgs» 8:4.

Individuaalvõistlustel tuli naistest esikohale S. Samre (TRU). Teistest meie mängijatest jäi M. Indus neljandaks, I. Andreson kuuendaks.

Meeste turniiri võitis lätlane J. Jekabzons. Meie P. Karing, V. Nigol ja L. Mõisja saavutasid vastavalt neljanda, viienda ja kuuenda koha.

V. NIGOL

Häda ajab härja kaevu

Päeva kolm enne oktoobripühi ilmusid ülikooli peahoone koridori kaks asjalikku meest, ühel kaenlas mingi pruun asi. Tulnukad vaatasid vilksti siia-sinna. Koridor oli tühi. Kõlas vasara kopsimist ja tasaseid vandesõnu (sein on kivist). «Käib küll!» ja õiendajad lahkusid tühja kaenlaalusega.

Seinale jäi pruun papitükk, igas nurgas üks-kaks kõverat naela. Ülaservas kiri «KOMSOMOLIKOMITEE TEATED». Asi sai kõigile selgeks — asuti ellu viima TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosoleku otsust reklaami parandamisest, täiustamisest, tõhustamisest ja paremast kunstilisest kujundamisest.

Küllap taoline omaalgatus ei meeldinud ja uus «reklaaminäidis» rändas TRÜ kohviku uksele.

Häda ajab härja kaevu. Kuhu küll peavad minema väiksema läbilöögijõuga organisatsioonid...

Ülikooli reklaamialused peahoone tuulekojas on uppunud kõikvõimalikesse paberitesse. Siin on ÜTÜ, ÜET tagasihoidlikud vihikulehed, teaduslike ürituste kutsed-brošüürid, rektoraadi ametlikult ranged teated, klubi plakatid, komsomolikomitee uudised, spordivõistluste tulemused ja üle kõige teatrite, kontsertide jms. müürilehed.

Elu ise nõuab — reklaamialuste pinda on vaja suurendada ja otstarbekalt jaotada. Võib-olla teha uusi aluseid kas või auditooriumide nr. 1 ja 2 kõrvale? Senine kribu-krabu tuleks likvideerida!

A. PAAT

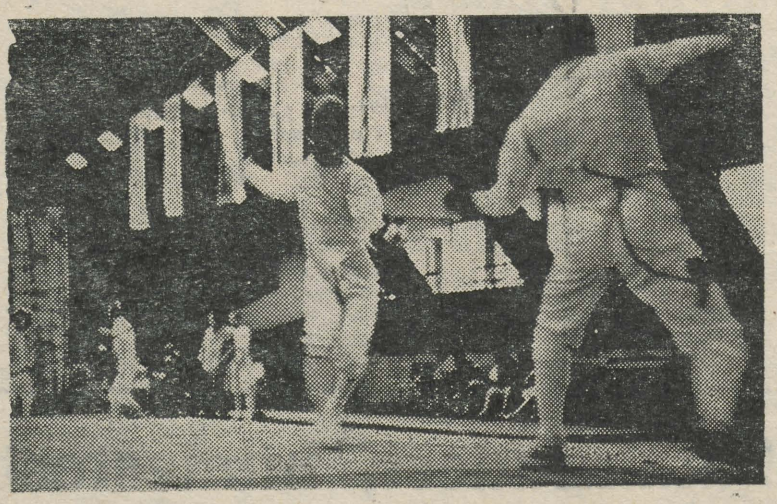

Väljendada end täpselt ja selgelt!

Kõrgemate koolide poolt kasvatatud spetsialistid peavad oma teadmisi ja kogemusi töörahvale edasi andma. Sageli aga ei oska küpsustunnistuste ja diplomite omanikud seda vajalikul määral, välja arvatud need, kes seda ise õpivad aktiivsete ühiskonnategelastena või esinevad üliõpilaste teaduslikus ühingus ja teistes ringides. Eriti kaugõppes annab ülikooli õppepraktika väga vähe võimalusi harjutada mõtete suulist väljendusoskust.

Ka eksamineerimise tavad ei soodusta võimet kiiresti, asjalikult ja arukalt vastata küsimustele. Tavaliselt, saanud eksamipileti, ei hakka üliõpilane mitte küsimusele vastama, vaid endamisi kirjutama. Meie ei ole sugugi järelemõtlemise või mõtete korrastamise vastu, kui on tegemist keeruliste ülesannetega või valemitega. Aga vaevalt küll on selline vastamise süsteem sobiv kõikidel aladel. Ega me saa ka tegev-elulistes situatsioonides, kui meilt midagi küsitakse, maha istuda ja kirjutama hakata, enne kui me oma kõnepartnerile vastame. Jutukaaslane kollektiivis või lapsed koolis ootavad ju kohest vastust.

Nõukogude spetsialist, meie tuleviku aktiivne kaasaehitaja, peab oskama oma teadmisi ja mõtteid teistele edasi anda kõige lihtsamas ning kättesaadavamas vormis. Samuti peab ta olema tarbe korral võimeline esinemiseks nii suurema kui kitsama avalikkuse ees, nii suuliselt kui kirjalikult.

Sellepärast tuleb treneerida kõne- ja kirjutamisoskust juba koolipingis ja nõuda neid oskusi võrdselt kõigilt üliõpilastelt. Argu esinejaid tuleb õpetada ja julgustada, suure jutuga mokamehi või ringiratast rääkijaid harjutada suuremaks distsipliiniks.

Rakendusliku kõneoskuse probleeme tuleb ka teaduslikult uurida, sest see ala on tulvil eelarvamustest.

Tarvis oleks välja anda ka vastavat kirjandust kas õpikuna (kui see on juba võimalik), artiklitesarjana või koguni käsiraamatuna, mis hõlmaks kogu kõneoskuse laialdast ala teaduslikult fundeerituna ning praktiliselt kasutatavana.

V. ADAMS

Õnne, õnne, õnne ühisel eluteel!

Ebe-Kai Ruubel ja Rein Aun

Helle Ritsing ja Ilder Tallo

Kehakultuuriteaduskonna IV kursus ja kursuse juhendaja.

* * *

Olgu jääv teile päike ühisel eluteel,

ENDLA JUHT ja VALDO MATELA

Eesti filoloogia osakonna II kursus

Teadaanded

TRÜ ametiühinguaktiivi kooli õppus massilise organiseerimistöö komisjonidele, ametiühingu rühmaorganisaatoritele ja laekuritele jätkub 22. novembril 1963. a. kell 16 farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones).

*

27. nov. kell 17 on ENSV AÕN Tartu Kultuurihoone suures saalis loeng kõigile üliõpilastele, kes registreerisid end ÕET MASSILISE KULTUURITÖÖ ORGANISAATORITE KURSUSTELE.

Palutakse tulla ka möödunud aastal kursusest osavõtnuid.

TRÜ komsomolikomitee

*

Auto-motoklubi teatab:

Autokursuste II grupp alustab tööd 28. novembril kell 19. Õppetöö toimub ilma vaheajata kuni 1. märtsini 1964. a. Soovijatel koguneda Kingissepa tn. 19, III korrus, aud. 1.

Kehakultuuriteaduskond võitis ülevaatuskonkursi

Ülikooli kehakultuuri- ja sporditöö suurimaks ürituseks on iga-aastane ülevaatuskonkurss, mis algab ja lõpeb koos õppeaastaga. Haarates endasse peaaegu kõik sporditöö lõigud, annab konkursi kokkuvõte hinnangu iga teaduskonna kehakultuurialasele tegevusele. Alates sellest semestrist eksisteerivad aga ülikoolis juba kaks võistlussarja, sest teiseks on sügisel alanud massiüritused.

Täna avaldamegi 1962/63. õ.-a. ülevaatuskonkursi tulemused (siia sisse arvati ka suvised üritused), millest ülevaate annab alljärgnev tabel. (Esimeses lahtris on märgitud teaduskond. Järgmises spartakiaadilt, kolmandas õppesporditööst ja neljandas organisatsioonilisest tööst kogutud punktid. Viimases on punktide kogusumma.)

1. Kehakulauuriteaduskond	78	30	40	148
2. Füüsika-Matemaatikateaduskond	78	28,5	34	140,5
3. Bioloogia-Geograafiateaduskond	72	27	26	125
4. Ajaloo-Keeleteaduskond	64	22,5	36	122,5
5. Arstiteaduskonna I ja II k.	68	21	32	121
6. Õigusteaduskond	52	25,5	38	115,5
7. Arstiteaduskonna III—VI k.	60	19,5	30	109,5
8. Majandusteaduskond	56	24	28	108

Kehakultuuriteaduskond jagas spartakiaadil esikohta Füüsika-Matemaatikateaduskonnaga. Kehakultuuriteaduskond võitis seal kergejõustiku, suusatamise, tõstmise, võrkpalli ja jooksukrossi ning saavutas üldesikohad ka organisatsioonilises ja õppesporditöös. (Kehakultuuriteaduskond valmistas ette 5 meistersportlast, 30 I järgu, 61 II järgu ja 92 III järgu sportlast, kusjuures peaaegu kõik üliõpilased olid spordiklubi liikmed.)

Füüsika-Matemaatikateaduskond, nagu juba mainitud, jagas kehakultuurlastega esikohta ülevaatuskonkursi tähtsaimas lõigus — spartakiaadil. Seal saavutas ta esikoha võrkpallis ja sportlikus võimlemises, teise koha orienteerumises, tõstmises ja suusatamises ning sai kokkuvõttes teise koha õppesporditöös (massilist sporditööd seekord arvesse ei võetud, sest ükski teaduskond ei esitanud andmeid sisemiste ürituste kohta).

Bioloogia-Geograafiateaduskond tuli nii õppesporditöös kui ka spartakiaadil kolmandaks, kuid viimane koht organisatsioonilises töös ei lasknud tal üldkokkuvõttes tõusta kolmandast kohast kõrgemale. (Ometi oleks just sellel suhteliselt väikesel teaduskonnal võimalus saavutada head positsiooni, sest viimasel alal võetakse arvesse spordiklubi liikmete ja teaduskonna üliõpilaste arvulist suhet.)

Kaugeltki ei saa rahule jääda Arstiteaduskonna kesise esinemisega. I ja II kursus saavutasid viienda ja vanemad kursused seitsmenda koha. Samuti pole oma eeliseid väikese teaduskonnana kasutanud Majandusteaduskond, kes jäi organisatsioonilises töös eelviimaseks (spordiklubi liikmeid 45,4%).

Algas uus õppeaasta ja sellega ka uus spartakiaad. Kui parandada mullused vead, ei jää edu tulemata. Selleks jõudu!

B. MATVEI

MIDA MÕTLED, kursus...

(2. lk. järg.)

Lugedes Füüsika-Matemaatikateaduskonna vene osakonna füüsikute II kursuse vastust, tekib paratamatult vajadus kommentaarideks. Vastus on pealiskaudne ja mõtlematu. Süüdistatakse koguni **ülikooli komsomoliorganisatsiooni,** kes oma töö ümberkorraldamisel praktiliste tulemusteni polevat jõudnud ja nüüd olevat see «kõik lõppenud ning rahunenud».

Vastuses leitakse, et kursuse komsomoligrupp polevatki nii halb. Grišin ja Saviste kui üksikisikud ei näitavat kollektiivi nõrkust. Aga Sibunova, kes eksmatrikuleeriti, aga Grišini ja Malitski «vägiteod» Elvas? Kas need «kangelased» ei ole teie kursuse liikmed? Kus oli kursuse printsipiaalsus poolteise aasta jooksul, kui te nüüd deklareerite: nad ei kõlba ja kõik (eksmatrikuleeritute kohta). **Näib, et need asjaolud kõik kokku on siiski signaaliks, et grupi töö on halb.**

Kollektiivist. Teda ei valita kellegi hulgast, vaid ta kujuneb teatud inimestegrupist. Ilmselt ei ole teda aga teie kursusel kujunenud. Ka vastuses räägite indiviididest, mitte kollektiivist. Teie ei usu, et inimest võib ümber kasvatada. Aga ega Grišin ei sündinud seesugusena, järelikult on ta selliseks kasvanud teatud ümbruskonnas. Teine ümbrus, tõeline kollektiiv võib ja peabki ta kasvatama inimeseks.

Õige on teie arvamus, et ülikoolis võivad õppida parimad noored, et inimrämps tuleb siit välja visata. Kuid kas te ise olete selles põhimõttes järjekindlad? Kas teie rääkisite Grišiniga kella üheni öösel, nagu seda tegi ülikooli komsomolibüroo? Või esitasite te ehk ettepaneku tema eksmatrikuleerimiseks? Ei, te ei arutanud, olite lihtsalt seisukohal, et Grišin peab ülikooli jääma. Teie sekretär ei tulnud isegi komitee büroole seda arvamust kaitsma. Elva ühiselamus valitsenud olukorra vastu te huvi ei tundnud. Teil polnud tõsist muret Grišini pärast. Ja ta naeris teile näkku, kui kavatsesite teda kasvatama hakata.

Me ei hakka lahkama teisi juhtumeid teie kursusel. **Kuid alati on teie juures tunda ebaprintsipiaalset eneseõigustamist ja teatud advokaadimentaliteeti.**

Nüüd veel teie kirja lõpuosast. Kas teie võite kõnelda kogu TRÜ komsomoliorganisatsiooni nimel? Võib-olla lõppes teil tõesti kõik ainult jutuga ja midagi aususe, seltsimehelikkuse, kollektiivsuse arendamiseks ei tehta. Aga ühelgi juhul pole teil õigust loopida meie organisatsiooni poriga, millega te olete määrinud endid ja ülikooli nime. Ärge veeretage oma vigu teiste kaela.

Kinni hoidma ja ümber kasvatama te ei hakka, ütlete oma kirjas. **Aga võib-olla võtate kasvatamise siiski käsile — mitte teiste, vaid iseenda juures?** Ja te ju lubasite bürool, et hakkate Savistele toeks. Kas see otsus on teie poolt juba annulleeritud? Võib-olla tuleks ta sel juhul eksmatrikuleerida? Mõelge. Teised on teie eest liiga palju mõtelnud! Teie käest ei nõuta ju nagu lasteaias: «Ütle, et sa enam ei tee.» Või on aastad tõesti möödunud teile märkamatult ja arvate, et teil on ikka veel tegemist lasteaia tädide-onudega?

ELKNÜ TRÜ Komitee

Igasugusele tudengile,

kes on teinud nalja, laulnud, tantsinud jms., samuti ka neile, kes ei ole seda teinud, kuid tahavad teha, on kokkusaamine ülikooli kohviku rõdusaalis teisipäeval, 26. novembril kell 19.

Arutame seal tõsiselt ja asjalikult estraadiringi loomist.

Klubi aktiiv

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8927. MB-10007.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÕ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 29. novembril 1963

Nr. 31 (571)

XVI aastakäik

PAREMATEST PAREMAD

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest. Algus ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 29. ja 30.

Tõsteti esile:

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Anti töö «Tartu progressiivse üliõpilaskonna fašismivastane võitlus 1930 aastail» eest. Töö juhendaja vanemõpetaja J. Raid.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. Baumeistrit, Ö. Luptovit, M. Mängelit, A. Penti, E. Markenit ja R. Roosaart töö «Tähtsamate põllumajandussaaduste omahind ja selle alandamise teed» eest. Töö juhendajad: vanemõpetajad H. Metsa ja Ü. Vanaaseme.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast P.-E. Rummot töö «Ekspressionistlik sümboolika eesti ajalauludes» eest. Töö juhendaja vanemõpetaja H. Peep.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Soontakit töö «Euphemism and euphemistic expressions currently used in English» eest.

10. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast U. Seppa töö «Looduslikest kompleksidest merest kerkivatel saartel» eest. Töö juhendaja dots. E. Varep.

11. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Viidaleppa töö «Eesti suurliblikate määraja» eest. Töö juhendaja bioloogiakandidaat H. Remm.

1962/63. õppeaasta üliõpilaste teaduslike tööde üleliidulisel konkursil autasustati järgmisi Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste üliõpilasi ja õppejõude:

Medaliga «Üliõpilaste parima teadusliku töö eest»

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. Põllumaad töö «Kusepõie refloktoorse talitluse muutustest ja selle tsütomeetrilisest uurimisest peaja seljaaju traumadega haigetel» eest.

NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi aukirjaga

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi V. Musta, T. Rebast ja G. Haugi töö

«О дыхательной аритмии сердечной деятельности при некоторых психических заболеваниях» eest.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. Gabovitšit töö

«Упорядоченные полугруппы и их эндоморфизмы» eest.

3. Tartu Riikliku Ülikooli õppejõude dotsent E. Raudamit ja assistent A. Tikku auhinnati medalitega tööde juhendamise eest.

M. PESTI,
komitee esimees

Желаем успеха конференции!
Привет студентам-медикам!
Прывітанне маладым медыкам!
Sveicienus jauniem mediķiem!
Sveiki atvykę, medicinos studentai!
Salvete, iuveniles medici!

Пусть крепнет сотрудничество!

СНО ТГУ приветствует участников VI объединенной конференции студентов-медиков и желает в работе конференции успеха и жаркой творческой дискуссии.

Приятно, что объединенная научная конференция студентов-медиков, которая впервые состоялась в 1958 г. в Каунасе, стала традицией, и с каждым годов в ней принимает участие все больше студентов.

Конференция, в работе которой раньше принимали участие преимущественно студенты из Каунаса, Вильнюса, Риги, Минска и Тарту, превратилась в форум многочисленных представителей нашей многонациональной Родины. В работе настоящей конференции принимают участие представители Ленинграда, Еревана, Киева, Львова и других городов.

Научно-технический комитет Министерства высшего образования СССР считает, что организация и проведение таких конференций заслуживает примера, что они предшествуют организации всесоюзной студенческой научной конференции. Пусть и впредь крепнет сотрудничество студентов в области научной работы, связь между различными учебными заведениями нашей страны!

Х. СИЛЛАСТУ
Член научно-технического совета Министерства высшего и среднего специального образования СССР, председатель СНО ТГУ

AVALDATI TÄNU

Käesoleva aasta 24. juunist kuni 2. juulini organiseerisid Eesti NSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituut ja Tartu Riiklik Ülikool Nõukogude Gravitatsioonikomisjoni ning Kõrgemate ja Keskerihariduse Ministeeriumi kolleegiumi juhendamisel suvise gravitatsioonikooli Tartus.

Kooli peamiseks ülesandeks oli noorte õpetlaste ja aspirantide kvalifikatsiooni tõstmine ning mõtete vahetamine nõukogude õpetlaste viimaste saavutuste üle gravitatsiooniteoorias.

Suvekooli organiseerimiskomitee esimees, ENSV TA akadeemik H. Keres avaldas tõhusa abi eest suvekooli organiseerimisel ja korraldamisel tänu meie ülikooli teoreetilise füüsika kateedri juhatajale dotsent P. Kardile, dotsendi kohusetäitjale J. Piirile ja vanemõpetaja A. Koppelile.

A. PRINTS

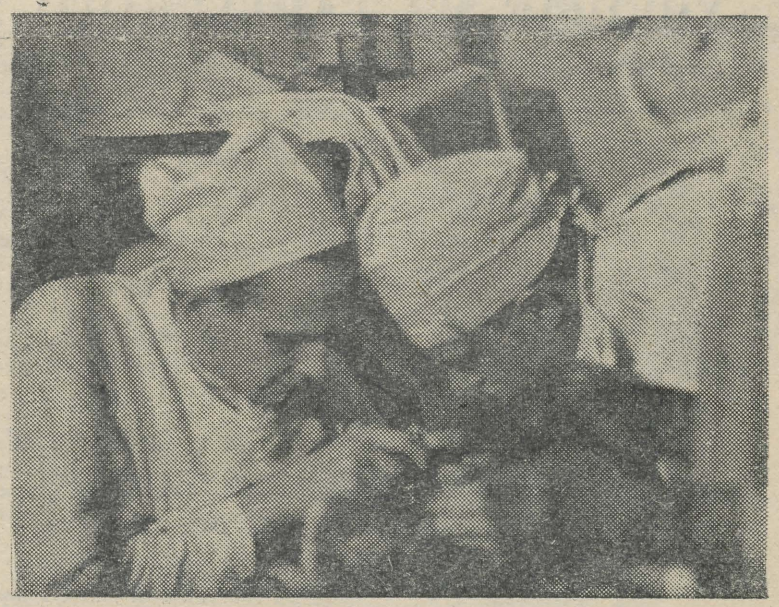

Канд. мед. наук С. Тюндер и член кружка хирургии А. Вяримяэ занимаются коронарографией.

Kolmapäeval, 4. detsembril kell 18 on kohviku piljardisaalis

PRESSIKLUBI

ajakirjandusgrupi koosolek.

Dots. J. PEEGEL räägib huumorist ja satiirist ning selle olukorrast meie kirjanduses.

Palume kõiki enne tutvuda ajakirja «Pikker» paari viimase numbriga.

Kas riigieksamid või diplomitöö

Mõned TRÜ teaduskonnad töötavad sellest õppeaastast alates uute õppeplaanide järgi. Sellepärast on paljudele ebaselge, kes viimaste kursuste üliõpilastest peavad tegema diplomitöö ja kes riigieksamid ning missugustel alustel valik tehakse.

Laskem sellesse küsimusse selgust tuua dekaanidel.

ARSTITEADUSKONNA DEKAAN DOTS. J. SAARMA:

«Meie teaduskonna viimaste kursuste üliõpilased sooritavad ainult riigieksamid. Arstiteaduskonna lõpetajal pole otstarbekohane kirjutada diplomitööd, kus käsitletakse mõnd kitsalt erialast probleemi. VI kursuse raviosakonna ja V kursuse stomotoloogia- ja farmaatsiaosakonna üliõpilastel on 5 riigieksamit: 4 erialal ja üks dialektilisest ja ajaloolisest materialismist.

Viimane kursus on praegu praktikal. Kevadsemestril toimuvad resümeerivad lühikesed loengutsüklid kaasaja meditsiini küsimustest. Need loengud aitavad üliõpilasi ühtlasi ka riigieksamite ettevalmistamisel.

Dialektilise ja ajaloolise materialismi eksamiks on abiks tuleval semestril algavad loengud teadusliku kommunismi alustest.

Praegu on Arstiteaduskonna lõpukursuste nimekirjas 202 üliõpilast (158 raviosakonnast, 21 stomatoloogiaosakonnast ja 23 tulevast farmatseuti).

AJALOO-KEELETEADUSKONNA DEKAAN DOTS. K. SIILIVASK:

«Uue õppeplaani järgi võib Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane kirjutada diplomitöö või sooritada riigieksamid.

Ajaloo-osakonnas on kaks valikuvõimalust: kas diplomitöö ja 2 riigieksamit või 4 riigieksamit. Enamikes kateedrites on valikuküsimus otsustatud, arvestades seda, et diplomitööd võimaldatakse teha võimekamatel ja andekamatel üliõpilastel.

Riigieksamid on NLKP ajaloost, erialast, eriala õpetamise metoodikast ja pedagoogikast.

Arvatavasti algavad eksamid juba aprillis ja kestavad 3 kuud. Diplomitööd peaksid valmima mai alguseks, kaitsmisele tulevad need sama kuu keskpaigas.

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNA DEKAAN PROF. P. VIHALEM:

«Meie teaduskonna lõpetajail on igaühel diplomitöö ja 3 riigieksamit: NLKP ajalugu, tsiviilõigus ja kolmandaks eksaminandi valikul kas kriminaalõigus või riigi- ja haldusõigus. Tööde kaitsmine on maikuu lõpul ja eksamid toimuvad juunis.»

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNA DEKAAN DOTS. H. MIIDLA:

«Tänavused lõpetajad teevad kõik 100%-liselt diplomitööd. Töötame uute õppeplaanide järgi. V kursuste bioloogia- ja geograafiaosakonna üliõpilaste diplomitööd koostatakse eksperimentaalsete andmete põhjal. Praktiliselt algas pedagoogilise eriharu üliõpilastel diplomitööde jaoks materjali kogumine juba 2 aastat ja individuaalplaani alusel õppivatel üliõpilastel juba 3 aastat tagasi, see oli siis, kui need üliõpilased hakkasid kirjutama kursusetöid. Neist kursusetöödest kasvavadki välja diplomitööd. Tulevased pedagoogid kaitsevad oma töid juunis, individuaalplaani alusel töötavad üliõpilased aga alles sama aasta detsembrikuus.»

M. ORMISSON

ÜTÜ ja komsomol

Teaduskondade ja osakondade komsomolibüroode juures asuvatele õppe-teaduslikele sektoritele on antud laialdased volitused. Distsipliiniga seotud küsimuste, õppetöö planeerimise ja koormuse reguleerimise kõrval abistavad õppe-teaduslikud sektorid üliõpilasi ka teaduslikus töös. Sektoritel on kaalukas sõna öelda ühele või teisele üliõpilasele vabakuulamise õiguse taotlemisel, individuaalplaanide andmisel ja mujal. Abi vajavad ka need, kes valmistuvad teaduslikeks konverentsideks või kirjutavad võistlustöid: need üliõpilased vabastatakse ühiskondlikest kohustustest.

Ent oma abi saab komsomolikomitee noortele teadlastele pakkuda vaid siis, kui tal on täielik ülevaade sellest, mida ÜTÜ-s tehakse. Seni on komiteel see ülevaade kahjuks puudunud. Ei teata täpselt sedagi, millised ringid viibivad ikka veel varjusurmas. Teaduskondade ja osakondade komsomolisekretärid hakkavad ÜTÜ ringide esimeeste kaudu ringide tööga pidevalt kursis olema. Esimehed annavad oma tööst aru õppe-teaduslikes sektorites. Eriti kehtib viimane nende kohta, kes veel õiget hoogu sisse pole saanud. Tuleb parandada ka sidet ringe juhendavate õppejõududega.

ÜTÜ töö pärast ei pea muret tundma üksnes komsomolikomitee ja teaduskondade-osakondade vastavad sektorid. Ringide juhid ja liikmed ärgu oodaku, käed rüpes, vaid mõelgu, kuidas saaks paremini.

Ülikooli ajaleht ootab teie ettepanekuid ja sõnavõtte.

I.-P. PADERNIK

Mis on eksam?

Mida endast õieti kujutavad eksamid ja arvestused? Kuidas neiks valmistuda, milliseid karisid ja komistuskivisid võib leida see, kes sooritab neid esmakordselt? Selliseid ja veel teisi niisuguseid küsimusi arutasid hiljuti I ja II kursuse farmaatsiaosakonna üliõpilased. Küsijaks oli I kursus, vastajaks II. Kust tuli mõte korraldada selline kohtumisõhtu? Ei kuskilt mujalt kui II kursuse üliõpilaste endi kogemustest. Öeldakse, et oma silm on kuningas, oma kogemus kõige kibedam õpetaja. «Pole mõtet ümber lükata vanarahva tarkust,» leiab farmaatsia osakonna I kursus, «kuid üsna palju andis ka see tunniajaline kogemuste vahetamine.»

Peale selle kohtumisõhtu on värskel tutvusel varus hulk plaane ka edaspidiseks. On kavas korraldada poliitinformatsioone, ühiseid teatrikülastusi ja organiseerida ühiselt arutelusid ning kohtumisi huvitavate inimestega.

I. MADISSOO

KIRJANDUSRINGIS

«Ettevaatust, kuri ämm!»

Selline tekst hundikoera pea kõrval ei meelita väravast sisse astuma. Meie rahvaluule kogujail tuli aga sellises talus siiski käia. Kuri ämm osutus lahkeks rahvalaulikuks, kelle mõned laulud olid üksikuid külapoisse pahandanud. Nendelt pärineski muudatus sildil.

ÜTÜ kirjandusringi hiljutisel koosolekul võis kuulda sellistest ja veel paljudest teistest ekspeditsioonidel juhtunud seikadest. Üliõpilased K. Salve, E. Mosin, L. Kaisel ja S. Räppo tutvustasid oma kogumistöö tulemusi Vigala, Palamuse, Tõrva ja Räpina kandis.

Saak oli rikkalik. Kaasa toodi vanu laule mõisaorjusest, 1905. a. revolutsioonist, lugusid krattidest, puukide abielust, koledast sisaliku keha, konna käppade ja koera hännaga Palunõiast (kelle metsatöölised olevat maha löönud), kalamehe- ja jahimehejutte.

Ettekanded olid illustreeritud arvukate fotodega ning magnetofonilindiltki võis kuulda rahvalaulikutelt salvestatud laule ja lühijutte.

A. PABUT

ДРУЖНЫЙ НАУЧНЫЙ КОЛЛЕКТИВ

17 лет прошло с тех пор, когда состоялось первое собрание и началась история кружка хирургии.

За это время кружок факультетской хирургии выпустил в жизнь около 100 хирургов. Среди них кандидаты мед. наук Тюндер и Пыдер, многие продолжают учебу в аспирантуре.

Тематика работ кружка очень разнообразна, начиная от аппендицита и кончая сердечной патологией. В последнее время главной проблемой была консервация и трансплантация тканей.

В 1959 году студенты VI курса Тальвик, Тихане и Тикко (сейчас они аспиранты) впервые начали заниматься хирургией сосудов.

Позднее члены кружка подробно исследовали различные методы консервации кровеносных сосудов и гомо- и аутопластику артерий.

Врачи применяют в клинике синтетические протезы кровеносных сосудов, студенты изучают аллопластику на подопытных животных.

В кружке подготовлены работы о трансплантации почек, синдроме Судека, трансплантации консервированных сухожилий, свертывании крови, патологии коронарных артерий.

С работами выступали в Москве, Каунасе, Ленинграде, Душанбе, Астрахани, Вильнюсе, Риге и в других городах.

Членов кружка около 40. Все активны. Мертвых душ у нас нет.

Нужно подчеркнуть особо активную работу в кружке студента V курса П. Роосаар. Он вместе со студенткой III курса Х. Вайник под руководством ассистента К. Таммера представил 3 конкурсных работы и ряд докладов на конференциях.

Большую перспективу имеет исследование студентов VI курса А. Салу и Э. Валланди об обмене воды и электролитов в связи с хирургическими вмешательствами. Работаем в городской больнице под руководством опытных врачей: проф. Линкберга, кандидата мед. наук Е. Тюндера, аспиранта Х. Тихане и других.

Экспериментальные работы проводятся в лаборатории, которую построили сами члены кружка.

Каждой весной на прощальном вечере членов кружка даем на память уходящим серебряный скальпель.

В. МЭЛЬДЕР,
студ. IV курса, член кружка

Психиатрический кружок

основан 5 апреля 1960 г. Руководство кружком с момента его организации взяли на себя заведующий кафедрой проф. Э. Кару и доц. Ю. Саарма, в настоящее время декан медицинского факультета Тартуского гос. университета.

Еще до основания кружка студентами были проделаны научно-исследовательские работы по психиатрии. Так в 1948 году под руководством проф. Кару студент Сильвет Коппель выполнил работу на тему: «Результаты электросудорожной терапии, проводимой в Тартуской республиканской клин. психоневрологической больнице в 1945—1947 г.».

Первые научно-исследовательские работы членами кружка были выполнены в экспериментальной лаборатории по исследованию высшей нервной деятельности при кафедре психиатрии ТГУ под руководством доц. Ю. Саарма (студент Бреме — «Исследование условных двигательных рефлексов у больных шизофренией» и студент В. Пайз «Исследование аналитико-синтетической деятельности коры головного мозга у больных шизофренией»). За обе эти работы и за вышеупомянутую работу Коппель были удостоены 1-ой премии на конкурсе студенческих работ СНО ТГУ. Работа В. Пайз была отмечена почетной грамотой Министерства высшего образования СССР.

Наиболее активными кружковцами были М. Саарма, четыре работы которого были награждены первыми премиями на конкурсах СНО, студент Алликметс и Е. Кросс.

Кружок численно возрос за последние годы, одновременно изменилась его деятельность, став более разнообразной.

Кружковцы часто делают выезды в психо-неврологические больницы республики, причем каждая поездка сопровождается выступлениями студентов. Устраиваются объединенные собрания вместе с другими кружками СНО ТГУ, выставки и т. д.

Из выполненных в последнее время научных работ представлена разработанная под руководством доцента Саарма студентами Муст, Ребане, Ханг работа на тему: «Деятельность сердечно-сосудистой и дыхательной систем при некоторых психических заболеваниях». За эту работу кружковцам была присуждена I премия на конкурсе СНО ТГУ и почетная грамота Мин. высш. образования СССР.

Помимо разработки проблем психиатрии кружок занимался вопросами философии в медицине, активно проводил атеистическую пропаганду и санпросветительную работу в предприятиях г. Тарту.

Т. РЕБАНЕ,
председатель кружка психоатрии

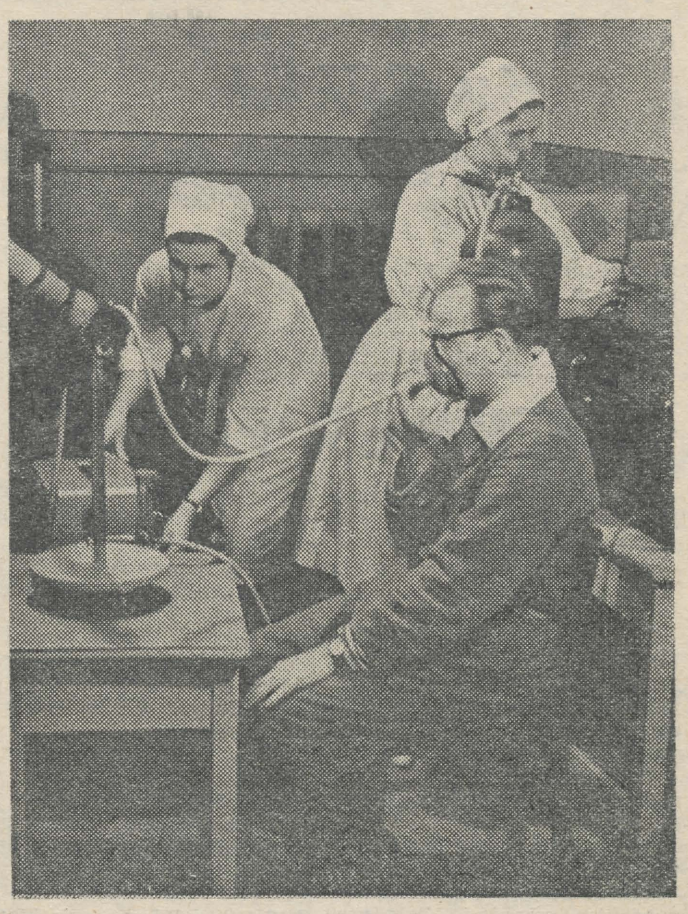

На конференции неврологический кружок выступит с двумя докладами о черепно-мозговых травмах и о водно-минеральном и белковом обмене.

Тематика работ студентов связана с кафедрой неврологии и исследовательской работой клиники. Здесь изучаются васкулярные болезни мозга, черепно-мозговые травмы, пояснично-кресцовые радикулиты, паркинзонизмы, гемоинфекции и другие вопросы медицинской науки.

На названные темы к весне членами кружка будет сделано 8 конкурсных работ.

На снимке: студ. А. Тильк и К. Хаосалу изучают влияние ионизированного кислорода.

НА ТЕМУ ДНЯ

Биохимия — одна из интереснейших биологических наук. Она хранит много тайн и загадок, удивляющих и волнующих ученых, она ставит перед ними серьезные проблемы, требующие скорейшего разрешения для того, чтобы ответить на актуальнейшие вопросы современной медицины и биологии. До сих пор открытыми в науке остаются такие труднейшие вопросы как: что такое старость, наследственность, как и почему возникают психические заболевания, в чем сущность работы мозга, как разгадать тайну рака.

В научном студенческом кружке нашего университета с интересом работают студенты многих курсов: от 2-го до 6-го.

Не все члены биохимического кружка станут биохимиками и не в этом главное. Получить больше биохимических знаний, без которых нельзя стать настоящим врачом — вот цель, которая должна стоять перед каждым студентом-медиком. Биохимия — это будущее медицинской науки, которое уже становится настоящим, и мне хочется пожелать успеха всем участникам конференции, стремящимся к большим знаниям, достойным нашей великой эпохи.

ВЛ. МУЗЫКА,
член биохимического научного кружка, студент VI курса

УЧЕНЫЕ ИЗ ТАРТУСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

После основания (1802 г.) Тартуский университет стал научно-медицинским центром Прибалтики. В Тартуском университете работала целая плеяда ученых с мировым именем, которые внесли существенный вклад в разные области медицины и естествознания. Вот некоторые из них:

Ф. БИДДЕР

Н. БУРДЕНКО

Н. ЛУНИН

Н. И. Пирогов (1810—1881) — основоположник анатомо-физиологического направления в хирургии, создатель топографической анатомии.

Фр. Биддер (1810—1884), научные труды которого посвящены физиологии и гистологии нервной системы.

А .Шмидт (1831—1894) — профессор физиологии Тартуского университета, основатель ферментативной теории светрывания крови.

Н. И. Лунин (1853—1937) — видный советский педиатр, открыл витамины.

А. Раубер (1841—1917) — крупный анатом. Выдающимся трудом Раубера является руководство по анатомии человека, получившее мировое распространение.

Н. Н. Бурденко (1876—1946) — создатель советской нейрохирургии и современной военно-полевой хирургии, первый президент Академии Медицинских наук СССР.

К. Бурдах (1776—1847) — один из крупнейших анатомов XVIII века.

К. Бэр (1792—1876) — основатель эмбриологии, с 1828 г. ординарный академик Российской Академии Наук.

Э. Бергманн (1836—1907) — один из крупнейших хирургов в мире, основоположник асептики в хирургии.

Э. Крепелин (1856—1926) — крупный психиатр, обоснователь нозологического принципа в психиатрии.

В. Цеге-Мантейфель (1857—1926) — известный хирург, изобретатель хирургических перчаток.

Т. В. Хлопин (1836—1929) — крупнейший гигиенист нашей страны в первой половине XX века.

Н. Ф. Гамалея (1859—1949) — выдающийся советский микробиолог и эпидемиолог.

Л. Пуусепп (1875—1942) — основоположник нейрохирургии, ученый, достигший международной известности.

В. КАЛНИН

А. РАУБЕР

А. ШМИДТ

Н. ПИРОГОВ

В гостях у солнечного Таджикистана

Едем на конференцию памирских студентов! Ура!

Известие пришло как молния с чистого неба. Быстро сдать пораньше два экзамена и в путь. Тревожило только: вдруг конференцию отменят или возникнет какое-либо препятствие к поездке. И студент иногда может быть наивен.

Прежде чем разобрались в своем состоянии, современная техника доставила нас на место. Дальше наши судьбы решало истинное таджикское гостеприимство, выразителями которого были всегда предупредительный и улыбающийся последователь Авиценны Джура вместе со своим другом. Старые знакомые по конференции в нашем университете, состоящейся год назад.

Поскольку до конференций было еще немного времени, мы знакомились с горными окрестностями Душанбе, с достопримечательностями музеев и университетом имени Абу-Али Ибн-Сина. Т. к. это не казалось нашим друзьям затруднительным, то для удовлетворения нашего научного интереса нашли время и возможность для поездки по незабываемым горным дорогам ближе к ледникам. Местные горные курорты, долины и пенящиеся быстротечные горные реки оставили глубокое впечатление, которое сохранится на всю жизнь.

Наши друзья Зоя и Алеша бросили нам шутку: «Ну и странные же вы, сами в городе, а глазеете все время за город, на горы». Они были правы, т. к. в сравнении с нашими наибольшими горами типа Мунамяги их «бугры» действительно казались величественными и неповторимо красивыми.

С наполненной пестрыми впечатлениями головой и в относительно «прохладную» погоду (+34°) с интересом слушали в течение двух дней содержательные доклады таджикских студентов. Со своей стороны мы тоже предложили гостинцы — свой доклад. И как всегда по окончанию конференции обмен подарками и теплые слова.

Интересными были встречи на дому у наших черноглазых друзей, которые блеснули искусством приготовления плова и приятным зеленым чаем. Хорошее виноградное вино не помешало обмену мнений в сфере студенческих и научных проблем.

При расставании хватило слёз и цветов и всего прочего, что неизбежно при прощании хороших друзей. Поднимаясь в самолет мы думали: «Когда же снова встретимся со своими друзьями?» Позднее, перебирая подаренные книги, нашли надписи, свойственные нашему обмену мыслями: «Дорогой друг, надеюсь, что наша встреча положит начало большой дружбе между эстонскими и таджикскими студентами.» И в другом месте: «Пусть эта дружба с каждым годом будет все крепче!»

Хорошее дело — эти студенческие конференции! Не так ли, дорогие друзья!

Т. СУЛЛИНГ,
студент VI курса

Ei, see pole iroonia!

Kord palus üks meie ülikooli neljanda kursuse üliõpilane soovitada endale head raamatut. Müügile oli just saabunud taas eesti keelde tõlgitud Jack Londoni «MARTIN EDEN». Nimetasin seda.

Mis raamat see niisugune on?

Võib-olla et rumalasti, aga tuli tahtmine nalja teha: üks Bernhard Shaw naljajuttude kogumik.

Ta läks poodi, küsis raamatut, ostis ära; ainult hiljem tänaval vastu tulles ütles, et ma olevat eksinud — autor on sellel raamatul k e e g i Jack London.

Anekdoot! — nii raputavad lugejad nüüd päid.

Väljamõeldis! — arvavad mõned.

Osa ei leia sõnu sellise ignorantsuse kohta.

See inimene saab kõrgendatud stipendiumi, spordib pisut, ta on moodne ja heade kommetega. Lõpetab ülikooli võib-olla cum laude ja saab diplomiga spetsialistiks.

«Iroonia,» ütlesid paljud pärast ülikooli ajalehe «komsomoliprožektori» erilehekülje lugemist.

E i , s e e p o l n u d i r o o n i a!

Albert Einstein pööraks ennast hauas ringi, kuuldes, et peab juhtima Eesti hariduselu. Ei saa uskuda, et Walter Ulbrichtki SFV kantsler tahaks olla, ja praegusel ÜRO peasekretäril U Tan'il on arvatavasti võimalus pääseda meie üliõpilase ajukesesse alles siis, kui ta paar aastat surnud on (ühes vastuses nimetati praeguse peasekretärina Dag Hammarskjöldi).

Vaevalt mõtles keegi neist vastajatest ironiseerimise'e, vaevalt... läheb irooniast kellelgi geograafia peas segi (nii sattusid vägivaldselt piiritülisid lahendama Maroko ja Kongo).

Hea küll, ütleme — juristil pole vaja teada midagi Einsteinist, sest nimetatu oli füüsik; arstil pole vaja teada Ulbrichtist, sest viimane on poliitik; filoloogil pole vaja teada NLKP Keskkomitee detsembripleenumist, sest seal arutatakse keemiaprobleeme; kehakultuurlane ei taha teada, kes on Erhard, sest viimane võib-olla ei võimle hommikuti...

Asi ei seisne praegu niipalju selles, et inimesed ei tea, kes on üks või teine riigimees, teadlane, või eksivad poliitiliste sündmuste toimumise ajaga, vaid et väga paljud üliõpilased e i t u n n e h u v i selle vastu. Absurdsed väited «ei ole aega», «unustasin» ei ole veel eriti halvad. Aga kui inimene on juba IV kursusel ja arvab, et piisab vaid oma eriala heast tundmisest, siis jääb küll midagi puudu. Leidub ka neid, kes ütlevad, et «ega keegi mind kohustada saa». Kahju, et ei saa. Siis peaksid huvi tundma ka need, kes praegu hästi õpivad, aktiivselt igas ürituses kaasa löövad, sporti teevad ja vahel mõne sõna isegi poliitikast kaasa räägivad, — ja kes kõigiti on tublid üliõpilased.

Need read ei taha alla kriipsutada seda, et üliõpilane peab oma mällu kuhjama kõiksuguseid nimesid ja daatumeid. Küsimusi esitati ju üldtuntud isikute ja aktuaalsete sündmuste kohta. Ülaltoodu on kirja pandud peamiselt poliitilises valdkonnas üleskerkinud küsimuste osas kahel põhjusel. Esiteks oli seda teemat ajalehes rohkem valgustatud, teiseks — just selle teema osas on meie üliõpilaste teadmistes suured lüngad.

Kiitust ei saa jagada muidugi ka neile, kes vaatavad tarbekunstnik Mari Räägu graafikat ja loevad Juhan Smuuli «Jäist tuult».

Need read tahavad aidata pisut meie «prožektorit» — pole ju võimatu, et mõni küsitleja, kuuldes, et Inglismaa troonil istub praegu Victoria, minestab — ja teadmiste kontroll jääb pooleli.

Olgu võitlus nendega, kes oma erialast, kohvitassist või sigaretiotsast palju kaugemale ei näe!

H. RÄTSEP

Must manner 1963

«Aafrika keeb ja pulbitseb nagu vulkaan.»
(N. S. Hruštšov)

4. veebruaril kogunesid kustunud vulkaani Kilimandžaaro jalamil asuvasse Moshe linnakesse 60 Aasia ja Aafrika maa esindajad oma III konverentsile. Musta mandri pojad kinnitasid oma tahet elada sõpruses ja koostöös kõigi riikidega. 15. aprillil tähistati kogu maailmas Aafrika päeva. Alates sellest päevast näitavad kellad Alžeerias endise Pariisi aja asemel kohalikku aega.

Kuu aega hiljem kogunesid iidsesse Addis Abebasse Aafrika riikide välisministrid. Nädal hiljem saabusid kohale 31 Aafrika riigi liidrid. Suur Aafrika foorum kuulutas pidulikult vabadust kogu kontinendile. U-hu-ru! Aafrika ainult ei räägi, Aafrika tegutseb! Angoola patrioodid saavad väljaõpet Alžeerias! Organiseeriti abistamisfond põgenikele Lõuna-Aafrika Liidust!

Bamakos asus tööle Aafrika relvastatud jõudude ülemjuhatus (moodustati nn. Casablanca grupeeringu poolt — Gaana, Guinea, OAR, Mali, Maroko, Alžeeria, Liibua). Samad riigid sõlmisid ka kokkuleppe Aafrika «uhisturu» loomiseks. Eesmärk — kaotada 5 aasta jooksul tollikitsendused antud riikide vahel.

Aafrika ühtsus muutis rahutuks Pariisi, Londoni, Brüsseli, Lissaboni, Madriidi ja nende arvukad kolleegid kõigil kontinentidel. Otsiti välja oma sajanditepikkused kogemused ja kogu maailm rääkis Maroko—Mauretaania, Alžeeria—Maroko, Etioopia—Sudaani, Keenia—Somaali, tuntud ja vähetuntud suguharude ja hõimude piirikonfliktidest ja usutülidest. Aatomiseene varjus seisavad troopikapäikese kuumuses Prantsusmaa pojad — Charles Suur garanteeris neile õiguse vahele segada terve rea riikide siseasjadesse. Nad ootavad seda momenti. Mandri lõunaosas Verwoud ei kavatsegi oodata — põliselanikkond surutakse 8 kitsa «bantustani» territooriumile. Voolab veri...

Mandri põhjaosas voolab higi... Alžeeria rahvas rajab sotsialismi aluseid. Keegi ei ütle sulle, oo valge kolonisaator, kas tabab sind hemme kuul Angoolas või Mosambiigis. Sa esitad mustadele nõudmisi, et nad jätaksid sind peremehetsema Aafrikas. Kuid Põhja-Rodeesias maeti sind, kolonialism, musta kirstu sees maha. Sa hoiad Bolambemba saare vanglas Aafrika poja Lumumba kaaslast, kuid sa pead veel tänavu andma sõltumatuse Zanzibarile (10. dets.) ja Keeniale (12. dets.). Ja sul tuleb taanduda Lumumbade, Gizengade jt. ees.

«Aafrika kuulub meile, aafriklastele ja tingimused esitame meie. Eurooplased, kes siin elavad, peavad kas vastu võtma need tingimused või kaduma siit...» Kas sa, kolonisaator, pole selle peale veel mõelnud?

T. ATALA

Mõtteid ühe mõttevahetuse mõtte üle

Käesolev artikkel seab oma ülesandeks püüda lõpetada sm. A. Sarve poolt alustatud diskussioon. Miks? Sellepärast, et sm. Sarve püstitatud küsimus on «umbisikuline».

Milline on ettepanek? Likvideerida Tartu üliõpilassegakoor. Kelle ettepanek see on? Kas on selline ainult sm. Sarve isiklik seisukoht? Keda peaks selline küsimus puudutama? Ilmselt ainuüksi segakoori, sest võimalus saada «mõningat täiendust» ei peaks meeskoori poolt mingit vastuseisu esile kutsuma. Kuigi laulu- ja muusikaarmastajaid on üliõpilaste seas tuhandeid, saavad selle üle, kas ja kus laulda, otsustada siiski ainult segakoori liikmed ise. Kui aga segakoori lauljad maha arvata, siis on lugejate passiivne suhtumine, mille üle kurdab sm. Toom, täiesti mõistetav. Lugejatel, sm. Toom, jätkub lihtsalt delikaatsust ja arusaamist, et jätta see küsimus segakoori enda otsustada.

Miks siis segakoori liikmed vaikisid? Ootasime, mida ütleb meeskoor. Kahjuks sm. Toome artikkel ei hiilanud selgete seisukohtade poolest antud küsimuses. Näib, et meeskoori juhatusel on nagu piinlik välja ütelda, mida nad soovivad. Kindlasti poleks tulnud kaevata passiivsuse üle, kui oleks kokku kutsutud kooride juhatuste ühine koosolek. Miks siis seda ei tehtud? Võibolla ei tulnud küsimuse püstitajatel selline võimalus lihtsalt pähe? Näib, et asi on pisut teisiti.

On ilmne, et kunagine üliõpilaskooride «kuningas» elab praegusel momendil üle rasket aega. Loomulikult pole süüdi see, et «üliõpilaste elu on tänapäeval nii rikkalikult sisustatud» (siis tuleks meil varsti leppida ainult meeskvartetiga — võimalusi aja sisustamiseks tuleb ju järjest juurde), vaid see, et meeste arv kõrgemates koolides on viimasel ajal järsult vähenenud. Seega näib, et sm. Sarv on põhjust otsinud valest kohast. Sellepärast teebki ta meeskoori endise kuulsuse säilitamiseks ettepaneku kasutada sellist drastilist vahendit, nagu seda on teise koori «ärasöömine». (Teine variant — moodustada suur üliõpilassegakoor — on ainult abstraktne, mitte aga reaalne võimalus: 50-aastasi koore ei saadeta nii kergesti laiali kui 5-aastasi. Loomulikult ei nõustu ka meeskoori lauljad sellise lahendusega, see peaks sm. Sarvele hästi teada olema).

Peale lootuse meeskoorile «mõningat täiendust saada» on ilmsiks tulnud selle avaliku diskussiooni alustamise teine tagajärg: artikkel «Milline on lahendus, laulusõbrad?» on v a s t u p r o p a g a n d a üliõpilassegakoorile.

Praegu on meeslauljate juurdevärbamine segakoori äärmiselt raskendatud. Tihti võib kuulda vastust: «Mis ma sinna segakoori lähen, nagunii meeskoor hävitab teid ära.»

Sm. Sarv suhtub oma ettepanekus koorilauljatesse mehaaniliselt. Tema järgi laulavad kooris mees- ja naishääled, keda võib soovi korral tõsta kastist pealkirjaga «Tartu üliõpilassegakoor» kastidesse «Tartu üliõpilasmeeskoor» ja «TRÜ naiskoor». Tegelik olukord on aga selline, et üliõpilassegakoor on k o l l e k t i i v ja peab ütlema, et kuigi tema kunstiline tase pole nii kõrge kui meeskooril, mis on tingitud osalt tema noorusest, osalt ajutistest subjektiivsetest põhjustest, millistest koor on juba kas üle saanud või üle saamas, osalt a j u t i s t e s t objektiivsetest põhjustest, milledest kindlasti lähemal ajal üle saadakse, on ta t u g e v k o l l e k t i i v, mis koosneb s e g a k o o r i l a u l u p a t r i o o t i d e s t. Eeltoodu on kirja pandud selleks, et hajutada arvamust, nagu oleks segakoor loodud selleks, et mingi «rumala juhendi» põhjal plusspunkte saada.

Muuseas ka meie võime toetuda sellisele autoriteetsele arvamusele nagu seda on Gustav Ernesaksa oma, kes käesoleval kuul vestluses meie dirigendiga ütles, et kerge on koori laiali saata, aga raske teda luua ja pooldas tuliselt üliõpilassegakoori allesjäämist.

Tartu üliõpilassegakoor jätkab oma tegevust. Kooris valitseb praegu töömeeleolu, juhatus on samuti teovõimeline nagu meeskoorilgi. See annab samuti alust oletada, et kontsert ja kontserdimatk Leetu teoks saavad. Kõigist ettejuhtuvatest ajutisest raskustest loodame o m a l j õ u l üle saada. Ja raskustes ju kollektiiv tugevnebki.

Sellega kaotaks mõtte sm. Sarve poolt alustatud mõttevahetus. Sooviksime aga, et sm. Toome tõstatatud «tagapõhja» küsimus, s. t. küsimus isetegevuse organiseerimisest ja juhtimisest kõigel laiemas mõttes, leiaks edaspidi meie ajalehes laialdast vastukaja. Siin kirjutame meie kahe käega alla sm. Toome mõtetele. Ja siin ei tohi olla «passiivseid lugejaid».

Tartu üliõpilassegakoori nimel

V. RUTTAS

Mida arvatakse

Komsomoliprožektori reidi tulemused meie ajalehes ei jätnud lugejat ükskõikseks. Mida arvatakse?

Kas prožektori reid sellisel kujul täitis eesmärgi?

Mida tuleks üliõpilasel endal teha, et ta teaks rohkem poliitikast, teadusest, kirjandusest, kunstist?

Jutu sees on kuulda olnud mitmesuguseid seisukohti:

T. ALATALU (ajaloo-osak. III) «Prožektor oli täitsa hea. Tuleb lehti lugeda.»

I. TŠERNOV (vene fil. IV) «Inimesed võiksid rohkem Toomel istuda. Peaksid lugema rohkem ajalehti ja ajakirju. On tarvis õppida võõrkeeli!»

R. PÄRTEL (eesti fil. III) «Ainult need kannatasid, keda lehte pandi. Poleks vaja olnud nii suurt häbi teha. Igaüks loeb ilma sundimatagi.»

K. PIHLAKAS (Õigusteaduskonna II kursuselt): «Üldiselt võiks heaks kiita. Ajalehes ei olnud kõik küll absoluutselt tõsi, liialdati ikka ka. Vähesel määral muidugi.»

R. KOLK (füüsika II) — ei olnud kuulnud mingist «prožektorist».

T. MÄNDVEER (matem. ped. haru III) — Täitsa «andekaid» vastuseid oli. Ega ma ise ka kõike poleks teadnud. Mõnda asja pole vist kuskilt lugenud. Tean niisama, iseenesest.»

Olgu või iseenesest, Üks on selge — teadma peab.

S. KUUL

ÕNNE, ÕNNE, ÕNNE!

HELLE GRÜNBERG
JA
HEINO TONSIVER

Majandusteaduskonna IV kursus

komsomoli elu

Kuidas elavad meie farmatseudid?

Olgem farmatseudi nime väärilised

...20. novembril toimus ülikooli komsomolikomitee büroo järjekordne istung. Muuhulgas oli seal päevakorras ka küsimus farmaatsiaosakonna üliõpilaste ideoloogilisest tasemest. Selgus ju enne büroo istungit toimunud küsitlusel, et osakonna üliõpilased ei orienteeru niihästi poliitikas, kui ka kirjanduse ja kunsti küsimustes.

Miks on farmaatsiaosakonna üliõpilaste üldteadmiste tase nii madal? Miks on rahvas passiivne? Neile küsimustele pidi vastama farmaatsiaosakonna algorganisatsiooni sekretär Anne Vesmes.

«Ma ei usu, et meie inimesed võisid nii halvasti vastata,» arvas sekretär.

Pole midagi teha, tuleb uskuda. Fakte ei saa muuta. IV kursusel aga öeldi otse välja:

«Küsige meie käest valemeid, milleks meile kirjandus ja kunst? Ajalehti loeme, pealiskaudselt muidugi. Kõigeks ei jää aega.»

Niisiis — osakonna sekretär ei osanud vastata. Kuid osakonna büroo, eriti aga selle ideoloogiline sektor, peaks hoolitsema üliõpilaste üldiste teadmiste taseme eest.

Vaatame tööplaane. Farmatseutide III kursusel on sügissemestris ette nähtud 21 üritust, nendest 9 oktoobrikuus! Selge, et nii suurt ürituste arvu on praktiliselt peaaegu võimatu täita.

Poliitinformatsioonidest. Miks mitte otsida uusi töövorme, võtta kontakt rahvusvaheliste suhete ringi ja rahvase sõpruse klubiga! (Siin vahemärkus: mitte ükski farmaatsiaosakonna üliõpilane ei võta osa RSK või pressiklubi tööst. Nende lemmikaladeks ÜET-s on sport, fotoring, kodundus, looduskaitse. Keegi ei alahinda nende ringide tähtsust, kuid sellest kõigest on vähe.).

IV kursusel on igas kuus ette nähtud poliitvestlus, kuid üliõpilaste teadmiste tase on ikkagi kesine. Tähendab — tööplaan on vaid vormi täitmiseks. Formaalselt valiti ka grupiorganisaator farmatseutide IV kursusel. Pealtnägija jutustuse järgi toimus valimiskoosolek nii: vaheajal kirjutati kandidaatide nimed tahvlile. Kõik esitatud protesteerisid: «Misjaoks mind? Mina ei taha!» Üks neist aga vaikis. Tema siis valitigi.

21. novembril oli algorganisatsiooni üldkoosolek.

«Mõelgem sellele, missugused me peame olema, mida tegema,» rääkis Pilvi Livental. «Farmaatsia on raske ala. Olgem siis sellised, et me vääriksime farmatseudi nime!»

H. PLIESS

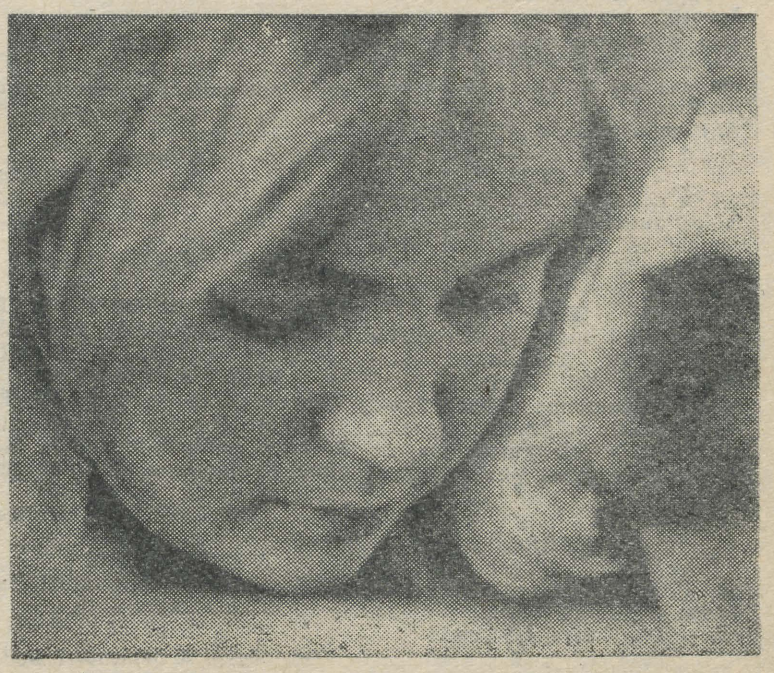

Varahommikul ruttad vabrikusse või tehasesse, hilisõhtul tuled loengult või seminarist — nii möödub nädal. Teine jälle vastupidi: hommikul loengule, õhtul tööle...

Selline on paljude esimese kursuse üliõpilaste tööpäev.

AIME SÕMMER — *töökoht õmblusvabrikus «Sangar»...*

Собрания кружка педиатрии кончаются традиционным «венком дружбы».

SPORT•SPORT•SPORT

Miks Õigus-Majandusteaduskond juhib?

Kui lõppes ülikoolis teaduskondade ja kursuste vaheline massilise kehakultuuri- ja spordialase võistluse esimene ala — orienteerumisjooks —, siis olid väga paljud üllatunud: juhtima asus Õigus-Majandusteaduskond.

«See on juhus,» arvati. Võibolla et oli.

Tehti kokkuvõtteid teise ala — jooksukrossi — järel ja paremusjärjestus on: 1. Õigus-Majandusteaduskond.

2. . . .

Kas ka see oli juhus?

Esitasime ühe ja sama küsimuse õigusteadlaste spordiinstruktorile Evi Hansumäele ja majandusteadlaste spordielu tegelikule initsiaatorile Anne Vaikmaale.

Teatavasti juhib Õigus-Majandusteaduskond. Mis on selle süpriisi põhjuseks? Edaspidi vist tuleb taanduda?

E. HANSUMÄE: «See pole sürpriis, vaid seaduspärasus.»

A. VAIKMAA: «See pole sürpriis. See on õiguspärane tulemus. Kohta säilitame ja kindlustame.»

Mõlemad vastused anti ilmse veendumusega. Oli näha, et vastajad teadsid, mida võib lubada ja neil oli, kellele toetuda.

See oli paar aastat tagasi, kui kergejõustikutreener Alfred Pisuke ÜSK-i konverentsil märkis oma sõnavõtus: «... kuhu on nüüd jäänud Õigusteaduskond? Omal ajal olime spordis igal alal ülikoolis esimeste seas. Isegi õppejõud lõid kaasa . . .»

Tõepoolest, kuhu jäid tulevased juristid?

Kevadel lõpetanud kursus oli pisut suurem praegustest. Aga ega seal tüdrukuid rohkem olnud. See-eest aga lõid igal pool kaasa. Hinge Brand ja Maie Eero alt juba ei vedanud. Järgmisel kursusel oli tüdrukutest ainus tegevsportlane sõudmist harrastav Maie Altmäe. Praegune neljas kursus ei saa paljudel aladel paigastki. Kui varasematel aastatel poisid oma esinemisega korvasid tüdrukute puudujäägid, siis nüüd ei ole sedagi. Tüdrukute hulgas on «kõvemaks käeks» muidugi ülikooli võrkpalli koondnaiskonna liige Sirje Grossberg, aga teaduskonna eest spordis ainult võrkpalliga palju ära ei tee. Alpinist Maimu Treiveld vajab küll pisut eestvedamist, kuid see-eest toob ta kaalukaid punkte võistkonnale peaaegu igal alal.

(järgneb)

Võrkpallitandrilt

Tallinnas lõppesid vabariigi meistrivõistlused võrkpallis. Edukalt esinesid TRÜ naisvõrkpallurid, kes saavutasid hõbemedalid. Meeskond jäi neljandaks.

Viie parima võrkpalluri hulka arvati ka Pille Palm (TRÜ).

J. KUIVKAEV

TEATRIKUU

Lähme vaatama

Vabariigis ei ole kutselist noorsooteatrit, teatrit, kus mängitaks meile, noortele. Mängitaks sellest, mida me tunneme, ja ka sellest, mida peaksime tunnema, kalliks pidama.

Aga kindlasti ei tea meist paljud, et Tallinnas on noorsooteater siiski olemas. Kui juhtume pealinna, tutvugem J. Tombi nim. Iseseisva Noorsooteatriga!

Teatri mängukavas on kaasaegset ja klassikalist repertuaari, nõukogude ning rahvademokraatia maade autorite teoseid. Nii võime Noorsooteatri laval näha Fonvizini «Äbarikku» ja K. Finni kaasajateemalist teost «Naise päevik». Esietenduseks valmib dramatiseering Ch. Dikkensi romaanist «Oliver Twist» ja algava hooaja teise uuslavastusena näidend Rumeenia noortest — ««Null» käitumise eest». Sellega pole teatri repertuaar aga veel kaugeltki ammendatud.

Teater mängib noortele noortest, ja ka näitlejad on noored — Tallinna üliõpilased.

Lavastajatena ja õppejõududena töötavad teatris ning tema õppestuudios veel Leo Kalmet, Aili Leetva, Ants Korv jt.

Oma silm on kuningas. Lähme vaatama!

K. TAMMEMÄGI

Minu kakskümmend kasvandikku

Autor, eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane, pidas suvel Valgemetsa pioneerilaagris kasvatajaametit. Tema hooleatusteks olnud poistest ongi see lugu kirjutatud.

AARNE

Teised hakkasid prillide pärast norima. Näitasin talle, kuidas soovitatakse paremat sirget. Norimine jäi ära.

AAVO

Kogult turske nagu maadlusveteran. Sõi umbes kolme kraaviviskaja toidu.

AHTI

Vaikne siniste silmadega käharpea. Tulid külla kaharpäine ema ja vaikne siniste silmadega isa. Ema läks jõe äärde päevitama. Isa timmis pea soojaks, tegi tiritamme ja heitis hundiratast. Ahti mängis vutti.

ANTS

Ühe ehitusvalitsuse ülema poeg. Kõige suuremaks nuhtluseks oli temale töö. Alati virises: «Kas meie oleme sunnitöölised!»

EIKI

Karikatuurimeister. Joonistas laagriülemat, kasvatajaid, harvem omataolisi. Vaatasime joonistusi ja naersime. Olime sõbrad. Kui juhtusin nägema pilti, mille all seisis: «Meie kasvataja», oli sõprus meie vahel igaveseks kustunud.

HARRI

Pikk kõrend, vagura iseloomuga. Ühe riviõppuse ajal viskas kiviga tee äärde haukuma jooksnud musta koerakese lombakaks.

JAAK

Tundus, et tal on ülearu suur pea. Kuid see ainult tundus nii, sest üks jagu juukseid ta kuklal ei kooldunud ei ette ega tahapoole, vaid tusatsesid omaette.

Ja veel — kui vaatasid temale — ikka valendasid vastu tema pikavõitu, kummaski suunurgas veidi puseriti kasvanud hambad.

KALLE

Vahetuse jooksul õngitses mitusada lepamaimu, kolm-neli forelli ja luges läbi peaaegu poole Homerose «Iliast».

(Järgneb.)

S. KARJA

Kümnes muusa

Ülikoolis on mitmel korral püütud kinohuvilisi ringidesse organiseerida. Need algatused on aga kippunud ainult algatusteks jääma. Hulk üliõpilasi koondus paari aasta eest kinokabineti juurde operaatori- ja režissöörikunsti õppima, kuid varsti katkesid õppused — peamiselt nõrga juhendamise tõttu.

Olukorda arvesse võttes otsustas ülikooli komsomolikomitee ideoloogilise töö sektor luua uue ringi, mis võimalust mööda koondaks kõiki kinohuvilisi.

Koosolekuid tuleb uues ringis suhteliselt vähe — s. o. selliseid, kus istutakse ja «magatakse». Ringi liikmed, kes on huvitatud praktilisest tööst, omandavad kinokaamera käsitsemise ja võivad filmimisega peale hakata. Tulemusi arutatakse ühiselt. Filmitud materjal ei jää tühjaks tööks, vaid sellest saab suurepärane abi pressiklubi televisiooniosakonnale ülikoolisaadete mitmekesistamisel.

Püütakse likvideerida seni esinenud raskused aparatuuri ja laboratooriumide kasutamisel.

Ringi liikmed omandavad ka teatud miinimumi režissööri- ja stsenaristitööks vajalikest teadmistest, tutvuvad üldjoontes kino ajalooga jne. Selles aitavad meid Tallinna Kinostuudio töötajad ja televisioonirahvas.

Kõiki «kinofanaatikuid» ootame teisipäeval, 3. detsembril kell 20 peahoone vestibüüli kella alla.

INITSIATIIVGRUPP

Hakkab tööle reklaamibüroo

Viimase ülikooli komsomoliprožektori reidi ajal tuli mõnelgi üliõpilasel punastada oma väikeste üldteadmiste pärast. Erialaga oleme kursis, aga mis maailmas tehakse, seda me ei tea. Ja ei saagi teadma, kui istume endiselt kodus, kusagil ei käi, ajalehti ei loe. Meie ülikoolis ei puudu ju sugugi võimalused oma teadmiste täiendamiseks, tuleb vaid endal aktiivselt kaasa lüüa.

Asjal on ka teine külg —: pole alati kerge teada saada, kuhu minna või kus kaasa lüüa.

Selleks et vähegi korda luua senistel reklaamitahvlitel ja kergendada üliõpilase otsinguvaeva oma elu sisustamisel, otsustas komsomolikomitee rakendada tööle koordineeriva organi — **reklaamibüroo.** Viimase loomise tingib ka selline fakt, et komsomolikomiteel ei ole ülevaadet kogu ülikooli ulatuses toimuvatest üritustest.

Reklaamibüroo ülesandeks jääb informatsiooni salvestamine kogu ülikoolis toimuvate ürituste kohta, vastava reklaami ühtlustamine ja kujundamine.

Selle teostamiseks peavad kõik ringid, kes ei pretendeeri ainult kinnisele, kitsarinnalisele tegevusele, andma täielikku informatsiooni oma tegevuse kohta. Ülevaade kõigi büroode tööst on samuti hädavajalik.

Sidepidamisvormiks on tarvis, et iga ringi juures valitaks isik, kes hakkab vastutama reklaami eest. Tema ülesanne on edasi anda informatsiooni reklaamibüroole ja teha reklaami juba kooskõlastatult.

Selleks, et kõik üleülikoolilised ringide ja osakondade komsomolibürood saaksid reklaamibüroo kaasabil korralikult oma teateid kujundada, organiseerib ülikooli komsomolikomitee detsembris **plakatkirja õppimise kursused,** kuhu kõik ringide ja osakondade bürood peaksid saatma oma esindajad. Selle kursuse põhituumiku moodustavad alguses vastavad sidepidajad. Registreerimine kursustele toimub komsomolikomitees kuni **6. detsembrini.**

Reklaamibüroo võtab vastu informatsiooni igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 15—17 komsomolikomitees. Samal ajal on võimalik saada reklaamibüroolt informatsiooni.

Komsomolikomitee

ÕNNITLEME!

ELEONORA MAJOROVA
JA
MART MÄGER

KULLE ALASI
JA
PEET RAIG

Eesti filoloogia osakonna V kursus

Veste

Kirjatöö algus

Laupäeva õhtupoolik. Ants vaatab pilte, Madis viigib pükse, Vello kärbib küüsi, mina ei tee midagi. Tuba on ebasõbralikult külm, nagu seda Pälsoni intris ikka juhtub. Igaüks on iseendaga ametis, sellepärast oleme kõik vait.

Keegi kraabib ukse taga jalamatti, koputab moe pärast ja lükkab ukse valla — Mati. Astub tuppa ning ütleb: «On alles amet!»

Poisid vaatavad korraks ukse poole, jätkavad aga samas igaüks oma tegevust.

«Missugune amet?» pärin.

«Komandöri oma,» vastab tema.

«Mis pagana komandöri,» tahan küsida, aga taipan samas, «ah see rahvamalevlaste kamandaja amet. Mis tal siis viga on?»

«See sell ei tule patrulli.»

«Kes?»

«Too prillidega. Ajaloolane,» selgitab Mati.

«Ahah, see kondine, kõrvaltoast, jah?»

Mati noogutab.

«Miks ta ei tule, kui malevlane on. Põrka peale! On tal mingi põhjus?» uurin.

«Pole sel mingit põhjust, ütleb, et mujalgi tegemist. Aga täna õhtuks on ühte meest veel vaja. Pool päeva panin selle nahka. Keegi ei viitsi tulla.»

Vaikivad toakaaslased on vahepeal üht-teist ette võtnud. Ants läheb raha laenama, Madis viib triikraua esimeselt korruselt neljandale omaniku kätte, Vello aga, ennäe imet, on «Priima» koni leidnud, mida kuskil koridori nurgas tossutab.

«Vaata, vaata, või isiklikud asjad,» jätkan juttu. «Küll on alles mees. Inimest on vaja, tema aga — mujalgi on tegemist.»

Oleme hetke vait.

«Sind peaks nagu aitama,» lausun siis.

«Ole mees, tule jah ise,» ruttab Mati ütlema, «sa ju ka nagu rahvamalevlane ja . . .»

«Tead, ise ma küll tulla ei saa. Laupäeva õhtu, saad aru, tegemist on, kohvikusse tuleks minna, sai nagu lubatud. Üldse, eraelu tahab ka seadmist,» pilgutan tähendusrikkalt silma. «Aga aitaksin sind teisiti, edaspidiseks nii-öelda.»

«Mismoodi edaspidiseks?»

«Kavatsen kirjameheks hakata. Varsti panen lehte loo, et vaat, see ja see mees ei läinud patrulli, et läks hoopis — ihihii — trefunksi või . . . Ühe sõnaga, isegi nalja saab poisi kulul teha.»

«Ah tühi jamps,» lööb Mati käega, «ei see aita midagi. Hakka veel pärast õiendama. Kirjuta parem, kui tahad, et linnamutid käivad ülikooli sööklas, seal vahi alati mitu tundi, suu vesine.»

«Sellest kirjutan ka, aga rahvamaleva asi on tähtsam, aktuaalsem,» rõhutan viimast sõna.

Matit asi ei huvita. Vaatab kella ja läheb ära.

Aga kriitilise loo teen ikkagi. Otsuse kinnituseks kirjutan leheservale järgmise pika lause: «Üliõpilane! Enne kui lähed lulli lööma, mõtle, kas sul pole momendil ühiskondlikke kohustusi!» Sellest saab moto või midagi niisugust. Jutu enese teen edaspidi. Praegu on aeg kohvikusse minna.

J. ŠKUUBEL

PALJU ÕNNE!

TIIU VESMES
JA
MATI KAMMISTE
VÕÕRFILOLOOGIA
OSAKONNA
IV KURSUS

Palju õnne ühisel eluteel,
MARE HALLAS
ja
HEINAR MAURING
Majandusteaduskonna III kursus ja kursusejuhendaja

Teadaanded

KÕIKIDE KURSUSTE GRUPIORGANISAATORID JA KAKS KOMMUNISTLIKKU NOORT IGALT KURSUSELT!

Homme, see on laupäeval kell 17 pärast lõunat ootame teid meie klubisse seminar-õppustele. Räägime, kuidas oma tööd paremuse poole nihutada.

ELKNÜ TRÜ komitee

*

TRÜ KLUBIS

Pühapäeval, 1. detsembril kell 20 on orientalistika õhtu.

*

Teisipäeval, 3. detsembril kell 19
GUSTAV SUITSU
luuleõhtu.

Ettekanne K. Taevilt. Esinevad Tallinna ja Tartu näitlejad. Pääsmete eelmüük TRÜ klubis esmaspäeval kell 15—17.

Teadaanded

Esmaspäeval, 2. detsembril k. a. kell 16 toimub TRÜ kohvik-klubi piljardisaalis rahvusvaheliste suhete ringi koosolek teemal: **«Olukorrast Ameerika Ühendriikides».**

Rahvusvaheliste suhete ring teatab kõigile, kes soovivad temalt loenguid tellida, et TRÜ komsomolikomitees asub loengute tellimise raamat. Kindlasti 4—5 päeva varem tuleb sisse kanda soovitav teema, kursus, kes loengu tellib, loengu aeg ja koht. Et ringi juhatus iga päev raamatut jälgib, peaks kontakt kursustega olema tagatud.

Mõningaid teemasid:

Olukorrast Alžeerias. Olukord Lähis-Ida Araabiamaades. Kuuba revolutsioon, selle ajalugu ja arenguetapid. Sotsiaal-majanduslikud ümberkorraldused Kuubas. Kagu-Aasia maad. Suhted NLKP ja HKP vahel.

*

Kolmapäeval, 4. dets. algusega kell 16 toimub Kingissepa tn. 19, KKO auditooriumis kohtumine NSV Liidu teenelise treeneri ja NSV Liidu korvpalli koondnaiskonna treeneri **Butautasega.**

Spordimängude ring

*

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, toimub teisipäeval, 3. detsembril kl. 19 kohtumine NSV Liidu Ülemnõukogu saadiku TRÜ rektori **prof. F. KLEMENTIGA.**

Demonstreeritakse filme.

*

Желающие приобрести специальность авто-мотоводителя! Ближайшую информацию можете получить по вторникам от 14—15 ч. на кафедре физического воспитания и спорта.

Teadaanded

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9115. MB-10053.

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 32 (572) XVI aastakäik

Laupäeval, 7. detsembril 1963

Kohusetundest

Uue ühiskonna aluseks on vaba töö ühiskonna hüvanguks. Töö on konstitutsiooni järgi iga inimese õiguseks ja kohustuseks. Meile, üliõpilastele on antud õigus teha erilist tööd — õppida. Paraku aga kohtad üliõpilast, kes mõtleb, et õppimine ei ole töö. Ta veab kuidagi eksamilt eksamile, lõpptulemuseks on ta — praagitootja, toodab praaki iseendale ja kogu ühiskonnale. Unustatakse, et diplom ei tee meist kõrgema haridusega inimest. Ainult pidev iseseisev töö annab meile vajaliku pagasi selleks tööks, mis ühiskond meie jaoks ette on näinud.

Me tahame olla intelligentsed inimesed. Kaasajal tähendab see, et me oleme teadlikud oma kohustustest, et tuleb omandada kõik see, mis on vajalik edaspidiseks tööks kooliõpetaja, arsti, juristi jt. elukutsetel.

Ajalehe tänases numbris avaldame materjali meie tublidest üliõpilastest, keda võime eeskujuks võtta. Samuti kõneleme nendest, kes on kaotanud elementaarse kohusetunde kollektiivi vastu.

Püüdkem olla ajastu ülesannete kõrgusel! Kasvatagem endis kohusetunnet!

TRÜ ametiühingu XIV konverentsilt

ARVE ja FAKTE

— TRÜ ametiühingu organisatsiooni kuulub 4219 töötajat ja üliõpilast. Nad moodustavad 143 ametiühingurühma.

— TRÜ ametiühingu komitee poolt on antud toetusi 199 inimesele 3992 rubla ulatuses.

— Aruande-perioodil on välja jagatud 240 tasulist ja 60 tasuta profülaktooriumi, 278 puhke- ja sanatoorset tuusikut ning 340 tervistava puhkelaagri tuusikut.

— Kunstilisest isetegevusest võttis osa ca 750 inimest.

— Klubis oli möödunud õppeaasta jooksul 128 mitmesugust üritust.

— TRÜ Spordiklubi liikmeskonda kuulub 2400 üliõpilast, õppejõudu ja teenistujat.

Millest oli juttu aruandes

TRÜ ametiühingu organisatsiooni kuulub 4219 töötajat ja üliõpilast.

Büroode tööd juhtis ametiühingu konverentsil valitud 17-liikmeline komitee.

Komitee on arutanud kultuurmassilist tööd Arstiteaduskonnas, TRÜ klubi, mees- ja naiskoori ning Arstiteaduskonna rühmaorganisaatorite tööd. Kõikides küsimustes võeti vastu konkreetsed otsused, mis kahtlemata on kaasa aidanud kultuurmassilise töö paranemisele.

Ka on arutatud õppe- ja teadusliku raamatukoguga seotud probleeme, TRÜ toimetiste väljaandmise ja levitamisega seotud küsimusi ning noorte teadlaste ettevalmistamist.

Viimase arutamisest võtsid osa ka Teaduste Akadeemia instituutide esindajad, kes märkisid, et TRÜ lõpetanud tunnevad hästi oma eriala, kuid soovida jätab võõrkeelte oskus. Tuntakse halvasti kutse-eetika nõudeid, puudusi esineb käitumiskultuuris.

On analüüsitud ülikooli söökla tööd. On ära kuulatud sm. V. Simmi informatsioon töötajate avalduste ja kaebuste lahendamise kohta, TRÜ lasteringide, spordiklubi ja ühiselamute nõukogude aruandeid. Korduvalt on arutatud kohvik-klubi probleeme. On jälgitud Õigusteaduskonna poliitmassilist tööd, Vellavere puhkelaagri ja profülaktooriumi tööd, TRÜ kapitaalehitusosakonna töötajate töödistsipliini ja palju muud.

Ametiühingukomitee poolt on antud majanduslikku toetust paljudele liikmetele.

Rohkesti tähelepanu on ametiühingukomitee pööranud ühiselamutega seotud küsimustele.

ORGANISATSIOONILIS-MASSILISE KOMISJONI poolt on kogu ülikooli ulatuses kehtestatud uus liikmemaksude kogumise kord. Komisjon organiseeris kohe aruandeperioodi alguses kõikides teaduskondades liikmepiletite ja kaartide kontrolli. Avastatud puudused tehti teatavaks laekuritele ning anti tähtaeg nende likvideerimiseks.

Aastaringse töö käigus selgus, et püüdlikult ja hästi täidab oma ülesandeid komitee laekur sm. L. Inglist.

Tänu tublidele laekuritele (sm-d Kreis, Pihl, Haas, Põlendik jt.) on liikmemaksude plaan täidetud.

(Järg 2. leheküljel.)

Võõrkeelte kateedris

Sõprus Leningradi ja Tartu Riikliku Ülikooli võõrkeelte kateedrite vahel kestab juba üle kümne aasta. Algas see TRÜ võõrkeelte kateedri liikmete külaskäikudest Leningradi selleks, et tutvuda oma suure naaberülikooli töömeetoditega võõrkeelte õpetamisel. Sellelé järgnes Leningradi võõrkeelte kateedri kollektiivi külaskäik Tartu. Viimase ülesandeks oli võitlemine ühisel rindel võõrkeelte õpetamise paremate võimaluste ja tagajärgede saavutamiseks NSV Liidu kõrgemates õppeasutustes. Ja nii arenes sõbralik koostöö mõlemate vanade ülikoolide võõrkeelte kateedrite vahel: TRÜ võõrkeelte kateedrite õppejõud esinesid Leningradi Riikliku Ülikooli teaduslikkudel sessioonidel ettekannetega, dots. O. Mutt kaitses Leningradis oma kandidaadiväitekirja; inglise keele kateedri aspiranti E. Rebast juhendatakse Leningradi Riiklikus Ülikoolis; toimub mõlemate kateedrite publikatsioonide ja helilintide vahetamine.

Laupäeval, 30. novembril oli meie ülikooli kollektiivil heameel vastu võtta Leningradi Riikliku Ülikooli saksa keele kateedri juhatajat sm. Spižarskajat, kes meid tutvustas 7. juulist — 4. augustini k. a. Weimaris peetud rahvusvahelise saksa keele seminari tööga. Need seminarid on muutunud traditsioonilisteks, kusjuures kordamööda juhivad neid eridistsipliinid. Käesoleval aastal oli kord kirjandusteadlaste käes.

Kirjandusliku sisuga loengud vaheldusid keeleteaduslikkudega, mille peamisteks teemadeks oli strukturaalne grammatika ning kõne- ja kirjakeele vahekord.

Teisteks üritusteks seminari käigus olid vestlusõhtud kirjandus- ja keeleteadlastega, praktiline keel, eriti foneetikaharjutused ning ekskursioonid Weimaris ja selle ümbruses. Huvitavamaks kujunes külaskäik Schilleri paika Bauerbachi, kus ümbruskonna talunikud andsid vabaõhuetenduse teemal «Wilhelm Tell».

Lisaks huvitavale ettekandele kuulati sm. N. Spižarskaja poolt SDV-st kaastoodud heliplaate, millest tehti koopiad, rikastades seega meie fonoteeki.

Arusaadavalt tekkis kuulajatel soov kord ka osa võtta sellisest sisukast seminarist SDV-s.

K. KANN

Jällenägemiseni Grodnos

Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste VI teaduslik konverents on lõppenud. Kõik külalised on juba koju jõudnud ja konverentsi korraldajad võivad kokkuvõtteid teha.

Kuidas siis läks? Sagimist enne konverentsi oli tõesti palju, aga kõik läks hästi. Jäid rahule peremehed, jäid rahule ka külalised. Kõige kaugemalt olid tänavu üliõpilased Jerevanist — L. Tšilingarjan ja V Demirjan. Ka nemad arvasid, et tasus tõepoolest maha sõita nii pikk tee, Ainult et ilm oli liiga külm.

Oli tõepoolest, mida kuulata. Kirurgid muidugi arvavad, et nende sektsioon oli kõige efektsem — alloplastilised operatsioonid. Plastmassist aordid ja veenid. Sellel alal paistsid eriti silma Vilniuse üliõpilased. Ent ka tavalised kirurgid ei lasknud end efektidest häirida, sest «...ka kõige kuulsam tohter alustab ja lõpetab pimesoolega. Neuroloogia sektsioonis esines julgelt ja pälvis eriauhinna meie L. Solomatina, pediaatria sektsioonis võitis üldise lugupidamise Voroneži üliõpilane E. Lahhin. Ka teistes sektsioonides oli palju huvitavat, kõikidest on võimatu rääkida.

Ent ega ainult ettekannetel istutud. Käidi läbi kogu ülikool, tutvuti kateedritega, ei jäetud vahele ühtegi kliinikut, külastati Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi, nauditi küünlavalgust ülikooli kohvikus.

Laupäeva hommikul oli lõpplenaaristung, seejärel sõideti Käärikule. Imetleti Lõuna-Eesti loodust Dr. Lenzner rääkis spordibaasi ehitamisest. Kokkutulek lõppes banketiga.

Jällenägemiseni tuleval aastal Grodnos!

Õnne muusikamehele!

Sel õhtul kogunesid rahvakunstiansambli liikmed järjekordsele proovile klubisse õige varakult.

Nobedad käed kujundasid saaliuksele rahvuslikust vööst arvu «55», mis märkis rahvapilliorkestri juhi ELMAR LUHATSI uut eluaastat.

Pidulikus sõprusringis, millest võtsid osa ansambli vilistlased ning külalised, anti juubilarile üle lilled, kingitused ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee aukiri.

Rahvatantsijad soovisid «pa pile» edu töös ja kõiki innustavat energiat edaspidigi. Statistika korras märgiti, et E. Luhatsi käe all on orkestris mänginud nelikümmend pillimeest.

Hiljem istuti ühises kohvilauas. Tütarlapsed eesotsas Eda Audovaga näitasid, et nad pole mitte ainult tublid tantsijad, vaid ka osavad perenaised.

A. TEDER

DIKTORITE KONKURSS

jätkub teisipäeval, 10. detsembril k. 9—13 ja 14—18 ülikooli raadiostuudios.

12. dets. kell 16 on poliitilise ökonoomia kateedris EKSKURSIOONIJUHTIDE järjekordne õppus.

Reportaaž tarmukatest inimestest

«Onu», nii nimetavad teda üliõpilased ...

1. Kui sisenete peahoonesse, siis võtab teid sageli vastu valvuriruumis istuva väikese vanemapoolse mehe soojalt ja kelmikalt naeratav pilk. «Onu», nii nimetavad teda üliõpilased, töötab ülikooli juures seitsmendat aastat. Tudengitega on ta üldiselt väga rahul, ainult segakoori liikmed võiksid lahkudes tuled oma ruumist kustutada ning võtit mitte kaotada. August Kannik loodab ikka kaua veel üliõpilastega tegelda ja neid aidata, sest paljud pöörduvad mõne mure või palvega tema poole — eks ole ju südamlikkus, abivalmidus ja korralikkus neid siitpoolt alati aitamas.

2. Ega ajalehtede müügipunkt peahoones kuigi kaua eksisteerinud polegi, aga müüjanna Leida Luts on jõudnud oma ostjaskonna kiituse ära teenida. Alati korrektne ja hoolikas, täpne ja sõbralik — tema juurest ostetakse ajalehti ikka heameelega. Ka ülikooli rotaprindi väljaandeid saab siit osta. Kui mõnda kirja enam ei jätku, siis peab Leida Luts soovi meeles: tulete järgmisel päeval ja juba on teie soovitud raamat müügilauas. Ta teeb seda lihtsalt vastutulelikkusest. Ärgem siis meiegi nurisegem, kui järjekord vahel pikale venib!

3. Ülikooli ambulatooriumi eesruumis töötab Hilda Tamm. Ilma tema abita te kaugemale ei pääse. Tema otsib teie kaardi, tema kannab päevikusse andmeid teie kohta ja nüüd, alates 15. novembrist võib tema käest küsida ka ravimeid. Apteegimüügipunkt peab kergendama üliõpilaste vaeva mitmesuguste rohtude hankimisel. Hilda Tamm töötab siin seitsmendat aastat, üliõpilastega on rahul — kõik on korrektsed ja viisakad —, ainult aastad pidid kiiresti lendama. Muidu ei saa arugi, aga külastajate järgi ütleb ära. Olid esimesel kursusel, juba lõpetajate hulgas.

...aga müüjanna Leida Luts on jõudnud oma ostjaskonna kiituse ära teenida.

4. Õigusteaduskonna kateedrites töötab palju laborante. Ausalt öeldes, kõik nad on üliõpilaste suhtes väga vastutulelikud, abivalmid ja üldse toredad. Seekord jäime peatuma riigi- ja haldusõiguse kateedris Beate Kasemaa juures. Tema naeratas oma head ausat naeratust ja ütles, et «pole vaja teha mingisugust pilti ega muid asju». On vaja! Mitte selleпärast, et B. Kasemaa pilt peahoones autahvlilt kõigile nähtav on, vaid selleks, et öelda: teadku ka teised, peale juristide, milline tore, sõbralik inimene ta on. Tema juurest tuled raamatuid otsima vahel virila näoga, ei ole kusagilt saada, siis aga leiate kahepeale mingi lahenduse. Mõne lihtsa ja julgustava sõnaga viib ta sageli kõhklejad kindlale pinnale. Tööd on Beate Kasemaal palju, kuid ka siin on ta alati täpne ja korralik.

H. RÄTSEP

Tööd on Beate Kasemaal palju, kuid ...

Ülikooli ambulatooriumi eesruumis töötab Hilda Tamm.

TRÜ ametiühingu XIV konverentsi aruandest

(Järg)

Suure huvi ja kohusetundega töötas aruandeperioodil MASSILISE KULTUURITÖÖ KOMISJON, kelle tööd juhtis sm. J. Seeder.

Massilise kultuuritöö alaste küsimuste tutvustamiseks korraldati ametiühingu kultuuriaktiivi päev.

Klubiliste ürituste organiseerimisel pööras komisjon erilist tähelepanu kindlateemaliste, ideoloogiliselt kõrgetasemeliste ja sisutihedate õhtute korraldamisele. Käesoleval semestril on temaatilistele õhtutele lisandunud veel luuleõhtud.

Kultuurmassilise komisjoni töö oli eriti tihedalt seotud klubi tööga. Aruandeperioodil võttis kunstilisest isetegevusest osa 28 mitmesuguses kollektiivis ca 750 inimest.

Kui aruandeperioodi algul oli klubi töös suuri puudusi, siis viimasel ajal on seal tunda elavnemist tänu sm. A. Siimeri ja J. Seederi suurtele pingutustele.

MASSILISE POLIITTÖÖ KOMISJONI tööd juhtis komitee liige sm. G. Rekker.

Komisjon pühendas peamist tähelepanu aktiivsete kommunismiehitajate kasvatamisele ja kommunistliku töössesuhtumise arendamisele.

Seinalehtede sisulise ja vormilise külje parandamiseks peeti regulaarselt nõupidamisi seinalehtede toimetajatega.

ÕPPE- JA TEADUSLIKU TÖÖ KOMISJONI juhtis sm. H. Rätsep. Komisjon pööras tähelepanu tootmisnõupidamiste organiseerimisele töölolevatele I kursuse üliõpilastele.

TÖÖKAITSE JA OHUTUSTEHNIKA KOMISJONI kuulusid aktiivsed ja kohusetundlikud ametiühingukomitee liikmed V. Pisuke ja J. Raudsepp ning koopteeritud liikmed Füüsika-Matemaatikateaduskonnast G. Dementjev ja A. Jaagosild, Arstiteaduskonnast H. Raaga.

Komisjoni poolt organiseeriti 1962. a. detsembris töökaitsealane ühiskondlik ülevaatus. Koguti materjali 1963. a. töökaitse ja ohutustehnika kokkuleppe koostamiseks.

Komisjon on lahendanud töötajate kaebusi ja avaldusi ning andnud konsultatsioone tööseadusandluse ja ohutustehnika küsimustes.

Aruandeperioodil on ka SPORTLIKUS TEGEVUSES saavutatud teatud edu. Hästi esinesid üliõpilased vabariiklikel ja üleliidulistel spartakiaadidel.

Puuduseks on see, et ühiselamutes ei ole veel täit hoogu võtnud hommikvõimlemine.

Toitlustusküsimustega tegelesid TOITLUSTUSKOMISJONI esimees sm. M. Uibo ja teaduskondade poolt valitud 11 ühiskondlikku kontrolöri.

Komisjon analüüsis toiduratsioone ja menüüsid eesmärgiga selgitada nende toiteväärtus.

Komisjon on kontrollinud profülaktooriumi tööd ja muid TRÜ toitluspunkte.

LASTETÖÖ KOMISJONI tööd juhtis komitee liige sm. Kreis. Töötasid laste laulu-mängurühm, spordirühm ja alates oktoobrist ka lastetuba.

TOOTMISKOMISJON (esimees sm. V. Kiis) on aruandeaasta jooksul oma tegevuses piirdunud peamiselt väiksemapalgaliste administratiiv-majandusala töötajate töötingimuste ja töödistsipliini puutuvate küsimuste lahendamisega.

TÖÖLISVARUSTUSKOMISJONI tööd juhtis komisjoni esimees sm. A. Laivo, abiks oli sm. L. Ellermaa.

Analüüsides BÜROODE TÖÖD leidis komitee, et paremini, sisukamalt ja asjalikumalt töötasid Ajaloo-Keeleteaduskonna, Õigusteaduskonna ja Arstiteaduskonna bürood.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna büroo tööd häiris ja takistas organisatsioonilis-massilise komisjoni lubamatu passiivsus.

Üldse tuleb puudusena märkida õpperühmade ja kursuste vähest abistamist kommunistliku liikumise organiseerimisel.

Selleks, et ametiühingulisel tööl olevaile inimestele anda sellealaseid teadmisi, rakendati möödunud õppeaastal tööle ametiühingu aktiivi kool. Osavõtt õppustest oli rahuldav. Paremini ja distsiplineeritumalt võtsid õppustest osa Ajaloo-Keeleteaduskond ja Arstiteaduskond.

Konverentsil võeti vastu üksikasjaline otsus ametiühingulise töö parandamiseks tulevikus.

Konverentsil valiti uus komitee, koosseisus L. Pärl, K. Indre, H. Rätsep, A. Jents, E. Sults, V. Pisuke, J. Raudsepp, V. Kiis, M. Uibo, R. Kreis, A. Helbe, A. Laivo, L. Inglist, L. Stamberg, S. Kohu ja E. Ojand.

Kohvik-klubi nõukogusse valiti järgmised sm-d: M. Kukk, V. Soon, A. Lipping, H. Kalevi, U. Kolk, K. Tanimäe.

Klubi juhatus valiti 7-liikmeline: E. Aunmaa, E. Kaaber, T. Eimre, R. Aarik, A. Õun, A. Paikre, K. Indre.

Konverentsil valiti veel revisjonikomisjon ja seltsimehelik kohus.

Intervjuu vabariigi parima tõkkejooksja Kalju Jurkatammega

1. Millal ja kus olete sündinud, kasvanud, õppinud?

Sündisin 1941. aasta septembris Tallinnas. Esimesest kuuenda eluaastani elasin Saaremaal, mu ema ja isa on mõlemad saarlased (nii et jonni ja visadust jätkub). Koolis käisin kogu aja Tallinna I Keskkoolis.

2. Kuidas õppimine läks? Kas sportimine tuli iseenesest või keegi viis selleni?

Õppimisega raskusi pole olnud. Läks hästi. Sportima hakkasin nii iseenesest kui ka viidi. Tegelesin paljude asjadega, küll ujusin, mängisin palli, jooksin — ent see polnud teadlik treening. Sõber läks kergejõustikku tegema ja viis mind kaasa. Esimene treener oli Jaan Pälling.

3. Milliste aladega olete veel võistlejana tegelnud? Milliste tulemustega?

Mängisin korvpalli. 1959. a. tulime kooli võistkonnaga Tallinna meistriks. Teistel aladel palju peale ühe treeningu teinud pole.

4. Miks spetsialiseerusite tõkkejooksule? Kas mitmevõistlustel pole tahtmist proovida? Teie parimad tagajärjed kergejõustikus?

Küllap täheldati loomupärast andekust. (Kalju Jurkatamm muigab). Olin tegelikult varem, noore poisina, hirmus aeglane. Nii jooksin 14-aastaselt 100 meetrit 15,3 sekundiga. Teised minuvanused poisid said ikka 1—2 sekundit parema aja. Aga kord võmlemistunnis pandi tõkked üles... Mulle istus jooks väga ja koos J. Pällinguga algas siis töö esimeste saladuste tundmaõppimiseks.

Mitmevõistlust olen alati teha tahtnud. Niipea, kui tervis korda saab, proovin. Esialgu saan tulemuse 6000—6200 punkti — paremal juhul.

Teistel aladel on paremaid tulemusi: 100 m — 10,6; 200 m — 22,0; 400 m — 51,3; 110 m t/j — 14,4; 200 m t/j — 23,9; 400 m t/j — 55,0.

5. Kaalukamad võidud? Edukaim aasta? Valusaim kaotus?

Tundub, et kaalukaid võite tõkkejooksus ma saavutanud pole. Muidugi on mul hea meel 14,4 sekundiga joostud 110 meetri üle — see andis nimetusele meisternimetuse õiguse.

Kaalukamateks võitudeks pean 1962. a. Tamperes peetud Soome—Eesti maavõistluse saavutusi mõlemal sprindidistantsil (100 m — 10,9 ja 200 m — 22,2). Olin just paranenud vigastusest ja eelnevat erialast treeningut polnud.

Edukaim aasta oli 1961. Valusaim kaotus oli 1962. a. NSV Liidu meistrivõistlustel, kus ma 110 m tõkkejooksu poolfinaalis kukkusin ja sellega luhtus finaalipääsemise võimalus. Nii kaotasin arvatavasti ka sõidupileti Euroopa meistrivõistlustele.

6. Teie lemmiksportlane?

Eeskujuks sportlasena pean Valeri Brumelit.

8. Miks valisite just matemaatika? Tulevik sel alal?

Matemaatika lihtsalt «istus» koolipäevil. Teataval määral ei ole raskusi ka nüüd. Tulevikus hakkan vist töötama programmeerijana elektronarvutusmasinal. On võimalik ka millelegi muule orienteeruda, kuid see nõuab juba rohkem aega.

9. Kuidas treeningutest aega jääb? Loete? Parim raamat? Eelistate teatrit või kino? Paremad filmid?

Treeningud on viis korda nädalas. Oma kolm tundi korraga läheb ikka ära. Ülejäänud aja puhkan, kas aktiivselt või passiivselt — see sõltub tundest.

Loen. Ükskõik mida mitte. Püüan ikka kätte saada paremaid teoseid. Viimasel ajal loetud raamatutest pean parimaks Jack Londoni teost «Martin Eden». Eelistan kino. Miks? Teatris ei tundu mäng loomulik. Kino eelistamise alla ei sea ma eesti filme. Filmidest paremad on olnud USA «12 vihast meest» ja NSV Liidu «Inimese saatus». Vanematest filmidest on meeldinud «Rapsoodia». Mulle meeldivad tõsisemad, sügava sisuga filmid, neist on alati midagi õppida.

10. On Teil elus olnud eeskujusid?

Konkreetselt pole kedagi olnud. Edasi püüdma on mind tiivustanud mitmesuguste inimeste saavutused.

11. Mida hindate inimeses kõige enam?

Mõistuspärast tagasihoidlikkust, tahtejõudu ja ... ausust.

12. Milline peaks olema teie arvates täiuslik sportlane? Kes meie vabariigist selleni küüniks?

Sellele vastates peab kauem mõtlema. Lühidalt: üllas inimesena, hea sportlasena. Igal juhul peab tal olema mõistust, ta peab olema intellektuaalselt haritud. Omad vead on muidugi igal inimesel.

Eesti sportlastest on mulle isiklikult jätnud kõige sümpaatsema mulje Arvi Lopato, kes tegeleb samuti sprindi ja tõkkejooksuga. Küllap sellepärast, et tunnen teda teistest rohkem. Heino Lipp on meie kõvem spordikorüfee — eeskujuks on ta kindlasti; teda kui inimest ma kahjuks ei tunne.

Kuulduste järgi küünib selle taseme täiuslikkuseni Juri Vlassov. Kõik tippsportlased on aga vähemal või suuremal määral egoistid...

13. Räägite vahest pisut oma praegusest treenerist?

Hans Torim on just selline, nagu treener olema peab. Ta on hingega oma töö juures ja on igapidi haritud ning äratab lugupidamist. Tema on kaunis palju «süüdi» minu saavutustes. Ta on alati abivalmis, nii treenerina spordis kui ka inimesena elus. Muide, tema on väga lähedal täiuslikkusele.

14. Kommenteerige meie ajalehe erilehekülge 22. novembrist («Komsomoliprožektori» küsitlemise tulemused).

Tüdrukutele võib minu arvates teatud määral andestada. Kui nad aga juba ülikoolis on, ei tohiks ikka nii rumalad olla. «Ei tea» on siiski ausam, kui mitmesugused väljamõeldised. Lausa üllatav rumalus. Selgitada inimese silmaringi — see oli õige, originaalne üritus.

15. Mida soovite ülikoolikaaslastele ja spordisõpradele?

Mina näiteks tahaksin väga palju asju teha, kuid lihtsalt ei jää aega. Treeningud võtavad suure osa. Spordis tuleb kõvasti tööd teha, kuid sport ei tohi kunagi muutuda eesmärgiks omaette. Peab elama ja töötama nii, et kui kunagi spordi maha jätad, oskad ka muud teha. Soovin palju indu ja tahtejõudu!

Alati võita ei saa kusagil. Soovin kõigile ebaõnnestumiste puhul mitte meelt heita!

Teie deviis iseendale?

Per aspera ad astra!

RAHVASTE SÕPRUSE KLUBIS

Orientalistika-õhtu

Saalis kustub valgus. Lavale suunatud prožektor tumeneb. Tasasele muusikale liitub pidulik hääl, mis jutustab Idamaast. Eesriie langeb lahti — laval on araabia kohvik. Mustad tummad varjud valgete linade taga tõstavad väärikalt kohvitasse. Meloodia laiskleb. Diktor räägib... Varjud kaovad eesriide taha. Diktor loeb ikka võrdlemisi konarlikku teksti islami usust.

Varjude mängu mõte iseenesest pole halb. Ka 1. detsembril tuli kohvikustseen kenasti välja. Kuid ülepakkumine vähendab mõju. Kas oli vaja, et «1001 öö muinasjuttu» illustreerisid varjud, mis aitasid venitada niigi aeglast tempot, lisamata seejuures ühtki uut mõtet? Hea oli türgi keele demonstreerimise idee. L. Seppel luges luuletust sisemise pingega, rahvas kuulas, tundis huvi. Kuid siingi oleks tahtnud näha rohkem hoogu.

Natuke elevust tõid saali pärsia naljandid, «Läti poeedi luuletus» jaapanlasest-torpeedost oli jõuline ja sügav (kahju ainult, et ei öeldud poeedi nime). Üks õnnestunumaid numbreid oli I. Soomere jutustus jogadest koos diafilmi näitamisega. Õhtu tipuks peeti õigustatult Vilimaa india tantsu. Mainida võib veel A. Kaalu vestlust Indiast, A. Lipsmäe esitatud katkendit Tagore'i «Aednikust» jt.

Üldiselt võib pidada õhtut kordaläinuks. (Kui hindest rääkida, siis tublisti üle «rahuldava»). RSK liikmed püüdsid valgustada just neid maid, mida me kõige vähem tunneme.

M. KALAMÄE

Doonau polegi sinine

«Lubage edasi anda tervitused paljudelt noortelt, keda kohtasin reisil — eelkõige muidugi Tšehhoslovakkia sõpradelt, aga ka noortelt Rumeeniast, Ungarist, Saksamaalt, Mehhikost jm.»

Nii algas klubiõhtu rahvademokraatiamaade sektsioonis. Oma möödunudsuviseid reisimälestusi jagas endine TRÜ kasvandik, praegune Tõrva Keskkooli õpetaja L. Laanpere.

Paar kildu siit ja sealt. Oma silmaga nägid meie turistid, et Prahas on üle 300 torni...

...Bratislava linnaväravast tudeng käia ei tohi — «põrub» eksamil...

...Tšehhoslovakkia naispere tänaval kõrget kontsa ei kanna...

...Doonau polegi sinine, vaid hoopis must...

Seda kõike peab ise nägema!

Prantsusmaa-õhtu

Soovitatakse küll enne Nuustakul käia ja siis alles Pariisi minna, Aga Rahvaste Sõpruse klubi, kes alati Nuustakust kaugemate kohtadega tegeleb, ei pidanud ka seekord tollest «kuldsest põhimõttest» kinni. Järjekordsel kapitalistlike maade sektsiooni vestlusõhtul siirdusime niisiis ikkagi Prantsusmaale ja Pariisi, olgugi et ainult mõttes.

Prantsusmaa-reisi muljetest rääkis Füüsika-Matemaatikateaduskonna õppejõud sm. Unt.

Sm. Kann kõneles Prantsuse üliõpilastest. Ta iseloomustas prantslasi kui töökat ja südamlikku rahvast.

Heliplaadilt kuulati «Marseljeesi». Revolutsioonilise hümni sünnilugu ja Aragoni luulet tutvustasid prantsuse filoloogia üliõpilased.

Lähemal ajal on kapitalistlike maade sektsioonil kavas Hispaania-õhtu. Tulge kuulama!

K. KALK

Kaugõppija ja konspektid

Erialase kirjanduse, sealhulgas ka konspektide omamine on tähtis igale üliõpilasele, kaugõppijale aga eriti. Avaldades täit tunnustust TRÜ tegevusele rotaprindi konspektide väljaandmisel, ei saa kuidagi hoiduda mõnest kriitilisest märkusest,

ESITEKS. Miks on vähe konspekte raamatukogunduse eriala üliõpilastele? Vajaka on eriti sellistest konspektidest, mille kohta kirjandus puudub (raamatu-ajalugu, eesti raamatukogunduse ajalugu, rida teemasid bibliograafia alalt jne.). Loenguid peetakse, miks ei võiks neid paljundada?

TEISEKS. Kaugõppijal on raske konspekte kätte saada. Palusin käesoleva aasta septembri algul TRÜ kirjastusgruppi paar vajalikku konspekti lunaga välja saata. Ei mingit vastust. 30. sept. saatsin teistkordse kirja, milles kordasin eelmist tellimust ja et vahepeal oli ilmunud veel paar mind huvitavat konspekti, siis palusin saata ka need. Oktoobri keskel täideti mu esimene tellimus, teine on täitmata seni.

Eeltooduga seoses kerkis üles küsimus: **kas kirjastusgrupp on kohustatud kaugõppijaile lunaga konspekte välja saatma?** Kui see kuulub kirjastusgrupi ülesannetesse, siis tuleks seal kehtestada kindel kord ja sellest informeerida ka kaugõppijaid. Kui peljatakse, et konspekte saavad ka mitte-üliõpilased (on loomulik, et mõningate konspektide vastu tuntakse laiemat huvi), siis võiks ju kaugõppeosakonnast võtta kaugõppijate nimekiri.

Aasta-aastalt kasvab kaugõppijate arv. Vastavalt sellele peaks suurenema ka hoolitsus nende eest, eelkõige aga nende varustamine vajaliku kirjandusega.

H. HANSEN,
Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogunduse osakonna IV kursuse mittestatsionaarne üliüliõpilane

Tööst ja plaanidest

Administratiiv-majandusala ja Teadusliku Raamatukogu töötajad kogunesid ülikooli kohvikusse, et tähistada L. Koidula 120. sünniaastapäeva. Ettekandega luuletaja elust ja tööst esines sm. Liis Raud. Igaüks tunneb Koidulat, kuid mitte kõik ei tunne teda kui inimest ja just seetõttu pakkus kuuldu elavat huvi.

Kohvitassi juures istudes kuulati Koidula luuletusi ning mõningaid laule meie mees- ja naisansambli esituses.

Õhtut võib lugeda igati kordaläinute hulka. Kindlasti hoolitseb meie kultuurikomisjon selle eest, et taoline üritus ei jääks viimaseks.

Edasi on meil kavas korraldada 22. detsembril ühiskülastus «Estoniasse». Vaatame «Uinuvat kaunitari». Palume kõiki osavõttasoovijaid registreeruda oma ametiühingu rühmaorganisaatori juures hiljemalt 15. detsembriks.

A. NIELSEN

Professor Helmut Kadari 60-aastane

9. dets. saab 60-aastaseks tunnustatud pedagoog ja teadlane, kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juhataja professor Helmut Kadari.

Juubilar sündis Tallinnas, kus omandas ka alg- ja keskhariduse. 1922. aastal asus ta õppima Tartu Ülikooli Õigusteaduskonda, mille lõpetas 1926. a. kiitusega. 1929. a. kuni 1931. a. töötas ta Tartu Ülikooli juures teadusliku stipendiaadina kriminaalõiguse alal, alates 1931. aastast aga samas õppejõuna. 1929. a. omistati talle magistri teaduslik kraad. Kahel korral, nimelt 1929.—1931. a. ja 1933.—1935. a. töötas ta teadusliku stipendiaadina välismaal. 1935. a. sügisel jätkas ta õpetamist Tartu Ülikoolis, lugedes kriminaalõiguse kursust 1936. a. alates professori kohustetäitjana, 1938. a. jaanuarist peale aga erakorralise professorina. Alates 1938. a. oli ta ka Õigusteaduskonna dekaaniks.

Nõukogude võimu taaskehtestamise järele töötas sm. H. Kadari kriminaalõiguse kateedri juhataja-professorina ning samaaegselt ka teaduskonna dekaanina.

Saksa okupatsioonivõimud vallandasid juubilari Ülikooli teenistusest. Pärast Nõukogude Eesti vabastamist asus tema uuesti tööle kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri juhataja-professorina, millisel kohal ta töötab ka praegu. 1944. a. kuni 1947. a. oli ta ühtlasi ka teaduskonna dekaaniks.

Professor H. Kadari on väljapaistev pedagoog ja üleliiduliselt tunnustatud teadlane. Tema uurimused on ilmunud töid üleliidulistes ajakirjades, Tartu Riikliku Ülikooli Toimetistes, rotaprindil paljundatud õppevahendeid ja mitmeid käsikirjalisi teaduslikke uurimusi. Tema on esinenud korduvalt aktuaalsete teaduslike ettekannete ja sõnavõttudega konverentsidel nii Eesti NSV-s kui ka teistes liiduvabariikides. Eriti tuleb aga esile tõsta käesoleval aastal ilmunud õpikut «Nõukogude kriminaalõigus. Üldosa», mille toimetajaks ja peamiseks autoriks on professor H. Kadari.

Professor H. Kadari peamiseks teaduslikuks huviobjektiks on olnud kriminaalõiguse üldosa probleemid. Nimetagem ta seisukohti kriminaalvastutuse aluste, kuriteo koosseisu, kausaalseose, hädakaitse, tingimisi süüdimõistmise jt. küsimustes.

Pingelise kutsetöö kõrval on juubilar aktiivselt osa võtnud ka ühiskondlikust tööst. Tema oli Õiguseteaduskonnas ÜTÜ organiseerijaks, oli korduvalt ning on ka praegu ÜTÜ Õigusteaduse osakonna teaduslikuks juhendajaks. Juubilaril on suuri teeneid õppemetoodilise töö väljakujundamisel Õigusteaduskonnas.

Professor H. Kadari on alati nii enda kui ka kateedri tööd tihedalt sidunud praktikaga. Eriti tuleb esile tõsta tema tööd Eesti NSV kriminaalkoodeksi projekti koostamise komisjonis.

Soovime juubilarile tema tähtpäeva puhul õnne, tervist ja raugematut energiat edaspidiseks viljakaks pedagoogiliseks ja teaduslikuks tegevuseks.

Õigusteaduskonna kollektiiv

Teadlased sünnivad otsingutes

Astronoomia on teadus tormilise minevikuga ja veelgi põnevama tulevikuga. Üha uusi inimesi seob end tähtede maailmaga. Ja kes ei peaks siis kosmosest rohkem vaimustuma, kui mitte meie põlvkond, kõik need, keda võlub tänapäeva romantika ...

Kui Jaan Ojaste 1959. a. paberid meie ülikooli füüsikaosakonda tõi, oli tedagi vallutanud astronoomia ...

Praegu on Jaan Ojaste viiendal kursusel. Peab ütlema, et tal vedas. Tema ülikoolis viibimise aeg langes ühte astronoomia revolutsiooniga meie vabariigis — aastail 1958—63 kerkis Tõraverre uus observatoorium. Nüüd töötab noor astrofüüsik Jaan Ojaste Tõraveres. Ta on õppinud lahutama päikesekiirt üksikosadeks ja saadud spektri abil avama tähtede maailma. See on filigraanne töö, nõuab aega ja püsivust. Hiljuti lendas meist mööda järjekordne komeet. Jaan Ojaste sai selle spektri. Läks nädal, enne kui saadi kindlaks teha, mida endast kujutas see juhuslik külaline. Aga komeet oli selle aja jooksul jõudnud juba ei tea kuhu.

Ent revolutsioon pole veel lõppenud. On olemas suurepärased tingimused teaduslikuks tööks — Tõravere kohal on selge taevas, läbipaistev õhk, vaatlejat ei sega ei suits, ei elektrivalgus, ei linnakära.

ON OLEMAS noor astrofüüsikute kaader. Noortel ei ole küll laldaselt kogemusi, neil tuleb veel palju õppida ja otsida, ent ometi annab just noorus tööle erilise võlu, innu ja loomisrõõmu. PUUDUVAD aga ajakohased vaatlusriistad. Tartu tähetornis oli küll pikksilm, ent astronoomid peavad seda juba rohkem ajalooliseks vaatamisväärsuseks.

Ainuke meie suurim astronoomia vaatlusriistade tehas asub Leningradis. See ei suuda korraga varustada kõiki observatooriume selliste unikaalsete aparaatidega. Sellepärast võtsidki Tõravere noored astrofüüskud kätte ja hakkasid ise konstrueerima vastavaid vaatlusriistu.

Ühe sellise vaatlusriista kallal töötab praegu ka Jaan Ojaste. Kuigi noor astrofüüsik tunneb erilist huvi muutlike tähtede vastu, tuleb spektrograaf universaalne.

Tõraverel seisab ees suur tulevik. Praegu tühi vaatlusjaam ootab uut võimsat reflektorit, peagi hakatakse ehitama suurt vaatlustorni. Tõraverre kerkib ka uus hotell, mis hakkab lahkelt vastu võtma külalisi — astronoome teistest linnadest. Lõplikult kujuneb välja Tõravere teaduslik profiil — muutlike tähtede astrofüüsika ja kosmograafia — õpetus universumi üldisest ehitusest. Selleks ajaks on rajatud kindel õpetlaste kaader, kelle noorem põlvkond saab oma teadlasepalge just praeguses töös ja otsinguis.

I. P. PADERNIK

Selleks, et elada kaua...

Ma mäletan Arvo Valtoni esimest juttu, mida ma kunagi «Noorusest» lugesin. See oli «Lauad». Peab ausalt ütlema, et see laast mulle eriti ei meeldinud. Lakoonilisus tundus väljapressituna ja üldse näis kogu asi rohkem originaalitsemise poole kiskuvat.

Järgmine, mis kätte sattus, oli «Kõbi», mille lugemise järel oli mul positsioonide loovutamise tunne. Te ju teate, mis tähendab, kui antipaatia hakkab vastu enda tahtmist sümpaatiaks muutuma.

Praegu tunnen ma Valtoni vastu tõsist sümpaatiat. Ei tea, missugusel määral võib seda motiveerida, sest eks ole tema juttudestki raske rääkida mingisuguste teiste sõnadega kui need, mis «Veidras soovis» paberile pandud.

Küllap on kõige aluseks tore lähedustunne, mis üle hulga aja tuleb Valtoni kaudu jälle meie juurde. On ka teatud kartus vaadata neid, kes võiksid olla eelkäijateks, sest ma näen seal Tammsaaret ja Krustenit. Tihti räägitakse rahvuse temperamenti näitavatest kirjanikest. Ärgem olgem tagasihoidlikud: Valton on väga soome-ugrilik kirjanik. Seda tõestab harmoonia, side loodusega, selge naeratus.

Näiteks «Kolm etüüdi».

Valtonile on ette heidetud süžeetust ja dedramatiseerimiskatseid. Tõesti, võtame kasvõi laastu «Plahvatus». Siin pole ühtegi tegelast, keda oleks nimepidi nimetatud; laast algab õhkimise ettevalmistamisega ja kulmineerub plahvatuse hetkel. See on siin üpris eriskummaline katse ehitada kirjandusteos üles mitte inimvahekordade pingele, vaid n.-ö. «tehnikalisele».

«Plahvatus» on muidugi äärmuslik näide. Aga sellisedki jutustused, nagu «Kolmas vahetus», «Kolmteist peenart», «Armastus» — siingi ei juhtuks nagu midagi. Tõsi, ei juhtu. On elu, reljeefsed karakterid — selline, nagu iga päev elatakse.

Oma kirjanduslike vastaste üle ironiseerides ütleb Valton oma laastus «Ilus päev»:

«Sellest ajast peale sai mul teadmine, nagu oleks ladus väljamõeldis kirjatööde puhul ette igapäevasest elust.»

Kuid Valton kirjutab igapäevasest elust ja leiab siin rohkem poeesiat kui mõni luuletaja oma fantaasia parimas vormis olles.

«Läbi vaguniakna», «Mõõdukatele», «Öö», ka «Kolm etüüdi» ... Need, kes armastavad täpseid žanre, võiksid neid lugeda proosaluuletuste hulka. Muide, ega lahtritesse jaotamine Valtonile midagi loe.

Veider soov. Valtoni jutte läbib tõesti üks soov. Kord varjatud allvoolus, kord ainult hingeõhu puudutus, muutub see selgeks deklaratsiooniks proosaluuletuses «Mõõdukatele».

Meenutage öist tsehhi, unist inseneri ja imelikku rahutust täis poissi «Kolmandas vahetuses», pensionäri «Mehes puhkusel», vaguniratastele tagumist ja igavest kiirust luuletuses «Läbi vaguniakna».

Kõik mõistavad, millest ma räägin. Valton esineb nooruse nimel. Rahutus. Igavene poisikeselikkus. Mitte vananeda, mitte muutuda vanemaks tusaseks härraks.

Valton naeratab noorusele lubatud iroonilist naeratust «Süüdistuskõnes» ja «Sukatripis», «Ämbris» ja «Ebatüüpilises uusaastaöös». See pole nurga tagant piiluja, vaid elust osavõtja muie.

Samas muutub ta kurvaks. «Veidras soovis» on kaks juttu, mis tõusevad suure üldinimliku traagika tasemeni.

Üks on «Uksi puhastamas» — lugu šveitsrist, kes armastas uksi rohkem kui inimesi, hoolimata sellest, et uksed pole midagi iseseisvat, vaid on tehtud inimeste poolt inimeste jaoks. Hetkeline inspiratsioon on saanud üldistuseks.

Teine, «Uudishimu», on asi, millest ei saa vist rohkem rääkida, kui öeldud. Lugege.

Sest see maailm paneb naerma ja teeb kurvaks.

Lõpuks aga meenutagem Dygati «Teekonna» lõppu, kus on öeldud, et elu näib päris meeldivana, kui tema vastu leida väheke heatahtlikkust.

Omavahel: Arvo, ma ootan sinult head kaasaegset romaani.

MATI UNT

TEATRIKUU

ET EI SUREKS IGAVESEKS

«Kõik meist jääb inimestele — nii hea kui ka halb. Ja selles peitubki meie kadumine või meie surematus.

... Kogu tehtud töö — see ongi meie elu.»

Millele aplodeerib kogu Leningradi Puškini-nimelise Akadeemilise Draamateatri hiigelsaal? Kas näidendi sisule või näitleja N. Tšerkassovi kirjeldamatule talendile?

Meid haarab tõelise inimese elutee. Tema igavene optimism, tema põhjatu teadmistejanu, tema siirus, tema püüd mõista kõike, tunnetada kõike, viia kõik lõpuni.

Me aplodeerisime Inimesele, kes otsib, Inimesele, kes ütleb: «Mu töö — see on mu hingamine, see on mu elu.»

Ei tohi elada asjata, ega surra igaveseks.

S. Aljošini 3-vaatuseline draama «Kõik jääb inimestele» mõte ja isegi idee lahendamine ei ole meile võõras. Mäletame väga hästi kinofilmi «Ühe aasta 9 päeva», kus peategelane, samuti teadlane, astus meie ette põhiliselt samasugusena: lõpuni ausana, lõpuni iseendana. Inimene kaob — viimse hingetõmbeni uskudes ellu — seegi on ühine.

Ometi ei sega juba ette tajutav lahendus meid näidendile täielikult kaasa elamast. See on elu ise, mis nõuab meilt vastust, järelemõtlemist ja kindlaid hinnanguid akadeemik Dronovi suu läbi.

Võidurõõmutseme koos Dronoviga isa Serafimi üle. Kogu meie elu on meile püha. Teie jõud on meie nõrkus, papp Serafim. Ja nõrgadki muutuvad järjest tugevamaks ...

Hämmastab autori haruldane oskus anda kergesti trafaretseks ja vaimulikku ebausutavalt rumalaks muuta võivat stseeni nii delikaatselt ja mõjuvalt.

S. Aljošin nõuab oma näidendis seda, mis erutab meid kõiki, sunnib mõtlema, juurdlema. «Igaüks peab endalt küsima, milleks ta elab. Igaüks peab sellele alati olema valmis vastama.»

Eesriiete vahelt taanduvad dekoratsioonid, kogu tinglikkus. Jäävad vaid põletavad probleemid. Seal, kõigi ees laval teed kokkuvõtteid, annad vastust SINA ISE.

Leningradlased aplodeerivad. Oleme uhked Inimese üle.

S. Aljošini «Kõik jääb inimestele» jõudis Tartusse «Lenfilmi» kaasabil. Nõukogude Liidu rahvakunstnik, Riikliku preemia laureaat N. Tšerkassov kehastab siingi peategelast.

Filmimeeste käes on igasuguse idee avamiseks tavaliselt palju rohkem võimalusi kui teatril. Sedapuhku aga pole neid kahjuks osatud kasutada.

A. PRINTS

Konrad Mägi (1878-1925)

1. detsembril täitus 85 aastat andeka maalija Konrad Mäe sünnist. Lava- ja spordiharrastajast käsitöö-õpilasest sai Tartus energiline rahvusliku kunsti innustaja. Käesoleva sajandi esimese veerandi «kunstitalade» A. Laikmaa, Kr. Raua, N. Triigi kõrval on K. Mägi silmapaistev kuju. Tema aktiivne osavõtt kunstiühingu «Pallas» asutamisest, pedagoogiline töö samanimelises kunstikoolis ja näituste organiseerimisel seovad teda tihedalt meie kultuurilooga.

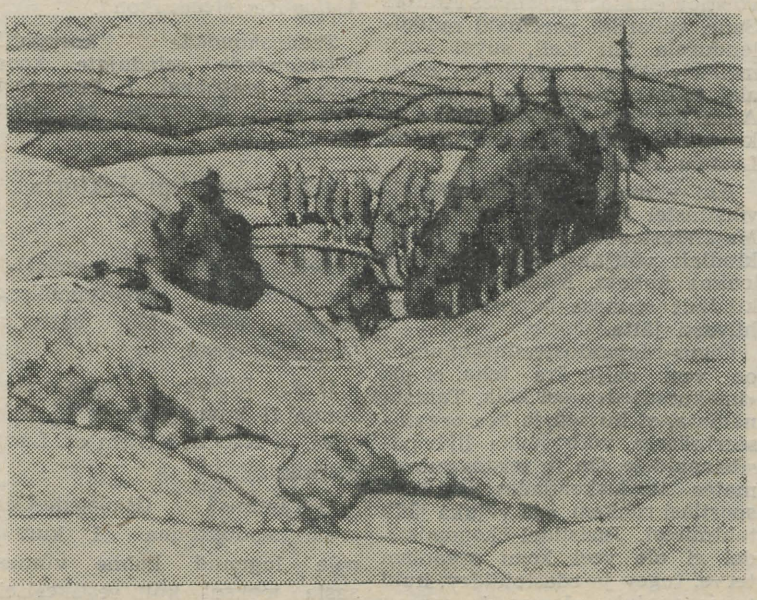

K. Mägi. Valgjärve maastik.

Maalijana on K. Mägi meie kunstis erilisel kohal: tema särav värviderikkus oli uudseks kontrastiks XIX sajandi akadeemilise kunstisuuna pruunikale koloriidile. Tema Norra, Pariisi, Itaalia vaadetel ja kodumaa järvedemaastikel on ühine dekoratiivne iseloom. Siiski ei saa K. Mäe loomingut pidada «vaibalikuks», sest seda kannab üha uue looduse tunnetuse sisemine pinge. Veneetsia iseloomustamiseks on meister kasutanud hoopis erinevaid koloristlikke lahendusi kui Lõuna-Eesti maastike jaoks. Väljendades värvi (mitte joone) kaudu oma elamusi, on ka meie kodumaa peisaažid meeleolukalt koloriidirikkad, mitte tagasihoidlikult hallikates toonides. Eriti hästi on K. Mägi tajunud looduse avarust õhulistes Saadjärve vaadetes, andes värvirikkalt edasi nende omapära ja oma loodusest inspireeritud elamusi.

N. RAID

„Komsomoliprožektori" silmaga

Järjekordne «Komsomoliprožektori» reid kontrollis õppetööst osavõttu. Tulemused olid kaugel sellest, et olla rahuldavad.

Sõnadeta lugu Heikki Tammest loengupäeva hommikul.

1. Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise osakonna IV kursus. Dialektilise materialismi seminar. PUUDUSID: MATI KAMMISTE, LEHTE KIRSI, MARET MÖLS, KIIRA ORLOVA, ENE POMERANTS, AIME RAUDKATS, AITA VASSIL. Kirsi ja Pomerants töötavad õpetajatena. Teiste puudumise põhjusi pole teada. Ettekäändeks tuuakse seda, et õppejõud ei suuda ainet eesti keeles küllaldaselt edasi anda. Kuid omapoolseid ettepanekuid kursus esitanud ei ole. Niisiis — põhjuseks on kas laiskus või aine mittetundmine. Ka järgmiseks loenguks või eksamiks valmistumine ei vabanda. Kursuse komsomolibüroo pole seda küsimust arutanud.

2. Geograafiaosakonna IV kursus, 17-st üliõpilasest kohal 10. Puudusid ANNE ALLPERE, TOOMAS KIVIMÄGI, REA TENDAL, AILI REINBERG, REIN JUURMAA; VIRVE LAANEMÄE, ANNE LAUMETS. Kahel inimesel oli vabandatav põhjus (Tendal ja Reinberg). V. Laanemäe oli luba küsimata ära sõitnud. Ülejäänud lihtsalt «magasid sisse».

Võib-olla lükatakse sellel kursusel puudumiste arutamist edasi senikaua, kuni loengule on jäänud ainult kursuse büroo? (komsomoligrupi organisaator Helle Pärnamägi).

3. Õigus-Majandusteaduskonna rahanduse eriharu III kursus. 13-liikmelisest õppegrupist kohal 7. Mida ütlevad selle kohta komsomoli grupiorganisaator Mare Mauring ja õppesektori juhataja Saima Aron?

4. Bioloogia-Geograafiateaduskonna IV kursusel puudusid dialektilise materialismi loengult 3 bioloogi, 2 botaanikut ja 2 taimefüsioloogi.

Maimu Mäeorg näiteks «tundis ennast hommikul veidi halvasti» ja leidis, et on võimeline materjali ka ise vastava kirjanduse abil läbi töötama.

KOHTUMISI ÜHISELAMUTES.

Tiigi tn. 78. Toa nr. 95 leidsime kell 9 terves koosseisus kodust. Raviosakonna II kursuse üliõpilased Anne Lepner, Hille Piiri, Inna Andresson, Melita Kutti, Aime Jürison olid «tõesti unustanud, et praegu on NLKP ajaloo loeng». Küsisime Paul Lugalt, kes on kursuse komsomolisekretär. Vastuseks oli õlakehitus. Kõrvalseisvad tütarlapsed aitasid Pauli hädast välja: «Sa ise ju oledki!»

«Miks teie üliõpilased puudusid 26. novembril NLKP ajaloo loengult?»

Luga: «Sel korral polnud nad kohustatud tulema, sest näidati filmi. Aga ega nad nagunii poleks tulnud.»

Sekretär ei tea, kas puudumisi rühmades arutatakse. Viimane büroo koosolek toimus 14. novembri paiku.

Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilase Aino Lepa arvates vabandab meditsiiniloengult puudumist NLKP ajaloo õppimine. «Ausõna, tõesti esimest korda puudusin!»

Loetelu võiks jätkata rohkem kui ühe veeru ulatuses. Aga fakt jääb faktiks — puudumiste protsent on ebanormaalselt suur. Kas on kõigil kursustel ja gruppides hakatud sellele mõtlema?

«Valmistun eksamiteks ja pealegi kaotasin sulepea,» vabandab end Tatjana Pruhasko.

Puudujate arv igas osakonnas, kursusel, grupis PEAB VÄHENEMA!

«KOMSOMOLIPROŽEKTOR»

Meie seisukoht

Kirjutises «Mõtteid ühe mõttevahetuse mõtte üle» («Tartu Riiklik Ülikool» nr. 31. 29. nov. 1963. a.) avaldas sm. V. Ruttas mõningaid seisukohti, mis on rajatud ekslikele oletustele oma naabri, Tartu Üliõpilasmeeskoori suhtes. Et tõde jalule seada, avaldame alljärgneva seletuse ja oma seisukoha sm. A. Sarve poolt alustatud diskussioonis.

1. Täiesti alusetult on sm. Sarve sõnavõtt viidud ühendusse Tartu Üliõpilasmeeskooriga. Meeskooril pole kõnealuse artikliga mingisugust seost ega ole ta seda ka inspireerinud.

2. Oleme arvamisel, et sm. Sarve pakutud lahendused on samavõrra vastuvõetamatud nii Tartu Üliõpilassegakoorile kui ka -meeskoorile.

3. Leiame, et kõik kooriliigid on oma olemasolu niivõrd õigustanud, et poleemika ühe või teise vajalikkuse üle on tarbetu.

4. Ei saa pidada õigeks isetegevuskollektiivide suhtes meelevaldset korraldust või kergekäelist katsetamist. See vaid kahjustaks kollektiivide arengut.

5. Kollektiivide liikmeskonna suurendamise ja järelkasvu kindlustamise huvides on vajalik veelgi parem organiseerimistöö ja koorilaulu laialdasem propageerimine üliõpilasperes.

6. Meil on tõsiselt kahju, et sm. V. Ruttas pidas võimalikuks rajada oma sõnavõtt subjektiivsetele oletustele ja jõudis nende varal ekslike järeldusteni. Veelgi kahetsusväärsem oleks, kui see sõnavõtt tõesti kajastaks kogu Üliõpilassegakoori seisukohta.

7. Üliõpilasmeeskoor on alati suhtunud ja suhtub tunnustavalt oma naaberkollektiivide töösse ning näeb meelsasti meie ühise ülesande huvides senisest veelgi tihedamat koostööd ja üksteise sõbralikku mõistmist.

Tartu Üliõpilasmeeskoori juhatus

«Tartu Riikliku Ülikooli» toimetuselt: Käesolevaga lõpetame mõttevahetuse üliõpilaskooride kohta.

Sport ja üliõpilane

Kas tõesti tuleb eraldada teineteisest need kaks? Muidugi mitte. TRÜ tublid sportlased on tuntud kogu Nõukogude Liidus. Kes ei tunneks TRÜ korvpallinaiskonda, Valve Lüütseppa või kergejõustiklasi Ants Nurmekivi ja Kalju Jurkatamme? Kuid nemad moodustavad ainult murdosa suurest üliõpilasperest. Kuidas aga on lugu teistega?

Õppetöö algusest on möödunud kolm kuud... On toimunud kaks suurt massiüritust: orienteerumine ja murdmaajooks. Ja tulemused? Kiitlemiseks pole küll põhjust. Oli osakondi, kust tuli võistlema vaid paar inimest.

«Igaühel ole malakaga seljas,» ütles keemiaosakonna spordiorganisaator hiljuti toimunud Füüsika-Matemaatikateaduskonna spordiorganisaatorite nõupidamisel. Kas tõesti arvavad tulevased keemikud ja matemaatikud, et poolesaja aasta pärast areneb nende baasil välja suure pea ja kidurate käte-jalgadega inimtõug? Kas tõepoolest meeldib rohkem olla «pudel sülti»?

«Meil pole aega». Seda lauset kuuleb rohkem kui sageli. Muidugi, üliõpilane ei saa eriti kiidelda vaba aja rohkuse üle. Kuid kuidas jõuavad siis need «tähed»?

Kõiges ei saa kindlasti süüdistada osakondade spordiorganisaatoreid, kelledest paljud teevad seda tööd alles esimest kuud. Füüsikute organisaator aga tähendas koosolekul, et oma osakonna sporditööst pole tal aimugi, sest ta olevat selles ametis alles 3 (!) minutit. Matemaatika pedagoogilise osakonna spordiorganisaatorid ei suvatsenud aga koosolekule ilmuda.

Milleks üldse on organisaatorid? Ilmselt selleks, et organiseerida sporditööd osakonnas, kursustel. Iga organisaator peab võtma endale südameasjaks tõmmata kaasa oma kursusekaaslasi. Tuleb vestelda inimestega, leida nende huvialad.

Heaks mõtteks on kursusesiseste spordivõistluste korraldamine. Talv pole enam mägede taga. Et ametlikku suusapäeva sel aastal pole ette nähtud, oleks rõõmustav, kui iga kursus omal algatusel veedaks vähemalt ühe päevagi suuskadel.

Püüdku iga üliõpilane päevas spordile pühendada vähemalt 10 minutitki. Selle asemel, et hommikuti põõnata poole kaheksani, võib igaüks tugevdada tervist kergete võimlemisharjutustega.

Võitku sport endale kindel koht tudengi päevaplaanis!

J. KUIVKAEV

SPORT•SPORT•SPORT

Miks juhib Õigus-Majandusteaduskond?

(Algus ajalehes nr. 31)

Kolmandal kursusel tehakse sporti märkamatult. Ainult talve tulekuga muutuks nagu midagi. Otepää poiss Peeter Rahi ei karda lumiseid kõrgusi, Maie Lillemaa on suuskadel nagu kodus, — sellelt kursuselt tulevad talispordialadel tugevad abijõud esikoha säilitamiseks. Orienteerumisjooks tehti sel sügisel kollektiivselt kaasa ja tulemused olid paremate hulgas. Praegune teine kursus on aga «imekursus» (üks majandusosakonna tudeng leidis, et «teie teine ja meie teine on küll ühed imekursused»). Sellel kursusel on spordis kaasa toodud see värskus ja hoogsus, mida paljude juures viimati keskkoolis näed. Evi Hansumäe sõnade järgi kes ise õpib sellel kursusel, ei ole kedagi vaja kaasa vedada, tahetakse sportida, armastatakse kehakultuuri. Jooksukrossist võeti osa 100%-liselt. Siin oli näha, et ei joostud VTK normide ega kehalise kasvatuse arvestuse pärast, siin joosti t e a d u s k o n n a a u e e s t.

Esimene kursus tegi orienteerumises tublilt kaasa. Tuleb rohkem sisse elada, küllap siis ka teised alad alla annavad.

Majandusteaduskonna tulemused spordivallas on enamasti analoogilisel põhjusel teistest maha jäänud — tüdrukute vähene osavõtt.

Poisid hiilgasid lauatennises ja korvpallis, tüdrukud nokitsesid siin-seal omaette.

Aga praegu? Ka siin lõpetas mullu ülikooli terve rida teaduskonna spordi tugisambaid, praegused diplomandid on aga praktikal Eesti mitmesugustes kohtades. Neljas kursus, kus õpib ka Anne Vaikmaa, on üldiselt tubli, seal õpib muide möödunud-aastane vabariigi meister vehklemises Mare Nupp, kes rahvaste spartakiaadil kaitses ENSV au. Siin on tublisid matkajaid, orienteerujaid. Alpinist Anu Post käis lõuna pool mägesid vallutamas ja leiab ka siin aega kontrollpunktide ja sekundite võitmiseks. Kursus võttis peaaegu 100%-liselt osa esimesest matkast suuskadel Tartu—Kääriku, samuti löödi hulgaliselt kaasa viimastel suusamatkadel.

Kolmas kursus teeb sporti rohkem kampaanialikult. Orienteerumisest võeti osa massiliselt, kursus pääses esimeste hulka. Jooksurajal seevastu käisid üksikud. Spordiorganisaator Eha Tirman alles omandab kogemusi, küllap suudab ta aasta jooksul oma kursusegi panna esinema ühtlaselt. Teine kursus — teine «imekursus». Seal on eriti tugevad suusatajad ja orienteerujad, inimesed löövad kaasa hingega.

Õigus-Majandusteaduskonnast on võrsunud rida silmapaistvaid sportlasi, neid on siin praegugi. Meistersportlased Anne Vaikmaa ja Evi Hansumäe (korvpall), Henn Hollo (aerutamine), tublid I järgu sportlased Vello Nigol (lauatennis), Ain Isotamm (aerutamine), vabariigis ja väljaspool võistlev edukas ratsamees Andres Saue, vabariigi paremaid mudellendureid Tiit Kell, suvel Eesti meistrivõistlustel sõudmisel kahel alal esimese kolme hulka tulnud Aime Kivestu; ülikooli võrkpallikoondises mängib Hillar Karm. Loetelu veniks pikale.

Kui viimastel ülikooli meistrivõistlustel korvpallis tuli Õigus-Majandusteaduskonna naiskond kindlalt võitjaks, siis võis juba lootma hakata. Nüüd võib päris kindlalt «punase laterna» sildiga hüvasti jätta.

Õigus-Majandusteaduskonnas on veel palju ära teha, ei ole «imekursused» veel kõik. Tahtsin näidata, et huviga ja hea organiseerimisega võib jõuda liidripositsioonidele. On ju teistes suuremates teaduskondades ka häid sportlasi rohkem, aga vajaka jääb tahtmisest. Juristidel-ökonomistidel ei ole veel kogu organism terve, tugev ja edasipüüdev, kuid tuum on juba olemas. Ja see on hea. See lubab oodata tulevikult rohkemat.

H. RÄTSEP

Korvpall

Esmaspäeval, 9. detsembril kell 19 algavad V. Kingissepa tn. võimlas ülikooli meistrivõistlused korvpallis. Esimesel päeval on «võistlustules» nii meeskonnad kui ka naiskonnad, 10. detsembril mängivad mehed, 11. detsembril naised, 12. detsembril uuesti mehed.

Naiste esimeses alagrupis mängivad Õigus- ja Majandusteaduskonna, Arstiteaduskonna II kollektiiv (III—IV kursus), Ajaloo-Keeleteaduskond ja Bioloogia-Geograafiateaduskond.

Teises alagrupis: Kehakultuuriteaduskond, Arstiteaduskonna I kollektiiv (I ja II kursus) ja Füüsika-Matemaatikateaduskond.

Meeskondade I alagrupp: Kehakultuuriteaduskond, Õigus- ja Majandusteaduskonna koondis, Arstiteaduskonna I kollektiiv (I ja II kursus). II alagrupp: Arstiteaduskonna II kollektiiv (III ja VI kursus), Füüsika-Matemaatikateaduskond, Bioloogia-Geograafiateaduskond ja Ajaloo-Keeleteaduskond.

Teaduskondade korvpallivõistkondade esindajate koosolek on laupäeval, 7. detsembril kell 17 V. Kingissepa tn. võimlas.

«Komsomoliprožektori» õiendus

Meie ajalehe üle-eelmisse numbrisse on «komsomoliprožektori» süü läbi sattunud järgmised vead:

1) A. Liivak (Õigusteaduskonna II kursus), mitte A. Vaks ütles, et Ngo Din Diem on Laose poliitik;

2) Tammert (Bioloogia-Geograafiateaduskonna I kursus) pole lugenud kolme viimase aasta jooksul küll eestikeelseid teoseid, kuid on lugenud vene-keelseid.

T. SAK

Tõstepõrandalt

TRÜ tõstepõrandal saavutati järgmisi tulemusi. Sulgkaalus: 1. Tõnisson (Kehakultuuriteaduskond I) — 210 kg, 2. Meijel (Ajaloo-Keeleteaduskond) — 167,5 kg. Kergekeskkaalus: 1. Haav (Ajaloo-Keeleteaduskond) — 252,5 kg, 2. Kaljumets (Kehakultuuriteaduskond I) — 232,5 kg. Kergekeskkaalus: 1. Meister (Kehakultuuriteaduskond I) — 275 kg, 2. Kukk (Kehakultuuriteaduskond II) — 265 kg. Keskkaalus: 1. Tammet (Arstiteaduskond) — 370 kg, 2. Väärtnõu (Matemaatika-Füüsikateaduskonnast) — 360 kg. Poolraskekaalus: 1. Toimet (Kehakultuuriteaduskond IV) — 257,5 kg, 2. Kõrge (Arstiteaduskond) — 252,5 kg. Raskekaalus: 1. Sepp (Kehakultuuriteaduskond IV) — 265 kg, 2. Tõnso (Ajaloo-Keeleteaduskond) — 210 kg. Üliraskekaalus võitis esikoha Võngri (Ajaloo-Keeleteaduskond) — 230 kg.

Karikad parimate tulemuste eest tõukamises (145 kg) ja B-tõste kogusummas (370 kg) võitis Tammet (Arstiteaduskond). Võistkondlikult olid paremad: 1. Ajaloo-Keeleteaduskond — 47 punkti, 2. Kehakultuuriteaduskond I — 42 punkti, 3. Matemaatika-Füüsikateaduskond — 21 punkti, 4. Kehakultuuriteaduskond IV — 20 punkti, 5. Arstiteaduskond — 18 punkti, 6. Kehakultuuriteaduskond II — 12 punkti.

Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkonnale võib avaldada kiitust hea esinemise eest.

Teadaanded

Kolmas õppus lektor-propagandistidele toimub teisipäeval 10. detsembril (mitte esmaspäeval, 9. dets. nagu esialgu teatati) vabariikliku ühingu «Teadus» Tartu linnaosakonna ruumes 21. Juuni tn. 2, tuba 19 (II korrusel). I kursusele esineb dots. J. Kalits teemal «Kuidas pidada vestlusi ja saavutada kontakti kuulajaskonnaga». Õppuse algus kell 18.00. II kursusele tutvustab sm. M. Kasemets loengulise töö organisatsiooni ja ühingu «Teadus» tegevust Tartu linnas. Õppuse algus kell 18.15.

*

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, toimub teisipäeval, 10. dets. kell 19 k o h t u m i n e Tartu Linna TSN alalise tervishoiukomisjoniga.

Lõpuks filmid: «Ohvrid süüdistavad», «Asi oli seda väärt, Jack».

Agitpunkti juhataja

*

Autokursuste 2. rühma võetakse soovijaid täiendavalt juurde. Seminarid on esmaspäeviti kella 14—17 ja neljapäeviti kella 15—18 kuni 1. märtsini. Õppesõit toimub eri graafiku alusel.

Soovijaid registreeritakse 9. detsembril seminari alguses keemiahoones (keldrikorrusel asuvas auto-motokabinetis).

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9375. MB-10086.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 13. detsembril 1963

Nr. 33 (573) XVI aastakäik

Saa heaks õpetajaks!

Kes kõlbab koolmeistriks? Missugune peab olema tänapäeva pedagoog? Miks ei saa igast diplomiomanikust head õpetajat? Miks piirdub mõne ülikooli lõpetanu pedagoogistaaž 3 aastaga? Kuidas peaks oppima, et niljem oskaks opetada? Kes? Miks? Missugune? Kuidas?

Küsimused erutasid, panid motiema ja reageerima. Aruteiu õnnestus. Ega neid küsimusi

Füusika-Matemaatikateaduskonna pedagoogiiise haru kommunistiike noorte koosolekul 28. novembril keegi ette tugenud. Iseenesest kerkisid, ettekannetest siginesid.

Algul kuulati küllakutsutud õpetajate arvamusi. Sona vottis verivarske pedagoog A. Simm. Diplomi sai ta tanavu suvel, tunde annab töölisnoortele.

«Raske on õpetada. Palju raskem kui õppida,» utles ta. Pedagoogilise praktika ajal andis A. Simm nn. briljantseid tunde. Kui koolis ei olnud katseriistu, siis viis neid tunni tarbeks ülikooli laboratooriumidest. Muidugi tundsid opilased huvi, süvenesid ainesse ja «jagasid» füusikat. Nuud aga, pärispedagoogi polves, on raskusi mone lihtsamagi katseriistaga. Laenama minna pole kuskilt, selleks et ise valmistada, jääb kogemusi napiks.

Teooriaga on asjad rohkem juttis. Monest ülikoolis kuulatud kursusest on kasu peaaegu igas tunnis. Näiteks teoreetiline menhaanika, aatomi- ja tuumafüüsika.

Hoopis halvad on aga lood metoodikaga. Ülikoolis vist ei õpetata metoodikat metoodiliselt õigesti. Ka klassijuhatajatöö kuulub kõvade pähklite hulka: tihti ei oska õpilastega ümber käia. Kaks kolmandikku vabast ajast kulub selle pähkli katkinarimiseks.

Sm. Simm soovitab metoodika loengute asemele seminare. Seminarides tuleks tegelda füüsikaõpikutega, neid uurida, omavahel võrrelda, leida nende head ja vead.

Noored pedagoogid pidagu meeles, et sellest, kas nad oskavad õpilase küsimustele õigesti ja põhjalikult vastata, sõltub autoriteet. Seepärast — teadmised olgu laialdased. Suudetagu väljenduda lihtsalt ja selgelt... Pedagoogiks ärgu õppigu see, kes asja vastu huvi ei tunne. Parem olgu kolm «hingega» pedagoogi, kes töötavad 30 aastat kui 30 «hingetut», kelle staaž küünib 3 aastani. Kõige parem aga: 30 tõelist õpetajat!

Oma pikast pedagoogitööst pajatab õpetaja L. Tanimäe.

— Ei leidu elukutset, kus töö ei tunduks vahel ääretult väsitav. Aga pole vist elukutset, mis kütkestaks rohkem kui töö lastega!

— Armasta ainet ja lapsi, siis on elu talutav.

— Õpetaja peab teadma nii laiuti kui sügavuti.

Kõik kuulavad. Sm. Tanimäe võlub kuulama. Kui oskaks kord ka ise niiviisi kütkestada...

Esimesi tipa-tapasid on selles suunas ikka tehtud ka. Ja mitte ainult pedagoogilise praktika jooksul. Üheksa II kursuse üliõpilast viibisid kaks päeva Käärikul ja õppisid pioneeritarkusi. Nüüd on nad tõelised pioneerijuhid... Lapsed ootavad koondusi alati pikisilmi...

TRÜ komsomolisekretäril K. Adamsonil on põhjust rõõmu tunda. Sest parem olgu 9 «hingega» pioneerijuhti kui 99 «hingetut»... Aga päris rahul K. Adamson siiski pole. Sest juba ta küsib: «Miks ei võiks pioneerijuhtidena töötada nii kaua, kuni käiakse ülikoolis?»

Tekib elav vaidlus. Mõni ikka arvab, et selleks ei jää aega. Aga teine: «Õigem oleks igaühel endalt küsida, kas jätkub tahtmist...» Jõutakse otsusele, et kooliga tuleks tegelda I kursusest peale.

Miks õpib suhteliselt vähe inimesi ÜET-s? Muidugi, ajanappus on suurim vabandus. Vahel on tõesti väga kiire. Praktikumid... Eksamid... Semestri lõpp... Kinos tahad ka käia... Ja natuke aega lööd niisama surnuks. Tuleks aga ehk hoopis mõelda, kuidas oma aega paremini jagada?

Küsimusi aina kerkib. Kõiki korraga lahendada ei jõuagi. Muist jäävad «tagavaraks» — rühmakoosolekutele vaagida.

P. LIAS

ARSTITEADUSKONNA TEADUSLIK KONVERENTS

Täna lõpeb ülikooli Arstiteaduskonna teaduslik konverents, mis algas 10. detsembril. Konverentsi töö toimub sektsioonides. Ära on kuulatud mitukümmend ettekannet kõige mitmesugusematelt arstiteaduse aladelt. Ülevaadet konverentsist lugege meie ajalehe järgmisest numbrist.

KAS KANNAD komsomolimärki?

KAS? KUS?

Esimene küsimus tundub nagu ülearunegi. Kas peab kommunistlik noor kandma noorsooühingu rinnamärki?

Ilmtingimata!

Ma ei seadnud endale eesmärgiks kontrollida märgikandmist üldse. Seda polnud vaja, sest juba pealiskaudne pilk ütleb, et siin on lood halvad. Asi on liikunud edasi teosammul.

Enne kui asusin kirjutama neid ridu, vestlesin paljude üliõpilastega. Ja nimelt nendega, kes tänavu esimest korda astusid sisse ülikooli uksest. Mida arvavad nemad, eri algorganisatsioonidest tulnud noored?

LEINI MÄGI (eesti filoloogia I k.): «Peab kandma!... Kui üliõpilane kannab vormimütsi, tunneb ta tugevamini sidet enda ja ülikooli vahel. Kandes rinnamärki, tunneb kommunistlik noor samuti, et ta on kindlamini seotud oma organisatsiooniga. Kuigi kommunistliku noore käitumine peab alati väärima tema nimetust, aitab märgikandmine ehk vältida nii mõndagi pisivääratust...»

TOIVO EHRENPREIS (Õigusteaduskonna I k.):

«Kui oled astunud kommunistlikuks nooreks, tuleb kanda ka märki...»

Tuleb kanda. Nii väljendasid ennast kõik. Aga miks siiski enamik sellest aru ei saa? Vastused olid jälle «üksmeelsed»: «Kui teised, siis ka mina.» Ent paljud siiski kannavad!

Kurb, et nende paljude sekka ei kuulu kõik komsomoliaktivistid. Vaevalt veenab kedagi kirikuõpetajate lööklause: «Käige minu sõnade, mitte minu tegude järgi.»

Parimate kommunistlike noorte isiklik eeskuju ja oskuslik sel-gitustöö peavad siin asja parandama.

JA KUS KANDA?

Toivo Ehrenpreis jätkab: «Loengutel kindlasti... aga restorani minnes ma küll ette ei paneks. See, kes on istunud seal juba pikemat aega, kuigi mina ehk tõstan oma esimest ja viimast pitsi, vaatab mind, klaasi, märki ja võib teha järelduse: «Sellised on need kommunistlikud noored!» Ta ei näe asja sisu, vaid ainult pilti silmade ees. See ei tõstaks kuidagi noorsooühingu autoriteeti...»

Vaatame, kuidas lähenesid küsimusele AADO KIUDORV (arvutusmatemaatika I k.), ANTS ROOPALU (füüsika pedagoogilise haru I k.) ja HANS KLAUKS (matemaatika pedagoogilise haru I k.). Märke, mida oled õigustatud kandma, on palju. Kõiki korraga rinda panna ei sobi. Matkale minnes valid kindlasti turismimärgi. Võistlusreisile sõites on sul rinnas spordiühingu või mõni meistrimärk. Paljud kasutavad siin analoogiat, tulles järeldusele, et komsomolimärki kantakse ainult komsomolikoosolekutel ja üritustel, mis on otseselt seotud sinu kui kommunistliku noorega.

On neid, kes vabandavad ennast sellega, et ÜLKNÜ põhikirjas puuduvat vastav punkt. Nad võiksid põhikirja hoolikamalt lugeda. Kui palju on seal punkte, kus räägitakse kommunistliku noore südametunnistusest! Nimelt sellest küljest tuleb läheneda ka märgi kandmisele.

Kas kanda? Kus kanda? Kus sobib? Kus mitte? — kõik need küsimused otsustab kommunistliku noore südametunnistus. Igapäevase korraliku riietuse juurde sobib iga märk, ja kui sa valid selleks komsomolimärgi, näitad, kui tugevasti tunnetad oma kuulumist kommunistlikku noorsooühingusse kui noorsoo poliitilisse organisatsiooni; märk on üheks sinu poliitilise teadlikkuse näitajaks.

Rõhutan — sellisele järeldusele jõudsid I kursuse tudengid.

Kommunistlikud noored vanematelt kursustelt! Mida olete teinud, et see arvamus neis säiliks? Teist ju võetakse eeskuju.

J. PAJU

Rohkem olgu otsivaid noori

Ülemöödunud nädala lõpul kogunesid ülikooli UTU osakondade esimehed ja ringide liikmed Teaduslikku Raamatukokku, et koos teadusala prorektori J. Tammeoruga vaagida teadusliku töö küsimusi.

Prorektor iseloomustas meie ülikooli kui teaduslike tööde arvult seni üht parimat Nõukogude Liidus. (üliõpilastelt 470 ja õppejõududelt 673 teaduslikku tood). Kahjuks kipume aga käesoleval aastal tööde arvu poolest viimaste hulka jääma. UTÜ ringide tööst võtab aktiivselt osa ligi 1500 üliõpilast, s. o. peaaegu pool üliõpilaste arvust. Kaugele väljaspoole meie vabariigi piire on tuntud meie arstide, füüsikute, matemaatikute jt. tööd. Kuid siiski, kas kõik võimalused on ammendatud? Nii ettekandja kui sõnavõtjad (T. Nilsson, P. Järve jt.) leidsid, et kaugeltki mitte. Kõigepealt võiks teaduslikku tööd tegevate üliõpilaste hulk ulatuda juba praegu 75—80%-ni — kui ringidest kaoksid nn. «surnud liikmed».

Meil on Toomel väga hea raamatukogu, mille fondid (eriti teaduse ajaloo kohta) on Nõukogude Liidus rikkalikumaid. Paari viimase aasta jooksul on neid fonde kasutanud ainult mõni (!) TRÜ üliõpilane.

Peaks ehk looma kontakti Leningradis ja mujal väljaspool meie vabariiki õppivate eesti üliõpilastega, et saada vajalikku kirjandust, sest raamatukogudevahelise abonemendi kasutamine võtab küllaltki palju aega.

Real teadusaladel esineb veel raskusi välismaal ilmuva erialase kirjanduse hankimisega (küberneetikas näiteks).

Üliõpilaste teaduslik tegevus peab tihedalt olema seotud praktikaga. Meie teaduslikus raamatukogus kasvavad järjest kataloogikastide read. Kas ei oleks üheks suureks ja kasulikuks tööks uurida, kuidas lihtsamini fondist raamatut leida, kuidas tuleksid üldse fondid paigutada, et neid kõige efektiivsemalt kasutada?

See on ainult murdosa ülesannetest, mida seekord raamatukogutöötajad soovitasid. Käed külge, olgu rohkem otsivaid ja juurdlevaid noori!

A. PAASMA

Ühest toredast sõidust

Udune novembrihommik ja kakskümmend unist nägu bussiakendest välja vaatamas — nii algas pedagoogikaringi «huvireis» Rakvere ja Porkuni poole. Vaatamata äpardusele rattakummidega sõitsime lõbusa lauluga ja paaritunnise hilinemisega Rakvere Internaatkooli treppi.

Tehes kokkuvõtteid ringkäigust mööda kooli, võib kindlalt öelda: siin elavad lapsed hästi. Rõõmustav on see, et õpilastel on tunduvalt rohkem vabadust kui tavalise kooli internaadis, kus igal sammul on juures kasvataja. Siin

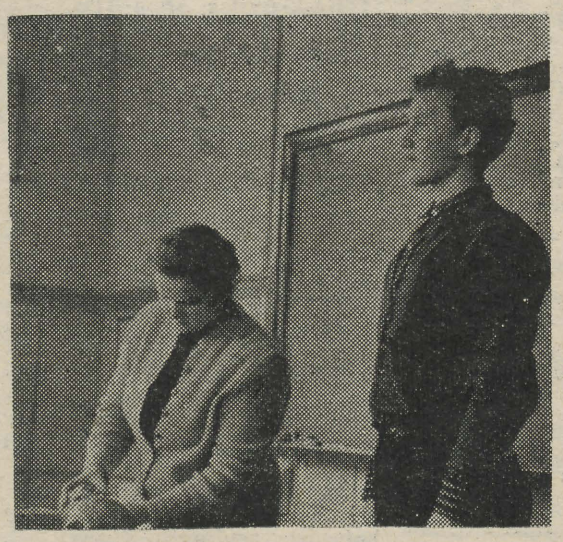

peavad kohustuslikust õppimistunnist osa võtma ainult puudulike hinnetega õpilased. Iseseisev tundide ettevalmistamine kasvatab lapses kohusetunnet ja vastutust.

Kui liikusime mööda maja ringi, meenus igal sammul S. Rannamaa «Kasuema» (see on ju kirjutatud Rakvere Internaatkooli elu põhjal). Pilk peatus kord ühel, kord teisel poisil-tüdrukul ja otsis Kadrit, Sassi, Enricot, Sveni.

Porkunis ootasime veelgi huvitavamat, kui oli Rakveres nähtu. Sealne Kurtide Laste Internaatkool on ainulaadne vabariigis ja õpetamismeetodite poolest üks omapärasemaid ka kogu Nõukogude Liidus. Õpetajad, kes töötavad niisuguses koolis, peavad tundma tohutut armastust oma elukutse ja laste vastu. I klassi tuleb inimene, kes ei kuule ja seetõttu ei oska sõnagi rääkida. Teda tuleb algul õpetada hääldama üksikuid silpe, alles siis sõnu ja sõnaühendeid. Kui II klassis poiss ütles lõunasööki vastu võttes «tänan» asemel «tere», siis IX klassis võisime bioloogiatunnis kuulata üsna asjalikku vastust kolba ehitusest.

Varem me ei osanud ette kujutada, kuidas on kurtide juures lood distsipliiniga. Nüüd nägime, et nad on võib-olla rohkem distsiplineeritud kui tavalised lapsed. Piisab õpetaja jalapõrutusest (mis meid esialgu üllatas ja ehmataski) ja tunni normaalne rütm on juba jälle tabatud. Jäi mulje, et seal suhtuvad lapsed õppimisse tõsisemalt.

See on lühidalt ühest toredast sõidust. Aga see pole kaugeltki kõik pedagoogikaringi tööst. Kuigi sõit mainitud koolidesse oli sel aastal esimene suurematest üritustest, käib ringis töö pidevalt. Üliõpilased tegelevad rea uurimustega pedagoogikavallast. Passiivseid pealtvaatajaid meil ei ole. Enne tööde esitamist tahame need ära kuulata oma ringis, et oleksime ka ise kursis sellega, millega tegelevad ringikaaslased.

Pildil: tund Kurtide Laste Internaatkoolis.

N. JAANUS

Vene-eesti kirjandussuhete konverentsilt

MÕTTEID JA MÕTTEJUPPE

«Vene kirjanduslike suhete uurimisele pühendatud teaduslik konverents» — selline oli ta ametlik nimetus. Aset leidis ta 2.—4. detsembrini. Korraldaja: Tartu Riiklik Ülikool (täpsemini: vene kirjanduse kateeder).

Kolme päeva jooksul kuulati ära 15 ettekannet, kusjuures 6 neist olid vene kirjanduse kateedrilt, 3 eesti kirjanduse kateedrilt, ülejäänud väljastpoolt ülikooli (muuhulgas ka B. Jegorov Leningradi ülikoolist ja A. Vilsons Läti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudist). Sissejuhatavalt kõneles S. Issakov vene-eesti kirjanduslike suhete uurimise põhiprobleemidest. Sellest ja ka enamikust teistest ettekannetest (K. Taev, E. Laugaste, H. Peep, V. Bezzubov) jäi kõlama mõte: teha on ääretult palju, uurida on hädasti vaja, aga tehtud üpris vähe. Siit soovitus ürituse algatajale — vene kirjanduse kateedrile — sellised konverentsid saagu traditsiooniks, nad toimugu ka edaspidi mõne aasta takka. Võib-olla isegi igal aastal, sest piisab ju ka 4—5 heast ettekandest, et konverents ära pidada. Kõnealune tunduski liiaks üle koormatud olevat.

* * *

Auditooriumi moodustasid peamiselt vene filoloogia üliõpilased. Ääretult vähe oli Tallinna teadlasi, peaaegu niisama vähe eesti filoloogia osakonna üliõpilasi — mõlemaid vaid üksikud. Eks see kõnele huvist, suhtumisest. Ainult ühiste jõududega saab midagi olulist ära teha. Muide, üliõpilaste osavõttu mõjutas kindlasti ka konverentsi aeg: kaks istungit toimusid hommikupoolikul, loengute ajal. Kas see on otstarbekas?

* * *

Vististi polnud kuulajate hulgas ühtki võõrfiloloogi ei kateedrist ega kursustelt. Oleks ära kulunud! Vene kirjanduse kateeder on leidnud oma õige koha; oluliseks uurimisalaks on siin vene-eesti kirjandussuhted. Saksa keele kateeder ja inglise keele kateeder on vastavas valdkonnas üsna vähe ära teinud (selle järgi otsustades, mis avalikkuse ette jõudnud). Ega see vähem oluline ole meie kultuuri seisukohalt, eriti mis puutub saksa mõjudesse.

* * *

Sellega ei tahaks veel punkti panna. Jäi ju konverentsist tervikuna positiivne mulje, veendumus, et ühe väärt asjaga on jälle algust tehtud ning lootus, et sellele algusele järgnevad edasised teod.

H. VIIRG

KAKS AASTAT TRÜ LEKTORIGRUPI TÖÖD

Kaks aastat tagasi pandi alus ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupile. Eeloleval teisipäeval, 17. detsembril algusega kell 15 toimub Õpetatud Nõukogu saalis vabariikliku ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupi II konverents, kus vaetakse möödunud aastate jooksul tehtud tööd ja kavandatakse sihte kitsaskohtade likvideerimiseks. Selleks, et kogu alma materi pere oleks informeeritud meie lektorite grupi tegevusest, kõneleme sellest käesoleval konverentsieelsel leheküljel.

I. Loengulisest tööst

TRÜ-l on populaarteaduslike loengute ja vestluste pidamiseks paremad eeldused kui mis tahes teisel kollektiivil meie vabariigis. Kusagil mujal Eesti NSV-s ei ole teadmiste levitajate ridadesse koondunud nii paljude erinevate alade spetsialiste, kes oleksid samaaegselt kõrge kvalifikatsiooniga pedigoogid. Ülikooli õppejõu nimi annab auditooriumile õiguse oodata teaduslikult kõrgetasemelist ning vormilt paeluvat ettekannet. Need erakordsed eeldused aga seavad samaaegselt meie kollektiivile tõsised kohustused. Rahvas ootab ülikooli lektoritelt õigusega palju. Oleks loomulik, et iga ülikooli õppejõud kuuluks teadmiste levitajate ridadesse.

Senini on TRÜ lektorite grupp tulnud edukalt toime tema ette seatud ülesannetega. Nii täideti 1962. aasta plaan 124%-liselt (ettenähtud 1500 loengu asemel peeti 1867). 1963. aasta plaani (1600 loengut) täitsime Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 46. aastapäevaks. 1. detsembri seisuga oli liikmesgrupile laekunud vormistatud saatelehti 1899 loengu, vestluse ja ekskursiooni kohta. Võttes arvesse detsembrikuus peetavaid loenguid, aga samuti asjaolu, et küllaltki palju senistest on kas «akadeemilise hajameelsuse» või mugavuse tõttu jäänud tänini vormistamata, võime väita, et meie lektorite poolt 1963. aastal peetud loengute koguarv ületab tunduvalt kahe tuhande piiri. Seega anname umbes 40% kõigist ühingu Tartu linna osakonna lektorite loengutest, samal ajal kui meie lektorite koguarv moodustab linna loengupidajate üldarvust veidi üle 30%.

Viimastel aastatel on Tartus populaarteaduslike ettekannete maht märgatavalt suurenenud. Veel 1957. aastal esinesid kõik Tartu lektorid kokku 1833 korral. 1963. aastal ületatakse aga juba 5000 piir. Samaaegselt on teadmiste levitamise ühingu töö läinud ikka enam ühiskondlikele alustele. Tartu linna üle 700-liikmelise lektorite väesalga kohta tuleb ainult üks koosseisuline töötaja. TRÜ liikmesgrupp töötab aga täielikult ühiskondlikus korras. See asjaolu seab igale ühingu liikmele kõrgendatud kohustused — olla täpne ja korrektne nii loengute vormistamisel kui liikmemaksude tasumisel. Liikmesgrupi juhatusel on kasutada üksnes moraalse mõjustamise vahendid ja ta loodab, et neid tuleb meie kollektiivi suhtes kasutusele võtta üksnes õesrindlaste esiletõstmiseks.

2. Organisatsioonilisest tööst

Meie liikmesgrupp alustas tegevust 12 sektsiooniga, kuhu kuulusid kokku 215 lektorit. Liikmesgrupi tööd juhtis 7 inimesest koosnev juhatus, kes valis esimeheks H. Palametsa ja vastutavaks sekretäriks H. Lutriku. Kahe aasta jooksul on juurde tulnud kehakultuurisektsioon ja liikmete arv küünib 1963. aasta lõpul 250-ni. Samal ajal on mitmesugustel põhjustel grupist lahkunud 41 liiget, nii et juurdekasv ulatub 76-ni.

Juhatus on piaanud aruandeperioodi jooksul 9 koosolekut, nendest 4 koos sektsioonide esimeestega. Ühingu tegevuse edukus sõltub olulisel määral tööst sektsioonides. Seal, kus sektsiooni esimees võtab asja südamega, on ka tulemused rõõmustavad. Kui sektsiooni esimees on ainult ameti- ja aukandja, siis pole ka imeks panna, miks töö ei taha kuidagi edeneda. Positiivses mõttes tuleks esile tõsta pedagoogikasektsiooni esimeest A. Lunget, majandusesektsiooni esimeest V. Türki ja füüsika-matemaatikasektsiooni esimeest P. Kardi. Alarmeeriv on olukord teadusliku ateismi sektsioonis, kus juba pikemat aega puudub esimees ja töö vägisi soikuma kipub.

Juhatusele võib õigustatult ette heita seda, et pööratakse vähe tähelepanu sektsioonide tööle. Pidevama kontrolli ja suunamise korral oleks see olnud hoogsam ja sisukam. Praegu aga kipuvad nii mõnedki üritused liialt venima ja ei anna soovitud resultaate. Ka oleks asjale kasuks tulnud suurem kollegiaalsus juhatuse töös, rohkemate ülesannete andmine juhatuse liikmeile.

Liikmesgrupi juhatusel on kujunenud koostöö ühingu Tartu linna osakonnaga ja TRÜ parteikomiteega. 24. aprillil 1962. aastal arutas EKP TRÜ komitee oma koosolekul lektoritegrupi tegevust ja võttis vastu vastava otsuse. Kahjuks viidi otsus ellu vaid poolikult ja hiljem pole parteikomitee selle täitmist enam arutanud. Uus liikmesgrupi juhatus ootab, et ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid tunnevad edaspidi lektorite töö vastu pidevat huvi. Sellest, et ainult aasta lõpul, mil vajatakse andmeid aruandluse tarvis, lektoreid meelde tuletatakse, on vähe.

Poolikult on ellu viidud ka TRÜ nõukogu otsus 30. oktoobrist 1962, millega loeti populaarteaduslik töö suurt tähtsust omavaks kateedri tegevusalaks, peeti vajalikuks annoteeritud temaatika koostamist ja kohustati kateedreid ning ÜTÜ-d astuma samme üliõpilaslektorite kasvatamiseks. ÜTÜ-ga on peetud mitmel korral läbirääkimisi; ÜTÜ nõukogusse valiti koguni noorte lektorite küsimusega tegelev funktsionäär, anti kindel lubadus, et iga teaduslik ring valmistab ette 2 üliõpilast-lektorit ja... jäeti kõik sinna paika. Peale tühjade lubaduste pole ülikooli liikmesgrupp aruandeperioodi vältel ÜTÜ-lt peaaegu midagi saanud.

3. Uute lektorite ettevalmistamisest

Kaua aega oli üliõpilaslektorite küsimus meie liikmesgrupi kõige valusamaks kohaks. Lektorite hulka kuulus vaid 1% üliõpilastest, needki peamiselt Ajaloo-Keeleteaduskonnast ja Õigusteaduskonnast. Ülejäänud teaduskonnad pidid üliõpilaslektorite suhtarvu väljendamiseks kasutama koguni promille!

Alates käesolevast õppeaastast võime aga täheldada rõõmustavat murrangut paremuse poole. See on seotud ühelt poolt ülikooli komsomolikomitee sammudega üliõpilaste suunamiseks loengulisele tööle, teiselt poolt sellega, et Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna juures hakati ette valmistama lektoreid-propagandiste. Praegu õpib selles osakonnas üle 35 üliõpilase väga mitmesugustelt erialadelt. I kursusel saavad nad ülevaate populaarteaduslike loengute ja vestluste metoodilistest alustest, tutvuvad loengu koostamise ja näitlikustamise põhivõtetega ja astuvad esimesi samme oma loengu koostamiseks. II kursusel tutvutakse loengulise töö organisatsiooniga Tartu linnas, külastatakse Eesti Raadio ja Televisiooni Tartu stuudiot ja astutakse juba loengutega rahva ette.

Komsomolikomitee kaasabil aspirant M. Titma ja üliõpilaste M. Uesoni ning K. Jaansoni eestvedamisel pandi sügisel käima rahvusvaheliste suhete ring. Ringi peamiseks eesmärgiks on varustada sellel alal tegutsevaid ja tegutsemiseks ettevalmistuvaid noori lektoreid uudse materjali ja seisukohtadega, arutada kollektiivselt läbi aktuaalsemad sündmused rahvusvahelisel areenil. Nii on viimasel ajal ringis kõne all olnud Nõukogude Liidu ja Hiina Rahvavabariigi suhted, ulatuslikud muudatused Alžeerias ja olukord Ameerika Ühendriikides pärast president J. Kennedy mõrvamist. Arvestades üliõpilaste küllaltki elavat huvi ja sõnavõttude sisukust ning värskust, võib väita, et selline ring õigustab end igati. Ainult et edaspidi tuleks enam tähelepanu osutada kõigi liikmete kaasatõmbamisele küsimuste arutamisel.

Uusi liikmeid ei tule aga otsida ainult üliõpilaste seast. Kuidagi ei saa rahulduda olukorraga, et pooled ülikooli õppejõududest pole ikkagi astunud ühingu «Teadus» liikmeks. Jääb loota, et uue juhatuse tegevuse tulemusena saabub ka siin murrang. Et meil lektorite kasvubaas on küllaltki tugev, tõendab asjaolu, et käesoleval aastal on loengutega esinenud 97 õppejõudu ja üliõpilast, kes senini ühingusse ei kuulu. Eriti palju leidub selliseid organiseerimata lektoreid Arstiteaduskonnas ja Kehakultuuriteaduskonnas.

Arvude asjalikus keeles

näeb meie liikmesgrupi sektsioonide tegevus välja järgmiselt:

Sektsioon	Esimees	Liikmed	Nendest passiivseid	Peetud loenguid
1. Ajaloo	S. Vahtre	20	4	238
2. Arstiteaduse	H. Petlem	47	19	241
3. Bioloogia	K. Kalamees	18	10	31
4. Filosoofia	E. Matrov	10	4	16
5. Füüsika-matemaatika	P. Kard	36	9	169
6. Keele ja kirjanduse	G. Laugaste	22	4	139
7. Majandusteaduse	V. Türk	21	8	123
8. NLKP ajaloo	I. Volkov	12	4	190
9. Pedagoogika	A. Lunge	16	1	180
10. Rahvusvaheliste suhete	K. Jaanson	10	—	318
11. Riigi ja õiguse	E. Koba	21	—	118
12. Teadusliku ateismi	—	11	4	101
13. Kehakultuuri	A. Viru	6	—	35
Kokku		250	67	1899

Ülaltoodud tabeli analüüsimisel peetagu silmas, et andmed käivad käesoleva aasta 11 kuu kohta. Passiivsete liikmete hulka pole arvestatud neid seltsimehi, kes võeti ühingusse vastu 1963. aasta viimases kvartalis, sest mitmed nendest pole senini jõudnud loenguga esineda. Kehakultuurisektsiooni väike liikmete ja loengute arv on seletatav asjaoluga, et see sektsioon moodustati alles kuu aega tagasi ja astub praegu oma esimesi samme.

Loengute temaatikast

Meie kiiresti edasirühkiv elu nõuab, et populaarteaduslike loengute temaatika peegeldaks teaduse ja tehnika viimaseid saavutusi, mille vastu elanikkonnas on eriti suur huvi. Paraku on liikmesgrupi praegune temaatika koostatud 1961. aasta teisel poolel, mistõttu puuduvad paljud aktuaalsed teemad; mitmed seal esinevad probleemid on aga minetanud oma tähtsuse ja muutunud tarbetuks ballastiks. Liikmesgrupi uue juhatuse ette kerkib kiireloomulise ülesandena uue, kaasaja nõuetele vastava temaatika koostamine. Ühtlasi tuleks silmas pidada, et loengute pealkirjad oleksid huviäratavad ning laiadele hulkadele arusaadavad. Samuti peaks märkima, millisele auditooriumile on loeng mõeldud: noortele, lastevanematele, rahvaülikoolidele vm. Ülikooli liikmesgrupi temaatikas peaksid kajastuma ka meie kollektiivi saavutused ühel või teisel teadusalal. Samuti võiks elanikkonnale tutvustada, millist otsest abi osutavad meie teadlased rahvamajandusele ja kultuurile, haridusele ning tervishoiule.

Vähevõitu on seni peetud loenguid isiklikust hügieenist, ravimite kuritarvitamisest, alkoholismist, kultuursest käitumisest, esteetikast, enesekasvatusest, kommunistliku ühiskonna inimese kujundamisest, kriitikast ja enesekriitikast. Kindlasti suureneb lähemal ajal tunduvalt huvi keemia-alaste küsimuste vastu. Seda peaksid ülikooli keemikud teemade valikul arvestama.

Lõpule tuleb viia annoteeritud temaatika koostamine, millest umbes pool on olemas, teine pool aga ootab juba terve aasta, millal lektorid leiavad aega (ning kohusetunnet) 10-realise annotatsiooni paberilepanekuks. Pärast seda, kui oleme andnud välja rotaprindil paljundatud annoteeritud temaatika, muutub loengute tellimine kahtlemata teadlikumaks ja mitmekesisemaks, kui ta seni on olnud.

KÕIGE...

... kaugemal on käinud loenguid pidamas ülikooli rektor F. KLEMENT. Tema arvestuslehed kõnelevad loengutest, mis on toimunud Saksa Demokraatlikus Vabariigis Rostocki linnas ja Kesk-Aasias Alma-Atas.

... lähedasemad loengud toimuvad ülikooli peahoones õppetöökoja kollektiivile. Siin töötab juba teist aastat lektoorium, mida juhib kommunist sm.. MUUGA. Loenguid on peetud väga erinevatel teemadel regulaarselt iga kahe nädala tagant. Et huvi lektooriumi vastu on elav, seda tõendavad sm. Muuga sõnad: «Juba nädal aega varem hakatakse pärima, kas ikka loeng tuleb ja kes on sedapuhku lektoriks.» Töö edukuse tagab kindel plaan, mille sm. Muuga koostas juba sügisel, arvestades kuulajate ettepanekuid ja leppides lektorite suhtes kokku ülikooli liikmesgrupiga.

... nõutavam lektor on NLKP kateedri aspirant K. KOGER, kes on kahe aasta jooksul esinenud ligemale 200 korral ettekannetega kommunistliku töö liikumisest ja meie partei poliitikast. Loengute populaarsuse saladus peitub rohke kohaliku materjali kasutamises ning elavas ja probleeme tõstatavas esitusviisis.

... aktiivsemateks lektoriteks 1963. aastal on ajaloolane Ö. UTTER, meedik M. KASK, bioloog P. ALLES, füüsik G. DEMENTJEV, filoloog G. KIVIVÄLI, majandusteadlased H. METSA ja U. POLISINSKI, parteiajaloolased J. JAKOBSON ja J. KALITS, psühholoog U. SIIMAN, pedagoogikateadlased H. LIIMETS ja I. UNT, aspirant M. TITMA ja üliõpilased K. JAANSON, M. UESON ning T. ALATALU rahvusvaheliste suhete alalt, jurist E. SALUMAA ja ateistid A. MITT ning R. TANI. Kui arvata nende poolt peetud loengud kokku, siis ulatub arv 700 ligidale.

... rohkem üliõpilaslektoreid on andnud ajaloo-osakonna V kursus. Selle kursuse 18 üliõpilasest kuulub lektorite ridadesse 7 pluss kaks poliitringi propagandisti. Ehk teiste sõnadega — loengute pidamisega on haaratud 50% kursusest.

... suurem kollektiivne üritus meie liikmesgrupil oli rotaprindikogumiku «Abiks ühiskonnaõpetuse õpetajale ja lektorile» väljaandmine. 9-trükipoognalises kogumikus kirjutasid kuus autorit ühiskonnaõpetuse aktuaalsetest probleemidest. Ühiskondlikus korras koostatud kogumik on saanud vabariigi õpetajatelt hea hinnangu.

... suuremat peavalu teeb vastutavale sekretärile liikmemaksude krooniline hilinemine. Veel praegugi on mitmetel seltsimeestel tasumata 1962. aasta liikmemaks, kõnelemata 1963. aasta maksust. Linnas oleme sellega ligi 50 liikmesgrupi hulgas eelviimasel kohal.

H. PALAMETS,
Ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupi juhatuse esimees

UUT TEATMEKIRJANDUST TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО СТРОИТЕЛЬСТВА ЛЕНИНГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ. Краткий путеводитель. Ленинград 1962. 183 lk.

КУЛЬТУРА РУССКОЙ РЕЧИ. Аннотированный указатель Москва 1962. 56 lk.

Н. А. Кимова, С. М. Воякина, А. М. Горбунов. СТРАНЫ ЛАТИНСКОЙ АМЕРИКИ. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1962. 117 lk.

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ. Промышленность и строительство Т. I: А-М. Москва 1962. 951 lk.

ПЯТИЯЗЫЧНЫЙ СЛОВАРЬ МИНЕРАЛОГИЧЕСКИХ НАЗВАНИЙ. Москва 1962. 347 lk.

ТОНКИЕ МАГНИТНЫЕ ПЛЕНКИ И ПРИМЕНЕНИЕ ИХ В ЭЛЕКТРОННЫХ ЦИФРОВЫХ ВЫЧИСЛИТЕЛЬНЫХ МАШИНАХ. Библиография. Киев 1962. 119 lk.

АНГЛО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ. Москва 1962. 371 lk.

А. Серрей. **Справочник по органическим реакциям.** Именные реакции в органической химии. Москва 1962. 299 lk.

Г. П. Богоявленский. **Физическая география.** Библиографическое пособие для учителей. Москва 1963. 208 lk.

Самостоятельная работа учащихся. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1961. 143 lk.

Статистический словарь. 1700 статистических выражений на семи языках. Budapest 1960. 171 lk. Vene, ungari, bulgaaria, tšehhi, poola, saksa, inglise.

Книжные фонды библиотек университетов СССР. Саратов 1962. 92 lk.

Tartu Riiklik 2 Ülikool

„Looming“ eeloleval aastal

Vabariigi Kirjanike Liidu häälekandja ajakiri «Looming» astus tänavu oma viiendasse aastakümnesse. Kunagisest väikesest, kümme numbrit aastas ilmuvast väljaandest on tänapäeval kujunenud mahukas kuukiri, mis oma veergudel avaldab suure osa meie kirjanike uudistoodangust, tehes selle lugejatele kiiresti kättesaadavaks. Samuti valgustab ja analüüsib «Looming» mitmekülgselt kirjanduselu meil ja mujal.

Erinevalt enamikust perioodikast ei piirdu selle väljaande tähtsus tänasega; võib liialdamata öelda, et «Loomingu» varasemate aastakäikude väärtus aja kulgedes ei kahane. Eriti vajalikud on need inimestele, kelle kutsetöö on seotud kirjandusega.

Mida siis pakub ajakiri oma lugejaskonnale eeloleval, 1964. aastal?

Mitu meie tuntumat sõnameistrit lõpetavad uusi teoseid ja neid võib lugeja kõigepealt «Loomingust» leida. Aadu Hindil on valmimas tema suurromaani «Tuuline rand» neljas, viimane osa, kus sündmustik jõuab kodanlikku Eestisse. Uut näidendit vanade kangete rannameeste elust pealkirjaga «Kihnu Jõnn» kirjutab Juhan Smuul. Egon Ranneti peatselt valmiva lavateose «Karikas ja madu» tegelaskond ja konfliktid viivad meid meditsiinitöötajate hulka. Ralf Parve on lubanud satiirilise komöödia.

Hästi võtsid lugejad vastu Eduard Männiku «Ajalehepoisid» — mälestusliku teose revolutsiooniaegsest Tartust. Tuleval aastal on temalt oodata samalaadset jutustust «Tooma surm». Novelle ja jutustusi saab «Looming» eeloleval aastal tõenäoliselt üldse avaldada rohkem, kui see oli võimalik tänavu. Lugeja ette on lubanud astuda L. Promet, P. Kuusberg, M. Kalda, O. Tooming, V. Saar ja hulk teisi autoreid. Huvitavaiks ja mitmekülgseiks tõotavad kujuneda luuleveerud: uute värssidega esineb enamik meie silmapaistvaid poeete.

Sisukaks tõotab kujuneda ajakirja artiklite-osa. Vabariigi tuntumad kriitikud ja kirjandusteadlased on lubanud oma kaastööd.

Lisagem veel, et 1964. aastal kavatseb «Looming» senisest ulatuslikumalt tutvustada vennasvabariikide, sotsialismimaade ja kapitalistlike riikide kirjanduselu nii informatsiooni kui ka ilukirjanduse tõlgete kaudu.

Tänavu tõusis «Loomingu» tiraaž tunduvalt, kuid sellele vaatamata jäid paljud kirjandussõbrad mõnest numbrist ilma. Et seda enam ei juhtuks, on kasulik tulevaks aastaks ajakiri tellida. Selleks on praegu ülim aeg!

V. ILUS

Kulumata SULEGA

UDO OTSUS

On sügispäev just nagu rõõmgi hele

On sügispäev just nagu rõõmgi hele.
Ei tea, mis puhta laotusega teeks!
Vist jätaksin ta hoida metsadele,
siis näeksin teda jälle koduteelt.

Oi, kuidas ruttan, sest mul jooksujalu
on siia jõudnud ikka mõtted vaid.
Nüüd viimaks ise tulin, ja ma palun
taas endale neid hetki ilusaid.

Mu aias kõik on jälle sügisene
ja hõbedat on rohkem ema peas.
Kuid sügispäev on nagu rõõmgi hele
ja see on hea.

* * *

Otsisin võtmeid, et oleks
avada südameid, —
küsisin tihti, kas pole
kusagil nähtud neid.

Siis sa tulid — ja
võtmed ma leidsin.
Mõistsin — neid enese
südames peitsin ...

JUHAN PAJU

Koos nendega

Mu sisemaailm piiritõkkeid
aeg-ajalt kipub vajama.
Kuid teadus veel ei tunne võtteid,
mis keelata ja tabada
võiks mõtet, tema lendu sinna,
kus parajasti võitlus keeb:

kus püssirohust kõrbend rinda
näeb palgasõdur enda ees;
kus kümminuudi double-twisti
Bob-band taob streikijate seas,
või seal, kus, surund hambad risti,
loeb vandetõotust kräsupea:

nüüd kuulaku mind mässav meri,
suur tähevaip ja tõusev kuu
ja süütult tapetute veri, —
et unustama saan kõik muu,
et ihu mul ja vaim ei väsi
ja halastust ei tundma saa
ma seni, kuni võõras käsi
veel kägistab mu kodumaad ...

Ja kuigi maades pole käinud,
kus mõte võitlusse mind viib,
vaid saalipimedusest näinud,
mis vägivald ja mis on piin;
ja raamatute säde kannab
tõeleegi üle vahemaa ...

Kõik annaks ära, ära annaks,
et olla seal, koos nendega!

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

АИЛЕ

Мы говорим на разных языках,
Но это ровно ничего не значит! —
Как если... белый рад, а черный плачет,
То здесь беда не в разных языках.

Вот — жест один, но не одно он значит:
Мое лицо еще в твоих руках...
Твое лицо уже в моих руках... —
Тобою — сделан, мной — не будет начат.

И пусть сгустится ночь у самых глаз.
(О, знаю, в ней не только кошки серы!)
О ночь, молю, оставь мне этой веры!
О ночь, прими, о ночь, помилуй нас!...

Но ты встаешь. Свежа. Резва без меры.
А я разбит. И синяки у глаз.

Laine Mäe, TRAKAI. **Linoollõige. 1963**

Tartu rajooni «Arengu» sovhoosi rahvamajas avati TRÜ kujutava kunsti kabinetis õppivate üliõpilaste töödest koostatud kunstinäitus. Jaanuarikuus eksponeeritakse sama näitus Nõo Keskkoolis.

G. Suitsu luule õhtul

Luuletuste pealkirjad olid kavalehest mitu korda läbi loetud, mõnega neist oma mälugi proovitud. TRÜ klubi saal oli 3. detsembri õhtul jälle luulehuvilisi täis. Eks kodus või ka lugeda — peab siis selle pärast kohe klubisse jooksma? Jah, aga... hea on kuulata hästi loetud luuletusi. See paneb nagu rohkem luuletuste mõtte üle arutlema, otsustama. Pealegi — kui värsid sellised on, mida kõvasti lugeda sobib.

Niisiis: G. Suitsu luule õhtu. «Lendavad ihalduste tulised tunglad: / noored, need otsivad muinasjutu Kunglat...»

«Elutuli» lõikab hingesse. Lähedane ja sütitav teema.

Ja «Ühele lapsele» kõlas S. Reegi esituses päris toredasti. Luuletus kord rõõmustab, siis seisatab jälle kurbuses.

«Värisevate haabade all» ja «Rooside eleegiat» luges Ü. Ulla. Võib-olla veidi liiga puiselt. Nukker-helisevad «Kerkokellad» ja hallipäine H. Laur. Soojus, hingestatus, rahu. Seesama ka «Tuulemaa II-s» — tagasihoitud raevuga segatult.

Juhan Liivi mälestuseks «Käkimäe kägu». K. Ader esitas selle hellalt ja veidi kelmikalt.

Üldse lugesid näitlejad tundelüürikat nagu paremini. Kas suuremast sisseelamisest või millestki muust. E. Rauer ei esinenud küll halvasti, kuid «Lapse sünd» «läks» talle siiski rohkem kui «Lippude vahetusel».

E. ÕUNAS

Leningradis

Novembri keskpaiku oli eesti filoloogia III kursus ekskursioonil Leningradis. Käisime muuseumides, teatrites, kinos, tutvusime Leningradi Riikliku A. A. Ždanovi nimelise Ülikooliga.

Suurt huvi pakkus meile I Viisaastaku nimelises klubis toimunud luulelõuna, millest me osa võtsime.

Oma uuemat loomingut esitas kümmekond Moskva poeeti, nende hulgas S. Polikarpov, S. Smirnov, K. Registan, V. Firsov, S. Kuznetsova, V. Turkin jt. Kuulajate soovil astusid kõnepulti ka kaks Leningradi luuletajat — L. Gavrilov ja L. Agejev. Kavas oli nii lüürilisi looduspilte ja vaikseid mõtisklusi kui rõhutatud kodanikutundega luuletusi.

Kuulatust jäid meelde parimad värsid, huvitavamad mõtted. Nendega koos tuleb hiljem ka autor jälle silmade ette — nagu uus tuttav, kellega oled tänavanurgal tükk aega juttu ajanud ja kellega tahaksid homme jälle kohtuda.

Näiteks Bokovi luuletus «Ime». Lihtne ja lühike mõtisklus sellest, kuidas kõik meie elus kiiresti võib vahelduda — kord sõidad turistina Berliini ja teistesse Euroopa linnadesse, kord jälle saadetakse sind kuhugi vaiksesse «maakolkasse». Elu vingerpussid tunduvad päris hirmsad. Lõpus aga järgnevad ootamatud, võidutsevad read — elu, see on ime, elagu amplituud!

Või jälle mõte ühest V. Firsovi äärmiselt sugestiivsest luuletusest: me oleme nii vaesed looduse ees, et loodus ei tohi seda vaesust meile kunagi andestada.

Meeldis Leningradi publiku elav reageerimine esinemistele. Ei, see polnud ainult hellitlev tunnustuse jagamine. Kui laval kõlasid ühe esineja õõnsad värsid kolmanda maailmasõja ohust ja kui autor kõuehäälse pateetikaga hüüdis:

«Kus te olete, Venemaa ustavad pojad?», muutus saal vilepõrguks: Maha! Häbi! Haltuura!

Samas aplodeeriti tormiliselt tõepoolest headele sõjavastastele luuletustele (näiteks S. Polikarpovi ja L. Agejevi värsid).

Siis veel: hea on, kui sinu, kuulajaga, räägitakse silma vaadates, mitte pilku paberites hoides. Mitte keegi esinejaist ei lugenud oma luuletusi paberilt maha.

Moskva luulealmanahhi «Poeesia päev» esindajana teatas V. Turkin, et järgmine almanahh ilmub käesoleva aasta detsembrikuu alguses. See number on õige mahukas — esinevad umbes 200 autorit.

Almanahhi kaudu on uuesti võimalik kohtuda ka sellel luulelõunal esinenutega.

L. SEPPEL

Nakatav entusiasm

TRÜ kunstikabinet — selle ruumi ukse taga kõhkles ja kaalutles nii mõnigi meist. Kas minna või mitte? Sellest on ju vähe, et oled armastanud joonistamist juba lapsepõlvest peale.

Jah, alguses oli hirmu ja piinlikkustki oma saamatuse pärast. Esimestel nädalatel sai mindud rohkem nagu kohusetundest, et selline asi juba kord ette võetud. Ent sedamööda, kuidas abitus kahanes ja julgus kasvas, muutusid iganädalased tunnid kabinetis peagi vajaduseks ja meist said entusiastid. Meid kõiki ühendab armastus kunsti vastu ja püüe tungida pisutki kunstiteoste valmimise saladustesse. Sest siitpeale said näitusesaalide seintel rippuvad pildid meie jaoks teise ilme. Seda märkasime üsna varsti.

Kõike seda meenutades péatume mõttes sageli oma juhendaja Kalju Põllu juures. Tema ongi see, kes meis need muutused esile kutsub, kes aitab meil avastada ja rõõmustab koos meiega.

Kalju Põllul pole kunagi aega olla väsinud, tüdinud, pahas tujus. Üks grupp tuleb teise järel, üks tund järgneb teisele... Ta on alati sõbralik ja abivalmis. Kuigi meid on 100 ümber ja juhendaja üksinda, suudab ta meid kõiki julgustada ja õpetada. Otsekoheselt arvustab sm. Põllu meie vigu ja just see aitabki väga sageli kõige paremini mõista olulist.

Üks tütarlaps ütles kord vestluses:

«Temas on ääretasa seda suurepärast, mida paljudes inimestes leidub vaid tilgakaupa.»

Meie, kunstikabineti rahvas, oleme selle tütarlapsega nõus.

M. KALJU

Kas nii on õige?

3. detsembril TRÜ klubis toimunud kirjandusõhtul kuulsime Gustav Suitsu luulet.

Selline õhtu peab arvatavasti lähendama kirjaniku loomingut lugejale, publikule, välja tooma võib-olla sellegi, mida tavaline inimene ei märka, rõhutama kõige väärtuslikumat, kõige olulisemat. Gustav Suitsu luule õhtul esinesid meie tuntud näitlejad. Luulehuvilisi tuli peaaegu saalitäis kokku.

Kas õhtu täitis oma ülesande? Mõningal määral kindlasti, sest publiku hulgas oli väga palju noori, kes esmakordselt tutvusid Suitsuga lähemalt. Huvitav oli kuulda E. Laugaste mälestusi sellest, kuidas luuletaja töötas professorina, samuti K. Taevi lühiülevaadet G. Suitsu elust ja loomingust.

Meelde jäid Ü. Ulla, H. Lauri ja T. Aava esinemised. J. Saulí ettekandes meeldis «Hauakiri», E. Rauerilt «Lapse sünd».

Kahju on aga sellest, et palju luuletusi jõudis saali üsna pingetult, tühjalt («Kevade laul» «Inspiratsioon»). Pole halb, kui näitleja esitab teksti raamatust (kuigi eelistada tuleb vaba esinemist), kuid pole enam hea, kui ta selle juures komistab mitte ainult ühe korra. Ja veel halvem, kui deklameerija ei ole suutnud (või ei püüagi?) süveneda luuletuse sisusse, kui kutselise näitleja häälevalitsemisoskuse tagant hoovab kuulajani ainult ükskõiksust, — ükskõiksust autori mõtte vastu.

Luuleõhtuid on tarvis. Aga need ei tohi vähendada armastust poeesia vastu. Nad ei tohi suunata luulesõpru ainult omaette lugema. Näitleja peab luuletuse tunnetamisel põhjani jõudma, andma edasi autori idee, meeleolu ja värsi ilu.

L. IHER

Tartu Riiklik Ülikool 3

«Prožektoriga» ühiselamutes

TIIGI 14

Üldmulje — rahuldav. Kuid on näha, et mitte kõigi korruste sanitaarvolinikud ei täida oma ülesandeid korralikult. Ega me muidu poleks II, III ja V korrusel kohanud üliõpilasi, kellel polnud aimugi, kes võiks olla sanitaarvolinik. Mitmed ei tundnud isegi mitte kursusevanemat.

Kõige räpasem oli II korruse köök. Korrapidaja, vene filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane EELMÄE, aga ütles, et tal on vaja eksamiteks õppida ja ega päeval pole vaja koristada.

Korrapidamisgraafikuid kontrollides selgus, et oma kohustused olid unustanud ka OJA (218), REINAP (219), KIRSS (133), LILL (408), PRAKS (204), MÄGI ja MILJAN (309). Toas nr. 108 arvasid KOTKAS ja OJASSON, et koristamine segab õppimist ja et pole lihtsalt aega.

Kaaslaste hinnangu järgi täidab sanitaarvolinikuna oma kohustusi kõige halvemini LAINE KADAKAS.

Esitasime LAINELE mõned küsimused.

«Kas te olete kontrollinud korrapidamist?»

«Jah, olen küll!»

«Kas te olete teinud valvegraafikusse märkusi?»

«Ei ole!» (?)

«Olete rääkinud nendega, kes jätavad köögi koristamata?»

«Ei ole!» (?)

«Mis te arvate, miks kaaslased iseloomustavad teid kui passiivset üliõpilast?»

«Mul on aega vähe, olen diplomand, pean tihti diplomitöö asjus Tallinnas käima.»

TIIGI 78/80

Köögid. II korrusel oli graafik täitmata. Viimane köögikorrapidaja oli olnud MARE TRUU, keda «eeskujuliku» koristamise eest oli «premeeritud» veel 3-päevase korrapidamisega.

B-sektori III korruse köögis ripub plakat pealkirjaga «Nii ei tehta!», mis peaks üles kutsuma suuremale puhtusele. Tegelikult oli teisiti — otse plakati all olevat ääreni täis prügikasti ümbritses prahi ja jäätmete virn. Paremas seisukorras ei olnud ka B-sektori I korruse köök.

PÄLSONI 14

Võrreldes «prožektori» eelmise reidiga on olukord poiste ühiselamus märgatavalt paranenud. Köögid on puhtad, söögikapid korras (siin moodustas erandi ilma numbrita kapp B-sektori II korruse söögitoas. Kapp oli täis toidujäätmeid ja musti nõusid).

Küsisime sanitaarkomisjoni esimehelt VÄINO RIISMAALT, kes on ühiselamu «mustad lambad», kui neid üldse on, ja kus nad elavad?

Vastus oli järgmine:

«Ikka on. Kõige hullem on B-sektori III korrus. Seal elavad tulevased geograafid, geoloogid ja majandusmehed.

Veel: kui aspirandid ja assistendid elavad ühiselamus, siis maksavad nende kohta samad reeglid mis tavalise «reatudengi» jaokski. Seda arvestagu ka mittestatsionaarsed üliõpilased. Korda tuleb pidada, hoolimata sellest, et elad majas ajutiselt!»

PÄLSONI 23

Hea üldmulje ühiselamust rikuti IV korrusel. Nimelt ei lastud tuppa nr. 411 «prožektori» liikmeid sisse. Ükseprao vahelt nägime vaid kahte silma, mis kibekiiresti oskasid olukorda hinnata, siis käis klõps! ja uks oli lukus. «Pole aega!» jõuti veel hüüda, seda juba läbi ukse.

Nii kiiret reageerimist võib ainult kadestada, kuigi väheusutav, et selle põhjuseks ajapuudus oli. Tüdrukud peaksid siiski suutma oma toa niisuguses seisukorras hoida, et poleks häbi ükskõik keda sisse lasta.

Ja lõpuks kiitus Gagarini tänava ühiselamu nõukogule, kes on suutnud oma majas maksma panna korra, puhtuse ja rahu.

Minu 20 kasvandikku

(Algus ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 31)

LEMBIT

Minuga juhtus õnnetus: nii kui ma, Reet — seitsmenda rühma kasvataja — süles, paar astet sain astuda, et neiukene basseini ujuma viia, kukkusin prantsti! selili. Poisid ütlesid, et turjal veritsevad kaks trepiastme jäljendit. Valu tegi kõvasti. Lembit hakkas minu ravitsejaks: igal õhtul maaris seljale savi, kuni paranemise tundemärke tuli. Temast peaks hea arst saama.

LEO

Meisterdas savist igasuguseid asjakesi. Ehitusmaterjali ülejääke võis näha seintel, ustel, akendel, ahjudel, isegi kaaslaste kuklatagustel.

MATI

Teda tuli alati noomida, — käsid teha üht, tema teeb ikka teist. Ja alati püüdis ennast õigustada, mis puhuks tal oli kujunenud eriline rääkimisviiski — veniias sõnu läbi nina. Võis üldiselt tähele panna, et kui lapsel midagi asjalikku öelda ei ole, hakkab inisedes sõnu venitama. Seda esineb teinekord isegi täiskasvanute juures.

MIKK

Õlgadest kiitsakas (klaverimängija), alati nagu riviseisangus — peenikesed käsivarred vastu külgi. Poisi käterammu suurendamiseks panin ta aeg-ajalt ronimisköie otsa kõlkuma.

OLAV

Poiste vastu mängis ta rahvaste palli komandos nii loiult, et sageli teda mängu ei võetudki. Tulid aga tüdrukud platsile, võitles Olav kas või kümne piiga vastu ihuüksinda, ikka jäi võitjaks. Väga vastuoluline karakter.

NATHAN

Lõhkus aknaruute ja taburette, aknakardina tõmbas ribadeks. Ta isa, kellel oli auto ja autoriteetne kõht, andis mulle kümnelise, et kui poeg midagi lõhub, siis sealt maha arvestada, ülejääk anda poisile. Nathan muutus korralikuks. (Materiaalse huvitatuse printsiip!). Ärasõidu eel, enne rongile minekut, andsin raha mehele kätte. Kuni teised vagunitesse trügisid, lõi ta mõned kannud telefonipostidelt alla.

OSKAR

Hea sportlane, kuid korrast ei hoolinud. Pidin karistama. Lasksin tal tema enda pruudi akna all sada kükki teha. Rohkem arusaamatusi meie vahel ei olnud.

PRIIT

Iseloomult mehine, kuid kehalt õhuke. Tema suured imeõhukesed kõrvalestad lipendasid ka absoluutselt tuulevaikses kohas isegi pärast käsklust: «Rühm, valvel!»

(Järgneb.)

S. KARJA

Teadaanded

Reedel, 13. detsembril 1963 kell 16 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoones) TRÜ ametiühinguaktiivi kooli õppus massilise organiseerimistöö komisjonidele, ametiühingu rühmaorganisaatoritele ja laekuritele. Aktivistide ülesannetest räägivad L. Pärl, J. Reimand, E. Namm. Osavõtt kohustuslik.

* * *

Reedel, 13. detsembril kell 18 on pedigoogikaauditooriumis ÜTÜ ajaloo, võõrkeelte ja väliskirjanduse ringi ühine koosolek teemal «Kelti rahvaste ajaloost ja kultuurist».

Päevakorras:

1. «Inglismaa ja Iiri suhted läbi sajandite» — V. Sirk.
2. «Läbilõige iiri (gaeli) kirjandusest» — U. Martinson.
3. «Kelti mõjud inglise keeles» — V. Talts.

* * *

Kolmapäeval, 18. detsembril kell 18 on kohviku piljardisaalis

PRESSIKLUBI

ajakirjandusgrupi koosolek.

Kirjanduskriitikast ja retsensioonist tullakse rääkima Kirjanike Liidust ja «Edasist».

* * *

Teisipäeval, 17. detsembril kell 18 toimub geoloogiaauditooriumis, Vanemuise tn. 46, Loodusuurijate Seltsi üldkoosolek. Ettekandega «Muljeid reisilt Ida-Aafrikasse VIII rahvusvahelisele looduskaitse kongressile» esineb prof. G. P. Dementjev Moskvast.

* * *

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, toimub teisipäeval, 17. dets. kell 19

kohtumine

Tartu Linna TSN alalise kaubanduskomisjoniga.

Lõpuks filmid «Sahhaara», «Fidel Castro», «Viimne pihtimus», «Killuke kodumaad».

* * *

Kolmapäeval, 18. detsembril kell 18 on peahoone 5. auditooriumis ÜTÜ aruande-valimiskoosolek. ÜTÜ liikmetele osavõtt kohustuslik.

* * *

Laupäeval, 14. detsembril algusega kell 16 toimub peahoone 5. auditooriumis üldkeeleteaduse ringi ja A. H. Tammsaare nim. Tartu I Keskkooli kirjandusringi kohtumine

MATI UNDIGA

Kõigi osavõtt tervitatav.

* * *

TRÜ KLUBIS

Reedel, 13. detsembril kell 19

JUHAN LIIVI MÄLESTUSÕHTU.

Esinevad Tallinna Riikliku Konservatooriumi lavakunstikateedri üliõpilased. Esitatakse J. Liivi luulet ja tema tekstidele loodud laule.

Laupäeval, 14. detsembril kell 20

RAHVASTE SÕPRUSE ÕHTU.

Õhtust võtavad osa Leningradi ülikooli üliõpilased.

Pühapäeval, 15. detsembril kell 20

HUUMORI JA SATIIRI ÕHTU

Neljapäeval, 19. detsembril kell 20 palutakse klubisse ilmuda neil, kes soovivad kaasa lüüa loodavas estraadiringis.

„Oli tore?" — „Oli!" Korvpalli-juttu

Vastab NSV Liidu teeneline treener EDGAR NAARITS

Tartus toimusid NSV Liidu korvpallimeistrivõistluste alagrupimängud. Tartu ülikooli naiskond tagas endale finaalipääsu.

Palusime naiskonna treeneril E. Naaritsal vastata mõnedele küsimustele.

Kuidas valmistusite naiskonnaga alagrupimängudeks?

Alates 15. septembrist hakkasime eriti hoolikalt treenima. Oktoobri keskpaigani kestis individuaalne üldfüüsiline ettevalmistus. 15. oktoobrist kuni 15. novembrini viimistlesime tehnikat. 15. novembrist kuni mängude alguseni haarasid treeningud taktikat ja koostööd.

Ettevalmistusest võttis osa 16 inimest, peamiselt I, II ja III kursuse üliõpilased. Treeninguid tegime algul neli korda nädalas, hiljem viis. Innukusest ja tahtejõust võistkonnal puudu ei tulnud.

Teie lootused?

Tartu alagrupp oli tugevaim. Kui mujal peeti esimese kolme koha pretendentideks 3—4 naiskonda, siis meil oli neid 5. Pinge oli väga suur. Pealegi pidi meie võistkond esinema noorendatud ja uuendatud koosseisus. Hea kollektiivi ettevalmistamiseks kulub 3—4 aastat, meie pidime end n.-ö. küpseks tegema paarikuuse hooajaga.

Lootused kolme esimese hulka pääseda ikka olid. Kõige ohtlikumateks vastasteks pidasime Leningradi «Burevestnikut» ja Kaunase PI-d. Neist esimene on mänginud neli-viis aastat enam-vähem ühe koosseisuga, muidugi on kujunenud tugev kollektiiv.

Mida Te tundsite enne viimast mängu?

Isiklikult tundsin — võidame. Mul oli naiskonnasse usku. Viimasel koosolekulgi oldi kuidagi vabamad, tunne «peame võitma» oli ühine, puudus närviline õhkkond.

Mängu algus küll erilist lootust ei äratanud, tehti palju vigu . . .

Kuidas olete mänguga rahul?

Paremini läksid esimene ja viimane (vastasteks Kaunase PI ja Leningradi «Trud»). Onnestus realiseerida meie põhiülesanne — vaba liikumise plaan. Pall liikus ilma pingeta, kollektiivne-individuaalne kaitse oli korralik ja visketabavus normaalne. Mis puutub mängu Kišinjovi «Inždorstroiga», siis — eks vahel tule ikka haibu päevi ette. Õnne polnud. Mäng algas kuidagi närviliselt, ülipüüdlikkusest tekkis kramplikkus. Sellest tulenesid omakorda vead kaitsemängus ja tagalauapallide hankimisel. Kaotasimegi kahe punktiga.

Tugevasti on sel aastal edasi arenenud Anne Vaikmaa (Majandusteaduskonnast), Astrid Lindeberg (Ajaloo-Keeleteaduskonnast) ja Evi Hansumäe (Õigusteaduskonnast). Kõik nad on väga kohusetundlikud — nii õppimises kui spordis.

Millal ja kus algab finaalturniir? Prognoosid?

Finaalturniir algab jaanuari lõpul. Asukohta praegu kindlalt ei tea, kuid arvata võib, et Leningradis. Et tuleval aastal alagrupimänge ei toimu, siis jääme finaali mängima ka järgmiseks hooajaks. Just 1965. aastalt ootan palju, siis on meie naiskond loodetavasti tunduvalt paranenud, saame ju vahepeal kõvasti koosmängu harjutada.

Finaalturniiril enam nõrku naiskondi polegi, kõiki kahteist võib pidada tugevaiks. Ei saa enam loota vastaste halvale mängule, peab lootma ainult iseendale. Tase on väga ühtlane ja sellepärast prognoose teha raske. Tahame ikka jõuda esimese poole sisse.

Mida soovite ülikooli korvpallielult?

Sooviksin, et iga teaduskond paneks meistrivõistlusteks kollektiivi välja, et igast teaduskonnast oleks ka publikut oma võistkonnale kaasa elamas. Tahaksin näha seda, et kõik võistkonnad leiaksid võimaluse esineda oma teaduskonna dressis. Võistluste organiseerimine peab olema parem kui seni.

Veel tahaksin, et mängudes lööksid kaasa ka mittekorvpallurid, kui vaja on. Oma teaduskonna eest peaksid kõik väljas olema!

Soovisime meie ülikooli pere poolt TRÜ naiskonnale ja tema treenerile palju korve finaalmängudel.

«Aitäh! Püüame!»

Väravpallivõistlustelt

4.—8. detsembril toimusid Sillamäel Eesti NSV 1963. aasta väravpalli karikavõistlused. Osa võttis 8 naiskonda, nende hulgas ka TRU. Ülikooli võistkond esines oma alagrupis täiseduga, võites «Norma», Tapa ja Viljandi. Teises alagrupis sai kaotuseta finaali Kivioli. Ühe kaotusega said edasi Tapa ja TPedI.

Laupäeval kohtusid finaalmängudes omavahel TRU ja Kivioli. Väga tasavägises mängus saavutas 7:5 võidu Kiviõli naiskond. Tapa naiskond kindlustas endale 3. koha, võites TPedI tagajarjega 7:6.

Viimasel päeval kohtus TRÜ naiskond TPedI-ga ja Kivioli Tapaga. Võidukad olid TRU ja Kivioli.

TRU naiskonna koosseisus esinesid E. Rannu, M. Reinlo, E. Aasama, M. Luuk, K. Suurväli, A. Siitam, E. Lõokene, J. Martinson, T. Kaljola, T. Tiitus ja A. Ollino. Võistkonna treener on E. Kübarsepp.

A. OLLINO

Õnne! Õnne! Õnne!

SIRJE MÄNDMETS
ja
VELLO NÕMMSALU

Geoloogid

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9543. MB-10118.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupärat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Reedel, 20. detsembril 1963

Nr. 34 (574)

XVI aastakäik

Kaua me teoretiseerime?

Tegude juurde!

Möödunud reedel oli raekojas ELKNÜ Tartu Linnakomitee ja ELKNÜ TRÜ Komitee ühine pleenum. Arutati Majandus- ja Kehakultuuriteaduskonna komsomoliorganisatsioonide tööd.

Miks räägiti just nendest? Räägiti sellepärast, et siin tulevad kõige selgemini ilmsiks need puudused, mis ideelis-poliitilises kasvatuses esinevad.

Ent arvukate sõnavõttude mõtted küündisid kahest teaduskonnast palju kaugemale, jõudsid komsomolitöös veel esinevate kitsaskohtadeni kogu ülikoolis.

MAJANDUSTEADUSKONNAS on 155 üliõpilasest 122 kommunistlikku noort. Selle poolteise kuu jooksul, mis on möödunud uue büroo valimisest, võeti vastu 7 noort (aga: kaubanduse IV kursusel on 15 üliõpilasest ainult 8 komsomolis).

Teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretär Jüri Kõrgvee rääkis, et värsked tuuled puhuvad kaubanduse II kursusel. Otsustati hakata võitlema kommunistliku õpperühma nimetuse saamise eest. Seda ei tehta uisapäisa. Kursus võttis kahekuuse mõtlemisaja, kaalus kõik võimalused läbi ja tegi mõtte alles siis teatavaks. Nii mõnigi tore traditsioon on siin juba alguse saanud. Ühiselt pühitsetakse sünnipäevi, värsketele kommunistlikele noortele kingitakse lilli. Suhtumine elusse on kuidagi teistsugusem.

Tulevikus korraldatakse igal nädalal mõni vaidlus kas poliitika, kunsti, kirjanduse või mõnel muul teemal. Seda tehakse ühiselamus, mitte auditooriumis, siis on olemine kodusem ja mõtegi liigub vabamalt.

Paistab, et tööl poleks nagu vigagi. Jah, aga niisugused küsimused, nagu aktiivi õpetamine, side ülikooli ajalehega jms.? Näiteks viimane. Kas tõesti ei leia teaduskonna peale 2—3 inimest, kes kirjutaksid aeg-ajalt, mis sünnib? On tubli tükk aega möödas, kui majandusmeestest viimati juttu oli. Ja kui oligi, siis mitte nende endi sule läbi. Seepärast öeldaksegi — filoloogide leht. Toimetus ei jõua igale poole ja kui jõuakski, siis poleks nendel kirjutustel ikkagi seda kaalu, kui sellel, mis asjasse pühendatu enda käest tuleb.

Miks mitte korraldada koosolekuid, vaidlusõhtuid teemal «Meie ülikooli ajaleht». Kritiseerida ja teha konkreetseid ettepanekuid. Koosoleku materjalid aga saata lehele.

Siis aktiivi õpetamine ja kõige tähtsam — ET HEA MÕTE JÕUAKS IGA ÜLIÕPILASENI. Neil küsimustel peatus kaasaruandja, ELKNÜ Tartu Linnakomitee büroo liige Aare Purga. Kääriku vaim oli küll hea, kuid jäi kursuste kohale ainult hõljuma, selle asemel et sütitada ja kaasa tõmmata. Miks siis? TEADUSKONDADE BÜROOD, mis peaksid olema vahelülideks komsomolikomitee ja grupi vahel, ei juhenda grupiorganisaatoreid nagu peaks. See peegeldub juba tööplaanides. Need tehakse sageli vägagi pealiskaudselt. Komitee saatis Majandusteaduskonna plaanid küll tagasi, kuid ka uued polnud eelmistest palju paremad. Pole seal näha ei vastutajat ega grupiorganisaatori allkirja. Nõutakse ja teeme midagi ära. Teaduskonna büroo istungi ühe päevakorra punktina on kirjas «töö gruppides.» Muud ei midagi. Kui küsida, kuidas seda tööd siis tehakse, et see peaks nagu rohkem näha olema, siis vastatakse selle peale, et mis siin märkida, et see on ju iseenesestki mõista, kuidas teha, Aga just see polegi mõista, just see ongi praegu peamine.

Harilikult on büroos igalt kursuselt vähemalt üks inimene. Siis arvataksegi, et side on olemas. Aga kursusekaaslasel pole objektiivset pilku. Seepärast oleks otstarbekas kinnistada igale büroo liikmele üks (mitte oma) kursus. Siis on konkreetselt teada, kellelt nõuda. Et poleks ebamäärast vihjamist. Nagu oleks kõik korras. Aga pole ju.

Näiteks ei teata, kuidas näeb välja GRUPIPÄEVIK. Mõnel pool on küll koosolekute protokollid kausta vahele pandud, kuid vaidlusõhtutest ja muust mitte sõnagi. Kes ise ei oska, komitee aitab, aga jäljed peavad jääma kõigest.

Mitmel pool arvatakse, et komsomolitööd on nii vähe, et igale noorele ei jätku pidevalt ülesandeid. Siit tulebki küsimus: mis on õieti KOMSOMOLIÜLESANNE? mille poolest ta tavalisest ülesandest erineb?

Kas teatri ühiskülastuste organiseerimine ja ajakirjanduse levitamine on komsomoliülesanded? Loomulikult on, kuid ainult sel juhul, kui see tegevus on suunatud uue inimese kasvatamisele ja temas väärtuslike iseloomujoonte arendamisele. Kui ajakirjanduse levitaja piirdub kassiiri ja registraatori osaga, siis mitte, kui ta aga soovitab ja populariseerib huvitavaid ja mõttekaid ajalehti ja ajakirju, mida peaks kindlasti lugema, siis kindlasti. Ei ole tähtis MITTE MIS, VAID KUIDAS.

Puudus ei tule siis sugugi inimestest, aga hoopis ülesannetest.

ÜET tegevusest rääkisid P. Järve, J. Kõrgvee, A. Purga jt. Osavõtu protsent on üldiselt suur. Kuid missugused erialad on kirja pandud? Kõige rohkem on tantsuõpetajaid, matkainstruktoreid jms. Keegi ei taha öelda midagi nende erialade vastu, sest iga kommunistlik noor peab oskama ajakohaselt tantsida, iga noor tundma kodukultuuri jne. Kuid peaaegu täiesti kõrvale on jäänud sellised erialad nagu lektorpropagandist, ilmalike kombetalituste organisaator jm. Komso-

(Järg lk-l 2.)

Arvestused ja eksamid on alanud. KIVI KOTTI!

Kursus, ole printsipiaalne!

Kursus kui kollektiiv peab otsustama kõik pakilisemad üliõpilasellu puutuvad küsimused. Kes siis tunnekski veel paremini üliõpilast, tema muresid ja rõõme, raskusi ja puudujääke, kui ta omad kursusekaaslased, kellega ta on koos loengutel, praktikumidel, laboratooriumides. Sellest on käesoleval õppeaastal palju räägitud ja ehk aitaks juba, kui meil kõik asjad hästi korras oleksid.

Järjekordsel ülikooli komsomolikomitee bürool olid arutusel õppedistsipliini, käitumise ja õppeedukuse küsimused.

Aruandjad — teoreetilise füüsika, vene filoloogia ja eesti filoloogia osakonnad ning Kehakultuuriteaduskond kinnitasid kõik: dekanaadid, kes teavad, et loengutelt puudumisi arutavad nüüd kursuste komsomoligrupid, ei osuta sellele küsimusele enam peaaegu üldse tähelepanu. See kohustab kursust rangelt suhtuma igasse puudutud tundi. Teatakse ju hästi, kas kaaslasel oli põhjus või «unustas» ta ennast lihtsalt magama.

Kehakultuuriteaduskonna büroo sekretäri Valdo Juudase andes oleks nagu kõik korras olnud. Kuid ometi esineb selles teaduskonnas palju puudumisi ja nende põhjuste läbiarutamine toimub formaalselt, sõbramehelikult. Eriti on kannatanud siiani sellised õppeained, nagu NLKP ajalugu ja inglise keel (viimase loenguilt on III kursus isegi täies koosseisus puudunud — kontrolltööd kartes).

Halva õppeedukuse ja sagedase puudumisega paistavad silma paljud vene filoloogia osakonna II kursuse üliõpilased. Siiski ei ole teaduskonna õppekomisjon senini taotlenud ühegi üliõpilase stipendiumita jätmist.

Eeskujuks võib tuua bioloogiaosakonda. Üliõpilased tegid hulga häid ettepanekuid õppeprogrammide ja loengute kohta. Järgmisel semestril arutatakse õppeprogramme ka kõigis teistes teaduskondades.

Niisiis ühelt poolt meie enda kaasabi õppetöö korraldamise küsimustes, teiselt poolt aga õige suhtumine õppedistsipliinisse — see peaks paremaid tagajärgi andma ka lähenevail eksamitel.

A. PARK

Et ei oleks praaki!

Hiljuti toimunud Majandusteaduskonna temaatilisel konverentsil arutati küsimust «Mispärast me tegeleme ühiskondliku tööga ja kuidas kollektiiv kasvatab inimest». Konverentsi käigus aga kasvas välja mitmeid uusi probleeme. Tähtsaimaks neist oli — missugune peab olema kõrgema haridusega noor spetsialist?

«Kas tõesti on ülikooli Majandusteaduskond viimasel ajal hakanud välja laskma mittevääruslikke spetsialiste, vaid praaki?» küsis Tartu rahandusosakonna töötaja sm. Aron.

Selles asutuses töötavad TRÜ Majandusteaduskonna nelja lennu lõpetanud. Et neil alguses võis tööga raskusi tulla, on täiesti arusaadav. Kuid kõrgema haridusega noorel töötajal, kes teadlikult rikub töödistsipliini, hilinedes tööle, lahkudes varem, olles kauem lõunal, pole end millegagi vabandada. Edasi — miks me siis üldse õpime, kui me pärast ei oska või, veel hullem, ei soovi oma teadmisi ja töötahet rakendada seal, kus meid vajatakse? Ja mis annab meile peale selle, et me oma tööülesannetega toime ei tule, ka veel õiguse ülalt alla vaadata neile kaastöötajatele, kel pole diplomit taskus?

Niisuguseid lõpetanuid ei või olla, arvate teie. Tuleb siiski välja, et on. Sm. Aron jättis seekord nimed nimetamata. Küllap nad tunnevad endid ise ära. Kuid kuuldes kunagiste kaasüliõpilaste kohta kibedaid sõnu, peaksime meenutama, et diplom toob endaga kaasa mitte ainult õigusi, vaid ka palju kohustusi ja ülesandeid. Jäägu meile lootus, et need, kes on selle enesestmõistetava tõiga unustanud, on vaid üksikud erandid.

Hoopis vastupidist kuulsime Tartu Kaubandusvalitsuse kaadriosakonna juhataja sm. Peebo sõnavõtust. Nende lõpetanute kohta, kes praegu kaubandusvalitsuses töötavad, oli tal vaid kiitvaid sõnu öelda. Suurem osa neist on hiljuti loodud Noorte Spetsialistide Nõukogu liikmed ja teevad aktiivselt ühiskondlikku tööd. Väga hea iseloomustus anti ka praegustele I kursuse üliõpilastele, kes on tööpraktikal kauplustes (Noormets, Teder, Uibo jt.). Kindel on, et nendest kasvavad head spetsialistid, mitte praagi hulka kuuluvad erandid.

Üliõpilaste sõnavõttudest olid põhiprobleemideks kollektiivsus, sõprus; missugune peab olema tugev, terve kollektiiv ja miks me seda nii harva kohtame? Kursuste esindajad rääkisid olukorrast oma kursustel. Selgus, et üheks paremaks kollektiiviks Majandusteaduskonnas on kaubandusosakonna II kursus. Kuidas niikaugele jõuti?

«Tavaliselt on nii, et kollektiivis leiduvad tugevamad organisaatorid, kelle järele teised joonduvad. Kas teil on ka nii, või teete kõik koos?» küsiti kaubandusosakonna II kursuse esindajalt Maie Rõõmult.

«Nii järsku on raske vastata. Aga vist ikka koos,» ütles Maie.

Näib, et selles ongi saladus — teha kõike ühiselt. Ja veel — range nõudlikkus enda ja teiste vastu, ausus, vastutustunne. Vana vaenlane — passiivsus — jäägu ukse taha. Kõige rohkem liidab meid ühte see, kui me üksteist aitame ja võtame põhimõtteks: ükski kursuse, grupi või toa kollektiivi liige ei tohi kõrvale jääda ühisest tööst. Kui teame, mis on kohusetunne ja täidame hästi oma ülesandeid, siis kasvame headeks spetsialistideks.

H. PLIESS

Katsetuste staadiumis

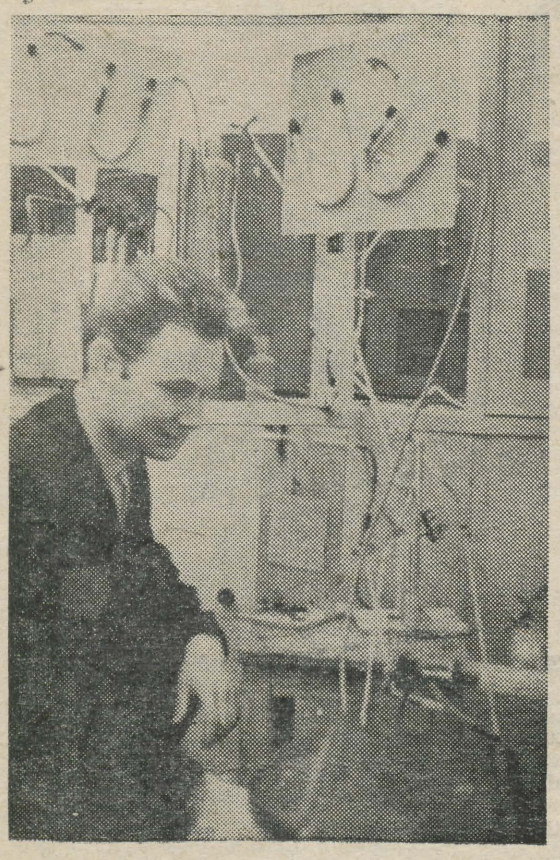

«Kaks viimast nädalat järjest on proovid nurja läinud,» ütleb Jaak, ise pole ebaõnnestumiste pärast sugugi mures, vaid naeratab koguni.

Laboratooriumilaual on peotäis tillukesi peeglikildudena helkivaid klaasnelinurki. Kaetud luminofooriga, peavad nad lõppkokkuvõttes elektrikondensaatoriks saama. Kui õnnestub, võib nende abil elektrivalguse eredamaks muuta. Hõõglampide kasutegur on ju ainult viis protsenti, ülejäänud energia läheb soojusena tühja; luminofoorkondensaatorid tõstaksid kasutegurit tublisti. Eriti tähtis oleks uus leiutis reklaamvalgustitele.

Põhimõte on olemas. Kuidas seda ellu viia, seda V kursuse füüsik Jaak Elmela uuribki.

Ala on alles noor. Nõukogude Liidus on selliste asjadega seni tegeldud ainult Kiievis. Spetsiaalseid seadmeid ei ole, tehnoloogia puudub — kõik tuleb endal luua ning nuputada. Üheksa kuud on Jaak päev päeva kõrval juurelnud, arvutanud, sadu kordi kogu protsessi läbi mõelnud. Oma kätega tegi ta enamiku katseseadmeist, oli klaasipuhuja, lukksepp ning isegi pesunaine. Eksperimentaalfüüsik teisiti ei saagi — aju ning sõrmed peavad võrdselt nobedad ja osavad olema.

Tublisti on tulnud õppida ka keemiat, et tunda kõiki gaasidega kuumutamisel tekkivaid reaktsioone, klaasi- ja luminofoori vahekordi. Kui uurija ei tööta piinlikult täpselt, on tulemused juhuslikud. Väike vääratus, muutus kuumutusajas või teine klaasisort — ning juba annab edu koha lüüasaamistele. Jaagul on olnud nii neid kui ka leidmiste võidurõõmu.

Töö laboratooriumis on Jaagule midagi hoopis enamat kui kohustuslik praktika. Ta vajab seda tööd ise. Kes saakski teda sundida istuma tihtipeale 10—12 tundi järjest klaasikillukeste taga? Ta ise ütleb ka mõnikord: «Ma ei tea, kas mu töö üldse õnnestub.»

Tehtud on juba üle neljasaja proovi. Kasu neist on, sest eelkäijaga võrreldes on Jaagul juhuslikkuse osa tunduvalt vähenenud.

Viljatult unistada Jaak ei armasta. Kui kuulad, millise innuga ta jutustab oma tööst, tekib veendumus: tema juba hätta ei jää. Küllap võib üsna varsti elektriluminofoorkondensaatorite tööstuslik tootmise tehnoloogia lõplikult paberile panna.

Kõrget kasutegurit, Jaak!

J. KEEVALLIK

KÕIGILE • KÕIGILE

23. detsembril kell 16 toimub TRÜ aulas ülikooli PARTEIORGANISATSIOONI LAHTINE ÜLDKOOSOLEK. Päevakorras L. Stolovitši ettekanne «Esteetiline kasvatus — kommunistliku kasvatustöö lahutamatu osa».

P. Kard doktoriks

Ülikooli teoreetilise füüsika kateedri juhataja Paul Kard kaitses riiklikus optikainstituudis (Leningradis) edukalt doktoritööd. Väitekiri käsitleb optiliste kihtide arvutamise ja sünteesi teooriat.

Kaua me teoretiseerime?

(Algus lk-l 1)

mol pole meelelahutuse selts «Maiõis». Kehakultuuriteaduskonna 100 inimesest on ÜET-s registreerunud 97, kusjuures ühiskondlik-poliitilistele aladele on end kirja pannud 8(!) üliõpilast. Ometi on elus nende järele kõige suurem nõudmine. Majandusteaduskonnas tehti näiteks väga eluline ja asjalik ettepanek: võtta ÜET nimekirja ka kaubandusinspektori eriala.

Väga hädasti on vaja lektor-propagandiste. On häbi, kui lõpetanul on kitsas silmaring, kuid piinlik on ka see, kui teadmised on, aga lektor ei suuda neid kuulajani viia. Juttu on, aga tuuma pole ollagi. Huvitavalt rääkis sm. Kostabi oma külaskäigust Leningradi pioneeride paleesse. Inimesi puupüsti täis saalis oli pioneeride vaidlusõhtu. Palav. Rääkisid kahe kooli esindajad. Klubil on väga tore traditsioon. Kui keegi kõneleja ühtejärge juba 5 minutit õõnsat juttu ajab ja ainult fraase veeretab, võetakse talt sõna ära. Ilma pikema jututa. Moraal: kui sa tahad, et sind kuulataks, räägi hästi. Kas ei tasuks ka meil ja muudel mistahes kaliibris kõnemeestel siin pioneeridest eeskuju võtta. Ei tahaks lastest viletsamad olla!

KEHAKULTUURITEADUSKONNA sekretär V. Juudas rääkis, et möödunud aastal lõpetas kommunistliku töö õpperühm ja paljud lõpetanud etendavad vabariigi spordielus tähtsat osa. Jah, seda küll ja see on tore, aga miks pole neil järgijaid oma teaduskonnas, seal, kus asi alguse sai. III kursusel ollakse koolis kehalise kasvatuse õpetajateks, IV treeneriteks. Praegu kaalutakse, kas saata II kursust koolidesse või mitte. Ainult et õppeaasta lõpeb ennem otsa, kui vaekauss langeb.

Sm. Sõna nahakombinaadist ja sm. Juhandi EPA-st valgustasid SIDEMEID VÄLJASPOOL ÜLIKOOLI. Elame ühes linnas, aga kokku saame harva. Akadeemia rahvas tahaks meilt kuulda kommunistlikest õpperühmadest, ideoloogilise töö kogemustest ja muust. Nahakombinaat tahab, et me poleks I kursusel tööl käies mitte ainult kirjas asutuse komsomoliorganisatsioonis, vaid oleksime ka kollektiivi tegelikud liikmed. Et me ei ütleks ära seinaleheartiklist, et me annaksime nõu ja abi kaugõppijaile ja et me hoiaksime ka oma töökoha korras. Aega on vähe. See on selge. Kuid kas ei esine vahel seda, et kui meile tahetakse anda mõnd ühiskondlikku ülesannet asutuses, ütleme, et oleme üliõpilane, ülikoolis aga, et me töötame. Raske on, väga raske, kuid ka ülikoolil peab, nagu ütles ELKNÜ Keskkomitee sekretär H. Puusild, tööl käivate üliõpilaste eest olema topelt mure ja hool.

Tihedad sidemed linnaga on nüüd Arstiteaduskonnal. Sekretär L. Karu ütles, et haigla ja ülikooli komsomoliorganisatsioon töötavad käsikäes. Iga õde juhendab 1—2 üliõpilast, vaatab, et ta õpiks haiglas tundma kõiki töid sisuliselt. Haige paranemise edukusest langeb 40% põetamisele. Et hästi juhendada, peab õde ka end täiendama. Üliõpilased omalt poolt aitavad pidada poliitvestlusi, abistavad kaugõppijaid. Korraldatakse ühiseid koosviibimisi.

Juttu oli ka sellest, kui vajalik on ÜTÜ ringide side linna asutustega. Näiteks kutsehaiguste küsimus. Alumiiniumivabrik, nahakombinaat, televisioonistuudio jt. rikuvad küll töötajate tervist, kuid seal esinevad ohud pole kutsehaiguste alla võetud. Üliõpilaste uurimised andsid häid tulemusi, kuid asutuste juhatajad reageerivad väga loiult, panevad materjalid kalevi alla ega võta midagi ette.

M. Titma ja paljud teised arvasid, et ÕPPEJÕUD seisavad veel üliõpilasest kaugel. See on terav probleem. Väga vähesed võtavad osa komsomolikoosolekutest. Sellest tuleb, et ei olda kursis uuega, räägitakse üksteisest mööda. Õppejõud võiks olla vanem seltsimees ja nõuandja, mitte ainult loengupidaja.

Siis POLIITINFORMATSIOONIDEST, ükskõik kuidas me neid ka nimetame. Sm. Purga ja sm. Šer mainisid, et üldiselt on jää liikuma hakanud Kõige enam on levinud viktoriinid ja RSR lektorite kutsumine. Mõlemad moodused on head, kuid juba praegu on näha tagajärjed, mis tekivad, kui ainult neid viise kasutada. Kõigepealt viktoriinid. Huvitavad asjad, kuid nende kaudu kontrollime ainult üksikuid fakte, üldistamine ja sündmusele koha leidmine, mis peamine ongi, jääb tagaplaanile. Lektoritega ollakse küll väga rahul, kuid siin on see häda, et kursus on ainult kuulaja osas. Huvitava ettepaneku tegi vene filoloogia osakonna komsomolibüroo liige L. Šer.

Kursuse büroo annab näiteks mõnele inimesele teemad. Need valmistavad vestluse ette koos RSR klubi vastavate lektoritega. Üliõpilane õpib probleemi nägema, tabama tuuma ja seoseid teiste asjadega. Ühe osaks jääbki edaspidi näiteks sisepoliitika, teise osaks midagi muud. Kui kellelgi kerkib vahel mingi küsimus, siis teatakse kohe, kelle poole pöörduda. Nõuandja ja abimees on oma kursusel.

Oleme julged ja otsime. Siis ei jää ka edu tulemata.

E. BRAND

Geograafide suurpäev

5. detsembril tähistati ÜTÜ geograafiaringi 16. aastapäeva. Ringi aastapäevade tähistamine on kujunenud traditsiooniks. Sellest võtavad peale ringi liikmete arvukalt osa ka vilistlased, õppejõud ja külalised vennasvabariikide ülikoolide geograafiaosakondadest.

Ringi liikmete teaduslikust tööst ülevaate andmiseks korraldati teaduslik konverents. Konverentsil esitati ettekandeid füüsilise geograafia (T. Liblik), majandusgeograafia (M. Sein) ja klimatoloogia (A. Jaani) alalt. Kuulati ära kolm Läti RÜ üliõpilaste teaduslikku ettekannet.

Aastapäeva tähistamise pidulik osa toimus klubis. Et valdav osa geograafiaosakonna üliõpilastest on ühtlasi ringi liikmed, siis kujunes see õhtu ka osakonnaõhtuks. Toimus traditsiooniline noorte tudengite geograafiks «löömine». Tuli sooritada «erialaeksam» ja anda pidulik tõotus. Nii täienesid geograafide read jällegi 30 üliõpilase võrra.

Üldist heakskiitu pälvis uus «geograafiline dokumentaalfilm» «Rebane ja alma mater», milles Oskarist ühe aasta ja üheteistkümne kuu jooksul geograaf tehti...

Erilist huvi äratas asjaarmastajate poolt koostatud «saade» «Mikrofoni ja märkmikuga».

Dots. L. Vassiljevi demonstreeritud värvilised diafilmid «Kas tunnete Taaralinna?» leidsid üldist tunnustust. Ülikooli rahvakunstiansambli laulurühm, kes teatavasti põhiliselt geograafidest koosneb, rahuldas osavõtjate muusikalisi soove. Oli nalja ja naeru. Õhtut võib lugeda huvitavaks ja õnnestunuks.

V. KRAAV

›REBANE‹
(Vulpes vulpes)
JA
ALMA MATER

GEOGRAAFFILM
1963

Allpool avaldame mõned kaadrid filmist «Rebane ja alma mater». Ülal avatiiter.

Meedikute konverents lõppes

Arstiteaduskonna õppejõudude konverents toimus tänavu 10.—13. detsembrini.

Üldse oli 6 istungit. Probleemide ring oli küllaltki lai. Siin olid küsimused südame- ja vereringesüsteemi haiguste diagnostikast ja ravist, seedeelundite füsioloogiast ja patoloogiast, reuma laboratoorsest diagnostikast, ionisatsiooniravist, eksperimentaalse ja kliinilise meditsiini küsimustest, peaajuga seotud probleemidest — kokku 56 ettekannet.

Konverentsil oli palju positiivset. 10. kuupäevaks sai trükivalmis konverentsil ettekandele tulnud tööde kogumik. Konverents näitas, et meie ülikooli meedikud on kursis uusimate probleemidega ja uurimismeetoditega, meie klinitsistid on hakanud kasutama eksperimentaalseid uurimismeetodeid. Laialt on valminud töödes kasutatud statistilist meetodit. Arvutused teostati TRÜ arvutuskeskuses. Siin pakkus meedikutele lahkelt oma abi dots. L. Võhandu. TRÜ Arstiteaduskond on talle väga tänulik.

Konverents, millest jäid seekord kõrvale vaid stomatoloogid ja farmatseudid, näitas, et meie ülikooli arstid tegelevad aktiivselt teaduslike probleemidega.

I.-P. PADERNIK

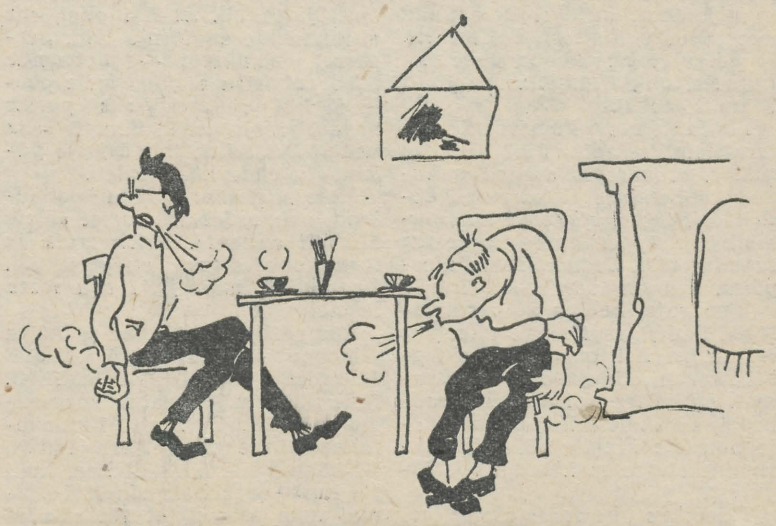

Ülikooli kohvikus, kus küll suitsetamine on ära keelatud.

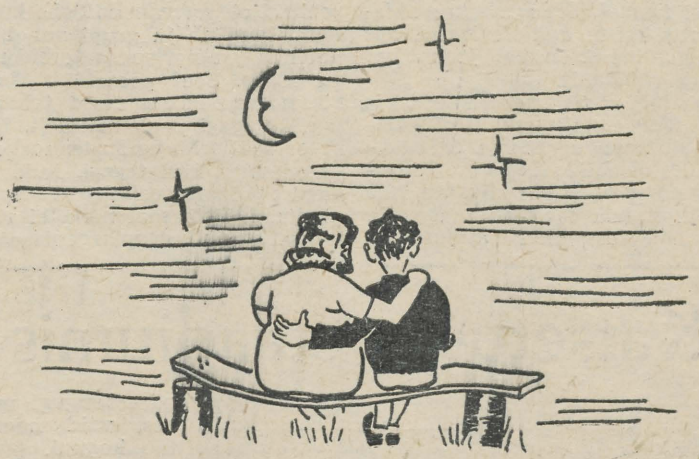

Kevadine sessioon.

Hirmus tagasihoidlikult

«Kas meist saab «maa sool»?»
«Kas meist saab teadlane-tribuun?»
«Mis tuleks teha, et saaks?»

Nii pretensioonikalt küsis endalt ja kaasüliõpilastelt Bioloogia-Geograafiateaduskonna komsomolikoosolekul avakõneleja Rein Saluri.

Paraku tekkis mulje, et teaduskonnakaaslasi need probleemid eriti ei huvita — üliõpilaste sõnavõtud tulid visalt.

Koosoleku juhataja V kursuse bioloog Toomas Sutt oli ise aga küllalt kõneosav ja hoidis ürituse «vee peal».

Ette astus Eha-Mai Jõgi EKP Tartu Linnakomiteest, bioloogiaosakonna lõpetanu.

Parteitöötajana on olnud tegemist igasuguste inimestega. Liiga üldiseks kipub muutuma nähtus, et kõrgema kooli lõpetanud töötaja on ühiskondlike ülesannete täitmisel passiivne. Ta poeb oma teadmiste ja töökoormuse varju.

Kõige tähtsamaks pidas sm. Jõgi seda, et viie aasta jooksul õpitaks iseseisvalt mõtlema ja oma mõtteid ellu viima.

Vanemõpetaja Ants Raik ütles: «Igal lõpetajal olgu ka teatud ideoloogiline kindlus. Selle tagamine on eeskätt komsomoliorganisatsiooni ülesanne.»

«Tähtis on, et elluastujal oleks janu kõige uue järele,» rõhutas dekaan Heigo Miidla.

Need olid elukogenud inimeste arvamised. Millest rääkisid noored üliõpilased ise?

Sellest, kas komsomoliprožektori niinimetatud intelligentsi proov oli korraldatud hästi või halvasti. Hiljavõitu.

Kõige rohkem vahest oli juttu tantsuõpetajatest. Neist sellepärast, et ÜET-s õppivat mitmed geograafid-bioloogid peotantsude pedagoogiks. Kas see on hea või halb ühiskondlik eriala? Arvati nii ja naa.

Pisut kitsas küsimuste ring, kui silmas pidada, et koosoleku teemaks oli ette nähtud «Õpitava eriala seostamine praktilise tööga».

Eks ole?

S. KUUL

Kolm ringi ühiselt

Pedagoogika-, pediaatria- ja kirjandusringi ühisele koosolekule, mille päevakorras oli murdeealiste õpilaste kasvatamine keskkoolis, kogunes üle 50 inimese.

Pedagoogikaringi ettekanne oli E. Kulmarilt. See käsitles poiste ja tüdrukute suhete arenemist sõltuvalt vanusest ja püüdis teha esialgseid kokkuvõtteid vastavasisulisest TRÜ üliõpilaste koostatud ankeedist. Vastused, kuigi väga erinevad, näitasid, et sageli pole murdeealised õpilased, eriti poisid oma vanematega usaldusliku vahekorras. Seetõttu hangitakse informatsiooni oma füsioloogilise arengu ja seksuaalküsimuste kohta üsna juhuslikest allikatest.

Kirjandusringi ettekandes püstitas E. Laido teravaid küsimusi pedagoogide suhtumisest poiste ja tüdrukute vahekordadesse, tuues näiteks filmi «Aga kui see on armastus?» ja ka talle teadaolevaid juhtumeid koolielust.

Pediaater Urvaste asus ka ülikooli probleemide juurde — ta rääkis üliõpilasabieludest. Kas on õige, et üliõpilasabielusid ei tohiks soodustada? On ju enamik lõpetajaid vähemalt 22- kuni 23-aastased, kaheaastase ja pikema tööstaaži korral aga koguni üle 25 aasta vanad.

Kõik arutelus sõnavõtnud üliõpilased ja õppejõud leidsid, et on aeg asuda õpilaste seksuaalkasvatuse küsimusi lahendama teaduslikul alusel.

A. MÄND

Praktika viimased päevad looduskaitsealal.

Tulevane elukutse huvitab

Ajaloo-osakonnas olid päevakorras tulevase elukutsega seotud probleemid, mis huvitavad kõiki.

Külla oli kutsutud 1962. aastal ajaloo-osakonna lõpetanud V. Marmei, kes töötab Tartu V Keskkoolis õpetajana. Oma pedagoogitöö õnnestumistest ja pisikestest viperustest pajataski sm. Marmei tulevastele kolleegidele. Mitmedki asjad on keerulisemad, kui kaugelt paistab. Näiteks ei ole nii lihtne hinnata isegi väikest tunnikontrolli — ka seda on tarvis analüüsida.

Üliõpilaste poolt tuli küsimusi rohkesti:

«Milline oli tunne esimest korda klassi astudes?»

«Kui palju aega kulub tundideks ettevalmistamiseks?»

Saadi nii mõnigi uus idee, mida kasutada oma tulevases töös.

Sessioonieelsed kibekiired päevad. Hommikul krõbiseb kusagil konspektide vahel või sahtlis ajaleht, millest püütakse vargsi välja imeda uusimaid sündmusi. Mõni loeb kauem, mõni viskab vaid silma peale ja leht rändab kas sahtlisse, mappi või naabrile. Kuidas keegi!

Mida teha? Kuidas?

Kuidas suhtusid need lehelugejad novembrikuu «komsomoliprožektori» erileheküljel avaldatud vastustesse? Muigasid. Naeratasid. Ägestusid. Kehitasid õlgu. Samuti kuidas keegi. Kuid märkamatuks see ei jäänud, ükskõikseks ei jätnud. See, mis selgus, jättis lugejasse piinlikkustunde. Milliseid meil küll on! Ja võib-olla ka nii. Millised me küll oleme!

Milles on siis viga? Ajalehti loetakse, umbkaudu teatakse nii mõnestki. Just umbkaudu. Polegi mõtet kaugemale minna põhjust otsima. Põhjus on pealiskaudsuses. Need, kes oma kaaslaste pärast nördimust tundsid, poleks ehk ise lausa kurioosumitega lagedale tulnud, kuid salata ei või sedagi, et sisulisi järeldusi ja kaugemale ulatuvaid üldistusi suudavad teha vähesed. Loengu ajal läbilapatud lehest jäi palju kahe silma vahele, see, millele osutati tähelepanu ühel päeval, ei huvita enam järgmisel. Tulemuseks on piiratud silmaring ja poliitilistes küsimustes täielik võhiklus. See aga ei klapi kuidagi nimetusega «üliõpilane».

Mida teha? Kuid on olemas juba igivanaks elanud abinõu — poliitinformatsioon. Ei maksa hakata meenutama vigu, mis on tehtud nende korraldamises ja pidamises. Üliõpilane lülitati välja mõtleja osast ja muudeti passiivseks kuulajaks, kellele loeti ette paarist-kolmest ajalehest väljakirjutatud nädalasündmused.

«Kuidagi naljakas on,» kuulsin kord arvamust, «kui sind tehakse võimetuks ise lehti lugema. Me pole ju lapsed!»

Õigus. Me pole lapsed. Aga? Tuleb viidata jälle «komsomoliprožektori» reidile. Viga on tehtud, kuid seda ei paranda poliitinformatsioonide ärajätmisega, vaid nende muutmisega huvitavamaks, sisukamaiks, mõtlemapanevaiks. Ka sellest on räägitud, ent üht-teist ka ära tehtud. Populaarseks on saanud oma poliitilise tähelepanu ja vaatlusvõime kontrollimiseks korraldatud viktoriinid. IV kursuse keemikuid ja III kursuse arvutusmatemaatikuid tuntakse heade kollektiividena. Poliitilistest sündmustest ollakse huvitatud, lehti loetakse pidevalt, omavahel arutletakse ja vaieldakse. Nende poolt korraldatud viktoriini tulemused? «Tore oli!» vastatakse. Sellest lakoonilisest vastusest võib välja lugeda palju rohkemat. «Huvitav, kuidas ma seda ei teadnud?» hämmeldus nii mõnigi. «Olen ju nagu kuulnud...» Umbkaudu? Muidugi. Kindlasti tundsid kõik, et piinlik on mitte teada, hea, et komistasid ise oma veale. «Nädalaringvaadet pole mõtet korraldada,» räägivad keemikud. «Võtame parem mõne teema, mis huvitab kõiki ja millest me kuigi palju ei tea. Näiteks seoses S. Bandaranaike visiidiga NSV Liitu korraldasime ettekande Tseilonist. See meeldis kõikidele. Venitada ei maksa, aga sisukast 15—30 minutist pole kahju kellelgi. Igavaid teemasid me ei võta. Ürituse eest vastutavad inimesed määrame tööplaani koostamisel, teema ja kuupäeva näitavad meile kätte juba sündmused ise.»

Selge on, et kui kord õnnestus viktoriin, ei piisa siiski ainult sellest vormist ja nimetatud ettekannetest. Mõneti on see pöördumine kergemale teele, poliitinformatsiooni muutmine meelelahutuseks. Faktide teadmisest üksi ei piisa. On vaja osata analüüsida sügavuti kõike toimuvat, mitte ainult siis, kui tekib huvisädemeke, vaid pidevalt.

Sageli võib kuulda: «Teeks, aga pole aega!» või «Teeks, aga ei oska!» Siin pole liigne meenutada raamatukest, mis lebab komsomolikomitees laual. Selle kaudu võib võtta kontakti lektoritega. Oma abi ei keela ka rahvusvaheliste suhete ring, rahvaste sõpruse klubi, osakondade büroode vastavad sektorid. III kursuse arstid jäid väga rahule E. Markvardi loenguga eri maade konstitutsioonidest. Järgmisena on meil kavas eriloeng Alžeeriast — samuti lektorite abiga.

Poliitinformatsioonidele uute vormide otsimisel tuleb kindlasti arvestada, et loota ainult lektoritele pole samuti õige. Tarvis on leida probleeme ja lahendada need koos. Poleks paha valida kursustel poliitinformatsioonide läbiviimiseks eraldi inimene või väiksem grupp, kes hoiab kõgu kursust pidevalt kursis kõige toimuvaga.

Et väärida tänapäeva üliõpilase nimetust, tuleb otsustavalt loobuda mõttemugavusest.

I. MADISSOO

Juhan Liivi õhtu

«Aastapikkuste vaikivate päevade järel luuletasin ma jälle esimese laulu,» mõtleb Juhan Liiv, olles lasknud vabadusse pääsukese oma käte vahelt («Imeilus suvepäev»). Ta erutub linnu, lumehelbe, kanarbiku, nõmme ja pedaka pärast... Öelda palju lihtsate sõnadega, jätta valus õrnus oma loomingusse.

— «Kes sa oled taevas,» ütleb Villu; ise mõtleb, kas pükstele taskud ka tehakse.

— Valgus saab vahel koormaks, aga hämarus viib mülkasse.

— Mul ei tohi olla kodumaja, mul ei tohi olla kodumerd...

«Nukker tundehellus, lihtsate sõnade suurus olgu tänases õhtus,» ütles Paul Rummo ja palus mitte purustada seda tihedate aplausidega. Ainult kaks korda aplodeeriti 13. detsembri õhtul ülikooli klubis — nii palju korraga, et terve õhtu eest tänada esinejaid — Tallinna Riikliku Konservatooriumi lavakunstikateedri üliõpilasi — ja korraldajaid.

Tänada selle pärast, et meie klubi luuleõhtu hästi õnnestus. Selle pärast, et nii esinejad kui kuulajad suhtusid luuletajasse Paul Rummo sõnade järgi:

«Inimene, kelle jutustused, kelle luule moodustavad kõige kallima, kõige valulisema, kõige heldimapanevama osa eesti kirjanduslikus pärandis.»

M. KALAMÄE

Hispaaniast ja hispaanlastest

Selle semestri viimase koosoleku pidas rahvaste sõpruse klubi kapitalistlike maade sektsioon 12. detsembril teemal «Kaasaegne Hispaania». Ene Kaiv andis põhjaliku ülevaate maa geograafilisest asendist ja majanduslikest tingimustest.

Hispaanlaste haruldasest lahkusest, nende rahvuskombest härjavõitlusest ja teistest tavadest jutustas S. Landsberg.

Oma ettekandes Pürenee poolsaare noorte elust tõi M. Vals kujukaid näiteid, kui vähe teatakse seal Nõukogude Liidust. Ta rääkis ka sellest, et Hispaania noored jätkavad isade võitlust vabaduse eest. Üliõpilasliit on valitsuse vastu kolm korda välja astunud. Liidu lipukirjaks on «Parem surra seistes kui elada põlvili!».

A. TEDER

Stepan Karja

Minu 20 kasvandikku

(Algus numbrites 31 ja 33.)

REIN

Igas asjas pidi ta esimene olema. Üle tema vasaku põse looklev arm hoolitses selle eest, et püstnina ja taevakarva silmadega pale küllalt mehine välja näeks.

TOOMAS

Pidi teine kõva jalgpallur olema, kuid alati oli tal jalg haige, kord parem, kord vasak. Nii ei saanudki teda mängus näha.

URMAS

Tema pruunid silmad naersid alati. Muidu aga poiss nagu teisedki. Käis salaja köögis tööl. Pesi nõusid, määris võileibu, valas morssi — ja silmad naersid veel rohkem.

VELLO

Ju see oravanina oli välja nuhkinud, et Reet mulle meeldib. Kord öösel äratab ta mind palava sosinaga: «Kasvataja, kasvataja... Reet kutsub.»

«Kes? Kus?» Olin parasjagu unine, ei mõelnud pikalt, hüppasin üles.

«Minge koputage aknale, vastu vutiväljakut keskmine.»

Jooksin akna alla, koputasin. Koputasin hästi jõuliselt. Kõik jäi vaikseks, siis järsku: «Kes loll seal kolgib? Kui jalamaid jalga ei lase, kutsun laagriülema!»

Reet oli väga pahane. Sealt meie lahkhelid algasidki. Ah, sa poisikese-sitikas!

Tudengid miilitsa lastetoas

Neid üliõpilasi, kes töötavad Tartu miilitsa lastetoas, on ligikaudu 25. Juhendavad neid pedagoogikakateedri õppejõud eesotsas H. Liimetsa ja J. Orniga.

Tulevane kasvataja tutvub kartoteegi andmete põhjal hoolealuse elulooga ja asjaoludega, mis tõid ta miilitsa lastetuppa. Järgnevalt võetakse kontakt kooliga. Vesteldakse õpetajate ja kasvatajatega, tehakse väljavõtteid hinnetetabeleist.

Tutvumine hoolealuse kodu ja vanematega on üsnagi raske ülesanne. Suhtuvad ju paljud vanemad eelarvamusega värvimütsi kandvatesse noorukitesse. Enamik on huvitatud sellest, et nende lapsest saaks korralik inimene. Aga esineb ka ükskõikset suhtumist.

Vestlusest üliõpilaste-kasvatajatega selgus, et üheks sagedasemaks lapse väärale teele kaldumise põhjuseks on kodus valitsev ebanormaalne olukord. Sellisel juhul on esmaseks ülesandeks luua õpilasele normaalsed elutingimused, eraldada ta tänavalt leitud juhuslikest sõpradest, aidata leida tee kollektiivi juurde. Tähtis on teada saada, mille vastu hoolealune huvi tunneb. Olles selle leidnud, tuleb igati kaasa aidata, et ta võimalikult palju saaks oma huvialaga tegelda. Väga oluline on isiklik eeskuju. Kasvataja peab võitma lapse usalduse.

Mõned üliõpilased suhtuvad ükskõiksusega sellesse tähtsasse ülesandesse. Ei suudetud isegi õigeks ajaks ära anda pedagoogikakateedri poolt nõutud andmeid. Selline töö ei anna tulemusi. See jääb pinnapealseks.

Enamikule üliõpilastele on aga alaealiste kasvatamine saanud südameasjaks. Väga tublilt töötab grupivanem II kursuse ajaloolane sm. Kits. Silma paistavad ka Sirje Liiv (inglise filoloogia II k.), Vaike Loks (inglise filoloogia II k.), Uno Siitan (ajaloo-osakonna II k.), Maie Kotka (eesti filoloogia II k.) jt.

Edaspidi on plaanis tihendada individuaalset tööd õpilastega. Tuleb kaasa tõmmata pioneerijuhid-üliõpilased, raskesti kasvatatavad poisid-tüdrukud peaks vastavalt huvialadele ülikooli juures tööle rakendama.

Kuigi töö miilitsa lastetoas on ette nähtud ainult II kursuse üliõpilastele, oleks tore, kui nad jätkaksid seda ka järgmistel aastatel. Need, kes on hakanud selle tööga tõsiselt tegelema, leiavad, et see on väga huvitav.

Üliõpilased, tulevased pedagoogid! Teie kätesse on usaldatud noored, kes peavad saama meie ühiskonna väärilisteks kodanikeks. Aidake kogu jõuga kaasa, et see neil õnnestuks.

S. KILD

ENNE TALVIST PÖÖRIPÄEVA

Õpetaja, lähme kelgutama!

— Ei maksa arvata, et teie peamiseks tegevuseks saab olema õpetamine, — selle te teete ära põhitöö — laste kasvatamise kõrvalt. Peamiseks kasvatajaks ei ole mitte tark sõna, vaid õpetaja isiksus. — Nii ütles keskkooliõpetaja V. Saage küll päev hiljem — eesti keele rahva koosolekul —, kuid ka võõrfiloloogia osakonna vaidlusõhtul käis jutt peamiselt temast, õpetajast.

Aino Ehala (saksa k. II k.) väitis, et pedagoogiline kool ei andnud talle mingit ettevalmistust ühiskondlikuks tööks. (Loodame, et ta ei jää ootama, millal ülikool talle seda a n n a b). Õpetajaks olles tuleb teha kõike. Kui ei laula, ei tantsi, sporti ei tee, joonistamisega ei tegele, — lapsevanemad ütlevad: teie õpetaja ei oska mitte midagi. Lapsed teevad kiire järelduse, kuidas suhtuda sellesse õpetajasse, kes midagi ei oska. Seepärast tuleb tegutseda. Esialgu polegi vaja teab kui suuri teadmisi, küll elu õpetab.

— Võõrkeeleõpetaja peab tundma oma ainet ja õpetamise metoodikat, — ütles õppejõud K. Uustalu. Ta soovitas koguda raamatuid ja piltidega raamatukesi, ajakirju, sõnastikke jms., et ei tuleks tühjade kätega klassi minna.

— Õpetage lastele võõrkeelseid laulukesi ja mänge. Keele omandamisele on suureks abiks. —

Els Lindvet (ingl. k. II k.):

— Pioneeritöö nõuab energ'at ja hingesoojust. Kui aega vähe, olgu ka plaanid pisemad; ajanappuses tehtud pealiskaudsed üritused võõrutavad lapsi rohkem, kui mitte midagi tegemine. Siis nad vähemalt ootavad. —

Pedagoogikateadlane I. Unt rääkis pikalt ja köitvalt.

— Algklassides tahavad kõik õpetajaks saada. Kus ikka autoriteet, — paneb hindeid! Pärastpoole see vaimustus kahaneb, sest õpetaja peab olema liiga range, ülearu korralik. Arvatakse koguni, et õpetajaks sobib vaid erakordsete võimetega inimene, et autoriteedi saavutamise teed on äraseletamatud. Psühholoogide uurimused ja praktilised katsed tõestavad, et siin midagi müstilist ei ole. Autoriteedile paneb aluse õpetaja käitumine, teadmised, moraalne pale, — kogu tema isiksus tervikuna. Kui ei ole eeskujuks, siis ei kasvata. Mõni pisiasi võib kõik ära rikkuda. Kas on viga esinemises, võimetuses klassiga kontakti võtta, kasimatuses jne. Praktika käigus saab paljugi ravida.

Igaühel oleks vaja teadlikult suhtuda oma karakteri kujundamisse, et arendada endas rohkem häid jooni. Võtame näiteks sõnapidamine. Tean õpetajat, kes heldel käel lubas kinkida sellele täitesulepea, kes matemaatikaülesande õigesti lahendab. Ülesanne tehti ära, kuid õpetajal hakkas sulepeast kahju, ei andnud. Siit: õpetaja valetab. Kui pole kindel, ära luba. Olgu õiglus kõiges: hindamisel, igapäevases töös ja üldse lastesse suhtumises. Nad on hellad, oma eelarvamustega. Peab olema pedagoogilist takti. Lugupidamise võib rikkuda poole sõnaga. Minu kolleeg kaotas klassi sellega... Lapsed kutsusid: õpetaja, lähme mäele kelgutama! Tema aga (ta oli Rõuge kandist pärit) lausus üleolevalt: «Teil ka siin mõned mäed!» lähedustunne oli hoobilt pühitud.

Miks komsomolitöös mitte ausse tõsta ettevalmistus õpetajakutseks? Selle ette lähevad mitmesugused ühiskülastused, arutelud, vaidlused; on vaja arendada oskust arutleda. Võiks korraldada kõnevõistlusi. Väljendusoskust peab olema; kinniolek konspektis viib väikesed kuulajad sust kaugele. Harjutamise asi. Eriti peab klassijuhataja palju oskama ja palju teadma. Maal pöördutakse õpetaja poole kõikvõimalike küsimustega. Ta on valguspunkt. Igaüks võib endast kujundada isiksuse. Teeb individuaalset tööd, korraldab katseid, ilmub kokkutulekutele, võtab sõna ajakirjanduses jne. Et oleks rohkem ärksust! Lohutuseks: ega see raske ole; kui ennast kord liikuma panna, saab tegutsemine vajaduseks. Kujuneb iseloom. Amet läheb verre. Õpetajakutse toob palju rõõmu. Kui näed, et laps võtab õppust, areneb, täiustub, tuleb endale rahulolutunne. See kaalub üles kogu vaeva ja hoole.

P. Järve (ingl. k. IV k.) andis nõu analüüsida ennast, et jõutaks selgusele, milline keegi on praegu, missuguseks peab saama õpingute lõpetamise ajaks ja mis tuleks ette võtta, et ennast nõuetele vastavaks teha. Oleks võidud sellekohane tabel koostada samal lehel, kuhu nimed kirja pandi. Kuid selle saab ka mõttes teha — ainult kolm lahtrit.

S. RAJA

Klavdia Rõžova 75-aastane

Homme täitub rektori kantselei sekretäril-tõlgil Klavdia Rõžoval 75 eluaastat, millest 19 on möödunud ülikooli kollektiivi hulgas. Kes küll ei tunneks seda hallipäist alati rõõmsameelset ja kuldsete kätega naist. Nii mõnigi kord juhtub, et talle trükkimiseks antud tekst ei ole just korrektses keeles koostatud. Võite olla muretu: trükitud tekst on korrektne. Kas sm. Rõžova on teile kunagi ütelnud, kui lähete tema juurde mingisuguse palvega, et ta ei ole kohustatud seda tegema, et tal pole aega jne.? Vist mitte. Ometi on tal palju tööd ja alati kiire. Kuid lubatud ajaks on teie palve täidetud.

Surume tugevasti juubilari kätt ja soovime talle veel palju-palju helgeid ja töörohkeid päevi meie kollektiivis, head tervist ja jõudu.

Jälle võiduga!

«Reede ja kolmeteistkümnes — täna läheb meie «Ikarus» küll kraavi,» käisid naljatades jutud. Nii «tumedaks» tulevik siiski ei osutunud. Ülikooli ujujad ja viis tennisisti jõudsid õnnelikult sõpruslinna Kaunasesse.

Õhtul tegime esimese tutvuse võistlustandriga. Sealse kehakultuuriinstituudi võimla põrand on kaetud linoleumiga, see annab pallile tavalisest palju kiirema ja justkui libisevama põrke. Läks aega, enne kui harjusime.

Laupäeval selgus, et võistlusteks saame saali enda päralt vaid viieks tunniks. Järeldus: normaalse tempo juures võib igaüks pidada ühe mängu. Kui meist kolm võidavad, kindlustame endale ka üldvõidu. Ega midagi!

Siis kuulsime järgmist uudist: meie vastu ei mängi mitte üliõpilased, nagu ootasime, vaid spordiklubi «Atletas» valgepallurid — s. o. peaaegu Kaunase koondis.

Henn Moksil tuli esimesena kanda kaotuse kibedust. J. Anilionis, paljukordne Leedu NSV meister, sundis ta alistuma kahes setis.

Olime taga 0 : 1.

I. Hälingult lootsime võitu, ehkki viimased treeningud röövisid talt palju — käsi tegi ränka valu. Esimene sett lõppes ruttu Inna kasuks 6 : 0. Teises juhtis A. Rimkunaite juba 5 : 2, siis tuli 5-geimine lõpuspurt ja võistkondade punktid olidki 1 : 1.

Ene Ergma tegi D. Mežutavičuite vastu mehetöö. Võiduga 6 : 1, 6 : 4 viis ta meid ette.

Juhtisime 2 : 1.

Mati Kaljumets mängis J. Lopata vastu välja toreda partii, kuid pidi lõpuks napilt alla vanduma — 4 : 6, 5 : 7.

Jälle oli viik jalul.

Otsustavaks jäi Peeter Maimiku kohtumine S. Makaravičiusega. Esimeses setis juhtis leedulane vahepeal 5 : 2, teises 4 : 3. Õhkkond oli närviline. Mõlemas setis tuli võit siiski meile — 7 : 5, 6 : 4 jäi lõpptagajärjeks selles mängus.

Üldvõit — 3 : 2!

Järjekordne võistlusreis Leedumaale oli lõppenud edukalt. Tore! Meie esindaja K. Laja võis sületäie mälestusesemeid õigusega bussi viia.

P. MAIMIK

Korvpallijuttu

Esmaspäeval lõppesid ülikooli korvpallimeistrivõistluste mängud meestele. Avaldame finaalmängude tabeli. Võit andis 2, kaotus 1 punkti.

Meeskonnad	Mängud			Punkte	Koht	
1. Kehakultuuriteaduskond	●	90:53	104:46	114:34	6	I
2. Arstiteaduskonna II kursus	53:90	●	34:32	51:38	5	II
3. Füüsika-Matemaatikateaduskond	46:104	32:34	●	41:49	3	IV
4. Õigus-Majandusteaduskond	34:114	38:51	49:41	●	4	III

5.—6. kohta otsustavas mängus alistas Bioloogia-Geograafiateaduskond Ajaloo-Keeleteaduskonna 53:18.

Võimlemisõhtu

On saanud traditsiooniks, et iga sügissemestri lõpul toimub naistevõimlemise osakonna võimlemisõhtu. Osa võtab ligi 250 naisvõimlejat, kes esitavad mitmesuguseid liikumis- ja hüpete kombinatsioone, rühmakavu, harjutusi vahenditega. Üksiknumbritega esinevad Eesti NSV paremad võimlejad M. Kamarik, S. Saarik, S. Sahva jt.

Loodame, et meie üritus toob 21. detsembril kell 18 peale esinejate ka rohkesti pealtvaatajaid — üliõpilasi ja õppejõude.

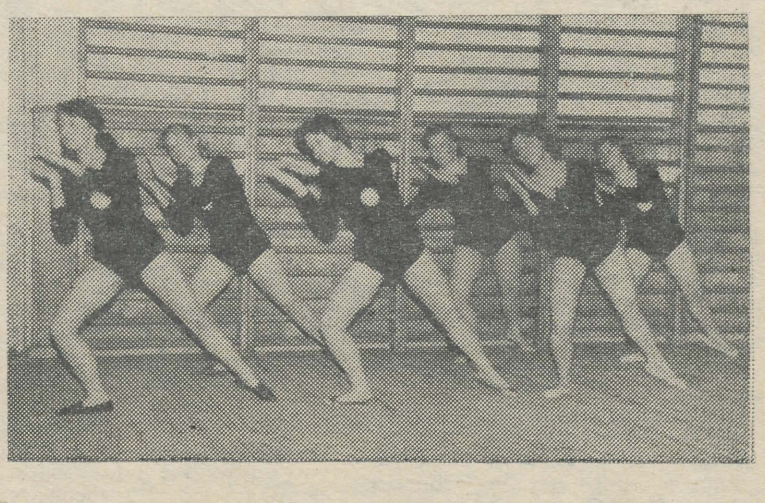

Teadaanded Teadaanded Teadaanded

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb teisipäeval, 24. dets. kell 19 Tartu Riikliku Ülikooli dots. A. MITT teemal «MIKS MA EI USU JUMALAT?».

Lõpuks filmid: «Teile, kahekümneaastased», «Kaotatud aastad» ja «Petrovka, 38».

* * *

ÜET

Ühiskondliku autoinspektori elukutse taotlejatel koguneda nõupidamiseks neljapäeval, 26. detsembril kell 18 Kingissepa tn. 18 aud. 1 (III korrus).

* * *

Grupp TRÜ muusikaharrastajaid organiseerib loeng-kontsertide sarja Lääne-Euroopa muusika ajaloost. Esimene loeng-kontsert toimub täna kell 17. Kontserdi teema: W. A. Mozart. Kontsert toimub TRÜ söökla tagumises saalis.

Группа любителей музыки организует цикл концертов по истории западноевропейской музыке.

Первая концерт-лекция на тему КОМПОЗИТОР В. А. МОЦАРТ состоится сегодня в 17 часов в студенческой столовой (задний зал).

KLUBIS

Homme kell 20 algab temaatiline õhtu

Tants enne ja nüüd.

Esitatakse järgmisi vanu ja uusi tantse: polonees, masurka, menuett, kadrill, viini valss, tango, fokstrott, cha-cha, aeglane foks, rumba, samba, rütmiline foks. Ülevaate tantsu ajaloolisest arengust annab Valdek Pütsep.

* * *

Pühapäeval, 22. dets. kell 20 on Ajaloo-Keeleteaduskonna klubiõhtu «Kelle peale sina loodad?»

Meie postist

Meie ajalehes nr. 31, 29. nov. k. a. ilmunud följetoni «Kirjatöö algus» kohta on toimetusse tulnud kiri, millest selgub, et mainitud följetoni ühes tegelases tundvat end ära üks üliõpilane, kelle kohta följetonis toodud faktid aga ei olevat õiged. Toimetus lisab kirja autorile selgituseks, et nimetatud veste ei olnud sugugi kirjutatud «täpsel aadressil», s. o. selles ei mõeldud konkreetseid tegelasi, kokkusattumus on täiesti juhuslik ja mainitud üliõpilasel pole mingit alust ennast isiklikult puudutatuks pidada.

Lugupeetud sm. T. Atala, toimetus on väga tänulik Teie märkuste eest toimetuse töö kohta. Me teame, et meie ajaleht pole alati nii huvitav, kui ta peaks olema. Me püüame seda puudust parandada, see on meil põhiliseks probleemiks toimetuse igal koosolekul. Kuid need üliõpilased, kes meie lehte tegelikult teevad, pühendavad selleks väga palju oma vaba aega ja nende töösse tuleks vist ikka ka pisut tunnustavamalt suhtuda.

Tõsi, me vajame alati kirjasaatjaid, uusi inimesi meie aktiivi täiendamiseks. Vajame igast teaduskonnast, eriti mittefiloloogide hulgast. Selles oleme Teiega täiesti nõus. Loodame, et teistki saab meie kaastööline ja et Te virgutate meile kirjutama ka oma rühma- ja kursusekaaslasi.

Kohtumine kaugustega

On tore, et maakera on nii suur. Kui palju linnu, teid-radu, jõgesid-järvi, erinevaid inimesi! Ja ma unistan kaugustega kohtumisest. Kas seegi pole tore? Sest mida rohkem lendad, seda tugevamaks kasvavad tiivad.

See oli 1962. aasta sügisel, siis kui tuul Toomel lehtedele ringiratast tegi ja vihm oli uhiuue tudengimütsi mugavamaks jõudnud vormida. Sain kokku V kursuse vene filoloogi Taimi Teivikuga, kes oli oma rännukirest teinud konkreetsema plaani.

«Tead, lähme tuleval suvel Venemaale.»

«Lähme!»

1. SEE ON MUUSIKA.

«Taskuraadio oleks päris ära kulunud.»

«Oleks küll.»

«Mis siis ikka, sõidame ilma muusikata.» Sõitsimegi ilma muusikata.

Oleme Novgorodi lähistel Borki küla all, õigemini ühe katuse all heintes.

Vihma sahistab vastu katust ja heinad lõhnavad värskusest. Ja seesama lõhn toob korraks siia kodunurga lähedaste inimestega, käharpeade-kadakatega, lakamõnudega, Väikese väina oma vaikimise ja lauludega. Korraks. Siin ei ole kiviaedu, ei ole kadakaid, ja ometi mul on hea «Nagu polekski 312 kilomeetrit seljataga,» arvas sõbratar. Ning kas teate, ma kuulen muusikat. Kirjutan taskulambi valgusel matkaridu.

...Õhtu oli hiirvaikne ja ka soojusest mõnus. Hämardus pikkamisi nagu ikka juulis. Ning meiega oli jõgi, paarikümne meetri laiune, roheka siledaks triigitud palmikupaelana looklev, vasakul sillatammi alla kadudes, paremal järsult tiheda roostikuga kaldakääru pugedes. Vesi, vesi! Taeva taustal joonistus välja paadis istuva kalamehe siluett. Istus ja ei liigutanud ritva ega ennast.

Konnad krooksusid täpselt samamoodi nagu meil Härjaaugus. Mõtlesime vist mõlemad kohtumisest Novgorodiga.

Korraga hakkas kostma sõnadeta laul. Sarapuupõõsaste ja kaerapõllu vahelist teed tuli kaelkookude ja ämbritega naine. Suur juustenuut kukla taga, kirju kleit ämbritega ühte takti õõtsumas, astus ta aeglaselt kallakust alla, tuli lauluga.

Laulud, laulud! Küll on sul neid palju, vene naine! Jätkub põllule, heinakoorma otsa, kodutarre.

Näe, keegi koputas su uksele. Laul katkes. Aga varsti on teda jälle terve tuba täis — reisimehele üles pandud samovargi laulab kaasa. Kõige rohkem on teda aga su silmades. Kas seepärast sa naeratadki, kui kaugelt tuleb matkamees... Või mine sa tea... Ise pole veel enne siin käinud-näinud.

Paari tõmbega olid ämbrid täis. Ta läks, nagu oli tulnud. Viis kaasa laulu, kuid osakese jättis meile.

Tahtsin äkki, et iga küla juurest voolaks jõgi läbi ja sellest tuldaks vett tooma.

«Öömaja küsime esimesest ettejuhtuvast perest.»

«Sina küsid.»

«Ei, sina.»

Küsingi siis. Lakka lubati ase teha. Pealekauba pandi laua äärde piimakannu, võileibade ja vaarikakausi taha istuma. Perenaine oli rõõmus nagu kaugelt tulnud sugulaste puhul. Lapsed uudishimutsesid võõrast keelt kuuldes.

Kuidas heinad lõhnavad! Kas sellepärast ei ole und? Või on see muusika? See on muusika, mida ükski taskuraadio ei suudaks praegu pakkuda.

2. KÕIGE PUHTAM RÕÕM.

Tere, Jasnaja Poljana! Tere vaikus ja suured puud!

Kirjanduslikku muuseumi vaatasime kaks korda läbi.

Maja-muuseumis on suurele kirjanikule kuulunud elutoad, isiklikud tarbeesemed. Aga sellest kõigest juba jutustavad brošüürid.

Me kõndisime kaua pea-alleel, käisime Tolstoi armastatud istepingi juures, imestasime tema kalmu lihtsuse üle (nimeta, mälestusmärgita, ristita — nii nagu ta ise soovis), istusime Voronka jõe ääres.

«Kõige puhtam rõõm on looduserõõm,» kirjutas Tolstoi 1900. aastal oma päevikusse.

Jah, siin tunned seda, mõistad — nagu paljut muudki.

Tere, vaikus. Tere, suured puud! Siin jalutas siis kunagi see inimhiiglane. Jalutas ja elas oma teoste kangelaste — Andreiga, Katjaga, Annaga... Jalutades inimesed mõtlevad sügavamalt.

Tolstoi mõtles palju.

Ka meis toimus midagi «imelikku». Muutusime kuidagi paremaks. Soovisime emmata tervet maakera ning öelda: «Inimesed, jalutage rohkem, ja just suurte puude all!»

«Igal pool pole suuri puid.»

«Tuleb istutada.»

«Ise, nagu Tolstoi.»

Me oleme harjunud sellega, et meil igaühel on oma lemmiklaul, lemmikkirjanik, kõige lähedasem sõber. Aga kus on meie armastatuim istepink, millist pargiteed mööda meeldib meile kõige rohkem käia? Miks ei võiks ka meil olla kõige armastatum kaldakivi, puu?

3. «PANGE VÕTI SIIA...»

Tahtsime olla viisakad ja tänasime kutse eest. Kui aga Maria Ivanovna (perenaine, kelle juures me Jasnaja Poljanas kaks ööd ööbisime) kutsus kolmandat korda, läksime lauda.

«Näete, kuidas inimesel veab. Mõtlesin juba, et pean täna õhtul üksinda olema. Mees sõitis komandeeringusse, tütar on jala pärast haiglas... Sööge, sööge! Ma valan veel teed.»

Sõime praekartuleid värskete kurkidega, jõime teed maasikakeedisega, maitsesime saia meega.

«No küll on tore. Äkki nii kaugelt külalised!»

Kuulsime seda juba mitmendat korda.

«Meil on siin tiik kahe basseiniga. Pärast vaatame televiisorit. Või kui tahate lugeda, palun.»

Käisime suplemas. Üldse jõudsime kõike teha. Aga ma tahtsin jutustada hoopis millestki muust. Kui ma juhtun jälle kellelegi rääkima Jasnaja Poljanast ja meie Mariast, siis ei alusta ma enam meest ja moosipurkidest, vaid sellest «muust».

Teisel hommikul ärkasime tavalisest hiljem. Pisut enne kaheksat. Marial oli kella kaheksaks vaja tööle minna. Hakkasime kiiruga pesema-kammima, peaaegu püstijalu jõime teed: perenaine tahab ju ukse lukustada.

Ta märkas meie kartust kohe.

«Teie aga istuge edasi. Ma lippan nüüd. Käige kindlasti ka Turgenevi mõisas ära... Raadio keerake kinni. Võti pange siia katuse alla. Jah, siiasamasse.»

«Suur aitäh!»

«Kõike head teile!» Ja läks. Vaatasime Taimiga teineteisele otsa. Kõige rohkem oli meis sel hetkel imestust. Jäeti uksevõti. Miks peame veel selliste asjade üle imestama? Miks?

4. TUUL, LIIV, KUUMUS.

Öeldakse: liiga palju head väsitab ruttu. See polnud mul sellest. Ehkki Severski Donetsk voolas läbi nina alt, tahtis kuumus liiga teha. Tuul oleks võinud keerutada, kuidas tahes, kui see liiv... Ah, see liiv! Igale poole jätkus: silma, suhu, krae vahele, sussidesse.

Valasin pahameele Taimi peale välja. Tema mind siia... lõunasse tõi. Säh sulle lõuna.

Taimi ei öelnud midagi.

Õhtul istusime Severski Donetski ääres kummulikeeratud paadil. Taimi sõbratar Elviira rääkis oma raudbetoonitehasest, kus ta laborandina töötab. Seal, kus isekallutajate mürin ei lakanud minutikski ja segusegajate monotoonne töölaul meieni kandus, särasid sajad elektrituled.

«Seitse aastat tagasi hakati meie Ust-Donetskit ehitama. Paar aastat tagasi polnud veel maju seal, näete — seal ja seal.»

Alguses polnud ühtegi maja. Aga inimesed tulid. Ja tuul tantsis samuti, oli liiv, oli kuumus.

Mida rohkem Elviira jutustas, seda suuremaks kasvas minus iseenda nigeluse tunnetamine, süüdlase, viriseja, solvaja tunne.

Mul oli häbi. Lohutasin ennast nende tuntud sõnadega: kui inimene tunneb häbi, siis saab tast veel asja.

Las tuul tuiskab, pillub liiva! Las kuumus uimastab! Ärgem kartkem! Eks? Siis sünnivad kiiremini linnad.

E. NAABER

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9737. MB-10333.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Pühapäeval, 29. detsembril 1963

Nr. 35 (575)
XVI aastakäik

Tervitus uuele aastale!

Sind tervitan, kosmosesajand!
Sind tervitan, aasta uus!
Kui tore on meie ajal
olla elukeerises uus.

Fugit hora, fugiunt anni —
möödub seegi aasta pea.
Kuuski ehivad mängukannid
ja tähtede heledad read.

Igas majas on näärikuused.
Igas aknas valgusesõõm.

Hüülab tervitust aastasse uude
inimhingede sädelev rõõm.

Sind tervitan, kosmosesajand!
Sind tervitan, aasta uus!
Kui tore on Meie Ajal
olla elukeerises uus.

ARVO REEDE,
Õigusteaduskonna II kursuse
üliõpilane

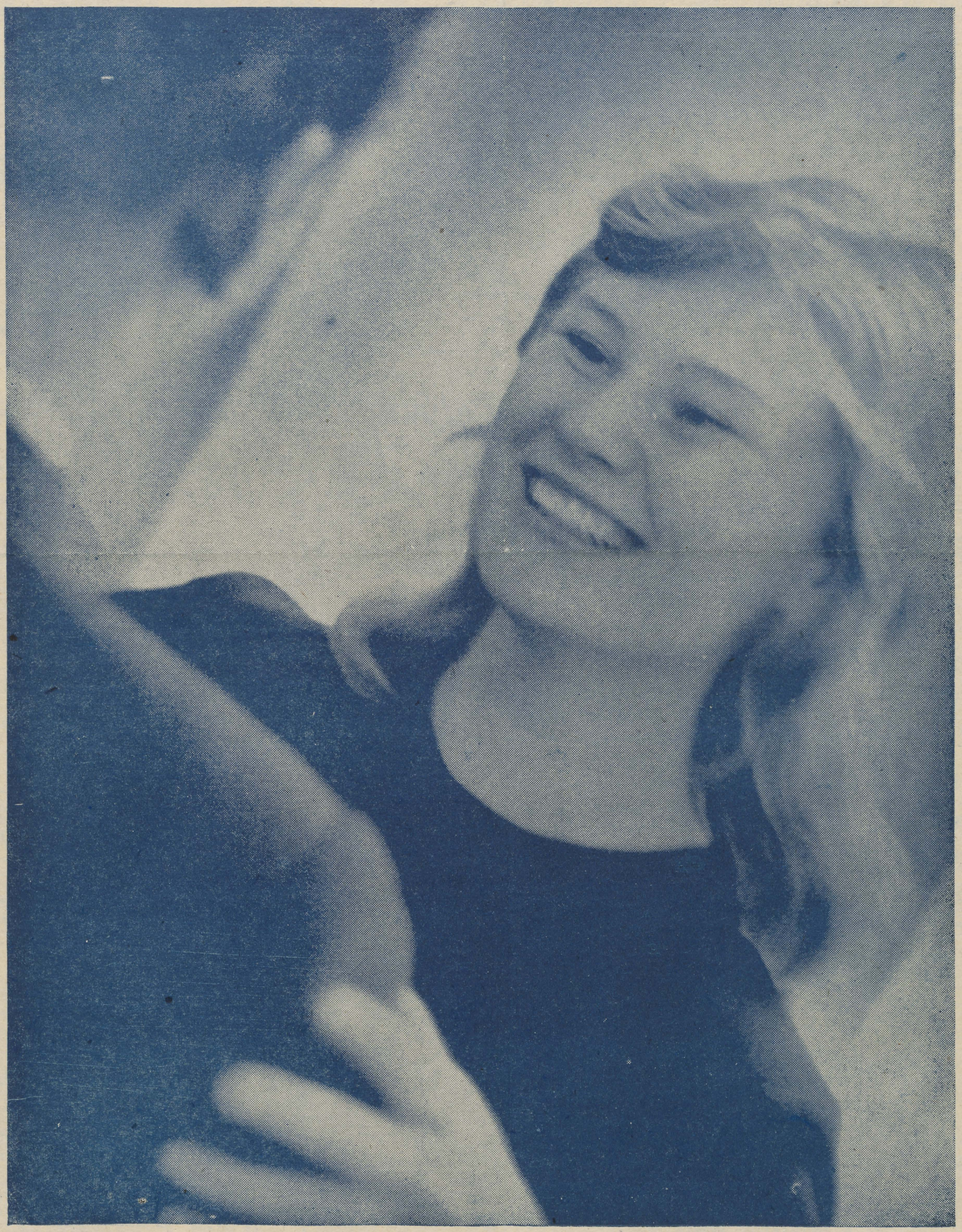

Head uut aastat!

Parimat uueks aastaks!

Möödunud aasta oli edukas rahu kindlustamisel välispoliitikas ja meie sisemises elus ideoloogilise töö ning rahvamajanduse kemiseerimise tähtsate ülesannete püstitamise poolest.

Algaval uuel aastal tuleb palju teha nende ülesannete täitmiseks, selleks et tõuseks töö tase ülikoolis ning suureneks ülikooli panus vastavatel aladel.

Soovin kõikidele ülikooli töötajatele ja üliõpilastele head uut aastat, õnne ja edu meie ühiste eesmärkide saavutamisel!

Prof. F. KLEMENT,
rektor

Suurte tööde ja võitude rohke 1963. aasta on seljataha jäämas. Seitseaastaku viies ja partei programmi teine aasta — nii nimetatakse teda nähtavasti ajaloos. Palju toredat tõi ta endaga kaasa ja oli väärikas oma eelkäijate pikas reas. Selle aasta soojad tuuled suutsid hajutada nii mõnegi tumeda pilve meie planeedi taevast. Ikka valjemini kostsid sõnad rahust.

Meie kodumaal tegid selle aasta kuulsaks Nõukogude rahvaste hiiglasesammud NLKP XXII kongressil kindlaksmääratud teel. Uut ühiskonda rajavale rahvale — kommunismiehitajale on hindamatu väärtusega need juhised, mida partei andis ajaloolistel juuni- ja detsembripleenumitel. Seitseaastaku uued tööstusegigandid, põllumajandustöötajate pingeline töö, teadlaste saavutused, uued kosmoselennud, nõukogude intelligentsi viljakas tegevus ja Nõukogude Liidu rahvaste järjest laienev vennalik koostöö — kõik see ühtekokku atesteerib mööduvat aastat.

Nendes võitudes on osa ka meie saavutustest. Tubli kasuteguriga töötasid mööduval aastal Tartu Riikliku Ülikooli teadlased. Tuhanded ja kümned tuhanded uued leheküljed teadusesse, arvukad dissertatsioonid — niisugune on meie panus kommunismi ehitamise praktikasse. Õppetöö taseme järjekindel tõus, üliõpilaspere aktiivsuse kasv, komsomoliorganisatsiooni osatähtsuse suurenemine ülikooli elus, ametiühingu- jt. ühiskondlike organisatsioonide tublid algatused — kõik see moodustab lisaks eeltoodule meie saldo 1963. aastast.

Jääb loota, et astudes uude, 1964. aastasse me viime endaga kaasa ainult head kordaminekud ja vabaneme kõigest sellest, mis on võõras meie ühiskonna käitumisnormidele, kõigest, mis meid takistab kiiremini edasi liikumast kommunismi poole. Seepärast vaadelgu praegu meist igaüks ennast, leidkem puudujäägid ja vead oma töös, hoidugem neist ja andkem endast parim algaval uuel aastal.

Parimat uueks aastaks kogu ülikooli kollektiivile!
L. RAID,
EKP TRÜ Komitee sekretär

1964. On läinud veel üks aasta. Kui inimene on alles 20-aastane, siis lähevad verstapostid kiiresti ja vahel võib jääda mulje, nagu ei olekski need aastad, mis elame alma materis, meie elu tõeliseks sisuks. Nagu oleks see mingi vahedistants, kust tuleb võimalikult kiiresti läbi joosta, ja nii, et tõkkeid maha ei ajaks.

Astugem mõttes tagasi mööduvasse aastasse. Heitkem talle peremehepilk. Kas oleme iseendaga rahul? Kaalugem, võrrelgem, otsustagem. Lõpuks ootab vastamist küsimus: kas on need viis aastat — see läbitav distants — elatud tihedalt eluga silm-silma vastu või kuidagi teisiti, poolikult?

See aasta on olnud mitmeti tähelepanuväärne ka meie ülikooli komsomoli-organisatsioonile. Meie organisatsioonil on hakanud tekkima oma nägu ja elu. Ta aitab muuta meie elu sisukamaks, mitmepalgelisemaks. Komsomol ja õppetöö, neid mõisteid ei saa teineteisest lahutada. Tugev kollektiiv võib palju korda saata. Tänavu said sisse hoo rahvusvaheliste suhete ring, rahvaste sõpruse klubi, pressiklubi ja kinoring. Uus aasta toob kaasa ka uusima kirjanduse, eetika- ja esteetikaringid. Või märkigem siinjuures Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu II kursuse otsust hakata taotlema kommunistliku kursuse nimetust. Nemad on möödunud aastale peremehepilgu heitnud ja vaatavad tulevikku.

Töö on see, mis teeb inimesed sõpradeks. Ka Sinu komsomoliga. Ja tööd oled Sa temaga teinud tugevasti, kuid ees on alati rohkem. Elu on alati ees.

M. TITMA,
ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri
asetäitja

Toome kliinikus on sooritatud juba üle 70 operatsiooni plastmassist veresoontega. Suurt teaduslikku uurimistööd sellel uudsel alal on teinud ka TRÜ kirurgiaring. Fotol: järjekordne haige saab kunstliku arteri. Meditsiinikandidaat E. Tünder, operatsiooniõde K. Pihu, VI kursuse üliõpilane T. Sulling (kirurgiaringi esimees) ja aspirant K. Sull on need, keda opereeritav peab varsti tänama taastunud tervise eest.

Seekord ei heida me pilku mitte ühe aasta võrra tagasi, vaid teeme pisikese ringivaatuse mitmed head aastad tahapoole.

LÄBI AEGADE

Sirvime ja lappame vanu ülikooli ajalehti. Võib-olla leiab mõne ütlemise või lubamise, mida ka praegu veel meenutada maksaks.

Ütleme kohe ette, et siin vead ja head, krobelised ja siledad küljed kõik segamini on. Mis aga silma hakkas. Aga eks lugeja ise seleta ja vaata, kuidas asjad olid ehk kuidas nad oleksid pidanud olema.

1954

*** linn andis ülikooli ühiselamuks Nõukogude tänavas asuva hoone;**

*** ülikoolile anti üle endine Sangaste loss;**

*** elavnesid tunduvalt teadusalased suhted teiste liiduvabariikidega. Tartus toimus esimest korda üleliiduline teaduslik konverents — spektroskoopia küsimustes;**

*** statsionaarsete üliõpilaste arv on 2706, kaugõppes õpib peaaegu 1000 inimest.**

1955

*** meie ülikoolil on juhtiv koht selliste probleemide lahendamise alal nagu pidurduse ja uniravi küsimused, tahkete kehade luminestsents, biokeemia-alased uurimused, aerolonisatsioon ja selle teraapiline mõju, Baltimaade ajalugu jms.**

Mida te uuelt aastalt kõige rohkem ootate?

Suuremat hoogu ja jõulgust võrstlustööde kinjutamisel ja eriti üleliidulistest konkurssidest osavõtuss!
L. Allemets

Ootan, et saan uuel aastal endale korraliku korteri senise keldrikorteri asemele.

SULTS,
õpperaamatukogu riidehoidja

Ootan uuel aastal rohkesti kõitmaterjali raamatute köitmiseks, lastesõime ja lastiaia avamist.
TRÜ Teadusliku Raamatukogu raamatu köitja V. Sillasoo

Madalapalgalistele lubati 1964. aastal palka juurde panna. Siis oleks lõbusam kütta.

AUGUST SAVI,
peahoone kütja

Uuelt aastalt ootan rohkem tegusid ja vähem tühje sõnu.

H. Liivo
Majandusteaduskonna
IV kursus

Mida arvatakse klubist?

Et klubi töö parandamiseks konkreetseid hinnanguid ja ettepanekuid saada, jagas komsomolikomitee teaduskondade vahel välja ankeedid, milles juba küsimuste asetus nõudis täitjalt konkreetset, põhjendatud vastust, mis on klubis head, mis halba, kuidas vigadest jagu saada.

Mida siis vastustest võis välja lugeda?

Esiteks seda, et möödunud aastal külastati klubi üldiselt vähe. Enamikul kursustel tuli üks üritus üliõpilase peale (aasta jooksul).

Hästi õnnestunud õhtuks peetakse ühiselamutevahelist nääriõhtut. Korda läinud olevat ka Nõukogude armee aastapäeva tähistamine. Ja põhjendus, miks just need õhtud meeldisid: nad olid hästi läbi mõeldud, aeg tihedalt täidetud. Seltskondlik osa «mobiliseeris» kõiki külastajaid, sest peale tantsu sisustasid õhtu teist poolt ka viktoriinid ja võistlusmängud. Eriti «maiad» on üliõpilased luuleõhtute peale.

«Ei meeldinud mõned eriti valitud isetegevusettekanded.» (Väga üldsõnaline! E. O.)

«Ebaõnnestunumad olid puhke- ja tantsuõhtud, nende kunstiline tase oli madal.»

Läbimõtlematu üritusena mainitakse ka Majandusteaduskonna klubiõhtut.

Üliõpilaste arvates osutasid klubi külastatavusele karuteene kõrged piletihinnad. 50 kopikat maksab sissepääs o m a klubisse, peale selle veel väljaminekud kino ja teatri peale ... II kursuse matemaatikud ütlevad:

«Külastaksime klubi rohkem, kui sissepääs oleks 30 kopikat.» Selles küsimuses valitseb üksmeel enamiku ankeedile vastajate vahel. Arvatakse koguni, et mõni õhtu võiks olla päris tasuta. Kuivõrd see on võimalik, seda otsustavad klubi juhatus ja ametiühingukomitee.

Ja mida tahetakse näha edaspidi klubi laval?

Külastajad tahaksid kohtuda teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutuste üliõpilastega. Neile meeldiks, kui tuleksid külla näitlejad, kirjanikud, poeedid ja sportlased. Tuntakse igatsust ka oma paremate isetegevuslaste järele. «Orientalistikaõhtu» viskas korraldajatele kinda — tulge mõne teise sellisega vastu.

Lahkarvamusi tõi küsimus: «Kas teile meeldiks klubis juua kohvi? Mängida piljardit?»

Ühed arvavad, et pole tarvis klubi teiseks kohvikuks muuta (ega seda nii polegi planeeritud), teised jälle vaidlevad, et võiks olla väike puhvet, kust saaks kohvi, odavaid veine ja kokteile. Piljardi poolt «hääletavad» kõik.

Ankeedivastustes leidub pretensioone ka «Harvlekile». Orkester on küll hea, kuid repertuaar on vana ja tüütu. Tore oleks, kui orkester leiaks endale solisti.

Kuidas paremini korraldada isetegevusolümpiaade? Kõik on selle poolt, et nad vajalikud on, ent kuidas sellele asjale hoogu anda — ei osata nõu anda. Ühine on arvamus, et praegusel kujul nad siiski ennast ei õigusta.

Pingega õhtuid, midagi värsket ja vaimukat oodatakse klubilt.

Aga ärge ainult oodake, lööge ise ka kaasa!

Laval tahetakse näha ilu, aga saalis e l u.

E. OJAND

LÄBI AEGADE

PLIII-ATSI AJALOORAAMATUST:

«Kui me meele tuletame, mis suurt tööd meie noored tudendid Kasahhiamaa lagedate nurmede peal teind, kuida meie laulumehed ning tantsurahvas suures Moskva linnas oma etteastumistega on kõiki rõõmustand, kuida õpetatud mehed ikka usinamini oma kirjutusid trükkima kipuvad, kuida tudentidele pruukimiseks üks imekena kohvimaja lahti tehtud, kuida jälle ühele uuele üheskoos elamise majale alusmüür põhjendatud, kuida uus turnimise plats valmis sai, et meie pisikeses universiteedis on koos olnud (ja saavad pea jälle koos olema) mitut seltsi õpetatud mehi üle terve meie riigi, igaüks oma asja arutamiseks tarkade konferentside peal — siis peab küll igamehe süda rindus valjemine tuksuma nende rõõmulikkude asjade pärast.»

MIDA NAD SOOVISID SIIS

K. Püss, Õigus-Majandusteaduskonna dekaan:
...et üliõpilase teadusliku pagasi kasvuga peaks sammu ka elatustaseme tõus ühiselamus;
...et kasvatustööküsimustes oleks vähem arutamist ja rohkem kasvatustööd ennast.

A. Metsa, ametiühingukomitee esimees:
...et uuel aastal hakkaksid kerkima ülikooli lastesõime ja lasteaia müürid, millest on aastate vältel unistanud meie töötajad.

1956

VANA AASTA UUELE AASTALE VALITSUST ÜLE ANDES:

«Ma tahan, et sa viiksid lõpule eeskujuliku üliõpilase prototüübi aretamise. Põhinõuded töötasin juba mina välja: elab stipendiumist, õpib ainult viitele, võtab osa teaduslikust tööst, esineb kõigis seminarides ja konverentsidel, tantsib konnatantsu, laulab kooris ja töötab komsomoli liinis, ei puudu loengutelt, oskab teretada ja kahvliga süüa, ajab habet, loeb täiendavat kirjandust, ei joo ega kurameeri ning ei kaeba ajapuuduse üle».

KROONIKAT

Praegu käib meil kõikjal suur võitlus rutiini, tardumuse ja šablooni vastu.

Toomeorus oli I üliõpilaslaulupidu.

ÕNNITLUSI

Ringi liikmeid ja kõiki neid, keda ei jäta külmaks ükski sündmus maailma poliitilisel areenil, õnnitleb saabuva uue aasta puhul

Palju õnne,

EVE SILLAMAA

ja

ENN MARKVART!

Eesti filoloogia osakonna ja Õigusteaduskonna IV kursused

TRÜ rahvusvaheliste suhete ringi juhatus.

*

Ühingu «Teadus» Tartu linna organisatsiooni kuuluvad insenertehnilised töötajad tervitavad palavalt Tartu Riikliku Ülikooli teguvõimsat kollektiivi algava uue aasta puhul.

Võitluses tehnilise progressi eest on ülikooli ja Tartu ettevõtete töökontakt tihenenud. Selle süvendamist taotleme edaspidigi. Head uut aastat!

V. TEDER,
ühingu «Teadus» Tartu linna osakonna tehnikanõukogu aseesimees

LÄBI AEGADE

MIDA NAD SOOVISID SIIS

A. Mitt, Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaan:

«Südameasjaks on, et võiks tervitada üliõpilasi uusaasta puhul 24- kuni 26-tunnilise töönädalaga 46- kuni 48-tunnilise asemel.»

Ü. Haldna, ametiühingukomitee esimees

«Et üliõpilane muutuks koolilapsest inimeseks, kes tunneb oma vastutust rahva ees ja püüab olla selle vääriline, olla elu peremees, mitte sulane.»

F. Klement, ülikooli rektor:

«Meil tuleb tunduvalt laiendada üliõpilaste iseseisva töö võimalusi, vähendades selleks üliõpilaste kohustusliku töö koormust.

See võimaldab ka õppejõududel rohkem aega osutada oma kvalifikatsiooni edasisele tõstmisele, loengute kvaliteedi parandamisele ja teadusliku uurimistöö laiendamisele.»

1958

MOISTA, MÕISTA, MIS SEE ON?

Inglismaa sõitis läbi, Prantsusmaa sõitis läbi, Saksamaa sõitis läbi, Itaalia sõitis läbi, Gruusia sõitis läbi, Ukraina sõitis läbi, saabus Eestisse, jõudis Tartusse ja lendas kraavi.
(Eesti filoloog kolme kirjandusaeksamit tehes)

*

Lapsena läheb, habemega tuleb.
(Teaduslik töö, mis trükkida antud)

KROONIKAT

*** uudismaadel töötas tänavu 365, vabariigi kolhoosides ja sovhoosides 1500, uue ühiselamu ehitamisel 184 üliõpilast.**

MIDA MUIDU KUULUKSE?

Väljaspool kohvikut vaieldavat agarasti kohviku üle, peetavat nõu, koostatavat uusi põhikirju, võideldavat selle eest ja tolle vastu.

Keegi soovitanud vaidlused ja diskussioonid kohvikusse tuua ja arvavat, et siis kaduvat nurin külastajate vähesuse üle.

*

Eesti filoloogia III kursuse üliõpilased olevat vaimutoidu kõrval ka ihutoitu tahtnud saada ja teinud ettepaneku sabade vältimiseks avada peahoones veel üks puhvet.

*

Õppejõud küsinud üliõpilaselt, kuidas ta kujutavat üliõpilase olukorda kommunismi tingimustes.

Üliõpilane vastanud, et igaühelt tema teadmiste kohaselt, aga stipendiumi igale tema vajaduste järgi.

1959

KROONIKAT

*** ülikooli juurde loodi arvutuskeskus;**

*** valmis uus ühiselamu 400 üliõpilasele, kes jaanuaris sinna sisse kolivad;**

*** Kääriku spordibaasis valmis staadion, hakati ehitama hotelli üliõpilastele.**

1960

MIS KÕIK SELLEL AASTAL TULEB

Uue klubi juurde organiseeritakse suvekohvik ja kino. Klubile ehitatakse juurde veel üks harjutusruum ja suve jooksul rajatakse klubi juurde aed.

MÖÖDUNUT MÄLESTADES

Ülikooli raadiostuudio annab oma selle aasta viimase saate ühiselamutele 30. detsembril kell 20.15. Kavas aastavahetuse juttu ja... Kuulakem!

MAIE KALAMAE

Uuele aastale!

Mul on paik, kus vana aastat saadan
ja kus naerdes kohtan uut...
Tänaval meil varjud käivad kaasas,
platsil valgust pillub kuusk.

Kohvikutes kõlisevad klaasid,
näärisooviks annan käe.
Tantsin kuumaks köetud klubisaalis;
astun vanal Toomemäel.

Mul on paik, kus veidi kahju vanast
ja kus mõtteis kohtan uut...
Maa on vait ja tähed kuulatavad
muinasjuttu vanakeselt-kuult.

Kõnnin mööda sinetavaid põlde,
lumeselga kahvatut, —
sädeleb mu kõrval pehmes hanges
uue aasta naeratus.

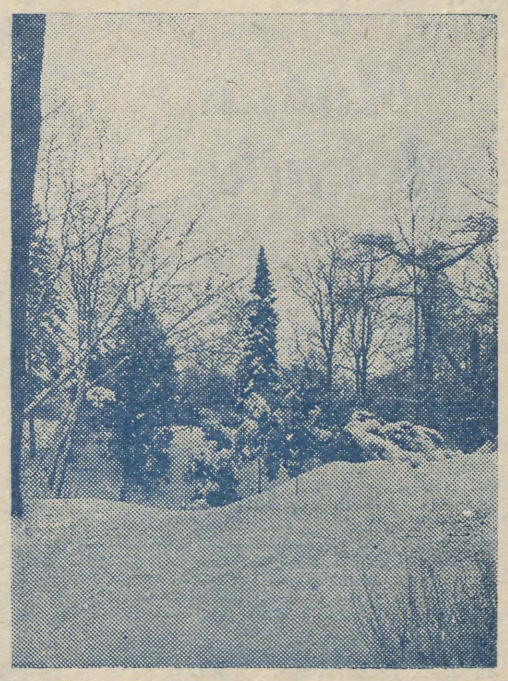

MATI UNT

ÜKS NÄÄRIJUTT

HUNT

Väikese Eeriku julgus ei olnud veel vähenenud. Ta istus vapralt ema kõrval ja vaatas, kuidas näärivana laval rabeleb.

Mõned lapsed oskasid salmi, mõned ei osanud, aga paki said nad lõppude lõpuks kõik. Saal oli kuuma õhku täis ja akendele kleebitud hõbepaberist lumehelbed aina särasid.

Eerik oli sellepärast nii julge, et ta teadis, mis teeb.

Selle teadmisega ta siis istuski, kui näärivana tema nime hüüdis.

Eerik, kes teadis, mis ta teeb, tõusis püsti ja läks mööda tooride vahet lava poole. Algul mõtles ta kohe käed kõrvadena pea juurde seada, kuid lükkas selle asja edasi.

Laval oli veidi jahedam.

«Noh, kas salmi saab?» küsis näärivana.

«Saab küll,» ütles väike Eerik. Ta teadis, mis teha, tõstis käed kõrvadena pea juurde, hingas sügavalt sisse ja röögatas nagu tõeline hunt:

«Hammastega laks ja laks...!»

Õhk sai korraga otsa. Ta luksatas ja vaatas näärivanale otsa. Sel olid silmad habeme sees. Väike Eerik tundis äkki suurt musta saali enda selja taga ja tal hakkas külm.

«Hammastega laks... ja laks..» kordas ta abitult, aga rohkem ei tulnud enam midagi.

Oligi lõpp.

Täiest jõust nutma puhkedes pöördus ta ringi ja sööstis saali sooja pimedusse.

Läks tükk aega, kuni ta ema üles leidis.

Kui tahad mastipuud saada

19.—21. detsembrini korraldas ENSV Kirjanike Liit Tallinnas noorte autorite seminari. Üle 50 osavõtja hulgas oli palju uusi nimesid ja nägusid.

Esimesel päeval tutvuti kirjanduse, just proosa päevaprobleemidega, mille kohta tegid ettekande Kirjanike Liidu sekretär P. Kuusberg ja proosakonsultant I. Sikemäe. Seejärel arutati eesti filoloogia II kursuse üliõpilase Mati Undi romaani «Hüvasti, kollane kass». Kõik olid ühel meelel, et romaan on õnnestunud. Ometi kord jõudsid nõukogude koolinoorsoo probleemid kirjandusse.

Teisel päeval jagunesid noored sulemehed rühmadesse ja asusid vanemate kolleegide juhtimisel viimasel ajal valminud luuletproosat vaagima. Teoseid oli esitatud nii palju, et töö gruppides kestis ka kolmanda päeva hommikupoolikul.

Eelmise seminariga võrreldes on luuletase tunduvalt tõusnud. Edasi on arenenud J. Kaplinski, P.-E. Rummo, L. Seppel, E. Vetemaa jt. Rõõmustav on näha ka uusi andeid keskkoolist (V. Luik ja I. Luhaäär).

Prosaistidest olid peale M. Undi esikteostega esindatud A. Valton ja J. Saar. Üldiselt aga kipub proosa luulest maha jääma.

Lõpuks istuti koos vanemate kolleegidega ühises kohvilauas ja lahati veel nii mõnigi valus probleem.

A. MÄND

Läbi laboratooriumide

Nad pole sellised nagu keskkoolis olid harjunud nägema keemia-füüsikalaboratooriumi. On hoopis suuremad, tõsisemad, aukartustäratavamad.

Mis uudist? Semestri lõpp on lähedal. Võib-olla tavalisest rohkem üliõpilasi laudade ümber, katseriistade juures rohkem käsi ja päid. Oi, õpitud valemid! Kuidas nad alati õigel ajal küll meelde ei tule! Lõputud arvude read. Plussid ja miinused töödes endis ja töötegijate nimekirjades...

T. Madise, üks praktiliste töode juhendajaid, sõnab:

«Arvestused ikka nagu igal aastal. Üldine tase on ka, nagu öeldakse, keskmine — häid ja halbu, kõiki. Füüsikaosakonna II kursuselt on tubli H. Iher, I kursus töötab päris hästi. Mis puutub vene gruppidesse, siis seal on kõikumised suured: ühed ei tee üldse tööd, teised on tublid. Tahaksin öelda, et üliõpilased oleksid võinud kohe sügisest peale korralikult töötada. Detsembri keskpaigaks oleks siis kõik ära jõutud teha.»

Sm. V. Kark, kuidas teie arstid elavad?

«Halvasti. Sügisesed jutud töödele planeeritud ajast on ühest kõrvast sisse, teisest välja jooksnud. Päris tööde tegemise aeg on juba läbi, aga tuleb välja, et nüüd just kõige kibedam ongi.»

Bioloogide II kursus on praktikajuhendaja sm. J. Reineti ümber koos. «Näete, kiire on.» «Ainult viivuks...» — «Kes mul siin paremad? Vahest Jaak Soom. Tööd korralikult tehtud.»

«Kümnest geoloogist langesid neli välja. Need allesjäänudki pole kõige paremas olukorras. Arvutusmatemaatika III kursusel teeb rahutuks K. Rauba suhtumine oma ülesannetesse. Tublid on T. Mikli ja M. Abel. Aga üldiselt — oleme ikka töötanud,» sõnas V. Veimer.

Praegu kihutab laboratooriumides veel ringi töötuhin ja asjalikkus. Jonnakad katseriistad, varsti on vaheaeg!...

Läbi laboratooriumide ei saa üldse minna ringi vaatamata. Jääd lihtsalt huvi või uudishimu pärast seisma, torkad näpuga mõnd elektrimõõteriista, prismat, läätse ja mõtled:

«Oleks tore, kui tulevased küberneetikud, pedagoogid ja laborandid neis ruumides juba semestri algul rohkem kui ringi vaataksid.»

Et pärast poleks ajanappust.

E. ÕUNAS

Mille puhul te möödunud aastal südamest naersite?

Kingsepa-onu, kes töötab Pälsoni tn. 23 tütarlaste ühiselamus ja keda tunneb kogu üliõpilaspere:

«Eks naerda saab siis, kui mõni on kingad väga ära kandnud ja pärast ise imestab, et näe: hommikul olid terved ja õhtul juba läbi!»

Isiklikult naersin südamest, kuuldes üliõpilase-aktivisti arvamust, et õppetöö mõjub negavalt ühiskondlikule tööle.

H. Sillaste.

Kõige suurem rõõm oli päris isiklikku laadi, seda ei saa kuidagi teistega jagada.

T. MATTO,
brošeerija

Mõnigi kord sai naerda, kui plikatirtsud üle hobuse kaela maha supsatasid.

TRÜ ratsabaasi vanemtallimees
ED. KARLSON,

Ühtki kasutut hetke

Elurõõmsal ja nooruslikul Aliide Raagmal on seljataga juba 55 eluaastat, nendest 14 on ta töötanud ülikooli eksperimentaalfüüsika kateedris preparaatorina. Sellest elust pole möödunud kasutult küll vist ühtki päeva.

Aliide Raagma on asendamatuks töötajaks keemiaaparatuuri korrashoidmisel ja fotolaboratooriumis. See on ju tema, kes teeb ära eksperimentaalfüüsika kateedri fototööd, mida pole sugugi vähe. Teda tunnevad ka kõik tulevased füüsikud, kes tegid oma esimesed sammud kateedri fotolaboratooriumis. Aliide Raagma on neid kõiki abistanud ja juhendanud.

Pärast tööd jääb aega poliitringis käimiseks ja koorilauluks. Laulu armastab A. Raagma väga. On ta ju aastaid Tartu Tervishoiutöötajate Maja naiskoori liige, selle koosseisus on käidud läbi Saaremaa, Leedu ja Karjalagi.

Soovime väsimatule Aliide Raagmale uuel aastal palju edu ja õnne!

On huvitav teada, et...

...1963. a. said 3 meie ülikooli õppejõudu doktorikraadi: Elmar Siirde ja Kuuno Kõrge meditsiini alal ning Paul Kard füüsika-matemaatika alal;

...meie ülikoolis kaitsesid möödunud aastal kandidaadiväitekirja 14 meie õppejõudu ja 16 teadlast Nõukogude Liidu teistest linnadest. 8 TRÜ õppejõudu kaitses oma väitekirja väljaspool Tartut;

...101 üliõpilast õpib praegu individuaalplaani alusel;

...1963. a. oli igal neljandal ülikooli lõpetajal ühiskondlik eriala;

...praegu on ÜET-sse registreerunud 1318 üliõpilast. Ühiskondlik-poliitilisi erialasid soovib tänavu omandada 344, kultuurhariduslikke erialasid 428 ja sportlik-rakenduslikke erialasid 546 üliõpilast;

...raviosakonnast on ÜET-sse ainukesena registreerunud neljas kursus. Sealgi on 103 osavõtjast 58 (!) kodukultuuriinstruktoriks registreerunud. Lektorikutset ei taotle neist keegi;

...sel õppeaastal on meie ülikoolis NLKP ridadesse võetud vastu 11 uut liiget, partei liikmekandidaate on praegu 8;

...hiljuti lõppenud ELKNÜ XII kongressi delegaatideks valis meie ülikooli komsomoliorganisatsioon 7 komsomoliaktivisti. Need olid: L. Seppel, K. Adamson, L. Karu, A. Allemann, K. Plaamus, T. Liivik ja E. Lahe.

Külas oli Maaja Ranniku

Lõppeva aasta üheks rõõmustavamaks spordisündmuseks oli tallinlanna Maaja Ranniku üliedukas esinemine NSV Liidu 23. naiste malemeistrivõistlustel Bakuus.

Hiljuti viibis M. Ranniku Tartus ja meie kirjasaatja pöördus küsimustega tema poole.

Millal õppisite malet mängima? Kas Teil oli kogenud õpetajaid? Teie esimene ametlik võistlus?

Esimesed malekäigud õppisin vennalt. Olin siis 13-aastane. Ainsaks õpetajaks oli mulle tollal ilmunud «Maleõpik» (I. Nei, J. Randviiru ja H. Hindre toimetatud). Abjas muid male-alaseid raamatuid polnud ja nii ma uurisin siis seda.

Esimeseks ametlikuks võistluseks oli 1956. aastal vabariigi koolinoorte kuue linna turniir Võrus. Võistkonnas oli 3 poissi ja üks tüdruk. Jagasin tütarlaste laual 2.—3. kohta ja täitsin III spordijärgu normi.

Kuidas töötasite edasi?

Olin varem mänginud «ürgset malet». Pärast 1956. a. arvati mind vabariigi koolinoorte koondise kandidaadiks. Hakkasin saama võistluspraktikat; korraldati treeninglaagreid, seal siis avastaski mind V. Heuer. Leningradis peetud üleliidulisel koolinoorte võistlusel jäin 2. laual viimaseks. Vaatasin hiljuti seda turniiritabelit: mõned viigid ikka olid, aga enamik nullid ... Ah, et kas kaotused mängutuju ära ei võtnud? Ei. Tuli tahtmine paremini mängida.

Kuidas valmistusite meistrivõistlusteks? Teie enda lootused?

Spordiühing taotles mulle töölt kuuks ajaks vabastuse. Kogu aeg ma muidugi ei mänginud. Peab vahepeal puhkama, siis on tahtmist mängida. Seljataha jäänud vabariiklikud meistrivõistlused ja poolfinaalmängud Bakuusse pääsemiseks olid isegi väsitavad.

Lootsin täita meistersportlase normi, selleks aga oli tarvis tulla esimese kuue hulka. Üldiselt oli raske mängida, turniir väsitas väga ja ausalt öelda, tüdinesin. Eriti palju ma ei närveerinud. Tšaikovskajaga mängides tegin vahepeal mõned halvad käigud, hiljem taipasin ja see mõjus halvasti. Ajapuuduses olin ainult ühel korral. Alla Kušniri üle saavutatud võitu pean ma parimaks. Ikkagi tugev vastane.

Kaotused? V. Kozlovskaja vastu mängisin palavikus, sain arstilt küll süste, aga tundsin, et moraalselt olin kaotamiseks juba valmis. Sattusin siis ka ajapuudusesse. O. Ignatjeva vastu mängisin kuidagi passiivselt ja vale plaaniga kogu mängu. Lihtsalt — see oli teenitud kaotus.

Mis puutub Zatulovskaja ja Borissenko vahelisesse partiisse, siis siin hakkas Borissenko väga närveerima, kiirustama ja tal tuli paratamatult alistuda.

Maailmameister Nona Gaprindašvili pidas vanade meistrite ebaõnnestumise põhjuseks noorte alahindamist. Kas oli nii?

Ei. Vanad ei alahinnanud meid. Ka Salme Rootare ei esinenud tagasihoidlikult sellepärast. Oli lihtsalt alavorm.

Muide, kas olete Gaprindašviliga mänginud?

Jah. Kolm partiid. Null on minu poolel. Viimati kohtusime 1960. a. ja siis oli mul võiduvõimalus. Üks käik aga rikkus kõik. Üldse, sain siis veel kõigi käest «sugeda».

Mida ütlete eeloleva matši kohta?

Matši mängida on väga raske. Pealegi olen varem mänginud ainult turniiridel. Enne matši mängin maanoorte üleliidulistel võistlustel Tselinogradis, Zatulovskaja aga sõidab Hollandisse rahvusvahelisele turniirile. Temal on seal kindlasti väsitavam. Lühidalt: tahan mängida hästi.

Teie prognoosid pretendentide turniiri osas?

See algab tuleva aasta septembris-oktoobris Moskvas. Arvan, et igal juhul võidab Nõukogude Liidu maletaja. Suuri väljavaateid esikohale tulekuks on Zatulovskajal. Aga selleks võib olla ka Kušnir, kui ta võidab järelmatši Kozlovskajaga 3. koha pärast. Välismaalastest on ohtlikumad vastased Nedelković ja Lazarević Jugoslaaviast.

Endale tuli see turniir nüüd nii ootamatult. Matšis Zatulovskajaga saan muidugi hea treeningu. Toimuvad ka treeningkogunemised. Iseenda osas ennustada ei julge.

Ja pisut üldist malejuttu.

Malemängus ühinevad kunst ja teadus. Peab olema tuttav mõlemaga. Niinimetatud teaduslik male üksinda võidutsema ei pääse.

... Treenerit oleks ikka vaja. Teoreetiline ettevalmistus on lünki täis. Mustadega mängides olen lausa hädas. Tööd on vaja teha tunduvalt rohkem ja järjekindlamalt.

... Mängima on mind innustanud Kerese võidud. Suurimaks eeskujuks on Aljohhini mäng. Ka Capablanca stiil meeldib ... üldiselt kõik varasema aja maletajad.

Kas olete tegelnud ka teiste spordialadega?

Jah, väga paljudega. Suusatamises jõudsin koguni I järguni. Talvel meeldib uisutada, suvel teen kergejõustikku, ujun aga aasta ringi. Füüsilisest karastatusest on palju kasu ka malelaua taga, eriti aitab see väsimust võita kauakestvatel turniiridel.

Ülikooli perele soovin kõike head ja palju edu! Kui olete midagi valinud, siis olge hingega selle juures. Praaki pole vaja. Kui tööd teha, siis südamega.

Tervis, ilu, graatsia

Süttivad prožektorid ja pealtvaatajate ette rivistuvad 250 naisvõimlejat. Kohe avaneb kõigile võimalus oma silmaga näha, milleni on jõutud pideva treeninguga, kus iga positsiooni, iga käeliigutust ja peapööret korratakse kümneid kordi, enne kui rühm võib pakkuda midagi vaatajale.

Kui palju vaeva ja tahtejõudu nõuab see kõik õppejõududelt ja sportlastelt endilt! Seda suurem on aga rõõm kordaläinud esinemisest. Võrreldes möödunud aastase samasuguse üritusega võib julgelt öelda, et edasiminek on märgatav kavade kompositsiooni ja viimistluse osas. Tore oli Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse edasijõudnute vabaharjutus, kus võimekamad võimlejad esinesid soologa (L. Vestre juhendamisel). Meelde jäi ka sama teaduskonna esimese kursuse esinemine. Meistersportlane Maire Kamarik on suutnud tükikese oma kogemustest edasi anda ka algajaile.

Kuigi vahel jäi põid sirutamata või samm ei tahtnud muusikaga kokku minna, jättis esinemine tervikuna suurepärase mulje. Niipalju värskust ja huvitavaid liikumiskombinatsioone!

Suur aitäh õppejõududele H. Tidriksaarele, L. Stambergile, L. Vestrele ja M. Kamarikule tehtud töö eest! Sama hooga edasi minnes võib siit tulla järelkasvu ka meie kunstiliste võimlejate perele.

Mis teile möödunud aastal kõige suuremat nördimust valmistas?

Kõige rohkem pani nördima, kui leidsin, et mõnest raamatust on lehti välja rebitud. Möödunud aastail oli selliseid juhuseid rohkem kui ühel korral.

I. Laas
Ajaloo-keeleteaduskonna
seminari-raamatukogu
juhataja.

John Kennedy mõrvamine.

E. Valk,
kokk.

Meistrivõistlused korvpallis

Vähem kui kümme päeva kestsid ülikooli meistrivõistlused korvpallis. Nii naiste kui ka meeste alagruppidesse oli registreerunud seitse võistkonda.

Naiskondade esimeses alagrupis mängisid möödunud-aastane võitja Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskond, Arstiteaduskonna II, Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna naiskonnad. Täiseduga esines Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskond, kes kogus 6 punkti ja alistas oma vastased ülekaalukalt (Arstiteaduskonna II 46:29 ja Ajaloo-Keeleteaduskonna 41:27). Teisena pääses finaali Arstiteaduskonna II naiskond. Seitsmenda koha «kindlustas» endale Bioloogia-Geograafiateaduskond, sest nende naiskonna liikmed andsid kõigile vastastele loobumisvõidu. Kes on selle teaduskonna spordiorganisaatoriks ja kus ta on?

Teises alagrupis mängisid kolm naiskonda. Kehakultuuriteaduskonna tüdrukud võitsid Arstiteaduskonna I 33:24 ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna 43:16. Teisena läks finaali Arstiteaduskonna I naiskond, kes võitis füüsikuid-matemaatikuid 59:18.

Finaalmängudeks rivistusid esimesena väljakule Arstiteaduskonna I ning Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskonnad. Mäng algas kuidagi närviliselt, oli kinnine ja mõlemapoolsete vigadega. Poolaeg kuulus arstidele — 12:11. Teisel poolajal mängu pilt muutus, Arstiteaduskonna I naiskond kasutas oskuslikult oma ülekaalu pikkuses. Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskonna mängijat Anne Vaikmaad kaeti isegi kolmekesi ja täpsete pealevisetega hiilgas Katrin Tomson. Lõpuvile fikseeris juristidele-ökonomistidele üle hulga aja kaotuse — 20:27.

Kehakultuuriteaduskond võitis ülekaalukalt ka Arstiteaduskonna II naiskonna.

Kehakultuuriteaduskonna ning Õigus- ja Majandusteaduskonna vahelise mängu esimesel veerandtunnil oli mõlema võistkonna visketabavus alla normaalse, korduvalt kaotati palli. Poolajaks võrdne 12:12. Teine poolaeg kulges kaua aega tasavägiselt, siis läks «käsi lahti» Maire Raadikul ja teisedki tegid tublit tööd ning Kehakultuuriteaduskond läks ette. Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskond küll pingutas, aga tagajärjega 23:18 oli Kehakultuuriteaduskond revanšeerinud mulluse kaotuse ja kindlustanud endale meistritiitli. Meisternaiskond mängis koosseisus: Maire Pärn, Maie Siniorg, Maire Raadik, Kadri Suits, Ene Veskaru ja Maret Roots.

Arstiteaduskonna I võistkond võitis II võistkonna 49:12 ja kindlustas endale teise koha. Õigus- ja Majandusteaduskonna tüdrukud jäid kolmandaks.

Nagu eelmises ajalehenumbris märgiti, võitis meekondadest samuti Kehakultuuriteaduskond, kes mängis järgmises koosseisus: Ilo Sepp, Rein Aun, Jaan Rumma, Heino Lill, Jaan Lentsius ja Hannel Kaareste.

Meeste turniiri «punast laternat» — Arstiteaduskonna I võistkonda — peakohtunikul leida ei õnnestunud. Halvasti, teaduskonna spordiorganisaator!

Tüdrukute osas torkas silma mäng «kindlate» peale. Ajaloo-Keeleteaduskonna tugisammas on ülikooli koondnaiskonna üks tublimaid, Astrid Lindeberg; kogu mäng põhines temal. Muidugi, tema viskas ka peaaegu kõik korvid, kuid kas siiski poleks paremini mängitud kõikidele naiskonna liikmetele toetudes? Õigus- ja Majandusteaduskonna naiskonna juures paistis see küll vähem silma, aga kui Anne Vaikmaa ja Evi Hansumäe vastasmängijate poolt hästi kaetud olid, esines mõtlematuid pealeviskeid, pallikaotusi jne.

Tore oli vaadata Arstiteaduskonna I naiskonna mängu. Kõik sellised individuaalselt tugevad, võimetega korvpallurid. Ja mängisid ikka ilusasti, taibukalt ja kombinatsioonidega! Kehakultuuriteaduskonna naiskond, kes on põhiliselt praeguses koosseisus rohkem kokku mänginud, oleks võinud parem olla.

Võistkonnad suutsid esineda ühtlases dressis, peale kahe loobumisvõitude andja olid ülejäänud kaksteist täis võitlusvaimu ja mänguindu. Mängud ise olid kaasakiskuvad, pingelised ja huvitavad.

H. RÄTSEP

Suusamatkad ja -päevad

18. detsembril toimus TRÜ komsomolikomitee spordisektori laiendatud koosolek, kus päevakorra üheks põhiküsimuseks olid ettevalmistused talvisteks massilisteks kehakultuuri- ja spordialasteks üritusteks. Vastava ettekandega esines J. Unger, kelle sõnavõtust selgus, et möödunud aastal tehti suusapäevade korraldamisel tõsiseid vigu. Nii esines juhtumeid, et pandi kinni sajad suusad, aga suusapäevale tuli ainult paarkümmend inimest (näiteks Arstiteaduskonnas). Arvestades neid fakte ja suusabaasi suurt koormust, loeti vajalikuks: lubada suusapäevad Õigus- ja Majandusteaduskonnale, kes juhib massilist kehakultuuri- ja spordialast võistlust, ja kursustele, kes on pärast orienteerumisvõistlust ja krossijooksu esimese kümne hulgas.

Möödunud aastal esines vigu ka tervistavate puhkelaagrite organiseerimisel. Sel talvel toimuvad need ainult lõpetajatele. Endiselt on kavas ka geoloogia- ja geograafiaosakondade taliolümpiaad.

Suusamatku toimub kolm: Vorbusele, Vellaverre ja Käärikule. Seekord pikeneb Vorbuse-matk ca 20 kilomeetrini, mis võimaldab seda teha huvitavamaks. Kääriku-matkale lubatakse neid, kel on seljataga Vorbuse- ja Vellavere-matkad. Matkad toimuvad teaduskondade kaupa, kusjuures teaduskondade kehakultuurikollektiivi nõukogud on vastutavad matkade õnnestumise eest.

Igale matkale määratakse kaasa üks õppejõud kehalise kasvatuse või suusaspordikateedrist. Enne matka tuleb iga teaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogul astuda kontakti matka juhendava õppejõuga. Soovitav on moodustada igas teaduskonnas komisjon matka organiseerimiseks.

Ajaliselt on suusapäevad ja -matkad kavandatud järgmiselt: igal teisipäeval toimuvad suusapäevad, igal neljapäeval Vorbuse-matkad ja pühapäeviti matkad Vellaverre või Käärikule.

Teaduskondadevahelisi suusavõistlusi on kaks: Tartus ja Käärikul.

Täpset ürituste ajakava on igal spordiorganisaatoril võimalik hankida ülikooli komsomolikomiteest.

T. SAK

Tähelepanu!

Alates 10. novembrist kuni 15. juunini 1964 on real lennukitel lubatud 50%-line hinnaalandus kõrgemate õppeasutuste päevaste, õhtuste ja kaugõppeosakondade üliõpilastele. Seejuures peavad päevaste osakondade üliõpilased esitama pileti saamiseks kassasse **õppeasutuse avalduse** ja üliõpilaspileti (avalduse vorm on dekanaadis).

Kaugõppijad, kes siirduvad õppekohale, peavad esitama üliõpilaspileti ja ettevõtte (asutuse) tõendi, kus peab olema näidatud, et esitaja on üliõpilane ja siirdub õppekohale.

Kaugõppijad, kes siirduvad õppekohalt tagasi, esitavad üliõpilaspileti ja õppeasutuse avalduse.

Kaugõppijad, kes lähevad puhkusele, esitavad üliõpilaspileti ja ettevõtte (asutuse) tõendi puhkuse kohta, kus peab olema märgitud, et ettenäitaja on üliõpilane.

Üliõpilaspilet peab olema kehtivusega 1963.—1964. õppeaastaks ja kinnitatud õppeasutuse poolt. Matrikkel, tõendid ja muud dokumendid üliõpilaspiletit ei asenda.

Kaua me teoretiseerime?

Ülalnimetatud artiklis, mis ilmus ajalehe eelmises numbris, on toodud ülevaade ELKNÜ Tartu Linnakomitee ja ELKNÜ TRÜ Komitee ühisest pleenumist. Artikli autor E. Brand ei saanud ilmselt õigesti aru Arstiteaduskonna sekretäri sõnavõtust. L. Karu kõneles kontaktist, mille on saavutanud teaduskonna ja Tartu haiglate komsomoliorganisatsioonid. K a v a s on tõhustada nooremate kursuste haiglapraktikat, õpetada tulevast arsti mõistma haige põetamise tähtsust, võimaldada tal endal käsi tööle külge panna. Teiselt poolt saavad üliõpilased kindlasti abistada haigla komsomoliorganisatsiooni. Nimetatud sõnavõtus peegeldus ainult üksikuid mõtteid, kuidas v õ i k s tööd organiseerida, mitte et nii just juba tehaksegi.

Plaanide muutumine tegelikkuseks on pikk tee ning seni pole tarvis suuri sõnu.

Arstiteaduskonna
komsomolibüroo

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9915. MB-10169.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR